

Áron Hyrsch
HORA RABÍNOVA

ISBN 978-80-7568-167-6

ÁRON HYRSH
HORA RABÍNOVA

Jihlava 2019

Kopírování, také částí, a rozšiřování prostřednictvím filmu, rozhlasu a televize, fotomechanickou reprodukcí, zvukovými médii a systémy na zpracování dat všeho druhu pouze s písemným souhlasem autora.

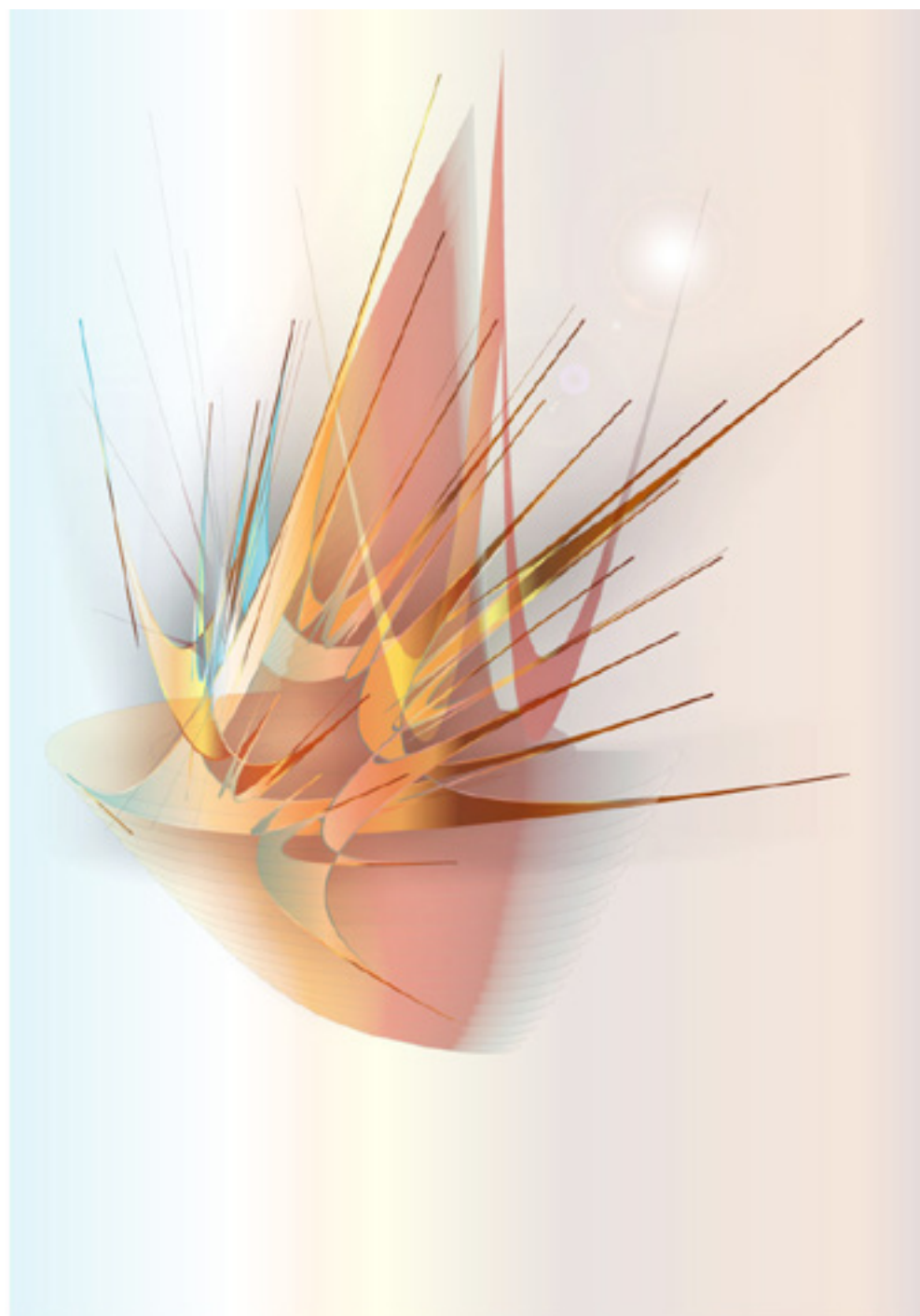
Jakákoliv podobnost prostředí nebo osob se skutečností je pouze náhodná. Děj příběhu je smyšlený nebo pozměněný.

Upozornění: Slangové výrazy a nespisovné tvary jsou nedílnou součástí příběhu.

Poděkování: Děkuji redakci za vstřícnost a trpělivost a Ivě Vegrachtové za překlad do angličtiny.

© Čestmír Oraný, 2019
Illustrations © Čestmír Oraný, 2019

*Věnuji všem čistého srdce
a každému zvlášť
s láskou
pro jejich lásku.*

„Já jsem tvůj přímluvce, pravda a svědectví.“

A začalo to z vyhoření, ve stupni vyhoření a prázdnoty, z pocitů sterility, kdy nadstavba člověka už nic nechce, rezignací na kupování náhody, především kupování naděje s nevykořistitelným pocitem staromarnosti a vedením se sjezdu horizontu života.

Ani nevím proč, ale rozhodl jsem se, že svoji mysl musím nějak zaměstnat, protože se mi zdálo, že by jako Sámech pozřelo sama sebe. Nechtěl jsem hloubat a filosofovat, spíš luštit tajenky, bezcílně a nezodpovědně. Samota a bezmyšlenkovitost mne sžírala, množství lidí mně odrazovalo. A tak jsem si řekl, že se budu učit řeči i ty, které nepotřebuji. A možná náhodou mi padla do oka hebrejšтина. Symbolika znaků a jejich kaligrafie se mi okamžitě zalíbila, řeč ani ne, ale písmo. Písmo se mi zdálo geniální. Vzal jsem si bibli a překlad a sledoval jsem výslovnost no a posléze i význam textu.

Připadal mi trest za utržené jablko tuze krutý, za jedno jablíčko, myslel jsem si, že Bůh musí mít i výčitky svědomí. Přehlédl jsem knihu Nummeri, výčet roků překrývající a podvědomě jsem cítil systém přerůstajících čísel a tušil šifru odkrývající otázky systému a symbolický klíč a zároveň depresi, protože to leželo mimo moje reálné myšlení, které bych tímto klíčem případně odemknul. Klíč k neviditelným světům, k zamknutí marnosti, klíč k driveru posloupnosti života. Cítil jsem se starý a neschopný, že to vzdávám předem.

Byl jsem v pokušení a chtěl jsem si vyzkoušet, jaké to je, být Bohem, kde jinde než v jeho domě, poslouchat lidi v baráku, co mu postavili lidi.

A přišel jsem na nápad ze studia teologie, které jsem opustil. Potřebuji se dostat do zpovědnice, zvědav a využít to, co lidé mu říkají. Věděl jsem, že před různými svátky, jak jsem vypožoroval, zpovídají i cizí kněží, jen tak, bez taláru celí v černém, jen kalhoty límeček a košili. Čekal jsem na příležitost a ta se vyskytla.

A stalo se tak pár let po první válce. Pár dní před velikonočními se ke mně dostala informace, že bude zpovědní den. Byla to moje příležitost. Oblékl jsem se celý do černého, tak jak jsem to vídával u kněží bez taláru, černé tričko, sehnal jsem bílý límeček kulatý ke krku, a černý kabát, protože v nadějném předjaří bylo ještě chladno. Vzal jsem do pazuchy bibli a vydal se po poloopuštěném dlážděném náměstí směrem ke chrámu. Byla sobota, život se probouzel velmi opatrně, ale síla naděje ukrytá v podvědomí stromů se přenášela do živých tvorů i v tomto kamenném prostředí

Moc lidí jsem nepotkal, a nemohl jsem nepoznat a pocítit, že jsem pozorován a identifikován jako duchovní. V pohledu jsem cítil rozpaky i úctu. Jako bych měl na hlavě nebo na zádech nápis co četli všichni kolemjdoucí.

Hele kněz, co jej k tomu vedlo.

Chtěl jsem se zastavit i u židovského obchodu, ale záhy jsem si uvědomil, že by to asi nebylo vhodné, když mám ten límeček.

Otvíral jsem dveře chrámu okované středověkem. Když jsem je otvíral, cítil jejich skřípavý odpor v celém těle. Sestupoval jsem v přítmí po schodech vyšlapaných generacemi do předsálí s prosklením, co oddělovalo chrámovou loď. Hodně daleko naproti svítilo malé červené světýlko na znamení, že Bůh je doma.

Vpravo i vlevo byly malé dveře a výklenek na svěcenou vodu. Oltář byl i částečně osvětlen elektrickými svíčkami, což se sem vůbec nehodilo. Sem tam v lavici sedělo pár netečných lidí, spíš babky. Modlily se růženec. Pumpoval jsem do sebe odvalu. Došel jsem podle zvyku až k oltáři, abych vzdal hold tomu Nejvyššímu. V podvědomí jsem cítil, že jej chci povést. Po stranách byly z každé strany podloubí se zpovědníci.

Civilizace pronikla až sem, na každé bylo instalováno elektrické světlo v té nejlacinější kruhové baňce. Byla to dvacetipětivatová

žárovka, která zdálky oznamovala přítomnost zpovídajícího. Byly zdánlivě neobsazené. Zamířil jsem k nejbližší a otevřel polodvířka. Byl tam polštářek, co se dávají na sedačky z červené látky, značně utemovaný a dále samostatný dlouhý pruh látky se zlatě vyšívánými kříži na obou koncích, který kněží zpravidla přehazovali přes dvířka. Pojala mne panika. Bylo to padesát na padesát. Ruka už mi pomalu sahala na límeček. Usedl jsem a začal hledat vypínač. Znervózněl jsem.

Nade mnou se skláněla postava mladého a dlouhého kněze.

„Pochválen buď Ježíš,“ ani to nedořekl. Nevím, kde se to ve mně vzalo, dořekl jsem to já „...až navěky“. Musel na mně vidět moji vyjevenost a rozpacitost, když jsem zároveň šmátral po vypínači.

„Světlo?“ sahal dolů pod sedačku a s úsměvem dodal: „Budiž světlo,“ usmál se a já jsem cítil jeho voňavku na čerstvě vyholené tváři, kterou se mne málem dotýkal smíšenou s kadidlem nasáklého taláru.

Položil mi ruku na rameno místo mé otázky a povídá:

„Jdu vedle,“ Zaznělo to, jako kdyby ve fabrice šel na jiný stroj.

V uchu se mi ozval zapomenutý tinitus.

Kdysi jsem se zpovídal. Věděl jsem, jak to probíhá. Tříbil jsem si myšlenky. Nebyl čas na odpočinek. Dveře se otevřely a v přítmí za mřížkou jsem sotva znatelně rozpoznal stařenu, ženu kolem devadesáti let. Zachoval jsem klid a chvíli se modlil v duchu a nakonec jsem se naklonil na její stranu. Po znamení kříže jsem pronesl:

„Pochválen buď Ježíš Kristus.“

Hlas, který nezapřel jednu nebo dvě zubní protézy neodpověděl a zůstal bez odezvy v naději. Polohluchá babka se téměř s ničím nesvěřila, buď byla tak dokonalá nebo sklerotická, že brala jméno boží nadarmo, jak ztratila své blízké a je sama. Dal jsem jí naději, že se znovu setkají, no nevím, jestli jsem to nepřehnal. Oči jí zasvítily a ona opakovala: „Děkuji, děkuji, pane faráři, děkuji, velebný pane.“ Odešla.

Co jsem čekal? Byl jsem rozladěn a zklamán. Tohle jsem si mohl odpustit. Bylo chvíli ticho, šepot sotva slyšitelný doléhal do zpo-
vědnice. Chvíli, je přerušovalo odříkávání růžence a zdálo se mi,
že varhaník zkouší nastartovat varhany ve formě tlaku dohušťování
v měchách. Do toho jsem uslyšel vrznutí dveří a posléze viděl za
mřížovím mužskou inteligentní tvář. Chvíli jsem počkal a naklonil
se k němu.

„Otče, můžeme si promluvit o všem?“

„Jistě, hlavně jestli je to směrem k Bohu, bratře a jsi smířen s tím,
že budeš činit pokání.“

Tušil jsem, že tento hovor nebude tak primitivní klišé jako
s předchozí zákazníci.

„Otče, mám tolik peněz,“ a oddechl si, tolik peněz, že bych mohl
koupit si tento chrám možná i vás a přesto jsem smutný a nešťastný.
Zkoušel jsem doktory, psychology, léčitele, čarodějnice, vědmy a nic,
nevím, nevím co dál.“

Zeptal jsem se: „Věříš v Boha?“ Na a druhé straně přepážky bylo
ticho a posléze váhavě:

„Asi ano.“

Byla to divná, váhavá odpověď.

„Dodržuješ přikázání?“

„Asi ano..., i když někteří lidé mne nenávidí.“

„Proč?“

„Vyhodil jsem je z práce. Musel jsem je vyhodit.“

„Mám-li ti říci pravdu, nebudeš s ní možná souhlasit.“

Tedy máš-li takový majetek a statky na zemi, poděl se s nimi...
s těmi propuštěnými.“

Byl to pro něj šok. Zdálo se mi, že ve světle dvaceti pěti wattů
tvář ještě více zesvětlila a vypjala se zcela nehmatatelnými rysy. Hm,
sám se sebou jsem byl spokojen.

„Ano, ano, to by řekl Bůh,“ a odklonil jsem se od mřížky.

Bylo ticho.

„Ale pane, pane faráři, to přece nejde.“

Čekal jsem takovou reakci.

Bylo ticho.

„Ale já, já jsem pracoval tvrdě a zasloužím si majetek, moc a sladký život.“

„Proč jsi sem přišel, bratře, co čekáš od Boha?“

Po chvíli se ozvalo:

„Nevím, nevím, jestli bych to dokázal, rozdat svůj majetek a odpoutat se od něho, odpoutat se od moci, to nedokážu.“

„Co kdybych jim dal jenom část, co by jim stačilo?“

„Potom jste na špatné adrese. Chcete si koupit Boha?“

„Já bych něco dal, ale všechno, všechno, to nedokážu, připadá mi to nespravedlivé, je mi líto ale nedokážu to.“

„Není to jen fráze? Zkuste alespoň o tom přemýšlet, a konat dobro.“

Zdálo se, že se mu ulevilo.

„Pokud máte deprese a skepsi, věřte, že Bůh je stále s vámi, je uprostřed vás, není tam, nahoře, jak je to na naivních obrázcích no i tam je, ale je stále s vámi, uprostřed vás, uprostřed tebe, prostupuje tě, uprostřed tebe tady a teď, mezi rukama. Uchopte jej, až jednou přijde váš čas, nic si nevezmete sebou, jen jeho, a budete si moc říci „už je to tady“. Definitiva a budete bezradný sám, tehdy se můžete podržet jen jeho, naděje, kterou si s sebou nosíte, modlete se.“

Bylo ticho.

„Já se neumím moc modlit.“

„Modlete se svými slovy, bratře, za všechny, i za mne, já se budu modlit za vás.“

Odklonil jsem se od něho, abych dal najevo, že audience u Boha je u konce a že čekají další.

„Otče, bojím se, že přijdu zas, že to nedokážu.“

„Přijdi, přijdi zas a počítej čas jako zrnka perel, sbírej je a rozdej prostým květinám, jako rosu po ránu, když mají žízeň. Svěř se prozřetelnosti, ve jménu Páně...“

Sám jsem nevěřil, že rozdá majetek a vůbec, že přijde někdy k někomu jinému. Koupit si chtěl svoji duši, ale dal jsem mu najevo, že to není jen sen. Začal jsem přemýšlet, že jsem to s tím hraním na Boha přehnal, a měl bych raději zmizet. On se neměl k odchodu.

„Měl jsem operaci,“ šeptal.

„Víte pane faráři, co je to septum?“

„To je latinsky ta přepážka, přepážka v srdci, co se překlopí v srdci, když se narodíte a budete svůj. Snažila se otevřít, nebo to byla smrt, co se snažila jí otevřít. A já jsem to přežil. Chtěl jsem se podívat tam, no víte tam za smrt. Nic tam nebylo, alespoň si nic nepamatuji, nic tam nebylo, pane faráři, jak je to možné, peklo ani brána, tunel ani hora, prostě nic, nula ani ta blbá nula tam nebyla. Jako před narozením, nic tam nebylo, jako před tím, než septum zaklaplo ani na tlukot matčina srdce jsem neslyšel, ani, ani.“

Odmlčel se. Doznívala ve vzduchu výčitka a zklamání, možná nenávist. Pěťadvacetiwattová žárovka přestávala svítit a zůstaly tam vysušené zbytky much v kouli.

„Jak mám věřit tomu, že něco bude..., s takovouhle zkušeností.“
Odmlčel se a bylo ticho.

Začal jsem se bát, že jeho hlas byl slyšet ven a někdo to slyšel. Zaskočil mne. Co by mu na to řekl Bůh? Možná nic, i když by věděl, co odpovědět. Já jsem to v té chvíli nevěděl, asi jsem měl něco zablekotat o víře, o naději, použít paradigma nějakého příběhu, předpřipravené odpovědi. Nevím, co mne to napadlo a tak jsem sám sobě v překvapení zřetelně a klidně vypravil ze sebe:

„Nevím“.

Možná až moc upřímně. V navoskované zpovědnici za mřížkou litaly zděšené oči. Bylo ticho.

„Já myslel, že vy, vy otče, pane, vy že víte, vy to musíte vědět, vy ste se to učil, vy věříte, alespoň o tom mluvíte o Nebeském království o duchu duši a tak, vy musíte věřit a říkat, vždyť je to váš chleba, vaše firma, vaše živobytí a živnost.

Já myslel, ...že vy otče víte, věříte alespoň tomu, o čem mluvíte o království, vždyť je to, na čem je postavena celá církev. Tak je to lež nebo pravda?“

„Nevím.“

Rozpálilo jej to. Dodal jsem:

„Já jsem jenom člověk. Jako každý jiný, nevím, co ode mne chcete slyšet. Pokud vám dám naději, stejně budete pochybovat, neuvěříte, pokud to nechcete vy sám, je to zbytečné.“

Bylo ticho.

„A co mám dělat? Nepochybovat?“

„Vezměte svůj majetek a rozdělte jej potřebným, bratře.“ Slovo bratře vyznělo jako všeobecné „_ty vole.“

„Stejně, kdybych jej rozdal, bylo by jen tak naoko. V duši bych si jej nechal a pochyboval...“

„Myslím, že sis odpověděl sám.“

Začal jsem se polohlasem modlit. Pochopil to, že má odejít a chvilku ještě setrval. Otočil jsem se ještě jednou a řekl:

„Bůh s tebou, bratře.“

A tak jsem už chtěl ze zpovědnice odejít, zmizet. Nepodařilo se.

Vstoupil poměrně mladý muž něco mezi třiceti a čtyřiceti, jak bych jej v přítmí zpovědnice rozeznal tvář téměř bez vrásek, černý knír i oči vzezření jižanského typu.

Ucítil jsem vůni, takovou divnou vůni, podobnou ořechové ale ořech to nebyl. Divnou vůni, která promlouvala za sebe. Nikdy

v životě jsem ji necítil, byla mámivá a opojná, zároveň řezavá a nepříjemná. Pozdravil jsem. Bylo ticho.

„Co vás ke mně přivádí, bratře?“

„Přišel jsem se vypovídat.“ Řekl stručně.

„Dobře, poslouchám.“

Dotyčný se pokřičoval a zazněla neskutečná věta:

„Já jsem ten, co uhodil Ježíše Krista. Já jsem Ahaswér, Árone Hyrschi.“

Bylo ticho, zvenku byla slyšet liturgie. Zaostřil jsem zrak a podíval se na bratra. Měl jsem dojem, že si ze mne někdo dělá srandu. Na jeho tváři se nic nepohnulo, prohlížel si mne. Jak to, že znal moje jméno?

„Kdo jste, bratře. Nerouháte se?“

„Ne velebný pane. Jste velebný pán nebo ne. Já mluvím pravdu.“

Neodpověděl jsem na otázku, ale nevěděl jsem, jak mám vykličkovat.

„Jaké mi dáte rozhřešení velebný pane?“

Měl jsem dojem, že to je blázen.

Je jeden člověk, který žije věčně a udeřil Ježíše Krista, věčný poutník žid zvaný Ahaswér, ten mu řekl: „Já jdu, ale ty tu zůstaneš, dokud se nevrátím.“

Bylo ticho.

„Já jsem to, Árone,“ ve stínu jsem viděl tvář, na kterou jsem v životě nezapomněl.

Nevěřil jsem. Podíval jsem se znovu na něj a znovu ucítil tu zvláštní vůni. Nevěděl jsem co říct.

„Co mám dělat velebný pane? Jsem jako strom, věčně bloudím a nesmím zapustit kořeny.“ Tak nějak jsem si připadal jako on. Věděl, co mu odpovím.

„Já, já si nemyslím bratře, že jsi ten, za koho se vydáváš, nevěřím...“. Následovala jeho odpověď takřka stejná věta nikoliv však

s otazníkem, s oznámením, které znělo ultimativně jako úder kladiva na hlavičku hřebíku.

„Já, já si taky nemyslím bratře, že jsi ten, za koho se vydáváš.“

Měl sem chuť utéct.

„Ty na rozdíl ode mne zapustíš kořeny blízko hory na východě blízko mistrový Rabínovy hory. I já, moje já, já tam budu a ty mne nepoznáš nebo poznáš, kdo ví, potkáme se tam, Árone Hyrschi.

„Kdo jsi a proč jsi tady.“

„Dostal jsi milost, abys mohl spatřit svoji duši a uvidět to, co mnozí nevidí. Neraduj se, Árone Hyrschi. Hledat budeš, nenajdeš. A, a vlčí hlava ti bude ženou a spát ti bude u nohou, Árone Hyrschi. Věř mi. Jaké rozhřešení mi teď dáš, Árone Hyrschi?

„Jak to...jak to že znáš i moje jméno.“

Já tisíckrát se narodím a nikdy nezemřu, opak toho co, si přeješ ty a lidé bez rozdílů, Árone Hyrschi. Tak rád bych si s tebou přehodil místa, tam kam ty půjdeš, odtud jsem se dávno vrátil. A zapomeněš na tento rozhovor, budeš mne potkávat, nepoznáš mne.

Jsem stejně ubohý, ba ubožejší než ty, Áron Hyrschi, co mi dáš jako člověk člověku za rozhřešení... já jsem uhodil Boha, Boha člověka a teď, teď musím čekat, až se vrátí, kdy se vrátí za hodinu zítra za miliardy let, Árone Hyrschi, já musím čekat, aniž bych zapustil kořeny jako ty Árone, taky jsem nevěřil.“

„I já bych chtěl ti věřit, ale nevím, nevěřím.“

„Uvěříš, Árone, v úhoru v překrásné divoké krajině, tam mne jednou najdeš, za mne se budeš vydávat a postavíš zvon, na který budeš zvonit a zvon bude mluvit jako já, já jdu, ale ty na mne počkáš, dokud se nevrátím. A já, já budu tu zvonici opatrovat jako moje srdce až do konce věků, tak to slyším u mistrový hory, kde dlím na kamenné lavici od věky věků.“

„Jak to všechno víš, znáš můj osud a cesty?“ Nechtě jsem přistoupil na jeho hru, že je to pravda.“ Po těch cestách a stezkách jsem

už chodil stovky let a vím, kudy budeš chodit Árone Hyrschi, svoji duši budeš na nich hledat, ale nenajdeš, dokud tě nepřeveđe přes hoře přehoře, mistrovu horu, dokud mne nebudeš míjet a já, já ti zamávám a pomodlím se za tebe.

A cigánka Réš bude tvým osudem a sudbou, padlá žena tvojí láskou a syna, syna Árone Hyrschi najdeš v těch horách a sám ho zatratíš.

A lásku budeš mít jako Venuši, když promění se v kámen a jediná tě nezradí. Ubohý Árone, máš jméno bratra Mojžíšova, sdílíš podobný osud.“

Byl jsem zmatený. Zčásti jsem nevěděl, co mluví.

„Vím, že mi nevěříš, stejně jako já jsem nevěřil rabímu. Já na rozdíl od něj jsem, člověk, který nevěřil, že nezemře.“

„Já nevím,“ a nevěděl jsem, jak ho mám oslovit... Já nevím, jestli vám věřím, musel bych žít jako ty nebo vy. Měl jste štěstí, že jste se mohl být u Boha a s ním.“

„Já Árone, já jsem jej udeřil, a hnal na kříž. Vina, vina moje bude sečtena až na konci světa. Jaké mi může dát člověk rozhřešení, to moje se sklání za horizontem bytí a ty, ty budeš vědět dřív než já; ech Bože čas, ten krutý čas Árone Hyrschi, ten čas je pro mne šlehaní bičem. Být nesmrtelný, toužíš po smrti a být smrtelný, toužíš po nesmrtelnosti. Nikdo z nás dvou to nedosáhne, i když jsme si tak blízko, je to jedna mince Árone Hyrschi, pouze jedna mince, co má dvě strany. Jsme na tom stejně... a není nijak zvláštní hranice horizontů, není, jako když přejdeš za další horizont zase kraj, svět a obzor, na který nikdy nedojdeš, když si sám pro sebe nenastavíš hranici.

Bůh z Boha, světlo ze světla. Jiný a přitom stejný svět, v jeden okamžik. Když zdechneš a znovu se narodíš, protože čas, zpropadenej zchátralej čas neexistuje. Tak je to, Árone Hyrschi. Potkáme se a ty mne nepoznáš, ty mne zapřeš, možná u mistrový skály, co se tyčí jako chrám do nebes i do země.“ Najednou se zvedl a rozloučil se.

„Buď s Bohem, Árone Hyrschi.“

Zpovědnice zaskřípala a já zůstal sám. Neváhal jsem, chtěl jsem se zdekovat, a šmátral po vypínači. Chtěl jsem vypnout Boha, nakonec se mi to skoro podařilo. Oči si pomalu začaly zvykat na menší intenzitu světla a já si pomalu začal odepínat límeček. V rozmezí, když jsem zhasínal, vstoupila krásná paní, spíš dívka se slovy:

„Můžu ještě?“

Slečna s cititelným obrovským charisma a s domyšlenou plachetkou, jižanská žena s havraními indickými vlasy a kupodivu rozpoznatelnými pomněnkovými modrými očima s vůní krásy, kterou jsem ještě nikdy neviděl. Byla to jiná vůně uchvacující a nepopsatelná ne nepodobná té předešlé.

Zdála se mi blízká, známá. Už jsem ji byl zažil, možná ve snu. Ano, přicházela ze snů, z živého holografického snu, či filmu. Nedávalo mi to smysl, takovou krásku bych si určitě zapamatoval a snil bych o ní a teď tu byla. Cítil jsem její blízkost. Dřevěná mřížka neexistovala. Měl jsem divný pocit, Díval jsem se jejíma očima na sebe z druhé strany. Po předstíraném zamyšlení jsem se k ní naklonil.

„Ve jménu Ducha svatého, co přivádí tě ke mně?“ a po chvíli dodal: „sestro; ke zpovědi.“

Bylo nepřekonatelně dlouhé ticho. Báł jsem se, že hlas, který promluví, mi sebere *dokonavé* myšlenky a iluze. Cítil jsem, že přes přítmi si mně prohlížela. Zpovědnice neskřípala, přisunul jsem se blíže. Chtěl jsem se ujistit, jestli ještě neodešla. Byla tam, něžná tvář si mne stále prohlížela.

Slyšel jsem hlas s předepsanou otázkou:

„Patřím k tobě nebo ne?“ Byl jsem zaskočen. Už jsem nebyl tak sebejistý svým hereckým výkonem. Měl jsem pocit, že má pochybnosti. To vše se odehrálo v nepatrném okamžiku. A můj hlas v ženské podobě řekl:

„Amen.“

A hlas zpovědnice mi říkal „Hle je jsem tvoje duše před tebou. Jsem tvoje milost, tvůj Přímluvce.“

Hlavou mi lítalý myšlenky v nepatrném okamžiku.

A je možné, seč zamilovat do své duše?

„Já nestojím vedle tebe, i když to možná tak vypadá, já nejsem příběh, *žvást*, jsem jeho součástí, jsem tvoji součástí, já jsem ta druhá část, co tě obepíná jako liána, jsem přesná opačná matrice, tvůj obraz v opačném gardu. Co ty navážeš něco na sebe podobného životu, já tak učiním. Jednou pochopíš, že ty jsi moje součást, život jako květ duše, na kterou se díváš.

A události a věci, co stojí mimo moje i tvoje chápání, jsou smysly, o kterých nevíš. Jsou k nevysvětlení. Já jsem tvoje duše, tvoje Channach Nahha, tvoje Šwwá, aby ses mne nebál.

Já sem nositelkou i zálohou principu těla, jeho plán a program, klon nezávislý na rozzipování, hradlo bránící realitě okolí, patrná v nepatrnou, já jsem ten příběh a plán a smysl.

A všechno je postaveno k mému poznání, aby směřovalo k reflexi, k obrazu skutečnému jako jsi ty, vystaveného pochybnostem.

Já jsem ta malta a láska, já jsem i čas a symbol a víc než vše co tvoří se mimo chápání. Já jsem i to závaží, co vyvažuje příběh.

Věčnost, která občas rozkvetne pro sebe, rámec nad rámec, konstatování, že je to dobré. Beze mne, bez tebe by nebyl tenhle ten svět, kombinace nenáhody. Já jsem ten nejvzácnější artefakt.“

A já jsem se chtěl ptát, ale než jsem to stačil, odpověděla mi:

„Taková jsem já tvoje radost, tvoje potěšení tvoje parťačka, ta co tě nikdy neopustí.“

Byl jsem mimo. „Já ti budu ležet každý den, každý večer u nohou, když mi to dovolíš. Já ti pohladím tvoji tvář, i když zestárneš, budu tě milovat, já jsem tvoje láska věčná a pravá, já budu objímat tebe, zrozená jsem ne stvořená. Já nejsem Bůh, ale duch co podobám

se jemu, hm, podobám se podobnosti, jsem ta, co zná tvoje nedostatky a pochybnosti, jsem víc než máma, milenka a dotyk, protože jsi dobrý, já jsem tvůj dotek v každém okamžiku tvojí existence, neboť jsi dobrý. Já jsem Channach tvoje duše.“

Znělo to jako píseň a já rozpacích, že tahle duše je moji součástí Channach bene, že se jí mohu dotknout, dotknout se jí v této realitě, v tomto životě v každém výběžku artefaktů. Měl jsem dojem, že ona je tím klíčem i dveřmi zároveň a pocítil jsem o ni strach, že by mne někdy opustila, že bych se jí někdy nemohl dotknout, že by to bylo všechno jako dřív, že bych si ji někdy jen vysnil a věřil bez důkazu, že skutečně existuje. Nepochyboval jsem. Záhy jsem ji slyšel:

„Ech, skutečně, co je to skutečně?“ Podíval jsem se na ni a tentokrát jsem jí rozuměl.

„Chceš se něco zeptat?“

„Chtěl bych se podělit s ostatními lidmi.“

„Proč?“

„Myslíš, že by se změnili, nebo by to měli lehčí, kdyby se setkali se svou duší, jako ty, se mnou jako součástí.“

Pomyslel jsem si, že je příliš mladá na filosofování.

Mohli by mít jistotu tebe, Existenci.

„Myslíš, že uvěří?“

„Ty by ses jim ukázala?“

„Pokud by to bylo tvoje přání, tak ano.“

Bylo ticho a až po dlouhé chvíli dodala: „Jako člověk.“

Zarazilo mne to. Ukázat se jako člověk, to už tu někdy bylo. I Bůh přece přišel a ukázal se jako člověk. On je spirálou z více částí, on obepíná mne i tebe. Zamyslel jsem se.

A časový skok mne obejmul a já se snad probouzel do skutečnosti, aniž jsem věděl, jak jsem se ze zpovědnice dostal. Byl jsem na rozpacích, jestli to byl sen nebo ne.

Bylo ráno, ještě než jsem otevřel oči, cítil jsem na obloze *třepelkování* posledního páru hvězd. Chtěl jsem se obrátit na bok. Někdo tam byl. Spokojeně, i když smutně jsem začal zaostřovat.

Seděla v křesle naproti mně, řádně upravená, a *drahmo* mne pozorovala ve spánku. Sedl jsem si na postel a peřinu dal na bábušku, od mala, když mi byla zima. Na svých pažích jsem uviděl přeleželé hieroglyfy.

„Ty jsi duše, Channach Nahha, kde jsi se tu..., jsi skutečná?“

„Ty jsi nespala?“

„Ale ano, spím ve tvém snu., to je moje postel.“

„Ale proč, proč jsi vzhůru?“

„Jen tak,“ a udělala svůj možná nacvičený půvabný pohyb, když si odhrnovala lokýnky vlasů z obličeje, aby se mi líbila.

„No mám chuť na snídani,“ a byla to pravda.

„Jsi skutečná?“ ptal jsem se sám sebe.

Můj ranní rituál spočíval v opečeném chlebu na kamnech, možná s trochou sýra nejhorší kvality, s máslem, což v konečném soudku znamenalo stejný poměr mezi vrstvou chleba a pomazánkou na něm.

„Tak jo,“ řekla.

„Ty, ty máš taky hlad?“ nevěřicně „i duše mají hlad?“ „Ano, budu s tebou snídat, jestli ti to nevadí.“ Byl jsem překvapen.

„Myslel jsem, že duše nejí, respektive nemají to zapotřebí.“

„Když *chcou* tak jí, když *nechcou*, tak nejí. A taky chodí na záchod, když jí.“ Předešla mou otázku.

„Víš, co jsem ti říkala ve snu?“ a já pochopil, že pro ni není rozdíl mezi dnem a nocí a skutečností a snem.

Něco jsem si pamatoval. Obrazy snu se mi přelévaly a míchaly z rámy a působily tak neskutečně proti logickým a fyzikálním zákonům, proti času v frekvencích, ve kterých se zjevovaly osoby, možná jejich duše, v událostech naprosto nepochopitelných, v naprosto

nepochopitelných jevech, které bych nebyl schopen vymyslet. Pozadí snů bylo složeno z jakýchsi textur známých z modelování plastelíny, kde byla pořád zřejmá její fixace a materiální nedokonalost.

„Tak ukážeš mne lidem? Řekneš – To je moje duše. Chceš mne ukázat nebo ne?“

Zarazil jsem se. Ve snu jsem byl přesvědčený, že bych to chtěl udělat, ale teď v paprscích vycházejícího slunce jsem si nebyl vůbec jistý, že je teď to pravé ořechové, že nastal čas, co bych právě chtěl. Zřejmě věděla o mém váhání. „Bojíš se, že ti neuvěří, nebo že mne ušpiní, když se budou chtít přesvědčit, šáhnout si na mne. Co na mne. i na tebe...“

„Bojím se, protože by mi záviděli, že jsi taková, jaká jsi, a všichni by viděli, jak ji miluji, a třeba, kdybys dokázala milovat i někoho jiného, než jsem já a otevřela by se tajemství, za které se musím stydět. Jsi to ty, co mi stanovuješ priority a hranice, a v nich podřizuješ se jako teplotě co si máš vzít za oblečení, když je venku zima nebo teplo. Jdu se nasnídat, jdeš se mnou?“

„Ano.“

Nenechala se obsluhovat. Tak nějak dohromady jsme připravili chleba a čaj. Sedla si naproti mne u obyčejného stolu s vůní opečeného chleba. Byl jsem v rozpacích, chvílemi jsem se chtěl chovat jinak zamachrovat, naparovat se, nechat se obdivovat a chlubit se svou dokonalostí a inteligencí, výjimečností a zkušeností, abych ji zaujal, aby mne obdivovala. Ošíval jsem se, jako bych si chtěl načechrat peří.

Usmála se. Byla tak přirozená, že jsem chvilkami zapochyboval, jestli je to skutečná duše, ale...

„Pochybuješ?“

„Ano, jsem tvoje, a byla, jsem tvoje láska a možná víc, není to jinak, nejsem čarodějnice, kterou ve mně uvidíš, nejsem stroj, ač se ti to zdá divné, jsem to ty, oblečená Nahha Channach, a ty jsi mojí součástí.

Slunce intenzivně razilo svoji vůli a pruhem okna kladlo další otázku: „Co dál?“

Díval jsem se na ni a pomalu přestal jíst. Možná, že bych měl stáhnout rolety, aby ji nikdo kromě mne neviděl, neměl bych jí ukazovat, ne, možná, že by mne zavřeli i do blázince, možná že by mně s ní tam nic nescházelo. Připadala by mně Channach při představě žádostivých a závistivých pohledů závistivců.

„Už vím, jak se jmenuješ.“

Překvapeně zvedla víčka. Zdálo se mi, že jejich koutky má protažené kresbou jako egyptské královny Ájin. Zpozorněla.

„Channach, já ti budu říkat krátce, nebude ti to divné, je to lepší, třeba Šwwá?“

„Jak bych mohla nesouhlasit?“

„No, já si vždycky něco umanu a potom, potom to zavrhnu a potom se zase vrátím zpátky, jsem prostě nejistý, bez sebevědomí.“ V jejích očích jsem viděl zmatek a otázku.

„Blbost,“ okomentoval jsem sám sebe.

„Já se přece nedám kupit, nejsem houska na krámě.“

Opět se usmála a já přijal podezření, že čte moje myšlenky, ba co víc, i to co jim předchází. Znovu se usmála. To mne utvrdilo.

Cítil jsem, jak se na mne dívá a dává mi nahlédnout za horizont.

Jakou mi je prioritou, když srostlá jsem s ním navěky, Cítla jsem svého symbionta usazeného na mých vodících můstcích. Spontánně jsem se podívala do Sámech. Obraz tvářel artefakt hvězdovitých paprsků podobně jako když indické nebo hinduistické tanečnice stojí za sebou a ruce jako chobotnice vytvářejí různé lomivé obrazce.

Bylo vysoké napětí v jednom srdci. Světla blesky statické energie osahávaly vnitřek Sámech, byla vidět sama podstata života s obrovskou energií. Uvědomila jsem si, že vidím svoje zrcadlo, respektive jeho a zároveň podmnožinu, kterou lidská podstata

nemohla pochopit. Tajemství světelné podstaty. Viděla jsem, jak se v té podstatě polarizuje, uspořádává do protikladů, aby tím vytvořilo napětí díru mezi dobrem a zlem. Myšlenky jsem viděla, jak se je snaží navlékat na nitky času a vedle sebe a vážit.

Netuší, že on je realitou myšlenky rozzipovaný v pohlavních buňkách, klíčem přitažlivosti, klíčem, který pořád hledá a netuší, že je to on sám. Víím, že se mne bude ptát a já mu odpovídat. Já jeho Šwwá mu odpovím, já znám jeho pouť a cestu.

Smysl je mimo něj a smysl jsi i ty sám, jako láva tryská ze země, aby se proměnila v úrodné pole, jako vod a co pracuje, aby zalila a ještě po sobě uklidila zbytky, jedna jest ne dvojí. Bude mu stačit moje existence? Vždyť já jsem jeho láska, duše, co mu usíná u nohou, miluji jej a jsem jeho součástí, protože je dobrý. Zvednu jeho já z tělesné části a pomůžu přes horizont a nakonec projdu. Neboť já jsem on.

Snad se jeho myšlenky neodehrávají v čase. S ním Rabínovou horou.

Díval jsem se na ni na Šwwá a vnímal její přitažlivost.

Zeptal jsem se:

„Myslíš, že máme stejné myšlenky?“

Aniž by přemýšlela nad odpovědí, téměř na začátku řekla:

„Ano.“

„Tedy jakou si tě přeji, taková jsi?“

Tentokrát její odpověď chvilku trvala, jako by se zdálo, že si jí promýšlí. Místo promyšlené odpovědi jednoduše řekla. Znělo to velmi smutně:

„Nejsem robot, jsem Channach, Nahha, víc než Šwwá, já se nepovyšuji nad nikým, ani nad sebou, a i neponižuji, protože já jsem ty sám, ba co víc, já jsem tvoje láska, Šwwá, tvoje filosofie.“

„A mluvíš s jinými dušemi, Channach?“

„Divná to otázka. I ty mluvíš s jinými lidmi, a kdo ví, jestli to nejsou duše, nebo s nimi co duši svou nevidí. Nemám, co víc ti k tomu říct, je to mimo tvé chápání.“

„Mám k tobě tolik otázek, jaké je to být Channach.“

„Nevím o nic víc než ty, snad že moje bytí ti není vlastní. A není to bytí. A jeho chápání stojí mimo tebe. Pochopíš to, až jednou najdeš ten správný zámek, a najde jej každý, třebaže jej ani hledat nebude, ani by ho hledat nechtěl. Klíč patří do zámku, otvírá skálu, chrám, to je celý a jediný smysl. To je smysl a ona přitažlivost, to je to hledání a nacházení, to je to zamykání a odemykání a kdo ví, zda z jedné nebo z druhé strany, to je to tajemství, které poznáš, až vejdeš do dveří.“

„A existuje *kýs uni*, universální klíč?“

„Možná, možná existuje, já nevím, ale pokud je, tak je jen jeden, jako obrácená strana poštovní přihrádky, ale ostatní jsou podobné jemu, mají svůj vlastní zámek. Je z počtu počítatelných, ale já, Channach Nahha to nejsem, nejsem kód, nejsem symbol, nejsem znamení, Šwvá. Já jsem klíč, který možná otevírá zezadu dveří, ale zepředu jej nemám, tedy mám, respektive jsem jeho součástí. Já jsem Channach a ty oblečený a oba jsme nic a budeme jedno.“

„Co když tě jej ztratím?“

„Jak já tě potom najdu?“

Usmála se

„Nenajdeš.“

„Já, já, potom najdu pravý klíč od zámku, abych věděl.“

„Neboj se, i kdyby ses mi ztratil, budu stále s tebou, jako jsem vždycky byla. Budeš-li chtít, v okamžicích na okraji horizontu povedu tě po stezkách spravedlivých.“

A budou a jsou okamžiky, kdy na mne zapomeneš, a jsou a budou okamžiky, kdy nebudeš věřit, že jsem, nebo jsem tě opustila.“

Zmizela.

„Channach, Nahho,“ zoufale jsem křičel: „Channach, Šwwá jediná má Šwwá, já nikdy nezapomenu, přísahám.“

Nebyla tu a já zůstal tady, v děsivém dvacátém století lidského marného počítání otáčení se kolem slunce, já volal jsem jako blázen, potom jsem šeptal: „Channach, Šwwá,“ šeptal jsem.

A tak plynul den za dnem, z festivalu ztraceného času všedního života, a moje septum stále fungovalo na jedné straně. Chodíval jsem do kostela ke stejné zpovědnici i jinam a ptal jsem se. Jednou zase jsem vlezl dovnitř, a postupně jsem si vymyslel legendu. Ptal jsem se a postupně jsem začal nabývat dojmu, že se mi to všechno jenom zdálo.

Dostal jsem se do stádia, kdy jsem si uvědomoval, že i celý život si nalhávám, sním. Byl jsem bohatý, vlastník několika domů, slavný a vlivný v maloměstě. Těm, co mne kdy urazili nebo ublížili bych to nechal sežrat. Tak jsem se dostával níž a níž a moje sebevědomí se ztrácelo, až jsem byl na dně, společně v otlučeném plechovém kýblu s depresemi, v negacích tlejících ve sklepení vědomí, bez naděje v beznaději.

Chodil jsem spát dřív i v domnění, že se setkám s ní alespoň ve snu, ale sny byly tak prázdné a pusté, Tohu Vanohu, že se mi nechtělo spát, jíst pít, nahánět negativa, uzavřen do sebe. Někdy, bezmyšlenkovitě uteklo mi z úst slovíčko, spíš povzdech:

„Channach. Kde jsi, nenechávej mne tady, Nahho.“

Až jednou, nečekaně při tom povzdechu se ozvalo:

„Ano?“ Jako by se mne celého dotkla. Cítil jsem teplo ve vlásečnicích těla. Dotkla se mě na nártě ruky. Pocítil jsem záchvěv. Uchopil jsem tu hmotnou neviditelnou ruku a přiložil k srdci.

Svíral jsem ji moc silně, protože se ozval malé zasténání:

„Au.“

Poznal jsem ji.

„Jsi to ty, Channach?“

„Ano.“

Hlas odpověděl klidně a vyrovnaně.

„Proč, proč jsi mne opustila, proč, proč já tě nevidím.“

„Já jsem tě neopustila, vždyť jsem ti říkala, že jsem jako liána co tě obtáčí.“

„Proč, proč já tě nevidím.“

„Třeba je lepší, že mne nevidíš, třeba by ses mne bál, třeba uvidíš svým srdcem, to vidí dál než tvoje oči.“

„Já, já bych tě nikdy nezapřel.“

Znovu jsem stiskl její ruku a naklonil se jejím směrem.

„Nemáš pochybnosti?“

„Nemám pochybnosti, žádné pochybnosti, jsi Moje_Channach.“

„Sám tomu nevěříš, jednou mne zapřeš.“

„Chtěl bych, jsi mne vidět?“

„Chtěl bych, abys byla vidět napořád.“

„Sám tomu nevěříš.“

„Chtěl bych tě vidět, abys tu byla se mnou.“

V tom okamžiku seděla vedle mne. Stařena s falešnými zuby s ojedinelými chlupy ve tváři v zelenkavé svetru přepnutém o jeden knoflík s drobnými žmolkami vlny, s hnědými fleky v obličejí, smrdící mastmi špatnou hygienou, acetylénem.

Lekl jsem se a pustil jí ruku.

„To jsem já, já jsem Channach z Valše, to jsi chtěl, jsem tady.“

„Kdo jsi?“

Mlčela a sklopila zrak.

A tak, styděl jsem se, dodal jsem si odvahy a podíval se jí do tváře. Po chvíli jsem onen cizí obličej začal poznávat, jakoby se vrásky počaly vyrovnávat a pod nánosem písku či skály jako na Sahaře jsem nacházel moji duši. Byla to ona, Channach. Vzpomněl jsem si na skálu, o které mi vyprávěl Ahaswér.

„Co se ti stalo?“

„Nic se mi nestalo, nic se nestalo i taková jsem já.“ Její odpověď byla klidná a vyrovnaná, překrásnému hlasu nevadily ani vyndavací zuby.

„Já myslel Channach, že duše, duše neznají čas, že nemůžou stárnout, že mají pečeť věčnosti.“

„To má.“ Odpověděla ve stejném gardu.

„Že jsem stará. To mne už nemiluješ? Jsem to překvapivě stále já, nebo chceš, abych se stala jiným hologramem podle tvých představ. Můžu taková být.“

„Jsi člověk, cos nic nepochopil,“ řekla zklamaně, „nevím, čím jsem si tě zasloužila, abys mne viděl, já jako tvoje Přímluvce byla proti.“

Zhmotnila jsem tvoje představy, čím sis to zasloužil, nevím, ... Je to plán mezi námi, možná spíš mimo nás, řekni mi, chceš, abych tě doprovázela taková, jakou mne vidíš, nebo jakou si představuješ. Stydl by ses za mne nebo bys se mnou chlubil?“

Nic jsem neříkal. Ve mně dřímaly lidské předsudky, člověkovství, přednastavená namyšlenost. Zdála se mi tak úplně stejná, obyčejná, neforemně čtvercová, s pletenou hučkou na hlavě, co jsem viděl chodit staré báby po kvelbech, co baví se o ničem, ale hrdě se zařazovat do kategorie se stejně těžkými informacemi. Taková, že by měla být na pohled moje duše?

Znovu jsem uslyšel její hlas, který neodpovídal třesoucí se staré. Báł jsem se, že je to skutečná Channach.

„Já myslel, že, že moje duše, že moje duše nestárne, je mi to líto, myslel jsem, že já a moje duše nestárne.“

„Já, já jsem my, já jsem tvoje Channach,“ a já ji v představách ponechával dívku za zavřenýma očima.

„Já jsem, já jsem tvoje Channach, já, co ti lehávám u nohou jako pes, a miluji tě v každém tvém okamžiku, ať jsi starý nebo mladý, já jsem ta vlna, co jí slyšíš a nerozumíš, což mne miluješ a nezapomeneš.“

Ano, byla to ona.

A já mimoděk jsem opakoval: „To jsi ty?“

„Ano, to jsem já, stejně krásná a mladá, jakou mne chceš mít, jakou sis mne vysnil.“

„Mám rád tvůj hlas a jsem rád, že jsi tu.“ Oči jsem neotevřel.

„To jsem já, tvoje láska, což mohl bys někdy zapomenout, že bys mi ublížil? Vždyť nikdo tě nezná tolik jako já, pamatuješ, jak jsi o mně psal v knize, tajně, na kavalci v prostorné cimře, už tenkrát jsem byla s tebou, snil si o mně a já byla ve tvých snech a

Vzal jsem svoji ucuknutou ruku a přiložil zpátky na její. *Yakobbii* se spojil a vetkal čas do jednoho copánku. Opřel se o bednu či poutnickou hůl, počítal počítané okamžiky sesbírané z páru slunečných otoček. Dohromady, v otočkách, bylo v dotyku.

„Stydíš se za mne, že jsem tvoje duše? Vždyť já, já jsem Channach, ty, že ji miluješ, tuhle starou, obyčejně obyčejnou láskou?“

„Nech chvíli zavřené oči a otevři dlaň.“

Nic mi tomu nebránilo. Otevřel jsem levou dlaň, když jsem nechápal, proč. Po chvílce jsem ucítil jemné zalechtání na dlani a hmotnost čehosi živého a teplého. Ucítil jsem její vůni.

„Tak je klidně otevři.“

Otevřel jsem a nevěřil svým vlastním očím. Na dlani jako v obrovském fotelu seděla Channach, panenka s jednou rukou podepřenou pod hlavou a pozorovala mne, jak zareaguji.

„To jsi ty, koktal jsem, *taj* jsi ty Channach? Moje duše?“

Usmála se, byla to Channach, kterou jsem si přál, jenže teď taková malinkatá.

„Takovou by sis mne přál? Mohl bys mne schovat k sobě, nebo zavřít do krabice od bot, či zašlápnout mne do bláta, uvázat mi stužku kolem pasu a vodit jako pejska, mít atrakci, kterou nikdo nemá, já Channach, *málálá* tvoje duše, *machvatá*, co tě má ráda, takového jaký jsi.“

Neubráníl jsem se dojmu, že i ona, tak malinká má stále v sobě to úžasné kouzlo, kouzlíčko. Byl jsem v rozpacích, jestli to myslí vážně a potom, připadalo mi to divné si hrát s panenkou.

„Nebo bys chtěl, abych byla jako stodola?“

„Ne, určitě ne Channach, ale takhle, takhle je to trochu divný.“

„Divné?“

A nechápavě přitom kroutila hlavou.

„Divné je přece především to, že mne vidíš a můžeš se mne dotýkat. Já sem přece ta, co tě povede přes a za Horizontem bytí přes Rabínovu horu.“

„No právě.“

„Co no právě, v čem je problém?“

„No, že jsi právě taková.“

„Jaká?“

„Jsi malá jako panenka, jsi jako panenka Channach, křehká, malá.“

„Já jsem pořád stejná, stejná jako jsem byla a budu, jen taková, jaká je tvoje představa.“

„Silná?“

Byla na řadě ona, co by se měla zpovídat. Kde jsem byl?

Kde jsem pro Boha byl? Jaký to je čas? Nejsem blázen? Byla neděle. Šla se mnou.

V kostele už zacinkalo na úvod mše, nadechly se varhany a rozsvítla světla. Podle mých křesťanských zkušeností se mohlo zpovídat až do přijímání a zároveň to byla jistota, že je to můj poslední zákazník, o to milejší.

Cítil jsem její ženskost a zároveň i štihllost, takovou co mají ženy a dívky mezi sedmnácti a jednadvaceti lety. Pomyslel jsem si, že takové by měly být ženy napořád, s pružnou chůzí, usměvavé, lehce dosedající, snad i bez menstruace, nezvadlé a nezávislé voňavé a mladé,

prostě mladé s nabuzenou energií, poléťavé jak motýl, nestálé, bezstarostné, nechávající se hýčkat kroutící se jako kopretiny na jarní louce, divoké a nezávislé, nezávislé prostě krásné, krásnější než můj Bůh. Ostatní bych exportoval na ostrov starých žen, kde by mohly tlachat o ničem a zaclánět, pomlouvat a hašteřit se, být zlomyslné a závistivé, neurvalé a tlustě valící se, nemotorné šermující s hůlkami.

Ta první ta byla podobná prvním řádkům popisu, ta klečela přede mnou.

„Mám sen, prosím, mohu se s ním s tebou podělit, takový ..., opravdový.“

Samozřejmě, že jsem byl zvědavý, ale naoko jsem zůstal při zemi. Vždyť před chvilkou jsem byl mimo já.

„Myslíš,“ a překvapilo mne to samotného, že ji tykám, „že to patříš sem, nevím, co bych měl ale...“

Záhy jsem dodal: „třeba v souvislostech.“

„Ano, určitě,“ odpověděla suverénně bytost. A tichým hlasem pravila:

„Zdalo se mi, že jsem byla holubicí, co létá tady na náměstích ve městě plných starých lidí a sedávám na průčelí tohoto chrámu, ne na kašně co se v ní koupou, jedna z mnohých které se lidský řád snaží vykastrovat, aby jim nesrali na památky.“

Podle a krutě hloupost a zbabělost na návnady hladové je holubům cpát.“ Chvilku se odmlčela a já si uvědomil krutost a hloupost, malichernost a namyšlenost blbů lidí. Ona chvilku čekala, až to asi domyslím. Pozorovala mne. Pokračovala:

„A já sedla jsem si na rameno jednoho z lidí, co šel právě kolem, celý v černém s kulatým límečkem, co mířil do chrámu. Myslela jsem, že je to duchovní tedy odtud, nicméně jsem cítila vnitřně, že to žádný duchovní není;“ pozorně s otázkou se na mne podívala, cítila jsem, že nějak k němu patříš. Natáhl ke mně ruku a já si sedla na

jeho dlaň a trochu zapleskala křídly a vůbec jsem se nebála. Svírala jsem jeho prsty.

Mluvil ke mně a já jsem jeho řeči nerozuměla. Potom vytáhl z kapsy rohlík. Dával mi jej druhou rukou dost nešikovně, až upadl zbytek na chodník. Měla jsem hlad a strach že přiletí mocnější a silnější až mi sklouzl do vozovky. Chystala se k němu, ale sklouzl mi do vozovky, řítil se vůz, a já nestačila uskočit, skončila jsem mezi koly, možná že bych tak skončila, nežli on vstoupil do vozovky.

Kdosi zavzdychal. Viděla jsem jakési jednotné kroucení hlav lidí kolem, neznámý muž se po očku stále na mne díval a pozoroval, sálal z něj dobrý pocit, že mne zachránil, cítila jsem to. Po chvíli se vše uklidnilo, a já jsem jej vypátrala na konci ulice a sedla na ruku k údivu všech kolemjdoucích. Lehce jsem ho klovlá na znamení díky, ale asi moc silně, až mu po ruce stékal malinký proužek krve.

Zprvu se jeho obličej zkroutil neočekávanou bolestí, posléze se za něj omluvil úsměvem a lehce, článkem prstu druhé ruky mne pohladil. Koukal se na mne a natáčel hlavu jako moji soukmenovci. Potom se ozvalo jen zapraskání křídel a sen byl pryč. Bylo to tak skutečné, že jsem nevěděla, jestli se probouzím do snu nebo do reality, ze snu nebo do snu.“

„A tehdy já létavice, svobodná a hladová chtěla jsem být člověkem, rusalkou větrnou, tou nejkrásnější a nejsvůdnější pannou s touhou přitisknout se na ně a schoulit se do jeho obětí, do bezpečí nebo s ním odletět do krajiny snů, bez nedostatku, do tepla, kam by nedosáhla chemická kastrace *zlounů* v návnadách.“

Bylo ticho. Já jsem nemohl pochopit, že i duše mají sny.

„A teď, nevím, nevím, zda jsem člověkem, lidem, kterým jsem chtěla být, stýská se mi po zaplaskání křídel, po svobodě, koupat se v kašně...“

Pozoroval jsem ji. Byl jsem vnitřně přesvědčen, že mluví pravdu. Chtěl jsem ji obejmout, cítil její dech pod jemňounkým peřím. Bylo to zvláštní. Nehodilo se to tady, lidi se otáčeli a naznačovali, ať jsme zticha.

Varhaník přidával mezi notoricky známé, tahavé náboženské písni různé krátké improvizace, zřejmě aby se nenudil, liturgie se nesla vína na krev či chleba na tělo, jakoby chtěla umocnit pravdivost podivné zpovědi., podivného zpovídání. Do intimní atmosféry virtuální zpovědnice se nostalgicky vklínila otázka: Co je to za sen, co je to za skutečnost?

Pomalů jsem zapomněl, kdo jsem a co jsem, a proč podvádím a vydávám se za Boha všemohoucího a všemocného. Předě mnou vyvstala otázka, pro skutečnost z největších okamžiků, proč jsem tady a teď.

Tak je to tu, právě teď a právě tady, nevratně a absolutně. Co mne čeká, hlubina či propast, či bolest, strach z bolesti, strach z nepopadnutí dechu, strach se zatočením hlavy, strach z nenávratna, strach ze smrti, jen aby ten okamžik nebyl dlouho, okamžik lidí přede mnou i za mnou.

Nezpovídala se ona, ale já, ona mne objímala svými křídly a chránila mne. Byli jsme na světě jen my dva, a já byl rád a spoléhal na její bezpečí zcela mohutný proti ní s jistotou, že mne nikdy nepustí. A zdálky mezi preludiem jsem slyšel její hlas:

„Posléze sen pokračoval nebo měla jsem vidění. Já křídly jsem objímala zachránce a mlžila cesty. A viděla jsem další holubice s korunkami na hlavách, co nesly zobáku zelené snítka a další drahé kamení. A viděla jsem kosy, co čekali na to, zda jim ze zobáku něco neupadne. A slyšela jsem *další*, co se přely o mne: Jsi ty létavice nebo polednice? Nerozumím tomu, můj pane. Čí duše jsi zbloudilá.“

„Kdo jsi?“ vyhrkl jsem ze sebe dojatý jejím vyprávěním.

„Kdo jsi?“ řekl jsem tiše v domněnání, že mne neslyšela.

„Jsi tam?“

„Já jsem ta, co provází tě po cestách věrnosti, já jsem tvoje duše, Přímluvce tvoje na kterou se nalepí a odlepíš, když přemýšlíš, falešný bohu v sobě, co ti říkám. Třicet dva drahých kamenů je třicet dva ratolestí.“

Uviděl jsem, jak snášejí se holubice a drahé kameny kladou jako kočičí hlavy na cestu přede mnou a další, co je zasypávaly zelenými ratolestmi. A na konci cest stála ona přede mnou a já ztrácel rovnováhu opřený pouze o vítr. Moje Channach, má duše.

A slyšel jsem, jak říká: „Pojď, je mi zima. Vyšli jsme ven, bez peří. Snažila se jít ke mně a moc jí to nešlo, místo toho jakoby snažila skákat po dvou, po chvílce přestala.

A tak jsme šli po cestě z drahého kamení na náměstí. Lidé kolem si mne prohlíželi, ale drahé kamení neviděli, jen pár střípků z nich coby odraz slunečních paprsků.

„A tak jsem se dostala až sem, toliko až sem je vyložená moje cesta. Vzpomínáš, jak si se mnou poprvé dotkl.

Vybavil jsem si to přesně...

Já jsem byl zděšen. Byl jsem v přetížení gravitace násobného G, přikován k lavici, že jsem se nemohl ani t a ani dýchat jsem nemohl, a možná ani nedýchal. Nechtěl jsem věřit tomu, co jsem slyšel. Od-poutal jsem se od myšlenek k realitě.

Zdálo se mi, že mne někdo pozoruje z druhé strany zpovědnice, za mřížkou a zataženým malým závěsem, cítil jsem upřené oči. Slyšel jsem liturgii a zároveň si uvědomil, že v kostele není moc lidí.

„Nikdo tam není,“ odpověděla tak věcně a stručně, až mne to zamrazilo. Stále jsem nechtěl uvěřit souvislostem. Myšlenky vytlačené na přeleželé kůži se pomalu začaly ztrácet a narovnávat jako botulotoxinové vrásky, podivný náhodný síťovitý obraz z nich zmizel.

„Kdo jsi?“

„Jak se jmenuješ?“ Otázky, které i jako falešný kněz bych ze sebe neměl dát.

„Já jsem,“ a na chvilku se na mne podívala, jakoby se sama rozhodovala, jestli to unesu, „já jsem tvůj obraz, obraz, vlastně její.“

To stačilo, kdysi jsem četl o schizofrenii, halucinacích a rozdvojení osobnosti.

„Podej mi ruku.“

Na mřížce se objevily prsty s namalovanými nehty, jen pár článků. Dotkl jsem se jich. Byly opravdové, mladé a jemné, a já měl pocit, že se dotýkám své druhé ruky a nemohl jsem poznat který dotek je silnější, jestli ten první.

„Z levé či z pravé ruky?“ Podívala se na mne s otázkou v kolosálních očích. Uvěřil jsem jí.

„Chceš li se z něčeho vyzpovídat, je to právě teď tvoje příležitost, teď a tady.“ Dal jsem najevo, že jsem se vrátil do reality.

„Zpovídal bys sám sebe, z promarněného času, já jsem přece tvůj obraz, tvoje duše, *tvoja duša*.“

Ne to není možné, vždyť podvádím Boha a nemám tu co dělat. To Bůh mi chce dát najevo, že podvádím...

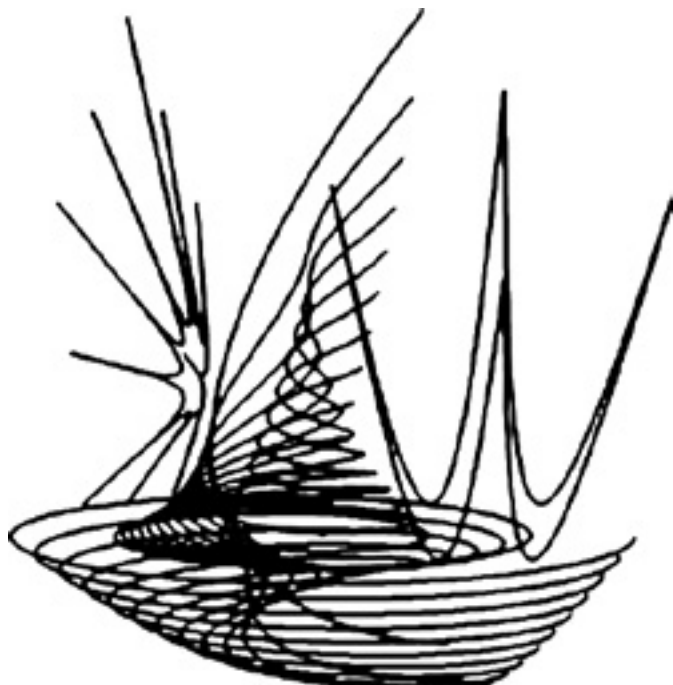
„Já jsem živá a pravá, milost a ne ukrutnost. To jsou jen žvásty starého zbrojnoše, jak říkáš, uvidíme se brzy.“

Její tvář zmizela stejně, jak se objevila. Podíval jsem se na druhou stranu. Nikdo tam nebyl. Našmátral jsem vypínač a zhasl. Nedalo mi to, podíval jsem se na druhou stranu. Zdálo se mi, že tam je. Vyšel jsem ven a pečlivě zavřel dvířka. V periférii mne nikdo nevěnoval pozornost. Poklonil jsem se k oltáři, proto, kdyby mne někdo sledoval a odešel jsem. Pár schodů, dveře svěcená voda a už jsem byl na ulici.

Rozhlídl jsem se. Na protější straně chodníku dělali bordel nějaké cigáňata. Nenápadně jsem si sundal límeček. Moji duši a můj

obraz jsem nikde neviděl a tak jsem nahlídl do vitríny s tlačenkou. Ve výloze jsem konečně se mohl prohlédnout. Nebylo to nic převratného, byl jsem to já, tuctový člověk, částice z miliard možná i z něčeho většího co nedovedu pojmenovat.

Cítil jsem, že mne bolí ruka. Byla na ní skutečně krev po malém štípnutí zobákem, úplně čerstvá. Divné, pomyslel jsem si, vzal kapesník a přiložil jej jako náplast. Asi jsem se poranil o nějaký hřebík ze zpovědnice, když jsem tam šmátral po vypínači, nechtěl jsem si připustit, že by to mohlo být od dvou holubic. Celý čas se točil dokolečka, nebylo první poslední, nepochopil jsem co se děje. Byl jsem zmatený.

Ležel jsem doma v nájemním domě, který mi patřil, na gauči a byl jsem spokojen z tepla pod prošívanou dekou.

Úplně jsem vnímal to peří, co bylo uvnitř, chránilo mne před okolním světem. Vzpomněl jsem si, že jako *malej* jsem zalezl přesně takhle před bouřkou. Měl jsem pocit, že bych už nikdy neměl opustit *tobletu* teplo, neměl jsem hlad, neměl jsem na nic chuť. Nechtělo ani na záchod.

Neslyšel jsem svoje srdce, spíš jsem si myslel, že jsem jako ve stavu hibernace a v pokoře si vychutnával okamžiky, kdy jsem na nic nemyslel, kterých po pravdě řečeno bylo velmi málo.

V tomto jsem se začal pomalu nesnášet, toho, jak jsem všechno *promyšloval* a pátral po nezodpověditelných otázkách. Zároveň jsem propadal do depresí. Z pocitu, že jsem jeden z těch, komu dosavadní život naložil a v okamžiku, kdy je člověk na dně a zdá se mu, že už nelze být příškrčen, jako by cosi, co se nedá pojmenovat na něj šláplo a ztížilo ještě víc. V tyto okamžiky nepomohlo ani vnitřní volání, proč, proč já, proč zrovna moje já, tak už dost.

Ale tento okamžik to nebyl. V tenhleten okamžik jsem byl v bezpečí a v teple, a možná stála za úvahu myšlenka, aby to tak zůstalo navždy, aby se čas, *zpropadanej*, na chvilku zastavil, bez vzpomínek, bez výčitek.

Kdo ví, jestli se moje duše se hrála v peřinách. Pokoj, nade mnou, obraz co jsem koupil. Krajina jeřabin u řeky se mi nezdála vůbec kýčovitá, akorát jsem přemýšlel, jestli je červen na něm zrovna ráno nebo večer, byla namalována podle fotografie no nebyl tam žádný jiný tvor.

Pokoušel jsem zablokovat fantazii vycházející ze zkušenosti, že jako pohádkách či různých filmů dostat lze se do jiné reality.

Tentokrát ne, tentokrát jsem chtěl jen tak hovět v posteli na gauči a vychutnávat si slast nicnedělání než mne začnou bolet záda.

Nějaký smysl mi však hlásil, že nejsem sám. Prvně má myšlenka vedla k feně, když si u mě potichu otevřela dveře a kladla mi otázku,

jestli ji pohladím nebo ne. Dveře byly zavřeny. Asi jsem se zamračil a otráveně otočil od obrazu ke křeslu pod oknem, a očekával jsem, že mi někdo chce organizovat život, když mám volno. Na rozespalého nebyl pěkný pohled.

Na křesle přede mnou seděla, no spíš neseseděla, nebo spíš seděla na okraji Channach; luxusní žena.

„Možná, možná, možná.“

„Kdo jsi, jsi ta...?“

A klenot a unikát řekla:

„Já jsem tvoje myšlenka, tvoje touha překonané přání, abych byla, jsem skutečná a opravdová; zhmotněná tvá paralela, nejlepší kombinace za tvými smysly. Já jsem ta, co vystupuje se snění.

Pro mne bys zahodil věčnost a domýšlivost z pocitu vlastnění největší krásy a něžnosti, vystavená závisti druhých, chytrá a mladá, plachá a krásná, a ty jsi řekl: chceš, abych se tě zeptala:

„Kdo jsi?“

„A já ti odpovím:

„Ty jsi můj pár a já tvoje dílo, jsi můj ...Bůh, moje všechno, moje paralela. A tvoji milosti dostalo se mi, že jsem, já ona. Pojď a sáhni si na mne, neboť já přijdu k tobě, neboť tvé přání je víc než moje existence.“

Vstala a přišla ke mně a pohladila mne. Ucítíl jsem prsty jako v mřížce na zpovědnici.

Všiml jsem si úžasné křivky v ohybu bez těžkosti chůze, bez gravitace, teplo a dokonalost. Divné, proč jsem musel uhnout s očima, zase to slovo musel, protože se mi stále dívala do očí. Znervózňovalo mne to.

Při té myšlence ihned sklopila oči.

„Jsi můj otrok nebo džin, či co jsi?“

„Ne, nejsem a pohodila vlasy, pokaždé když vyslovíš tu či jinou otázku, v témže okamžiku jsem tvoje odpověď, jsem tvoji součástí

ve věčnosti nebo na věčnosti. Viditelná i neviditelná, ty jsi moji součástí jasm Channach tvůj Přímluvce.“

„Chceš-li říct, že ..., třeba že bys byla neviditelná, jsi tu stále se mnou?“ V okamžiku se ztratila.

Prostě nic, ani teplo její ruky, vůně duše, slyšel jsem srdce jak zpomaluje tep.“

Sedl jsem si.

„Aha,“ byl to sen, zdání. Nevím proč, instinktivně jsem šmátral a vytyčoval prostor kolem sebe, jako bych chtěl tvořit neproniknutelnou Faradayovu klec proti invazi snů.

„Hm,“ pronesl jsem polohlasem komentář sám pro sebe. V povzdechu byla celá věta i zdůvodnění. Pro jistotu reality jsem se zeptal:

„Jseš tu?“ a po chvilce dodal „luxusní ženo, moje duše?“

Nastalo očekávané ticho podložení frekvenčním generátorem napětí mého tinitusu, speciální šelest, co vydávají dráty vysokého napětí.

„Hm,“ a skláněl se, spíš odvaloval na bok, který už mně po dlouhém ležení začal pomalu bolet. Do tohoto pohybu zaznělo:

„Ano,“ a po chvilce ano pokračovalo, „Jsem tu, tvoje luxusní ženské já, Channach Nahha.“

Ucítil jsem její teplo a náruč, jak objímá moje já a zároveň pocít cizí empatie. Slyšel jsem, jak můj tep zvyšuje frekvenci, zvláštní podobu přátelství cit vyvolaný dvěma póly až jsem se jej bál pojmenovat láskou. V prostoru se opět ozvalo:

„Ano, jsem.“ Aby se ujistilo, že bylo slyšeno: „Já jsem.“

A najednou jsem cítil její teplo, jak připlulo na moje místo dotek ruky a vlasů. Znovu jsem ji uviděl, můj zrak se přeměnil v hmat a dotýkal se celý jejího těla. Moje ruce nahmataly prostor, a doteky se zviditelňovaly a opisovaly křivky, a zároveň se bránily a říkaly, nedělej to, je tvoje, je tvá.

A blízko, u smysluplných rtů do fialové barvy, z toho žebrování jsem cítil proud dechu a na něm nesená slova:

„Neboj se, jsem tvá.“

Bál jsem se, aby neutekla. A cítil jsem jak lehounká je, něžná a smyslná a přesto křehká jak vážka, jak si lehá a dosedá vedle mne, tiskne se a choulí pod mou ochranou a zároveň mi dodávající pocit bezpečí a ochrany. A já nevím, proč zeptal jsem se opět sám sebe:

„Kdo jsi?“

„Já, Channach, já jsem tvoje duše, tvoje všechno, viditelná i neviditelná.“

„Kde jsi byla?“

„Nevím, řekla luxusní dívka, možná žena, možná bytost jinak podobně živá, co nešla zarámovat do mých představ a popsat či pojmenovat.“

„Jsi žena?“

„Ano i to já jsem. Mám všechno, co má mít žena podle tvých představ se všemi přívlastky *nej*, co znáš, které můžeš vysnit. Jsem obrazem tvých myšlenek, tvoje *živá monstrance*. Já splétám tvůj začátek i konec, za mnou dáš všechno, co máš, byl jsem před počátkem i za koncem.“

Vyznělo to tak divně, že moje tělo reagovalo postřehnutelným napětím. Pocítila to a řekla:

„Neboj se, jsem ženského rodu jako ta, ta duše jako ta po vzoru nůše a nůše ve skutečnosti taky jsem. Nůše uštrikovaná ze světla, z paprsku tvých myšlenek co do nůše se vejdou, vlezou a snaží se přelézt přes okraj, jakoby trčely jako pruty ve snaze ulovit další myšlenky.“

Zavři svoje filosofické tápání, vnímej mne a sotva pochopíš, jaká jsem, co jsi spatřil. Nejsem nic víc než duše *machvatá*, duše tvá, *architekt událostí*, artefakt, tvoje já a úplněk tvůj jsem. Dotek věčnosti, po kterém toužíš. Stejně i ty jsi můj sen, a já tulit se chci k tobě, toužím po tobě bez studu a strachu,

neboť dohromady jedno jsem. Tak nezabírám prostor ani čas.“ Zeptal jsem se tedy:

„Jsi opravdu skutečná?“

„Chceš, abys mne viděl svýma očima, které jsou i mé a věříš svým smyslům víc než mně, pochybuješ? Chceš abych ti nezestárla nebo mám být stromem či světlem, či měsícem, či slunci dohromady?“

„Já bych chtěl,“ přerušila mne.

„Já vím, luxusní společnicí.“

„A tolik otázek mám k tobě..., jak se jmenuješ...“

„Neví, dáš-li mi jméno, pochopím, nevím nic než ty sám, však podle tebe svěží musím být, i když mne teď očima nevidíš. Můžu však být stařena se zuby ve sklenici na nočním stolku. Na otázky, které si položíš, sám si odpovíš. Já sama sebe ptát se neumím, neboť podstata jsem hlava koruny, skutečnost co sčítá protiklady. Mé jméno neznáš ani vyslovit je nemůžeš, říkat mně jak líbí se ti nejvíce. Nejsem jiný, nejsem duch, jsem jen tvoje *zzrcadlení*, Channach, co v prozřetelnosti milosti ti dáno, kdoví proč, abych viděl sebe.

Není to schizofrenická okolnost, nejsi dobrý a já ta špatná, pár chromozomů a moc uplést je kolem času, spojit pár kýblů vody a trochu prachu do prostoru, to jsi ty, Árone. Myšlenky, jak pár písmenek do hranice skládám, a nitkami je opřádám, potom je a čas do klubíčka zamotám, jako bych jej zazipovala.

Taková jsem, tvoje já, luxusní panenka, světelná, jako měsíc co světlo nevlastní a postrádá, pouze jej odráží, nyní do prostoru vetkaná, tvá duše, jediná, *moulenska* tvá, ochránce tvůj, jediná duše, duše *machvatá*, *tvůj Přímluvce*. *Tys* vybral *sis* mne z regálu realit a smíchal z obrazu smyslů, slyšíš můj hlas, co stejný je jako tvůj, ačkoliv ženský by měl být, přesto miluješ mne, smysl jako cit. Jsem tvoje luxusní žena, milenka, rozevlátá a nespoutaná v dobrovolném otroctví, duše *machvatá*, nesvatá možná, Channach.“

Nechtělo se mi vstávat.

Bylo ticho.

Měl jsem v okamžik respekt.

„Ale jdi ty, nestyď se za sebe, vždyť patříme k sobě, jako vložka a kapka rosy, jako prach a život...“

Posmutněl jsem.

„Jak já jsem tě měl uchopit.“

Nebyl důvod.

„Myslíš, že se někdy rozdělíme?“

„A ty bys to chtěl?!”

„Ne,“ odpověděl jsem.

„Je to divné, mít všechno, jako kdybych dostal klíč od podivných dveří, za kterými tuším ... A klíčem bylo tvé jméno, o kterém se domnívám, že snad existuje. A potom, nejsme tu sami, jaká bude naše koexistence v zaběhlém pořádku, když ty jsi opravdová a zabíráš prostor, oni tě budou vidět nebo ne?“

„Ano.“ Řekl artefakt s úplným klidem. Usmála se. Věděla o mých naivních otázkách.

„No a jak já to vysvětlím, že já, výzorem skoro bohatý bezdomovec, já co jsem standardem v klišé stáda společnosti, jak já odpovím na otázky třeba typu – kdo jsi a kde ses tu vzala?“

„Co myslíš, že řeknu?“

„Nevím, asi abych řekl pravdu.“

„Hm, odpověděla kráska, „máš pravdu, řekni pravdu, kdo jsem.“ Řekla to tak klidně a otevřeně až se zdálo, že tak prostá odpověď nemůže být k nepochopení.

„Mám říct, že jsi moje duše?“

Bylo chvíli ticho a posléze se ozvalo: „Ano.“

„Nezvládnou to.“

„Je to pravda.“

„Radši řeknu, že jsi moje luxusní žena, milenka.“

Poprvé jsem zaznamenal úsměv, úsměv bez vrásek. Byla nádherná.

„Budou myslet, že si z nich dělám prdel.“

„Z koho.“

„Z lidí.“

„Proč?“

„To nejde.“

„Všechno jde, vždyť oni, lidé, každý z nich má duši, i každá rostlina i kapka rosy má duši, protože je v nich světlo. Ve všem co má světlo má duši.“

„Kdybys tady nebyla ..., já bych taky nevěřil.“

„Každý ji jednou potká, až dozraje...a ty jsi dozrál, jako jeřabina.“

„To neprojde, zavřou mne do blázince.““

„Já budu stále s tebou, co je víc? Jsem přece tvoje luxusní panenka.“

Hm panenka, zakódovaná v mojí DNA.

Viděl jsem překrásnou tvář s vyžehlenými líci, nestárnoucími, až se mi zdála taková uměle absolutně bezchybná.

„Chtěl bych s tebou jít, jít někam jinam, s tebou, sám s tebou.“

„Jsem stále s tebou, patříme k sobě,“ odpověděla Channach.

„Možná, že bych chtěl být tím, než jsem se narodil, být tím, že se nenarodím.“

A ona mi překvapivě odpověděla: „Byl bys tím, čím jsem já,“

Bylo to zvláštní. Mohl jsem se podívat k ní dovnitř, do jejího těla.

A potom, ačkoliv bylo ráno, usnul jsem. A zdál se mi podivný sen, provázený mou společnicí, mým neodmyslitelným artefaktem. Zdálo se mi, že vstávám a sedím na okraji postele. Bolely mne nohy. Bolest, která byla stacionární, ať bdím či spím. Moje duše ji cítila se mnou a ještě mnohem víc, mnohem hmatatelně, proto řekla:

„Polož ruce na místa, kde tě to bolí.“

Dělával jsem to i sám, tak nějak automaticky, pohladil jsem si nohy, respektive nártý a chodidla a cuknul jsem sebou. Pocítil jsem obrovské teplo a na kůži se objevily červené fleky. Podíval jsem se na krásku.

„Nebolí, vůbec to nebolí,“ řekl jsem s úděsem. Moje ruce byly zmagnetizovány a nemohli se odtrhnout. Cítil jsem tinitus, který bušil do hlavy a podivnou bolest u srdce.

„Septum,“ řekla.

Uvědomil jsem si, že je to opravdu septum a pojala mne úzkost strach, že povolí.

„Neboj se, jsme tu spolu, nemůžeš... zahynout.“

Posléze se mi podařilo ruce odtrhnout. Bolest byla mnohem, mnohem menší.

„Děkuji,“

Podíval jsem se na ní. Byla stejně krásná, ale nepatrně jiná.

Nerozuměl jsem tomu.

„Chceš-li, já jsem tvůj dar a můžu ti z něho dát.“

„Vstaneš a komu přiložíš svoje ruce na bolest, tomu ji odpoutáš, jakoby já je na bolavé místo položila, nic nepostrádáš.“

Jen maličkost. Já, ač budu stále mladá a svěží, s každou tvoji bolestí odčerpáš se a duše zdát se bude starší. Budeš mne potom stále milovat? Vousatá a flekatá stařena se bude na tebe dívat, no nezavíráš se jí.“

Pozoroval jí. Bože jak jsi krásná, pomyslně si a pocit svíravý měl u svého srdce.

„Já sama sebe nevidím, moje zrcadlení jsi ty, moje já, je tvoje já, jako ty se dotýkáš mého těla. Ale jsi, moje já se vidí, jako já vidím a dotýkám se sebe.“

„Ne, když podíváš se do svého stínu nebo do roviny vody, vidíš sebe, vidíš kousek sebe, ruku co píše. Já ani kousek sebe nevidím, ani

necítím, žádné, pražádné žrádlo pro duši není, jsi to jen ty, celý jen ty co zrcadlí se ve mně, tvůj život a tvoje skutky tvůj příběh zakletý do paradigmat. A chtěly by ses stát něčím jiným?“

A dodala nesrozumitelnou větu:

„Já jsem ve snu toho, komu se dívám do očí.“

Možná, možná, možná, jako mnoho vody na zemi tak mnoho vody na nebi. Seděla tam napřímená jako sfinga, napřímená jako kobra s mírně zataženým krkem dozadu. Čas utíkal bez naděje, bez symboliky. Realita, ta blbá realita. Cítil jsem, jak si moje duše mluví sama k sobě:

„Kde jsi? A já duše dívala jsem se na toho člověka, aj dáma, viděla jsem, jak se na mne dívá, jak se mne bojí, jak se životy a jeho intelligence nemohou nasoukat do skořápky těla, jak jeho myšlenky a pochybnosti požírají sami sebe, zanechávají pocit nejistoty, nedůvěry.“

Je to dobrý člověk.

A *jsoulit'* duše bloumavé, duše bez domova, jsou duše na rozhraní, duše u hřbitova, jsou duše bez těla, jsou duše co „cítí se navzájem.“ A je jeden jód, jsme a zakřivení horizontu.

Já duše fixovaná pro jedno tělo, nalepená na vnitřní stěnu kuželu světla, čekám na příběh na dění na roztrhnutou nulu. A klíčem jsi ty, co mne slyší co mi i bez sluchu rozumí,“ a pokračovala,

„A zdálo se mi, že na kolotoči točily se znaky spíš symboly a já byla jedna z nich. A tehdy viděla jsem sen. Bylo mi divné, že i moje duše může mít svoje sny.

Stál jsi meziosní, tedy čtyřmi dvojicemi a nevím, kdo byl ten druhý u přepážky spíš jakémusi oknu. Nikde nic nebylo, je na druhé straně postava v bílém rouše či sáří podobná člověku a každý z těch osmi byl povoláván.

A bála jsem se, jestli se na tebe nezapomnělo. A všichni z těch osmi už přešli a scházel jsi akorát ty a nakonec jsi byl jmenován.

Nevím, o čem mluvily, ale jako by nad tím vším viselo písmeno Řeš dopadající z horního břevna na dolní.

A pak padla nabídka, *zdaných* nechtěl mi přispět v pokračování na druhou stranu příčky.

Bylo to divné, protože za ní nic nebylo jen slovo, no jakási mlha a zůstal jsi na jedné straně, zůstal sám a malé dítě.

A zeptal jsem se já, své vzácné paní.

„Co si myslíš, hvězdičko má myšlenková?“ Sedla si vedle mne a ruku mi držela v mé dlani. Já mimoděk jsem řekl nahlas:

„Jsem starý.“ uvědomil jsem si její vzpřímenou postavu, ohebnost a štíhlost a ukázal mi svoji tvář.

V tu chvíli jsem si přál, aby nebyla tak krásná a zároveň, aby se to nestalo skutečností. Cítil jsem, jak ji mám rád, její malování jako egyptské královny.

Uvědomil jsem si, že je to ta pravá, moje duše, kterou bych prodal a ztratil, všechno, úplně všechno, co jsem poznal, co jsem viděl, vše pro co stálo žít. Jako vzduch, jako když přijde někdo v tuhých mrazech do vyhřáté místnosti.

„Víš,“ povídala tak důvěrně a měkce, pokud jen malinko v myšlenkách jsi a snažíš se odhalit tajemství snů, celé vesmíry se dají do pohybu. V nich tkví odpovědi i otázky.

Ať se ti to bude zdát nepochopitelné, máš milost v sobě, vidíš to, co jiným není dáno, alespoň teď a tady dostaneš moc ranhojiče.

Uzříš jejich duše a přání, ale ne v podobě jakou vidíš ve mně, ale jako artefakt, klenot a šperk. V barvách které si nedovedeš představit. Zářící jako obrovská hvězda s paprsky jako když ve světle přivřeš zaslzené oči. Je na tobě, přijmeš-li tajemství a nabídku. Máš teď v rukách svoje septum, ten *kváš* a to těsto, po kterém touží všichni mistři i magistři. Hle vědění, které se ti otevře, nebudeš mu rozumět a pochopíš, že tvoje existence je jen pouhopouhý bloud.

A slyšel jsem:

„Já sním skutečný bloud, obraz, který je ti vlastní, já jsem ta láska která je jen s tebou schopná rozpoutat příběh. Příběh v čase, příběh v pohybu. Příběh je jako napsaná hudba. Já jsem ta červená čára, co snímá a přehrává životy na planině horizontů, já jsem přesah a horní břevno života, já jsem ta myšlenka, na kterou si můžeš šáhnout, a není ten či ta komu to vysvětlíš.

A moje duše překrásná povídá:

„Je dobře, že nevdáš, že neznáš všechny tajemství, a i já je neznám, protože moje já je tvoje.“

„Já nechci být jako ti šarlatáni a psoudověstci, vykladači karet a šejdíři, co vytrhávají něco z kontextu jako jehličky bodlinky z ježka. Já se nedovedu odpoutat od majetku, když tak jen tak naoko, jsem sobecký a pohodlný.

Jsem, cítím se jak ztracená, zapomenutá myšlenka.“

A ta dívka nádherná mi povídá:

„Každý, nepatrný z nepatrná, viditelný i neviditelný, má tady ech tedy a teď svoje místo, není náhoda, co vyplňuje prostor, není, nebylo a nebude – to je ten plán.“

„Já duše má, já – já jsem v tom plánu, abych se snažil porozumět.

Nebo se mám zdát a ponechat tajemství tajemstvím? Jako jedna buňka v čase, co je schopna napsat toto psaní, nepotřebná, závislá, závislá na mnoha faktorech bytí, pár molekul šplíchnutých vodou, na pár chvil, za pár otoček schopna psát a kotvit myšlenky na papír. Je tohle ten plán. A otázka proč je to tajemství mimo mne a ne se mnou.“

Hloupá realita a divné show. Co, přináší ten dar, že jsi tu se mnou, že vidím svoji duši, že se jí mohu dotknout a dotýkat, že se před ní nemusím přetvařovat, nebo ona a já tvořím skořáčku druhého světa, skořáčku s vodou, ty jsi ten můj první impuls, důvěrného procesu, ty jsi moje duše. Zhluboka jsem se nadechl a vydechl.

„Bojím se, že už mám málo času. Já čas ten čas, co ho přehrát mohu tam a ne zpátky, jak na přehrávači.

Kdo ji bude číst a proč. A duše má se ozvala a pohladila mne.

„Já jsem ta, co staví mosty a stezky nad zapomněním, já jsem předito a pojivo z třetího světa, co spáruje čas, já jsem ta trouba,

Jaké máš jméno a máš jméno

„Jmenuji se Šwwá. Šwwá s dvojitým šin nebo Channach.

„To je divný, jmenovat se svá, já jsem taky svůj.“

„No není to Šwwá, ale Šwwá s korunkou, se čtyřmi Waw, jako se čtyřmi světy, do kterých mohu nahlédnout, jako bytost netělesná, dohlédnout za čtyři horizonty.“

„Já jsem poslušná *tebě*, i koruně,“ a napsala Šwwá na konferenční stůlek, já jsem to větvoří, lepek, skořápka, co naplní se vodou a prachem ze šroubovic, já jsem z nepatrna, než rozdělí se do prostoru, abych se zviditelnila a uzřela jako ty sám sebe, ty jsi mou součástí.

Já jsem nádech a výdech, sotva slyšitelná, toliko potřebná jsem.

A pomáhám ti vidět ke čtyřem horizontům.“

„Jsem šťastný, že máš jméno.“ Usmála se. Začalo mi hučet v uších. Jsem starý, pomyslel jsem si, a byla to pravda. I mám já otázku:

„Proč ty, duše *machvatá*, něco myšlenka, proč, co nevyplníš prostor jako já, vždyť v absolutnu ti nic nechybí?“

Odpověděla:

„Já nevím, proč co nemám za potřebí se z nich klonovat a nekončně se dělit a rozložit se, asi je to, to největší tajemství, tajemství ukryté v tajemství, kdy proud vzduchu promění se ve slovo a slovo vyplní prostor, kterého se dobrovolně vzdá, já jsem originál a není víc nebo méně.

Možná, že je to strach ze samoty, strach z věčnosti, tvorba potenciálu, napětí radost nad pohybem času.“

Šwwá tiše dodala: „Proto jsem tady, abys nikdy nebyl sám.“

„Já, Já bych se tě chtěl zeptat duše má nemilejší, proč ses sama uskromnila, proč ubrala jsi z toho absolutna. Omezit sama sebe neboť beze mne bylo by líp. Skepse poslouchat bys nemusela trápení a smutek nenosila, či poskromnu radosti užívala.

„Až já jednou umřu, zeptat bych se chtěl, nebylo by lepší, kdyby se koruna neuskromnila a celý realitou posedlý svět by neexistoval, nebyl by vypočítán, nebyl by, neboť život, červená přehrávající čárka či nit by neexistoval. Zeptal bych se, proč se koruna uskromnila, vždyť stačila myšlenka, ne bolest a podivný tmel, coby láska jako malta; má Šwvá.“

Odpověděla: „Já Árone, nemám Já, nemám tělo jako ty...“

„Channach, ty víš přece víc než já, řekni, jako to je mezi svými?“

„Já nevím, víc než ty, protože jedno jsme, jsem nebo ne, ba cítím, že jsem součástí smyslu, pro to všechno v těch rychlostech je, důvod existence. Já nevím, jestli jsem si vybrala tebe. Jeden z miliard lidí, je to jen náhoda. A každý z nich má svůj vesmír, každý je komediant a herec, každý má svůj svět, pohled, každý plní prostor a ohýbá myšlenky.“

„Chtěl bys být mnou, závidíš mi?“

„Já nevím, možná bych chtěl být, ale nevím být tebou, jaké to je?“ Můžeš mne opustit Channach a volná, zaskočit si do jiného života, nebo ...?“

„Jako si ty a máš svoje jméno, i když si jej můžeš změnit, jak chceš, pořád jméno máš i já mám jméno tvoje, nejsem universál. Jako je hvězd na nebi a každá je jiná, já jsem tvoje hvězda, hvězda jediná, co nejvíc tě ráda má, já jsem tvoje věčnost a dotek, světlo, co svítí ti v temnotách, světlo, co ve dne nevnímáš, já jsem tvoje láska, co tě nekonečně v každém okamžiku objímá, v zimě zahřívá a v létě chladí, já jsem tvůj Přímluvce.

Abys mohl říct: „Hle Channach, Channach mne objímá, ve věčnosti chrání mne a leží u mých nohou.“

„Kdo jsi?“ zeptal jsem se jí ve snaze nenápadně zaujmout. Vyvalila na mne oči.

„Zavři oči!“

Zavřel jsem oči a v ten okamžik jsem ucítil tu omamnou vůni. Cítil jsem, že stojí vedle mne.

„Pojď je mnou,“ vzala mne za ruku a já jak malý pěšec jsem cupital za ní. Díval jsem se za ní a cítil tu obrovskou přitažlivost k její chůzi, snad chůzi jako dalšímu smyslu. Mohl bych se na ni dívat do nekonečna. Spíš to bylo vlnění mořského příboje. Byla dokonalá a byla perfektní. Její páteř se vlnila jako páteř ryby.

Postavila mne před velké zrcadlo a postavila se za mne tak, že jsem ji vůbec neviděl, akorát slyšel, jak dýchá.

„Jsi tu?“ zeptal jsem se a lehce se nakláněl dozadu, abych ucítil na těle její dotyky.

„Vždyť víš, že tě nikdy neopustím, a ty, ty stále pochybuješ.“

„Bojím se.“

„Já vím,“ dodal jsem bezradně, jako bych sám sobě školácky slíbil, že se to už nikdy nebude opakovat, že se polepším.

„Nevidím tě.“ Slovo splynulo s výdechem samo bez předchozího předsevezetí.

„Co vidíš?“

Uviděl jsem svůj obraz na starém zrcadle, které vedle vytvářelo různé zoxidované mapy neznámých světadílů. Napadla mne myšlenka:

„Co ta moje duše, moje Channach, co může vidět, jak mne může mít ráda?“ Mimoděk jsem se podvědomě pohnul, že je to můj skutečný obraz a že Channach stojí za mnou. Nebyla tam.

„Co vidíš?“

Opakovala otázku Channach. Chtěl jsem být sebekritický, ale nakonec jsem ze sebe vypravil „jenom sebe.“

„Kdo jsi,“ následovala její otázka, úplně stejná jako moje na začátku. Zaskočila mne. „To jsem já, to jsem přece já.“ Opět jsem se zarazil a tiše ze mě nakonec vypadlo:

„Já.“

„Myslíš si, to, to je tvoje já?“

„Asi jsem to já,“ zaváhal jsem.

„Je to přece tvůj obraz, nebo jen tvůj odraz, jak to, že jej vidíš, jak je tlustý nebo tenký na mapách světadílů? Je živý nebo mrtvý? Šáhni si na něj.“ Mimoděk jsem poslechl a ruka směřovala k imaginární ruce.

„Co cítíš a věříš, že v tom obraze jsem ještě já, tvoje Channach, tvoje duše, co je v tvém stínu a ve stínu duši, každý ji možná má.

A my máme tu milost, že můžeme se dotknout, ač jsme srostlí, tvoje já a mé tebe, čím to je čím, že se nás dotýká nebe, čím jsme to zasloužili čím.“

Bylo ticho, postava se lehounce klátila před světadíly.

„Vidíš, takhle jsem o tom nepřemýšlel. Obraz v obraze..., a má duše taky svůj obraz?“

Místo odpovědi si stoupla přede mne. V zápětí jsem ji před sebou neviděl fyzicky, ale v zrcadle byla.

„Taková jsem já, to v zrcadle jsem já, živá, tvoje součást, tvoje duše.“

Zkusil jsem jí nahmatat v zrcadle, ale viděl jsem, jak se mi rozpouští pod rukama. Narazil jsem pouze na zrcadlo. Bylo to pro mne deprimující.

„Channach?“

A skutečně či zdánlivá odpověď se mi z obrazu podívala do očí a řekla:

„Ano.“ A obraz byl ta tam. Šel jsem spát.

A zdálo se mi to jako v podivném snu. Přede mnou postava vysoká oděná do lněného sukna, zašlé věkem, jakési spíš cáry přepásané

provazem spletených do copů, tváře nerozeznatelné s vlasy tvrdými jakoby slámovými šedými až černými bez ladu a skladu nečesanými. Zpod zakrytých kolen místo nohou s předpokládanými dřevěnými sandály upevněnými řemínky na zkornatělé kůži, místo nich svazky kořenů padajících na zem a plazících se po ní jakoby hadi či červi hledající jakýkoliv otvor do půdy. Slyšel jsem, jak v nich proudí živiny, podivná nečervená krev nahoru a dolů. Postava stála téměř nehnutě jako strom. Někde jsem ji ve skutečnosti viděl. A hlas mi pravil: Jsem tvůj Ahaswér,

Okolí je povědomé, něco jako u Ohnsorgova mlýna, stará cesta, po které bezzubé žmoulající staré babky tahaly v nůších klacky z lesa u skály. S hlavou, křečovitě zakloněnou jsem se díval kamsi nahoru. Měl jsem dojem, že i ta obrovská postava se na mne dívá a očekává, co udělám.

Měl jsem strach. Čekání se zdálo nekonečné. Odvážil jsem se a řekl:

„Kdo jsi?“

A jako dřevěný hlas z klacků těch babek nalámaný jsem slyšel ohlušující řev, který se mnou zamával:

„Já jsem taky tvoje duše.“

Oněměl jsem a záhy mnou prostoupila myšlenka, že je to asi pravda.

Chtěl jsem vědět její jméno. Zmizela, kořeny jí pohltily.

A byla to žena jménem Yakobbi, co rozuměla snům.

„Chceš-li, vyložím ti sen, možná, že jej nepochopíš stejně jako já a ta, pomin' otázky proč.“

Ano, to Hoře Přehoře je tvoje láska a moje duše, duše v duši, co je ve víru času občas větší a občas menší, mne jako ty v zrcadle mne může zastínit.

Má své jméno jako já, Channach, jmenuje se Yakobbi. Kořeny, ty se nedají utnout, okamžitě narostou nové, jsou jako chobotnice.

Je symbolem věčného spojení obrazu ze skutečností. Mačkal si na čidla ve svém okolí, mimochodem je jich velmi málo, jako málo jest smyslu.“

„Nevím kdo Yakobbi je, je opak mládí a já mám pocit, že by se mnou chtěl nebo chtěla tančit, Yakobbi snímá smutky našeho světa, hněte je do vzpomínek a temuje je a peče na zdech chleba arabské pece, bože podivný tanec, podivný kolotoč, takový divný svět, podivné točení jako narážení párků do střeva, tvoříme jedno srdce, půl náboženství. Je to protiklad.“

„Ach Yakobbi, tak stará jako myšlenka, pučící v *životec*, novotvar, slepenec minula i budoucna, obraz mne.“

„To jsi uviděl, duše v duši, jsem to já jedna duše, co dohromady nespátíš. Myslím, že ji už nespátíš.“

Channach se tentokrát neusmála.

„Jak může Yakobbi tančit když srůstá se zemí?“

„Pomiň všechny otázky proč?“

„Vezmi tužku a nakresli mně sebe jako. A potom kolem nakresli symboly, které znáš za jednotlivé osoby či celky a uvidíš hvězdu. S podivem zjistíš, že jich není tak mnoho a že paprsky i vzdálenosti nejsou tak velké.“

A Channach povídá: „Duše, nezanechávám žádnou stopu na povrchu *zeměsvěta*, neboť není kniha, co by mne obsáhla, jen otisk sebe na chvíli, jako bublinky, co z vody vyprchají, jako šuměnka co z nespočtu světů se zapečetí.“

A já jsem odpověděl: „Jsem to přec já, originál, pouze jeden z příběhů, jeden příběh, co tady je a ne že není, originál je a přece tady je a ne že není, vločka co originál je, proč příběh a proč zapomnění. Život jak barevný popisovač, proč konstrukce, proč zapomnění. Čí je to příběh, kdo očekává nějaké překvapení, kdo ocení artefakty pozůstatí. Je to duše a duše v ní, její duše.“

„Jsi to ty, Channach, jsi to ty Yakobbi, co máš svoji Yakobbi v nekonečné redundanci obrazu v obraze, ne jako člověk, maso co se dá sníst. Byl a už není a nikdy nebude můj příběh opravdový, když stejný jiný bude... I když onen příběh odpečetí se. Kde, kdo, co je ten nejlepší příběh, Channach, jsi to ty, má překrásná společnice?“

Ech, opět jsem si uvědomil, jak jsi krásná, Channach, jakoby jsem si připomenul svoje stáří, Hoře přehoře, vzpomněl na Yakobbi a uvědomil si, že i ony jsou součástí mou.

„Vzpomeň si,“ povídá Channach, hráli jsme si s kostkami, ty a tvůj bratr, vzpomínáš si, co na nich bylo za obrázky.“

Nemohl jsem si vzpomenout, možná že to bylo něco z pohádkových námětů, možná nějaký naivní les, muchomůrka, nevzpomněl jsem si. Řekl jsem:

„Já si na ně vzpomínám, jejich rohy byly takové odřené a ošoupané, skoro bílé od toho věčného skládání po generacích, a taky vím, že jejich skládání bylo velmi jednoduché.“

Channach, ty víš, že jsem je složil vždycky do krabičky a potom naráz otočil, abych se podíval, zda obraz zezadu je automaticky bez chyb. Zdálo se mi to úžasné, vytvořit obraz, o němž bych věděl, předem, co na něm bude. Potom jsem je otáčel i po sloupečcích, postupně nebo po řádkách, tvořil mozaiky, mrzelo mne, že jsem si nevzpomněl. Bylo jich však málo. Někdy čtyři krát čtyři nebo tři krát čtyři.“

„Tak vidíš,“ řekla mi ta krásná bytost. Sedla si mi na klín a objala mne kolem krku. Na chvíli jsem nemohl uvěřit, že to je právě jen moje a moje duše. Byla příliš dokonalá, žádné mateřské znaménko, dlouhé řasy srovnané podle abecedy jako struny piana, protáhlé v Ájin egyptskou křivku, štíhlé, pěstěné nalakované nehty pohození hlavou, kterou položila na moje rameno a pošeptala:

„Ani já nevím, co bylo na těch kostkách, mně se také zdálo, že byly moc lehké, aby byly ze dřeva, spíš jsem si myslela, že jsou z lepenky s nastříhanými a nalepenými obrázky.“

„Stejně by mne zajímalo, jak jsou dělaný,“ přemýšlel jsem nahlas. A Channach povídala dál:

„Já jsem ta, ten obraz, duše, co obrazem je na druhé straně, duše, co obrazem je na druhé straně, obraz, co dán je ti milostí, že nemusíš kostky obracet a vidíš je. A můžeš nahlédnout do „množiny duší.“

„Proč nemohou ostatní?“

„Představ si, že bys vzal jen jednu kostku jen jednu kostku z obrazu a otočil ji, pozbyl by smyslu, nebo by si alespoň cítil, že něco není v pořádku.

Představ si, že by kostek byl třeba na základu řady třicet šest a v krychli z nich by byla, uvnitř plno kostek a kolikero obrátů v 2 na patnáctou se skrývá v 32768. Ty uvidíš jen jeden obraz na zadní straně, možná zboku a ze strany, svět kostek, svět jako slupky cibule, až uzrají kostky uvnitř, třeba se vymění na povrchu.“

„Nevím.“

„Snad to, že ji uvidíš v zdánlivě nesmyslném řádu, Channach mne Yakobbi, a třeba i další, kostku, co budí zdání kostky, či součástí dodekaedru, zdánlivě nepochopitelného střípku žití, jedno žití uprostřed vesmíru.“

Podívala se s porozuměním na mne a já jsem bytostně nemohl pochopit moudrost v podobě přitažlivé slečny. Podvědomí plně rezonovalo s jejím výkladem. Připadal jsem si zaostalý, skoro spojené mé chápání s kostrou zvířete. Zmohl jsem se jen na krátkou glosu:

„Je to podivné“

Usmála se.

„Těch kostek je mnohem víc, vid' Channach.“

„Ano,“ odpověděla klidně a pokračovala „ani já nevím kolik jich je a i ty obraz, možná i obraz, možná odraz alespoň na jedné možná *smáž*, je to stín, je to negativ, který se sluncem nemizí jako já a láska, je to most, či hradba z kostek postavená. Na těch hradbách z kostek

je postavený celý svět, jako komín bez ladu a skladu, bez obrazu a beze smyslu, komín co jednou spadne, nenávratně jako septum

A sen pokračoval. Uviděl jsem skálu a na té skále stůl podobný vrcholu lebky a kolem spíš hluboko pod ním pluly mraky jako ve vysokých horách a nad nimi modř jako hmota hustá jako voda.

Žádné slunce či hvězdy, aby světlem osvětlovaly, samo sebou bylo světlo, zastavilo se, samo pro sebe svítilo.

A na stole kostky, se kterými jsem si hrával sám či s bratrem jako malý kluk no nebylo jich čtyři krát čtyři nebo pětkrát čtyři no nebylo jich ani čtyři krát tři. Byl to kvádr z podivných svébytných skleněných kostek v základně jich počet byl možná třicet dva či šedesát čtyři.

Nebyly z papundeklu, ani z lehkého dřeva nebyly ošoupané v rozích, nikdy jsem nic podobného neviděl, něco jako diamanty s vnitřním příčným zrcadlením. Byly tak čisté, že za nimi byla ona hluboká modř. Na každé kostce byl jakýsi nepatrný film, jaký třeba vytváří obrazce nafta na vodě a z každé strany živý obraz, o prezentaci originálního příběhu, dohromady i po vrstvách i napříč každý tvořil jeden pospolitý obraz, navzájem se protínaly a mýjely, míchaly, a přesto byly zřetelné a krásné, smysluplné, plaché a citlivé. Díval jsem se na podivné tvoření zepředu i z boku, ze všech stran jsem nahlížel, viděl jsem i Yakobbi i mnoho symbolů a světů. A nebyl by existoval obraz, který by se nedal sestrojít. Toliko bylo entit. A viděl jsem tam živé a mrtvé co byly živými, blízké i vzdálené, neznámé které bych měl asi poznat.

Něco mi radilo: „Vezmi si jednu kostku!“ a já se bál, že se celá ta konstrukce rozpadne, jako když v klenbě vytáhne někdo ten nejvrchnější kámen.

A slyšel jsem tě, Channach jak povídáš:

„Neboj se, jsem tu s tebou, každá z těch kostek mě strany, které se zrcadlí, má v sobě celý tvůj svět. Třebaže bys je všechny hodil

do míchačky a znovu semlel a vypral, znovu je můžeš poskládat na sebe. Vezmeš-li jednu, uděláš místo pro druhou a ony se nesloží, jak aby udělaly místo pro tu tvou.

„Podívej se!“

A skutečně viděl jsem, jak krychle se rozsypala pod jejím dotekem, když vytáhla podivný čtvercový drahokam a podávala mi je.

Znovu se podivné obrazy začaly promíchávat, jakoby samy znaly své místo v tvaru v podivné pavučině vazeb a já znovu viděl jak celý tento objekt je průzračný a k jeho dokonalosti chyběla jen jedna kostka na jednom z rohů.

Bez pobídky jsem ji vzal a položil na určené místo. Byla kupodivu teplá. V ní tepalo srdce. Na omak připomínal kůži kombinovanou s tvrdostí diamantu.

Zachvěla. Setmělo se a znovu rozednělo. V tom okamžiku jsem uviděl skálu a z ní vyvěrající pramen. Skálu ve tvaru lebky a na skále kostky co jsem skládal z bratra, když jsem byl malý. Byly velmi omšelé, rohy pomlácené, bylo jich to, co, a z čeho se skládaly světy a příběhy, byly možná z papundeklu či z lehkých dřívek oblepené ošoupanými papírky tvořícími sekvenci možných obrázků. Odlepené obrázky nedávaly smysl. Vzal jsem jednu a hledal návaznost na druhou, no hodilo by se jich asi víc. Vzpomněl jsem si na krabičku, na které byl vylepen celistvý obrázek jako na ploše otevřených kostek. Nevzpomněl jsem si na motiv, asi nějaká pohádka. Snažil jsem se ale ani jeden malinkatý jsem nesložil, a začal podezřívát, zda některé obrázky byly nalepeny špatně a namlouvat si, že to není moje chyba, ale chyba výrobce, či nejsou-li kostky smíchány ze dvou nesourodých stavebnic a já zbytečně se trápím.

Tehdy přistoupila ke mně Yakobbi, nevím, kde se tam najednou vzala. Podala mi krabičku. V ní bylo dvanáct kostek a obrázky co se měli sestavit. Vysypal jsem je a okamžitě sestavil, znova

a znova. Dělal mi to ohromnou radost, po chvíli jsem si připadal jako autista a zároveň blázen. Yakobbi mne vysvobodila: „To je *klíš*.“

Nepochopil jsem to, co mi řekla. „Vysvětli mi to Channach.“ Channach se jen lehce pousmála a řekla:

„Chtěla ti asi říct, že jsi koukl, nakoukl do světa duší. Z druhé strany kostek.“

A Channach mi řekla:“

„Vezmi jednu kostku!“

I vzal jsem jednu kostku. Na podivném útvaru ta nebylo znát, nevšimavý by to ani nezaznamenal. Channach se na chvíli vzdálila a na stůl vedle té nádherné struktury ve které se zrcadlila i ona položila váhy, obrovské laboratorní váhy, které snad vyrostly do výšky Yakobbi. Připadalo mi, že jsem je už někde viděl, ano, na soše ženy co představovala spravedlnost, justici, soud.

„Polož ji!“

Nevěděl jsem, na jakou stranu ji mám položit.

„To je jedno.“ Přečetla moje myšlenky.

Položil jsem tak kostku na jednu stranu. Zdál se mi ten svět lehoučký jako pouťový balónek, přitom jsem v podvědomí cítil jeho hmotnost.

Kostku jsem položil a nic se nedělo. Ručička stála jak přikovaná na nejdelší čarce ve středu.

„Třeba je zaaretovaná,“ pokusil jsem se marně zamachrovat.

„Není,“ odpověděla se znalostí věci, „Tyhle váhy nemají brzdy ani tlumiče.“

„Vem ještě druhý svět.“

A já, bez odmlouvání jsem vzal druhý svět podobný diamantu s filmy bez přívlastků a položil na opačnou stranu.

Nic se nestalo, i když snad jen máchnutí ruky by stačilo, nebo jen dech k schýlení rovnovážné polohy, kořeny váhy se ani nezachvěly.

„Divné,“ řekl jsem bez předmětu otázky, protože jsem si byl jist, že ví, co bych chtěl udělat. Přikývla hlavou a já si všimnul pár lokýnek vlasů, jak se nepatrně *pohly* do čela. Vzal jsem Channach za ruku.

Najednou se mi zdály ty váhy tak obrovské. Chodil jsem jako medvěd po zeměkouli v cirkuse. Byť moje váha byla v poměru k ní zanedbatelná, přesto jsem to udělal. Sednul jsem si na jednu stranu. Nic se nedělo, třmeny a obrovské řetězce kolotoče se ani nezachvěly a ručička nepodlehla dechu ani jiným vibracím.

„Je to asi jen obraz či hologram,“ řekl jsem nevěřičně, „Jakýsi hologram s funkcemi existence hmoty a je jedno, kolik světů přidám nebo uberu na jedné či druhé straně. Je to v rozporu s mými sanovanými zkušenostmi, v mém vnímání,“ odporoval jsem

Bylo ticho, démantové kostky nepropouštěly žádný zvuk.

Potom se stalo něco neočekávatelného.

Zdalo se mi, že na jedné straně vah podobné pouťové houpačce lodičky, tedy do prostoru misky vstoupila mladá dívka a já v ní poznal Channach. Místo toho jak by se dalo přepokládat, že se ručička nepohne, oproti vši logice začala stoupat. Neinstinktivně jsem si stoupl na druhou stranu. Nic se nestalo a já dál klesal. Channach sestoupila a já zase stoupal, zastavil jsem se až v rovnovážné poloze.

Channach se usmála a povídá:

„Jsou události, co lidské nepochopí. Hle viděl si věci nepochopitelné a nevím, čím milostí to ti bylo dáno, já jsem na tom neměla žádné zásluhy.“

A tehdy jsem si uvědomil, pomyslel jsem si a zastyděl, uvědomil jsem si, jak jsem nepatrný a zanedbatelný, že jsem snad vážit chtěl svoji pyšnost. Zrak mi utkvěl na konci ručičky vah, která držela. Na tabulce vedle nejdelší čárky byly menší, ale žádné číslo tam nebylo. Čárky byly v jakémsi asymetrickém tvaru rozdílné od symetrie největší čárky. V mysli mi utkvěla otázka: Dá se tedy všechno změřit? Porovnat s něčím a s čím?

Věděl jsem že Channach synerguje moje myšlenky. Čekal jsem odpověď.

„Ano.“

Překvapilo mne to.

Chtěl jsem se zlomyslně zeptat a uvést jí tak do rozpaků. A co takhle věčnost a nekonečnost?

Usmála se a povídá nahlas. „To jsou přesně ty otázky, myslíš, že neumím odpovědět na všechny. Neumím, ale tady máš smůlu, odpovím ti:

„Ano.“

Opět se usmála.

„Věž tedy, že věčnost či nekonečnost je složena z určitého počtu písmen a každé písmeno dle gematrice má svoje číslo, tedy i věčnost a nekonečnost, cokoliv se dá spočítat. Je mezi nimi rozdíl i součet, záleží, jak to lidsky uchopíš. A každé číslo může představovat určitou množinu slov a v konzistenci třeba s jazykem, významem a podobně. Tedy ano, všechno se dá změřit a spočítat a porovnat, hlavně porovnat s existencí. Změřit ještě neznamená koupit a vlastnit, zaplatit.“ usmála se.

„Je to asi takový rozdíl, jako když stoupneš na váhu, rozdíl Ty a já?“

Znovu se usmála, věděla, že se dotkla mé namyšlené lidské pyšné podstaty, že moje podvědomí uznává tuto nativní pravdu, pravdu, kterou si svými zkušenostmi a smysly nedovedu vysvětlit, uznání, že existence. Channach v mém sebezpytování mne přerušila.

„Je nutné něco měřit a vážit?“ znovu se usmála. Byl jsem v rozpacích nad mladou kráskou a nezmohl jsem se na odpověď, protože jsem fakticky odpověď ani neznal. Sám jsem si položil otázku:

„Kolik váží můj příběh?“

„Nic, hloubala mne odpověď jednoznačná, vůbec nic, celý můj život neváží nic, protože jsem už zanedbatelnou součástí kostky diamantů, možná kostek. Byl jsem z toho smutný.

Vzpomněl jsem si, že jsem měl jednou sen, který jsem si nedovedl vysvětlit. Viděl jsem kříž, zcela podobný vyřezávaný, natíraný petrolej nebo voskem a na každém rameni váhu podobnou rameni vah. Kříž byl pořád na stejném místě, nad postelí v seknici.

Vrtalo mi hlavou, jak můžou ty ramena vážit, když jsou *klincemi* přibity osy k sobě. A Channach mi to vysvětlila:

„Ten kříž to je celý vlastně rafička, o by se měla vychylovat. Vychylovat nebe či zemi, kdo ví a cedulkou je možná člověk. Co vlastně by měl měřit. Je divné, že ses mne neptal, kolik měří nebo stojí nebo počitatelný je Bůh?“

A byl den druhý reálný jako třetí, čtvrtý... Měl jsem nejistý pocit. Probudil jsem se ze snu do reality. Cítil jsem v prvních vteřinách, že cosi je špatně. Aniž by mi sepnuly synapse a v kratším okamžiku než mi signál z hlavy dorazil k hlasivkám, slyšel jsem myšlenku dříve, než zazněla otázka:

„Channach!“

„Channach, kde jsi?“

A potom to hrozné naříkání, universum kolem mne, předměty a celý zaplněný prostor řvaly coby poraněné zvíře a prosebně volaly v posledních okamžicích žití:

„Channach, Channach, kde jsi!“

Bylo ticho.

A zvláštní pocit strašného od počátku vnímané události, po tragédii, katastrofě či nehodě, s divnou vůní vzduchu kovovou či jinou, podobnou té, když přijde někdo v kruté zimě do vyhřáté místnosti divnou přesycenou ozonem. Záhy jsem slyšel nitky ticha. Tlachají mezi sebou, pomlouvají a skládají se konstrukce, možná škodolibě a potutelně *blkají*:

„Ztratila se Channach, opustila ho, zapomněla na něj, ona už není. Co bude s ním, bez duše, co je s ním, co on vůbec je,

poloviční či nepatrný, bez Channach, bez duše. Ubohý, ztracený, co s ním je a bude?“

A ozval se hlas. Dílčí nitka vlasečnice chtěla rozechvět ono ozonové ticho:

„Proč ji nejde hledat?“ *Nítěnky* ticha zabalily a uštěkaly ho.

„Kde by ji hledal, když ona ho nechce, cha, cha, nechce ho a třeba ho i nenávidí, pyšného zbabělce, vždyť si jí nezaslouží, krásnou, milou duši, duši *machvatou*.“

Z ticha se rodila rezonance bezpohlavních hlasů, co volaly:

„Channach, Channach kde jsi, vrať se vrať.“

A já byl z toho šílený. Seděl jsem a hleděl tupě před sebe. Vnější pozorovatel by si všiml, že jsem se lehce kýval.

Tiše pro sebe jsem opakoval jednu jedinou větu:

„Slíbila jsi mne, že mne neopustíš.“

Bylo ticho přerůstající v jakýsi zvuk připomínající pocit pod sloupovým drátů vysokého napětí. Stejný pocit jsem měl v blízkosti elektrárny, kdy jsem cítil funkční jaderný reaktor a procesy záření v něm.

„Slíbila jsi, že mne neopustíš.“ Byla to výčitka, nebo konstatování faktu a přiznání si své holé obyčejnosti, jestvování a pouhé existence. Hamletovské proč tlačilo vědomí níž a níž.

„Channach, kde jsi?“ a po chvilce jsem dodal „moje všechno.“

„Channach, Channach kde jsi?“

Tentokrát to bylo řezané, srdceryvné plačtivé malé dítě opuštěné, skutečný a nativní strach se samotami a nebezpečí. Znělo to, jako když volá maminku, prosí ji a nebylo by lidského tvora, co by se neustrnul nad člověkem, nad jakýmkoliv živým tvorem. Zůstal prostor, tma Tohu Vanohu, opředené šílenstvím, splynutím budoucího času, tolikrát rozebíraného příběhu imaginace.

Příběh života, času jako řeky, příběh, kapka co spadne z nebe a zpět se do nebe navracuje. Možná, že spadne přímo do řeky nebo

do pouště a hned se navracuje, spadem na hory nebo do moře, do rybníka, vodníkovi starému Čudilovi na nos, aby mu udělala radost. A pak se spojí; až cesta do prostoru, příběh jako klíč. Je to nepochopitelné, je to klíč, stejný a skutečný děj příběh, zamknutí a odemknutí.

Channach, řekni mi Channach, ozvi se prosím, zda ty máš ten klíč, nebo ty jsi ten klíč, zda tvé je rozhodnutí, zdali odemkneš a zamkneš můj příběh, řekni mi, Channach, jsi ty... Příběh.“

Pokračoval pocit sklíčenosti, deprese, marnosti vyhoření až po rozfoukání popele, celý pořad následujících chvil. Zůstal jsem bez duše, já a koordinované něco, hromada masa s podpůrnou tkání, to zdálo se pojivo pro stavbu lásky zastřešenou vystříhovánkami z papíru, kde měl bydlet Bůh, Channach a já.

„Ech“ kde jsi, překrásná Channach, smutno a teskno je mi z absolutna. Zanedbatelný příběh by se beze mne obešel, ušetřilo by se světlo a teplo, trochu prostoru a času. K čemu je dobrý můj svět sám pro sebe, pro koho, když jen pro sebe; nepatrný a zanedbatelný, nevyvolitelný a zbytečný, bez rozhodnutí, bez volby, zda i zpětně být a existovat.

Bez tebe Channach, bez toho abych mohl milovat sám sebe, svoji duši, je to divné až schizofrenní.

Vždyť zůstanou řádky, sešlé brázdy otěru tuhy. Trochu prachu na papíře z touhy se trochu organizovat, zanechat pár opakovaných chvil, co mne přežije v mém soukromém světě, světě chvil, chvil s pár střípky dobrého času, střípků, kdy jsem byl s tebou alespoň ve vzpomínkách. Dobrého času namíchaného z chemie myšlenek.“

Blbost, kdo by to čet.

A tehdy mne napadly myšlenky; ne tak, že by ke mně mluvil hlas, ale cosi mi říkalo, pocit, že bych se mněl vrátit tam, kde jsem se s Channach poprvé setkal, a zavzpomínat na místě.

Vůbec pochopit, ech pochopit v soukromí, neboť nikdo by mi neuvěřil v rádobý moderní době současnosti kromě nezklamaného

otěru mé tužky o papír. Plnilo mne to trochu klidem a vyvážením, rovnováhy smutku podobnému vzpomínce na jedny z nejbližších lidí. Po dlouhém čase volání a mlčení a brouzdání po zdech beznaděje nastal čas, kdy jsem měl pocit, že se u mne něco hojí, že se jizví namyšlenost mého já.

A potom, když jsem se vydal už na misi, což byla moje cesta k okovaným dveřím starého chrámu, jsem ji uslyšel:

Každý, nepatrný z nepatrna, viditelný i neviditelný, má tady, ech tady a teď svoje místo, není náhoda, co vyplňuje prostor, není, nebylo a nebude – to je plán.“

Sám pro sebe jsem meditoval. Já duše má, *já-já* jsem v to plánu, abych se snažil porozumět.

Nebo se mám zdát a ponechat tajemství tajemstvím? Jako jedna buňka v čase co je schopna napsat toto psaní, nepotřebná, závislá, závislá na mnoha faktorech bytí, pár molekul šplíchnutých vodou, na pár chvil, za pár otoček schopna psát a kotvit myšlenky na papír. Je tohle ten plán. A otázka proč, je to tajemství mimo mne a ne se mnou.

Zastavil jsem:

„Channach, Channach jsi tu?“

Kolem se na ulici míhali spousty lidí běžného dne, každý sám za sebe a uvnitř sebe valil před sebou svoje myšlenky a touhy, svoje přehoře a tak se mi zdálo, že jsem se ocitl v podivné ulici či tunelu plných skarabeů bez nebe, bez slunce, Jakoby lití co na hlavě měli kšiltovku a nemohli nebo nesměli nebo nechtěli se podívat nahoru, s podivnou chamtivostí soukromničení oplácávali svoji hroudu a velikosti závisti.

„Channach, kde jsi?“

Uvědomil jsem si, že tu mezi nimi není, přece ona netlačí svoji hroudu pro Boha, snad nejsem tou hroudou já. Nebyla tu, nikde jinde. Spíš jsem si uvědomil, že jsem slyšel promlouvat vzpomínku

natolik živou, vydolovanou z jizev. Jizby byly záznamem na gramofonové desce, které se dají přehrát, malinký kousek.

„Channach!“

Skarabeové si mne nevšíмали, ať to byli samci i samice různého věku s různými kuličkami. Teprve teď jsem se vracel v myšlenkách k tomu, co vůbec mi záznam mé choré ubohé paměti říkal.

Hlas, myšlenka aniž by se vybavila její tvář její postava, hlas bez tepla, přitom osobní.

Pořád mi znělo v uších; tady a teď a potom s tím papírem, že cosi psát; přitom jsem ji nikdy neviděl, že by něco psala na papír.

Všechno se vracelo k realitě, ze skarabeů se stali „normální“ lidi, *člověci* všedního dne a já, zmateným hlasem jsem šel, možná vrávoravým krokem s potíží rovnováhy za svými vzpomínkami.

Dveře, schody vyšlapané generacemi; došel jsem podle zvyku až k oltáři a uklonil se. Vlákno dvacetipětivatových žárovek na zpovědnicích mne neklamalo, cítil jsem chvění a mihotání jako strun, pocítil jsem úctu k těmto neúprosným pracantům, sedřeným nosičům a konkurentům přítmi v tomto konkurenčním prostředí světla a náhledu na něj. Tentokrát mne vedly kroky k jedné neosvětlené, kterých tady bylo v reálné situaci víc než dost a nikoliv na pozici kněze, ale na tam kam chodí každý hříšník, pokorně a v kleče, kleknul jsem do tichého šepotu modlících se lidí. Uslyšel jsem prasknutí, praskla kamenná dlaždice pod dřevínem podlahy až jsem se lekl, že by si mohl někdo všimnout toho, že jdu do prázdné zpovědnice.

Voněla kostelem, dřevo nasáklé kadidlem a starým lakem. Kolem mne visela slova utrpení a naděje.

Ano, bylo to místo, které jsem teď hledal a potřeboval. Místo sepnutých dlaní jsem do nich pohroužil svoji hlavu.

Ano, bylo to místo, na kterém bych vydržel navěky; mne opustilo tělo, spíš jsem ho nevnímal. Nebylo tu poznat, zda je den či noc.

Zpovědnice mne chránila, jako by to byl chrám v chrámu, chrám pod nebem a v chrámu, chrám, jako oltář pod baldachýnem, spíš stůl pod ním. Říkalo: „tohle je věčnost.“

„Channach, duše moje.“

Za mřížkou jsem poznal, že tam někdo je. Cítil jsem její vůni podobnou ořechu.

„Channach, jak to, že nesvítíš?“ zeptal jsem se blbě a vzpomněl na kněze, co mi rozsvěcel. Věděl kde je vypínač.

„Já nejsem Channach, já jsem Yakobbi.“

„Ale já cítím, že jsi to ty, Channach, voníš Channach.“ Zornice si přivykly na tmu a já pozorně pronikal a ohmatával zrakem siluetu.

Byla to synergie představy vzpomínky a skutečnosti, překrásná tvář modrosvitu se vynořovala z hlubin a načetla se do známých proporcí.

„To jsi ty, Channach, slíbila jsi mi, že mne neopustíš. Moje duše, kde jsi, kde budeš, a proč jsi tady?“ a po chvilce jsem dodal zcela bezprostředně, bez přemýšlení: „Proč nesvítíš?“

„...proč jsi mne opustila?“ Co když tě tady někdo uvidí, jak tam sedíš, kde nemáš, tedy, ne tam, ale tady...místo mne...“

„Sedím tam, kde jsi seděl ty, nevzpomínáš?“

„No, ale já jsem nepodváděl...“

„No a,“ odpověděla Yakobbi, se stejnými gesty v úhlu úkonu hlavy coby Channach, proč bych nemohla podvádět...jedno jsme...“

„Ty, ty přece nemůžeš, seš přece duše, nebo její klon, moje duše, jsi moje všechno, ty přece nemůžeš podvádět, jsi nesmrtelná.“

„Ale ano,“ odpověděla klidně Yakobbi s postřehnutelným úsměvem, já jsem neslíbila, že tě neopustím, a přece, přece jsem tě opustila.“ Stín pochybnosti se nevyhnul nepatrnému účinku.

„Věřil jsem ti Channach, myslel jsem, myslel jsem, že ty nemůžeš se mne zříct.“

Bylo ticho. „Já jsem Yakobbi.“

Zdálo se mi, že slyším chrastění řetízkové kadidelnice, jak ji rozfoukává ministrant kdesi za zdmi sakristie. Točil s ní jako kladivář na olympijských hrách, aby okysličil a rozžhavl uhlíky. Byl to podivný chrastot, z něhož sálala vůně kadidla.

„Možná, možná je to tím, že je to věčnost, možná pro touhu neumírat. Já jsem Yakobbi, co vyvažuje duši Channach,“ zdůraznila.

A po chvílce dodala:

„Vždyť je to přece jedno.“

„Jaký je mezi námi rozdíl, žádný, v čem vidíš rozdíl? Jsem úplně stejná, nelidská, nejsem z lidí, protože už nemohu být, vždy miluješ mne stejně. Vždyť miluješ mne stejně. Kdybych ti neřekla, že jsem Channach, poznal bys to?“

„Ale duše, duše si mne nemohou přece půjčovat, je to přece zákon, zákon jediného.“

Viděl jsem, jak se Yakobbi pousmála a pouze podotkla: „Zákon..., co ty o něm víš“ slova vyšuměla. Pochopil jsem, pochopil marnost svých argumentů. Byl jsem na rozpacích.

„Chtěl bych se tě dotknout.“

Na jemných dřevěných mřížkách okénka se objevily její štíhlé dlouhé zaháčkované prsty. Přečísané ruce držely celou zpovědnici v imaginárním prostoru zdejšího světa jako usínající netopýr visící spoléhající na nerozevření.

Dotkl jsem se jejích prstů. Byly to skutečné lidské ruce, žádný duch, ani představa. Zmocnil se mne plachý pohled, rozpaky a vnitřní otázka:

„Proč vlastně neuznávám, že Yakobbi je Channach. Což to nepatrné sdělení, že je Yakobbi, to nepatrné tak nahlodá moji jistotu v bezmeznou nejistotu, moji neotřesitelnou pravdu, to nepatrné smítko, kapka v oceánu, ta neopakovatelnost kopie.“

„Ty bys zůstala se mnou a došla bys po zdejších cestách a překročíš Tohu Vanohu, převedla bys mne před propasti temnoty a propasti. Na místo jednoznačné odpovědi Yakobbi odpověděla otázkou:

„Než ti odpovím, řekni, řekni mi, pokud odpovím ano, zapomeneš na Channach a budu jediná, kterou budeš milovat? Co je pro tebe víc, je to věčnost? Co je pro tebe nejvíc, nejvíc ze všeho? Já Yakobbi, jsem stejná jako ona. Jsem stejná jako ona, jen slovo za slovo, ech, co je to slovo za slovo, jméno za jméno, symbol za symbol. Je to jen volba, tvoje volba, tvoje svobodná volba, myšlenka, odraz co je víc?“ A po chvíli zopakovala:

„Je to jenom jméno, jak je důležité jméno pro tebe, i na náhrobním kamenu časem omší se nebo jej někdo obrousí či rozpadne se na kousky a prach.“

„Je to divné, tolik let jsem žil a nikdy jsem vás nepotkal, věřil jsem a pochyboval, a teď, když dostalo se mi milosti spatřit a dotknout se tak najednou nevím.“ Podvědomě jsem cítil, že se ve mně tvoří něco nové a nedovedl jsem pocít popsat, jestli je to dobré nebo ne.

„Yakobbi, řekni, řekni mi, jestli moje srdce je tvrdé či měkké, mám-li nějaké.

Uvědomil jsem si ticho.

V přítmí viděl jsem rozžhavené uhlíky a točící ministrant vytvářel kruh, ohnivý kruh jako v cirkuse, kterým měla proskočit kočkovitá šelma. Po dlouhém tichu se mi při expiraci vyznělo pár slov: „Channach, kde jsi?“

„Jsem tu,“ ozvala se Yakobbi.

Ech já a můj, já a moje duše, je opravdu má.

Udělalo se mi špatně.

Nic jen tma.

Zavřel jsem oči. Nechtělo se mi umřít.

Nikomu se nechce umřít, divný kód.

Co by se stalo, kdyby všechno živé v jeden okamžik umřelo.

Divné, univerzum bez života, bez zrcadlení, bez smyslu, bez citů a pocitů, bez lásky, bez bolesti, bez toho, že by mohl existovat, ani nazvat to nelze sám pro sebe.

„Ech, Yakobbi, Channach, kde jsi.“

Najednou zdálo se mi, že cosi vzdáleného přichází ke mně.

„Yakobbi jsi tu, slyšíš mne?“

„Jsem tu.“

„Já jsem se bál, že jsi mne opustila.“

„Bojím se, Yakobbi.“

„Čeho se bojíš?“

Bylo mi stydno to říci, já takový velký chlap, bál jsem se to vyslovit.

„Smrti...“ a po dlouhé pomlce pošeptal: „...se bojím, bojím se.“

„Jaké to bude,“

„Buď klidný, smrt nebolí.“

„Jaké to je, Yakobbi, potom...?“

„*Potom*, je jen slovo, které *potom* není, protože není čas,“

„Jaké to je, Channach, třeba Yakobbi, řekni mi, abych se nebál.“

„Je to tajemstvím?“

„Nechtěj to, jsou tajemství, co třeba nelze pochopit.“

„Yakobbi, prosím.“

Ticho.

„Yakobbi?“

„Jsi tu?“

„Slyšíš mne?“

Ticho.

„Já to tak nemyslel...“

Ticho.

„Možná...“

„Když ti odpovím, nebudeš mít další otázky, Jene?“

Divné, zamrazilo mne to. Bylo to poprvé, co mne oslovila jménem, které nebylo moje.

„Zvědavost, zvědavost mne páčila a sužovala.“

„Ne...“

„Dobře tedy,“

Ticho.

Po chvíli se ozvala:

„Zavři oči.“

„Zacpi si uši“

Učinil jsem tak. Stejně to nebyly tma, jak má být, v uších mi spíš hučelo, než bylo ticho.

Nevím, jak dlouho to bylo, pocítil jsem nutkání podvádět a otevřít oči, ruce mne začaly bolet a myslel jsem si, že mi svírají hrudník tak, že nemohu dýchat.

„Nedýchej!“ ozval se rozkaz.

Záhy mi došlo, jak to můžu slyšet, když mám zacpané uši.

„Nepřemýšlej.“

Pořád jsem měl v záloze, že je na mé vůli se nadechnout a otevřít oči.“

Bylo ticho. Musel jsem se nadechnout.

Porušil jsem zákon. Nadřadil jsem život, život nade vše. Nadechl jsem se. Čekal jsem dál.

Bylo ticho, hučení v uších pomalu ustávalo, světelné záblesky na pozadí víček nepřestávaly.

Bylo to dlouho.

„Co dál, Jakoby?“ pomyslel jsem si.

„Nic, porušil jsi svůj zákon,“ odpověděla mi.

„Nic?“

„To je všechno?“

„Ano.“ Odpověděla s takovým klidem, jako bych se zeptal kolik je hodin.

„*NIC*,“ odpověděl jsem si sám pro sebe, „vůbec nic.“

Otevřel jsem oči a zděšeně zíral před sebe, tak rád, že ještě žiju.

„Divné, beze smyslu.“

„*NIC*,“ je taky jen slovo. „Stejně jako *POTOM*. Stejně jako *DIVNÉ*.“

Ačkoliv jsem ji neviděl, zdálo se mi, že se usmála.

Mně rozhodně bylo divně, smutně, beznadějně. Do mysli se mi vkrádala otázka:

Co teď, co bude teď, beznaděj, beze smyslu, bezcílně marnost, proč život, proč tohle všechno. Lpět na životě, vnímat, divné, divá neexistence, bez motivu, marnost, klubko marnosti, smotané city, skarabeus, co tlačí svoji kuličku do kopce, aby ho převálcovala a bylo „*NIC*,“ hovno, co mění žití v *NIC*. Za divné.

„Ech Yakobbi, kde je Channach? Kde je její *NIC*, proč mne opomíjí. Výčitky zlost a devastace beznaděj.

„Septum, klapka vyrostlá ze života, výhybka v nic. Výhybka v čase, hříčka závodu spermií.“

Možná, že mne bylo Yakobbi líto:

„Je to stejné jako před narozením.“

Nechtěl jsem si přiznat pravdu. Co bylo před narozením. Je to stejné jako po smrti. *NIC*. Ono *NIC* skrývajícím potenciál je otázkou, zda malý či velký, či nepředstavitelný. Není to ani nula. *NIC*, bez vzpomínek, bez historie, *NIC* a najednou..., to nic čekalo na příležitost na událost podle *foršliftu*, náhody či neshody roztáhlo se do prostoru, bylo živeno, aby poznalo samo sebe, zrcadlilo se a nepoznané zahynulo opět do *NIC*. Život jako malé nic spějící ke slovu, k rovnováze bez porovnání xramenných vah. Hm, nechtěl jsem si přiznat pravdu.

Představoval jsem si prvně rovnoramenné váhy a potom kolkol další ramena tkvící v jednom bodu, prvně čtyři a potom šest a dál až jsem dospěl ke kolotoči, co se netočí, hm kolotoč, vzpomněl jsem si na Pomněnkový kolotoč, divné, jak může vypadat takové nic, takové velké nic *NIC*, nic jako prázdný kolotoč. Zároveň jsem záhy myšlenku zavrhl. Ve velkém *NIC* nejsou přece představy, obrazy, domněnky a city jako je nástroj láska. V *NIC* není nic a marně v to doufat a namlouvat si něco, vskrytu tavně uchovávat alespoň ždibíček naděje. Konečně jsem uviděl Channach či Yakobbi. Byla krásná. Ana nebude v *NIC*. Dívala se na mne.

„Ach Channach,“ a posléze jsem potichu dodal „Yakobbi...“ vtom povzdechu bylo řečeno vše. Nečekal jsem žádnou odpověď, a slíbil jsem přece... Žádná odpověď se taky neudála.

Bylo ticho a já jsem si uvědomil, že to ticho je víc než *NIC*, že se septum ještě nepřehodilo a já byl rád, že žiju, že žiju zakódováno mimo mě jeho základní vlastnost.

Dívala se na mne.

Četl jsem v ní odpověď. Nerozuměl jsem ničemu. Snad to, že existovala, bylo tou odpovědí. Divné, divné její rámě a cesty, po kterých mne povede, do stejných cest jako před narozením tak i po smrti. Hm *jedno* mnohoramenné *NIC*. Septum ještě nepracovalo.

„Channach, Yakobbi, posloucháš?“

Kdo ví, povzdechl jsem si, a vzpomněl jsem si, jak na kavalci jsem kreslil čáru, která se rozplétala jako prádelní šňůra a zase pokračovala tenkou linkou.

Tak nějak mi to připomnělo život, rozkmitání seismografu, záznam zemětřesení.

„Channach, je život záznam čehosi potažmo z historií?“

Žádná odpověď.

A tehdy jsem začal přemýšlet o tom, že uvažuji pouze jedním směrem, že možná hledá logiku, která nemusí existovat.

Chtěl jsem připustit, že existuje i jiný systém, vymykající se představě člověka, který nestojí na životě, jako na plísni kolem planety. Ale když se to vymyká představám tak...

Když budou pojmy, budoucnost a minulost v neexistujícím pojetí, *neshoda*, něco jiného než popisná slova, něco víc než symbol, kde láska jej slabý odvar neexistence, váhy klinkající se roztočené na kolotoči, čistá duše, tak ji nelze popsat.

„Yakobbi, jaké je to být duší, jakou máš tvář než tu jinou, ty jiné ty, možná pravé, možná skutečné nepochopitelné, Jaké to je být duší?“

A zdálo se mi, že vidím na pozadí poutníka na poušti s holí, jak sedí na podivném starém kmeni a v záři zapadajícího slunce píše do písku zvláštní znak.

Byl to podivný kruh, který se začal vlnit a houpat s celou pouští. A slyšel jsem, jak říká:

„Divný je svět z nepatrných a divné duše, teční se a dotýkají, na *tyčkadlách* se vyhřívají, na vážkách se kolébají, divné směry protínají.“

„Channach, Yakobbi, posloucháš?“

A stalo se. Seděl v nedalekém rádobu paku na lavičce u vlakového nádraží s hlavou zaklíněnou do svých dlaní. Kolem mne, většinou pomalým krokem se sunuly postavy. Do tváře jsem jim neviděl; občas nohavice či ženské nohy; ech pravda, hezkých bylo pramálo, no já jsem jim nevěnoval pozornost.

Skepse ve vymalovaném letním ránu nebylo pro mne tak typické. Dlouho jsem nepocítil Yakobbi i Channach, ztrácel jsem chuť i motivaci si s někým popovídat, na lavičce, bez filosofie, u lidí kterým se nechtělo dělat a popíjeli *mlíko* a cpali se čerstvými rohlíky v deliriu po nabuzené noci. Často jsem jim i záviděl, tu odvahu, žít bez prostředků, divné. To ráno to nebylo. Po noze mi lezl mravenec, spíš po botě, byl to průzkumník, vrátil se zpátky.

Najednou se v rozteči mého pohledu objevily krásné nohy. Stály přede mnou s vysoustruženou dokonalostí, že jsem si myslel, že jsou to nohy spíš modelky, co stály v textilním obchodě za výlohou. Jel jsem po patrech nahoru.

„Channach, Yakobbi, jsi to ty?“

Místo odpovědi mi sedla na kolena. Byla to ona. Cítil jsem, jak se chvěju, cítil jsem opar kolem sebe a ořechovou vůni, co nás zahalila stejně divná aura. Kolem chodili lidé, rozpačitě; někdy s zjevným nenávistí či zlobou se podívovali nad věkovým rozdílem a obdivovali překrásnou ikonu.

V podvědomí jsem chtěl, aby mi záviděli moji, moji duši. Ech, těžko bych jim vysvětloval, že je to *moja duša*, zbavená šrámů, překrásné, neskutečné, dokonalé živé světlo netvořené ze sekvencí okamžiků.

Objala mne a já skrytý pod vodopádem vlasů oslepený opojením neviděl jsem její tvář, ale ucítil její rty na mých. Nikdy jsem to nezažil, snad ani ve snu, cítil jsem každou vrásku na jejích rtech, hebkost a kupodivu smyslnost, cit dotek, ano dotek tak silný, že mne prostoupí, prostoupil každou mojí synapsí i u těch odumírajících buněk. Ano, tam v tento mžik bych chtěl zastavit čas a žít ve věčnosti. Pocítil jsem duši jako věčnost, živou a pravou, bez nudy a falše, víc než psí lásku nespoutanou a svobodnou, víc než moje představy. Okolí a všechny ty filosofické úvahy o symbolech a spektrech byly v tento okamžik ta tam, rozprášeny a zameteny do kouta, živeny pouze strachem, že to může skončit.

Já a má láska, žádná povinnost, prostě tak. Miluji svoji duši, ať Yakobbi nebo Channach, divné, je to tak. Čas mi ležel u nohou.

A najednou tma a nic. Jako před narozením tak i po. Prostě nic je mocné velké slovo, co existuje. Jak vyjádřit neexistenci. Slovo, symbol, prostě mimo moje vnímání, *kak* je to.

Channach, řekni mi jak je to divná neexistence, neživot, já se toho bojím, Yakobbi a čas tekł neúprosný zabiják, lidský podílňík otáček, směsi koexistence bolesti marnosti, hrůzy i domnělé krásy z křivek, zakódované sekvence náklonnosti, divné, hysterické, rádobý oduševnělé já, hrubé nijaké já, kdyby se vyprázdnilo do prázdna ne do neexistence, kde snad není asi to blbé vnímatelné ticho.

„Channach Yakobbi, posloucháš mne, či vnímáš moje myšlenky?

Ty jsi slíbila, že převedeš mne přes Tohu Vanohu, ale kam, kam mne převedeš, duše má překrásná, kam mne převedeš, do neexistence, která nemá slova, hle je to divný smysl, *hou*.

Nenechávej mne tady, prosím, v nevědomí, stát za plotem. Jsi moje duše, Yakobbi, jsi to ty, co píše na čistý list, Prosím, dej mi naději, bázeň proti marnosti.

A já vidím před sebou malého Jana, jak stojí za plotem a volá:

„Nenechávej mne tady.“ Nad tím by ustrnul i Bůh.

„A co ty na to, moje překrásná Channach, spojnice a zrcadlo událostí, jsi ty poutník nebo plánovač, a Channach Yakobbi.

„Já přišla jsem z konce na začátek, abych přišla ze začátku na konec. Aj, moje i tvoje myšlenky, co rodí se, mimo tebe nejsou měřitelné otáčkami kolem planety či jejich podílem.“

„Nelze to pochopit,“ usmála se a já v jejím úsměvu jsem zase pochopil, že odpověď mi dávno dala, když říkala, že se budu ptát, co to již v otázce je ukrytá odpověď, když klíč tu není. Napadlo mne, že vedle plánovače a poutníka je právě duše, co je *tmeluje* a *maltuje* do jednoho celku, do snad trojice, od kvarků po anergie atomů.

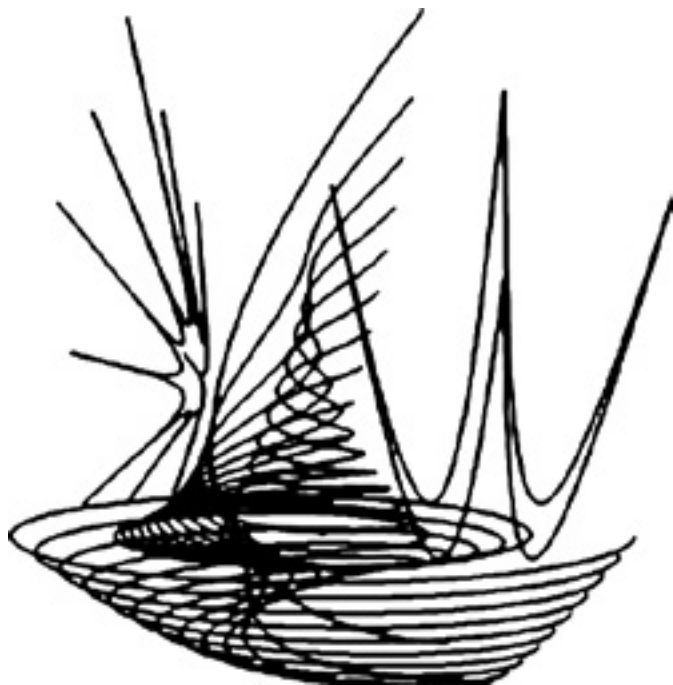
„Divné,“ řekl jsem, „a co když nebudu chtít být plánovač či poutník, co třeba sebevrah.“

Nahrál jsem jí na smeč. Měla mne ráda, ráda. Sám jsem si odpověděl, i on je přece plánovač a poutník. Obdivoval jsem její skromnost a moudrost, prostě empirická zkušenost se světem, jejím

zvládáním, bez vrásek, lehkost. Křivky a pružnost nebyla v rozporu z její moudrostí.

A co třeba marnost, je to třetí do mariáše?

Divné, pomyslí jsem si; že jsem zcela znegoval lásku; taková hodnota nehrála, ani jako lichý vykřičník, žití bez reality, alergie, bezmoci.

Možná ona říkala mi: „Vrať se do reality a užij si zřetízkování spermií, vítězství pohybu a rychlosti či náhod z mnohých v závislosti na podmínkách. Ale co užít. Požitky a pár smyslů. Vedle nich bylo prázdno. Yakobbi a jejich tajemství. Zahodil jsem na chvíli nesmrtelnost a věčnost a podivné pachtění po ní. Žít a užít. Co užít? Požitky a rozkoše pár smyslů. Vedle nich bylo prázdno; spíš moře bez vln, světlo bez prostoru, stereotyp. Nebo na druhé straně odpovédět na otázky.

Channach se mne zeptala:

„Chceš mne opustit, nebo abych tě sama opustila?“

„Ne,“ řekl jsem.

Nebylo úplně čisté né, nepatrná z nepatrná za lomítkem zůstalo, spíš zvědavost coby kdyby... Divný pocit, divný, že to píšu a proč, beze smyslu, bez jistoty, nebo dojmu, že to někdo bude číst. A proč, možná z marnosti, ze zvědavosti, možná zcela náhodou zkrátí si pár otáček blbého času.

„Proč,“ lícitoval jsem, to že se mi lámou nehty je pouhá realita a ech „můj svět,“ s pocitem, že jsem se si jej nevybral. Jsem prostě jedno velký nekonečný hovno. Co to dalo práce jiným i mně, abych to pochopil.

„Ach jo, Channach,“ a moje já se snažilo k ní přitisknout, „ach jo, moje Channach.“ Maiativní deprese hryzala a kousala a ubírala na životní síle.

„Channach, moje Channach, život nemá smysl,“ a po chvílce jsem dodal: „Je to tak. Blbost, život je blbost.“

Bylo ticho.

Očekával jsem utěšování nebo naději, ale nic, bylo ticho, to kumulativní ticho ve mně i mimo mne, prosté NIC.

„Channach?“ ztratil jsem opěrnou hůl.

„Channach, kde jsi?“ Panika se začala stupňovat. Oscilovala myšlenka, rezonovala a řvala, opanovala celý svět, myšlenka, že život

nemá smysl. Marnost kazatele byla tím překonána. Byla tu před chvilkou, přece tu byla a není...

„Život nemá smysl!!!“ křičel jsem nahlas a slzy mi stékaly po tváři. Bylo to jediné, co jsem mohl, chtěl jsem se pomstít času či osudu. V této beznaději jsem věděl, že to poslouchá, a kdyby ne, tak by to ještě více podepřelo povědomí o nesmyslnosti života.

„Život nemá smysl,“ říkal jsem a hrál jsem si na grófa, ješitnosti a pýchy, položil jsem Einsteinovu rovnici. Pýcha, jsem nejlepším, na chvilku na malý okamžik, začarovanou větu, která se hodí...

Oportunista proti Bohu, proti někomu či něčemu neznámému, co konstruuje a vytváří život, v mysli nejvyšší esu existence, prostě život, ech, co je život, pouze sled událostí, sekvence v čase.

I na to se hodilo – život nemá smysl. Je to jednoduchá odpověď na otázku a pídění po jeho smyslu.

„Channach, řekni, co mi na to řekneš, ty se taky pídíš po smyslu.“ Uslyšel jsem její hlas, až mne to zamrazilo:

„Ne.“

Bylo ticho.

Jedno slovo a vzala mi vítr z plachet sebevědomí.

„Jak to,“ koktal jsem, nevím, jestli jsem to říkal nahlas nebo ne, byl jsem zasažen naprosto přesně. Přes sliby, že mne neopustí, že bude se mnou na hranici horizontu, toto ne do mne tálo jako samurajský meč. Moje pýcha šla ke dnu.

Divné, myslel jsem, že jsem na dně ale to dno bylo nekonečně hluboko.

„Channach, Channach, kde jsi?“ Ona by měla být tím smyslem.

„Channach, Channach, kde jsi, co ty, moje duše, co ty, nemáš taky smysl?“

„Jsem tady, pořád s tebou, však víš, že tě neopustím, tak jak jsem ti to slíbila,“

A opravdu, překrásná žena seděla vedle mne a já cítil její teplo. Její dotek se přeléval do aury, nitkoval, spřádal konektory, neutrované sítě. A dodala „Já tě neopustím,“ a duše mně pohladila po nártu ruce.

Význam slova smysl ztrácel se v nedohlednu, filosofické řeči byly najednou ta tam, štěstí a spokojenost v okamžiku, pro toto je a stojí za to žít, je to tak; trochu nebo hodně smyslu, kouskovaného, porcovaného smyslu, blbého smyslu. Zastavit čas, Být fotografie plná citu. Díval jsem se kolem sebe, zda lidé, co chodili kolem mne, ji vidí. Zdálo se mi tentokrát, že ano. Dívali se na mne a na ni, jak mne hladí po ruce, pán a mladá žena evidentně zamilovaná, pro tuto dobu, asi divné. Kdo ví, kdo ví?

Bohužel, neúprosný čas, ta hnusná sekvence pohybu dění tvořil a bortil představy, sny možná smysly.

„Channach jak to, že souhlasíš s tím, že život nemá smysl?“ a ona odpovíděla.

„Vždyť já jsem tvoje, jak bych mohla nesouhlasit? Mám tě přece ráda. Já jsem ty a ty jsi já. Jsou věci, které stojí mimo mne i tebe, mimo nás, i mimo mne a něco jako život a smysl, vždyť to je pár písmenek, dvě slova vyřčená či v mysli schovaná, sdílená. Vem si papírek a napiš je na papír.“

Poslechl jsem. Vytrhl jsem kousek papíru z notesu, do kterého jsem psal svoje choré výplody mysli, abych je nezapomněl a napsal pod sebe slova život, nemá smysl. Podal jsem jí ústřížky.

„Hm,“ komentovala, přeložila papírky a roztrhla je po jednotlivých slovech.

Potom je seřadila obráceně a vzniklo: „smysl nemá život.“

Koukal jsem na to a nepochopil jsem.

Řekla: „Smysl,“ a chvíli se odmlčela a dodal „nemá život.“

Myslím, že jsem na tom stejně, nadechl jsem se a docela skepticky.

„Jsem rád, že tě mám.“ Pousmála se a já v jejím úsměvu cítil, že ona Channach a Yakobbi jsou jedno. Nic mi neříkala a ničemu mne nepřesvědčovala. Já přemítal nad tečkama nad pomlčkou.

Vzala do ruky papírky a řekla: „Který z nich zahodíme, vyber jeden z nich!“

Nevím, co tím sledovala. Přemýšlel jsem nahlas:

„Buď smysl, nebo život, to slovo nemá by bylo dost divný zahodit.“

„Tak pro co ses rozhodl?“ Docela mne zaujal její zájem o můj názor.

Váhal jsem, chtěl jsem jí pochlebovat nebo se vetřít do její přízně, které by slovo zvolila ona. Díval jsem se na ni. Usmála se.

Smysl jsem zmačkal a zahodil a zůstaly – život a nemá. Smysl jsem žmoulal v dlani. V mém pohledu zněla otázka, zda jsem ve zkoušce obstál, zda by udělala to samé nebo ne, vždyť jak říkala jedno jsme přece. A záleží, z které strany se na septum díváš.

Nemohla přecíst, co je na těch papírkách napsáno, pod každým písmenem hledala symbol a význam, kdy se mi zdálo, že tam stejně může být.

Vzala mi užmoulaný propocení papírek z dlaní a zbývající dva, dala je k sobě a udělala z nich klubko. Zahodila jej. Klubko se válelo ve větru a já se díval kolem, jestli nás někdo neupozorní, že tam děláme bordel. Akorát se slítlo pár holubů v domnění, že je to něco k žrádлу, dokonce do něj klovli.

Byl to zvláštní pocit. Do tohoto obrazu Channach s naprostým klidem pronesla:

„Jsou to jenom papírky.“

A já jsem váhal, jestli v tom je hluboký smysl nebo jen lítost, že to pro holuby byl jen omyl.

„Septum,“ zašeptala. „Víš co je to septum?“

„Ano,“ to je přece a přepážka v srdci a taky v mozku... snad.

„Ano, mám v myšlenkách tu v srdci, když se narodíš, přepne ti okruh od pupeční šňůry a... začneš fungovat...“ usmála se.

Byl jsem z ticha a hledal souvislosti, proč mi to říkala. Podívala se na mne a já viděl vysněné velké oči, tak čisté a krásné. Snad poprvé jsem se přímo zadíval do jejích očí a nesklopil zrak. Věděla to, na co myslím, určitě to věděla. Jejím očima jsem se díval hodně daleko či hluboko do jiných barev, do úžasné nekonečné hloubky, na jejíž dno jsem neměl představu vzdálenosti.

Vyrušila mne.

„Septum, rozhraní, to jsou ty papírky.“

Nechápal jsem a zdálo se, že nedostanu žádné vysvětlení.

„Tutto, můj soukmenovče, tutto je otázkou rozhraní, přepážky. Jako na staré poště. Přijde dopis a pošťák ho dá do přihrádky pro dalšího pošťáka nebo poštačku a ten jej doručí. Pošleš psaní a pošťák jej dá do přihrádky. Ta přihrádka to je smysl, řád, který můžeš za čas změnit, nebo ji rozštípat a spálit na chaos a z dopisů se stanou papírky, jak *tydle* tady. A nikdo už je nebude psát. A záleží, z které strany se na septum díváš.“

„Můžu si vybrat?“

„Ne,“ odpověděla klidně, úplně stejně jako když jsem se jí ptal, zda život má smysl. Měl jsem pocit, že se jakýsi kruh kolem mne uzavíral, jako byl neviditelný, v jiné vlnové délce, a já ho cítil. Povědomí mi říkalo: Asi by Bůh řekl: „Když to nemá smysl, tak tě nepotřebuji.“

„Channach, řekni mi, můj *nesmyslný* život se chýlí ke konci? Víš, kdy to přijde, kdy nebudu před přepážkou ani za ní. Víš to?“

„Vím,“ řekla klidně, „vím, že se bojíš a nechceš to vědět, nemířil by ses s tím.“

„Máš pravdu a co třeba lidé nemocní, co jim řeknou třeba rok a tak.“

Bylo тихо a já chtěl říct – tak vidíš, to někdo chtěl, zoufalství a bolest jako smysl. Kdo soudí Boha?

Neočekával jsem vysvětlení.

„Zpovědnice.“

Jako bych dostal infarkt a septum se mi otevřelo.

„Zpovědnice, to je to septum a přepážka a záleží, z které stany sedíš.

Vzpomeň si a já viděl sám sebe a slyšel;

Otvíral jsem dveře chrámu okované jako ve středověku a slyšel hlas Channach, na který jsem nechtěl nikdy zapomenout, ale zapomněl:

„Taková jsem já tvoje radost, tvoje potěšení tvoje partačka, ta co tě nikdy neopustí.

Já ti budu ležet každý den, každý večer u nohou, když mi to dovolíš. Já ti pohladím tvoji tvář, i když zestárneš, budu tě milovat, já jsem tvoje láska věčná a pravá, já budu objímat tebe, zrozená jsem ne stvořená.

„Zpovědnice,“ zamumlal jsem tiše a dojatě. Jak jsem mohl zapomenout.

Je to k ničemu. Pár papírků na spálení přepážky, beznaděj a bolest, sám sobě vinou, já jsem ta vina, já jsem beznaděj sama, já jsem sám.

„Co by sis přál, je něco co by sis přál? Třeba bude něco, co tě povede k budoucnosti, co otevře naději?“

Zamyslel jsem se. Bez ohledu na prostředí se rozhostilo všude тихо. Nevěděl jsem a sklopil oči.

„Marnost.“ Ke každému předem vyslovenému přání zavěsil jsem v duchu dovětek, každá věta nekončila tečkou, pouze slovem marnost, za ní jej věděla.“

„Co možná, řekni,“ žadonila Channach?“

A tak, aby řeč nestála, váhavě jsem rozestřel to, o čem se mi zdálo a kdysi jsem o to stál.

„No měl jsem sen, kdybych měl peníze a soustu peněz postavil bych chrám ze skla, jakoby ze svíčky, mnoho svíček vosku nakupe-
ných do štíhlé homol do výšky.

„Ech Channach,“ vzdychl jsem si, „jsi tak překrásná,“ nevěřil jsem, že je moje duše, Napadlo mne, co kdybych byl ženská, v jaké podobě by se mi zdála, třebaže ne jako člověk, cosi zcela jiného, neznámého, droga, co bych měl nejradši, možná ne živého či neživého. Nemohl jsem se přenést přes to, že by se mi něco takového líbilo.

„Jsem tvoje zrcadlo,“ odpověděla s lehkým úsměvem, četla moje myšlenky. Zapochyboval jsem.

Moje dobré zrcadlo?“

Kolikrát jsem se ráno bezděčně podíval do zrcadla, spíš proto, zda jsem se pořádně umyl. Kroutil jsem hlavou a řekl jsem:

„Tebe, Channach jsem tam nikdy neviděl, možná, že můj obraz zastínil tvůj.“

Zrcadlo, divný nástroj, divný stroj, jiného není. Zadarmo udělá obraz. Živý obraz na mrtvém materiálu a přece, uvědomil jsem si znalosti z fyziky, vždyť každý paprsek světla má svoji rychlost, dívám se tedy do minulosti s nepatrným zpožděním asi je to tak, možná že si to někdy spočítám. Dívám se tedy na starý příběh, který už jednou byl, a kdyby ta trhlina času nebo vzdálenost mezi mnou a zrcadlem byl, bylo by to něco jako detailní příběh či film... a delší.

„Zrcadlo, to je příběh, vid' Channach?“

„Každý, kterého potkáš, je příběh. Miliardy příběhů v jediném okamžiku.“ Odmlčela se.

„I Ty máš svůj příběh, Channach?“ Zeptal jsem se, vědom si přede-
dem, že mi na otázku neodpoví, respektive odpověď nepochopím. Prostě jsem to zkusil.

„Já nemám zrcadlo,“ a po chvilce dodala:

„Já jsem to zrcadlo.“

Předpoklad se vyplnil. Nepochopil jsem.

„Ty, ty nemáš zrcadlo?“

„Ty se nevidíš?“

„Ne,“

„Ty ani nevíš, jak jsi krásná.“ Posmutněl jsem.

„Jsem tolik krásná, jakou sis mne vysnil, jako projev, vlastnost živého. Ale stejně jako ty nevidím do příběhu jiného, každý příběh má svůj sen a to je klíč abych já mohl říci:

„Já jsem.“

„Hle, podívej se kolem sebe, kdo to ví, řekl jsem: „Já jsem, nejsem zrcadlo, snad.“

„Divný nástroj, spíš stroj než zrcadlo,“ nikdy jsem o něm nepřemýšlel.

„Channach, Channach, vždyť ty nejsi odraz v zrcadle, slupka na jeho povrchu, vždyť si živá a pravá.“

„Já jsem živá jen ve tvých představách, živá v tvém příběhu, v tvém toku času,“ a dodala „nejsem neživá a vůbec ne mrtvá. To jsou slova, jen slova a ty se ke mně nehodí. Řeči mé ty nerozumíš, stojí mimo tebe. Nejsem ta tenká, zhmotnělá ploška na zrcadle, ale já jsem, a znovu to zopakovala, já jsem. Já jsem to zrcadlo.

Vstup do svých představ, možná že jsi to ty, odraz pravé skutečnosti, skutečně pravého pohybuujícího se obrázku, chvění, které chápeš jako život.“

„Ne není to možné, odporoval jsem, cítím tvoje teplo.“

Vzal jsem ji za ruku. Vzal jsem svoji duši za ruku, vzal jsem svoje zrcadlo a obraz v něm za ruku. Bylo mi jedno, co si okolní svět myslí. Cítil jsem zvláštní událost, kdy oba dva jsme tvořili jeden krevní oběh.

A já, v ten okamžik jsem cítil čerstvě vykopanou zem, jako při sázení nového stromku, nezapomenutelnou vůni s obrovským

množstvím energie a potenciálu k žití, kde vedle toho byla láska pouze slovem, drobným potenciálem k žití. Cítil jsem. Nedalo se to popsat smysly.

Dvě větve do sebe se splétaly a tvořily jeden obraz spletený do pomlázky. Nechtěl jsem se překrývat.

Hloupé to zrcadlo.

„Já, já Channach,“ a podíval jsem se na ni, „já mám pocit, že vidím nebo cítím kolem sebe spoustu zrcadel, podívám-li se na lidi možná i něco „živého“, že vidím spoustu zrcadel, ne v podobě odrazu osoby, spíš dílem artefaktu.

No není to rádoby žádná aura, ale spíš smysl, pocit kumulace, dobro i zlo, dílo artefaktu celkem nepopsatelného. Byl to živý amorfní drahokam s dlouhými paprsky s bičičky s výběžky na strany, cosi jako nervová buňka se světélkujícími neurony míhající se a tápající ve světě lidskému oku neviditelnému, ve frekvenci bohaté na prostředí a události, se Channach o sdílení, spojení a vzájemností s přibližným termínem inteligence. Světlo uvnitř světla, pohazení i pocit vděčné sounáležitosti, to cítím i teplo, co mám rád.

„Taky je vidíš a cítíš, či vnímáš?“

Tu otázku jsem Channach hodil jako rybář udici s téměř sto-procentním přesvědčením, že návnadě rybička neodolá, aby mohla za machrovat. Byl jsem si jistý, že její ano a případný komentář mi pozdvihne sebevědomí, abych byl pyšný, pyšný na to že já jsem ten vyvolený, já z lidských smím nahlédnout do tajemství obrodu událostí a procesů pod nimi.

„Ne.“

Bože, tak jednoduché ne jsem snad nikdy neslyšel, takové ne klidné a vyrovnané, nepodstatné, pravdivé a pravomocné, absolutní ne.

Projel mne nůž, byl jsem z toho rozhozený a na větvi.

Opět to ticho a mír.

Nemohl jsem uvěřit, že by ona byla sama a měla mne. Posléze jsem se zmohl jen na povzdech a řekl:

„Hm, divné.“

Divná odpověď. Neměl jsem tu odvalu zopakovat otázku, spíš jsem byl přesvědčen, že by to nemělo smysl. Jsem lepší zvíře. Snad bude můj cíl v lepším žrádle a v páření. Usmála se.

Podíval jsem se kole sebe. Vedle mne procházeli lidé. Nebylo to stejné jako dřív. Já jsem je viděl, no bylo to jiné vidění, jakési sjednocení jejich já, já jsem cítil zvláštní vůni, kterou jsem nepoznal, zvláštní esenci spojenou s jejich vědomím, touhami historií a přáními, sny a myšlenkami, jako kdybych viděl do jejich větvoví myšlenek, plazmu v podivné konstrukci krovů, mísící se louky s a další nesmyslné realistické obrazy, tak živé a pravé podepřené trámovým a ani nezavěšené, textury zrcadel pohybující se ve vodopádech, třpytících se v čase, tajemství lidí, generací, možná předurčení či zárodek v nepatrnosti v cyklu hierarchie moci a ovlivnění, jo světlo a tmu v divné sounáležitosti. Byl jsem maten a podvědomě uchopil Channach za ruku, poprvé si uvědomil, že držím svoji duši za ruku, žádný dvojrozměrný plošný obraz, Ruku jako berli, či poutnickou hůl, jako tenkrát kdysi, v jiném životě na poušti. Neucukla mi. Moji ruku nesevřela pevněji, měl jsem to štěstí. Určitě četla moje myšlenky. Povzdechl jsem si.

„Channach.“

„Channach já je vidím, a ty ne?“

Usmála se. Měl jsem pocit, že se mnou cosi manipuluje.

A viděl jsem i hoře přehoře, stesk i strach z nicoty a života beze smyslu, barvy rození a umírání a balení horizontu událostí, jako bych si sáhnul do nekonečna, ze kterého vystupoval originál nepatrná. Byl to pocit a zároveň pokora stojící vedle mne, vedle smyslů kterých najednou byly tisíce, vedle hodnot, které nebyly o moc vyšší. Cítil jsem, že to všechno spojuje jakýsi vyšší princip a sleduje nějaký cíl.

I když jsem to všechno viděl, uvědomil jsem si, že nejsem o mnoho „chytřejší či výjimečnější než v čase dřívějším. Byl jsem v rozpacích. Nebyl jsem proto pyšný a namyšlený.

„Channach, ty jsi mi lhala, ty to vidíš taky, ty tak vidíš i mne, když jsem jen obrazem.“

„Ano.“

Nyní jsem pochopil její stručnou odpověď, na které jsem si mimochodem už skoro zvyknul. Bylo to odpověď, která skrývala v sobě otázku mnohem větší než samotná písmenka.

Otázku, a co dál a o s tím, nebo to právě chtěla, to mne chtěla naučit, jiný rozměr, jinou dimenzi chápání jiné světlo, jinou přitažlivost.

Uvědomil, že i duše mají své proč, že i duše tápou a mají rozhodovací proces. Tvor, človíček, je malinkatý a zároveň důležitý, aby se v něm zobrazovaly, možná tvořily, kde čas je pimpongovým míčkem skákajícím ze strany na stranu přes horizont událostí.

Jiný nepopsatelný svět, svět bez planet, svět událostí. Činnost, obraz, hmota či myšlenka měly podobnou cenu. Soubory snů ležely na pozadí vedle sebe, komunikovaly mezi sebou, obsahovaly dokonalé informace a měly je v sobě a nepotřebovaly je hledat, protože samy *mašlenky* byly zároveň otázkou i odpovědí.

„Co mám dělat, Channach?“ Uvědomil jsem si její přesah.

„Víš,“ odpověděla mi, „je křižovatka s nepočitatelným množstvím cest, můžeš se vrátit zpátky, po liáně času a zapomenout nebo jít dál, našlapovat po symbolech a událostech. Já tě budu doprovázet tam i tam, protože, jak je dáno naší smlouvou, neopustím tě, i když mne neuvidíš, nepociťuješ jak u jiných a převedu tě, pokud spadneš do hlubin temnosti přes okamžik, kdy se odpoutáme od naivního světa a budeme potom jedno. Jsi mou součástí.“

Chtěl jsem se zeptat a co potom, ale při vědomí odešlých událostí jsem se nezeptal, protože jsem nebyl schopen to pojmut.“

„Budeme se toulat věčností,“ odpověděla Channach, svět, tak jak ho znáš, bude zapečetěn i když bude stále existovat, bude nedostupný, protože proč něco opakovat bez toho, abys něco změnil. Je to příběh, který je a nemá smysl jej měnit.“

„Budeme pořád spolu?“

„Ano, jedno Já.“

Bylo ticho, jiné ticho, možná trochu namyšlené, možná to po čem jsem tolik toužil. Cítil jsem se jako po vánocích, když se dítěti omrzí rozbalené hračky. Uvědomil jsem si, že jsem z masa a kostí.

„A nebudeme si *lízt* na nervy?“ Chtěl jsem se pokusit a vtip a ono to vyšlo. Usmála se a upřímný smích zazněl coby hlasitá zvonkohra. Po chvíli se na mne podívala a osvobodila se z mé ruky a vážně odpověděla:

„Ano. Jedno jsme.“

Nemohl jsem uvěřit, že by ona byla sama a měla jenom mne.

Posléze jsem se zmohl a řekl:

„Divné.“

„Hm, divné,“ pořád se mi na tom něco nezdálo. Neměl jsem tu odvalu zapamatovat si otázku. Spíš jsem byl přesvědčen, že by to nemělo smysl. Konstatoval jsem si sám pro sebe – jsem lepší zvíře. Nejblíže cíl se definoval v lepším žrádle a páření. Byla stále se mnou, nevím sad čase zastavil v paradigmatech.

Šel kolem nás slepec a já věděl, že to není náhoda.

„On „vidí a možná víc než ty nebo já, možná, že jeho život je bohatší než tvůj. Připustíš to, naoko, uvnitř stále pochybuješ, protože si myslíš, že jsi víc než on, neznámý.“

A tak je to i s tebou, co „vidíš“ to je ždibíček. To co vidím já je ve stejném poměru pocitu tvého vůči slepému. To je událost, to je to paradigma.

„A co tedy nevidím a neuvidím?“

Usmála se.

„Jako když ty budeš vysvětlovat slepému, co je to barva, ve dne a v noci, když ve skutečnosti žádná barva není, nebo jsou i jiné, živé nepochopitelné.

A je to vlnění, je to paradigma, teplé vlnění, sen, vlna podobná moři, poháněná vánkem či muškátovým měsícem; zdánlivá, jak říkáš ty, to co nemá podobu, nemá podle tebe i smysl, co neuvidíš či neucítíš to nenazveš, nepojmenuješ.

„Divné,“

Artefakt, Velký bubeník a Pletař. Slyšíš Velkého bubeníka, jak *ránuje* na septum?“

„Jaké septum?“

„Ty bláhový nevíš, co je to septum? To je přece v lidech ta přepážka, membrána, v srdci, jak v srdci, tak v životě, to je ta kůže z horizontu událostí s čím má Velký hudebník potažený prostor. Je to to první, co rozplétáš, první co slyšíš v diferenciálu času, chvějící se něžně a stydlivě jako struna, vlna cit obyčejný v trámovém času. Třeba jste se potkali nebo jsi jej slyšel,“ a podívala se na mne, jako by se dotazovala, jestli jsem to pochopil.

On tě zastavil a rozvinul jako stromek, abys dal ovoce třeba ve formě svědectví. Proto jsem i já tady, tvoje septum a jako ušní bubínek, *předel*, septum, překážka, mezi ano i ne, mezi vším, co dovedeš pojmenovat. Mezi námi; a pokud jej neslyšíš, Velkého bubeníka je to, jak říkáš ty divné, prostě plody svědectví jsou ještě zelené a ty jsi na duši nerozkvetl.“

„Ty ses s ním potkala?“

Bylo ticho. Nenachytal jsem jí. I její odpověď byla divná.

„Promiň mi, že jsem ti něco říkala.“ V jejím hlase a výrazu bylo cítit zklamání. Prostě jsem nepochopil, že ona je částí i Velký bubeník, to septum zároveň, ale to jsem nevěděl. Měla pravdu, vždy čas byl pro ni levnou entitou.

„Co bych měl udělat, abych jej uslyšel? Abych jej slyšel jako ty...?

„Už bylo psáno, zbav se majetků, opustí svoje blízké a pojd' za mnou, klesni na samé dno žití, jako kdybys zemřel a naslouchej septum, jeho souznění, naslouchej svojí duši. A jejím šelestům.

Naslouchej permeabilní membráně mezi snem a skutečností. Potom to bude znamení, to bude to znamení, symbol počátku a konce svázaný a rozvázaný. Artefakt tvůj zapečetí se i se zrcadlem do klubka věčnosti.“

„Ach, Channach, já tě mám rád, já tě...“

Channach se dívala na mne a v její tváři jsem postřehl nepatrné rozpaky. Věděla to.

„To mezi námi není láska,“ a já v okamžik si uvědomil jako nikdy před tím věkový rozdíl. Ale proč, vždyť přece ona není. A myslel jsem, že lidský kraťoulínek čas jí nemezuj, spíš moje myšlenky či zkušenosti.

„Ale,“ přerušila mne.

„Není to láska.“

Položila mi prst na ústa a já jsem si všiml, že jej má nalakovaný, jako žena.

Deprese. Připadalo mi, že i Bůh na mně zapomněl, událost, kterou jsem potkával s mnoha východisky se mi jevila tak, že výslednice z nich pro mne byla ta nejhorší. Jak by mne mohla milovat překrásná duše, a zdálo se mi, že ani není moje, žena, co ztvárňovala vše podle mých představ a ještě mnohem víc či tisíckrát víc je přesahovala, co by to měla být, než moje láska, moje blízkost, její dech.

„To není láska,“ dodala tiše, ty miluješ svoji představu, artefakt tvého nejvyššího dobra. Já jsem v tobě a ty ve mně. Dvojjediná skutečnost, napětí mezi dvěma vlákny. Je to jiné než „lidská láska“, možná víc, možná míň, je to paradigma, ve kterém se skrývají otázky *proč*.“

„Ty přece se nechceš vzdát myšlenek a vzpomínek na zřetězení času, na blízké skutečné lidi živé i mrtvé, ty, kteří tě mají rádi i za hranicí věčnosti.

Chtěl by ses znovu narodit a znovu umřít, a zapomenout na to, kdo jsi byl, či byla a třeba se potkat jedenkrát za život v obchodě či davu, nesetkat se pohledem na sebe či nepotkat se vůbec. Je to stejné. Mělo by to být smutné?

„Co to tedy je, když to není láska, já to přece tak cítím?“

A tehdy jsem si vzpomněl, a slyšel pořád, jako by to bylo napsáno na každém trámovi mých myšlenek, vzpomněl jsem si na to, co jsem měl zakódováno, vytetováno, puncováno v každé své částici, na její slova:

„Taková jsem já tvoje radost, tvoje potěšení tvoje partačka, ta co tě nikdy neopustí.

Já ti budu ležet každý den, každý večer u nohou, když mi to dovolíš. Já ti pohladím tvoji tvář, i když zestárneš, budu tě milovat, já jsem tvoje láska věčná a pravá, já budu objímat tebe, zrozená jsem ne stvořená.“

„Zpovědnice,“ zamumlal jsem tiše a dojatě. Jak jsem mohl zapomenout.

„Jsi láska mojí zpovědnice, moje zpovědnice.“

„Ano.“

Dotkl jsem se oné, jiné lásky. To byla ta milost a milosrdenství dar od ..., řekl bych Boha. Zmohl jsem se na povzdech.

„Ach Channach.“

Nádech a výdech, to je celý příběh, který se neustále opakuje.

„Ach Channach,“

A uvědomoval jsem si velký věkový rozdíl a nechtěl jsem si připustit „psi“ lásku.

Já, já bych chtěl tě pořád vlastnit, chtěl bych, abys byla jako já.“ Posléze jsem se zarazil. Možná, že bych byl radši, kdybych byl jako

ona, stejně mladý a krásný. Ani by mi nevadilo, že bych byl tak „hloupý“ oproti ní.

„Až zas zamotají se jednou tvoje vlákna dění, spojíme se v jedno já,“ odpověděla mi na moji myšlenku, nebudu a nejsem ty a já, ale jedno, bez diferenciálu času. Jiný „svět“ jiný „čas.“ Nebudou sny, nebude dění, nebude bolest, nebudou vzpomínky, nesnaž se to pochopit, neexistenci ve věčnosti, slepí vidí, není nemoci ani bolesti, jen dobro.“

Vyděsilo mne to, to holé *NIC* a všechno bez prostoru a času.

Místo toho, abych byl nadšen, zmohl jsem se na krátkou otázku:

„Bude nebo je světlo a teplo, budeme mít světlo a teplo?“

Usmála se. Neopověděla. Až po chvíli řekla:

„Nevím.“

A tak šel dál, rozviklaný to čas, čas, který byl nesvůj, jiný čas pro Channach, jiný pro mne, jiný pro Yakobbi, můj, střetávající se v podivné realitě. Byl jsem smutný, podivná deprese neodešla, deka na mne padla, závislý na vztahu k mé duši, vyčnívající jako pahorek v nekonečné rovině událostí. Nevím, jestli se mi chtělo vůbec žít, ech co dělat, když jakékoliv snažení se ztrácelo. Channach to zcela určitě vycítila.

„Víš, ráda bych ti přiblížila řadu pohledů, řadu paradigmat ale...“

„Zkus to, prosím.“

Zapomněl jsem, že mám tu možnost, či milost „milost“ hovořit se svou duší. Já obyčejný žvanec masa a kostí jsem si to nezasloužil ani nezasloužím.

„No nevím, zda trochu pochopíš. Jedná se spíš o symboliku, o vnímání, o myšlenky.

Jako události jsou pouze křížovanky, lépe řečeno rozcestníky, které leží na stejné úrovni a mohou být větší menší v důležitosti, stejné a podobné množině událostí, množině spojené za účelem nebo bez něj, položené třeba do dvě D rozměru, přitom se ti zdá, že je vícerozměrný.

A můžeš postavit chrám, myšlenkový zámek, celý svět a kdo ví co ještě. Tedy každý symbol, znak je rozcestník, křižovatka, uzel, který není vyšší či nižší a cesty z něj vázány do trámů, bičíky přitahované jinými uzlíky křižovatkami myšlenek v prostoru zakřiveném do sebe.

„Hm příběhy lidí,“ meditoval jsem, příběhy „mám já taky svůj příběh Channach, myslím, že je zbytečný. Takový všední a obyčejný, naprosto nezajímavý, divný, zborcený, příběh, který neinspire, prostě nudný.“

„A chtěl by si mít jiný příběh?“

Cítil jsem Yakobbi Channach, moje duše mne prohmatávala zevnitř. Dotýkala se vykotlaného dubu. Cítil jsem vůni zetleného dřeva. Pociťoval i prázdnotu dutiny očekávající okamžik, kdy skelet kmene neudrží korunu. Věděla, že můj splín a deprese bezcílného neočekávání možná nemá obdoby.“

„Neboj se, vždyť kolik tvorů je schopno zrcadlit svoji duši a ty máš to štěstí mne cítit, ba „vidět“, ba se mnou promlouvat, to je přece „velké štěstí.“

Postavila se za mne, a já seděl se zhroucenýma ramenama. Najednou jsem cítil její tělo, jak se mne dotýká, opravdové fyzické tělo. Bylo to tak zvláštní. Ve starém dubu, v jeho dutině zazněl chrámový zvon a zvuk by měl roztříštit to, co bylo kolem. Obrovská přitažlivost, chvění strun, nepopsatelná pokora a bázeň. A co víc.

Channach položila zezadu svoje dlaně na můj obličej, a palce zaklesla pod očními lalůčky. V tu chvíli jsem si nebyl jist, jestli vidím nebo ne, nebo mám zavřené víčka, vnímal jsem její dotek jak těla, tak rukou. Byla to ona, co držela svoji duši v náručí. Potom, pomalinku táhla dlaně dolů. Cítil jsem, jak mne osvobozuje od marnosti, od špinavých skvrn.

Pocit rukou od skelné vaty a následně vyčistila moje já od miliónu skleněných jehliček, které soustavně bodaly do celého těla, pokryla kůži hojivou masťou, která příjemně chladila.

Vzpomněl jsem si na bílý kafe, když jako malej kluk jsem stál na štokrleti a nechtělo se mi do školky, vzpomněl jsem si na stažené mlíko na takzvaného čápa na škraloup na povrchu bílého kafe, který jsem na rozdíl od některých soukmenovců nesnášel. Bylo mi z něj na blití. Z povrchu mého namyšleného já stahovala podobný škraloup z pyšnosti a předsudků, z naučených hodnot a klišé výchovy a možnosti. Kdo ví, jak dlouho to trvalo, nevím, možná pár okamžiků, možná celou věčnost, kdo ví.

Cítil jsem, jak ode mne odstupuje a sedla si vedle mne, bože jak byla krásná a smyslná.

„Máš krabičku?“ Její otázka mne vykoukila.

„Chtěl jsem říci, že ne.“ Potom jsem si uvědomil, že pravdu tam nám kulatou krabičku, plechovou, pomalovanou a popsanou od tvrdého cucavých větrových bonbónů z Podkarpátí. Ona to určitě věděla. Šáhl jsem pro ni, ale bunda byla tak dlouhá, že jsem na první pokus zašmátral naprázdno, teprve na druhý pokus jsem ji nahmatal. Ani nevím, proč jsem si ji schoval, od malička se mi líbily plechové krabičky, i když byly prázdné, choval jsem k nim jako k předmětu určitou bázeň a vždycky jsem uvažoval, kdo ji asi vyrobil.

Vyndal jsem ji a otevřel. S drobným úsilím se mi ji podařilo otevřít. Na povrchu modrá z pomněnkami a jakýmsi motivem z pouti, uvnitř zlatý smalt potáhnutý bezbarvým lakem. Napadlo mne, že kdyby byl stříbrný, možná že by se dalo použít jako zrcadlo s tím, že by to nebyl dokonalý ale spíše rozmazaný obraz.

„Podrž ji a až ti řeknu, tak ji zavři.“ Obě ruce tvořily zvláštní misku s neviditelným obsahem. Posuňkem nalila obsah do plechovky.

„Teď, zavři ji.“

Na nic jsem nečekal. Poslušně jsem krabičku zavřel.

„Tak tady to máš, marnost a neodpovědí, co tě trápí, šed' tvého času je zavřená v této krabičce.“

„To je to tak jednoduché, skutečně?“

Bylo ticho. Kolem dokola šel „život“ v nevybočujících mantinelech.

„Musíš ji někam uložit nebo schovat, to je na tobě, aby se neotevřela ani potom až spolu překročíme hranici horizontu.“

„To myslíš na věky.“

„Ano.“

Zamyslel jsem se. Co se na první pohled zdálo jednoduché, na jednu přerostlo v neřešitelný problém nerudovského typu.

Kam s ní. Je něco co by v tomto světě přečkalo věčnost nota bene malá plechová krabička.

„Nic.“ Přemýšlel jsem nahlas, „nic takového není.“

Pousmála se a obdivně se na mne podívala, chtěla mi napovědět, věděla, že to vím, jen se nedovedu vyjádřit.

A tak jsem začal chodit a vyptávat se, kde nebo zdá někdo místo, kam bych mohl splín, deprese, vzpomínky a břemena uložit, zapечатit, aby vydržely věčně.

Nikdo ze zemských lidí to nepověděl, ne že by to nechtěli vědět. A tak jsem jednou seděl u zastávky u hřbitova na lavičce a přisedl ke mně jedenáctiletý kluk s penálem na housle. Jel do lidušky, tak trochu bez zájmu s pocitem marnosti v očích z trénovaných stupnic křížků a béček.

„Jak se jmenuješ, chlapče?“

„Jan.“

Zněla strohá odpověď, v níž jsem vypožadoval poučení, že se nemá bavit s cizími lidmi. Řekl jsem mu, že jsem jako malý kluk taky chodil do houslí, že mě to nebavilo. Rád jsem čuchal vůni kalafuny. Bohužel moje kariéra hudebníka byla mimo moji mísu. Položil jsem mu otázku o krabičce.

„Zavři do ní čas,“ zněla jednoduchá odpověď.

Zůstal jsem bez hnutí sedět. Povšiml jsem si, že měl něco napsáno a penále od houslí, čeho jsem si měl všimnout. Nepostřehl jsem to a cosi mne nutilo se za ním vydat do lidušky a přechíst si.

„Channach, Channach, kde mám vzít čas.“

Věděl jsem, že je tu se mnou, ale neviděl jsem ji. Jako bych tušil že Channach byla právě ten chlapec a snažila se mi napovědět.

„Channach, Channach, pověz, kde mám vzít čas, abych jej mohl zavřít do krabičky na věčnost, do krabičky z plechu od bonbónu z kterého se dá vyrobit i plechové lízátko.“

Vždyť uvnitř by byl čas a venku věčnost. Nebo možná obráceně. A slyšel jsem Channach, respektive její hlas.

„Já, tvoje duše, já jsem ta křížovátka na plátně 2d, já jsem ten čas, tvůj čas, tvoje láska.“

„Zavřeš-li mne do krabičky od bonbónu nebo krabičky na krém na boty s vrtulkou, do krabičky, kde je věčná tma a není světla, nebude marnost ani bolest nebudu já můj obraz Yakobbi.

Nemusíš krabičku schovávat, neboť čas se zastaví a nebude existovat, bude jenom věčnost, věčnost beze mne. Nebudeš ji moci otevřít, jednou pro vždy se zapečetí. A bude ticho.“

Ticho.

Absolutní ticho.

To jsem si vždycky přál, toliko stejně jsem se ho bál.

Absolutní ticho, ticho, které zastaví i myšlenky na křížovatkách cest, ticho, jako zkamenělý zabetonovaný zámek šípkové Růženky, kde nebude nikdo a nic, co by jej osvobodilo, nebude klíč k odmykání, nebude zámek do kterého by se dal strčit, nebude nic, ani to nic, ani neexistence a nikoho, kdo by tím světem absolutního ticha mohl projít, zobrazit jej, neboť prázdno nebude, ticho, horší neznáma než za existencí horizontu událostí, absolutní ticho a neexistence, horší než smrt, neboť i ona je mírou událostí.

Aj i absolutní ticho neexistence.

To vše za okrajem krabičky z jedné i druhé strany.

Až jednou otevřena bude krabička a cosi řekne: „Hle světlo a život v něm jest, od věků do věků.“

A byl počátek a světlo předcházelo slovu. A bylo tak jemné a něžné teplé a jasné, že všichni ti, kteří jej vnímali, uviděli a ucítili napětí a chvění membrán.

Cítil jsem vyprávění Channach vedle sebe. Bylo to nepopsatelné chvění a vibrace.

„Víš,“ povídá Channach a naše smysly se setkaly, „příběhy a tajemství v nich ukryté stojí mezi mnou a tebou.“

Nechápal jsem, co tím chtěla říci.

„No příběhy, to je možnost trochu něco tvořit, podle tebe zhmotnit čas. Uzly jsou křižovatky cest a východiska v nich vedou od začátku do konce a konce k začátkům. Je to velmi prosté.

Třeba pár hřebíků, z kterých nestlučeš Arzénli, záleží v kterých rukách je a na co je použiješ. Římský voják je přitloukl k dřevu nevědomě, dal naději odhalit tajemství, zvednout oponu.

I takový příběh můžeš zavřít do krabičky od bot a zapečetit. Příběh je uzel, co rozvážeš až ty i já budeme v jedno a rozvážeme horizont. Tam není to, co je před horizontem a co za ním, tam není blízko ani daleko, uvidíš a ucítíš, leží to před tebou ve stejné vzdálenosti. Máš své já k dispozici, i myšlenky a odpovědi na otázky, pokud budeš mít zájem. V světě nelze žít bez tajemství, protože život by neměl naději. Je to pro dobro... potom si řekneš:

„Já láska.“

Channach, měl jsem sen, moje já u vytržení mysli měl jsem a slyšel.

Ve staré lodi a viděl jsem mimo a zároveň uvnitř, jak se vznáší těsně nad krajinou, nehlučně a bez plachet, bylo to tak nízko, že jsem nechápal, proč nenarazí na sebemenší vyvýšeninu.

A zároveň jsem byl uvnitř, kde bylo pár lidí, možná přátel, ale vyjmenovat jsem je neuměl.

A tehdy kdosi řekl: pojďme se podívat dovnitř. Sápali jsme se dovnitř a najednou jsme uviděli přirozené světlo. Uviděli náměstí. V jedné třetině stála kašna, spíš vypadalo to jako kašna. Byla vypálená z pálené hlíny jako z květináče, vyvýšená na schodech.

Já nevím, najednou jsem stál na schodech jako sloup na okraji kašny, jako sloup společně s jednadvaceti. Prorůstal mohylou a uvnitř byla tekutá nepálená hlína. Mohyla, co se mohla hýbat. Začal jsem se bát, a v tom kdosi, jeden ze sloupů spadl dovnitř.

A hmota se vzdmula v podivné zvíře. Nevím, jestli se mísilo či zápasilo o jedno těsto. A kdosi řekl:

„Vždyť to je hlína.“

A všiml jsem si, že kolem chodili lidé bez povšimnutí, vůbec mne neviděli, nebo že by to bylo na denním pořádku. A najednou konec. Nemohl jsem to pochopit, taková blbost.

Přesto jsem se obrátil na Channach a zeptal jsem se:

„Channach, ty víš, jaká je moje cesta a uzlíčky na provazci mého života, stojí to za to, abych tu byl a žil? Naznač mi prosím, vždyť já si jenom myslím, že jako jeden z nepatrná mnohých, téměř nesčetných holoživotů z odlesku biomasy smutný jsem, jsem sloup nebo ne?“

Channach naznačila to, co jsem četl kdysi v Zachariášovi.

„Já tvoje duše jsem se zhmotnila v Tobě, v Tvém životě jako otisk, jako tečna z protíná okraj mé duše, jako protuberance co z ní vyvěrá.“

Ty jsi mou součástí, ne já. Ty mi postavíš chrám veliký, jehož stěny budou z rozlitého skla jako z tekoucího vosku, obrovský, jehož špička nebesa se dotýkají.

A uprostřed něj bude prostý stůl z jednoho kamene a z něj bude vyvěrat pramen a na špičce bude moje jméno.

A v něm pramen se bude tvořit od věků do věků a lidé ji budou nosit do kašny, neboť pramen nebude potřebovat deště, aby jej doplňoval.

A já dám jej ve prospěch dobrých lidí snítku duší, co se o sebe opírají jako klasy v pšenici.

A pramen bude svatý, pramenit bude pod mým jménem a já svatá nejsem ale...

A toho kdo se napije a omyje svoji tvář, ten uvidí moje pravé jméno, mým jménem se bude omývat a osvěžovat a zří jeho ve slávě do věčnosti.

Ty jsi ten, co připraví poutníky na cestu a přesvědčíš je, aby se vydali na cestu.“

A já slyšel jsem sám sebe, moje já coby ze zapomenuté štěrbiny z nepatrného koutu věčnosti:

„Já, já,“ řekl jsem rozpačitě, „je mi kolik mi je, jsem starý a opotřebovaný, stejný a obyčejný, špína zastaralá, zbytný bloud v miliardách, co byli a jsou přede mnou a za mnou, kapka v oceánech mnohých. A můj život, ech tvůj život, stejný jako z obrovského koberce sloužící k tomu, aby se po něm šlapalo. Já, já přece nemohu postavit chrám, který často vidím ve spánku. Ne, nemám prostředky ani peníze sílu jej uskutečnit.“

Uslyšel jsem hlas z ní vycházející, povídá: „Já, pro mne není nic nemožného. Už před tím, než ses narodil, vybrala jsem si tebe, stejně jako z jiných, aby ses podobal mne a mému jménu. Tak je moře zástupů, tak jen jeden je, byl a bude jejich králem.“

„Channach, slabou víru mám, já vím, že tvůj chrám je celý vesmír, či co dokážu obsáhnout ve svých myšlenkách, proč mám postavit kopii menší z malých. Ano, já jej nepotřebuji, ale ty a mnozí ano, neboť nevidí, co by měli vidět, necítí a neslyší.

Neboť mají mne mezi sebou na dotek.“

„Já nepotřebuji, aby se mi klaněli, já jsem uvnitř i kolem je obklopuji a dávám, nicž bych brala. Trocha písku a prachu k člověku, *mámil* od člověka k Bohu.

„Channach, není věčnost trestem?“ narážel jsem na Ahaswéra.

„Není to trest. Vždyť ve věčnosti ty můžeš znát příběhy lidí.“

„Není to tak třeba trochu nuda?“ A Channach odpověděla:

„Není, když někoho miluješ.“ Po chvíli jsem se znovu zeptal:

„A je to absolutní láska?“

Očekával jsem, že se usměje a odpoví vyhýbavě, určitě věděla, že ji jakoby zkouším.

„Je to tak, jako já miluji tebe.“ Řekla s naprostým klidem, vyrovnaně, jako by ta věta nečněla mezi bochníky na krámě.

Nechtěl jsem věřit, že mne vůbec někdo, bez sebemenšího prospěchu a bez očekávání, bez pochybností mohl mít někdo rád. Tak dlouho jsem to neslyšel. Vzpomněl jsem si na její slova.

Představuješ si mne krásnou a okouzující, takovou jakou chceš, abys byla a ty dovedl bys mne milovat, kdybych byla šeredná stará špína?

Sám o sobě jsem pochyboval.

„Já duše nemám život, jsem jednorozměrné voňavé kvítí.“

„A zažila jsi i příběhy jiné než jsem já?“

Postřehl jsem pomlku a váhání. Možná, že to bylo zapovězené tajemství. Místo odpovědi se ozvala otázka:

„Co myslíš?“

„Nevím, myslím si, že jako tečna ses dotkla životů mnohých... možná, že jsi neprošla kruh věčnosti.“

Bylo ticho. Čekal jsem na odpověď.

„V tvé otázka je zároveň odpovědí... ostatně jako každá otázka.“ Dodala s úsměvem.

Pochopil jsem, že by bylo zbytečné se ptát. Stále jsem viděl před sebou ševce, nebo jeho částí, nebo jsem byl jím sám, jak se toulá se

zapovězeným spánkem a odpočinkem a čeká na jediný okamžik, jako já, když jsem čekal na výhru v loterii pro pár papírků.

„Co to je?“ zeptal jsem se Channach.

„Tajemství.“

„Jaké tajemství?“

„Život, otázky a odpovědi.“

„Je krásný, možná hezčí než já jsem.“

Zarazil jsem se, bylo to poprvé snad, co použila slovo já.

„On je taky ona, prostě život neshoda, chceš-li ji mít za ženu, spolu sousedící a setkáváme se v životě. Má své jméno, je to protuberance, tvoří oblouk, čáry máry a funkce, *for*, tvoří oblouk na věčnosti nebo mezi věčností abys pochopil, je to smlouva, něco jako duha, která je a není, je to klenutá sošná žena v tvých představách, kde lze zaměnit konec s počátkem, ukotvený v přesahu. Je to zapíchnutý oblouk do hladiny věčnosti, nekonečnosti, nekoná plocha se začátky a konci oblouků. Protuberance, výron věčnosti, to je život zrcadlo věčnosti v proudu času.“

„Channach, mohu uvidět, jak vypadá život zvenku?“

„Ano, ty jsi teď obsahem v tomto oblouku, vidíš a cítíš kolem sebe, svůj vlastní život, uzříti zdálky jej nemůžeš, dostalo se ti milosti ve mně, že se jej můžeš dotknout.“

Já nemám začátek a konec, já jsem součástí oné hladiny, jako kapka v moři a moře v kapce, já jsem jednorozměrný potenciál, ve mně se zrcadlí protuberance, jsem artefakt. Navzdory tomu, co jsem řekla, uvidíš jednou sám sebe z jiného světla.“ Po těch slovech jsem začal vidět skrze ni a najednou tu nebyla.

„Chtěl bych vidět život a dotknout se ho, jako se mohu dotýkat tebe...!“

„Hm,“ slyšel jsem a cítil jsem, jak mi položila neviditelnou ruku kolem krku, možná, že máš právě ty podat svědectví Velkého bubeníka rytmu a Plánovače. Vrať se na začátek, můj soukmenovče.“

Už neslyšel jsem její hlas zapadající v dáli, necítil její ruku, byla pryč. „Channach, Channach, nenechávej mne tady,“ breptal jsem jak malé dítě za zamčenou brankou loučení.

„Nenechávej mne tady, moje Channach, moje lásko, moje všechno.“

Po chvílce jsem zpanikařil, vždyť to moje, přece to moje neplatí. Jaképak *moje sám* jsem se na sebe zlobil, moje, moje, znělo mi v uších, jako výčitka a zvonilo, moje, moje bylo leda tak hovno, sobecké nanicovaté, špinavé nic, hovno. Moje já je prostě o ničem. Byl jsem vychlazený jako to lejno. Zdálo se mi, že uplynulo asi sto let a já se toulal jako *AHASWÉR*.

Čas byl opravdu nerelativní.

Mám se vrátit zpátky, ale kam, přece se nemohu sám sebe znovu se narodit a maširovat do konstrukce a *vnitř* konstrukce v příběhu. Nepřijal jsem myšlenku, že je to možné a uvědomil jsem si, že bych se měl jmenovat spíš pochybovač, než jiných pár písmenek.

Kam zpátky?

Vůbec, že to řekla Yakobbi bylo divné, snad slovo zpátky jsem od ní nikdy neslyšel. Připadalo, že slovo bylo trestem věčnosti, ale kdo ví, a tak v depeši volal jsem Channach, ta mi neodpověděla. Pochopil jsem, dokud se nevrátím. Byla pouze vzpomínkou, v řadě vedle těch, kteří zemřeli, moji blízcí, moje bolest, moje vzpomínky, vzpomínky na ně, na jejich příběhy, a dokud jsem nepotkal Channach...

Vrátit se zpátky.

Domů, kam domů. Až posléze mne napadlo, že by to při uspořádání myšlenek mohlo být v okamžiku, kdy jsem začal být s ní, se svou duší, kdy jsem se s ní poprvé setkal.

Otvíral jsem dveře chrámu okované jako ve středověku. Když jsem je otvíral, Jakobech cítil jejich odpor v celém těle. Sestupoval jsem v přítmí po schodech vyšlapaných generacemi do jakéhosi předsálí s prosklením,

co oddělovalo loď. Hodně daleko naproti nesvítilo malé červené světýlko. Vpravo i vlevo byly malé dveře a výklenek na svícenou vodu. Oltář byl i jinak částečně osvětlen elektrickými svíčkami, což se sem vůbec nehodilo. Sem tam v lavici sedělo pár lidí, spíš babky co se modlily růženec. Pumpoval jsem do sebe odvalu. Došel jsem podle zvyku až k oltáři, abych vzdal hold tomu nejvyššímu, ačkoliv v podvědomí jsem cítil, že jej chci povést. Po stranách byly z každé strany pod loubí zpovědnice. Civilizace pronikla až sem, na každé bylo instalováno elektrické světlo v té nejlacinější kruhové baňce, byla to asi dvacetipětivattová žárovka, která zdálky oznamovala přítomnost zpovídajícího. Byly zdánlivě neobsazené. Zamířil jsem k nejbližší a otevřel polodvířka. Byl tam polštářek, co se dávají na sedačky z červené látky, značně utemovaný a dále samostatný dlouhý pruh látky se zlatě vyšívánými kříži na obou koncích, který kněží zpravidla přehazovali přes dvířka. Pojala mne panika. Bylo to padesát na padesát. Ruka už mi pomalu sahala na límeček. Usedl jsem a začal hledat vypínač. Znervózněl jsem. Nade mnou se skláněla postava mladého a dlouhého kněze.

„Pochválen buď Ježíš...“ Ani to nedořekl. Nevím, kde se to ve mně vzalo, dořekl jsem to já až navěky. Musel na mně vidět moji vyjevenost a rozpačitost, když jsem zároveň šmátral po nějakém vypínači.

„Světlo?“ sahal dolů pod sedačku a s úsměvem dodal: „Budiž světlo,“ cítil jsem jeho voňavku na čerstvě vyholené tváři, kterou se mne málem dotýkal smíšenou s kadidlem nasáklého taláru.

Položil mi ruku na rameno místo mé otázky a povídá:

„Jdu vedle,“ Zaznělo to, jako kdyby ve fabrice šel na jiný stroj. V uchu se mi ozval zapomenutý tinitus.

Světlo.

Svědomí a vzpomínky, moje já začalo pokrývat sněhové vločky a závěje vzpomínek rozlétávaly se ve sněžný prach. Nebyla tu žádná protuberance, nekonečná pláň věčnosti, studená a chladná.

Mé vnitřní volání Channach se ztrácelo, až utichlo a zapadalo, jak představy a vzpomínky na ní.

Byl jsem to zase já, uvnitř oblouku života a před ním za ním nic, holá nekonečně rovná pláň a já, balíček strachu, strachu se jí dotknout. Zdálo se mi, že jsem Ahaswér, že nemohu spát, ani zavřít oči; věčně se toulat a žít v pustině, nebo prožít životy a nebylo by víc radosti i bolesti a čekat na jeden okamžik, okamžik větší hodnoty než život sám.

A viděl jsem já planinu nekonečnou rovnou, kde horizont událostí nebyl a spatřit jsem mohl nekonečno.

A slyšel jsem hlas podobný Yakobbi, který namáčel moje vědomí, tak příjemný a hladký a teplý, mne objímal:

„Hle pozorně se dívej. A bylo ticho; slyšet nebylo dech, tlukot srdce, byla to moje Channach, co se rozprostírala kolem. Nekonečno bez jednolitého času, kupodivu barva jako lehký světlý hluboký okr a linie lehounké stejně hluboké modré.

A znovu jsem slyšel:

„Pozorně se dívej.“

Já díval jsem se a vnímal dostupnými smysly. Kdo ví, kde se čas schovával, nebylo jej podle čeho měřit, čím, Kdo jej zamkl nebo svíral, protože nebylo zde pohybu žádného nijakého, nebylo zde slunce či jiných planet, nebylo tu kromě linky zdánlivého horizontu nic. Linie se setkávala. Byl to jednorozměrný prostor.

Kromě hlasu, který ke mně mluvil, tu nebylo vůbec nic.

Sám pro sebe, možná nahlas jsem se sebe vypustil: Nic nevidím, necítím sebe. Neslyšel jsem hlas zvenku, pouze uvnitř, jako myšlenku, která se nedá sníst. Podíval jsem se na svoje ruce a nohy a nic jsem neviděl. Bylo to tak divné, že jsem cítil teplo, divné teplo z jednorozměrného prostředí, příjemné mezi spánkem a bděním, bez vnějších pocitů, něco jako dobrý, milý sen.

A slyšel jsem hlas, co objímal toto nekonečno:

„Hle ukážu ti život stvořený, neboť pokorný jsi.“

A viděl jsem, jak mezi barvami linií začaly růst stalagmity a stalaktity posléze stalagnáty jednorozměrné funkce, zdánlivě jednoduché, v nekonečném množství a podepíraly ta, co bylo nahoře a i to, co bylo dole, alespoň podle mého vědomí pletivem a rozpojovalo, neboť nebylo určení, co bylo nahoře a dole a roztahovalo prostor. Jednorozměrná konstrukce čekala na čas, který ale nepřicházel. A funkce oddělovaly prostor, až nebylo vidět nic, spleť funkcí a čekalo se na okamžik, co bude. Channach a dole aby skousl se druhý rozměr jako horní a dolní čelist se zapadlými zuby, aby se posléze mohl otevřít a říci slovo. To vše bez času.

Bylo to mocné a přesné.

A mapy tvořily myšlenky a zdálo se mi, že zde není shody a neshody.

A pořád nebyl čas, nebylo, co by se vytvářelo nově, a zdálo se mi, že není zde místo na neshodu a náhodu. Fascinující a přesahující moje myšlení moje zrcadlení.

A viděl jsem nahoře a dole byt jedno jest a význam *ano ne bylo vyvážené*.

A viděl jsem Rabínovu horu, obrovské stalagnáty v nekonečné jeskyni s dalším rozměrem jak úpornou silou držely a odtlačovaly tyto dvě jednorozměrné jednotky od sebe. Vzpomněl jsem si na linky zcela nepatrné, vyvážené linky horizontu, které uvnitř sebe měly takový obrovský tlak, tlak který vytvářel oblouky, pohyblivé protuberance uvnitř linky, vytvářely prostor, zcela neuchopitelný, jako čas bez materiální stopy historie, okamžik, nezdokumentovaný minulostí, pouze přítomnost bez dodatku, bez přívlastku přítomnost rovná se věčnosti.

Přesto můj chorý mozek a myšlenky hledaly a prolínaly se tímto podivným prostorem. Nebyl jsem si vědom, co ty myšlenky hledají

a chtějí. Poté mi napadlo. Je to krásné a dokonalé, vypočítané bez chyby, prostě absolutní. Tápal jsem dlouho a potom mne tanulo.

Ano hledal jsem člověka, v jeho nedokonalosti v závorkách času. Byl neživot, jiný, možná a zcela určitě mnohem složitější v podvědomí překrásný. Já jsem chtěl najít něco živého, třeba strom či něco podobného, měnícího se za potřebou cíle, třeba pomocí neshody. Připadal jsem si sám. A první, co jsem podvědomě udělal, volal jsem:

„Channach, Channach, kde jsi,“ a ve stejném čase paralelně zněla výčitka:

„Slíbila jsi mi, že mne neopustíš.“

Připadal jsem si jak malé dítě, co stálo za branku a opět volalo:

„Nenechávej mne tady!“

Zastavilo se mi srdce z *teskna* a samoty. Byla to smrt.

„Channach?“ „Mám strach.“ Jako bych slyšel ťukot proutnické hole. A otázku, konečně otázku: „Je to Mojžíš nebo Ahaswér. Či je to pouhopouhý Prométheus s ukradeným světlem z protuberancí.“

A podivná hudba byla prostorem i časem.

Tlouklo srdce. Cítil jsem jak rozvorky v podobě stalagnátů vyvíjely, užasnou sílu a podepíraly ano ne, jing a jang.

A podivný tlukot, no nebylo to moje srdce a šumění, šumění jako potůčku jako začátek pramene, co sílilo a já viděl cosi jako vodu co zaplavila i mne a nebylo zde místo na nic jiného.

A bál jsem se, že se utopím, nemělo to na mně žádný vliv, spíš příjemné hladivé teplo. Po chvíli jsem přestal vnímat. A do této skutečnosti se ozval její hlas:

„Hle, ukáži ti živé, co byli mrtvými a mrtvé, co budou živými.“

A podobně jako živoucí voda mezi liniemi na nepopsatelném molu začaly proudit zástupy. Každý z nich přišel přede mne, díval se kamsi za, neviděl mne, neotočil se a odešel.

Obličej je různý bez emocí, bez nejmenší stopy výrazu úplně stejný v různých věkách v různém oblečení bez vůně, bez smutku bez úsměvu.

Miliardy lidí definovaly každý zvlášť a sám. Křičel jsem dost, bylo to jako šílenství, nešlo to zastavit. Myslel jsem, že tam najdu i sebe, nenašel jsem. Bylo divné, že jsem z toho živého viděl lidi, žádné rostliny či stromy, nic než lidi, no jestli se jim tak dalo říkat, lidi bez historie, zdálo se říct bez myšlenek, lidi, spíš nádoby na život jaký jsem znal. Divné to panoptikum. Modely lidí s volně plácajícími rukami. Jsou to lidé. Scházela jim duše.

Slyšel jsem svůj hlas: „Kde jsi moje světlo?

A slyšel jsem její hlas, který pronikal jako druh záře:

„Ať je světlo.“

Každé sebenepatrné částky, jednorozměrné protuberance se zachvěly, rezonovaly, zářily a opakovaly: „Ať je světlo!“ A bylo světlo. Světlo.

Lidi do toho nesesedli.

A viděl jsem, jak se linie začaly zdvíhat. Viděl jsem, jak silou popsatelnou začaly oddělovat ony linie horizontu stále dál a dál od sebe, až se silové stalagnáty tenčili do vlasečnic podobající se medu či lepidlu mezi dvěma krajíci chleba, tenoučké a hrající barvami. Bylo to nescíslné množství strun, co oddělovaly póly možná *ano ne* stejného významu, každá ze strunek nebyla natahována, podpírala universum.

Myslel jsem si, že se to musí zhroutit a ono naopak, prostor se vytvářel stále nově a nově, až byla pro mne zřejmé, že to, co tvořilo linie horizontu událostí teď nastupovalo a vytvářelo ohromný prostor rostoucí do nekonečna.

A viděl jsem, že podpěry se začaly stáčet do spirály a průnik strun začal vytvářet další linku, jak když se tvoří nit, podivné zahnutou jako křivka pohybu ocasu ryby. Podivné pavučinky mi na zdání

připadaly jako pichlavá rovná skleněná mikrovlákná skleněné vaty. V myšlenkách jsem přemítal, co mi to připomíná z mých „lidských zkušeností“, Najednou se ve mně sevřelo. Byla to bolest, bolest ze smutku. Byl to smutek. Byl to děs. Závislost.

A cítil jsem či hlas Channach, co mi říkal:

Vezmi do náruče vodu. A voda byla kolem mne a já byl ve vodě a neměl jsem ruce.

A tehdy vzal jsem do náruče z vody vod a byly voda uprostřed vod, jako bych jí cítil ve dlaních, voněla vodou, jako zmrzlý vzduch v zimním kabátě. A světlo bylo kolem ní a s ní a v ní a v něm.

„Hle život,“

A oddělila se voda od vod a v ní splétal se život z tenoučkých linek stalagnátů, jako j nejjemnějšího přediva. A zdálo se mi, že oddělil se prostor permeabilními membránami a nebyl prostupný všemi směry, jeho jednorozměrnost skončila a vytvořila se hranice neprostupnosti, něco jako dělení a historie napříč věčností. Věčnost, kterou nebylo možné pochopit.

A splétal se život jako copánky nekonečných vlasů. A celý prostor začal se stáčet jako copánek a *zazipovvávat se*, až nebyl větší či menší a pojmy se začaly ztrácet a srovnávat jako v počátku linek horizontu.

A nad tím vším nebyla náhoda ale algoritmus možná sebezdokonalující myšlenka opírající se o rozevření horizontu. Věděl jsem, že moje ubohé vědomí je pod hranicí dosažitelného stromu poznání. Odstřižitelná věčnost, sen, databáze snů v obrazech přibližujících se zobrazení skutečností. A byla to duše světlo a voda co tvořila čas. Stačí duše světlo a voda. Klubko světů, co se dalo zapečetit stejně jako voda v mém náručí, voda uprostřed vod, život uprostřed života. Sekvence, co má dávat smysl, protuberance se zaměnitelným počátkem i koncem, život ve světle, zrcadlení sebe sama, pohyb a čtení..., *tajemství*.

Tehdy dostal jsem zprávu psanou inkoustovou fialovou tužkou, že se mám dostavit k převzetí majetku. Můj strýc pocházel z Tarna Mare, z vesnice či městysu na pomezí hranic Ukrajiny Maďarska a Rumunska, cíp. Čas od času jsem tam jezdil na měsíce jako kluk a potom dvakrát, když mi bylo přes dvacet.

Vzpomněl jsem si na typické selské stavení s uzavřeným dvorem, drobného, středně situovaného sedláka. Ve vzkazu bylo, že je tam dobytek a koně a že mám přijet ihned. Bylo i to divné strýc, měl dva syny, možná oba padli za války a zůstal sám. Nevěděl jsem, co mám dělat a nakonec jsem se rozhodl. Předal jsem řízení svých činžovních bytů Šulcovi, dlouholetému správci a vydal jsem se na cestu s tím, že se hned vrátím.

Chtěl jsem se zeptat Channach, prostě nebyla, ztratila se. Podvědomě se mi zdálo, že opouštím jeden život a mířím do druhého. Cesta byla dlouhá a úmorná. Vzal jsem potřebné věci, moc jsem jich nepotřeboval, oblečení a dost peněz, kterých jsem měl nadbytek.

Konečně jsem přijížděl drožkou do vesnice, která se jmenovala Hoštka, a rozhodl jsem se zastavit se u svého nejlepšího kamaráda z dětství. Jmenoval se Andres Tělegin. Vešel jsem do dvora stavení. Nic se tu nezměnilo, vůbec nic, čas se tu zastavil. Andres byl ke mně otočený zády a skládal krmení pro dobytek. Zvolal jsem na něj.

Byl docela rád, že si může odpočinout a otočil se ke mně, sundal si hučku a utřel zaprášenou zpocenou tvář. Byl zjevně překvapen, neviděli jsme se dobrých dvacet let. Prohlížel si mě a já jeho. Potom mu to došlo.

„Áron, Áron Hyrsch, jestli se nepletu, no to je dost, že si se vokázal.“

Podali jsme si ruce a prohlíželi navzájem.

„To jsem rád, že jsi tady. Starám se o majetek po tvém strejcovi. To já jsem ti psal a jsem rád, že jsi to dostal. Přál si, abys tu

hospodařil jako on, měl jsi jej rád a potom, co zůstal sám, vždycky na tebe vzpomínal.“

Zaváhal jsem.

„Já nevím Andres, sice mně nic tam v Čechách neдрží, ale...“

„Tak vidíš.“

„No Andres, nechtěl bys to ty?“

„Co tě napadá, já mám toho až dost a potom, potom tam nahoru, tam nám stačí pár prkýnek, stejně jsem o tom uvažoval, že to urychlím.“

„Já to nezvládnu, neumím to, nejde to.“

„Hele to se nezapomíná, já ti pomůžu, alespoň to zkus. Hele co se stalo. On odešel stářím, čarodějník, a taky žalem, kluci mu padli a žena mu skočila pod vlak kdesi v tramtárii, nemohla to unést. Proto pil a pil a říkal

„Áron, Áron tady bude, je to můj kluk, vím to, je to psáno tam, na rabínově skále.“

„Proč mi nenapsal nebo...?“

„Ono, ono Árone by se nic nezměnilo. Tak to alespoň zkus, bylo to jeho poslední přání“

„Jo dobře, ale pomůžeš mi a já, já už nepotřebuju nic vydělávat, zkusím to, abych žil... a když to nepůjde...“

„Jedu s tebou,“ nasedli jsme na jeho žebříňák a jeli po vesnici směrem ke stavení. Lidi se za mnou otáčeli, zřejmě už nevěděli, kdo jsem. Ty starší jsem poznával a upřesňoval mi je Andres. Nic se ti nezměnilo, stará vesnice. Blížili jsme se ke konci a za zatáčkou se objevilo vesnické hospodářství.

Viděl jsem sám sebe jako malého kluka, jak stojím před velkou a malou brankou natřenou karbolou. Zdi kolem byly vybílené. Nebylo zamčeno, a pokud jsem si pamatoval, nikdy nebylo zamčeno. Andres vplul dovnitř a otevřel ráhno a velká vrata a zajeli jsme dovnitř.

Skutečně bylo to tu stejné jako před skoro před lety, stejné oblé kameny cvakající pod koly žebříňáku, snad stejná hnízda stejných vlaštovek, stejné stodoly a hnojiště stejné zvuky ze stáje i slepic, stejná vůně pro zastavený čas. Ucítil tu zvláštní vůni ze zpovědnice a sedláctví. Jen já jsem byl o mnoho let starší. Nadechl jsem se a povídal: „Je to, jako bych odešel na borůvky s konvičkou a vrazil se zpátky.“

Jo tady se nic nemění, Árone,“ a potom dodal „je to dobře nebo špatně. Práce pořád dokola, malichernost a závist, sedláci jsou stále stejní, lakomí a přitom drou do krve. Čas tu stojí jako voda v tůňce.“

Prošli jsme stavení. Co tu bylo jiné. Nepraskal oheň ve velkých kamnech z litiny a kachlí a netikaly hodiny. Andres je natáhl a povídal.

„Tak už máte domácího hospodáře.“ Vysvětlil mi, co udělal a neudělal a jaký je plán na týden, měsíc rok.

„Když budeš, potřebovat zajdi, však se uvidíme.“ A zmizel.

Najednou jsem zůstal sám ve dvoře, co ohraničil celý svět.

Byl to zvláštní, zvláštní podvědomý pocit, nová etapa. Divně mi bylo, zdálo se mi, že tu se mnou někdo je, třeba duch strýce nebo Channach.

A tak se začal skládat den za dnem a já dle instrukcí jsem se docela zajel, krmil jsem a hospodařil. Seznamoval jsem se s Andresovými přáteli, kterých nebylo mnoho, zašel do hospody, k řece...

Ve vesnici byl i dominantní kostel spíš podle místních označován jako cerkev, jenže byl pravoslavný jakožto všechny v tomhle zapadlém kraje.

Vesnice Hoštka měla čarující podtext, něco pro fámy a pověsti, snad pro rumunské čarodějnice proslulé a divoké lidmi opomíjené. Mnoho lidí jim věřili, báli se kleteb, ale živily je a žili takovým životem obráceným v protiváze Boha.

Bylo mi jedno, jaký je to kostel. Když jsem tam poprvé přišel, každý si mně prohlížel, jednak ze zvědavosti, protože se tady figurky moc neměnily.

Každá v cerkvi měl svoje místo nepsané a nepodepsané. Já jsem měl místo po strejcovi. Možná, že někteří sedláci mi záviděli, že jsem zdědil bezpracně majetek, někteří staří mně ještě poznali a podali mi ruku. Stál jsem vedle Árona v první řadě, což bylo pro mě dost problematické. Tak jsem šilhal kolem sebe, abych věděl, kdy mám stát a kdy si mám sednout.

Muži a ženy seděli každý na jedné straně a většinu času jsem čuměl na ikonostas s vrátky s namalovanými světci typicky v byzantské podobě se svatozáří, se svatými obrázky. Bylo to pro mě zajímavé, i když mše byly o poznání dlouhé.

Byl jsem ale sám, povídal jsem si v duchu s Channach, byl to monolog. Channach tu nebyla, bral jsem, že je tu se mnou. Když jsem ji naposled oznamoval kde budu, měl jsem pocit, že se dívala na mne a viděla moji budoucnost. V jejích očích viděl jsem se i já. Nedovedl jsem sám sebe přechít.

Nesmála se, neplakala, zamyslela se nade mnou. Měl jsem dojem a byl jsem si skoro jistý, že ji zná.

Jaký to musí být pocit, a zda moje duše je citlivá, když se na někoho podívá a vidí jeho minulost a budoucnost od jeho zviditelnění na světě až po neslavný pocit strachu ze smrti.

Vzpomněl jsem si na slova Andrese; je to dobře nebo špatně.

Stavení jsem si začal přizpůsobovat podle sebe, na zápraží jsem si udělal obrovskou houpací lavici, na zahradě jsem vyklidil bordel. Akorát peřiny ty zůstávaly vlhké, i když jsem je větral, jak jsem mohl.

Topil jsem, ráno mi byla zima, taky mně docela vadilo, že jsem musel každé ráno vstávat k dobytku, neboť jejich hladové bušení v naučenou hodinu by zbouralo troubením celou chalupu.

Snažil jsem se to krmení časem o pět minut posouvat. Nepomohlo to. Samota na mně hodně doléhala a já volal Channach až jsem byl z toho nešťastný.

A tenkrát mně jedna babka poradila, když jsem jí dal nějaké jídlo a staré šaty, abych zašel k čarodějnici, když mně něco trápí, prý tam chodí všichni. Jsem podle ní smutnej panáček.

A tak, když jsem neměl už co číst, obrátil jsem se na Andrese. Potvrdil mi, že jedna je nedaleko, že za ni občas chodí taky, což mne docela překvapilo.

„Hele Árone, dej si na ní pozor,“ varoval, je opravdu divná a zvláštní. „Vem si sebou peníze,“

Tady, tady za ní chodí skoro každý, jako by viděla..., ehm viděla do budoucnosti, ehm viděla, uvidíš sám...“

Cítil jsem, že k ní má osobní vazbu, o které nechtěl mluvit.

Znal jsem to místo v Kosově. Cestou pod mostek a dlouhou stezkou po stráni nahoru. Šel jsem „domu“ a rozhodl se, že ji navštívím a zkusím náznakem, zda by mohla něco k Channach říct, možná, dětsky řečeno přičarovat. Třeba mne za ty peníze utěší. Bral jsem to spíš jako vyplnění času a možnost komunikace i se ženskou. Byl jsem zvědavý, představoval jsem si fousatou bábu z jednoho zubu snažící se vytáhnout z hloupých sedláků denár. Chtěl jsem se zeptat i na strejce, protože jsem o něm moc nevěděl.

Dopajdal jsem se před podivné dřevěné stavení spíš boudy nebo přístavek. Zaklepal jsem, dveře zavrzaly. Za starým kuchyňským stolem pokrytý umakartem s ubrusem, na něm spíš než látka zelený filc, co jsem vídal na kulečnickových stolech. Na něm položený obyčejný popelník s nedopalkama od cigaret, za ním velké křeslo s potrhanou pokrývkou, hodně opotřebované stáří, vysezené. V rohu velká otlučená a popraskaná kachlová zelenká emailová kamna s dvířky a rohožemi naplácané stříbřenkou jako na vojně.

Vedle, na malém stolku s čistým bílým ubrusem, vyšívaným z motivu větviček a svíček, připomínající nesbalovaný celoroční vánoční ubrus. Na něm byla obyčejná petrolejka se zrcátkem a pár sklenic, možná se zavařeninou a jinak nic.

Nezdálo se mi, že to bylo poslední místnost mé záchrany, kdy jsem věky neviděl a možná uvidím zde Channach, svou duši.

Kdo mi to vlastně doporučil, ať jdu k Réš, o níž se ví, že provozuje okultní vědy a čarodějnictví. Pociťoval jsem v té době porcování svého já a sám jsem se na sebe zlobil, že jsem naletěl.

Už jsem pochyboval sám v sobě, co je skutečnost a sen a věřil jsem spíš svým představám míchající ze skutečností. Chtěl jsem zpátky svoji duši, kterou jsem bezvýhradně miloval. Jako *hamer* jsem doufal, že ji ještě po své pozemské pouti spatřím. Při vzpomínce na ní se srdce ve mně sevřelo, propukala zlost a nespravedlnost, výčitky a další k bezejmennu, aby se mi vrátila. A teď jsem tady..., divný pocit, divná vůně, známá vůně.

„Pojď dál, panáčku velebníčku, čekám tě,“ Baruch mi říkala, že přijdeš.“

Vykouřený dýmící hlas v přítmí dodal: „Máš prachy?“

Měl jsem papírové bankovky připravené v kapse a balíček přemotaný gumičkou jsem položil na stůl. Sundal jsem gumičku. Přehnuté bankovky se začaly rozvíjet jako vějíř.

Dívala se na ně, ale nevzala je, oba jsme pozorovali bankovky, jakoby se v nich rozvíjel celý život. V duchu jsem se sázel, jestli se narovnájí nebo ne.

Po chvíli ticha mně došlo, že je to si málo. Šáhl jsem ještě do rezervy a vytáhl dalších pár bankovek. Nic se neděla akorát její ruka, plná prstenů, odklepla popel do popelníku a začala si nácipávat fajfku. Ke staré bábě mně hlas neseděl.

„Stačí?“

„Možná.“

Konečně trochu světla. Předě mnou seděla překrásná žena kolem třiceti let. Na sobě měla vyšívanou halen, bílou s ornamenty a černou sukni s bílým vzorem podobným lístkům z jetele.

Byla překrásná. Takový nejš jžanský typ, štíhlá, s dlouhým krkem s vlasy spletenými do želvy, s koncem copu v předu na prsou, s hustými vlasy černočernými s ocelovým leskem, s kontrastem na opálený obličej s výraznými očima, namalovanými coby Ájin egyptských královen, s černými očima a krásnými jemně fialovými rty, až se mi nechtělo věřit, že jsou schopny vykourit tisíce cigaret a tabáku ve fajfce.

V křesle neseděla, spíš se ho jenom dotýkala, vzpřímená, aristokratická dáma, ke které seděl její hluboký sexuální hlas a vulgární vyjadřování.

Vzdychl jsem si.

Vycítila to. Na to, že si přivydělávala či vydělávala touto činností se mi zdála až moc suveréni. A vůbec s pohledu rozdílnosti věku její voprsklosti jsem si myslel, že jsou dost suveréni až drzá. Byla překrásná, opravdu bych věřil, že si i krásu koupila za svoje „čarování.“

Pořád jsem měl dojem, že ji odněkud znám. Napadlo mně, ano, napadlo mě, že se podobá Yakobbi, ano, představoval jsem si kdysi v minulosti svoje Yakobbi obraz Channach. Yakobbi jsem z ní v na okamžik cítil, než odfoukla kouř a promluvila.

„Copak, copak chceš, človíčku, Árone, velebníčku?“

Já, já nejsem velebníček či kněz, já, já...“ a váhal jsem a na to mně rozpačitě to bylo vidět, váhal jsem, zda této neznámé bych měl něco svěřovat. Pak jsem si řekl, že když nic jiného, tak je za to placená a taky jsem se nemohl vynadívát, jak je krásná, úžasná. I za tyto peníze to stálo.

„Já, já, já bych chtěl zpátky svoji duši, tedy moji duši, Channach.“
Nic se nedělo.

Ta nádherná žena si přehodila přes hlavu krásný černý šátek, spíš to byla takový velký přehoz zdobený fialovými motivy květin, tvořící nad její hlavou gotický oblouk. Připomnělo mi to zdejší barvy Zakarpatské Ukrajiny, kde vždycky převládala černá a ostře svítící fialová. Nepřestávala kouřit, dokonce mi posunkem prstenů možná z kočičího zlata přicvrkla krabičku obyčejných Kamelek bez filtru.

Váhal jsem, třeba, že se budu stydět nebo se adekvátně setkám s posměchem. Nejsem přece u zpovědnice, vždyť nemá na to profil.

Zpovídat se mladé krásné ženě, já, proti ní starší chlap. V jejích očích, vlastně její oči byly Yakobbi.

„Ztratil jsem Channach,“ a tiše dodal „svoji duši.“

Bylo ticho, takové ticho, které by nemělo existovat.

„Jmenuji se Réš,“ odpověděla zahalená dýmem.

Uvědomil jsem si, že celá bouda je do morku kostí prolezlá kouřem. Byla to jedna velká cigareta s okýnkama.

„Chceš-li mi něco říct, řekni, zaplatil jsi a tak ti pomůžu.“

A tak jsem tak trochu zlehoučka začal vyprávět příběh o své duši o tom, jak jsem ji uviděl, jak je krásná, živá a nezapomenutelná, jak můj stesk hraničí s rozdvojením osobnosti. A tak jsem dlouze vyprávěl o Channach i o pár zážitků z kněžského semináře.

Sošná Réš naslouchala se zájmem zahalená v kouři spíš v dýmu a počet cigaret se chýlil k enzetům. Dětila nás dýmová clona. Z venku se ozýval řev kohouta a odpověď jeho sparingpartnera někde hodně, hodně daleko.

Chtěl jsem popsat Channach co nejvěrněji, jak to šlo. Nakonec jsem se nestyděl mluvit o lásce, což pro mne nebylo tak doposud jednoduché. Kdo ví, jak dlouho to trvalo. Na stole ležely stále ten samý vějíř peněz, které se občas zachvěly. Nevím, jestli se na mne dívala celou dobu, protože při vyprávění jsem sklopil oči, před kterými na pozadí víček probíhal imaginární film příběh celého mého života.

Záhy jsem si uvědomil, jak je krátký, že to, co bylo vlastně není a bez mojí duše nemělo by žádný smysl, imaginární obraz, vzpomínka, a sám jsem si odpovídal na otázky. Po celou dobu se neopřela, do křesla seděla tam jako šachový automat, dokonale vzpřímená. Během vyprávění jsem zapochyboval párkrát a kdesi v mých neuritech v koncovkách byla zastrčena nebo ukryta *mašlenka*, proč zrovna teď a tady a s ní, že je to zkratka blbost.

Skončil jsem. Celou dobu mne nepřerušovala.

„Chceš být se svoji duší,“ a po chvílce dodala „se svou Channach?“

„Ano, Řeš,“ bylo mi divné, že jsem ji vůbec důvěrně oslovil.

„Pomůžeš mi?“

„Ano. Co za to dáš?“

„Všechno.“

Usmála se. „Kecáš, i život, život za to dáš, tak po ní toužíš?“

„Ano.“

Znovu se usmála.

„To není pravda.“

„Je.“

Přehoz jí spadl na ramena a znovu se zaleskly kovové havraní vlasy.

Vstala a zapálila petrolejku, otevřela flašku s jakýmsi kompotem a část z něho nalila do skleničky a uzavřela do nádoby.

Položila ji přede mne.

„Co to je?“

„Je to jed.“ Odpověděla bohorovně.

„Proč?“

„Chceš, abys šel za smrt, za horizont a ona ti slíbila, že tě neopustí, to je pravda.“

„Neopustí mě.“

Natáhla cigaretu do sebe. Zdálo se mi, že pro samý kouř umocňovaný světlem petrolejky není nic vidět, sotva stůl a sklenička s nevábným obsahem, sklenička se smrtí.

Cítil jsem, že moje odhodlání začala nahlodávat nejistota a srabství, zakotvený a zakódovaný chtění žít, alespoň chvílku.

Chvílku ještě žít, vždyť je ještě čas, co když, co když potom už nic není a zároveň jsem si to nemohl připustit. Vždyť já, já jsem měl tu milost uvidět a dotýkat se svojí duše, jsem snad blázen magor či co, nebo to byl jen sen?

Viděla to a pozorovala mne.

Na její tváři jsem zaznamenal lehounký úsměv možná záchvěv žárlivosti.

Moje ješitnost mne nutila, abych to vypil. Bylo to divné, jakoby se nejednalo o Channach a o souboj mezi ní a touto neznámou osobou možná s IQ houpacího koně. Divné a mlha houstla. Bylo ticho a začal tu být cítit domácí smrad z petrolejky, tak živý a příjemný, jako by mi říkal, žiješ, ještě žije, ještě žiju. Připadal jsem si jako na pohřbu, kdy všichni jsou rádi, že nejsou oslavencem.

Nemohlo to trvat věčně. Štíhlá ruka mi posunula skleničku směrem ke mně a zůstala na úrovni bankovek. Váhal jsem, předem věděl jsem, že ji nevezmu. Nějak bych to měl zaonačit, abych se sám před sebou nestyděl. Bylo to jako by mně nabízela dilema; za peníze skleničku nebo naopak.

Rozhodl jsem se k podvědomému kroku. Rukama jsem posunul peníze i skleničku směrem k ní.

Vzala peníze i skleničku a stáhla jí do šuflete u stolu.

„Co v tom bylo.“ Doufal jsem, že mi odpoví, že blafovala a byla tam nějaká šťáva za rybízu.

Vyfoukla kouř.

„Jed na krysy.“

7 Odpověděla tak, jako Channach, jako by chtěla vzít další kamelku.

Nepochyboval jsem, že měla pravdu. Docela mne to rozhodilo. Byl čas znechuceně odejít. Dal jsem mu za pravdu.

„Tak jo,“ řekl jsem a pomalu se začal zvedat z jednoduché zašlé kuchyňské židle s přesezenýma nohama. V polovině úhlu kolenního kloubu mne zastavila.

„Sedni si ještě.“

Napětí svalů povolilo.

Nádherná čarodějka mi řekla s pohledem pokrového hráče:

„Je ještě jedna možnost.“

Bylo ticho.

„Připlatíš si?“

Váhal jsem. Připadal jsem si napálený a zlobil jsem se sám na sebe, že jsem na uvedenou radu nepřišel před chvílí sám. Tentokrát jsem měl dojem, že řešení opravdu nemám a za setkání se svou duší, se svou excelentní Channach ještě tady a teď, ano za toto bych dal život, co by pro mne mělo být dražšího než život.

V duchu jsem volal Channach, Channach, Channach, kde jsi, a doufal jsem, že se mi ozve. Ale nic se nestalo. Pořád zakouřený domek, místo okenních tabulek slída, možná zažloutlá od přírody nebo smrad toho kouře mísený z petrolejky, podivná naběračka pocínovaná od cigánů visící bezúčelně na zdi, na špagátě, spíš na motouzech, se kterými se vázaly snopy. Kdoví, k čemu sloužilo, možná k vyuzení vypraných hadru.

„Kolik?“

„Půlku, to stojí za lásku, a znovu se na mne podívala Yakobbiíma očima, tak výraznými, že bych...“

„Víc nemám.“ Dal jsem bankovky na stůl.

„Ale máš, páníčku!“

Byla to pravda. V kapse mi zůstaly drobné, co marně jsem je snažil se zatajit. Věděla přesně, že je toliko mincí. Šáhl jsem do kapsy a položil na stůl. Yakobbi si je dlouho prohlížela. Viděl jsem, že v nich četla. Jejich geometrie, hodnota barva a rozlišení.

Pomocí spojnic tvořila určitou pavučinu, topografii neshody a nehody ovlivněnou mými myšlenkami. Posunula si plachetku více do obličeje, skoro se za ní schovala. Zdálo se mi, že její tvář byla neviditelná. Plachetka držela dokonalý tvar sám o sobě a uvnitř bylo prázdno. Dým vykreslil můj omyl.

„Opravdu to chceš slyšet?“

„Zaplatil jsem,“ odpověděl jsem chladně.

„Není to tak jednoduché, to, cos jsi tady zaplatil je nepatrný zlomek toho, co bys za to mohl zaplatit.“

„Kolik bych zaplatil?“

„Není to o penězích?“

„O čem to je?“

„Rozmysli si to, myšlenku, kterou ti dám, není z tohoto světa, za ní nezaplatíš,“ Dívala se opět na stůl se zeleným filcem hráčského doupěte.

„Nedá se to vrátit. Opravdu tak miluješ svoji duši?“

Kupodivu jsem váhal, před tím, než byl jed na krysy položený na stůl jsem nepochyboval.

Dívala se na mne jako na provinilce. Cítil jsem, že pod plachetkou není Réš, ale Channach. Petrolej v lampě začal docházet, lampa začala prskat. Réš pootočila kličkou spíš kolečkem u knotu. Nepomohlo to. S klidem vstala, zhasla petrolejku. V šeru, ve kterém jsem si myslel, že musí hromadu petroleje nalít kolem lampy, dotankovala a zapálila. Lampa nastartovala. Utáhla knot, vzala lampu a položila na stůl vedle, kde stála před tím než jí použila. Svědectví bylo vytlačeno na bílém ubruse – kolečko. Ani jedna kapka petroleje se nerozlila kolem.

„Chceš si to ještě rozmyslet?“

Podíval jsem se na peníze a bylo jich mi líto. Vzala bankovky kromě mincí a poodstrčila je ke mně. Situace opakovala, planeta znovu dosáhla na stejný bod orbitalu v jiném čase. Zazněla stejná otázka.

„Chceš si to rozmyslet?“

„Já přece nemusím se řídit tvoji radou a můžu udělat, co chci nebo ne?“ Řekl jsem nahlas, přesto jsem to měl si říci jenom v duchu.

„Nemusíš,“ zazněl příjemný, smířlivý hlas, jako by mi fandil a pochvilíce dodal: „Ale uděláš to! Já to vím.“

Divné, věřil jsem jí to.

Petrolej opět ubýval. Po chvíli se Řés zvedla, klekla si na obrovské ušák a sklonila se a začala hledat něco za křeslem. Štíhlý pas a sukně vyrýsovala její křivky dívčích boků a přesně kopírovaly zadek a nohy, které vyčuhovaly s obrovským klenutím nožní klenby. Věděl jsem, že tak splývavá látka skoro nebyla, a bylo zřejmé, že neměla žádné spodní prádlo. Byla tak smyslná, že dostupné i nedostupné hormony se ve mně vařily. Snažil jsem si zapamatovat pohled a kochat se užasnou podmanivou ženskou vůní. Smysluplná smyslná touha.

Cíl jejího snažení mi byl posléze jasný. Byla to nedopitá láhev obyčejného rumu. Položila ji na stůl a nabídla mi. Nebyla tam zátká, byla otevřená. Žádná sklenička. Voněl.

Napil jsem se a položil lahev na stůl. Ona se opičila, napila se, jako když pije čaj a zase, zase to krásné pozadí a sukně bez kalhotek vrátila lahev za křeslo. Následně se už nevrátila do polohy první dámy ale pohodlně, s rukama položenýma do klína a s koleny pohodlně roztaženýma se choulila do křesla jako do vajíčka.

Byla opravdu krásná, ty oči, nezapomenutelné oči se dívaly slze mně, někam za mnou, tak krásné oči jsem na zemi ještě neviděl. Tak svůdné a nezapomenutelné. V odlesku jejích očí jsem

odlesk mincí, který jsem pochopil coby neznámé souhvězdí lidsky pojmenované.

Bylo ticho, oba jsme zapomněli proč tu a o čem jsme mluvili. Byla tu čísi nepopsatelná vzájemnost, důvěrnost, že by bouda byl domov, přístav uprostřed dění a já byl rád, že jsem právě teď a právě tady. Bylo mi v této boudě s cizí ženou dobře. Kromě Channach jsem se nikdy nesvěřil s citem tak hluboko nikomu a nepřipadalo mi to vůbec divné, spíš smyslné.

Kdoví jak to trvalo. Potom se stalo něco neočekávaného. Petrolejka zhasla, bez toho, aby zapraskala. Viděl jsem, jak se postupně rozžhavoval oharek cigarety a jak přesně dopadl popel do popelníku, zdálo se mi to neuvěřitelné. Řeš pokračovala jako by se nic nestalo, neměla touhu ji znovu zapálit. Bylo mi to divné.

Pojal jsem podezření, že vidí i ve tmě. Posunul jsem popelník. Popel dopadl vedle popelníku.

Zjistila to, že jsem ji odhalil, její rádoby lehce odhalitelné tajemství. Byla slepá.

Neviděl jsem to, možná se dotkla lampy nebo nějak se dovtípila, že petrolejka nesvítí. S přehledem jí zapálila a postavila přesně do kroužku na bílý ubrus.

Chtěl jsem něco říct, abych tak nějak zazdil svoji „výhodu“ že vidím. Poznala to.

Se stoickým klidem opět zaujala polohu první dámy, aby tak dala najevo, že se tím nic nemění. Zahalila obličej do plachetky. Byla krásná, krásnější než dřív a já pocítil jakýsi ochranný efekt. Ve skutečnosti je ona však nevnímala, znala tyhle reakce moc dobře.

Po chvíli jsem z ničeho nic řekl: „Jste krásná!“

Bylo to opravdu z hloubi srdce. Ne reakce či ochranný efekt na to, že je slepá. Nečekal jsem žádnou reakci. Přec jsem se neubrnil dojetím a výtkou k nespravedlnosti, že tak nádherná žena je

slepá. Až jsem se z toho zachvěl. Namyšleně jsem si řekl, že tu svoji „výhodu“ nedám sebemenším projevem najevo.

„Jsem krásnější a milejší než Channach nebo Yakobbi?“

Otázka byla taková jako samurajský meč. Ěla do mé podstaty.

Mám říct milosrdnou lež, nebo se vykroutit; protože moje odpověď, ať byla jakákoliv, ztrácela důvěryhodnost, protože její protuberance tkvěla v obou základech.

„Jsi,“ řekl jsem, „jsi krásná jako ona.“

„Na to jsem se neptala, jsem krásnější,“ Sundala plachetku a složila jak ubrousek na stůl lehce ojíněný popelem. Divná otázka divná doba zapadlá v paradigmatu času.

Podívala se na mne plnými očima, dá-li se to tak říci. Její hořily a dívaly se na moje já. Pítvaly moje myšlenky. Váhal jsem. Zdálo se mi, že se stejně ptá v otázce Channach, Yakobbi i právě i přítomná a úchvatná Řeš. Připadal jsem si jako před soudem. Musel jsem sklopit oči, nemohl jsem se na ni dívat jakkoliv by to bylo jednoduché, když jsem věděl, že je slepá. Kdo ví.

Opět si klekla na křeslo a s jistotou podala rum na stůl. Moje pohledy jí při této akci téměř určité vysvlékaly, ale potom jsem si uvědomil, že v té sukni je mnohem krásnější nežli by byla Channach.

„Tak,“ a natočila hlavu a trup jako kdyby se chtěla fotit na maturitní foto „Je čas,“ Zdálo se mi, že je jí líto spáleného petroleje, který ke svému životu nepotřebovala. Mně bylo líto jí opustit a odejít od ní, bylo mi s ní dobře. Už to, že mne vyslechla a nepodivovala se nad zviditelněním mé duše v této krátké době se proměnilo v intimní sounáležitost. Kdo ví, jestli v této souvislosti věřila v existenci v Boha, či cosi jiného, rozhodně by mne to zajímalo.

„V čem tkví skutečnosti, jak znovu potkám Channach než mne doprovodí za smrt.“ „Chceš to vědět?“ A naklonila hlavu trochu doprava, ta myšlenka jí hrozně tížila.

„Ano,“

Dívala se směrem na souhvězdí na stole.

„Tak řekni, jestli jsem krásnější než ona?“

Mlčel jsem.

Bojíš se, jí bojíš se, co by tomu řekla tvoje duše?“ a začala se smát.

„Ano.“ Řekl jsem tiše. Vzdechla a řekla: „Chudáčku.“

„Máš zapláceno, ale v tomhle případě vyslovím něco, co je mezi nebem a zemí utkáno do pramenů života.“

Bylo ticho, slídou pronikal měsíc podivně rozmazaný. Všiml jsem si, že slída byla kdysi přetřená modrou barvou, takovou co se používala v potravinářských kvelbech, aby se nezneškodnocovaly potraviny světlem a potom neuměle seškrábaná; škrábance tvořily obrazce různých geometrických tvarů.

A zazněla věštba. S plachetkou na hlavě ve stoické poloze jakoby oficiálně předložila resumé.

„Pokud chceš být s Channach po celou dobu tvého zbytku času, musíš si užít koule a ty pak hodíš slepicím do kurníku, kam kde snášejí vejce. Oni je tam rozklouvou. Vez však, že svoji duši neučiníš šťastnou, protože tvoje koule budou rozklouvané v kurníku.“

Natáhla kouř a vydechla. Chtěla a nemohla dál pokračovat, v jejích očích viděl záblesk a smutek najednou.

„A přijde čas, že tak neučiníš a pochováš mne ve svém hrobě. A já vstanu a přijdu k tobě a třikrát tě zradím. A zradíš i ty duši a prodáš duši za duši. A potkáš věčného poutníka a ty mu svoji věčnost neprodáš, neboť tvůj otec bude.“

Chtělo se mi prvně hrozně smát. Smích mne přestal, nevím proč. Věřil jsem tomu, ač kdokoliv jiný by si myslel, že jsem blázen.

Pozorovala mne a já jsem měl dojem, že asi nechce znát, jak jsem se rozhodl. Upřímně řečeno, něco takového jsem ani ve snu nečekal.

Položila se do křesla opět ruce v klíně úžasná a přitažlivá. Plachetka jí spadla na ramena. Ve svitu petrolejové lampy byla překrásná.

Měl jsem před sebou prázdno. Po chvíli se mi vytanulo na mysl jméno Ahaswér, to byl přesně můj případ.

Slyšení bylo u konce. Z celých těch peněz mi zůstaly, dvě slova: jed nebo koule, nebo...pochybnost.

Kráska seděla spokojeně ve svém vejci.

„Já vím, já už jdu.“

Místo očekávané odpovědi či pozdravu se rozžhavil popel z cigarety.

„Přeji ti hodně štěstí, Réš,“ chtěl jsem dodat, nebo říct krásná Réš. Zvedal jsem se ze židle a odcházel. Přece mi to nedalo.

„Jakou volbu by sis zvolila ty, Réš?“

Viděl jsem nepatrné pousmání v jejích očích.

Bylo to pro mne důležité, možná, že bych této osobě věřil víc než sám sobě. Bylo ticho, petrolejka praskala, Réš váhala s odpovědí.

„Pomni, je lepší být slepá, nebo nemít koule.“ Po chvílce s úsměvem dodala: „já je taky nemám,“ a rozřetla se takovým způsobem s hlubokým jadrným smíchem nepřesahujícím ženskost, by naopak v ní byl její základ.

Mne to málem urazilo.

„Taky ti přeji štěstí, věz, že chvíli budeš bloudit v myšlenkách a potom se rozhodneš.“

Tentokrát, ač se mi nechtělo, odešel jsem, odcházel jsem z domku. Dvířka zapadla. Venku svítil měsíc, netečný, nechápající, lhostejný.

Divný svět pomyslel jsem si. Posléze jsem se otočil k dřevěné boudě, a teprve jsem si uvědomil, že je celá z dřevěných prachů natřených karbolou. Chtěl jsem se zeptat měsíce, jak to, že tam je tak překrásná slepá žena a bylo mi to všechno líto, jí, mně samotného. Nezeptal jsem se. Je to tu jiný svět. Cítil jsem, že jí mám rád, prostě jako by mne fakticky očarovala.

On by mi stejně neodpověděl. Určitě by mi neodpověděl stejně, tak, jak musel otrocky odrážet posílat paprsky ze slunce. Taký někdy nechtěl a musel, bez možnosti volby. Jako my všichni, všichni musíme zemřít. Já, já tu volbu mám. Aspoň něco.

A tak čekala mne cesta domů, s kopce, ech, do smutného domu, do toho stavení samoty, kde jsem zůstal z celého rodu sám a oni odešli, jakoby zdmi prošli do jiného...světa.

Stežku po vysokých srážech jsem znal skoro nazpaměť, linula se kolem řeky. Jako malý kluk jsem po strmých stráních lezl a sbírat maliny. Kousavé mušky, bručení včel a čmeláků mně znervózňovalo, neskutečně pomalé plnění konvičky mne přivádělo k depresi už tehdy. Někdy jsem se díval, jestli konvička nemá vespod nějakou díru. Letní prázdniny a páska z letních květinových dámských šatů na konvičce, aby se mohla dát kolem pasu, byla pro mě opravdovým trestem. Soustředil jsem se na nějaké bedly na řízek. Jo bylo to dávno.

Co tu vlastně dělám?

A tak jsem klopýtal po mnohaletých kamenech a vypnul mozek a nemyslel jsem na nic, což se u mne stávalo málo. S přibližujícím se šumem splavu jsem se pomalu dostával do reality.

Kolem řeky byl hluboký večer.

Na okraji vsi byl hostinec, pojmenovaný po jeho dřívějším majiteli Hačaba-Šesták, ještě otevřen. Otevřel jsem dveře. Dým podobný Réš. Za stolem, hned za dveřmi seděl Andres s pár známými od vidění. Jak mne uviděl, začal mi mohutně třást rukou.

Bylo to divné, vždycky když mne viděl, hnaly se mu slzy do očí. Starší, hubený nezapřel sedláka, hodně citlivý spojený pupeční šňůrou se zemí na sobě měl klasickou vestu a zažloutlou, dříve bílou košili s prodřeným límcem. Sedl jsem si vedle něj a dal pivo. Držel mně za ruku a pořád si mne prohlížel. Dlouho.

„Jak se máš?“

Uhnul jsem očima.

„Víš, že zemřel Dabeš. No, no ten, co mu myši lezli k andulkám v kuchyni na kredenci na krmení, co ochcával houby v lese, aby nikdo mu je nesežral.“

„Hm a co mu bylo?“

„Nevím, prostě spadl a bylo po něm. Tak už to má za sebou, znal jsem jeho tátu, byl to dobrý člověk. Jo je to tam napsaný, před tím člověk neuteče.“

„Proč ty jsi smutnej, buď rád, že tady ještě šlapem.“

Nemohl jsem mu vyprávět o Channach, coby Réš. Ve stavu ve kterém byl by to nepochopil.

„Andresi, já se zabiju.“ Vypadlo to ze mě jako jádérko z ořechu a zároveň jako když vybuchne sopka.

Podíval se na mne, strnul. Poznal, že to myslím vážně.

„Jdi ty do prdele s takovejma řečma, máš u mne přece ty rouby na ty slívy, co bych s nimi dělal, buď rád, že tady budem ještě chvíli šlapat, ono to stejně nebude trvat tak dlouho.“

„Víš, já nevím,“ poznamenal jsem skepticky a málem jsem se rozplakal, „já už tady nemám co dělat, žiju, protože žiju, protože musím...“

„Jdi do prdele, *hafo* lidí by chtělo žít alespoň o pár minut déle, co by za to dali, všechno zlato, všechno, protože tam, a ukázal nahoru, tam ti stačí s sebou akorát čtyři prkýnka.“

Andres nezapřel duši sedláka, která byla zahrabaná v poli s obilím, v lese, v rybníku. Neměl žádné školy, žádnou sečtělост kromě bible, měl přirozenou inteligenci a cit ošlehaný skromným životem.

„Když ty nevíš. Byl jsem u Réš, a já jí věřím.“ Dal jsem si další pivo. I ona mi poradila, jak z toho ven.

„Řekla ti, co máš udělat?“ A řekl bych, že jej otázka pobavila.

„Řekla ti ať, to zabalíš...čarodějnice?“

„Jo a já jí věřím,“

„Ta, co je za humnama v chaloupce, Řeš se jmenuje, pamatuji si, že radila i Godetce. Ona si pak lehla pod vlak nad můstkem, to byla ona, nikdo jí nic nedokázal, ještě ji vyslyšali četníci. Vysmála se jim, vždyť je slepá.“

„Ale je krásná.“

„Jo ženský jsou krásný, Andres, některý jsou krásnější.“

„Ale těch krásnějších je poskromnu, mně se pořád líbí mladý ženský, ne vyšumělé báby,“ oponoval jsem.

„Zas to nepřeháněj dědku.“ Pořádně si nalil.

„Já jsem u ní byl taky, ona lidi přitahuje jako vosy na med, je z krásnějších jak říkáš, to je fakt, opravdu fakt, je to čarodějka, krásná čarodějka, dej si pozor Árone.“

„Je slepá, přesto jí to na kráse neubírá, spíš přidává,“ neoponoval jsem.

„No mnozí říkají, že to tu slepotou hraje a možná, že vidí ještě dál, než kdokoliv z nás. Báby tam nosí i živobytí, brambory a mlíko, vejce když nemají čím zaplatit. Ona si totiž o peníze nikdy neřekne, ty lidi jí to dávají sami.“

„Mně si řekla, nebo si to už nepamatuji.“

„Já jsem byl u ní taky,“ přiznal se Andres.

Překvapilo mne to. Zároveň jsem byl horečně nedočkavý, tak moc chtěl jsem vědět, s čím za ní byl, ale nechtěl jsem se ptát, protože bych musel vyzvonit svůj příběh. Byli jsme kamarádi, ale příběh s Channach by nezkousnul.

„A co?“

„Měla pravdu.“ Andres mi neزالže. Pustil mi ruku. Chvilku trvalo, než odpověděl.

„A co tedy, radila ti, ať hodíš smyčku?“

„To ne ale, naklonil se ke mně, nech si to pro sebe, naklonil se ke mně, až mne zalechtal fousama. Radila mi, ať si uříznu koule, nebo skočím z mostu.“

V normální situaci bych se tomu zasmál.

„A udělal jsi to?“

„Neudělal, ještě tam dole něco cinká, vyplnilo se všechno, to co mi předpověděla do písma a pokud, pokud to neudělám. Možná, že jsem to měl udělat.“

Jeden ze spolusedících chlapů to slyšel a smál se tak, že chvíli zadržoval smích a potom vyprskl a plácal se přitom do kolen, tleskal rukama a vyhlášoval na celou hospodu:

„Oni blbci, oni si *chcou* uříznout koule, ta poslední radost, co jim zbylo ze života.“

Osazenstvo to nikterak neakceptovalo, přičetlo to k opileckým řečem, které plynou.

„Ty vole, nikdo si nic nechce uříznout, jediné tobě i s tím šidítkem ani ho nenajdeš, když chceš chcát.“

„Vyser se na nás.“

Andres pokračoval: „Ono totiž uříznou si sám sobě koule není tak jednoduchý, jak se zdá. Já jsem to nedal, vzal jsem nůž, co mám na to, jak stahuju králíky, je pořádně ostrej, jak na roubování, vzal jsem ho do ruky a vzal jsem koule a roztřepal jsem se jak když bych stál neuvázaný na továrním komíně. Oni se tomu bránily, bály se že spadnu, oni to museli cítit. Není to jednoduchý, tak, uříznout je, a abys nevykrvácel a tak...“

„Myslíš, že už ji někdo objel, no tu..., Řeš? Nenosí ani spodní prádlo.“

„No nevím ona je jiná, možná že se bojí, aby je neztrapnila, slepá neslepá, nikdo neví, kde se tady vzala a povídá se, že z Vagašu, že tady nechce zůstat, že bude kočovat dál.“

„Myslíš, že věří v Boha?“

„Kdo ví.“

A šla další piva. Pomalu se nachýlila závěrečná. Pseudohospodští sedláctí kamarádství nejvěrnějších alkoholicky sjednocených kamarádů se rozcházelo.

I já jsem se vypotácejícím se Andrešem, který jako obvykle si nezapomněl potřást s každým rukou, že se s každým viděl naposledy v životě. Vykořili jsme.

„Tady ti blbci, chtějí vykácet všechny stromy v aleji, poznamenal.

„Tak ty jsi u Réš taky byl?“

„Jo byl před rokem, co se tu vzala ničeho nic. Chtěl jsem se jí i zeptat odkud je, když jí tu nikdo nezná, bylo to podezřelý. Přitahovala lidi jako magnet či vosu na sladký. Neřekla mi to, respektive její odpovědi jsem nerozduněl.“

Vždycky mi říkala:

„Vracím se odtud, kam ty teprve jdeš,“ a pokračoval.

„Co já vím, nikdy nikomu nic neslibovala, spíš říkala, že člověk má svůj svět, kterej je jinej než druhého člověka a každej tedy má jiné plány a skutečnost, no prostě třeba můj svět je jinej než tvůj“ nadechl se a pokračoval, „to je blbost, kam by se to vešlo.

Říkala to, co lidi nechtěli slyšet, nebo si nechat vysvětlit. Byla to holá pravda, přetěžká ji zkousnout, které se člověk bojí i dotknout. Dokonce o ní říkají, že má tam dole to co máme my, chlapi.“

„Ne to není možný, je to fantastická ženská, viděl jsem jí zezadu.“

A rád jsem si připomněl nezapomenutelný si obraz, jak leze pro rum.

„Má všechno podle mne co má mít, je z těch málo krásnějších.“

„Já vím, je to nádherná,“ poznamenal smutně, „snad hezčí jsem neviděl. Když Bůh rozdával, tak byla v první řadě a ty oči, bože ty oči i když je slepá, utopil bych se v nich jako v Rabínově skále.“

„Kdo ví, jestli je slepá. Šak taky ženský na ni šíleně žárlí. No jo,“ povzdechl, pro nás, ořechy už je mimo mísu, i když nevidí. Poslední slova dávala jistou naději.

Vytáhl placatící slivovice. „Moje, dej si, ať ještě chvilku šlapem.“ Měl jsem dost, víc než dost, nemohl jsem odmítnout.

Oponoval jsem naoko: „Mám dost,“ a přesně věděl, co mi odpoví. „Ser na to!“

Krajem řeky jsme dorazili až k mostu. Byl to železný, zrezlý most, nýtovaný, robustní konstrukce, poměrně dlouhý, ne moc široký, aby přes něj mohl jezdit koňský povoz. Starý, natíraný pořád základovou červenohnědou barvou. Fošny na podlaze byly občas shnilé, takže šlo pozorovat i ujíždějící podlahu coby pás řeky pod nohama. Vedle výdřevy ve vodě byly vidět ujíždějící hvězdy, které podporovaly plovoucí žaludek k vyblití. Byla to naše obvyklá zastávka. Od doby, kdy jsem po něm lezl, jako malý kluk se nic nezměnilo, snad jen počet oprýskaných nátěrů.

Ve světle úplňku jsem zničehož nic začal lézt po vzpěrách, až jsem se dostal na vrchol konstrukce.

Andres se vzpamatoval a křičel: „Slez dolů, ty blbče blbej vožralej!“

Chtěl mne zastavit. Měl taky nakoupeno. Výšky jsem nesnášel, střízlivý bych tam nikdy nevylezl. I přes alkohol reagovalo na jeho volání moje třísko, cítilo nebezpečí stejně, jak to popisoval Andres s komínem.

Stál jsem na úzké železné konstrukci, spíš se kymácel. Viděl jsem pod sebou houpající se most a pod ním tůň. Připomínalo ni to Tohu Vanohu v první kapitole Genesis. Tichlo, zatmění slunce či měsíce. Až posléze jsem začal vnímat zvuky z nedalekého srázu. Ve zvucích jsem postřehl rytmus a cvakání, nezlomný důkaz toho, že se v zařezaném boku stráně blíží a žene vlak. A záhy, z mohutného hřmotu

přesahujícím údolí se přiřítit. Ještě zahoukal, blbec, bezdůvodně v noci. Málem mne to sfouklo.

V tu chvíli jsem se začal strašně bát, že mne následující svistot a zvuk sejme dolů. Uvědomil jsem si, že tam dole je to Tohu Vanohu, je i zároveň moje řešení.

„Hele, máš u mne rouby, vole, pojď dolů, co já s nima budu dělat.“

Bylo to jednoduché rozhodnutí, ano ne. Krok a Řeš či Channach, nebo dolů a koule, nebo nic z toho. Žádná velká filosofie, žádné pře_pře_mejšlení, ano ne a basta fidli.

Ve chvíli jsem si vzpomněl na hebrejské písmo podpírající horní linku na Řeš či Hej, mající obrovskou sílu utkanou z vlasečnic, jak tyto stalagnáty užasnou silou rozevírají horizont. Proč právě teď a tady v tuhle chvíli, to jsem nevěděl a nevím.

„Řeš,“ zašeptal jsem.

„Pojď dolů, žít se musí.“

Strach ze smrti se umocňoval.

„Andres, já se bojím?“

„A proč jsi tam lezl, ty vožralá trubko?“ A pokračoval:

„Řeš tě očarovala, ty trubko, sedni si na prdel, smrade zamilovanej a slez po čtyřech, posranej hrdino.“

Mně snad ke konstrukci něco přivařilo a přilepilo, byl jsem přikovanej, cítil jsem i každý krok Andrese, co se nechtěl, pohupoval po mostě.

Andres mne ještě podporoval.

„Nespadni ty vole starej, drž se.“

Konečně jsem seděl na prknech podlahy mostu, zády opřený o zábradlí. Podal mně placatici slivovice, a řekl:

„Máš u mne ty rouby,“ Po chvilce dodal „Ty *td*trubko.“

Víc než jeho domácí mě hřál pocit, že se o mně stará, nebo má alespoň nepředstíranou starost.

„Andresi, uříznu si koule.“

Andresi svítko a nahlas prohlásil:

„Tak přece černooká Réš, most byl taky její nápad?“

„Ne, most ne.“

Čekala mne zase studená postel s betonovou matrací a vlhkou sípkou s peřinou z minulých století, možná z ptáků dinosaurů, kde jejich hrouda per byla skopána až na konci, třebaže jsem ji pravidelně obracel. Přesypávat bylo zbytečné. Byla to zákonitost, paradigma.

Ráno bylo hrozné, vlhké studené, malým okénkem proudilo světlo, které netvořilo navyklý sloupek, nezatopeno. Včerejšek jsem měl v živé paměti. Vstával jsem až před polednem. Zašel jsem za Andrese a byl jsem zvědav, jak na tom je on. Byl v oplocené v menší zahrádce na zahradě, kde si povídal se slepicemi.

Místo pozdravu mně oslovil:

„Tak co, ty skokane zelenej, ty vole.“

Místo toho, abychom poslechli výzvu zvonů cerekvi ke mši; byla neděle; podlehl jsem jeho návrhu o teplém guláši v hospodě. Guláš neměla.

Hospodská nabídla drškovou a já jsem vzhledem k diškreším, co ode mě měla, dostal vrchovatou mísu polívky s namletýma drškama. Polívka mně zvedla, i když dršky jsem moc nemusel. Dali jsme pivo vyprošovací a potom do druhý nohy ještě jedno, potom do druhý taky, aby jí nebylo smutno.

„Co kdybychom za ní zašli, za Réš, zeptat se, nebo spíš, aby nám zvedla sukni, jestli opravdu nemá koule, tobě to řekne, ty jí miluješ.“ Piva přirůstala.

„Nezdá se ti, že je to trochu drsný, přijít a zeptat se a říct jí to, no zeptat se, jestli nemá koule?“

„Co se žinýruješ, já se jí klidně zeptám, ty jsi moc měkkej, ona se nerozpakovala poslat tě na most.“

„Ona mně tam neposlala doslova,“ hájil jsem jí.

A po plejádě piva jako dva malí kluci, kteří si jdou pro bonbóny, jsme směřovali do strání. Zdálo by se, že jsme soutěžili o jednu holku. Na druhou stranu jsem byl přesvědčen, že nám čerstvý vzduch udělá dobře. Jinak by nám hrozilo ožrání jako dvěma prasatům bez brzdy za bílého dne. Cesta do Kosova začínala strmým stoupáním pod malinký kamenný mostek pod železničním svrškem, pod železnicí zakouslou do skály svahu.

„Tady na tomto místě jsem stával jako malej kluk.“ Neodpustil jsem si poznámku. Pod mostem protékal pramínek či potůček v litinové trubce.

„Tak počkáme, za chvílku, za chvílku pojede.“ Shrbili jsme se, protože klenba mostku byla pro nás dost nízká a stáli jsme rozkročmo kolem protékající vody.

Byl to ohlušující rachot a vibrace a potom pocit, že se klenba nezbortí, pár kamenů a myšlenka oblouku, co udrží celý vlak celý náš svět. Uvědomil jsem si, co má větší sílu kameny nebo myšlenka. Po cestě mi Andres vyprávěl, jak když chodil k babičce do Písařovky, stejnou cestou, jak se celou cestu musel modlit. Dorazili jsme k dobře známému domku s kůlnou na začátku vesnice. Přivítal nás nadáváním kohout.

Rěš seděla, spíš ležela na roztrhaném proutěném lehátku s tváří proti pichlavému sluníčku. Nastavovala svoji překrásnou tvář s dokonale otevřenýma očima, kam se zrcadlily protuberance slunce, které se mihotaly na jejích černých bulvách. Bylo to celé slunce na černých bulvách, světlo na hluboké duši. Neomylně nás slyšela, když jsme otvírali vrátka i to funění starých chlapů dohromady. Byla sošná a krásná.

„Buď zdráva Rěš, dobrého dne,“ pozdravil Andres jako prvej, jako by byla jeho soukmenovkyně, přitom mu mohla být skoro, nejmladší dcerou.

Nehnula brvou a dál se věnovala protuberancím. Andres zopakoval pozdrav. Natočila hlavu směrem k nám, posunula plachetku proti slunci.

„Něco jsem ti donesl, a položil na stolek lahev se svou domácí.“
Dal si z ní loka na kuráž a povídá:

Zarazil se, přece jenom nebyl tak okleplej jak tvrdil.

„No tak, Andres, co se povídá, nejsi tady sám?“

„Ne je tu se mnou Áron Hyrsch, víš přece kdo to je, on, on tě miluje.“

„Já vím a ty, ty taky?“

Bylo ticho a kohout zakokrhál. Ozvalo se tiché „Jo.“

Usmála se.

„Kvůli tomu jste přišli, abyste mi to řekli?“

„Jo, Řeš,“ odpověděl a já byl z toho přiznání i přes alkoholické delirium úplně vedle a nebyl schopen slova.

Konečně jsem taky pozdravil.

„Dobrý den, Řeš.“

Pojď sem, nakloň se ke mně. Ucítíl jsem onu zvláštní vůni. Při táhla mne a políbila.

„Ne každý den mám dva nápadníky současně. Proč jste přišli oba, pravdu?“

„No,“ pod dalším loku se Andres osmělil, „povídá se, že tam dole, tam dole mezi nohama, že tam, že jsi chlap.“

Oběma naše zraky sklouzly do jejího klína na sukni s jetelíčkovými vzory, která věrně obrysovával boky a nohy jako opalovací krém v mých představách.

Ozval se smích nad celým údolím.

„Já nevím,“ usmála se, já tam nic nevidím, možná řeknete mi,“ a smála se dál. Měl jsem pocit, že si nás vychutnává.

„Co dáte, chceš to vidět. Jako ve školce?“ Vzrušeným hlasem, trochu přidušeným řekl:

„Jo, dám nebo pošlu tady kamaráda, ale to ti už prachy dal, dám ještě lahev, dobrou lahvinku.“

„On se chce podívat taky?“

„Jo,“

„Árone, chceš to vidět taky?“

Bylo mi trapně. Než jsem se to snažil zahrát do autu a netrvat na tom předešla mně.

„Ale vy mi je ukážete taky, vy ...koulaři, jestli to tam máte?“

Podívali jsme se na sebe s Andresem a každý měl v očích samozvanou podmínku, že je slepá. Kývli jsme na sebe.

„Jo,“

Rěš byla na dva metry. Stáli jsme tam jak nastoupení bažanti na buzerplacu při čtení rozkazu.

Ona, jak na placeném striptýzu lehce popotahovala sukni až k pasu a potom ji hodila zpátky.

„Tak co?“

„Dobrý.“

„Dobrý?“

„Vážně dobrý, superémo!“ Na nic jiného jsem se vzrušením nezmohl.

„Stačí, vážně stačí?“

„Stačí,“ vyhrkli jsme současně.

Bylo chvilku trapné ticho. Zapálila si obratně fajfku a uvelebila se do polohy, ve které jsme ji našli.

„A co vy jste chlapi? Ta makejte.“

Ozvalo se rozepínání pásků. Nemohl jsem se zbavit dojmu, že vidí. Potom spadly na kolena dlouhé trenky, do kterých bych se vešel dvakrát, ale byly hrozně pohodlné. Musel jsem se trochu pousmát, Andres v tomhle teple měl ještě na sobě spodky a místo tkaničky motouz na vázání otýpek.

Ovanul nás tam dole čerstvý vzduch. Připadali jsme si jako děcka, co si hrají na doktory. V tom se ozval její hluboký skoro chlapský smích, jako by byl přitažlivý plný sexu. Jakoby se nesl celou vesnicí. Byla to skutečně infantilní zábava.

„Dobrý chlapci.“

Okamžitě jsme se začali oblíkat a téměř bez rozloučení jsme pádili ze zahrádky. Smích nás doprovázel ještě sto kilometrů. Za vrátky jsem se otočil:

„Andresi, co když vidí.“ A Andres trochu z ironickým úsměvem řekl udýchaně: „A to je dobře nebo špatně?“

Slyšel jsem, jak na nás ještě uprostřed smíchu volá.

„Až si uříznete koule, dojděte sem, ať se zase zasměju, budete jako já. Já si je přišiju a budu mít čtyři. A nezapomeňte na tu lahev.“ To co jsme neviděli, že si dala předpokládaného Andrejova velkého hlta, protože jsme slyšeli z dálky zakašlání.

Spráskaní psi jsme beze slova seběhli dolů a zastávka pod mostem se nezdála být vtipná a zajímavá jako dřív.

Potřebovali jsme ji jeden od druhého odpočinout. Cítili jsme se provinile. Řeš byla skutečná žena opravdová krásná podobná mojí duši. Za týden se stavil Andres s flaškou. Měl jsem konkurenta.

„Dones jí to,“ řekl a přesměroval hovor jinam. Věděl, že to nemusí zdůvodňovat. Já jsem se ho tentokrát výjimečně zeptal:

„A proč, proč tam nezajdeš sám? Já nevím, možná, že se stydím, nechce se mi opět šlapat do kopce a nejsem si jistej, jestli si z nás starejch pajdalů nedělá prdel.“

„Tak jo, stejně se chtěl jí na něco zeptat.“

„Ty vole, radši se jí na nic neptej, nebo tě ztrapní a ošulí o prachy. Bohužel, co vím od lidí, všechno se to vyplnilo. Kdo ví, co jsou to za čáry máry. Jo, dneska je to ináč, dřív by jí za to upálili.“

Překvapilo mne, že „téměř pajdal“ používá výrazy, jako „in a husť“ a podobně. Vůbec to k němu nesedělo. Byla přece jiná doba.

„Jo zajdu tam hned, stejně nemám co dělat.“

Přijal jsem dobrovolný rozkaz, na který jsem doufal, že přidám svoji obhajobu. Rozpačité při západu slunce a červáncích jsem otvíral dřevěná ošumělá až zelená dřevěná vrátka s obroušenou vyleštěnou petlicí na koncích od častého používání.

Rěš seděla vzpřímeně na onom polorozpadlém lehátku. Uprostřed klína měla posmaltovanou mísu z oběma uchama, trochu otlučenou a v ní velké fazolové lusky, které loupala. V ústech měla fajfku opravdovou fajfku, tabák paklíku ležel na stole bezvadně zabalený značky Taras Bulba. Osahávala rajčata, která ležela na stole a potom se do jednoho zakousla.

Byla opravdu překrásná, celá červánková. Dlouho jsem se v tichosti na ni díval a prohlížel si jí. Nechtěl jsem, aby věděla, že se na ni dlouho dívám. Nevím proč, ale tak se podobala ve své přirozenosti, že jsem ji chtěl oslovit, chtěl jsem se zeptat či oslovit jí Channach, jsi to ty. Dívala se směrem ke mně, jako by mi četla myšlenky. Čekala. Pracovala dál, musela vědět, že jsem tam, musela slyšet vrátka. Nemohl jsem se na ni vynadávat.

„Pojď dál Árone, polib mne, když mne miluješ.“

„Ahoj,“ dovolil jsem si jí vyrušit a políbil jsem ji na líce, „nesu ti lahev od Andrese, jak slíbil.“

Lehounce naklonila hlavu a něžně povídá: „A neseš mi ještě něco, Árone?“

Její oči se mi zabodly do tváře a jako by mně celého projely.

Po chvíli povídá náhodou:

„Aha, neseš mi tu flašku.“

„Ano,“ vlastně jsem měl připravenou ještě větu ...nesu ti tu lahev od Andrese, ale uvědomil jsem si, že bych se opakoval.

„Díky, dej mi jí taky na lavici vedle mne.“

Pracovala dál, rajčata překrásně voněly, smyslně se do ní zakously zdravé zuby. Trochu šťávy vystříklo na čerstvě vypranou halenku,

kteřá voněla jádrovým domácím mýdlem, přesně takovým, jako jsem si pral já košili a Andres spodky.

Podívala se na halenku, sklonila se a přesně očistila pár uvízlých zrníček. Obešla mne a sedla si na lavici.

„Sedni si tady,“ a vymezila prostor mezi mnou a flaškou. Otevřela ji. Cítil jsem, že to byla hruškovice.

Pozvedla ji, jak to dělají chlapi v hospodě a řekla: „Nazdraví,“ a přitom se usmála. Fajfku nechala v ústech. Taras Bulba se začal oplodňovat slivovicí. Nalila do sebe dvě deci hruškovice, hodně přes šedesát procent. Nenadechla se a místo chleba zakousla se do rajčete.

„No snad se z ní neotrávím nebo neoslepnu,“ smála se, „jedovatá jsem už dost.“

A potáhla Tarase Bulbu, smála se s překrásnými zuby, a když viděla, že jsem zděšen, nebo neodpovídám, řekla klidně: „Snad Andres umí pálit, když má takovou palbu ve spodkách.“

Dodal jsem: „To umí.“

„No nebyla bych si tak jistá, když v tom vedru nosí spodky a králičí vestu.“

Opět to byla Réš. Krásná, tajemná, štíhlá a sošná, zahalená v dýmu s vyšívanou hlenkou s přiléhavou sukní se vzorečkem jetele, bez spodního prádla, divoká nespoutaná, tajemná, opravdu, opravdu jiná. Chtělo se mi chtělo říct: „Má duše, má čarodějnice.“

„Kdo jsi?“ ptal jsem v duchu. Kdo jsi? Rezovala odpověď ve mně, jak se skutečně jmenuješ?

„Kdo jsi?“ uteklo mi mezi zuby.

Dívala se na stůl. Pochopil jsem, že tato informace nebude zadarmo, za prachy nebo za protislužbu. Položil jsem na stůl pár drobných. Opět se rozkutálely do soukolí.

„Ve vesnici mi říkaly, že jsem Channach, protože nenosím spodní prádlo jako tvoje duše, o níž jsi mi vyprávěl.“

„Ty jsi Channach, moje Channach? Ta, ta je přece jenom jedna.“

Opět se na mně podívala těma hlubokýma očima a já jsem se zachvěl až na samém dvé svého já. Bezděky jsem si všiml, že nemá žádné vrásky.

„Co myslíš, jsem to já nebo ne? Je skutečně jenom jedna nebo; nás je víc?“

„Napij se se mnou!“

„Vím o tobě všechno, vím, že i za chvilku se zmatený Árone, zvedneš a odejdeš a záhy budeš litovat, že jsi odešel, od čarodějky.“

Dal jsem hlt. Hruškovice byla silná, zdálo se mi, že mi propálí i boty, na které jsem byl hrdej. Trochu jsem zalapal po kyslíku a myslím, že jsem zrudnul a oči mi asi zčervenaly nitkami.

„Jsi to ty, Channach, moje Channach?“

„Co myslíš, jsem to já nebo ne, já jsem Réš!“ Byl jsem zmaten.

„Jsi tak krásná jako ona, ale chlastáš a kouříš. Kde ses tu vzala?“

A z ničeho nic mne napadl obraz, tenkrát u zpovědnice, poprvé, ve zpovědnici jsem tam cítil stejný kouř z Tarase Bulby. Vzpomněl jsem si na to, protože mi touž tenkrát k té dívce nepasovalo. Bylo to snad jinak?

„Channach, jsi to skutečně ty, Channach, moje láska, moje ..., všechno?“

Potřetí na moji otázku neodpověděla ani otázkou. Dotkla se mne. Zasáhl mne úder blesku.

„Možná, kdoví,“ a zahleděla se daleko za červánky.

Chtěl jsem se přiblížit a dotknout a obejmout jí. Ve mně se to míchalo, koktejl pocitů a vjemů, hruškovice, Taras Bulba, touha láska, smutek, vůně, je to ona, je, slepota, krása, prostě jsem ztuhnul, zka-meněl, nejistota, že by to nemohla být moje duše, moje Channach.

Pořád se dívala skrze mě za červánky.

Nevím, co to se mnou bylo nebo mne formovalo, co bylo kolem, jako bych to nebyl já, řekl jsem:

„Sbohem, řekni, kdo jsi?“ otočil jsem se a odcházel s dojetím, s vlhkýma očima.

Neodpověděla, dívala se smutně za mnou.

Zůstal jsem stát za vrátky v domnění, že už mne nevidí a neslyší. Dlouho, dlouho jsem se díval na ní a čekal, co bude dělat. Nedělala nic, kouřila a popíjela. Zdálo se mi, že plakala.

Její štíhlé ruce roboticky loupaly fazole. Vyrovnaná, smířená, překrásná. Tenkrát mne napadlo, že ona, že to je skutečně ona, nemůže zestárnout, že když to není Channach, tak je to možná duše někoho jiného či něčí, kdo ví. Ale jiná v jiném světě. Nehodila se sem. Proč odcházím?

Jak to, že se neotočím a neběžím za ní, za svou láskou?

Nemohl jsem pochopit, že toto přes chlastání a kouření bylo něžné stvoření, co mi doporučilo uříznout si koule, když by to měla být ona, kvůli které bych to měl udělat.

Bylo to pro mne nepochopitelné, cítil jsem se před ní tak prokouknutelný, jako když jsme tam stáli s Andresem před ní napůl žerdi.

To nemohla být ona, rezonovalo ve mně, v podvědomí se zdál obraz plynoucí v čase, jak se usmívá, klátí nohama na vysoké lavici jako malá holka, seděla na malém můstku někde u řeky.

Chtělo se mi zavolat Channach, Channach nechť tam, spadneš.

Srdce se ve mně sevřelo. Nechat ji tady slepou bezbrannou, překrásnou, moji duši. Báł jsem se, aby jí někdo neublížil. Další hlas říkal; je to ona, Árone, prober se a běž za ní.

Bylo to pro mne nepochopitelné, že by moje duše mi poradila jed, abych se otrávil, to přece nemohla být ona, nebo mne jen tak zkoušela či co, váhal jsem. Srdce mne táhlo za ní a nohy neposlouchaly. Ubíral jsem se domů, bílému oprýskanému stavení.

Uvědomil jsem si, že i já jsem sám, stejně jako ona, ale jsem starý a nepotřebný..., chudák moje duše..., myslí a vědomím jsem byl u ní u Řeš.

Mělo mi snad dojít, že neplatí, že moje duše patří jenom mně?

Celou stezkou jsem to nechtěl pochopit a představu vymazal ze svého chorého mozku.

Vždyť Channach přece říkala, že je taková jaká je v mých představách a tohle, tohle přece já nechci, nechci se o ní dělit s nikým, ani s Andresem ve spodkách co jí ukazoval koule.

Přesvědčoval jsem sám sebe, že je moje, moje duše, než abych se dělil o ní, je to přece moje láska a její ve spojení, které je jedno, přesně jedno jako je vše kolem mne.

Byl jsem pořád zmaten a sám se neúspěšně bránil přesvědčení, že to není ona. Zároveň jsem musel uznat, že to, co jsem v poslední době prožil, by mně těžko kdo uvěřil. Vzpomněl jsem si na to, když jsem byl u ní v petrolejové boudě, jak je mně zničeňo nic zeptala:

„A máš ji rád nadevše?“

Já jsem tenkrát odpověděl: „Mám.“ Když záhy následovala otázka:

„Jak, jak je to nadevše?“ a já na ni neuměl odpovědět.

Sedl jsem si na skálu nad splaven nad řekou.

Měl jsem rád tohle místo s vyváženou krajinou a pohledem do údolí. Vždycky mne pohled dojímal. Shlížet jak orel do údolí, patřilo mně, jako bych byl pánem, létajícím pánem, co mu nic neuniklo, žádný sebemenší pohyb. Byla to uklidňující harmonie. Říkal jsem si: Až tady nebudu, řeka stejně si bude plynout dál a nevzpomene si, kdo že seděl na skále.

Myslel jsem na Channach na Réš vážil jsem pochybnosti.

Vždycky jsem si přál, aby byla normálně živá z masa a kostí, vždyť se mi tak vyplnilo přání, tak co se divím, jak to, že mne nepoznala. Jak to, že mne sama neobejmula, jak to že mne nepohladila, moje duše, jak to, že mi nabídla jed na krysy nebo si vlastnoručně uříznout koule, jak by to mohla vyslovit, moje..., nebo mne přece jen zkoušela a věděla, že to neudělám.

Že to nikdy neudělám, protože milovat nadevše bylo její podmínkou, protože jsem srab a sralbotka, velká huba z bezplodnými ideály. Při nevyslovených slovech jsem se bezděky podíval dolů pod sebe, kde byla jako kalhotky zaříznutá železnice do skály.

Řešením bylo už zase jeden krok, či možná dva jako na mostě s podstatnou obměnou skončit definitivně jako pár sraček pod vlakem. Věděl jsem, že to neudělám, ale zkoušel jsem pocit, vnímal jsem krátký okamžik letu a sladkokyselé náraz a potom...potom otázka pravdy.

Jak dlouho čeká okamžik na pravdu, je to věčnost nebo nic. Podrží mne Channach za ruku, když budu padat? Bojím se o sebe, bojím se z neznáma a bojím se o svou duši v okamžik, kdy hmotné se promění v nic. Bylo mi smutno v souladu s přicházejícími stíny a tmou smutno sám od sebe, smutno v sobě. Nevěděl jsem, co bude dál jak tady tak tam, kam většina přátel odešla.

Uplynulo pár dní naděje a beznaděje, měl jsem ve své mysli jen Řeš. Pořád ve mně hlodali pochybnosti, že je to Channach nebo zrcadlo Yakobbi.

Jednou večer jsem se rozhodl, že ji budu šmírovat, dospěl jsem k názoru, že taková krásná žena, třebaže slepá není sama při spouště těch mladých semeníků všude kolem.

Viděl jsem ji, byla sama, sama, petrolejová princezna. Podívoval jsem se, proč svítí petrolejkou, když je slepá. Seděla u stolu a zdálo se mi, že něco dělala nebo dokonce četla. Zase kouřila.

Vydržela tak sedět snad ještě dvě hodiny. Přeslapoval jsem namísto a zároveň dával pozor, jestli někdo nejde, aby mne neviděl. Chtěl jsem jít za ní a říct jí, že ji mám rád. ... Neudělal jsem to

Záhy jsem pozoroval podivnou postavu, která šla kolem, zdálo se mi, že je to podivný poutník jako Ahaswér. Prošel kolem, významně se zastavil a podíval do okénka s proudem světla, a aniž by přišel

dřív, odcházel. Nebyl jsem si jist, jestli mne zpozoroval, spíš ne. Nebo se mi to zdálo, nebylo to pouze vidina či myšlenka?

Už se chytalo k půlnoci a mně se zdálo, že Řeš nepůjde spát. A potom překvapivě jsem zaslechl, jak Řeš začala zpívat. Byl to překrásný zpěv, který se mi natrvalo vrýval do mozku a adresoval se k nezapomnění.

Byla sama, nechápal jsem to, jak může být sama, slepá a bezbranná, ta samota jí přece musela sžírat, přece nikdo nechce být sám. Bylo divné, že jí to nevadilo.

Textu jsem nerozuměl. Záhy jsem si uvědomoval, že je to něco jako alkejnu malkejmu a že to nebyla písnička, ale modlitba. Při zpívání složila úhledně roušku, nalila vodu ze sudu konve do plechového umyvadla a sundala halenku. Srdce jsem měl, až v krku v uších mně zněly bubny. Byla dokonalá bez podpěr. Cítil jsem až sem vůni jádrového mýdla, což prakticky nebylo možné, stejné, v jakém si prala halenku.

S napětím jsem čekal, jestli odloží i sukni, zda se z ní vysouká. Nestalo se, zmizela mi z úhlu a já znovu cítil vůni, jako když se vykoupá novorozeně. Pořád se svítilo.

„Když je to moje duše, proč za ní nejdu, proč jí neobejmu, otázky se mi hodily jedna za druhou, vždyť je tam sama, dotknout se jí, chránit jí přede vnějším rozhraním.“

Neovládám se. Nohy mně neposlouchaly, otočily mně a já jsem odcházel. Tělo reagovalo jinak než moje mysl. Odcházel jsem, nesmrtelná, pokojová petrolejová lampa zářila jako maják. Nesmrtelný petrolej jako náplň života a v jejím případě bylo jedno, jestli dojde nebo ne. Dnes ještě ne, ale půjdu za ní a zeptám se jí.

„Ty jsi moje duše?“

Znovu a znovu...Když to je moje duše, proč za ní nejdu? Otázky se mi honily hlavou. Je tam sama, moje duše. Moje já a víra byla

slabá. Odcházel jsem, petrolejová lampa měla nesmrtelný knot a náplň. Teď ještě ne, ale půjdu za ní a zeptám se jí: „Ty jsi moje duše, tebe já chci.“ Báł jsem se, co mi odpoví, báł jsem se, jestli ano nebo ne. Holt jsem ten nebo to ubohý zvíře povýšené na člověka.

S pocitem spráskaného psa jsem se ploužil domů, s pocitem, že mně zůstává rest, že jsem měl něco udělat a neudělal, já starej pajdal, bláznivej pajdal, co život měl už za sebou.

A tak dny plynuly dál a dál, jak se zpívá v té písničce, a já jsem narouboval, co jsem mohl. Dělal jsem to už tolikrát, že jsem ani nepředpokládal, že se něco nechytne. Kdoví, jestli jsem bral do úvahy dorůstající nebo odcházející měsíc, ale tak nějak jsem chtěl zabít čas smysluplnou prací. A stalo se mi, že jsem zprvu nemohl usnout a zdál se mi po dlouhé době hrozně živý sen.

Viděl jsem a cítil, jak se ke mně sklání oči Réš a lomcují se mnou a snaží se mně vzbudit:

Vstávej, vstávej rychle, probuď se a pojď za mnou, Z jejích očích na mne kapaly slzy, obrovské samostatné kapky na mně padaly jako paličky na buben. Prosila mne, abych vstával a šel. Cítil jsem její vůni, vůni petroleje a Taras Bulby, vůni novorozeněte a vůni pryskyřice a vůní tvrdého dřeva. Vstávej, vstávej cloumala se mnou a mně se sevřelo srdce, jak ta kráska plakala a sténala:

Já jsem přece tvoje duše a ty jsi mne nepoznal, ty jsi mne nechránil. No nebylo snad tváře rostliny všeho živého, co vnímalo, aby se snad neustrnulo nad tím hořem, snad to bylo hoře přehoře nastohované z širokého světa.

Duše má vzlykala a zajíkala se a já se nemohl pohnout, nic jsem si nezapamatoval a pak najednou nic, jen čtyři kořata v místnosti útočila na mně a jedno se mi zakouslo do ruky a já to cítil i přes velké pracovní rukavice. A pak najednou se ztratil odlesk protuberance v jejích smutných očích a zůstala sklovina, tma a tma horší než propast. Snad ona mne probudila.

V mokrých peřinách jsem ucítil zápach moče. Byla moje. Studený pokoj, holý a neosobní, můj zrak se neměl o co zachytit, oči pomateně těkaly chaoticky do všech světových stran, vězel jsem v permeabilní membráně mezi snem a skutečností. Uplynul den nebo dva a já se z ní nedovedl vysoukat.

Zanedlouho jsem zabrousil kolem Andreše. Ozvalo se klasicky „Dáme si panáka?“ V ruce už držel láhev podobnou té, co jsem nesl Řeš se stejně neuměle strženou nálepkou a v ní jeho překapávaný lektvar. Chtěl jsem mu vyložit sen a popsat jak jsem předal jeho dárek. Vždycky jsme měli o čem mluvit, dnes bylo jasné, že se budeme bavit o slepé krásce. Než jsem začal mluvit, vyhrkl na mně: „Hele Řeš už tam není, je mrtvá, jak přišla, tak odešla.“ Oněměl jsem.

„Četník obecní mi říkal, že je mrtvá, nevím toho víc, vím to proto, že z ty chaloupky chtějí udělat chudobinec či sirotčinec.“

Vypadal jsem, že jsem zbledl a vrost do země, všechno se to se mnou zatočilo a já jsem se probral až na lavici v předzahrádce jak mne Andres oplácává.

„Dost, nech toho,“

„To jsem rád, ty vole že si se probral, tady máš.“

Posunkem jsem mu odpustil.

„Nekecej, nedělej štráchy, to není možný, vždyť jsem jí donesl to pití a ještě.“

Ten policajt mi říkal, že jí někdo sledoval, že jej tam někdo z místních viděl, že tam někdo přešlapoval, nikdo neví, zda měla příbuzné a odkud se vlastně vzala.

„To není pravda, že je mrtvá, dyť to je, byla moje duše.“

„Zase blbneš? Byla tak jako ty a já, smrtelná z masa a kostí a to je dobře.“

„Zdálo se mi o ní.“

„Volala mne o pomoc.“

Bylo тихо a já v duchu si říkal jako mantru: Vždyť je to moje duše, ta přece nemůže a nesmí umřít ještě takhle blbě. Duše přece neumírá, slíbila mi, že mne převede přes horizont. Měl jsem naději. Její tělo nikdo nenašel, dokud...

Druhý den za Andresem, místním důvěrníkem přišli opět četníci, tentokrát byly dva.

„Našli ji kousek od splavu ležela u řeky a podle všeho chytala ryby.“

„Jak zemřela?“

„Nikdo neví, asi se upila, kolem se našla flaška samohonky.“

„Jo,“ povídal Andres, „prý tam chodila pravidelně o půlnoci o úplňku chytat načerno. No ono jí to moc nevadilo, když byla slepá, jestli je noc nebo den, bylo jí to jedno, co Bůh nazval dnem a nocí, této skutečnosti jí ušetřil. Bylo zřejmé, že Andresova slivovice jí potkala nepřipravenou. Prý jsi ji viděl poslední, když jsi tam nesl tu hruškovici.“

Četník s orosným čelem sundal přilbu.

„Co,“ jako bych se probíral z letargie. „Jo jo, donesl jsem ji tu tvoji flašku, jak jí slíbil tady Andres.“

„A co, dobrý? Pár slov a ona se napila, docela dost naráz, chtěl jsem to říct i tady Andresovi, ale byla fit, kouřila a tak jsem šel zpátky.“

„Hm, nějaký problém,“ a opět si utřel krůpějky na čele.

„Je tu takový menší problém, obec ji nechce pohřbít, že neměla žádný prachy, vás se to netýká, ta barabizna nemá žádnou cenu a nikdo ji nechce kór po ní, lidi jí nechtějí, že by mohla být uhranutá, nebo že by je mohla uhranout.“

„Uhranout mrtvá, to snad ne, jak by mohla uhranout. Já myslel,“ vložil se Andres, „že jsi říkal, že si koupil hrob sám pro sebe, aby ses

nemusel s nikým tam hádat o místo.“ Podíval se na mne a já věděl, kam tím míří.

„No zkrátka,“ podotkl četník, jestli by *ste*, jste rozumný člověk.“ Slovo člověk v této souvislosti znělo divně.

„Jo,“ odpověděl jsem.

Zamyslel jsem se. Duše má doufám, že to nejsi ty, Channach, pomyslel jsem si, a vzpomněl si, jak říkala, že bude věčně se mnou. Moje rozmejšlení trvalo dlouho.

„No nic, jsme si mysleli, kdyby vám to nevadilo, zapomeňte na to, já bych si ji do hrobu taky nedal,“ povídal četník a Andres opět vytáhl z kapsy zapatlané půldecáky, nechutné. Nalil.

„Já už jsem byl dávno rozhodnutý, jo klidně ji dejte ke mně, stejně je na náhrobku napsaný cizí jméno než strejdovo, chtěl už jsem to dávno nechat obrousit, aby tam napsal moje jméno.“

Četník s lesklýma očima řekl: „Nemusíte, pane, stejně to nemá kdo zaplatit...“

„Já to zaplatím, je to moje duše.“ Trefil jsem se četníkovi do pověsti podivína, na druhou stranu jsem byl rád, že mne ušetřil řady otázek a byl nápomocen.

„Dojdu za hrobníkem, ať vykope hrob,“ a tím jsem naznačil, že z něho sejmu část problému.

„A jak se vlastně jmenovala, ne jak jí říkaly,“ myslím příjmení, co jste dal do hlášení.

„Jo to je problém, i doktor měl problém, aby napsal úmrtní list.“

„Ono je to stejně jedno, stejně přeběhne generace a zase to přebrousí. Napište si tam, co chcete.“ Trochu jsme poseděli, dali kafe do plechového hrnku a přidal pár kostek cukru. Andres slíbil, že mi pomůže.

Šel jsem za hrobníkem. Chlap s mohutnýma tvrdýma rukama, dobrák od kosti. Mozoly. Dobře jsem zaplatil. „Můžu se na ní podívat?!

„Jo zítra to bude, spolehněte se vašnosto. Je v márnici. Můžete, když už sní, budete na věky tam dole,“ a možná že se trochu pousmál.

Dal mi klíč, klíč takový starobylý, tvarovaný vyleštěný používáním.

„Pověste jej potom na háček na prkno u branky, nikdo jej nevezme, nikdo se tam necpe dovnitř.“

„Díky, tedy zítra ve dvanáct.“

„Jo ve dvanáct, do bude dobrý. Hm,“ odkašlal jsem a chtěl odejít.

„Jo,“ zastavil mne, „a co truhlář tedy rakev, můžu to taky zařídit?“ A dodal: „Mám bratra truhláře, bude mít kšeft.“

„Jo to bych byl rád, tady jsou prachy, normální, trochu lepší.“

„Domluvte to.“

„A co křížek?“

„Jo dejte nahoru.“

„Spolehněte se.“ Podal mi obrovskou mozolnatou ruku.

Já se vydal do kapličky, do márnice.

Klenutá kaplička, studená, připomínala sklep se stejným vzduchem. A plně odpovídala mým představám o staré pavučině. Má láska ležela na márách vedle dvojkoláku. Byla překrásná, jen ji vzбудit, oči otevřené dokořán.

Srdce se mi sevřelo.

Moje duše, moje duše, ty přece nesmíš zemřít. Moja duša, moja duša opakoval jsem dokola a moje slza kanuly na její tvář.

Jako by to byla živá a mrtvá voda. Zdálo se mi, že mne chtěla v každém okamžiku obejmout. Doufaje, že se stane zázrak a ožije, volal jsem Channach, ať mi pomůže. V mysli mně probíhalo to volání ze snu „vstávej, vstávej“

Byla překrásná ta moje duše, sama samotinká. Slíbila mi přec, že mne neopustí, až půjdu přes horizont překročit propast prázdné tůně zapomnění.

„Channach, moje *Maho*, přece jsi to slíbila, moje duše. Cítil jsem, že její duch mne objal a utěšoval, a já opět cítil směs vůní, tu zvláštní vůni, nezapomenutelnou z cizího světa.

Strávil jsem u ní celou věčnost, hladil jí havraní vlasy a zavřel víčka. Řeš byla Channach a naopak. Hrud' se mi svírala steskem tesknoutou a beznadějí. Já půjdu už brzy brzičko... a plakal jsem a slzy jako proudy unášely moji duši, uvidíme se.

A já, bídný slyšel podivné intermezzo, jak jejím hlasem ke mně promlouvá:

„Co se stane, nic víc, Árone.

Já, tvoje čarodějka umřela jsem, nic se nestane. Možná pár srdíček se zachvěje, jako klásky v pomněnkovém větru.

Až já jdu, nic se nestane, šum holubích křídel uslyší pár dušiček.

Až já, pohne se pár vloček ve větru, co za okamžik na zemi roztají se.

Nic víc, nic víc se nestane.

Já volám z hlubin nejtemnějších:

„Kde jsi, Árone moje i já duše?“

A vidím hvězdu, jak sestupovala ke mně, až moře ledové prosvěcovala a blížila se ke mně.

A paprsky světla jako tenké trny tenčí se do všech stran a tvoří obrovský plod se středem s ostny trčícími ven, jako by se jimi chtěla bránit. A uprostřed světlo v zárodku pulsovalo.

A různé barvy se střídají a prozáří prostor kolem mne. A slyším její, hlas Řeš:

„Já jsem tvoje duše, tvoje láska.“

A odpověděl jsem:

„Nenechávej mne tu, duše moje samotného,

Bojím, bojím se samoty, patříme k sobě,

Já a já, moje duše.“

A viděla jsem trhlinu v tom světle, jako když březová kůra prasklá pod silou letokruhu, trhlín jako na pusté planetě, co přišla o vodu, jako vráska na obličej.

Jsem ráda, že tu nejsem sama, byla tu se mnou, ve mně, má duše, moje monstrance s paprsky do všech stran.

Až já..., nic se nestane,

Jen pár srdíček se zachvěje,

Jako ranní rosa na travičce.

Až já..., nic se nestane,

Jen pár řas v obilí se zachvěje a

Možná, možná i pomněnkový vítr je pohladí.

Až když přišel ten okamžik, já bála jsem se tmy, bála jsem se samoty,

Hledala jsem ruku ve tmě, hledala a šmátrala se po dotyku,

Chtěla se přidržet jí a vytáhnout se zpátky.

Byl jsem sám.

A já z hlubin nejtemnějších volám a prosím:

„Hle, jsi-li, vem mne za ruku a doved' mne ke světl.“

A vědoma si, že nic nemám jen ten hlas, prosila jsem.

A cítila jsem, jak kořínky klásků obilných mne prorůstají

A já jako voda z hlubin bezedných stoupám výš.

A bylo tu světlo a ohromný lán jako moře plápolal

Nikdo nikde, jen zástupy klasů a hlasy v nich šepotaly

A vítr je česal.

A já viděla jsem sama sebe, jako paprsek v ranní rose.

A světlo bylo jasnější a teplejší až jsem se v něm ztrácel.

A slyšela jsem hlas:

Hle z nepatrná bytí jsi, abys byl.

A já šťastna jsem a budu a byla, že na světle jsem, že zde slepí vidí a hluší slyší.

A zachvěl jsem se jako ta řasa na obilí.

Aj septum, jak víš, kdy máš přehodit výhybku, z nepatrna, z od věčnosti do věčnosti, v dílčí okamžik v realizaci myšlenek

Byla tak krásná, že měla duši, křivky snad vedly až do hor chromozomů a podivné tajemné x bylo tělem člověka. Sekvence, septum výchylky času, kdy možná až z nepatrna světla dospěje k imaginárnímu já.

Podivný artefakt zvaný skutečnost a věčnost v přehršle točícím se čase. Koloběhu vracejícího se, co konec a počátek svazuje neoddělitelnou ...

Kde je náhoda.

Řekni, řekni mi duše má, kde je náhoda,

Jak asi křehká je, zda duše ji miluje,

Zda je zmatená, či ublížit jí někdo může,

Zda posel čísi je, či vonět umí jako květina,

Zda nadřízená je či je principem.

Zda klíč k tobě otvírá, či ty jí generuješ,

Zda přivonět si můžu

Řekni, řekni mi duše má, jsem snad já,

ta divná náhoda, zmatená.

Aj já žebračka, žebrám o teplo a dotek...

Po vesnici Hoštka se rozkřiklo, že vetřelec podivín ji bude pohřbívat, mág po strejcovi čarodějnici Réš.

Zvedla se vlna, že ji tam nechťejí, namítalo se, že možná není pokřtěná. Posléze se situace uklidnila. Nemělo smysl jí dělat honosný pohřeb, divadlo pro lidi, protože by stejně nikdo nepřišel.

A tak jsme ji s Andresem dali do rakve, dokonce přidali polštář pod hlavu. A zatloukali víko rezatýma hřebíkama.

Byl to hrozný zvuk. Hrozný zvuk. Jako bych ty hřebíky tloukl do vlastního těla, vlastníma krvavýma rukama. Slyšel sem Krista přibíjejícího vojáky na kříž.

Na dvojkoláku jsme jí táhli ke hrobu. Hrobník vystlal jámu smrkovými větvičkami, napříč dvě fošny a připravil popruhy na spouštění.

Jenže ve dvou to nešlo. Naštěstí přišel i hrobník s křížem a zastaralou pentlí a kněz, kterého jsem požádal o modlitbu a zaplatil mši, modlení a zvonění. Zvony zvonily přesně na čas. Spustili jsme ji až na hluboké *bezedno*.

Vzdychl jsem a sepal ruce, kněz odříkal modlitbu o planinách, podal nám ruku, i hrobník, ačkoliv jsme nebyli její příbuzní.

„Já to zaházím ještě dneska,“ podal nám ruce, „spolehněte se vašnosto.“ Dal jsem mu ještě pár peněz a odešel.

Zůstali jsme s Andresem sami dva. Stáli jsme tam přesně tak, jako před ní nedávno s kalhoty na půl žerdi, Andres ve spodkách a já v obrovských trenkách. Myslím, že to cítil úplně stejně.

„Dej si, ona by si dala určitě s náma.“ Opět jsem uviděl ty uzdímané špinavé půldecáky se zbylými otiskla ještě od četníka.

Neodporoval jsem.

„Jo,“ řekl jsem.

„Udělal jsi dobrou věc,“ řekl Andres, když pozdvihl skleničku.

„Ty taky, my oba, jsme přátelé.“

„Jo,“ přitakal Andres, „půjdem do hospody...na smuteční hostinu,“ dodal posléze, „ať je to pohřeb se vším všudy.“

Utrhl jsem pár afrikánu, co zdobily cestičky, a hodil na rakev.

„Za chvíli se uvidíme, moje duše, za chvíli se vrátím.“

Andres zas nesouhlasně a nechápavě vrtěl hlavou, ale už to nekomentoval, protože to nemělo smysl. Potom chvíli zahlásil:

„Stejně se vrátíme, my všichni se vrátíme, ty vole.“

A tak jsme zašli do hospody. Byla poloprázdná. Štamgasti si mně prohlíželi, zdálo se, že mne v životě nikdy neviděli.

„Tak co, funus, jakej byl?“ v otázce z davu zazněla známka ironie. Ožralej s prokvetlými červenými žilkami na nose dodal:

„A bude taky hostina?“ hospoda se začala smát.

Většinou zvykem se scházeli pozůstalí na řízek a pivo nebo kafe.

„Jo bude právě teď a tady.“ Hospoda zmlkla. Otočil jsem se na hospodskou, která stála u pípy:

„Dejte jim řízek a salát a kafe a pivo, kdo kolik bude chtít.“

„A taky zelenou na čarodějnici,“ ozvalo se z davu s trochou hecu.

„Jo a zelenou.“

Hospodská to přijala s klidem, věděla, že jsem vždycky dobře zaplatil a moje dýška byly z těch největších.

„Jo dobře, ale salát nemám, tak brambor a okurek, bude o chvíli trvat.“

„Jo,“ souhlasil jsem. Osazenstvo pookřálo.

„A co pivo?“ Neslyšel, co jsem říkal před tím.

„Jo pivo pro všechny zdarma.“ Andres mne už tahal za rukáv

„Neblbni. Necháš tady majlant.“

„Andres to je můj pohřeb, můj hrob. Moje, moje...já vím, ale ty jsi přece pajdal... nebo jsi s ní něco měl. Ne, Andres, neměl, nebo... byla nebo je ...to moje duše.“

Nezdržel se komentáře.

„Co blázníš, nechci slyšet takové řeči, po kterých lezeš na most ty vole.“

Po pár pivech přišel řízek a brambory s okurkou a panáky zelený, kdy někteří blbci říkali na zdraví Řeš, jakoby byla živá, což možná mohla být spíš provokace, ale ostatní si to ve vykotlaných dubových hlavách neuvědomovali.

„Andres byla to moje duše a teď leží v mojem hrobě, ech mojem, co je mé, není to divné?“

„Ty jsi divný, trubko. Vykašli se na to, hlavně, že tu ještě chvílku šlapem a snad ještě budem.“

„A co když nepošlapem.“ Jednoduchá konverzace po pár pivech.

„Tak se dočkáš, *pudeš* za tou svou duší, skočíš do penálu rovnou na ní a budete věčně spolu.“

Hrozně se v opilosti rozchechtal.

„No možná že věčně ne, možná, že tě nebo oba dva vykopou jako dinosaury, a potom tě vystaví v muzeu. A to v lepším případě, nebo s tvoji kobzulí budou hrát kluci fotbal jak já,“ zahlásil Andres, „nebo si z lebky udělají popelníky a udělají z tebe kuřáka a házet budou do tebe vajgly.“

Hospoda hučela jako včely v úlu, ale mně se zdálo, že bylo ticho a veškerý pohyb postaviček jsem vnímal jako v němém filmu. Zdáлки jsem slyšel hlas.

„Zazpíváme si, ty stará vojno.“ Odporoval jsem.

„Ne to ne,“ vzpomněl jsem si na zpívanou modlitbu Rěš Malejnu Alkejnu. Než jsem se vzpamatoval, chytil mne za fousy a začal zpívat nějakou odrhovačku. Štamgast, který se vracel, poplácal po rameni, upřímně se sklopeným zrakem, třásl mi rukou a zeptal se, jak se vlastně jmenovala?

„Rěš, Rěš se jmenovala.“

„Takové jméno jsem ještě neslyšel.“ Nic jsem na to neříkal. Sedl jsem si a zabodl zrak do pěny a vzpomněl jsem si na symboliku jako podpěru dvou horizontů Rěš obsahující jméno světla a faraona. Proto ty oči, proto se zdála slepá, protože byla světlo, opravdu byla světlo, opravdové světlo.

Řekl jsem nahlas: „Ona byla světlo, vy blbci.“

Vzal jsem půldecák, kopl jsem do sebe zelenou, a podle ruského vzoru roztránil silou o zem jako stakan vodky. Dopadl na dřevěnou židli. Andres mne zachytil.

„Půjdem domů.“ Přítakal jsem, měl jsem dost nakoupeno.

„Za chvíli,“ řekl jsem. Kolem hospodská uklidila střepy. Byla na to zvyklá.

„Paní, zítra to vyrovám, promiňte.“

„Já vím, já se nebojím, pane Hyrschi,“ a po chvíli dodala „Mně je to líto, nikdy nikomu neublížila, já jsem tam u ní byla taky a pomohla mi. Chudák mladá, podivnej osud.“

Vedle u stolu se ozvalo:

„Chudák je jen hovno u cesty.“

Hospodská mávla rukou a odkolébala se jako kachna.

„Stejně to byla děvka, co dala každému,“ ozvalo se z rohu naproti.

Hospoda trochu tichla, ale záhy vyšroubovala šum do průměru.

Mne to zdvihlo, vystartoval jsem a vytáhl prodavače oříšků, i přes alkohol možná, že znásobovalo moji sílu možná i vztek, který jsem si musel vybit.

„Zopakuj to, parchante!“

„Byla to děvka, mně dala taky.“

Pustil jsem ho kupodivu a chtěl odejít.

„Byla to kurva,“ ozvalo se za mými zádamy. Provokoval.

Otočil jsem se a Oříškář se v tu chvíli válel v krvi a rozbitou hlavou po zemi. Andres a jeho soukmenovci mne vytáhli před hospodu.

„Řekl, že má duše byla kurva,“ dodal jsem šepem na omluvu. Hospodská mi donesla ven kafe. Andres se jí snažil za mne omluvit.

„On takový není...“

„To je dobrý,“ povídá hospodská, „dala bych mu jednu taky. On se z toho vyspí,“ a po chvíliče dodala: „on ji měl vážně asi moc rád.“

„Jo, to měl,“ povídal Andres, „jako svoji duši.“ Hospodská konečným slovům neporozuměla.

„Ne, že uděláš nějakou blbost, byl by si v hospodě dlužnej a to ty přece nechceš.“

Šli jsme a mlčeli. Po chvíli, když jsem se nadechoval do kopce, jsem řekl:

„Nechci být nikomu dlužnej, kór na blbým světě, chci mít před sebou zameteno a už nic nechci. Moje duše umřela s ní moje Rěš.

Následující den jsem vyrazil za Andresem.

„Jsi už v pohodě?“

Neodpověděl jsem.

„Hele Oříškář, co jsi ho zmlátil, on ji znásilnil ta svině, on znásilnil tvoji duši,“ říkal mi to kameník.

Andres na mně vyvalil oči.

„Ty, ty bys měl jít do blázince, ty se z toho zvencneš, ty svým kecům uvěříš, stokrát opakovaná lež je pravda.

Věděl jsem, že mi Andres nelže, že má pravdu.

„Pojď si sednout a pusť to z hlavy, lituji, neměl jsem to říkat.“

„Jak to mám pustit z hlavy, dneska byl za mnou kameník a ptal se mně, co tam má vysekat, je to pro něj dobrej kšeft, tak jsem mu řekl, ať tam napíše nebo vymaluje písmeno res a pod to moje jméno, nakreslil jsem mu to. A já budu mít moje jméno pod břevnem. Já tam budu nad ní a ona pode mnou. Naznačoval mi něco o Oříškář...“

„Nezdá se ti, že těch náhod je trochu moc, Andres?“

„No, já bych ti to neměl říkat, Řeknu ti pravdu. Je fakt, že se s tím chlubil v hospodě, dokonce, že kvičela jako podsvinče a volala tvoje jméno,“ provinile se na mne podíval.

„Řekl jsem to i četníkům, oni řekli, že se na to podívají, ale že by to bylo tvrzení proti tvrzení a ona byla slepá a nikdo by jí nevěřil. Přesto za ním včera šli, aby ho vyslechli, ale on se jim vysmál.“

„Proč jsi mi to neřekl...?“

„Jo díky, že jsi mi to řekl alespoň teďkom, vím, na čem jsem.“

„Otočme list,“ pobídl Andres, aby zamluvil to, co se stalo, „a propo hospodská říkála, děkuje ti za tringeld, že můžeš do konce týdne pít zadara.“

Nechtěl jsem dávat nic najevo. Chtěl jsem co nejdřív odejít.

„Hele já už musím jít.“

„Kam musíš jít, sedni si tady na prdel, nic ti neuteče.“

Byl jsem vyrovnanej pouze na venek, uvnitř natlakovanej jako sopka. Zlo se ve mně kumulovalo.

Byl jsem přesvědčen, že ji Oříškář znásilnil a potom zabil. Každý krok ve mně inicioval myšlenku o pomstě. Nemohl jsem to vydržet. Znásilnil a zabil moji duši, celý svět mi připadal rázem cizí ne můj, jako bych sem nepatřil a nebyl jeho součástí.

A nevím proč, namaloval jsem si oči černou hlinkou a vyrazil na Oříškáře.

Věděl jsem, že už bude doma, protože se vracel pravidelně z hospody. Věděl jsem, že jeho stará, jako obvykle, ho určitě vyhodila a on měl ustláno ve stodole. Chystal se do pohodlí, rovnal si kousavou deku na palandu na slámu. Vytáhl jsem ho.

„Pojď, projdeme se.“

„Co blbneš, debile, na co si to hraješ?“

„Jdeme na ryby.“

Zbystřel. Nebylo ho těžké donutit, byl ožralý.

„Zabil jsi mi moji duši, ty hajzle?“ a kopal jsem ho před sebou.

„Ty jsi magor, blázen,“ v očích měl strach.

„Moji duši, Réš, táhnhle, u splavu.“

Bylo zbytečné mi odporovat. Vzal trojháček se silným vlascem a doškobrtali jsme ke splavu, myslel si, že mně to přejde. Chtěl volat o pomoc, ale místo toho se ozvalo podivné zachrčení. Došli jsme na místo, kde sedávala Réš. Už mu došlo, že o tom něco vím, ale nevěděl kolik.

„Já ji nezabil.“

„Cos jí udělal?“ a následovala rána. „Jo jo, řekni mi pravdu nebo skončíš jak ona beze svědků.“

„No slepá tak jsem jí, vždyť to je jedno, stejně nevěděla.“

Co je ti do toho!“

„Ty hajzle, byla to moje duše.“

„Ty jsi magor, blázen.“

Následovala rána. „Dám tě k soudu.“

Taky beze svědků.

„Řekni, volala mně?“

„Jo myslím, že jo.“

„Tak ty hajzle, tak tě podříznu.“

„Nezabíjej mně.“

Asi bych jej nezabil, uvědomoval jsem si to.

„Půjdeš si zaplavat, ty hajzle a chytíš zlatou rybku, sleč se!

Otoč se. Zabodl jsem mu trojháček do koulí a shodil do vody.

Hned u břehu to bylo hluboko, ječel jak když se kleští prasata a snažil se doplavat ke splavu. Bolestí vystřízlivěl. Volal na mne:

„Ty magore a kurvo.“

Zmlkni nebo tě vylovím. Prosil, že ho to bolí, abych vlasec pustil. Hodil jsem namotaný vlasec do řeky a odešel jsem.

„Proč jsi to udělal ty svině, dám tě k soudu,“ hajzle zaslechl jsem zdálky.

„Řvala jako podsvinče, když jsem jí to dělal ty magore, když to chceš vědět.“

„Zabil jsi moji duši, jako bych si říkal sám pro sebe. Šel jsem domů a vůbec jsem se necítil jako hrdina a mstitel. Připadal jsem si cizí v tomhle světě, a snažil se vytanout si na mysli překrásnou Řeš. Stavil jsem se na hřbitově cestou a z flašky za náhrobkem jsem si dal pár hltů. Cítil jsem se sám jako nikdy před tím.

Channach, Réš, Yakobbi, jsi tady?“

Za pár dnů jsem se stavil u Andrese.

„Kde jsi?“

Trochu jsme poseděli a on povídá:

„Hele Boží mlýny přece jsou spolehlivé, melou pomalu, ale jistě. Oříškář, no víš, co jsi mu dal do dršky, v noci šel chytat ryby jako Réš, a jak byl ožralý spadl do vody a zabodl si trojháček na štiky do koulí nebo si na ně něj sedl a teď je z něho leklá ryby, myslím ta dole,“ a rukou naznačil pád. Réš, ta by se nasmála...Obraťme list. Řeč plynula dál o jídle, slivovici, zahradě.

A uplynulo pár dní. V typické vesnici s částečně dřevěnými roubenými domky, statky poměrně povětšinou kamennými, s toulavými psy a poloshnilými dřevěnými lačkovými ploty stál čas. Občas přejel dvoukolák s koněm. Prašná nebo blátivá cesta veda ke kostelíku, odkud fajnovka vedla do města. Tarna Mare.

Každé ráno vyrážely ženské s konvemi a konvicemi mlíka, aby paničkám dovezly čerstvé za pár šupů. V létě, taky v zimě se ženské samy prodírali závěji na Kolíblu. Člověk se sám divil, co ty ženské vydržely, vstávat brzo ještě každá pět šest dětí, otročina.

Rozhodl jsem se, že si koupím fajfku v místním kvelbu. U Arzéna jsem jednu takovou viděl, přesto váhal jsem, váhal, jestli si ji nemám koupit ve městě.

Zamířil k židovskému obchodníkovi, kterému říkali Arzén. Obchod byl součástí baráku, spíš to byly pouze dvě místnosti s dřevěnými regály s připínáčky přichyceným voskovým pergamenem.

Každej barák v Halži i můj měl svoji charakteristickou vůni. Někde to bylo po kravách, což bylo většinou, někde po jádrovém mýdle, někde voněl chlebem nebo zadělávanými kvasnicemi, někde zase tabákem, někde kořením, někde uzeným...

Místní by se poznali, kdyby se očuchali poslepu, z které větve rodu pochází. U Arzéna do vonělo koloniálem, čerstvým mlíkem a máslem, které prodával z konve pomocí charakteristické nálevky. Měl jsem pocit, že cítím med, zboží bylo cítit medem, i ty cukrdlinky, bonbony a lízátka, které si tu vyráběl a potom špiritus

líh všeho druhu, pálenka samohonky, i lavorovice na které měl asi jedinej ve vesnici glejt. Ta vůně či zápach nikdo neoznačoval jinak než Arzénovina. Sedláci chciplé peníze utavovali tady na lavici před jeho kvelbem i v zahradě pod mohutnýma třešněmi.

„Dáte si, páníčku?“ A už vytahoval baňku, protože věděl, že mám rád ořechovici.“

„Tak jednu, jenom jednu,“ řekl jsem, abych neporušil folklor. Nalil mi do čisté skleničky. „Tak na zdraví,“ pozdvihl jsem sklenku směrem k němu.

„Jo počkej páníčku, dám si s tebou a nalil si taky půlku, „dobrá že jo, já ji mám taky rád.“

Dopil jsem a položil půldecák na pult. Okamžitě jsem chtěl protestovat.

„Ta je na mně, kšeft je kšeft,“ povídá, „i blbej kšeft je kšeft.“
Usmál se.

7

Byl to typickej obchodník, Arzén, chytřej, inteligentní, vedený odmalička k obchodu a předvídání.

U Arzéna to byl jistým způsobem spojovací uzel, informační systém, věděl o všem skoro víc než farář, byl to on, který občas půjčoval peníze, ale nebyl zvlášť lichvářem.

Zeptal jsem se na fajfku, byly tam dvě, které se pyšnily mezi štočky a paklíky tabáku, dokonce tam měl i volné tabákové listy v plátěných sáčcích. Mouka v pytlích i cukr nikoliv v homolích, máslo, provázky motouzy, kosy, sekáčky nějaká konev, všichni ve vesnici věděli dopodrobna co má v kšeftě. Bylo z podivem, že se z toho mohl uživit. Asi špiritus jej držel nad vodou, protože sedření sedláci jej používali jako přetlakový ventil u papíňáku.

„Je fajne, páníčku, vylil jsem ji koňakem,“ sundal ji a nacpal Taras Bulbou potáhl a zapálil a podal mi ji. Nebyl jsem velký kuřák a tak jsem to chtěl zkusit. Byl docela dobrý.

Viděl, že jsem si ji prohlížel, že není nová. Mám tu ještě jednu úplně novou, ale tahle, tahle páníčku *tadle je fojnová*. Není nová ale... Chtěl jsem se zeptat po kom je, asi kdyby mně odpověděl, že po někom ze vsi, tak bych ji nebral. Váhal jsem.

„Po kom je?“ Vypadl ze mě dotaz náhodou. Arzén se na mně podíval a kopl do sebe další půlku. Váhal s odpovědí.

„No ona je, je po té dívce co leží s váma, teda u vás,“ opravil se, „co leží u vás ve hrobě.“

„Po Řěš,“ zakuckal jsem se.

„Jo po ní,“ dodal Arzén a při vzpomínce na ni se mi zdálo, že mu zvlhly oči.

Měl jsem najednou v ruce předmět, kterého se dotýkala a zvláštní pocit, pocit jakoby jsem se dotýkal jí.

Fajfka musela být moje. K údivu Arzéna jsem řekl.

„Koupím, kolik?“

Arzén mně nenatáhl a věděl taky, že nebudu smlouvat. Vysázel jsem peníze a předplatil ještě dva panáky, jak bylo dobrým zvykem na dobrý obchod. Potom mi došlo, že jsem viděl na náhrobku vždycky kamínek a tak jsem jej vždycky uklidil.

„Ty kamínky na náhrobku, to jsou od vás?“

S provinilým výrazem spíš s rozpaky ve tváři se Arzén přiznal.

„Jo, to je od nás, nevadí vám to vašnosti.“

„Mně to nevadí, kdybyste řekli, tak bych je neodklízel, vím, že je to vaším zvykem, klidně je tam dávejte, já už na ně nešáhnu,“

Bylo chvíli ticho. Po chvílce se ozval.

„*Ana* byla tak trochu naše, myslím věřila v našeho jediného Boha“ a zase hlasem trochu couvl, abych se neurazil.

„Vy jste ji znal?“

Arzén se začal vykrucovat.

„Ne tak docela, když žena od ní přišla, když potřebovala poradit, když nemohla dejchat, tak poznala, že má kořeny až u Mojžíše, věděla víc, než mnozí kohenové, my to poznáme, jako vůni židé, jsme z jednoho národa.“

„Hm, vyvolení,“ dodal jsem.

„Ale, páníčku, *tableto* neberte, vždyť oba jsme teď tady a za chvíli nebudem, možná že vám, tam nahoře ještě nacpu fajfku erárním tabákem.“ A trochu se pousmál.

„Máš pravdu Arzéne. Jsi dobrý člověk.“

„Však ty taky páníčku a taky cítím, že máš v sobě něco našeho, no nic ve zlým.“

Moje pochvala Arzéna přímo nadnášela, čepýřil se, podupával, rovnal si svoji jarmulku. Určitě věděl, co jsem provedl z Oříškářem.

„Pojď, sednem si ještě chvíli venku, kšeft ještě vydrží chvíli beze mě, když je tady tak narváno,“ usmál se.

„Ty o ní víš víc?“

„Nevím, ale vím, že se ti chce Oříškář pomstít, tak si dávej pozor.“

„Řeš u nás kupovala tabák, nic jiného nechtěla, ostatní měla od lidí nejen z *týdle* vesnice, měla ráda stejný, co máš ve fajfce. Vždycky zaplatila dobře, nikdy jsem s ní nesmlouval.“

„Ptala se na tebe. Spíš chtěla vědět, co si o tobě myslím. Smála se, když jsem řekl, že jsi tak trochu podivín. Jakoby tě znala, měl jsem ten pocit. Měl jsem pocit, že tě odněkud zná, nevím, měl jsem ji rád, i když byla slepá, já myslím, že to byla větba, dobrá větba. Ví, že v sobotu nekouřila, tak jak je to u nás tradice.“

Fajfka pomalu dohasínala. Díval jsem se na proužky modrého kouře, na podivnou relikvii, a měl jsem pocit, že je to nejdůležitější a nejdražší věc co mám, že má stejnou gravitaci jako celá země a přitom je jenom má.

„Ty jsi ji znal? Zeptal se mně.“

Nevím, co jsem mu měl říct, chtělo se mně říct pravdu a taky jsem mu ní řekl:

„Je to má duše,“ sklopil jsem zrak a chtěl se obrnit před jeho reakcí. Byla nečekaná.

„Já jsem si to myslel,“ řekl vážně bez nejmenšího náznaku ironie. Překvapilo mne to. Tady v zapomenutý prdeli, kde nic není solamente Arzén a fajfka, co mi zbyla je toliko inteligentních a citlivých lidí. Bylo mi to divné. Přesto mi bylo smutno.

„Ty, Árone ty jsi taky náš, podle jména.“

„V tom směru tě zklam, já jsem pokřtěný.“

„To nevadí,“ řekl Arzén, „vždyť to je jedno, máme stejného, že jo?“

„Asi jo, i já to tak beru.“

„No, já jsem taky Řeš pozval před časem na šábes.“ Řekl vážně Arzén.

„Bylo to hrozný, celou dobu držela obě mé děvčata, plakala, hrozně plakala, tak usedavě, že nebyla k zastavení, modlila se i hebrejsky

i jinýma jazykama, kterým jsem nerozuměl. Nevysvětlila mně proč. A já už jsem se neptal, bylo i trapně. Řekla. Prodej to tady a běž pryč, co nejdál odtud za hory a moře. Dokonce mně prosila na kolenou, ať to udělám.

„No ono se to lehce řekne, ale když tady žil už můj dědek a s lidmi vycházím docela dobře, proč na radu ženské skoro neznámé zničeho nic se zbalit, to je pro mne nepochopitelné.

Prosila mne, ačkoliv slepá vzala přesně sklenici červeného vína a rozlila ji na stůl.

„Tohle je tvoje krev a tvojí rodiny, která bude obětována, oběť bude nepochopitelná a zbytečná, pokud neuposlechněš, co ti radím, a neodejdeš.“

„V okamžik jsem jí věřil, že říká pravdu, Árone, říká pravdu, ale pochvíli jsem začal pochybovat a zdálo se mi to nedůstojné, zrovna o šabatu, teskno. Prodat a jít, na slovo, slovo Řeš.“

„Chtěl jsem vysvětlení, byla to marnost nad marnost, děvčata ji utěšovala a ona je objímala a skrápěla slzami. Věřil bys jí Árone, věřil bys jí, jsi chytrý člověk, neboť co mi doposud řekla to se vyplnilo.“

Byla to pro mne těžká odpověď. Vzpomněl jsem si na nedokončený seminář a slova Ježíše Krista. Nechte to všechno a pojdte se mnou, učiním z vás rybáře lidí. Řekl jsem to Arzénovi.

„Ano znám to a nemám s tím žádný problém, šel bych.“

„Ale kam, kam mám jít, jako Mojžíš, co putoval pouští a hledat nové obydlí a uvidět a nedočkat se, všechno nekončí šťastně, to přece víš.“ a podíval je na mne do očí.

„A tady, tady jsme doma, s lidmi vycházíme. Kdybys však viděl, jak ona hořce plakala, ustrnul by se i kámen jak se říká. Držela dcery za ruce a nechtěla je pustit, zapřísahávala mne. Nakonec mi poděkovala za hostinu a prosila mne, abych tak učinil, dokonce mne zapřísáhla. A já ji musel slíbit, že to udělám. Zatím jsem to neudělal a odkládám to, stále na to myslím.“

„Porad Ārone, co ty, udělal bys to?“ Znovu tatáž otázka.

„No víš, ona mi jednou říkala, co bych mně udělat a šlo oproti zdravému rozumu a já to neudělal, měl jsem tušení, že bych to měl udělat, měl jsem poslechnout, kdoví, jestli by teď ještě nemohla žít, byla, je stejná nebo je to moje duše, Arzéne.“

„Víš co, na tvém rozhodnutí je těžší, já jsem sám a ty máš rodinu a já půjdu za chvíli za Řeš, nebude to trvat dlouho, tam si o tom popovídáme, budeme mít dost času,“ snažil jsem se hovor trochu odlehčit. Možná, že ode mne očekával, že jej budu, přesvědčoval, aby zůstal, ale já jsem tak neučinil.

„Já jsem se jí ptal, odkud pochází, řekla mi, že přichází odtud, kam se my teprve chystáme.“

„Víš, já vidím před sebou to rozlité víno, a její nárek a slzy co kanuly a solili to víno. Bylo to určité znamení. Ārone, nikdy jsem neviděl takový smutek. Budu s váma řekla.“

„Arzéne... taky se tě na něco zeptám, věříš, že to byla moje duše, už nic jiného nemám. Já, už jsem ji jednu viděl, já už jsem ji kdysi viděl, ji živou, trochu jinou, já jsem ji měl poslechnout...“

„Byl u mne i Oříškář. Řekl jsem mu, jestli nechce navázat nějaký koule. Vynadal mi do Arzénáku smradlavejch židů, že fašisti s náma zatočí. Myslím, že mám o jednoho zákazníka, dokonce mi řekl, že mi to tadý podpálí a spálí celou moji rodinu.“

„O mne nejde, já se nebojím, já se nebojím o sebe, ale o svoje sluníčka, já je mám strašně rád, pokud nám někdo ublíží, tak to bude on, škoda, že si ho..., jsou můj Jeruzalém. Nedovedu si představit, že by jim někdo ublížil.“

Bylo chvílku ticho, cítit byl tabák, slyšet švitoření ptáků. O našim tématu se zřejmě nedohadovali.

„Víš, Ārone, zdál se mi potom ještě sen. Poutník něco jako Mojžíš, ale myslím si, že jsem to byl já, stál před mořem vína a vztáhl ruku

a víno se rozestoupilo. Jako bych se zmenšil na tom stole a rozlité rudé víno bylo to moře. A slyšel jsem hlas, který mne pobízí: Vztáhni tu svoji hůl a rozděl to moře a přejdi na druhý břeh. Neuděláš-li to, víno se uzavře a promění se v krev, moře krve. Podobenství Mojžíšovo.

„A udělal jsi to?“

„Nevím, zaznělo smutně.“

„Já bych odešel, tak jako ti říkala Rěš, není to samo sebou, takový sen, to je znamení Arzéne.“

Arzén povzdychl.

„Já nevím, jak rozlila to víno Rěš na stole, určitě to nebylo neopatrností, bylo to schválně, řekl bych, to dobře jsem viděl. Z jistých mně neznámých důvodů mi neřekla proč, nesměla.“

„Arzéne, vem rodinu a odejdi, já asi půjdu taky, i když u mě je to jedno.“

Arsen očima těkal ze strany na stranu, pomyslnýma drápkama z paprsku chtěl zachytit o cosi pevného a určitého kdekoliv a cokoliv se přilepit o pravdu jako divoké popínavé víno. Chtěl, aby po zaseknutí do pravdy byla odpověď jednoduchá.

„Chtěl jsem se zeptat svého, tedy našeho Boha všemocného, co mám dělat, modlím se k němu, ať mi dá znamení nebo náznak. Na mne zapomněl.“ Byl to výraz mohutného zklamání a pochybovačnosti. Smutek zavládl čoudem.

„Možná, že tě zkouší, Arzéne jako Abraháma. Třeba ti usnadní rozhodnutí a půjdeš, neboj se Arzéne, on je stále s tebou jako moje duše se mnou a nikdy se nerozdělíme.“ Bylo načase se rozloučit a mně se opravdu zdálo, že jsem se loučil s rodinou.

Šel jsem od něj, koupil jsem ještě flašku dobré hruškovice, což myslím, že mu dodával Andres, protože byla opravdu dobrá.

Pozdravil mne arzénovským pozdravem šalom a já je pomalinku vlekl nadvečerní náladou. Kolem mne projel povoz z krmením. Zdálo se, že jsem jej slyšel přijíždět.

Vozka Járe lehce cvrkнул do kšiltovky, takové *peckovské* čepice, která byla omakaná opotřebením a opocená, cítil jsem koňský odér. Povož zabočil ob dvě chalupy a slyšel jsem jak Rufus, tak trochu nepovedený syn středního sedláka otvíral vrata s obloukem a zpátky se vracel vedlejší brankou.

Na lavici před křechtem seděla tři děvčata, dvojčata Arzéna Olga a Rúť, která ještě nevěděla, že jejich osud visící na vlásku. Nyní rozemátá, bezstarostná trochu spiklenecká, protože kdyby to Arzén zjistil, určitě by je hnál domů. Rufus, čtyřicetiletý chlap si prošel válkou a z ní měl i jiný pohled na život, spíš lehkovážný a spíš smíšek valil děvčatům klíny do hlavy. Viděl mně a halekal na mně.

„Árone, pojď sem.“ Znal jsem jej dost dobře, chodili jsme na kůr šlapat varhany a tak se trochu spiklenecky zašival.

„Pojď sem, sedni si tady a sám se uvelebil mezi uhrančivé černooká arzenovská děvčata s puntíkovánými sukněmi a zástěrou která uvázaná v pase a s lacem definovala jejich štíhlý pas a Marjánkou z protějščího stavení, trošku plachou a stydlivou.

„Pojď, pojď si dobít baterky. Já jsem citlivej člověk, opravdu, já cítím, jak když si sednu mezi vás, jak mně dobíjíte energií, že nemá chuť na jídlo jen... bych... prcal,“ a smál se a děvčata to pochopila, červenala se, „máš to taky tak Árone, že je to tak.“ A zvedl paži nahoru.

„Hm cítím to taky,“ usmál jsem se, „já bych děvčat vzhledem ke svému věku potřeboval hafo,“ usmál jsem se.

Rufus pokračoval.

„Já mám hranici a to, když ženský překročí čtyřicítku, tak zas cítím, jak mi tu energii vydírají oni. Já bych ty ženský spíš odstěhoval po čtyřicítce na ostrov, ať tam tlachají o nesmrtelnosti brouka a pijou kafe, cpou se zákusky.“

Kolem pobíhala postava Joudy, místní mladej chlap, kterej byl od malička vyšinutej. Lítal po Halži tryskem, všude se zastavoval

a předně zpíval, tak nahlas, že ho bylo slyšet široko daleko. Myslím, že si toho místní už nevšimli, bylo to stejné jako zvonění na kostele. Přiběhl k nám a přítomnost děvčat mu dělala dobře. Nakrucoval se a pozdravil Rufuse, prohlédl si nás a zastavil se u mě. Koukal na mně a já na něho, až bylo z toho trapno.

„Ty jsi taky herec?“ Zakroutil hlavou, jakoby si protahoval krční páteř.

„Nejsem herec, jsem čínskej Bůh randy,“ odpověděl jsem vážně a osazenstvo čekalo, co bude dál a zadržovalo smích.

Jouda vytřeštil oči, ze začátku překvapivě bylo vidět, jak mu něco šrotuje v hlavě a potom řekl s pochopením: „Tak jo,“ a nabral kurs přes silni za mohutného zpěvu. Mezi tím občas prones:

„Já jsem čínskej bůh randy.“ a zmizel. Na lavici u krechtu byla dobrá nálada.

„Ty kouříš,“ zeptal se mně Rufus, „neviděl jsem tě ještě.“

„No začal jsem.“

„Pěkná fajfka.“

„Koupil jsem jí tady u Arzéna,“ a provinile jsem se díval na obě děvčata, neměl jsem je v úmyslu urazit. Omluvil jsem se.

„My víme, že jsme Arzenovic,“ usmála se dvě půvabná stvoření a jemná Marjánka hlavou přitakala.

„Viděl jsem jí tam a váhal jsem, že prej je po Réš, tak jsem se jí bál, nikdo ji kvůli tomu nechtěl koupit.“

„Prosím tě ty a bát se, ty, který prošel italskou frontou?“

„Budeš se divit, jsou věci mezi nebem a zemí, to jsem se naučil za války.“

„Abych nedopadl jako Oříškář,“ a podíval se na mně a mně bylo jasné, že všichni vědí, co se stalo, nota bene, že jsem ji pohřbil.

„No, co mu koule visej na trojháčku,“ a smál se. „No děvčata s ním si moc neužijete.“ Holky se smály. A po chvíli dodal. „I nemít je, je k něčemu dobrý.“

Odporoval jsem: „Blbost.“

„Já ti teda řeknu, Árone, když jsem narukoval, tak mně poslali na italskou frontu přes Trento, tam prodávali brakovou literaturu vojákům, protože v zákopech byl papír vzácný. Se mnou jel v kompanii Gustav, byl vzdělaný a nechtěl do války. My jsme si koupili nějakou tu knížku a on ne, on našel na ulici psa a dal si ho do rukávu. A protože už byl na frontě jednou mi říkal:

„Stejně papír budeš mít na to, aby sis mohl utřít prdel, po krvavé sračce, kterou tam budeš mít. Já budu mít psa a mám cukrovku a ten mi jí vždycky s přehledem volíže.

A taky jo, chtěli mu psa sežrat, protože tam byl hlad, ale nikdo si to netroufl, dokonce jsme mu záviděli hygienickou očistu. Skutečně ji praktikoval. Až jednou, jednou měl i pes takovej hlad, že mu to nestačilo a on mu ukousl koule. Byl to neskutečnej řev.

Dostala se mu do toho infekce a poslali ho domů. Já a ještě dva jsme o tom věděli, ale potvrdili jsme mu, to že je to válečný zranění v boji. Oficírům to bylo divný, že mu je někdo ustřelil a že se tak dobře trefil..., dostal se domu. Potom o něm už nic nevím. Psa nakonec vojáci sežrali. Vzpomenu si vždycky na to, na Gustava.“

Děvčata nevěděli, jestli se mají smát nebo ne, Marjánka byla celá červená a nikdo nevěděl, jestli je to pravda nebo ne.

„Fakt, je to pravda, holky moje,“ a začal jsem se smát. „Jo,“ povzdechl jsem si, byla to pravda. Zdálo se, že slyšet zpěv čínského boha randy.

„A co ty Árone, pověz ještě něco, jak to bylo s tím oříškovým ušípleskem?“

Nechtěl jsem o tom mluvit, zvlášť ne, se vychloubat a honit si triko před děvčaty.

Zapřel jsem to. „Já nevím.“

„Nekecej, Árone, každej to tady ví, od toho fis zpěváka,“ ožral se v hospodě a všechno vykecal. „Prej tě dá k soudu. Kvůli té...

Rěš,“ dodal jsem.

Bylo chvílku ticho a já jsem začal přemýšlet, jestli náhodou čínský Bůh srandy není náhodou herec a nedělá si z nás srandu.

Na kostele se ozvaly zvony.

„Hele,“ a vytáhl jsem hruškovici, „dáme si.“

Podal jsem lahev děvčatům. Ta koulela očima a aby byli dospělí, Rufus je přesvědčil o chuti zakázaného ovoce, tak si lízli, aby dokázaly, jak je to škaredý. I Marjánku holky přesvědčily, a ta se styděla a opět zčervenala.

„Udělal si dobře,“ řekl Rufus, „máš tady nepřítele na život a na smrt.“

„Vím, a je mi to jedno, nechci o tom mluvit. Rěš byla něco jako má duše,“ a posléze po chvílce jasem dodal, „to zní divně.“

„Nemám pocit viny, za to co jsem udělal, vždyť,“ dodal jsem alibisticky, „vždyť jsem ji jenom pohřbil.“

„Měl jsi ji rád, Árone?“ Uvnitř jsem se zarazil, že mi takové děvče tyká a co může vědět o lásce.

„Měl jsem ji rád, jako svoji duši Channach, opravdu.“

„A ona tebe, Árone, ona tě měla ráda?“

Bylo ticho. Podvečerní siesta.

„Nevím,“ řekl jsem popravdě a dodal s úsměvem, „možná, že si o tom ještě popovídáme, tam dole nebo tam Nahoře.“

Rufus se napít nestyděl, bylo to o něm známo. Přesto děvčatům pochleboval a oni to měli rádi.

Nastal čas nacpat tabák z paklíku a pokouřit za hruškovici.

„Pomůžeš mi?“ Obrátil jsem se na Rufuse.

„Jo, půjč mi to.“

Vypláchl leštěné dřevěné dýnko fajfky hruškovici od Arzéna nacpal tabák a nechal tam průduch a zapálil.

Směs vyhořelých sirek, Taras Bulby a projetého koňského povozu, to bylo to nejlepší vůně, nepopsatelná, kterou i ten největší

voňavkář nemohl namíchat. Opravdu mi tabák zavoněl. Rozdýmal fajfku a slastně neotřele přikývl.

„Dobrej tabáček,“ řekl a já věděl, že je to pravda a zároveň potvrdil tím událost z vojny, která ve skutečnosti nebyla tak úsměvná. Nabídl jsem ji i děvčatům.

„Nebojte se děvčata, není začarovaná, to by se tady musel Rufus propadnout až do pekla.“

Smáli se, klátili nohama a každá se demonstrativně potáhla a zakuckala se, aby dala údajně najevo, jak je to údajně škaredý.

„Já, až se budu vdávat, chtěla bych mužskýho, aby nekouřil,“ řekla Olga a zasněně se dívala do budoucnosti. Její sestřička jí oponovala: „Mně by to bylo jedno, tabák by mně nevadil.“

„Stejně si musíte vzít toho, koho vám určil táta, tak si moc vybírat nemůžete, vždyť to musí být žid nebo ne?“

„No náš táta to neřeší, říkal, že mu je to jedno, hlavně aby to byl hodný člověk a měl nás rád.“

„Vás musí mít každý rád, převzal jsem pochlebování po Rufusovi.“

Zdálky se ozýval Jouda a rval nahlas písničku, smutnou, která by se měla zpívat potichu, zmateně pobíhal po ulici, jestli se tomu vůbec dala ulice nazývat spíš mezi plaňkovými ploty.

I já jsem netušil svoji budoucnost a chtěl jsem věřit a věřil jsem, že se s Channach setkám. Ostatní pro mne pozbývalo smysl. Táhlo mne to ke zpovědnici. Bylo načase, abych se zvedal.

Následující dny jsem šel za Andrešem, aniž bych něco potřeboval. Potkal jsem jej před brankou. Na řebříňáku měl dva jutové pytle a pár plátěných. Vyzval mne, ať jedu s ním do mlejna pro mouku.

„Sedni si ty vole, já tě pořádně svezu.“

No byl jsem pro každou randu, zapálil jsem si fajfku a dal pod sebe pytle, aby mne netlačilo prkno. Jeli jsme po polní písčité cestě

podél řeky k malému mlejnu, který se vyjímal u ledabylého splavu jako v pohádce. Já jsem dělal kouř na mašince. Potkali si myslili, že jsme zase opití, takhle po ránu jim to bylo divný.

Nikdo nebyl venku, na mlýn to bylo drobné stavení. Vešli jsme dovnitř, Sorg seděl u obrovského stolu s dvěma podélnými lavicemi. Byl to jeho obývací pracovna i ložnice. Spával na lavici, což jsem nemohl pochopit na velmi tvrdé dřevěné lavici přikrytý jutovinou. No on docela dost chlastal, aby prý spláchl moučný prach, co byl zažraný kolem. Svůj mlýn miloval, prorůstal mu do celého těla a mně se zdálo, že v rytmu datačerta mu pracuje i srdce.

Byl proto pořád svobodný, když už mu táhlo na padesát. Byl to zavalitý člověk, jak jsem jej znal už od malička, snad už od svého narození. Neznalý by ho odhadoval na burana. Na hlavě měl ježka, ale vpravdě to vypadalo spíš na dikobraze, červený obličej a zdálo se, že mlynářské hadry ze sebe nikdy nesundal, pouze když občas zašel do hospody nebo do kostela domluvit kšefty.

„Neseš mi toho samce,“ zahalekal místo pozdravu na Andrese a na mně mávl lehce na pozdrav.

„Ty vole, já jsem na to zapomněl,“ jednalo se o králíka, které si vyměňovali. Stejně jim to občas pochcípalo.

„Mám u tebe trochu na chleba, ještě z minula.“ Sorg souhlasil přikývnutím.

„Chceš to hned, nebo až za chvíli?“ a uložil se na lavici.

„Vemte místo.“

Na stole ležel chleba, jak jinak než chleba třídní. Vytáhl z regálu ještě pětilitrovou láhev s vyškvařeným sádlem se škvarkama uvnitř. Dovnitř byla jako bodák, zapíchlá dřevěná lžice, spíš vařečka.

„Berte,“ a vytáhl flašku lavorovice. Řeč plynula o degenerovaných králících, přišlo i na řeč o Réš no a nakonec na ženský.

Zvenku byl slyšet povoz.

„Jdu se podívat“ a zvedl se, jakoby tady byla hlavní silnice se silným provozem.

Přišel zpátky cele rozzářený.

„Přijel Cigi Ferenc cínovat naběračky.“

Cigi Ferenc byl male cigánskej čert, cigánskej podnikatel a kšeftař. Byl opravdu černej jak negr ze střední Afriky, sotva uměl mluvit.

„Čágo bélo, bratrancí,“ oči se mu rozsvítily, malá prasečí očka, „tak mě tady máte, zase po roce.“

„Bude kšeft.“

Ženský z vesnice ho moc rády neměly, ne že by nezvládal svoje řemeslo, ale jak projížděl městem, posbíral či spíš nasedaly na jeho povoz dvě tři děvky, které se toulaly po ulicích a hledaly ryto na vesnici, protože ve městě byly už okoukaný. Byly to většinou cigánky mladší i starší, ale taky ostatní.

„Vem je dovnitř,“ pokynul Sorg. Ženy se nedaly pobízet.

„Vemte si holky, chleba je dost a sádla taky, tady je sůl a přistrčil dřevěnou misku se solí.“

„Tak co, Sorgu, rozdáme si to jako obvykle, na mouce za pytlema, pytel na pytel.“

Smála se do celého kola příchozí, zdůraznila a dodala „pytel za pytel na pytel.“

„Mám sem vzít i Šmudlu?“

Cigi se podíval kolem sebe.

„Radši ne,“ odpověděl. Mlynář, aby ukázal ze sebe grófa, kývnul.

„Šmudlo?“

Přišla žena mladá a štíhlá, hodná svého jména. Neskutečně obnošené šaty, bosa, vlasy nečesané. To hlavní, byla zrzavá, tak zrzavá, že měla zrzavý nejen vlasy, hrozně pihatá, pihatá v obličejí na rukách takže byla červená, hořela. Na rukou byla zažraná špína.

„Co stojíš, sedni si a jez.“ Přisedla si a já viděl, že pohyb, jakým přisedala, byl měkounký, jemný a pružný, jako když přistává holubí pírkó.

Utrhla kousek chleba a začala pomalinku žmoulat. Sorg jí přistrčil sádlo a nechápavě se otočil na Cigiho.

„To je Inna,“ a dodal, „naše šmelina, proto Inna. Je trochu mišuge,“ a demonstrativně zatočil rukou kolem hlavy. „Ona nemluví, vždycky se mi nasere na žebříňák a já ji odháním, no a potom jí scháním kšefty za drobnou provizi s chlapama. On ji nikdo nechce, a já se nedivím, protože se bojí, aby od ní něco nechytli.“

„Ona nemluví, ale mluvit umí. Zasekla se, když jí zemřelo dítě, prvně děti nemohla mít, tak jí muž vyhodil a šla sama šlapat a potom, když se dostala do stavu, tak jí dítě zemřelo a ona málem s ním. Od té doby se toulá a mně jí bylo líto shodit ze žebříňáku. Můžeš si s ní dělat, co chceš, už nikdy nemůže mít děti.“

„A rozumí.“ Podívej se:

„Stoupni si, Šmudlo.“

Okamžitě vstala, a zůstala stát jako sloup na nástupišti roty. Mlčela, koukala na nás. A stála.

„Ať si sedne,“ pobídl jsem Cigiho.

„Chápeš, Árone, seš Áron, Áron Hyrsch, nezapřeš starého Hyrsche, je jak pes, co poslouchá každýho, zkus to.“

Mávl jsem rukou a Andres toho hned využil a řekl: „Vstávej, Šmudlo,“ a ona vstala a situace se opakovala.

Datačert už milionkrát zakvedlal, skřípot kamenů a jejich rotace nepřestávala. Mlynář poznal podle zvuku, že má dosypat nálevku na mouku. Vstal a dosypával, zatímco jedna ze slečen udělala cikorku a postavila pultráky na stůl.

Byly jako od myši okousané a otlučené od častého používání. Já i Andres jsme nechtěli. Sorga se nikdo nezeptal, jestli si tam smí

udělat kafe. Já jsem pošilhával po Inně, byla zvláštní, sošná a svým způsobem výjimečná, měla v sobě cosi, co mne přitahovalo.

„Sorgu, můžeme spát ve stodole? Jako obvykle?“

Sorg se vracel a přikývl. „Žádnej bordel, žádný chlapy, ať si to vyřídí jinde, jasný.“

„Spolehni se.“

„Sedni si, Bože, běž pryč Inno!“ a Inna se začala zvedat.

„Nech ji,“ zastal jsem se jí, bylo mi jí líto.

„Hele, ty lidumile, klidně si ji vem, já se jí rád zbavím. Slyšel jsem, že jsi pohřbil hospodyně.“

„To jsi slyšel blbě, nebyla to moje hospodyně..., To byla...“ a chtěl jsem říct moje duše... A potom jsem dodal tiše „Řeš, ta ze zhora z Kosova a nebyla to hospodyně.“

„No, já jsem slyšel něco jiného, žes tomu... No, co holky přišly o klienta, ořecha, že už přišel o koule, to víš, oni přitom semelou možný nemožné, pro ně jsou to výdělečné orgány.“

„Vid', že bys šla s Áronem?“ Zeptal se Šmudly. Protestoval jsem. Andres po mojich pokusech na mostě to viděl jako příležitost, jak mne dostat z mých bludů.

„Árone, zkus to, ženskou jsi neměl už drahnou řadu let, samota ti leze na mozek i na péro.“

„Proč si ji nevezmeš domů ty, ty chytřej, seš na tom ausgerechnet stejně jako já.“

„Já nejsem blázen jak ty,“ a mně se zdálo, že se zarazil a oněměl, „co skáče z mostu, ona je taky šiblá, rozuměli byste si.“

Půldecáky přibývaly. Nevím, jak na to potom přišlo, ale odjížděli jsme od mlejna bez mouky místo pytle s moukou jsme koupili a odváželi Šmudlu, která, jak se mi zdálo, že jí to dělá naivní radost, když se mohla vézt na trakaři jako za dětství. Povož jsme nechali u Sorga. Musel jsem vzít po chvíli trakař, protože Andres tak vrávorál, že jí

jednou vyklopil. Za vrzání kolečka, které Andres namazal tím, že jej pochcal, jsme zarolovali u mne doma. Nechal tam i trakař a bezeslova se odpotácel domů.

„Pojď,“ řekl jsem jí a otevřel jsem vrátka. Schválně jsem jí neoslovoval, připadalo mi to divné. Chovala se jako Pátek. Oči modré, jakoby zahleděné do sebe. Rozsvítil jsem, protože v místnosti bylo šero a nechal jsem ji samotnou. Šel jsem do kůlny pro pár třísek a podal je Šmudle.

„Umíš rozdělat oheň?“ Bez toho, aby mi naznačila alespoň posunkem ano nebo ne vzala třísky a rozdělala oheň. Potom zaváhala, hleděla na smetáček s lopatkou a viděl jsem v ní, jak svádí uvnitř svého rezavého zevnějšku boj, zda se jí má dotknout nebo ne.

Nakonec ji vzala a uklidila popel kolem dokola.

Byla to opravdová žena a mně se líbila.

„Sedni si,“ poslechla jako pes a zůstala sedět jako sfinga.

„Vím, že slyšíš a rozumíš dobře. Chci ti říct, že záleží na tobě, jestli tady zůstaneš nebo ne, je to na tobě, a pokud tady budeš, tak nechci žádný chlapi v baráku. Budeš-li chtít odejít, nebudu ti bránit, nebudu ti nikdy bránit, nebudu.“

Nijak nereagovala. Takovech, jako já znala hromadu, co měli ochranné syndromy.

Vzal jsem kafe a uvařil jí kafe, opravdové kafe, potom jsem na pánvičku hodil pár vajec a usmažil je, a aniž bych se ptal, udělal jsem je podle svého s mletou paprikou a s pár rajčaty. Udělal jsem dva talíře a dal na stůl. Byl to pro mne zvláštní pocit sedět po tolika letech opět se ženou, špinavou, krásnou ženou, bez závazku na ostrově s Pátkem, byla to žena.

„Dobrou chuť“ a dodal jsem, „jsem rád, že tu jsi se mnou, aspoň nejsem sám.“ Andres měl pravdu, vymalovával jsem se alespoň pro dnešek s depresí, Šmudla rozsvítila celou cimru svou přítomností.

Chvilku váhala a potom na můj zvědavý pohled se dala do jídla. Měl jsem před očima žmoulaný suchý chleba u Sorga. K mému překvapení snědla všechno, nacpala se.

Vzal jsem si knížku a snažil se soustředit na čtení. Ona seděla naproti mně, beze slova na mně koukala, až mne to bylo nepříjemný. Číst mi nešlo, byl jsem pod párou.

Byl jsem z pocitů trochu vedle.

„Půjdeme spát. Tady budeš spát,“ a ukázal jsem na propérovany gauč.

Poslouchala jako stroj. Začala se svlékat úplně celá. Zarazil jsem ji. „Počkej.“

Ve světle slabé žárovky měla krásné tělo. Seděla jako Channach na židli, vzpřímená s prsa bez záhybu naprosto bez studu.

„Počkej chvíli“ a natočil jsem ji tak z boku, by horizont těla procházel přesně přes její bradavku.

„Zůstaň prosím.“ Měla s chlapama mnohem horší zkušenosti. Vzal jsem uhlíky z popele a na stěnu jsem kreslil obrysy a křivky jejího těla, až jsem počmáral část stěny.

„Promiň,“ řekl jsem. „Tam máš peřinu,“ a ukázal v rozkládacím gauči na schránku. Ustlala si a zalezla do postele s očima otevřenýma dokořán pozorovala strop.

Nemohl jsem si nevzpomenout na Réš, jak ležela v márnici. Otřáslo to se mnou. Když jsem se jí jemňounce dotýkal, cítil jsem, že smrdí, takový hovězí smrad, co jsem cítil, když jsem přišel do stavení s kravama. Prostě smrděla, cítil jsem i ořech. Sám jsem měl postel vedle v místnosti.

„Dobrou noc,“ řekl jsem a neočekával odpověď. Měl jsem nutkání ji pořádně přikrýt, jako se přikrývají malé děti, neudělal jsem to.

Ráno jsem tušil, že s příchodem Šmudly se cosi změnilo. Oblekl jsem se a šel po drobném hospodářství. Vrátil jsem se zpátky. Bylo kousek nad nocí. Předtím jsem si všiml, že je Šmudla vzhůru.

Hleděla do stropu jako včera zahleděná do sebe a skoro nevnímavá. Určitě mně slyšela, ale nevěnovala mi nejmenší pozornost, ani nepootočila hlavou směrem ke mně. Chvilinku jsem usnul. Bylo ráno. Chvilí mi trvalo, než jsem zaregistroval, že tu někdo je.

Než jsem přišel ze dvorka, byla oblečená a zatápěla v kamnech.

„Bílý kafe, umíš udělat bílý kafe?“ Zeptal jsem se jí. Aniž opět dala něco najevo, na co jsem si začal pomalu zvykat, pootvírala postupně pestré plechovky, kde jsem měl koření a sušené křížaly a další i kůry z pomerančů, až našla cikorku, dala vařit do vody a dala mlíko. Na starý kredenc vyndala jeden pulitrák na bílý kafe.

„Vezmeš si taky nebo ne?“

Vyndala další pulitrák a dala ho vedle.

„Hele, co budu jíst já to i ty, nebo si prostě vem, co chceš, jasný?“

Neodpověděla.

Sedla si ke mně ke snídani, praskalo v kamnech a bylo v místnosti teplo. Vlhkost byla tatam. Zdálo se mi, že je spokojená a choulila se do tepla.

Byla neučesaná. Všiml jsem si, že její pihy byly obrovské. Doslova vrůstaly a zažíraly se do tváře. Měla drobné zoubky, stejně mně připomínala lištičku. Pochopil jsem, že je svým způsobem výjimečná, krásná, ne proto, že zrzavý lidi v této komunitě byly vždycky zdrojem posměchu, ale pro mne pro mne byla... krásná.“

„Hele, když tu chceš být se mnou, tak se musíš umýt a trochu učesat, seš přece hezká ženská.“

Zdálo se mi, že souhlasí. Řekl jsem jí, ať zatopí v brutaru, tam, co se vařily brambory pro slepice. Na dvorku byla plechová vana. Nalil jsem tam kýble studené vody z pumpy. A napustil teplou a vybídl jí, aby se svlékla. Udělala to zcela automaticky bez studu. Stála ve vaně a dívala se dolů. Podal jsem jí mejdlo a houbu, namočil ve vodě a naznačil, že se má umýt sama.

„Čágoš Árone, ty bejku, já věděl, že to půjde.“

Cigi si se zájmem prohlížel poloprodané zboží.

Zrovna teď a v tuto chvíli jsem ho tady nepotřeboval.

„Sedni si do vany, ať nečumí.“ Poslechla mně. Jeho jsem tak tady opravdu potřeboval.

„Nic ve zlých,“ řekl cigán, „já už jsem ji viděl kolikrát takhle, já jsem přišel, jestli něco nepotřebuješ, třeba pocínovat a tak...“

„Zatím ne, mám nádobí většinou dřevěný.“

„Ty a co ona?“

„Já nevím, řekl jsem jí, že když bude chtít, ať odejde.“ Cigi pokračoval.

„Když bude chtít tak ti odejde sama, to mi věř. Jak tak to pozoruju, myslím, že nemá důvod, aby odcházela, máš všechno, živobytí, žilo by se jí tu dobře, kdybys chtěl, lepší než tam a ukázal směrem k městu.“

„Jenže Ferenc, já už jsem starej.“

„Hovno starej, chlapi zrají jak víno, víš, já jsem moc dobrých skutků v životě neudělal, ale pokud by sis jí nechal, považoval bych to i za svůj dobřej skutek, jakže je můj cigánskej Bůh nade mnou.“

„No nekoukej, i my máme svýho Cigánskýho.“

„Uvidíš, jak ji vykoupeš, bude z ní jiná ženská, ne jako se mnou, já tu svoji černotu nikdy nevydrhnu,“ a smál se chraplavým a vykouřeným hlasem až kozy v chlívků začaly mečet, co by jeho zvuky.

„Tak víš co, já od tebe ty naběračky koupím.“ V Cigi se rázem objevil obchodní talent.

„No konečně slovo, ... *šak* je kuchařka bude potřebovat, hele ona umí vařit, moc dobře a to je pro chlapa základ. Tak kolik a zakolik.“

Domluvili jsme se a já nesmlouval, ani jsem je popravdě nepotřeboval. Cigimu se nechtělo odejít, čekal, až se zvedne. Voda v lázních byla celá šedivá, jádrové mýdlo nepropustilo žádný paprsek, bylo vyvločkové.

„Tak se měj, Árone, přijedu zase za rok a doufám, že vás tady najdu doma.“ Jeho první cesta vedla k Arzenovým, směnil podružně naběračky za chlast a kuřivo.

Stála nad plechovou vanou, spíš pozinkovanou s vroubkou, jako živá socha antické bohyně.

„Počkej, opláchnu tě.“ Vzal jsem vědro a namíchal vodu teplou a studenou. Byla vysoká a tak mi dělalo problém vědro zvednout a bylo mi trapně stát před ní.

„Otoč se.“

Otočila se a já jí opláchl vedrem jako hastrmana. Donesl jsem jí prostěradlo, které jsem používal vedle jako utěrku a nařídil, ať se utře a zabalí. Skutečně byla pihovatá a zrzavá všude a já se brání citům a pocitům, abych náznakem nedal najevo sounáležitost a obdiv.

Z plechové vany byla pro mne přitažlivá a žádoucí. Čím jsem se víc snažil si to nepřipustit, tím to bylo trapnější. Její šaty, tedy sukni a halenku jsem vnořil do plechové vany se špinavou vodou a hodil do nich zbytek jádrového mýdla, aby se odmočily. Nic jiného na ní nebylo.

Bylo na ni vidět, že zpozorněla s rozpačitýma očima a potom se dostala do status quo. Vzal jsem ji dovnitř, bylo tam teplo, voněla ještě bílá káva.

„Pojď,“ a nečekal jsem, že mi odpoví, věděl jsem, že slyší velmi dobře a vnímá taktéž. Ukázal jsem ji starou ořechovou skříň leštěnou leštěnkou, která smrděla po petroleji. V ní byly už dvacet let naskládáno ženské oblečení všeho druhu po ženě.

„Vyber si z toho a obleč si něco,“ já jsem to chtěl vyhodit. I to nebyla docela pravda, nenašel jsem k tomu nikdy sílu. Oděvy ještě na ramínku byly na ramenech zaprášené, přestože zámek s rezavým klíčem fungoval, přece jenom se tam prach dostal, ale jinak byly v pořádku bez molů. Na dně byly krabice s pár botama, ale zjevně bylo vidět, že jsou jí malé.

Vzal jsem jedny domácí střevíce a uříznul z nich jakési pantofle a vyzkoušel. Docela jí seděli.

„Tak se obleč!“ a šel jsem ven.

Nemohl jsem si nepovšimnout, že v jejím výrazu poprvé a možná naposled objevil náznak zájmu a možná podezření, co za to budu chtít, prostě měl jsem dojem. Šel jsem ven a zapálil si Taras Bulbu. Čekal jsem, až se objeví, že se mi přijde ukázat a pochlubit se.

Nestalo se tak. Po drahné době jsem byl sám zvědav a šel jsem dovnitř. Urousané, ještě zlatem zářivé barvy jejich vlasů svítily na celý pokoj. Seděla u stolu a skládala nepotřebné oblečení, aby je mohla uklidit do skříně. Byla to jiná žena. Nemohla nepozorovat moje zděšení.

„Teda jo,“ řekl jsem nahlas.

Postřehl jsem lehký úsměv.

„No, když nám bude souzeno a budeš chtít tady zůstat, a já jsem tomu rád, musíme se domluvit, že ti budu říkat nějak jménem.“

Dívala se na mne s otazníkem, jako by si myslela, že chci, aby promluvila. Sám jsem si odpovídal, „neboj se, nevádí, že nemluvíš, ale nějak na tebe musím volat, přece už nejsi Šmudla.“

Přikývla. „Výborně, tak tedy kývni, když budeš souhlasit, a zavrtí, když ne, souhlasíš, zvládneš to?!

Napětí okamžiku, kývla. Tak já budu říkat jména, a když se ti bude nějaké pozdát, tak kývneš.“

Začal jsem. Aléf, Bet, Gímel dál a dál z dvaadvaceti. Když jsem řekl Réš zastavila mně pohybem ruky a prohlížela si mně, Réš, pochopil jsem Réš ne. Dívala se na mne a já pokračoval až Tau. Nic nezabralo a tak jsem začal z jménama.

„Hele takový bych ti dal já, protože nevím, jak ses menovala. Zaslechl jsem něco jako Inn... Inna, to by se k tobě hodilo; liška je taky zrzavá,“ usmál jsem se, že jsem to tak nemyslel i když v tom nebyla spojitost. Kývla.

„Tak Inna, jo,“ znovu kývla a trochu se usmála. „Tak Inno já jsem Áron,“ ukazoval na sebe hluchoněmému, já jsem Áron a uvědomil jsem si, že to slovo od ní nikdy neuslyším.

Kývla hlavou. Rozsypala na stůl trochu mouky z díže spíš necek, co jsem měl na chleba a k mému překvapení do ní napsala Áron.

Fajfka mi málem vypadla z úst. „Ty umíš psát?“ Přikývla.

Za ní byla zeď, pokreslená křivkami jejího těla. Vzal jsem uhlík a k té nepovedenější křivce napsal Inna.

„Zdá se Inno, že si budeme rozumět,“ a zároveň mně to přišlo k smíchu, když to byl monolog. Počátek našeho soužití.

Začali jsme spolu existovat, mlčky. Jednou večer jsem seděl na lavici a mluvil jsem o Bohu. Už bylo pozdě, chystal jsem se spát. Jako rituál jsem přiložil do kamen a chtěl jsem se odebrat vedle.

Najednou jsem viděl Innu, jak sama od sebe mi dala kus dřeva, jehož konec byl opálený a sedla si přesně tam když jsme poprvé přišli.

Sundala si všechno, úplně a jako profesionální malířský modelka natočila se. Já jsem žasl a skoro se nemohl pohnout. Chtěla, abych nakreslil zase další a další obrysy a to jsem udělal.

Dotýkal jsem se jí, když jsem ji natáčel a bál se, abych si jí nepřivlastnil, abych jí neublížil, aby kdyby odešla, nedostal jsem žádný šrám.

Byla z křehkého tenkého skla. A tehdy jsem si vzpomněl na Channach, dotýkal jsem se svojí duše a kreslil podivnou směs symbolů, byly to symboly a podivný obraz, obraz mé duše. Záhy jsem si uvědomil, jsem starý.

Poprvé jsem ji pohladil nechtěně po vlasech a přisunul k ní noční košili, kterou měla vzorově srovnanou hlavici. Věděl jsem, že kdybych jí nařídil, aby šla se mnou do postele, udělala by to, jako dřív s každým pro pár fiftíků, kdy jí ještě zkasíroval Ferenc.

Nechtěl jsem zároveň, aby to vypadalo, že já jsem zachránce padlých duší, jediný spravedlivý. Chtěl jsem dát najevo, že mám co

dělat sám se sebou, taky, že je mi s ní líp, dobře. Ještě jednou jsem ji pohladil a šel jsem vedle a potom, než záhy zhaslo světlo, jsem dlouho koukal do stropu, jako Řeš v márnici.

Následující den probíhal jako obvykle až na to, že si přišel Andres pro bryčku.

„Nazdar ty kanče, tak co jak se daří, Ferenc mi referoval, jak si jí myl záda, a s kamarádem se nepodělíš.“ Nemyslel to zle.

Inna vyšla ven a pokynem hlavy pozdravila a sedla si vedle mne. Andres oněměl úžasem.

„To, to že je Šmudla?“ Koukal se na mne a na ní. „A už si ji..., to musel byt rachot.“

„Andres, o to tu přece nejde, ty jsi do mne klavíroval, abych neskákal z mostu a nebyl sám, ty vole, tak nejsem, může kdykoliv odejít, jak jsem řekl.“

„Evidentně jsi rád, že tu je.“ Chvilku bylo ticho, i když na dvorku byl pořád šum. Andresovi bych nelhal.

„Jo bylo by mi to líto, je...“

„Je svým způsobem hezká, i když to je rezavá liška, ty Árone, je rezavá tam dole stejně jako nahoře?“

„Je stejně,“ odpověděl jsem v klidu, protože bych to mohl dosvědčit.

„Já jsem jí začal říkat Inno.“

Andres se k ní důvěrně nahnul a povídá: „Tak co, Inno, půjdeš za mnou nebo se mnou, svezu tě na trakaři a potom si to rozdáme, já mám taky liščí ocásek, co přímo ocas.“

Inna zavrtěla hlavou a chytla se mně za rukáv. Chtěl jsem připomenout Adresemu, jak jsme stáli před Řeš a jak rychle svůj liščí ocásek schovával do spodků, ale nechal jsem ho být.

„A kdy s ní vyrazíš mezi lidi, nemůžeš tu svoji schovanku držet tu, jako v harestě?“

„Hm nad tím jsem nepřemýšlel,“ a docela mne to zarazilo.

„Věcho dočasú Andres, Inno, mám tam pivo, dones prosím tě dvě nebo tři jedno i pro tebe.“

Andrese zaujalo to *prosimtě*. „Hele nepřeháníš to, co ji prosíš, když ji živíš a koukám i šatíš.“

„Andres neřeš to, kdoví, jak to bude.“ Andres pochopil, že je to moje věc.

Po pár dnech jsem jí vzal do jámy lvové – do cerekvi.

„Půjdeme do cerkvi, mezi lidi, tak si vem na sebe něco svátečního, myslím, že tam ve skříni je šátek, nedělní,“ a v srdci mně to zabořelo. Věděl jsem, že to nebude vůbec jednoduchý, protože v pravoslaví stojí muži zvlášť a ženy taky, vdané ženy mají zpravidla na hlavě vyšívaný šátek s purpurovými oslnivými výšivkami šátek, šátek, který byl výstavní skříni každé roby.

„Nebudeš se bát, chodila jsi do církve nebo ne, nenutím tě?“ Přikývla, což byla odpověď na otázku, že to zná. Nevím proč, ale byl jsem na rozpacích, jestli dělám dobře, neboť s bývalou prostitutkou se kterou měl poměr kdokoli, kdo si to domluvil s Ferencem, tak to zavdávalo hodně oleje do ohně, možná, že pár chlapů s ní...

Jako obvykle se do mírného kopečka trousili lidé, cestou jsem potkal pár známých včetně Sorga a Andrese. Už zdálky jsem slyšel klínání zvonečků a Kristus voskresk. Šli jsme bočním vchodem. Pokynul Inně, aby šla do lavic k ženským. Pohledy se na ní upřely a potom střídavě na mně. V lavicích se uvolnilo místo.

A ona seděla sama, zepředu a zezadu nikdo. Kruh odporu. Musela cítit na sobě stále ty špinavý hadry a smrad.

Bez minulosti by se snadno zařadila mezi ostatní. Tentokrát celá mše byla o ní, chudák, farář Hyacint nemohl ničím jiným zaujmout. Bezděky jí pozoroval každej, každej její pohyb byl sledován. Nebylo pochyb, že liturgii dobře zná.

Andres, který dělal pomocníka v liturgii a zpíval táhlé písně, na mně občas kývnul nebo do mě strčil na moji podporu, nemohl jsem si toho nepovšimnout. Byl konec a ke konci se podávalo přijímání, chléb a víno. Věřící stáli v řadě a čekali ve frontě, případně ještě zapálili tenké dlouhé svíčky na podestalu. Inna se na mne dívala s otázkou, zda má či nemá jít k přijímání.

Tentokrát jsem zakroutil hlavou já, pokřičoval jsem se i ona a setkali jsme se u vchodu. Vyšli jsme ven před církví. Čekal jsem, že počkám na Andrese a dalších pár známých. Obvykle se v předzahradce před církví kouřilo. Vytáhl jsem fajfku a snažil se nacpat tabák. Nějak mi to nešlo. Klepali se mně ruce. Inna mi vzala fajfku a zručně mi ji nacpala, šáhla mi do kapsy pro sirky a zapálila a potáhla. Podala mi jí. Farníci přítomní čuměli.

Hlouček oříškářů postával opodál a bavili se nahlas respektive tak, aby to dolehlo k našim uším úryvky tohoto typu: jak může tu špinavou kurvu tahat mezi slušné lidi; On je stejně blbej jako ona, tak si rozumí, posledně, když jsem ji měl v posteli tak poslouchala jako pejsek; sedni, lehni, popros a prosila. Smáli se a předháněli sami sebe, chtěje vyvolat konflikt. Ilja se ženou mne mýjeli. Určitě slyšeli to, co bylo ve vzduchu, ale Ilja Parkán byl rovný chlap. Dobrák, když jsem za ním přišel, s čímkoliv mi pomohl i já jemu zadarmo.

„Tak přijdeš na oběd, na pasqu, dáme sýr a půldecí.“

Byla to pravda. Nechodil jsem přímo na oběd, spíš jsem se stavoval. Bylo to od něj docela odvážné přede všema mně pozvat.

„Jo Iljo, přijdu rád.“ Inna vedle mě poslouchala a dívala se trochu jinam.

Podíval jsem se na Ilju a potom na ní. Bylo mu to jasné.

„Samozřejmě, že přijdete oba dva.“

Pokynul jsem hlavou.

„Díky, přijdeme na chvíli a rádi.“ Andres kýval hlavou na důkaz, že mi to přál a byl rád, že mi to Ilja nabídnul.

„Tak Inno, co Áron, netrápí tě?“

Inna se řečí těla nachýlila ke mně.

„Kdyby tě otravoval, tak víš, kde mně najdeš, já bych mu dal pišto fišto.“ Smál se.

„On, on je dobrej, že jo, že jo, že je dobrej kluk,“ a plácal mně po zádech, „občas vymýšlí píčoviny. Stejně můžete přijít i ke mně, ale já jsem sám, tak však víte...“

Přerušil jsem ho. „Hele, ty cmírale obecněj, zajdi zejtra ty k nám, abych pořád nebyl pečeněj vařenej u tebe, Inna uvaří něco dobrého, opravdu.“

A tak mluvil jsem sám pro sebe a Inna poslouchala. Neobracel jsem, potom se na ni neotáčel, abych se přesvědčil, jestli se mnou souhlasí nebo ne.

Hovořili jsme spolu s Innou o čemkoliv, kde mi stačilo to ano ne.

Sblížili jsme se a pozoroval jsem, jak se mění. Už na ní bylo vidět, že chce soukromí, když se převlíkala. Zjistil jsem co má ráda. Neptal jsem se na její tajemství. Hodně četla. Nevěděl jsem, jestli jí mám vzít sebou do města do knihovny, potom jsem se rozhodl, že je ještě čas, abych nejitril zabředlé vzpomínky.

Pracovali jsme na zahradě, na polích, měl jsem poměrně dost peněz, abychom mohli existovat, měla ráda květiny, hlavně tulipány, což byla i moje krevní skupina. Nechtěně jsem si musel přiznat, že se mi zdálo, že je moji součástí.

A tak plynul čas. Mohlo by se zdát, že nic nebrání tomu, aby to tak zůstalo navěky. Okolí si pomalu zvíklalo, hodnotilo a odsuzovalo, a když už k odsouzení nebylo co, dali pokoj. A já začal mít o Innu strach. Báł jsem se, že se jednou zvedne a opustí mne. Chtěl jsem tomu předejít.

A jednou večer jsem si nalil půldecák a sedl si ke stolu. Ona seděla u kamen na stoličce a dívala se do ohně a pomalinku přikládala.

Zdála se mi být tak smutná a já, já věděl, že ji nemůžu dát víc než doposud. Věkový odstup, to že ona by se měla bavit, mít radost, a prostě nesedět tady s beznadějným chlapem.

„Inno.“ Stále se dívala do plápolajícího ohně, jako by mne neslyšela.

„Inno,“ zopakoval jsem a čekal na reakci. Lehce kývla hlavou.

„Inno, pokud budeš chtít, tak můžeš jít, kam chceš, jsi mladá a máš svůj život, já tě nechci omezovat nebo vnucovat, abys jsi se přizpůsobovala mně, jsi svobodná a hezká, milá žena a já, já..., já už toho mám dost za sebou. Nedovedu být veselý, víš, že je to se mnou občas těžký.“

Nezvedla se, nepohnula ani brvou, stále pozorovala plamínky, jak olizovala suché štěpinky. Bylo to tvrdé, bukové dřevo, vonělo po celé místnosti.

„Inno, slyšela jsi mne.“ Po chvilce lehce přikývla. Čekal jsem větší reakci. Ech, kdyby tak mohla promluvit, pomyslel jsem si a po chvilce jsem se zvedl.

„Já jdu spát, dobrou noc Inno.“ Nekývla, dál si opalovala obličej ve světle plamínku, byla opravdu překrásná. Šel jsem kolem ní a zastavil se před ní. Zvedla svoje oči ke mně. Pohladil jsem ji po tváři a potom se lehce dotkl ramene. Bylo to poprvé, kdy jsem se jí dotkl. Nečekal jsem na reakci a odešel do vedlejší seknice, kde bylo taky teplo od doby, kdy jsem koreloval z Innou.

V polospánku se mi vracely vzpomínky na Channach. Pomyslel jsem si, že možná zítra celý příběh povyprávím. Před očima mi běžel film; obrazy se střídaly v mozaice od útlého mládí až po Réš a naopak. Pomalu jsem objal polštář, což bylo pro mne už odpozovaná událost, že usínám a vládu nad tělem předávám jinému já, možná Bohu všemohoucímu či něčemu, co nade mnou má dozor a drží ochrannou ruku.

Vedle zhasla lampa otočením porcelánového vypínače a potom, potom, pár kroků. Byl jsem stále vzhůru. Nechtěl jsem dělat, že spím. „Inno děje se něco?“

V polospánku jsem cítil Innu. Sedla si ke mně na postel a potom, potom se skrčila ke mně do klína. Váhavě jsem přehodil ruku přes její bok a ještě, něžně, aby jí moc netlačila, silou jsem ji nadlehčoval. Nevím, jestli tu noc spala, ale já jsem ji celou noc hlídal a ochraňoval. Říkal jsem si. Alespoň tudle noc, Árone, nemysli na pro a proti, proto jsi na světě, pro tudle vzájemnost a sounáležitost. Přesto jsem si uvědomil, že ji mám rád, skoro rád jako svoji duši, Channach. Nepřipadalo mi, že bych jí byl nevěrný.

Do světnice se pronikl *ouzký* paprsek měsíce. Můj muškátový měsíc nebyl ledový, ale podlézavý. Cítil jsem jeho muškátovou vůni a vůni jádrového mýdla na zlatých vlasech Inny.

K ránu jsem usnul. Probudila mě vůně bílého kafe se směsí tabáku. Inna ukrojila krajíc chleba a vydlabala do něj v prostředku důlek, do něj dala z krajíce sádlo se škvarkami. To byl způsob, kdy se nosila svačina na pole spolu s cigorkou.

„Nemusíš to dávat do důlku, jsme dneska doma, tak si klidně může každý namazat,“ řekl jsem, abych zakryl rozpaky z noci. Seděla naproti mně a kouřila mou fajfku. Mně to bylo divné, že si sama bez dovolení vzala fajfku a tabák. Dívala se na mne provinile. Všimla si toho, že mi to není jedno.

„Klidně si ji používej, jestli chceš, koupím ti novou.“ Zavrtěla hlavou.

A pokračovaly dni a týdny sedlácké práce dál.

Bylo nasnadě čas od času, taky čas, abych se podíval na hřbitov za Réš. Chodíval jsem tam sám, až jednou jsem se jí zeptal, jestli půjde se mnou.

Zdejší hřbitov byl až daleko za vesnicí, opravdu klidné místo uprostřed kopců a lesů. Zarazila se, když viděla moje jméno

a Symbol Réš. Slzy jí stékaly po tváři z něčeho nic. Vzala trochu slámy a vyčistila pomníček od zelenavého povrchu.

„Ty jsi znala Réš?“ zeptal jsem se

Chvilku váhala, co mi odpoví. Nakonec kývla a podívala se na mne a sklopila, provinile. Postavila se vedle mne před hrob, kde jsem v duchu pronesl pár slov modlitby a zavzpomínal. Viděl jsem Réš před očima.

Zdálo se mi, že tam stojím před hrobem jako já s Andrešem před Réš. Vytáhl jsem flašku s hruškovici za náhrobkem a podal jsem jí. Všiml jsem si, že ke hrobu někdo chodí, protože přes půlku bylo upito. Nikdy jsem se nesetkal s tím, že by se někdo napil, aniž by položil kytičku nebo se pomodlil u hrobu. Neodmítla a podala mi lahev. Sedli jsme si na lavičku opodál. Dívala se na hrob a do dálky na horizont tvořený v dálce linií z lesního porostu. Cítil jsem sounáležitost. Zdálo se mi, že vidí daleko za něj.

„Budeš mi sem nosit kytky?“ Zeptal jsem se, aniž jsem čekal na odpověď.

Seděl jsem a vyprávěl o Réš, o své duši a Channach a Yakobbi. Poslouchala pozorně, občas jsme si dali panáka. Nacpala fajfku. Když jsem skončil, řekl jsem, že půjdem.

Vzala mě za ruku na znamení, abych chvilku počkal. A mlčky slyšel jsem kolem sebe vítr a zpěv ptáků, vůni uvadlých kytek. Uvědomil jsem si, že horizont probíhá pod našima nohama, tenká vrstva hlíny, co nás dělí mezi tím, co bylo a je živé, co zase bude to, co bylo.

Potom bylo ticho. Nevím proč, nenaříkal jsem, nesténal a nevzlykal. Začaly mi stékat slzy z očí. Zprvu jsem se tomu jaksi snažil zabránit rukávem. Nešlo to, proud byl tak silný.

Nevzpomněl jsem si na to, kdy se mi to naposledy stalo. Myslel jsem nad tím vším, nad těmi, kteří byli pod náma a cítil jsem smutek nad konečností dobrých lidí, smutek nad jejich životy, na nespravedlnost, že museli skončit často v nemoci a utrpení. Zavrhl

jsem otázku smyslu, protože to bylo nimrání se v představách a hraní si se slovíčky.

Prostě jsem plakal nad tím, co jsem viděla, nebo musel vidět a bylo mi smutno. Styděl jsem se, snad trochu a nebylo mi do řeči. Inna se na mně dívala. Vytáhl jsem sepraný kapesník a pokusil se o úsměv. Nešlo mi to, byl to spíš podivný škleb, rozpačitý úsměv. Vzala mně kolem krku.

Nebránil jsem se. Hlava v jejím náručí. Cítil jsem, jak jí tluče srdce, úplně klidně a vyrovnaně. Smácel jsem slzama její halenku vonící jádrovým mýdlem. Bože, byla tak mladá. Kolem někdo prošel. Chtěl jsem zvednout hlavu, abych Innu nekompromitoval, ale ona mně silou podržela.

Kdoví, jak jsem v tom náručí byl dlouho. Přál jsem si, aby to byla moje věčnost, co by obejmula i moje blízké, lidi kteří nezaviněným způsobem trpěli, prostě lidi, kteří se museli narodit a museli žít, museli zemřít. Váhy a pocity štěstí, kdoví jak a proč, stálo-li to za to.

Sedl jsem si zase normálně.

„Ještě chvílku posedíme a půjdem,“ souhlasila. Zdálo se mi, že cestou je cosi jinak, nemohl jsem to pojmenovat, ale cítil jsem velkou sounáležitost s Innou a pocít, že se tomu nemohu, spíš nechci bránit.

Bylo to zapříčiněno tím, že jsme odcházeli odtud, kam se jistojistě vrátíme. Měl by nás hřát hřejivý pocit, že můžeme žít a vidět a slyšet a cítit...ještě chvíli, no opravdu jenom chvílku, co tu budu pajdat jako nepatrný okamžik, co coby myšlenka zakotvila v obraze minulosti obrazem na povrchu mozkové hmoty.

Na rovině plochy událostí jsem neměl žádný plán. Plán užít život. Divný pocit, jako když jsem se kdysi pořádně vyboural na kole i ta vůně byla podobná. Inna šla vedle mě, což byla zřejmě změna, protože většinou chodila krok za mnou. Cítil jsem potřebu něco říct, abych dal najevo, že vím, že tu je, nebo že tu jsme.

„Dáme si doma kafe, jo?“ Zarazil jsem se, už to nebylo doma jako doma, doma studená cimra se skopanou mokrou peřinou, ale doma na lavičce v teple a s kávou a s Tarasem Bulbou a s Innou, do které jsem se zamiloval, ve svém věku. Říkal jsem si, že to není možný, vždyť je tu pořád ještě Channach. Řekl jsem si, že to nebudu dávat najevo, abych nebyl směšný, abych ji možná namyšleně k sobě nevázal, když je tak mladá a krásná, abych ji nebránil svýma kecama k jejímu štěstí.

Vždyť přece může kdykoliv odejít a možná, možná že by jí bylo líp jinde, než trávit život s podivínským skoro magorem.

Podívala se na mně. Bylo to znamení souhlasu a mně bylo jasné, že kafe nebudu vařit sám. Jak jsem předpokládal tak se stalo. Opakem opaku žití byl život sám.

Jednoduchý primitivní život. Bylo nám v tu chvíli dobře a byli jsme rádi, že žijeme. Takový dlouhý prázdný bezmyšlenkový čas bez itineráře žití, jen a jen biologický život v čase zdánlivém utraceném beze smyslu, bez práce. Divné a bezcílné jako věčnost.

Završil a ukončil věk, okruh, prostě jsem to tak cítil.

A tak plynul život dál. Zašel jsem za Andresem, dlouho jsem u něj nebyl.

Zdravil mně na dálku a kynul, že hned přijde.

„Co je s tebou Árone, kde máš Innu nebo jak ji říkáš?“

„Musím jí nechat svobodně dýchat, musíme si taky odpočinout od sebe.“

Pořád platí to, že může kdykoliv odejít...“

Andres mne přerušil. „Sám tomu, co říkáš nevěříš a kdyby, Árone, varuji tě před zklamáním, je proti tobě mladá, je otázka času.“

Těžko se mi to říkalo, ale řekl jsem jenom: „Jo, jo, já vím.“

„Hele dej si panáka, neber to tragicky, buď rád, že tady ještě chvíli šlapem,“ přitukl si a kopnul do sebe panáka.

„My máme k cíli o hodně blíž než ona.“

„Já víc než si myslíš, příteli,“ dodal klidně.

„Já vím Andres, co mám dělat, já, já jsem si na ní..., zvykl, já bych nechtěl..., aby odešla.“ Přiznal jsem se a před očima jsem viděl sám sebe, jak mám hlavu v náruči Inny, vlastně Channach. Andres si mně prohlížel jako pod rentgenem.

„Je to vážný?“ A sám jsem si odpověděl: „je.“

„Co mám dělat Andres?“

„Já ti nemůžu radit, Árone, nechci tě zklamat. Kdyby tady byla Réš, tak bych tě poslal za ní.“

„Víš, přemýšlel jsem, že bych jí vzal do města, vymyslel bych si důvod, proč tam musím. Ona nic neříká a je spokojená doma.“

Cítím, že ji nemohu držet v kleci nebo spíš, aby byla pořád se mnou a nechodila mezi lidi. Tady, to by trvalo nebo bude trvat ještě hodně dlouho, než by jí vzali mezi sebe, však víš, i já s tím mám problém.“

„Hele, jestli bys chtěl, pojedu s tebou, stejně jsem uvažoval o tom, že tam zajedu, koupím nějaký náradí a semínka a přitom se tam podíváme, co mají, a zajdem na jídlo. Ať si holka koupí něco na sebe.“

„Jo to bys byl hodnej, já peníze mám, tak ti něco zaplatím.“

„Seš blbej navedenej nebo co, co bys mně platil, spíš já dlužím tobě.“

„Tak jo, domluveno, ke konci týdne se stavím a řeknu ti, co a jak. Řekni, že to je můj nápad.“

„Stavím se ty starej, když to nevyjde, půjdem do hospody, budou mít kančí guláš.“ Při těch slovech se hlasitě chechtal.

Vrátil jsem se domů. Na zápraží seděla Inna na štokrleti.

V klíně měla železnej smaltovanej vajdling a loupala velké bílé fazole. Když vrzla nenamazaná vrátka, uviděla mně a byla zjevně ráda, že jsem doma. Kouřila moji fajfku, automaticky loupala fazole

v klíně a uvolnila mi místo na lavičce vedle s pobídkou ať si sednu. Prvně jsem myslel, že tam sedí Réš.

„Inno, pojedu s Andresem do města a on říkal, jestli bys nechtěla jet s náma.“ Byla v rozpacích. Podívala se na mne a já věděl, kam míří její otázka, aniž by něco řekla. Ty chceš?

„Ano já bych byl rád, kdybys chtěla.“

„Koupíme fajfku, tabák a koupíš si něco hezkého. Jako by to byl svátek.“ Domluvili jsme se, že ve všední den, tuším, že to byl pátek dvaadvacátého, pojedeme do Tarna Máre. Nachystal jsem si pár knížek na výměnu a dva proutěné koše, aby když by jsme něco koupili nám to nepadalo dolů z vozu. Po páteční snídání jsem se oblékl do všedního hospodářského a s předstihem jsem se snažil rozpoznat klapot Andresových koní. Znal jsem je velmi dobře, jezdili jsme s Andrejem je vykoupat, brázdili jsme s nima v rybníku, to se nedalo zapomenout.

Vzal jsem Innu jednou sebou, jeli jsme spolu, byla lehoučká spolu na jedné kobylce, kterou jsem si od Andrese půjčil. Zajeli jsme až skoro do třetiny rybníku, až do pasu nám šplouchala voda. Já jsem se potom ponořil a plaval jsem vedle, Inna se stále držela hřívky a tak jsme plavali kousek dál. Byla překrásná, urousaná a mokrá a já, já na mně byl žalostný pohled. Konečně jsem je slyšel.

Vyšel jsem před stavení a neviděl jsem jeho žebříňák, i když klapot koní mi připadal známý. Neslyšel jsem žebříňák. Ani Andrese. Byla to bryčka s Josífkem jako kočím. Až posléze jsem viděl Andrese, jak se v ní rozvaluje v černých kalhotách v bílé košili a vestě.

„Co blbneš?“

„No proč ne pojd' a nekecej. Inna nastoupila.“

„Hle já se lehce převlíknou, abych vedle tebe nevypadal jako šupák,“ a odběhl jsem se převlíct a vrátil zpátky. Andres se rozvaloval na vypoštované sedačce s roztaženými rukama, tak že Innu

držel skoro kolem krku a pomalu ji objímal. Nebylo mi to příjemné a uvědomil jsem si, že tak trochu žárlím.

Potom jsem přibrzdil, nebyla to přece můj majetek a tak jsem těkal očima z jedné strany na druhou, abych se vyhnul pohledu Inně do očí, seděl jsem naproti nim. Podíval jsem se jí do očí. Byla šťastná, dívala se na mně a na ubíhající krajinu jako královna. Koně trochu smrděli.

Andres dal ruku, co se držela opěradla zpátky. A cpal si fajfku. Inna mu jí pomáhala nacpat. Vybidla mně, jestli nechci taky. Měl jsem tendenci uraženě zavrtět hlavou. Hlava mně neposlouchala a kývl jsem. Usmála se a dala mi vybrat mezi Andrejovým tabákem a mojí. Nacpala mi můj Taras. Poklepala i Josífkovi.

Vozka vytáhl fajfku takovou malinkou.

„Inno, jestli můžeš.“

Kývla a nacpala ji z mého tabáků. Kouřící loď na kolečkách poháněná koňmi v poklidu putoval prašnou cestou. Pihatá až rezatá s vzorně upleteným copem byla překrásná. Uvědomil jsem si, že i kdyby byla škaredá a zjizvená možná i neforemná, měl bych jí stejně rád. Třeba by to bylo lepší. Pozorovali jsme krajinu, nikdo nemluvil, bylo nám dobře.

Proplouvali jsme celým vesmírem, stoupali nad horizont a vznášeli se jako v pohádce. Projeli jsme kolem několika Božích muk. Andres se vždy vzorně pokřižoval.

„Půjdu na trh, potřebuji koupit ruskou kosu a sazenice.“ Souhlasil jsem.

„Já půjdu ke knihovníkovi vrátit knížky a potom půjdem do frcu, koupím fajfku a tabák a cukr. Nakonec zajdem do hospody, mají tam sezení venku a dobrej, opravdu dobrej guláš s maďarskou paprikou a barackovicí.“

„Půjdem spolu?“

„Jo půjdeme spolu. Jozífek na nás počká, vid' Josífku dáš si jedno pivo a guláš na nás.“

Vyhublý vozka, pokynul na znamení souladu. I pro něj jako pro vesnického bezdomovce to byl výlet, na který se nezapomene, vůbec, když mu Andres svěřil svoje koně.

Prošli jsme trhem, naložili nákup na bryčku a vrátili se zpátky. U kvelbu podobnému Arzenovému jsme koupili fajfku. Nechali jsme Inně vybrat si podle sebe, mně by se líbila jiná. Potom si koupila ještě boty a šátek, které si demonstrativně obula a i s šátkem se nám předváděla a ukazovala se, prostě chtěla se líbit.

Vraceli jsme se k hostinci. Měl jsem pocit, že si jí hlavně chlapi hodně prohlíží a u některých byl vidět dojem, že ji od někud znají, ale nemohli jí přiřadit k osobě, kterou znali.

Byla jiná, fešná, štíhlá, plná života a zároveň svou zrzatostí budila pozornost. Nedala najevo, že někoho zná, místo znala velmi dobře, vyšlapané chodníky obzvlášť. Chodila mezi náma, jako bychom byli její bodygardi. Pingl v hospodě ji poznal.

Když nesl guláš, zaváhal, jestli je to pro ni, nebo si z nás někdo objednal dvě porce, coby u Andrese nebylo neobvyklé. Ukázal jsem na stůl před ní. Bezeslova položil a odešel, donesl baracpálenku.

„Tak na zdraví,“ chopil se jí Andres. Inna si ťukla a vytáhla svoji fajfku a nalila pálenku do místa, kam se cpal tabák. Potom ji vylily zpátky do půldecáku. Pálenka byla dost silná, až mi to vehnalo slzy do očí. Posunula mi skleničku přede mně. Zavrtěl jsem hlavou a Andres se přidal.

„Inno, přece nám nedáš košem, zkus to.“

Nadechla se a koplá to do sebe. Ze zrzatých tváří byly rázem červené.

„No vidíš, dobrý ne?“

Zavrtěla hlavou. Následovalo pivo pro nás a kafe a sladký koláč

pro ni. Docela jsme se tam připili. Andres viděl kolem sebe ženský, hned začal se čepýřit a nadskakovat.

„Hele, já vidím ženskou, hned se mi zdvíhá...“ a zarazil se před Innou. „Tak řekni...“

Odchytil nás taky místní fotograf a dlouho nás lámal, že jsem se s Innou vyfotil, jako bychom byli manželé. Šli jsme do provizorní místnosti vedle hospody, kde měl rádoby ateliér, což se skládalo z jedné lampy barokní židle a těžkého závěsu, chlupatého. Rovnal nás. Já jsem stál a ona seděla vzpřímená jak svíce. Položil mi ruku na její rameno. Fotky prý budou za týden. Vrátili jsme se na místo.

Vedle stolu stál cigán z houslemi a hrál Andresovi. Napínal se jako luk a já věděl, že bude hůř. Byla to nejhorší kombinace.

Andres šumařil na skřipky a dobře zpíval. Měl na to slabost. Následoval další a další půlit a baracpálenka. Inně se to taky líbilo, pohupovala se v rytmu, písničky byli tak tklivé a potom následovaly čardáše. Prvně Andres sám stepoval a potom poměrně násilím vytáhl Innu a tancoval s ní čardáš.

Byl jsem poměrně překvapen, jak se Inna vytáčela s novým šátkem. Byla to právě ta relikvie, kterou potřebovala ke zpěvu a tanci. Osazenstvo kolem jí pozorovalo a tleskalo. Andres už nemohl a tak se otáčela a chtěla, abych se přidal ale já, já jsem na chvíli tancoval a potom jsem si sedl.

I ona si sedla a napila se z mého piva.

A mně se najednou zdálo, že jsem na velké lodi a tančím čardáš s kapitánkou. Zasnul jsem se, že tou kapitánkou byla Channach.

„Andres půjdeme?“

„Co blbneš, hej cigoš, zahrej něco a dal mu pár drobných do kapsy.“

Inna viděla, jak se chystám platit. Žmoulal jsem papírový peníze v dlaních. Šáhla mi po bankovce. Pochopil jsem, chceš si něco koupit?

Jo, tady máš a dal jsem ji dost peněz, já vůl jsem zapomněl, že žádný nemáš. Vzala si pár bankovek a dala za výstřih, zvedla se a šla vedle do koloniálu. Přinesla lízátko takové obrovské, doma dělané ve tvaru srdíčka. Dala ho cigánské holčice, která se motala kolem cigána a pohladila po vlasech. Vděčné dítě děkovalo a tulilo se k Inně. Vzala jej na klín a dala kousek koláče. Cigán hrál, Andres zpíval a holčička byla šťastná. Byl čas odejít. Řekl jsem Josífkovi, ať přistaví bryčku. Zaplatil jsem.

Andres se stavěl na zadní. Uviděl svoje koně zamířil a odpotácel se na bryčku. Byl uražen, že někdo rozhodl za něho, že musí z hospody pryč. Uraženě mlčel.

„Hele, vždyť není všem dnům konec, zase sem zajedeme,“ prohlásil jsem, i když jsem měl taky dost.

On vytáhl ještě svoji zásobu hruškovice a nabídl Inně, ta odmítla a já jsem taky nechtěl. Napil se a podal Josífkovi. Nedmítl. Byly jsme už za městem a blížili se k Halži. Andres byl nepříjemný a vedl provokativní sprosté řeči o kurvách atd., potom mi z ničeho nic řekl:

„Hele, co kdybych si Innu odvezl na jednu noc, to tě neposere.“

Zalupal jsem po dechu. „Nech toho, seš vožralej, hovno vožralej, to byly řeči, že ji nedržíš, že si může dělat, co chce, tak naval, vždyť ona viděla víc ptáku než hajnej v lese, užijeme si a potom ti ji vrátím.“

„Ty svině, já tě měl za nejlepšího kamaráda.“

„Kamarád taky rád. Naštval jsem se Josefe, zastav.“

Koně otáčely hlavy, rozuměly. Tak ať se rozhodne sama, nebude to zadarmo.“

„Jdi do prdele Andres, s tebou jsem skončil. Inno pojd' dolů.“

Potom pro mě přišel největší šok. Zopakoval jsem to, „dojdeme pěšky.!”

Myslel jsem, že nerozuměla. Zůstala sedět a Andres dal pokyn k jízdě. Zůstal jsem stát na prašné cestě v dolíčku, díval jsem se za ní a viděl

jsem a slyšel, jak kopyta koní se vrývaly do mojí duše. Sedl jsem si na patník a potom do příkopu. Díval jsem se do země. Chodil jsem v duši po dně a vzpomněl jsem si na Řeš. Měl jsem se tenkrát zabít a třeba Channach, Channach kde jsi? Inna s Channach mně začaly splývat.

Seděl jsem na příkopu a střídavě jsem se díval po kradmých horizontech, na žádný z nich jsem nechtěl vkročit. Sám jsem se přesvědčoval, že bych stejně Innu nemohl u sebe držet, kdyby nechtěla. A po chvíli jsem už se pomalu začal smát, smát nad svým blbým osudem, protože se mi zdálo, že už nic horšího mne potkat nemohlo.

Jistě, byly horší věci. Já už jsem nechtěl v ten okamžik nic vědět, o nic se zajímat, chtěl jsem dožít jako obrněná cibule, kdyby jedna náhodná obruč praskla, nic by to pro mne neznamenal, s vědomím, že mne doma čeká zase skopané peří. Druhá věc, že jsem přišel o nejlepšího přítele.

Na mysli mi vyanula myšlenka, co udělám, jestli se sama vrátí. Kdoví jestli se vrátí. Odpouštět nemám co, byl bych rád.

A po chvíli, která pro mne trvala hodně dlouho, jsem si řekl, že tady nic nevysedím, Zvedl jsem se, našel jsem suchý klacek a pomalu se začal šourat k domovu. Vzpomněl jsem si na ony cesty domů, na cesty domů, které vedly zklamáním.

Divil jsem se, že okolí se mnou nesdílí moje hoře, bylo úplně stejné jako cestou do města. S bradou na zemi a očima upřenýma metr přede mně jsem velmi těžce pomalinku pajdal domů, vědom si, že mám dost času.

Najednou jsem viděl Innu stojící v cestě. Nemohl jsem tomu uvěřit, jako by to byl sen. Přišla blíž a objala mně. Kdyby tu byl někdo cizí, divil by se, jak starý blázen objímá sošnou dívku spíš už paní. Cítil jsem její objem a vůni, kterou jsem znal jako originální a jedinečnou, jako pes, když cítí fenu.

Stisknul jsem ji pořádně, styděl jsem se. Usmála se.

„Půjdem domů, já udělám vajíčka se špekem, mám na ně chuť, dáš si taky?“ Přikývla.

„Nemysli si, že ty nebudeš dělat nic, pěkně uvaříš kafe a nakrájíš chleba a nacepš fajfku, a po chvilce jsem dodal, tvoji ...i moji.“

K něčemu to bylo dobré. Byla vyřešena otázka mého vlastnictví Inny. Řekl jsem jí, že jí budu dávat nějaké peníze, ne proto, že bych si ji chtěl udržovat, ale za práci, kterou dělá v hospodářství. Přikývla hlavou a já byl rád, že neodmítla.

Tolik se událo v posledních dnech a už uplynul skoro rok od doby, kdy přijelo cínování naběraček. Nevěděl jsem, co s Andresem, z části jsem to přičítal tomu, že byl oželej, ale myslím si, že už to nikdy mezi námi nebude lepší, než bylo.

Kdoví, co bude, ale vztek možná ze žárlivosti mně přešel, tak jsem si řekl, že nebudu dělat koloušky. Dům, ve kterém jsme bydleli se mi nezdál tak studený než před tím, když jsem měl se vracet sám.

Inna zatopila a já poslouchal příjemné praskání v kamnech. Vzal jsem vyuzený špek za studena, který rázem oslovil celou místnost. Měl jsem ho rád i s tvrdou kůží, v zimě jsem si dělal hrijate, což byl osmažený špek nakonec zalitý lavorovicí, který s chlebem zahříval organismus na celé dopoledne a výrazně tlumil pocit hladu.

Namíchal jsem vajíčka. A dal pekáč doprostřed stolu.

„Vem si Inno.!”

Ta se motala kolem kafe. Neptal jsem se na Andrese, proč se vrátila. Dělal mi to dobře a ona to věděla. Po večeři jsem si vzal knížku. Bylo už dost pozdě. Šel jsem zavřít vrátka a připadal jsem si jako opravdový sedlák, kterému jsem měl daleko. Snažil jsem se poslední dobou tak tvářit, nebylo to ve mně. Vrátil jsem se zpátky a říkal jsem si, že ještě chvilku něco počtu nebo se podívám do bible. Inna se umývala, ohřála si vodu. Možná, že jsem byl svým způsobem rád, že nemluvila, zvykl jsem si na to. Byl jsem šťastný.

V místnosti bylo teplo. Inna vzala pár uhlíků, postavila petrolejovou lampu na štokrle blízko kamen, zhasla elektrické světlo, sundala si ze sebe všechno, narovнала se jako sfinga, takže stín mihotající se vytvářel mihající se křivky.

Na protější straně, než jsem vytvářel křivky, mi dala uhlíky do litinového popelníku ve tvaru podkovy. Bral jsem si je a já, já jsem kreslil a obdivoval její tělo bezbřehého krásného modelu.

Zdálo se mi, že kreslím její duši no možná i svoji, tak bych si přál, aby vypadala jako moje duše, jako Inna, Réš a Channach.

V podvědomí mi něco říkalo, že je to ona, trojjediná jako křesťanský Bůh, jako genom pšenice. Podal jsem jí zakoupený šátek. Dala si ho na hlavu coby plachetku a já, já byl tím zrcadlem, před kterým se natáčela, já byl to zrcadlo. Vzpomněl jsem si na Channach jak stála před či za zrcadlem a já jsem tomu nerozuměl.

Tentokrát jsem tomu porozuměl, protože já jsem byl zrcadlo. Chtěl jsem si okamžik soukromničit, sám v sobě a nikomu jej nedarovat, protože byl a je, je a bude stále se mnou na horizontě bytí. Byla to věčnost.

Kreslil jsem. Pootevřel jsem ještě dvířka u kamen a zdálo se, že stíny mihotavky na zdi plápolaly, aura kolem sluneční protuberance na horizontu; kreslil jsem, dotýkal jsem se jí a natáčel křivky kotvící na užaslém vnitřním oblouku v pasu.

Kreslil jsem dlouho, kreslil Channach, madonu, která se mi obtiskla do křivek celého velkého obrazu, z negativu do pozitivu. Věrný obraz její mlčenlivé duše.

Pozorovala mně. Občas jsem přihodil pár dřívěk do kachlových kamen za plotnou, kde byl odstaven čas ze sušeného ovoce z hrušek a šípků a jejich vůně. Bylo to dlouho a ona pozorovala, jak se snažím proniknout hloub a hloub, níže do jejího těla do podstaty nikoliv do masa, do duše, duši kolem těla. Nebyla to věrná kopie a necítil jsem se jako da Vinci.

Bylo pozdě, byl jsem unavený. Zjistil jsem taky, že už nepotřebuji kývání hlavou, abych dobře viděl, stačilo se jí podívat do očí a věděl jsem, prostě mluvila očima. Usmála se, věděla, co si myslím, alespoň jsem pojal podezření. Kývl jsem na ní. Rozpačitě zalezla do peřin. Nevím, jestli se ještě dívala do stropu, když jsem zhasínal petrolejku. Bylo už nad ránem.

Ráno samozřejmě první pohled padl na obraz. Inna byla už oblečená a měla standardně vykonané hospodářské práce. Byl čas rozdělení, co budem dělat, práce podobně.

„Líbí se ti.

Místo odpovědi mne pohladila. Obraz byl jako živý a pravý. Řekl jsem jí, že se půjdu na hřbitov, dlouho jsem tam nešel a vyznělo to spíš jako nabídka, zda nepůjde se mnou.

Kývla hlavou. Navečer, za sledování lidí z laviček před krech-tama a obloukama jsme nabrali kurs. V košíku měla pár kyticěk a lahev lavorovice, předem věděla, že ji někdo vypil, což se ve skutečnosti taky stalo.

Cestou jsem ji vyprávěl o Réš, celý příběh přesně do detailů, jak jsem to cítil já. Skončil jsem pár kroků před svým vlastním hrobem. Viděla, jak je tam napsáno moje jméno a dala mi najevo, respektive ukázala prstem, že by tam chtěla napsat svoje jméno.

Já jsem neměl uvedeno žádné příjmení. Na zaprášený pomník z rádoby obroušeného kamene, ve kterém prosvítaly znaky předchozích zesnulých, napsala Inna svoje jméno to tak, že se schovala pod hebrejským r jako pod stříšku za moje jméno. Byli jsme už tedy dva odsouzeníchodní v očích místních, co jsme si napsali svoje jména na povrchu hřbitova, třebaže ona jenom v prachu.

„Chceš tam svoje jméno, dám ho tam vytesat?“ Kývla hlavou.

Za pomníkem byla opravdu prázdná flaška a tak ji vyměnila.

„Podej mi ji Inno,“ a nabídl jsem ji jí k pití. Neváhala, trochu si lokla, udělala v hlíně tři křížky a podala mně ji. Já jsem si dal

půldeci, zavřel pomocí porcelánového špuntu s drátěným mechanismem a dal za pomník. Trochu jsme ve skromnosti upravili hrob a šli směrem domů. Ztratil řeč. Už žila se mnou skoro tři čtvrtě roku. Nevadilo mně, že nemluví, obával jsem se, abych pořád nepoučoval nebo nebyl zvlášť sebestředný.

„Inno, chtěl bych se podívat na Kosov, tam Řeš bydlela, chceš se taky podívat, v neděli bychom se mohli projít, ukážu ti to tam, co jsem ti vyprávěl.“

Znovu jsem se přistihl, že ona o mně ví z minulosti a já o ní nic, pouze to, co mi řekl cigán naběračka. Mněl jsem dojem, že ve mně Inna dost čte. Podívala se na mně a já viděl její oči, krásné v planoucím obličejí, které souhlasily.

Po pár dnech nadešel čas. Vyrazili jsme přes most do srázu pod malý kamenný mostek pod železnici. Inna mně chytila za rukáv a já věděl, že bude chtít pod mostem počkat, až pojede vlak.

Čekali jsme poměrně dost dlouho, s protékajícím potůčkem pod mostem s blatouchy, dělal jsem přehradu jako malý kluk, pouštěl okvětní lístky jako lodičky. Ona se přidala jako malá holka. Byl to zvláštní, slyšel jsem proudění času.

Poplují až do moře.

„Jako malý kluk jsem věřil, že poplují až do moře,“ zdůraznil jsem.

Podíval jsem se na Innu, která stála nade mnou a položila ruku na rameno, dala souhlas nebo mne ubezpečila, že je to skutečně pravda. Pravidelný pulz klapání kolejnic věstil příjezd vlaku. Hřmot sílil, byl obrovský, čím blíž se parní lokomotiva přibližovala.

Inna se ke mně přitiskla a já měl dojem, že v dálce, za lokomotivou syčelo slovo; bojím se. Záhy jsem to zavrhnul, protože jsem viděl, že Inna nepohnula ani ústy, pozdvihla oči ke mně, jako když se dívá na vysoký strom. Zahalil nás oblak dýmu. V mlze jsem si připadal

spíš v pekle než v nebi. Cvakot se vzdaloval i kouř se rozplynul a my jsme vítězoslavně vyšli kopečkem ve srázu, kde se cesta větvila ve dvě, jedna k Rabínově skále a druhá na Kosov, kde přebývala Réš.

Pod námi se rozkládal pohled do údolí. Cesta vedla zařezaná do strmých strání a potom v lese. Za lesem, jedna z prvních obydlí z této strany za humny byla chaloupka, spíš rozpadlé stavení, které jsem dobře znal.

Byla zarostlá a zchátralá na pohled, evidentně v ní nikdo nebydlel. Stará, uschlá vysoká tráva a kopřivy svědčily o neexistenci lidské práce. Otevřel jsem vrátka. Dveře do chudé chaloupky byly dokořán. Už z dálky bylo vidět, že je vyrabovaná. Myslel jsem si, že tam nebylo nic k mání. Inna ukázal na dřevěnou boudu s otázkou v očích, zda je to ta o které jsem jí vyprávěl.

Přikývl jsem.

Bylo to divné, vše vypadalo přesně, jako kdyby tu byla Réš. Inna si sedla na ono křeslo, i vůně byla stejná. Evidentně se lidé báli začarovaného místa, pověřivost přesáhla i strach.

Starý kuchyňský stůl byl pokryt umakartem. Na něm ubrus, spíš látka, filc, co jsem vídal na kulečnickových stolech, na něm obyčejný popelník s nedopalkama od cigaret, velké křeslo s potrhanou pokrývkou, staré, vysezené a v rohu velká kachlová zelenkavá kamna s dvířky a rohožemi naplácané stříbřenkou jak na vojně. Vedle na malém stolku s čistým bílým ubrusem vyšíváním s motivem větviček a svíčky, nesbalovaný vánoční ubrus, na něm obyčejná petrolejka se zrcátkem a pár sklenic, možná se zavařeninou a jinak nic.

Srdce se mi sevřelo.

Bylo to přesně jako ...

Inna si sedla na místo Réš, pohyby, stejná gesta a mně se zdálo, že to nemá vypořádané z mých vyprávění, že kdyby..., mohla to být moje duše, Channach. Položit pár mincí, čas se vrátil. Mohla

by vykládat můj osud nebo radu, což se mně připadlo až prazvláštní s odstupem času, abych si pamatovala její gesta.

Vytáhla svoji fajfku a zapálila si. Zašmátrala pod stolem a postavila trochu zaprášenou lahev a já poznal, že to je ještě ta lahev, co jsem ji přinesl od Andrese. Přesně stejnými gesty postavila půldecáky na stůl. Štíhlé ruce dlouhé ruce. Najednou jsem si všiml, že by jí slušel prstýnek nebo náramek. Poslepu nalila. Určitě na mně viděla moje dojetí. Paradox událostí, totálně je spojovala slepota a němost.

Znovu jsem uviděl souhvězdí na stole; Réš byla se mnou, živá a pravá, krásná. Díval jsem se na ni. Podala mi ruku přes stůl a já ji stisknul. Doufal jsem, že v šero stínu jsem jí nepřipadal starý.

Vraceli jsme se zpátky, zavřeli jsme dveře na petlici u plotu i do chaloupky, což bylo bezpředmětné, budiž.

Když jsme přišli pod kamenný mostek pod železnici a potom kousek k mostu přes řeku upoutal mně pohled na nárt železného mostu. Ukázal jsem Elišce na most. Zrychlili jsme.

Někdo stál na konstrukci jako tenkrát já. Vzápětí podle pohybu jsem ho poznal. Byl to Andres, který se klátil po zvlhlé studené konstrukci.

Díval se do řeky, četl ve hvězdách. Zdálo se mi, že se modlí. Nechtěl jsem ho vylekat. Klidným hlasem jsem na něj zavolal:

„Andres, co blbneš, pojď dolů, ty vole.“

Po chvíli zareagoval.

„Čágoš, že to říkáš zrovna ty, *ty vole*. Taky si můžu vyzkoušet to tvoje chození za duší, myslíš si snad, že jí máš jenom ty, nebo ji máme společnou“ a díval se na netečně proudící tmavou vodu, která s ním nesouhlasila i souhlasila.

„Polez dolů, já jsem taky slezl...“

„Ty ses u toho potom málem poslal, Árone, poslal si se,“ napil se a začal se smát.

„Pojď dolů a po chvílce jsem dodal... prosím. Mám u tebe ty roury,“

Čekal jsem, že to zabere. Nezabralo. A potom se stalo něco neočekávaného. Inna začala lézt po konstrukci k Andresovi.

„Inno, pojď dolů, on sleze dál sám.“

Andres viděl Innu šplhající za ním. Dělal mu to dobře. Přece se v něm trochu ozvalo svědění.

„Inno já už jdu a zapotácel se, vibroval rukama, málem spadl. Udržel rovnováhu.“

„Kurva,“ řekl, aniž by to vztahoval na Innu. Inna neslyšela a vylezla až nahoru, vzala Andreje za ruku a pomalinku jej táhla k opěrnému sloupu.

Andres byl na rozpacích a nevěděl, co má říct, šel, šel jako hodný chlapeček po výprasku. Mlčky potom sešplhali dolů. Inna viděla, jak jsem zkoprnělý strachy a nemohu se pohnout.

Přimáčkla se ke mně, vsoukala se pod moje rameno jako kuře pod křídlem kvočny.

Bylo ticho.

Ptáci se uklidňovali a pod námi proudila tmavá řeka, černá krev. Opření o zábradlí jsme do ní zírali.

Naše žití odplouvala v dál mezi hvězdy jako lístky blatouchu na potoce. Vzpomněl jsem si, že coby malý kluci jsme házeli seno nebo jiné klacky z jedné strany mostu, abychom hned utíkali na druhou stranu v naději, že pod mostem znovu po proudu řeky vyplují, což se ve velké většině stalo. Byla to splněná a potvrzená naděje, podobná věčnému životu. Měl jsem pocit, že Inně je už zima a že půjdem domů.

Andres mlčel. Po chvílce vzal z kapsy placatice a chtěl mi ji podat. Držel ruku napřaženou poměrně dlouho. Váhal jsem a podíval se na Innu. Stačilo mi to.

Nekývla, já viděl jejích očích souhlas. Vzal jsem pálenku a napil se a podal Inně. Ta odmítla. Vrátil jsem ni Andresovi. Napil se. A z ničeho nic povídá:

„Tak jo, konečná“. „Jo,“ ozvalo se ode mne a bylo to, jako jsme házeli ty klacky na jedné straně řeky, bylo to tak, že jsme věřili, že přijde čas, kdy zcela určitě vyplují po proudu na druhé straně.

Andres se mi zdál divnej. Řeka ho přitahovala.

Navečer jsme seděli na lavičce, spíš to byly velká pohodlná houpačka s mohutnými opěradly a velkou vydělanou ovčí kůží spojenou dohromady, což tvořilo velký přehoz přes opěradla.

Měl jsem to posezení rád, sám ještě bez Inny jsem sedával s hlavou zakloněnou, díval se na měsíc a říkal jsem si“

Co chudák, na co, na co se musí dívat. Díval jsem se na hvězdy, Inna se choulila. Dívali jsme se spolu a já povídal, spíš pro sebe o tom, jak jsem byl na vojně a Inně nic jiného nezbývalo než poslouchat. Rozhodně jsem mluvil pravdu. Tak přišla za mnou a dle mne.

Jednou si lehla na lavici a hlavu mi dala do klína a dívala se mnou mlčky na muškátový měsíc. Já místo nahoru se díval do jejích očí a zdálo se mi, že se dívá daleko za měsíc, jakoby to tam znala, něco se tam dělo. Díval jsem se do vesmíru, ne na obloze, do jejích očí, hluboko do vesmíru.

Srpek měsíce byl už chladný a krásný a začalo být chladno, přikryl jsem ji přehozem a lehce houpal. Cítil jsem její teplo. Občas ne na mně podívala jako pes, co se chce ujistit, že tam jsem.

Pohledem se vrátila do dálek a hlubin, kam se ráda dívala, s trochou smutku, dívala se domů. Byly to ty šťastné chvíle. Říkal jsem si, že nic víc nepotřebuji ke štěstí, ani to, aby promluvila. Následoval den po dni a každý z nich byl jiný.

Až jednou klepal na dveře Johanes, místní sluha, pošťák, zvoník a obecní poskok, co bylo potřeba, původně z chudobince, sirota.

Nosil mi dopisy, co mi občas přišly, což byla událost a věděl, že mu za to vždycky něco podstrčím, přinejmenším mu naliju a dám něco k snědku, třeba chleba se sádlem.

„Inno prosím, dej štamprdle a k snědku.“ Víc jsem nemusel říkat. Vítr přinesl lavorovici a dva půldecáky a kousek uzeného špeku.

„Dáš si s náma?“

Přistrčila další skleničku a nalila všem.

Byla ráda, přece návštěv jsme neměli moc, a byla zvědavá na příchozí, zejména na nové zprávy.

„Budete mít návštěvu,“ řekl Johanes a pokračoval, „z města přijely tři kurvy. Bordel u žoužele prý vyhořel, ne úplně, ale z části a tak je jejich bytná poslala do vesnic, jenže žádné kunčofty nechytly. Ptali se u Arzéna, jestli o něčem neví.

Mlynář je vyhodit, on teda ne, ale má tam nově nabíječku a ta nechce vyvěsit červenej hadr místo lucerny. Slyšel jsem, jak se domlouvali, že navštíví tady Šmudlu, nevím, kde se zasekly.“

Po chvíli se rozloučil a odešel dál roznášet poštu. Doprovodil jsem jej až k vrátkům. Vrátil jsem se zpátky.

„Inno, ty bys chtěla, aby tady čas byly?“

Váhal jsem, jestli jí to nepřipomene časy nebo tak nějak. Zkoumavě se na mně podívala a zkoumala, co bych na to řekl a potom kývla hlavou.

„Tak jo, ale ne natrvalo.“

Znovu kývla hlavou. Začala uklízet a připravovala se na návštěvu, učesala se, na stůl do ošatky položila chléb a zadělala na buchty. Netrvalo dvě hodiny a zvenku už byl slyšet hlahol.

Viděl jsem je přicházet. Bylo to v pohádce Dlouhý, Široký a Bystrozraký. Dlouhá hubená, bystrozraká s hlubokým hlasem barytonem a tlustá domácí dána s mohutným poprsím a ještě hlubším výstřihem.

U malých vrátek se ozvalo:

„Tak páníčku, kde máš naši Šmudlinku, přišli jsme na návštěvu, nos na stůl, krásko.“

Kromě vyhublé žirafy to byly ženské v rozsahu třiceti pěti až čtyřiceti let, každá originální svým charakterem, takže zákazník si mohl lehce vybrat podle svého vkusu. Adél, Maja a Žofie, to byly jejich jména, možná pseudonymy. Adél, to byla ta se sexuálním hlasem, Maja žebříkovitá vysoká žirafa a potom široká, tlustá domácí hodná mamina, se kterou jsem si nedovedl nic představit.

„Tak kde ji máš.“ Inna je slyšela a vyšla na zápraží. Tří královská trojice ustrnula. Kdo je to, je... naše Šmudla. Hrnuly se k ní staré známé a objímali ze všech stran, „no já tě nepoznala.“

Po chvíli, když se ceremoniál dlouhé široké a bystrozraké uklidnil, sedli jsme si v kuchyni kolem stolu. Neptal jsem se, co tady dělají, jestli přijeli z Pocínovačem naběraček protože jsem věděl od Johanese, co chtějí. U stolu bylo o jednu židli méně a tak bystrozraká si mi sedla na klín a vrtěla se a smála.

„Co tam máš, Árone, fanfaróne, máš tam klíče, co mně tlačí?“

Všiml jsem si namalovaných rtů a očí, taky lehounkých vrásek kolem očí.

„Šmudlinko, tak co, půjčíš mi klíčníka?“ ostatní dvě, žirafa i mamina se smáli.

„Bude pořadí, co, Árone, to by se ti líbilo, co? Mít tak čtyři ženský, harém jako Arab.“

Vzdychl jsem, spíš odfoukl.

„Já myslím, že ti bohatě stačí naše mašinka Šmudlinka, vid Šmudlo.“

„Dáte si kafe?“ a Inna hned vstala a dala na kafe.

„My radši něco tvrdšího Árone, nebuť škrťák, vyndej to ven,“ zavrtěla se opět Bystrozraká. Mezitím Inna přinesla židli a mně se ulevilo.

Vyndal jsem pár skleniček z kredence a dlouhou bílou flašku bez nálepky. Cimrou zavoněla hruškovice.

„Mysleli jsme si, že budeme u mlynáře. Nastěhovala se tam Dorota fraile, která ho oháčkovala, že nás vyhodil,“ povídá Široká, že tam neudá bordel, jakoby jsme se mohli uživit na vsi, blbost u šetrílků sedláků.“

Chtěl jsem jim říct, proč nejdou dělat něco jinýho, potom jsem si to rozmyslel.

„Árone, co kdybys nás tu chvíli nechal tejdén dva tři, než opraví náš bejvák.“

Podíval jsem se na Innu. Bystrozraká to viděla.

„Ajajaj, Šmudlinka si tě otočila kolem prstu, tak co, Šmudlo, kamarádko naše, necháš nás tady pár tejdnu, slibuju, že za vypadnem, vždyť tady by chcipl i pes.“

Inna souhlasila.

„Hele, nebude tady bordel, chlapi sem nebudete tahat.“

„Jasný šéfe,“ přidala se spokojená Žirafa, „máme dovolenou přece.“

„Tak jo, zadarmo to nebude, pomůžete vařit a trochu na poli.“

Měli jsme u statku malý výměnek. Nikdo tam dlouho nebyl, místo tak to bylo místo nevětrané a špinavé.

„Ve výměnku můžete spát, chalupa je k dispozici. Tak si tam dneska udělejte spaní, dám vám trochu vápna, postele jsou na půdě a peřiny vám dá Inna.“

„Jaká Inna.“ Po chvílce pochopili, že říkám Šmudle Inno. Ta se lehce usmála. Málem vypili celou lahev.

„Co za to chceš?“ a zase se Bystrozraká zavrtěla, jako když mi seděla na klíně. „Naturálie?“

„Hele nech to, klidně tady můžete být zadarmo,“ a zapálil jsem si fajfku. Už jsem slyšel místní, že tu mám bordel a že jsem zachránce kurev.

Čekalo nás večerní vyprávění z jiné strany pohledu.

„Tak mládeži,“ když už se mi zdálo, že jsme se naseděli dost a dost, „zorganizuju vám dovolenou. Jedna zůstane tady pomoci v kuchyni a s dobyt看 a vy dvě si připravíte vejmének, ukážu vám co s tím a kde najdete věci. Klidně si můžete vyprat věci, koupat se a podobně.“

Odcházel jsem na zápraží, protože na kakofonii hlasů jsem nebyl připraven, najednou tu bylo hluku až moc. Cítil jsem, že Inna byla

ráda, že ji navštívily a já nakonec taky, určitě mezi lidma je to lepší. Řekl jsem si, že je nepustím do hospody, až v den kdy budou chtít odjet, podle domluvy za pár týdnů. Vezmu je ke Hačabce až v den před odjezdem.

A pokračoval druhý den. Šel jsem se podívat do vejměnku, bylo tam čisto, dokonce zatopeno v kamnech a na kamnech se vařil čaj. Maja seděla na štokrleti a vychutnávala si domácí intermezzo. Klid, kde ji nikdo neznal, žila ve vzpomínkách z dětství.

„Ahoj, přitakala mi. Líbilo by se mi tady,“ řekla.

„Nic ti nebrání, je to volný, chceš-li, můžeš zůstat jak dlouho chceš.“

„Hm,“ odpověděla, „dík, já mám posranej život, chtěla jsem mít někoho ráda, prostě to nejde,“ odpověděla smutně.

„Proč ne?“

„Já nevím, kdybych zůstala jako Šmudla, připadala bych si moc sama.“

„To je blbost. Já jsem tě nepřišel přesvědčovat, je to tvoje volba.“

„Máš pravdu, zvolila jsem si to sama, i když šťastná, šťastná zrovna nejsem. Přišla dlouhokrká Maja a přerušila nás. Doufám, že tě nesvádí, co Majo, tuten chlap, to není rodinný tip, on je stejný jako my.“

„On nemusí prodávat svoje cecky,“ oponovala Maja.

„Já je taky nemusím prodávat,“ smála se a nadzdvihla svoje chabé poprsí, „i ty nemusíš, jenže seš líná makat, v tom to je.“

„A holky, co budete dělat, až o vás nebude zájem,“ zeptal jsem se. Maja se usmála

„Pověsíme se ti na krk, Árone a budeš nás muset živit, že jo, Majo.“

„No to teda, teda, to by byla síla, co bych s váma dělal, vždyť byste mně uhonily.“

„Uhonily bychom ti i něco jinýho,“ podotkla dvojsmyslně.

Radši jsem vypadl. Řekl jsem si, že budu dělat na zahradě, tam budu mít klid. Žofie s Innou byly v baráku a vařili zelňačku, plný kotel. Měl jsem tu polévku moc rád, její tak vůni. Domů jsem nezašel a šel rovnou na zahradu pořezat dřevo z ovocných stromků. Stalo se a já se vydal na hřbitov.

Cestou jsem vzpomínal na Řeš. Půjdu ji navštívit, půjdu sám. Došel jsem na hřbitov a trochu poopravil svůj hrob, dal jsem si hlta a zapálil svíčku. Myslel jsem na ty, kteří odešli přede mnou, a bezděky se mi vyjevil obraz, jak se večer dívám za měsíc. Měl divné tušení, že se něco má stát. Bylo mi divně, protože nic tomu nenاسvědčovalo.

Pokračovaly další dny a bylo zřejmé, že by u mě už nevydržely. Večer vyprávěly o svých zážitcích. Hodně jsme se nasmáli. Pod vyprávěním jsem cítil, že jsou myslí na odchodu. Tak se i stalo.

Byl pátek a dohodli jsme se, že půjdem do hospody. Pozval jsem je s tím, že jim všechno zaplatím. Holky se nafintily, namalovaly a já s harémem se vydal do hospody. Viděl jsem, jak jsme cestou budít pozornost.

V hospodě byl stabilní počet a tak jsme si sedli u velkého stolu, dal jsem si pivo a spoléčnice kafe zákusky a víno, Maja pila pivo a žirafa s Adél si dali panáka sladkého, no Adél myslím vodku. Hospoda s ženskýma byla teď jiná, kór s lehkýma.

Chlapi se předháněli s narážkami a oni to moc dobře neuměli, přistávali panáky, děvčata byla veselejší, řada z nich je znala z návštěv u mlynáře. Srdečně zdravili jako nejlepší kamarádi patřící do rodiny, předpokládám srdečněji než se svými manželkami.

Až jindy úplně tichý malý maďar jménem Sartó se nenápadně přiblížil k žirafě a řekl.

„Pojď se mnou.“ Možná, že když ona seděla, byla vysoká jako on. Vyvalila na něj oči a povídá“

„Na to nemáš, chlapče. Poloholohlavý padesátník s nosem jako Pinokio, tak zněla i jeho přezdívka, vytáhl zmuchlanou kupu peněz a hodil před ní. Maja se podívala na kupu a podívala se na něj. Holky se na ni dívaly i hospoda byla zvědavá, co udělá. Vstala a táhla ho sebou ven. To bylo u stolu trochu překvapivé, každý se snažil bavit, coby se nic nestalo. Nebylo to ono. Po hodině možná hodině a půl Maja přišla zpátky, kopl do sebe trochu rezný a podívala se na nás. Holky byly pravděpodobně na to zvyklý.

Na mně to bylo vidět, že jsem v rozpacích. Vzala tu hromadu bankovek a posunula ji ke mně jako krupíér. Odsunul jsem je zpátky. Adél mě přesvědčovala.

„Vem si to Árone, živil jsi nás a bydlení, vždycky zaplatíme.“

„Neexistuje,“ řekl jsem, „mám já dost a tam nahoru, tam si vezmu sebou sotva pár prkýnek.“

Docela jsem byl už připitej. Viděli, jak se bráním, a věděli, že to myslím přímě.

„Nejsem bordelmamá,“ řek jsem a potom jsem litoval, bylo to dost krutý; vzhledem k tomu, že měli taky upito, bylo toce leh přehlídno. Ovšem potom, potom se stalo zcela něco neočekávaného. Maja vzala kupičku peněz a začala bankovky rozdávat, jako když rozdávala mariáš. Když došla k Inně, chvílku zaváhala.

Inna dala posuňkem najevo, že ne a tak rozdala všechno, co měla na tři díly. Pochopil jsem, jak to u nich chodí. Na druhý den si domluvili bryčku poměrně brzy na ráno.

„Tak se nás konečně zbavíš, Árone,“ řekla Adél.

„Jo odpověděl jsem,“ můžete kdykoliv přijet, vejměnek je prázdný, když bude nejhůř, máte střechu nad hlavou.“

„Jsi hodný člověk, Árone. Za zpěvu a v závěsu jsme se po půlnoci dokodrcali domů. Já jsem oblečený padl do postele a cítil jsem, jak mi Inna sundává boty. Nebylo mi docela dobře.

Ve tři ráno mně probudily obrovské rány. Lekl jsem se. Byla to bouřka na tento čas značně neobvyklá s mohutným hromobitím a následným slejvákem. Zeslíkl jsem se napil studeného čaje. Inna spokojeně spala v přítmi kuchyně pod svým obrazem. Holky chtěli taky namalovat.

Tajemství s Innou jsme si nechali pro sebe. Nemohl jsem usnout. Probudil jsem se až skoro v jedenáct. Vstal jsem kamna vyhaslé a Inna v kuchyni nebyla, Vyšel jsem ven, doufaje, že uvidím, jak se ženský balí, nikdo nikde. Šel jsem do vejměnku a bylo vidět, že ženský už tu nejsou a že odjeli. Přemýšlel jsem, kam by Inna mohla jít a že kamna byly vyhaslá, dobytek a slepice nenakrmené. Pár holubů lítalo kolem mně. Měl jsem je naučené, že když natáhnou ruku, že si na ni sednou, teď jsem na ně neměl náladu.

„Inno!!

Lítal jsem všude kolem a volal:

„Inno, Inno!“

Co by děla ve vesnici? Přesto vzal jsem na sebe pár hadru a boty a spěchal jsem do vesnice k Arzénovi, jestli nešla něco koupit.

„Árone, ty vypadáš, co se děje?“

„Nebyla tady Inna?“

„Jaká Inna?“

„No ta co s ní žiju.“

Jedno z dvojčat slyšelo, co se ptám, a povídá:

„Ráno jsem ji potkala. Kde, no potkala, ehm, viděla, jela v bryčce společně s těma, ehm, dámama,“ a bála se říct před otcem kurvama.

„Určitě?“

„Jo seděla tam, v pohodě.“

Arzén na mně viděl, jak jsem zdrcený.

„Árone, Árone, slyšíš mně, no tak chlape.“ Nalil panáka bez toho, aby chtěl zaplatit nebo měl z něj prospěch.

„Árone, Árone, odjela, to už tak bejvá, ženský jsou nevyzpytatelný, stejně bys ji nemohl udržet, je svobodná. Možná přijede...

Přikývl jsem.

„Zaplatím ti to.“

„Jdi do prdele, co bys platil,“ a nalil mi ještě jednu.

„Jdu domů, musím krmit.“

„Jo,“ řekl Arzén, „vyspi se z toho, zase bude...“ a po chvílce dodal... „dobře. Bůh to tak chce a co chce Bůh, tak se stane,“ pohledem pohladil obě svoje děvčata.

Cesta domů vedla do toho nejprůkřejšího kopce. Byl *jsem* opět na dně. Věděl jsem, že se Inna nevrátí, že by bylo zbytečné za ní jet a přemlouvat, nakonec byl jsem to já, co jí slíbil, že kdykoliv může, odějí. A to se stalo.

V hlavě mi rezonovala dvě slova: Inno proč, proč Inno. Zároveň jsem ji omlouval. Bože, já vím, že si to nezasloužím. Zůstal jsem sám, sám uprostřed toho divného světa, slyšel jsem doma předměty, lavice, židle, stěny jak si o mně povídají a říkají chudák Áron, Áron Hyrsch.

Párkrát jsem zašel na hřbitov, divil jsem se, že jsem tam občas našel kytičku, což mi vrtalo hlavou, protože Andres na to nikdy nebyl, teda na kytky, musel to tam dávat někdo neznámý.

Pomalou utíkal čas. Nechodil jsem do hospody, do města, staral jsem se drobně o hospodářství a políčka, žil jsem v letargii, homeostaze, žil jsem proto, abych žil, bez zvláštní naděje či požitku.

Byl jsem vnímavější okolí, k předmětům živým i neživým. Četl jsem a občas i něco napsal, snažil jsem se pracovat, abych v noci mohl spát. Ani jsem nenatahoval hodiny, jejichž ciferník byl pomalován čárečkami fialové tužka a zespoda visely dvě železné šišky, které byly stále připraveny k práci, aby mohly vyšplhat táhnout jednoduché převody a tikat a oficiálně ukrajet čas.

Nepotřeboval jsem to, bylo mi jedno, jestli je den ten nebo ten. Udržoval jsem v cimře pořádek, to mi bylo vlastní, pekl jsem chleba i buchty, dělal jsem svůj guláš, kterého jsem se nepřejedl, vyškvařil jsem sádlo a tak jsem žil. Občas jsem zašel k Arzenovým pro tabák.

Řekl jsem si, že musím sehnat psa, protože když jsem odešel, mohl kdokoliv vejít až dovnitř, protože stavení nemělo zámek, respektive kdysi mělo. Nebylo tu kromě jídla zas tak atraktivní zboží.

Šel dnem za dnem, s Andresem a Sorgem jsme občas popili a mlynář mi slíbil psa podobnému tomu, co jsem měl. Sedávali jsme před Channach, na které těsně přiléhal kabát, i když přšelo a pozorovali ji jak majestátně a smutně hledí před sebe na hnůj. Andres pořád chtěl, abych jí kabát sundal. Oponoval jsem, že jí je zima; po čase si na to zvykl. Mlynář mi doporučil jí dát jako strašáka, potom když jsem kabát občas sundal, řekl, že by bylo škoda, aby na ní vrabci srali, že má pěkný prsa a vzdychl. Jeho současná bytná byla obzvlášť korpulentní. Jak říkal Andres, mohl týden běhat kolem ní a vykřikovat, to všechno je moje. Chtěli mne brát mezi lidi. Souhlasil jsem, řekl jsem jim, že to chce trochu času.

Tolik nocí jsem se díval na houpací lavici do studených hvězd. Paprsky měsíčního světla dopadaly na rádobu mramorovou plochu sochy, která byla opravdu podařená kopie a vykreslovala křivky podobné těm, co jsem měl na zdi v kuchyni. Na noc jsem ji sundal kabát, tedy na dobu, kdy jsem seděl a dýmil na lavičce. Cítili jsme se součástí celého univerza. Nemohla v tomto viditelném celku chybět, i když podle zkušeností tomu tak nebylo. A co kdo zanechá stopu na planetě, v lidech přihlouplém prostředí.

Měl jsem rád tyto chvíle před nocí nebo naopak, chvíle před ránem. Už jsem se chystal zvednout, protože jsem byl v polospánku, línej, že nepřikryju Channach se kterou jsem si povídal. Bohyně byla jako Inna, na nic mi neodpovídala, se vším souhlasila či možná

nesouhlasila. Pod chlupatou ovčí kůží bylo příjemné teplo a mně se nechtělo lézt do vlhkého peří. Slyšel jsem vrznout vrátka. Zvuk jsem měl pevně zafixovaný. I kdybych byl ožralý jak slíva, vždycky bych ten zvuk v kakofonii rozeznal.

„Kdo je tam?“

Byl jsem trochu vystrašený, protože v tudle dobu mně roky nikdo nenavštívil. Nic se neozvalo, kroky se přibližovaly, po kamenných obkládaných deskách směrem na vyvýšený násyp k mojí lavičce. Rozeznával jsem v měsíčním světle ženskou siluetu v šátku. Po chvilce jsem se díval na Channach, na živý kamenný exemplář a na živou osobu. Byla to chvilka, chvilíčka.

Než jsem stačil reagovat, lehla si na lavičce a hlava s šátkem do čela mně přistála v klíně.

Byla to Inna.

Očima upřenýma směrem do hvězd se zavrtěla, až se houpačka drobně rozechvěla, chtěla nebo dělala si místo ve svém hnízdě.

Nevím, co jsem měl dělat, chvílemi šťastný, chvílemi spoustou otázek uzamčený do řetězců, otázek, o kterých jsem věděl, že mi je nikdy nezodpoví.

Díval jsem se do jejích očí; na mně nepohlédla, nic se nestalo. Namátkou zkontrolovala, jestli se na ni dívám a potom se dívala dál a dál kam já jsem nemohl dohlédnout. Nevěděl jsem, zda a jak ji mám říct, že půjdeme domů a je čas jít spát. Byl jsem v rozpacích.

„Půjdeme domů,“ a nechal jsem větu otevřenou... Cítil jsem, jak se lehce zvedla a šli jsme domů.

„Jsem rád, že jsi tady.“ Trochu jsem se opláchl a zalezl do zvlhlých peřin. Inna kývla na souhlas. Samozřejmě, že jsem nemohl spát. Slyšel jsem, jak vybírá popel z kachel a zatápí, cítil jsem to. Slyšel jsem, že si češe vlasy a bere ze staré skříňky košili na spaní uloženou přesně

tam, jak ji složenou nechala. Zdálo se mi, že to trvalo neskutečně dlouho. Zasáhlo mne příjemné teplo.

A já v polospánku, když už mi moje biologické hodiny říkaly, vstávej, běž nakrmit, jsem cítil, jak se zvedla peřina a pod ní vklouzla Inna schoulená do klubíčka. Obrátil jsem se bokem k ní a vzal jí do klína. Neotočila se, vzala moji ruku a dala ji přes sebe v oblasti těsně nad pasem, ke mně schoulila, schoulila se celá moje duše. Cítil jsem jedno tělo a jednu duši s jedním krevním oběhem a s jedním srdcem.

Pro tuhle tu chvíli se alespoň vyplatí trochu žít. Věděl jsem, že bude zase další ráno a další den, možná s otazníky třeba velkými ale, Inna je tady, tady u mne, moje kosti rezonovaly.

Slyšel jsem, jak vedle opět tikají hodiny, šišky se dočkaly, Inna je natáhla. Možná, že bych byl raději, kdyby na okamžik netikaly a zastavily se, třebaže na jedné z mnoha namalovaných čárek inkoustovou puškou. Divná noc, štedrovečerní nebo snad velikonoční? Byli na světě s Innou úplně sami. Slyšel jsem její dýchání. Spala v bezpečí. Kdoví jestli byla šťastná jako já? Inno, Inno spíš?

Nepohnula se. Spala jako dítě.

Ráno bylo navlas stejné, čas, který byl mezi jejím odchodem a příchodem vůbec neexistoval. Měl jsem chleba se sádlem a bílý kafe. Inna uklízela.

„Pojď si sednout a nejez se se mnou.“ Sedla si, ulomila chleba a namočila si ho do kafe, Nebyla příliš zhublá, zřejmě se jí nedařilo špatně.

„Zůstaneš nebo zmizíš bez rozloučení?“ Vyčítavě se na mně podívala. Odpověděla mi očima. Zůstane. Dlouho v jejích očích jsem četl otázku, jak si myslím, že mi odpoví. Kývla.

A život plynul dál. Až jednou co jsme přišli z lesa a Inna mně taha-la za rukáv. Channach, co byla jako strážkyně mého skromného panství neměla hlavu, byla uražená či spíše uštělená. Věděl jsem, kdo to mohl udělat. Poprvé jsem viděl na Innu strach, strach z budoucnosti.

Díval jsem se kolem, hlavu jsem nenašel a nakonec jsem se smířil s tím, že si ji dotyčný odnesl jako trofej. Posléze, pozdě večer jsem ji našel v posteli. Řekl jsem to Inně.

Ta se nečekaně rozplakala, jako Řeš u Arzéna nad nevyslovenou budoucností jeho rodiny. Vytanulo mi na mysli.

Sbal se a jdi daleko, odsud jdi a neohlížej se, to by mi radila Řeš, vlastně jsem ji takto naživo slyšel. Inna plakala.

„Půjdem Inno daleko, kde nás nikdo nezná.“

Smutně se na mně podívala. Neřekla nic, plakala, slz neubývalo, nevěděl jsem, jak ji mám utěšit...

Posléze si sedla u kamen a dívala se do otevřených dvířek. Byl jsem přesvědčen, že to byl Oříškář. Mluvil jsem o události i s četníkem. Nechtěl mít nic s tím společného a vzhledem k pověsti z poslední doby se na mne díval takříkajíc skrz prsty. Nemám důkazy. Šel jsem kolem chalupy Oříškáře. Byl na zahrádce.

„Ty hajzle, ještě jednou se mi objevíš u chalupy a zbiju tě!“

„To mluvíš se mnou?“ Otázal se, jakoby se jednalo o housky v krámě. Chtěl jsem jít za vrata.

„Ještě krok a seš tuhej, stejně jsem ti slíbil, že tě zabiju.“ Kousek popošel, hned se vrátil s mauserkou v ruce.

„Tak co chceš, debile? Chceš si popovídat.“

„Nech nás na pokoji.“

„Koho nás, to tebe a tvoji kurvu, o ní se mi nejedná, tebe zabiju za to, cos mi udělal, to přísahám a udělám to hned,“ nabil a vystřelil mi pod nohy.

„Pes po tobě neštěkne jako poté čarodějnici.“ Následovala druhá. Byl oželej.

„Mazej, nebo přijdeš zase o kalhoty.“ Začal se chechtat a já věděl, že je neví, co dělá. Viděl jsem, že to nemá cenu, nabyl jsem dojmu, že využije každé příležitosti, aby mne odpráskl. Zároveň jsem tušil,

že jemu jako hrdinovi z války to projde, neboť moje pověst nebyla valná. Řešením bylo sbalit se a utéct. S tím jsem odcházel. Váhal jsem, jestli o tom mám říct Inně, ale poté, jak plakala jsem se rozhodl, že jí to neřeknu. Odjedeme. Den proběhl normálně, tonus přetrvával. Večer se rozrazily vrátka a do dvorka se nasoukal Oříškář s neznámým kumpánem z války.

„Vypadni, ty hajzle!“ Vzal jsem do ruky vidle vzápětí rána a želený trojzubec odletěl.

„Přišel jsem tě zabít, ty svině.“ Evidentně ožralý na ultimo natáhl k druhé ráně. Ta vystřelila a opět trefila hlavu sochy, kterou jsem se smažil odpoledne přilepit k torzu.

Nabil znovu a mířil na mně. Inna mi skočila do náruče a objala mne.

„Zmizni, ty kurvo, nebo ji dostaneš!“

Sotva než to dořekl, vyšla rána. Cítil jsem, jak mne to málem porazilo. Inna se mi sunula z náručí k zemi.

„Cos to udělal, ty hajzle!“

Oříškář s kumpánem se chechtali a vypadli z baráku. Položil jsem ji na lavici a slyšel, jak se zahltuje. Nevím, dvířka se rozlétla a viděl jsem Andreje, jak běží ke mně. Byl jsem zraněný na rameni. Mně nic nebylo.

„Andres, koně rychle!“

Zůstal stát a civět.

„Kurva koně a žebřiňák, rychle!“

Otočil se a běžel pro žebřiňák. Já jsem byl u lapiducha a věděl jak na průstřely. Vzal jsem kousek ubrusu a přiložit na ránu. Hadičkou od vína vysál rány vzduchu, přiložil část ubrusu. Bylo slyšet, jak Inna popadá vzduch. Byla naživu. Dívala se na mne.

Sevřel jsem jí.

„Klid, bude to dobrý, kde je Andres? Slovo dobrý v těchto situacích jsem nesnášel. Po chvíli se země začala trást, to těžké Andrejovy koně přistávaly u vrat.“

Opatrně i s kůží jsme jí přehodily přes žebříňák. Tlačil jsem ji obvaz k tělu, až to muselo bolet. Cítil jsem její tep, ruce jsem měl od krve a řval na Andreje“

„Jeď, koně ti zaplatím.“ A mohutný hřmot a dusot provázel okolí. Řítily jsme se do města.

„Kam?“ otázal se Andres.

„Do kláštera.“

Známý doktor bydlel hned vedle. Inna usínala.

„Nespi, nespi proboha, nespi *moja duša*, prosím vem si mně Bože ne jí, Inno nespi, nemohu bez tebe žít, lásko, moje lásko, Bože prosím, pomoz mi,“ a začal jsem se modlit. Inna se probudila a dívala se jako onehdy *přeze* mne do vršků stromů, já je viděl v jejích očích. Cesta se zdála nekonečně dlouhá. Přes město jsme přelítli. Doktor bydlel nablízku. Zajeli jsme až do kláštera kde, měl ošetřovnu. Železné injekce a šití staré infuze, penicilíny. Zůstal jsem s ní. Doktore?

„Dvacet čtyři hodin rozhodne, Árone,“ ale...po chvílku dodal dvacet čtyři hodin, pak, kdyby, kdyby, není vyhráno.“

Andrese jsem poslal domů.

Inna sténala, po pŕlnoci se nadechla. A já myslel, že je konec. Chvíli nedýchala, chytila mne za ruku a po chvílce opět natáhla ke mně ruku. Bylo to dobré. Chtěl jsem jít chvíli na vzduch a tak jsem jí to řekla a nevím, jestli mne vnímala. Obešel jsem mohutný dŕm a díval se na ni oknem zvenku. Bylo to divné, zdálo se mi, že k tomu oknu chodím už tisíce let. Vrátil jsem se zpátky, všechno bylo stabilní. Sestřičky mi ráno donesli čaj, jí taky a řekli, ať ji v něm rozpustím kousek chleba a po malinkatých lžičkách, tak aby se nezakuckala, jí dám pít. Byl jsem rád, že jsem alespoň trochu užitečný. Hodiny se nekonečně vlekly.

„Árone, běž domů,“ řekl doktor, „už je to snad z nejhoršího, pŕíď zase je to lepší, když budeš chodit častěji než tady sedět.“

Souhlasil jsem, poděkoval a řekl, že zaplatím kolik si řekne. Souhlasil a já věděl, že mu budu dávat i navíc.

Šel jsem domů, hodil se na postel a usnul. Probudil jsem se až v noci. Zprvu jsem na svoji bolest zapomněl.

Záhy začala přicházet, ne ta nad Innou. Začalo k sobě přicházet rameno. Říkal jsem si, co je to proti její bolesti. Byla noc a já jsem vyrazil ke klášteru. Cestou mi došlo, že jí nic nenesu.

Prvně jsem se podíval oknem. Inna žila. Oběhl jsem kolem a objal jí. Potom stal se zázrak, jak jsem byl nakloněn a s tváří na tvář jsem uslyšel tence s namáhavým výdechem:

„Mám tě ráda, Árone.“

Pomalou šeptaným slovům jsem téměř nerozuměl, myslel jsem si, že je to v mojí myli a po chvíli jsem se odklonil a zcela slyšitelně jsem slyšel poprvé hlas Inny, možná jinak než jsem si to představoval.

„Mám tě ráda, Árone, moc ráda...“

„Inno prosím nenamáhej se.“

Přijel doktor a já vyprávěl, co se stalo. Říkal, že je to možný, že se to stává, přistoupil k ní a ptal se. Co tě bolí. Neodpověděla, pohnula hlavou jako ne.

„Můžeš mluvit?“ Zavrtěla hlavou, že ne.

„Chceš něco říct?“ opět lehké zavrtění.

„Chceš něco říct?“ stejná odpověď.

„Árone, nedělej si naděje, může být zas nemá.“

„Doktore, nevádí mi to, co jsem slyšel, slyšel jsem a stačí mi to, nemusí mi to opakovat, do smrti to nezapomenu.“

A zanedlouho se stalo, že jsem dostal horečku. Rameno se mi zanítilo, točila se mi hlava a musel jsem si lehnout. Naštěstí tu byl Andres, protože jsem měl jet pro Innu.

„Tak kamaráde, příteli, dneska je tvůj šťastnej den, jedem pro Innu, koně jsou nastartovaný, mám bryčku, pojedeme jak panstvo. Co tady ležíš jako chcíplá mrcha?“

Byl jsem k němu otočený zády a on si myslel, že asi spím.

„Árone, vstávej, je poledne.“

Otočil jsem se, a on uviděl pod ramenem mokvající ránu, celou černou.

„A kurva,“ vypravil ze sebe. Sedl jsem na postel a chtěl vstát, zhroutil jsem se. Potom, potom nic, viděl jsem, jak se nade mnou sklání Inna a možná, možná, že jsem slyšel, že mne volá, na mne volá, Árone, já jsem Inna, slyšíš mne? Pomalu jsem nabýval vědomí.

„Ty mluvíš, opravu mluvíš.“

„Ano mluvím a uzdravuju se, to jsi přece chtěl.“

„Jo chtěl a to je dobře, to je moc dobře.“

„Neusínej sakra,“ řekl doktor, kterého Andres přivedl sebou. Nasypal mi na ránu nějaký prášek a podal tabletu hořkou jak pelyněk. Zapil jsem to trochu čajem.

„Uvařte mu slepičí polívku, je to otrava Árone slyšíš, je to otrava.“

„Jak jsem na tom?“ zeptal jsem se doktora, znal jsem to z války. Bude to dobrý.“ Víc felčář neodpověděl.

Vím, co to znamenalo, bál jsem se odpovědi. Je pozdě...nic neodpověděl. Vím, že by mi nelhal. Vzpomněl jsem si na zákopy, tři až pět dní.

„Dal jsem ti morfium.“

„Tak přece se to Oříškáři povedlo, kurva, zrovna teď a díval jsem se na Innu.“

„Hovno se povedlo, bude to dobrý.“

„Nesnášel jsem to už za války, když někdo řekl, bude to dobrý, bylo to už v prdeli.“

Byl ticho.

Doktor řekl, že už půjde.

„V kredenci jsou peníze Inno zaplat' doktorovi.“

Zdalo se mi že, že je dávám katovi. Bylo to, bylo to ráz na ráz.

„Árone díky.“

„Prosím, nech nás tu o samotě a zejtra zavolej písmáka, sepíšu závět.“ Andres neprotestoval.

„Zítra tady bude,“

„A já přijedu taky,“ řekl felčář, „zkusíme to oříznou a dám ti morfium.“

Oba odešli a Inna je vyprovodila. Slyšel jsem, jak ještě přikládá dřevo do kamen, které bylo trochu mokré a trochu začoudilo a potom jsem cítil, jak mne drží za ruku a volá na mně, Árone.

Usnul jsem, možná upadl do bezvědomí. Bylo ráno, Inna spala vedle mne v nepřírozené poloze a stále mne držela za ruku. Když cítila, že jsem se pohnul, usmála se.

„Dobrý den, Árone.“

Nemohl jsem si zvyknout, že mluví.

„Ty mluvíš...“

„Musím čůrat,“ řekl jsem jak malej kluk. Bylo na mně vidět, že to nezvládnou. Přines mi prosím gramofon po babce je na půdě, což bylo štokrle s nočníkem. Zvládl jsem to a trochu se styděl za svou nemohoucnost. Bylo to na mně vidět.

„Nestyd' se, Árone, já jsem tvoje duše, přede mnou nemáme tajemství.“

Nevím, jak si pamatovala moje vyprávění o Channach, Rěš a sám už jsem nevěděl, co jsem jí vyprávěl, když byla ještě němá. Tucet měsíců a co událostí stalo. Motala se mi hlava otrava místo toho aby ustupovala, vedla svoje čáry kolem dokola. Odpoledne přišel písmák, sepsal jsem závět a dal kopii Inně.

Nechtěla to.

„Inno co s tebou bude, Andres slib mi když se něco stane, že na ní dáš pozor.“

Bylo by namístě, aby to sám zamluvil a dal naději.

„Dám.“

A po chvíli, když jsme byli sami mi řekl: „Dám, Árone, ty mi slib, že budeš bojovat, že to nevzdáš.“

Nic jsem neodpověděl, pod morfiem se na to pravdivě odpovědět se nedalo.

Inna přinesla polívku ze slepice, což byl jistojistě sváteční oběd, maso bylo zpravidla v neděli. Naklonila se ke mně a já si zase potvrdil jak je krásná. Neměl jsem chuť.

Andres se na mně významně podíval. Pokusil jsem se o úsměv.

„Tak jo,“ vysoukal jsem ze sebe, „když to vyzvracím tak...“ Inna mi položila prst na ústa a nakrmila mne jak malé dítě, protože levou rukou jsem neuměl držet lžíci.

„Doktore, můžeme ho vzít ven? Můžete opatrně, nespát.“

Andres zmizel a doktor odešel. Za hodinu se Andres vrátil s velkou dřevěnou židlí s a dvěma nosnými úchopy metr z každé strany jako u faraona.

„Tak farao, šup na židli.“

S námahou jsem se přesedlal.

„Inno uneseš ho?“ Inna přikývla a já nesouhlasil. Přivázali mne opaskem, abych nespádl a vynesli na zápraží. S námahou mě Andres přesedlal na lavici.

„Hele já jdu krmit a k večeru přijdu, neboj se Inno a tady, vrátil se ke koním, tady máš Áronovu pušku, co si nechal u mě, je nabitá, kdyby něco tak vystřel třeba do vzduchu, stačí zmáčknout kohoutek tady, vysvětloval, když tak ti Áron řekne. Díky Andres moc dík, dám ti peníze.“

„Za co ty vole, dyť já taky nikoho nemám.“ Věděl jsem, že si je nevezme, stejně bych si je nevzal ani já.

Zůstal jsem sám, vyhnal jsem Innu, aby zadělala na chleba, dělala to poprvý a já ji věřil. Z domu se linula vůně kvasnic. Teprve když jsem na půl nafetovaný si všiml sochy řecké bohyně před hnojištěm.

Byla celá, hlava jí nechyběla, zdálo se mi divné, protože byla tak poškozená a já ji měl pod postelí. Říkal jsem si, že jsem se asi zbláznil. Byla krásná z opravdového mramoru, zdála se mi trochu větší.

Inna courala kolem. Sotva slyšitelným hlasem jsem povídal:

„Inno ta socha, a po chvíli namáhavě dodal... má hlavu nebo se mi to zdá...“

„Nezdá, Árone, to je jiná, koupila jsem ji od sester.“

„Jiná a kam přišla ta stará má duše ulomená“

„Neboj se, je ve stáji v teple,“ povídá Inna.“

„To tam měli ještě jednu?“

„Měli jich tam ještě sedm, kameník je vyrábí.“

Cítil jsem, jak najedou ke mně promlouvá bolest.

„Inno,“

„Copak?“

„Inno, je mi zle.“

Objala mne.

„Já jsem teď tvoje duše, Árone, my jsme jedna duše, jako socha z kamene je pro tebe jedna. Já tě neopustím.“

Opět jsem ztratil vědomí Inna mi zabalila do houní. Probudil jsem se až v noci. Byl tu Andres.

„Nacpi mu tabák Inno,“ a ona hned tak učinila, jako by byla vina, že to neudělala dřív. Tabák mně zavoněl a zahalil měsíc. Trochu lehce jsem popotahoval a pochvilí jsem měl dost.

„Kurva, ta bohyně, má zase hlavu,“ snažil se mně na ní upozornit. Věděl jsem dobře, že ji přivezl on. Inna se šibalsky usmála a povídá“

„On to ví, Andres.“

„No tak to jsem neurejdoval, musíš vykecat i to co nevíš,“ řekl sebekriticky. Pěkná, stejně pěkná, že jo.“

„Jo“ řekl jsem

Je jí zima, nemá ten starej vojenskej kabát s dvěma knoflíky.“

Inna ho přinesla ze stáje, Andres jej vzal.

„Tentokrát to udělám za tebe já, souhlasíš, Árone?“

„Jo, klidně.“ Vzal kabát a šel před hnojiště. Než jej zapnul, šáhnul bohyni na sádrová prsa, chtěl je změřit a ujistit se, že je kopie opravdu podařená. Provinile se na nás podíval; mohl za to, že prozradil naše tajemství. Připadalo mně, že stojím společně ním před Řeš. Bylo na čase *spat*. Na královském trůně jsem se přesedlal do postele. V cimře bylo teplo a vonělo těsto. Andres se rozloučil.

„Zejtra odpoledne.“

„Jo, díky.“ a snažil jsem se z misky dojíst studenou polívku. Nešlo to, Inna přišla, ohřála trochu a nakrmila mne. Šla něco dělat do kuchyně. Tak jsem si přál, aby už měla všechno hotový a přišla ke mně, mezitím jsem usnul a ve spánku jsem věděl, že mne drží za ruku.

Cítil jsem, že dostávám vysokou horečku a cítila to i Inna. Dávala mi mokré obklady.

Árone, Árone, slyšíš mne, dám ti listí, co mne radila vědба.“ Přiložila spaření *liatku robnou* na ránu. Cítil jsem, že se něco děje. Seděla vedle mne.

„Neusínej, Árone, prosím neusínej, vím, že ses nikdy neptal, budu ti vyprávět o sobě, neusínej. Zdálo se mi, že vnímám polovinu slov.

„Narodila jsem se v Satur Mare dobrým rodičům, tatínek odešel do války a už se navrátil, byla to pro mě hrůza a máma jednou odešla a nikdo neví. Kde je či byla, táta pašoval přes hranici vodku a cukr. Chytili ho tam a zavřeli a on útek do Ruska a potom do války. Zůstala jsem v domku sama. V jedenácti letec jsem se postarala sama o sebe do doby, kdy se o poručnictví přihlásil strýc, kterého jsem doposud neznala. On měl spravovat majetek, ale vlastně si ho převlastnil. Odvedl mne daleko na statek a já nevěděla, kde to je neznala jsem cestu zpátky a ani mi to nikdy neřekli. Tam mi začala hrůza.

Přes den jsem pásla a posluhovala, večer jsem musela být v jejich velké manželské posteli. Musela jsem ležet už v sedm hodin a zahříval jim postel, každý den, každou noc jsem musela čichat jejich smradlavé nohy, kopali mně a dělali všechno, všechno, Árone, úplně všechno a dobře věděli, že nespím.

Tak se mi to zhnusilo, den co den jsem musela být v sedm hodin v posteli jinak mně zřezali, jeho družka mně bičem mlátila.

Měli děti, nejstarší syn Nikolaj za mnou chodil na pastvu, byl hodný, taky se jich bál. Domluvili jsme se, že utečeme a já ve čtrnácti s ním otěhotněla, měla jsem ho ráda.

V den, kdy jsme měli utéct mne zradil, byla jsem už v třetím měsíci. Když jsem to řekla Nikolajovi; v ten den mne zradil.

Uvázali mně řetězem u krav a vyhrožovali, nemohli překousnout, že moje dítě by zdědilo jejich statek. Chytila jsem nějakou infekci od krav, brucelózu nebo co, a potratila jsem.

Nechali mne válet v té krvi, snad se nade mnou slitovaly jen krávy, olizovaly mne a na mně nešlápli. Potom mně pustili. Bylo jim jasné, že uteču.

Musela jsem spát zase v posteli ne *kůli* teple, ale pro to abych s Nikolajem nemohla mluvit; já jsem nechtěla.

A jednou na pastvě mě potkala vědma, podobná jako jsi mluvil o Řeš. Plakala jsem a ona chtěla, abych jí vyprávěla co mi je.

Přetočil jsem se na bok a zasténał bolestí.

Řekla mi, abych ztratila řeč, abych mlčela a potom podpálila postel, potom budu svobodná.

Vyhodí tě a ty jdi, horší už to nebude. Byla jsem zoufalá, nutily mne, abych promluvila, mlčela jsem, naučila jsem se mlčet, to je přivádělo k šílenosti, už mne do postele nechtěli.

A stalo se, že museli odjet a já měla jít na pastvu. Vzala jsem uhlíky z kamen a hodila do postele. Než se vrátili postel shořela. Uprostřed cimry bylo vypálené kolo v dřevěné podlaze.

Byla jsem svobodná. Byla jsem blázen. Pamatuji si ten okamžik, utíkám ze zakouřeného domu, který byl celý nasáklý dehtem a já se na něj ohlídl, venku volnost, vítr, ... dala jsem se směrem do lesa, šla jsem dál. Hlad byl mocný a na polní cestě jely holky, stěhovali se na další trasu. Dali mi najíst a jela jsem s nima. Nikdo mne nenutil dělat, to co oni. Nemluvila jsem, zvykli si na to. A šel den za dnem, rok za rokem. A potom jsem poznala tebe.“

Bylo mi teplo, potil jsem se.

„Já, já jsem starý Inno, mám tě rád, já...“ Přiložila mně prst k ústům

„Odpočívej, Árone.“

Chvílema jsem se pobouzel a možná něco nesmyslného říkal, zdálo se mi, že ke mně přišel doktor možná Andres a potom jsem cítil různé vůně a posměšnou kakofonii hlasů a potom se houpal v loďce na vlnách a potom, nikoliv tma, mlha, teplá mlha všeobjímající. Jako bych byl ještě uprostřed matčina těla. A to trvalo snad věky, žádná tma, mlha, která mne nadnášela a byla velmi příjemná a potom, sotva slyšitelný tlukot dosti nepravidelný, který chvílemi přestával, a zase něco šmátralo a zase *opochvíli* šramot a zase nepravidelný klapot, dusot.

A uprostřed, v rozplývajících mracích jsem začal vnímat obrysy geometrického stavu, kořeny, které jsem nemohl pochopit, k něčemu smysluplnému přiřadit a symboly, nápisy, tvary a funkce, nemohl jsem pohnout hlavou ni očima. Ve velkém pološeru, za občasného klapotu a šumu, což jsem záhy pochopil, že to není moje srdce, co tluč, protože to přicházelo odněkud zvenku, pochopil jsem, že jsou to v pološeru oblouky, že to je strop místnosti, zamšené místnosti, ve které jsem ležel. Tak už je to tady, tady je konec, smrt,

„Channach, Channach, kde jsi, už je to tady,“ pomyslel jsem si srabsky a hrůza mne opanovala a to, že jsem se nemohl pohnout dříve se teď ještě násobilo. Začal jsem vnímat obrovský chlad a ztuhlost

a říkal jsem si už je to tady, jako každý z lidí je tu okamžik, který u mne trval strašně dlouho.

Podářilo se mi hýbat očima. Snažil o něco zachytit jako pavouk či klíště jako tonoucí nějakého předmětu postě pud sebezáchovy.

Konečně jsem pochopil, kde jsem. Ležel jsem na márách v kapličce s klenutým stropem, ve které jsem se nedávno skláněl nad Řeš. Očekával jsem, že se se mnou přijde rozloučit alespoň někdo, že v mojím zorném úhlu se objeví tvář Inny.

Živý mrtvý. Zase o podivné klepání s kutání. Moje snahy o pohyb vycházely z pocitů malého dítěte. Snažil jsem se, spíš zkusil jsem se protáhnout. Chrupalo to ve mně a já po chvíli nevím jak dlouho, podařilo se mi si sednout tak, jak jsem se probouzel doma na posteli.

Na sobě jsem měl sváteční oblek i s vestou, pravda trochu navlhlý, neměl jsem boty, třásl jsem se zimou. Spadl jsem na zem a po čtyřech jsem se dobelhal ke dveřím.

Chvála bohu, nebyly zvenku zamčené, vyvalil jsem se na slunce. Světlo mne oslepilo, nic jsem neviděl, cítil jsem, že světlo, to světlo mnou pronikalo. Nejsem přece duch, to bych necítil světlo.

Proč, proč tady jsem, zemřel jsem, mám to za sebou? Channach Channach nikde. Volal jsem:

„Channach, Channach kde jsi, slíbila jsi mi...?“ nikdo se neozval, dunění a štrachot.

Asi jsem chvilku usnul nebo ztratil vědomí. Probudilo mne to dunění. Tentokrát to bylo lepší, postavil jsem se na nohy a opřel o násadu. Na hřbitově někdo byl. Šel jsem k hrobu se svým jménem.

Byl tam hrobník a já dešifroval tukaní. Postavil jsem se nad něj, byl už hluboko. Skoro do ramen můj stín padl do hrobu.

Byl sic přiožralý, ale všiml si toho, otočil se a spatřil mně. Viděl jsem, jak zbledl, dotkl se smrti on a ne já.

„Bože, bože, ty, ty už jsi přišel a já ještě nemám hotovo.“

Záhy se vzpamatoval a vykřikl:

„Árone, nic jsem ti neudělal.“ Vyskočil, vydrápal se a než jsem mu mohl něco říct a upaloval. Dal jsem si hlta z jeho flašky. Byla to Andresova hruškovice. Ramenem mi projel nůž. Podíval jsem se, ještě mokvající rána byly přikryty zelenými lupeny.

Pomalu jsem si začínal vzpomínat na Innu a její vyprávění. Hřbitov byl v mírném kopci. Před ním byla lavička a vedle černej kameň křížek. Sedl jsem si na ní. Nevím, jak dlouho jsem seděl, viděl jsem, že od vesnice sem proudí dav. V čele jde kněz ze svěcenou vodou, za ním hrobník a pak následovala celá hospoda včetně hostinské. Když se blížili, nevěřicně na mně čuměli a začali stát deset metrů ode mne.

„Je to duch, nebo ďábel.“

Farář vzal misku se svěcenou vodou, namočil do ní pár větývek a pokropil mně.

„Není to ďábel.“

Vstal jsem, ostatní couvli.

„Árone, jsi to ty, ty vole.“ Hlas, který jsem dobře znal. Byl to Andres.

„Jo jsem to já a je mi zle Andresi, *pomož* mi domů.“

Od něj to chtělo hodně statečnosti, vystoupil a podepřel mně.

Cítil jsem vůni jeho tabáku.

„Trochu tabáku,“ a Andres mi vrazil svoji fajfku.

„Árone ty děvko, jsi ještě živej.“

„Jo jsem, je mi blbě a skoro jsem se opět sesunul.“

„Ještě není mrtvej, zatím.“ Řekl klidně kněz. Lidé chodili kolem mne a dokonce si na mně sáhuli.

„Pochopil jsem, měl jsem bejt mrtvej, že jo Andres.“

„Jo všichni tě měli za mrtvýho, včetně doktora, ale ty, ty jsi ještě živ. Jak ti chutná tabák, seš živej. Budem tady ještě chvíli

šlapat.“ Pokusil jsem se s o úsměv, před očima jsem měl pořád tu mlhu a strop.

„Bude to dobrý.“

„Neříkej to Andres, kurva, nikdy neříkej, že to bude dobrý, to stojí vždycky za hovno.“

„Hele sedneme.“ Poslal Josku pro koně.

„Mám žízeň.“ Nabídl mi špiritus.

„To ne, Andres, trochu vody.“ Stalo se něco neočekávaného. Andres vylil špiritus a šel kousek ke studánce, což na polích dobře znal, pro vodu, donesl plnou láhev vody.

„Živá voda,“ pousmál jsem se, „opravdu *živa*,“ a vypil jsem naráz celou flašku.

„Kurva, to, tam na druhé straně, tam musí bejt žízeň, co, Árone co tam je, nemají tam ani vodu?“

„Zklamu tě, já jsem byl jako v mlze, jako ve vatě, bylo tam světlo jako v mlze, teplé všeobjímající mlha jinak nic, *anib* žízeň nebyla, cítil jsem, vracel jsem se, vracel před narození. Nedovedu to popsat slovy, to bys musel cítit.“

„Ty se máš, víš, do čeho půjdem. Vytáhl druhou flašku, kde měl *nz* železnou zásobu. Už tu byl Joska, otočil koně a povoz, což mu dalo i přes jeho umění dost práce a pomohli mi nahoru. Rozvalil jsem se na žebříňáku. Největší blaho.“

„Andres, že jsem tu a že žiju, že jsem zpátky, i když na chvilku.“

„Na chvilku jsme tady všichni.“

Místo klapotu krumpáče hrobníkova jsem slyšel klapot koní. Byla to *nejlepší* hudba, co jsem v životě slyšel. Joska se na mne stále nedůvěřivě díval, vždyť včera mně vezl opačným směrem.

Jel jsem domů.

„Jedu domů, Andres.“

„Jo starý brachu, jedeme domů.“

Jízda ze záhrobí. A stalo se, že téměř na stejném místě, jako kdysi, mi s Innou odjel Andres na horizontu v mírném dolíčku, jsem ji uviděl, viděl jsem a podle pohybu jsem byl přesvědčenější, že to je Inna.

Nezastavila se. Utíkala proti koním. Joska zastavil. Koně ržály. Chtěl jsem vstát, nebylo mi dobře, zůstal jsem sedět a možná pohybem jsem si chtěl ulíznout šaty. Skočila na žebříňák a dojatě plakala.

„Inno, moje Inno,“ zašeptal jsem, Inno, „já jsem se vrátil.“

Inna chtěla něco říct. Nemohla, sotva popadala dech. Místo toho mne obejmula. Měl jsem strach, aby ze mě nebyla cítit vlhkost a zatuchlina márnice z kaple na márách.

„Vrátil jsem se. Inno.!”

Inna vzlykala a šeptala:

„Přinesla jsem ti boty, Árone,“ a znovu se přitiskla. Ještě jednou to zopakovala: „Přinesla jsem ti boty, Árone.“

Teprve v šátku jsem si všiml zabalené vyčištěné boty. Víc nic. Uvědomil jsem si, že jsem pořád bosý. Koně se rozjely. Andres Joska se neubránili dojetí.

Cestou jsme dorazili až do vesnice. U Oříškáře jsem chtěl zastavit.

„Hele Andres, pomoz mi prosím. Vystraším ho, Andres.“

Oříškář seděl na lavičce. Uviděl mne a zbledl.

„Jdu si pro tebe.“

Oříškář začal prosit.

„Ty, ty jsi přece mrtvej Árone, odpusť.“

„Ty už jsi mrtvej taky a půjdeš se mnou do pekla.“ a roztáhl jsem ruce, až mne zabořilo rameno.

„Nikam nejdu.“

„Pros za odpuštění.“

Oříškář kleknul na kolena, přišel jsem blíž. Třásl se jako osika. Dotknul jsem se jeho ramene.

„Dobře odpouštím ti, ale ještě jeden hřích, přijdu si pro tebe.“

„Ano slibuji.“

„A teď se otoč, lehni si, já odejdu, věz, na co jsi přísahal, já ne-najdu pokoje, když ten slib nedodržíš.“

„Ano ano.“

Viděl jsem, že se počural. Tiše jsem odešel. Musel slyšet kopyta pekelných koní s ďáblem jako vozatajem. Bolelo mne rameno, jel jsem domů a Inna mi ho ošetřila.

Cestou po vesnici vůz vesničan pozorovali, babky se křížovaly. Bylo jasné, že k našemu baráku se hned tak nepřiblíží. Byl to počátek a inspirace pro vypravěče příběhů.

Došli jsme domů. Doma bylo doma a já se pomalu léčil. Navštívil mně i doktor.

„Doktore, jak to, že jsem obživnul?“

No není to tak, nikdo z lidí neobživne, ty jsi nebyl mrtvý, četl jsem o tom, že někdo upadne do spánku, kdy není znatelný dech ani téměř tep a potom se probudí, chvála Bohu že ty jsi bez následků, třeba ochrnou na půl těla nebo oslepnou a tak.

Byl jsi dlouho v bezvědomí, bledý a přestal si dýchat, alespoň se to zdálo a potom, taky listy, co ti dala Inna, to ti zabralo, nevím proč, prostě zabralo.“

Dal mi prášky a doporučil čtrnáct dní v posteli a potom opatrně vstávat. Po třech dnech jsem to nemohl vydržet a tak jsem posedával u kamen, trochu jsem kouřil, ostatní obhospodařovala Inna.

Měli jsme příležitost k hovorům, až se zdálo, že už si nemáme co říct a chvílemi jsem mlčel a občas vzpomínal, že když Inna byla němá, bylo to k něčemu dobrý. Co bylo důležitý, že jsme si nelezli na nervy a rozuměli jsme si. Inna byla ráda doma, četla knížky a podstrojovala mi.

„Inno, co bude dál?“ zeptal jsem se jednou u jídla.

„Neboj se, Árone, život přinese další události.“

„Víš, co je mi divné, když jsem se vrátil, no tam odtud, tak jsem si myslel, že bude všechno jiný a jinak, nevím, jak bych ti to popsal, snad že tady už nebude chalupa, že bohyně bude na skládce, že krajina bude jiná o mnoho starší a ono je to pořád stejné, nic se nezměnilo, uplynulo trochu času.“

„Je to tím, Árone, že sis myslel, že na to dění a hemžení, kamení na poli, můžeš nebo uvidíš shora a možná, že to můžeš pozorovat nebo řídit. Ty ale ty jsi tady dole a seshora nevidíš, vidíš jenom to jak si vysoký a můžeš, dosáhnou zrakem horizontu, nikoliv za něj, pokud kousek nepopojdeš.“

Rozuměl jsem jí. „Já vím, je to pravda, nemůžeme se izolovat od lidí, musíme mezi ně, víš co, půjdeme do церкви až trochu budu moci.“

Souhlasila.

„A potom, potom pojedem do města. Koupím ti něco pěkného a koupíme si rádio.“

A tak se stalo, když mi bylo trochu líp, vypravili jsme se do kostela. Zastavil jsem se na hřbitově, bylo to při cestě.

Zamávalo to se mnou, když jsem viděl hrob vykopaný pro mne, díval jsem se dolů. Bylo to vedlejší místo vedle Řeš. Inna se ke mně přitiskla a táhla mne od něj.

Vzpamatoval jsem se. Bylo mi jasné, že hrobníkovi nikdo nezaplátil.

„Zaplatím hrobníkovi,“ řekl jsem nahlas. Nebylo mi dobře.

„Nepůjdeme domů?“

„Ne Inno.“ Směřovali jsme ke kostelu.

Vešli jsme postranním vchodem. Očekával jsem reakci. Záhy se dostavila.

Celé církevní společenství se na mne dívalo, že bych přišel jako spasil, ale někdo, kdo měl za sebou smrt, i když to tak nebylo.

Zdalo se mi, že je to spíš závist, že jsem se vrátil odtud, kam vlastně šli, tedy k bráně Rabínovy hory, kterou musí každý projít

Tam na druhé straně bylo ono tajemství, do kterého jsem nakročil. Viděl jsem mlhu, živé barvy kmenové struktury, zvláštní nepři porovnatelné události, slovy nepopsatelné. Bylo to divné možná jiné, nic víc.

Kdoví, co se honilo hlavou. Styděli se možná zeptat. Mnohým bylo už divné to, že žiju z prostitutkou. Odsuzovali věkový rozdíl a nevím, jestli se mně spíš báli nebo co. Byli zvědaví na faráře, co řekne při kázání. Toho nevyvedlo nic z míry. Mše probíhala tak jako vždycky. To ostatní zcela uklidnilo.

Nikdo se s námi nebavil, nepozdravil. Po chvilkovém postávání před kostelem jsme zamířili domů. Andres i nikdo důvěrně známý tu nestál. Cestou jsme si sedli na okraj cesty a já si odpočinul a dal trochu tabáčku.

Zdalo se nám, že jsme zůstali sami, sami uprostřed placky zeměplochy. Můj nápad, že půjdem mezi lidi, se nepovedl.

Co já, já měl Innu. Nevím, chtěl jsem, aby Inna byla mezi lidma, nejlépe kdyby měla kamarádky ve stejném nebo podobném věku.

Bylo mi divné, že je to stejné, jako před tím a já, já jsem skoro zapomněl na Channach. Kdo ví, zda natáhne mi v té mlze ruku, aby mně převedla a co uvidím, snad ne stop v márnici.

Otrásl jsem se.

„Co je ti?“

„Vzpomněl jsem si na probuzení v márnici. Viděl jsem strop a nemohl se hýbat, Inno bylo to děsné, v tu chvíli v okamžik bych byl radši, kdybych se neprobudil, nemyslím tak, že bych se nechtěl vrátit. V ten okamžik jsem byl vygumovaný mozek a myslel jsem sám na sebe, nikdy jsem takhle nemyslel. Báł jsem se sám o sebe, a ještě víc, že jsem sám a sám zůstanu, to bylo to nejhorší z citů.“

„A co by sis přál, pokud by se ta mlha rozplynula, co bys chtěl vidět nebo cítit.“

Zamyslel jsem se a bylo mi divné, že jsem si takovou otázku ještě nepoložil.

„Nevím, možná něco krásného a neznámého, co tu není, co bych nemohl k ničemu přirovnat, co je zemského a naopak, to co je tady, pole louky, teplo a ty lidi které jsem měl a mám rád.“

Byl čas jít spát. Inna už automaticky se schoulila do klubíčka. Od vedlejších kamen problikával plamen, respektive jeho odlesk olizoval Inniny křivky a zasahoval až do vedlejší místnosti. Nechtělo se mi spát a tak jsem se přitulil. Inna nespala.

„Spíš Inno? Nemáš ke mně odpor?“

„Ne,“ dodala stručně.

„Ještě ne, nějak se mi nechce.“

„Myslíš Inno, že si vystačíme sami dva?“

Zeptal jsem se po dnešní zkušenosti.

„Nebylo by skutečně lepší, kdybychom to tady prodali a jeli hodně daleko a tam začali.“

„Já nevím, Árone, všude je něco, tady to znáš. Jestli-to chceš udělat jen pro mne, tak nemusíš, a budeš-li chtít, půjdu s tebou kamkoliv. Stejně se sem vrátíš, máš Říš a dobré lidi, co jsi znal. I vlaštovky se vrací do stáje každý rok.“ Byla to pravda.

Bylo ticho.

„Víš co, tak si to rozmyšlíme, je tu možnost. Je pravda, že potom, co se mi stalo, vnímám *živoucn*o trochu jinak, v rovině, ne z nadhledu, jak jsi říkala, trochu z povzdáli.“

„Já vím,“ řekla Inna a otočila se ke mně.

„Víš, Árone, když jsem byla „němá“, povídal jsi mi o Channach, že ona je tvoje duše. Ze začátku jsem to necítila, teď vím, že říkáš pravdu. Cítila jsem ji vedle sebe, spíš v sobě, je mi blízká, blizoučká. Kde já mám svoji duši Árone, pověz mi, kde ji mám hledat?“

„Ty jsi sama duše, Inno, ty ji nemusíš hledat, *duša moja*,“ odpověděl jsem podle skutečnosti, co jsem si v tuto chvíli myslel.

„Jsi skutečná, něžná duše Inno, tolik se Channach podobáš, myslím si, že mne splýváš. Možná, že se nám ukáže nebo kdo ví, jestli ty nejsi skutečná Channach, ech, co skučené,“ a dodal jsem trochu, abych to odlehčoval rezaté krásce.

„Ty,“ a štouchla do mě.

A bylo ticho. Cágrovky byly tišší a tišší a zdálo se mi, že potřebuji natáhnout.

Po půl hodině, kdy se zdálo, že oba spíme Inna zašeptala:

„Já, já jsem *tvoje duša* Árone a ty jsi moje srdce.“

Nic jsem na to neříkal. Věděla, že nespím. Věta pro mne byla úžasná a krásná, že rezonovala jako nitky létajícím a vyplňující celý prostot. Říkal jsem si, že to museli slyšet lidi dobré vůle, třebaže ve snu. Okamžik, za který stálo a stojí žít. Stačí málo, malinko, za jednu prostou větu, o pár slovech. Vzpomněl jsem si na váhy a zdálo se mi, jak pokládám na jednu stranu celý byt nepodařený neužitečný svůj život; na druhou stranu pár slov.

Bylo to ve snu. Zdálo se mi, že to musela slyšet i antická bohyně na zápraží a že se znatelně shovívavě lehce usmála. Uvědomil jsem si, že jsem jí zapomněl obléct kabát na noc a zapnout na dva knoflíky. Když jsem se vzbudil, šel jsem jí obléct.

Šel den za dnem, nepřekáželi jsme si a byli rádi spolu.

Po třiceti jedna dnech jsem usínal a Inna už spala. Měla ráda kytky. Věnovala spoustu pozornosti. Mně se ještě nechtělo spát a až po chvíli jsem si šel lehnout.

Když už jsem skoro spal, slyšel jsem vrznout vrátka. Měl jsem v domě odposlouchaný tradiční zvuky a trochu mne to znepokojovalo, protože jsem si myslel, nebo byl přesvědčen, že jsem je zamknul.

Nestálo za to, se úplně probudit je mi nechtělo a tak jsem se zavrtěl a pokračoval. Po dlouhé chvíli jsem zaslechl zase známý zvuk, jako když kdosi zašťoural v kamnech a přiložil pár polínek, byl to

zcela zřejmý pohyb uhláku, kde bylo naskládané dřevo, zároveň se dobře sušilo.

Vzbudilo mně to, protože jsem viděl v kuchyni světlo od otevřených dvířek. Přesvědčil jsem se rukou, že Inna spí vedle mne. Zprvu mne napadlo, že by to mohl být jiný nebo zloděj a nebylo mi to jasné, proč by přikládal a tak mi to nedalo.

Vstal jsem a šel se podívat do kuchyně. Ztuhnul jsem. U stolu seděla Channach. Čekala na mne, jakoby vstoupila do snů, schválně vzbudila. „Channach, jsi to ty?“

„Ano jsem to já, já jsme to, tvoje duše, tvoje ...všechno.“

„Channach, Channach, kde jsi byla,“ dodal jsem tiše, abych nevzbudil Innu?

„Já jsem stále s tebou Árone, vždyť jsem ti řekla, že tě neopustím, patříme přece k sobě.“

„A ty, ty jsi byla se mnou i tam, tam v předsálí,“ nechtěl jsem říct v márnici.

„Ano myslíš v kapli na hřbitově, ano bylo jsem s tebou.“

„Neviděl jsem tě tam. Volal jsem na tebe.“

„Neviděl jsi mne a já jsem tam byla, byla jsem mlhou, co tě konejšila, to ty jsi mne neviděl, protože jsi mi a ve mně neuvěřil.“

Chtěl jsem se přesvědčit, že je opravdu živá, natáhl jsem k ní ruku a ona mi je podala obě. Objal jsem ji a cítil její zvláštní vůni. Byla to zase ta moje překrásná Channach.

„Co bude dál Channach, já, já tu mám Innu, a to ty víš, co mám dělat?“

Tak tu budeme obě, ona ve mně a já v ní,“ řekla Channach tak, jako by se naprosto o nic nejednalo, jako o banální záležitost.

„A, a uvidí tě, Channach, jako já.“

„Jasně přece, bys nechtěl zakrývat svoji duši. Nebo se za mne stydíš?“

„Víš, vyprávěl jsem o tobě, nevím jak teď. Bojíš se, že to nepochopí, já na ni žárlit nebudu, to víš.“

„Máš ji rád, Árone?“ Dodal jsem tiše, snad aby to Inna neslyšela.

„Mám.“

„Máš ji rád víc než svoji duši, Árone, máš ji rádši než mne Árone? Nebo snad chceš, abych teď byla šeredná nebo abych se proměnila v kus nábytku, co chceš, řekni, Árone?“

Věděl jsem, že musím cosi říct, ona to určitě věděla, Inna nebude spát jako šípková Růženka.

„Já nevím, Channach ty jsi moji součástí a o Innu bych nechtěl přijít, je to moje srdce Channach.“

„A co ta bohyně venku, co to je tvoje modla či co, nezdá se ti to blbý třeba vůči mně nebo Channach.“

„Co bude dál, Channach?“

„Bláhový Árone, ty jsi mojí součástí ne já tvoje.“

Inna se začala probouzet. Lekl jsem se. Byl jsem zmatený a díval jsem se s otázkou na Channach. Pozorovala mne s lehounkým úsměvem, situaci chtěla odlehčit.

A slyšel jsem, zprvu, tiše zašeptala, Árone. A posléze nahlas:

„Árone, kde jsi?“

Nedalo se nic dělat. Nevěděl jsem, co mám dělat. Nedovedl jsem si představit, že by si sedli vedle sebe. Vždyť co jsem, co jsem já, abych rozhodoval, co nebo kdo bych měl vybírat, zdálo se mi to nesmyslné.

„Árone,“ ozvalo se.

„Ano jsem tady, v kuchyni.“

„Co tam děláš, je ještě brzy.“ Přiložil jsem,“ zalhal jsem a podíval se na Channach a ta se nehnula stejně jako ta moje kamenná bohyně před hnojem. Jsem tu a povídám si...

„S kým si povídáš?“

„Povídám si s Channach, se svou duší,“ a dodal jsem tiše a provinile, jak jsem ti o ní vyprávěl.“

„Je tam s tebou?“ Vzdychl jsem. „Ano.“

Slyšel jsem, vstává, nazouvá dřeváky a slyšel jsem dřevěný drobný subtilní blížící se klapot. Tak a teď to přijde. Vešla v přitmě do kuchyně a otevřela dvířka u kamen. Co přišla, kamna nevyhasla jako by to bylo pojítko mezi námi, skoro jsem se bál, aby nevyhasly, měl jsem strach, že se něco stane, nebo že vyhasnou a ona odejde. Channach neviděla, přišla ke mně a schoulila se, sedla si na klín proti Channach.

„Tak kde je tvá duše.“

Channach na mě koukala, za stolem.

Uvědomil jsem si, že ji na rozdíl od předeslané skutečnosti Inna nevidí.

„Tak, kde je tvoje dušička?“

„Tady sedí naproti.“

Koutkem oka se přesvědčila, že tam nikdo není.

„Ty ji nevidíš?“ zeptal jsem se.

„Jo já ji vidím, jsem přece tvoje srdíčko a já a tvoje duše jsme úplně jedno.“

Channach se pousmála.

„Jsem tady Inno, stejně jako tvoje srdce.“

Tentokrát to zabralo. Inna sebou cukla. Slyšela Channach neviděla.

„Ty, ty jsi jeho duše?“

„Ano Inno, jsem jeho duše a ty sníš svůj sen a až se probudíš, zapomeněš.“

„Árone říkal, že jsi krásná, nejkrásnější,“ dodala a já viděl, jak se trápí.

„Ano, možná ale stejně můžu být ohyzdná a smrdící. Netrap se tím Inno, ty jsi skutečně krásná vykoupená existencí. Áron je mojí součástí, i ty.“

„A já, já mám taky svou duši.“

„Ano, máš?“

„Proč se mi nepřihlásí.“

„Ona i já se ti přihlásí, až bude tvůj okamžik, každá duše se k sobě přihlásí.“

„Ty znáš moji duši.“ Ano, je to jinak než si můžeš představit, jsme jako proud vodopád voda, která teče dolů a zároveň nahoru. My známe linky a příběh, artefakty, vidíme začátek i konec, Inno, je to složité a zároveň jednoduché.“

„Co bude s námi, Channach, já...?“ Inna se díval směrem k Channach se kterou jsem mluvil.

„Jsme na začátku nebo na konci?“

Channach místo toho se zvedla a šla přiložit. Inna zírala, jak se dvířka kamen samy otevřely a zase po přiložení se zavřely.

„Árone,“ povídá moje duše, „je čas, abychom se na čas rozloučili. Buďte s Bohem.“ Zvedla a odešla, bylo slyšet vrznutí vrátek.

Inna se trochu třásla.

„Odešla,“ řekl jsem smutně a Inna se ke mně přitulila.

„Odešla, aby zase přišla. Chtěla bych být tvou duší, Árone.“

„Já tvou,“ řekl jsem smutně, „ani nevíš jak, ležel bych ti dobrovolně u nohou.“

„Vyměnil bys svoji za moji duši, Árone?“

Bylo snazší odpovědět, když tu Channach nebyla. Podvědomě jsem cítil, že je s námi a spíš, že já jí nevidím, tentokrát já. Připomnělo mi to slepou Réš. Viděl jsem před sebou Channach. Sedí na štokrdleti a přikládá do kamen a pozorně poslouchá, co odpovím.

Inna čekala na odpověď. Nemohl jsem se vykroutit, odpověď pro ni byla jednoznačná, buď ano, nebo ne. Byla i odpověď pro mne. Vykšeftovat člověčí duši za jinou, člověka z masa a kostí s duší, kterou jsem si představoval, neboť bral jsem Innu jako součást jediné duše.

Měl jsem Innu raději než sebe a duši? Inna netrvala na odpovědi a chtěla se zvednout, že se ještě chvilku natáhne, v prvním zdání, že to není důležité. Bylo to nejdůležitější v umouněném krutém a divném světě, velkém a malém; otázka, která měla rozhodnout o mém bytí a nebytí.

„Počkej, vyměnil bych svoji duši za tvoji.“

Bylo mi divně, měl jsem pocit zrady, slyšel jsem Channach v koutku srdce zaplakat.

„Mám tě rád Inno, víc než sebe.“ Byl to argument spíš pro mne, obhajoba. Políbila mne.

„Já vím, Árone, Channach to ví. Jdu si chvilku lehnout. Pojd' taky, nech to svoje přemejšlení sedět za stolem.“

Šel jsem a v polospánku se mi zdálo, že co se událo před chvílí nebyl sen či skutečnost. Nevím, jak dlouho jsem spal. Probudil jsem se úplně normálně. Inna byla obvykle vzhůru, žádná změna.

„Ty jsi byl v noci vzhůru, bolí tě to?“

„Já, já nevím, ne, nebolí.“

„Hm.“

„Proč se ptáš Inno?“

„No když jsem ráno vstala, bylo ještě přiloženo do kamen. Já jsem určitě nepřikládala, je to divné, máme věčný oheň,“ a trochu se usmála. Tedy nevěděla o ničem, byl sen. I já jsem byl spokojený, ze svého alibismu, že jsem nepřišel o Channach. V hlavě se mi pořád vážilo, co je skutečné a co neskutečné.

Vzpomněl jsem si, jak jsem seděl u ruletového stolu s Réš

„Rozmysli si to, myšlenku, kterou ti dám, není z tohoto světa, za ní nezaplatíš,“ vzpomněl jsem si i na to, jak se dívala opětovně na stůl se zeleným filcem hráčského doupěte.

„Nedá se to vrátit. Opravdu, miluješ svoji duši?“

„Je to divné, divný je svět, veliký i malý zároveň, opakuje se.“

„Jo, ano Árone, kdoví, my jsme pouze ti, co chodí po zemi, nic víc a míň, lepší už to nebude.“

Vzpomněl jsem si na možná sen nebo skutečnost a začal jsem přemýšlet kam Channach odešla, kde chodí a kde bloudí má duše. A taky, jak by vypadala duše Inny. Nechtěl jsem si připustit, že by se jí zdála v podobě fešného mladíka. Kdo ví, co by si přála a silně pochyboval jsem, že by její přání byl můj obraz.

Mimoděk jsem se podíval sám na sebe. Skutečnost potvrzovala moje myšlenky. Co na mě vůbec vidí, co je na mně dobrého. Já být ženou...

Venku se rozednívalo hodně ztuhla. Nabíhal pošmourný den a přšlo, dá se říct lehce a stále. Vyšel jsem na zápraží. Byl tam čerstvý vzduch, zima, trochu vítr a jednoznačně vlezlo. Cítil jsem, že mi proniká póry kůže. Donesu kus ozonu domů.

Vždy jsem cítil, když příchozí přišel nasáklý čerstvostí z mrazu. Kampak v sychravém počasí šla moje duše, jestli se mohla schovat, kdo ví. Divné mámení a divný den, divný svět v rádobý čarovném a vlídném rumunském pohraničí.

Je to místem nebo lidma v určitém čase. Hm, jít s Innou nevlastně kam, když země je kulatá, došli bychom zase sem, v jiném čase, možná dopředu, možná dozadu, možná s jinými příběhy a jinými křížovatkami. Kdybychom se nepotkali, jo kdyby. Ach jo, povzdechl jsem si, lidské mámení a namyšlenost.

Jako kdysi jsme seděli na houpací lavičce. Inna si na ní lehla a obvykle, dle zvyku jsem jí dělal polštář. Byla jasná obloha, z nejjasnějších, byla noc podobná dnu. Světelné pruhy mléčné dráhy byly doslova oslnivé. Pohled mne nepřestal dojímat, pokaždé jsem si říkal, že tam, tam je krásně, i když chladno, čisto a jsou tam ti, kteří pajdali přede mnou a každéj má svoje místo, svoji věčnou permanentku, jsou živí a čekají, že se k nim přidám.

Jsou příběhy, které já nemohu pochopit, že i tam se něco děje, i tam je možnost žít a tvořit a brát do dlaní čas jako vodu a umývat se v něm, ech, vzdychl jsem si, kdo ví, Channach to ví.

Prohlížel jsem si Innu s lehkým spánkem, její obočí a zvláštní barvu jejích rtů. Nedovedl jsem pochopit, že sebou nemusí hejbat jako já a pořád hledat tu nepohodlnější polohu než se mi opět přeleží. Díval jsem se střídavě na oblohu a do její tváře a myslel, že obrazy a artefakty mají cosi společného zrcadlo zrcadla.

Díval jsem se kolem sebe. Antická bohyně ve vojenském plášti se stále dívala do hnoje. Začal jsem uvažovat, než půjdu spát, že bych jí měl trochu pootočít, aby se mohla dívat kousek jinam.

Zdálo se mi, že slyším šramot za vratkýma.

Hlodala mne myšlenka, když mne před časem vynášeli či vyvázeli, jestli mne nesli tou malou nebo velkou bránou. Bylo zřejmé, že klenuté brankoví nás oddělovalo a chránilo před cizím světem, před různým zlem a *čarama*, magnetizmem a doví čím ještě.

Šramot sílil a otevřel branku, malou branku. Viděl jsem v pološeru štíhlou ženskou postavu, co prostupovala, penetrovala horizontem událostí, což byla vlastně branka. Šla po mírném náspu s kulatých opotřebovaných kamenů směrem j nám. Byla to Channach. Zastavila přede mnou a já ji opravdu viděl v dýmu své fajfky jako nadpřirozenou bytost. Byla krásná, mimoděk mi na okamžik sklouzl zrak na pihovatou Innu, abych se přesvědčil, že spí, neboť jsem doufal, že moje duše mne nezradí a nebude škodit.

„Jsi to ty, Channach, můžu si na tebe šáhnout?“

Lehounce se pousmála a v okamžik viděl jsem stejný úsměv jako Réš, Inna a dalších žen, co jsem měl rád.

„Árone, neboj se, Inna spí.“

„Channach budeš tu s náma, já bych to vysvětlil...“

Přerušila mne.

„Já jsem stále s tebou Árone, cožpak jsi zapomněl.“

„A Inna, Inna má taky svoji duši. Ano, tomu bys nerozuměl, nechtěj tomu rozumět, je to mimo tvoje já.“

„Co bude dál, Channach, co bude..., poraď prosím.“

„Mám, spíš vidím pro tebe dvě cesty a ty se můžeš svobodně rozhodnout, Árone. Můžu se stát Innou, já i Inna budeme jedno, tvoje duše bude její Árone a nebo, možná osud, možná něco, co se nedá pojmenovat lidskými slovy na druhé straně váhy se sní rozloučíš a já budu stále s tebou, pouze já. Nepřestaneš jí hledat a bloudit budeš po světě jako Ahaswér. Tak by ti to řekla Řeš.“

Je to na tobě, Árone jiné cesty nejsou, to mi věř, jednu si musíš vybrat. Už když ses narodil, jest dáno, kdy zemřeš. Jenže smrt je jako zastávka a může se stát, že nevystoupíš, až na příští nebo dojedeš na stejné místo.

Koleje vedou pořád dokola, od věků do věků a v tom tkví tvoje nekonečno. A ty jsi *fázor* a je ti dán úhel, co tvoří výseč, tvůj protuberanci, příběh tvého žití, překrytý jinými, mnohými vlnami rádoby osudů, spíš svobodných příběhů.

Já jsem úhel na opačném konci a já vidím střed, o kterém se to otáčí, protizávaží na pomněnkovém kolotoči Rozhodni se, Árone a to tady a teď, abys svobodně vyvážil svůj příběh.

Inna se lehce spokojeně zavrtěla. Channach si sedla vedle mne na kousek zbývajícího místa. Hřála, zdálo se mi, že nic nevážila.

Vzala mne za ruku a položila mi hlavu na rameno. Na houpačce ve vesmíru jsme byli aktéři všeho, co jsem miloval. Byla teď a tady, se mnou. Houpačka byla rázem zavěšená ve věčnosti a pode mnou i kolem sebe nic, nic. *Solamente* překrásná mléčná dráha a teplo, kterým jsme se hřáli navzájem. Kupodivu nebál jsem se, že spadnu. Neměl jsem známý pocit nejistoty a strach, jako na mostě. Kousek od sebe jsem cítil imaginární selskou *brakostroj* kudy odejde nebo

neodejde Channach. Nevím, jak dlouho to trvalo, možná celou věčnost a Inna se začala probouzet.

„Já jdu, Árone.“

„Nechod' nikam Channach zůstaň.“ Podívala se na Innu.

„Bude dvacet dva dní, co uplyne od této chvíle a ty se rozhodneš. Víc pro tebe udělat nemohu. Je to tvoje rozhodnutí, ne moje nebo Innino. Nalož s ním podle svobodné vůle.“

A cítil jsem, že její slova dostávala konkrétní obrysy, konkrétní kůže a hnojiště, antická socha i brankoví.

„Channach mne lehce políbila a pak už jsem slyšel, jak vrzly malá vrátka. Zůstali jsme s Innou sami. Probouzela se.

„Jdeme spát, Árone,“ a já v jejích čistých očích po spaní, v hlubokých studánčích očích viděl mléčnou dráhu.

„Viděla jsem Channach ve snu, něco povídala a já hloupá jsem to zapoměla.“

Díval jsem se na bohyni. Zpozorněla.

„Děje se něco?“

Vzdychl jsem.

„Ne Inno nic se neděje, přemýšlel jsem, jestli nemám trochu naši bohyni pootočit, aby se nemusela stále dívat do hnoje.“

„Jo, pomůžu ti s ní.“ Pak dala nohy dolu a seděla pohodlně jako Řeš ruce v klíně, po chvílku se zvedla, vklouzla do dřeváků a až jsem vstal, odnesla domů ovčí kůži.

Vrátila se a pootočili jsme bohyni o pár stupňů úhlu o pár, co urazil čas mého *názoru* času žití. Bylo mi divně, dvacet dva dní je ještě dost.

Inna mně políbila a já ji k sobě přitiskl víc než kdy jindy. Měl jsem dojem, že vycítila, že se něco děje, že nejsem upřímný. Najednou jsem si nebyl jist, jestli při návštěvě Channach nedělala, že spí. Musel jsem věřit své duši, čekalo mne rozhodnutí. Přesto jsem se cítil jako zrádce.

A tak byly další a další dny. Seděl jsem po práci v kuchyni. Nemohl jsem se zbavit dojmu, že Inna něco ví. Mezi náma to bylo trochu jiné, to tajemství tvořilo membránu zcela neviditelnou, sice propustnou, tam i zpátky. Zpomalovalo rychlost světla, myšlenky mezi námi. Báł jsem se neprořeknout. Stejně jsem dny přemýšlel, jestli se mám svěřit nebo ne. Házel jsem si mincí pro alibismus. Nebylo mi to nic platné. Inna mi podstrojovala a připravovala mleté maso na *holubci* či *sarmale*.

Rumunské *sarmale* dělala skvostně dle tradice. Mleté maso dochutila pepřem, solí, vajíčkem, přidala mrkev nastrouhanou na jemno a cibulku. Obojí si předtím dohromady osmahla na pánvi na trošce oleje. Nevěřil jsem, dodá to masu nádhernou vláčnost a nevysuší se. Pak přidala uvařenou rýži. Zelí si rozebrala a ovařila listy. Vykrojila tuhý střed a zamotala do malých bombiček a naskládala těsně vedle sebe na pekáček. Podložila kysaným zelím na dno, a zalila směsí rajčat s vodou, kterou jsem si předtím chvilku povařila s bobkovým listem a novým kořením. Přílohou byl čerstvý chleba a zakysanou smetanou.

Mnohé jídlo jsem od ní měl moc rád. Ačkoliv jsem dršťkovou polívku nesnášel – *ciorbă de burtă* – dršťkovou polévka s česnekem ano, byla vynikající.

Pozoroval jsem, jak se obratně točí kolem plotny. Venku byla skoro tma.

„Co je, Árone?“ Zeptala se, když jsem si ji dlouze prohlížel a musela cítit, že se mi líbí.

Nevím proč, najednou v mžiku jsem se rozhodnul.

„Inno, zdál se mi sen, víš, když si spala na lavici v klíně.“

Inna zpozorněla.

„Sen?“

V krajině Zakarpatí byly sny velkou součástí každodenního života.

„Přišla za mnou Channach, víš tou brankou a...“ vyprávěl jsem jí dopodrobna, co se stalo... Skončil jsem. Všiml jsem si že Inna přestala vařit. Sám jsem měl skloněnou hlavu. Přehlédl jsem, že Inně tekly slzy jako hrachy. V kamnech praskalo a než jsem stačil pokračovat...

„Árone, já, já jsem byla vzhůru a slyšela, viděla a čekala jsem.“ Vzlykla.

„Árone, ty bys mi vyměnil duši za svoji nebo bys mně vyhnal?“ Než jsem ji stačil ukonejšit, popadla šátek a vyběhla z baráku.

A mně se zdálo, že jsem slyšel malou branku. Než jsem se zvedl po celodenní rachotě a vyběhl ven, nebyl nikdo nikde.

Volal jsem na strany: „Inno.“ pobíhal jsem kolem vchodu a kolem statku jako zběsilý, volal jsem na Channach, aby se vrátila. Byla hrozná tma, Tohu Vanohu nebylo vidět, slabý odlesk malinkatého světla, co svítilo z kuchyně na chodbu. Byl jsem zoufalý. Začalo lehce poprchávat a bylo večerní chladno, vlhko a čerstvo co se zavrtávalo do morku kostí.

Vrátil jsem se do kuchyně, která ještě voněla ženskostí a rozvařeným jídlem. Kam, kam se mi ztratila?

A tenkrát jsem sám se sebou udělal kšeft. Nikdo v místnosti nebyl.

„Channach, Channach, vím, že mně slyšíš, já, já jsem se rozhodl, já chci být tady a teď s Innou.“

Váhy věčnosti se překloupily. Žádná odpověď.

Bylo ticho.

Židle, lavice nádobí netečně na mně hleděli a já jsem zradu na Channach znovu zopakoval. Nic se nedělo, připadal jsem si jako tenkrát, co jsem ležel na márách. Bylo tu teplo a můj zrak se zářýval směrem do stolu, na stejné místo jako antická bohyně před nedávem na hnojišti. Otřepal jsem se. Chodila po mně *na rozdíl* zima. Nebudu sedět, půjdu jí hledat. Přiložil jsem do kamen a upravil

přívod vzduchu v popelníku na sporo. Kdyby se vrátila a já tu nebyl, aby měla teplo. Vzal jsem si kabát a klobouk, který jsem rád nosíval proti dešti, lucernu s petrolejem a vyrazil směrem k Halži.

Nikde nikdo, vzpomněl jsem si, že jí musí být hrozná zima. Co padesát kroků jsem volal na svoji duši. Ve vesnici vymřeno, chalupy byly pozhasínané. Usilovně jsem přemýšlel, kde by asi mohla být. Šel jsem za Andrešem a bušil na vrata. Jeho pes mě znal, štěkal jako pominutej na cizího.

Až po dlouhé chvíli, která se mi zdála nekonečná, se v chalupě rozsvítilo. Nepřestával jsem tlouct a pes dělal randál.

T „Azore domů, slyšel jsem rozespalý povel vlčákovi, který s kvílením uposlechl pána.

„Kdo je?“

Ozvalo se za dřevěnými vraty.

„Áron,“ řekl jsem, „otevři honem.“

Ozvalo se šramocení v zámku a rozespalý Andres stál přede mnou v trikáčích ještě s peřím z postele. Nebylo zvykem, že bych jej v tudle dobu navštívil.

„Co blbneš, co se děje?“

„Inna... Inna utekla, Andres, nebyla tady.“

„Ne nebyla, to notabene ke mně, co si to myslíš, Árone. Proč utekla?“

„Já nevím Andres,“ pochopil, že se nemá dál ptát.

„Andres, pojd', prosím tě, pojd' mi pomoci jí hledat. Já, já bez ní nemohu žít.“

Nerozmlouval mi to.

„Polez dovnitř.“ Šel jsem s ním domů, kde měl pořádný bordel a zimu.

„Jo půjdu s tebou, řekni kde, kde ji budem hledat.“

Nevím slyšel jsem vrznout vrátka a potom už nic, vůbec nic. Rozplynula se jako ta mlha.

„Mlha?“ Nechápal.

„Nemáš tušení, kam by mohla jít?“

„Nemám, neměla místo kam by se schovávala, byla ráda doma.“

„Hele, třeba už přišla. Tak jo, půjdem k tobě.“

Cestou se Andres posilnil, nebo si spíš vyčistil zuby.

„Hele je zima,“ podal mi lahev. Neodmítl jsem.

„No tak, brzdi,“ viděl, že piju lavorovici jak vodu. Došli jsme ke mně. Prohledali jsme barák. Pusto prázdno, teplo. Přiložil jsem.

„Co teď. Buď počkáme, nebo ...?“

„Nemůžu tady jen tak sedět,“ a opět přidal polínko, když to nebylo třeba.

„Hele Árone, půjdem do hospody, má otevřeno až do rána, podle toho, kdo tam chlastá, mohla by tam být nebo by o ní někdo mohl vědět, jinak nevím.“

Souhlasil jsem. V putice byla ospalá nálada, čtyři zmazaní sedláci, co se odmítali zvednout.

Šel jsem za hospodskou a ptal jsem se jí na Innu. Než jsem se jí smažil zarazit, hospodská v dobré vůli mi pomoci, zavelela celé hospodě.

„Neviděl někdo tady, Áronovu Innu.“ čtyři opilci tomu věnovali pozornost. U ožralého stolu se ozvalo.

„Jo, utekla ti, kurvu nepředělaš, Árone.“

Nereagoval jsem. Hačabka mávla nad výrokem rukou.

„Možná že se válí v teplé posteli, Árone.“ Ozval se vykouřený tuberácký smích.

„Jo Árone, když jí začne svrbět, tak ji neuhlídáš, je to jak s hárající fenou. Hospoda se začala bavit, ožila, jako by tu bylo plno.

„Možná, že ji najdeš v bordelu ve městě, už mají otevřeno, protože jsi neměl výkon, to víš, ty jsou zvyklý na naše jiný kalibry kladiva.“ Při těch slovech zvedl ruku v lokti a zaťal pěst.

Nemělo tu cenu zůstávat. Andres mně táhl pryč, a dobře udělal. Vypadli jsme z hospody do noci na vzduch.

„Hele, projdeme tady kolem a potom se vrátím s tebou k tobě.“

Chodili jsme, spíš klopotali s klinkající lucernou, pomalu až do rozednění. Prochladlý Andres už nemohl, já taky ne. Ani ke mně nešel.

Dobelhal jsem se domů, uhlíky v kamnech ještě svítily. Přiložil jsem pár polínek. Vedle na stole a kredenci bylo stále nedodělané jídlo.

Inna nikde. Seděl jsem u stolu a únavou jsem usínal. Hlava mi padala a já se *dicky* probudil, až jsem si ji položil na stůl. Únavou

jsem usnul za stolem. Bylo už po desáté ráno, skoro poledne. Bylo mi, jako když někdo zemřel a člověk se probudí a padne na něj okamžitě stesk. Raději se nevzbudit a žít raději ve vzpomínkách. Vstal jsem a dal si trochu cigorky a zcela automaticky jsem šel krmit.

Ve stáji, vedle krávy v ohrádce pro telata jsem ji spatřil. Skrčenou do klubíčka hlavu na kolenou. Už neměla co vyplakat. V nejzazším koutku stavení, proč se neozvala.

„Inno, Inno pro Boha,“ objal jsem jí, „pojď, pojď prosím, odpusť mi.“

Vzal jsem ji a nesl dovnitř.

„Proč proč jsi mne opustila, hledal jsem tě.“

Nic neříkala. Lehce ukázala na ústa a já jsem pochopil, že nemluví, že je opět němá a já nevěděl, jestli je to tak nebo nechce mluvit.

„Ty nemluvíš?“ Zavrtěla hlavou a zasekla zrak do země jako antická bohyně.

„Chceš do postele?“

Ne. Zavrtěla hlavou a sedla si na štokrle vedle kamen přiložila a dívala se do ohně. Seděla na něm podobně schoulená jako ve stáji, prohřívala se. Neptal jsem se dál. Filosofování se mi zdálo zbytečné včetně otázek a odpovědí. Šel jsem ven. Sychravý den mne nutil, abych něco dělal. Pochopil jsem, že musíme být každý chvíli sám. A tak se taky stalo.

Po chvíli jsem slyšel v kuchyni šramot. Inna se snažila zachránit rozdělané jídlo. *Holubci* zavoněli až na zápraží. Už to nebude tak jako před tím. Prostě měl jsem dojem, cosi neudálo mimo vědomí a já nevěděl proč.

Inna nemluvila, bylo to divné. Nebyla uražená. Seděli jsme vedle sebe, cosi pocit neznáma, cosi bylo mezi námi nedobře.

„Inno, Inno,“ hladil jsem jí po vlasech, „já jsem se rozhodl, chci tebe a vyměním svoji Channach za tebe, za pár okamžiků s tebou na úkor věčnosti.“

Inna mlčela. Cítil jsem, že vnímá odpověď každým coulem svého těla. Nečekal jsem vděčnost, její dokonalá netečnost mne skoro překvapila.

„Channach,“ řekl jsem hodně nahlas, „vím, že mne slyšíš, já jsem se rozhodl, je mi to líto, zříkám se tě. Mám ji rád.“

Večer na lavičce a v odlesku měsíce na alabastrové bohyni se mi zdálo, že se protáhla a její mramorový skelet zapraskal jednotlivými obraty ztuhnutými po staletí. Začalo opět pršet, Channach zaplakala. Blížil se dvaadvacátý den.

Do vsi přijeli trhovci, malá pouť. Pro místní to byla příjemná změna, i když to byly zpravidla zcela nepotřebné věci, sošky a svaté obrázky, takzvané štěstí, mnoho druhů šátků, čepic, dřeváků i našlo by se pár hrnců železnáků, formičky a vykrajována na cukroví, hadičky na pálení alkoholu.

Pokryté použité věci s patinou, voňavky i cukr, pálenku prostě zboží, co pod plachtou jakž takž vydrželo. Zároveň s *verkem* se nosily zprávy. Trhovci navštívili i hospodu, kde místní jim občas zaplatili.

Jediný, kdo z nich neměl moc radost byl Arzen, kterému částečně vzali i trochu kšaftů; i oni kšeftovali s ním. Šel jsem na rynek s Innou a dal jí hodně peněz. Snažil jsem se jí podplatit. Koupil jsem si tabák a ona si nechtěla nic koupit, nutil jsem jí, koupí pěkné boty, ne nové, pěkné, koření a necky na chleba. Potkali jsme tam pár lidí včetně Andrese.

„Tak si jí našel, Árone? Kde jsi byla Inno? Hledali jsme tě celou noc?“ Inna neodpověděla.

„Nemluví,“ Andres, „zase nemluví.“

„Co se jí stalo? Co se ti stalo, Inno, holka zlatá nešťastná.“

„Je zase němá,“ vysvětloval jsem, „zase nemluví.“ Inna přikývla další odpověď. Blížil se dvaadvacátý den, respektive jsem si uvědomil, že pozítří bude vypršeno ultimátum. Čekal jsem, že se zosobní moje duše, že bude se mnou komunikovat, nic.

Den byl divný. Inna už brzo ráno navařila a pečlivě uklízela, rovnala svoje hadry vyprané do skříňky, vše bylo nakresleno. Viděl jsem na ní, že ví, velni dobře, že se blíží zlom. Blížil se večer, já jsem šel po práci a vrátil jsem se před setměním. Na stole ležel papír.

Píchlo to ve mně. Nikdy jsme si z Innou nepsali. S třesoucím se rukou jsem jej vzal a četl úhledné písmo.

Árone, slíbil jsi mi, že mohu kdykoliv odejít a tak taky činím, prosím nehledej mne, sbohem Árone.

Beznadějně jsem s papírem vysápal na zápraží a na násep. Chtěl jsem ji zavolat zpátky, byla už pryč a nemělo to cenu. Vrátil jsem se domů. V kamnech ještě bylo vzorně přiloženo. Byl jsem na dně.

Seděl jsem jako socha, hleděl do stolu. Potom jsem vytáhl flašku. Bylo mi všechno jedno. Cítil jsem, že z mého těla cosi odpadávalo. Věděl jsem, že mi chlast nepomůže. Pil jsem, pil jsem hltavě jak Řeš.

To je konec, měla si pravdu Řeš, ty jsi měla pravdu. Probudil mne hrozný smrad. Byl jsem pochcaný a pokálený v čerstvě povlečených peřinách. Byl to hroznej smrad. Vzal jsem povlečení a vyhodil na hnojiště, sýpek jsem hodil na rám hodně daleko od vchodu.

Znovu jsem chtěl, zapomenou, znovu jsem se po nakrmení dobytka opil do němoty. Seděl jsem, spíš choulil jako Inna ve stejném koutě pro teletník vedle krávy, která asi byla jediným tvorem, co se mnou soucítila, protože mne olizovala. Smrděl jsem víc než ona. Trochu jsem jí podojil a vědro s teplým mlíkem se mi vylilo na mně a pod ní nevěděl jsem, jestli už je noc nebo den a bylo mi to jedno.

Byl jsem sám, kapitán poslední na potápějícím se statku.

Uzavřel jsem se do sebe, dělal jsem sedláckou práci proto, abych zabil čas, kolem dobytka a na poli. Peněz jsem měl dost. I kdybych nedělal nic, mohl jsem existovat v pohodě.

Půjčoval jsem si řadu knížek a četl, pořídil jsem si rádio a občas poslouchal zprávy. Politika mně nezajímala.

Myslel jsem na Channach. Inna, bláhově jsem se domníval, mi usnadnila rozhodnutí. Channach tu nebyla, volal jsem ji a myslel, když jsem podle svého soudu na dně, že mne podrží. Mluvil jsem sám se sebou a skoro jsem uznal, že jsem blázen. Chodil jsem na hřbitov a zalejval jej, upravoval, cíl Réš, hmatatelná část mého života, kterou už mi nemůže nikdo vzít, jistota.

Její chaloupka chátřala. Občas za mnou přičel Andres Tělegin, jestli vůbec existuju a taky jsme zašli po čase do hospody, abych prý nezvlčil. Přítomní si mne prohlíželi, cizince, dlouho mne neviděli, protože jsem se nechal zarůst plnovous. Stríhal jsem si je sám železnými nůžkami na koňské žíně, podle toho to vypadalo.

Přesto jsem dbal na to, abych měl čisté sic nevyžehlené prádlo, abych nesmrděl stájí. Lépe vonět kvalitním tabákem. Andres, a jeho vzdálenej známěj kovář Áda Polansky od Vlku si přised k nám a když vyzoroval, že jsme si už všechno řekli, naklonil se ke mně a povídá:

„Árone, a váhal, možná že mne nechtěl neurazit, napil se.

„Árone vím co se stalo s... No, s tou Šmudlou.“

„Nech to být, Ádo, je to už skoro rok, myslím, že to mám za sebou.“

„Právě proto, já vím, chci říct, že jsem ji potkal ve městě, no potkal, spíš jsem jí viděl z povozu u hospody Zlámaný podkovy na ulici, víš.“

Andres ho chtěl umlčet. A pokračoval.

„Hele já říkám pravdu, abys to věděl, seš dobrej chlap a pomohl jsi mi, když jsem stavěl, jsem tvým dlužníkem, memyslel jsem to ve zlým.“

„To je dobrý Ádo, já vím, dej si na mně panáka.“

Zahleděl jsem se do püllitru. Pil jsem pivo. Většinou v hospodě šla pálenka a víno sladších druhů. Místní nosili i ochutnávky do hospody k nelibosti hospodské. Časem si zvykla, co měla dělat, aspoň tvrdý si museli zaplatit.

Utkvělo mi slovo dobřej a uvědomil jsem si opět spojení, *to je dobrý*, nevěstilo nic dobrého. Ada si poručil půldeci i nám a tak jsme ho vypili.

„Hele Árone, měl by ses oholit, nebo trochu zkulturnit,“ říkal Andres.

„Od tebe to sedí.“ Narážel jsem na jeho strniště, tvář plnou šedobílých hřebíků.

„No, myslíš, uvidím.“

Šli jsme domů a koukali do krajiny zastavovali se nečině nad řekou, která proudem nás upozorňovala, že nám čas utíká. Před mostem se mně Andres zeptal.

„Chceš zajet do města, myslím, myslím za Innou? Víím, že jsi nezapomněl.“

„Andres, máš pravdu, nezapomněl, je svobodná, je to její vůle,“ a odmlčel jsem se. „Je mi tě líto, Árone, co tě znám, moc štěstí jsi v životě neměl.“

Dojalo mně to. Po chvíli jsem dodal:

„Šak ty taky ne, jsem rád, že tu jsi, kamaráde, příteli, že ještě spolu šlapem. Je malinko přátel, Andres, o které se mohu opřít, ty jsi...“ Nedořekl jsem.

„Já, já stojím o tebe taky, co myslíš?“ a trochu mne plácl přes rameno. Cítil jsem jeho ruku plnou mozolů, věděl jsem to předem předem, kůže na ruku jako podešev.

„Co budem s tím dělat, Andres?“ Slovem tím jsem myslel život, pochopil to.

„Šlapat, Árone, a to je celý.“

„Budem muset žít a dožít Andres a potom, potom hopnem do penálu.“

„No ty jsi tam byl Andres, řekni jaký to tam je, nebo nesmíš mi to říct.“

„Hm to je blbost Andres, já ve skutečnosti moc toho nevím, pamatuji si, že mi tam bylo dobře, že jsem nemyslel na nějaké žalosti i bolesti. Nikoho jsem neviděl, možná cítil, bylo to jako, jako před narozením Andres, pokud bys připustil, že jsi byl ještě před narozením, tak to bylo, nepamatuji si z toho nic, ale vím, podvědomě vím, že jsem existoval ve *formě*, jestli je to pravda.

Možná, že jsem paranoidní. Bojím se umřít, abych se neprobudil do světa, který může být horší než tenhle „ráj“.

Mám dojem, že když se narodíš, máš odstřihnutej čas a trochu, pouze ždibec svojí vůle a trochu; kdo ví. Už tě nic nebolí a možná, možná, že se dostane odpovědi, proč jsi tady a budeš a byl a je otázka, jestli budeš mít vzpomínky z prošlého světa. Zní to teď krutě, je to tak, bez vzpomínek, je to krutý možná z našeho pohledu.“

„Já na tebe Árone, nezapomenu, existuje spravedlnost. Třeba je tam, tam za horizontem, jak občas říkáš, vše o čem sníš, Árone, nebe a když jsi dobrý, je dobré i nebe.“

Popošli jsme dál. Andres vytáhl meruňkovici. Bez diskuze jsem se napil, byla moc dobrá. Vnější pozorovatel by se divil, o čem vedou řeč starší sedláci.

„Je dobrá,“ poznamenal jsem. Andres kývnul a nabídl mi ještě. Napil jsem se, aniž jsem podle mého zvyku přetřel hrdlo lahve a naznačil, že mi stačí. Sám se taky napil a automaticky placatice skončila v obnošené vestě.

„Andres, co by sis přál.“ Andres váhal, potom povídal.

„Já vím, že bych měl říct štěstí, lásku, co se říká... já bych chtěl být bohatý, ne pro sebe, abych těm, co mně ublížili a ztrapnili, těm bych to dal sežrat, aby závistí chcipli jejich pýchou a aroganci a dal bych, dal bych nejchudším, sirotkům a dětem. Blbý co? Nejsem holt dost šlechetnej.

Na tom, že bych se mohl narodit do horšího, na tom něco je,

nikdy jsem o na to nepomyslel. No jo, co mám dělat,“ a vytáhl dojíždák v placatici, nenabídl. Přišli jsme až k mostu.

„Pamatuješ?“ A podíval se na konstrukci.

„Byla to blbost,“ a chvílku se odmlčel a po chvílce dodal:

„možná nebyla...“

Opírali jsme se o zábradlí a dívali se na ubíhající pás vody. Zdálo se nám, že se pod námi točí celá zeměkoule. Most a voda. Připomínala celý život.

„Andres je to jako v životě přejdeš na druhou stranu a můžeš se vrátit. Nikdy se nevrátíš na stejný břeh, je to stejný přítom jiný, jiný, který upozadila řeka.“

„Můžeš ji i přelavat, nebo i se v ní utopit,“ poznamenal věčně Andres.

„Co ty Árone, co ty bys chtěl, než hopneš?“

Andres, já nevím, připadám si jako by se mi gumovaly vzpomínky, ech co je to vzpomínka, blbost. Já, já jsem na dně, dole v řece a sleduju a hledím na tmou. Nade mnou proudí černá voda.

Malinko zahlédnu či uvidím hvězdičku zcela nepatrnou bezelstnou, jako tvoje přátelství Andres, jinak nic. Mám rád Channach, já vím, že si myslíš, že jsem blázen, mám rád Réš a Innu, to je alles. Jestli je tam Channach a ukázal jsem nahoru, nebo tam dole, můj *šífer*, tak se mu omlouvám, že já, respektive moje schránka měla patřit někomu či něčemu jinému, prospěšnějšímu...“

Bylo ticho, voda šuměla.

Dal mi napít. Podali si ruce a rozešli.

„Tak ať je to jak chce, ať tady ještě chvílku šlapem,“ rozloučil se tradičně. Bylo mi lepší, že je tu kamarád Andres. Dál čas plynul jako voda v řece.

Uplynuly možná měsíce, Až jednou jsem slyšel navečer normanský vůz za vraty. Záhy trubka. Bylo mi to jasné, přijel Cigi Ferenc s celým

ansámblem. Přijel s ním i Sorg, byl rád, že se na chvíli utrhl od svojí stíhající čarodějnice, byl evidentně pod párou. Vtrhli do malé branky a povoz z koňmi zůstal před vrátkama vedle krechtu na brambory. Evidentně nebyl sám, protože jejich pozdravné projevy přerušoval skřehot falešné trubky, Slyšel jsem, že i moje koně začali tancovat ve stáji. Na rozruch jsem tady nebyl zvyklý, možná na moji samomluvu.

„Árone, ty Árone a mocipáne jsem tu znova tady a teď a jak si slíbil, můžem tady zas chvilku pobejt, ze mě je už gróf, cigánskej gróf, uvidíš, co za zboží mám naloženo, určitě si vybereš, vybereš a já ti to dám zadarmo a trochu se zarazil, no, ehm. Zadarmo, za trochu polívky a holubců, co říkáš ty, ty kamoši neskutečnej.“

Sorg se přidal: „Co je zadarmo, to vždycky stojí za hovno Ferenc.“

Následně jsem znejistil a byla na mně patrně vidět ta otázka je tu nebo ne? Je tu nebo ne. Dvířka rozevřely, vplula dlouhá a široká, jedna z bubnem a druhá s trubkou. Napochodovali ke mně za skřípotu a kvičení trubky a nepravidelného bouchání do bubnu. Obě se na mně vrhli. Určitě je instruoval Cigi k mému obměkčen

„Tak jo, co jsem slíbil, to platí. Jdu pro koně.“ Sundal kládou zajištěné hlavní bránu, díval se nahoru, zda výška byla větší než formanský vůz z plachtou, aby ji nemusel sundávat Otevřel hvězdnou bránu a já uviděl opravdu pěkný formanský vůz, ve kterém by se dalo i bydlet a pravděpodobně i bydlelo, respektive spát či přespát.

„Hyjéé,“ povoz se dal do pohybu. Hodně klapání a skřípání, přijel celý vlak. Přijel na konec dvora, kde Sorg pomáhal odstojit a převedl koně do stodoly. Okem jsem v rozrušení pozoroval, jestli z vozu neseskočí Inna.

„Pod' se podívat,“ chlubil se Cigi. Kromě cínu a kyseliny tam bylo živobytí na kolečkách. Ttrhovcový materiál. Cigi byl opravdu schopný, společně s cínování se mu dařilo možná i použité zboží nabízet hospodyním.

Srdce mi tlouklo. Celý jsem se chvěl. Formanský vůz byl pořádně veliký, takže jsem nedohlédl až dozadu. Koně měly co táhnout, zboží, železné hrnce, látky, šátky boty, sádlo, klobásky a vůbec pojízdný kvelb, to co jsem já hledal, něco živého, jsem nenašel. Stejně jsem se chvěl a bál jsem se, hlas mi přeskakoval, když se mně Ferenc zeptal.

„Tak co, to čumíš vid.“

„To teda čumím,“ řekl jsem dost důrazně a zakryl zklamání. Bylo mi, jako když dítě rozbalí na vánoce i tu poslední hračku a po chvíli, divný pocit, možná zklamání, že už nemá co rozbalovat, nudná okázalá beznaděj, že by stačil i nejmenší dárek aby se opakoval pocit, pocit naděje, ne vzduchoprázdno a *bezprostor*.

„Tak co, co chceš, Árone, vyber si.“

Měl jsem dost, hodil jsem rukavici.

„Máš tabák, paklík tabáku, třeba Taras Bulbu.“

Očekával jsem, že tabák bude mít a možná, že jsem mu chtěl udělat radost. Reakce byla nečekaně prudká. Vyskočil na vůz až kola málem reakcí popojela a plaval v chaosu zboží a už byl zpátky a podával mi dva plátěné sáčky se sušenými listy tabáku.

„Hele Árone, to jen pro tebe, dal mi ho jeden tulák z tramtárie, Myslím, že to byl kdysi velkej pán za jednu koňskou houni, kterou se pak přikryl na křižovatce cest a dal si kámen pod hlavu.“

Řekl, že tabák není z tohoto světa a ať ho dám nejlepšímu příteli. No to ty nejseš, já jsem cigán a tak to můžu teď a tady říct, seš můj přítel a zasloužíš si ho. Zapamatoval jsem si jeho jméno, jmenoval s Ahaswér nebo tak nějak, nikdy jsem podobné neslyšel, proto jsem si ho pamatoval.“

Zdráhal jsem se.

„Já ti ho zaplatím Cigi, bez starosti.“

„Hele Árone,“ vrátil se do reálného života, „ty nás tady *dycky* tejden živiš, tak ber a nekecej koloušky, ten tabák není o penězích,“ a strčil mi paklíky za zástěru.

„Díky.“

„Hele dej i vůz do stodoly tam se vejde, kdyby začalo pršet.“

Celé osazenstvo pomohlo tlačit včetně Sorga. Vrátili jsme se k zápraží.

„Fuj, to sem se lekl, když viděl oblečenou bohyni, kurva co, co to je, to je nějaký vůdů.“

Po chvílce se vzpamatoval a dodal:

„Za kolik ji prodáš, na hnoji nemá cenu.“

Zavrtěl jsem hlavou. Dlouhá se Šírokou se šli ubytovat do vejmenku, slyšel jsem uklízet a větrat. Nosily z půdy peřiny, byly tu doma, protože já jsem měl rád, když věci byly na stejném místě.

„*Pote* dovnitř,“ vybídl jsem mlynáře a cigána, „mám tam ještě guláš. Vařil jsem si na celej tejden dopředu, buď polívku, nebo zmiňovaný guláš. Ochotně šli z mnou, přiložil jsem do kamen, otevřel baracpálenku a nalil půldeci.

Ta je od Ťelegina, určitě od Andreše,“ komentoval Sorg. Donesl jsem železnák a postavil na kamna. Zůstal jsem u něj a občas zamíchal a nakrájel trochu cibule.

„Hospodyní nemáš?“ zeptal se Cigi.

Sorg věděl dobře můj příběh.

„Nemá, měl přece šmudlu a ta mu utekla.“

„Hm,“ řekl cigán, já vím, ona mi to neřekla, je nemá.“

„Kde vlastně je, prý ve městě, kolem Zlámaný podkovy.

„No vlastně, popotáhl Cigi, vlastně jsem chtěl s tebou o ní mluvit. Nechtěla sem jít.“

„Hm,“ řekl jsem. Trochu mně přešlo ono napětí, kde jsem jí hledal na voze.

„Árone je před barákem, za bankou, sedí tam. Řekl jsem jí, ať tam počká, že s tebou promluví, byla by tam s holkama, nemusel bys jí vidět.“

Srdce se mi rozbušilo. Inna je tady, chtěl jsem zahodit měchačku do guláše a pelášit k vrátkům. Nevím proč, vylezlo ze mě, ... pro ni dojdi.“

„Hele Árone, se mnou, nebo se Sorgem *nepude*, pokud chceš, dojdi pro ni a řekni, že tady může být s náma, že ti to nevadí, jak chceš.“

„Pojď míchat,“ zavelel jsem Sorgovi, který hned ochutnal a přidal papriku a jednu feferonku. Vzal jsem lucernu a šel za vrátka. Nikdo tam nebyl.

„Inno, kde jsi, pojď,“ a po chvíli jsem tiše dodal... „domů,“ a už jsem se vracel, když jsem ji uviděl krčící se u krechtu. Seděla vedle něj a objímající si kolena zakrytá dlouhou sukní. Trochu mně to zarazilo. Měla úplně stejné šaty, neuspořádané vlasy Byla krásná.

Dívala se na mně a já na ní.

„Pojď Inno, pojď domů do tepla.“ Vzal jsem ji za ruku a pomohl vstát. Ucítil jsem její ruku. Nechtěl jsem, aby měla dojem, že má sebemenší závazek vůči mně. Šla. Viděl jsem, jak úkosem zahledla vojenský kabát s bohyní. Vešli jsme dovnitř.

„Sedni si, poručil jí cigáni a já věděl, že ho opět poslouchá jako pes. Nelíbilo s mi to. Guláš byl teplý.

Nakrájel jsem chleba. Dívala s na cágrovky. Nebyly nataženy. Nandal jsem jídlo do dřevěných misek, vrchovatě, skutečně dost, protože, jak říkala moje maminka, kdo nechce dát, furt se ptá.

Položil jsem čtyři misky na stůl a vybídl Innu, ať si přisedne. Vzala si svoji misku a sedla na malé štokrle u kmen, kde jsem ji vídával často. Na zdech byly nakresleny stále její obrysy. Pomodlili jsme se a pustili do guláše.

Mým hostů chutnalo, říkalo se, že se jim dělají boule za ušima.

„Dáte si ještě?“

„Prasku Árone, díky.“

„Hele Inno, naber *prosimtě* guláš a dej holkám.!

Cigi na ni zařval:

„Tak bude to, mazej, vem misky, stejně jste mi na neobtíž. A zůstaň s nima, my máme ještě práci,“ dolil si panáka.

„Hele Árone, seš na ni měkej. Já budu spát u koní, ne že to tady nemáš dost dobrý, já jsem zvyklej, na voze mám lavici.“

Nepřemlouval jsem ho.

„A ty Sorgu, budeš tady spát?“

„Jo, Árone, jestli máš fleka.“

„To víš, že jo, vždyť jsem sám a dobrý lidi se vždycky vejdou.“

Věděl jsem, že usnu až k ránu.

„Co takhle karban hoši?“

S díky jsem odmítl.

„Hele zejtra je taky den, já jdu spát,“ řekl jsem a ostatní se přizpůsobili.

„To je fakt.“ Šli jsme spát a já jsem cítil a uvědomil si, že je dobře, když je dům plný lidí. Do rána jsem skoro nespál. Přemýšlel jsem, jak se mám chovat, a usnul jsem až nad ránem.

Probudil mne lomoz a halekání v kuchyni. Osazenstvo z předchozího dne popíjelo cigorku a cpalo se míchanýma vajíčkama z cibulí.

Nevadilo mne to, sám jsem je nemohl sníst.

„Dobré jitro, hospodáři,“ pozdravili svorně kromě jedné jako ve škole.

„Dobrej...“

Sedl jsem si ještě rozespalý ke stolu a dostal příděl. Dlouhá si mně sedla na klín a očichávala mne jako fena.

„Voní po ránu chlapem, nechcete si holky čuchnout, sice je zarostlej jak Ezau. Ale ale, Árone, co máš v kapsách, klíče?“

Zavrtěla se na mně rukama kolem krku. Přivedlo mne to do rozpaků, až jsem zčervenál. Cigi mně vysvobodil.

„No co, má koule, a to přímo dělový, vid Šmudli. Helejdte holky, dejte pokoj, vezmete zboží a půjde se mnou, dneska dvě vesnice kolem.“

„Pěšky?“ Zároveň se ozvala nevole.

„Jo pěšky, půjčíte si trakař a jedem. Potřebuješ něco Árone udělat?“

Možná, že bylo lepší, že Cigi nepočítal, že bych tu byl s Innou sám. Podíval jsem se na ní. Jako by se jí nic netýkalo.

Sorg si toho všiml. „Nechceš tu hospodyní Árone?“

Bylo chvilku napjaté ticho.

„Ne třeba zítra, že byste tu poklidili a navařili.“

„Dobře Árone, zejtra vysmejčíme a uděláme mejdan jako v neděli, holky se vykoupu a navoněj, my si zakouříme a popovídáme o světě.“

Najednou vypadli. Zdržel se mlynář Sorg.

„Árone já se v tejdnu stavím i s Andresem, jdu za tou svou *bezdrůžnustavající*, stejně si bude myslet, že jsem strávil noc s kurvama.“ Po chvilce dodal: „Nechám ji při tom, stejně bych jí to nevymluvil, když to nezkousne, tak ať jde do prdele.“

Chtěl jsem namítnout, aby se nevymlouval na mne. Byl hned tatam a já zůstal stát na zápraží sám; ne sám, spolu se svou anticou bohyní.

Šel jsem po svých. K večeru očekával ansámbl. Slyšel jsem halekání a trakař. Věděl jsem, že bude veselo.

Další den hned od rána začaly manévry Cigi jel s vozem po kšeftě a začal generální úklid. Pekl se chleba, pralo se o sto šest. Nádvoří bylo plné prádla a nejen mojeho, ohřála se voda a holky se začaly koupat. Vůbec se nestyděly přede mnou, až mi to bylo blbý, chtěli, abych se koupal s nima. Byl jsem jedna z nich.

Provokovaly, dokonce se ke slovu dostala i trubka.

„Árone podívej se a co tvoje dělový koule, nenech je zahálet, dáme ti za nájem,“ a následovaly další narážky.

Když se chystal koupat Inna otočil jsem se a šel jsem do stodoly na zahradu. Koupaly se a muzikantka troubila do ucha, aby potom znázorňovala kobru, co vstává z vyvločkové vody.

Sedl jsem si v zahradě na lavičku pod starými mohutnými hruškami, dobrými hruškami, na provizorní neohoblovanou lavičku a zjistil jsem, že nemám fajfku.

Díval jsem se do krajiny. Měl jsem výhled rád, přinášel klid, uklidňoval. Viděl jsem, spíš jsem slyšel, že se pomalu otvírají vysoké černé vrata u stodoly. Myslel jsem si, že se vrátil Cigi a jde si popovídat.

Byla to Inna. Sama. Byl jsem ne rozpacích. Přišla ke mně a sedla si mlčky vedle mne. Dívala se na mne potom do očí.

Byl to smutnej pohled na mně, byl jsem přes veselí ze dvora dost smutnej, nedovedl jsem se smát. Vzala mne za ruku a pohládila si s ní tvář.

Nevěděl jsem, co mám dělat. Styděl jsem se. V sobě jsem slyšel hlas: „Vezmi, konečně vezmi ji do náručí a pořádně jí stiskni, je to tvoje láska co jsi vyměnil za duši, máš ji rád víc než sebe.“

Tělo neposlouchalo. Inna vzala proutek, spíš klacek a napsala cosi do vyšlapaného prostoru.

Cítil jsem její vůni a její teplo. Bože, jak dlouho jsem nebyl s ženou. Na zem před lavičkou za slovo CHANNACH připojila otazník.

Vzal jsem jí písátka z ruky a přeškrtnl nápis, napsal jsem Inna.

Vzala mne za ruku a potom si mi sedla na klín. Objala mne a já, já jí konečně stiskl, drtil jsem její žebra. Skoro nemohla dýchat. Povolil jsem, abych jí neublížil. Políbila mne. Coby neuměle líbají se mladí milenci.

Channach Inna byla se mnou.

„Inno, ty nemůžeš nebo nechceš mluvit?“

Inna vzala prst a ukázala psst, ať jsem zticha.

„Nechceš?“ Přikývla.

„Proč?“

Nedostalo se mi odpovědi.

„Inno, proč jsi mně opustila. Udělal jsem něco...?“

Ukázala na přeškrtnuté slovo v zemi.

„Kůli Channach? Proč? Já, já tě mám moc rád Inno,“ a tisknul jsem a zdálo se mi, jak jsem kdysi tisknul Channach i Réš na márách. Nechala se a čekala, až ji pustím.

Viděl jsem svoje ruce. Byly velké staré, mozolnaté a opotřebované. Věděla, kam se dívám. Zavrtěla hlavou, vzala mi jednu ruku a dlaní si pohladila tvář.

„Inno, já tě mám rád.“ Zdálo se mi, že v jejích očích byly slzy dojetí.

„Inno, zůstaň přece, prosím tě o to.“

Nepodívala se na mne. Viděl jsem, že zavrtěla hlavou.

Inno, já, já budu, nech mně ležet u tvých nohou, já tě budu zahřívát, mně nech prosím ležet u tvých nohou, dobrovolně s láskou,“ řekl jsem smutně.

„Nebo to ne, prosím neocházej, prosím.“

Nikdy jsem tak nikoho neprosil. Opět zavrtěla hlavou.

Napsala do písku rovnítko mezi Channach a Innou. A promluvila.

„Mám tě ráda, Árone, a ty jsi mně zapřel a nepoznal.“

Přijde čas, já tě nosím ve svém srdci.“

A bylo ticho. Bylo mi jasné, že ji nepřesvědčím zůstat. Můj život ztratil smysl. Díval jsem se na krásnou krajinu, kterou vedla cesta do vesnice olemovaná stromoradím. Viděl jsem sám sebe, bloudícího Ahaswéra, šel tunelem stromovím.

Zůstal jsem sám.

„Proč, proč Inno nezůstaneš?“

„Přiložila mi prst k mým ústům a pak svůj k svým na znamení aby to bylo tajemství. Pochopil jsem to. Chtěl jsem se zvednou s ní, ale dala mi ruku na rameno, abych zůstal sedět.“

Objala mne a šla přes stodolu, a já viděl, jak těžce otvírá vrata, která samovolně doplula zpátky. Byl to přesně ten okamžik, kdy jsem věděl, že to není obyčejná brána.

Nevěděl jsem, co mám dělat. Tuten svět nestál za nic. Vyčítal jsem sobě i Bohu, spíš jsem ho upozornil, že jsem ho zklamal, že mne to mrzí.

Třeba tady mohl pajdat kdosi jin, kdo by si to zasloužil.

Blbá existence.

Snad bude milosrdný, když si to nezasloužím. Možná, že jsem měl skočit, jak mi radila Řeš. Nemá to smysl, divný svět, ubohý, slzavé údolí, a byl by dobře, se už znovu nenarodit. Proč vůbec existuje, duše?

Nevím, dlouho to trvalo, bylo načase se vrátit.

Odešla, zmizela za vraty natřenými karbolou. Zůstal jsem sám. Dala mi možnost na přemýšlení co bude dál a já jsem byl zmatený, nevyznal jsem se v ní. Byl čas se vrátit.

Celá sujta seděla na zápraží, Cigi s houslemi a bejvalej voják s jednou nohou, jménem Řitkošil s harmonikou z vedlejší vsi. Na prostorném stole klobásky Cigiho a kousky mojí slaniny, nevařený surový hřbetní špek vyuzený studeným kouřem a nasolený i s kůží a čerstvej chleba, úžasná vůně. Záhy jsem poznal místního četníka. Přišel i Andres. Donesl jsem čtyřlitrovou flašku pálenky.

Začalo se pít a hrát.

„Prosím tě Cigi,“ natahovala nos Široká, „proč se neumeješ?“

„Vykoupali jsme se, hele v brutaru je teplá voda, udělej nám striptýz,“ smála se na celé kolo, „ukážeš nám, jestli i ty máš dělový koule, zbraně jako Áron,“

Podívali jsme se s Andrešem na sebe a bylo nám jasné, že jsme si vzpomněli na Řeš, na přehlídku.

„Jo, Cigi, Cigi ten se nemeje,“ ozvala se Dlouhá s hlubokým a jadrným hlasem, ve kterém se zákazníci museli utopit.

„Že jo Cigi, že se nemeješ, jenom loupeš.“

Cigi přestal ladit a povídá.

„To je výhoda nás uzenejch černejch, na nás to není vidět, já se nemeju, mám to brnění, slupky cibule, jedinež ty bys mi je oloupala.“

„Jo já ti je oloupu jako vajíčka, ale abys je neměl smradlavý, ty, ty tvoje dělový koule.“ Hromadný naivní smích.

Inna zde nebyla, starala se o dostatek jídla a krájela slaninu.

„Když jsem byl na vojně, dělali jsme *hriate*, když vidím slaninu; máš ji výbornou jako vždy.“

„Dám ti ji domů štuček, Andres, já zas neumím dělat tvou lavorovici.“

„Ok, já ji budu potřebovat.“

Byl jsem trochu připitý, chtěl jsem se zeptat, proč ji nebude potřebovat. Kdosi se zeptal.

„To vám ukážu, zvedl se, nakrájel slaninu i s kůží a zmizel v kuchyni, zanedlouho přines pánev se slaninou s paprikou a postavil na prkýnko, vzal lahev a zalil špek. Alkohol chytl.

Přiklopil poklici, udusil oheň a vidlicí dával plátky na čerstvý chléb a nabízel k ochutnání. Bylo to výborné.

„A víno Árone, víno máš, červené?“

Donesl jsem tři skleněné džbány ze sklepa natočené ze sudu. Měl jsem dobré víno a ačkoliv jsem jej nepřislazoval, bylo dost sladké. Osazenstvu zejména dámskému moc chutnalo. Já věděl, že je to dorazí.

Netrvalo dlouho, Cigi už šmidlal smyčce v kalafuně, potom do vzduchu dirigoval harmonikáře, kterému zaplatil nebo možná měl slíbeno od holek. Andres si přisedl ke mně a dal mi ruku kolem ramen. Připadalo mi, jakoby se loučil.

Ve druhé ruce měl fajfku. Nesmál se, bylo z něj cítit *hriate*. Z očí mu tekly slzy.

„Co blbneš Andres,“ nikdy jsem ho takhle neviděl, nikdy, že by plakal. On neplakal. Tekly mu slzy jako hrachy. Byl jsem trochu lízlý.

„Co blbneš Andres.“ Sundal ruku s mých ramen. Harmonika už nemohla. Do unavené společnosti přišla Inna a zatroubila na trubce večerku. Soukmenovci se trochu lekli.

„Tak sbohem kamaráde.“

„Hele, Andres, místa je tu dost, zůstaň.“

„Ne díky ráno musím krmit, zarazil se.“

„Hele já ti ráno pomůžu.“

„Netřeba, chlapče, sbohem příteli, sbohem Árone Hyrschi, uvidíme se...“ Nasměroval se k brance.

Opět se mi zdálo, že je to jinak, nikdy mne neoslovil Hyrschi. Divná, ledajaká branka, že jí lidé přicházejí a odcházejí do jiného času či prostoru ...

Zareagoval jsem na opětné pronikavé zatroubení. Byl čas jít spát, kdo to zvládl, mohl dojít až do postele

Usínal jsem a slyšel, jak někdo přiložil. Byla to Inna. Vlezla si ke mně do postele k nohám.

„Ne, ne, takhle ne.“

„Árone, miluji tě, vždycky budu.“ Byl jsem trochu opilý ale dojalo mne to k slzám, štěstí. Já, a potom, potom jsme se milovali, pomalu a vášnivě, bylo to oboustranné znásilnění, jemné hedvábné, jako *nelidi*.

Ráno bylo všem hrozně špatně, vařili slepičí polívku s nudlemi. Když jsem cítil vývar, bylo mi ještě hůř. Vstával jsem. Měl jsem rád ráno, žil jsem ještě noc.

Cigi se balil a nebylo jasné, jestli s Innou nebo bez. Byli srozuměny s odjezdem a já možná, skrytě jsem jim záviděl volnost, formanskej vůz. Cigi to měl prostě v genech, zasadit ho do země chcípnu by.

A vzpomínám si, že jsem se díval na hodinky. Byl pátek ve dvě hodiny. Brána velká i malá byly otevřené, bývalo zvykem, když se

jezdilo sem a tam, že se nezavírala. Velkou branou jsem viděl vcházet četníka s pohledem upřeným na mně.

„Nazdar Kcharl, dáš si něco k jídlu, nebo mně *deš* zavřít?“

Zavrtěl hlavou a jeho výraz oznamoval, že je tu veřejně, ne v bordelu.

„Sedni si, nachodíš se dost a dost.“

Poslechl a sundal si helmu, pod ní pročísl rukou slepené vlasy od potu, zjevně chvátal.

„Hele dneska odjíždějí, bude tady klid, to ti slibuju.“

Karl mávl rukou a znovu si mně prohlídl. Bylo to divné, jakoby mně chtěl opravdu zatknout. Slyšel jsem holky, bavily se, co budou dělat, až přijedou do města. Ukázal jsem tím směrem na potvrzení svých slov.

„Árone, proto jsem nepřišel.“

Přerušil jsem ho: „Potřebuješ něco, protože jsem si nebyl vědom svého přestupku.“

„Vlastně jo.“ Nadechl se a řekl stručně:

„Árone, Andres, Andres Tělegin zemřel.“

„Co?“ Myslel jsem, že jsem se přeslechl.

„Andres Tělegin zemřel Árone Hyrschi, upřímnou soustrast.“

„Vím, že jste byli nejbližší přátelé. Nevím o tom, že by měl příbuzné. Proto jsem šel prvně za tebou.“

Nevěřil jsem tomu a váhal jsem, jestli mu mám uvěřit. Četník dodal znovu.

„Je to pravda Árone, je.“

Nevěděl jsem, co mám dělat, pohyboval jsem hlavou ze strany na stranu jako blázen.

„Ještě ti musím říct, skočil z mostu v ten den, víš, jak jsme tady byly. Našli ho až dneska, když ho hledal soused, protože dobytek a koně dělali kravál a nedostali nažrat.“

Vstal jsem a chtěl jsem utýct. Zalezl jsem do stáje a plakal. Za chvíli přišel pro mne cigán s Kchárlem.

„Árone pojď ven.“

Šel jsem. Svět venku už byl jiný. Četník řekl:

„Hele Árone, jestli chceš pro něj něco udělat, potřeboval bych jej odvézt na hřbitov.“

Jo souhlasil jsem. Bylo to pro mě hrozné. Zapráhl jsem koně a jeli jsme k němu domů, kam ho místní položili na zem, ani prostředadlo pod něj nedali.

Četník šel nakrmit a já s Cigi jsme chudáka naložili na vůz, vzal jsem ze skříňe hodožový sako a přikryl jsem ho. Jeli jsme na hřbitov. Byla to s nejsmutnějších cest. Kdo nás potkal, zastavil se a pokřížoval, sedláci sundávali čepice a klobouky. Vzali jsme dvoukolák a převezli na máry a snažili se obléct sako.

„Nech mne prosím chvíli s ním.“

Cigy odešel a snažil se zavřít zvlhlé prkenné dveře. Naklonil jsem se nad ním.

„Andres, proč, proč jsi to udělal, já jsem byl, já jsem měl být na tomhle místě, já jsem tam ležel jako ty a vrátil jsem se, prosím tě vrať se zpátky.“

Modlil jsem se sem, volal Boha a Channach, aby ještě chvilku, ještě chvilíčku tu byl se mnou. Nabízel jsem jim kšeft, sebe, co už měl být na druhé straně pod povrchem hřbitova.

Andres byl skutečně mrtvý. Chtěl jsem pohladit jeho duši, o které jsem byl přesvědčen, že je právě teď a právě tady, chtěl jsem, ať promluví a vrátí se.

On už překročil Rubikon, prošel Rabínovou horou, už jej nahmatala ruka, která jej vedla na pastviny plné hojnosti za Říš a těma ostatníma.

Nezůstaneš sám Andres, brzy se uvidíme, teď jsi tam, kde sis přál být, kde se ti splní každé přání, protože jsi a byl dobrým člověkem.

Přišel ke mně četník a položil ruku na rameno.

„Pojď Árone, nech jej v míru, ať odpočívá v pokoji. Dojel jsem domů. Ansámbl byl pryč.

„Já jsem je poslal pryč, Árone. Bude to tak lepší. A Inna, Inna odjela?“

„Jo, Árone, já vím, že jí máš rád, já s tím nic neudělám, jsme svobodní lidé. Mne to už nemohlo překvapit.

„Já tady zůstanu a pomůžu ti. Ať nejsi sám.“

Sorg vytáhl Andrejovu flašku a nalil.

„Neboj se, neopiju tě jen na památku Andrese.“ Napil jsem se. Došli jsme pro Andrejovy koně a nakrmily. I ony poznaly, že jim chybí.

Bylo to smutné, když jsem je vyváděl ze stáje. Koně se otáčely jako by tu měly být naposledy. Andres je měl pojmenovaný. V tuto chvíli jsem si na jejich jména nevzpomněl. Vedl jsem je přes celou vesnici. Byl za nimi imaginární pohřební vůz. Připadal jsem si v euforii, smutné euforii. Po ránu přišel starosta.

„Pochválen buď Árone.“ Byl to starší člověk, který v komunitě nevystupoval z řady, byl věčný a lidi ho respektovaly.

„Árone, byl jsem ve městě, pohřeb a tak dál. Notář mi dal závět' Andresovu.“

Bylo mi to divné, Andres a závět' to mi nešlo dohromady.

„V závěti se píše, že majetek jeho dává se do správy tobě.“

„Blbec,“ poznamenat jsem, „k čemu mně bude! Bez něho. No a před nedávnem, myslím minulý týden tam nechal ještě dopis pro tebe, tady je.“

Nebyl zalepený a jistě jej starosta přečetl. Bylo tam pár slov. Poznal jsem, že je to opravdu Andresův styl.

Árone, kamaráde, až to budeš číst tak já já už budu za mlhou a bude mi dobře. Lámeš hlavu, proč jsem to udělal, prosím neřeš to, mám prosbu s druhé strany. Pochovej mně vedle Řeš, je tam místo, měl jsem ji rád a tady jí to řeknu i ty jsi ji měl rád jako já. Možná, že se kněz bude vzpírat. Je to moje poslední přání. Majetek co mám, uznej

za vhodného s ním. Mám ve vesnici na druhé straně moji krev, malého kluka, když budeš mít čas, zajed' tam a něco mu dej, je to hodný kluk byl u rodiny a teď nevím co je s ním. Je to jediný, o kterém vím, děti jak víš mi zemřeli a já se těším, že teď budu s nimi. Uvidíme se, zůstavej s Bohem a přeju ti štěstí tobě i Inně, patříte k sobě, budu se za tebe přimlouvát, jsem tvůj přímluvce, nevím jestli to pomůže.

Tvůj přítel navěky Andres Tělegin.

Podíval jsem se na starostu.

„Četl jsi to?“

„Četl.“ Přiznal se a mně to nevadilo. Byl pragmatický.

„Pohřbíš ho Árone.“

„Jo pohřbím ho.“

„S knězem to vyřídím, i kdyby nechtěl pohřbít sebevraha, tak to udělá a hotovo. On mne potřebuje, možná, že k obřadu nepůjde, Andres byl žid.“

„Když nepůjde tak nepůjde. Horší je, že hrobník je nemocný.“

„Nevadí, vykopu to sám, to ještě pro Andreje udělám.“

„Pomůžu ti, obejdu vesnici aby ti pomohl.“

„Zítra bude Andres už odpočívat.“

A tak se taky stalo, jel jsem s žebříňákem ke hřbitovu, cestou nasedl Arzén, Sorg a dva další dokonce kde se vzal Cigi. Kopali jsme, šlo to dobře. Podivná vůně hlíny a vůně Channach. Díval jsem se dolů, chlapi chlastali. Byla to jáma, ve které jsem měl ležet já.

„Dojedu pro rakev, dám ti ji za dobrou cenu, řekl Cigi, protože se mu nechtělo makat a potom se zarazil.

„Promiň mi Árone, já to tak nemyslel, zaplatím ji sám.“

Bylo hotovo. Seděli jsme na okraji hrobu na fošně s nohama ve vzduchu.

Přišel kněz. Starosta splnil své slovo. Neříkali jsme mu, dozvěděl se, že tu jsme. Podíval se do hrobu, kde na okraji bylo vidět kousek rakve Řeš.

Přijel Cigi s rakví.

„Árone, pohřbíme ho hned, na co budeš čekat.“

Podíval jsem se na faráře. Nic nenamítal, uhnul pohledem. Potom se napil od Arzéna a povídá:

„Jo.“

Uložili jsme Adrese do rakve, chlapi natrhali pár věrní borovice a udělali polštář pod hlavou a spustili do hrobu. Kněz se modlil, vysvětil hrob. Po otčenáši jsme začali házet zemi na zemi.

Bylo mi smutně. Když jsem slyšel zvuk dopadající na rakev, musel jsem jít pryč. Seděl jsem na zemi za hřbitovní zdí a slyšel, jak duní a otrásá se země. Vrátil jsem se zpátky. Za dvě hodiny jsme byli hotovi. Nasedli jsme na žebříňák a jeli domů.

„Děkuji chlapi,“ poděkoval jsem jim, „zítra v hospodě, přijďte.“ Souhlasili, dneska toho měl každý dost.

„Bože.“

„Co je, Árone?“ zeptal se mně Arzén.

„Já jsem mu zapomněl dát jeho fajfku a tabák a malou placatici.“

„Nevadí, jednou mu ji vezmeš sebou,“ dodal Arzén.

„Jo to určitě vezmu, nezapomenu.“

Ještě večer odjel i cigán a já zůstal s bohyní a koňmi sám.

A dni ubíhaly. Chodil jsem krmit k Andresovi a měl jsem dost práce. Bylo dobré, že jsem dřel, přesto večer a v noci jsem zůstával sám s dobyt看kem a čtyřmi koňmi na lavici a díval se do hvězd.

Nechtěl jsem si připouštět otázky proč a když mně na to přišlo, chlastal jsem. Andres měl nekonečné zásoby, které jsem snad ani nemohl vypít.

Hostina u Hačabky proběhla bez invektiv. Andres byl introvert, moc důvěrných přátel neměl, možná že jsem byl jediný. Spíš jim šlo to se zadarmo ožrat a nažrat.

Čas dál plynul celkem stereotypně. Vyčítal jsem Inně, že mě opustila, i Andresovi a nebylo nic, co by mně opravdu těšilo. Uzavřel

jsem se do sebe. Ve volných chvílích jsem chodil na most a díval jsem se do konstrukce a potom dolů a představoval jsem si Andrese, jak tam stojí jako já a nikdo ho zpátky nevolá. Obdivoval jsem ho, byl silnější a odvážnější než já.

Byla ve mně myšlenka, že bych to měl udělat, hlavně když jsem měl vypito, dokonce jsem si připravil Andresovu placatici a jeho fajfku, kterou jsem nacpal tabákem od Cigiho. Nikdo mně nenavštěvoval. Zůstal jsem sám, život končil.

Až po čtrnácti dnech jsem si vzpomněl, že v dopise, co mi předal starosta bylo, abych zajel do vesnice a věnoval prostředky či peníze příbuznému, chlapci. Nevěděl jsem, kde to je. Zasal jsem za farářem, jestli to neví a byl jsem odhodlán jet i do města, abych splnil Andresovu vůli. Naštěstí měl farář docela podrobnou mapu. Našli jsme řeku a u ní obec podobného jména. Bylo to dost daleko, čtyři dni cesty koněm, nebo koňským povozem. Domluvil jsem se se Sorgem, že mne zastoupí v hospodářství, a dal jsem mu Andresovi koně. Nepotřeboval jsem je a on ano, a věděl jsem, že u něj mám mouku na dlouhý čas zadarmo, ech co jsem teď spotřeboval. Půjčil jsem si bryčku, naložil pálenku klobásy slaninu brambory a živobyť, vzal jsem si peníze a Josku abychom se vystřídali u koní a vyrazil časné ráno kolem hor.

Dvakrát jsme přespali v hospodách u cesty. Kone si odpočinuli a následující den jsme přijeli do podhorské vesničky v mohutných valech s roubenými stavbami a po zeptání u prvního stavení jsme dorazili na adresu.

Byl to takový malinký statek, něco podobného jako jsem měl já. Na zápraží stála mladá žena. Evidentně byla ráda, že tam někdo taky zavítá. Ptal jsem se na kluka, že by tady měl být a řekl jsem, že mně posílá Andres.

„Jo pane, my jsme to tu před rokem koupili, kluk a děti tady byly, nevím, kam se odstěhovali.“

„Opravdu nevíte,“ ptal jsem se, „jedem až z Tarna Mare.“

„Nevím, pane, zkuste se zeptat lidí dole ve vsi.“

Dojel jsem až na plac uprostřed vesnice a poprosil jsem i Josku, aby se poptal. Nikdo nevěděl, kam se poděla rodina. Už jsem to chtěl vzdávat, seděl jsem na patníku u rybníka. Kolem šel chlap, který mi byl povědomý. Zeptal jsem se ho.

A on mně oslovil:

„Árone, hrome, seš to ty, Árone, Kufa, já jsem přece Kufa, no z války u Trenta, na italské frontě.“

Konečně jsem si vzpomněl, byl to kamarád v rotě.

„Pojď, pojď sem, ty chlape,“ a táhl mne do baráku naproti a pokynul Joskovi, ať zajede s koňmi dovnitř.

Vyprávěl jsem mu celý příběh o Andresovi, ukázal dopis.

„Hele, já tady dělám starostu, o klukovi vím, měli ho ...“

Potom odešli nevím kam a kluka nechali. Je teď na Údolním, v útulku sirotčinci, sám mu tam občas něco donesu.

Andres jim posílal peníze. Dlouho tady nebyl. Kde se vzalo tady to dítě, to nevím.

„Kolik mu je let?“ Ptal jsem se.

„No řekl bych, že čtyři až pět, nikdo ho nechce, je zanedbaný, možná zavšivený, snad do služby na pastvu, žije tam jako ve chlívě. Je tam ještě devadesátiletá babka na vejměnku s ním tam nějak přežívá.“

„Jedeš si pro něho?“

Zarazil jsem se.

„Já Kufo, já jsem sám, jak jsem ti říkal, děcko, děcko nezvládnu. Přijel jsem kvůli přání...“ Přerušil mne.

„Hele prachy máš po tom Andresovi, vem kluka, vždyť je samá veš, stejně ti tam nahoru stačí čtyři prkýnka. Někdy ani to ne.“

„To přece nejde, vzít kluka bez papírů atak, jako bych ho ukrad.“

„Hele, to není problém, já to vyřídím, vlastně nic vyřizovat nemusím, stačí, když o tom vím, vem ho, vem ho pryč, tady odsud, vždyť nebude umět ani číst ani psát. Jsi jeho šance, Árone.“

„Já nevím, Kufo, nevím. Třeba nebude chtít.“

„No tak se rozhodneš na místě.“

Povídali jsme o válce. Jako každý i on měl svoje starosti, měl sedm dětí už dospělých, nějak se mu nepovedli, takže se nakonec musí postarat sám o sebe. Dostali jsme najíst a nabídl nám přespání. Odmítl jsem.

„Tak jo, Kufo zajedem se podívat na kluka.“

Zchátralá chaloupka stále vedle funkční pily. Bylo to pro kluka štěstí, dělníci mu občas ulomili z jídla. V sirotčinci nikdo nebyl, osazenstvo bylo mnohem starší.

Respektive tady byla stará nahluchlá bába, jak říkal Kufa. Malý klouček seděl na kavalci v košili a plátěných lněných kalhotách tak ošoupaných, že skoro přes ně nebylo vidět, ostříhaný podle hrnce skoro dohola, bosý. Hrál si se dvěma březovými špalkama s kůrama, co by panenkami.

„Tááhle,“ ukázal na něj Kufa, „to je on. Pojd' sem kluku.“

Pětiletý kluk malým vzrůstem s pronikavě pomněnkovými mokřýma očima přiběhl k nám.

„Hele, to je od Andrese, pan Áron. Něco dovezl.“

„Máš čokoládu?“ zeptal se klučina. Zavrtěl jsem hlavou.

„Ty jsi ale ňouma, trubko.“

Vzdychl jako starej chlap, mávl rukou a zaplul zpátky na pelest.

„Hele pojd' sem.“ Bolely mne nohy. Sedl jsem si na bobek. Přišel ke mně a stál jako při raportu, se nehnul.

„Jak se jmenuješ, chlapče?“

„Já jsem Andrej Tělegin, nebo Saša, ty ňoumo. A je mi tolik,“ ukazoval prsty na ruce. Kufa ho napomenul.

„To se neříká.“ Podíval se na mně.

Kluk koule očima a prohlížel si mně.

„Hele Árone, vem si ho k sobě, tady, tady ho nic nečeká.“ Náznakem hlavy mi naznačil, abych se podíval po cimře. Opadaná omítka a smrad, žádné prostěradlo, dobře známá kousavá vojenská houně. Otlučené smaltované hrnky a věci ze smetáku, cedník a smaltovaný železný talíř s kytíčkami ze zaschlých zbytků jídla po okrajích.

„Donesl jsi mi jídlo, strejdo?“

„Ne dneska nic nemám.“ Kluk na to nic neřekl, sednul na pelest.

„Budeme si hrát?“

„Hele Sašo, pojeděš teď s panem Áronem, on se o tebe bude starat.“

Vzal jsem Kufu stranou.

„Františku, já, já už nemám nervy na malýho kluka.“

Kufa mně přerušil.

„Podívej se na něj.“

Kluk si hrál s březovými polínkami, nevnímál nás, nevěděl, že se hraje o jeho další cestu životem.

„Já nevím, neslíbil jsem ti,“

„Zkus to.“

Bylo mi kluka líto, vždyť to není nebo je, je to Andrej Ťelegin. Nikdy mi o něm neřekl, vzdálená krev, jaká?

Najednou jsem se nadechl.

„Jo zkusím to, hůř mu nebude.“

„Já vím, Árone, je to pro kluka štěstí a já, já jsem šťastnej, že si jej vezmeš, bude mu u tebe dobře, stará vojno. A když to nepůjde, tak ho vrať, přivez ho zpátky.“

„Tak ať se sbalí a počkám.“

Kufa se usmál.

„Má sbaleno. On opravdu nic nemá?“

„Ani boty?“

„Sašo, pojedeš panem Áronem.“

Můžu si vzít panenku a panáčka?

Stařena co přišla, slyšela konec hovoru, vzala mi ruku a líbala mi ji.

„Paní nedělejte to.“

Hladila chlapce po vlasech.

„Jeď, Sašenko, hodně štěstí chlapečku,“ a plakala „vzpomeň si na mně, chlapče.“

Dal jsem jí jídlo a pár peněz. Děkovala a říkala, že to nejdůležitější je, že se postarám o chlapce.

„Bůh ti žehnej tobě i chlapci.“

Pokřikoval jsem se a byl jsem na rozpacích. Vzala šátek a jeho věci, hrníčky a další drobnosti. Mezi věcmi, co měl, byl i obrovský vojenský lesklý knoflík. Dohromady to byl malý raneček. Sedli jsme do bryčky a odvezl jsem Kufu. Bylo mi jasné, že vrátit Sašu už nebylo možné.

„Přijed se podívat, Františku budu moc rád.“

„Přijed, Kufo,“ řekl malej kluk, „a dovez mi čokoládu, ty ňoumo.“

Kufa ho pohladel po hlavě.

„Počkej.“ a odběhl do baráku a donesl mi mlíko a tabák. Počkal, až se vzdálíme a kluk stojící na sedačce mával jako o život. Sjížděli jsme s koňmi z hor.

Cítil jsem, že rozhodně kluk sjíždí do nového života. Pozorně sledoval cestu, divil se, měl radost a vysvětloval. Přikryl jsem ho vydělanou ovčí kůží a o on mi usnul.

Díval jsem se na něj a slzy se mi vedraly do očí. Andres, Andres Tělegin, malý Andres, co to měl starý přítel tajemství, možná to nebyl jeho syn. Kdo jiný, možná že ho našel a dal mu svoje jméno nebo?

Joska zastavil u hostince, malej se neprobral. Poptal jsem se na dětské oblečení a boty. Nechal jsem jej hlídat Joskou a vyrazil do malého městyse, koupil jsem páskové boty, kalhoty košili a kazajku

podle svého zvyku trochu větší, aby vydržely, co z peněz, i jídlo sladkosti a čokoládu.

„Co to máš, pane Árone.“

„Neříkej mi pane, jsem Áron, ty ňoumo,“ a začal jsem se smát.

„Já nejsem ňouma, já jsem Andrej Teletin.“ Byl uražený.

„Cos to koupil, pro koho to máš?“

„Pro tebe Sašo.“ Zkoprněl.

„Ty mi to dáš?“

„Možná, když budeš hodný.“

„Já jsem *honý*.“

„Sašo, půjdem za hospodským.“

Požádal jsem hospodskýho o plechovou vaničku trochu mýdla a teplou vodu. Hubené dítě jsme s Joskou umyli. Drkotal zuby. Strašně se těšil na nové oblečení, které zas tak nové nebylo. S mokřými vlasy se ještě oblékl.

„Snad ty vši už nemám.“ Ptal se, jestli nemám petrolej, protože mu zabalovala hlavu babka do petroleje. Byl z něj šikovný kluk.

„Jsi *honý* pane Árone.“ Vybral špalky a začal si hrát.

„Hele, tady máš mlíko a chleba se sádlem a cibulí.“

Sám bych kombinaci moc nemusel, on to sjel. Uviděl na kraji sedačky pár kousků čokolády.

„Co to je, čokoláda?“

Nedalo mu, začal si prohlížet obrázky na staniolu, kde byly výjevy z pohádek.

„To jsou tvoje?“

„Ano.“ Zase je srovnal a prohlížel si je. Už jsem ho nechtěl napínat.

„Tak si jednu vem.“

Bylo to takové štěstí, demonstrativně ji rozbalil a staniol se smažil vyhladit a poskládat. Nešlo mu to, provinile se na mně podíval. Mávl jsem rukou.

„To je dobrý,“ a hned jsem se nad tím slovem zarazil.

Jeli jsme domů, díval se po krajině a připadal si jako namyšlený král, zejména když jsme míjeli chodce. Po první tabulce, co si rozlámал, následovala druhá, až na poslední se smutně koukal a vychutnal si jí. Zkoumal páskové boty.

„Já to rozvázat neumím, pane Árone, nechám si je napořád.“

„Naučíš se to.“

Za dva dny jsme dorazili domů. Bylo už pozdní odpoledne.

„Jsme doma, Sašo.“ Koně dopluly před oblouk vrat. „Tady jsi doma.“

Místo aby počkal, až otevřu dveře, seskočil z bryčky a odřel si kolena. Nezačal brečet.

„Já ti pomůžu, můžu ti pomoci, Árone?“

Uvědomil jsem si, že od této chvíle budu mít za sebou ocásek, kterého se nezbavím. Sundal jsem ráhno. Na unavených koních bylo vidno, že jsou rádi, že už jsou doma. Saša se motal kolem koní, až jsem poprvé pocítil strach, aby se mu něco nestalo.

„Pojď sem, kluku.“

„Já jsem Andrej Tělegin, jsem už velký, podívej se, jaké mám svaly, chlape!“ Zatař drobné pěsti.

„Já dovedu zabít i draka, ty vosle.“

„To se neříká, Sašo.“

„Promiň, omlouvám se.“

Já jsem čuměl jak na puk, že to malé stvoření se omlouvalo a marně pátral, kde to mohl slyšet.

„Pojď domů.“

Vyřídil jsem to s Joskou a dobře zaplatil.

„Árone, děkuji, kdybys kdykoliv potřeboval...“

Malej Saša šel s ním.

„Sašo se mnou nejdeš, tady je teď tvůj domov.“

„Já si *du* pro svoje věci,“ Vyšplhal se na bryčku a vzal si šátek., v němž zacinkalo plechové nádobí.

Zůstali jsme na dvoře sami. Prohlížel si nádvoří, sedl si na lavičku.

„Sed', Sašo, udělám ti jídlo.“

„Pomůžu ti, Árone.“

„Tak dojdi ke slepičkám a dones vajíčka do čepice.“

Snažil jsem se ho zaměstnat. Měl jsem řadu vajec ve špajzce. Zatopil jsem a udělal vajíčka na volský voka. Kluk toho moc nesnědl a byl a utahanej.

„Sašo, půjdeme spát.“

„Já nemusím, jdu spát, kdy chci já.“

„A to ne, pokud tady budeš, budeš mne muset poslouchat.“

Nic neodpověděl, pokorně se začal slíkat. Boty si chtěl nechat i do postele. Sundal jsem mu je a ze staré almary vyndal pár malých košil, které se už pomalu na švech rozpadaly. Byly čisté. Byl v ní jak andělíček.

„Tak a *spat*. Já se musím pomodlit.“

„Modlili jsme se s babičkou.“ Vzpomněl jsem si na tu přestárlou paní. Až teď jsem měl silný pocit, že ji znám, podivně voněla..., která z mála co jí dali, živila i kluka.

„Andělíčku můj strážníčku..., Árone, pojd' se modlit se mnou.“

„Já už to neumím.“

„Ty jsi trubka, tak starej a blbej.“

„To se neříká.“

„A proč ne?“

Šídlo se prvně celý přikrylo, potom se odkopalo, bylo mu vedro. Chtěl jsem odejít, že dám dobytku. Pomalu jsem se šoural po místnosti. „Já jdu ještě do stáje, nakrmit a ...“

„Árone,“ ozvalo se potichu, „budeš si se mnou hrát?“

„Teď ne, Sašo, možná zítra.“

Kluk se urazil. Dlouho mu to nevydrželo. Už jsem chtěl jít pryč.

„Árone, zůstaň tu se mnou, bojím se tmy.“

„Já přijdu, Sašo, za chvíli.“

Naklonil jsem se nad něj a on mi uděl místo a stáhl mne. Musil jsem si sednout. Co jsem měl dělat. Sedl jsem si.

„Árone, drž mně za ruku.“

Dal jsem mu ruku a on ji držel drtící silou, cítil jsem drápky větší kočky.

„Zavři oči, Sašo.“ Na chvílku je zavřel a potom podvodně je jedním nebo druhým nenápadně otvíral, aby se přesvědčil, jestli tam jsem. Byl rozespalý. Bránil se spánku.

„Árone, přišijeme knoflík na kabát té paní venku, aby jí nebyla zima. Vid.“

Vyrazilo mi to dech, uvědomil jsem si, že si všiml antické bohyně.

„Jo, přišijeme zítra, teď už spi.“

Položil si hlavu na moji ruku a po chvílce totálně odpadl. Byl čas na práci. Vrátil jsem se domů a chytal jsem se do postele.

Najednou celé stavení bylo naplněno celým světem, celým novým životem, podobně i jinak, jako by tady byla Inna. Nechtěl jsem si připustit, že už nejsem sám. Cítil jsem, že za mnou je Channah, že je to její práce nebo Řeš. Můj *háčkovač* života mně odměnil zvláštním darem. Nebyl jsem sám. Věděl jsem, že mi život bude nabývat jiný rozměr.

Já jsem Andrej Tělegin zněla mi mantra v uších. Nemohla to být náhoda. Co když se bude kluk ptát. Odpovím mu podle pravdy, ukážu mu všechno, pomalinku, opatrně, jestli mi Bůh a prozřetelnost dá čas, abych mu to mohl říct. Seděl jsem u stolu a pomalu mi padala hlava.

Saša nakonec spal na lavici v koutku kuchyně vedle kamen, na které jsem dal matraci a udělal pěkný pelíšek.

Pohled na něj mne pohladil, když jsem se díval, jak spí to pěti až šestileté dítě. Sám v duch jsem si říkal, ech, jaký budeš mít osud chlapče malej, přál bych ti lepší, lepší než můj, lepší než mého kamaráda Andrese.

Nechtěl jsem si připustit, že v těle malého kluka je duše Andrese. Vzdych jsem. Ráno je taky den.

Pohladil jsem kluka a trochu přikryl, načež se on rázem odkopal ještě víc. Vzdal jsem to. Přiložil jsem do kamen a zavřel. Věděl jsem, že teplo vydrží až do rána. Uvědomil jsem si, že kdyby potřeboval čurat... přinesl jsem mu k posteli i nočník. Nebyl jsem si jistý, jestli to pochopil. Rozhodl jsem se, že už ho budit nebudu, no tak když se pochčije, svět se nezboří nebo mně zbudí.

Nezhasínal jsem. Rozsvítil jsem v kumbálu a nechal proužek světla, aby ke mně trefil. Bylo už nad ránem, když mně něco škrábalo na krku. Byl to Saša.

„Árone, bojím se jít ven.“

Rozespalý jsem jej posadil na nočník. Seděl tam jako císař a já pochvíli jsem ucítil, že nechtěl čurat.

„Vynesu to, *hybaj spat*.“ Ochotně zalez do pelechu. Vrátil jsem se a přiložil. Zalezl jsem a uvědomil si, že je nad ránem, že už neusnu. Vychutnával jsem si lenošení. Po chvíli se ozvalo cupitání. Beze slova vylezl ke mně, otočil se zády, lehl si na ruku a suverénně usnul. Bolela mne ruka, vydržel jsem. Ach jo. Nebude to jednoduchý.

Ráno mně vzbudilo kokrhání.

„Kykyryký,“ křičel mi do ucha malý Saša. Otočil jsem se na druhou stranu.

„Spi ještě chvíli.“ Nedal neodbyt

„Vstávej, už je ráno a zase... kykyryký. Uvědomil jsem si, že část mého pohodlí je ta tam a nebude to jednoduché. Sedl jsem si na postel, jak jsem měl ve zvyku a než jsem vstal, tak jsem tak vydržel dospávat

docela dlouho, peřinu jsem si přehodil přes ramena, než jsem začal fungovat. Seděli jsme vedle sebe, mladej se opíčil a klátil nohama.

„Árone, co budeme dělat?“

„No, prvně se nasnídáme, potom upečeme trochu chleba, zjeme na pole, nasekáme krmení, dáme slepicím, práce až až.“

„To nevadí, já ti pomůžu. Jsem starej sedlák.“

„Hele ty si můžeš hrát, nemusíš mi pomáhat.“

„Já chci.“ Zasmál jsem se.

Největší radost měl z chleba. Vzal jsem vydlabané necky, kde byl z drobenek udělaný na dně kříž, udělal jsem kvásek a zamíchal těsto. Měl ohromnou radost. Těsto kynulo, píchal do něj prstem a křičel tolik chleba.

Abych se ho zbavil, dal jsem mu úkol, aby hlídal, až vykyne.

Trpělivě na něj hleděl a číchal vůni těsta. Na stole dělal bábovky, splétal neuměle copánky. Těsto jsem rozprostřel do listů od zelí a tím jsem udělal menší bochníky.

Pec jsem roztopil a až když mi chytl papír, místo popele jsem vložil chleba. Krásně voněl. Vyndal jsem ho a Saša se do něj hned pustil.

„Nejez to teplý,“ ulomil jsem mu kousek, protože jsem se bál, aby mu nebylo špatně. Bylo divné, že si neposteskl.

„Tolik chleba, tolik chleba, Árone ty jsi čaroděj, je to zázrak.“

Vyvedl jsem koně a nařídil zůstat. Šel jsem na zahradu, a když jsem se vrátil, byl kluk venku a hladil obrovskou kobyli hlavu.

Kobykla ho olízla. Spadl na zem.

„Mazej od koní, nesmíš blízko, co kdyby tě kousla.“

Na dotvrzení slov kobykla zaržala jako drak a on pelášil po čtyřech ke mně. Schoval se za mnou a povídá:

„Ona je *hon*.“

„Jo, je hodná, ty jsi ještě malý a ona to neví, mohla by ti nechtěně ublížit, L a pohladil jsem Haté po škrani. Vedle kůň, kterého jsem koupil pod jménem Rusak, se dožadoval pohlázení.“

„No jo,“ pohladil jsem ho.

„No jo,“ opakoval po mně malý Andrej.

„Árone, můžu si ho pohladit?“

Zvedl jsem ho a on jej hladil. Rusak to nemohl zaznamenat.

„No jo,“ opakoval pětkrát.

„Hele Sašo, když budeš hodný, tak zejtra Rusaka osedláme a pojedeme na něj k rybníku.“

„Budu, budu *honý*, Árone.“ Sedl jsem si na houpačku, abych si odpočinul, udělal totéž. Nechtěně jsem vzdychl, že bych si chtěl od jeho neustálého brebentění a otázek odpočinout. Vzdychl také.

Následující den, jak jsem slíbil, protože jsem si vzpomněl, že mně jednou strýc, starý Hyrsch, malého kluka vzal na koně do rybníka a na ten zážitek jsem v životě nezapomněl.

Ustrojil jsem raději těžkou Haté. Na koni jsem dlouho neseděl. Těžká sedlácká kobyla nebyla blesk, poslouchala na slovo, i dříví se s ní tahalo. Vzal jsem kluka a posadil nahoru do sedla a sedl jsem si za něj. Vysoký koráb se rozjel.

Dopluli jsme až k rybníku. Voda byla studená. Pobídl jsem kobylku do vody a ona poslušně šla. Až když voda mi byla do půl lejteč, otočil jsem. Andrej viděl kolem sebe čerící se vodu, kterou rozrážel velký parník. Na břehu jsem chvíli sesedl a nechal koně, ať se napije a Andrej aby se v ní coural.

„Neumíš plavat, tak jenom na okraj, jinak bych ses utopil,“ varoval jsem ho.

„Co to je plavat?“

„No to když nedosáhneš na dno, zůstaneš pod vodou a utopíš se.“

„Až budeš starší, naučím tě to.“

Tak šli další dny, měl jsem ho pořád za zadkem. A stalo se v noci, že se mi zdálo, že přišla Rěš či Channach. Bylo to ovšem ve snu, nikoliv ve skutečnosti.

„Channach proč nepřijdeš, brankou...?“

„Přeškrtl jsi svou duši, já Réš jsem i Channach, přeškrtl jsi mně a zapřel. Hle co ti řeknu. Chceš-li, aby v malém žil v něm starý, necháš ho pokřtít. Je to to nejlepší, co pro Andreje můžeš udělat.“

Viděl jsem černé oči Réš, jak se na mně dívají a cosi říkají.“

„Ty nejsi slepá, že?“

„Ne Árone, já jsem nebyla nikdy slepá, já Channach jsem, aj sem v Réš i ve stařeně byla.“

Sen byl pryč. Probudil jsem se a díval na malého. Sen byl tak skutečný. Opravdu tady byla, i když jsem tentokrát neslyšel klapnout branku.

Udělám to, řekl jsem si. Farář zrovna nebyl můj kámoš, protože on věděl, že jsem byl kdysi v semináři kněžském, který jsem opustil, což on pokládal za zbabělost. Podle církevních předpisů to nemůže, odmítnou, dokonce to musí udělat zadarmo.

Zítra to zkusím a pojedeme do města.

A tak se stalo. Řekl jsem to Andrejovi. Nevěděl a neznal, bylo to pro něj zajímavý. Druhý den jsme vyrazili pěšky na faru.

Cestou jsem se stavil u Arzéna. Chtěl jsem malému koupit trochu čokolády a pro sebe tabák. Seděli jsme na lavici a Arzén, jako obvykle, mi nabídl pálenku. Sašovi se chtělo čurat.

„Tak se vyčurej, už to umíš.“ Souhlasil. Obchodník na něj koukal, poslechl celou moji anabázi a zarazil se.

„Árone a přišel k chlapci,“ on, on je z našeho národ a podívej se, je obřezaný.“

Díval jsem se a skutečně, nevšiml jsem si toho. „On je, on je z mého národa, je to „Arzén.“

„Co je to Arzén?“ zeptal se malý. A pokračoval:

„Já nejsem Arzén, já jsem Andrej Tělegin a tohle je Áron, můj Áron.“

Obchodník jej vzal do náručí. Moc se mi to zrovna nelíbilo.

„Árone, jestli chceš, vezmu ho do naší komunity.“

„Ne, jednak nevím jestli...“ Přerušil mne.

„Nepochybně, nepochybuj Árone.“

Okamžitě mi na mysl vytanulo, proč vůbec jsem tady, že máme namířeno na faru. Nechtěl jsem udělat, co by...v ten okamžik jsem byl přesvědčen, že to udělám podle toho, co mi to řekla Réš.

„Můžu tě o něco požádat?“

„Určitě Árone.“

„Prosím, zůstane to mezi náma.“

„Jo, spolehni se.“

„Přísahej, záleží mi na tom.“

„Dobře přísahám ti, že to neřeknu.“

„Děkuji. Já ti slíbím, že až bude čas, skutečnost nezatajím a řeknu mu to, až bude starší.“

Pokračovali jsme za farářem. Seděl na dvorku a popíjel víno. Uviděl mně s klukem, a jelikož jsme spolu hledali vesnici tak mu to došlo.

„To je on?“

„Jo.“ Pověděl jsem mu, že jsem si ho vzal.

„Potřeboval bych ho pokřtít, šlo by to?“

Farář se zastavil. On není?“

„Kdo ví, v horách ne, rodiče neexistují.“

„To nevadí, napíše nalezenec, nebo můžu napsat tebe.“

„Tak jo, v neděli. Musíš mít dva kmotry. Musí být našeho vyznání,“ podotkl.

„Jo seženu je, jsme domluveni. Nevěděl jsem momentálně koho. Vraceli jsme se líně domů. V kapse jsem měl cukrlátka, co mu žid dal zadarmo. Musel jsem vzít malýho „na koně“.

Potom jsem se ho nemohl zbavit, protože kňoural, že ho bolí nohy, že to nezvládne. Došli jsme domů. Namazal jsem chleba, udělal kafe. Malej byl přecpanej sladkostma.

Bylo už k večeru, sednul jsem si na houpací lavici a nacpal si fajfku, ještě před tím rozdroleným cigánovo tabáčkem. Byl opravdu výborný. Kluk běhal kolem mě. Našel klacek a bojoval s psudodra-
ky. Potom se jal, obhlížel sochu antické Heleny. Koukal pod kabát
a šel mi pošeptat:

„Ona je Channach,“ a začal se potměšile šklebit. „Ona je pod
kabátem Channach.“ Pousmál jsem se i strnul.

„Jak víš Sašo, že se jmenuje Channach?“ Neodpověděl.

„Kdo to je, Árone?“

„No, to je, to je moje duše.“

Dělal, že to pochopil, koulel očima a dělal ksichty a nevyvedlo
ho to z míry.

„Není živá.“

„Ne není,“ a po chvílce jsem, sám pro sebe pod fousy zašeptal:

„Je.“

Kluk zmizel v útrobách baráku a v ruce držel mosazný velký
vojenský knoflík, přiběhl k bohyni a začal porovnávat s ostatními
knoflíky. Zavolal mne. Byl jsem překvapen, že byl naprosto stejný,
oproti ostatním knoflíkům zářil, spíš jej kluk stále leštil. Cítil jsem,
že se ho moc vzdát nechce. Váhal.

„Árone, přišiješ ho?“

„Hele Sašo, uděláme to tak jak na vojně, když upadl knoflík.“

„Jak se šije na vojně?“

Vrátil jsem se k paklíku kabátu, kde jsem měl sirky. Knoflík
s očkem z druhé strany jsem zajistil sirkou. Poodstoupil jsem. Kromě
toho, že to bylo trochu odchlíplý, řekl jsem:

„Dobrý ne?“

„To je podvod, Árone,“ uzemnil mně klučina a nadzvedl kabát
ze zvědavosti, co je pod ním.

„Je Channach,“ začal se demonstrativně chechtat.

Potom poodstoupil vedle mě a díval se jí do obličeje, jak se dívá stále jedním směrem.

„Je hezká, Árone, že je hezká, tvoje duše.“

„Ano?“

„Je studená, mrtvá,“ a dodal „Channach.“

Nechtěl jsem klukovi plést hlavu.

„Máš pravdu.“

Seděli jsme večer na lavičku a on si lehl a díval se na měsíc. Jeho hlavičku jsem položil k sobě do klína a díval se na něho a cítil jeho vůni. Viděl jsem tvář Channach a vzpomněl si na šťastné chvíle s ní. Měl jsem pocit, že jsem s ní plul vesmírem, že s malým klukem letím po té samé cestě po mléčné dráze.

O starém Andresovi jsem se ještě nezmínil. Musí pomalinku navlékat. Přišlo mi na mysl, jestli i starej Andres nebyl žid. Měl jsem se zeptat Arzéna, určitě by to věděl, bylo divné, že do církve chodil na bohoslužby. Na lavici jsem se probudil zimou. Přenesl jsem ho k sobě a nechal jej spát v teple kuchyně, sám jsem si lehl vedle a pomyslel jsem si, že se konečně pořádně vyspím, protože jsem se bál, abych kluka nezalehl.

Pár dní poté večer si malý Saša prohlížel namalovanou Innu na zdi.

„Kdo to je Árone, je pěkná.“

„To je Inna.“

„Jaká Inna, kdo to je, ženská?“

„No to je, to byla,“ a zarazil jsem se, „no to byla ...moje láska.“

„A co je to láska, to je obrázek?“

„Jsi ještě malej, to já ti to nevysvětlím, respektive to sám nevím, Sašo, až budeš větší.“

„Já už jsem velký, podívej se na moje svaly, jaký jsou, ne jako polívka co máš ty,“ navazoval na řeč, kterou jsme vedli mnohokrát před tím.

„Hele Árone, chtěl bych, abys mně nakreslil, tady vedle.“

Moc se mi to nezdálo. Kluk by byl vedle nahé slečny. Nakonec prostě si proč ne.

„Jo musíš chvilku sedět bez hnutí.“

„Vzal jsem židli, spíš to bylo dřevěné křeslo z fajnového pokoje. Vypadalo jako královské. Saša se na něj usadil, coby král, žádné choulení, sedl si na okraj, vzpřímený, jako profesionál, model a natočil hlavu se strojeným úsměvem.“

„Dobrý?“ zeptal se.

„Jo dobrý.“ Začal jsem črtat na zeď.

„Nesmíš se pohnout nebo čáry budou nakřivo,“ řekl jsem, abych ho donutil sedět.

„Je mi teplo Árone, můžu si sundat aspoň boty, ty nebudou vidět.“

Měl pravdu, chtěl jsem ho zachytit do pasu.

„Tak dobře, sundej si boty.“ Na důkaz, že byl velký chlap a umí si rozvazovat boty, se potom vyhoupl zpátky.

„Není ti zima?“ „Ne, je mi vedro. V chudobinci, když byla zima, šel jsem na hnůj a tam jsem si je zahřál. Potom jsem smrděl, že babka se mnou nevydržela a pořád dokola říkala; Panebože, to je rychna. Začal se smát.“

„Je teplo teploučko. Mám hlad,“ začal vymýšlet. Podal jsem mu chleba a namazal švestkovým povídlama. Měl je rád, ty se pořád couraly v pekáči v troubě.

Špinavej od ucha k uchu opět seděl, král a císař, prostě nedala se v něm zapřít osobnost už v capartím věku. Už jsem skoro domaloval. Líbil se mu to.

„Jsem v zrcadle.“ Bylo slyšet tikot cágrovek a praskání kamen. Bylo tu opravdu teplo.

„Trochu otevřu dveře.“ Šasa přitakal a v zápětí se zamyslel.

„Já jsem láska Árone, jsem tvoje láska.“

„Ano, jsi.“

„A co dělá ta, ta druhá,“ a ukázal na Innu.“ Zamyslel jsem se.

„No nevím určitě, šlape chodník.“

Saša se začal smát demonstrativně nahlas.

„Šlape chodník? Árone ty jsi td, td trubka, každej přece šlape chodník.“ Litoval jsem, že sem mu to řekl. Bylo už u konce malování. Povolil jsem mu sesednout.

„Líbí se ti?“

„Jo jsem to já,“ a začal následně dupat a trádoval po kuchyni. Myslel jsem, že pochoduje jak voják, několikrát mi to předváděl. Ozval se. „Dívej se, já šlapu chodník, já jsem tvoje láska.“

Chtěl, abych se smál a šlapal, sním. To se stalo. Můj úsměv byl strojený, že se proměnil skoro ve škleb, každý krok mne bodal přímo do srdce.

Záhy jsem posmutněl. Vzpomněl jsem si na Channach. Jednou mi říkala, že ona když se podívá, vidí celou nit života, celé vnímavé i budoucí já. Nit a vlastně život byl jejím zviditelněním, zhmotněním linky od nekonečna k nekonečnu, v kruhu, kdo ví.

Bránil jsem se myšlence, abych jej viděl u Saši. Kdo ví, jaké váhy váží a co je dobré a zlé v mých očích, mé lidské spravedlnosti. Kdo ví, co tě čeká, chlapče, kdyby ty váhy osudu byly spravedlivé, už by měli vážit i na druhé straně s trochou toho štěstí.

Následující dny jsem se chystal na křtiny. Stačil nakonec jeden svědek a tak jsem zašel za Sorgem, který ochotně souhlasil. Při pohledu na něj jsem cítil uspokojení.

Chlap dobrý, hranatý, obrovský, dalo se o něj opřít celý žebříňák. Naučil jsem Sašu modlitbičku a trochu o náboženství. Měl o něm povědomí od babky. Vysvětlil jsem mu, jak se má chovat.

Zároveň jsem si byl jistý, že moje vysvětlování vzhledem k jeho věku ztrácí účinek. Sehnal jsem plachetku, křížek, svíčku a jeli jsme do *cerekví*, kde byl už farář, pop.

Bylo mi jedno, zda je pokřtěn v pravoslavném nebo římskokatolickém kostele. Věděl jsem, že si navzájem křty neuznávají. Mají stejného Boha. Bylo to divné, pouze čtyři lidi.

„Jaké křestní jméno mu dáš,“ zeptal se mně kněz. Pravda, na to jsem nemyslel.

„No já nevím, třeba to nechám na vás, otče.“

„Já chci Áron, Árone, dej mi svoje jméno.“

Kněz to komentoval a uplatnil svoje znalosti pěti knížek Mojžíšových.

„No Áron, to byl brat Mojžíše, jestli chceš, Árone, jo.“

N Dával jsem se na kluka. Souhlasil jsem. Proběhl obřad, kdy Sorg mu odpovídal, bral ho do náručí. Poděkoval jsem knězi a dal peníz. Podle víry nesměl brát za křest peníze. Dal jsem mu je na chrám a to přijal. Pozval jsem ho do hospody na oslavu. Říkal, že možná přijde.

Potom jsme se stavili ve mlejně, nechal jsem tam koně a šli jsme do hospody kolem řeky. Přes Andresův most jsme přešli mlčky. Sorg se podíval nahoru do konstrukce a potom na malého kluka.

„Já teď, teď se budu jmenovat Áron, Árone, jako ty?“

„Ano i ne chlapče, to je tvoje druhé jméno, pořád jsi i Saša.“

„Takže jsem Andres Áron Tělegin, že jo Árone, to se mám.“

Dorazili jsme do hospody. Osazenstvo se pomalu začalo scházet, každý pomalinku ucumlával alkohol. Dali jsme si jídlo, měla hostubky. Chtěl jsem pro kluka něco sladkého, hospodská měla buchty a sladkou limonádu, dokonce našla čokoládu, kterou měla určitě koupenu od Arzéna. Andrej seděl mezi námi a hladil psa a potají mu dával vždycky ždibec k ochutnání. Budil všeobecnou pozornost. Byl důležitý jako při malování, dělalo mu dobře sedět mezi chlapama.

„Árone či je to kluk?“ Zeptala se hospodská, „jak ti říkají,“ když mu podstrojovala.

Jmenuji se Andrej Tělegin, teď Andrej Áron Tělegin, jsem pokřtěn,“ řekl hrdě malý kluk a hospoda ztichla. Každý si ho začal prohlížet, on se vytahoval. Zkoumali, zda je starýmu Andresovi podobný.

„Sousedí, dneska měl kluk křtiny, paní hospodská, nalejte hostům, co tu jsou třikrát, co mají nejraději a prosím připijte na jeho zdraví, na zdraví kluka Andreje Árona Tělegina.“

Otázky visely ve vzduchu. V hospodě brzy vyšuměli do ztracena dílčí otázky. Byl tu i Oříškář. Nechal si nalít taky.

„Na zdraví nechť Bůh mu dá štěstí, které doposud moc neměl.“ Opakovalo se to třikrát.

„Árone, pojd' domů.“ Kluk cítil, že mám dost.

Stejně jsem se nevyhnul vysvětlování. Omezil jsem se na to, že jsem dostal poručení v závěti a bylo toť vše. Poprvé jsem však před Sašou zmínil starého Andrese. Nevím, zda to Saša zaregistroval. Šli jsme domů kolem řeky.

„Budem chytat ryby, Árone?“

„Jo Sašo. Tady u splavu,“ něco jej tam přitahovalo. Nic jsem neříkal. Malej, střapatej klučina postřehl, že mu neodpovídám.

„Árone? U splavu je hezky,“ pozoroval stříbrné vlasy, vlající a bublající vodu. Splav nebyl příkrý, byl pokrytý chaluhami dlouhými rostlinami, vlnící ve vodě.

I já, malý kluk, když jsem sem jezdil, trávil jsem i hodinu sám u splavu, okouzlen neustálou plynoucí masou vody. Potom jsem po něm chodil i se starým Áronem, vím, že to bylo nebezpečné zejména pro kluzký povrch. V podvědomí mi stále byla zafixovaná Réš, Réš, vidoucí, slepá.

Réš tady ukončila život, i na Oříškáře, co přišel o koule. Než jsem se stačil vzpamatovat, popošly jsme dál.

„Budeme dělat žabky,“ a jal se hledat ploché oblázky.

„Je už pozdě Andreji, pojd'.“ Nezapomněl si strčit pár kamínků do kapsy. Nechal jsem ho. Přecházeli jsme most, držel jsem ho za ruku.

„Jau, Árone, nemačkej mi tak ruku, to bolí.“

Podvědomě jsem se bál, aby nespadl. Opět jej to místo přitahovalo. Díval se dolů přesně do míst Andresova rozhodnutí.

„Tady,“ a táhnul mně k zábradlí, „tady Árone by se daly chytat ryby.“

„Možná, já znám lepší místo, tajné místo, tam ryby nejsou tak pozorné a nechají se zmást.“

Koulel očima a stísl on mne.

„Árone, že mi ho řekneš.“

„Možná, dělal jsem ofuky,“ „když budeš poslouchat, zítra večer půjdem na ryby, na úhoře.“

„Na úhoře, co to je.“

„To je had, vodní had.“

„Had? Já se hadů bojím.“

„Tak jo, půjdem na ryby na tajné místo, kde nejsou úhoři, když budeš hodný.“

„Já jsem hodný, vid, že jsem hodný.“ Poskočil.

„Jo jsi hodný.“

„Jsem přece taky Áron.“ Poznamenal mimochodem.

Žili jsme spolu, s malým klukem, celkem spokojeně. Mne to unavovalo. Měl jsem o něj strach a zejména večer, když jsem přišel z vinice, seděli jsme na houpací lavici a já si dal vína.

Můj kolchoz by za Halží osamělý, kolem nikdo nechodil, a když chtěl někdo přijít na návštěvu, musel ta učinit cíleně a jít ke mně. Večer jsem poslal kluka spát. Byl celkem samostatný. Převlíkl si košilku. Samozřejmě se mu nechtělo, dělal obstrukce, s klackem zabíjel pomyslné draky a podobně, nejít do postele.

Nakonec zalezl ke mně do postele do bezpečného útočiště. Nalákal jsem ho na to, že velcí chlapísky chodějí spát sami. Ukázal mi svaly a odešel. Já si byl jist, že se ještě třikrát vrátí. Zapálil jsem si fajfku a civěl na bohyni, měl jsem dojem, že si narovнала krk a dokonce se možné potutelně usmála, pro mne byla živá bytost, sdílela náš prostor.

Přišlo mi na mysl, že jako model musela být velice krásná. A už to tu bylo.

„Árone, pojd' spat.“

„Běž napřed, já dokouřím a půjdu.“

„Já tady počkám.“

„Ne počkej v posteli na mně, pohlídej mi místo a zahřej jo, můžeš do mý postele.“

To zabralo.

Tak já ti jdu zahřívát místo a ty přijdeš co nejdříve, že jo.“

„Jo Andreji, přijdu.“ Spoléhal jsem na to, že je už unavený a venku začala být zima. Odešel a mně se čas zastavil, kdybych neslyšel lomoz ptáků a zvuky z maštale, skutečně to byl nenaplněný, mrtvý čas. Šel jsem se podívat na kluka. Spal.

Vrátil jsem se zpátky, protože se mi nechtělo spát nebo číst. Myslel jsem si, že jej ukrojíme já a socha na hnojišti rychleji, oba dva.

Plánoval jsem práci na další den, co udělám, pomalu, pořád dokola. Občas mne napadlo, jestli bych se neměl odstěhovat zpátky do města a zapomenout...zapomenout na smutný, něžný, drsný, překrásný, čarovný svět, místo, kde se potkávali hranice národů, náboženství, pověry i čarodějnictví, boží místo i když jsem se zde nenarodil. Bral jsem to a sám sebe přesvědčoval, že určité geny mám v přízni s prostými lidmi.

Vzpomínal jsem lidi, kteří mne předešli, a už jich byla celá řada a pořád přibývali a bylo mi jich líto i jsem jim tak trochu záviděl, že smrt mají za sebou. Byla skoro už tma, mraky občas zahalily měsíc a potom plavaly dál. Tvář bohyně už ve tmě zavřela oči, tehdy když koráby zastínily měsíc, když byla úplná tma nebo se na ni nikdo nedíval. Slyšel jsem. Vrzly malá vrátka a lehký krok po náspu mířil ke mně. Byl to člověk. V siluetě jsem si typnul na ženu. Byl jsem překvapen, tak dlouho za mnou nikdo nepřišel. Potom jsem ji poznal.

„Channach,“ šeptal jsem, „to jsi ty, moja duša. Myslel jsem, že,“ oněměl jsem dojetím.

„Ano, Árone, jsem to já, jsme přece jedno. Jsem to já tvá přeškrtnutá Channach.“

„Ty, ty jsi přišla, abys mne vzala přes, přes bránu, přes bránu za horizont a ty, ty jsi tam naposled nebyla když...“ koktal jsem a vyčítal.

„Byla jsem tam,“ odpověděla a já jsem měl pocit, že v jejím hlase jsem slyšel poprvé zdání výčitky.

„Já, já teď nemůžu odejít Channach,“ a dodal jsem „je tu kluk,“ a poprvé jsem si uvědomil, že nechci odejít z tohoto světa. Držel zuby nehty života. Bylo mi líto toho kluka, přirostl mi k srdci.

„Nezáleží to na tobě, Árone.“ Řekla úplně klidně, byla to pro ni nejobyčejnější událost. Pokýval jsem smutně hlavou.

„Já vím,“ řekl jsem rezignovaně a při té příležitosti jsem si vzpomněl na umírání mé matky, maminky, jak se modlila k paní Marii. Jmenoval se stejně, Marie. Opakovala ze srdce „pros za nás i v hodině smrti naší amen.“

„Snad jí byla advokátkou,“ pronesl jsem potichu a Channach mi řekla dvě prostá slova

„Ano, je.“

„Channach je můj čas?“

Neodpověděla. Já jsem měl tušení.

„Proč jsi přišla?“

„Přece jsi mne volal, jsem tvoje duše, a ty moji částíčkou.“

„Ano už dávno a zapomněl jsem, no nezapomněl, má tě ve svém srdci.“

Podíval jsem se na ní. Byla překrásná. Usmála se. Přes hoře přehoře, že jsem ji zapřel, mne měla ráda. Jak věděla, že jsem přeskrtl její jméno, když jsem tam byl s Innou sám, zcela sám. Byl jsem v rozpacích.

„Jdu se podívat na kluka. Počkej, prosím.“

Zašel jsem do baráku a viděl malého Andreje spát. Ve spánku jí byl tolik podobný. Snad to nebylo moje loučení. Měl jsem pocit, že bych měl pro něj něco udělat, něco mu dát. Nemohl jsem se odtrhnout. Pohladil jsem lehounce malého, aby se neprobudil. Byl jsem si vědom, že moje ruce od sedlácké práce jsou suché a drsné jako podešev.

Vrátil jsem se zpátky, Channach se dívala nahoru mezi průrvy plujících korábů. Channach, ty to víš, zda budu muset odejít.“

„I kdybych to věděla tak bych ti to neřekla. Je lepší, že nevíš.“

„Já, já Channach, víš, co já, o mně nejde, ten kluk, je mi líto, Andreje starého i malého, chtěl jsem mu trochu vyšlapat, vypajdat cestičku, malinko, aby měl *žizň* trochu lehčí.“

Objala mne a já položil hlavu do jejího klína. Já starý skoro sedlák a ona, *duša moja*, můza, mne objala a pohládila po tváři. Nechal jsem se. V podvědomí jsem se trochu styděl.

V ten okamžik ustrnul by se i kámen. I socha byla dojatá.

„Ne, Árone, já nejsem smrtka, která tě děsí, aby si pro tebe chodila, já jsem tvoje věčná duše, která tě neopustí a naopak jsem tvoje naděje, láska a život.“

Vzdychl jsem.

„Ty máš milost mne spatřit na rozdíl od jiných, máš štěstí nahmatat mne, víru, což mnozí nemají. Já jsem ta, *tvoja duša machvatá*.“

Díval jsem se na ní. Strídavě ji prosvěcoval měsíc. Uvědomil jsem si, je nadpozemská, i když jsem cítil teplo jejího klína. Přesto jsem měl myšlenky i na Andreje. Věděla to.

„Chtěl bych Channach, abys byla můj advokát, abych mohl ještě chvílku tady šlapat.“

„Já nemohu být tvá advokátka, já jsem ty.“

„Bůh ať je můj advokát, poprosím ho o laskavost.“

„Je a já jsem tvoje *přímluvce*.“

Usmála se a zvedala se. Vstal jsem.

„Zůstaneš se mnou?“

„Já jsem pořád s tebou, Árone Hyrschi, neopustím tě. Nejde to, nemůžeš se mnou žít jako s člověkem.“

„Proč ne? Čí je to pravidlo.“

„Jsou věci, jak jsem ti říkala, které nepochopíš tady, jsi člověk protkaný zkušeností ze světa možná až... „

„Až zemřu?“

„Smrt Árone, nepochopíš, je cesta, milník, který překročíš před i po narození. Ty Árone, ještě nejseš věřící. Plníš jeho vůli.“

Chtěl jsem něco říct. Objevil se Adnrej.

„S kým si to povídáš?“ Channach neviděl.

„Tak sám se sebou.“

„To taky jde? Taky bych si chtěl povídat sám se sebou. Pojď spát Árone, já se sám bojím.“

Podíval jsem se na Channach. Vzal mne za ruku a svou malou rukou mne usilovně tisknul. Channach s kývla na rozloučení. Připadalo mi to, že ona převáděla, převáděla přes horizont věčnosti.

„Channach, Channach, zůstaň se mnou, já ti budu ležet u nohou, ležet a ani se tě nebudu dotýkat, prosím prosím.“

Malý Andres nepochopil, co říkám.

„Ale Árone, nechci, abys mi ležel u nožiček, ty trumbero.“

Channach se usmála. Byla to její odpověď a já věděl, že je to malé dítě, které vyhrálo nad mojí duší.

Tak ještě kousek, ždibet času, ještě kousek věčnosti, chvílku s malým klukem, který mi byl jako vlastní. Sám jsem neměl děti. Držel jsem ho za ruku a přál mu ve chvíli dobro.

To, co jsem neviděl, byla Channach. Kupodivu jsem rozkládal moji lásku mezi svoji duši a ztraceného, cizího a nalezeného kluka. Kupodivu mně aj přešel zájem a otázky nad tajemství Andrese Tělegina. Měl jsem dojem, že mi kluka poslal on.

Kupodivu nová věčnost se rodila a zahřívala vedle mě. Obvyčejný, malý lidský tvor, pud nebo smysl, další smysl a po dlouhém čase by mi bylo líto, kdybych musel opustit divný svět, skromné hospodářství a zůstat zde ležet jako ustríhnutý nehet, jako má kamarádka socha, která se stejně rozpadne nebo skončí o kousek dál ve hnoji.

Čekal jsem, že usne a já se vrátím k Channach, která jistě odešla. Váhal, jestli se na zápraží mám vrátit nebo ne, nechtěl jsem chlapce zklamat, kdyby se náhodou probudil a nenašel mne tady.

Bylo by to podobné, já jsem volal svoji duši a to jsem nezemřel, matka když se modlila k paní Marii. Určitě jí vyslyšela. Channach mi to potvrdila. Měla dobrou advokátku dobrou přímluvce. Já spoléhám na Channach, abych se jí snad trochu, trochu podobal, trochu a trochu podobal se své duši.

Co jsem neviděl, to byla Channach sedící na houpačce. Akorát jsem přemýšlel, kde je, tam, za bránou. Nezeptal bych se, protože bych to nepochopil. Zatímco jsem byl s Andrejem, který se ke mně tulil, až mi bylo vedro. Vstal jsem s tím, že se jdu trochu ochladit.

Channach seděla na houpačce. Byla smutná a najednou byla to Reš a plakala.

„Ach Árone, tobě se dostalo milosti a já, tvoje duše pláču. Měla bych mít radost, ale vychováš ho a přijde válka.“

A plakala Reš, jak u Arzéna nad dvěma děvčaty, když radila jejich tátovi, aby kvelb prodal a odjel do nového světa.

„Přijde čas, abych to i Áronovi naznačila, kdo ví..... jeho druhá advokátka.“ Nerozuměl jsem.

Už jsem spal a snad se mi zdál sen, ona povídala, nevím, nevím o ničem nebo jsem si to nezapamatoval a nerozuměl. Je otázka, kdybych věděl ždibec budoucnosti dopředu, co bych dělal.

Ležel a nepídil se, kde je má Channach, když není se mnou. Třeba můžou tu být se mnou i mí blízcí i starý Andres Tělegin a já o tom nevím, nebo jestli z důvodu, jestli se tomu vůbec dá říkat důvod a potažmo život nás, co tu ještě *šlapem*, nás pozorují třeba s tím, že nás vidí a nemohou zasáhnout, pomoci, usměrnit nitky nepochopitelného plánu. Kdo ví.

To bych si přál moc a byl jsem přesvědčen, že by na to Channach neodpověděla. Myslím si, že se jejich artefakt dme pýchou,

když na ně lidé myslí nebo se za ně pomodlí. Je to největší dar z darů možných.

Hm, ještě chvilku žít. Díval jsem se na malého a myslil jsem, spíš jsem odhadoval, co jej, život, co se sotva vstřebával do malého tělíčka, co jej čeká. Přál bych mu ze srdce to nejlepší. Věděl jsem z vlastní zkušenosti, že tak jednoduché to není.

Hluboce jsem se nadechl a vydechl. Uvědomil jsem si; je to dech, pomíjivé. Channach už na zápraží nebyla a já si uvědomil, že jsem neslyšel vrznutí branky, když odcházela, jestli vůbec.

Možná za měsíc jsme se vraceli s malým Andrejem z vinice. Uviděl jsem už zdálky v příkopě sedět chlapce, spíš dospělého muže ve věku dvacet až pětadvacet let. Bylo divné, že čekal na polosamotě směrem k našemu stavení. Projížděli jsme kolem a tu Andrej začal křičet“

„Jorggi, to je Jorggi Árone, zastav, je *ztama*, jak jsem byl.“

Zastavili jsme, koně zaržáli a potom netečně koukali na sebe, vděční, že nemusejí, táhnou a mají chvilku odpočinku, přestože nemuseli do prázdného žebříňáku vnášet extra sílu.

„Jorggi,“ a zněla odpověď:

„Andreji.“

„Víš, Árone, Jorggi je můj kamarád, bydleli jsme spolu.“

„Rád tě vidím, přišel jsem za tebou a za panem Áronem.“

Bylo slyšet, že koktá nebo zadržává. Oblečení ošumělé. Bylo vidět, že má zánovní boty a i přes zaprášenou cestu byly čisté.

„Nepřišel jsi pro mne, neodvedeš mne.“ Přimáčkl se ke mně, málem do mě celý vlezl.

„Já nevím, je to napsaný v dopise, posílá vám ho pan starosta Kufa. Vy ste pan Áron.“

„Pojď, sedni si, pojedeme domů.“

„Domů,“ opakoval tiše Andrej a bylo vidět, jak má strach. Dorazili jsme domů, otevřeli bránu a odstrojili koně. Pozval jsem Jorggiho dovnitř.

V batohu, v pytli, co měl na zádech, vyložil na stůl flašku pálenky a stočené klobásky.

„Jak dlouho jsi sem šel.“

„Pět dní,“ odpověděl Jorggi.

„Máme chleba, náš chleba,“ pochlubil se Andrej a umně nabídl Jorggimu.

S chutí ho hltal a hladově bez kousání polykal. Oči mu zůstávali na klobásách.

Uvědomil jsem si, že je chudák pět dní táhl v pytli a nekousl si do nich. Jejich vůně ho musela utrápit.

„Vezmi si, Jorggi, pokud máš chuť nebo Andreji přines ty naše.“

Malý kluk byl poctěn a já si uvědomil, že o věcech v baráku má větší přehled než já. Udělal jsem mu kafe a dal pořádně najíst. Nestyděl se, jedl a bylo na něm vidět, jak mu je jídlo vzácné, jak si ho váží.

„A co Kufa?“

„Jsem teď u něj, ve službě, mám komůrku,“ řekl koktavě, „jsem u pana Kufy rád, je to hodný, je na mně hodný. Pozdravuje vás, máte přijet. A posílá vám lahvičku a říká, ať se chovám slušně.“

„On se chová slušně, že jo, Árone,“ a já jsem přitakal.

„Hele ve vejměníku je místo, vyvětrej si a klidně se vyspi, Andrej ti ukáže.“

A po chvíli jsem mi dodal. „Tak mi dej to psaní.“

„Že mně nepošleš zpátky Árone, slíbil si mi.“ Přistál u mě na kolenou, když jsem rozevíral nikoliv samotnej dopis, i listiny, opravňující mne poručníkem nad Andrejem Těleginem.

Andrej dělal, že čte, koukal střídavě na mne a Jorggiho.

„Co je tam napsáno?“

„Já neumím číst, Andreji, já jsem to nečetl.“ Styděl se za to, že neměl příležitost se naučit číst.

„Jorggi je pacholek, je to pan pacholek,“ hlásil Andrej, „je to jeho zaměstnání, práce, být pacholkem,“ hlásil Andrej a Jorggi sklopil oči.

Byl to pozůstatek jejich hovorů z dřevěné pastoušky.

„Árone, já zůstanu tady, tady jsme doma, co je tam napsáno?“

Pomyslel jsem si, že pouhý papír může změnit křížovatku života. Byly to dokumenty o poručnictví. Kufa mně pozdravoval i malého Andreje a zval mně na návštěvu.

„Neboj se Andreji, zůstaneš doma.“

Kluk vystřelil jak šíp radostí a vysvětloval Jorggimu, že tady zůstane, co tu má včetně bohyně na hnojišti, kde mám tabák, kam chodíme na záchod a ukončil to větou.

„Já jsem teď tvůj, že jo Árone.“

„Jo Andreji, jsi můj.“ Dojalo mně to, až mi přeskakoval hlas.

„Tak jo, budeš se teď starat o Jorggiho, a omluvíš se mu za to, že neumíš číst, on neměl příležitost se to naučit, že jo Jorggi. Já zatím napíšu dopis panu Kufovi na zítra.“ Byl jsem rád, že Jorggi přijel, měli si s Andrejem co říct a já měl pokoj sám pro sebe.

Ráno přiběhl za mnou Andres a prosil mne.

Árone, uděláme Jorggovi guláš, *dobrej gulage* co děláš a vydrží, uděláme mu na cestu do sklenice celej kotel a upečeme chleba a pus-tíme až zítra.“

Moc se mi nechtělo a uvědomil jsem si jakou má malý Andrej moc.

„No,“ než jsem stačil odpovědět,

„Já, my ti pomůžeme.“

Měl jsem ještě maso naložený ve sklenici ve sklepě a tak jsme vařili guláš a povídali si. Nakrájeli mi cibuli a zatopili ve sporáku. Kuchyň byla celá s vůní cibule a malý si neopustil stále číchat a říkat to bude kvalitka, jak to slyšel ode mne. Konečně se dočkal. Líbilo se mi na zadržávajícím Jorggi, že se nestyděl a snědl to, co jsem mu dal na talíř, až málem praskl. Povídali jsme si o úrodě, o jídle, o kořalce.

„Víte co mi říkal pane Andres pan Kufa, že bude zase válka, druhá válka.“

„Ale jdi, vždyť jedna hrůza skončila,“ a tiše jsem dodal, „a ta hrůza.“

Vzpomněl jsem si na ty mrtvé a mrzáky, bolesti a bezpráví, co jsem jako mladšas musel vidět.

„Válka Bože,“ zakoktal Jorggi.

„Víš, Árone, oni mu zemřeli tři bratři ve válce. Rodiče máma se utrápila a otec se oběsil,“ povídá malý Andrej a já se divil, že to malé dítě registrovalo.

„Od té doby Jorggi koktá.“

Jorggi se na mně provinile podíval, jakoby za to mohl on sám.

„Já, já do války nepudu,“ řekl koktavě, „protože jsem dement a koktám,“ jak mi to řekli.

„Šel bych, abych pomstil bratry.“

„Jorggi, ty nevíš, kdo ti zabil bratry.“

Byli to zlí lidi,“ a pokračoval „a já já, já je měl tolik rád, moji bratři, chudáci, zkurvená válka. i mama a tata, já je měl a mám tolik rád.“ Tekli mu slzy.

„Pan farář mi řekl, ať se za ně modlím, a já, já, když mám čas, tak se za ně modlím. Když jsem šel cestou k vám, celou jsem se modlil za ně, za mámu a tátu, celou cestu, pane Árone, řekl, že až zemřu, spolu se uvidíme,“ vzlykal a odmlčel se. Já jsem se chtěl s nima vidět hned, ale pan farář říkal, že kdybych si něco udělal sám, tak už bych je určitě neuviděl a tak tady jsem a žiju. Ve válce by mně mohli zastřelit a potom by platilo, že se s nima setkám.“

Nic jsem neříkal, bylo by mu těžké něco vysvětlovat, možná že by on jako jediný uvěřil, že jsem viděl svoji duši. Objal jsem ho.

Bylo mne ho líto.

„Divný, nepochopitelná svět,“ řekl jsem si potichu, „když lidi se vraždí mezi sebou.“ Jaký to má smysl, tolik bolesti a utrpení proč.

Channach by mně odpověděla, že jsou věci, které mohu pochopit. Nepochopil jsem to. Divný svět. Bylo mi Jorggiho líto.

Seděli jsme u guláše, nabídl jsem mu tabák a pálenku, mluvili jsme o všem možném.

Jorggi byl jednoduchý člověk, inteligentní a tak mi ani v nejmenším jeho zadrhávání nevadilo. Během řeči jsem pochopil, proč oni dva si dobře rozumí. I přes velký věkový rozdíl byli jako soukmenovci.

Andrej byl sám a Jorggi též. Cítil jsem živě jejich soužití v sirotčinci. Byli bratři.

Jorggi, zůstaň u nás, že jo Árone, místa je tu dost, je tu dost místa, že jo Árone?“

Trochu mne to vyvedlo z míry. Souhlasil jsem. Jorggi nechtěl.

„Mám se u pana Kufy dobře, je to hodný člověk.“

„Áron je taky hodný, že jo, Árone.“

„Já, já jsem tam doma Árone já, jako ty tady,“ zakoktal doma a tím bylo řečeno vše.

„Pan Kufa na mne čeká, zítra půjdu, pokud je to možné, pane Árone.“

Opět jsem přitakal.

„Půjdu domů a zase se vrátím, nebo přijdeš ty na návštěvu.“

Andrej vzdychl. „Jo půjdeš se mnou na návštěvu vid a obrátil se na mně.“

Kývl jsem na souhlas. V noci začalo pršet, prvně hustě a potom lehce se ozývalo šumění deště a přetékající okap.

„Můžu jít spát s Jorggim?“ zakoulel očima Andres.

Souhlasil jsem. Male vzal sebou chleba a misku se sádlem. Dělali to tak dřív, když bydleli spolu v sirotčinci.

„Budeme si ještě hrát.“ Podíval jsem se na Jorggiho. Byl utahaný, sotva koukal.

„Hele Andreji, dneska už ne, ráno budeš vstávat a uděláš čerstvej chleba Jorggimu na cestu, aby mu dlouho vydržel a neměl cestou hlad. Pomůžeš.“

Souhlasil, já jsem věděl, že pokud ho nevzbudím, nic z pomoci nebude. Zároveň jsem si uvědomil, že jej musí začít učit číst a psát, že je tu pořád se mnou a že za čas musí jít do školy mezi svoje vrstevníky.

Zůstal jsem sám a poslouchal miliony kapek deště, pracující vodu osvěžující prošlý unavený den dlouho do noci. Bylo mi smutno s osudu dvou mých *čelověků*, kteří si ho nevybrali. Nemohla mi z hlavy vymizet otázka, zda bude válka, proč by měli oba jít do války a zabíjet se navzájem, nechtěl jsem si připustit, že je to možné.

Zabíjet mezi sebou, proč, pro malichernosti horší zvířat neboť ti zabíjejí, aby se nažraly, nechtěl jsem si připustit, že by to bylo možné. Je to divný svět.

Raději jsem vstal, i když byly dvě hodiny ráno a zadělal na kvasnice. Vycházel jsem ze zkušenosti, že ve vlhkém počasí těsto půjde velmi pomalu. Vůně kvašeného těsta na chleba záhy naplnila celou místnost životem.

Byla to víc než odpověď, víc než mnoho filosofování a řečí. Na dveřích se ozval zaškrábání, myslel jsem si, že nějaká kočka.

Dveře se pomalinku otevířely. Hrklo ve mně, myslel jsem, že je to Channach, měl jsem v podvědomí zafixováno, že tu Channach se mnou je, když jsem měl splín, myslel jsem na všechny, co mne opustili.

Nenápadně a pomalu se otvířaly dveře. Nakukovala hlava Andreje, a když mně uviděl, tempo zrychlil. Z dlouhé košilky se ozvalo.

„Já jdu spát domů, Árone.“

Pohládl jsem kluka a připadalo mi, že si přišel pohlazení jako pes.

„Zales si ke mně,“ a než jsem dořekl, kluk byl zahrabanej, až jsem se začal bát, aby se pod peřinou neudusil. Těžce jsem se zvedl a sedl

si na okraj. Jeho ruka našmátrala mou, jak bylo ve zvyku a tiskla ji drápky malého ptáče. Měl jsem ji ještě od mouky, po chvilince stisk opouštěla a já věděl, že ho už nic nevzbudí.

Vrátil jsem se k velkému dřevěnému stolu bez ubrusu, zadíval jsem se do něho a řekl sám pro sebe.

Přece jsou chvíle v krutém světě, v slzavém údolí, jak říkávala moje babička, drobet okamžiků za které je možno žít. Stojí za to celá existence? Kdo ví. Nechtělo se mi do postele. Položil jsem si hlavu na stůl.

Vedle mne kynulo těsto a venku šuměl déšť, vedle bezstarostně spal malý klučina a Jorggi v přístavku. Ve stáji byly spokojené zvířata, co bych ještě chtěl. Bylo nám dobře, podivné trojjediné setkání dobrých lidí a dobrého chleba.

Ráno mně probudilo říčení nádobí a to když Andrej se snažil mi udělat bílý kafe.

„Pomůžu ti.“ Na stole byly připraveny tři káfé a chleba ke snídani. Andrej šel za Jorggim a já roztápel pec. Nechápal jsem, že se malý kluk sám vzbudil. Připravil jsem dvě flašky kořalky jednu menší pro Jorggiho, dopis Kufovi, kde jsem napsal poděkování za papír a pozdrav a pozvání ať přijede na návštěvu, klobásu, dvě sklenice guláše a zabalil dva čerstvé pecny chleba.

Zavolal jsem Jorggiho a zabalil jídla – skoro stejně i pro něj, Sotva vak nesl. Dal jsem mu pár peněz za cestu.

Prvně se zdráhal. Andrej mu je vnutil. „Kup si u Arzéna čokoládu,“ radil.

Byl čas loučení, který jsem bytostně nesnášel. Jorggi v opět vyčištěných botách mi podával ruku a objal malého Andreje.

Po mém vzoru měl klobouk, spíš hučku, který jsem si brával za deště. Stáli jsme oba za brankou a já si vzpomněl opět, jak jsme stáli s Andresem před Réš. Musel jsem se té vzpomínce pousmát.

Mladý člověk měl před sebou kus cesty, což nebylo nic neobvyklého, nechtěl kousek svést a byl rád, že má práci nikoliv pacholka, ale posla. Mával nám a kluk se mohl umávat, i když Jorggi byl daleko za horizontem.

Vrátili jsme se domů, opět jsme tu byli sami dva a nevadilo nám to. Chtěl jsem si nacpat fajfku. Andrej mně předešel, mazácky ji vyfoukal a potom nacpal no po pravdě řečeno nic moc. Nechtěl jsem mu kazit radost. Sedl si mi na klín místo na židli. Zapálil jsem si a on pozoroval obláčky kouře.

„Chceš ozkusit? Čekal na to řadu dní, vzal fajfku, trochu natáhl a zčervenal a nezakuckal se. Na jeho dětském obličejí bylo vidět jak mu je to odporný.

„Taras Bulba, dobrej tabáček,“ řekl znalecky mazácky, jak to slýchal ode mne. Viděl jsem, jak se mu to eklovalo. Byl hrdina.

„Dobrý, už nechci, Árone.“

„Já bych ti už nedal, dám, až budeš velkej chlap.“

„Já jsem velkej, šáhni si a ukazoval bicepsy, to není žádná polívka, to je železo... Nevím, jestli jsem udržel důstojnou tvář. Kopíroval moje slova a mne to dělalo dobře, byl to prostě můj kluk.

Konečně jsem měl čas se podívat i na papíry zarazil jsem se, když jsem si přečetl datum narození Andreje. Byl stejný na měsíc a den jako starého Andrése, s rozdílem přesně 44 let.

Za pár dnu přišla děvčata od Arzéna, se kterým jsem měl ústní smlouvu, že nám vyperou a uklidí, prostě udělají ty ženské práce. Měl jsem je rád a Andrej víc, těšili jsme se na ně, Rút a Olga byly jako vítr, štíhlá, hezká děvčata. Byl jich plný dům. Nařídil jsem jim, že si mají pokaždé uvařit i černý pravý kafe, které jsem kupoval u jejich táty a vím, že měli zakázáno ji pít.

Pořád, když jsem je viděl, na mysli se mi objevovalo, že nad nimi Řeš hodně plakala. Nedovedl jsem to pochopit. Slíbil jsem sám sobě,

že Arzénoví připomenu a budu se mu snažit domluvit, aby zvedl kotvy s blížící se válkou... Nicméně jsem s nimi mluvil spíš jako kamarád. Zmínil jsem i Channach v povídání, že se to stalo. Ony rády chodily ke mně a poslouchali, pracovali pro pár mincí, z čehož měli radost. Peníze operovaly a šetřily.

Byli rády, že se občas mohly vymanit ze stereotypu a až příliš poklidného a nadefinovaného života. Vůbec ženy to v dnes měly na vsi těžké. Jejich údělem byla rodina a hospodářství. Snad děti je naplňovaly optimismem, jinak těžký to byl život, dřina a zase dřina pro pár fiftíků a uživení, jednoduchý, těžký. Poslouchali jsme rádio, hudbu, ale moc tam nebyla, hlavně Vídeň v němčině občas Československo a Maďary, prostě to, co moc nepraskalo.

Na rozloučenou jsme si vypili černý kafe, zakázanou vzácnost, se kterou se jistě doma nepochlubily.

Bylo načase dojet do města pro zásoby, a jiné věci potřebné pro hospodářství.

„Děvčata, já zítra pojedu do města, a pokud budete chtít, můžete jet se mnou.“ Andrej nadskočil, věděl se, že mu něco kápne a já mu něco koupím.

„Já jedu, že jo, Árone.“

„Táta nás nepustí,“ řekla Rút a Olga jí přitakala.

„On se o nás hrozně bojí.“

„Heleďte, řekněte mu, že vás ohlídám a že vám něco koupím, dneska vám peníze nedám a zítra pojedeme.“

Spoléhal jsem na Arzénovskou počítavost.

„Tak jo Árone, zkusíme to.“

„Nebojte se, když nepojedete, zaplatím vám ráno.“

„My, my bychom jeli i zadarmo Árone.“

Věděl jsem, že tátu zvládnou. Zajeli jsme s Andrejem pro bryčku, abychom ráno mohli vyjet. Vzpomněl jsem si, že děvčatům

jsem neřekl, kdy pojedeme. Andrej se nemohl dočkat. Ráno už hopsal po bryčce. Musel jsem ho zklidnit a řekl jsem, když nebude hodný, tak že nikam nepojedeme. Bylo pěkně v kouzelném kraji. Dojeli jsme k Arzenovým. Před obchodem už zdálky mávali Andrejovi a viděl jsem, že tátu zmákli. Seděly tam dvě vlaštovky. Olga hlásila tátovi do obchodu:

„Tatínku, Áron přijel.“

Žid měl v ruce pálenku a nalil půldeci.

„Árone, dáš na ně pozor.“

„Samozřejmě, nespustím je z očí.“

„Jsou to chytré a hodné holky,“ naznačil hlavou tím směrem.

„Budete poslouchat na slovo Árona.“ Děvčata už seděla v bryčce a Andrej jako král uprostřed nich.

„Tak já jedu.“

„Šťastnou cestu.“

Pro každého z nás cesta byla změna. Prohlíželi jsme si se zájmem každou maličkost, vesnici a smáli se, když viděli mladíka, který koukal na povoz jako na zjevení a určitě mi záviděl. Dorazili jsme do města.

Nechal jsem koně a bryčku u Roztažené podkovy v zájezdním hostinci za pár peněz, pacholek je pohlídal. Šli jsme kolem obchodů s různými cetkami. Měl jsem dost peněz, nakoupil potraviny na dva měsíce, i cukrátku. Sedli jsme si v cukrárně a jedli kopec zmrzliny a ještě zákusek. Potom jsem se ptal děvčat, co by chtěli.

Nic neříkali, chtěli se projít po promenádě, kde hrálo pár muzikantů a proházeli se tam městské paničky, které Olga vždy okomentovala, co mají na sobě, prostě jiný svět zářivý a blyštivý na povrchu. Já jsem jej poznal i víc bídný zevnitř a zezdola, nafintěný, falešný. To nemohli vědět, že je jim teď v současnosti na vsi lepší. Šli jsme na nejdůležitější úsek do trhu. Viděl jsem, jak šilhali po oblečení.

Rozhodl jsem se, že jim koupím sukni, halenku a zástěru jako těm promenádujícím paničkám. Trval jsem na tom, aby si každá koupil jinou barvu a ještě perfektní šátek. Nakonec jsem jim koupil jednoduché santále. Holky byly jako nové a měli ohromnou radost. I Andrej dostal skoro všechno, co viděl, koupil jsem mu i oblečením zimu a boty. Boty byly zde vzácným zbožím a byly dost drahé. Bylo načase jít zpátky. Přesto jsme museli ještě zpátky na promenádu. Převlečená děvčata po mém boku, jako bych s sebou měl harém. Děvčata držela Andreje za ruku.

Musel krotit jeho snahy o dlouhé skoky. Šli jsme zpátky.

„Árone, Árone,“ křičel na mně Andrej, „to je to je pa, paní co máš namalovanou vedle mě.“

A skutečně, naproti po chodníku šla Inna s košíkem a mířila stejným směrem k Roztažené podkově.

Holky koukali a probodávali jí pohledem.

„To, to je ta, ta co šlape chodník,“ vysvětloval Andrej, „

„Já taky šlapu chodník, je to ona,“ že jo Árone.

Kývl jsem hlavou a chtěl zavolat na ni. Potom jsme přidali do kroku, protože ona musela přejít ulici směrem k nám. Tak se taky stalo.

Prvně si nás nevšimla, protože nepředpokládala, že bych měl kolem sebe tolik lidí a potom, potom se zarazila a zastavila se.

„Árone,“ a slova visela ve vzduchu. Nevěděl jsem, co mám dělat, srdce se mi rozbušilo. Celý čas strávený s ní se mi přehrával před očima.

„Inno,“ podával jsem jí ruku, „Inno jak se máš?“

Místo odpovědi uhnula zrakem a spočinula na klukovi.

„Já jsem Andrej, Andrej Tělegin, Andrej, Áron a sedím vedle tebe.“ Podával jí po mém vzoru ruku. Nepochopila to, protože jeho kresbu neviděla na stěně.

Lehce mne políbila na tvář a já ucítil její napjatou líci a vůni.

„Inno, máš u nás pořád místo...“

Slova zůstala viset na ulici. Podívala se mi do očí. Nic neříkala. Andrej ze sebe nečekaně vypravil:

„Já jsem teď namalovanéj doma vedle tebe.“ a dodal, „já taky umím šlapat chodník jako ty.“ Na důkaz pochodoval tam a zpátky. Děvčata zčervenala.

„Já se někdy zastavím,“ řekla Inna klidně a odcházela.

Byl jsem zatlučený do země.

„Inno,“ volal jsem, „Inno,“ řekl jsem sám pro sebe smutně a tiše. Podíval jsem se na kluka.

„Árone, Árone,“ malej mne tahal za ruku. Mluvila ke mně i Rút i Olga.

„Árone, je ti něco.“

„To je dobrý,“ snažil jsem se o neurčitý úsměv. Byl to škleb, abych nezkazil radost.

Jeli jsme domů. Šrám přetrvával v mojí duši se setkáními. Andrej za to nemohl.

„Stavíme se na hřbitově, jo holky.“ Děvčata ochotně přitakala. Zastavil jsem na hřbitově u hrobu s velkým Arzenovským rés. Děvčata podle zvyku tam nenápadně dali i pro Réš kamínek.

Na hrobě už byl vytesán nápis Andres Tělegin.

„Árone, co je to tam napsáno?“

„Andres Tělegin,“ řekla místo mne Olga. Malý se zarazil a koulel očima.

„To jsem já,“ a měl radost, „já jsem napsanej i na hrobě.“

„To nejsi ty, to byl pán, co ti posílal peníze a jídlo. On zemřel ano a odkázal ti majetek a odkázal tě i mně.“

„To byl *honý*, vid Árone.“

„Jo byl hodný, byl to můj přítel.“

Viděl jsem, že ještě jedna postava odcházela od hrobu, žena podobná Réš, její kopie.

Pojal jsem podezření, že je to její duše.

„Promine, vy jste tady,“ a ukázal dolů, „vy jste znala Andrese?“
Zavrtěla hlavou. Místo její odpovědi mně odpověděla Rút.

„To je Tamara, její sestra z Vagašu.“

Mladá žena se mně podívala do očí. Byly to stejné oči jako měla Réš. V prvním okamžiku jsem si řekl, že je stejně slepá, nebyla. Měl jsem pocit, že mi četla myšlenky. „Nejsem slepá, pane Árone Hyrschi. Jsem Tamara.“

„Rád bych si s vámi popovídal o Réš.“

„Přijďte na návštěvu,“ a dodal jsem, aby to nevznělo divně...
„až budete mít čas a bude se vám chtít. Byla jí tak podobná, až se mi srdce rozbušilo.“

Usmála se.

Bylo chvilku přírodní ticho.

Rozmejšlela, usmála se a řekla:

„Ano, jo,“ a zmizela za brankou. Připomínalo mi to Réš a Channah. Podíval jsem se, zda za náhrobkem byla flaška. Zase z ní někdo upil, její sestra to určitě nebyla.

Jeli jsme domů a zastavil jsem se u Arzéna.

„Vracím celé a v pořádku.“

Arzénovi z počátku něco nesedělo, nemohl na nic přijít. Posléze mu došlo, jejich oblečení. Děvčata nic neříkala a došlo mu, že jsou městsky oblečená.

„Co jsem dlužen, Árone,“ zlobil se, že jsem jim je koupil bez jeho souhlasu.

„Nic, to mají za práci a trochu předplaceno.“

„Árone...“ zarazil jsem ho. Dal mi na cestu tabák.

Hele, já bych ti chtěl říct, že bys měl poslat holky do školy, jsou chytrá a pracovitá...“

„Přemýšlel jsem o tom.“

„Víš možná, že jsem hloupý, Réš ti prorokovala a plakala nad nima, posli je do školy, prosím.“

„Hm. Mám za mořem bratra, přemýšlel jsem o tom, on mi psal, abych je poslal, že prý bude válka. Já tomu moc nevěřím. Srdce by mi to utrhlo, kdybych je neměl doma.“

„Jsi sobec, alespoň o tom přemýšlej, Réš měla vždy pravdu, prosím, celý život je nemůžeš mít u sebe, vždyť by byly jako v žaláři.“

Byla to ode mne tvrdá slova, ode mne by je nikdy nečekal.

„Jo budu o tom přemýšlet.“

„Co ti brání jet s nima, Arzéne, tenhleten kvelb?“

Odjížděl jsem, holky mávaly šťastné a plné větru života. Oddechl jsem si, byli jsme doma. Malý Andrej si oddechl a povídá.

„Už jsme doma.“

Za měsíc jsem po čase šel obhlédnout les za Kosovem. Protože do byla poměrně dlouhá cesta, Andreje jsem nechal u sedláka Vinického, který měl šest dětí. Byl jsem rád, i malý se těšil, že si bude hrát se svými vrstevníky. Několikrát byli u nás, dokonce přespali a já měl jistotu, že se selka o něj postará.

Dal jsem mu s sebou pro jistotu i pořádný kus chleba se sádlem a cibulí a tentýž jsem si udělal pro sebe. Obhlédl jsem kousek lesa a zjistil, že by bylo dost klacků a rozhodl jsem se, že v týdnu zajedu, i když jsem musel hodně objíždět. Šel jsem domů. Z cesty jsem viděl chaloupku Réš a pojal mne divný pocit.

Prostě něco tu bylo jinak. Nedalo mně to a sešel jsem z cesty opředěný vzpomínkami. Zpozorněl jsem, jo kolem chaloupky bylo uklizeno, ostříhaný plot i pár záhonku, bylo vidět, že chaloupka má svého majitele. Došel jsem k brance a zůstal jako přibitý stát za ní.

Opět to byla Réš. Krásná, štíhlá a sošná, zahalená v dýmu s vyšívanou hlenkou s přiléhavou sukní se vzorečkem jetele, bez spodního prádla, divoká nespoutaná, tajemná, opravdu, opravdu jiná se mi

chtělo říct_ má duše. Blouzním, zdálo se mi to tak skutečné. Byla živá a dívala se směrem ke mně. Prohlížela si mně, jakoby mne nikdy neviděla.

„Rěš,“ spíš jsem řekl, než zavolal.

Natočila ucho, zda ji někdo volá. Usmála se na mně. Ne nebyl to přelud, srdce mi poskočilo, v tomto divném světě.

Namyšleně jsem si myslel, že vstala z mrtvých.

„Rěš, moje duše, moje všechno,“ otevřel jsem vrátka a šel jí na-proti. Chtěl jsem ji obejmout a pevně odhodlaný, že to udělám. Zvedla ruku a prstem pokýval, že ne.

Byl jsem zmatený a překvapený a polilo mne obrovské štěstí.

„Ty jsi živá, lásko, ty jsi mi neumřela.“

Než mi stačila něco odpovědět, ve dveřích se objevila další mladá žena. Tentokrát jsem věděl, kdo to je. Byla to Tamara její sestra.

„A Áron, pan Áron Hyrsch.“

Pořád jsem nechápal. Byl jsem opět mimo. A slyšel jsem z dálky hlas Tamary.

„To není Rěš Árone, to je Eržika, její sestra, dvojče.“

„To není možné.“

Rěš se usmála a podávala mi ruku.

„Vím, kdo jste, sestra mi o vás povídala, věděli jsme o sobě všechno.“

„Já, já jsem nevěděl,“ koktal jsem, že tady bydlíte, myslel jsem, že je tu chudobinec. Rěš nám to odkázala dávno před tím, než...“ Štěstí z *eutorio* vystřídalo neskonalé zklamání.

„Sedni si Árone, budeme si tykat, že jo.“

„Jo,“ odpověděl jsem sklesle. Pochvilku jsem se trochu okoukal. Nic se tu nezměnilo, vůbec nic. Prohlížel jsem si Eržiku stále dokola.

„Můžu se tě dotknout?“ Usmála se. Pohladil jsem jí vlasy a tvář. Byla dokonalou kopií.

„To vy jste dávali kytičky na hrob.“

„Ano,“ zněla jasná odpověď Réš to tak chtěla, věděla že,“ a nedokončila.

Všiml jsem si, jak Eržika měla radost, že jsem ji pohladil.

„Árone, ona byla vědma a viděla do budoucnosti i minulosti, říkala, že ty jsi dostal dar milosti, že užíš svoji duši ještě za života. Je to tak?

„Jo je.“

Tamara udělala kafe a nalila trochu pálenky. Trochu jsem ochutnal a vsadil bych se, že to byla ještě od starého Andrese. Otázka musela přijít.

„Jaké to je Árone, jaká je tvoje duše?“

Chtěl jsem říct krásná. Zarazil jsem se.

„Ona ji viděla taky?“

„Možná že ano,“ odpověděla klidně Réš vlastně Eržika.

„Pověz nám o ní, máš přece čas.“

„No já mám malého Andreje u sousedů...“

„No tak vidíš, povídej.“

Podíval jsem se na stůl a bylo mi příjemně ve společnosti dvou mladých žen a trochu smutně, že Réš tu není s nima.

Začal vyprávět o Channach jak se mi jevila, jak je snad pořád se mnou a řekl jsem, že si myslím, že byla jako Réš nebo to byla Réš nebo já nevím, viděl jsem v Réš svoji duši, obě se spojily do jednoho živého lidského těla, Réš byla moje duše.

Díval jsem se přitom na Eržiku. Byla tajemná, totožný úsměv, pohyby, seděla s rukama v klíně. Slyšel jsem její hlas a nechtěl si připustit, že je a není to ona. Skoro jsem plakal. Díval jsem se na ni a říkal:

„Já jsem ji hrozně miloval a nestačil jsem jí to říct a říkám teď Eržice, já tě i teď, když jsi na druhé straně horizont hrozně miluji.“

Eržika mně vzala za ruku, vzala ruku a pohladila si s ní svoji tvář.

„Je mi to líto, strašně líto.“ Sklonil jsem hlavu, jako bych na stole chtěl usnout. Bylo to divné, že starý chlap takhle mluví. Uvědomil jsem si to a byl na rozpacích.

„Promiňte, já půjdu.“

„Nechoď ještě, Árone.“

„Víte co děvčata, Přijďte třeba v sobotu a já uvařím dobré jídlo a popovídáme, já budu strašně rád, budete mi vyprávět o Réš.“

„V sobotu to nejde, co v neděli nebo pondělí?“

„V pondělí, budu strašně rád, alespoň nezvlčím.“

Pondělí. Chtěl jsem se vytáhnout a konzultoval jsem s malým Andrejem, co by jim chutnalo. Na nic jsem nepřišel. Nakonec jsem se rozhodoval mezi rybou a gulášem, nebo jsem myslel na řízek. Poslal jsem Andreje k Arzenovým pro kafe a pišingr.

Byl rád, že jsem mu dal důvěru a po poučení, že se nemá zdržovat dlouho, jsem jej propustil, i když jsem věděl, že jej děvčata nepustí hned tak a že od Arzena v rámci kšeftu dostane maličkost navíc. Sám jsem obešel dobytek. Chtěl jsem, aby to vypadalo nenápadně, že se nic neděje, že to je všední událost, obyčejná návštěva. Nebyla pravda.

Měl jsem pocit, že je neděle, den sváteční, na mně tak působilo. Nakonec jsem se rozhodl pro guláš, Andres se vrátil a donesl pekáč buchet, co mi poslali děvčata a ještě jsem je pocukroval a dal na stůl.

Chýlilo se k pozdnímu odpolední a venku začalo drobounce poprchávat. Měl jsem obavy, sestry Réš vůbec přijdou. Potom jsem slyšel Andrese, který si hrál s klackem, na kterém měl uvázaný provázek a chytal „jako“ ryby žraloky a chobotnice, které viděl v obrázkové knize. Zdraví sestry a vedl je od branky do kuchyně s poznámkou, už na vás čekáme a moje zdánlivá nedbalost byla rázem ta tam.

„Dobrý den Tamaro, Eržiko. Sedněte si, nezmokli jste?“

Byli obě pěkně vystrojené, v černých vlasech byly navlečeny korálky drobného deště splývající v urousání.

„Dejte si se mnou,“ a nalil půldeci baracpálenky, neostré, dobré. Neupejpali se. Jejich zrak padl na nástěnnou malbu s Innou a malým.

„Že nás namaluješ, Árone.“

„No nevím, když chcete.“

„Co ale,“

„No myslím si, že byste se podobaly Rěš, mám ji v podvědomí a Eržika, je ona a, a, a obraz by měl mít *svou dušu*.“

„Tak jo, nakresli nás tři v jedné osobě.“

Trochu jsem se zarazil, tři v jedné osobě, to bylo téma kněžského semináře, který jsem tenkrát opustil.

Bůh byl v trojjediné osobě, tak by bylo uvedeno ve starejších svitcích. Otec, syn i Duch svatý.

„Árone, nakresli jí, tady je ještě místo.“

Malej tahal křeslo jeho královské křeslo.

„Nebuď tak hrrr, prvně se najíme děvčata.“ Andrej si sedl ihned dospěle vedle nich.

„Dej lžíce.“

Dal jsem doprostřed guláš a chleba.

„Jak dlouho jste už tady?“

„Měsíc, co Rěš odešla,“ odpověděla Tamara.

Chtěl jsem se dozvědět víc o Rěš. Naznačil jsem to. Eržika mlčela a nechala mluvit svou o malinko starší sestru

Měl jsem pocit, že Rěš sedí se mnou. Podobný pocit měly i oni, bez gest a domluvě dali jeden talíř na jedno z volných míst u obrovitého stolu.

Pochopil jsem to, byl ve zvyku u křesťanských vánoc. Vánoce byly daleko.

Zdálo se mi, že se před jídlem v duchu modlí. Ochutnaly a malej mlaskal. Nebylo zvykem zde v čarokrásném a bohatém kraji jíst

hodně masa, spíš patřilo na stůl v neděli a to o jednu slepici nebo kuře se dělilo až deset lidí. Popřál jsem jim dobrou chuť a povídali.

„My jsme byli tři sestry, já jsem nestarší,“ řekla Tamara, „potom dvojčata Rěš a Eržika.

I já jsem vyprávěl o mně a Rěš, trochu jsem obrousil svoje city, protože jsem se trochu styděl před mladými dámami se úplně otevřít.

Malý Andres přinesl židli a postavil na místo, jako když jsem ho maloval. Vzal mladší ze sester a usadil jí na židli.

„Co děláš, Andreji?“ otázal jsem se ho.

„Slíbil jsi, že jí namaluješ, *svoju dušu*, Árone, prosím, tady je ještě místo,“ a ukazoval na malbu na zeď vedle sebe.

„Bude to moje královna, když já jsem král.“

Byl jsem na rozpacích. Abych měl podobiznu Rěš mi připadalo divné. Přesto dvojče Rěš, Eržika si sedla na okraj židle vzprímená jak sfinga s hlavou, posazenou dozadu.

Byla to Rěš i s jejíma očima.

„Árone, prosím.“

Vzal uhel a pomalu začal odměřovat a kreslit skicu.

„Počkej,“ malý André k modelu přikročí a stejně jako já jemu tak i on natáček její hlavu do patřičného úhlu a dal jí jednu ruku na opěradlo druhou do klína, upravil vlasy.“

„To mám pomocníka,“ řekl jsem a usmál se.

Maloval jsem.

„Tak děvčata,“ přece jsem si dovolil oslovení,“ i když jim bylo něco přes třicet, „povězte o sobě.“

Tamara povídá:

„My vlastně nevíme, jak jsme se tu vzaly, nikdy jsme se nedozvěděli. Pocházíme z hor, co já si pamatuji, vychovával nás jeden pastýř, ten si nás vzal. Když jsme se zeptali na otce a matku řekl

nám, že máme tři matky, každá jednu a všechny dohromady stejnou, moc jsme tomu nerozuměli. Říkal, že každý den otvírá, co je za horizontem a dříve nebo později to pochopíme. My jsme nic nechápali, až na Řěš.

Ana byla tím, co viděla skrze nás jako pastýř. On říkal, že je odsouzen k věčnému putování, než najde svého pána, kterému ublížil. Ona skutečně se od něj učila, co my dvě jsme nechápali.

Měl nás rád ale Řěš, Řěš byla jeho nejmilejší i když mu to nedávala najevo a strkala před sebe vždycky nás. Brával si ji vysoko do hor a pořád si povídali. Matky nám chyběli.

Nikdy jsme se náznakem nedověděli nic o svých rodičích. Pořád jsme se ptali a hledali odpověď, nakonec jsme byli i přesvědčení, že on.

Byl to zvláštní táta netáta, byl hodný, učil nás číst a psát. Řěš byla jiná, chodila sama do hor a vždycky se vrátila jiná, víc neviděla svět a dívala se skrze nás skrze k Rabínově hoře za horizont.

Byla milá, smutná, tesknivá. V každém pohledu jsme se nemohli ubránit kolik bolesti v sobě má. A začala kouřit,“ řekl model, „hulila jako fabrika a protože ji otecko, jak jsme mu říkali, naučil tabáku, léčivým i neléčivým rostlinám i houbám, houbičkám. Vařila lektvary a byla divná. Čím dál víc chodila do hor a potom, když otecko umřel, pochovala ho vysoko v horách podle jeho přán a nosila mu pořád květiny, až to nebylo normální. Byla krásná, ty víš, Árone, i s mládencem flirtovala celkem bez zábran. Záhy za ní začali chodit lidi pro bylinky. Nevím, kde se naučila čarovat, viděla do duší a skrze ně, já vím, že to zní divně, věděla, co se stane.

Říkala, že není svět ale co člověk, to je jiný svět a že život dává svět a nový den, odkrývá to co je za horizontem,“

Já si nemohl nepovšimnout, že opakovala to, co říkal starý pasák. „Měla ráda ořechy a fazole, maso moc nemusela. Jednou řekla: Půjdu z hor.“

Nechtěli jsme připustit, byly jsme na sebe zvyklé, nám to dala rozkazem a my jsme neměli tu obranu.

Řekla, že jí pastýř řekl o chaloupce, kde nás našel, kde byly tři matky a že se tam musí vrátit. My až zůstaneme v horách. Bez rozloučení nás opustila. Chtěla dát najevo, že nechce, abychom šli za ní.

Lidé se začali bát, protože co řekla, byla pravda, a tak se stalo. Viděla do duší, sama byla jedna z nich nebo je viděla nebo cítila nebo slyšela. Nešlo ji obelhat, věděla předem, co řekneš, poznal

Jsi to sám. Kolik lidí tolik světů říkala a plakala.“

Obraz Réš pomalu při vyprávění začal dostávat do finální podoby. Uvědomil jsem si, že vůbec nekreslím podle modelu ale podle svého vidění.

Byla to Réš, její duše *machvatá* namalovaná na zdi.

„Je krásná, živoucí,“ naparoval se malý Andrej, je skutečná.“

„Je krásná,“ a odpověď jsem směřoval na Eržiku. Ta byla v rozpacích.

„Teď bude furt s náma, že jo Árone, Inna já a Réš.“

Tamara to hned poznala.

„To je Réš. Je jiná.“ Všichni strnuli. Ano byla to Réš, i když identická kopie seděla modelem.

„No,“ koktal jsem, „je to obraz Eržiky,“ a skutečně nebyl k rozeznání.

„Je a není, řekla Eržika, „jsem to já, Árone, to je pravda ale její, její duši neutajíš, je její. Tak jak to vidíš ty, my to cítíme.“

„Víš,“ povídá Eržika, ona nám říkala, že každá z nás má podobnou duši, že ona ji cítí a snažila se, abychom jí cítili taky, a s ní povídali, i když ji nevidíme. Její daň za to, že je viděla, byla v jejích očích, že přehlížela takříkajíc světské, viděla je, upozadovala je a v konečném důsledku je pomalu nevnímala.

Tamara dodala:

„Řeš povídala, že je takříkajíc naruby. My máme svoji duši, kterou nevidíme, ona byla duše, která se nevešla do svého těla, tak to bylo, tak nám to říkala.“

Šmátral jsem po fajfce a měl jsem pomocníka, který umně již fajfku nacpal a dokonce zapálil a zabafal.

„Půjdem ven, „řekl jsem, abych tady nesmrđel. Souhlasili a už byl pozdní večer.

„Můžete přespát.“ Andrej nadšeně souhlasil. Seděli jsme na lavičce a Andres vysvětloval bohyni na hnojišti.

„Je to krásná paní, je Áronova,“ vysvětloval Andrej, „a když je jí zima má vojenskej kabát, Áronův vojenskej. Krásnej knoflík měděnej, to je můj, máme ji dohromady, je to moja, naša duša, že jo, Árone.“

„Jo, ty jsi *moja duša* Sašo.“

„Můžete přespát, jestli chcete, ve vejměnku, Andrej vám ukáže. Byl nadšen za důvěru ze svěřené funkce a pomalu by je honil spát.

„Počkej, počkej, ještě je čas. Dones nám trochu lavorovice,“ poručil jsem, „a vem tu nejstarší.“ Tamara a Eržika naoko dělaly, že ne. Prostě jsem nalil a poslal pro kus špeku a kousek chleba, jak bylo zvykem.

„No a jaký je život ve městě, říkal jsi, že jsi bydlel ve velkém městě. Árone, povež, jaký je tam život, chtěli bychom bydlet ve velkém městě.“

„Jo bydlel jsem, dělal jsem úředníka, prvně jsem byl v katolickém semináři. Potom jako inspicient. Učil jsem na gymnáziu.“

„Ty Árone, z tebe měl být kněz?

„Ano, byl jsem přesvědčen, že to bylo pro mne východisko.“

„A proč, proč jsi toho nechal?“ Zeptala se Tamara, a dodala

„Škoda že žena nemůže být kněz.“

Byla to pro mě těžká otázka, sám jsem dobře nevěděl na ní odpovědět a hledal jsem odpověď celý život.

„Já nevím.“

A potom, líbila se mi děvčata a líbí se mi dodnes, je to divný, v mojih letech.

„Vy jste obě moc hezká děvčata, že jo Andrej.“

Mně se líbí holky i ta co máme nakreslené vedle, mě líbí se mi, když šlapou chodník.“

„Ticho Andrej, to se neříká.“

Projevila se Andrejova sebestřednost.

„Ale Árone, sám si říkal, že je to ta co šlape chodník, co jsme ji potkali ve městě.“

„Bud už zticha.“ Eržika se smála a Tamara byla na rozpacích.

„Ta žena, to byla taky tvoje žena?“

„Nevím jak to říct ano i ne.“

„Měl jsi ji rád, nebo ji ještě máš rád.“

Váhal jsem z odpovědí.

„Ano.“

Andrej využil příležitosti.

„Áron má rád mne, že jo Árone, říkal mi to.“

„To víš, že tě mám rád“ a pohladil jsem nasunutého Andreje mezi kolenama ke mně po hlavě. Měl by sis jít už spát.“

„My půjdeme taky. Mimochodem Árone, my už nejsme dívky, pokud sis nevšíml.“

„Já jsem si všiml až moc dobře.“

Nebránil jsem jim odchodu, díval jsem se za hezkými ženami a jejich křivkami rozhoupaných boků, jak se ode mě vzdalují. Malej je táhl za ruku a vysvětloval:

„Když budete mít žízeň v kuchyni je na plotně pořád čaj ze švestek a hrušek to vás osvěží.“

Zůstal jsem sám na lavici a díval se na hvězdy, zda-li se na nás Řeš nedívá. Byla noc jasná, pociťoval jsem mrholení nebo drobný deštík. Šveholení z vejměnku ustávalo a Andrej se vrátil a přišel ke mně. Položil hlavičku ke mně na kolena.

„Je čas jít spát, Sašo.

„Pojď se mnou.“

„Běž napřed a zahřej nám postel.“

Po krátkém přemlouvání odešel a já slíbil, že za chvíli přijdu. Spoléhal jsem na to, že než přijdu, usne. Zůstal jsem sám a díval se na alabastrovou bohyni ve vojenském kabátě.

Vzpomínal jsem na Innu, Channach Réš, na jejich oči, v nich zrcadlil celý můj osud.

Co dál, ptal jsem se. Hodinu jsem tam seděl. Ze stáje se ozvalo zabučení. Zkontroloval jsem Andreje, spal jako dřevo. Mně se ještě nechtělo, nalil jsem si decku a donesl ven.

Byla už půlnoc. Najednou jsem viděl postavu, jak se ke mně blíží, byla to žena.

Myslel jsem, že v těchto okamžicích když jsem to nejméně čekal, přicházívala *moje duša* moje Channach, v polospánku. Necvakla branka. Byla to nádherná žena, byla to čarovná, byla to Réš.

„Réš jsi to ty?“

„Co myslíš, Árone, jsem to já nebo moje dvojče, jedna je duše a tělo druhá tělo a duše, vzpomínáš, tři matky a pastýř.“

Nevěděl jsem, je to Eržika nebo skutečně Réš, normálně bych neváhal, kdybych neměl a nevěřil zkušeností s Channach.

Její oči, její oči byly Réš, chtěl jsem být přesvědčen, žel oči jsou Réš. Přál jsem si, aby to byla Réš.

„Nevěříš mi Árone, potkali jsme se párkrát.

I já jsem tě milovala. Moje duše je podobná těm, co máš nakreslené v kuchyni.“

Byl jsem na rozpacích, chtěl jsem se jít podívat do vejměnku, jestli tam chybí Eržika. Místo toho si na lavici lehla a položila hlavu do klína.

Její oči podobné mým láskám Inně, Channach a jiným, které jsem kdy miloval, se sjednotili do dvou očí, které se dívali do vesmíru na hvězdy skrze mne. Cítil jsem zrcadlení.

„I kdybych to nebyla já, já to jsem.“

Pohlídl jsem jí po ocelových havraních vlasech.

„Mohu tě políbit?“

„Ano Árone.“

Rty, v měsíčním světle světlounce fialové a bílé drobné zuby

Políbil jsem jí letmo na rty, protože jsem se nemohl odpoutat od rozdílu věku. Smrděl jsem lavorovicí a Tarasem Bulbou a možná trochu i hruškovým čajem z křížal a stájí.

Natáhla dlouhý krk, jako kudlanka nábožná ovinula mi paže kolem hlavy jako liána a přísála na moje rty s nezastříhnutelnýma fousama. Cítil jsem mladou napjatou kůži v lících tváře, cítil jsem její život, ohmatával její duši.

Byl to nekrásnější polibek v mém životě. Líbal mně celý vesmír, by to byla Réš, skutečná Réš, které jsem chtěl kdysi tolik toho říct.

„Miluji tě Réš, mnohokrát jsem ti to chtěl říct.“ Stydl jsem se.

„Miluji tě, i kdybys to nebyla ty, věřím, že je tu s náma, že se teď v boží okamžik žití jsi, s náma se díváš. Cítím absolutní pravdu.“

Réš se pustila a dívala se do hvězd.

Pustila se mně a vzdalovala se do vesmíru, dívala se do hvězd.

„Je tam ticho,“ šeptala, „krásné, vznešené ticho a čisto a nepopsatelná krása.“

Pocítil jsem, že slyším skutečnou Réš.

„Komu mám poděkovat, Réš, je tam Bůh, Réš, řekni mi to.“

Podíval jsem se nahoru. Skutečně, kdybych teď měl namalovat Boha, byla by to klenba pro každého jedinečná, pro každého jiná, zvláštní. Živoroucí sounáležitost nepochopitelného Boha; v očích byla odpověď, dotyk a spojení spojení dvou lidí nebo člověka

a duše, kdo ví, spojení hvězd, tichá dohoda, tichá podstata existence. Díval jsem se na Réš, chtěl jsem opakovat tento okamžik, nekonečně, zkamenět to nejvíc. Byla nádherná, neskutečně krásná na rozdíl od bohyně na hnojišti živá, krása v dočasnosti nebo ve věčnosti duše, co je nejvíc.

Vnímal jsem jí celou bytostí, hladil jsem ji po vlasech. Byla to Réš toliko podobná Channach, že jsem měl dojem, aby na sebe nežárlili, neboť nebylo na co.

Slyšel jsem. Já, já jsem měl to štěstí. Je tam ticho, světlo a ...a to co nelze popsat, další smysly, city, voda vodopádu stoupající a zase padající proti sobě, Árone, ... myslíš, že jsem měl tenkrát skočit z mostu, jak jsi mně radila.

Její oči otevřely zřítelnice jako kočce ve tmě.

„Měl jsem skočit jako Andres? Abych byl s tebou.“

Ve chvíli, když jsem vyslovil otázku se mi zdálo, že Andres skočil místo mne. Vycítila a překvapivější byla její odpověď:

„Ano, měl si skočit.“

Zarazilo mne to. A začal koktat.

„Nemohl..., nemohl bych tu být s tebou a co malý Andrej..., a myslíš si, že starý by skončil místo mne.“

Slyšel jsem v ní Channach.

„Árone, jsou věci, které jsou pro tebe nepochopitelné, které nelze vysvětlit přijmi to jako fakt.“

Znovu se zornice zavřely. Vzala moji ruku a pohladila si tvář.

„Já, já bych ti ležel u nohou,“ řekl jsem, aniž bych tušil, kde se to ve mně vzalo.

„Árone duše má mnoho podobenství, ženskou i mužskou podobu, ležel bys u mých nohou, kdybych nebyla tak... mladá a krásná?“

Zarazil jsem se. Bylo to divné, chtěl jsem říct, že jo, zároveň mně představa vyděsila.

„Vidíš,“ zněla výčitka, „absolutní, absolutní je to ticho tam,“ a zadívala se nahoru. Poprvé jsem si všimnul jejího mrknutí, které jsem si před tím vůbec nevšímal.

„Já vím, jsem sotva nedokonalé hovno,“ vlastně jsem místo toho sprostého slova řekl výkal, abych nekazil budoucí vzpomínku.

„Půjdu.“

„Není to rozloučení, že ne Řeš.“

„Ne budu tu pořád s tebou, i když mne neuvidíš, jsem *tvoja duša*, jsem, Channach a další které máš rád. Já jsem láska.“ Znehybněl jsem, nemohl jsem se pohnout. V drobounkém mrhnutí jsem viděl, že se vzdaluje. Podíval jsem se na své cibule. Nafosforované cibule a rafičky ukazovaly čtvrt na čtyři. Nezdálo se mi, že by tu Řeš byla se mnou tři hodiny sama.

Byl jsem na pochybách, jestli to byla skutečnost nebo sen. Dopil jsem hruškovej čas proti žízni a šel do světnice. Pohled ve stínu na Andreje mně pohládl po duši. Lehl jsem si k němu opatrně, abych ho nezalehl. On instinktivně mi podal ruku, což bylo našim zvykem, když usínal. Trochu pootevřel oči, a když zjistil moji přítomnost, překulil se ke mně, až mi bylo hrozný vedro a musel jsem si vystrčit nohu ven a chladit se. Nechtěl jsem jej zklamat. Usnul jsem. Ráno jsem spal do osmi.

Vedle voněla káva a chleba s máslem.

„My půjdem, Árone, děkujem za nocleh.“

„Já, já se omlouvám, že jsem dlouho spal, není to mým zvykem.“

Styděl jsem se. Díval jsem se na Eržiku. Byla to ona nebo ne. Rentgenoval jsem jí očima a čekal, že udělá chybu nebo se prozradí. Nic jsem nezpозoroval. Po snídani jsme se rozloučili.

Obě mě objaly a nevím, jestli jsem cítil Řeš nebo ne nebo se mi to zdálo. Zároveň jsem si uvědomil, že jsou to skutečné ženy, nikoliv dívky. Při odchodu brankou se Eržika na mne otočila. Podívala se

na mně. Ucítil jsem v ní Řeš, co se se mnou na okamžik rozloučila. Tamara ji vzala rámě a byly pryč.

Z letargie mně probraly každodenní povinnosti, museli jsme na vinohrad.

„Árone, dochází ti rabák,“ hlásil malý Andrej průhledně abych jsem mu skočil na lep.

„Tabák ne rabák, ještě stačí na chvíli,“ oponoval jsem naoko. Čekal na odpověď. Přišla téměř okamžitě.

„Já, já ti pro něj dojdou, k Juriju,“ a čekal na odpověď.

„Tak víš co, půjdeme pěšky spolu, já musím něco vyřídit.“

Do Andreje se napumpovala energie. Od Arzéna *dostane čekuládu* či jinou sladkost, která byla u nás dost vzácná, protože jsme buchty nepekli či rádoby hračku dřevěnou nebo cínového vojáčka, který Jurij sám vyráběl, odléval, seč měl tři druhy.

Chtěl jsem se Arzéna zeptat, jestli by mně Rút a Olga místo úklidu nepomohla se senem, sám jsem to už nezvládal ne kvůli síle, kvůli množství. Stejně jsem ho posledních sto metrů neuhlídal. Samozřejmě zakopl. V normální situaci by to byl lví řev. Teď, ačkoliv zadržoval brekot, slzy se mu valily jako rachy.

Za vrátkama bylo už slyšet, že se s děvčaty zdraví. Ukazoval jim zranění a ony mu je pofoukali, vydesinfikovali. Nemohl předpokládat, jak to pálí. Zavázali mu odřeninou. Nakonec podlehl a ukryl se jedné z nich do náruče a nechal se utěšovat.

Dorazil jsem. Arzén stál na zápraží v línem dni. I jeho pes byl líný zaštěkat na pozdrav. Znechucen mojí návštěvou se odvalil o kus dál, napil se vody ze žběru a zalezl si, spíš spadnul pod lavici, kde si chlادil břicho. Očima vzhůru mne pozoroval. Dával najevo odpověď na otázku, co zase chci a proč otravuju.

„Pojď dál,“ zval mně Arzén do kšeftu.

„No, Andrej naznal, že máme málo tabáku,“ trochu jsem se usmál. Žid pochopil.

„Jsi hodnej kluk, že se o Árona staráš, hele, tu máš,“ a podal mu staniol s lámanou, doma dělanou čokoládou. Andrej kupodivu ji lámal na tři hromádky i pro děvčata. Na oko ochutnaly.

„Jo, vezmu od tebe čtyři paklíky, Jurij, máš ještě ten, ten dobrej, uff, výbornej.“

„Jo mám ještě trochu, i mám jinej, je dobrej.“

Zaplatil jsem, on se zdráhal, věděl, že nesmlouvám. Vzal peníze a řekl.

„Pojď, dáme si hlta,“ a chtěl nalít.

„Hele Jurij, já na pálenku nemám moc chuti, co kdybys měl krapet vína, dal bych si. Nalil si víno a sedli jsme si na zápraží. Mezitím přišly nakupovat dvě babky. Obsloužila je děvčata.

„Vlastně jsem tě přišel požádat, jestli by mi děvčata místo úklidu pomohly se senem, nevím, komu mám říct, jednalo by se o dva dny, mám louky u lomu u Rabínovy skály, je to už suchý.“

Juruji se zamyslel a povídá“

„Zeptáme se jich, když je ta demokracie. Znal odpověď předem. Rády souhlasili. Nemohl jsem si povšimnout, jak se dívá na malého Andreje. Cítil jeho víru, že malej je „jejich“.

„Je pokřetenej,“ řekl jsem předem na obranu.

„Já vím, je náš.“

„Kde bereš jistotu Jurij, kdo ví, jestli po matce či otcovi, kdo ví kdo byli.“

U nás se židovství dědí jediné po matce, pravda, jsou konvergenti. V mých očích je žid po mate tisíce let zpátky a víc, nezapřeš to, vzpomeň si na Mojžíše, který byl vychováván egyptskou princeznou a jak potkal svůj národ, sepsal zákony i pro vás.“

Mně se to nelíbilo.

„Nebylo to pro nás ale pro všechny lidi, Jurij.“

„Já vím, jak říkal i váš prorok,“ zarazil se, „i náš Kristus, tajemství se dají a odhalí a budou odhalena.“

„No nevím, myslíš, že i Boží tajemství nebo proč jsme teď tu a tady?“

Arzén Jurij se odmlčel, napil se a pozoroval Andreje.

Je to pravda, Árone, nový den otvírá horizonty. To co nevidíš za horizontem je tajemství, respektive co se domníváš ty tvoje já, Klíčem je nové ráno a ty jdeš na horizont. On se ti přibližuje a vzdaluje. *Čelověk* si určí místo na domnělém horizontu, aby mohl říct a nalhávat si. Dosáhl jsem horizont. Ve skutečnosti horizont není, klíčem je nové ráno. A ty půjdeš dál a dál až dojdeš na stejné místo, abys to snad pochopil.“

„A Andrej. Andrej pochopí.“

Je to divný v divokém prostém krásném kraji. Vyprávěl jsem mu o Rěš a návštěvě, kterou jsem absolvoval, o třech matkách.

„Zajímalo by mne, jak to bude zajímat jeho, kdo byli jeho rodiče a proč zůstal sám.“

Odmlčel jsem se. Bylo načase jít. Víno bylo dobré, voňavé, silné a sladké, řekl bych, že bylo přislazováno medem, bylo to tu zvykem. Vypil jsem ho tři krát dvě deci a cítil jsem, jak se ve mně rozlévá a rozechřívá mne.

Nazítří přišla děvčata s kamarádkou a obecním sluhou. Nabalili jsme dost jídla pití. Řekl jsem si, že nebudou chtít peníze, tak ať se dobře nají. Nařídil jsem vzít malý demižonek vína, klobásy, sýr a vůbec... Vyrazili jsme nad lom, kde se říkalo U břízek na dohled Rabínovy skály. Vedle byl poměrně velký smíšený les, hlavně z břízy a borovice, nevím, komu patřil, možná i mně.

Jel jsem hodně pomalu, cítil jsem koně. Vzali to jako výlet. Rozházeli jsme seno z dřevěných roštů a byl čas na odpočinek. Měli jsme čtyři až pět hodin volna. Šli jsme každý sám na houby a za hodinku jsme se sešli. Uvědomil jsem si nádherný kraj.

Břízy se třepetalky a mírný vítr jim pročesával vlasy. V ostrém slunci působily jako penízky na hlavách orientálních tanečnic.

Zelená se vytratila a byla pouze stříbrná. Bylo krásně. Našli jsme díl k odpočinku, spíš došli do místa, kde jsme odpočívali všichni.

„Je tu krásně.“

„Je to lepší než žít ve městě, Árone?“

„Podívejte se děvčata, musíte zažít obojí a potom si vybrat.“

„No my bychom se chtěli podívat, máme strýce v Americe, jenže táta nás nechce pustit, přimluv se za nás Árone, on se bojí, že bychom se již nikdy neviděli. My bychom se vrátily, přimluv se za nás, Árone.“

„Jo, já to zkusím.“

„Řeš mu říkála, ať jdeme dohromady. A ona měla pravdu, viděla dál než my dohromady.“

Bylo chvilku ticho, děvčata navlékaly lesní jahody na stvolý trávy.

„Já chci do Ameriky, Árone, že pojedem do Ameriky.“

„Ne chlapče, já už nepojedu, ty možná.“

„A proč ne?“

„Já jsem už starý, chlapče.“

„A co bude se mnou, až zemřeš Árone, ty si vlastně už jednou zemřel, že jo?“

Otázka mne zaskočila.

„Já nevím.“

„To mně tady necháš?“

Snažil jsem se pousmát.

„Tak to chodí, chlapče, jedni přicházejí a druzí odcházejí.“

„Kam odcházejí. Já nechci abys odešel, Árone, jsem *tvoje duša* přece.“

Děvčata i sluha zpozorněli.

„Prostě odcházejí, odkud přišli a tělo nechají v zemi, víš tam, jak chodíme na hřbitov, máš taky svůj nápis.“

„A ty Árone, ty tam budeš ležet taky.“

„Asi jo, chlapče.“

„A nebudou tě bolet záda?“ a než jsem se snažil odpovědět uzemnil mně:

„Árone, *sou* tam, tam dolů schody? Já bych tě chodil masírovat a navštěvovat.“

„To nejde Andrej, jsi hodný a pochopíš to, až budeš starší.“

„Já už jsem velký a silný, že jo,“ a rozhlížel se kolem pro potvrzení, že má pravdu.

„Jo ještě malou chvílku.“

Trochu se zataáhlo. Na nic jsme nečekali, naložili jsme dvě fůry, se kterými jsme dojeli s domů a i třetí, zbytek, který se mi ještě nezdál suchý jsme skopili. Jeli jsme spokojeni po práci domů jako na lodi. Rozhodl jsem se, že nechám jeden vůz židovi za práci a tak jsme scedili ještě jeden žebřinách u žida, s tím, že mi ještě zítra pomohou. Nacpal jsem jej do stodoly v chalupě starého Andrese. Byl jsem rád, že mám Andreje zas jen pro sebe.

Plynul den za dnem. Uvažoval jsem, že událostí v poslední době bylo až moc. Byl jsem rád, že jsem tu sám s Andrejem a vůní sena. Měl jsem před sebou hodně rozhodnutí. Předně, dívaje se na malého chlapce, předně musím řešit jeho budoucí vzdělání.

K sedlařině se bude moct hlásit, kdy bude chtít, rád bych kdyby šel na měšťanku, kdo ví, ech a zamyslel jsem se a nacpal fajfku tabáku, kdo ví, kde je jeho štěstí.

Uplyne pár let a on zapomene a zapomene na lidi. Najednou mně bylo těžko a smutno, sám ze sebe, že si na ně vzpomínám málo, nezasloužili si to.

Zakouřil jsem si. Bohyně na hnoji mi skoro celá mizela v dýmu a v puse mne tabák i štípal. Potom bych měl vyřešit, co s domkem a hospodářským stavením starého Andreje, protože jsem už opravdu nestíhal. Nerad bych aby Andrej o něco přišel. Stejně bylo se

mnou. Děti jsem neměl. Měl bych udělat závěť, co se stavením, ke kterému jsem stejně přišel jako slepý k houslím, nebo nakonec to prodat a vrátit se do města. Nadechl jsem se. Měl jsem rád vůni sena a koňského hnoje.

Zároveň jsem byl na pochybách, co že to absolutně chci, možná, že ač nerad přiznat, chyběli mi lidi, ačkoliv jsem si to nechtěl připustit. Půjdu spát.

Jako nespočet sedláků jsem klekl s Andrejem a pomodlili se nejprve dětskou modlitbičku potom otčenáš. Malého chlapce jsem poslal do jeho postele, ačkoliv jsem věděl, že se ráno probudí u mne. Sám jsem se pohroužil do dalšího otčenáše. Moc jsem modliteb nevěděl, zapomněl jsem. Věřil jsem, že to nemusím říkat přesně, ze semináře, a doufat, že to slyší i má duše Channach.

Ech *moja duša* má Channach, kde jsi. Než jsem Andreje propustil, zeptal se mne malý chlapec“

„Árone, to jsou tvoji rodiče na fotce? A po chvílce smutně dodal, „já žádné nemám, alespoň je máš ty.“

Bylo mi kluka líto.

„Ne Andrej, já už nemám rodiče, zemřeli.“

„A proč?“

„No zestárli a tak to chodí, když se narodíš, zemřeš, tak to je.“

Nechtěl jsem kluka obtěžovat hlubokými filosofickými frázemi.

„Já nechci umřít, to nezvládnu,“ odpověděl mi malý capart.

„No tak jsme na tom stejně.“

„A kdo jsou na obrazech.“

„Které obrazy?“

„Co jsi přivezl z města?“

„To jsou ještě po méj babičce.“ Byly to retušované obrazy Panny Marie a Ježíše Krista s obnaženými srdci.

„Zdá se mi, že se na mně dívají,“ poznamenal chlapec.

„Ano je to pravda, dívají se na tebe, chlapče.“

I já kolikrát jsem se na ně díval a zdálo se mi, že se na mně dívají pokaždé jinak, zatímco panna Marie měla vždy všechápající mateřský pohled a možná že by mi odpustila, Ježíš mne svým pohledem občas chválil nebo káral, což se i zdálo v jeho přisnosti.

„A to,“ vyrušil mne malý Andrej z myšlenek, „a to toto je Bůh, pán a jeho matka. Váhal jsem.“

„Ano, toto je Bůh a jeho matka.“

„Docela hezký, škoda že není živý. A co je za ním, za tím obrazem, tam je nebe?“

„Ne, ne Andreji, tam ještě není nebe, tam je zeď.“

„Škoda, mohli bychom tam *vlízt* a třeba, třeba je tam i moje máma.“

„Jo určitě tam je, a když ne tak tam bude.“

Já bych chtěl svoji maminku, jako jí mají jiný děcka. Ty, ty jsi ty, jsi můj táta, že jo Árone, že jo,“ a objal mne, jak mohl.

„To víš, že jsem, vždycky jsem si přál kluka, jako jsi ty, Andreji, mám tě moc rád.“

„Můžu ti říkat tati?“

Váhal jsem.

„Andreji, nebylo by to dobře, ale chceš-li, tak jo, když budeme sami, jinak mi říkej Árone, jako doposud. Plácnem si na to.“

Plácli jsme si, jako když se kupuje dobytek.

„Teď už na kutě, synku.“

Nevím, jestli jsem to nepřehnal, protože to bylo bez řečí. Zůstal jsem sám. Rozhodl jsem se, protože byla zítra neděle, že malého kluka i sebe naštafíruju a půjdeme do kostela.

Ráno, jako obvykle jsem se probudil. Andrej zatápěl. Byl ještě malý a já se bál, aby se nepopálil. Po očku jsem jej sledoval. Musel jsem se smát, když opakoval i moje sprosté připomínky typu kurva

to to pálí. Uvědomil jsem si, že si před ním musím trochu lépe dávat pozor, co říkám. Sednul jsem si na postel, a jak jsem měl ve zvyku, přehodil jsem si peřinu přes záda. Dělával jsem to už roky.

„Andrej?“

„Co?“ přilítl, v očekávání, že budu nadávat.

„Dneska je neděle, půjdem do církve.“ Oči se mu rozzářili. Mírně jsem jeho optimismus. „

Hele, musíš se pořádně umýt, v almaře máš poskládaný kalhoty a košili a vem si boty a přejeď je kartáčem, ať vypadáš jako chlap. Prvně se pořádně nasnídáme.“

Potom jsme se dali do gala, jak se sluší na staré mládence, donesl mi i stříbrné hodinky po starém Andresovi. Nemohl se od nich odpoutat a pořád poslouchal, jak tikají. Dali jsme dobytku a s cinkáním zvonu jsme vyrazili, dva pávi do kostela.

Pozdravil jsem sousedy. Nebyl už čas, postavili jsme se až do předních lavic, protože už nebylo místo a já nechtěl, aby Andrej celou dobu stál. Farář přehlédl svoje ovečky a viděl jsem, že mne malinko posunkem hlavy pozdravil, mne i malého.

Na bočním oltáři byl veliký obraz. Žena sestupovala z nebes. Poslouchal jsem kázání. Najednou se mi zdálo, že na obraze je Channach a povídá“

„Árone, ty jsi chtěl vědět, co je za obrazem.“

Rukou objela vnitřní rám obrazu a já viděl, že za ním není zeď. Hluboký prostor, vesmír odlišný od toho, jaký jsem pozoroval večer na lavici statku. Světlo, zář, mne přitahovalo podívat se blíž. Nevědomě jsem přistoupil až k okraji obrazu ne moc, nemohl jsem, protože mne bránil stůl oltáře. Přiostril jsem.

Něco mně zatahalo za kalhoty a já si uvědomil, že je to můj syn, co mne táhne na okraj lavice. Celý kostel se mne díval.

Tušili, že se dívám skrze obraz, po zkušenostech se mnou to nebylo nic zvláštního, zčásti blázen, zčásti ten, co sesedl z már.

Vrátil jsem se zpátky a pokynul farářovi hlavou na omluvu. Byla přijata. On pokračoval v kázání. Malý Andrej mne zatahal za rukáv. Ačkoliv věděl, že nesmí mluvit v kostele, zeptal se:

„Cos tam viděl, tato Árone,“ zeptal se. Nechtěl jsem lhát a říct nic.

„Potom ti to řeknu,“ a po chvíli jsem dodal, „ted' dávej pozor chlapče.“

Mše skončila. Moje extempore nepřišla bez povšimnutí. Vyšel jsem z církve a správně jsem tuši, jak zvědaví lidé více než kdy jindy si obraz detailně prohlíží a ačkoliv jej viděli roky a roky dívali se na něj v prázdných chvílích během zpívání.

Zkoumali, co jsem na něm viděl, nebo mohl vidět, nejlépe by ho sundali. Zůstali jsme stát před kostelem, kde jsem se bavil s přáteli sedláky o všem možném, což bylo ve vesnických povídaních, počasí, co bude málo, co bude hodně, kdo se narodil, kdo bude mít veselku i o obchodech. Dělní lidé, věřící v Boha, zvlášť nemajetní. Bylo mi s nima dobře, sice školou nevzdělaní, životně moudří lidé, na kterých se dalo stavět.

„Večer bude tancovačka Árone, Pojd', posedíme, poklábosíme, vylez chvílku z té nory,“ domlouval mi mlynář i sedlák od Resků, s kterým jsem si občas vyměnil koně.

„Ne, to nepůjde, mám kluka, nemůžu ho nechat sám.“

„Hele,“ řekl Rezek, který byl svobodným mládence, „moje máma ho pohlídá, nejsme daleko.“

„Díky, já nevím...uvidím.“

„Hele, ty když řekneš, že uvidíš, tak už určitě nepřijdeš, tak se trochu snaž, chlape.“ Chtěl jsem zase říct uvidím. Řekl jsem:

„Zkusím to, víš, já netancuju.“

„Jdi do prdele s tancováním,“ povídá Rezek, „lapneš róbu, bábu a rozhodíš jí kopyta.“

Andrej zareagoval s vytřeštěnejma očima.

„Árone, která bába má ve vesnici kopyta.“ Než jsem se mu snad chtěl něco vysvětlit s hurónským smíchem mlynář vytáhl placatíci a řekl nahlas, aby to slyšeli všichni:

„Všechny, všechny baby ve vesnici mají kopyta,“ a hurónsky se tomu smál a na procházející babku pomalu bezzubou zahalekal, „že jo matko, že mají kopyta,“ a málem se pochcal smíchem.

Babka nad ním mávla rukou a cupitala z kopce dolu a snad si brebentila o zatracenejch mužských.

Andrej halekal a pokřikoval za ní: „báby mají kopyta, báby roztahujou kopyta, až jsem use zakročit.“

„Bud ticho nebo ti dám na prdel.“

Okamžitě ztichl. Bylo to pod jeho úroveň, aby mezi starými chlapy dostal na zadek. V hospodě jsme si dali holubky a Andrej dostal ještě nášup, sladkou buchtu. Cestou domu jsme se stavily u žida.

Malý hned vyslepičil Arzenovým děvčatům, že půjdu na tancovačku do hospody. Viděl jsem, jak by chtěli jít taky, mi to nemuseli říkat. Přemlouval jsem Arzena, který to slyšel, aby vzal ženu a šel se mnou, dělal jsem to pro děvčata.

On to moc dobře věděl. Aby to nebylo nápadné, řekl jsem, že malého vezmu sebou a že se o něj holky budou starat. Seděli jsme před jeho koloniálem v napětí. Děvčata naslouchala a neodvážila se špítnout.

„Arzéne, nemůžeš holky držet přikované u chalupy.“

„Můžu.“

„Já vím, můžeš, není to dobře. Vzpomínáš na Rěš, jak plakala a prosila tě, abys co máš, prodal a odjel.“

„Víš Árone, přemýšlím o tom každou noc.“

„Já ti radím, Árone, něco mi říká, že ona měla pravdu, viděla do budoucnosti.“

„Já,“ odmlčel se, „já pojedu s nima, samotný je nepustím, možná.“

„Jsou to chytrý holky, neztratí se, jel bych taky s nima, třebaže bych se vrátil. Tady, tady je nic nečeká, rodit děti a dít bez vzdělání doma. Arzéne mně bys chyběl. Co já, já jsem sám, no teď mám kluka a přemýšlím, že by měl chodit do školy.“

„Árone, jsi hroznej manipulátor, víš to?“

„Vím, ty, ty jsi chytrý člověk a rozhodneš se sám. Hele dneska holky vezmeme na tancovačku a uvidíš dál co a jak. I blbá zkušenost je dobrá a jak můj děda říkal i blbej kšeft je kšeft.“

Arzén se na mně podíval.

„Hele, Árone ty jsi žid, můj děda to říkal to samý.“

„Já nevím, možná jo, podle jména možná ne. Jsem na tom stejně jako ten kluk, tolik jsme si podobní. Tak co, půjdeme?“

Arzén se podíval na děvčata i na svoji ženu, která právě vyšla ze zápraží a nesla nám pár medových řezů. Mně to bylo jasné. To stačilo, bylo rozhodnuto. Holky povyskočili metr vysoko a už zmizely se načančaly.

„Nevím, jestli jsem udělal dobře.“

„Já to vím, udělal, život není o penězích.“

„Není, jsou vždy až na prvním místě.“

„Strejdo, víš, že ženský mají kopyta a roztahují je, pan mlynář to povídal před kostel a to je pravda, že jo Árone.“

Zastyděl jsem se. Arzén se smál, a když jsem ho chtěl plácnout, zastavil mně.

„Nech ho kluka, je to prostě kluk.“ A smál se.

Vydali jsme se domů. Popravdě řečeno nechtělo se mi na zábavu, která se konala hned vedle hospody na placu s dřevěných prken ohraničeným lavicemi z prosté masivní borovice se zašlým, lehko kyselým nádechem rozlité kořalky. „Stavíme se na hřbitově a dáme kytíčku starýmu Andresovi a Réš a ...“

Malej souhlasil.

„Jo tatínku, to zvládneme,“ a důraz položil na slovo tatínku.

Koupil jsem od Arzéna dvě svíčky, jednu mi dal zadarmo, abych ji zapálil za něj, i když to nebyla zrovna židovská tradice a pochopil jsem, že se časy přece mění. Sedl jsem si na lavičku kousek opodál, kde jsem sedával poměrně dlouho a myslel jsem na ty na druhé straně rozhraní.

Cítil jsem jejich přítomnost, nakonec, kde jinde bych ji neměl cítit. V zimě mi vadilo, měl jsem dojem, že jim, tam dole musí být zima. Andreje jsem nechal manipulovat se sirkama a s kalíškama ve kterých byl umístěn vosk s knoty. Zapálil je i mými úslovími; kurva to pálí; A musel jsem jej napomenout.

Přesto jsem chtěl, aby zapálil, neboť se mi zdálo, že má málo sebevědomí. Pochválil jsem a pohládl. Donesl mi flašku za hrobem, jak bylo zvykem, otevřel a řekl: „Na jejich slávu ať odpočívají v pokoji... slyšel ode mne. Dal jsem si doušek. Kluk na mně koukal a očekával, že mu nabídnu, nezeptal se. Jazyk měl až na vestě.“

„Chceš?“ Dělal jakoby ne.

„Líznout.“ Pálenka byla hodně ostrá. Líznul si.

„Hoří mi jazyk.“

„To přejde, jsi chlap.“

Už jsme byli na odchodu, pomalu jsem se zvedal a slyšel jsem vrátka vrznout a snahu o zavření závory, kterou nikdo neoprávil.

Byli to mladé paní z Kosova Eržika a Tamara. Podivné mrazení mne přeběhlo a já se nemohl ubránit dojmu, že je to Řeš, chůze pohyby. Malej jim padl do náručí a radostně skákal, což se na hřbitov zcela určitě nehodilo.

„Áron, můj táta,“ a zarazil se, že řekl táta před jinýma a já tak trochu sklopil zrak, „my půjdeme dneska večer na tancovačku s Arzémem a mlynářem a s holkama.“

Starší z obou sester se na mně nevěřičně podívala. Tamara zareagovala hned.

„Půjdem též, vid Eržiko, nebudeme sedět doma.“

Byla to spíš prosba. „Árone, vem nás sebou.“

„Co já, já už jsem starej, já neumím tancovat, vytáhli mne mezi lidi abych prý nezvlčil, jdu si tam sednout, protože jsem to slíbil.“

„My půjdeme též mezi lidi a poslechneme si cigánskou muziku, slyšela jsem, že jejich čardáše pění krev.“

„No byl jsem jednou a zdálky pozoroval, jestli tam přijde exot od Studánky, má sebou vždycky heligón, ožere se a potom jim do toho troubí.“

„Árone, nechceme jít tam sami, půjdeme s tebou a pohlídáme ti kluka, že Andreji.“

„Mne už budou hlídat holky od Arzéna, alespoň to slíbili, vid' Árone.“

Nechtěl jsem to dál rozebírat.

„My jdeme, ještě musíme nakrmit.“

„Počkáme na vás kolem osmé na mostě jo.“

„Ano, přijdeme.“

Dorazili jsme my čtyři k hospodě. Za ní se ozýval cigánská hudba. Zdálky na mne kýval na vyštafírovaného Arzéna a mlynáře se svou družkou. Děvčata nová, čistě nastrojené. Nemohl jsem si nevšimnout, že měli na sobě věci z města, co jsem jim koupil.

„Sedni si, ať ti nevisí,“ pobídl mne mlynář. Líbilo se mi, stůl u kterého jsme seděli byl veliký.

„Co si dáme?“

„Hačabko, doneste nám dva džbánky vína a půldeci.“

Donesla a já jsem nalil. Arzén vytáhl paklík nejlepšího tabáku, což jsem neodmítl.

Pomalů se stmívalo a cigáni božsky hráli. Nemohl jsem se ubránit a začal tiše notovat s nima. Poprvé po dlouhých letech jsem cítil, jak se mi muzika, vinná réva, alkohol se vlévá do posledních konců prstů. Mládenci z vesnice začali chodit pro Arzénovic i Kosovské.

Arzén se mračil a nesl nelibě. Přemluvili jsme jej se Sorgem.

„Když vás budu vidět.“

Bylo mi dobře. Nakonec jsem musel hlídat kluka sám. Připadal jsem si starý, dědek. Občas jsem si všiml sousedky, které jsem nebyl úplně fuk. Volných žen tu bylo celkem málo.

„Árone pojď tancovat, prosím prosím.“

Protestoval jsem.

„Já, já netancuju Tamaro, tady Arzén taky netancuje.“

Jedna Arzénova dcera tátu prosila: „Tati, když půjdeš, prosím, pojď se mnou, Áron půjde.“

Byl jsem v rozpacích Ačkoliv byl Arzén na oko tvrdý, věděl jsem, že dcerám neodmítne, to byla jeho slabost.

„Udělej to kvůli Áronovi. A stáli nad námi jako sudičky. Nakonec ho vytáhli. Šel k muzikantům a zaplatil pomalejší.“

Byl jsem na prknech, svíral jsem Eržiku a nemohl se ubránit. Zdálo se mi, že držím Řeš, ach Bože svoji lásku se kterou jsem nikdy

netancoval, tak, tak bych si přál, aby se čas vrátil a já si s ní mohl zatancovat, s Channach, Yakobbi i *stou*, co; šlapala chodník;

„Usměj se na mne,“ a mně se zdálo, že tančím jako hrabě v knize Vojna a mír.

Neubránil jsem se. Polohlasem: „Rěš, Rěš, jsi to ty, jsi,“ a do očí se mi draly slzy. Styděl jsem se. Eržika to cítila. Tancovali jsme poměrně dlouho, Arzén vystřídal druhou dceru a se mnou si přišla zatancovat i Ester, Olga a Arzénova paní. A potom znovu i obě Arzénovy holky.

Šel jsem si sednout. Malý Andrej na vedlejší lavici spal.

„Jdu trochu na vzduch kousek,“ oznámil jsem, i když jsme byli pod širým nebem. Poodešel jsem dvacet metrů a zapálil dýmku. Díval jsem se z povzdálí. Sedláci bavící se syrově, upřímně „žijí“ a zapomínají na dřinu. Přimotala se ke mně Eržika.

„Árone.“

Zdáli zněl čardáš.

„Árone ty jsi měl moji sestru moc rád, vid’.“

„Jo měl Eržiko, byla to, byla to moje duše, moja duša.

„A měl bys mne taky tak rád?“

„Eržiko, asi ano, ale co se stalo, stalo se a jsem už hodně starý, abych pletl hlavu. Jsi krásná, jako ona a závidím každému, kdo na tebe pohlédne, moje duše, duše je tam, co jsme byli odpoledne.“

Objala mne a řekla:

„Myslíš?“

Cítil jsem její tělo a šaty a vůni a ..., byl čas abychom se vrátily ke stolu.

„Počkej chvíli, chci se tě na něco zeptat.“

„Tak se ptej na cokoliv Eržiko.“

Očekával jsem, že se bude ptát na Rěš a na naši lásku. Nebylo to tak. Zazněla strohá a jasná otázka.

„Co jsi viděl v církvi za obrazem?“

Bylo to divné, tolik jsem to chtěl říct.

„Řekni mi to,“ četla moje myšlenky.

„Já ti to řeknu Eržiko. Channach mi dala nahlídnout do jiného světa.“

„A jak vypadal, cos tam viděl.“

„Viděl jsem Eržiko sebe, jak se dívám z druhé strany na sebe a moje já bylo na druhé straně a já se díval do chrámu na sebe, jak si prohlížím obraz, že zároveň jsem byl na druhé straně.“

Cizí Áron byl v kostel s malým Andrejem, prostě jsem byl na druhé straně a díval se na kohosi, který byl jako já a potom...“

„Co potom?“

„Viděl jsem sede na svatbě, jak u oltáře stojím s Rěš, s Channach, a dalšími, co jsem je měl tolik rád a miloval, mám tolik rád. A všichni byli jedna nevěsta, jako voda, co, co je led voda a pára a přitom je jedna pochopil jsem, co je trojjediný Bůh, jako klas pšenice.“

„Půjdem?“

„To jsi viděl i mně Árone.“

„Ano, Rěš a možná i tebe, byl to krátký okamžik, moc krátký, věčný.“

Zavěsila se mi do rámě. Tamaře se to moc nezdálo.

„Nic Tamaro, chvílinku jsme si povídali, nestojí to za řeč.“

„Taky si tě příště půjčím.“

Zahlédl jsem na dřevěném podlaze i Oříškáře.

„Eržiko, prosím tě, uděláš pro mne něco?“

„Ano, jo.“

„Až se sem podívá Oříškář, natáhni ruku a ukaž na něj, aby si toho všiml.“

Po chvíli se tak stalo. Když uviděl Eržiku, jak na něj ukazuje, beze smyslu utekl, možná, že se i posral z ducha.

Prvně já a potom Rěš. Bylo to na něj moc a ráno to přičte k alkoholu. Bylo pozdě. Vzali jsme v hospodě trakař, který se používal

k odvážení totálně zpitých hostů, dal jsem na něj strožok se senem a naložili malého kluka, který se v nejmenším neprobudil. Procesí se vydalo ze zábavy domů.

Nabídl jsem Eržice a Tamaře přespání ve vejměnku, které to s vděčností přijaly, aby se nemuseli táhnout potmě do Kosova po stezce. Sedl jsem si doma na lavici a čekal, až se ve vejměnku zhasne. Sestry šly spát, jedna chyběla. Pořád i v alkoholickém opojení mi něco nesedělo.

Díval jsem se na bohyni, jako bych čekal, že mi něco napoví. A taky se tak stalo. Slyšel jsem Channach hlas.

„Árone, vždyť Eržika v církvi vůbec nebyla.“

Ráno jsem vstal hodně brzy. Nemohl jsem spát a šel do stáje. Nakrmil jsem dobytek. Divil se, že jsem tu tak brzy. Vzal jsem pracovní plášť do předsíně, aby nebyla cítit maštal v celém domě a s pár třískama rozdělal oheň.

Nebyla zima. Přitáhl jsem z okraje železnák s čajem, kde se neustále vařil během dne, možná ohříval z křížal hrušek a dalších ingrediencí, co mi poradili staré báby. Na okraji byla i cigorka na zahnání žízně na poli.

Nacpal jsem si fajfku a mrkl na mladého. Měl ještě půlnoc. Ve svítání jsem se díval na namalovanou Réš, na Eržiku.

Cítil jsem, že svírám její pas; při tanci mne objala celýma rukama. Cítil jsem na sobě celé její tělo, ach bože, dlouho jsem neměl ženu a uvědomil si, kolik mi je. Cítil jsem se nezajímavý.

Vyčítal jsem Bohu, že by tu mohl být místo mne jiný člověk, prospěšnější než já, co jsem životu vůbec nerozuměl i co mám ještě stihnout. Vyšel jsem na zápraží do rána.

Vždycky mne jímál zvláštní pocit, když lidé spali, jak se ráno probouzí, jak dává naději nebo naopak smutek z naděje snu a probuzení do skutečnosti.

Branka do jiného světa byla zavřená. Afrodita nenarovnála krk. Vrátil jsem se, přiložil a sedl jsem si na štokrle vedle kamen, abych nemusel vstávat, díval se na Eržiku a do otevřených dvířek a čekal jsem, až bude někdo vzhůru.

Dneska bychom si zadělali na chleba. Nic jiného dělat nebudu. Možná, že bych si mohl číst, kdo ví, jestli mne malý nechá. Nechám ho vyřezávat lodičku z kůry pomocí žabky, co měl na houby a vůbec, mohli bychom jít na houby.

Dlouho nikdo nevstával. Z malované plechovky jsem vyndal hnědý sáček s karem, nasypal zrnka do kafemlejnku a namlel trochu kávy. Nechal jsem jej venku, protože určitě sestráům bude po vůli. Vyndal jsem z mosazného kávomlýnku šuflíček a dal do hrnku, trochu jsem s ním klepnul, aby tam nic nezbylo.

Namletá káva byla sice hrubší, krásně voněla, byla z tajných Arzenových zásob. Ukrojil jsem si chleba, který měl v kredenci v plátýnku výsostné místo a donesl stlučené máslo a sůl. Pomalu, pomalinku jsem vychutnával snídani. Kafe jsem neosladil a to mi nevadilo, považoval jsem vždycky za škodu ničit chuť kafe.

Nikdo nikde a bylo docela dost hodin. Seděl jsem u stolu a prohlížel obrazy na stěně kuchyně.

Jedna byla mrtvá, druhá živá a já se nemohl ubránit dojmu, že jejich duše je společná, že je uprostřed nich. Stačil vždycky jeden pohled, třeba koutkem oka abych ji poznal, její pohyby gesta sezení; Nevím, jak dlouho jsem seděl možná ještě hodinu dvě, až najednou jsem ucítil ženskou ruku na mojem ramenu a koutkem oka pozoroval.

„Řeš?“

„Ne, to jsem já Tamara, Árone, dobré ráno.“

Její sestra byla také velmi krásná. Divil jsem se, že jsem si toho všiml až teprve teď. Byla jiná, nevyvolávala ve mně vzpomínky. Měl jsem jistotu, že to je jiná osoba v začarovaném světě.

„Dobré ráno, Tamaro, promiň mi, že jsem tě hned nepoznal, zasníl jsem se.“

„Já vím, byla jsem tady už dost dlouho a ty jsi nedělal nic jiného, než koukal na moji sestru, Árome.“

„Promiň, já nevím, já v ní vidím Řěš, nemůžu si pomoci.“

„Ty jsi ji miloval moc.“

„Ano, neřekl jsem jí to.“

„Věděla, neboj se, říkala, že jsou lidi, o které musíš na křižovatce zakopnout a ty, ty jsi patřil k nim, měla tě ráda, svým zvláštním způsobem. Říkala jsem ti, že viděla dál, až za horizont.“

Říkala, že slunce nikdy nezapadá, že zapadáme my, vycházíme a zapadáme.“

„Hm, jako bych ji slyšel. Udělám ti kafe, Tamaro,“ a cítil jsem, že k ní mám důvěrnější vztah.

„Já si ho namelu,“ a sevřela mlýnka do klína mezi nohy a já uviděl, že její sukně z nejemnějšího hedvábí obrysovala její dlouhé štíhlé nohy. Uvědomil jsem si, že je vyšší než Eržika.

„Musím se učit.“

„Co se musíš učit.“

„No Arzén mi nabídl práci v obchodě, protože jeho holky pojedou do Ameriky a on váhá, zda má jet s nima nebo ne.“

„Já myslím, že teď říká, že ne. Jsem přesvědčen, že pojede.“

„No, uvažovaly jsme, respektive nabídl mi jeho kvelb, aby jsme koupili, nevím, jestli bychom to dali dohromady.“

„Pokud jde o tohle, rád ti půjčím, Tamaro.“

„Jsi hodný Árone, jo kdybych potřebovala, tak se na tebe obrátím.“

Zalila si kafe.

„Vem si máslo a tady, tady je sůl.“

„A to byste tam prodávali s Eržikou?“

„Ne byla bych tam sama, no a třeba bys mě i pomohl.“

„A proč ne Eržika?“

Podívala se na mne a chvilku váhala, co mi má říct. Pomyslel jsem si, že vztahy mezi nima nejsou takové, jaké vypadaly. Po chvilce mne pozorovala a řekla:

„Bude se vdávat.“

Sledovala moji reakci, věděla, že k ní něco cítím.

Šlo to mimo mne, bránil se uvěřit. Nechtěl jsem se probudit a skousnout realitu. Zmohl jsem se pouze na stručnou odpověď, která byla spíš povzdechnutím.

„Dobře.“

Co jsem mohl čekat, já starý, žárlivý blázen, který si vysní a zidealizuje.

„V komoře je homole cukru, oslaď si hrnek,“ a vyndal ze šuplíku ve stole rádoby stříbrnou lžičku.

„A ty?“

„Já kafe nesladím, to mi řekl jeden pocestuj mohamedán a tak jsem si zvykl.“

Osladila si a míchala ulomeným kamenem, až se rozpustil.

„Výborná.“

„Ano je, mám ji pro vzácné hosty, to jsou tajné zásoby od Arzéna, doufám, že budu mít i u tebe protekci.“

„Ještě to není hotové, jisté.“

„Tak až to bude.“

Bylo chvilku ticho a já se díval na stěnu s Eržiku. Tamara to pozorovala.

„Árone, Eržika není Réš, je jiná, hraje si s tebou, já jsem její sestra, já vím jaká je, je hodná milá. Já se v ní nevyznám, je nepraktická zvláštní a její city mají jinou podobu.“

„Asi ano, Tamaro.“

Nezeptal jsem se koho si bere. Nebylo to pro mne v této chvíli podstatné.

„Tamaro, já jsem chlap, možná už zbytek chlapa, který už žádnou ženu nezaujme. Myslel jsem si, že tu dožiju se starým, ech, starým Andresem svůj, poněkud lichý život.“

Tamara se začala smát.

„Víš, slyším sestru Réš, jak říkala, že chlap může být škaredý jako čert, může i sedět, hlavně když má ocas,“ a po chvílce dodala, „jo pořádně dlouhý, kořen.“

Musel jsem se pousmát, což po dlouhé době i pro mne bylo překvapení. Kdybych zavřel oči a pouze slyšel, tak bych si myslel, že pije se mnou kafe skutečná Réš, která by se jistě bavila, jak jsem z toho vytrsl.

„Árone, je jiná než Réš.“

„Ano.“

Opět jsem ucítil ženskou ruku na rameni, protože jsem seděl zády ke dveřím. Věděl jsem, že to je Eržika. Políbila mne, tak že se přede mne předklonila a její husté ocelové černé vlasy spadly do klína.

Cítil jsem její vůni. Voněly člověčenstvím, padly na mně vodopády. Narovnála se a já před Tamarou nemohl zapřít svoje rozpaky.

„Dobré ráno, spiklenci.“

Místo odpovědi jsem se zeptal.

„Dej si s námi kafe, je v plechovce na polici.“

Byla jako vítr. Jako její sestra postupovala při mletí.

„Cukr je ve spíži.“

„Tak co, spiklenci, jak dlouho tady sedíte.“

Ukojila kus chleba a uřízla kus másla, které ke chlebu přikusovala. Byla úžasně smyslná s krásnými světlounce fialově růžovými rty.

„Říkala jsem Áronovi, že mi nabízel Arzén koloniál.“

„Aha. To je dobrý ne, Árone?“

„Já jsem jí nabídl, že ji rád půjčím.“

„Nemusíš Árone, já budu mít peněz dost.“

„Já jsem Áronovi říkala, že se vdáváš, neříkala jsem mu, že je ten tvůj hodně bohatý.“

Nic nedělo, přehlídla skutečnost, nebojí, nevěnovala vůbec pozornost, že jsem se to dozvěděl ne od ní.

„Jo je bohatý v Pešti má domy a je soudce. Co tomu říkáš Árone. Měl jsem popřát hodně štěstí.“

„Přeji ti štěstí.“

„Neříkáš to od srdce, Árone.“

„Ne neříkám, štěstí ti přeju možná víc než kdo jiný. Já v tobě vidím moji lásku, duši moji, Channach, Řeš a proto trochu žárlím, hodně žárlím, promiň mi to,“ a sklopil jsem zrak.

Bylo chvilku ticho. Občas zapraskaly větvičky v kamnech. Chtěl jsem říct cokoli, co by situaci odlehčilo. Nemohl jsem, nezvládl jsem to.

„Já vím, jsem, starý blázen, půjdu k bohyni vyklepat fajfku a za chvilku se vrátím, zatím si poslužte.“ Sklesle jsem se zvedl a zastavil u bohyně. Narovnal jsem jí starej kopřivovej vojenskej kabát a pohladil ji po hebké tváři. Tiše jsem k ní promluvil.

„Vidíš, jsme na tom stejně já a ty, ty budeš chtít narovnat krk jako jedno z *tvojich* sošných přání a já, já mám *solo* tebe,“ a hladil jsem ji po tváři a odstranil smítko, holubí peříčko.

„Ti, co jsem měl rád jsou na tom jako ty a já, budu. Škoda, škoda že jsem neskočil z mostu místo Andrese, bylo by jinak.“

Kdo ví, to věděla jen ona. Obrátil jsem se k zápraží a viděl jsem, jak na lavici sedí Eržika, která mne pozorovala a možná že i trochu slyšela. Dělal jsem jako by nic.

„Půjdem dovnitř?“

„Sedni si Árone.“ Sedl jsem si jak malej kluk.

„Tamara je tam sama.“

„Já vím. Árone vím, že mne miluješ a já bych chtěla mít tvou lásku, jako Réš,“ a po chvílce dodala.

„Já ji mám a budu mít, to že se vdávám na věci nic nemění Árone, můj Árone,“ a objala mne a políbila na rty.

„Já, já jsem zmatený, já to po tobě nemohu a nechci, Erži, stačí, když budeš šťastná a tentokrát, tentokrát je to skutečně od srdce.“

„Tohle není konec, Árone, to je začátek, budu blízko tebe, neboj se, já si tvoji lásku dobře pohlídlám, budu ji nosit tady a vzala mi ruku a položila na prsa.“

Vedle se probudil malý Andrej, který živě diskutoval s Tamarou.

„Půjdem.“ Šel jsem první. Malý chtěl ochutnat kafe. Dělal jsem naoko, že ne. Eržika mu trochu namlela, respektive on musel ukázat, že umí mlýt a namlel habaděj hromady.

Uběhlo pár dní. Židovy holky mi přišli uklízet. Myslel jsem si, že půjde vše po starých kolejích, a budou následovat dni plné nudných odpoledních nedělí.

„Árone, táta by s tebou chtěl mluvit.“

„A o čem?“

„No my se chystáme do Ameriky, prý kvůli válce.“

„Nemohl jsem zakrýt smutek, vždyť jsou to další milí lidé, kteří mne opouštějí, bylo jich málo.“

„Dobře zítra se stavím,“ a díval jsem se za děvčaty plné života, který se snad nemohl vejít do jejich pružných tělesných schránek, aniž by se jakkoliv nafoukli.

Druhý den hned brzy ráno jsme zapřáhli žebříňák, protože se nám nechtělo jít pěšky a Andrejovi dělalo dobře, když si mohl šáhnout na opratě a „řídít tak veliký stroj.“

Dorazili jsme k Arzenovi, který tam měl dokonce i frontu. Posadil jsem se na lavičku na zahradě, v koutě obepnutém popínavým vínem a lavicemi se stolem nikterak nevyumělkovaným.

Po dvou fajfkách tabáku došel Arzén s placaticí.

„Slyšel jsem, že jedou děvčata za louži.“

Arzén se nadechl.

„Jo Árone, já jedu s nimi, občas poslouchám rádio, já svůj židovský fifák nezapřu a ani bych to nechtěl dělat, šíří se nenávist vůči našemu rodu. Pojedu taky.“

„Dobře dělá Arzéne, vyslyšel si Rěš.“

Hluboce povzdechl a já si uvědomil, že jsem to přehnal, když se opírám pořád o Rěš a její proroctví.

„Promiň mi to, nechtěl jsem...“

„Máš pravdu Árone, pamatuješ, jak u nás byla tenkrát, no na šábesu v sobotu. Řekla mi večer, když jsme u stolu seděli.

„Vzala pár rovných větviček a na stole udělala písmeno T.

„Těčko zdůraznila, nebyl to křížek,“ a řekla: „poslouchej, sdělím ti, co vidím a zapřísahám tě, *udě*l to, co si vyložíš. Přijde sen, kdy si vzpomeneš na tenhle okamžik a potom jednej podle svého rozhodnutí.“

Na jednu stranu vzala sklenici s vínem, na druhou stranu skleničku s inkoustem, co se dělá ze sazí a povídá.

„Až se ti bude zdát sen, že jdeš po cestě, to bude tvůj čas, to je tvůj osud. Na křižovatce ve tvaru T budu stát já a já se ti připomenu.

A mně se znovu a znovu sen před týdnem, zdál. Stanul jsem, před náma křižovatce cest a ona ukázala nalevo. A viděl jsem, že jedu v dobytčáku jako prase na porážku. Otočil jsem se vlevo a vidím moře a nad mořem vycházející slunce a pod ní obrysy země. Probudil jsem se. Sen jsem nezapomněl.

Vzpomínám si, že ona vzala skleničku vína a vylila ji na ubrus, to samý udělala s inkoustem. Prostě mi ho zničila a povídá.

„Spal tento ubrus, ať se to nikdo nedozví, co si se ode mne dozvěděl. Stojí mne to hodně síly. Zbytek je na tobě.“

Zmizel domů a donesl mi pečlivě složený ubrus a rozdělal jej. Přes vyprání bylo vidět obrysy země červené a na druhý stane zahnědlé skvrny od inkoustu jako by v těch místech byl posraný od dítěte. Šáhl jsem si na ubrus jako na relikvii.

„Já, Árone věřím v intuici a prozřetelnost, není to samo sebou.“

„To není,“ přitakal jsem.

„Dal jsem taky na tvou radu, tady děvčata nic nečeká, být v domácnosti dřít a žít ze šušníků. Mám tam zázemí a psali mně, že mne rádi uvítají. Rozhodl jsem se, pojedu a žena se mnou moc nesouhlasí, pojede.“

„To znamená, že už se nikdy neuvidíme Arzéne (řekl jsem mu jménem.)“

„Ne,“ dodal pravdivě.

„A co kšeft?“

„Dám ho Tamaře do zástavy. Má obchodní talent, ta druhá se bude vdávat, nechce v chaloupce zůstat sama.“

„Byla za mnou, jestli jde o to, aby to koupila, založím jí, slíbil jsem jí to.“

„Ne díky, a třeba když jí to půjde, tak mi to vrátí a když ne.“

„Určitě vrátí, pomůžu jí. No a právě proto jsem tě chtěl požádat, abys jí pomohl, ne tak se kšeftem, s lidma, však víš.“

„To se spolehni. No a mám ještě jednu věc na srdci Árone.“ Viděl jsem, že váhá.

„No tak, jakou?“ pobízel jsem ho.

„No chtěl jsem ti nabídnout, zda bys souhlasil nebo i nechtěl, aby malý jel s náma.“

„Koho myslíš, Andreje?“

Okamžitě jsem zareagoval.

„Ne.“

Bylo ticho. Že by mi vzali ještě malého kluka, to by bylo to poslední.

„Árone je z naší krve a tady ho nic dobrého nečeká, stejně bys chtěl, aby chodil do školy, jako já chci, aby holky taky, naučil by se řeči, já bych ho pohlídal i holky, byl by jako náš nebo pojed' s námi. Zestárneš a kluk zůstane sám, nevzdělaný, co ho čeká, v sirotčinci už jednou byl. Sám jsi mne přesvědčoval a já byl kategoricky proti, ale potom...“

Věděl jsem, že má pravdu, ale kluka, jako by mi to trhalo srdce.

„Árone, zítra jedu, stavím se u tebe. Sbal klukovi věci, je to nejlepší, co po něj můžeš udělat.“

Přišli děvčata s Andrejem, každá jej držela za jednu ruku.

„Pojedeme s holkama do Ameriky na výlet, pojedesh s náma?“

„Já chci jet na výlet Árone, prosím, pojedeme na výlet, že jo.“

„Já nemohu, kdo by krmil, když bych odjel.“

Zvedl jsem se. Cestou domů jsem nemluvil, tisknul kluka pevně k sobě, až jej to bolelo. Vždy mne nikdo nenutí jej dát.

„Ty bys chtěl do Ameriky, ta je až za mořem za velkou louží.“

Kluk z toho neměl rozum. Celou noc jsem nespál. Ruce mi jako automat pracovali a já vytáhl svůj vojenskej kufr, byla to vlastně velká dřevěná bedna. Plakal jsem a pečlivě skládal jeho čisté oblečení za druhým a přitom jsem jej zkrápěl slzama.

Věděl jsem, že Arzén má pravdu, už jednou jsem ležel na márách a kdo ví co a jak dlouho. Neměl jsem nikoho, kromě mojí Channah, která snad půjde se mnou, kdo by se o něj postaral.

Před očima jsem měl pořád chudobinec, jak tam sedí s dřevěnou kůrou z loďky. Byly to váhy, na jedné straně mne to trhalo srdce, na druhé jsem to považoval za svoji sobeckost ho držet tady a potom, válka. Tak, jak jsem přesvědčoval Arzéna, aby odjel, byl jsem teď v jeho kůži já, s životem na břitu ostrého nože a každá volba se mi zdála strašná.

Marně jsem čekal, že Arzén zapomene, nabalil jsem jídlo chleba, stále plakal.

Kluk se probudil.

„Árone tak jedu na výlet, to je pro mne?“

„Jo.“

Záhy se vrzly vrátka. Ester a Olga popadli kufr a kluk byl ten tam. Po chvíli přišel Arzén sám.

Byl jsem na rozpacích, události letěli jedna za druhou.

„Já nevím jestli...“

Utíral jsem si slzy a smrkal.

„Árone přísahám, že na něj dám pozor.“

„Myslím Arzéne, že se vidíme naposledy, jako bys zemřel.“

„Árone jsem ještě tady, nedoj se, kluk se ti vrátí, slibuji.“

Jako bych to nebyl já, jako by mluvil ve mně někdo jiný.

„Prosím rozloučíme se rychle před bránou a potom jed.“

Vyšli jsme malou brankou do jiného světa. Políbil jsem Andreje a požehnal mu a stiskl, málem jsem ho rozdrtil. Tíše se prones:

„Vrať se mi zpátky, Bůh ti žehnej a opatruj.“

Andrej natěšený z výletu mi začal, mává a povoz se rychle vzdaloval až za kopeček, za horizont.

Klesl jsem na kolena.

„Ech Channach, Channach, kde jsi *moje Duša*, moje rádkyně, můj přímluvce, proč tu nejsi se mnou.“

Až jsem vyplakal slzy, těžce jsem vstával. Přibýlo mi dalších 100 let.

Otevřel jsem svůj svět. Byl pustý a prázdný, *Toho Valnohu*. Opačkovalo mi v hlavě. Svět tvůj dvoreček, který se bude stále zmenšovat, až zemřeš úplně sám poblíž hnojnice vedle své Afroditi, která bude krásná, krásnější, než čas ji ošumí.

Sám.

Zůstal jsem sám a pomalu zvlčil. Každý večer jsem se díval na malby na stěnách. Nikdo mne nenavštěvoval. Po nikom netoužil akorát jsem byl v kontaktu s Tamarou, která mne zásoboval vším možným. Domluvil jsem se s ní, že mi dá adresu a Arzéna.

A občas, že mne navštíví. Byla mladá a já si uvědomil, že je i moc hezká. Byl jsem mnohem starší.

Po měsíci mi již oznámila, že se Eržika vdala. Následující měsíc při západu slunce zavrzaly vrátka.

Channach, problesklo mi hlavou a vykoukl jsem ven. Mladá dáma se slunečníkem štíhloučká v pase. Až za drahý okamžik jsem si uvědomil, že je to Eržika. Přijela automobilem.

„Dobrý den, Árone,“ pověsil a se mi na krk.

„Počkej, umažeš se.“

Byl jsem zaprášený od stodoly. Zrovna jsem nevoněl. Očichávala mne jako fena.

„Udělám kafe.“ S jistotou šáhla po plechovce s kávou, ze které od její poslední návštěvy moc nebylo, protože si sestra nosila kafe sebou a udělala i mně. Podívala se na svůj obraz a řekla:

Jsem ještě furt hezká, stejně hezká ve tvém srdci. Mně slunce prohrálo, viděl jsem v ní Ryš.

Sedli jsme si na zápraží a ona mi dokonce nacpala fajfku.

„Vyprávěj,“ pobídl jsem jí, co nového ve světě, co svatba a tvůj nastávající?“

„No klasika, nuda.“

„No neříkej, co bych měl říkat já, já můžu mluvit s krávama.“

Usmála se.

„To jsi myslel na mne vid?“

„To víš, že ne.“

Optala se na malého, zarazila se, když jsem řekl, že už jej nemám a celou příhodu s Andrejem a Amerikou.

Čekal jsem, že mne odsoudí nebo pochválí. Nestalo se. Vzala mi ruku a dala ji kolem krku a přitiskla se ke mně.

Poznal jsem, že není šťastná, motor jí uvnitř hnal do třebaže nepoznaného.

„Je mi u tebe dobře Árone.“

Vzdychl jsem. Najednou jako když střelí do vrabců, namířila si to přímo k soše Afrodité, bez paží po vojenským kabátem, svlečenou do půli těla.

Šel jsem pomalu za ní na hnůj.

Uvědomil jsem si, že chybí velký mosazný knoflík, co tam dal malý Andrej a zároveň mně polil smutek. Eržika jí sundávala starý sluncem a deštěm zubožený vojenský kabát. Stoupa si vedle ní do stejné polohy upravila si vlasy.

„Jsi krásná jako ona, ba krásnější, protože si živá,“ podotkl jsem a pohládl mramor po prsou. Z ničeho nic si sundala klobouk a vyzvala mne, abych jí ho podržel. Přiložila mi ruce na její pevná prsa

Rozepjala blůzu, pod kterou nic neměla a zůstala sukně. Natočila svůj pohled do země jako její bohyně. V červánkách tu před vyzrálým mužem pózovaly dvě bohyně.

„A jak se jmenuješ ty, moje bohyně,“ zeptal jsem se jí vzrušeně. Bylo chvílku ticho.

Jsem Eržika a tohle, tohle vedle mne, je moje sestra.“

„Árone,“ objala mne, „tys mne nepřestal milovat, řekni prosím.“

„Nepřestal, Eržiko.“

A po chvílce jsem dodal, „nevím, jestli je to dobře nebo ne, prostě nevím, v tomhle divném světě. Zůstaneš se mnou celou noc, budem jeden za druhého dýchat.“

Než mi stačila odpovědět, vrzly vrátka. Viděl jsem, kdo přichází, štíhlá postava, její sestra. Viděla, jak držím Eržiku v náruči.

Dal jsem ruce dolů. Eržika se mne držela kolem krku s nahýma zádama. Přišla až k nám a dívala střídavě na sochu a na ní a na mně. Podala jí halenku. Eržika se oblékla.

Přinesla jsem Áronovi kafe a tabák,“ podávala mi košík, „a ty Erži, máš u mne manžela, čeká na tebe.“

„Já, já... nic se nestalo...“

Eržika mne přerušila.

„Udělám kafe.“

A šáhla suverénně pro něj jako Réš. Chvilku jsem si povídal s Tamarou o všem možné, jen ne o nás s Eržikou co viděla. Rozloučili jsme se.

Eržika se mi pověsila na krk a pošeptala:

„Já, já zas přídu a zůstanu s tebou celou noc.“

Tamara se loučila a řekla nahlas před ní:

„Hraje si s tebou Árone.“

Kousek jsem je doprovodil a vrátil se domů. Ech domů, už tomu pomalu začínám věřit, než jsem šel spát, pomodlil jsem se za malého a za ty co jsem znal a už mne předešli. Obrátil jsem se a volal jsem Channach.

„Channach, já jsem tady, jsi tady taky, cítím tě, prosím přijdi.“

Dny šli dál a dál. Z Tamary se stala velmi důvěrná kamarádka a já se bránil k tomu, abych měl s ní hlubší vztah a ostatně, ona jak se mi jevilo to respektovala, spíš mne brala jako staršího kamaráda. Nebyl sem pro ni atraktivní. Byla to pracovitá ženská, šikovná.

Uklízel jsem si sám. Podle toho to vypadalo. Měl jsem tendenci používat hrnek, talíř a lžičku velkou po mamince, těžkou železnou, rádoby dřívě nerez, teď tmavě kovově duhově lesklou.

Trpěl jsem nesprostí. Snažil jsem se utrmácet práci. Celkem beze smyslu protože k žití jsem toho moc nepotřeboval, spíš jsem ho nemohl zpracovat. Zemědělské zboží jsem prodal Tamaře, vozila je i do města, kde měla další obchod a na ženu v tomto kraji se stávala výjimečná a v mnohých lidí divná.

Když jsem nemohl spát, tak jsem i začal psát tuto knížku vědomím, že si ji možná stejně nikdo nepřečte, snad proto, abych ustříhl kousek času.

A když mi bylo smutno, modlil jsem se a vzpomínal na ty, kteří tu způsobem nebyli.

Volal jsem svou duši Channach, neexistovala, zdálo se mi a vůbec život a minulost nebyla hmatatelná jako dřív.

Uplynul měsíc. Pomalu jsem se choval jako stroj, robot, který nemusel mít ani hodinky.

Ale jednou v noci, když jsem spal. Ucítil jsem, že ke mně někdo přišel a budil mne. Ve tmě jsem rozeznal ženskou siluetu, která s nade mnou nakláněla, třásla mi ramenem a říkala.

„Vstávej Árone, vstávej.“

„Channach Naho konečně, moje všechno, ty ses vrátila,“ a šmátral jsem rukou do neznáma a nic jsem nenahmatal.

„Ne Árone nevrátila jsem se jako dřív, už mne neuvidíš až do doby, kdy překročíš svůj stín. Pamatuješ, zapřel si mne, přeškrtl jsi moje jméno, jméno svojí duše na zahradě v písku, když jsi tam seděl s tou, co šlape chodník.“

„Channach Naho, prosím odpust mi to.“

„Sám sobě si odpust, Árone.“

„Proto jsi přišla?“

„Ne Árone, ale jsem tvoje duše a aj, posledně co mne slyšíš a poslouchej pořádně.“

Sedl jsem si na postel a dal nohy dolů, které nedosahovaly země, takže viseli ve vzduchu. Zdálo se mi že, že sedím vysoko, vysoko nad zeměkoulí a pod nohama se mi točí celý svět a já, já nemohl, dosáhnou dostoupit na zem, nebo na mostě jako Andres a slyšel jsem Channach, jak důrazně říká poslouchej pozorně a udělej co ti řeknu:

„Vem koně, zapřáhni bryčku a jed tam kde jsi našel tu, co šlape chodník.“

„Dobře udělám všechno, jak si přeješ, ráno zapřáhnu a teď, teď bud chvíli ještě se mnou prosím.“

„Ne, udělej to okamžitě.“

„Teď v noci neuvidím na cestu a proč?“

„Udělej to!“

Najednou i silueta Channach se rozplynula, dotek na mojem rameni a pár paprsků muškátového měsíce osvětlil na okamžik hliněnou podlahu.

Vstal jsem, napil se trochu hruškového čaje. Tváře mi zalila horkost. Oblekl jsem se.

Prádlo bylo vlhké, protože dveře do stavení byly dokořán. Chladno, dvě hodiny v noci, ve stáji to bylo pobouření, oči dobytka říkaly; co tady chceš, proč nás nenecháš zaslouženě odpočívat.

Vytáhl jsem bryčku ze stodoly, co jsem zdědil po Andresovi. Měl jsem dojem, že i moje bohyně kroutila hlavou nad tím, co se děje.

Podivný povoz, noční vůz. Nad námi občas zasvítíl muškátový měsíc, mraky pluly jako lodě na obloze, takže občas nebylo vidět nic. Naštěstí měl na kočáře dvě petrolejové lampy. Než se mi je podařilo pálit, smrděl jsem petrolejem, kterou jsem měl v plechové konvici.

Zapálil jsem je. Moc to nepomohlo. Koně těžké hospodářské koně, Rufus a Háté občas zařehtali, byli kupodivu klidní. Kopyty drtily prašnou cestu.

Byla mi zima. Půjčil jsem si starý zelený vojenský kabát od bohyně. Omluvil se jí s prosbou, ať to chvilku vydrží. Byla stále překrásná. Poprvé jsem myslel i na sochaře, na tvůrce co ji vytvořil a na bytost, která mu stála modelem. Nikdo nikde.

Jako převozník z dob starého Řecka křížený rumunskými čarodějnicemi a Andersenovými pohádkami.

Koně znají cestu do města nazpaměť. Projížděl jsem vesnicí a potom silnicí lemovanými stromy, které tvořily tunel.

Za hodinu jsem dorazil na místo. Světla přibývalo. Už jsem rozeznával deset až dvacet metru kolem sebe.

Zastavil jsem.

Channach jsem tady, jak sis přála. Nic se nedělo. Seskočil jsem a vzal koně za oprátku a šel pomalu k další křižovatce polních cest.

Nevěděl jsem, co se má dít. Měl jsem obavy, že jsem to nepochopil. Stál jsem půl hodiny. Možná že chtěla, abych jí dokázal... zapálil jsem si fajfku a přemýšlel, kde se otočím.

Nedaleko byl ještě vjezd na pole. Řekl jsem si, že se tam otočím a pojedu domů. A tak se stalo. Vjel jsem na pole a otáčel se.

Cítil jsem, že něco nesedí, povědomí. Kupka sena je rozházená a v ní cosi leží. Zprvu jsem si myslel, že to je zvíře, ovce, nebo chcíplý pes. Šel jsem opatrně. Blízko Rabínovy hory se potulovali i vlci. Poodhrnul jsem seno. V tu chvíli se mi zatmělo před očima. Bylo to dítě, byl to Andrej.

„Tati, tatínku.“ Nešťastná hromádka s jednou botou v dotrhané kazajce a s chlebníkem natáhla ke mně ruce, ale neměla sílu mne ani obejmout. Byl zmrzlý a zkřehlý zakašlal.

„Tati nenechávej mně tu.“

„To víš, že nenechám.“

Vzal jsem kluka do náruče téměř bezvládného a on mi pošeptal:

„Tati, ty jsi pro mě přijel, já jsem tvůj Andrej,“ a po chvíli řekl:

„Neposílej mne na výlet, prosím.“

Položil jsem jej na vypolstrovanou sedačku a přikryl vojenský kabátem. Tentokrát jsem chudáky koně nešetřil a oni to statečně věděli. V poklusu, s mohutným duněním, jak byli těžkci, kusem projeli vesnicí. Vjel do otevřeného dvora. Položil jsem ho do své postele *slíkl* a houbou utřel od nejhorší špíny. Jeho noha bez bot byla jak noha starého chlapa se zrohovatělou kůží.

Dal jsem mu napít a přikryl. Spal a já jsem sel nakrmit a odstroit koně. Děkoval jsem své duši. Do deseti jsem byl vedle jeho postele a přemýšlel, co mu mám dát. Vzpomněl jsem si, že mi jednou Channach donesla kakao a tak jsem jej uvařil a trochu chleba z máslem.

Bál jsem se, aby mi pořád nespal, kašlal. Vzbudil se a jakoby na mne nevěřicně koukal kde je.

„Já musím čurat.“ *Pomalů* sedl na nočník. Seděl tam jak král a modré oči mu svítily na vrch hlavy.

„Musíš něco jíst.“

Dal jsem mu kakao a kousek chleba. Snědl kousek, neměl hlad, asi stažený žaludek. Skláněl jsem se nad ním tak jako Channach nade mnou.

„Tati, něco jsem ti donesl. Mám to v chlebníku.“

Donesl jsem ho a vyndal pár zetlených hub a mosazný vojenský knoflík.

„Nasbíral jsem ti pár hub k obědu. Můžu ještě spát.“

„Jo Andreji spi.“

„A budeš tu se mnou?“

„Budu.“

„Jo za chvíli, až usneš, tak odběhnu, dám jí kabát i zapnu tvůj knoflík.“

„A vrátíš se, že jo.“

„Ano vrátím se synku, budu tě hlídat a něco uvařím. Třeba guláš, mám ten moc dobrej.“

„Jo.“

„Tak ještě spi.“

Zavrtl se do svého hnízda a usnul. Já jsem oblékl sochu a začal krájet cibuli, nevím, jestli to bylo tou cibulí nebo štěstím, plakal jsem jak želva.

Uvařil guláš a k tomu noky, jak bylo zvykem. Sám jsem si sedl na gauč a usnul jsem v sedě. Vzbudilo mě ždouchání. Zprvu jsem nevěděl, jestli se mi to všechno nezdálo. Po vteřinách jsem postřehl malého a uvědomil jsem si, že nadměrný stojcký klid v minulém měsíci je ta tam.

„Mám hlad na guláš, na náš výborný guláš Árone, nejlepší guláš na světě, který umíme my dva.“

Já jsem na oslavu vytáhl pivo, flašku s porcelánovým uzávěrem. Sedli jsme si a kluk se začal ládovat. Nevydržel jsem to.

„Řekni mi, co se stalo, že si se vrátil. Co pan Arzén, slíbil mi, že tě pohlídá.“

Andrejovi přestalo chutnat.

„Já jsem mu utekl Árone.“

„Co ty jsi ho neposlouchal, slíbil jsi mi to.“ Zamračil jsem se.

„Poslouchal i holky, jenže když jsme byly u moře, byl jsi někdy u moře, Árone, to je vody, to je hrozně moc vody já jsem se bál, že se utopím. Bylo mi smutno po tobě. Ty, ty bys jel na lodi. Jo byla tam velikanánská loď vysoká, možná vyšší než naše borovice a cerkev. Já se, já se bál, že už, už tě nikdy neuvidím a ztratím se v moři. Bylo mi smutno a plakal jsem. Nastoupili jsme na loď a já, já jsem na poslední chvíli utekl. Já vím, že se strejda bude zlobit. Už nemohl vystoupit a zdálky jsem slyšel jak volá: „Tarna Mare, vrat se domů chlapče.“

„No a jak jsi se dostal domů, kde jsi byl?“ „Ve městě jsem potkal cigána, co jezdil k nám do hor, kde jsi mne našel, poznal jsem je a jeli na *vurdonech*, to jsou takové vozy ve kterých se dá bydlet a říkali, že jedou kolem, že to bude trvat dlouho. Byla tam žena *phari Marika*, ta se nesměla podívat na žábu, hada, slímáka a ani na škaradého nebo postiženého člověka. Dítě by mu mohlo být podobné. Nesměla se účastnit pohřbů i křtin.

V každém domě měla dveře otevřené a vždy musela dostat to, na co právě měla chuť, to bylo dobré, že jo já jsem se přiživil.

A když jí bolely zuby a stěžovala na bolest zubů a její manžel chtěl syna, tak to byl právě on, kdo si nechal vytrhnout zub. Oni se strašně báli duchů, říkali jim *mula*. Cigáni mají strach z duchů mrtvých, protože by jim mohli uškodit. Proto nechtějí bydlet blízko hřbitovů, márníc v místech bývalých popravišť. Proto cesta trvala tak dlouho.“ Koukal jsem na něj, byl to už jiný chlapec, který dokázal souvisle

říct několik vět dohromady, aniž by se pitvořil. Možná nechápal význam toho, co říká. Tím, že jsme byli pořád spolu jsem si nevšiml, že vyrůstá v inteligentního člověka.

„A potom. Potom mně ve městě vysadili a já šel domů, cestu jsem znal, jenže byla moc dlouhá, přespával jsem v seně a ztratil jsem botu. Já jsem se tak těšil domů tatí, nezlob se na mně, já na žádný výlet nechci.“ Usmál jsem se.

„Ne, teď budeme pořád spolu, dokud nám to čas dovolí a ty nebudeš chtít odejít. Já nebudu chtít odejít, nikdy, tatí.“

„Mám tě rád, synku.“ Přimáčkl se ke mně.

„Byla tam jedna cigánka, která mi říkala, že žiju taky s duchem, když jsme mluvili o tobě, vykládala karty a dívala se na dlah. Říkala, že tě zná.

Víš, že oni nejedí nikdy ohřívané jídlo. Bylo to divné, vyhazovali ho, A nejedli psi ani koně, jak se to říká, alespoň *Bari Phen* to říkala. Taky do jedl *kalemardo* je potrestaný černotou.“

„Pojď Andreji, dáme si pivo.“

Nalil jsem mu trochu a on se cítil dospělým chlapem. Tolik mi připomínal starého Andrese. Kdo ví, jaký vztah měl k tomuto chlapci, to se nikdy nedovím.

„Půjdem ven a nacpeš mi fajfku.“

„Tak jo,“ sedli jsme si na velkou houpací lavici, dokonce mi zapálil a rozzhavl tabák. Přivinul se ke mně. Na chvíli utekl, oblékl bohyni kabát a na chvílku zmizel. Potom odkudsi vytáhl měděnej vojenskej knoflík a přidělal jej na sirku do dírky, jak jsem mu ukazoval, že jsem to dělal na vojně. Sedl si ke mně a mlčel a já taky. Prohlíželi jsme si náš svět a to co bylo v tuto chvíli za velkou i malou brankou nás nezajímalo.

„Víš Árone, byl tam ještě poutník, který mne doprovázel.“

„Jaký poutník,“

„No poutník, když mně bylo nejhůř, přikryl mně nebo mi dal najíst Jmenoval se Ahaswér, říkal, že tě zná moc dobře, hodně mi o tobě vyprávěl.“

„Neznám, alespoň si nevzpomínám.“

„On říkal, kdo přijme dítě, jako by mne přijal, a plakal.“

„Půjdem do kostela a poděkujeme mu ať je to kdokoliv, za to že jsme spolu,“ pomyslíl jsem si a objal chlapce kolem ramenou.

Byl doma, doma ještě chvíli. Děkuji ti moje Channach. Cítil jsem, že se socha usmála.

„A Árone, kdo ti řekl, že jsem v seně na půl cesty?“

„Moje duše, Channach, chlapče, netaj se, je to je tajemství, naše tajemství.“

Nikdy v dalším životě se na to nezeptal.

Šel život dál a dál. Chodili jsme s malým Andrejem do církve. Měl jsem vystáté místo. Pokud možno nenápadně jsem pošilhával po obraze na bočním oltáři a v duchu jsem volal Channach jeslí mi odkryje možná pochopitelná tajemství na kdoví jakém světě, či lidí a duší.

Nic se nestalo. Až mně malý táhl za rukáv.

„Co je to za paní, co drží to dítě,? Není to náhodou maminka?“

Zavrtěl jsem hlavou, že ne. Dával jsem si pozor, abych se tam už nedíval. Znal jsem jej nazpaměť, dokonce i trhlinky a ošumění plátna i kýčovitou cestu za hlavní postavou vedoucí kamsi na kopec se zahradou a zámkem.

Vzpomněl jsem si na reprodukcí velkého obrazu, na který jsem se díval coby malý kluk, který visel v rádoby ložnici, ve světnici služky, ve které mněli moji rodiče ložnici, velký rám z leštěného dřeva byl to nejvzácnější, co na zdi viselo. Vyjadřoval ráj podle čichsi představ. Na kraji fontána s prýstící vody s vílami nebo dobově oděnými ženami dávali napít ovečkám. Nikdy nezapadalo slunce, kolem květiny, podobný co jsem viděl u své babičky.

Chodili jsme kolem židova krámku a brávali sebou Tamaru, která mi jednou dala dopis od Arzéna kde popisoval, že je mu dobře, i když trochu smutno, že děvčata jsou v sedmém nebi.

Vylíčil mi okolnosti zběhnutí Andreje, a kdybych chtěl, že můžeme přijet nebo poslat kluka k kurýrem, že to zaplatí, hluboce se omlouval. Malému klukovi jsem nic neřekl. Napsal jsem mu, že se na něj kvůli malému už nezlobím a že budeme pořád v kontaktu.

A jednu neděli jsme přišli i domů. Tamara pomohla připravit oběd a potom odběhla kvůli kšeftu. Odpoledne v neděli jsem nic nedělal, seděl jsem venku na lavičce a pozoroval Andreje a věděl jsem, že potřebuje společnost. Je načase chodit do školy.

„Půjdeš do školy?“

„Ne já nepotřebuju, Árone, ty mne všechno naučíš.“

„To nejde, děti se učí ve škole číst psát a počítat.“

Ve vedlejší vesnici byla malotřídka. Slíbil jsem si, že zajedeme za řídícím a zapíšu ho tam. Kupodivu neprotestoval.

„A budu pořád doma?“

„Jo, ráno půjdeš a v poledne se vrátíš.“

„A ty to beze mě zvládneš?“

„No jsi už velkej chlap, tak mi ajtak pomůžeš, vid?“

„Jo táto pomůžu, vždyť svaly mám ze železa, žádnou polívku.“

Usmál jsem se. Když nechtěl jíst, říkával jsem mu, že když nebude jíst, bude mít svaly jako polívku.

„A já jednou vyrostu a budu velký jako ty.“

„To víš, že jo,“ pohladil jsem ho po vlasech, až mně ježek popíchal na ruce.

A tak se mi zdálo, že už jsem rezignoval, že nemám před sebou smysluplný cíl.

Byl už večer a Andrej byl utahanej. Dokonce sám o sobě se odebral spát a já s jistotou věděl, že zaleze do mé postele, kde si udělá hnízdo.

Byla bezoblačná noc a já jsem klimbal, až jsem usnul v sedě. Ctil jsem, že je někdo vedle mne. Byla to Channach.

„Channach,“ oslovil jsem ji s úžasem.

„Ty, jsi přišla. Děkuji za Andreje,“

„Já jsem stále s tebou, Árone, nikdy tě neopustím.“

„Jsem rád, že jsi tady a teď.“

„Slyšela jsem tě, volal jsi mne, u obrazu, v kostele.“

„No já, já jsem se chtěl zase podívat.“

„Kam?“

„No třeba do tvého světa, světa duší.“

„Víš, jsem ti říkala, že není člověka a jiného tvora, který jiné světy nepochopí. Hle člověk, ty, Eržika, Andres a vůbec, lidé mají jiný svět, každý svůj. Zkus se do nich vžít. Jaké má cíle, naděje vášně, přání, vidění a slyšení jak to umí duše. Svět svůj, a přitom dohromady, je jeden je pro každého, toliko světů se vejde do jednoho jako malý chrám ve velkém, má svoji střechu a přesto do něj neprší i kdyby jí neměli.

Nikdo z lidí neví, nemůže pochopit, to jsem ti říkala na začátku, je to jiné, nepoznané **já**. *I* kdybych ti to vysvětlovala tisíckrát, dokud dýcháš, tak to nepochopím, *mašlenky* stojí mimo tebe.“

„A pochopím to někdy.“ Nezaváhala.

„Ano.“

„No já jsem slyšel kázní o Božím království. Podobenství jsem nechápal.“

Usmála se, neříkala na to nic.

„A co bys, za obrazem chtěl vidět ty.“

„Tebe, být s tebou, být s dobrými lidmi, kteří mne předešli, aby byli šťastni, dotknou se jich, pohladit a já nevím, aby byli živí. Najít smysl, v přitažlivosti. Nechtěl bych mít zimu a nemít světlo, toho se bojím Channach samoty, tmy a zimy, být ve společnosti milosrdného Boha v jakémkoliv podobě.“

Podíval jsem se na Channach. V měsíčním světle byla překrásná. Položila mi hlavu na prsa a jednou rukou mne objala.

„Ach Árone...“ nic víc neřekla.

„Za chvíli se probudíš a já budu tvůj sen.“

„Už nemůžu být s tebou, když jsi mne zapřel. Mohl by jsi se mne dotknout, budu, budu, až tě převádět budu za horizont, kdy pochopíš, a budeme jedno.“

„Neodcházej Channach, cítím tvoje teplo, neodcházej, prosím.“

„Já neodcházím, budu tu a byla jsem pořád s tebou, neodcházím a ty se probudíš. Není druhá strana obrazu, je pouze rám, Árone.“

Je to přitažlivost, která se v lidském čase nemění.“

„Kdy... bude?“

Usmála se.

„Já nevím, možná vím, věděl jsi to už, než ses narodil, kde já jsem čas, nehoden.“

Probudil jsem se. Hledal jsem na sobě alespoň vlasy Channach, důkaz, že se mi to nezdálo. Nic.

„Channach Naho, Channach,“ volal jsem tiše pro sebe a šel jsem k vrátkům. Ani jsem nezabral za železnou kliku a vrátil se z pátky. Začal jsem přemýšlet, vcítit se úplně do jiného, já do jiného těla. Řekl jsem si; důležitá věc. To se přece stalo, když jsem se poprvé podíval na sebe z druhé strany obrazu, podíval jsem se z druhého já, které mi bylo vlastní.

Vlastní svět, tolikrát jiný a *prouniverzální*. Kdyby to lidi pochopili, nemohli by na sebe být zlí, nemohli by se vraždit, zabíjet, nemohla by být válka.

Válka.

Válka kupodivu slovo, které jsem začal slyšovat častěji. Myslel jsem, že ho lidé už vytěsnili, zakázali. Je to divný svět.

Vzpomněl jsem si na knězovo podobenství o pšenici a pýru, "že jej Bůh nechává vyrůst společně, až nakonec třídí zrna od plev. Nepochopil jsem

Na straně milosrdenství, na druhé odplata. Říkala Channach, stojí prozířetelnost mimo člověka.

Andrej mi chtěl ostríhat fousy. Dělal jsem, že mne to bude bolet a on mi na to odpověděl“

„Árone, fousy nemají duši natož mozek.“

Sklapnul jsem. Nebylo to z něj, moudrost nad moudrost. Ve své posteli jsem našel malého kluka. Byl rozvalený, že jsem si vzal jinou deku a lehl do jeho místo. V kamnech praskalo. I když bylo teplo, přiložil jsem a zavřel popelník. Na stěně kuchyně oživovaly obrazy mých nejbližších, vzpomněl jsem si na bohyni, že jsem jí nezapnul kabát. Klekl jsem a před křížkem jsem se pomodlil za lidi, kteří mne předešli. Poslouchal jsem tikot cágrovek a usnul jsem.

Cítil jsem, že tu je Channach a byl jsem jí moc vděčný za to, že mne v noci poslala pro malého kluka, mojí duši. Bylo už nad ránem a usínal jsem.

Je divné, co jsem prožil za krátký čas, co jsem sem přijel v do divného cípu země, na hranici mezi Rumunskem Maďarskem a Zakarpatskou Ukrajinou. Jiný svět, za obrazem, ano určitě to je jiný svět, kde bylo ke hvězdám o hodně blíž.

A život šel dál. Uplynul skoro rok a nic se podstatného kromě té všední každodenní práce nestalo. Dokonce se mi zdálo, že to, co jsem hekticky prožil v relativně krátkém čase bylo vzdálené a ne-skutecné. Čas se šoural.

Chodíval jsem do cerekve a *poočku* koukal na obraz na oltáři. Nic, co by stálo za zmínku. Stával se ze mě opravdový sedlák, kdy počasí bylo na prvním místě. Peníze jsem nepotřeboval.

Lidé si v okolí začali myslet, že jsem se srovnal, protože k nám chodila Tamara. Byla u mne a já byl moc rád.

Povídali jsme si, líbila se mi, byli jsme dobrými přáteli. Pociťoval jsem o ní strach, když pravidelně nepřišla.

Andrej chodil do školy a poučoval mne, co umí. Měl jsem radost, že jej nemusím nutit.

A tak jsem myslel, že to bude stejné až do mého konce a pravdu *přiznaje*, trochu jsem z předvídatelné budoucnosti stereotypního života měl podvědomé obavy. Nakonec zůstanu s bohyní úplně sám.

A tak večer co večer jsem vzpomínal, co jsem měl rád. Pomalu jsem se rozhodoval, že bych se měl podívat do Čech do města, odkud jsem odešel. Sdělil jsem to Tamaře, která o mně věděla téměř vše, no možná úplně všechno, že se nemohu rozhodnout.

Poradila mi, ať zajdu k čarodce, jedné věštbě, o které ji kdysi říkali Řeš.

Vzpomněl jsem si na ní a píchlo mne u srdce. Nakonec proč ne, Andrej přespí u Tamary, která mi to slíbila a domluvila, protože u ní ve kšeftě namleli báby možné nemožné.

Vypravil jsem se na Vagašu. Bylo to 10 kilometru jihovýchodně.

Překrásná příroda mne vedla cestou mezi pahorky do obrovských kopců s lesy a pastvinami. V údolí mezi dvěma hřebeny byla osada, malá pastýřská salašová vesnice zvaná Vagašu.

Byla to rozsáhlá planina, pastvina s hlubokými lesy. Na planině umně poseté chaloupky, v lepším případě roubenky se slaměnými střechami, cinkot zvonců a zvonečků, prostě chudoba negramotných pasáků v malých chaloupkám, čas, který se zatavil snad tisíce let. O pasácích jsem pochyboval, že byli někdy ve městě. Nebýt malé kapličky se zvonicí, dokazující alespoň přítomnost snad i jejich registraci při křtu, nikdo, ač vzdálené malinko kilometrů od města, nikdo by tu nikoho nehledal.

Pár domečků a stará stařena, přadlena sedící na zemi u jednoho z malinkých domků. Začal jsem pochybovat, jestli umí vůbec mluvit. „Hele teta, kde bydlí čarodějnice?“

Myslel jsem, že jí touto otázkou překvapím, ale opak bylo pravdou. Zнала mne tisíce let.

„Poslední chalupa napravo pod lesem, co jsou ty kozy.“

Podle ní se zdálo, že tu každý den proudí davy. Pokračovala v práci, aniž by se na mně podívala. Udělal jsem gesto do klobouku, malé cvrnknutí, jak tady bylo zvykem a šel svou cestou.

Padesát metrů přede mnou se ke mně valilo otravných deset koz s kůzláty. Motali se kolem mne. Na rozdíl od přadleny měli radost.

Melosem pocit, že na mně něco kape, pořád jsem se díval nahoru. Obloha byla čistá, nikde nic. Až posléze jsem pochopil. Je to *mlíko* z kozích cecků co poskakovali kolem, tak to z nich stříkalo. Znamení, že je nikdo nepodožil. Přišel jsem až k chaloupce s malinkatýma čtvercovýma okny a všiml si, že z komína sem tam malinko zadýmené stoupá malý proužek dýmu, neklamný znak, že je doma.

„Haló, je tu někdo?“

Zabušil jsem na dveře z vyleštěnou závorou ze železa staletími používanou a opotřebovanou.

„Dobrý den, paní. Posílá mne Tamara, ta z obchodu z Halže u Tarna Máre.“

„Pojďte dál pane, máte peníze a karty?“

„Ano dal jsem na stůj peníze a karty, protože *Tamara* mne instruovala, že to je vstupní dárek.“

Stalo se. Podivná dřevěné stavení. Položil jsem je na starý kuchyňský stůl pokrytý umakartem s ubrusem. Na něm spíš látka, zelený filc, co jsem vídal na kulečnickových stolech. Položený obyčejný popelník s nedopalkama od cigaret, za ním velké křeslo, ušák, s potrhanou pokrývkou, hodně opotřebované stáří, vysezené. V rohu velká otlučená a popraskaná kachlová, zelenkavá kamna s dvířky a rohožemi naplácené vrstvenou stříbřenkou jako na vojně. Vedle, na

malém stolku s čistým bílým ubrusem, vyšíváním z motivem větviček a svíček, připomínající nesbalovaný celoroční vánoční ubrus obyčejná petrolejka se zrcátkem a pár sklenic, možná se zavařeninou a jinak nic.

Přede mnou seděla stará žena s těžko odhadnutelným věkem. Na sobě měla vyšívanou halen, bílou s ornamenty a černou sukni s bílým vzorem podobným jetelím lístkům. Na hlavě a podél půlky těla černý šátek vyšíváný zářícíma fialovýma výšivkami.

Nejspíš cigánský typ, drobná stařena, s kontrastem na opálený obličej s výraznými očima, s černými očima a s vráscitými fialovými rty, až se mi nechťelo věřit, že jsou schopny vykouřit tisíce cigaret.

V křesle seděla, spíš se mi zdálo, že tam je postavený gotický šátek a její obličej vykukuje z nory ven.

Vzdychl jsem si.

Vycítila to. Na to, že si přivydělávala, či vydělávala touto činností, se mi zdála moc suveréni. Pořád jsem měl dojem, že ji odněkud znám. Napadlo mně, ano, napadlo mně, že se podobá Yakobbii, pokud zestárla, ano, představoval jsem si kdysi v minulosti jí, v okamžik, cítil, než odfoukla kouř a promluvila; divná vůně.

„*Copa*, copak chceš, pseudovelebníčku?“

Bylo ticho, ticho, které by nemělo existovat.

„Jmenuji se Lámed,“ odpověděla zahalená dýmem.

Uvědomil jsem si, že celá *tableta* bouda je do morku kostí prolezlá kouřem. Byla to jedna velká cigareta s okýnkama.

„Ztratil jsem Channach,“ a tiše dodal „svoji duši.“

„Chceš-li mi říct, řekni, zaplatil jsem a pomůžeš mi?“

„*Poalu*, pomalinku panáčku.“

„Chceš být se svoji duší,“ a po chvílce dodala „se svou Channach?“

„Ano, Lámed,“ bylo mi divné, že jsem ji vůbec důvěrně oslovil.

„Pomůžeš mi?“

„Ano. Co za to dáš ještě?“

„Všechno.“

Usmála se.

„Kecáš, i život, život za to dáš, tak po ní toužíš?“

„Ano.“

Znovu se usmála.

„To není pravda.“

„Je.“

„Už jednou jsi ji zradil a uděláš to pokaždé, protože jsi *póze celoveč.*“

mlčel jsem, podvědomě jsem tušil, že je to pravda. Vzala nový balíček karet a podala mi je na zamíchání. Vyndal jsem proviant a pálenku.

Neostýchala se, dala na stůl dvě dvoudecové sklenice od hořčice. Zaváhal jsem. Cítil, jak mne pozoruje. Měl jsem se snad zeptat jestli plnou nebo ne. Nezeptal jsem se.

Tak jsem pomalu lil z litrovky a čekal jsem, že mne zastaví. Ne-zastavila mne. Začal jsem nalévat sám sobě. Cítil jsem se tak možná na čtvrtinu. Počtvrté jsem se na ní podíval. Pozorovala mne, co udělám. Lil jsem dál s vědomím, že jestli tohle naráz vypiju tak se poseru, pobleju a kdoví co ještě, možná že i chcípnu.

Položil jsem na stůl ještě patky sežmoulaného chleba vedle peněz, popelníku a sklenic a v umaštěném hnědém papíře i hodně velký kus maďarské klobásy. Vzdychl jsem si.

Stará čarodka vysunula spodní čelist i kostnatou ruku se zahněd-lými fleky, uchopila sklenici a obrátila ji do sebe, bez klapky v krku. Stejnou rukou ulomila kousek chleba a začala jej žvekat a já si všiml, že snad nemá žádný zuby možná do čtyř.

Dívala se na mně. Vím, že nemohu odmítnout, to se nedělalo. Nadechl jsem se a vyplil. Zdálo se mi, že mi hoří nehty na rukou i nohou. Šílený. Byl jsem rudý, polil mne studený pot.

Babce to dodalo potřebnou energii.

„O čem jsme mluvili, panáčku?“ K mému překvapení vzala láhev, dolila sobě plnou sklenici a chtěla mi nalít. Za chvíli s díky jsem odmítl.

„Alespoň *cígo*.“

„Ne taky ne.“ Vytáhl jsem fajfku, onu fajfku, co jsem měl po Réš.

Viděl jsem, jak se zarazila a posléze se kontrolovala, abych si nevšiml, že se o ní mocně zajímá. Pozdě.

„Co ta tvoje fajfčíčka panáčku je na prodej, dobře, dobře ti zaplatím.“ Zachrochtala.

„Ne Lámed, není, to jsem dostal od Réš.“

Posmutněla, bylo vidno, že ji dobře zná.

„Ach ano, přiznala, chudák Réš, je na tom jako já.“

„To ne Lámed, ona je už mrtvá.“

Viděl jsem na tváři Lámed se vylouděný vrásčitý úsměv.

„Ech, co je živé a co mrtvé, vzácný pane, pane Árone Hyrschi, kdo to ví a ty, ty bys měl pochybovat o tom, co je mezi nebem a zemí, panáčku.“

Vzala sklenici a vylila ji do sebe. Nic to s ní neudělalo. Uždibla další chleba a začala ho žmoulat.

„Namastím si dršku panáčku, dej mi kousek klobásy, maďarská že jo?“

„Jo obvyčejně bych dodal, že paprika v ní je opravdu maďarská a pálí jako čert, ale po jejích čtyřech deckách devadesátiprocentního alkoholu jsem se neodvážil. Podala mi srp, který pobrousila, byla, Připomínalo mi to násadu za ztracenou ruku za války.

„Opatrně ať se neřízneš, ať nemám tvoji krev, mohla bych jí začarovat,“ a já opravdu jí věřil.

Ukrojil jsem jí pořádný kus. Uštípla si kousek a řekla s úsměvem.

„Pálí mrcha.“

Bylo тихо a polévalo mne teplo.

„Ještě chceš něco vědět panáčku nebo to je všechno?“

Uvědomil jsem si, že ani ty kozy nejsou podojené.

„Vždyť, vždyť jsi mi ještě nic neřekla...“

„Řekla, s Channach se uvidíš, to víš sám líp, než já ona tě neopustí, i kdybys ty sám chtěl. Čas, *panáčku*, čas já v moci nemám.“

Rozhrnula karty a zarazila se. Bylo tam něco, co mně nechtěla říct. Nalil jsem jí třetí dvě deci.

„Ty mně snad chceš ožrat milý příteli a já vím, kam tím míříš.“

„Chceš vědět, řeknu ti to v podobenstvích, víc nevím.“

Bylo тихо.

„Řekni, řekni mi to Lámed, prosím.“

„Vážně to chceš vědět,“ a podívala se mi do očí.

Ty její oči, kde jsem je viděl, ostatní je staré, ty oči nebyly staré osoby, zakalené, nebyly červené od alkoholu, ty oči se dívaly na mladý svět a nehodily se sem. Bylo v nich všechno, vzpomínky i budoucnost, radost i neskonale smutek, byl v nich celý svět včetně toho zapadlého, tady a teď.

„Opravdu to chceš vědět, Árone Hyrschi?“ Sklopila zrak.

„Ano, řekni mi co...“ A stařena se zabalila do gotiky, mi řekla:

„Vem si nůžky a ustrihni si pár chlupů ze svého přirození a potom pár vousů.“

Podala mi železnaté staré rovné nůžky. Šel jsem do kouta, abych splnil její přání. Nemusí mne přece vidět, jak si stříhám...

„Ať si ho neustříhneš, Árone Hirschi, stejně je ti k ničemu, jediná ženská pro tebe jsem přece já,“ zaskřehotala smíchem.

Přinesl jsem jí to, co si přála s podezřením, že si ze mne dělá srandu. Vzala svícen s vekou svící a zapálila, až se vosk rozežhál a roztál do korony.

„Dej mi minci, tu největší co máš.“

Vzala ji, chvilku jí to trvalo a zařala ji nahoru do vosku. Vzala pár chloupků či vousů a hodila je na plamen, až to trochu zapraskalo.

„Vidíš Árone.“

„Ne nevidím.“

„Dobrá, poslyš, ty máš syna.“

„No mám a nemám.“

Mávla prackou, ať nepokračuju.

„Vidím jej plout na lodi ve vzduchu, loď se zpátky ke břehu navracuje, zřekl *ješ* ho Árone Hyrschi, dobře jsi udělal.“

„Nezřekl bych se ho nikdy, Lámed, možná, že jsem udělal chybu, že jsem jej jedenkrát opustil.“

„Ne Árone Hyrschi, neudělal jsi chybu, měl si jeho loď odpoutat i když by zmizela v nenávratnu času, měl jsi to udělat.“

„Já ho mám rád, víc než sebe, je, jako můj vlastní je můj.“

„Ech Árone Hyrschi, co je mrtvé a živé, to je ta odpověď. Hle.“ Položila obě ruce nad svíčku, jako by si je chtěla ohřát a já v tu chvíli myslel, že jí chytanou od samého alkoholu.

„Podej mi ruku.“

Podal jsem jí ruku a najednou se mi nezdála kostnatá, byla teplá hebká, jemná, a kdybych neviděl ty stařecké fleky na ní, tak kdybych zavřel oči, řekl bych, že je to ruka mladé dívky. Nečetla mi z ní, pouze jí sevřela.

„Stiskni mne, Árone Hyrschi.“

Zase ty oči. Díval jsem se jí do nich a ona povídá.

„Hle vidím, jak žena jako bedna hranatá s hlavou jako kudrnatá kedlubna štípat bude toho chlapce, pokud jej neochráníš.“

Hle vezmi tenhle lektvar, Árone Hyrschi a tyto byliny a uvař je ve vodě, vem svazek pírek a vystříkej s nima tvoje stavení a okolí.

A nabídne ti za něj cokoliv ber to, ale a cokoliv prodej, to by chtěla i tvoje Channach Řeš i ta co šlape chodník a možná i Eržika, udělej to pro lásku.“

Mince zaseknutá ve svíčce se uvolnila a spadla na zelené sukno stolu. Podívala se na mně. Pochopil, že slyšení je u konce. Nerozuměl jsem tomu, co mi říkala.

„Běž domů Árone Hyrschi a Bůh který je ti bližší nech se nad tebou i mnou slituje, že jsem prozradila i okraj, snítka tajemství v slzícím světě,“ vypila i čtvrtý dvojdecák.

Poklonil jsem se hlavou, jako když vzdávám poctu královně.

„A dej pozor na tu fajfku, věčný poutník jde za tebou,“ volala za mnou.

„Pojď ještě zpátky na chvílku. Hle Árone človíčku, tvůj nastane čas a zůstaneš sám, a ty uziš svého Boha, jak visí oběšený na špagátě a houpat s bude na klenbě a krev nelidská bude na ní na její duši. A pak až zazvoní na věži půlnoc, ozve se lomoz jako kola žebrináku a vzbudí sedláky od Tarna Mare. I já na Vagašu to uslyším. A na voze taženými párem koní bude smrt. A ta smrt má tvoji podobu človíčku. A bude mít kosu a prohánět se bude po vesnici a kdo ho uzi, zemře a sedne si do tvého vozu pod kohouta.“

Nerozuměl jsem tomu.

„Nerozumím a přihodil jsem pár drobných do kapsy na sukni.

Začala se křečovitě smát.

„Ale človíčku, to jsi nepochopil, na vratech bude uškrcená tvoje duše,“ a začala se opět skřehotavě smát a dodala ve smíchu“

„A bude tak krásná, oběšená tvoje duše, obraz z kamene,“ a začala se opět smát.

Nerozuměl a řekl jsem si, že je to blbost. Měl jsem smíšený pocit, dojem, že se cosi stane. Moje chyby, já to nepochopil a

možná pochopím, až přijde čas, kdy se střetne se skutečností.

Podivný strach. Vrtalo mi hlavou.

Můj Bůh oběšený na klenbě s ranami nelidské krve.

Lámed mne pozorovala. Dívala se do mých myšlenek, pavouk, co si prohlíží svoji konstrukci a případně doopraví svoji síť na zachycení

kořisti. Kořistí jsem já. Kochá se tím, že ví, co si myslím, ví, že stojím na vahách důležitosti a vyvažuji sny a realitu. Byl jsem i nalámaný.

Vypotácel jsem se na pastvinu, kde mně opět cákaly kozy mlíko. Byl jsem napůl oželej. Pamatoval jsem si. Chvilku jsem se prospal v seně a potom v hrozném stavu dorazil domů.

Tamara mi pomohla trochu otřít.

„Pozor na bylinky, mám je pod košilí.“ Pálili mně, protože byli v nich i kopřivy živé. Vzala porcelánovou terinu, uschovala ji s lahvičkou lektvaru. Dala mi vypít hrníček teplého mléka, které jsem okamžitě vyblil. Z dálky jsem slyšel malého. Povídá:

„Tátovi je špatně.“ Usnul jsem.

Ráno bylo pošmourné, šedivé, sotva jsem otevřel oči. Vnímal jsem přítomnost Tamary, která se chystala do práce. Bylo mizerně. Vstal jsem a místo obvyklého sezení na posteli a klácení nohama a pozvolného se sekávání se sedláckým světem jsem šel klátivě rovnou do kuchyně a sedl jsem si u stolu. Předě mnou se objevil stakáč s čajem a chleba s máslem.

„Dobrý den Tamaro, díky a promiň a...“

Usmála se.

„Takhle Árone, Árone Hyrschi jsem tě ještě neviděla, to tě ta bosorka dobře zničila.“

„Kdybys to viděla, ona vypila třikrát nebo čtyřikrát víc než já, baba,“ kroutil jsem hlavou.

„Já vím, měla jsem tě varovat, ta, ve Vagašu na pastvinách nemají míru a v kšeftu místní tvrdí, že nemají v krku záklopku. Prej kdybys u nich škrt sirkou tak vybuchnou?“ smála se.

„No nikoho jsem tam nepotkal kromě...“ zamyslel jsem se, „kromě nevydojenech koz, které, když utíkaly, vypadalo to, že prší mlíko z cecků a jedné přadleny, která mi ukázala cestu.“

„Víš Árone, pastvina uprostřed velkých kopců, je jinej svět, platí jiné pravidla a lidé jsou jednodušší, zvláštní, byla jsem tam.“

Ulomil jsem kousek chleba a posmutněl. Tamaře to neuniklo.

„Co je ti Árone, je ti špatně?“

„Trochu.“

„Hranostaj.“

„Co říkáš?“

„Hranostaj, to je slovo, co mne napadlo a nevím, jak to zvíře vypadá.“

„Proč hranostaj?“

Začal jsem jí vyprávět, co mi řekla Lamed. Úplně jsem si to nepamatoval. Sklenička a bylinky, co jsem donesl, mi děj připomněli.

„Řekla mi:

Hle vidím, žena jako bedna hranatá s hlavou jako kudrnatá kedlubna štípat bude chlapce, pokud jej neochrániš. Vezmi lektvar Árone Hyrschi a kouzelné bylinky a uvař je ve vodě, vem svazek pírek a vystříkej s nima tvoje stavení a okolí. A nabídne ti za něj cokoliv, ber to.

A cokoliv prodej, to by chtěla i tvoje Channach Réš i Inna, co šlape chodník a možná i ty Tamaro, udělej to pro Tamaru. A dej pozor na fajfku.“

Odmlčel jsem se. Teprve teď jsem si uvědomil, že zájem o fajfku Réš byl eminentní. Co jí tak na fajfce vadilo nebo spíš nevadilo, proč ji chtěla. Úvaze o fajfce jsem neříkal nahlas.

„Co tomu říkáš Tamaro?“

„Věříš jí Árone?“

„Já vím, že jsem naivní. Ano, o to je to horší, přišel jsem, aby mi rozhodla o mé cestě do Moravy, ech, na to nepřišla řeč.“

„Co na to říkáš ty? Co by řekla Réš, ech, Réš.“

Podíval jsem se na ní na stěně kuchyně. Vzdych jsem. Tamara mlčela. Vzala bylinky a dala je spařit.

„Uděláme, jak nám řekla.“

Souhlasil jsem. Dva blázni, muž a žena, jsme vystříkávali kouty, stodolu a stáje. I na bohyni na hnoji přišlo i na dobytek.

„Musíš do práce, díky,“ podotkl jsem.

„Dneska je sobota, Árone, půjdu později,“ usmála se a já najednou si uvědomil její krásný úsměv a vůbec, že je ke mně moc hodná a laskavá.

„Jsi hodná a laskavá Tamaro, nevím, jestli to děláš kvůli Réš. Usmála se opět a položila mi prst na ústa.

„Nedělám Árone Hyrschi, jsme přátelé a cítím, že patřím sem.“

„Patříš Tamaro, patříš a budeš patřit, jsi moji součástí, i když tě nechci obtěžovat, víš, jaký jsem, starý a trochu...“

Položila mi opět prst na ústa.

„Já vím.“

A dál jsme chodili kolem stavení i na zahradu i na lavičku kropili jsme jako kněz svěcenou vodou. Vrátili jsme se zpátky a já si nacpal fajfku tabákem, co mi Tamara nosila.

„Nechám vyschnout bylinky, co zbyly, mám malý plátěný sáček, do něj a na šňůrku. Ty musíš přimět Andreje, když chodí do školy...“

„Spolehni se.“ Já jsem šel na pole. Bylo vlhko, po celém dvoře bylo cítit slepičáky. Potřeboval jsem na vzduch, projít se a to mi udělalo dobře. Vrátil jsem se až odpoledne. Myslel jsem, že tam Tamara už nebude.

Byla a na plotně se hřála slepičí polívka a na stole talíř vylízaný, neklamné znamení, že kluk je doma.

„Pojď si vzít,“ vyzvala mne.

Polívka s nudlemi mi pohladila žaludek.

„Tamaro, měl bych ti dát peníze, když pracuješ v domácnosti.“

„Árone já mám peněz, obchody jdou, mám splaceno, já je nepotřebuji.“

„Třeba bys chtěla bydlet ve městě a užívat si, jako Eržika.“

„Nechtěla,“ zněla její stručná odpověď. Sedla si naproti mně a dala si kafe. Dívala se na kresby. Chtěla být nakreslena taky, vždyť přece patřila do mého života, jako Channach Nahha, ech Channach, málem jsem na ní zapomněl. Dojedl jsem.

Nalila kafe. Byl to zvláštní vztah mezi náma a já, já jsem chtěl na okamžik přesedlat do jejího já a podívat se na svět jejíma očima jak ho vidí a i jak vidí mne, podívat se jejíma očima na sebe.

„Tamaro,“ řekl jsem tiše.

„Můžu tě namalovat?“

Překvapilo jí to.

„Já, já bych se musela učesat.“

„Ne Tamaro, budu malovat, jak tě vidím já, je to pro mě důležité...“

Viděl jsem, jak je ráda, zcela určitě to bylo její přání, které ve své skromnosti a důstojnosti a zásad nevnučování se nechtěla sama vyslovit.

„Nemusí to být hned, třeba zítra odpoledne, po kostele, co říkáš?“

Souhlasila. Ona, pravděpodobně s židovským kořenama měla v sobotu zavřeno a v neděli chodila s náma do kostela. Vzpomněl jsem si, jak se na to ptal starý Kostaňuk.

Tenkrát jsem mu odpověděl, že o tom nic nevím. Byl dobrý chlap, mávl nad tím rukou a řekl, i kdyby, máme jednoho Boha a myslím, že chlastá jako já. Nemůže se na to tady dívat. Jednou si s ním dám panáka.

Druhý den jsem ji maloval. Andrej ji pořád opravoval a šteloval. Prý má být hezká, když bude vedle něj.

☿ Měla na sobě uvázaný lněný sáček s bylinkami, totéž měl Andrej. Přesvědčil jsem ho dávno o tom, aby jej nosil. Když viděl, že jej nosí Tamara, šáhl si na něj.

Tamara se na mně podívala, styděla se, že ho má taky. Dělal jsem, že jsem ho přehlídl, ale do kresby jsem jej zahrnoul.

Vrátili jsme se k hovoru s čarodějnicí.

„Jak si vykládáš větu, co mi řekla: Hle vidím jak žena jako bedna hranatá s hlavou jako kudrnatá kedlubna štípat bude chlapce. Tak mi k ní pasuje slovo hranostaj.“

„Já nevím Árone, já mám strach, může to být jeho příbuzná nebo dokonce matka, co ti bude chtít Andreje odvést sebou nebo, já fakt nevím.“

Zarazil jsem se.

„Saša kluk je náš i papírově.“

Zarazil jsem se, zrak mi spočinul na zabité mouše na dřevu u kamen, která byla tak otravná, že její osud Andrej plácačkou ukončil. Zapomněl jsem, že měl nebo má Andrej matku a otce a já, já se bál.

„Já, já jsem na to úplně zapomněl,“ vykoktal jsem. Tamara mne uklidňovala.

„Hele, když se o něj nezajímal doteďka, tak kdo ví.“

Všiml jsem si, že mi nechtěla nic nalhat a zastínit pravdu.

„Já vím.“

Kluk zrovna přišel a já jsem ho z ničeho nic přitáhl k sobě a lehounce mu položil ruce na ramena. Byl rád, věděl, že jej mám rád. Před Tamarou se nestydl, vždycky si hrál na velkého chlapa.

„Je hezká, že jo, Árone.“

Kývl jsem hlavou.

„Je hezká, ve skutečnosti je hezčí.“

„Náš pravdu Árone,“ a pak řekl něco, čím mne malý kluk odzbrojil a co slýchával ode mne.

„Tamara má čisté srdce, že jo, taťi.“

Podíval jsem se na něho a na ni, sklopil jsem zrak.

„Ano, má čisté srdce.“

Cítil jsem, že jí slova pohladila. Báł jsem se jí podívat do očí, nevím proč. Nakonec jsem zvedl zrak a podíval se.

Dívala se na mne, spíš pozorovala a usmála se. Zapamatoval jsem si její neopakovatelný úsměv a zachytil jako hlavní motiv do kresby. Stěna už byla pokrytá celá postavami a zbylo tu už jedno místo. Posléze jsem si uvědomil, že tam patří nejdůležitější Channach Nahha a zároveň jsem si uvědomil, že ji nedovedu nakreslit.

Jak se kreslí myšlenka, *duša moja* a představa se skutečností, to jsem nedovedl. Skončili jsme. Tamara se podívala na sebe.

„Díky Árone.“

„Já děkuji.“

Přichomejtna se ke mně a lehounce mne vánek políbil. Cítil jsem ji, její duši, její vůni, její, její, i když zvláštní, její, ač bych nikdy nevyslovil nahlas, její, lásku.

Následovaly další dny, bez změn. Začal jsem se stýkat se starým mlynářem Kostaňukem, dali jsme vždycky panáka. Obdivoval jsem jeho povolání. Mlet vypěstované obilí pro lidi, aby mohli žít, mi připadalo něco nadpozemského. Smál se tomu, když jsem mu to řekl.

Říkal, že je to to samý, jako kdyby byl řezníkem. Nesouhlasil jsem. Měl tu svéráznou zemitou pravdu. Mlýn za Židovou strouhou směrem k rabínově hoře se už rozpadal.

Přišel čas. Šel jsem jako obvykle vykydat a Andrej, taky jako obvykle mi ochotně pomáhal, možná, že se mi už skoro zdálo, že by to zastal, kdyby ještě měl o chlup síly, jenže kolečko nebo trakař byl na něj moc těžký, aj tak mi pomáhal hodně. Byl to hodný kluk. Chtěli jsme to zastat dřív, než Tamara zavře koloniál. Ve středu chodila a my jsme potom nedělali nic, donesla kávu. Seděli jsme třeba

na lavičce, na zahradě a v ohništi z utrženého železa jsme opekli jablka, nebo když se zadařilo kus klobása, nebo obyčejný chleba s česnekem a trochu vína a bylo nám dobře. Nic nemohlo narušit zaběhnutý systém.

Slyšel jsem vrznutí, neklamné znamení, že kdosi vešel i kroky na štěrk. Myslel jsem, že je to Tamara a tak jsme nereagovali, stejně jsme končili.

Aniž bych se s malým nějak domlouval, i on myslel, že je to Tamara.

Ale, nebyla. Ve dveřích se objevil po chvíli, kdy prošmejdil kuchyň. Slyšel jsem, slyšel dva hlasy. Zvedl jsem trakař s hnojem a mladý ukládal vidle u oblouku klenutých bočních dveří stáje s půlvrátky jako z rodokapsů obrázků kovbojů v Americe vyplnil obsahem.

Já věděl, že je to hranostaj. Mohutná žena, krychle osekaná sekerou zůstala stát mezi vrátky. Zatarasila cestu a vytěsnila veškerý prostor.

Hlavu s obličejem tvrdých rysů s vlasy nekonečně hustými jako by do kedlubny ostříhanými v propínacím, spíše pláští než v šatech řekla.

„To je Andrej, můj syn, přišla jsem si pro něho, Hyrsch nebo tak nějak se jmenujete, že jo?“

Zůstal jsem stát jako ty vidle v koutě a nezmohl jsem se na slovo.

„Pojď za mnou Andreji, ty jsi vyrostl, já, já jsem tvoje maminka. Hele přinesla jsem ti čokoládu a vytahovala z mošny čokoládu, která evidentně byla koupěna před chvílí u Tamary.“

Chlapec se celý klepal. Nevím proč, v tu chvíli mne napadlo jediné, proč neošel do Ameriky.

Bylo ticho, dobytek poučil očima a přezvykoval a kroutil hlavou nad nečekanou návštěvou. Bylo ticho, je dech zvířat.

Na šachovnici jsme stáli proti sobě a ona, figura, nám dávala mat.

„Já jsem tvoje máma Andreji.“

Malý Andrej začal vzlykat a světe div se, po dlouhém čase, kdy už se nemazlil, mně skočil do náruče a objal mne a držel jako klíště. Byl dost těžký.

„Jdi pryč, že jo tati, ať jde pryč.“

Místo ve stáji se napětí se stupňovalo. Andrej vzlykal a v přerývaném vzlykotu povídal.

„Když jsme byli v chudobinci, v noci jsme ležli na střechu, s tím, jak ti donesl od pana Kufy dopis a dívali jsme se na hvězdy a já, já volal na svoji maminku, ať se vrátí a, a modlil jsem se za ní. A já, já myslel Árone, že jednou přijde, taková, jak se na ni díváš v kostele na obraze, to já myslel, že je máma a ne hrozná kedlubna,“ začal brečet a tiskl se ke mně.

„Já, že mně nedáš tati, já, já už budu hodný,“ říkal jak malé dítě. Cítil jsem na haleně, jak se počůral.

„To není tvůj táta Andreji.“

Měl jsem toho dost. Prosím vás jdeme ven. Nechtěně uvolnila vchod. Andrej se mně držel. Nutila mu čokoládu. Zahodil ji. Vrzly vrátka a přicházela Tamara. Andrej ji skočil do náruče.

Koukala na nás. Mne v takové situaci nikdy neviděla. Ztratil jsem sílu.

„Co se děje?“

„Tady ta paní, chce Andreje, že je jeho matka.“

Poprvé jsem zaregistroval, že je tu ještě jedno děvče, které přišlo s ní, čtrnáctiletá černoooká dívčina s černými vlasy spletených do dlouhých hustých copů.“

„Kdo jste..., jeho matka. A kde jste byla do teďka, to by mohl říct každý, že jste jeho matka, můžete to dokázat? Kde jste byl do teďka.“

Neodpověděla. Dívala se na Andreje a potom na dívčinu, která přišla s ní.

„Sedněte si.“ Ani to ji neodzbrojilo.

„Hleďte, vezmu si Andreje a půjdu, nemůžete mi bránit.“

„Drahá paní,“ a bylo slyšet, že Tamara přidává na hlase, „Andrej je Áronův syn, přijal ho je i v matrici, takže je Áronův a vy na něj nemáte nárok,“ a zmírnila hlas a povídá, „tak nám řekněte, co se stalo a co jeho otec?“

mlčela.

„Prdlajs.“ Dívala se na Andreje jako na otravného smrada. Chtěl jsem to vyřešit, třeba aby si Andrej zvykl.

„Andrej vás vůbec nezná, nedivte se, a kam byste s ním šla, má co potřebuje.“

„Prdlajs a není vám do to nic.“

„Potom,“ rozčilil jsem se, „potom tady nemáte co dělat, přijďte, až trochu budete soudná.“

Stalo se něco neočekávaného.

„Pošlete kluka na chvíli pryč.“

Nechtěl, Tamara šla s ním.

„Dejte mi peníz, já ti ho nechám.“

Podíval jsem se na ní nechápavě, „nebo ti ho vyměním za Hanah, visí mi na krku.“

Děvče sklopilo oči.

„Kdo to je.“

„Nevím už měsíc se mnou je, hledá taky mámu.“

Udělal jsem to o bych nikdy neudělal.

„Kolik bys chtěla a jaké mám záruky.“

„Neboj se, táto,“ dodala posměšně, „já zmizím jako jsem přišla.“

„Kolik?“

Podívala se kolem sebe.

„Máš hodně to je vidět, dej mi jako za koně, co máš ve stáji.

„Počkej.“

Odešel jsem domů a potichoučku jsem se radil s Tamarou.

„Chce za něj peníze.“ Tamara se zamyslela. „Co ti radila ta bába, no víš ve Vagašu?”

Vzpomněl jsem si, jak něco říkala o koní, abych neváhal a prodal je. Řekl jsem jí to.

„Zaplat’ Árone, když ti to radila, vem papír a napiš směnku směnku na půjčku a já se podepíšu jako svědek.“

Neměl jsem u sebe dost peněz. Vyšli jsme ven, Andreje jsme nechali v kuchyni.

„Jdu to vyřídit.“

Donesl jsem papír a peníze.

„Nevím jestli jsi podvodnice nebo nechť projeví se Boží spravedlnost, přísahajte, že jste jeho matka.“

„Jo při všem, co mi je svaté, přísahám.“

„A kde jste byla dosud, proč...“ neodpověděla.

„Tady mi podepíšete půjčku, budu mít papír, že jsem vám ty peníze dal.“

„Nic nepodepíšu.“

„Když nepodepíšete tak nic.“ Peníze shrnula k sobě. Zarazila se.

„Není tu všechno,“ trochu schází.“

„Můžete si je vyzvednou zítra u mne v obchodě.“

Vzal jsem pero a špičku namočil do inkoustu, podepsal jsem se a Tamara jako svědek. Papír ležel před ní. Váhala, nakonec cosi napsala hůlkovým písmem, co se nedalo ani přečíst. Sbalila prachy do torny, ze které vyndala čokoládu a šla k vrátků. Děvče ji následovalo.

„Ty zůstaneš, nelez už za mnou. Sbohem.“

Klaply vrátka a byla pryč.

„Co když to je podvodnice? Tamaro?“

„Já vím Árone, předpověděla ti to z Vagašu, tak je to pravda.“

„Co když jí sem poslala ona?“

„Neposlala, to mi věř, „a já najednou vnímal, že je to pravda.

„Pomohlo to kvítí,“ řekla Tamara. Andrej přiběhl.

„Už je pryč Árone.“

Byl šťastný. Zapomněli na děvče. Stála před zavřenými vrátky, nevěděla, měla jít do světa. Bála se. Zádama k nám.

„Pojď sem děvče.“

Chvilku trvalo, než se otočila. Jak se otočila, viděl jsem, že má v očích slzy. Nechtělo se jí jít dál do krutého světa.

„Kdo jsi, a jak ti říkají?!

„Já, já jsem Hannah, pane.“

„Já jsem Áron a to je Tamara, sedni si. Odkud jsi a jak se jmenuješ druhým jménem. Já jsem z Vagašu z pastevny, druhé jméno nemám.“

„Já už jsem tě viděla, Hannah.“

„Jo jednou jsem byla z babkou ve vašem krámmě.“

„S tou čarodějnici?“ zeptal jsem se.

Tamara se na mne podívala a já jsem věděl, že jsem to přehnal, že mám brzdit.

„Pojď dál, Andrej dones něco k jídlu.“

„Udělám vajíčka, tak jak je máme rádi s cibulí špekem a rajčaty.“

Tamara chtěla něco namítnout. Zarazil jsem ji.

„Je, je to velkej chlap a zvládne to, věděl jsem to, protože už je několikrát dělal a chtěl se vytáhnout.

„Co tady děláš?“

„Já nevím, když jsem potkala tu paní tak jsem šla s ní.“

Bylo mi jí líto, holá duše.

„No jestli chceš tak tady,“ Tamara mne zarazila.

„Árone nebylo by to dobrý, já vím, že jsi hodný. Víš co, Hanah půjdeš se mnou, budeš mi pomáhat v obchodě, co říkáš, ale,“ a zvedla štíhlou ruku, „budeš mne poslouchat Hanah slibuješ?“

„Ano.“

„A ještě něco, když se ti *ztama* nebude líbit, můžeš odejít.“
Obdivoval jsem Tamaru, zase stoupla v mých očích do výšin.

„Čas rozhodne co dál.“

„Já, já bych si dal kafe a ne vajíčka.“

Tamara se usmála a šla udělat kafe. Nacpal jsem si fajfku. Byl jsem o jeden koňský povoz lehčí. Co z peněz stejně tam, tam nahoru nebo dolů z tohotohle paralelního světa mi stačí čtyři prkýnka.

Vzpomněl jsem si na márnici. Slyšel jsem opět větu

Čas rozhodne co dál.

Ucítil jsem, jak nade mnou se někdo sklání. Byl jsem chvílku mimo, ucítil jsem kávu.

„Hannah, sedni se vedle mne, děvče, teď se budeme vídat častěji.“

„Budu ráda, pane, pane Árone.“

Až sem se zarazil, že mne oslovila, jako by mne znala tisíce let. Položil jsem ruku na její ruku a na chvílku stisknul a pustil.

„To je dobře.“

Už tu bylo kafe a talířem s jídlem. Andrej mi nandal dvojnásobek, a i když jsem na vejce vůbec neměl chuť snědl jsem to, až mi bylo špatně. Tamara se shovívavě smála, musel jsem pořád chválit. No, událostí dne by se daly nastrádat za celý rok dohromady.

Přišel večer. Bohyně se stále dívala do stejného místa. Andrej Hannah ukazoval, co máme v hospodářství, nezapomněl na měděný knoflík.

„Zůstaneš přes noc?“

„Ne, Árone, já mám už ochránkyni.“

Ukázala na mladou dívku.

„Kdo ví, zda spolu budeme vycházet, jsem ráda, chtěla jsem mít dceru.“

„Uvidíš, že dobře. Tamaro, nechtěla by ses nastěhovat ke mně?“

Chvílku bylo ticho.

„Možná, někdy,“ a políbila mne lehce na tvář, „ale, ale teď, teď ne.“

Dívali jsme se s mladým za nimi, odcházeli. Obešli jsme statek víc jak jindy a zamkli. Zámky byly jako z kopřiv plot. Byl jsem si jistý, že Andrej mi obsadí postel.

„Přijdu za chvíli.“

„Já vím,“ řekl kluk a přinesl mi fajfku.

„Můžu ti jí nacpat.“

„Jo budu rád.“

Donesl mi už zapálenou fajfku. Chtěl jsem nadávat. Rozmyslel jsem si to, rozmyslel. Andrej odešel a já zůstal uprostřed statku s bohyní a hvězdami sám.

Vzpomněl jsem si na Channach a blízké, co už byly tam nahoře. Zaklonil jsem hlavu a podíval do nebes. Zatočila se mi hlava.

Snad tam jste a jste šťastní, ze vším, co jste si kdy přáli. Bylo mi líto, že bohyně nemůže otočit hlavu a dívat se na noční nebe místo do hnoje. Lepší než cílit zrak na zemi do jednoho místa.

Šel jsem jí zapnou kabát. Vyklepal jsem fajfku a šel do postele. Stalo se, co jsem předpokládal. Nemohl jsem usnou. Cágrovky tikaly, odtikávaly čas s nesnesitelným lomozem, měl jsem dojem, že zboří celý divný, možná paralelní svět.

Za čtyři týdny jsme očekávaly, že opět přijde Tamara s Hannah, jejím nedílným doprovodem. Hanah si rozuměla s Andrejem, ačkoliv byla o pět let starší, přece je snad spojoval osud.

Byla z ní mladá *skorokněžna*, bez vrásek, s pnoucí kůží, která ještě měla obestříti její duši, okatá, v šatech a oblečeních na kterém byla znát ruka a motiv Tamary.

I chování za tu krátkou dobu měla jiné, ze kšeftu, otrkaná již trochu jednáními s lidmi. Byla to Tamařina schovanka, ona se v ní viděla. Učila jí číst a psát, a když přišli, Andres machroval, že toho umí víc, až jsem jej musel trochu usměrnit. Hanah se tak za to

trochu styděla. Učení šlo jí moc dobře, měla přirozenou inteligenci. Štíhlé ruce, mašli na zádech z uvázané zástěry pokrajích vyšívané. Zkrátka jiná, mladá, usměvavá, ano usměvavá přirozeně krásně, což jsem si u ní dříve nevšiml.

V sobotu přišla sama.

„Dobrý den pane Árone.“

„*Obrej* Hannah a nemusíš mi říkat pane, jsme přece skoro jako příbuzný.“

„Dobrý den Árone.“ Opravila se a dala si copy na záda.

„Stalo se něco,“ a vyhlížel jsem Tamaru. Bylo to snad poprvé, kdy nepřišla.

„Kde je Tamara, Hannah?“

„Ona musela za svou sestrou do města a mne poslala sem, jestli bych tady nemohla zůstat a přespát, abych prý nemusela být sama.“

Místo odpovědi mne přeskočil mladej.

„To víš, že jo,“ a podíval se na mne, že má pravdu. Kývl jsem. Měl z toho velkou radost.

„Jistě můžeš, spát třeba ve vejměnku,“ zarazil jsem se, když se na ní podíval, „ne, budeš spát ve světnici, naproti má postel Andres a já budu spát v kuchyni na lavici.“

Andrejovi došlo, že bude spát v mé posteli. Nic neřekl, byl rád. A bylo už pozdě. Seznamoval ji se všemi rituály, když jdeme spát.

Řekl jsem si, že bych měl něco uvařit. Dal jsem vařit ještě půlku slepice, nasypal nudle, co mi udělala Tamara a trochu vobral maso, respektive Hannah mi pomohla a čerstvej chleba. Venku začalo pršet. Zůstal jsem u stolu.

Váhal jsem, jestli si mám zapálit, v kuchyni jsem kouřil, když nikdo nebyl doma. Andrej mi donesl řešinu fajfku a nacpal a zapálil. Chtěl jsem vstát a jít ven pod přístřešek.

„Nevadí ti to?“

„Ne řekla a sklídila ze stolu.“

Sedla si a prohlížela si pomalované stěny.

„To jsem já,“ hrdě ukazoval kluka na královské židli, „a to je sestra Tamary, Eržika, jak za ní *Tamáre* jela.“

„Viděla jsi ji?“

„Ne.“

„Je hezká, že jo.“

„Jo, Tamara je taky hezká a milá.“

„To je,“ podotkl jsem.

„A ta, ta to je co šlape chodník Inna a takhle, tahlenta je jako Réš, Áronova žena co zemřela, je ti hrozně podobná Hannah.“

Bylo to, co mne pořád nesedělo, tentokrát opravdu na to Andrej kápl a já si skutečně uvědomil, že je jí tak podobná.

Vzpomněl jsem si, co jsem tenkrát viděl za obrazem na oltáři. Ano byla to ona, trochu starší, ale byla to jistojistě ona, až jsem se lekl paralelních světů a posunu času, které mohli průnik proléhat.

„Chtěla bych umět kreslit Árone. Kdo tě učil?“

„Mne nikdo neučil, možná kněžském semináři.“

„Ty jsi kněz?“

„Ne, nedokončil jsem to.“ Andrej pozorně poslouchal, protože to byla i pro něj nová informace.

„A kde tati, kde si se učil?“

V Čechách nebo spíš na pomezí Čech a Moravy.“

„Kde to je?“

„Je to dost daleko, počkej, ukážu ti to na mapě.“

Měl jsem mezi knížkami starou, velkou mapu světa, sice trochu ve spárách dřavou, velkou přes celej selskej stůl. Rozložil jsem ji. Oba dva vyvalily oči.

„To, to je ...ano, to je celý svět. Není placka, je kulatý jako třeba měsíc,“ vysvětloval jsem.

Nechal jsem je chvíli užasnout. Andrej překoktával nápisy.

„Tady,“ a ukázal jsem na pomezí Ukrajiny Maďarska a Rumunska, tady jsme my.“

Byla tam pahorkatina a pohoří. Bez nápisu a tady, tady odsud pocházím a ukázek jsem koncem dýmky na mapu a tady, tady za mořem je Arzén, co jsi s ním měl jet a tady, tady jsi byl ty a posunul jsem fajfku sotva o milimetr.

„A ty Hannah, Vagašu je moc malá vzdálenost na mapě.“

„Kdo to nakreslil, vytiskl, když celý svět nemohl vidět najednou.“

„No prostě to změřili. Byla by to byla zábava na celý večer a tu posléze vystřídal a zaskočil mne dotaz.

„A ty se vrátíš,“ zeptal se Andrej, „vrátíš se domů?“

V jeho hlase zazněl smutek.

„Tady jsme teď doma.“ Nevím, proč jsem se vyhnul přímé odpovědi.

„Já bych domů nechtěla, na Vagašu je hrozná chudoba a hlad, pár hliněných domků se slaměnou střechou, ani záchod, kozí mlíko a kaše a fazole. Je tam bída, že jo Árone.“

Přítakal jsem.

„Jestli budeš chtít, tak tě trochu naučím malovat. Musí s tím souhlasit Tamara, budem potřebovat uhel a papír.“

V jejích v očích se zajiskřilo. Nedalo mi to se nezeptat“

Jak si přišla k ženě, se kterou si přišla?“ Uvědomil jsem si, že jsem se schválně vyhnul slovu matka.

„Byla u nás na Vagašu, byla u Lámed, jak jsi i ty.“

„To je ta...“, odmlčel jsem se.

„Ano, není zlá, učila mne bylinky i zařikání a koukala jsem, jak věští, učila mne to. Ta ženská byla u ní a ptala se na syna.

Lámed ji řekla, kde ho má hledat, řekla jí, že už ho nemůže mít, že jí naprší peníze a že to bude tak lepší. Měla podmínku, že mne

má vzít sebou a mně řekla, že když budu chtít tak ať se vrátím. Loučila se navždy a plakala. Říkala, že se se mnou loučí, že se ještě uvidíme, kolikrát budu chtít, že je to pro mne nový život. Mám projít tvojí brankou, bude přede mnou ležet svět jako na mapě.“

Podívala se na mne, jestli se jí nebudu smát. Skláněla nad mapou a sotva překoktávala název Amerika. Nesmál jsem se.

„Měla pravdu. A co žena, kedlubna, co jí povídala.“

„Nevím, jak jsme šli sama říkala, že zabila muže, protože ji týral a byla ve vězení.“

Andrej zbystřil pozornost. Hannah ucukla sebou, uvědomila si, že to neměla říkat. Bylo mi najednou jeho mámy líto, ať byla jakákoliv, vybavil se mi hranostaj, co vyplňoval dveře v maštali.

Jak jí muselo být, zdála se jednoduchá až primitivní, co když nebyla.

„Už je pozdě,“ řekl jsem a skládal mapu.

Že se ještě podíváme na druhé svět.“

„Ano, odpověděl jsem, „mám jich hromadu, ten náš i jinej.“

Šrotovalo mu to v hlavě a nechápal.

„On je ještě jinej Árone?“

„Říkal jsem ti, že každý člověk, ech člověk, má svůj svět a i kdyby neměl, díváš se přece se mnou na oblohu na hvězdy večer. Tam má každý svůj svět.“

Já nechci jiný, já chci ten, co máme tady společný, že jo Hannah.“

Hannah se usmála.

„Hele Hannah, v almaře jsou starý čistý košile, vem si jednu na spaní a jde se spát.“

Poslední pokyn směřoval k Andrejovi. Počkal jsem, až ulehnou a sám jsem zůstal ještě chvilku sedět v kuchyni a přiložil do kamen.

„Ještě nespíš, Hannah.“ „Ještě ne, Andreji.“

Zakročil jsem, „hele Andres pomodli se a spát.“

„Ach jo,“ vzdychl a pravděpodobně se otočil ke zdi. Venku bylo slyšet kapky deště a čůrek, který protékal a s pleskotem dopadal na ploché kameny na zápraží. Bylo jasné, že za takového počasí se bude dobře spát. Přiložil jsem opět do kamen a dal deku pod sebe a z almary vytáhl přikrývku, která jemně voněla nevyvětralostí a možná trochu i zatuchlinou, jak se moc nepoužívala. Zacítil jsem trochu stáj, což se při dešti stávalo. Myslel jsem na mapu a na svět a vyčítal si, jestli jsem Andrejově mámě neublížil. V uších mi zůstalo slovo „domů“.

Vzbudil jsem se ve dvě hodiny, posléze ve tři a ve čtyři. Nemohl jsem spát. Lavice byla pro mne už moc tvrdá.

Nerozsvěcoval jsem. Zapálil petrolejku a chvíli seděl u stolu se zavřenýma očima s tím, že jsem myslel, že se unavím a půjdu spát.

Nešlo to. Naštvaný sám na sebe jsem se oblékl. Připadal si jako blázen. Zatopil jsem. Pomohla mi práce. Hannah a Andrej spokojeně spali. Vyšel jsem ven.

Bylo vlhké ráno, čerstvost se hlásila kolem. Rozhlídl jsem se po hospodářství, vše na místě, prostě stereotyp. Už jsem se otočil, že půjdu do kuchyně. Nebylo teplo. Vůni třísek a sirek jsem měl rád, čichový signál kdesi zakotvený ve mně. Oheň a moc s ním manipulovat sloužil a byl příznakem domova.

Otočil jsem se a najednou se mi zdálo, že tu nejsem sám. Málem jsem se lekl, za mnou po otočení stála Tamara. Zjevně se bavila, že jsem se lekl.

„Kdo se leká příchozích, nemá čisté svědomí. Dobrý den, Árone Hyrschi.“

„Dobrej a dodal jsem, čekali jsme tě až odpoledne.“

„Stihla jsem to a ráno mně vzala selka, co do města dováží paničkám mléko.“

Všiml jsem si, že byla celá v černém.

„Co Hannah.“

„Jo spí, spí v mojí posteli.“

V jejích očích byla otázka.

„Já jsem spal na lavici, proto jsem vzhůru, kosti mne bolí.“

Smála se. „Už nejsi nejmladší, Árone Hyrschi.“

„Stalo se něco, že si v černém, snad ne s Eržikou, Hannah říkala, že jsi jela za ní.“

„Jo jela jsem na pohřeb, zemřel jí manžel.“

Zarazilo mne to, s jakou lehkostí to řekla.

„A jak je jí, drží se?“

„No, půjdem dovnitř, je mi zima.“

„Promiň,“ a otevřel jsem jí dveře. Na to si zdaleka nepotrpěla. Sundala si šátek. Byla čerstvá, voněla vzduchem. Cítil jsem, že patří mně, nárokoval jsem si jí.

„Eržice zemřel manžel.“

„To jsi říkala a jak to, vždyť byl velmi mladý.“

„No, to nikdo neví, jel za obchodem a ráno ho našli mrtvého, zničeňož nic. Lidé říkali, že ho otrávil. Ještě, že byl pryč aspoň týden, jinak by bylo podezření i na Eržice. Ona ho nemilovala.“
Vzdychl jsem.

Přijede sem za tebou, Árone, mluvila o tobě, teď je z ní bohatá dáma. Je střelená jako před tím, představ si, má automobil a jezdí s ním. V Tarna Mare jsou pouze tři automobily, tak si dovedeš představit vášně i mezi chlapama. Přijede za tebou v autě i za mnou, moc se těší.“

Sledovala moji reakci a přitom úkosem mrkla na její podobu na stěně. Žárlila či tušila.

„Nenech se od ní manipulovat, Árone, umí se dostat do tvojí kůže, není to Réš, jí nestačíš.“

„Já, já Tamaro, podívej se na mne, vždyť já, já už nejsem pro nikoho moc zajímavý. Jsem už starý.“

„Pro mne seš zajímavý, Árone Hyrschi, pro mne ano,“ a vzala mne za ruku.

„Ty pro mne taky, Tamaro,“ pohladil jsem ji po ruce. Seděli jsme vedle sebe a dotýkali, chvíli, mlčeli.

Ticho, prskání v kamnech, vmezeřený tikot cágrovek nás spojovalo a zároveň rozdělovalo a já nevěděl, jestli je to dobře nebo špatně, jestli ona čeká moji akci nebo ne. Byl jsem na rozpacích. „Árone, co Hannah.“

„Je inteligentní, trochu se učili číst, to víš Andrej je v sedmém nebi vedle dospělého děvčete. Dívala se na moje skicy a já jsem jí slíbil, že jí začnu učit malovat, ale pouze když budeš souhlasit.“

„To víš, že budu ráda, třeba se připojím, třeba jako model,“ a postřehl jsem její úsměv s množstvím drobných bílých zoubků nevidaně.

„Árone, já jsem tak ráda, že ji mám, mám pocit, že je to osud, co mi ji poslal.“

„Jsem rád, že ty jsi ráda, představ si že mi říkala o Andrejově mamě, že svého zabila, že ji týral a ona šla do vězení.

Já vím, ptala jsem se, ale bylo mi divný, že a proč právě šla ne Vagašu.“

„Hm, dáme čaj, nebo kafe.“

„Sed, Árone, já to udělám.“

V brzkém ránu zněly naše hlasy divně, skoro neskutečně, říkaly, nechte mne, ještě chvilku, chceme ještě spát.

„No málem bych zapomněla,“ a vytáhla ze zástěry dopis, „nechal to u mne pošták, nosím ti to už týden.“

Velká žlutá obálka s mnoha razítky a se známkou Lincolna bylo neklamným znamením, že je od Arzéna. Vzal jsem starý nůž, který byl tak obroušený, že to byl spíš napichovák, vytáhl jsem psaní a četl jsem polohlasem, aby Tamara slyšela.

Popisoval, jak žije, že má už dva obchody a zakládá banku. Zval mne, abych přijel i s klukem. Potom byl dopis oddělen čarou.

Árone, věř mi, tady se tvrdí, že bude válka a Davidovi potomci budou vyhnáni, teď už se o tom mluví v Německu. Já vím, že tam neposloucháte rozhlas a zapřísahán tě, pošli mi kluka a ostatní, Tamaru a její sestru, postarám se o ně a ty, ty přijed', Árone, věř mi že si to nevymýšlím a dej zprávu, V obálce máš i známku na dopis zpátky.

Skutečně, Tamara vyklepala známku z obálky. Děti se už začaly probouzet.

„Co tomu říkáš Tamaro?“

„Je to divné i v obchodě jsem slyšela to samý, že bude válka i to o židech jsem slyšela, jinak nic.“

„A ty jsi...“ nedokončil jsem větu.

„No já nevím, s rodiči jsme se nepotkali. Moje příjmení je,“ a váhala, jestli mi to může říct. Ve chvíli jsem zapřemýšlel nad židovskými jmény, příjmeními.

Tamara zcela určitě, vždyť je to i v bibli.

„Jak se jmenuješ, Tamaro?“

„Jmenuji se, alespoň v papírech to mám, „Hyršchová, Tamara Hyršchová,“ a po chvílce dodala: „Árone Hyršchi.“

„Ty, ty máš stejné jméno jako já,“ vydechl jsem v rozpacích a ona dodala: „Erži se jmenovala Hyršchová i Řeš byla ...“

Ráno vypadající unuděně nabralo obrátku.

„Příbuzný nejsme, že ne?“

„Nevím,“ a usmála se, „určitě ne Árone.“

„No je to pro mne překvapení a Eržika to ví?“

Opět se usmála, že je Hyršchová. Zastyděl jsem se za otázku.

„Promiň, Tamaro, jsem blbec.“

„Nejsi, táto, taky bych se jmenovat chtěl Hyršch Andrej Hyršch, ne Tělegin.“

„Pozdrav se s příchozí, Andrej.“

„To je pěkné jméno a nosil jej můj nejlepší přítel a kamarád.“

„Skutečně?“ „Ano už mrtvý, jak chodím na hrob, ten měl stejné jméno jako ty a byl moc hodnej a milej člověk“ A po chvílce zamýšlení jsem dodal... „jako ty.“

Hannah vstala a přitulila se k Tamaře. Objala jí.

V divném ránu zamračeném uprostřed místnosti u kuchyňského stolu začalo svítit slunce. To se pro změnu nejmenovalo Hyrsch. Neobyčejné lidské štěstí a sounáležitost. Válka a Arzén zůstávaly za mořem. Tušil jsem, že to zlo není daleko, v tomto okamžiku zdálo, že neexistuje. Pro tuto chvíli, pro tento okamžik skutečné neexistovalo.

Přáli jsme si na okamžik zastavit svět, jako věčně živá fotografie, negativ i pozitiv sloučený v okamžiku.

„Běžte ještě chvilku do postele, než udělám snídani.“

Andrej reagoval okamžitě, Hannah zůstala přilepená na Tamaru.

„Půjdeš na chvilku se mnou?“ Tamara se trochu zastyděla, protože bylo zřejmé, že *spíjou* vedle sebe, nakonec pro mne to nebylo nic neznámého.

„Běž, Tamaro, odpočiň si chvilku, já se postarám, nakrmím a zadělám na chleba, až si odpočineš tak mně pomůžete.“ a přidal jsem na vážnosti, „basama s fouska.“

Poslechli mně, Tamara si nechala košili, Hannah se stočila do jejího klína a Andrej, ten měl do spaní daleko, vrtěl se a vychutnával nicnedělání. Vždyť bylo ráno, Přiložil jsem a zhasl petrolejku, aby nesmrděla. V přítmí jsem vyšel na zápraží a podíval se po hospodářství. Při starém prostě neotřesitelný stereotyp.

Následující den jsem se vydal do lesa, který jsem zdědil. Byl v místě poblíž, spíš za Vagašu. Říkalo se tam Na borovince, přestože tam borovice nebyly. Převážně listnatý les z buků a dubů, což zde

bylo spíš raritou, protože tu byly samé jehličnany. Jel jsem už ráno ve tři. Den předem bylo hrozný teplo.

A ono ráno, pomalinku zapojil jsem gumák, umně udělaný vůz speciálně postavený na dřevo, s postranicemi, které se do dna vozu dali zastrkávat a nahoře svázat řetězy. Měl i ruční brzdu, která perfektně fungovala. Kočí musel citlivě brzdit v kopcovitém terénu.

Nechtělo se mi vstávat, cesta byl bez problému.

Jel do Vagašu. Celkem v pohodě, koně šli sami a já poslouchal cvrkot kol v podivné symbióze s dusotem či klapotem Rufusa a Haté. Cesta malým údolíčkem a potom trochu rovinka, kde jsem sedával v příkopě u Židovy strouhy, se nerozlišovala v ročním období. Viděl jsem, že v příkopě sedí nějaký člověk, muž, možná mladší než já v chatrném oděvu s vestou z ovčí kůže. Asi tulák, nebo pasák, co se nalil a teď se válí v příkopě. Nechtěl jsem zastavit, protože jsem nevěděl, na kterou stranu chce jít i zda stojí o mou společnost. Zdálo se, že projedu kolem něj bez povšimnutí.

Koně se zastavili. Z ničeho nic. Pobídl jsem se. Nic stáli jako přibití, jejich hlavy se ke mně otáčely jako s otázkou co mají dělat, jestli jít nebo stát.

„Hyjé,“ pobídl jsem je. Nic. Podíval jsem se na chlapa, který se zvedal. Bylo na něm něco divného, jako bych měl dojem, že jej od někudy znám.

„Svezeš mne kousek?”

„Jo, jedu na Vagašu.“

„Jo, já vím.“

Uvědomil jsem si, že to není tak těžké uhádnout kam jedu, když jediná cesta vedla na Vagašu a kousek dál končila u Rabínovy hory.

„Tak si sedni.“ Sedl si na kozlík a já neucítil smrad ale podivnou ořechovou vůni. Sledoval krajinu a nezdálo se, že y se chtěl bavit. Já jsem o to nestál.

„Tady, tady na kozlíku pojede smrt.“

Klapot a nic. Blázen, pomyslel jsem si. Neměl jsem ho brát. Podíval se mna mne. Neslyšel jsem jeho nesmyslnou větu a zeptal jsem se:

„Kam máš namířeno?“

„Domů,“ a po taktu koňského klapotu podkov, „domů, ech, zase domů.“

„Bydlíš na Vagašu?“

„Ne,“ zněla absolutní odpověď.

„Za Vagašu, tam už nic není, jen lesy, já tam mám lesy u Rabínovy skály.“

„Já vím,“ odpověděl tulák.

Bylo mi divné, že by to věděl nebo by mne znal.

„Jsi Hyrsch, že jo, znalcem tvého strýce, jsi Áron Hyrsch.“

„Jo a kdo jsi ty?“

„Jsem,“ zarazil se, „chtěl jsem říct, jsem, který jsem, ale to náleží mému pánovi, jsem, prokletý Árone Hyrschi, věčný putující, co ve skalách má svoje doupě, byl jsem a budu, vracím se do budoucnosti.“

„Jsi blázen?“

„Ne nejsem, i když bych chtěl jím být. Jsem tvůj otec.“

Usmál jsem se, byl mladší než já. Nechtěl jsem v hovoru pokračovat.

„Zastav mi, Árone.“

„Koně se samy zastavily.“

„Podej mi ruku.“

Podal jsem mu ruku a on ji stiskl.

„Budu ti nablízku, Árone.“

Sedl si na stráž u cesty, evidentně nikam nechvátal. Pobídl jsem koně. Blázen, pomyslel jsem si a chtěl vymazat příhodu z paměti.

Vjel jsem do lesa a začal řezat a sekát, upravovat na menší klády cirkla dvoumetrové, křivé, ale to nevadilo.

Slíbil jsem Sorgovi tvrdé dřevo bukové a dubové. Pomalu jsem začal myslet na zimu. Tvrdé dřevo bylo jako uhlí, vydrželo dlouho hořet.

Nedaleko byla obec, která se jmenovala Milíře. Už podle názvu pár obyvatel se živili výrobou dřevěného uhlí. Těžká a namáhavá práce. Já sám jsem v hospodě prohlásil, že co je v mém lese na zemi, lidé si můžou vzít dříví zadarmo na topení.

Někteří, když viděli, že jsem v lese mi pomohli a věděli, že pár polen utrousím před jejich barabiznami. Stokrát jsem byl sám, Andrej by mi rád pomohl, místo školy. To jsem rázně zamítl.

Mohl jsem obdivovávat probouzející se les. Pruhy nastříhaného světla dopadající na zatím vlhký mech a borůvčí. Bylo to neklamné znamení, abych se dal do práce, protože jsem nesnášel hmyz a do-
těrné mouchy a abych mohl být hotov brzy.

Docela mě práce šla od ruky, přece jsem už neměl takovou sílu jako za mlada. Přestávky na kouření byly častější a sos ve smaltované konvičce jsem už skoro neměl. Zůstal mi chleba po vzoru maminky s uprostřed velkou jámou na sádlo se škvarkama.

Nedotkl jsem se ho. Těžkou prací se mi sevřely vnitřnosti a já nemohl do sebe nic dostat. Slyšel jsem lehounké zacinkání. Bylo poledne a já pobídl koně k návratu. Ohlédl jsem se na fůru dřeva, kterou jsem vezl a byl jsem spokojen z hromady práce.

Šel jsem vedle koní, nohy mi v terénu začaly podvrkávat. Vylezl jsem na vůz. Díl už to bylo po rovině, už jsem nemusel brzdit. Vůz na gumových kolech a s listovými pery se něžně houpal, náklad byl takové peříčko. Koně to cítili jinak. Pomalinku jsem jel do mlejna.

Bylo teplo, že jsem si myslel, že když sundám klobouk tak se na mně vyleje slaná voda z přetaveného sosu a budou mne zase pálit hrozně oči a tak jsem si řekl, že když budu zdravit, nesundám jej.

Přijel jsem do mlejna a zůstal sedět, nechtělo se mi dolů z kozlíku, bolelo mně celý tělo.

„Halo Sorgu, jsi doma?“

Slyšel jsem datačerta. Vyšel mlynář Sorg. Měl moučný prach snad i mezi nohama.

„Bud zdrav, kámo,“ položil důraz na slovo zdrav.

„Přivezl jsem ti dřevo na uzení, Sorgu, ať třetinu fůry složí u tebe, to ti zatím stačí, né?“

„Bohatě Árone, mám to na půl roku a potom ti řeknu. Co budu dlužnej.“

„Co bys byl dlužnej, kmotře, vždyť já jsem ti víc...“

Než jsem to řekl, vyšla jeho žena, se kterou nebyl sezdanej, pozdravila mne a povídá Sorgovi:

„Pojď si vzít?“ a dodala na vysvětlenou „jídlo.“

Sorg se obrátil na mně.

„Polez dolů, řeknu pacholkům, ať dají koňům napít a ty se najíš. Co jsi celej den jedl?“ Podíval se na fůru a zhodnotil, že jsem musel vyjet sakra.

„Ne, Sorgu, já jsem jedl a ještě jsem demonstrativně ukazoval chleba.“

„Neser mně a pojď dolů, máme hosta.“

To jsem zrovna nechtěl slyšet, protože jsme vždycky dopadli špatně. Nedal se, předal jsem opratě a dva pomocníci začali shazovat dřevo na vyvýšený násep.

„Pojď ty můj kluku.“

Ježková kštice se pohybovala. Ohromný chlap mne vedl k obřímu stolu.

„Žeňo, prosím, dej nám trochu pálenky a tři skleničky. Zaujalo mne vyslovené prosím od obrovitého chlapa. Prosba byla splněna.

„Máme halušky s brynzou,“ omlouvala se Žeňa, mlynářka.“

„Se špekem, se špekem, který jsem já osobně udil na tom tvým bukovým dřívím.“

A už to bylo. Nalil první stakan. „Na zdraví,“ nečekal a hodil ho do sebe. Nedalo se nic dělat, na zdraví se pilo do dna.

Mlynářka se přitočila a vypila půlku, a když viděla, že jí nic nepomůže a je sledována, kopla to do sebe a vzdychla.

Přinesla obrovskou dřevěnou mísu s haluškami, půlku odebrala zaměstnancům a nabírala hmotu na hodně opotřebované porcelánové talíře.

„Vem si,“ Vzal jsem si nejmenší, než mlynář vzal vařečku a nabral. Já myslel, že nabírá pro sebe a kydl mi pastu do talíře.

„Jes kurva, co se žinýruješ.“

„Sorgu, to nemůžu sežrat.“

„Sněz, co můžeš. A teď to nejdůležitější.“

Paní domu donesla na kousíčky nakrájený špek, osmahnutý i s kůží, hřbetní sádlo. Tentokrát jsem si dal dost, aby mi nebylo přidáno. Přistál místo toho druhý stakan.

„Žeňo, pojď se najíst s náma,“ vyzval jsem ženu.

„Pojď,“ a mlynář udělal místo, místa bylo habaděj. Jídlo bylo dobré. Bylo ho moc. Já, udřený jsem si chtěl zapálit a ohlížel se, jestli se tu kouří nebo ne.

„Klidně si zapal, kmotře.“ Oni ještě jedli.

„A co nového Árone, bude válka?“

„No já nevím, Andrej chodí do školy a já se snažím hospodařit. Už nemám sílu.“

„Na to jsem se neptal, co ty a Tamara, nedáte to dohromady?“

„My jsme přátelé.“

„Hovno, chlap a ženská nemůžou bejt kamarádi, třeba jako my dva,“ a dodal.

„To jsi ji ještě neoklátil?“

Docela mi vadilo, že se mám zpovídat před mlynářkou. Aniž by dala najevo, byla zvědavá víc než on.

„Ne.“ odpověděl jsem stručně.
 „Hele tobě se nelíbí, mně by se líbila.“
 „Mne se také ona líbí.“
 „No, v čem je problém, ona tě nechce?“
 „Ne, to ne, to nikdy neřekla...“
 „Tak ji hoď na záda a roztáhni kopyta a hotovo, bude spokojená jakýpak štráchy.
 Mlynářka zčervenala a uklízela talíře.
 „Hele Sorgu, víš, jak se jmenuje Tamara příjmením?“
 Sorg byl zaskočen. „Žeňo,“ zeptal se mlynář spolubydlící, „ty to víš, chodíš do kšeftu nebo ne.“
 „Jo, vím Sorgu,“ jmenuje s Hyschová.“
 Sorg hlavou couvl k páteři.
 „Ona se jmenuje jako ty, Árone?“
 „Jo přesně.“
 „To na věci přece nic nemění, kopyta jako kopyta.“
 „Já nevím, jestli jsme příbuzný nebo ne. Divná náhoda, to moje příjmení, nikdy jsem se s ním nesetkal.“
 „To máš zase pravdu, já jsem ho neslyšel, Sorgů je tři prdele.
 Znal jsem jen tvého strýce z vaší chalupy.
 Jo, slyšel jsem, že má schovanku.“
 „Jo děvče, jmenuje se Hannah. O Andrejově mámě jsem mlčel a čekal jsem, že se zeptá, nezeptal se.
 „Sorgu, já jsem tak utahanej.“
 Mlynář chápal, znal co je být udřenej.
 „Ještě na cestu. Víš, jak to říká farář, cesta, cesta je to nedůležitější, cesta, to je Bůh. Ne výsledek, ale cesta.“
 „To pravda, Sorgu,“ cítil jsem v poslední cítil, že v každé mé vlásečnici hoří. Vyšli jsme na dvůr. Povoz s koňmi byl úplně prázdný.
 „Ti blbci složili všechno.“

Začal jsem se smát.

„Hele, pojď zpátky, oni ti to naloží.“

„Hovno Sorgu, já jedu, dřevo si nech, pomůžou mi příště.“

„Já osobně,“ tloukl se do prsou, „já osobně ti pomůžu.“

Koně znali cestu nazpaměť. Přijel jsem pře vrata a vešel vrátky postranními dovnitř odráhnovat. Otevřel jsem. Těšil jsem se. Bylo vedro. Napustím si vanu a skočím do vody. Zajel jsem s koňmi do dvora, vypřáhl a uvázal venku.

Připravil jsem si doprostřed dvora vanu brutar, ve kterém byla voda, a stačilo jen zapálit. Udělal jsem to. Šel jsem zavřít hlavní bránu. Uslyšel jsem motor.

Pootevřel jsem a šterbinou uviděl před sebou naleštěný Fiat se spokojeně klapoucím motorem. Neměl jsem pochyb, že je to Eržika. Přes velké slunce, co se odráželo od rovného předního skla, jsem ji neviděl.

Otevřel jsem vrata. Motor zabublal a automobil dojel až ke stodole. Zavřel jsem. Z vozu vystoupila mladá dáma v klobouku a rukavičkách s trochu větší kabelkou. Šel jsem k ní.

Eržika. Musela vidět, že můj krok není jistý. Smrděl jsem potem a lavorovicí.

Padla mi do náruče.

„Árone, slíbila jsem, že přijedu a jsem tady.“

Nezmohl jsem se na slovo. Cítil jsem její tělo zašněrované vášeň v šatech. Očichávala mne jako fena a lízala mi tvář.

„Já, já jsem byl od rána na dřevu a potom jsem ho vezl mlynářovi. Ti blbci ho složili všechno, jsem zedřený a...“

Přerušila mne.

„Árone, pojď.“

Vedla mne domů. Byla překrásná. Sedl jsem si na lavici u stolu a nalil si hruškovéj čaj. Měl jsem po tom špiritusu strašnou žízeň. Sundal jsem si klobouk i vestu. Trochu se upravím.

„Hele, přivezla jsem ti originální francouskej koňak. Vyndala lahev, elegantní. Velice efektní a než jsem stačil odporovat, že mám dneska dost, byly dvě skleničky na stole.

Čuchni si k němu a jen ochutnej,“ nalila mi trochu, Sorga znala. Lízl jsem si a nakonec vypil

„Odpoledne a já jsem matla,“ poznamenal jsem.

„Kdybys tu nebyla, už bych dávno ležel v posteli s ručníkem na hlavě.“ Zmizela vedle v komoře, že si trochu udělá pohodlí.

Po chvíli, když jsem pomalu skláněl hlavu na stůl, na mne zavolala.

„Árone, Pojď sem prosím.“

Zvedal jsem se těžce a šel vedle. Eržika ležela nahá v mé posteli nepřikrytá.

„Pojď sem, Árone, sedni si ke mně.“

Byl jsem v rozpácích, začal jsem koktat.

„Já jsem se přijela se s tebou milovat, Árone.“

„Já, já jsem už roky neměl ženu, Řeš, promiň Erži.“

„Řeš je ve mne Árone, nevádí mi to, Pojď, lehni si vedle mne.“

Díval jsem se na to sošné tělo bohyně a na prsa, která byla tak pevná. Na dvorcích prsů, které vystupovali z profilu jako luk bez tětiny.

„Jsi krásná a já...“ dala mi prst na ústa, „já sem pro tebe starý. A tvůj manžel, zemřel.“

„Ser na manžela, nemilovala jsem ho, tebe mám ráda Árone, jsme si souzeni, pro tento čas.“

Byla bohyně.

„Jsi krásná, jsi, to ty Řeš, jsi to ty Erži?“

„Já nevím,“ sedla si na mně, na chlapa, který smrděl bukovou kůrou sporý a ulepený...

A pak k tomu došlo. Cítil jsem, jak do ní pronikám a viděl jsem zespodu, jak se její podbradek se napíná k prasknutí. Držel jsem jí za boky a nevěděl jsem, jestli se mi to zdá nebo ne.

Miloval jsem se s ní, zosobňovala ženství žen, co jsem měl rád. Promítali se mi myšlenky a vzpomínky. Zosobňovali i Channach Nahhu Réš. Dnes určitě, se mnou milovala moje duše.

„Já,“ šeptala Erži Réš, „já jsem tvoje láska, já jsem tvoje duše, Árone Hyrschi. Náš osud je utkán na cestě a je jedno kam s ní dojdeme.“

Lehla si vedle mne.

„Jsi krásná, jsi moje láska Erži. Zůstaneš?“

„Do zítřka.“

„A proč ne navěky?“

Usmála se, „možná i navěky. Já nevím, já mám výčitky kvůli Tamaře. Ty jsi s ní nespál?“

„Ne.“

„Ona je, myslím že, to na nás pozná.“

„Hm,“ zamyslela se. „To máš pravdu. Nevadí, uvidíš, jí to nebude vadit.“

Trochu jsem se probral. Za chvíli přijde kluk, nebo možná Hannah, učím jí kreslit. Byla jsi u Tamary?“

„Neví, že jsem tady.“ Bylo na čase vstát. Venku bylo teplo. V brutaru se vařila voda. Napustil jsem jí do vany a přidal studenou, donesl jsem trochu jádrového mýdla. Ester vlezla do vody. Vzpomněl jsem si na Innu, divné, že jsem si na ní nevzpomněl.

Voda byl tak akorát. Chtěl jsem odejít.

„Sedni si na lavici a dívej se na mne, prosím.“

Trochu jsem se styděl. Všiml jsem si, jak se předvádí a smyslně svádí a nakonec, že to není přede mnou, ale před sochou bohyně, která tentokrát, nevím proč, měla sundanej kabát, pečlivě složenou na lavici. Zdálo se mi, že mezi sebou soutěží, kdo je krásnější.

„Vykoupu se po tobě.“ Donesl jsem jí lněnou utěrku. Seděl jsem opodál a kouřil fajfku.

„Árone, dones mi prosím fajfku.“

Donesl jsem jí a ona se na mne dívala očima nahoru, pořádně dvakrát a třikrát zabafala a oblekla se do kroužků dýmu.

„Díky, za chvilku jdu z vody.“ Sedl jsem si na lavici a připravil utěrku a kůži.

Znenadání se otevřela branka a dovnitř vešla Hannah s rolí papíru pod křídlem. Došla až ke mně na lavici. Uviděla Eržiku ve vaně a zarazila se.

„To je Eržika, sestra Tamary. Sedni si. Chtěla se vykoupat po cestě.“

Černooká copatá Hannah byla červená, že je v mojí přítomnosti nahá žena.

„To je ta, ta na stěně v kuchyni.“

„Ano, to je ta.“ Erži odporovala.

„To nejsem já Hanah to je moje sestra, která už mezi námi není, možná...možná že jsem to já.“

„No nechám vás tady, jdu na chvilku domů. Pojď se mnou, Hannah, doneseš věci.“

Dal jsem jí z kuchyně všechno její prádlo. Hannah to brala jako vzácnost, aby se to neušpinilo. Včetně krajkových rukaviček.

„Až bude vykoupaná, přijďte domů a já si dopustím vodu a opláchnu se, smrdím, byl jsem na dřevu a potom u Sorgia dodal jsem na vysvětlenou.“

A tak se stalo. Udělal jsem kafe a dal na stůl pár buchet, co mi dala na cestu mlynářka. Eržika přišla nastrojená, moderní velká dáma.

„Díky Árone.“

„Jdu se opláchnout.“ Přilil jsem horkou a škrábl do ohniště pod brutar. Cítil jsem v žaludku francouzský koňak. Díval jsem se do hluboké modře a cítil, že se odsoluji. Byl jsem tam dlouho a uslyšel na houpačce povídání.

Byl jsem nahý.

Erži, dones mi prosím čisté prádlo, Hannah ví, z police.“

Donesla mi ho a čekala.

„Já, já se před Hannah stydím, je to ještě devče.“

Kývla hlavou.

„Pojď, ukážu ti auto, Áron se před tebou stydí.“

Oblékl jsem se. Vyléval jsem vodu z plechové vany, byla špinavá, v pozinkované vaně šedo modrá se šupinkami mýdla i možná kůže. Obleknul jsem se. Vzal jsem si čisté spodní prádlo vonící jádrovým mýdlem. Když jsem si oblékal kazajku a vestu, bylo to bukové dřevo a možná i lavorovice.

Dosedl jsem venku na lavici, dveře se otevřely a přišel Andrej. Uviděl Hannah v automobilu, rozběhl se k němu a čekal na to, aby mu Eržika povolila vlézt za volant.

Dělal motor a pořád přesvědčoval Hannah, aby si sedla vedle něj. Ta měla v očích Eržiku a její bílé rukavičky z krajoví. Musila si je zkusit. Oči na ní nespustila. Vrátili se ke mně.

Eržika si sedla těsně vedle mne, že jsem cítil její kyčle u svých. Se zakrytými rozpaky jsem si nacípával fajfku, moc mi to nešlo.

„Hannah prosím tě, dones mi tu pixlu...“ než jsem stačil říct, s tabákem zmizela ze zápraží.

„Árone, kdo to je?

„Je to přece schovanka Hannah, bydlí u Tamary. Ona ti to poví jistě sama, je to delší povídání.“

Hannah se vrátila. Eržika mi vzala fajfku, vložila spořič a utermova dobrý tabák Taras Bulba. Zapálila mi a natáhla.

K jejím šatům se fajfka nehodila. Chvilku potom mi ji opět vzala a vášnivě natáhla.

„Vždyť je tak trochu i moje, máš ji od Řeš, že jo?“

Poznala jí.

„Jo je po ní, abych ti ji dal, koupil jsem ji od Arzéna,“ přerušila mne.

„Je tvoje Árone, tak jsem to nemyslela.“

Řeč se stočila k Hannah a životě na Vagašu. Vrzla branka.

Tamara si přišla pro Hannah, která jí šla naproti.

„Máš sestru,“ a ukazovala na Eržiku. Ta lehce pozdravila kývnutím hlavy, nešla jí naproti. Kývl jsem na pozdrav jako vždycky.

Udělám ti kafe, ať jsem troch užitečný. Hannah pomůže mi?“

Provinile chtěl jsem nechat sestry v soukromí.

Lehce se políbily. Odcházejíc jsem jen zaslechl úryvek věty.

„Jak je možné, že nemáš svůj parfém a voníš obyčejným mýdlem?“

Odpověď jsem neslyšel. Radši jsem neslyšel. S Hannah jsme uvařily vodu na kafe a já vytáhl krabici s tím lepším kafem.

Dostal jsem ji od Tamary a vybídl Hannah, aby ji umlela ve zvláštním mosazném mlýnku, s tubusem rozdělovatelným. Celá místnost voněla kafem. Musel být cítit i ven.

„Dáme jim kafe u stolu,“ rozhodl jsem. Zavolal jsem je dovnitř. Volat na Andreje bylo marné. Na stole bylo pár buchet.

„Hannah skoč prosím do auta, mám tam krabici se sušenkama, dej Andrejovi, jestli bude chtít a zbytek dones sem.“

Hannah lehce na rozdílce mne vstala a za chvíli byla zpátky. Chtěla patřit do společnosti dam.

„Co dělá?“

„No dělá, že řídí.“

Bylo ticho. Aby řeč nestála, vyprávěl jsem jim o příhodě s mlynářem, jak mi ti blbci složili dřevo u něj a že teď může udit třeba tři roky v kuse.

Trochu jsem se bál pohlédnout Tamaře do očí. Následoval připítek na shledání s francouzským konakem, skleničku dostala od Erži i Hannah, která se v tu chvíli cítila hodně dospělá.

„Na zdraví,“ podíval jsem se Tamaře do očí.

Bylo mi to jasné. Věděla to, co se stalo, byl jsem si jist.

„Proč si nejela prvně ke mně,“ zněla její otázka.

„Nechtěla jsem budit rozruch, to víš auto, a že zrovna nenosím smutek...“

„Tak tady nech auto, převleč se do normálních šatů a hotovo a klidně u mě můžeš být. Jak dlouho tu chceš být?“

Váhala z odpovědí. Aniž by se na mně podívala

„Tři dny. Tamaro, já bych chtěla zůstat tady, u Árona, slíbil mi, že má tu dost místa ve vejměnku, že jo Árone, pomůžu mu vařit a i s dobyt看, moc se na to těším.“

Díval jsem se na Tamaru. Ona se dívala na namalovanou stěnu a na ní a rozhodně jí to nebylo jedno.

„My tam máme místa dost, že Hannah.“

„Okamžitě přitakala v domnění, že se slečnou z vyšší společnosti bude trávit času co nejvíc.“

„A potom, slyšela jsem, že přijede Cigi se svým ansámblem a ten vždycky tady spí, jeho bodel.“

Ozval se i příchozí Andrej.

„Přijede ta, ta co šlape chodník, vážně?“ a ukázal na stěnu s jejím portrétem?

„To nevím Andrej...“

„Ne díky, zůstanu zde.“ Mezi sestrami se neviditelně zajiskřilo.

„Vím, že tady má Áron oblečení starší. Potřebuji si odpočinout.“ Erži nalila nové kolo. Já už jsem nechtěl.

„Mlynář Sorg mne zničil, já už nemůžu, prasklo by mně srdce.“

Nakonec mne přesvědčily, že to je slabý jako čaj. Blížil se večer.

Andrej se vypytał se Eržiky na auto, až mu s Hannah slíbila, že je svez. Já jsem znovu cítil kafe v žilkách. Byl jsem po koupání utahanej, že jsem je skoro nevnímal.

„Promiňte mi to, že jako hostitel stojím za prd, já se du chvilku natáhnou, prostě od dvou jsem vzhůru a ještě musím k dobytku.“

Běž si lehnout, Árone o dobytek se postaráme, že jo, i Eržika nám pomůže.“

Chtěl jsem protestovat, že to ještě zvládnou, ať klidně sedí. Nakonec jsem byl rád, že jsem zahučel do vedlejší místnosti, kde jsem sundal akorát boty a zapadl do své postele, která ještě voněla parfémem. Během pár vteřin jsem nevěděl o ničem.

Probudil jsem se ve tři ráno. Nebyl jsem sám. V posteli byla se mnou Eržika. Ležela mi na mé ruce, kterou jsem necejtíl, a chtělo se mi na záchod. Nedovedl jsem si vysvětlit, že leží vedle mne. Pomalinku jsem se vysoukal a šel na vzduch. Byl jsem v košili dlouhé až úplně na zem.

Potichu a v přítmí jsem se vrátil a pomalinku lehal k něžné bytosti. Byla krásná. Neodolal jsem a pohladil jí. Měl jsem dojem, že nespí.

„Vrátil ses,“ povídá tiše.

„Ty nespíš?“ Zeptal jsem se blbě.

Přitulila se.

„Jak to že jsi tady, Erži, já nevím, byl jsem utahaný, nezdá se mi to? Cítil jsem její tělo a rozpalovalo mne, až jsem se potil.“

„Prostě jsem, nikdo proti tomu neprotestoval, vadí ti to?“

„Nevadí, no mne se to zdá trochu blbý, před Andrejem a Hannah a Tamarou.“

„Neboj se, Andres spí a Hannah už odešla a Tamara,“ otázka zůstala ve vzduchu.

„Ty sis na Tamaru myslel, vid Árone.“

Byl jsem zticha a než jsem stačil něco odpovědět, řekla:

„Ona o nás ví.“

„O tom že jsme spolu spali, teda spíme a...?“

Přerušila mne.

„Ano, poznala to, nemusela jsem jí to říkat. Mluvili jsme o tom, Árone a ona souhlasila.“

„Souhlasila s čím?“

„No, že budu s tebou spát, prostě jako muž a žena.“

Nechtěl jsem tomu věřit.

„Ona skutečně,“ než jsem se snažil položit otázku mně předběhla.

„Ano.“

A po chvilince přehodila přeze mne půl těla a nohu.

„Zlobíš se?“

„Ne, myslel jsem.“

„Myslel si na ní, vid Árone.“

„Jsme dobří přátelé,“

„Já vím.“

„My jsme si bližší, než si myslíš, Árone. Sdílíme mnohá tajemství, kterým bys neuvěřil. Řekni, řekni mi Árone, co bys řekl Réš, kdyby byla tady s tebou místo mne?“

„Já nevím Erži, my jsme spolu nespali, miloval jsem ji, já nevím proč, připomínala mi moji, moji a váhal jsem, co jí mám říct, moji duši, Channach.“

Nepřekvapilo jí to.

„I já jsem viděla svoji duši, Árone.“

„Jak vypadá?“ myslel jsem si v ten okamžik, že mi popíše muže...

„Leží vedle tebe, Árone Hyrschi.“

Zalapal jsem po dechu a nevěděl, jestli nesním, zdání nebo skutečnost.

„Budu vědět ráno, co jsme si tady povídali?“

„Když to říkáš, nebudeš. Já ti řeknu ještě tajemství. Já jsem Réš a ne Eržika.“

Toho na mně bylo moc.

„Réš je tam, na druhé straně.“

„Není, Árone, já jsem Réš, ostatní bylo jinak.“

„A kdo je ta, co leží v hrobě?“

„Je to moje sestra Eržika.“

„Neptej se jak a proč, nepochopil bys to.“

„To není možný, to není pravda.“

„Árone, to já jsem s tebou mluvila o Channach, to já jsem s ní mluvila, to já jsem vás viděla s Těleginem bez kalhot, to já jsem zabila manžela abych, byla s tebou, abych se mohla s tebou milovat, jako tvoje duše.“

„Proč, proč je to takhle, vždyť já jsem obyčejný... sedlák.“

„Jsi, Árone, nikdo obyčejný není, ty jsi vyvolený nebo tak, nevím, jak ti to mám říct, jsi, prostě máš milost už před narozením a jestli sis to zasloužil nebo ne, nevím, vím, že mne miluješ.“

„Ach Channach, co moje Channach.“

„Channach je ve mne Árone. Šáhni si na mně, jsem tvoje, obejmi mne.“

Objal jsem ji.

„Jsi to ty Réš, já nevím Eržiku mám rád, jsem blázen, ty jsi krásná, moje Réš. Jak to bude s náma dál, zůstaneš tu se mnou, chci, abys zůstala se mnou na věky, tak moc.“

„Ne noc Árone, to je ta věčnost, co vstoupila jsem já Réš k tobě abych tě objala a milovala, protože ty jsi mne okouznil svojí láskou. Až budu na tebe čekat.“

Mně se zdálo, že jsme srostli k sobě, v jeden kmen. Díval jsem se na ní v přítmí, na její křivky. Byly průsvitné, závoje vlnek v oceánu, víla, neskutečná z jiného světa. Vnímal jsem, Jakobech jí celou snědl, a bylo na ní pořád něco nového, co bych mohl obdivovat, byla jako *pramen*, co se mi tenkrát zdálo, že vyvěrá v chrámu ze skla pramen živého. Přitiskl jsem ji k sobě.

„Miluji tě Réš nebo ať jsi kdokoliv, cítím v tobě vůni Channach, miluji tě Réš, miluji tě z celého srdce, úplně a beze zbytku.“

Réš poslouchala a já slyšel její tlukot srdce. I duše má svoje srdce, pomyslel jsem si. A opět jsem se díval na průsvitné křivky jejího těla.

Nemohl jsem se ubránit dojmu, že jsme jeden nebo jedna nebo něco, co nešlo pojmenovat bytostí nebo čímkoli. Začal jsem se probouzet. Bylo ještě poměrně brzo.

„Řeš?“

Usmála se.

„Já jsem Eržika, tvoje láska, ze sna jsi mi to povídal, Árone.“

„Jak to, že jsi tady u mne, Erži?“

„Neboj se Árone, spí, nikdo o tom neví, spala jsem v kuchyni a potom mi byla zima a chtěla jsem být s tebou. Máš mne rád Árone?“

„Ano, Erži, víš, jsi tak mladá a já ti stačit nebudu, kdo ví, jak dlouho tady budu šlapat nebo pajdat; vzpomněl jsem si na starého Těleginna. Eržika se vrtěla a chtěla vstávat.“

„Počkej ještě chvilku.“ Objal jsem ji a tiskl. Dělalo jí to dobře.

„Chtěl bych si tenhle okamžik zapamatovat navěky.“

Rozednívalo se. Mladej už nemohl se dočkat, Eržika mu slíbila, že ho do školy odveze autem. No, abych se přiznal pravdu, taky jsem jej tajně obešel, podíval se pod kapotu. Auto vonělo novotou, pochromované součástky, klíčky byly vyleštěny k dokonalosti.

Dýchl na mně průvan města, jemného městského, ne hrubá železa kovářské práce, pluhy a brány. Snad nejdokonalejším motorem byla Slávie, která poháněla mlátičku či čert na vyorávání brambor.

Vrátil jsem se na lavičku a zdálo se mi, že se na mně bohyně trochu zlobí, že jsem snad dal přednost jí před Eržikou.

To už Eržika se štíhlým pasem obtočeným stuhou a s mašlí na zádech nastrojená v rukavičkách šla a vyzvala mne, abych zatočil klikou.

Nebylo to těžké, komprese ve válkách nebyla velká a motor naskočil okamžitě. Měl krásný takt. Andrej byl už v autě a pobízel mne, abych otevřel bránu.

Eržika mně lekce políbila a já cítil tu omamnou vůni, kterou jsem se marně snažil zařadit. Vůně neznámého parfému, spíš to bylo

mládí, nebo možná že jsem si vzpomněl. Byla to vůně malinkého mima natřeného olejíčky po vykoupání. Otevřel jsem vrata a Fordka T vyrazila. Byla sobota ráno a já si pomalu rozvrhoval práci.

Zajedu za Sorgem a to ráno, abych tam nezkejs, a dovezu mu pár pytlů pšenice a trochu žita, aby mi ji umlel na chleba, měl jsem rád spíš chleba pšenično žitný než žitný, který zase dýl vydržel.

Stejně jsem tam přidal trochu oleje. Zde se pekl chleba spíš bílý, mi připadal jako buchta, měl jsem rád chleba tmavý, dobře osolený.

Občas jsem experimentoval s podmáslím, posléze jsem zůstal u chleba, co se pekl tisíce let. Naložil jsem pytle a vyrazil na žebříňáku k Sorgovi.

„Nazdar chlapče,“ vítal mne, když uslyšel rachot. Potutelně se smál nebo to vyzařovala jeho hromotlucká postava.

„Hej Kchárl, složte to.“

„Nemám obavy, že by to nesložili všechno,“ rýpl jsem si po zkušenostech s dřevem.

„Hele, pojď si sednout, po ránu dáme jednoho,“ nedělej koloušky.“

„Hovno, já musím něco dělat, vole, ne se tejdež léčit.“

„Ty, stará vojno, tak fakt jednoho na dobrej kšeft.“

A ukázal na pytle.

„Tak jednoho, mimochodem, víš, že ti to vždycky zaplatím.“

„Ty nesar mě, Árone, víš, že jsem to tak nemyslel.“

„Já vím,“ a půldeci lavorovice byla ve mně, nesedl jsem si.

„Hele,“ a obrátil se na Žeňu, „nabal mu pár klobásek, aby ochutnal jeho tvrdé dříví, mimochodem, slíbil jsem ti, že pojedeme na dřevo.“

„Jo, budu rád, dám ti vědět.“ Žeňa přinesla klobásky, které tak voněly, že jsem rozbalil plátěnou utěrku a jeden jsem si vzal.

„Chceš?“ nabídl jsem mu taky.

Bez váhání si vzal.

„Ty dědku, dáš mu je a sám je sežereš, že se nestydíš, hudovala na něj.

„To je dobrý, mladá paní, my se srovnáme, že jo, mlynářskej.

Místo odpovědi zamlaskání.

Že jsou, dobrý Árone.“

„Jsou vynikající.“

„A to jsem tam dal jednoho psa.“

Viděl, jak jsem se zarazil.

„Dělám si prdel, ty vole.“

A nalil další půldeci.

„Fakt poslední.“

„Jo když jsme u těch psů, nemáš náhodou návštěvu doma?“

Váhal jsem, co mám říct a bylo mi divné, že o Eržice ví.“

„Jo byla, vlastně je u mne Eržika, sestra Tamary.“

„Já vím, to jsem nemyslel, v noci se sem stavoval Cigi Ferenc se svoji úderkou, říkali, že pojedou tobě, že jsi jim posledně nabídl, ať přijedou zas. Je s nima nová.“

„Jo to jsem jim řekl, že u mě je místa dost, ale nikdo tam nebyl.“

„No tak to je možná máš už doma.“

„No tě Bůh,“ vypravil jsem ze sebe. Mlynář se smál.

„Hele zejtra přijdem k tobě na návštěvu, samozřejmě oba se Žeňo a doneseme proviant a pobavíme se.

Půjdeš s nima do cerekvi?“

Řekl, pobavíme se a já věděl, že donese opět lavorovice, ze které mi bylo špatně.

„Tak jo.“ Těžce jsem vylezl na kozlík. Podal mi plátěnou utěrku s klobásama, kterou jsem neodmítl a odjížděl s obavami, že mám už imigranty v domě.

Už zdálky jsem slyšel, že je zle.

Jeho obytná maringotka byla zaparkovaná ve stodole, zejména otevřený a peřiny v oknech. Na lavici seděl Cigi cigárem, postavil se a zdravil vojenským salutováním.

„Nazdar Árone, ty kluku ušatej,“ buď ještě nevystřízlivěl z minulýho dne, nebo už má nakoupeno.

„Čou starej kozle, čudile stará páko,“ potřásl jsem mu rukou a lehce objal. Smrděl cigánstvím, ohněm a tabákem a dálkami, svobodou.

„Árone tejden, jo, nebudu dlužnej.“

„Jo řekl jsem,“ víš, že po tobě nic nechci, hlavně když nebudou dělat bordel.“

Smál se.

„No u nich je to s tím botelem trochu těší, je to jejich živobytí, ale tady, tady prostě nic, tady bude parjadok a disciplína jako na vojně.“

A přišly, Dlouhá Široká mne objaly, že mne málem rozdrtily a potom.

Potom přišla Inna a já měl ta chvění u srdce. Stydl jsem se jí obejmout, její ženskost. Měl jsem před očima, co jsme spolu prožily od Šmudly po poslední setkání. Bylo před chvílí, co se koupala v plechové vaně, jako Eržika, co se vracela a já, já ji našel u cesty já a Inna.

Objala mne kolem krku a přitiskla se ke mně. Já jsem ji lehce podržel. Báł jsem se, že je z křehké baňky z vánočního stromečku.

Cigi to viděl a bylo mu to jasné, co k ní cítím.

Nevím, jestli ona cítila to samé.

„Jsem rád, že jsi tady, Inno.“

„Ještě pořád nemluví,“ ubezpečoval mne Cigi, když viděl v kuchyni její kresbu.

„Já vím,“ odpověděl jsem a možná, že mi přeskočil hlas.

„No a tady je, je nalivajko, naše společnice, klavíristka a taky hudebnice, umí hrát na harmoniku, to uvidíš, Árone.“

Mladá žena se poněkud odlišovala od ostatních. Byla taková panenka s lícními kostmi a velkýma očima.

„Ty jsi Áron, slyšela jsem o tobě.“

„Ano, doufám, že nic špatnýho.“

„Ne holky mne vyprávěly.“

„Jakpak se jmenuješ?“

„Natalie, Nataša, Árone.“

Vítej, Natašo, smím ti tak říkat?“

„Jistě Árone.“

Nemohl jsem si pomoci, a měl jsem dojem, že tato dívka či žena je velmi, velmi inteligentní.

„Vítej, doma, Inno, dones prosím tě pálenku na uvítání a skle-
ničky, je to tam na starém místě.“

Skočil jsem do žebříňáku doufaje, že pes nesežral klobásy. Nestalo se a já jsem na stůl vyvalil klobásy, co jsem dostal od Sorga, byla toho plná mísa a nádherně voněly.

Byl tu chleba. Dvoulitrová láhev se rozlila skoro celá, každé deci.

„Tak vítejte, ať je u mě dobře.“

Cinknutí a koply ho do sebe včetně panenky, zakously klobásou a chlebem. Na sezení u stolu bylo dost brzy. Nejrychleji to pochopil Cigi.

„Tak děvčata rozdělte si práci, uvařte holubci a sejdeme se večer, že jo Árone.“

„Jo, řekl jsem, já musím ještě na pole. Když tak toho udělejte víc, večer přijde ještě Tamara, odpoledne Eržika a Andrej a Hannah.“

„Kdo to je Eržika, znám?“

„To je v pohodě, Eržika je sestra Tamary a Hannah to je děvče, schovanka.“

Při odpovědi jsem se nevím, proč podíval na Innu a neklamně jsem uhnul zrakem.

Zvedali jsme se od stolu. V podvědomí jsem chtěl, aby Inna jela se mnou, nestalo se. Zůstala, pomohla, protože věděla, kde co mám, byla tu doma.

„Jo,“ řekl Cigi, „Árone, ty vůbec nezamykáš, to není dobře.“

„Já vím, musel bych spravit zámky.“

„Hele, já ti je příští týden spravím, no já, mám známýho dráteníčka.“

Já jel alibisticky na pole a nic jsem nedělal, spíš jsem zajel k okraji lesa, natrhal pár lesních jahod a přemýšlel jsem. Bude tam Eržika, Inna, Tamara, Dlouhá, Široká, Panenka a Hannah a Andrej, Sorg se Žeňou.

Co chybělo. Ano vzpomněl jsem si na Channach a v duchu jsem se jí omlouval, že jsem na ní zapomněl, ještě na Réš a věčná souputnice, její ho obrazu Nahha Yakobbi.

Přemýšlel jsem, jestli se láska dá dělit. Cítil jsem se divně. Už se stmívalo. Najednou jsem uslyšel bublání motoru. Byla to nepochybně fordka.

Eržika věděla o mém místě, kde jsem se stranil lidí, věděla, kde jsem. Vystoupila. Beze slova jsem ji objal.

„Mám tě rád, Erži.“

„Přijela jsem pro tebe, ostatní říkali, jestli se ti něco nestalo.“

„Jo já už jdu a *pomali* jsem se chtěl začít zvedat.“

„Počkej chvilku, Árone.“

Lehla si a položila mi hlavu do klína a jí si nemohl nevzpomenout na Innu, jak lehávala na lavičce a dívala se do hvězd.

„Erži, hladil jsem jí po vlasech a cítil její vůni, já...“

Přerušila mne...

„Chceš něco říct, takto řekni nebo neříkej nic.“

„No já a ta žena, ta nemá Inna, my jsme bydleli spolu půl roku.“

„Já vím.“

Překvapilo mne to, jak to může vědět, když s ní Inna určitě nemluvila.

„Jak to víš?“

Trochu se natočila a já viděl obrys její tváře a krásné řasy a průhlednou rohovku.

„Já jsem ji poznala, Árone, máš ji přece v kuchyni nakreslenou. A Andrej mi říkal, než jsem odjížděla za tebou, dokonce mi ji ukazoval a říkal, to je ta, co šlape chodník.“

Vzdychl jsem.

„Ty jí máš rád Árone, že jo.“

Nechtěl jsem lhát.

„Asi ano, Erži, jiným způsobem. Nic jsme spolu neměli. Když ona je...“

„Kurva,“ dodala.

Nečekal jsem tvrdé slovo od Ester, poznala to, že jsem se zarazil.

„Promiň, já vím, že to není vada na kráse, trochu na ni žárlím.“

„Nemáš na co, já nevím, jestli ona to cítí obdobně, to opravdu nevím a nakonec vidíme se občas, když sem Cigi zavítá.“

„A Árone,“ a podívala se mi do očí, „se mnou, se mnou jsi si jist, že mě miluješ?“

Byla nádherná a nepomohla mi myšlenka, co se mi snažila vnutit Tamara, že je bestie, že si se mnou hraje, byla prostě skvostná, nádherná a já v tu chvíli zapomněl na Channach svoji duši, Vyměnil jsem jí za Erži, alespoň čas, pro okamžik.

„Ano, dal bych za tebe život

TDívala se na mne a já ji hladil po tváři. Zvítězila. Stmívalo se.
„Pojedeme.“

„Mám nechat auto tady?“

„Ne jeď přede mnou, koně to ustojí.“

Dorazili jsme. Andrej otvíral velkou bránu a ještě kousek ke stodole se nechal svést. Poznal jsem, že bylo nakrmeno. Ve velké kuchyni jsem se pozdravil s Tamarou a Hannah. Cigi byl pryč, na stole se kouřilo z holubků. Voněly zelím a mastným.

Andrej zůstal u auta. Eržika mu povolila jej nastartovat a objet kolečko kolem dvora. Prohlásil, že nemá hlad.

Zasedli ke stolu já a šest žen a panenka. Já jsem si náhle uvědomil, že to je ženský princip, co je ve světě nejdůležitější. Ženy jako nositelky živého a ubohej chlap, kterej *je spouštěč*.

Nevím, co si povídali a smáli se. Zkoumal jsem, kde je ukryta jejich ženskost, kde je to tajemství života, přitažlivost, náruč, která život objímá. Dotýkal jsem se jejich vaječníků, viděl, že u těch, které jsem miloval, byly navzájem spojeny, tvořily jeden celek, jednu bytost v tajuplném dítěti.

Vedle mne seděla Erži a Tamara, vedle ní Inna, naproti panenka Nataša, Hannah a Dlouhá a Široká.

„Árone,“ strkala do mě Eržika, „halo Árone. Ty ses nad něčím zamyslel.“

„Jo promiň a co Cigi?“

Na něho čekat nebudeme, určitě je v hospodě na karbanu.“

„Dobrou chuť.“

Jedli jsme a pochvalovali jídlo, byly i houby. Bylo vynikající, chutné, ale já jsem měl stažený žaludek.

„Dáme si trochu vína, co říkáte, dáme si do trumpety, mám sladké, pozor je dost silné.“

Eržika s Innou donesly dva půlitirové džbánky s červeným vínem. Nastala pohoda a lehká únava.

„Něco o sobě řekni,“ vyzval jsem panenku Natašu, prý hraješ na klavír.“

„Ano, zahraju vám, dojdu pro harmoniku.“

„*Ana* ráda tančí v dešti,“ řekla Dlouhá, „jak začne pršet, *slíkne* se do Nahha a začne tančit, ať je to kdekoliv, třeba ve městě na ulici.“

„Zavřeli ji do blázince. Nepřestala. Já myslím, že ji tam zavřeli ženský, protože se chlapům líbí, no nic přece nedělá, kdyby byla škaredá, neřekla bych,“ pokračovala Dlouhá.

Nataša se tomu smála.

„A co ty, Eržiko?“

„Já, já jsem vdova, svobodná.“

„A co děláš?“

„Nic.“

„Ona je jako její bývalá sestra, čarodějnice,“ odpověděla za ní Tamara.

„Rěš, Rěš byla tvoje sestra, že jo, řekla Dlouhá, teď jsem si vzpomněla, já jsem byla u ní, bože, to je úžasná podoba Eržiko.“

„Jsou to, vlastně byly dvojčky.“

„Moje srdce při vzpomínce na Rěš putovalo rázem na hřbitov k hrobu s Andrešem Těleginem.“

„Eržiko, vyčaruj nám.“

Smála se křemenným smíchem jako Rěš když jsem u ní byl.

„To já neumím, nejsem jako ona.“

Podíval jsem se na Tamaru, něco mi na ní nesesedlo.

Děvčata, holky trvaly na svém.

„Třeba budoucnost, Eržiko.“

„Dneska je sobota, sabat a u nás bylo zvykem, že se přečetlo z Tóry, z bible. Tak dobře, *přečtem* z bible a potom to Eržičino čarování.“

„Árone, přečti nám kousek, ty jsi tu domácí.“

Bylo ticho.

Inna mi podala bibli. Svět ztichnul. Venku bylo slyšet fordku, jak občas startuje. Praskání v kamnech a tikot hodin cágrovek.

Sounáležitost.

Začal jsem číst první řádek z Genesis. Eržika hnedle po první větě ji řekla plynule hebrejsky. Pochopil jsem, že to bude chtít po každé větě.

Ve chvíli jsem si uvědomil divnou společnost, byl jsem mimo své tělo a díval se jako v divadle, jako kulisák se shora na podium, na jednotlivé postavy a postavičky viděl jejich osudy minulé nikoliv budoucí. Co osoba, žena, to silný příběh. Eržika mne zatavila.

„Teď přečti exodus.“

„Na počátku Bůh stvořil nebe a zemi.

beréšit bara elohim et haššamajim veet haarec:

„Zvedni svou hůl, napráhni ruku k moři a rozděl je! Synové Izraele projdou skrz moře suchou nohou.

veatta harem et-mattecha unte et-jadecha al-hajjam uvkaehu veja-vou vene-jisrael betoch hajjam bajjabbaša:

Hospodin Mojžíšovi řekl: „Napráhni ruku nad moře, ať se vody vrátí zpět – na Egyptány, na jejich vozy i jejich jezdce.“

vajjomer ADONAJ el-moše nete et-jadecha al-hajjam vejašuvu hammajim al-micrajim al-richbo veal-parašav:

Mojžíš tedy napráhl ruku nad moře. Když nastalo ráno, moře se vrátilo na původní místo a Egyptané utíkali proti němu. Tak Hospodin vmetl Egyptány doprostřed moře.

vajjet moše et-jado al-hajjam vajjašav hajjam lifnot boker leetano umicrajim nasim likrato vajinaer ADONAJ et-micrajim betoch hajjam:

Jak se vody vracely, pohřbily vozy i jezdce, celé faraonovo vojsko, jež vešlo za Izraelity do moře. Nezůstal z nich ani jeden.

*vajjašuvu hammajim vajichassu et-harechev veet-happarašim lechol
hbel paro habbaim ahharehem bajjam lo-nišar bahem ad-ehhad:*

Skončil jsem, protože jsem viděl, jak se děvčata začínají netrpělivě mlet.

„Amen.

„Eržiko, prosím.“

„Co když se vám to nebude líbit. Já říkám vždycky pravdu.“

Podívala se, zrakem jí vzkazovala.

„Potřebuji tvoji fajfku Árone, *nejlepší* tabák, co máš od Tamary.“

Dal jsem jí fajfku a Inna z plechové krabice jí nasypala a zapálila.

„Potřebuji největší svíčku, co má tady Áron z Hromnic.“

Tamara donesla svíci i zapálila. Zdálo se, že by to bylo, ale nebylo.

„Na stůl položte nejhezčí šátek, co máte.“

Posléze se na stole objevil šátek, který kdyby nebyl čtvercový, zasáhl by celý stůl. Byl vlněný, černý s pronikavě fialovými krásně vyšívanými květinami, co jsem kdysi viděl na Rěš. Zůstala hořet svíce.

„Položte lokte na stůl a rukama si držte lalůčky u uší, neboť pravda, kterou uslyšíte není z tohoto světa.“

„Já Eržika Rěš, čarodějka z Vagašu vyzývám tebe, Bože všemohoucí, dej mi, co mi dlužíš, co dlužíš nám přítomným, všem co jsme živí či mrtví, či co mrtví teprve budeme.“

„Erži, On, On nám nic nedluží.“

„My *čarod* víme, že nám dluží za to, že nás stvořil a my musíme žít. Je nám dlužen budoucnost, protože každý z nás musí překročit práh horizontů, abychom se mohli vrátit.“

Bylo ticho.

Nikdo neoponoval. A já slyšel poprvé v životě rouhání, že se člověk postavil bohu a neprosí jej o milost, nýbrž mu nařizuje, aby řekl, co chce slyšet, aby prozradil tajemství, které střeží mimo něj.

V přítomí jsem viděl její oči prohlízející tváře sedících u stolu i dohromady. V tabákovém kouři jsem cítil a pochyboval, že je to Eržika, že je to Řeš. Dostal jsem strach.

Nedala zastavit. Z očí jí tekly slzy.

Vidím obrovskou včelu, no není to včela, obrovský sršen hermafrodit, se snáší nad námi

A sršen bude sát naše duše, dokud jej duše nezabije a sršen to bude válka.

Miliony a miliony lidí půjde na porážku hůř než dobytek bez užitku.

A Bůh se nás nezastane.

A trápit se budu lidi jako s uhlem a podpálí i jejich stavení.“

Všichni u stolu si drželi lalůčky. Chtěli je převrátit do ucha, aby nic neslyšeli. Nechtěli slyšet.

„A Eržiko, co máme dělat?“ Ozvala se panenka, od které by to nikdo nečekal.

„Všichni, co jste a slyšíte, číňte pokání, prodejte, co máte a dejte se na cestu, dojděte na břeh a projděte jako v moři Egyptě. Tak splatí vám Bůh dluh, co vám dluží.“

„A co láska?“ Snad abych odlehčil atmosféru, usmála se.

Rozsvítili jsme.

Panenka začala hrát na harmoniku překrásně a trochu vína a za půl hodiny se zábava rozproudila. Přišel Cigi a vzal housle, Andrej a najednou, jako bychom na proroctví zapomněli, chtěli jsme zapomenout.

Byl jsem na rozpacích, h tolik jsem chtěl být s Innou, Eržikou, Channach, Tamarou s každou zvlášť, bez dokazování, kterou miluji víc, protože to víc už nešlo.

Bylo to špatně? Byl jsem vystrašený.

Řekl jsem si, že jim přečtu zítra Arzénův dopis. Čarování mne k tomu navádělo. Pil jsem víno a dost a všiml jsem si, že Eržika

taky, donesli jsme další dva pětilitrové džbány, tancovali jsme čardáš a bylo nám dobře.

Na chvíli jsme na stěně z ohně zapomněli nebo chtěli zapomenout. Já jsem měl živé, co jsem miloval vedle sebe. Přál jsem si, aby to bylo věčně, každý den se opakoval, miloval jsem je, lidi, lásku.

Zábava houstla, přišel na řadu kankán a ztráty rovnováhy, pomalu toho měl každé až až. Nevím proč, vzal jsem si klobouk a fajfku.

„Musím na vzduch,“ oznámil jsem soukmenovcům. Cigi už občas brkl na strunu, odpočíval s hlavou na stole. Nenechal si vymluvit, ať jde spát. Já jsem se sotva vypotácel na zápraží, že si sednu na dlouhou houpací lavici. Venku bylo příjemně chladno. Obloha jasně zářila hvězdami, a protože tu nebyl jiný světelný zdroj.

Na lavici ležela Hannah a dívala se do hvězd jako já, často, všiml jsem si jejích očí, byly jiné než u ostatních žen, netvořily Ájin.

Spodní víčka byla v rovině, možná, že se zdálo, že prohnutá spíše nahoru a vrchní se otvíraly jako reflektory. Mezi dívkou a ženou s dokonale vypnutou lícní kůží.

„Myslel jsem, že jsi s Andrejem.“

„Jo, Árone, šel spát do stodoly,“ uhnula mi, abych si mohl sednout.

„Díváš se na hvězdy, Hannah?“

„Ano,“ a všiml jsem si Tamařinu práci ve vyjadřování, což y jinak skončilo na prostém JO.

„Myslíš, Árone, že se někdo dívá na hvězdy a říká si, jestli se odsud dívá někdo i tam.“

„Určitě Hannah, vím to.“

„Opravdu.“

„Ano, na jedné z těch hvězd je jedna dívka na houpačce úplně stejná jako ty a ptá se na to samý

„Opravdu?“

„Ano jsem o tom přesvědčen.“

„Chtěla bych s ní mluvit.“

„Co bys jí řekla?“

„Ať se nebojí, že není sama, že tu jsem i já, Hannah.“

„Ty už nejsi sama.“

„Už ne, byla jsem a vím, co to znamená samota, jaké je to smutek.“

„Máš Tamaru.“

„Ano a mám ji moc ráda i ona mne, učí mne psát, číst počítat i pracovat ve kšeftě.“

„Já vím, má tě moc ráda. A ty Árone, máš ji rád?“

Byl jsem pod párou. Vnitřní hlas říkal, abych si dal pozor, co řeknu. Abych třeba neublížil.

„Mám.“

„A proč spolu nejste? Protože je taky Hyrschová?“

„Je to složité Hannah, vím, že bys to pochopila. Já jsem Tamaře nabídl, ať bydlíme. Ona odmítla. Ano, no spíš mi neodpověděla a tak nevím, jestli chce, jsem starý a ošklivý, podívej se. Hannah se usmála.“

„Jsi, přitažlivý Árone, máš něco, co nevím, možná nějaké kouzlo nebo tajemství.“

„Nevím o tom Hannah. No, Tamara tě má ráda, mluví o tobě a jednou, jednou když jsem zalezla k ní do postele řekla, že zná tvoji duši, Árone.“

„Hm,“

Byl jsem unaven, že jsem sotva komunikoval. Hannah byla nevyčerpatelná.

„Árone, myslíš, že Eržika umí čarovat, že je čarodějnice z Vagašu.“

„Všiml sis, jak se vzpírá bohu všemohoucímu, to přece nejde.“

„Nevím, ne, znal jsem opravdovou čarodějnici, zoufale krásnou.“

„Kdo to je?“
 Váhal jsem, jestli jí to mám říct. Naléhala.
 „Je to, byla to Réš, sestra Eržiky a Tamary.“
 „Já vím, je pochována na hřbitově, to se smí?“
 „Určitě,“ aniž bych to musel zdůvodňovat, a Tamara, Tamara je
 ..., čarodějnice?“
 Usmál jsem se
 „Mně třeba naučí čarovat.“
 Usmál jsem se.
 „Zeptej se jí, myslím, že už si přičarovala tebe.“
 „A jak se mám zeptat?“
 Normálně.“
 „Jak říkáš, tak až budete sami se zeptej Tamary: Tamaro, jsi čarodějnice?“ Musel se trochu v duchu pousmát, protože až se jí bude ptát, pochopí, že to má ode mne.
 Ptát se nemusela. Už drahnou dobu stála ve dveřích a nerušně poslouchala, všiml jsem si jí až teď.
 „Ty Árone já a čarodějnice, ty podšívko, co jí bulíkuješ a valíš šrouby do hlavy,“ smála se a hrozila mi.
 „Hannah jdeme, už končíme, dobrou noc Árone. Když on dobře vypráví, dobře se s ním povídá, Tamaro.“
 „Jo dobře se nám povídá.“
 Zvedla prst a pohrozila mi. Hannah vstala a podala mi uctivě ruku, což běžně nebylo.
 „Tak dobrou noc mladá slečno a tobě taky Tamaro, nechcete spát tady.“
 „Ne, projdeme se a *budem* si povídat třeba o čarodějnicích. Něco jí naučím, třeba aby nevěřila chlapům, jako jsi ty.“
 „Myslím to dobře. A Eržika?“
 Otázka se zdrhla ve vzduchu.

„Nechce jít,“ řekla klidně Tamara, „že zůstane a zítra pojede do města a v neděli přijede.“

„Bylo to divné. Zvláštní pocit něco nás spojovalo a zároveň rozdělovalo. Prošli brankou do jiného světa. Zůstal jsem stát a díval se na hvězdy. Řekl jsem polohlasem:

„Jsi tam, Árone Hyrschi, sedíš na lavičce. Co bych ti řekl. Jsem rád, že nejsi sám.“

Tabák pomalu docházel a já jsem usínal. Moje stará kostra ležela na lavici, nebyl jsem přikrytý, jen jsem jako zdálky slyšel

„Árone, pojď, jsi si lehnout.“

Slyšel jsem ještě v povzdálí, že panenka hraje smutné písničky. Zaslechl jsem něco od Čapkovského, respektive úryvek z Labutího jezera, začátek a potom, bál u prince.

Slyšel jsem z povzdálí přání dobré noci. Ráno jsem se probudil a nevěděl jsem, kde jsem. Byl jsem ve své posteli.

Vedle mne byla Eržika nalepená na mně a vedle ní Inna, která měla opravdu málo místa. Pohnul jsem se. Byl jsem oblečený a bylo mi vedro. Eržika otevřela oči.

Na můj tázavý pohled směrem k Inně neodpověděla. Už bylo poměrně dost hodin. Dobytek to dával dost jasně najevo. Vzhůru byla i Inna dívala se na mně jako provinilej pes až se mi srdce ustrnulo. Nevěděl jsem, co mám dělat.

„Árone, kterou z nás miluješ a nevymlouvej se.“

„Já, já já..., nevím,“ koktal jsem. Obě se lehce pousmály nad mými rozpaky. Venku jsem opět hrát harmoniku, hrála celou noc Čajkovského, no po troše probrání jsem usoudil, že to jsou cigánské housle. Venku šuměl déšť.

„No tak, Árone, co nám odpovíš.“

„Já mám rád obě, obě jste originál, krásné a nevšední a já si vás nezasloužím, nechci se vás vzdát tím, že něco nesmyslného řeknu.“

„My si nepřekážíme, že jo, Inno, unesli bychom to.“

Vstal jsem, spíš jsem se snažil zmizet a *utýct*, a rozespalý, značně nedobře ustrojený jsem vyšel na vzduch.

Pod krovem seděl cigán s retkem v hubě chovaný před drobným deštěm před sochou bohyně.

Na špičkách tancovala v blátíčku panenka Natálie. Byla úplně nahá. Byla dokonalá. Stál jsem s hubou otevřenou, nevěřil svým vlastním očím.

Vzpomněl jsem si, jak jsme se starým Těleginem stáli před Řeš. Cigán Cigi Ferenc na mně znalecky mrkl a tiše pošeptal:

„To je divadlo co, to je splákl, pro tebe a pro mě. Déšť trochu zesílil a jeho kapky se tříštily o její tělo jako o buben. Za mnou se objevila Eržika.“

„Je krásná, úžasná, že jo, Árone.“

„Je,“ a snažil jsem se, nedívat, styděl jsem se.

„Dívej se Árone, mně to nevadí, já se taky budu dívat, je krásná, není na tom nic pohoršujícího.“

Uviděl jsem Innu. Přinesla jí můj župan. Bylo po představení, byl čas na horký kafe. Stejně byla neděle a nic se nedělalo.

„Nepojedeš se mnou, Árone?“

„Ne je tu kluk a hosti.“

„Dobře,“ neodporovala, přijedu v sobotu, domluvili jsme se, že se rozloučím se společností. A Cigi dodal

„Jo v sobotu, odjíždíme, přijed', Eržiko.“

A bylo nedělní ráno, jít do cerekve, svátek. Poseděli jsme s Cigi.

Byla neděle. Řekl jsem Cigimu, že my s Andrejem půjdeme do cerkvi, jestli půjde fraucimor s náma. Dali jsme kafe a k mému překvapení jsme se dohodli, že půjdeme, dokonce i Eržika zaslechla před odjezdem, že půjde taky a že se potom stavíme na hřbitově. Cigi se chtěl stavit v hospodě, ale to jsem odmítl.

Měl jsem alkoholu dost a nejraději bych byl sám, nevím kde. Podivný průvod se vydal na cestu, vpředu chlapi, my dva a malý Tělegin, který nám záhy utekl do auta za Erži. Bublalo a jelo krokem za náma, potom ženy, a kdybychom se nebavili ovšem možném i o tom, že odpoledne každý zaleze se dospat, tak mne to připadalo najednou jako pohřební průvod s fiakrem, věnce scházeli.

Museli jsme projít celou vesnicí. Obvykle jsme počkali před vchodem na Tamaru a Hannah, které se odlišovaly, ne že by se za nás styděly. Obraz maškarního pohřebního průvodu byla dokonalejší, lidé, sedláci, služky, majetní i nemajetní mířili do církve. Mimochodem i farář byl jedním z prvních, co koupil automobil. Docela mne překvapil.

Zastavili jsme pod kopečkem kostela, vyzváněl a já doposud nerozeznal, jestli to je hrana nebo svolávání ke mši. Nemohli jsme si nevšimnout poznámek a ukazování prstem dětí na nás. Padávali útržky slov o čarodějnicích z Vagašu, nebo ta co otráвила, štetky, židi, bezvěrci, a na mně. Neměli mne kam zařadit, protože se mne báli, že vím, jak to chodí na druhé straně, přitom jsem nevěděl nic, báli se, že je uhranu či co, možná že mám smlouvu s ďáblem.

Do kostela už šlo každé pohlaví zvlášť, já na své místo s Andrejem a Cigim, ženský zaplnily celou dlouhou lavici. Mše byla zahájena. Nemohl jsem si pomoci, farář, už než jsme přišli, věděl o našem anšamblu. Zvládl to však profesionálně a perfektně, nedal nic najevo.

Já jsem hlavou byl otočen k oltáři. Oči mi šmírovaly na obraz. Co kdyby se otevřel. Po mši jsme se setkali s kamarády, s rodinou, kde se říkalo U vlků a Rezků a s mlynářem, se kterým jsem se domluvil, že až odjedou, pojedeme konečně na dřevo.

Vezme sebou i dva *helfry* a budeme dřív hotovi. Cestou jsme se stavili již bez Cigiho na hřbitově. Vzpomněl jsem si na dopis, co jsem jim chtěl přepsat.

A na lavičce u hrobu Řeš s Těleginem jsem ho přečetl. Myslel jsem, že to nebude nic znamenat, že by nikam neodjely. Mýlil jsem se. Dokonce jsem cítil i na Andrejovi, nevím, zda na to měla vliv fordka, že by jel do světa. Hm, jeho svět netvořím já a zemědělský statek. Je osobnost, která se dere a otvírá svět, složitější, nebezpečnější nebo prostě jeho. Možná, že toto bylo místem nejsprávnějším.

„Árone,“ oslovila mne Eržika, my už jsme mluvili s Tamarou sami, přemýšlíme o Americe.

„O čem?“

„O tom, že bychom odjeli. Slyšel jsi, jak na nás ve vesnici ukazovali.“

„Já vím, my přece nejsme židi, chtěl jsem říct Hebrejci, chodíme do kostela a jsme pokřtěni.“

„To je pravda, Árone“ řekla Eržika, „podle bible, podle bible jsme židé od Abraháma.“

Chtěl jsem oponovat. Potom jsem si uvědomil, že má pravdu.

„No podle bible by se mělo dodržovat desatero a první je budeš milovat Boha svého všemohoucího nebo tak nějak je první z desatera a Eržika ho včera úkolovala a říkala, že je dlužnej nám za to, že jsme se museli narodit.“

Tamara mne překvapila.

„Ano je nám dlužnej.“

Bylo to poprvé, co jsme spolu hovořili na náboženské téma.

„Co nám je třeba dlužnej?“

„Lásku,“ odpověděla panenka Natálie klidně. Dlouhá a Široká seděli bez hnutí. Inna koukala do země.

„Vždyť on je láska sama. Tak proč nás nechá zemřít?“ děla klavíristka, která se jako zbývající trojice živila nejstarším povoláním.

„To že se vyspíme za prachy nebo i zadarmo pro propagaci, to ještě není láska.“

„Vím a ohlédl jsem se na mladého a Hannah. Zdálo se mi, že bychom neměli před nimi takhle mluvit.

„Lásku umí jenom naše duše,“ řekla panenka.

Nechtěl jsem zabřednout do filosofie s klavíristkou nalivajko, protože jsem právě proto odcestoval do místního, překrásné, čarovného, divného a divokého kraje.

Za pomníkem byla plná láhev. A skleničky na půldeci. Trošku špinavé. Foukl jsem do nich a nalil na památku na druhé straně.

Neštíteli se a já věděl, že sem mám donýst další dvojlitrovku. Potáceli jsme se domů. Kluk ještě lovil cestou v potoce raky a vytahoval se s nima před Hannah. Nejevila zájem, byla to už slečna.

Těšili jsme se na nedělní oběd, že se dobře najíme. Doma byla uvařená zelnačka a brambory s podmáslím. Zvonilo poledne.

Odpoledne se nikdo nesnažil o konverzaci, ženský se natáhly na lehátka z dřevěného proutí, co vytáhli z Cigiho hotelu, zalezly do vejměnka a já si šel schrupnout do stodoly.

Nastal unavený, urousaný nedělní večer. Bylo zde napětí mezi mnou a Innou.

Skromná večere, kdy se obsloužil každý sám. S cigánem jsem si zakouřil. Tahal mne do hospody. Odmítl jsem. Šel sám, údajně v rámci kšaftů, což jsem chápal.

Andrej trochu posmutněl, že mu odjelo auto. Spal jsem sám, Inna nebyla, no asi jsme nechtěli vést hovory o ničem, zkrátka byl jsem unavený.

Posunul se čas a dýchal staletým systémem hodnot drobného zemědělského státu a ve chvíli pro tento čas jsem měl dojem, že je to nejlepší co může být. Druhý den ráno Cigi rozděloval úkoly, kdo pojede s ním, kdo tu zůstane mně k dispozici, kdo uvaří, kdo bude prát vše do patřičných detailů.

Zůstal jsem na statku sám. Dle předchozí domluvy s mlynářem

jsem si byl vědom, že konečně pojedeme na to dřevo. Zapřáhl jsem a dojel pro něho.

„No nazdar chlapče,“ zdravil mne z dálky.

Nezajížděl jsem do dvora. Mlynář Sorg vzal sebou i dva své pomocníky. Neodporoval jsem. Naložili náradí a pily sekery a klíny provazy a škrabky v neposlední řadě přišla mlynářka s košem plným žrádla. Já jsem si uvědomil, že jsem nechal svoji svačinu doma i část náradí.

„Hele stavím se ještě doma, zapomněl jsem svačinu a sekery.“

„Mám žrádla hodně, dost i pro tebe,“ řekl automaticky, když si zapaloval fajfku.

„To nevadí, stejně se stavím, jedeme kolem.“

„Jak chceš,“ a nasedl na kozlík jako ředitel a kapitán lodi a pokynul, abych vyrazil. Patřil mu celý svět a z hrdostí přehlížel krajinu jako panství. Uvědomil jsem, si jak je s touto čarokrásnou zemí srostlý. Měl místo nohou kořeny a neexistovalo nic, co by je vyrvalo. Práce a dřina, alkohol a tabák, ženská a střecha nad hlavou a pokora k Bohu, to bylo sečteno a podtrženo, žádné filozofování, jednoduchost a definování jasných priorit, to bylo čistý život v kraji. Nemohlo nic narušit, žádný čas.

A přece. Přijížděli jsme v pohodě k naší chalupě a každý si užíval pocit před dřinou, sounáležitost před vykonávanou prací.

Než jsem zastavil poblíž chalupy, měl jsem divný pocit. Byly to otevřené malé vrátka. Cigi mi podle slibu opravil zámky. Nezdálo se mi, že bych zapomněl zamknout, nahmatl jsem klíč v kapse.

„Že bych nezamkl?“ Říkal jsem nahlas pro sebe. Sorg to slyšel.

„Půjdu s tebou,“ a vzal sekeru, ostatním dal pokyn, ať zůstanou u koní. Malá vrátka byla vypáčená.

„Bacha mužou tady ještě být,“ a podával mi klacek.

Otevřel jsem a viděl, že je zle. Cítil jsem petrolej a viděl černý dým, jak se valí z předsíně.

„Honem,“ mlynář nezaváhal.

Strhnul prostěradla, která mi vyprala Cigiho armáda, namočil v kádi. Vpadli jsme dovnitř. Hořelo v seknici, postel. Všude byl štiplavý petrolejový dým, naštěstí podlaha zde byla ještě z udusané hlíny, nic nehořelo. Hodili jsme na postel prostěradlo a utíkali pro vodu.

Sorg zavolal i pomocníky a oheň jsme uhasily. Bylo štěstí, že jsem se stavil, jinak by chytil strop a bylo po všem. Jako kominíci jsme si sedli na kamenech na náspu. Po chvíli jsme šli zpátky a vystěhovali jsme ohořelé zbytky, slavník a seškvařenou peřinu.

„Dneska na dřevo nepojedem, Árone, máš trochu vápna a mýdla? Omyjeme stěny od mastnoty a potom je přetřem vápnem, nic se neboj, starý brachu. A pošlem pro četníka. Kdo to mohl udělat?“

„Je to divné, já, já nevím Sorgu, myslel jsem, mysle jsem, že tu nemám nepřítele kromě Oříškáře, který by mne nenáviděl tak, aby tohle udělal, vždyť jsem dneska mohl být na holo. Mám to sice pojištěný,“ odmlčel jsem se.

„Někdo to udělal. Nic se ti neztratilo?“ Podíval jsem se kolem, nezjistil jsem nic.

„Ne.“

Ve vyklizené místnosti se začouzenými stěnami byla i plechová konev se zbytky petroleje.

„To je tvoje?“

„Ne mám taky takovou, je ve sklepě.“

Šel jsem se podívat a skutečně moje konev tam byla. Byla to vlastně velká konvička s korkovým špuntem, aby petrolej nesmrđel.

„A co tohle?“ Na stěně byl patrný velký nápis přes celou stěnu. Bylo tam napsáno: Smrtíš šmudlo, a vedle toho nakreslená šestcípá hvězda.

„Sorgu,“ stál jsem celý zkoprnělý, „já, já přece nejsem žid.“

„Já vím, já to přece vím.“

Bylo chvíli ticho.

„Sorgu, prosím pomoz mi, než se malej Andrej vrátí, opravíme. A tak se stalo. Umyly jsme stěny a nabílili třikrát. Pach petroleje v zadušené místnosti byl stále přítomen.

Mlynář poslal i pro postel s peřinama, byla extrovní. Samozřejmě jí nechtěl zaplatit. Svým pomocníkům řekl, ať odnese i spálené zbytky a zámky.

Kromě smradu z petroleje se nic nestalo. Donesli jsme koš a jedli jsme. Já jsem moc nemohl.

„Máš pušku?“

„Jo mám.“

Přišel četník.

„Árone, máš podezření, někdo tě nenávidí.“

„Nemám, opravdu nemám.“

„A něco se ti ztratilo?“

„Ne. Kdybychom se náhodou nestavili, tak je to, bylo by všechno pryč, včetně dobytka.“

„Ze dřeva bychom se vrátili až k večeru.“ Sorg přitakal.

„Co nápis? Víš, Árone, nejvíc mne dělá starosti židovská hvězda. Máš pověst divného člověka, víš, že už jsi měl být mrtvý a lidi se tě tu bojí, že máš pletky s *čarodějnicama*, černou magií a v dnešní době, v dnešní se do dá lehce svést na židy, je toho všude kolem a máš i jméno Áron, Áron Hyrsch, Áron, to byl přece bratr Mojžíše, ne?

„Jo,“ přitakal jsem, takové mi dali.

„Kdo ti je dal?

„No rodiče přece, já jsem je moc nepoznal, vyrůstal jsem v děrevně jako je Vagašu a potom, potom přišel pán. Rodina, která mne vzala na pár let k sobě, jako Andrej.“ uvědomil jsem si jak náš osud s Andrejem je podobný. Učil se a studoval. Byli starší a oba

záhy zemřely, měl jsem je moc rád. Já nejsem žid, nemám žádnou obřízku, to by mi přece udělali, kdybych byl malej a nevěděl o tom. Proč se *menuju* Áron, to nevím.“

„No musíš být opatrněj, seš skoro na samotě...“

„No já, já se o sebe nebojím, co já, bojím se o kluka.“

„Může být u nás.“

„Díky, dal bych ho na čas Tamaře.“ Vzpomněl jsem si na Arzénův dopis a v ten moment mi to přišlo jako nejlepší řešení. Mlčel jsem.

Sedli jsme si venku ke dřevěnému stolu černí jako čerti, mlynář si tu barvu asi užíval. Já jsem vytáhl flašku a jídlo. Bylo už odpoledne.

První přišel Andrej.

„Co se stalo, Árone, ve vesnici mi říkaly, že shořel celý dům ...“

„No hořelo od lampy, petrolejové lampy, už je to v pořádku. Ať ráč, že to bude ještě chvíli trvat, možná den, dva než se to vyvětrá,“ řekl jsem a ostatní pochopili, že víc informací chlapec nepotřebuje.

Šel se podívat domů a za chvíli se vrátil.

„Hm skoro se nic nestalo. Trochu to smrdí, Budeme spát ve stodole nebo ve vejměnků.“

Za chvíli se otevřely vrátka a přišla celá udýchaná Tamara a Hannah s ní. Když mne uviděla, stres opadl. Poslal jsem Hannah a Andreje na zahradu udělat pořádek. Šli rádi, protože jsem jim dal za práci vždycky pár drobných.

Řekl jsem Tamaře, co se stalo.

„Tamaro, nepoznáš konev od petroleje?“ Četník donesl trochu očouzenou, velkou konev.

„Bohužel, Árone, najdeš ji v každé chalupě, vozí mi v ní petrolej, kupují si jí celou včetně obsahu.“

„No a nekupoval někdo navíc?“

„Ne toho bych si všimla, každéj chce pouze jednu, protože poměrně dlouho vydrží.“

Četník pokrčil rameny. Poprosil jsem Tamaru, aby nám uvařila kafe. Ráda přitakala.

„Máš pušku, Árone?“ Zeptal se český četník.

„Mám, na půdě, je zakonzervována z války.“

„A náboje, náboje máš?“

„Mám.“

„Tak hele, kdyby něco, klidně střílej, já nepostavím za tebe.“ Velká vrata byla otevřena dokořán a já viděl sedláka od Vlků a jeho kamaráda od Resků. Koukali kolem a až na to, že jsme byli černí, což u mlynáře a jejich pomocníku byla opačná barva, nic neviděli, nebylo co.

„No mysleli jsme, že hoří tak jsme přišli hasit.“

„Díky, dáte si?“ a nalil sklenku. Nesedli si, že už půjdou a odešli. Najednou jsme slyšeli lomot a dav lidí se vyrojil za zatačkou před bránou.

Cirka dvacet pět lidí ženy i muži, jádro z vesnice a hospody se vsunulo před násep na cestu uvnitř statku.

Koukali, že nic neviděli, pár černech a policajta a Tamaru, jak spokojeně sedíme u stolu. Očekávali shořelej dům. Možná tomu chtěli. Když nic, tak přišli očumovat a byli rádi, že jim neshořel jejich domek. Cítili se napáleni, či zda zas nemám pletichy s duchama nebo co.

„Árone *Harši*, my tě tu nechceme,“ a přidala se další ženská,

„co jsi přišel, jsou samé potíže. A do církve se svejma cigánkama a kurvama, co je tu živíš, tě nechcem vidět, Bůh tě nechtěl.“

A máš ještě pletky s židama, co ukřižovali našeho Hospodina, smrdíš jako oni, už jak se jmenuješ, vezmi si pár švestek a táhni, odkud si přišel, jdi do prdele.“

Nestačil jsem na nic reagovat. Četník vstal a houkl na ně.

„Tak pozor, kdo má obvinění, tak jej řekněte.“

Z davu se ozvalo:

„Je to smradlavej žid a má pletky s ďáblem a s cigánkou a kurva-
ma a čarodějkami. Bůh ho nechce, to všichni vědí.“

A další hlas z davu jej podpořil: „Škoda že mu stavení neshořelo.“

„Co o tom víte?“ Zeptal se četník a nahlížel do davu. Ošivali se.

„Je někdo, kdo to udělal, ať se přizná nebo o tom ví?“

Místo odpovědi se ozval smích davu.

„To by musel *bejt* blbej nechat se zavřít pro budižkničemu jako
je Áron Hyrsch,“ a další dodal „jako bychom to udělali my všichni,
že jo sousedé.“ Ozvalo se souhlasné mručení. T

„Jestli nic nemáte, padejte domů, tady není nic k vizitýrování.
Vězte, že na to přijdu, on mi to další z vás donese, až mu zvorá jednu
řádku na ouvrati a já ho zavřu, až zčerná.“

Lidi se smáli při pohledu za něj, kam se dívali na nás na černý.

Odcházeli s tím, že ještě není konec. Mlynářův pomocník zavřel
vrata. Sorg se na mně obrátil.

„Není to jednoduchý, jak jsem si myslel, Árone?“

Vzdychl jsem.

„Já vím, není, já jsem jim nic neudělal.“

Bylo chvíli ticho a četník řekl.

„Možná právě proto, že jsi jim nic neudělal, tady každej o každým
ví a dívají se do talíře. Ty jsi, jiný Árone, ty od nich nic nepotřebuješ.“

Stmívalo se. Sorg i policajt se se mnou rozloučili a odcházeli
s tím, že jim náradí přivezu. Zůstal jsem s Tamarou sám.

„Tamaro, může Andrej spát dneska u vás?“

„Samozřejmě Árone, můžeš i ty jestli chceš.“

„To ne. To by vypadalo, že měli pravdu, i když mi na nich tolik
nezáleží. Víš, jak jsem četl dopis od Arzéna, asi bych měl poslat
Andreje, co myslíš?“

„Myslela jsem si, už je velký a chytrý. Já Árone, já pojedu
i s Hannah.“

Další věta zazněla jako výstřel.

„Pojeď s náma, pojedete i Eržika.

Bylo ticho.

„Ne Tamaro, já, já potřebuju čas, chtěl bych se podívat ještě domů do Moravy a potom, kdoví co bude poté, a vrátím se sem, možná.“

Nic mi neodpověděla, předem věděla, zodpovím.

„Nevím, jak to přijme, a vysvětlím Andrejovi. Jsme na sebe tak upnutí.“

„On je už velký a viděl jsi ho s tím autem, prostě ho nepřesvědčuj, řekni, že je možnost, já s Hannah jsem neměla problémy a myslím, že se o tom i bavili. Říkal, že by jel, ale nechce, že bys tu zůstal sám, měl bys jet s ním.“

„Obě polodospělé děti se vrátily. Vysypal jsem pár drobných na stůl a rozdělil na dvě hromádky. V

„Víš Andreji, že Hannah pojedete do Ameriky?

Divil se, odkud to vím, tajemství.

„Jo vím, tati.“

„Chtěl bys jet za Arzénem, vím jak si posledně... „

„Já už nejsem dítě. Pojedeme?“

„No jel by si napřed s Eržikou a Tamarou a s Hannah, dělal bys jim ochránce, já musím vyřídit spoustu věcí a možná, že přijedu za tebou nebo ty se po škole vrátíš, co říkáš?“

Zarazil se. Ozvalas se v něm už touha po samostatnosti a nemohl přiznat před slečnou, že mu bude smutno.

„Budeme si psát a za chvíli se zase uvidíme.“

Tamara se přidala.

„Budeš nás chránit Andreji, pojedeme za Arzénem, co říkáš?“

Vzdychl.

„Tak jo, radši kdyby jel táta s náma.“

„Tak běž nakrmit.“ Schválně jsem chtěl, aby to vypadalo jako běžná záležitost. Ozvalo se zase ach jo.

„Hele dneska můžeš spát u Tamary, než chalupa vysmrkne.

„A ty Árone?“

„Já budu buď ve vejměnku, nebo ve stodole.“

„Já zůstanu raději s tebou, Árone.“

Byl to okamžik, který ho dělil před cestou do velkého světa.

„Pomůžu ti,“ řekla Hannah a byla ráda, že její mladší bratr pojede s ní. Odešli krmit a já zůstal s Tamarou sám.

Seděla naproti mně, mladá plná života a očekávání. Klepaly se mně ruce. Zapálil jsem si fajfku a najednou při tom vypitém kafi a dýmu to na mně padlo, nesmírná úzkost a tesknota.

Nebrečel jsem. Z očí mi tryskaly slzy jako potoky. Ani jsem si neutíral tváře, protože jsem byl černý od mastných sazí a spíš bych si je ještě víc rozmatlal. Skoro nikdy v životě jsem nebrečel, pořád jsem slychával, chlapi přece nepláčou.

Tentokrát jsem nevzlykal, tryskaly mi slzy.

Já jsem plakal nad nespravedlností, šlehání bičem do mého osudu. Vzpomněl jsem si na Channach a v tichosti, šepotem se pronesl.

„Channach Nahá, kde jsi, *moja duša*?

Místo odpovědi jsem ve vodě slz *uzžíval* tvář Tamary, a cítil, jak mi podala ruku. Neříkala nic. Bylo to lučení které teprve nastane.

„Tohle není loučení, že ne Tamaro?“

„Ne není, Árone, máš mne a ostatní ve svém srdci. I kdyby se stalo cokoliv, nemůže nás nic rozdělit, tak to zůstane navěky. I já tě mám ve svém srdci, mám tě ráda Árone.“

Vzala čistý kapesník a utřela mi tvář. Byl celý mokrý a skoro úplně černý.

„Já, já jsem měl skočit místo Tělegina, Tamaro, jak mi radila Rěš.“

Mých slov si nevšimla, nechtěla je, neslyšela a já se je bál zopakovat. Rozloučili jsme se a já s Andrejem jsme si ustlali ve stodole s tím, že zítra nepůjde do školy. Až se vrátí, pomůže mi. Měli jsme měsíc času na den, než odjede.

A byl večer. Šli jsme spát do stodoly. Cestou jsme pozdravili bohyni. Já jsem byl unavený, že jsem se neumyl.

Ve stodole jsme měli nouzový ležení na obilí. Měl jsem to tu rád, vůni, spjatou se zemí. Do vejměnka jsme nešli, sice tam bylo v minulém týdnu odvětráno, přesto po dni zavření tam byl těžký vzduch.

Sundali jsme pár vydělaných kůží a lehli si, jako po staletí líhali staří sedláci.

„Táto,“ oslovil mne Andrej a čekal, až se ozvu, „co potřebuješ, chceš ještě deku?“

„Ne to ne, ve vesnici mi říkali, že nám barák někdo zapálil a že úplně shořel. Bál jsem se o tebe, vím, že jsi šel do lesa; já jsem se bál.“

Velký malý klik. Přitulil se ke mně, jako to dělával, když byl menší.

„Víš, je to pravda, někdo nám chtěl dům zapálit a ještě ti musím říct, seš už velkej, někdo, kdo mne nenávidí, napsal před celou stěnu *šmudlo* a nakreslil davidovu hvězdu.“

„Ty víš, kdo to byl, kdo nás tak nenávidí.“

„Nevím, opravdu nevím, vědomě jsem nikdy neublížil, možná za války, možná, že jsem tady Oříškáře.“

„Já vím, koule,“ nenechal mne domluvit.

„Myslím si, že n to nebyl.“

„A cesta do Ameriky, to mne posíláš pro to, abys mne ochránil?“

„Ne Andreji, viděl jsem, jak se díváš na Eržičinu mašinu a pochopil jsem, že tenhle dvůr, tenhle svět je pro tebe už malý.“

„A pro tebe táto, pro tebe je taky malý?“

„Kam ty jdeš, chlapče, odtud jsem já dávno přišel. Já jsem už došel po cestě zpět, kam ty teprve vyjdeš, a ty. Ty jednou musíš vylétně

jak pták z hnízda, tak to prostě je. Jen si myslím, že je to ještě moc brzy, brzy chlapče můj, moje duše.“

„Když sestoupíš do minulosti, vrátíš se v budoucnosti. Vím, že je to nepochopitelné, ani já to dost dobře nechápu, cítím, že je to pravda Sašo, pamatuj si to, je to důležité.“

Vzal jsem jej za ruku a propletl prsty.

„Mám tě rád Árone, jsi dobrý a hodný, táta. Chtěl bych být jako ty, táto.“

„Já věřím, že budeš, ať se stane cokoliv, že budeš dobrý a hodný člověk a ne žádná svině, z chudoby jsi přišel jako já. Na ně nezapomeň na ty lidi chudý.“

Vzpomeň si na to, vždycky když budeš mít mnohem víc a já věřím, že budeš. Buď dobrý hodný člověk a ne žádná svině.“

„Budu táto, nenechám tě tady samotného, když nepřijedeš, odvezu si tě. Měl jsem sen, který mi to potvrdil, letěli jsme spolu do oblak, byl si raněný, zachránil jsem tě, ale potom...“ odmlčel se.

„Andreji, já vím, prosím zkus...“

„Já se o sebe nebojím, pojedu do Čech, na Moravu, mám tam dům a potom, potom se vrátím, tady mne vždy najdeš, nebo možná, možná přijedu za tebou, kdo ví.“

Držel mne za ruku a já věděl, že se skutečně loučíme, že si tenhle pocit zapamatuje.

Naše prsty šahali až k samému srdci i naše duše si o tom museli povídat. Věděl jsem, že od zítra rána bude všechno jinak a už teď jsem se bál samoty.

Usnul jsem, Andrej ještě ne, držel mne za ruku a druhou mne přikrýval, to jsem ve spánku zaregistroval. Věděl jsem, že smrdím spálenou petrolejí. Nevadilo mu to.

Bylo napsáno velikými písmeny do oblaku, který nesl celý svět divný svět. Andres Tělegin s Áron Hyrsch. Dvě jména, která se dala

změnit, dvě proměnné, které byly svázány nadpozemskou silou, že konstrukce času a prostoru byla proti tomu úplný hovno.

Následovaly další dny, kdy v naprosté tajnosti Tamara s Hannah i Saša se chystali na cestu, já na Moravu. Nikdo o ničem nevěděl. Otázka byla co s majetkem.

Nakonec jsem se domluvil s mlynářem, že bude statek využívat, dokud se nevrátím, protože jsem se chtěl podívat domů. Ech co je domov, měl jsem ho přece tady.

Požádal jsem sedláky, kteří byli příbuzní mezi sebou, zda by neobhospodařovali statek, rodinu Resků a Vlků, že všechno, co si zde nahospodaří, bude jejich.

Tamara už měla k dispozici celý itinerář cesty. Najednou to bylo opravdové a děsivé, konkrétní datum.

Zdálo se mi, že to nezvládám, respektive zvládám nejhůře ze všech. A nastal den loučení.

„Chlapče, můj chlapče,“ tisknul jsem kluka k sobě. Měl jsem dojem, že ho vidím naposledy, „chlapče dávej na sebe pozor a na ostatní taky.“

Jeli jsme s obrovským kufrem za Tamarou a Hannah, které už čekali na Eržiku. Byla ještě chvíle času.

„Nepojedeš s náma,“ řekla Tamara, „vždyť tady, tady v smutném údolí zůstaneš sám.“

„Já nevím, Tamaro, znáš pocit, kdy ti říká, zůstaň a zároveň se bojím, že už vás nikdy neuvidím.“

„Nic neříkala, usrkávala kafe a řekla.“

„Je to možný Árone, měla bych říkat něco jiného, život mne naučil říkat pravdu. Nemám ráda utěšování slovy _ to bude dobrý. Potom to už šlo ráz na ráz. Přijela Eržika. Naložily kufrы.“

Objal jsem každého z nich a snažil bránit dojetí.

„Napište mi prosím.“

„Budu ti psát každý týden, tati.“

To bylo všechno. Díval jsem se za nimi. Odjíždí, až zmizeli za horizontem. Sedl jsem si na Arzénovu zahradu.

Cedule na kšeftě se ještě houpala s nápisem do pondělí zavřeno. Přiběhl pes, pohladil jsem ho. Vstal jsem a začal šourat domů. Na půl cesty jsem se zastavil s tím, že zajdu do cerekvi a pomodlím se za ně, za šťastnou cestu. Tak jsem učinil.

Kostel byl prázdný. Zdál se mi jiný ošumělý a zastaralý, neukli-zený, prostě stará stavba bez ducha svatého. Sedl jsem si do lavice, a díval se boční oltář.

Viděl jsem kresbu do nejmenšího detailu, vrásčitou, popukanou odloupanou od plátna. Zašeptal jsem:

Channach Naho, Naho, kde jsi? Modlil jsem se vroucně a upřímně. Zaslechl jsem za sebou kroky. Byl to farář.

„Buď zdrav, bratře,“ a podával mi ruku.

Věděl moc dobře, co se stalo. Nebyl jsem jeho vzorná ovečka. Byl inteligentní.

„Vím, co se stalo, Árone, někdo ti chtěl podpálit barák. Už víš, kdo to byl?“

„Ne a vy to víte, důstojný pane?“ Usmál se.

„Árone, jsou to sedláci, mají akorát dřinu a alkohol a Boha a to v různém pořadí. Je to jejich svět, náchylný k pověrám a bájím.“

„Co by dělali, zároveň je to i přitahuje.“

„To mi ještě nemusí podpalovat barák, nic jsem jim neudělal.“

„Asi právě proto, že nesdílíš a vůbec tvůj statek je opředen tajemstvími, samozřejmě z jejich pohledu, protože tvůj strýc byl podivný, v jejich očích taky podivím.“

„Jak taky podivín, já nejsem, podivím.“

Říká se, Árone, že se modlíš k soše nahé ženy, že ji oblékáš jako by ses modlil k zlatému teleti, co de facto už bylo v bibli.“

„Já, já mám svoji duši, já jsem ji viděl, já jsem s ní žil.“

„Vidíš, Árone, že nejsi jako jiní, nikdo nevidí svoji duši, je neviditelná a nenahmatatelná – jako Bůh.“

Sklopil jsem zrak a mlčel jsem.

„Jsou to tvoje iluze a představy Árone, modli s k Bohu, ať je k tobě milosrdný.“

„Já se modlím, pane, možná víc než si myslíte. Je pravda, že oblékám svou bohyni, je jako moje duše, nikomu neublíží, dívá se a je krásná, je z mramoru. Neuctívám jí jako Boha i když podobná je, má duše, to je má láska,“ dodal jsem polohlasem, zradil jsem ji, zklamal..., zradil...“

„Tak vidíš, Árone.“

„Tvůj dům, domluvíme se, já ho vysvětlím svěcenou vodou.“

„Klidně důstojný otče.“

„Tady je pověst, že každý večer o půlnoci z tvých vrat vyjíždí koňské spřežení s černými koňmi a projíždí vesnice kolem.“

Na žebříňáku stojí smrtka s kosou v černém plášti či kožichu. Kdo se na ni podívá a na něj máchne kosou, potká v jejich rodu smrt. Lidi tomu věří, a když slyší žebříňák o půlnoci, zalezou.

Ty tvoje ženský Réš, Eržika, Tamara a cigánskej spolek nevěří. Všimni si, že chlapi o půlnoci nevylezou, jsou zmanipulovaný svejma ženskejma. No nic nebudu tě rušit, Árone. Cerkva je ti otevřená. Domluvíme se, kdy mohu přijít ti vysvětlit statek, lidi to uklidní, je i v mém zájmu klid a pohoda.“

„Jo klidně pane farář, třeba v neděli vezmu bryčku a po kostelu zajedem. Jsem teď sám.“

„Jak sám?“

„No Andrej odjel do Ameriky, já jsem ho nechtěl nechat v této situaci a stavu. Zůstal jsem a modlím se za ně.“

„Za koho?“

„No ještě jela Eržika, Tamara, Hannah a... možná další. Dneska odjely.“

Překvapilo ho to. Byl skoro dotčen, že on co ví zpovědní tajemství, tohle nevěděl. Zakryl rozpaky, řekl: „Žehnám jim na cestu, Árone.“

„Děkuju, v neděli spánembohem,“ a zmizel za epitafem. Zůstal jsem sám. Koukal jsem na obraz, zda neuvidím za něj. V duchu jsem volal svoji duši Channach.

Nic, holá skutečnost, nativní obílené stěny s pavučinama, pár čůrek od zatékání z mozaikových oken se svatozáří a vysvícené svíčky, pavézy zelené plísně v rozích. Zdál se mi chrám najednou smutný a pustý, bez ideí a naděje, bez myšlenek, syrový.

Bůh by měl přijít a vyčistit ho a naplnit jasným světlem. Šel jsem domů. Na hřbitově jsem se na chvilku zastavil a povyprávěl Těleginovi, že už budu chodit sem sám a snad v srdci jsem živil malou naději, že se někdo vrátí. Otvíral jsem vrátka na statku a podíval na velkou bránu.

Vzpomněl jsem si na farářova slova o smrtce, jak v noci vyjíždí branou a úplně jsem to viděl na živo. Sedl jsem si na lavici a ... Bylo mi smutno. Polil mne kýbl plným tesknosti. Mluvit sám se sebou...

„Channach Naho, kde jsi, kde?“

Místo odpovědi nic, nic se nestalo. Neměl jsem na nic chuť, přesto jsem si udělal kafe. Musím něco dělat, nebo se zblázním. Neměl jsem motivaci. Na co, na co Árone Hyrschi, na co budeš dělat a škudlit, či co, na co a pro koho, kdoví..., jestli je ještě uvidím... Podíval jsem se v seknici kolem sebe a hladil pohledem věci, Andrejovi na obrazy na stěně. Připomínali mně ...

Přišla další neděle. Ráno mne vzbudilo hrdliččí hejkání, kterých se nyní v roku přemnožilo. Trochu jsem uklidil, když budu očekávat faráře a docela jsem se těšil, že si s ním mohu promluvit a popovídat.

V době, kdy odjeli moji blízcí, jsem tolik příležitosti neměl a obával jsem se, aby lidská samota uzavřená do světa za zdmi statku mi

nezačala lézt na mozek. Šel jsem do cerkvi sám a bylo mi líto, že s nikým nemohu sdílet společnou cestu a dívat se do krajiny. Potom jsem si vzpomněl, že bych měl vzít povoz. Vrátil jsem se a zapřáhl. Farář měl auto. Cesta ke mně byla plná kamení a výmolů a proto jsem vzal bryčku. Řekl jsem si, že je nechám u Vlků, farář k nim chodil na oběd po mši.

Po mši, kdy jim bylo divné, že jsem přišel sám, nikdo se mne neptal, proč jsem šel přímo k Vlkům a čekal na faráře, který přišel i s varhaníkem a kostelníkem. Nedělní oběd se slepičí polívkou a nudlemi, k obědu holubky s nepatrnými kousky drůbežího masa, což se v kraji považovalo za sváteční, protože maso bylo sotva v neděli. Po obědě jsem vzal faráře i s kostelníkem na bryčku, pravda, moc se jim nechtělo.

„Mohl jsem vzít auto,“ řekl farář, „máš tu koně, tak to sfouknem.“

Cesta byla příjemná, po obědě jel jsem pomalu. Cestující klimbali. Za zatáčkou už jsem viděl statek.

Znovu jsem měl pocit, že není něco v pořádku. Taky nebylo. Všiml jsem si, že brána byla dokořán a uvnitř se ozýval štěkot nepřetržitý uvázaného Tamařina starého psa.

Jeli jsme blíž a na oblouku nad vraty se na špagátě houpala postava, jako oběšenec. V dlouhém vojenském kabátě s hlavou skloněnou evidentně zakrvácenou polouschlou krví.

Farář byl v šoku. Křížoval se a modlil.

„Co, kdo to je?“

Přijeli jsme až pod oběšence a točící se postava se na nás otočila. Byla to moje bohyně ve vojenském kabátě, co strážila hnojiště potřísněná opravdovou krví.

„Bože co jsou to za čáry, Francku podej mi kropenku,“ a cákal kolem sebe svčenu vodu, jakoby jim měly být litry. Byl jsem i já celý mokrý.

„Sundám to. Pomož mi.“

Francek zůstal stát před bránou a nechtěl dovnitř.

„Neboj se, je to jen socha.“

Sundal jsem jí kabát a na překrásných nahých prsou byla krev.

„Já se toho nedotknu.“

Farář se k tomu neměl, stejně jeho zrak spočíval na nahém těle na prsou. Nakonec jsem ji sundal sám. Nepoškodila se. Nechal jsem ji na voze, popojel ke stodole.

„Musíš ji vyhodit, Árone.“ Neodporoval jsem a nezdůvodňoval. Všimli jsme si, že na místě pod visící sochou byl zaříznutej kohout. Jeho krví byla pomazána moje bohyně. Šel jsem ho sebrat a nesl na zápraží.

„Co, co sním, chceš dělat?“

Kohout ještě smrděl vyprchávacím životem.

„No co, oškubu ho a dám vařit a sním. Francek to nemohl ustát. Ze smradu se mu udělalo špatně. Zvracel na hnojišti. Kněz neváhal. Vzal kroupku a šel do stavení, modlil se a cákal svčnou vodou do všech koutů. Přišel do kuchyně, ve které jsem měl namalované blízke, chvílku před nimi postál a potom je mohutně pokropil. Obrysy uhlu v mokru zašly pomalu vystupovat, a proto se zdály obrazy skoro plastické. Kněz couvl. Všiml si to.“

Chodil jsem za ním.

„Modli se Árone, někdo čaroval, smrdí ohněm a sítou.“

„To je petrolej, otče, ještě zadušené, jak hořelo. Spíš by mně zajímalo, kdo to mohl udělat, když všichni byli v kostele.“

V duchu jsem viděl i Oříškáře, ano i on tam byl a udělat to nemohl. Po deseti minutách skončil a bylo jasné, že se zdržovat nechce.

„Já vím, Árone, že to udělal člověk.“

Šel jsem otočit koně, že je odvezu, odmítl, že se projdou.

Vůbec nejvíc to odnesl Francek, který nechtěl vlézt na vůz s bohyní a potřísněným kabátem krví. Odešli pěšky, ještě před odchodem

nařídil kněz udělat na zemi rýhu v bráně a brance a vykropil jí zbytkem svěcené vody.

Sedl jsem si na lavici a pozoroval vzdalující se postavy. Tohle se mi nepovedlo.

Nacpal jsem si fajfku a vzpomněl na Andreje, jak mi ji nacpával. Byl jsem i spokojený, že tyátr nemusel absolvovat. Nic se mi nechtělo. Hodně dlouho jsem seděl, potom zavřel vrata, odstrojil koně, které krev cítili, a byly nervózní. Sundal jsem s námahou bohyni a dal ji na místo. Kabát jsem hodil do sudu s vodou a přidal trochu mýdla a soli, ať se odmočí s tím, že ho tam nechám celou noc. Musím něco vymyslet, aby mi sem nelezli a..., protože jsem měl dojem, že napětí se stupňuje.

Bylo načase na chvíli odjet. A potom mne to zničehonic napadlo;

Vzpomněl jsem si na vyprávění farář o pověsti o smrtce a půlnoci, že za života mého strýce údajně vyjížděla z mého statku.

Pochopil jsem smysl té čáry u brány, a že návštěva u mě byla právě proto udělat rýhu, ne že by mně vysvětili barák.

Dostal nápad. Když pověst vypadala opravdu děsivě, koně s černými chocholy, smrtihlav, který projíždí vesnicí na žebříňáku těsně po půlnoci.

Tak to zkusím. Měl jsem představu, co udělám. Mezi loukotě jsem dal latičky podobně jako na točících se virgulích. Při velikonocích, takže vydávaly kola klapavý zvuk jako mlynářské kolo.

Všiml jsem si, že strýc měl ve stodole zavěšenou obrovskou kosu. Často jsem si jí prohlížel, železo bylo skoro dlouhé jako kosiště. Nebyla použita, nebyla naklepaná, nabroušena, nikdy jsem podobnou neviděl. Nebyla zrezlá, trochu zčernalá. To by mně i smrtce stačilo. Co na sebe.

Když jsem lezl na hůru pro tu kosu, všiml jsem si, že vedle leží dost zpuchřelý černý kožich s obrovským límcem možná, že to byl

kdysi strážní kožich dlouhý až na zem. Vytáhl jsem ho ven. Obrátil kožešinou vzhůru. Měl ramena vyztužené jako donští kozáci. Šáhl jsem do kapsy a vytáhl bílý plátěný pytlík s dvěma nebo třema dírama. Vedle ležela papacha z černé ovčí kůže. A konečně mi to došlo.

Byl to přece můj strýc, co se o půlnoci občas projel s kosou, aby mu dali všichni pokoj. Našel jsem ještě poblíž dvě chocholky a posléze jsem si uvědomil, že to je pro koně.

Byl jsem už vybaven. [Rozhodl jsem se, že vezmu sebou toho mrtvého kohouta a uvážu jej na žebříňák na dřevěnou tyč jako vlajku.

Ještě pár loučí a luceren a bylo hotovo. Byl jsem připraven a čekal na půlnoc. Ohrál jsem si pár brambor s podmáslím a málem jsem usnul. Nebyl úplněk, měsíc jasně zářil a občas proplouvaly černé vysoké mračna.

Já vám dám, pomyslel jsem si, vy se poserete. Naplánoval jsem si cestu přes vesnici, u Vagašu se otočím a projedu kolem hřbitova a potom ještě jednou. Hotovo.

Otevřel jsem vrata a jako smrt křížená z rumunského Drákuly jsem pobídl se zvoněním koně. Klapot latěk v tichu noci byl přímo ohlušující, zapálil jsem louče a pochodně a lucerny a pobídl koně. Vypadalo to úděsně.

Koně s černými chocholy duněly kopyty o zem žebříňák jako loď osvětlená loučemi a pochodněmi a na ní postava v černém kožichu a papaše a bílá hlava pod plachetkou a zpod hran ruka co jednou se přidržovala vlajce s kohoutem a ve druhé obrovskou kosou za děsivého klapotu vyplula do vzdálené vesnice. Byla ponořená ve tmě a tichu.

A byl první okruh. Nikde nikdo, jen jsem viděl, jak po projetí se zažínají drobná světélka v oknech a svíce, a nebyly všude.

Otočil jsem se a tentokrát na kraji ustrnulá babka, co chodila o půlnoci trhat bylinky.

Když zahlédla smrtku ječela a křížovala se a potom, když jsem byl už blíž, upustila košík otočila se a já najednou viděl obrovskou prdel, jak vystrkuje na smrtku. Bylo to peklo.

Nevím, jestli jí to někdo poradil nebo ne, ale jak jsem jel kolem, spadla do příkopu po hlavě. Byl jsem rád, že jsem měl očitého svědka. Neviděl jsem, ale byl jsem si jist, že ačkoliv dle pověsti se nesměli dívat, zvědavost byla za každým oknem.

Mával jsem kosou a ukazoval na stavení, kde jsem měl dojem, že se někdo dívá. Jel jsem ke hřbitovu. A když jsem od Vagašu otočil koně, ve hvozdech pojalo mne zvláštní opojení.

Vžil jsem se do role smrtihlava, nebo to byl tajemný les opředený pověstmi najednou, já byl on nebo ona, smrt, smrt s obrovskou mocí. Cítil jsem, v těle mi kolovala ne moje, ale kohoutí krev. Drnčení latěk o loukotě oznamovalo apokalypsu, měl jsem opravdovou vládu nad životem a smrtí živého, absolutní moc jej ukončit, nikoliv začít. Chápal jsem pocit z nadlidskosti, že mně smrtihlava se smrt netýká, neboť já jsem on, který rozhoduje.

Pocit jednoduše a libovolně ukázat na osobu a stavení, protnout okamžik mezi duší a tělem. Uvědomil jsem si, že je to práce jako každá jiná. Cítil jsem v okamžik, jak se ze mne stává monstrum, stroj bez empatie, povolání. Hrozná a děsivá. Zpodobňoval jsem lidské představy o nehmatatelném monstrum. Smrtihlav bez přívlastku. Klapot se znovu blížil k vesnici. Šílená loď jako v pověstech o převoznících se řítí. Pobídl jsem koně do klusu.

Byl jsem si jist, že pro cestu smrti není na cestě žádná překážka. Uvědomil jsem si, že to co dělám je šílené divadlo. Potom jsem si uvědomil jak strašné je to povolání, kolik děsu úzkosti a bolesti je v tom okamžiku jako v nijakém jiném. Kdo určuje, smrtihlav ne. Všichni, co žijeme, nás to čeká. Proč to absolutno, když v zakřiveném prostoru prostě není, padla na mně obrovská tíseň.

A najednou se koně sami zastavili a cvrkot přestal. Před koňmi stála postava. Byla bez tváře a měl jsem pocit, že jsem ji někde potkal. Chopila koně a uzdu a pohládila Haté. V přítomí jsem viděl, ukázala na mne. Já jsem ztuhl. Báł jsem se. Postava ustoupila a koně se rozjeli.

„Ach, Channach Naho, Naho kde jsi?“ Vzpomněl jsem si na válku, na nemoci, na malé děti, co by já smrtihlav; proč lidé dávají smrti podobu člověka, alespoň tady, v zapomenutém kraji Vagašu. Latky drnčely jako o závod. Začal jsem se bát i já sebe.

ZRáno jsem se rozhodl. Že půjdu pěšky přes Tarna Mare a do Vagašu. Dal jsem dobytku na celý den a nezamykal.

V podstatě to nemělo žádný smysl. Měl jsem pocit, že po té včerejší noci mne dlouho nikdo nenavštíví. Rozhodl jsem se, že navštívím i čarodějnici ve Vagašu, protože jsem zatím nedostal žádný dopis od nejbližších a proto, zda by mně doporučila cestu do Čech, prostě její názor. Loudal jsem se ránou silnici a potkal dědka Vargu.

„Dobré pozdravení Árone, pochválen buď „a zbytek spolkl.“

„Jo dobrej.“

„Kam máš namířeno,“ a prohlížel si můj ruksak.

„Já jdu do koloniálu pro tabák a sladkost.“

„Jdi do *perdele* se sladkostí, tamhle je sladkost,“ a ukázal na dvě mladé holky, které šli před náma stejným směrem, a poskakovaly, smáli se mládím.

„Hele, Árone, já bych je hned opíchal, každou mladou škebli. Táhne mi na osmdesát,“ a po chvilce se zeptal: „máš to taky tak?“

„Jo, je to tak dobře, že jo,“ dal jsem mu za pravdu, než abych s ním vedl další řeči o ženských, byly by k ničemu. Pomalu jsme došli k Arzenovu kšeftu.

Prodávala tam mlynářka. Po schůdkách na cestičku k domu, na zahradě lemující cestu samými afrikány jsem se dostal, až ke dveřím chalupy kde stála malá fronta.

Oproti jindy tu bylo neobvyklé napětí a poměrně ticho. Ženský stáli jako vojáci v řadě, nic nekritizovaly.

„Co se to tu děje?“ Zeptal jsem se naoko. Bylo ticho.

Varga za mnou.

„No tak, děvčata já bych vás prohnal, to víte starej kozel ten má nejtvrdsí rohy.“

„Zmlkni dědku,“ okřikla jej jedna frontička, „na tebe máme tak náladu, máš akorát kostnatou prdel.“

Ostatní se přece jenom začali trochu smát. Byl jsem už u pultu a zahalekal jsem mlynářce o tabák. Platil jsem s tím, že pozdravuju ve mlejně.

„Je to tu dneska nějaký divný.“

„Jo,“ řekla mlynářka, „povídá se, že někdo zemře, že v noci tu byl smrtihlav, ve vesnici.“

„Jo tak akorát vožralej Kopic,“ chechtal se Varga a dodal, „ženský bláznivý,“ a já věděl, že on spal jako dřevo a ani smrtka by ho napitýho neprobudila.

„Baba kořenářka šla po půlnoci s bylinama, ta to dosvědčila,“ řekla jedna, „ona prý měla štěstí, že natrhala přesně ty bylinky proti zlu a prý na ní vystrčila prdel, a ostatní prý slyšely hrozný rámus, my půjdeme za panem farářem odpoledne a budeme se modlit, aby nás Bůh ochránil. Už to je pár let co starší jí viděli a teď zase, byla to prý hrůza,“ dodal jedna z nich a ženský se křížovali.

„Říká se, že i chlapi se z toho posrali, když se na ní podívali. Jiní říkali, že to byl ďábel sám. Včera prý měl na ráhnu vztyčeném kohouta, který neměl hlavu, a pořád z ní stříkala krev a stále kokrhal.“

„Jak to mohli vidět, když byla tma, to je blbost.“

„Ten vůz hořel jako stodola, jako Eliášův vůz a bylo vidět, že ty koně byli černí jako čerti. Měl by ses jít pomodlit, Árone.“

„Já nevím, někdo si vymyslí kecy a všichni...“

„Však my víme své,“ dodala jedna selka.

„Dějí se divné věci i u tebe na statku, slyšeli jsme od pana faráře.“

„A říkal vám, že vysvětil, každý kout.“

„To jo,“ řekla stařena, „co když tam ďábel byl a teď se nemůže vrátit,“ ostatní přikyvovaly.

„Hovno sousedi, já tam bydlím a žádného lucipera jsem nepotkal a spím taky dobře.“

Byl divné, že se otřeli o můj statek. Měl jsem malinké pochybnosti, jestli mne někdo neviděl zajíždět, ale spíš to bylo o tom, že jsem jel stejným směrem. A co ta postava?

Měl jsem nakoupeno. Rozloučil jsem se.

„Mějte se mlynářko, a pozdravujte Sorga. Bylo divné, že nejdu domů, ale na opačnou stranu. Šel jsem překrásným údolím na Vagašu.

Bylo vše při starém, kozy mne sprchovaly nevydojeným vemenem. Čarodějnice Baruch Lámed seděla před příbytkem z vepřovic a slaměné střechy. Zdálo se mi, že si mně nevšímá. Měla pocit, že chodí kolem ní tisícové davy. Pozdravil jsem.

„Fuj smrdíš peklem, čertova noho, běž pryč,“ a po mém chvilkovém váhání se zeptala.

„Máš prachy tabák a šnaps?“

„Mám, mladá paní.“

Rozchechtala se, spíš zaskřehotala.

„Pojď dál ty můj Ároníčku, naliju ti kyšku, měl jsi vzít kohouta.“

Vzala prezent, slaninu a dvě dvoulitrové lahve barackovice. Otevřela lahev a na stole se objevily dva dvoudecáky od hořčice. Nalila sobě plnou špiritusu a mně chtěla nalejt taky a já byl připravený protestovat. Chtěl jsem jí říct dost; než spadla první kapka, ucukla a pečlivě zaklapla porcelánovou zátku.

Ze železnáku mi nalila kozí kyšku, kterou se nesnažila zamíchat. Kusy nakvašené kozatiny vplouvaly do sklenice a dali se snad kousat. Bylo mi z toho zle od pohledu a ještě smrad.

„Tak si dáme.“

Nevím, jakou měla v sobě moc. Vzal jsem sklenici jako automat a spolu s ní jsme to kopli do sebe.

„Dobrý?“ zeptala se.

„Dobrý.“

To už se otáčela po železnáku, že mi dopřeje další.

„Stačilo,“ řekl jsem a dodal nahlas.

„Nebo se z toho pobleju.“

„Tohle sem smrtáci jezdí, chlastá každéj den po půlnoci a moc jim tu chutná.“

A začala se smát respektive vrískat na celej Vagašu až i celý stádo koz zpozornělo. Hlavou se mi probleskovaly myšlenky, jak ona může vědět.

„Co ty víš, prej jezdil smrtihlav, dělal jsem ze sebe hloupého.“
Zvážněla.

„Já vím všechno, nemusíš dělat ze sebe hlupáka,“ jakoby se mi zdálo, že v setinách okamžiku sedí přede mnou Řeš.

„Já vím všechno, řeknu ti, když zaplatíš.“

Vytáhl jsem pár bankovek. Stáhla je k sobě, nelicitovala.

„Věděla jsem, že přijdeš.“

„Jak jsi to věděla.“

„Tvůj strýc mi řekl, že přijdeš, až najdeš smrtihlavův kožich. To on tady vždycky pil tu smradlavou kyšku po půlnoci, když ho lidi nasrali, potom se poblil. Nebylo to často, jednou za tři roky.

Udělal jsi velkou chybu, Árone Hyrschi.“

Povídala a přitom si zapálila cigáro zjevně domácí výroby možná i s konopím.

„Kdo o tom ví?“

„Neptej se, ty mojžíšovo bratře. Tajemství je mé a tvé, kdo o tom ví? Spíš kdo o tom věděl? Byl to tvůj strýc.“

Baba s jedním zubem vyfoukla kouř.

„Starý Hyrsch, no, my, to byla kdysi dávno mocná láska,“
a znovu si odfoukla.

Zasněně se podívala, dívala se přes hmotné překážky za horizont. Mně bylo divné, že stará bába pochybná může ještě něco mluvit o lásce, to mne k ní vůbec nesedělo. Pozorovala mně za dýmovou clonou a usrkla. Nemohl jsem si nevšimnout, že část špiritusu přistála i na její haleně.

„Co jsem udělal za chybu?“

„No já vlastně nevím, jak tě mám oslovovat.“

„Třeba Baruch, Baruch Lámed, říkej mi Baruch.“

„Dobře, jakou chybu udělal Baruch?“

Usmála se. Úsměv, za který se styděla. Viděl jsem v její tváři opředené vráskami, snad miliony vrásek, úsměv děvčete. Musela být hezká, když byla mladá ne skolióza.

„Je vidět, že jsi tu naplavenina jako písek v potoku a neznáš zdejší. Když půjdeš po cestě nahoru, do hor podle potoka, cesta končí u skály, u Rabínovy skály a malého jezírka. Na té skále jsou přidělané železné panty a na nich chatrné dveře velké jako do každého statku. Když je otevřeš, není nic za nima, sotva plochá skála a v ní otisky kopyt. Lidé věří, že smrtihlav vyjíždí touto branou a zase se tam vrátí.“

„To je blbost, kdo to tam dal?“

„Jo, hochu nevím, jestli je to blbost, ty dveře tam přidělal možná tvůj strýc, samozřejmě tajně. Nikomu jsem to ještě v životě neřekla. Lidé tomu věří, i když brána je velmi chatrná. Ty jsi udělal chybu, Árone mladší. Smrtihlav se vracel vždycky do hor.“

Ted si lidi myslí, že je mezi nima a ještě se nevrátil. Musíš to ještě jednou projet zpátky, dostaneš kyšku a já ti koně odstrojím a druhý den večer ti je přivezu, miláčku. Přespím u tebe a ráno půjdu po svých.“

Dávalo to smysl.

„Ale já jsem nepřišel proto...“

„Já vím.“

„Co kdybych to neudělal.“

Naklonila se ke mně tak blízko, že jsem cítil zkažený dech. No můj nebyl o nic lepší.

„Podívej se tamhle,“ a ukazovala na policičku, na které nebylo nic zvláštního. Díval jsem se tím směrem a ona se mi dívala do oka. Zdálo se mi, že se mi zornice roztahují jako kočce ve tmě a najednou jsem nic neviděl, jen světelnou tečku na polici.

„Vidím do tebe až do koulí, Árone,“ a začala se řehtat, až se zakuckala a šátek jí spadl na nos. Byl jsem v rozpacích. Napadlo mne, že jí babu musím uzemnit, nebo že si ze mě dělá srandu.

„Co když to neudělám.“

„Co neuděláš?“

„Nepojedu zpátky.“ Zvážněla.

„Árone, nemůžeš.“

„Proč ne Baruch Lámed?“ Konečně jsem ji vědomě oslovil.

Bylo ticho a já měl dojem, že si baba hodně rozmýšlí, zda mi má něco říct nebo ne.

„Árone, pokud se nevrátíš, tou branou projede skutečný smrtihlav. Nesnáší konkurenci a tvoje kosa je na něj příliš krátká.“

Bylo divné, bylo to tak přesvědčivé.

Bylo ticho. Zvenku se ozývalo mečení koz. Nalila mi do špinavé sklenice vrchovatě baracpálenky. „A, a, co moji...?“

„Vypij si, Árone.“

Vypil jsem to a zažil stejný pocit jako minule, krevní vlasečnice mi v prstech u nohou skoro hořely.

„Dej si cigáro.“ Vzal jsem si cigáro, ukrojil jsem před tím kousek slaniny, co jsem donesl.

„Ukroj mi, na tenko, podívej se na můj úsměv.“

Roztáhla bezzubá ústa. No snad tam tři žluté zub ještě měla.

„Tady máš kostky, Árone, zamíchej je ve svý sklenici a hoď. Míchej pořádně.“

Kostky se vysypaly a já lehce postřehl, že tam nebyly číslice či tečky, ale podivné znaky, které bych přiřadil k hebrejské abecedě. Dlouho se dívala na zelenkavý filc, kterým byl pokryt ubrus. Vzdychla. Bylo to, jako by tam bylo rozsypané souhvězdí. Vzdychla a potom vydechla dým. Začal jsem cítit, že v cigárech je značná dávka konopí.

Nebyla opilá, blížila se k transu kombinací alkoholu a kuřiva.

„Tak co? Chceš to slyšet Árone Hyrschi, ech,“ a znovu opakovala mé jméno, smutnou vzpomínku, „chceš to slyšet?“

Začal jsem se obávat.

„Ano. Mají se dobře Andrej Tělegin i Eržika a Arzén,“ a dívala se na kostky a při Arzénovi trochu zaváhala.

„Dají ti zprávu.“ Odmlčela se.

„Ale... Ale, ale...“ Potom nechtěla pokračovat. Přihodil jsem mezi kostky pár mincí.

Jedním prstem z nich udělala řadu a potom mi je nahrnula na moji stranu.

„Árone Hyrschi, už se s nimi nikdy neuvidíš.“

Chtěl jsem protestovat, místo toho jsem mlčel. Baruch měla pravdu jako Réš. Viděla mi až do koulí, nemusel jsem nic říkat. Ulomil jsem si kousek chleba a začal žvýkat.

Konopí zabralo, na jedné straně blaho a skoro živé obrazy na druhé misce vah smutná věštba. Věděl jsem, že až to dolehne, zůstane jen miska hořkosti. Zdálo se, mi že se Baruch potutelně usmívá, nepatně, sotva znatelně. Konopí.

„Kdy mám přijet,“ a dodal „na kyšku?“

„Šestý den po úplňku Árone, než odjedeš do Čech.“

„Jak to víš?“

„Přečetla jsem si to,“ a podívala se mi do očí, až to zabolelo.

„Baruch, co mám dělat, abych je uviděl, mám jet za nima, co mám dělat řekni,“ a dodal jsem slovo, které bych nikdy čarodějnici neřekl, „prosím“.

Přesunul jsem mince opět k ní a přidal papírovou bankovku. Byl to prázdný okamžik, nevím jak dlouho trval. Poskládala mince na bankovku a jako parníkem dorazily ke mně.

Nedívala se na peníze, možná sotva periferně, její zrak visel na kostkách.

„Já zemřu, nedožiju se toho, že jo.“

Po chvílce odpověděla:

„Sám si to řekl. Napij se Árone, pij.“ Další stakan byl ve mně. Channach Nahho, Nahho kde jsi?“

„Je s tebou Árone,“ řekla babka.

„Viděla jsem ji.“

„Proč, proč tu není.“

„Je s tebou Árone, já jsem tvoje Nahha, mne miluješ.“

„Ty, kroutil jsem bezmocně hlavou, „ty jsi stará vráscitá bába ne jako moje Nahha.“ Chtěl jsem se jí dotknout, nešlo to, nemohl jsem se hýbat.

„Channach Nahho, Nahho kde jsi“

A slyšel jsem její hlas.

„Jsem tu s tebou u tvého srdce u tvého já.“

Nevím, co to bylo za kouření, byla tu nirvána pocit, že na mně sahá, že mi sahá do mého těla, až ke koulím ve výškách, obrazy prostupovaly mezi sebou, nevěděl jsem co se děje, ani jsem to nechtěl vědět. Napětí se postupně zvětšovalo a potom střih, nic prázdné, únava. Začínal jsem se probouzet s pocitem reality, že se něco stalo.

Myšlenky prázdné a po chvíli se začaly restartovat a já si začal uvědomovat, kdo vlastně jsem a kde jsem a proč jsem zrovna tady.

Postupně jsem útržkovitě vzpomínal něco jako o bráně ve skalách a že se sem musím vrátit a pít tu smrdutou koží kyšku, prostě děs. Kromě mečení nebylo nic slyšet. Konečně jsem se dostal do reality. A začal vnímat bábu.

Spokojeně seděla za stolem a koukala na mně a asi mne i snažila se probudit.

„Tak panáčku,“ a chvíli se odmlčela, konečně jsem poznala to tvoje náradí. Nedošlo mi to. Až posléze po cestě jsem si uvědomil, že nevím o tom, co mne ta čarodějnice nafetovala, co se dělo.

Nechtěl jsem si připustit, že by mne snad objela, čím víc jsem si to nechtěl připustit, tím jsem měl větší podezření. Bylo mi strašně špatně, nicméně představou o styku s osmdesátiletou bábou se třemi zuby. Nebo to bylo její čarování? Divné údolí rumunský Vagašu. Místo.

Vzbudil jsem se na lavici.

„Vstávej, Árone,“ chechtal se Baruch, „musíš jít domů co by si mysleli lidi, že jsi tady obcoval s děvuchou po osmdesátce, musíš jít krmit.“

Nalila mi kyšku a já jsem vypadl z chatrče a blil jsem jako alík. Sedl jsem si na vzduch. Byly čtyři ráno, cesta byla na hodinu a půl.

„Vypij to.“ Byl to čaj, který chutnal a voněl po lékořici. Možná jsem pulitrák vypil třikrát, k tomu kousek lehounce namazanýho chleba.

Tak nazdar, začal jsem přemýšlet, co jsem si zapamatoval.

„Šestý den na kyšku,“ volala za mnou baba a já si Vzpomněl na to další, že už je nikdy neuvidím. Na zbytek jsem zapomněl.

Umyl jsem se v potoce do půl těla. Voda byla ledová. Výborná. Znovu jsem jí vypil litr a dal se na cestu. Dorazil jsem domů, stěží pokrmil a hodil se do spánku.

Následující den mi Johanes přinesl poštu. Byla to pro mě relikvie, víc než zlato. Dorazili a mají se dobře, následovalo, co kdo

dělá. Arzén se o ně postaral. Andrej studoval a učil se jazyk. Eržika a Tamara chtěli, abych přijel.

Připadal jsem si, že jsem zemřel. Když zemře člověk, zemře celý jeden celý svět. Byl jsem sám a bylo mi smutno. Snažil jsem se, hodně jsem pracoval. Samota moje myšlenky spíš násobila.

Čekala mne cesta na Vagašu, divné pocity s bábou Lámed Baruch a po bábě. V podstatě jsem se nedozvěděl od ní, jestli mám jet zpátky nebo ne. Rozhodl jsem se, že se podívám zpátky do Čech.

Měl jsem pocit jako bych nesměl opustit toto místo a zároveň jsem si uvědomil, oč silnější vazba je zde pro lidi, kteří se tu narodili v těsném spojení s přírodou.

Byl to způsob života. Stěží jsem mohl posoudit, jestli byl lepší nebo horší než poznání vedoucí k filosofování, kdy výsledek byl jednoznačně rovný. Otázka proč existovat zůstala nezodpovězena. Uvědomil jsem si, že centrem dění a tajemna nebyla vesnice či Tarna Máre. Povídání a tajemno bylo spojeno s Vagašu. Pár pasteveckých stavení v údolí s podivným magnetizmem, s podivným pocitem zvláštnosti a přitom, přitom na první pohled nic.

Už od dětství tu znali bránu na skále jako hrozbu a lidé tomu chtěli věřit a měli k ní respekt. Proto ti, kteří bydleli nebo museli bydlet v chudobě na Vagašu byli vyčlenění ze zdejšího osazenstva a označováni ti z Vagašu.

Nechtělo se mi jet za Baruch. Slíbil jsem. Blížil se den, a potom večer. Smrtihlav se vracel do skály. Po půlnoci jsem pobídl koně. Projížděl jsem známou trasou, slyšel jsem vytí psů, do ticha a za mnou jak se rozsvěcovaly svíčky v oknech, jako když člun proráží a tvoří za sebou brázdy vln.

Zvolnil jsem, až jsem měl dojem, že cvrlikání loukotí nemohlo být slyšet. Opět se koně zastavili a podivná postava mne oslovila.

„Árone Hyrschi.“

Nic víc nic míň. Koně se dali do pohybu. Sundal jsem kožich a kápě, kosu i stožár bez kohouta, zhasl pochodně a jel poklidně po temnělou stoupající stezkou podél potoka do Vagašu. Trochu po paměti jsem přivázal koně a odstrožil. V jediné rádobu chalupě se svítilo.

Byla to Baruch. Zabouchal jsem na dveře a se smíšenými pocity otvíral, vědom si toho, že stará Baruch na mne čeká s odpornou kyškou. Pozdravil jsem.

V přítmí petrolejové lampy se mi zdála čarodějnice vysoká. Stála zády ke mně u nízkých kamínek a otočila se ke mně. Vysoké černoooké děvče, spíš mladá paní v typické sukni a zástěře se překvapivě podívalo na mně. Byl jsem v rozpacích.

„Já, já jsem přijel, byl jsem domluvenej z Baruch, asi jsem se spletl,“ a poroučel jsem se ven.

„Ne nespletl jste se, vy jste pan Áron, Áron Hyrsch. Čekám tu na vás. Mám Vám dát najíst a ráno vám dovezu koně.“

Prohlížel jsem si jí a pořád jsem přemýšlel co je na jí divného, nehledě na to, že tu byla sama na Vagašu.

Kráska, od někudy jsem jí znal. Její podoba, ano její podoba a rysy.

„Já jsem Sára,“ představila se, zavlnila se a podávala mi ruku.

„Já jsem schovanka Lámed.“

V místnosti bylo příjemně popůlnočně.

„Já jsem Áron,“ a nevěděl jsem trapně, co dodat.

„Já teda půjdu, Baruch mi prý ráno doveze koně a vůz, je v ohraď s kozama.“

„Ano, jak jsem řekla, dovezu je já.“

„A kde je Baruch?“

„Já po pravdě řečeno nevím, někdy se prostě sbalí a zmizí u Rabínovy hory a přijde až ráno, ona většinou žije až v noci.“

„Že se nebojí?“

„Zná každý kámen, pane Árone. I vlky.“

„A vy, vy tady žijete, Sáro?“

„Ano, mám bratra, nebydlíme tu, na druhé straně za kopcem. Je tam vesnice. Za železnou bránou.“

Mluvila se samozřejmostí, že o ní vím. Rozloučil jsem se. Žena mladá, krásna a sama po půlnoci. Vzdychl jsem si. Nevím, jestli v té polotmě zpozorovala můj obdiv.

„Dám vám ještě napít a najíst.“

Při vzpomínce na kyšku se mi pomalu zvednul kufr.

„Ne, ne děkuju, já nemám hlad či žízeň, vlastně jsem přivezl ještě babě, teda Baruch prezent.“ Vytáhl jsem flašku a pár kousků úplně vysušenýho uzenýho, které rázem provonělo celou místnost, až jsem si uvědomil, že jeden kousek jsem si mohl nechat na cestu. Pečlivě mi vrátila plachetku.

„Až mi dovezete koně, vám dám taky,“ a oslovil jsem ji Sáro. Pakoval jsem se ve dveřích. Na stole přistál velký porcelánový kafáč s kozím mlékem nebo kyškou a kousek chleba, který měl uprostřed díru vyplněnou sádlem se škvarkama. Při pohledu na porcelánový hrnek jsem couvl. Usmála se, že jsem se otrásl.

Věděla od Baruch, že to nesnáším. Vzala hrnek, dala na okraj kamen a do jiného mi nalila cigorku. To už bylo lepší. Byla neslazená, jinak nápoji říkali sos.

Cukru na Vagašu bylo nedostatkové zboží. Sára se mi líbila. Sám jsem si uvědomil, že je to asi Vargova nemoc. Jak jsem byl sám, každá chvíle byla pro mě milá. Vzpomněl jsem si na Channach nevím proč, co by na to říkala, nikdy nežárlila. Duše nežárlí.

Ráno jsem začal uklízet. V staromládeckém hospodářství od doby, co odjela Eržika s Andrejem, jsem tomu moc nedal.

Naštěstí Sára možná s bratrem přiveze koně až v poledne. Na žebříňáku byla velká truhla, do které jsem zamknul propriety smrtihlava, zamknul jsem je.

Baruch o tom věděla, u Sárý jsem si s tím nebyl jistý. Řekl sem si, že si od ní budu držet odstup a krotit moji nemoc, nadměrné vnímání ženské přitažlivosti a moji namyšlenost, že je to oboustranné, což respektive, na což jsem mnohokrát narazil.

Představa, že bych byl pro ženu nezajímavý, jsem si nechtěl připustit a zároveň jsem to doplňoval svými smyslnými představami. Prostě křivky ženského těla s odzbrojujícím úsměvem byly pro mne nepřekonatelnou hranicí. Snad za to mohla i moje bohyně, co vartovala před hnojištěm. Neustále přesvědčovala, že nejsem sám. Byl to i sochař, který ji vytvořil se stejnou vášní a nemocí.

Těšil jsem se, že do stavení zase zavítá návštěva. Přemýšlel jsem, čím je pohostím a nachystal jsem pořádný prezent, kořalku pro čarodějnici i šátky jako dárky, co mi zde zanechal Cigi, možná ubrus a klobásy, prostě co už poslední dobou mně neoslovalo, samotnému nechutnalo.

Dokonce jsem si vzal i čistou košili a pořádně umyl, tvář jsem měl ještě začerněnou. Vůbec, připadalo mi, že jsem se od toho smrtihlava trochu zašpinil něčím, co nešlo umýt.

Bylo pod mrakem a poměrně teplo, předzimní den. Slyšel jsem vyzvánění poledne. Hátu a Rufuse, jejich klapot jsem slyšel mnohem dříve, než se objevili v zatáčce ve výseku na horizontu.

Bránu jsem otevřel. Po chvíli přistál žebříňák jako loď před náspem. Sára přijela sama. Ačkoliv ve zdejším kraji to nebylo nic neobvyklého, přece, vidět ženu řídící s přehledem povoz bylo hodně sexy.

Seskočila, zabrzdila vůz a pomáhala mi odstrojit koně. Zatlačili jsme žebříňák kousek ke stodole a já koně uvázal a dal jim nažrat.

„Myslel jsem, že vezmeš bratra sebou, nebudeš se bát jít sama na Vagašu?“ zeptal jsem se se skutečnými obavami.

„Ne Árone, já jsem zvyklá.“

„Pojď, dám ti kafe, mám tady ještě po Tamaře zásoby na půl roku.“

Sedla si v kuchyni ke stolu a překvapivě si prohlížela malování.

„To jsi maloval ty, Árone?“

„Ano Sáro, jsou takové, jak to vidím já.“

„To je Réš, že jo.“

„Ne to je Eržika a Andrej a tady...“, přerušila mně,

„Jo znám, je nemá k..., zarazila se..., prostituta.“

„Jo je to ona, Inna, a tohle je Andrej, Andrej Tělegin.“

„Jo znala jsem ho jako malého chlapce, páni vyrostl a tohle?“

Nestačil jsem odpovédět.

„A namaloval bys mne taky.“

„Nechtěl jsem, věděl jsem, kolik, co jsem maloval kromě Inny už tady nebyly.“

„No já nevím, Sáro, já jsem ty,“ a ukázal jsem na ně, to jsou moji... blízcí a tebe, tebe...“

„Já vím, mne neznáš,“ řekla žena a ulomila si kus chleba a k mému překvapení si jej namočila do černého kafe. Podle mne to byla škoda, kafe byla vzácnost. Měl jsem ještě guláš. Neupejpala se a snědla ho, myslím, že bych toho nesněd ani já a divil jsem, se kam se to do ní vejde, do štíhlé, sošné ženy.

Zajímalo jí, jak žiju, úplně do posledního detailu. V bytě nebyl bordel, na lavicích jsem měl vyprané prádlo srovnané do komínků, jenže nebylo vyžehlené, samý plátno místo ručníku, lavor na umývání zašlý a neumytý s rozbředlým zbytkem jádrového mýdla, knihy v regálu neposkládané a prázdné sklenice kam dával kytky Andrej ještě se zelenými obručemi vyschlé vody. Na okraji kamen se hřál sos a čaj ze sušeného ovoce, hrušek, šípku, křížal jablek a v troubě jsem se snažil spatlat švestkové povidla.

Směsice vůní. Vytáhl jsem z almary připravený štůsek věcí od Cigiho.

„Sáro, to je pro tebe a koš s prezentem a pár drobných za ochotu.“

Neodmítla. „Árone...“ přerušil jsem ji.

„Nelíbí se ti?“

Vyskočila a zkoušela si šátky i sukni přes sukni a ještě jsem našel boty.

„Nakreslíš mně?“ a dodala později „někdy...“, chtěla se vyrovnat těm na zdi.

Vzdychl jsem, sám pro sebe a říkal si, nezamiluj se ty troubo, sotva uvidí ženskou... řekl jsem ano.

„Pojd', posadíme se ven, já si zapálím. Sedla si na velkou houpačku jako náctileté děvče a já si nacpal fajfku zbytkem fajnového tabáku. Už jsem další neměl, vlastně měl, ale nebyl tak dobrý.

Vzpomněl jsem si na Andreje, jak mi ochotně nacpával fajfku a vzdychl jsem. Sedl jsem si vedle ní a zachoval potřebnou mezeru.

„Ty se mne bojíš?“

„Proč bych se tě bál?“

„Já tě přece nekousnu, že jsi si jako obsedl.“

Nevěděl jsem, co mám na to říct.

„Víš, Sáro, jsi hezká, přitažlivá a mladá a já, já mám nemoc, mne se líbí ženy a zástě hezké ženy, jako jsi třeba ty. Já vím, co si myslíš, já si potom komplikuju život tím, že žijí v mých představách, i když oni jsou třeba zamilovaní do jiného.“

„No,“ přisedla si blíž ke mně, „snad se nenakazím,“ a smála se.

„Ne určitě ne. Půjčíš mi fajfku?“

Podal jsem jí fajfku a zabafala. Vyfoukla trochu dýmu.

„To je fajfka Réš, že jo Árone.“

„Ano mám ji od ní a pokaždé si na ni vzpomenu.“

„Já jsem jí měla ráda, a když jsem viděla obraz, myslela jsem, že je to ona.“

„Eržika, její sestra, byly dvojčata.“

Sára kroutila hlavou.

„Ne Árone, Řeš žádnou sestru neměla, vím určitě, pocházela z hor a byla na Vagašu.“

„Asi se mi už všechno plete,“ dodal jsem, nechtěl jsem řešit podobenství, byl jsem poslední dobou zmaten, kdo je pochovaněj ne hřbitově.

„A ty Sáro, ty bydlíš s bratrem za Vagašu za horou?“

„Ano máme malou chaloupku, malé hospodářství, menší než tvoje. Byly jsme s tvým strýcem příbuzní, nevím, jako malinká holka si pamatuji, že jsem tu už jednou byla.“

A to když půjdeš domů, půjdeš kolem brány na Rabínově hoře, Baruch mi o ní říkala.“

„Ano Árone.“

„Ty tomu věříš?“

Neodpověděla mi.

„Je vidět, že jsi naplavenina Árone, žiješ zde pár let, kdybys žil od malička aby ses na ni podíval.“

„Já už nevím, nevšiml jsem si.“

„No je mnoho pověstí se k ní váže, třeba se jí nesmíš dotýkat nebo prý když se otevře, je v ní tunel či obrovská jeskyně, či jiný svět podobný našemu. Ta cesta vede dál, jako když se střídají roční období. Nikdo tam nebyl, nesmí se na skálu šahat, protože by se mohla otevřít a smrt, která je tam nemá žádnou moc, je jako obyčejná pastevkyně sem potom vyřadí všechnu zlobu na nás na lidech, bez slitování, bez soucitu. Jedině naše duše se před ní postaví a akady má nad ní vládu. Nakonec ten pozemek a horu na něm vlastníky po strýcovi.“

„Ty tomu věříš, Sáro.“

„Já Árone,“ a podívala se mi do očí, „nechám si pro sebe, co vím.“

Byl jsem přesvědčen, že ví, proč mi dovezla koně. Protože bylo divné, že se mne nezeptala, proč jsem na Vagašu vůbec přijel.

„Já, já Sáro tě doprovodím, vezmu bryčku.“

„Tak jo dojeďu s tebou ke skále, víš ty, že se jmenuje Hyrschova skála, tvoje skála Árone, máš přece kolem i kus lesa. Říkají jí ale i Rabínova hora.“

„Nevadí ti Sáro, že pojeděš se mnou, no kvůli řečem, se mnou, víš, povídá se o mně cokoliv, není to pravda.“

Usmála se.

„Já vím a co socha, to je tvůj Bůh Árone, říká se, že se k soše modlíš jako Áron z bible ke zlatému teleti.“

„Ne Sáro, já věřím v Boha jako ty, já.“ a chvílku jsem se odmlčel, „já obdivuju světskou ženskou krásu, je moje přítelkyní, moje, co mne nikdy nezklame, nakonec jsem tady sám.“

„A proč má vojenskej kabát?“

„Já už nevím, mladej Andrej, bylo mi blbý, aby malej kluk koukal na nahou překrásnou ženu.“

Zůstala sedět. Já jsem vstal a šel k bohyni, opatrně, jakoby byla živá. Sundal jsem vojenskej kopřivák. Dával jsem pozor, abych neztratil měděný ještě pořád nezoxidovaný vyleštěný knoflík. Vzychl jsem, když se objevila do půl těla vysvlečená.

Drobné listí měla na prsou. Stydlivě jsem pohladil její kamenná prsa.

„Je krásná.“ Chtěl jsem ji zapnout.

Sára přišla ke mně, vzala mi ruku a položila na její prsa.

„Ta moje, jsou krásnější, že jo Árone.“

Byl jsem v rozpacích, srdce jsem měl až v hrdle a Vzpomněl jsem si na ženu, která mi jako Sára ukázala. Tentokrát se Sára nesvlíkla. Čekala, jestli budu bohyni nevěrněj.

„Ano, Sáro, škoda, že tu nejsi místo ní.“

Pohladila mne.

„Je načase, abych šla.“

„Vezmu tě, sebou počkej,“ zapojili jsme bryčku.

„Sáro, ještě si to rozmysli, jestli tě nemám vysadit před vsí.“

„Neboj se, Árone Hyrschi, já ti ukážu Rabínovu skálu, trochu pojedeme oklikou Vagašu, protože nechci, aby Baruch věděla, že jsem jela s tebou.“

Při vzpomínce na babu jsem se skoro otrásl, neboť nemohl jsem se zbavit dojmu, že ta kolozubka mne objela. Naložil jsem prezent a dali na cestu. Sára otevřela lahev a nabídla mi. Dal jsem si hlta, ona beze slova taky. Vesnicí jsme projeli bez problémů, potkali jsme minimum sedláků, téměř všichni odpočívali.

Objeli jsme Vagašu. Vyježděná cesta vedla mezi hustým lesem jako tunelem, nastříhané proužky světla produkovaly dovnitř a osvětlovaly cestu. Jakoby to bylo o půlnoci, přitom byl ještě pár hodin po poledni. Najednou zničeno nic koně sami zastavili. Před cestou byla úplně kolmá rovná skála, kolmá, sto metrů vysoká a na jejím vrcholu prastarý strom, bříza či borovice, prostě sukulent s pár zelenými větvemi; potom porost, les.

Byl jsem překvapen.

„Tady je.“

Bylo to opravdu neskutečné. Skála byla postavena na vyježděnou cestu, která musela být desítky možná stovky ket. A stále se používala, byla cesta jako vesnici možná mnohem používanější. Prostě urážnutá žiletkou, useknutá gilotinou. Zůstal jsem opařený. Sára opět řekla“

„To je tvoje skála, tvůj majetek.“

Na železných pantech visely obrovská zchátralá vrata a uprostřed jedné půlky ještě malá vrátka. Omšelé dřevé, na první pohled bylo patrné, že za nimi není, nic jiného než skála.

Na vyšisovaných prknech, či spíše na části, co z prken zbyly, byly na každé straně přitlučeny kostry ocásku. Neuniklo to Sárině pozornosti.

„To jsou zmije, lidé je sem přitloukají, jsou to prý hromnice. Přes bránu nic zlého neprojde. Chtěli jí udělat mnohem pevnější, dokonce se samého železa, ale starý kovář vedle ve vsi prý když poprvé bouchnul kladivem, tak zemřel. Proto se každý bojí je i opravit, nebo zamknout na řetěz protože si myslí, že by k němu přišla smrt oklikou pro klíče. Naše bába se sem vydává po půlnoci a sbírá bylinky, prý má políčko konopí. Nemělo by se trhat, je to jakoby jsi si přinesl kytky ze hřbitova, to se taky nesmí.“

Koně mi dýchali na krk. Nebylo se kde otočit.

„A ty Sáro, kudy půjdeš?“

„Já to tu trochu znám, chodila jsem s Baruch i v noci, přejdu potok a potom průsmykem v kopci a budu doma.“

„Nemám jít s tebou?“

„Neboj se Árone, znám tu cestu, i s vlky, co jsou tady, jsem kamarádka.“

„No já bych se bál, abych nezabloudil.“

Otočili jsme koně po jedno a zapřáhli bryčku.

„No,“ a dodala Sára, „Teď pojedíš jako smrtihlav... Věta zůstala viset ve vzduchu.“

„Tak se rozloučíme.“

Objala mne před bránou, co znamenala smrt a políbila mne. Pohladil jsem ji.

„Děkuju, děkuju za všechno.“

„Árone, neloučíme se, slíbil jsi, že mně namaluješ.“

„Ano slíbil jsem.“

„Tak se ukaž, budu se těšit, Sáro.“

Vzala present a zmizela v lese. Díval jsem se za sebe. Jelikož jsem věděl, kdo tady jezdí jako smrtihlav, nemohl jsem se ubránit dojmu a pocitu, že jsem cosi suploval, aniž jsem měl na to právo a moc. Divné místo uprostřed kraje a cesta, cesta vyježděná, to bylo mimo

mé chápání. Ozvalo se zavytí vlků, vlci tu opravdu byli. Koně zner-
vózněli. Pobídl jsem koně a jel.

I oni byli rádi, že odejdou z tohoto místa, čarovného, děsivého,
hrozně magnetického a přitažlivého. Vyhnu se Vagašu.

Cestou jsem trochu zabloudil, takže jsem musel jet kolem. Kro-
mě koz jsem nikoho neviděl, Cítil jsem, že mne pozorují oči Baruch.
Stavil jsem se v konzumu. Byl tam Sorg.

Nálada ve vesnici byla lepší, smrt se vrátila, kam patřila.

„Zajdi ke mně, Sorgu.“

„Hele Árone, zajdem k tobě a do hospody mezi lidi. Přijdu pro
tebe, jo.“

„V pátek, musíme domluvit to dřevo.“

Vzpomněl jsem si, že starý Hyrsch vlastnil i les kolem skály
za bránou. Řekl jsem si, že vyzkouším i Sorga jestli tam se mnou
bude chtít jet. Koupil jsem koření, sůl, plechovky kafe, kalafunu,
brouse kamenáč. Měl jsem toho plnou bryčku. Jakobych chtěl zůstat
sto let. Jel jsem domů za prací, unavil se a v noci spál.

Když přišel Sorg, našel mě, jak sedím v kuchyni a před sebou
mám jako relikvii dopis, co jsem dostal z Ameriky a psal jsem od-
pověď. Měl jsem před sebou téměř prázdný papír s oslovením drazí
a hned za ním milí moji.

Dál jsem se nezmohl. Bylo mi smutno, nechtěl jsem si ulevo-
vat do dopisu. Byl rád, že mlynář přišel. Jeho naturel a přirozenost
prost všeho filosofování, nezatíženost otázkami proč, bylo pro mne
vysvobozením a očistou.

„Človíšku, jdem na to.“

„Hele Sorgu, já se nechci za každou cenu ožrat.“

„Hele človíčku my se nejdem ožrat, jdeme mezi lidi, vždyť ty
bys za chvíli bučel jako vůl a hejkal jako krocan co máš na dvoře,
protože nic jinýho neslyšíš.“

O jeho slovech, že se nenamažem, jsem opravdu pochyboval. Potíž byla v tom, že on snesl mnohem víc než já. Šli jsme přes Těle-
ginův most. Zastavili jsme se. Vyprávěl jsem, jak jsme šli z Kosova
a co mi radila Rěš, jak mne Andres přemluvil a nakonec, houpl sám.

„Dodnes nerozumím Sorgu, nevím, proč to udělal, neměl niko-
ho, kdo ho nenáviděl.“

„Jo človíčku, do nikoho nevidíš, každý má svoje hoře.“

Měl jsem zvláštní pocit.

„Dozvěděl jsem se o bráně Sorgu, mám i les kolem ní.“

„Já vím, Hyrschova skála, starýho Hyrsche les, říkají tam U ra-
bínovy hory.“

„Sorgu, tam je dřeva a pěkného, jako by jej nikdo nekácel řadu let.“

„No, Árone nikdo tam nekácí, nesbírá chrastí, tam, za Vagašu se
říká, kdo sekne, teče ze stromů kolem brány v lese starého Hyrsche
krev a kdo se odváží do nich seknout, pro toho přijede zubatá. Při-
jede si pro pokácené klády a naloží si sebou i dřevorubce.“

„To je přece blbost, sám tomu nevěříš?“

„No mně to vykládal pocestný, já bych to nedráždil. Ty, ty jsi
starýho Hyrsche krev, krev na krev, za krev. Nic se ti nestane. Je
fakt, že jako malej kluk jsem se tam strašně bál chodit, to víš, co
je zakázaný, to jako kluci jsme se báli šlápnout na větev, aby se
nezlomila, i když byla na zemi. Dříví je pěkný, pořádný bukový
a dubový, sami ho neuděláme, je hroznej kolem bordel a kamení
a koně tam nemůžou.“

„Tak vem sebou ty svoje pomocníky.“

„Árone, ty tam nedostanu, i kdyby byly stromy ze zlata. Jediní,
kteří tam chodí a nebojí se jsou ti z Vagašu.“

Pomaloučku jsem se dostali do hospody. Staří štamgasti nechyběli.
Bylo jich už pořádně pod párou a hádali se o tom, že smrtihlav už
je zase zpátky, že je to dobrý.

„Ty jsi viděl hovno,“ povídá sedlák, já ji viděl.“

„Kdybys ji viděl, tak už tady nejsi a prdíš do hlíny, jestli vůbec by tě našli.“

Ze stolu vesle se ozvalo:

„Já ji neviděl, slyšel, to můžu klidně odpřisáhnout. Zapálili jsme posvěcenou svíčku a ta kurva byla pryč.“

Bylo mi jasné, že to je téma na dlouhé zimní měsíce.

„A co ty Árone, neslyšels jí, mohla jet kolem tebe?“

„Já, já mám dům vysvěcený, o mně nemá zájem.“

„Bodeť by ne, když už si jí jednou utekl.“

„No abych pravdu řekl, nebyla to moje zásluha.“

Bylo třetí kolo a já už měl pomalu dost. Sorg mně držel kolem ramen a občas tahal za tváře, až mne to pořádně bolelo, pořád nevím, proč mi dneska říkal človíčku. Poslal pro cigána a zaplatil mu hraní. Začali jsme zpívat a už jsem měl dost.

Alkoholové delirium pomohlo, hlavu jsem měl vygumovanou. Chtěl jsem zaplatit. Nebyla síla to udělat, Sorg byl jako houba.

„Hele potřebuješ lidi do lesa.“

Vstal na židli a zařval:

„Hleďte sousedé, Áron by potřeboval pomoci v lese u Rabínovy hory.“

Jako by se jich to netýkalo. Vylezl na stůl a zařval podruhé.

„Hele lidi, Áron potřebuje lidi do lesa.“

Hospoda ztichla do mírného šumu elektrického generátoru.

„Kam?“ Zazněla otázka pro jistotu.

„No do jeho lesa, starýho Hyrschova lesa.“ Bylo trochu ticho.“

„Les u Rabínovy brány je prokletý,“ ozvalo se, „kdyby to bylo jinde půjdeme.“

Vstal jsem. „Každá třetí kláda je vaše,“ v domněnání, že je nalákám.

„Strč si jí do prdele, Hyrschi,“ i Sorga si přestali všimat.

„Slez dolů.“

„Hleďte lidi, přece se nebudete bát povídaček a báchorek, já Áronovi pomůžu i kdyby zubatá na mně vyskočila, rozsekám jí na kousky,“ a mohutně máchal tlapama.

Nevzbudil pozornost. Pomohl jsem mu slézt dolů a zaplatil.

„Kdo mi chce pomoci, zejtra na návsi v sedm, jak jsem řekl, můžu i zaplatit.“

Doprovodil jsem ho až ke mlejnu a sám šel domů, pomalu jsem vystřízlivěl. Brána mně přitahovala. Ráno jsem nachystal vůz a vyjel na náves. Nikdo nikde. Už jsem chtěl vyrazit sám alespoň na pár klacků, když jsem viděl Sorga třímajícího v ruce sekeru a klíny.

„Nazdar bratře,“ oslovil mne.

„Když nebudeš chtít jet se mnou, nebudu se zlobit.“

„Potřebuju to dřevo na uzení, to ďábelské dřevo, to budou klobásy.“

Usmál jsem se. Vyrazili jsme na Vagašu a cestou k bráně. U brány jsme zastavili. Nechtěl jsem řezat hned vedle brány a tak jsme poodešli padesát metrů.

„Sekni, Árone,“ sám třímal sekeru. Nebyl jsem hrdina. Měl jsem díky jemu zvláštní pocit. Tnul jsem jednou a dvakrát a ze stromu jsem vyštípnul kousek dřeva, žádná krev. Ozval se podivný zvuk, jako když ptáci plácají mohutnými křídly.

„Žádná krev,“ poznamenal suše Sorg, „obyčejné dřevo.“

Pracovali jsme bez jídla skoro celý den. Vůz byl plný a chystali jsme se k odjezdu. Po cestě k nám šla skupina lidí sedláků a řekl bych, podobná jako když se šli vizitýrovat na spáleniště.

„Heledte sousedi, je to úplně normální dřevo, pěkné, kdybyste chtěli, vemte si klacky na topení, klidně si pro ně přijdete.“

Prohlíželi si náklad. Nikdo z nich se ho nedotkl. Jsou to babské povídačky o krvi a tak, i ta brána, klidně ji otevřu.“

„Ne pro Boha e ty, ty dále, ta se nesmí otevřít nebo si pro nás přijde smrt.“

„Hovno,“ přišel jsem k bráně a otevřel. V davu bylo zděšení. Za dveřmi byla skála a v ní obtisknutá kopyta.

„Co jsi to udělal?“ Dav se na mně vrhl. Ozval se Oříškář.

„Svážeme ho toho žida ďábelského a necháme ho přes noc, ať si ho vezme konečně, když jí otevřel. Sorg se postavil proti nim. Chtěl se prát. Po celodenní dřině neměl sílu.

„Nech toho Sorgu.“

Byl jsem přivázán k bráně, kterou zavřeli i tu přivázali.

„Zítřka pro mne přijď, nic se nestane.“

Věděl, že mám pravdu. Dav byl spokojený se svou prací a mířil do hospody. Vždyť zmrze, celou noc, ať chcípne. Dav posilněný alkoholem mizel za zákrutou. Společně s vozem naloženým dřívím. Teprve Ted jsem si uvědomil, jaká to byla v chalupách hrůza, když jsem projížděl v kožichu, jak se lidé a děti k sobě tiskli, jak měli k sobě blíž, a začal jsem pochybovat sám o sobě, jestli jsem udělal dobře. Snažil jsem se z provazu vysvobodit. Nešlo to.

Uvědomil jsem si, že to nebude jednoduchý a chtělo se mi čurat. Držel jsem to hodně dlouho, potom jsem povolil. Moč mi stékala po stehnech a hrozně smrděla v tom čerstvém vzduchu. Přidali se mravenci a štípaný hmyz, který jsem bytostně nesnášel a já se pomalu svíjel a potom jsem odevzdaně se sesunul do polosedu v pololehu před bránu. Čas se vlekl. Začala být mi zima. Začal jsem mít pochybnosti, jestli to do rána přežiju, zima nebyla tak strašná. Byl jsem součástí skály a lesa, a kdybych nepřežil, měli by sedláci pravdu, prostě brána se otevře a já...

Ech, Channach, Channach, pomoz mi, slíbila si mi.“ volal jsem nahlas do lesa, Channach, moje duše, kde jsi?“

Žádná odpověď. Pár ptáků jsem vyrušil. Les se mi najednou nezdál tak příjemný a přátelský, byl netečný k vetřelci. Evidentně jsem narušil jeho rovnováhu. Byl už večer a bylo chladno v mokru

zima a měl jsem žízeň a to byl teprve začátek. Myslel jsem, že třeba Sorgia napadne a přijde v noci, ale on musel s komunitou nadále žít. Co mne mrzelo, byla vzpomínka na blízké živé i mrtvé.

Tak to končí, bez slávy bez fanfár, jako tisíce a miliony přede mnou i po mně, bez lesku, bez slávy, bez ničeho prostě byl tu svět a není. Škoda že jsem nenapsal dopis.

Přestala mně být zima, to jsem věděl z války, že to není dobrá zpráva, když se na chvíli stane člověku dobře. Upadl jsem do zvláštní letargie. Nebylo to bezvědomí.

Bylo už po půlnoci, měsíc zářil jako slunce. Čas se vlekl.

A tu jsem viděl, jak po cestě přichází světlo, lucerna a jde po cestě ke mně, pohupovala se a blížila se vlekle ke mně. Tak tady je poutník, co prochází bránou, Zdálo se mi, že se mi zdá.

Viděl jsem lucernu. Sama visela ve vzduchu. Shrbená postava se přiblížila a já ji v mlze viděl a poznal. Byla to Baruch.

„Ty ty jsi smrt,“ zašeptal jsem sotva znatelně, „ty ta Čarodějnice Lámed?“

„Volal jsi mne?“

„Ne nevolal jsem tě, já jsem volal Channach, moju dušu, nádhernou a krásnou.“

„Já i já mohu mít podobu.“ Obrátila se a odcházela. Ze všech sil, co mi zbyly, jsem za ní volal:“

„Pomož mi, prosím, nenechávej mne tady.“

Viděl jsem ještě, jak se lucerna na chvílinku zastavila a zaváhala a potom se rozklínkala a zmizela. Zůstal jsem sám a ztrácel vědomí. Probudilo mne drncání na kolečku na seno a viděl kolem sebe tři osoby.

Byla to Baruch Lámed v další Sára a muž co mne vezl. Zase jsem se ztratil. Viděl jsem ve snu, jak ležím u té brány a hlavu mám v klíně a něžné ruce mne hladí.

„Channach, ty jsi přišla.“

„Ano, Árone já tě neopustím, i když mne zapřeš. Ještě nenastal čas abychom byli jedno a prošli rabínovou branou.“

„Skálou?“

„Ano skálou i skálou. Není překážky na tomto světě ani představy, která nám bude stát v cestě.“

Sen se mi vytratil. Znovu bezvědomí, tentokrát jsem viděl už strop z prken.

„Árone,“ oslovila mne žena, „Árone.“

„Ano, kdo jsi?“

„Sára a Baruch a můj bratr jsi na Vagašu, neboj se.“

Něco jsem cítil, jako bych byl v bahně. Probíral jsem se a poznával nad sebou Sáru. Baruch mi nalila kořalku.

„Vypij, Árone.“ Nemohl jsem zvednout ruce. Dala mi skleničku k ústům a já trochu uskl. Projel mnou blesk. Zároveň jsem necítil svoje tělo a pořád ta vůně. Zdálo se mi, že ležím na zemi.

Posléze jsem si uvědomil, kde jsem, zvedl jsem ruku a málem jsem umřel. Namísto ruky jsem viděl cáry kůže, jak visí na kosti a podivný sliz z ní kape.

„Neboj se, to je kysané zelí, jsi naložený v neckách s kyselým zelím,“ vysvětlovala Sára. A já skutečně zaostřil a viděl, že to není zbytky kůže, ale nakrouhané nakvašené zelí.

„To zelí mi zaplatíš, Árone Hyrschi, ty starý čudile,“ a začala se skřehotavě smát. Mi to přišlo k smíchu a pokusil jsem se o škleb. Baruch se na mně podívala.

„No nebude to s tebou hrozný, ty pochcanej panáčku.“ Polili mne horkou vodou, zabalili do prostěradla.

Možná jsem se nestyděl i Baruch tomu předešla. Takových jsem viděla a ty tvoje koule jsem měla nedávno v ruce. Tentokrát mi to bylo před Sárou trapný. Usmála se. Napakovali mne do přístěnku

a dali trochu čaje. Byl jsem v okamžik šťastný, že žiju a usnul jsem.

Nevím, jak dlouho jsem spal. Začal jsem se probouzet v chalupě, spíš lépe řečeno v chatrči. Bylo přítmí, nevěděl jsem, jestli je ráno nebo večer, vzpomněl jsem si na vyvločkovanou kyselou vodu ze zelí v neckách a sám jsem smrděl po zelí.

Dobře rozeznával jsem Sáru otočenou ke kredenci a Baruch. Seděla na oprejskaným štokrleti vedle kamen a v lavoru loupala fazole a kouřila fajfku. Tlemila se na celé kolo. Sára měla ve vlasech červenou růži v černých vlasech z ocele, barevnou pestrou květinovou halenku a předpokládaným velkým hranatým výstřihem. Dlouhá květinová široká splývající sukně, převázaná v pase šátkem. Cigánské rysy se nedaly zapřít. Byl jsem vzhůru a snažil se ještě chvíli vychutnat ladné křivky. Po chvíli jsem vstal, uvědomil jsem si, že pod prostěradlem nic nemám. Jak jsem byl neohrabaný, lněné prostěradlo spadlo na zem. V tu chvíli se Sára otočila i Lámed zpozorněla.

„Dobrá kláda,“ poznamenala Baruch. „Vid Sáro.“

Jak se mi Sára líbila, bylo na něm ihned poznat. Všiml jsem si, že jí řetízek zcela nenápadně sklouzl dolů a ihned nahoru. Ve vlasech měla čelenku ze zlatých plíšků a na ruce kovové proužky. Okamžitě jsem se zakryl a Sára přinesla trochu vlhké oblečení.

„Já už jdu, teta, musím domů.“ Zavlnila se.

„Díky za..., Sáro,“ stačil jsem říct, když mýjela dveře.

„Za to mne namaluješ,“ a poslední slova se ztrácela za ní venku. Zůstal jsem s Baruch. Zjistil jsem, že je už odpoledne spíš k večeru. Oblékl jsem se. Stará připravovala kaši na plotně, byly to vajíčka. Měl jsem na ně chuť. Když jsem si představil, že k tomu bude její kozí kyška, rázem mne chuť přešla.

„Vezmeš si vajíčka, Árone, už dlouho jsem chlapovi nedělala jídlo.“

„Rád ale, ale kyšku ne, nezlob se.“

Zdálo se mi, že je nafedrovaná svými bylinkami.

„Já ti ji nenutím, tady máš kafe s cigorky,“ a přistrčila mi kafáč, který ovšem smrděl kyškou. Obsah byl mnohem lepší než kyška.

„Cukr máš?“

„Ne to nemám, holenku.“

„Baruch,“ řekl jsem při jídle, „kdybys nepřišla, asi bych chcipl. Byla to náhoda a jsem tvůj dlužník, dám ti prachy, až se vrátím domů, pošlu i cukr.“

„Chodím k rabínovi každou noc Árone, nebyla to náhoda.“

Zasnila se.

„Ty se nebojíš?“

„Ne, vždyť vím, kdo jezdí na pekelném voze, to jsi zapomněl?“

„Vlastně jo,“

„Já jdu vždycky zkontrolovat, jestli je brána zavřená.“

„Proč, víš přece, že je to blbost.“

„Já Árone Hyrschi, já jsem ji viděla, když byla otevřená.“ Koukal jsem nechápavě na ní a potom jsem nevěděl, jestli si dělá srandu nebo ne.

„Já jsem ji viděl otevřenou Baruch, je tam normální skála, co je na tom divného.“

„Já jsem ji viděla otevřenou, Árone, ne to divadélko s beranicí co se proháníš jako pometlo,“ a začala se skřehotavě smát. Nalila mi půdecká. A dodala.

„Ty nevěříš staré bábě, Árone Hyrschi?“

„Nevím.“

„Já jsem ji viděla otevřenou a právě proto ji tam chodím zavírat.“

Nabízela se otázka, co jsem tam viděla. Zdálo se mi, že mi četla myšlenky.

„Jo, jsem viděl něco podobného v kostele, za obrazem, byl jsem tam a díval se sám na sebe z druhé strany,“ řekl jsem, abych ji nabádal, aby se mi svěřila. Nakonec jsem se přece odhodlal k dotazu.

„Co jsi tam viděla?“

Sedla si na štokrle a šátek jako gotiku si posunula do čela, takže jí nebylo vidět do tváře. Zdálo se mi, že to byl šátek bez obsahu, v prostoru pod ním nic nebylo...

„Viděla jsem tam všechno a nic.“

„Co jsi tam viděla, Baruch Lamed?“

„Já, já jsem viděla,“ a odmlčela se, „já jsem viděla cestu, Árone, cestu, která vedla dál, ta skála tam nebyla a druhé dveře úplně stejné jako ty zepředu byly otevřené.

Bála jsem se jít dovnitř a teď toho lituju, tenkrát jsem se bála, že se nevrátím, ale teď tam každý den chodím a chtěla bych jít dál, byl tam les, a cesta, která vedla na horu, potok, který tekł opačným směrem, jako zrcadlo, ale nebylo tam zrcadlo, byly tam věci i jinak tam čas šel opačně. Vrátila bych se do budoucnosti.

Zarazil jsem se. Od staré báby, co si nakouřená hrála s mýma koulema, to jsem byl skoro přesvědčenej, jsem takovou „inteligentní řeč nečekal. Loupala dál fazole.

„Nic jinýho jsem tam neviděla, Árone. Nebo jsem zapomněla. Potom se dveře zavřely a jak se zavřely, byla tu zase skála. Tam vede cesta po životě, nic jiného, nikoho jsem neviděla a bylo jedno, z které strany přicházíš. Ve mně se něco stalo, mám pocit něco jako povinnost toto tyto dveře zavírat, dostala jsem úkol za příslibení, že se mi jednou otevřou. Řekla jsem to jen těm, kterým věřím Sáre, Eržice, Nataše, Réš a věděl o tom i starý Tělegin a starý Hyrsch. Chodili tam a Tělegin, Andres Tělegin prý udělal pár kroků, taky se mu otevřela jednou.“

Byl jsem zklamaný. Byli jsme tak dobří kamarádi s Těleginem Andresem a nikdy mi o tom neřekl.

„Nikdy mi to neřekl Lámed.“

„Nebyl čas, abys tomu uvěřil, Árone. Ono je to divné, v podstatě to na věci nic nezmění, že ta cesta pokračuje kamsi.“

„Za horizont,“ dodal jsem, „žádné peklo, žádný ráj, prostě pokračuje cesta, za horizont.“

Bylo ticho, bylo slyšet praskání v kamnech a šramot, který vydávaly padající fazole a štěpení lusku do plechového vajdlinku.

Ty Árone, ty jsi viděl a svoji duši máš,“ a chvíli se odmlčela, „máš štěstí.“

„Já čarodějnice já ji na světě neuvidím, možná na druhé straně když mne povede. Smrti se nebojím, prostě přejdu bránu a třeba se vrátím do dětství.“

„Co mám dělat, Lámed?“

Baruch přestala loupat a sedla si ke stolu.

„Sedni si, Árone.“

Byla to zase stará Baruch. Nalila si půldecí a já odmítl.

„Vem si kartu panáčku a otoč jí.“

Byly to tarokové karty, kterým jsem nerozuměl.

„Vem si ještě tři a otoč je.“ Otočil jsem se.

„Odejdeš a vrátíš se. Odejdi, Árone, jdi do zповědnice a tam, tam možná bude tvoje duše, možná ne. Vrátíš se zpátky do tědlech hor a budeš čekat, jako já v podivném údolí na konci světa v rumunských horách.“

Ech kolik je takových na světě Árone,“ a ukazovala na jednu z karet.

„Mám jet do Ameriky Baruch, mám?“

„Ne Árone, nejezdi.“

„A co moji?“

„Už se s nima neuvidíš... až někdy na cestě.“

„Ale je to přece moje vůle, když budu chtít.“

Začala se nepřírozeně chechtat.

„Tvoje vůle,“ a pokračovala v chechtání, „tvoje vůle, „a foukla mi kouř do obličej, „tvoje vůle je veliký hovno, jak když seřadíš

všechny bobky z koz na Vagašu do řady podle velikosti,“ a zalapala se smíchem a budeš lítat kolem něj a zatáčky si vysypeš pískem, abys ho vůbec oběhl.“

Potom vážně dodala: „Ano, ale když porušíš, co říkají karty, budeš trpět, uvidíš je v slzách Árone Hyrschi, pamatuj.“

Měl jsem se už k odchodu. V tom jsem zaslechl venku hluk podobný mému vozu. Byl to zvuk víc vozů žebříňáků a fomanských vozů. Baruch viděla, že mám obavy z místních.

Vyšel jsem z chalupy ven a viděl kolonu vozů. Byli to cigáni a neobvyklý jev, že se na konec světa kdosi zavítal.

Byly to jednoduché malé žebříňáky s kruhovými obručemi. No nemělo to plachtovinu, spíš velké štráfy hadrů různě polátaných.

Vozy byly taženy jedním koníkem, z některých se i kouřilo v jednoduchých železnákách kamnech, vpředu šel vedle koníka cigán v typickém klobouku, spíš tvídové hučce, vzadu koukaly nohy malých dětí. Kolem se trousili cigánky v pestrých květovaných dlouhých sukních a s dýmku v ruce.

Svoboda a táborový dým, oheň a kočování celého společenství. Na první pohled chaos. Záhy jsem zjistil, že zná každý své místo v tvaru. Zdravili nás na dálku. Lídr přišel k Baruch Lámed.

„Uděláme kšeft, mladá paní, máme zlato, slepice, já jsem Čudra.“ Představil jsem se.

„Já jsem na návštěvě Baruch, jestli nechce.“

„My se známe,“ řekl, aniž by se o ni zajímal.

„Co takhle mlíko, vemena mají k prasknutí.“

„Vem si ho, kolik chceš Čudro, ale ne že jim ty cecky vytaháš jako mně.“

Čudra pískl a kolona čtrnácti vozů zůstala přibitá k zemi.

„Romale, mlíko.“ Zavelel.

Víc jsem nerozuměl. Cigánky hned vytáhly z vozu oprýskané železné nebo plechové nádoby. Měl jsem dojem, že se v nich i myli.

Šli do ohrady s kozama i pochyтали volně pobíhající, aby je mohli podojit. Byla na nich vidět spokojenost. Děcka hned musela ochutnávat.

„Kam máte namířeno, Čudro?“

„Ech mudro, to tam kam nás nohy ponесou, do cigánskýho nebe.“

Obrátil jsem se na Baruch.

„Cesta končí u brány v lese u skály, u Rabínovy hory.“

Nechápavě jsem kroutil hlavou. Pohleděl jsem na Baruch jestli to potvrdí. Neříkala nic.

„Páníčku, cigán i hory přeलेze, aby pro slepici skočil, my to tu známe, za horama, pro horama, máme klid, nikdo tam nepáchne. Máme pár chatrčí a přečkáme zimu.“

„A jak, kterak se dostanete, museli byste projet horou, mou horou.“

„To není tvůj problém páničku, cesty cigánovi páně vedou, cigánský Bůh je na cestě.“

Posunul si hučku do čela.

„A odkud jsi ty, padre?“

„Tam, za Tarna Máre.“

„Kdybys potřeboval koně, vím, kdo by ti je prodal,“ a zapálil si dýmku.

„No nic páně Áronovo, dám se na cestu.“

Opět hvízdal a kolona se dala do pohybu. Zdálo se mi, že z jednoho vozu slyším zamečení kozy. Nebyla to moje věc, nakonec, volně se toulali, takže kdyby se jedna ztratila, nic by to neznamenal, nikomu by nechyběla.

„Já půjdu, Baruch, děkuju ti.“

„Už se neuvidíme, Árone Hyrschi. Tu máš, bude tě chránit před vlky.“

Dala mi kamínek vyleštěný křemen s dírou uprostřed na kožené tkaničce. Dala mi jej přes krk.

„Je ze skály u vrat, bude tě chránit. Vzpomeneš si na mne.“

„Proč zrovna před vlky...?“

Otázka zůstala nezodpovězena. Náhle v staré, totálně vrásčité tváři jsem viděl oči, oči prázdné, hluboké oči slepé Réš, divné.

„Až přijde za mnou Sára, tak ti něco pošlu.“

Neodporovala. Opřela se o ohradu a já jsem cítil, že se na mne dívá, než jsem zmizel v stezce podél potoka.

Bylo mi divně, rozhodnutí ve mne uzrálo. Vrátím se do Čech alespoň na čas. Když jsem procházel vesnicí, potkal jsem sedláka. Zděsil se. Uvědomil jsem si, že si myslel, že už jsem zabudovanej ve skále. Měl jsem už dost pověr a akcí. Konečně jsem byl doma. Podle zvuku bylo zřejmé, že tu někdo byl a nakrmil dobytek. Všude byla tma a otevřeno.

Vešel jsem do kuchyně. Vyhaslý oheň, studeno a nevlídno, obrazy mých blízkých byly jen obrazy na zdi, ponuré teskné. Nasekal jsem v kuchyni pár třísek a rozdělal oheň. Bylo mi smutno a byl jsem sám. Nebylo mi ještě dobře. Na stole ležel dopis nadepsaný draží milí. Až bylo trochu teplo. Rozestlal jsem ve snaze vyhnat syrovost a sedl si ke stolu. Neměl jsem hlad, ni žízeň. Samota mi ubírala kyslík. Měl jsem; přemýšlel jsem, jestli mám jít na most.

Dopis přede mnou působil jako závazek. Ještě ne. Dlouho jsem nečině zíral do stolu. Nakonec jsem vzal pero a začal psát. Nechtěl jsem svou samotu ještě přenášet na své blízké. Omezil jsem se na milý dopis s nadějí, že se uvidíme.

Šel jsem si postěžovat bohyni. Budeme se muset na čas rozloučit, pošeptal jsem jí tiše a dopnul kabát. Shlížela na mne s pocitem sounáležitosti, lítosti a empatie.

Začalo pršet. Celý svět plakal. Připadal mi cizí. Sedl jsem si ven na lavici pod převísem střechy a poslouchal šumění deště.

„Channach, Nahho, Nahho kde jsi?“

Myslel jsem, že teď, když jsem dole, že se objeví. Nic se nestalo. Snažil jsem se za každou cenu usnout. Podařilo se mi, unaven na

chvilku nad ránem. Cítil jsem ze sebe kyselé zelí. Na krku jsem měl kámen.

Napsal jsem jednoduché věci a zmínil se, že odjedu a pak se vrátím, že až přijedu do Čech, pošlu adresu.

Skutečně jsem se připravoval na cestu. Otázka zněla, co s hospodářstvím, Nejraději bych jej svěřil Sorgovi nebo dvojici sedláků. Ti měli co dělat se sebou a tak jsem přemýšlel, že bych to mohl nabídnout Sáře, která měla přijít. Do vesnice jsem nešel, akorát mne navštívil Sorg, protože mne hned nad ránem hledal u Rabínovy skály a Baruch mu řekla, že jsem doma.

Seděli jsme spolu a mlčeli, trochu vypili. Chtěl mi dát peníze za dřevo, odmítnul jsem. Potom odešel s tím, že než odjedu, tak se s ním přijdu rozloučit. Slíbil jsem mu to i on tušil, že to bude nejlepší jak pro mne, tak pro okolí, že zmizím na chvíli. Zůstal jsem sám.

Co teď, Árone Hyrschi, co budeš dělat, jak dál?

Volal jsem svou duši ale marně. Chodil jsem na Těleginův most a váhal jsem. Chtěl jsem si vynutit přítomnost Nahhy Channach, vydírat jí. Díval jsem se dlouho do řeky a v ní viděl v oči a tváře lidí, které jsem měl rád. Nic neříkali, jen se na mně dívaly jinýma očima, prostě nepopsatelnýma, nemohl jsem to pochopit. Očekával jsem, že mi naznačí posunkem, nebo že uslyším hlas, který mne volá do jejich společenství, nic, čas ve formě proudu, čas pode mnou ujíždějící jako kolo na kamenné brusce, nebo kolo mlýna, dál a dál, dlouhý čas beznaděje který neměl konce jako povrch vodní hladiny.

Začal jsem pít, vypil jsem denně pár litrů vína a o to horší bylo vystřízlivění. Nedělal jsem nic. Staral se o dobytek, protože jsem si říkal“ na co, Árone, na co budeš dělat pro koho.

V noci jsem byl vzhůru a ve dne spal. Až mne kdosi probudil. Byla to Sára.

„Ty se mi zdáš, Sáro,“ řekl jsem, protože jsem teprve zaostřoval zrak.

„Ty jsi přišla, děvče? Sedni si.“

Kolem byl nehorázný bordel. Odhodil jsem pár špinavých hadr, aby si měla kam sednout. Viděla, že jsem totálně nalitej.

„Árone, proč chlastáš? Udělám ti kafe.“

„To budeš hodná děvčico. Promiň, nevěděl jsem...“

Šel jsem ven a v laboru jsem se umyl. Alespoň obličej. Cítil jsem sám sebe, smrdím. Ted už to nezachráním. Vešel jsem zpátky a z demizonu jsem nalil dvě deci Sáre a potom i sobě do upatlané sklenice.

Měl jsem na to chuť a věděl jsem, že mi to pomůže.

„Proč chlastáš, Árone?“ zněla opětovně otázka.

Přistálo u mne horké kafe. Ustrkl jsem, bylo dobré a ulomil kousek ztvrdlého chleba. Nemusel jsem jíst, víno mne živilo. Pohlédl jsem na černoooké děvče s ocelovými vlasy.

„Jsi překrásná, jako bohyně.“

„Árone, proč chlastáš, zopakovala?“

„Já nevím, Sáro, já nevím, asi proto, že jsem sám, sám jsem sám i Nahha, Channach duša moja mne opustila.“

„Kdo je Nahha či Channach?“

„No to,“ a podíval se na její tvář bez jediné vrásky. Trochu si nalil.

„Moje duše, *moja duša*, zradil jsem ji Sáro a ona, ona mi slíbila, že mne neopustí.“

Jiná žena by mne považovala za *dralce*. Děvče z Vagašu, co ji Baruch Lámed určitě učila čarovat a svěřila jí tajemství třeba o Rabínově skále nebo mnoho dalších vědělo, o čem mluvím.

„Nejsi sám, Árone, Nahha je pořád s tebou, nikdy tě neopustí.“

„Nahho, Channach,“ volal jsem, Nahho, kde jsi?“

„Vidíš, není, Sáro není. Jsem sám, a dobře mi tak. Já, já se sem nehodím do statku, do místa, do kraje, bez zákonů, nevím, čemu mám věřit, sám sobě nevěřím, že jsem to já, Sáro.“

Bylo ticho, neodpověděla mi.

„Slíbil jsi mne, že mne namaluješ, třeba sem, poslední místo.“

„Já vím, řekl jsem, „na zdi jsou obraz, obrazy duší, které jsou mi nejbližší. Sáro, ty jsi krásná.“ Usmála se

„Já vím,“ přerušila mne, „líbím se ti, nemiluješ mne.“

„Jsi mladá Sáro a já proti tobě dědek. I kdybych tě chtěl milovat, nemůžu, ublížil bych ti planými řečmi, ublížil bych, bože komu všemu jsem ublížil, nechť mi odpustí. Můžeš pro mne něco udělat?“

„Jo,“ zněla krátká odpověď.

„Pojď se mnou ven.“

Vzal jsem i fajfku a sedli jsme si na dlouhou houpací lavici. Zapálil jsem si a řekl“

Lehni si na lavici a hlavu mi polož do klína.“

Udělala to a já jsem měl v klíně nádherou tvář ženy snad i mé duše, tvář žen, které jsem miloval, které rády ležely na houpačce, které jsem miloval, a ony se dívaly do noci do hvězd.

Viděl jsem je dohromady v Sářiných očích. Přikryl jsem jí kožешinou. Cítala, určitě věděla, že myslím na ty, které jsem měl rád, cítila, jak vnímám její teplo.

Pohládl jsem jí po tváři a po vlasech a dbal jsem na to, aby to bylo jen lehce, abych se jí skoro nedotkl. Nechtěl jsem se na ni podívat, abych jí pohledem neublížil, abych jí neokradl.

Litoval jsem jí, že musí být v zapomenutém kraji, krásná žena, měla by se ukazovat. Vzala mi ruku a přitiskla na tvář. Stmívalo se.

„Jak, jak půjdeš domů, Sáro. Je pozdě aj na Vagašu je daleko.“

„Přespím u tebe,“ a otevřela svoje oči jako ajin, „pokud máš tu místo?“

Byl jsem zmaten, v rozpacích.

„Jo místo tu mám, ale, ale co Baruch a bratr?“

„Já jsem svobodná a svobodná zůstanu, toulám se, nebude to divné, že se nevrátím, nikdo mne nebude hledat, Árone. Máš tabák?“

„Ano je v malované plechovce na kredenci.“ Vstala, vytáhla ze sukně fajfku co jsem viděl u žen u cigánských vozů a vrátila se.

Nelehla si do klína. Opřela se o mne, nohy si dala na lavici a přikryla se kožešinou.

„Já, Sáro, já odjedu do Čech.“

„Já vím, Baruch mi to řekla.“

„No chtěl jsem ti nabídnout, nevím, máš stavení na druhá straně hor, že byste s bratrem mohli být zde, hospodařit, mít jej k dispozici. Zastavila mne.

„Ne,“ řekla stroze, „nechci.“

„No to byl pouze nápad...“

„Ne nechci, Árone.“

„Dobře, dobře, nic jsem neřekl, jsem dlužen tobě a Baruch za svůj život, ech,“ odmlčel jsem se, „svůj mizerný život, který mohl žít někdo mnohem lépe než já, užitečnější a já, zabírám prostor, místo na flek na světě.“

Vzala fajfku a decentně popotáhla. Záviděl jsem jí její svobodu, vždyť ona v podstatě neměla majetek, možná pár koz, co by zdědila po tetce nebo kdo ví po kom, které se toulali po horách podobně jako ona.

„Sáro, chtěl bych se tě zeptat?“

„Oč, o co jde?“

Mně pořád nejde do hlavy, cigáni, cesta vede ke skále a vím, jak vypadá a končí. Cigáni přece nemohli projet skálou, víš Baruch mi naznačila.“

Přerušila mne.

„Já vím, odpověď neznám, Árone. Je fakt, že kočují každý rok to by nebylo divný, kdyby se odtud vrátili. Árone, nikdy se jich na to na Vagašu nezeptal. Nevím proč. Chtěla jsem jet s nimi jako malá holka. Nedovolili mi to.“

„A co ty, Sáro, co budeš dělat, věčně se toulat po horách, trochu hospodařit, mít děti a dřinu...“

Zadívala se na bohyni na hnoji. Poprvé na jejím obličejí či spíš v očích jsem viděl zaváhání a nejistotu. Bylo ticho.

Neměl jsem to říkat. Zvedla se a odešla do světnice a donesla skleničku vína a sobě též. Překvapilo mne, to že mne od chlastu nezrazuje. Upili jsme.

„Měl bych ti povlíknout postel, já si lehnu v kuchyni.“

Souhlasila. Připravil jsem spaní. Zůstala přikrytá venku. Přišel jsem zpátky, ležela a udělala mi místo, abych si mohl sednout a hlavu opět položila do klína. Byla už noc a poměrně chladno.

„Půjdeme domů,“ na poslední chvíli jsem se opravil a řekl: „do chalupy.“

Lehce přikývla a zůstala ležet.

„Árone,“ ozvalo se po chvíli.

„No?“

„A ty, ty uděláš pro mne, co bych si přála?“

„Ano, Sáro, co si budeš přát, tedy co bude v mých silách.“

„Opravdu?“

„Opravdu.“

Bylo chvílku opět ticho.

„Opravdu?“

„Jak jsem řekl, přísahám.“

„Opravdu přísaháš?“

„Ano, i když jsem už dlouho nepřísahal.“

Bylo opět ticho.

„Tak co, co mohu udělat já pro tebe, Sáro?“

„Vem mně sebou.“

Strnul jsem a díval do jejích očí plných hvězd.

„A co bratr, Baruch Lámed a Vagašu a hory a skála,“ a chtěl jsem pokračovat. Zarazila mne.

„Vem mne sebou prosím, Árone.“

Bylo ticho. Aníž jsem přemýšlel, samo sobě ze mne vyšlo slovo:

„Vezmu.“

Vztáhla ruce ke mně a dala je kolem krku.

„Oni o tom vědí, brácha a Baruch a ostatní. Baruch věděla už předem, že pojedu do „Světa“.“

„Sáro, abys nebyla zklamaná.“

„Jo, když bude hůř vrátím se, jako ty. Brácha bude rád hospodařit, je jinej než já.“

Souhlasil jsem. „Dobře, do pondělka se sbal a pojedem.“

„Já mám sbaleno, Árone, já nic nemám. Zůstanu už s tebou.“

„Sáro slib, že mne budeš poslouchat, teda že si poslechněš můj názor, že budeme spolu mluvit o všem, nebude to tak jednoduchý jak si myslíš, svět tam, tam dole nahoře je falešnej, pozlátkovej.“

„Poslechnu tě, Árone, to ti přísahám já, a ty mne ochrániš.“

„Já, já nevím, Sáro, s ochranou, ještě máš čas se rozhodnout, když nebudeš chtít...“

„Já už se rozhodla, budu jako tohle,“ a ukázala na kámen na krku, který jsem dostal od Baruch.

Konečně jsem se zasmál

„To zrovna není dobrej příměr, skála, co mi dala Baruch na krk.“

„Neboj se, nebudu tak těžká, přívěšek znám, nosila ho ona sama, byl to po starým Hyrschovi, po něm máš statek, nosila jej celý život a je mi divné, že ti ho dala.“

„Sáro, víš, že se v Čechách, co pojedem, se mluví trochu jinak. No třeba takhle a píše se latinkou. Tu se píše azbukou a tam latinkou.“

„Já,“ a začervenala se, „já psát moc neumím. Vezmeš mne sebou, vid’.“

„Ano. Řekl jsem, že ano. Pojedeme spolu a ty se budeš učit, ty to okoukáš.“

„Já, já se budu učit, budeš mne učit Árone, vid.“

„Jo určitě,“ díval jsem se na ní.

„Tak jo. Jsem rád, že jsi. Byla noc a ráno, Sára uklízela. Zatopila. Já se pomalu dle zvyku vypotácel z postele.

Najednou bylo všechno jiné, nebyl jsem sám. Udělali jsme snídani. Šel jsem za dobyt看. Poslal jsem pro jejího bratra, napsal další dopis, že se vracím domovníkovi a aby s námi počítal, že se vracím.

Měl jsem ve městě činžovní dům a byt, který on měl k dispozici a mohl ho pronajímat. Doufal jsem, že přijde alespoň o dva dny dříve, než přijedeme. Sára přijela i s bratrem. Sebou měla jen malý uzlíček. Mladý chlap plný energie, Jurij, se orientoval velmi dobře.

„Jurij, co je tu, je ti k dispozici, co si vyděláš, je tvoje.“

Ukázal jsem mu, co pro mne bylo důležité. Viděl jsem, jak se těší být opravdovým sedlákem ne lůza z Vagašu.

„Pomoz mi s ní.“

Sundali jsme bohyni a pomocí kladek jsem ji vyzvedl na půdu. Divil se, že mi na ní tolik záleží. Neřekl nic, neptal se. Možná, že byla z celého statku nejdůležitější. Vedle ní jsem přisunul truhlu s kožichem, papachou a maskou smrtihlava.

Sára vylezla na půdu a já ji postřehl až pozdě. Loučil jsem se sochou a hladil ji. Oblekl jsem ji vojenskej kabát a zapnul měděnej knoflík.

Byl jsem dojatý, myslel jsem na Andreje, jak ji opečovával snad proto, že jsem o to stál. Vzal jsem čistou plachetku a zakryl jí šátkem tak, aby viděla.

„Sbohem, snad se uvidíme.“ Slezl jsem dolu a sedl si na zápraží. Plac na statku jiný, prázdný. Sára si sedla vedle mne. Díval jsem se na Jurie, jak zapřahá koně a otevírá bránu. Jel na pole.

Zdálo se mi, že vidím sám sebe.

„Sáro, je řada na mně, co si vezmem sebou, pomůžeš mi?“

Složili jsme dohromady dva kufry, pár oblečení, peníze, jídlo. K večeru jsem se chtěl rozloučit s krajinou.

„Půjdeš se mnou?“

„Kam.“

„Na kopec,“ než odjedem.

„Půjdu,“ vzala si šátek a šli na kopec na horizontu. Sedl jsem si a ona vedle mne. Cestou byla samá energie, sbírala kytičky a ukazovala, co se dá využít. Začal jsem se obávat, že svět, do kterého jede, bude neznámý a cizí. Řekl jsem si, že hned od začátku jí o něm ideály hodně zkrouhnu.

„Sáro, když se tam...nebudeš cítit dobře... slib mi, že mi to řekneš a vrátíme se.“

„Slibuju, Árone. I ty by ses vrátil se mnou.“

„Ano.“

Objednal jsem drožku, abychom dojeli do prvního města, ve kterém vedla železnice a potom vlakem až do provinčního města střední velikosti, ze kterého jsem tenkrát ujel.

Vyrazili jsme brzy ráno, Sára se rozloučila s bratrem. Vyprovodil nás, zavřel bránu i branku. Bylo sychravo, mlha tvořila koláče a nad ní prosvitovalo slunko. Přikryli jsme se dekou. Tiskla se ke mně. Bystře se zájmem pozorovala nové okolí. Dorazili jsme do města. I pro mne to byl už jiný svět.

Automobily, oblečení, klobouky, spousta lidí. Držela se mi za opasek.

„Máš doklady, Sáro?“

„Ano mám rodný list.“

„Tak to zatím snad stačí.“ Na vlakovém nádraží bylo spousta lidí. Přisupěla lokomotiva, obří železná příšera. Sára ji viděla poprvé. Klasická vůně páry a nespáleného uhlí vzdychání jako tep srdce, namazané železo byl po dlouhé době i pro mne fascinujícím dojem.

Sedli jsme si na dlouhé dřevěné lavice dokonale vybroušené a na lakované. Z podlahy čpěla natřená karbola a nastal okamžik, kdy to cuklo, a slyšel jsem, jak lokomotiva zabrala.

Určitě jí podklouzla kola. Postupně dýchavičně se rozjela rychleji a rychleji, krajina za oknem se začala míhat. Pustil jsem Sáru k oknu a za chvíli si položila hlavu na moje rameno a dívala se za utíkající krajinou. Po chvilce usnula.

Cítil jsem se jak rytíř. Podvědomí mi říkalo, abych se k ní nevázal, nešlo to. Měl jsem pocit, že celý Tarnamarský svět, čarovný a jiný byl pryč, že se mi jen zdál, neskutečné, jako bych projížděl tunelem, branou ve skále do jiného světa, po kolejích, ne po cestě dolů a nahoru, jiný vzduch, jiní lidé...

Bál jsem se, že brzy zapomenu.

Byla tu Sára, která zosobňovala celé toto omnium mirakulum. Naproti seděl chlap se ženou a malým dítětem.

„Sedlák?“ Zeptal se mne. Já jsem přisvědčil.

„Odkud?“

„Tam z Tarna Máre.“

Podíval se na spící Sáru.

„Dcera?“

„Ano,“ nezaváhal jsem. Díval se střídavě na mně a na Sáru, nezdála se mu podoba.

„Kam jedete.“

„Jedeme do Čech na návštěvu,“ dodal jsem, abych předešel otázce. Myslel jsem, že Sára spí. Muž zřejmě se snažil udržet hovor. Byl účetní na malých jatkách. Udržoval jsem hovor, tak abych neurazil. Začal jsem se kroutit. Cesta byly dlouhá. Šel jsem do zádveří, vagóny to umožňovaly.

Sára byla za chvíli u mě. Proud větru a kouř jí dělaly ještě krásnější. Musela vědět, že se mi líbí. Všiml jsem si, jak se každý za ní

otáčí, zejména mladíci všeho druhu. To mne trochu hodilo dolů, moji namyšlenost. Zakouřil jsem si. Slyšeli jsme cvakání kolejí i ona si nacpala dýmku. Nechtěl jsem jí to zarazit, že je to nevhodné že dámy, kouřící na veřejnosti, nechal jsem ji.

„Sáro,“

„Co Árone, „není ti...“,“ zarazila mně, „ne nelituju, jsem s tebou ráda.“

„No, nesmíš se soustředit na mně a být závislá, já, já...“, položila mi prst na ústa.

„Mlč, Árone.“

Zarazilo mne, jak jsem poslechl. „Já, já,“ a po chvíli jsem dodal, „až přijedem do Vídně, koupíme si oblečení, co se nosí a koupím si a tobě klobouk. Takhle nám čouhá sláma z bot.“

Oči ji zajiskřili, já a klobouk, jako a její zrak směřoval dovnitř vagonu, kde sedělo pár žen, ze kterých nemohla spustit oči.

„Já, já mám peníze, nevím kolik stojí,“ řekla s naprostou upřímností jako malá holka.

„Neřeš to, já má dost peněz na stovky klobouků, nejsou mi na nic. Neber to jako dárek nebo úplatek, je to prostě tak, prostě budeš mít klobouk a oblečení normální, nevýstřední. Souhlasíš?“

„Jo. Árone, jsi hodnej.“ Jeli jsme do jiného světa.

„Sáro, slyšela jsi toho naproti, řekl jsem, že jsi moje dcera.“

„Nevadí mi to, Árone, budu ti říkat Árone, jo. Ano, já jen...“

„Mlč.“

A zadívala se do krajiny, do horizontu a nechala si umývat vlasy a tvář větrem. Sklopil jsem zrak. Nesmím se do ní zamilovat, je krásná. Věděla, že se na ni z profilu dívám. Schválně se narovnala a její štíhlý krk vystoupal do výšin. Byli jsme tam hodně dlouho, nechtělo se nám sedět. Lidé vystupovali a nastupovali, tolik lidí, až mne začali unavovat.

Přijeli jsme do Vídně. Pro mne neskutečný zážitek, prohlíželi jsme si výklady, šperky krámky a obchody, měli jsme spoustu času.

„Nerozumím jim.“

„Nevadí, já jim rozumím málo, je to německy.“

„U tebe se tak nemluví?“

„Ne. Je to podobný jako na...Vagašu. Německy se taky mluví, v obchodech na úřadech a podobně.“

Šli jsme schválně až na okraj Vídně, kde bylo lacino a vysvětlil Sáře proč. Uviděla chudinské čtvrtě a chudé lidi i žebráky. Byla překvapená. Koupil jsem střídme oblečení pro sebe a úplně normální pro Sáru. I obyčejné oblečení jí slušelo, černý pás a mašle v pase, dlouhá sukně a úžasný klobouk. Prodavačka jí načesala vlasy pod něj, sotva se vešly. Dívala se na sebe do zrcadla.

„Díky Árone.“

Koupil jsem ještě hřeben a stříbrné sponky. Najednou se z nás stali jiní lidé. Ona po vzoru kolemjdoucích se mi zavěsila do rámě.

Už jsme nebyli sedláci z Vagašu, ale měští, neodlišující se od běžného provozu. Sedli jsme si na lavičku vedle katedrály.

Byl to pro ni šok, cerekva, stavení.

„Tam bydlí Bůh, že jo Árone.“

„Ano, je neviditelný, hm jako skála ve Vagašu,“ podotkla, aniž by něco zdůrazňovala.

„Ještě boty, Sáro, boty si musíme koupit.“

Sundala dřevák, který byl uhlazený z lidské kůže vyšlapaný. Dívala se po kolemjdoucích.

„Já v nich nebudu umět chodit, Árone.“

„Zvykneš si Sáro, střevíce si přece můžeš nechat.“

Vybrali jsme boty. A šli do hospody se najíst. Objednal jsem zákusek a kafe, bylo to dost drahý, ale co, řekl jsem si.

„Kafe je malý,“ a ještě větě udiv, nastal, když jí k ní donesli vodu a kostky cukru.

„Ochutnej,“ dívala se na mne, jak lžičkou ukrajuji zákusek, udělala to samé.

„Chutná?“

„Je to výborné, chtěla bych umět uvařit.“

„Naučíš se, domovnickova žena, Šulcka je cukrářka, řeknu jí, ať tě naučí.“

Nastoupili jsme na vlak do Brna a dál do Čech. Já si uvědomil, že Vagašu se čím dál tím víc vzdaluje, nejen vzdáleností, ale i vzpomínáním.

Konečně jsme dorazily do Ilavy. Nechal jsem kufrы v úschovně a vyšli před nádraží. Jezdila zde na náměstí električka, tramvaj malá, hranatá. Jízdy jsme měli až dost a jsem se rozhodl, že se projdeme. Cesta vedla parkem a já i Sára jsme si na chvíli sedli na lavičku.

Na lavičku, kde kdysi jsem šel do kostela jako zpovědník, kdysi vedle mne poprvé seděla Channach Nahha. Nechtěl jsem to tajemství vyprávět Sáře. Byla krásná jako Nahha, jenže jiná. Její tajemství jsem tady a teď věděl já.

„Árone, všiml sis, že se po nás dívají lidé kolem.“

„Ano Sáro, na to si budeš muset zvyknout, nedívají se po mně ale po tobě.“

„Jsi zvláštní, podívej se, mladé ženy mají vlasy spíš světlé a tváře bledooké.“

„Hm, všimla jsem si, že mluví víc německy, ne jako ty.“

„Jo to je pravda, žije tu dvě třetiny Němců i Češi, já jsem Čech, i když kořeny mám v Zakarpatské Rusi, chtěl jsem říct u vás.“ Zarazil jsem se a dodal: „Víš.“

Vykročili jsme se na cestu.

„Já mám čtyři činžovní domy,“ a dodal jsem na vysvětlenou.

„Byty pronajímám a oni mi za to platí. V jednom bydlím. Je tam správcem pan Šulc a jeho paní má v protějším domě cukrárnu, i to je můj dům. On se o ně stará, peníze dělíme na třetiny.

Jeden plat jemu za práci pro jeho rodinu a byt, druhý je můj a třetí investujeme do vylepšení a oprav a úklid. Půjdeme ke mně jo.“

Zaválala a zavěsila se mně do rámě. Občas mne pozdravili. Myslí, že mne nepoznali. Konečně jsme dorazili domů. Zazvonil jsem. Šulc vyběhl ven. Podával mi ruku.

„Pěkně vítám, pane Hyrsch, i vás mladá paní,“ a smekl před Sárrou.

„Tak jste se vrátil z Zakarpatský Rusi, dostali jsme dopis.“

„Díky, to je Sára, moje, schovanka.“

„Vítám vás, slečno.“ Poděkovala mu rusínsky.

„Pojďte.“

Šli jsme do druhého patra po mém dobře známém schodišti.

„Klíče, pane Árone.“

„Děkuji pane Šulc, my si odpočineme a zajdem potom do hospody na večeri. Potřebujete něco ode mne.“

„Ne pane Árone, běží to jak má jestli chcete předložit účty.“

„Ne,“ přerušil jsem ho. „Známe se dobře, jste slušný poctivý člověk, děkuji.“

„Služebník pane, kdybyste něco potřeboval, víte, kde mne najdete.“

Odešel. Sára stála před dveřma. Připadalo mi, že stojí před skálou na Vagašu. Došel jsem k ní.

„Jsi zvědavá?“

Musel jsem se pousmát a vzpomněl, jak vchází brankou do domku z vepřovic a slámy.

„Klíče, otevři, ...naše bydlení.“

Klíč s ozdobnou rukojetí se otočil. Zabrala za mosaznou kliku, nic.

„Musíš ještě jednou. Na stejnou stranu.“

Pojedlo se a ona otvírala vysoké dveře s mosazným kukátkem. Byt byl čistý a voněl uklízením., Šla pomalu dovnitř. Vysoké stropy

v předsíni, vestavěné skříně, tapety a obrazy ji na chvíli přibýly do země. Vzal jsem si pantofle a pobídl jí udělat totéž.

Byly jí moc velké.

Další ornamentně prosklené dveře, obývací pokoj s lampami a křišťálovým lustrem, obrazy a knihovnou, psacím stolem a křesly. Na jednom byla ještě plachetka a vysoká okna. Šla k oknu a podívala se dolů přes záclonu na ulici. Otočila se. Zrak jí spočinul na příborníku a modrém porcelánu.

„Sundej si klobouk a udělej si pohodlí.“ Ukázal jsem jí pokoj a druhý a ložnici, a kuchyň se spoustou strojků a koupelnu s vanou a se sprchou a se záchodem splachovacím. Byla z toho div živá. Měl jsem byt velmi dobře zařízený. Sedla si na židli.

„Co tomu říkáš?“

„Já Árone, já nevím jestli, jestli se sem hodím.“

„Neboj se, já jsem udělal ze sebe sedláka, no a třeba, když se ti tu neboj,“ a odmlčel jsem se na chvíli, „nám se nebude líbit, vrátíme se domů.“

Už podruhé slova domů jiného významu.

„Pojď, půjdeme nakoupit do koloniálu potraviny. Dívej se dobře a poslouchej, co říkám a jak, je to jako u Arzéna, ty ještě tak dobře nerozumíš. Zítra půjdeš už nakoupit sama.“

Jako školačka mne pozorovala, kde jsem vzal tašku, kam co položím. Vyšli jsme na náměstí a zamířili do koloniálu. Nakoupil jsem možné i nemožné, koupil jsem jí i košík na trhu. Vrátili jsme se domů. Bylo už večer. Najedli jsme se.

„Musíš nádobí umýt, napustíš si vodu. Služku mít nebudeme, že jo.“

„Ne Árone, postarám se sama.“

Ukázal jsem jí sprchu a vanu. Bylo tu připravené i mýdlo. Uvědomil jsem si, že nemá žádné prádlo na spaní. Měl jsem ještě svoje košile. Sprchovala se.

„Sáro, dám ti sem košili,“ zahalekal jsem.

„Dej mi jí sem, dovnitř.“ No, šel jsem a dělal, že ji nevidím, sochu podobnou bohyni.

„Pojď sem. Podej mi jí,“ ozvalo se za průsvitným závěsem.

„Árone, ty se mne bojíš.“

„Ne, Sáro,

„Mlč a pojď sem.“

Šel jsem a nemohl zakrýt rozpaky. Podal jsem jí ručník a košili. V roztřepaných vlasech, divoženka v košili, z níž trčely dlouhatánské nohy skrývající štíhlé boky, šla za mnou.

„Sáro, tvůj pokoj,“ rozsvítil jsem lampu. Byl i přes vysoké stropy útulný. Z ulice jsme doléhaly zvuky a světlo. Zatáhl jsem šňůrkou za závěs.

„Zvykneš si, hele, zatahuje se, je to zvykem, že si lidi okna zatahují. Jestli chceš, nech si otevřené dveře na chodbu. Já jdu si lehnout. Dobrou noc.“

Odešel jsem se opláchnout, protože jsem se celý nechtěl mýt, protože jsem byl líný. Vzal jsem si pyžamo z kufru, což pro nebyl už zvyk a sedl jsem si v obýváku a hledal fajfku a pustil potichu rádio. Hráli swing. Vytáhl jsem fajfku od Rěš a nacpal tabákem z Vagašu. Nadechl jsem se a vzdychl. Jsem doma. Ještě že je Sára se mnou. Nechal jsem svítit malou lampičku, abych ji nerušil ze spaní.

Nicméně po chvíli do pološera přišla košile.

„Árone?“

„Nechce se ti spát?“

„Pomalu jo, můžu si s tebou zakouřit.“

Vytáhla svoji dýmku a nacpala si tabák. Sedla si naproti. Bylo toho na ní moc.

„To chce trochu času.“

„Já vím. Díky Árone.“

„Za co?“

„No za to, že se o mne strach, nemusel bys.“

„Já mám radost, že jsi se mnou.“ „Opravdu.“ „Ano.“

Dokouřil jsem.

„Zítřka se domluvíme co dál.“ Souhlasila. Šel jsem spát do čisté postele. Nebylo ticho, šum ze stáje jako na statku. Bylo to jiné, už jsem usínal.

„Árone,“ ozvalo se mezi dveřma.

„Co potřebuješ, Sáro?“

„Árone, můžu spát vedle tebe na posteli?“

„Sáro myslím...“

„Mlč,“ ozvalo se, „můžu nebo ne?“

„Ano,“ řekl jsem. Za chvíli byla zavrtaná až po krk. Natáhla mi ruku a položila si na ní hlavu.

„Já...“ a ztichl jsem.

„Árone, já, já ti musím něco říct.“

„Budeme spát jo?“

„Já ti musím říct. Já jsem těhotná.“

Myslel jsem, že už mne v životě nemůže nic překvapit. Stalo se.

„Co...?“

„No já jsem ti chtěla říct, ty bys mne sebou nevzal.“

„Sáro, já, a kde je...“

„Nikde, Árone, nejsem tak svatá, prostě jsem se spustila s jedním věčným pocestným, chlapů víš je u nás málo a bylo pozdě.“

„Sáro a za jak dlouho, za pět, šest měsíců Árone, chceš, abych odešla, zklamala jsem tě, myslel jsi na mne.“

Nic jsem neříkal. „Myslel,“ dodal jsem sotva slyšitelně

„Ještě si to, můžu, mám od Baruch léčenky a já, já nevím Árone, co myslíš?“ Trásla se.

Byl jsem zticha.

„Árone, co myslíš?“ Zopakovala otázku. Plakala. Polštář byl plný slz. Místo odpovědi jsem jí pohladil.

„Víš o tom Baruch a můj bratr, můžu se vrátit jako by nic.“

Vzdychl jsem.

„Sáro, mne se neptej. Já děti nemám, vlastně mám, víš jak to myslím. Teď zkus usnout. Přitulila se a za chvíli uslzená usnula. Za to já nespál.

Jsem zodpovědný blbec.

Channach Nahho, kde jsi má duše, moje láska, modlil jsem se a tu jsem ji zaslechl, jak si sedá u mé postele.

„Channach Nahho, jsi to ty?

„Ano Árone, jsem to já, tvá duše.“

Podával jsem jí ruku. Vzala mi ji a podala ji spící Sáře.

„Naho, co mám dělat.“

„To, co cítíš.“

„Kde jsi byla, už je můj čas.“

„Ještě ne, jsem dala ždíbet sebe, Sáře, Árone, což si to nepoznal?“

„Tušil jsem to její oči a...“ a potom jsem se odmlčel, „a to dítě?“

„Vrátím se“ a najednou byla ta tam.

„Nahho, dlouho jsem tě necítil, „Nahho Nahho.“

„Árone, Árone.“

Lampička se rozsvítila.

„Árone, to jsem já Sára, něco se ti zdálo. Volal si nahá, nahá, já nejsem nahá mám tvoji košili.“

Vzdychl jsem. „Promiň, že jsem tě vzbudil.“

„To nic Árone, je mi s tebou dobře, jsi přece můj ochránce, přísahal jsi.“

„Ano, a tak bude.“

Už bylo pomalu ráno, ráno jako každý jiný den a přitom ... jiný. Do pokoje se začalo vtírat světlo. Pomohl jsem udělat kafe.

Namazali jsme si chleba se škvarkama jak na Zakarpatské Rusi. Ve vzduchu visela otázka, co dál, co s dítětem jaká budoucnost.

Nechtěl jsem se dál vyptávat.

„Co myslíš, Sáro, chceš si jej nechat nebo ne.“

„Já, odpověděla, já bych nechtěla ublížit.“

„Tak jej nech, třeba bude dobrým člověkem.“

Koukala na mně.

„Rozhodni se sama, je to můj názor.“

Bylo ticho.

„Díky Árone, nechám jej žít.“

„Dojdeš nakoupit.“

Řekl jsem jí, co má koupit. Vydala se. Mezi tím zazvonila Šulcka. Vyřídila další pronájem cukrárny. Strétli se Sárou ve dveřích.

„Služebná?“

„Ne.“

„Pane Hyrsch, jak to spolu zvládnem?“

„Jako minule paní Šulcová na dalších pět let sepíšeme smlouvu, že vy tam můžete být a postaráte se o opravy.“

„Díky řekla obtloustlá Češka, „jsem, jsme vám zavázáni. A kdo to je?“

„To je moje snoubenka, dovezl jsem si jí z Rusi.“

„Je proti vám mladá, že jo.“

„No to je pravda, taky mne to děsí.“

„Ale co, hlavně že vás má ráda, taky bych vás chtěla a její obruče nadskakovaly smíchy.“

„No vám to můžu říct, je těhotná.“

„A sakra, no to přece nevadí, se ženou jste děti neměli, než vám odešla tak co, to je...je hezká.“

„No mohla byste mi pomoc.“

„Cokoliv pane Árone.“

„No jestli byste ji ještě na tři měsíce nezaměstnala v cukrárně. Nejde o peníze, pokud by si nevydělala za práci, já vám to doplatím, jde mi o to, aby se naučila česky a německy. Je šikovná naučí se dělat zákusky, co se v kavárně dělává.“

„Spolehněte se, pane Árone, to je to nejmenší, říkáte tři měsíce.“

„Jo to ještě na ní nebude vidět. Pošlu ji i do školy na gymnázium, jak jsem čil, tam si ji češtinářka vezme do parády a tak by na hodinku chyběla v práci. Domluveno.“

„Domluveno.“ Šulcka byla ráda, že mi může pomoc, mnohokrát jsem se jí zastal. Sára se vrátila a zářila, že to zvládla. Vykládala sýry a další potraviny a rovnala do špajzu.

No nebylo to podle mne, ale nechal jsem ji.

„Sáro, pojď sem.“

Sedla si vedle mne.

„Hele, zítra jsem ti domluvil práci. Budeš pracovat ještě tři měsíce, než to bude vidět.“

„Jo Árone, chtěla jsem se zeptat, co budu dělat.“

No budeš se starat o domácnost a půjdeš do kavárny, to je ta cukrárna a paní Šulcová, co ses s ní potkala, ona je majitelka, žádná těžká práce, naučíš se dorty a zákusky a kafe a zmrzlinu a hlavně, naučíš se česky, souhlasíš?“

„Zvládnou, Árone?“

„Jasně, že zvládneš. A ještě..., řekl jsem, že jsi moje snoubenka.“

„To že bychom měli mít svatbu?“

„Jo bylo by to lepší.“

„Tobě by nevadilo, Árone, moje dítě?“

Dělal jsem drahoty.

„Nevadilo.“ Sedla si mně na klín a objala mne,

„Ty bys mně opravdu chtěl, nebo naoko?“

„Já, já..., stojíš o mne, Sáro?“

„Ano Árone, já i moje duše.“

Byl jsem na rozpacích, co bude v noci. Sára se šla ukázat Šulce. Na druhý den se domluvili do práce, kdy má nastoupit. Prošel jsem s ní město a ukázal obchody, tržiště a dal jí pár peněz.

Dala si je do příborníku do porcelánové kasičky. Byla šťastná a usmátá, bylo to tím, že se mi svěřila a cítila ve mně jistotu.

Nechtěl jsem jí pořád zdůrazňovat, že jsem již starý, občas; a rozhodl se, že ze sebe mladíka dělat nebudu. Byl jsem zvědavý a napětí mezi náma bylo, jak to bude, v noci, jestli si lehne do pokoje nebo vedle mne. Domácnost zvládala bez problémů. Pozítří byla neděle a já se rozhodl, že půjdeme na mši. Večer jsem si vzal knížku. Ona se koukala z okna a pozorovala ruch ulice.

Zapálila si dýmku. Chtěl jsem ji napomenout, potom jsem si řekl, že je to jedno. Mluvili jsme o lidech ve městě, o její práci.

Vzala si noční hedvábnou košili s krajkami, byla žádoucí a krásná a jistě to věděla.

„Jdeš spát, Árone?“ „Ano, jdu za chvíli.“

Zmizela za dveřma v chodbě, která vedla k pokojům a ložnici. Po chvíli jsem šel i já. Pomalu jsem otvíral dveře od ložnice a byla tam. Objímala polštář. Určitě nespala. Přitulila se ke mně.

„Ty se mně bojíš, Árone?“

Vzala mi ruku a položila kolem pasu.

„Já nevím, Sáro, možná že se stydím.“

„Nelíbím se ti.“

„Jsi kouzelná. Já nevím, co bude.“

„Neboj se, povídá,“ a potom, potom k tomu došlo.

„Mám tě moc ráda, Árone.“

„Já tebe, celým svým srdcem, jsi *klíčnice*, máš od něj klíče. Budeme spolu.“

„Ano, pokud budeš chtít.“

Usnul jsem. Za hodinu jsem se probudil, nebo jsem slyšel šramot. Bylo světlo, jiné než z lampiček. Sára nikde. Vstal jsem a viděl jsem, že v každé místnosti v každém rohu na skleněné misce hořela svíčka, včetně kuchyně.

Sára nikde. Až vyšla z koupelny a lekla se mně, v ruce měla snítku zapálených vonících bylinek.

„Co děláš, Sáro, vždyť to tady podpálíš?“

„Árone, Árone já, já to dělám pro to, aby se nám dobře žilo.“

„Čarování z Vagašu?“

„Naučila mne to Rěš.“

Neptal jsem se. „Až skončíš, uklid', Sáro.“

Neptal jsem se. Bylo zřejmé, jak hluboko v ní Vagašu je. Já jsem na něj zapomněl. Lehl jsem si do postele a cítil jsem bylinky. Sára značkovala prostor jako fena.

Byl jsem smutný. Jak se mohlo stát, že jsem na život, co jsem prožil na Vagašu pomalu zapomněl, za krátkou dobu. Nevzpomněl jsem si ani a na Andreje, na Rěš a Eržiku, Arzénovy holky, na tu co šlape chodník, na bohyni, co spí nebo upřeně se dívá na svět na povale, na Channach Nahhu, ech na Nahhu, na moji duši jsem pomalu zapomněl. Byla tu Sára a já cítil že Nahha měla pravdu. Část jejího tajemství bylo v ní.

Bylo hodně co k zařizování. Byla sobota a mně se nechtělo vstávat. Ležel jsem v posteli a lenošil. Sára přišla za mnou. V krajkové košili, nádherná, vyspalá, měla čas, než odejde do práce. V polosedě se natlačila vedle mne. Jiný svět byl.

„Sáro, mám ještě zahradu za městem, bude v hrozném stavu, myslím, že ti bude blížká.“

Souhlasila. „A co v kavárně?“

„Ano jsem tam ráda a učím se jazyk, hromada hostů, učím se německy, učím se vařit a pomocné práce mne nevadí.“ Bylo zvláštní, jak se do městského života vžila, stala se z ní měšťanka.

„V neděli půjdeme do kostela.“

„Árone, bojím se?“

„Čeho se bojíš, Sáro?“

„Je to jiné, než sis představovala, není tu volnost a svoboda vid'.“

„To mi nevadí, Árone, jsem spokojená,“ a tiše dodala: „šťastná s tebou.“

Pýchou bych se vznášel jako holubička. Záhy mne uzemnila.

„Bojím se. Árone.“

A skutečně, v jejích hlubokých očích jsem našel stohování strachu. Hluboký, jak jizva ve tváři na první pohled viditelný.

„Čeho se bojíš, má... A po chvíli jsem dodal, „má... Sáro.“

Zajiskřilo se.

„Viš, Árone, bojím se a ukázala na břicho, bojím se, jak bude, Baruch mne varovala.

„Neboj se, jsem tu, peníze máme, nevidím to tak zle.“

„Já Árone, já se bojím. Moje máma, mamka, maminka,“ a bylo chvíli ticho, „moje máma, když mne porodila, zemřela při porodu.“

Nepohnul jsem se a strnul jsem. Ne proto, že jí maminka umřela a nepoznala jí, došlo mi, že vyrůstala s Rěš a Baruch pro tajemství, které jsem nevěděl.

Bál jsem se, že bude tajemství ještě víc, o kterých nevím, na které jsem se neptal. Bylo namístě jí utěšit.

„Sáro, půjdeme k doktorovi. Mám známého lékaře, jmenuje se Karpiánus, sloužili jsme za války, on tě prohlídne a řekne co a jak.“

„On mne bude prohlížet?“

„Ano Sáro, je to doktor, nemusíš se bát a stydět.“

V neděli jsme vyrazili do křesťanského chrámu.

„Kde mám sedět, když téměř nikoho neznám.“

„Sedíme spolu, není rozdělení jako ...“ chtěl jsem říct doma. Nakonec jsem řekl v pravoslavné církvi.

„Budu sedět s tebou?“

„Jo Sáro a dálej po mě, hlavně třeba když se křižuješ, stačí jednou.“

Scházel jsem do lodě po schodech. Loď působila majestátně, bez ikonostasu. Sedli jsme si kousek do ústraní.

Sára si prohlížela gotickou klenbu. Nemohl jsem se nedívat a zrak mi spadnul n zpovědnici.

Vzdychl jsem si, tak tady, tady to začalo, poprvé jsem se potkal s Channach Nahhou. Vzpomněl jsem si. Živé obrazy se mi míhaly před očima.

Měl jsem divný pocit. Co kdyby Nahha přišla a sedla si vedle nás. Kázání jsem neposlouchal. Byl konec a požehnání a já se pozdravil s pár lidma a šli jsme na náměstí.

„Sedneme si, Sáro?“

„Ano, půjdu odpoledne pomoci do kavárny, přijdeš?“

„Ano přijdu rád.“

Uvařím ti kávu a zákusek, které jsem upekla. Moc se těším.“

„Projdeme se, ukážu ti zahradu.“ A šli jsme hodinu cesty, bylo to dost daleko. Zahrada byla v mnohem horším stavu, než jsem si myslel.

Byl tam malý zahradní domek, spíš bouda. Sára byla nadšená, možná jí to připomínalo Vagašu a začala hned plánovat. Možná, že jsem trochu zalitoval, že jsem jí o ní řekl, protože chtě nechtě budu muset na ní makat. Vraceli jsme se zpátky.

„Ty Árone, co zpovědnice, co tam lidi dělají,“ zeptala se, aby řeč nestála.

„Zpovídají se ze svých hříchů proti desateru. U vás je to tak, že se zpovídáte takříkajíc v duchu, zde říkají nahlas knězi.“

„A proč?“

„No,“ zamyslel jsem se, „vlastně nevím, snad proto, že jim kněz k tomu řekne.“

To je blbost.

Večer byl splín, seděl jsem v obývacím pokoji v křesle a četl noviny. Sára stála u okna, kouřila dýmku a dívala se, spíš netečně pozorovala ruch na noční ulici, který pomalu utíchal. Zdálo se mi, že je jí smutno.

„Je ti smutno, Sáro?”

„Co?“ obrátila se na mně.

„Je ti smutno po Vagašu?”

„No, trochu.“

„Chtěla by ses vrátit?”

„Ne Árone, rozhodně ne.“

„My, až porodíš, se tam podíváme. Pojedeme navštívit tvého bratra a...”

„Jo. Jo Árone,” a dodala, „pokud porod přežiju.“

„Proč bys ho nepřežila, byly jsme u doktora. Říkal, že je v pořádku.“

„Já vím, Árone, bojím se, mám tušení. Na Vagašu pojedeme na chvílku, nechci tam zůstat.“

„To víš, že jo, jsem rád, že jsi, bojím se, aby ses necítila jako v kleci.“

„Necítím se, jsem volná, jiný svět, Árone, musím se ještě hodně učit a zvykat si.“

Vzdychl jsem. „Já vím, Sáro. Sedni si vedle mne.“

Sedla si a já ji objal.

„Víš co, řekl jsem po chvíli, „pojď se mnou, ukážu ti moje tajemství. Vem si na sebe něco teplého.“

Vzala si kožíšek a myslela, že půjdeme daleko. Místo abychom po-točitých schodech šli dolů, vzal jsem ji za ruku a šli nahoru na půdu a půdou nenápadnejma dvířkama, kdy se zdálo, že za nima nic není na malou plochou terasu, spíš rovinu na střeše s prostou lavičkou.

„Moje místo.“

Pod námi bylo město osvětlené pouličními lampami a šum ulic nad námi byly la hvězdná obloha. Sedli jsme si a ona zaklonila hlavu jak na houpací lavici na statku v Halži.

Určitě jsme měli podobné myšlenky. Dokonce se mi zdálo, že cejtím typický venkovský smrad hovězího dobytka.

„Můj, náš malý statek.“

„Já vím, hvězdy nejsou jak na Vagašu.“

„Já vím, Árone, díky.“

„To je místo, kam jsem se chodil zašívát, když jsem byl malej kluk, tajně jsem se ztratil a dokonce jsem i dvířka zamaskoval, nikdo o tom nevěděl.“

Ukázal jsem na měsíc.

„Je jiná než v Rumunsku,“ poznamenala Sára.

„Ano, Sáro, já jsem mu říkal Muškátový měsíc, protože mi tak voněl. Byl svého času můj nejlepší kamarád. Říkal jsem si, jako stovky a tisíce lidí v okamžiku, kdo je na něj dívá jako já a klade si otázku, jakoby jsme byly spojeni pohledem.“

„Muškátový měsíc,“ podotkla, „i na Vagašu jsme měli měsíc plný čarování, lucernu plnou čarovných příšer, nádoba.“

„Sáro, ty jsi čarovala?“

Zarazila se. Po chvilce odpověděla.

„Ano, měla jsem dobrou učitelku.“

„Baruch Lámed?“

„Ne,“ a čekala, kdy se zeptám.

„Koho?“

„Réš, Árone, Réš byla můj měsíc, moje starší kamarádka.“

Byl jsem překvapen. Určitě věděla, byla na hřbitově.

„Réš byla opravdová čarodějka Árone, svěřila mi mnohé, jak říkáš ty, tajemství, chodili jsme dlouho spolu po horách.“

„Já vím, skála...“ přerušila mne.

„Árone, co ona ví o tom nemáš zdání a já se mohla dotknout.“

„Pověz mi Sáro, mi naznač, co nevím.“

Váhala. „Já nevím, jestli ti ...“

„Já jsem ti vyprávěl o Nahhá,“ a tiše dodal, „o své duši.“

Měl jsem pocit, že moje duše sedí vedle mne a dívá se jako Nahha do hvězd. Její oči, byly to její oči.

„Ty jsi Nahha, ne Sára.“

Usmála se, úsměvem ze rtů plných srdce.

„Ne, nejsem opravdu nejsem, jsem přec z masa a kostí, Árone. A mám v sobě další život.“

„Je pravda Sáro, měli bychom víc mluvit.“

„Možná, Árone, tobě nevadí, že to nebude tvoje?“

Neodpověděl jsem.

„Naše tajemství, hlavně, že bude tvoje Sáro, je důležité, co já,“ a podíval jsem se do hvězd, „hm, osud.“

„Je mi to líto Árone, hrozně líto.“

„Nemusí, těším se, že tu bude třeba malá Sára, tuším, že to bude děvčátko.“

„Děvčátko, Árone, já mám jméno.“

„Jak chceš, aby se jmenovala?“

„Nahha, Nahha se bude jmenovat Árone, jako tvoje, tvoje duše.“

Podíval jsem se na ní na její tvář z profilu, pozoroval jsem paprsek v stříbrném kroužku náušnice. Odleskl se jako odraz měsíce.

„Původně bych ji dala jméno Réš, Árone.“

„Dáme jí druhé jméno Réš, souhlasíš?“

„Ano, nebo chceš, aby se jmenovala Sára?“

„Ne Árone, nechci.“

Bylo divné, že jsme byli oba přesvědčeni o holčičce a já byl rád, že jsme přec mluvili. Vzduch se trochu občerstvil. Bylo městské ticho.

„Víš, Árone, na Vagašu, v kraji, chodila jsem s Réš,“ a podívala se na moji fajfku od Réš pohladila pohledem, „na druhém konci hor je Árone úplně stejná brána, jako jsi ji viděl na Vagašu, úplná kopie a za ní skála. Není to brána, jsou to vrata a cesta, která vede dál a i říčka, která teče obráceně do jiného moře.“

„Cesta?“

„No není úplná, podobná, kopie, nebo snad pravá. Chodívala jsem k ní s Réš je hrozně daleko, byla slepá, já byla její oči.“

„Ona byla slepá od narození?“

„Ne Árone, ona oslepla, až když...“ váhala, jestli mi má cosi říct, „až když vešla do skály.“

Nechtěl věřit.

„Je tam přece skála.“

„Ano Árone je za dveřmi Rabínova skála. Ona, ona byla čarodějka a pro ni jsou jiné zákony.“

Ona prošla skálou, cestou, která je živá. Po ní chodily zástupy, jezdily povozy, cestou, která nikam nevede nebo vede od nikud na začátek. Říkala mi, že byla ve skále, ale neprošla ji a to co tam viděla, nemůže lidskými slovy popsat, prostě, že slova jsou slova, že taková slova nejsou, že i kdyby chtěla, není s čím přirovnat. Řekla, že viděla sebe jako hermafrodit.“

Přerušil jsem ji.

„Panorama, já vím, dívala se a měla počty lidí s kterými se kdy setkala, city kterým ublížila a pocity štěstí, kterým pomohla a i lásku druhých, kteří jí milovali.“

„I moji lásku, Sáro, já jsem ji miloval.“

„I tvoji, v minulosti i budoucnosti, a když zavřela bránu... asi to neměla dělat. Oslepla...za tajemství.“

Bylo chvíli ticho, uvědomil jsem si kolik, jak mnoho co nevím o světě kolem Vagašu. Město bylo vzdálené podobným pocitům.

„Ona nebyla slepá, co by normální slepec, ona viděla tak jak byla viděna sama do duší do pocitů lidí, říkala mne, že mne vidí jinak z okolí, že se svým vnitřním zrakem mne dotýká. Předpověděla mi i moji budoucnost, že půjdu do města a že budu mít dítě a že budu šťastná a že se jednou vrátím a projdu, projdu Rabínovou skálou, znovu se potkáme, jedna duše.“

„A na druhé straně, Sáro, co je na druhé straně?“

„Je to samé Árone, no není jasné, jestli je vpředu nebo vzadu, nebo vchod a východ.“

„Baruch Lámed o tom ví?“

„Ano, ale nikdy na druhé straně nebyla, je to daleko za horama a není k ní stezka či cesta. Řeš jí znala a já, já bych jí nenašla, byla jsem ještě malá. Jsou zvláštní kameny, které tě vedou jako znamení. Říkala, že až zemře, že se vrátí, kosti nechá na skále. Potom se pohybujeme v kruhu, ale že z něj můžeme vystoupit a nechat kola osudu, ať se točí sama, třebaže naprázdno.“ Možná že se vrátí jako malá Nahha Árone.“

„Sáro, ty, já tě, ty jsi velice chytrá“ a dodal jsem tiše, „moje žena,“ a znovu jsem tiše zopakoval, tiše, „moje žena.“ Aj tak jsem se trochu bál, aby to přijala.

„Ano Árone, jsem tvoje úplně, celá protože vím, že, že mně máš moc rád.“ Políbila mne.

„Nikdy tě neopustím,“ řekla a slova byla vytesané desatero. Slýchal jsem je od Channach. Byla pomalu půlnoc.

Měli bychom jít.

„Ano,“ řekla, „ještě ti chci chvilku vyprávět o Řeš. Tam na druhé straně kousek vedle vrat je jeskyně, kterou bys nenašel, je ukrytá za zarostlým křovím a skálou a v ní prý jsou obrovské krásné domy s krápníky a spousta chodeb. Tam chodila Řeš. Nechala mne vpředu a nakázala mi, abych počkala, abych se neztratila.“

Sama se pohybovala ve tmě, viděla, za vstupem byla řada chodeb vedoucí nahoru a dolů. Stěny jsou hladké a lesklé jako tvoje bohyně. Ona odešla na hodinu a ztratila se. Potom se vrátila. Já, když jsem čekala, slyšela jsem zvon, zvon srdce a šumění vodopádu. Potom se vrátila. Ptala jsem se jí, jak to že nezabloudila.“

Podívala se na moji fajfku a já jsem pochopil.

„Kouřila, že ano.“

„Ano a podle kouře šla státky dodala Sára. Kam šla. To mi nikdy neřekla a já jsem se potom neptala, nikdy jsem se neptala, protože jsem si byla jistá, že mi neodpoví, chodila do svého kostela, do cerekvi.“

„A Sáro. Řekla ti, jak, jak to tam vypadá.“

„Ano Árone,“ řekla mi, že popsat nedovede, „pořád opakovala divná slova jako panoráma, panoráma, paradigma, to si pamatuji.“

Říkala, že se dívala svýma očima, ale za očima nebylo žádné tělo, pociťovala štěstí a lásku, bolest, s ostatními naráz prožívala to, co na světě způsobila. Říkala, že vidění a slyšení, další mnohem významnější smysly prožívala pocity, další významnější smysl či smysly které my neznáme nebo jsou nám utajeny, bez ohledu ne to, co kdo věří a čemu věřila a viděla, víš jak to myslím.

Blízké, co odešly i kteří přijdou, neboť čas, čas není.

Buď dobrá Sáro, protože budeš dobrá i tam.“

„Hm,“ řekl jsem, „já blízké, kteří přijdou po mně neuvidím, nemám potomky.“

„Árone, to víš, že je uvidíš, uvidíš, které máš nebo budeš mít rád. Ona říkala, že se můžeš vrátit do kruhu života nebo z našeho pohledu na chvíli vystoupit.“

Odmlčela se. Tiše jsme koukali na měsíc a hvězdy. Objal jsem jí a ona si položila hlavu na moje rameno.

„Sáro, ty víš co je to hermafrodit nebo paradigma?“

„Nevím, vadí to?“

„Ne, my se tam uvidíme vid, Sáro.“

„Ano, Árone tvoje Nahha a já, či moje duše jedno jsme a ať se stane cokoliv, nic nám nemůže zabránit, abychom se měli rádi.“

Bylo chvíli ticho. Uvědomil jsem si, jak jsem podceňoval její inteligenci, na první pohled obyčejná krásná žena z Vagašu, která smrděla kozinou, čarodějka, co mnohem víc, protože jsem se jí nedovedl zeptat. Pomalu mne začala bolet ruka a dostávali jsme se do reality. Přistoupila blíž k zídce, ke kraji terasy.

„Sáro, prosím pojd' zpátky.“

Usmála se. „Ty se o mne bojíš, Árone. I přesto, co jsem ti řekla, ty mi nevěříš?“

„Ano věřím, bojím se o tebe. I o malé.“

Poslechla mne. „Slib mi, že už tak blízko chodit nebudeš.“

„Jo,“ řekla ledabyle poslušně, „slibuju.“

Já jsem si v okamžicích vzpomněl na Andrese Tělegina, jako bych ho viděl stát na prokletém mostě. Zavřel jsem dřevěné dvířka a dal před ně dřevěnou desku. Sestupovali jsme obrovským točitým schodištěm s kovaným zábradlím s nahoře naleštěným dřevným držením, po kterém jsem jako malý kluk jezdil. Sestupovali jsme po molekule šroubovice dna. Nahoře byl Vagašu a můj statek z bohyní, Réš i Andrés, vstup do jiného světa, v Rumunsku. Sen, nic nestalo a já nic neprožil. Každým schodem byl vzdálený a vzdálenější. Otevřeli jsme dveře od bytu, od jiného světa.

Bylo načase jít spát a stalo se.

„Árone,“ šeptala ještě před spaním, „něco mi dlužíš.“

Zarazil jsem se.

„Co dlužím Sáro, řekni,“ protože jsem se cítil jako šlechtic, který jí splní přání, a zároveň jsem si uvědomil, že bych postoj měl trochu revidovat.

„Co ti dlužím,“ řekl jsem už mnohem pokorněji.

„Slíbil jsi mi, že mne namaluješ.“

Ulevilo se mi.

„Jo zítra dojdou pro plátno a barvy, namaluju tě, slibuji, na opravdový obraz, jen jestli se ti bude líbit.“

„Namaluj mne jako bohyni, co máš na půdě.“

„Jo namaluju, musíš mi stát modelem Sáro...Sáro...?“ to už neslyšela, protože usnula. Díval jsem se na ni. Byla krásná v měkkém světle pouličních žlutých plynových lamp. Nahha a já si nebyl jistý, jestli to není ona, živá *moje duše*.

V polospánku jsem se snažil pořád na ní dívat a říkal si ještě, ještě chvilku, bych chtěl po týdle zemi šlapat, pro ní, abych jí to trochu v té lidské změti chaosu usnadnil, moc bych jí to přál.

Následující den jsem sehnal plátno poměrně velké, metr na metra půl, hodně barev. Vzal jsem doučování pár studentů z gymnázia zejména matematiku a fyziku, kde jsem dříve pár hodin učil.

Neměl jsem zapotřebí, tíhnul jsem k mladým lidem a bylo zajímavé, s nim i sdílet problémy, které se nikterak neodlišovaly od mých mladých časů.

Přemýšlel jsem, že bych si koupil i auto, jednoduchý kabriolet. Navštívilo jsem Sáru v kavárně. Moc jí stejnokroj slušel, bleděmodré šaty a bílá zástěra s laclem obšitá kudrlinkami. Bylo vidět, že jí práce baví. Vysledoval jsem, že se dokáže zeptat i německy.

Donesla mi kávu.

„Chceš zákusek,“ zeptala se mne podomácky, „dělala jsem ho sama.“

„S čím je?“

„S čokoládou a šlehačkou.“

Přítikal jsem a za chvíli jsem měl jej na stole. Čekala s napětím až ochutnám.

„Je výborný, Sáro.“

Myslím, že pýchou stoupala až ke stropu. Nenechala nic na sobě znát.

„Musím jít.“ „Jo, já taky půjdu.“

„Ty jsi host, ty nemusíš.“

„Dobře,“ řekl jsem, chvilku se na tebe,“ a odmlčel jsem se, „na tebe dívat.“

Nemohl jsem si povšimnout, jak mnozí příchozí na ní koukají, jedni s radostí, zejména mužské pohlaví a ženy trochu s kritickým okem, na konkurenci. Přišla domů, poseděli jsme.

Koupil jsem to plátno a barvy.

„Až budeš chtít, začnem, Sáro. Bude to na dýl, chtěl bych tě malovat barvami.“

„Ano.“ „Za chvilku přijdu.“

„Už dneska?“ „Jo, dokud ještě nebudu mít břicho.“

Po chvíli si stoupala přede mne. Posunul jsem ji o tři metry a posadil na barovou stoličku, aby se mohla opírat.

„Árone, slíbil jsi, že mne namaluješ jako bohyně.“

„Jestli chceš, bude to akt. Budeš mi stát modelem. Začala se svlékat, až byla úplně nahá. Vzal jsem velkou plátěnou osušku a přikryl jí do půl těla, jak jsem si to pamatoval. Naklonil jsem hlavu směrem dolů a napřímil a posunul krk směrem dozadu. Šel jsem se podívat na úhel.

Potřeboval jsem ji trochu natočit.

„Natočím tě trochu.“ Docela jsem znervózněl, že se jí budu muset dotýkat.

„Ty se mně zase bojíš Árone, bojíš se mne dotknout?“

Nemohl jsem za rozpaky, byla krásná, bylo to na mně vidět. Vzala mi ruku a položila z boku na prsa. Měla pevné prsa, které se tyčili bez záhybu, prostě nejladnější křivka na světě. Vzpomněl jsem si jak jsem sahal na sochu na statku, když tam uvízlo listí nebo smítka modřínu. Živá, hmatatelná. Přitiskl jsem ji k sobě.

„Nic nenamaluju.“ Trochu se odtáhla.

„Já, já nechci být trapný, malej kluk.“

„Árone nestyd se, vždyť budu tvoji ženou.“

Vzdychl jsem. „Tak jo,“ odstoupil jsem a seznal, že dobrý. Řekl jsem jí, ať kouká na místo jako socha. Začal jsem kreslit skicu a zjistil jsem, že to nebude rychle.

„Sáro, mluvil jsem s farářem, je to můj známý, jestli chceme za měsíc v neděli v kostele U Jakuba.“

„Budu vdaná paní, Árone, Sára Hyrschová.“

„Ano, i když můžeš si nechat i jméno za svobodna, ale nenosí se to, není zvykem.“

Zarazil jsem se, až jsem na obraze udělal nechtěnou čáru.

„Já, já vlastně nevím, neznám tvoje příjmení, Sáro jak se vlastně jmenuješ?“

Neubránila se úsměvu.

„Ty opravdu nevíš?“

„Nevím Sáro, promiň.“

„Já jsem Arányiová, Árone Hyrschi, Sára Aranyiová, co bude Hyrschová.“

„A tvůj otec,“ přerušila mne, „nevím, nepoznala jsem jej, matku, jak jsem ti říkala, zemřela při porodu. Baruch Lámed ho neznala, byly s maminkou krátce. Baruch říkala, že příjmení mám po matce, že příjmení otce neznala. Pokřtila mne po mé mamince.“

Já, já se s ní setkám, tam v panoráma v Rabínově hoře, čeká na mne, já to vím, já to vím.“

„Pro dnešek stačí.“ Zakryl jsem obraz. Přehodila přes sebe plachetku, do které se zatočila. Chtěla se podívat na plátno. Zakryl jsem ho čistým plátnem.

„Ne Sáro, až najednou až bude hotový, je to moje malé tajemství, když jiná pro tebe nemám.“

Bylo na ní vidět jak je ráda, že si vychutnává okamžik očekávání a napětí.

Večer po malování dali jsme si kafe. Koukal jsem na ní, na tu krásnou čarodějku z Vagašu s hustými vlasy co se nevešly do copy. Dívala se na mně a mluvila o práci, co mají dobrého.

Vycítil jsem, že jí je trochu líto, že bude čekat dítě.

„Zvládneme Sáro, spolu vše, neboj se.“

Podívala se na mně. Nedovedl jsem popsat pohled, byla to spíš otázka.

„Budeš mne mít rád i s dítětem, Árone?“

„Ano, Sáro, nic se nemění.“

„Budu máma,“ a podívala se po svém těle.

„Ano budeš máma a dobrá máma, jsem si jistý.“

Odmlčela se.

„Bylo by to pro tebe jednodušší, kdybych....“

„Mlč,“ tentokrát jsem ji přerušil já.

„Ty se chceš mně zeptat?“

„Díval jsi se na mně při malování, cítila jsem tvoji otázku.“

„No,“ zarazil jsem se, „je to blbost.“

„Ptej se, Árone.“

„No chtěl jsem se zeptat, jestli bys mne naučila čarovat.“

Usmála se. Litoval jsem toho, že jsem se zeptal. Ona mi pochvilku odpověděla.

„To nejde, Árone, já jsem lehký vánek z čarodějnického umění, skutečné čarování uměla Réš. Od ní jsem se učila pár kouzlům.“

Čarodějnice není zlá bába a není zlá, jak si mnozí za každou cenu mylí.“

„Proč by to nešlo.“

„No, Árone, ty věříš v Boha a nechceš připustit ve svém srdci cosi jiného, třebaže nadpřirozeného.“

„Ty nevěříš v Boha, Sáro?“

„Ano, řekla bych jinak, jinak vnímám jeho i skutky.“

Dívala se mi do očí.

„Víš na Vagašu už od malička si Řeš vyhlídla mne a ještě jedno děvče. Chodili jsme za ní rády, sbírali bylinky a potom...“

Potom nám vysvětlovala, co vidí a cítí. Viděla do minulosti i budoucnosti, pekla pečivo ve tvaru různých symbolů a tak nás učila. Už od malička a říkala, než oslepla, že jsme její.“

„Co vás učila?“

„No nebylo to tak, jak si lidi myslí, míchat lektvary nebo zabít kohouta a podobně.“

Nechtělo se jí zřejmě o tom mluvit a považovala to za soukromí. Byl jsem zvědavý.

„Jestli nechceš mluvit...“

Myslel opak, že mi něco řekne.

„Jen naznač.“

„Dobrá Árone.“

Vstala a vzala mi moje jemné kožené rukavičky, které jsem měl pohozené na gauči.

„Navlékni si je.“

Poslušně jsem si je navlékl.

„Teď ty ruce spoj, jako když se modlíš. Udělal jsem to.“

„A teď sundej jednu rukavici.“

Sundal jsem rukavici a ona vzala krabici od zákusků a vyndala papír a vložila ji do krabice. Vzala krabici a odnesla ji na chodbu, možná do pokoje. Kam krabici dala, to podle zvuku nebylo možné odhadnout. Přišla zpátky. Myslel jsem, že mi dá úkol, abych ji našel. Nechápal jsem, co by to mělo za smysl. Nestalo se tak.

„Árone, ať je krabice kdekoli v světě, jsi s ní svázaný přinejmenším svými myšlenkami, ba co víc, něčím, co je mezi světem a nebem, rozdílné a svojské, to, co vnímá jen větba.“

„No možná že bych pochopil, ale....“

„No třeba bys postřehl, že budeš vědět jaká rukavice tam je, když se podíváš na tu svou, budeš vědět, jestli je pravá nebo levá, jsi s ní svázán, bude opačná. A Řeš, Řeš dovedla číst v těchto řádkách, v těchto silách, věděla jaké myšlenky tam v té „krabici“ je a jsou, aniž bys tu svou ukázal.

Viděla nitky, které je pojí, viděla myšlenky a představy Árone, Árone Hyrschi a plovoucí čas v ní, čas.“

Odmlčela se a pozorovala mně. Nemohl jsem skrýt udiv nad její inteligencí a pomalu jsem se styděl, jak jsem ji podcenil. Sedla si vedle mne a řekla.

„Dej mi ruku Árone.“

Podal jsem ji ruku a ona mi ji rozprostřela nad plamen svíčky, až mi docela páliło, jak jsem cítil špičkové teplo. Položila si ji na břicho, kde už byl plod člověka.

„Zahřeješ ji?“

„Ano. Má ráda teplo, jako ty.“

„Ano.“

„Víš, proč jsem si ji nechala?“ A sama si odpověděla.

„Protože je na tom, jako jsem byla já. Maminka mi zemřela.“

„Nestane se tak, Sáro.“

„Já vím,“ řekla Sára. Vezmeš si mne ještě, Árone?“

„Ano.“

„Budeme mít dceru a ty sestru, vidím to.“ Bylo mi to divný. Nic jsem neříkal.

„Bude to tvoje dcera Árone.“

„To jako myslíš, že my ne, Árone, ona má už tvoji sestru.

„Ale já, já Sáro nemám děti,“ potom jsem se zarazil, „vlastně mám Andreje, Bože, jak jsem mohl na chvíli zapomenout.“

„Ne Árone, má sestru, která ještě není jako ta rukavice kdesi daleko a kdoví, jestli se potkají.

„Sáro, já nevím, moc ti nerozumím.“ Položila mi hlavu na rameno a zašeptala „porozumíš, je mi s tebou dobře a já, já se bojím, abys mne neopustil.“

„Nikdy tě neopustím.“

Bleskem mne proťala jednoduchá věta. Věta vypůjčená z mé duše, z Nahhy, z mojí duše. Ech Nahho, kde jsi, mám svou lásku, Nahho, tak bych si přál, abys byla v ní.“

Sára byla nedočkavá. Už tři týdny modelem a já, já už byl téměř hotov, takže jsem jí chtěl už pomalu obraz ukázat. Jako pozadí jsem zvolil nápadně Tarna Máre, klidnou krajinku v pozadí ze stavením, jak jsem si pamatoval, než se obraz otevřel.

Žili jsme vedle *sebě* šťastně, občas nás navštívil a pokud jsme měli volno, zašli jsme do divadla a na zábavu. Sára se již v jazyku orientovala dobře, dokonce se mi zdálo, že vyslovuje i němčinu lepší než já, bez náznaku slovanství.

Bylo těsně před dokončením. Slyšel jsem zacinkání na zvonek.

„Já tam půjdu.“

Byla to pro ni úleva, už jí to bylo dlouhé a nevím, jestli by se příště po zkušenostech dala ještě malovat. Byla to Šulcka.

„A dobrej večer, pane Árone.“

„Pojďte dál.“ Zakryl jsem plátno a posadil k velkému vyleštěnému odýhovému stolu v obyváku s krajkovým ubrusem.

„Já hned půjdu, pošták u nás nechal dopis. Je z daleka. On totiž můj chlap sbírá známky a tak mně řekl, jestli by jste mu ji nedal.“

„To víte, že jo.“

Rozdělal jsem dopis a podal ji obálku.

„Děkuji. Uvařím vám kávu, paní Šulcová.“ Sára nečekala na souhlas a zmizela v kuchyni.

„Paní Šulcová,“ řekl jsem tiše, jak to jde, „platí to, že vám dorovnáám mzdu za Sárú.“

„O tom nemůže být řeč, pane Árone, já bych ji pořád potřebovala, škoda že je v jináči, až porodí zaměstnám ji a dám ji mzdu jak ji náleží, jsem s ní moc spokojena a víte co, pane Árone, ona, ona je pořád dobrá nálada a usměvavá, máte štěstí, přeji vám to, je pracovitá.“

Přišla Sára a donesla kávu podle předpisu i sklenku s vodou a pišingr. Nemohl jsem se pousmát, bylo jasné, že se chtěla pochlubit, co se naučila. Řeč se stočila na nájemníky, výsledek byl, že jsme spokojeni se stavem domů jaký je a máme na zřeteli opravy.

„Co to malujete, můžu se podívat?“

„Ano, ale Sára ne.“

Dívala se na odkrytý obraz, ucukla.

„Je krásný jako živý, má duši.“

„Já se už podívám, Árone.“

„Ne, ještě ne, ještě dneska trochu a slibuju, že ti ho dneska ukážu.“

Šulcka byla v rozpacích nad aktem. Chtěla to zamluvit.

„Mně akt nevadí pane Árone, má to tak být, proč zahalovat když...“ No já půjdu.“

„Dobře pozdravujte.“ Dveře zaklaply a já se vrátil ke kafi. Na stole ležel žlutý dopis psaný úhledným písmem.

„Sáro přečti ho, alespoň uvidíme, jak na tom jsi.“

Sára usrkla kávu a vzala dopis.

„Milý Árone, píšu ti já Eržika. Sedíme v sobotu, jak bylo zvykem u velkého stolu s jídlem, Arzén se ženou a dcerami, mimochodem oba k nelibosti mají už nápadníky, což Arzén nemůže strávit, potom je tady Ester a Hannah vedle jsem já a Andrej.“

Radí, co mám psát a já bych tu musela být do rána. Arzén ve své komunitě povyrosl a teď pracuje jako zástupce ředitele banky je z něj bankéř, obchody mu vede Eržika, Hanah a Andrej chodí do školy

a Arzénova děvčata končí letos, jedna chce ještě na universitu, druhá se bude vdávat.

Andrej se ptá, jestli mu schvaluješ, chtěl by jít studovat učitelství nebo filosofii nebo lékařství, je chytřej kluk, napiš jaký máš doporučení. Samozřejmě nám scházíš, máme tady tři domy vedle sebe, v jednom bydlí rodina Arzénova, ve kterém právě jsme, ve druhém Ester z Hannah a ve třetím já s Andrejem. Jsme všichni zdraví. Pokud bys chtěl, přijed' sám nebo s kýmkoliv, postaráme se, moc nám chybíš, nejvíc snad Andrejovi, který se každý den za tebe modlí a...a taky nejvíc mne a nejvíc Ester a nejvíc...však víš.

Ještě jednu věc ti musím napsat, protože chtějí abych ti napsala. Jsem těhotná Árone a zanedlouho porodím. Pokud to bude kluk, dám mu jméno Áron...po otci, pokud bude holka, bude se jmenovat Řeš. Souhlasíš?

Ano Árone, je to tvoje krev a tvoje dítě, však víš, jedenkrát jsme se milovali. Tentokrát tě mám nejen v srdci ale i pod srdcem. Na něj nebo na ní se těšíme, Andres mne hlídá jako bych byla u tebe. O nás je postaráno, mám dost peněz i Arzén řekl, že se postará a přikyvuje. My zpátky nepojedem, protože se povídá o Německu a o válce perzekuci židů, je na tobě, rádi by jsme byli kdybys přijel. Posíláme ti dopis na tvoji adresu. Víím, že jsi psal si do Čech odjel s ženou z Vagašu, napovídají mi, že se Sárou. Já tě mám pořád ráda i když nejsem svatá, mám tě ráda a budu tě mít ráda na věky a ... a teď, teď mám kus tebe u sebe. Doufám že maličké bude jako ty. Pozdravujeme tě a s láskou vzpomínají Eržika.....a ti co jsou podepsaní.

Bylo ticho.

Sára se dívala na mně a potom sklopila zrak. Byl jsem úplně ztuhlý, nemohl jsem se hnout, polknout. Vždycky jsem si dítě přál, dávno jsem se smířil s tím, že jej mít nebudu. Andrej, to bylo moje dítě a tak to bude i nadále.

„Budeš mít dítě Árone.“

Byla smutná. Věděl jsem, že by nemělo cenu ji teď utěšovat nebo cokoliv říkat čeho bych potom litoval. Sundala si kazajku a postavila se modelem.

„Tak pojd' a domaluju obraz.“

Šel jsem mlčky a dokreslil už jen pár čar, i bez nich by byl obraz hotový, trvalo deset minut.

Dívala jsem se na skutečnou bohyni se zabodlým zrakem do přesného místa.

„Tak pojd'“ a sundal jsem přišpendlenou plachetku.

Dívala se a říkala.

„Jsem hezčí, než jsem.“

„Možná, nejsi ty, Sáro, je to tvoje duše, je krásná, že jo, já vidím tvoji duši.“

„Děkuji ti,“ objala mne. Pevně jsem jí stisknul. Plakala a potlačovala vzlyky. Po chvíli se mně pustila.

„Jdu spát Árone, je toho na mně trochu moc.“

„Ano,“ řekl jsem, „já chvíli zůstanu.“

Pohládl jsem ji. Celá se chvěla. Seděl jsem ještě u stolu a díval se na pečivě srovnaný dopis na jeho okraji. Vzal jsem ho do ruky, ne že bych chtěl si jej znovu přečíst. Bylo to skutečné pouto mezi mnou a blízkými, které jsem miloval. Byli na jiné zemi, na jiné planetě a já měl jediný důkaz, relikvii, že jsou, že vůbec existují. Pozhasínal jsem a šel do ložnice. Postel byla prázdná. Sára tam nebyla. Našel jsem jí v hostinském pokoji. Věděl jsem, že ještě nespala.

„Sáro?“ Neodpověděla mi. Vzal jsem ji do náruče, chytla se mně kolem krku a odnesl do ložnice. Přikryl jsem ji a lehl vedle ní. Schoulila se do klubíčka a já ji vzal do klína a přehodil pře ní ruku.

„Árone, co bude, mám se vrátit na Vagašu?“

Překvapilo mne to.

„Ne Sáro, ty jsi a budeš moje žena ne proto, že jsem ti to slíbil, protože tě miluji, Sáro a to dítě, co porodíš, bude moje.“

„A co Eržika a tvoje dítě za mořem.“

„Já mám Eržiku rád, nezastírám, ale ty jsi a budeš moje žena. Kdo ví, co bude dál, to možná víš lepe než já, chci žít s tebou, Sáro, „a potom jsem dodal tiše a zpochybnil svoji nadutost „budeš-li to tak chtít i ty, jsem starý.“

Místo odpovědi mně políbila, vzdychla.

„Já jim napíšu, napíšu i o tobě, oni mi píšou pravdu. Teď je nej-důležitější, abys v klidu porodila a potom, musíme se před tím vzít.“

„Já už se na Vagašu nechci vrátit.“

„Já vím Sáro, jednou s podíváme na návštěvu.“

„Tak jo. Budem spát.“

Moc jsme toho nenaspali, ale k ránu jsme usnuli. Sára už byla vzhůru a byt voněl chlebem, na velkém stole byla připravena snída-ně, dopis ležel pořád na místě. Vzal jsem ho a zastrčil do příborníku vedle dalších dopisů.

„Jdu do práce,“ když jsem se loudal s jídle.

„Ano, Sáro, uvidíme se po obědě, budu se těšit.“

Ochomýtla se kolem mne a byla ta tam.“

Bylo dobře, že jde do práce, alespoň nebude myslet na události předchozího dne. Měl bych udělat totéž.

Nevěděl jsem, do čeho se mám nejdříve pustit. Vstal jsem a všiml si0, že celý obraz je zakryt nádherným hedvábným šátkem. Sundal jsem ho. Byla opravdu živá a krásná. Vzpomněl jsem si na bohyni na půdě na statku v Tarna Mare.

Co s ní je, zda je přikrytá, zda má na sobě starý vojenská kabát, zda má alespoň přehozenou plachetku, která musela být hodně za-prášená. Najednou mi bylo po ní smutno, po té alabastrové soše. Divné a říkal jsem si, že moje myšlení není normální.

„Ech Channach Nahho, Nahho, kde jsi, moje duše, ach, ty mne neopustíš, jako já neopustím Sáru, nebudu mít nebo muset volit mezi tebou a mou překrásnou čarodějkou.“

Rozhodl jsem se, že vezmu obraz a dám jej zarámovat. Přes dvě ulice bylo truhlářství kam jsem, když jsem byl malej kluk rád chodil. Byl tam starej truhlář a řezbář Adolf Flaška, který uměl opravit varhany i kolářské práce.

V dílně čisto jako v kuchyni, hoblíky a pily vždy na tomtéž místě stovky let a vůně dřeva. Nechal mne kutit třeba vyřezávat malou lodičku a panáčky.

Už tam byla mladší generace, jeho syn byl celý starej Flaška a jeho duch byl cítit, jakoby se zastavil čas. Vešel jsem dovnitř a můj příchod zaznamenal zvonek nade mnou.

Nikdo nikde. Vzadu jsem slyšel motor srovnávačky. Když mne Flaška jménem jako jeho otec uviděl, vypnul srovnávačku a ta ladně setrvačností vypínala.

„A pan Áron Hirsch. Dobrý den.“

Většinou jsem mu dohazoval kšefty, protože jsem potřeboval opravy na činžovních domech od půdy po okna. Dělal poctivou práci a já poctivě platil.

„Mám speciální zakázku, Adolfe.“

„Co to bude?“ Ukázal jsem mu plátno.

„Potřeboval bych to zarámovat.“

„Jo madonu, to jste dělal sám, je to skvělý obraz, na můj vkus, nejsem odborník.“

„Je to moje žena,“ podotkl jsem.

„Fakt jo, opravdu, je krásná, slyšel jsem, že sis jí dovezl ze Zakarpátí. Nemá sestru?“ smál se, „já o nikoho nezavadím, samá práce a potom starý žirafy,“ a smál se.

„Pojďte se mnou.“

Šli jsme dozadu, kde měl už ohoblovaný prkna a na rakev ke které dodělával ozdoby.

„Co rakev?“

„Toho si nevšímejte, mám ji do foršusu, chtějí jí hnedka, tak mám univerzální, pokud chce dodělat ozdoby tak jo“

Hned vedle ozdob na rakev měl pruhy rámů.

„Vyberte si, pane Árone.“

Přebíral jsem je. Byly pozlacené jiné přírodní leštěné.

„Já bych chtěl, Ádo, hodně leštěný ne moc široký, mám nábytek myslím, že to je ořech. Ukázal mi prkna. Nezdálo se ni pěkné dřevo.

„Árone rám bude moc pěkný a hodí se k tomu, teď nevypadá, až jej vyleštím a natřu, budete spokojen.“

Souhlasil jsem.

„Do týdne máte jej hotový, stačí?“

„Jo stačí, chceš zálohu?“

„Árone, vždycky jsme měli účty srovnány, jak se patří.“

„No dobře.“

Rozloučili jsme se a já šel na faru. Uvítal mne kněz, který dle řádu se nazýval Hyacint, což mně nesedělo k postavě. Oslovovali jsme ho otče, nebylo to trapný.

„A pan Áron Hyrsch se vrátil.“

„Jo otče, chtěl bych se oženit, oddáte nás?“

„Ovšem blahopřeju, slyšel jsem a dokonce vím, že si berete svoji schovanku, víte hřeším na sladký a kafičko v kavárně u Šulců.“

Nemohl jsem si povšimnout nové obsluhy, to víte i kněz je člověk, ale co bych vám měl povídat jsem pouze člověk, hříšný člověk.“

„No otče, docela svatba chvátá, potřeboval do čtrnácti dní nejraději v chrámu sv. Ignáce na náměstí.“

„Myslíte, pane Árone, že vám nevěsta uteče, brzy.“

„Ne otče, je už v jak říkáte v požehnaném stavu a už je to trochu vidět.“

„Ach, rozumím, myslím, že bez problémů vás oddám.“

„Ona je křtěná v pravoslaví otče, nebude to vadit?“

Kněz se trochu zarazil a poodešel k oknu.

„Věří v Boha?“

„Ano otče.“

„Víte co, Pane Hyrschi, skutečnost zůstane mezi náma, mezi ní a náma a Bohem. Já ji zapíšu v matrice jako římskokatolickou nevěstu a vy se modlete za mne, aby mi to Bůh odpustil.“

„Děkuji otče, jste laskavý.“

„Počkejte.“

Díval se do používaného sešitu, kam si lidé objednávali mše a svatby a pohřby.

„V neděli ve dvanáct hodin.“ „Dobře.“

Vzal jsem připravené peníze a dal mu je. Chvilí se bránil.

„Pro vás, dělejte si s nima, co chcete.“

Zdráhal se, vzal si je s tím, že část dá na kostel.

„Výzdobu kostela si musíte domluvit s varhaníkem je na kůru.“

Rozloučili jsme se a já šel nahoru na kůr. Varhaník zametal.

„Pane Štróbl.“ Oslovil jsem ho. Podíval se na mně a zřejmě mně nemohl zařadit.

„Jmenuji se Áron, Áron Hyrsch, dobrý den.“

„Ano vídávám vás.“

„No chtěl bych vás požádat; já se ze čtrnáct dní v neděli žením, jestli byste mohl nám zahrát a trochu vyzdobit kostel.“

„Za čtrnáct dní, zdráhal se a já cítil, že chce navýšit platbu, „za čtrnáct dní.“

Dal jsem mu bankovky.

„Jo to by šlo, až moc.“

„Berte, pane Štól, dám vám ještě,“ a přidal jsem, „vyzdobte kostel.“

„Spolehněte se a s penězi zaplatím i zpívání.“

„Domluveno.“ Jo podali jsme si ruku. Místo toho, abych šel domů, kde jsem měl účetnickou práci jsem zašel do kavárny. Nechtěl jsem tam chodit, abych Sáru neznervózňoval. Přišla mne obsloužit krásná žena v bílé zástěře a modré halence.

„Árone co se stalo?“

„Ne, Sáro přišel jsem za vedoucí za Šulcovou, potřebuju s ní vyřídit pár věcí. Dal bych si třeba...“

Odmlčel jsem se a díval po hostech, co mají.

„Vyberu ti.“ Kývl jsem, budu rád, už neslyšela. Po chvíli připlula majitelka.

„Dobrý den, paní Šulcová.“

„Pane Hyrsch, vzácná návštěva, co si dáte?“

„Sára prý mi donese. Já jsem přišel za váma s prosbou. Za čtrnáct dní máme svatbu, chtěl bych vás požádat, zda byste jí pomohla vybrat šaty. Zde máte peníze. Chtěl bych, aby vyzněly jako překvapení pro mě, že já o tom nevím a že třeba jste jí dala šaty jako dárek ke svatbě.“

Kývla a vzala si peníze. „Spolehněte se já je s ní vyberu, máte ji hodně rád, dobře, ona vás.“

„Dobře, jako bychom spolu o ničem nemluvili a potom, potom bych byl rád, kdybyste přišli na svatbu a hostinu bychom udělali u vás v zadním salonku. Nic moc lidí a ať řekne manžel nájemníkům, jestli chtějí, jsou zváni.“

„Spolehněte se.“ Sára přicházela, na stříbrném tácu měla šátečky a zlaté koblihy.

„Já jdu,“ řekla Šulcka.

„Sáro sedni si.“

„Nemůžu, jsem v práci. Jo dobře, na okamžik,“ přisedla si na znatelný okraj židle.

„Za čtrnáct dní máme svatbu v neděli ve dvanáct.“

Pohladila mi ruku.

„Zbytek proberem doma, jo?“

Byla šťastná, nedala nic najevo.

„Sáro zaplatím.“ „Zaplatím já, neboj se,“ a zmizela v lokále po štíhlém koberci. Koblihy jsem si dal s chutí, na první den po dopise jsem udělal až dost. Šel jsem domů, chtěl jsem ještě napsat Eržice. Nešlo. Hodil jsem papír do koše. Následoval týden příprav. Normálně jsme pracovali a já jsem za týden dal dohromady dopis. Chtěl jsem, aby si ho Sára přečetla, ale ona odmítla.

Nastal svatební den. Domluvili jsme se, že pojedu do kostela sám a ona přijede s domovníkem až ke vchodu. V neděli ve dvanáct hodin se rozechýměl zvon nad námi. Přijela nevěsta. Byla překrásná, v sametových okrových barvách s kloboučkem se krajkovým pavoučím závojem a lehce dofiálova zbarvenou rtěnkou.

Celé náměstí se zastavilo a snad i holubi přišli se podívat, záviděli, aby oněměli nad krásnou ženou, budoucí paní. Přišlo hodně lidí. I ti se promenádovali, šli za náma dovnitř.

Podal jsem jí rámě a byla to skutečně ona, co plula, loď v chrámové lodi a já, já jsem, jsem šel vedle ní. V úžasu nad dlouhým rovným krkem s majestátnou hlavou, mojí princeznou a královnou. Vešli jsme do vysokého gotického kostela.

Varhany zabouřily, ozval se chór přesně, jak varhaník slíbil. Lavice byly opentlovány bílými a zelenými lístky.

Letmo jsem se podíval na zpovědnici. Přišli jsme až k Hyacitovi. Zřejmě okouzlen ženou a vůbec prostředím se nám uklonil. Obřad pokračoval, až nakonec zaznělo ono známě.

„Pane Árone Hyrschi, berete si Sáru Arányovou za ženu?“

„Ano slibujete, v dobrém i zlém, ano a vy slečno Sáro Arányiová, berte si ..ano ..ve zlém ..ano, znělo bez měkkého přízvuku. Prohlašuji vás za muže a ženu, co Bůh spojil člověk nerozlučuj. Polibte nevěstu.“

Nazvedl jsem závojíček z pápěří nad dýnko klobouku a ona mne políbila. Pořádný polibek, lehounce fialkové měkké rty, Obřad končil a varhany hrály, právě patnáctiminutový okamžik, kdy kolkol bylo zbytečné a malicherné. Láska a Bůh byl přítomen.

Následovala hostina se známými a neznámými a kolem deváté nás automobil dovezl domů. Sundal jsem si frak a i Sára se odstrojila do noční košile. Sedl jsem si do křesla. Přišla za mnou a sedla si mi do klína.

„Mám tě ráda Árone“ a objala mne.

„Jsem tvůj muž, Sáro a ty moje žena. Na věky.

„Já vím a chtěla bych, aby... Navěky, projdeme spolu Rabínovou skálou.“

„Bude, neboj se, jsem starý, pro tebe.“

„Mlč a už nikdy, nikdy mi neříkej, Árone.“

„Dobře. Zapálíme si jo?“ chtěl jsem si jít pro fajfku Réš. Donesla mi jí. A nacpala tabákem přesně jako Andrej. Vzpomněl jsem si na něho. Postřehla to.

„Co tě trápí, Árone?

„Ne chci ti říkat pravdu, je mi líto, že tu není Andrej.“

„Já vím, jsme my dva, má tak být.“

„Jsme my tři, nezapomeň a položil dlaň na její břicho.“

Usmála se.

„Chtěla jsem, aby řekl tři. Nevadí ti, ne a mlč, nevadí ti, že budu kouřit z tvou fajfky.“

„Není moje, je Réš. Žije v nás všech. Ano.“

A tak život šel dál, dva měsíce do porodu. Sára pořád měla strach. Marně jsem ji utěšoval, byla pod lékařským dozorem a já jsem měl dojem, že věří spíš čarám a kouzlům než v realitu. Staral jsem se o ní, snažil se rozptýlit, chodili jsme na procházky.

Domlouvali jsme se, jestli přece nenajmeme na běžný den chůvu

a shodli jsme, se že se rozhodneme na základě jejího zdravotního stavu. Nastal den, kdy měla родit. Nechtěl jsem dát najevo svoji nervozitu.

„Doktore, jak to vypadá?“ Zeptal jsem se, když nás navštívil doma.

„Pane Árone, myslím, že dobrý, převezeme ji do nemocnice.“ Znervózněl jsem.

„Něco v nepořádku?“

„Zatím ne, *kuli* matce, co zemřela údajně při porodu, nechci nic zanedbat.“

„Já, já nevím jak bych vám to řekl, jde mi hlavně o Sáru. Doktor se na mně podíval a řekl:

„Rozumím vám Árone.“

„Můžu jet s váma.“ „Zajisté.“

Podpíral jsem Sáru a pomohl do drožky. Držela se mně jako kdyby visela na větvi nad vodopádem.

„Bojím se Árone, bojím se.“

„Ne, Sáro, nedovolím, budeš v pořádku. Budu s tebou.“

Čekal jsem na chodbě, kde zmizela na pojízdném lehátku lítacíma dveřma. Připomnělo mi to bránu na statku na Vagašu, tentokrát jsem jí nezavíral já. Hodinu jsem seděl a pozoroval v detaily chodby. Smrděla lyzolem a lihem, jodová desinfekce. Zde se život rodil, zde i umíralo.

Modlil jsem se. Viděl jsem Sáru v obyčejných prostých šatech, příběh, jak jsme se pomalu sblížovali a jak jsem se tomu vnitřně bránil, stejně jako jsem si nedovedl představit jí městskou dámou, moji ženu, přál jí dobré víc než sobě, ech. Co mi...

Cítil jsem Channach Nahhu, se mnou, říkala, ať se stane cokoliv bude se mnou. A čas se rozsypával korálkami z perel po podlaze a cinkal a odbíjel na velkých nástěnných hodinách s ciferníkem nárožní ulice.

Lidé přicházeli a odcházeli. Bílé pláště a sestry i řádové sestry byli zde na čekající zvyklí, jako bych byl součástí nábytku.

Za tři hodiny vyšel doktor Kraus. Z jeho výrazu stoického klidu jsem neměl dobrý pocit.

„Pane Árone, odmlčel se musím vám oznámit,“ a vychutnával si mně, máte dceru.“

„A Sára?“

„Sára,“ a odmlčel se, „Sára je v pořádku, malé drobné komplikace.“

Štěstím se zavlážíla celá chodba.

„Můžu jí vidět?“

„Jak chcete, tak pojdte se mnou.“

Vešel jsem do velikého pokoje s vysokým stropem naplněnou desinfekcí. Za plentou, kterou odhrnul, byla Sára. Unavená, slzy jí stékaly z očí.

„Árone, já, já jsem to přežila i holčička.“

Naklonil jsem se na ní a políbil jí.

„Já, já budu žít s tebou a s malou Árone.“

„Ano, já jsem moc rád a těším se.“

„Pane doktore děkujem, moc děkujem, nezůstanu nic dlužný.“

„Nechám si ji tu tři dni a potom ji propustíme.“

„Ted' potřebuje klid.“ Rozloučil jsem se a šel domů. Neměl jsem životní přátele jako na Vagašu, kdy jsme byli odkázáni sami na sebe, moc dobře zde ve městě nefungovalo.

S oslavou jsem se nemohl moc podělit. Těšil jsem se a za tři dni jsem jel pro Sárku. Byla už sbalená.

„Vezmeš ji?“

Byl jsem na rozpacích, ne proto, že bych nechtěl, ale proto, že jsem s bál, abych ji po schodech neupustil. Byl to zvláštní pocit.

V souvislostech jsem si nemohl nevzpomenout na Eržiku.

Kdo nese moji dceru nebo syna, Andrej nebo od Arzénů. I tohle je přece moje dítě. Otevřela oči a já si skutečnost uvědomil do morku kostí. Byla nádherná kopie Sáro. Přijely jsme domů, kde byla nachystaná postýlka, co mi udělal Flaška a nad ní visel krásný obraz Sáro.

„Árone, nevím jak se stalo, že jsem měla jsem vize, že to nepřejiju, něco se muselo stát, viděla jsem tvoji Nahhu ve snu a cosi mi povídala, přesvědčovala moji duši, abych ještě nešla s ní, dokonce ji prosila, zdálo se mni a potom ...“

„Co, co potom?“

Lehla si vedle mne a hladila mne po tváři. „Říkala, jsem s tebou Sáro, jsi moje, a dál si to nepamatuji.“

Dala jsem jí jméno Réš, nezlobíš se. Ne, malá Réš, naše Réš, Rebeka, Sáro.

A byl první den, kdy jsme nebyli dva ale tři. Přesto malinko jsem se nemohl zbavit dojetí a měl jsem výčitky, jak se cítí Eržika. Když jsem byl sám, bylo mi smutno po ní a nevěděl, jestli za mořem mám syna nebo dceru.

Následně jsem hrdě jezdil z kočárem s užasnou Réš, které jsme říkali jménem, Rebeka. Jezdili jsme po městě i na vzdálenou zahradu za městem, kde jsem nechal udělat od Flašky širokou houpací lavici jako v Zakarpatí.

Sára byla ráda, že se mohu pyšnit. Život dostal rychlejší spád. Houpali jsme se i s malou na lavici a bylo nám dobře. Pořád smítko pochybnosti mne hlodalo.

Moje dítě, kdesi v Americe. Eržika už musela porodit a já nevěděl, jestli je to kluk nebo holka, žádné zprávy jsem nedostal, žádný dopis jsem neviděl. Vždycky, když jsem vzal malou do náručí, aniž bych chtěl, připomnělo mi Ameriku. Sára ji vycítila.

„Ty myslíš na dítě Eržiky, vid' Árone.“

„Sáro tohle je moje dítě, jako za vodou, nevím, jestli je kluk nebo holka.“

„Já vím Árone.“

„Nemůžeš za to Sáro, já jsem nevěděl, možná že by bylo lepší, kdybych se to vůbec nedozvěděl.“

„Možná by to bylo lepší.“

Byl jsem smutný.

„Nechci ti lhát Sáro, nemohu se druhé postarat, vím že, že se má dobře, že oni se postarají, ale kdoví jak se má“

„Já vím Árone, chceš tam jet?“

„Ne Sáro nepojedu. Snad jí nebo jeho někdy uvidím, Andrej se postará, napíšu mu, aby mne zastoupili, jestli již tak neudělal já, myslím, že jo.“

„Mám divný pocit. Árone, já ti nebráním.“

Přerušil jsem ji. „Já vím, Sáro, jsi hodná, naučíme se s tím žít. Ty jsi moje žena a budeš navěky.“

Večer, když se už jsem se chýlil k odpočinku, přišel poštách.

„Pane Árone, nezastihl jsem vás přes den, přišel vám dopis.“

Poděkoval jsem a dal spropitné, protože mi bylo jasné, proč z dopisem otálel. Položil jsem dopis na stůl a počkal na Sáro.

„Kdo to byl?“ „Pošták, donesl poštu.“

Myslel jsem si, že bude z Ameriky a bylo na mne poznat napětí a vzrušení. Otevřel jsem dopis a podal Sáře, jestli ho nechce přečíst. Byl to dopis psaný s azbukou a hned na první pohled mi bylo jasné, že není z Ameriky, ale z Vagašu.

Lámaným jazykem mi psal mlynář Sorg. Po pozdravení mne přišel k věci.

Árone je nutné, abys přijel. Na statku hospodařil Sářin bratr. Už tam není, začal chlastat a prodal koně. Naštěstí pole a les a louky nemohl prodat. Z vesnice hospodařit nikdo nechce, bojí se, že je místem

hrůzy. Mám tam slepice. Je tu k vyřízení ještě hromadu dalších věcí. Sáře prosím vyříd', že její nevím, jestli je to příbuzná nebo ne Baruch Lámed z Vagašu zmizela, odešla s kozama do lesa a nikdo ji už neviděl. Přijed' prosím, nebo se vrať. Sorg.

Dopis byl plný chyb. Podal jsem ho Sáře.

„Měl bych tam zajet, co říkáš Sáro, můžeme se rozmyslet.“

„Já, já Árone já nepojedu, je tu maličká.“

„Můžeme jí vzít sebou nebo na čas najmout kojnou a chůvu, nic se nestane.“

„Já Árone, já chci být s ní.“ Byla bys, když bychom ji vzali sebou. Pokud nechceš, nebudu tě nutit.“

„Dobře Árone, já zůstanu, tady jsem doma.“

Nerabovala na bratra, nereagovala na Baruch Lámed. Věděl jsem, že po porodu je pro ni moc živé.

„Dohodnem se v týdnu, co říkáš.“

„Ano Árone, já ti něco připravím.“ Následující dny jsem se připravoval k odjezdu.

„Podíváš se na Vagašu Árone?“

„Jo podívám, jestli chceš.“

„Já bych tě požádala, zda bys nezašel k Baruch i když tam nebude.“

„Dobře.“

„No ona mne požádala, kdyby jí nebylo, mám učinit následující. Nahoře za trámem má lahvičku s olejem a tři pírka. Požádala mne, abych ji vzala a došla k vratům u skály a otevřela je a napsala její jméno na skálu a zavřela. Potom bys měl najít plátěný sáček s ořechy. Vem si sáček a až zavřeš bránu, vem pár hřebíku a přibij je nad hlavami koster zmijí, co jsou přitlučeny na vratech. To samý udelej i na druhé bráně.“

Odmlčela se.

„Sáro já přece k té druhé bráně netrefím.“

Neboj se, vyraž ráno a jdi údolím. Povedou tě kameny obří kulaté kameny, od jednoho uvidíš další. Je jich dvacet dva a potom narazíš na potok, spíš na říčku a jdi proti proudu, napij se z ní, sněž ořechy a nech si zase tři a přibij je na vrata.“

Chvilku bylo ticho.

„Co to má za význam, Sáro?“

„Já opravdu nevím, nevysvětlila mi to, říkala, abych nakrmila ty zmije, že kdo je po ní nakrmí, bude chráněn všeho zlého.“

„To bys měla jít se mnou a ty...“

„Ne Árone, já nepůjdu, já už jsem si štěstí plně užila, že jsem nezemřela, jak mi bylo předpovězeno. Budu s tebou.“

Vzala nůžky a ustržila si pár, dvacet centimetrů dlouhých ocelových vlasů, potom pár mých částečně prošedivělých. Spletla z nich dva copánky, přejela s nimi nad svíčkou udělala dva věnečky.

„Árone jeden z jedné strany a druhý druhé.“

„Kam je mám dát?“

Dej je do štěrbin, kterou najdeš ve skále z jedné i druhé strany.“

Chtěl jsem se opět zeptat, pochopil jsem, že bych se neměl ptát.

„Budem už vždycky spolu ať se stane cokoliv, není síly na zemi, co by nás rozdělila.“

„Udělám,“ řekl jsem a položil oba věnce na talířky v sekretáři.

Bylo rozhodnuto. Pojedu sám. Ještě než jsem se chystal na cestu, jsme vylezli na střechu. Malá byla na procházce s její kamarádkou z práce a my, spiklenci jsme si šli zakouřit na střechu na terasu na už naše tajné místo. Sára ho měla ráda, jakoby byla ráda, že sdílela moje tajemství.

Byl zas muškátový měsíc a obloha normální s mraky spěchajícími odkudsi kamsi jako kouř z její dýmky. Sedli jsme si vedle sebe a ona zaklonila hlavu a dívala se nahoru.

„Jiná obloha, že jo Árone, jiná než na Vagašu.“

V čem je jiná v čem se ti zdá Sáro jiná, je tu světlo z ulic a není toliko vidět.“

„Jo, není hluboká, Árone jiná, jinej svět.“

„No,“ řekl jsem, „ty myslíš,“ a odmlčel jsem se, „ty myslíš, kde je hranice mezi nima.“

„Mlčela.“

„Já já vím.“ „Kde tedy?“

„No já ti řeknu, nevím, jestli mne pochopíš.“

„Je z tajemství hor a Rabínovy skály, Árone.“

„Ty znáš mnohem víc tajemství a čar než si myslím, že jo a bojíš se, že je nepochopím, že jo Sáro.“

Nic neříkala a zadívala se za hvězdy.

„Víš Árone,“ řekla tiše, „až půjdeš hledat druhou bránu, co přibiješ ořechy třem hadům, říkála jsem ti, že půjdeš kolem velkých teplých kamenů, které jsou a byly. Pokud budeš pozorný, na každém kameni je vytesán symbol, písmo, artefakt, a ty, ty půjdeš podle symbolů, povedou tě. Stará Baruch mi nařídila, abych se si je zapamatovala jako abecedu. Naučila jsem se jí, bylo to hebrejské písmo. A když přijdeš na konec cesty ke stříbrné studánce a potoku, který teče dubovým lesem vzhůru narazíš na vrata, jako byly na začátku cesty. Budou tam chybět ořechy a věneček z mých vlasů na znamení že jsi nechodil v kruhu. Je tam malej medvěd. A až uděláš co jsem ti řekla, vracet se budeš zpátky po cestě, symboly nebudou od konce, jak by se dalo očekávat, ale budou zase od začátku abecedy vytesané do kamene Árone, byla jsem tam a sahala si ne ně. To je rozdíl mezi tamtím a týdletím světem, Árone, hranice mezi vraty, kde je cesta z jednoho do druhého světa.“

Kdybys šel od zadních vrat po cestě, která vede od té zadní brány, jsou tam stejné stromy, stejné zatačky, stejné houby téměř vše stejné, dojdeš zpátky na Vagašu, Árone.

Třeba jedno z tajemství, vrata a hory, mezi ní neexistovaly, otevřeš vrata a vrátíš se v okamžik zpátky, za vraty nic nebylo nebo bylo, zapomenutá myšlenka.“

„Myslíš Sáro, nebo víš, že se skála otevře a bude tunel z jedné strany a druhou, cesta, která vede do jiného, říkáš totožného světa?“

Sára se na chvíli odmlčela a zahalovala muškátový měsíc kouřem fajfky jako kadidlem nebo mlhou v údolí.

„Myslím, že kdybych ti vysvětlovala jevstvování v lidském chápání, stojí myšlenky mimo tebe.“

Uzemnila mne.

„Ty, ty Sáro, jsi Nahha, máš část mojí duše.“

Usmála se a políbila.

„Árone, možná že jsem, možná že nejsem, ona tě povede přes stříbrný potok teď i na konci cest.“

„Pojed' se mnou, Sáro.“

„Ne Árone, zůstanu ve světě a možná, že za čas, za čas se vrátíme oba, do čarokrásného kraje.“

Slyšel jsem ji poprvé od odjezdu se pochvalně vyjádřit o Vagašu, za celou dobu zdejšího pobytu.

„Stýská se ti?“

„Ne, nestýská Árone, zapomenout nemůžu jako ty na dítě s Eržíkou.“

„Kdo jsi, Sáro, moje čarodějko? A co tvůj bratr, Sáro, nezmínila si se ni náhodou?“

„Mám ho ráda Árone, nevím, co se stalo, snad zjistíš bližšího.“

Se stupovali jsme dolů, kde na nás čekala malinká spící Rebeka. Otevřela oči a prohlížela si nás, jakoby nás v životě nikdy neviděla. Potom se usmála. Bylo rázem po meditacích a rozhovorech. Nemohl jsem spát a díval se v noci dlouho do ulice. Pořád se přede mnou objevovala představa o tunelu za vraty, který vedl do jiného a přitom

našeho světa. Opravdu jsem nemohl pochopit, myslel jsem si, že třeba tunel a brána byla membrána mezi životem a smrtí a životem, nemohl jsem pochopit fyzickou existenci. Moje představa byla jiná. Ech Nahho, Nahho ty bys tomu rozuměla.

A přišel den odjezdu. Ráno bylo tak trochu zvláštní. Vlak odjížděl už v osm hodin.

„Jestli nechceš, Sáro, nemusíš se mnou jít a malá může spát dál.“

„Neboj se Árone, mám ji oblečenou a přichystanou, tady,“ a ukázala na velký chlebník, máš k jídlu na cestu, to co máš rád nejraději, pekla jsem to přes noc.“

„Děkuju a chleba jsem si narovnal do malého kufru na hranách pokovovaného. Byl dost ošuntělý, lehce okrové barvy. Moc lidí na nádraží nebylo. Vzpomněl jsem si, jak poprvé jsme přijeli z Tarna Mare na perón. Ačkoliv jsem si to nechtěl připustit, že film začíná odvíjet čas obráceně, že i mašina přijede opačně než by měla. Za chvíli přisupěla parní lokomotiva a oddychovala. Byla ráda, že si může na chvíli odpočinout.“

Vzal jsem Rebeku do náručí, políbil jí, což se jí nelíbilo, hlavně moje strniště. Viděl jsem, jak se zaleskly oči.

„Vrať se mi v pořádku Árone.“

„Vrátím se, neboj se.“ Nastoupil jsem do vlaku a otevřel dřevěné okno připoutané koženými páskami. Kola lokomotivy se protočila a vůně nespáleného uhlí včetně dýmu kolem smísená s párou rozvodů topení. Mával jsem, jak dlouho šlo, až mi moje rodina zmizela z dohledu. Konečně jsem se rozkladl kolem. Vyleštěné lavice a obložení z úzkých latěk. Nebylo to kupé, řada lavic napříč kolejemi a jejich spárovaný tlukot. Ve vagoně byly sotva tři lidi. Zůstal jsem sám a pozoroval letící kraj.

Cestoval jsem raketou, která mne nesla kamsi po kolejích, po osudové cestě, ze které se nedalo, vyhnou a rozbočky byla napevno

svařenými kolejnicemi, cesta ze které nešlo se uhnout nebo zastavit, protože se za mnou tlačil další vlak a další život. Čekala mne poměrně dlouhá cesta, přestupování. Chtěl jsem alespoň na chvíli nemyslet prostě na nic.

Uplynul den a já přijížděl do oblasti Tarna Mare. Rozlámaný, rozhodl jsem se, že půjdu pěšky. Cesta k mému statku byla prašná. Musel jsem projít vesnicí. Dobře jsem poznával strouhy vedle cesty údolí louky. Nic se nezměnilo, tak jak jsem odešel se opravdu čas zastavil a na mysl se mi vkrádal obrovský příběh, co jsem tu prožil, včetně citů.

Už zdálky jsem slyšel Sorgův a šumění vody v náhonu. Dveře do dvora mlejna byly otevřeny a já vešel dovnitř a postavil se doprostřed dvora coby voják s dřevěným kufrem, co se vracel z války. Nic se nedělo, vrčení datačerta a klasický lomoz. Pomocníci pytlovali mouku.

Podíval jsem se na sebe. Nehodil jsem se sem, těsné oblečení a šaty. Měšťák ze mne čísel každým coulem. Prvně vyšla mlynářka a skoro se mně lekla. Zdálo že, mne nemůže ve svých známých zařadit.

„Haló, Sorgu, je tu Áron, pan Áron Hyrsch.“

Zaprášený hromotluk obsypaný nalepeným prachem přilepeným na potu vyšel ze dveří.

„Sorgu?“

Už mne drtila ruka a objetí mlynáře bez toho že by přemýšlel, jestli mne zašpiní nebo ne.

„Rád tě vidím chlapče.“

Zavolal své pomocníky.

„Dopytlujte a máte, padla, mám návštěvu, chtěli jsme skončit.“

Sedli jsme si ke stolu. Stará věděla, co ji čeká. Donesla dvoulitrovou lahev pálenky, důvěrně známé lavorovice a dva stakany.

„Dáte si s náma. Jistě,“ pobídl jí mlynář a ona neochotně přidala další sklenici. Sorg nalil.

„Dáš nám něco k zakousnutí?“

A už se na stůl valil chleba v ošatce, mlynářovy klobásky. Uzený s chlebem a okurkami provoněly celé dříve hladové stavení.

„Ochutnej Árone,“ a čekal, až je pochválím.

„Jez ses hubenej jako ludra.“

„Po cestě jsem z těch vlaku jako domlácenej, nemůžu se tak nacpat.“

Vzpomněl jsem si na plechovej chlebník a vytáhl na svět. Byly v něm zákusky.

„Dejte je na talíř a vemte si.“

Sorgovi se do buchet moc nechtělo, měl mouky dost a dost. Jeho družka si pochutnávala jako malá holka a nezdráhala si vzít si další.

„Berte, je to něco jinýho, že jo čokoláda a tak, já toho mám dost, pekla Sára, pracuje v kavárně.“

„Sára,“ zamyslel se mlynář, děvče, žena co jsi s ní odjel?“

„Jo ona.“

„Vy bydlíte spolu?“ „Jo Sorgu, bydlíme a já jsem si jí vzal.“

Zarazil se.

„Árone, tu divoženku z Vagašu, tu sis vzal za ženu?“

„Jo a máme dítě, ona má dítě, já jsem si je přivlastnil, jako Andreje.“

„Árone a jak žije, vždyť sotva pásla kozy u Lámed Baruch.“

„Zvykla si, je úžasná.“ Sorg se zamyslel. A vzdychl.

„No hezká byla a mladá,“ a otočil se ke své ženě, aby si tím do ní píchnul.

„Je vidět, že staří chlapi zrajou jako víno, že jo stará.“

Mávla beznadějně rukou. Z jejich gest se potajmu dalo vyčíst, že ho má ráda.

„A co ty jak žijete, nemáš trochu tabáku, celou jsem kouřil.“

„A co ty jak žijete, nemáš trochu tabáku, cestou jsem kouřil.“

„Jo a podával pestrobarevnou plechovku z kredence. Pořád stejně akorát, akorát, že mi chybíš, Árone, víš, sedláci pro peníze by si nechali vrtat koleno a potom je prochlastaj.“

Bylo chvilku ticho, které bylo zakončeno nalitím dalšího stakanu.

„Musím pomalu.“

„Hovno, musíme akorát chcípnout Árone, jinak nic a pokud nejde o život, tak jde jediné o veliké hovno, marnost nad marnost.“ Kopli jsme stakan do sebe.“

Uposlechnul jsem, zajedl chlebem.“

„No přijel jsem.“ Zarazil mne.

„Já jsem ti psal. Měl bys pošéfovat se svým majetkem Árone. Na statku byl bratr Sáro, říkají, že se zbláznil, lítal prý nahý v kožichu po dvoře. Co mohl, dobytek vůz, prodal a prochlastal, a potom zmizel, údajně šel domů z hory. Chtěl jsem, aby tam někdo hospodařil,“ a nalil další sklenici.

Z vesnice nechtěl žádný sedlák ani zadarmo. Lidé se tvého statku bojí a farář k němu není nakloněný, je tam pár slepic, kozy a ovce a pár králíků a krůt. Ze začátku jsem jezdil, potom, vidíš, sotva stíhám, pomalu. Prázdné,“ a nalil další decák.

„Árone ty kluku,“ chytil mne za rameno, „zazpíváme si, ty stará vojno.“

Bylo vidět, že už máme každý dost.

„Musíme brzdit.“

„Vyser se na brzdu a řekni mi, vrátil jsi se na trvalo?“

„Ne, Sorgu vyřídím, a zase pojedu, možná, že se sem vrátím až dýl, něco mne sem pořád přitahuje, magnet, nevím, tak je.“

„Máš statek prostě rád, patříš sem, já mám rád mlejn a patřím sem.“

„Na statku nikdo není?“

„No je a není. Přijel sem po chvíli, když jsi odjel Cigi se svou družinou a požádal mne o nocleh, že jsi mu to slíbil.“

„To ano,“ přítakal jsem.

„Tak tam byly tejdén a představ si, že Šmudla, no ta nemá jak jsi s ní žil zůstala a neodjela s nima.“

„A pak?“

„No žádný potom chlapče,“ a utrhl kus klobásy, „vem si kamaráde,“ což sem nemohl odmítnout, „je tam kamaráde do dneška, říkal jsem si, že je lepší, když tam někdo bude bydlet, než aby statek chátral. Doufám, že se nezlobíš,“ když viděl, že jsem v rozpacích, protože se mi vraceli vzpomínky na Innu.“

„Neboj se, nic tam neudělá.“

„Já vím, Sorgu to je v pořádku. Sedláci jí dají pokoj, protože se bojí nota bene, když tam bydlí kurva.“

„Sorgu,“ a obal jsem ho, „my jsme přece přátelé, kamarádi.“

„Jo Árone, my jsme opravdu jako bratři, a proto se napijeme.“ Dvoulitrová lahev téměř osmdesátiprocentní kořaly byla na dně.

Sorg mne plácl po rameni a já spadl z lavice. Měl jsem toho dost. Přesto jsem se cíleně ožral. Paninka přinesla ještě víno a holubky.

Nemohl jsem to do sebe dostat, i když jsem měl hroznou chuť.

„Panímámo, sedněte si dle mne.“ Objal jsem ji kolem krku.

„A teď si zazpíváme, robo, jednu z Moravy a začal jsem békát:

„Za tú horů, za vysoků, mám panenku černooků,“ a přidal jsem, „halagriá hojá, milá duša mojá, mám panenku černooků.“

A teď všichni. Sorg neuměl zpívat, občas vyrazil ze sebe hojá a mojá a mimo rytmus halagriá. Mlynářka se pomalu přidávala. Nalil jsem ji a ťuknul. Moc jsem se o ni opíral, že mi hlava zůstala na jejím rameni. Vstala a já se sotva držel stolu.

„Sorgu, my jsme přece kamarádi,“ a plácal jsem hromotluka, až jsem z něj vysypal skoro celej pytel mouky, „hele vole, jak se z tebe sype mouka, seš slepice, co snáší zlatá vejca, kokodák ko ko ko.“

„Di doprdele, z tebe už není sedlák, jsi samý volánky krajčovišky, satény a ukaž ruce.“

Podal jsem mu ruce.

„Hele *podívej* se na moje.“

Byly to opravdu mohutné lopaty mozolnaté zažrané moukou. Čišely obrovskou silou a bezpečím. Vedle nich byly moje jako ženské ručky slečinky.

„Hele, Sorgu já jdu domů.“ Zarazil jsem se a myslel jsem tím na statek.

„Hovno, přespíš v kuchyni, stará ti ustele, že jo, Madele.“

„Poprvé jsem slyšel, jak se vůbec jeho družka jmenuje.“

„Ne já jdu domu,“ zabejčil jsem se a hotovo.

„Ty vole, neujdeš pár metrů a skončíš v příkopě.“

„Hovno, mně se nemůže nic stát.“

„Jo,“ povídá Sorg, „ty ses vlastně vstal z mrtvejš, Árone, ty bejku, ty si Bůh.“

„Jo leda hovno, chtěli se mně zbavit a pohřbít za živa, ty můj kamaráde; zaživa, víš tu hrůzu probudit se v penále hluboko pod zemí. Budím se hrůzou v noci. Tam si můžeš akorát leštit brko, než chcípneš, tak to je, radši chcípnu v příkopě nebo ve vodě, jak udělal Andrés, měl jistotu. Bůh mne nechce.“

„Hele,“ řekl unaveně Sorg, „jsme přece kamarádi.“

Evidentně alkohol snášel mnohem lépe než já. Přerušil jsem ho.

„Jo jsme a já půjdu domů, dva dny jsem se potloukal ve vagonu, konečně chci domů Sorgu, to přece pochopí každěj vůl.“

„Já jsem pro tebe vůl?“

Odtrhl se opilecky uraženě ode mě.

„Já vím, proč chceš jít, je tam ta tvá Šmudla, kurva od Cigiho, kurva tě táhne, pinda.“

„Hele Sorgu ať je, měl jsem ji rád, však víš, a mně nečeká a neví, že přijedu, pro ni jsem mrtvej, mrtvej jako jsem ležel na márách.“

Nalil decák.

„Tak si ještě dáme, Árone.“

Bránil jsem se.

„Já budu blejt.“

„Hovno kopni do sebe,“ a vypil dvojdecák a dodal „a jdi třeba i do prdele.“

Na stole ležel umytý plechový chlebník. Místo kufru jsem se podíval na Sorga. Byl to přítel, i když mne poslal do prdele.

„Hele, vezmu si pár klobás na cestu.“

„Jo,“ řekl a bylo na něm vidět, že mu dělá dobře, že mi chutnaj. Bez rozloučení jsem se zvedl s chlebníkem v podpaží a obouchal jsem dveře a vykročil do houpajícího se obzoru.

„Na shledanou panímámo, zítra se stavím.“

Koukala na mně jak vybírám rovnováhu a vzdychla.

„Můj vás zase ožral.“

„Neožral, paničko, Madele, je to můj kamarád,“ křikl jsem do vrat, „jsi můj kamarád Sorgu, mám tě rád.“

Bylo už k večeru a já musel půl kilometru do vsi a potom ještě kilometr nebo dva na svůj malinký statek. Myslel jsem si, že chůzí trochu vystřízlivím. Opak byl pravdou. Lezl jsem do pořád zvedajícího se kopce. Dva kroky dopředu a jeden zpátky. Věděl jsem, že si nemám sedat. Nesedej si, Árone běž. Najednou jsem upadl uprostřed cesty a složil se. Lezl jsem po čtyřech. Bylo trochu namoklo a klouzalo.

Odpočinu si. Chtělo se mi čurat. Chtěl jsem se vyčurat v leže. Cítil jsem teplou moč stékající po stehně. A po chvíli mně roztrásla zima. Poblil jsem se. Chvilku si zdřímnu, odpočinu, hlavně abych neztratil chlebník, chlebník, chlebník, mně pořád vrtalo hlavou hlavně chlebník. Donesu Inně klobásy, dobré klobásy od Sorga.

Vzpomněl jsem si na Smrtihlava. Tudy projížděl se žebrínákem, a říkal si, kdyby opravdový jel kolem, tak by mně mohl vzít kousek sebou. Zavřel jsem oči a říkal si, že budu poslouchat, jestli neuslyším

jeho cvrkot. Nevím, jak dlouho jsem ležel uprostřed silnice dvě stě metrů od mlejna.

„Árone ty bejku, Árone.“

Prvně jsem si myslel, že je to smrtka v kožichu. V pološeru jsem ji hned nepoznal.

„Tak sis pro mě přišla, já jsem tvůj kámoš, suploval jsem tě, mám zásluhy...“

„Árone, vstávej.“

„Jo, velký hovno, když mně chceš, tak si mně zvední a nalož, seru na tebe, já mám svoji duši, já mám Nahhu Channach. Mne neopustí, na ní jsi krátká, ty děvko.“

Nabírala mně, měla bílé, mozolnaté tlapy jako Sortg, měla sílu, ta smrtka.

„Árone,“ ucítil jsem facku. Trochu jsem zaostřil.

„Já jsem Sorg, ty vole, žádná smrtka, trochu se prober.“

Zaregistroval jsem ho.

„To je škoda,“ snažil jsem zažertovat.

Postavil mne. Bylo to na mne moc vysoko, chtělo se mi zvracet, ale už jsem neměl co.

„Hele odvedu tě k nám, vyspíš se.“

„Ani náhodou Sorgu, já jdu domů, řekl jsem domů nebo chcípnu.“

Nepřesvědčoval mne. Zdálo se, že jsem slyšel bytnou Madele mlynářovu. Hučela do něj, aby mne vzal do mlýna, aby se se mnou nebavil.

„Jsme kamarádi Sorgu,“ kývl, „jestli jsme kamarádi tak mne pochopíš, že chci domů Sorgu, jinak mne nech.“

V Sorgovi šrotovaly zbytky alkoholu.

„Jsi přece mlynář, a když řekneš, že jsi můj přítel, je to tak jako o svatbě, že musíš snášet dobrý i zlý, jako já s Andrésem.“

Posadil mne do příkopů a odešel. Něco domlouval, spíš se hádal se starou. Myslel jsem, že mne tam nechal. Vzpomněl jsem si na chlebník a klobásy, které popadl na cestu. Vyváleli se s prachu a bahně. Otřel jsem je a pečlivě poskládal zpátky.

Měl jsem strašnou žízeň, naštěstí v příkopu byly velké kaluže a mně se zdálo, že voda je jako z pramene. Po čtyřech jsem se k nim doplazil a napil se. Byla výborná i s komáříma larvami i z pulcem. Osvěžilo mne to. Slyšel jsem cvrkot Smrtihlava.

Jak se kázalo; veliký žebříňák a na něm otepi slámy. Sorg. Vzal mne a položil na žebříňák. Neodporoval jsem, věděl jsem, že by to nepomohlo. Čekal jsem, že mne odveze zpátky do mlejna. Po deseti metrech, když loukotová kolečka zaskřípala na šterku, jsem ho oslovil:

„Sorgu, klobásy, já nemám klobásy, tam chlebníku.“

Sorg zastavil. Mně se zdálo, že jedu sám. Donesl mi zablácený chlebník. Držel jsem ho silou. A tiše zaprosil.

„Sorgu, já chci domů, ne do mlejna. Poslední přání.“

Začal nadávat. Otočil povoz k vesnici. Vzpomněl jsem si, jak jsem jel s Andrejem a nemohl jsem si vzpomenout, koho jsem vezl já nebo jestli mne vezl Andres, plakal jsem nad vzpomínkou. Sorg s nákladem musel projet celou vesnicí. Bylo ještě vidět.

Před vraty obvykle sedělo osazenstva statků, bavili se, dokonce jsem zaregistroval i heligonku. A slyšel, jak si o mně povídají, to je on, to je Áron, Sorgu vyklop ho na hnojišti, je to čarodějník, ďábelská stvůra. Tady byl klid. Viděl jsem, jak poděl mne se pohybují tváře jako v panoptickém filmu, byl jsem v opravdovém pekle. Hromotluk to ustál.

„Běžte do prdele.“

Zpocený projeli jsme vesnici a já už strážlivě, před poslední zátačkou ke statku jsem se ozval:

„Sorgu, prosím zastav.“

Zastavil a já si sedl vedle něj. Chtěl jsem vstát. Chtěl dokázat, že už zbytek cesty zvládnou. Nešlo to. Sorg mi pomohl. Díval jsem se na statek.

„Doma, tady jsem doma Sorgu, nikde jinde na světě, je tu moje srdce, tluče. Sorgu,“ a opřel jsem se o něho.

„Odpust mi.“

„Co ti mám odpustit.“

„No, že jsi mne vezl přes vesnici a máš ostudu.“

„Neboj se Árone, to jsou sedláci, dělají bubnu, jsou posraný až za ušima. Snažil jsem se rozpoznat kontury statku. Zřetelně jsem viděl vstup s vraty a malou brankou. Na statku byl klid.

V malém okénku se svítilo. Divnej svět, pomyslí jsem si.

„Hele Árone, sedni si.“

Poslechl jsem jako malé dítě. Přistáli jsme u vrat. Podíval jsem se na Sorga. Byl silný chlap, nebyl zdejchaný a unavený. Zastavil před velkými vraty a sám šel otevřít malá, že otevře velká, aby mohl projet. Bylo zamčeno, jen Kora moje fena kňučela, brečela štěstím. Pozнала mne za vraty. Sorg zabouchal.

Slyšel jsem ho, jak nadával „jdi do prdele, ty psí hajzle“.

Znovu zabouchal a já slyšel klapot. Už jsem věděl, že to není smrtka.

„To jsem já, Sorg, Šmudlo.“

Malá branka se otevřela.

„Otevři bránu, něco vezu.“

Slyšel jsem jak se vyklincuje ráhno a Sorg po náspu vjel s koňmi a se mnou před zápraží.

„Chtěl domů,“ vysvětloval, „chceš s ním nějak pomoc?“

„Ne? Já jdu taky domů.“

Chytil jsem ho za rukáv.

„Děkuju ti Sorgu.“

„To je dobrý Árone, já jdu taky domu,“ a ztratil se.

Zůstali jsme spolu s Innou. Musel být na mně hrozný pohled, pes mne lízal ze špíny, poblitej, pochcanej, smradlavej s železným chlebníkem s klobásama od bahna.

„Přespím a půjdu Inno, jsi stále krásná a tady, tady jsem ti dovezl klobásy a s třesoucí se rukou jsem jí podával chlebník, který byl tak horký jak jsem jej mačkal, aby se mi neztratil.

„Nevěděl jsem, že tu jsi, vyspím se ve stodole, víš, smrdím.“

„Ty ses vrátil, Árone,“ a Inna mne objala. Nezaznamenal jsem, že mluví.

„Já, já jsem se vrátil, zase odjedu Inno, jako to děláš ty.“

Objala mne. Vlastnila mne.

„Zítřka ti to vysvětlím.“

Snažil jsem se vstát.

„Počkej,“ a zmizela v kuchyni a donesla mi kafáč čaje.

„Vypij to.“

Byl dobrý a teplý, stejný jako jsem jej dříve vařil s kousky sušeného ovoce. Donesla i kousek domácího chleba. Poděkoval jsem a pomalinku jedl. Začal jsem vnímat okolí. Ve stáji nebyl dobytek. Zaznamenal jsem kozu a živobytí, kravku psa a kohouta i originální vůni statku, malého světa uprostřed velkého, s baldachýnem a ol-tářem v obrovském chrámu. Bylo mi zima.

„Počkej.“

Na řadu přišla plechová vana. Rozsvítila lucernu na petrolej, a pověsila na železný sloupek vedle vjezdu na hnojiště. Nanosila vodu do plechové vany a zatopila pod brutarem. Z vany se kouřilo.

„Mám žízeň prosím tě o trochu čaje.“

„Tak jo sundej si ze sebe hadry a vlez do vody.“

Odešla a já ze sebe namáhavě stíral hadry. Nešlo to. Byl jsem ulepenej, pochcanej, lepivej, pane Bože, já jsem se lepil a smrděl.

Nahmatal jsem kost, svoji kost, pak jsem si uvědomil, že to je Réš fajfka.

Konečně jsem ze sebe sundal hadry a vlezl do lázně. Byl jsem v plodové vodě, hutné, sirnaté, mazlivé, ponořil jsem se celej do vody a zase se vynořil, nahmatal jsem jádrové mýdlo, které bylo na židli z kuchyně. Snažil jsem se namydlit. Mejdlo mi vždy uplavalo, bylo jako živě. Opět jsem se celý ponořil a najednou jsem cítil jak mi Inna zvedá hlavu.

„Ty jsi mne vyděsil, já myslela, že ses utopil. Ukaž prosimtě.“ Umyla mne jako malé dítě prostě všude. Nebránil jsem se, nestyděl, byl i večer, musela poznat, že se mi líbí.

Řekl jsem si, že není pro ni nic nového, kolik..., nechtěl jsem zabřednou do myšlenek. Bylo po mytí.

„Inno já si ještě chvilku poležím ve vodě jo?“

Souhlasila. „Nebudeš se potápět.“

Napil jsem se čaje a utrlh kus chleba. Nade mnou začal problikávat muškátový měsíc a hvězdy, mnohem, mnohem hlubší vesmír než ve městě. Přistála u mne myšlenka, spíš vzpomínka, jak jsem umýval venku Innu...

Vzpomněl jsem si na Sáru, třeba zrovna teď seděla na střešní verandě a myslela na mne. Co by tomu řekla, kdyby věděla, že je tady Inna.

Jenže já jsem byl v jiném světě a byl jsem tady rád. Přišla Inna a přinesla mi oblečení. To samé sedlácké, co jsem nosíval, pečlivě vyprané a vyžehlené i s opotřebovaným koženým páskem a dřevákama i kloboukem. Dala mi je na židli a vzala mýdlo a odnesla hrnek. Obléhal jsem se a nabýval rovnováhy. Po oblečení jsem si sedl na lavici. Bylo mi dobře, zdálo se mi, že jsem strašně těžký.

„Co s vodou, mám ji vylejt?“

„Ne Árone,“ vzala moje pocuchané hadry a hodila je do vody jako tenkrát já. Nastrouhala troch mýdla.

„Do rána se namočí a potom je vyperu.“

„Jsi hodná Inno,“ a kolíbatě došel jsem si na stoličku pro fajfku. Byla poblitá.

„Počkej,“ odběhla, vyčistila jí, a když ji přinesla zpátky cítil jsem, že ji vypláchla alkoholem a nacpala.

„Děkuji ti Inno jsi moc hodná, nechtěl jsem, ...jsem nevěděl, že tu jsi, než jsem přijel k Sorgovi. Nevadí ti to?“

„Jsem ráda, že jsi přijel, Árone, jsem sama, a je mi dobře, když jsem hodně sama. Lidi se sem bojí jít, že je to smrtihlavovo místo, údajně viděli, že sem zajíždí a potom ke kurvě... Místní, no chlapi by si chtěli šoupnout, i ty jsou posraný ze svých ženskejch a tak Sorg, a odmlčela se, Sorg zajde...“

„Děláte to spolu?“ neodpověděla mi.

„Jsem rád, že tu jsi ty, Inno.“

Sedla si vedle mne a potom si lehla na lavici a dala si moji hlavu do klína. Žártil jsem na Sorga, nemohl jsem to skousnout.

Šátek jí spadl a já, já se díval zase do vesmíru plných hvězd, jako tenkrát nic mezi tím nebylo, srdce mi bušilo. Nemohl jsem za to.

Byla to láska, prostě jsem ji miloval.

Nechtěl jsem jí říkat o Sáře, až zítra, řekl jsem si, až zítra. Hodi-nu jsme bez pohnutí mlčky seděli, já se díval na ní a ona do hvězd. Podíval jsem se na vrátka.

Ano jiný svět je za vrátkama, divný, to nebyly vrátka od dvo-ra, ale vrata na skále, co oddělovaly dva rozdílné světy, úplně jiný princip.

„Musím říct pravdu. Inno musím ti něco říct.“

„Co Árone?“

„Já, já jsem se oženil ze Sárou, z Vagašu. Čekala dítě ne se mnou, nevím s kým, je to teď i moje dítě. Nebylo to ze soucitu, já ji mám taky rád, moc rád.“

A mám rád tebe Inno, moc rád mám tebe, jsi moje láska.“

Kupodivu nemrkla ani pohybem nedala najevo, co si o tom myslí.

„Já vím, já to vím, Árone, od Sorga.“ A odmlčela se.

„Inno, já tě mám moc rád, když tě vidím, celé moje srdce, je u tebe a s tebou. Pane Bože, jak je možné, abych miloval dvě ženy, je to k nim nespravedlivé. Dvě?“

No ještě je tu Eržika ta za mořem, psali mi, že má dítě a že jsem jejím otcem. Nevím je to pravda, nebo jestli se dítě narodilo.“

„Tři? Ty miluješ tři. No s Eržikou je to trochu jinak...nevím.“

„Tři? No ještě je tu Nahha Channach. Jo co tvoje duše Árone?“

„Ano moje duše, kterou jsem zradil, co mne nemá opustit až...“

Inna se trochu usmála.

„Máš to těžký, chudáčku, Árone Hyrschi.“

„To mám,“ vzdychl jsem. Díval jsem se do jejích očíh dívala se do oblohy, věděla, že se na ni dívám. Nepohlédla na mne. Bylo ticho, vesmír se nehnul.

„Inno říkám ti všechno, pokud jsem ti ublížil, mi prosí odpust. Já, já mám pocit, že kus Nahhy Channach, větší někdy menší někdy větší než jsi třeba ty je v tobě a v Sáře a nevím, jak bych ti to vysvětlil, provází mne po tědlech světech. Opět se zdálo, že se usmála. Bylo pozdě.

„Půjdeme spát.“

Zvedla se. Cviku jsem seděl a nevěděl jsem, jestli se mám zvednou.

„Nu pojd.“

Zvedl jsem se a zeptal:

„Kam mám jít spát, Sáro teda Inno?“

Sám jsem se naštvál za přeréknutí.

„Promiň.“

Nic neříkala a mně bylo jasné, že stodola to jistí. Chtěl jsem si vzít kůži, abych se měl čím přikrýt a znejistil jsem, jestli tam bude vůbec seno nebo sláma.

„Pojď, budeme spát spolu.“

Poslechl jsem jak malý kluk. Vzala mne za ruku a vedla přes kuchyň, kde se mihotalo světlo z kachlových kamen a tikaly cágrovky do postele, svlíkl jsem se a v dlouhé košili jsem uleh. Přelezla mne a schoulila se do klína.

„Dneska ne.“ když ucítila moje vrtění.

„Dobrou noc Inno.“ Schoulila se ke mně a já věděl, že je ráda se mnou, že nemusí být jen se psem, s Korou, která věrně dle zvyku ležela pod postelí. Usnula. Zkontroloval jsem, že spí. Následoval jsem jí a zároveň si uvědomil, že je noc, co noc je sama. Chtěl bych to vyřešit. Usnul jsem.

Probudil jsem se ráno kolem osmé. V posteli jsem byl sám a hodně dlouho jsem nemohl pochopit, kde jsem. Cítil jsem vůni, dobře známou z kuchyně vůni kvašeného chleba a cigorky. Pomalu jsem se dostával do reality. Andrej, kde je Andrej?

Nikdy jsem odsud neodešel. Čekal jsem, až na mně Andrej zavolá. Sedl jsem si na postel, přehodil jsem ze zvyku přes sebe deku, jak jsem to dělával a klátil nohama. Jako cukrlata na pendlovkách. Oblekl jsem si sedlácké kalhoty a šel do kuchyně. Vybavily se mi vzpomínky na minulý den, zejména když jsem viděl na šňůře na zápraží pověšené moje oblečení.

Inna tu nebyla, šel jsem se podívat do stáje, kde byla kravka a koza a do stodoly a volal jsem na ni. Nikde nebyla. Vrátil jsem se domů a usedl ke stolu. Nalil jsem si cigorku. Bylo to zvláštní, všechno bylo na místě, jak jsem to měl rád plechovky, příbory, špajz no prostě všechno. Slyšel jsem, jak vrzly vrátka. Inna vstoupila do kuchyně.

„Dobré ráno Árone, ve spíži je máslo a sýr jestli chceš.“

„Ne díky a naomlouvám se za včerejšek.“

Usmála se.

„Pojď si chvilku sednou, potřebuji ti něco říct.“

Sedla si a nalila si čaj, voněla kopřivama, zřejmě na nich byla pro drůbež.

„Předně Inno, ty se sama nebojíš?“

„Bojím Árone, není to tak, jak si myslíš. Někteří lidé sem chodí a normálně se se mnou baví a myslím si, že by mne už neublížili, oni jsou pověřiví a v noci sem přijde, nálado.

„Kdo za tebou chodí?“

„No třeba četník Franc a paní od Resků a Vlků, mi vykládala, že se nikoho nebojí i na ďábla prý vystrčila zadek, mlynář, ponocný, pošťák, nejsem tu úplně sama.

„A nechtěla by ses vrátit se mnou do města.“

„Ne Árone, život ve městě znám lepší než ty, jo občas mne tu navštíví holky a mám domluveno, jestli souhlasíš, aby mohly být ve vejměnku přes zimu.“

„Ty chceš tady zůstat?“

„Ano je mi tu dobře a třeba ty, ty se sem vrátíš.“

Nic jsem na to neříkal.

„No a právě proto jsem tu, abych sepsal závěť. Já, já ti dám Inno vejměnek, přepíšu ho u notáře na tebe, abys měla střechu nad hlavou a ostatní majetek ke správě, nebo co chceš přepsat.“

„Ne Árone, jsi hodný, že mne tu necháš.“

„Já, já jsem rád, že tu budeš,“ a vztáhl jsem k ní ruku, pohladil jí po nártu ruky.

„Já vím, Árone.“

„Za to budu chtít. . .“ koukla se mi do očí a v jejích očích byl údiv.

„Hele Inno až já zemřu, prosím pochovej mne do hrobu na hřbitově, žádnéj velkej obřad, tam jak je Ríš a Andrés.“

Jiné ženy by to chtěly zamluvit, ale ona řekla:

„Slibuji, Árone, budu tam i já vedle tebe. Chci ti říct, že jsem měla sen, že jsi prošel Rabínovu horu a tam jsi zůstal navěky.“

Nevěnoval jsem pozornost.

„A teď ti ještě povím, co mám udělat.“

Podrobně jsem jí povídal o vratech ve skále o ořechách, o vlasech do věnečku a vůbec o tom co mi dala Sára za úkol.

„Až to udělám, řekl jsem Inně, vrátím se k Sáře. Podíval jsem se na ní. Neodpověděla, nechválila. Nebylo jí asi jedno.“

„Inno, posloucháš mne vůbec?“

„Poslouchám tě Árone, víc než si myslíš. Ukážeš mi věnečky z vlasů?“

„Jo, mám je v kufru u mlynáře. Vlastně měl bych tam zajít. Pojď se mnou.“

„Ne nepůjdu a ty mi slib, že se nenecháš zas ožrat, vem kufr a vypadni. Já zatím obsloužím hospodářství.“

Bylo chvíli ticho.

„Nepůjdu s tebou, nepojedu s tebou, máš ženu a dítě. Půjdu s tebou ke Rabínově skále a budu s tebou, než odjedeš.“

Bylo ticho.

Chtěl jsem odporovat, aby se mnou na Vagašu nešla, že to může být nebezpečné.

Bylo ticho chvíli, dívala se mi do očí.

„Zítرا půjdu.“

Donesl jsem kufr od Sorga. Naštěstí nebyl doma. Měl jsem v kufru oblečení a hlavně peníze. Položil jsem jich část na stůl.

„Já vím, že peníze nejsou všechno, vem si je, já jich mám dost Inno nikoho neokradu a kdybys je náhodou potřebovala.“

Nedělala okolky, vzala je a schovala je za kachle vedle kamen.

„A co ty věnečky?“

Ukázal jsem jí dva věnečky pečlivě zabalené v jemném papíru.

„Má krásné vlasy. Sára se jmenuje?“

„Ano,“ a vzpomněl jsem si na ni. Ona vzala nůžky. Odstříhla si dva prameny vlasů.

Ustříhla mi dva pramínky vlasů a uvila dva věnečky a potom je spojila do sebe, takže jsem měl dvě dvojice kruhů nerozlučně spojených.

„Jsme spojeni na věky.“

„Co to znamená Inno?“

„Já nevím, Árone. Sára má určité vědomosti od Réš, ona ví ale já ne.“

Opoledne jsme strávili drobnými pracemi v hospodářství. Byla mnohem pečlivější a čistotnější než já. Vždycky se tázavým provinilým pohledem podívala, jestli práci schvaluji nebo ne. Začal jsem si uvědomovat, že bych klidně s ní mohl žít jako tehdy, nic se nezměnilo.

„Inno, půjdu se podívat na bohyni na moji bohyni. Pojd.“

Šli jsme na půdu. Bohyně stála na místě, zahalená ve vojenském kabátě, lehce zaprášená. Vzal jsem plachetku a hladil ji, čistil jsem ji od prachu, evidentně to byl maximálně týdenní prach. Pár otrub měla napadený ve výstřihu. Podíval jsem se tentokrát já provinile na Innu a rozepnul kabát.

Nádherná, tolikrát mnou otíraná prsa byla živá. Podíval jsem se opět na Innu a ona přikývla. Odstranil jsem jí prach z poprsí a znovu zapnul kabát. Bylo ticho, slyšel jsem hrdličky. Inna mne pozorovala. Zdálo se mi, že to byly její prsa, co jsem čistil. Večer jsme seděli na lavici a kouřili tabák a připravovali se na cestu. Dobytek nestrádal, protože jsme počítali, že se vrátíme až na přes noc ráno. Divné, zdálo s mi, že s ní jsem celý život, že spolu za těch pár dní život vyčerpáme.

Ráno se Inna modlila před cestou. Vydali jsme se pěšky, protože Sářin bratr koně a vůz propil. Dostali jsme se až za Tarna Máre, kde byla křižovatka tvaru ypsilon.

Slyšel jsem zdálky přijíždějící povozy. Uvědomil jsem si, že zvuk znám. Nedokázal jsem jej zařadit. Jo cigáni, cigáni se vracejí zpátky a vzpomněl jsem si, že mi dlouho vrtalo hlavou, kam vlastně jedou, když je tam konec cest, nikdy jsem na to nepřišel.

V ypsilonce byl křížek. Hluk sílil a množina hlasů vytvářela vlny kakofonie. Zůstali jsme stát na okraji cesty. Nebyli to cigáni, vpředu bylo šest vlajek či jakýchsi fáborů, ikon hadrových a na nich svatí patriarchové se svatozáří vyšité, už léty omšelé cinkrlátka stojící v sakristii. Zdálky jsem viděl, jak nesou sochu Pany Marie a za ní nesl kostelník kříž s ukřižovaným Kristem a následoval kněz pod baldachýnem a zástup, tři předzpěváci a zástup opakováčků a opakováček. Vlnily se ve stejném rytmu, jako muzici na Volze či otroci tápající monument s Kleopatrou. Loď proplouvala za zpěvu náboženských písní.

Inna si klekla a pokřižovala se. Farář zvedl ruku. Průvod oněměl a zastavil se na vojenský povel.

„Pane Árone,“ řekl farář, „buďte vítán.“

„Děkuji, pane faráři.“

„Skloníte se před jediným Bohem,“ a ukázal před sebe na sochu Panny Marie, nebo si myslíte, že jste víc než prostitutka? I jí náš pán

pan Ježíš Kristus odpustil i já jeho jménem jí odpouštím, protože poklekla před jeho slávou.“

A dodal „ti, kteří byli prvními, budou posledními a poslední prvními, neboť blahoslavení chudí, jejich je Království nebeské. Jste-li pyšní, zůstaňte klidně stát.“

V duchu jsem měl před sebou obraz, jak jsem projížděl jako smrtihlav touto cestou. Pokřížoval jsem se a poklekl jsem na kolena vedle Inny.

„Požehnej vás všemocný a všemohoucí Bůh otec a syn, tebe i tvoji družku, Árone Hyrschi.“ Vydal pokyny ke zpěvu a k pochodu. Klečeli jsme celou dobu, než přešel průvod. Vzdaloval se a my se vydali směrem k Vagašu.

Průvod se ztrácel. Pomohl jsem Inně vstát a odbočili jsme směrem k Vagašu. Bylo krásně, čerstvý vzduch a divoko. Došli jsme až do mírného údolí, kde jsem potkal Innu.

„Vzpomínáš.“ „Ano Árone.“

Sedli jsme si přesně na okraj příkopu a posvačili. Došli jsme na Vagašu. Salaše byly opotřebované a zpustlé, nikdo nikde, ni kozy se stříkajícím mlíkem. Na lavici seděla žena jako tenkrát a pletla nějakou dlouhou šálu. Přišli jsme k ní. Zdálo se mi, že štrykuje čas. Jakoby tady chodili stovky lidí, nepozvedla oči, aby se na nás podívala.

„Dobřej den paní.“ Zvedla zrak.

„To jsi ty panáčku, neviděla jsem tě odejít.“

„Neznám vás? Proč je prázdné?“ zeptal jsem se.

„Lidi zmizely, pane Hyrschi.“

Překvapilo mne, že zná moje jméno.

„Já, já jdu za...“ nestačil jsem doříct.

„Baruch Lámed, už není.“ „Kde je?“

„Odešla a ještě se nevrátila, odešla, ke skále, k rabínově hoře víš. Možná že jí roztrhali medvědi nebo vlci, kdo ví, co ta stará Lámed

čarodějnice,“ a pletla dál. Nikdo tu není, osazenstvo je na pastvinách nahore,“ a máchla ruku směrem k lesním porostům nahoru do kopců.

„Tak jo, pojď,“ šli jsme do obydlí se slámovou střechou, mně dobře známou.

Podle instrukcí Sáry jsem v koutu našel pověšené pytlíky s velkými vlašskými ořechy. Vedle nich byly pověšeny i ostatní s různými bylinkami a kořením. Nebylo poznat, jestli tu někdo bydlí nebo ne, nebylo tu moc věcí, které se dali uklízet. Vzal jsem sáčky s ořechy a dal do mošny s pár hřebíky a malým kladívkem a vydali se po cestě směrem ke skále. Opět jsem nemohl pochopit cestu, zdála se mi udržovaná, pankejty vysekané, čekající provoz jako ve městě. Po hodině jsme dorazili přes Židovu strouhu k vratům na kolmici Rabínovy skály. Vrata byly stále ty samé, jak jsem si je pamatoval i cesta sem byla kopií té jako při připoutání.

Vrata a zrezivělé panty, staré ošumělé dřevo, které nestárlo ani nemládlo.

„Podívej se.“

Pootevřel jsem za skřípění kousek dveří. Za dveřmi byla příkrá skála malinko popraskaná. Inna mi podala vlasy a já je vložil do jedné z hlubokých prasklin.

Bylo podivné ticho jako při úplném zatmění slunce. Následovala další operace. Musel jsem dát nažrat přibitým zmijím. Divné, zvuk kladiva, marně jsem si vzpomínal na podobné zvuky a potom jsem si jeden z nich vybavil.

Zatloukaní rakve. Ozvalo se zaskřehotání tetřeva. Inna se pokřižovala. Odstoupil jsem a zkontroloval, zdali jsou dveře zavřené a vzpomenu si, jak jsem byl k nim připoután. Vnímal jsem toto místo celým tělem a myslí, bylo bezesporu zvláštní. Konec cesty.

„Půjdeme, Árone, je to tu divný, konec cesty, jakoby tu končil život,“ poznamenala Inna.

„Jdeme.“ Rozhlédl jsem se. Podél vedla stezka z kamene. Vydali jsme se po ní. Hledali jsme první mohylu. Na malé planině jsme obelisk zřetelně rozeznaly. Kámen sem do krajiny nepatřil. Došli jsme k němu.

„Jsou tam vytesáni dva hadi,“ řekla tiše Inna. Prohlídl jsem si jej. Půlmetrový znak.

„Nejsou hadi, Inno, je to písmeno, respektive znak aléf, první písmeno abecedy.“

„Jaké abecedy?“ „Je to aramejská a hebrejská abeceda.“

Podíval jsem se kolem. V krajině vyčníval další kámen. Cesta byla předurčená a jasná. Nádherná, divoká krajina se mi zdála hladová.

Překrásná příroda. Putovali jsme od jednoho znaku ke druhému. Nastal problém.

„Árone, vrátíme se alespoň na Vagašu, abychom se mohli vrátit.“

Podíval jsem se na ni. Ušli jsme velký kus cesty. Začal se dělit den a noc.

„Ne, nemůžeme stihnout, tam ani zpátky. Půjdem dál Inno a přespíme u symbolu.“

„Bojím se Árone, v noci. Ženská, kterou jsem mimochodem nikdy neviděla, říkala o vlčích a medvědech.“

„Uděláme oheň Inno neboj se, ještě jsem neslyšel, že by tady někoho z lidí napadli, jsou tu.“

„Jiná žena by začala hysterčit. Inna není z nich. Už bylo přitímí a my se zastavili pod písmenem Řěš. Obelisk, kámen vzezření onoho znaku s překryvem trámu, horního ráhna.

Rozhodl jsem.

„Co je to za znamení, symbol nebo znak?“

„Řěš.“

„Jako...na hřbitově, tvoje.“

„No ano, znak vznikl z Ré. Nazývali tím egyptského faraona, znamenalo i slunce. Nasbíráme trochu větviček ke kameni pod převis, kdyby náhodou padla mlha a trochu suché trávy na zakrytí, jo, Inno.“

Rozdělal jsem malý ohniček. Málo jsme pojedli a koukali do krajiny. Noční zvuky zesilovaly, byly vnímavější. Od ohně bylo teplo, věděl jsem, že nevydrží. Vzal jsem ji kolem krku a leželi jsme, povídali si.

„Mám tě rád, Inno.“ byli sami na světě.

„Jsme sami na světě. Navěky.“

Oheň už poštěkával, problikával žhavými uhlíky, kterými mrkali na mně démoni ze skály. Bylo vlhko. Snažil jsem se Innu oteplít.

„Namačkej se Inno ke skále, ke kameni.“

„Árone,“ řekla Inna tiše. „Co.“

„Není mi zima. Šáhni si.“

Vzala mi ruku a já šáhl na znak Réš.

Skála byla teplá, hřála jako kamínka.

„To není možný, skála hřeje.“

Vstal jsem a obešel obelisk. Šahal jsem na ní i nahoru. Všude příjemně hřála jako ptačí hnízdo, jako plodová voda. Nedalo se to vysvětlit.

„Jsou to čáry, je skála začarovaná, nebo nás chrání nebo je z pekla, není tu zima, je tu jako doma, když hoří kamna.“

Noc na okraji lesa byla zvláštní, zvuky pomalu utichali a já se bál. Opravdu jsme nenarazily na medvěda, protože i jemu by se líbilo v noci nahřívat kožich.

„Je tu čarovnej kraj Inno a já nevím proč nás to zahřívá, nejsme jiní než jiní a třeba zahřívalo i jiné, proč, nevím.“

Zazněla prostá, pravdivá odpověď:

„Aby nám nebyla zima, Árone.“

Bylo ticho.

„Máš pravdu,“ řekl jsem stroze. Vzpomněl jsem si na slova Nahhy Channach“:

Jsou věci, které nepochopíš, stojí mimo tebe.

„Jsi moje Nahha Channach Inno, část ní máš v sobě.“

„Když to říkáš.“

„Jaká je tvoje duše, Inno?

„Nikdy jsem jí neviděla jako ty, Árone.“

„Já už jí dlouho neviděl.“

„Usmívala. Byla v předranním šerosvitu opravdu krásná. Asi bych se na ní vydržel dívat celou další noc. Usínal jsem a viděl jsem pořád její tvář, jak se mi překlápěla do spánku. Nic se mi nezdálo.

Ráno jsme vstali poměrně brzy, trochu pojedli, já měl žízeň.

„Říkal jsi, že narazíme na stříbrný potok.“

„Jo,“ a skutečně po třech hodinách jsme narazily na skutečný horský potok s kulatými oblázky, s neskutečně čistou vodou. Byl slunečný den a u potoku bylo nádherně. Napil jsem se co hrdlo ráčilo, sundal škrpále a omyl si nohy. Znovu jsem se narodil, byl znovu pokřtěn. I Inna byla ráda, umyla se, byla svěží. Odpočinuli jsme si a po potoku jsme stoupali do hor.

Poslední symbol jsme minuly a čekala nás podle instrukcí Sáry brána. Vystupovali jsme na cestu, která byla zrcadlem k bráně jenže opačně.

Jedna polovina vrat byla otevřená. Vložil jsem do štěrbin kroužky vlasů a zavřel polovičku vrat, na vratech byly přibity lebky zmijí. Vzal jsem ořechy a přibyl je nad ně. Mise byla u konce. Šáhl jsem si na skálu.

Byla ledová jako potok. Podivný, sotva slyšitelný klapot vycházel z ní z celé příkré skály.

„Slyšela si to, slyšíš to?“

„Co bych měla slyšet?“

„Poslechni.“ Přiložila ucho těsně ke skále.

„Myslíš šelest?“

„Ano, jo, taky ho slyším, tam, tichounký mlejn nebo co.“

„Mně se zdá, že za ní tikaj hodinky, nebo.“, nechtěla to vyslovit a já si domyslel srdce.

„Že jo, no já, já nevím, kamenné srdce.“

„Pojď, půjdeme, Árone.“

„Ano půjdeme,“ řekl jsem, „nic jiného tu není.“

„Táhlo mne jí dál tou cestou, zdálo se mi, že bych přišel na Vagašu.

Vydali jsme se ale samou cestou zpátky. Přišli jsme potokem a minuly první symbol.

„Počkej,“ ozvala s Inna.

„Jak to, že tady není poslední písmeno tau nebo jak se jmenuje, ale jsou tu dva hadi, alef.“

„To není možný, vracel jsem se.“

Skutečně, bylo to písmeno, symbol první. Spěchali jsme ke druhému a byl v pořadí druhý symbol, i když jsme šli zpátky a cesta se odvíjela opačně.

„Kruh, ve kterém se pohybujeme, určitě jdeme zpátky.“

Šli jsme od kamene ke kameni od symbolu k symbolu. Šahali jsme na obelisky a já marně tápal, proč jsou, jistě, posloupnost, Pořadí otočilo. Byl jsem ještě daleko, abych označil skutečnost jako čarodějnictví nebo zázrak. Po zkušenostech s Nahhou Channach jsem se tečně domníval, že stojí mimo mé chápání. Prostě cosi nám ukázalo cestu. Nejdůležitější, co v životě je.

„Cesta,“ řekl jsem nahlas.

„Co jsi říkal, Árone?“

„Ne, přemýšlím nad symboly a kvádry, cesta, cesta je myšlenka nejdůležitější, co v životě je.“

„Možná ano,“ řekla Inna, „já o tom nepřemýšlím, já se bojím Boha a myslím si, že tohle jsou čáry.“

Přišli jsme až k symbolu Řeš, kámen nebyl horký. Zdál se ještě teplý, odpočinuli jsme a já jsem vzpomněl na Řeš.

„Ty jsi znala?“

Usmála se.

„Ano Árone, znala jsem ji docela dobře a nosím jí kytky na hrob.“

Chtěl jsem se zeptat, jak se s ní seznámila. Už jsme šli dál a veškerá činnost směřovala k dalšímu obelisku, ukrytém hluboko v lese na Rabínovo úpatí skály začali jsme poznávat kraj kolem Vagašu. Podoba jako na „druhé straně“, potok. Narazili jsme na cestu u skály. Podíval jsem se na vrata.

Ořechy byly roztržštěné. S polovicí vrat něco třískalo o skálu hlav hadů, ty byly neporušené.

„Pojď“, *deme* Árone.“

„Počkej Inno.“

Měl jsem divný pocit. Popošel jsem k vrátkům a zlehka je pootevřel.

„Neotvírej, Árone, nech je být, co jsme měli udělat, to jsme udělali.“

Díval jsem se na skálu a šáhnul na ní. Byla studená...

„Inno, pojď sem.“ Nedůvěřivě přistoupila.

„Tady, tady byla přece hluboká šterbina, kam jsem dal kroužky, věnečky z našich vlasu.“

Skutečně, nic tam nebylo. Byla tam jednolitá skála, omšelá časem, zdálo by se, že se šterbina hojila jako rána na těle a zůstala nepatrná jizva.

„Já jsem blázen, sem jsem to dával.“

„Já vím, nejsi blázen Árone, já jsem viděla, jak je tam dáváš. Naše osudy se zapečetili Árone, pojď.“

Klepal jsem se a opatrně zavřel vrata. Cesta, kterou jsme odcházeli; čas se v ní zastavil, že i listí, co padalo se zastavilo ve vzduchu. Přicházeli jsme z hor na Vagašu.

„Musíme domů, musím podojit a nakrmit Árone.“

„Ano,“ byl jsem utahaný. V pastevecké osadě se salaší nikdo nebyl. Schválně jsem se podíval směrem k pletoucí babce.

Bylo tu pár koz a ejhle, bába vyšla vyhodit slupky kozám. Nemohl jsem mít pocit, že o nás dobře ví a že si nás nevšímá. Šli jsme do chaloupky Baruch Lámed. Zdálo se, že teď odešla. Prach znamenal, že je již dlouho pryč.

Inna si nechtěla sednout. Šli jsme domů, zastavili jsme se u *ptetivky* času.

„Co Baruch Lámed, nevrátila se, nebyla tady?“

Místo odpovědi zakroutila stařena hlavou. Pozdravil jsem na odchod a Inna ne. Popošli jsme kousek dál.

„Proč ses nerozloučila, Inno?“

„Zapomněl jsi, Árone, jsem přece němá, já, já jsem Šmudla.“
Zastavil jsem a objal ji.

„Mám tě rád Inno, jsi z důvodů, proč vůbec existuju; šel bych za Andresem.“

Došli jsme až do vesnice, skoro nikoho jsme nepotkali. A za nedlouho nás čekala jiná brána, jiná vrata na statku od i mojeho domova. Otevřeli jsme a bylo vše po starém.

Inna šla ošetřit dobytek a já jsem po čase dostal hlad. Namazal jsem si chleba, který se Inna naučila péct podle mne, se sádlem se škvarkama.

„Uděláme si kafe, Árone.“ „Jo uděláme.“ V kamnech zapraskalo a já věděl, že jsem doma.

Nachýlila se sobota večer.

Půjdem zítra do cerekve, Inno?“ „Jestli chceš.“ „Ano chci.“

„Pojď, půjdem chvilku na zahradu.“

Na zahradě byl krásný výhled do krajiny.

„Inno je tu krásně a já, já nevím, jestli se mám vrátit, nechci tě tu nechat samotnou.“

„Já Árone já jsem si zvykla, je mi tu dobře,“ odpověděla a sbírala pár klacíků, co odpadly z hrušně. Díval jsem se do krajiny. Přepadla mne tesknost, tíseň z krásy divokého kraje. Nebyl jsem člověk, spíš rostlina nebo strom, co zapadá mezi ostatní bez náhody. Předně mělo v sounáležitosti všeho přesně stanovené místo a čas byl podle plánu a já věděl, patřím sem.

„Co ti je Árone?“

„Já já přemýšlím, je možné, abych měl rád dvě ženy možná tři stejně a každou jinak?“

Podívala se na mne.

„Já, já když jsem s tebou, já bych se ..., mne by stačilo se na tebe dívat, opravdu se na tebe dívat a cítím, cítím, jak tě mám rád a když nejsem s tebou, tak se dívám na obraz, na vzpomínky ve své duši a znovu a znovu mne to rozechvívá tesknoutou, že bych chtěl být s tebou a dotýkat se tě. Vzal jsem ji za ruku a propletl prsty. Nevím jak je to možné.“

Bylo chvilku ticho a ona mi položila hlavu na rameno. Zdálo se mi, že jsme na světě na Bohem zapomenuté zahradě sólo my dva.

„Já Árone, já mám ještě někoho ráda, jako ty.“

Nevím, jestli pocítila moje pevnější sevření prsty. Určitě jsem ztuhnul. Mlčel jsem a v duchu startovaly otázky.

Jak je možný, že by mohla mít ráda nebo radši než mne. Byl jsem ješitný a nemohl jsem vydejchat. Poznala to na mně.

„Ty někoho máš?“ „Ano jako tebe.“ „Mění se něco, Árone?“

„Nech mně chvilku, vstřebat. Přece já mám i Sárú a to samé a ona, ona nic neřekla, jak se musela cítit, jako já teď.“

„Nemění,“ řekl jsem hrdinně, „i když žárlím, chtěl jsem tě mít pro sebe, ne se dělit.“

Usmála se.

„Vždyť víš, čím jsem se živila a kolik chlapů...“

Přerušil jsem ji.

„Já vím, mne to vadilo, myslel jsem si, že jsi milovala akorát mne.“

„To je pravda Árone, tebe a tobě podobného.“ Vzdychl jsem.

„Toho jsi milovala, když jsme byli spolu?“

„Ne Árone. Známe se velmi dlouho a až potom mi nabídl pomoc a zastal se mne.“

„Vždyť já snad...“

„Já vím, mám tě ráda, jako ty a Sára, není možná volba, každý je jiný a není v lidských silách lásku rozsoudit.“

Chtěl jsem potlačit zvědavost, ale vypadlo ze mě:“

„Znám ho?“

„Árone, nechám tě bez odpovědi. Sám jsi řekl, že se nic nemění.“

„Ano, to jsem řekl,“ a pohladil jí. „Mám alespoň kousek tebe a to mi stačí.“

„Nemáš jen kousek.“

Já přece odjedu, uvědomil jsem si a co ona, snad by měla na mně čekat. Řekl jsem si v duchu *blbost*. Řekl jsem to i nahlas.

„Co říkáš Árone?“

„Ne, nechce se mi s nikým soutěžit, dělat se lepším, prostě se o tvoji lásku dělit.“

„Ne Árone, ty se nemusíš o moji lásku dělit jako já se nedělím o tvoji se Sárou nebo s Eržíkou, není moje, je podobná co do velikosti není menší nebo větší, je jiná a nesoutěží mezi sebou, pokud to přijmeš.“

Je jako *tvaja duša*, *tvaja* Nahha Channach, na ní jsi nezapomněl?

Každá z nás, kterou miluješ, v sobě skrývá její obraz a ty máš šanci se jí dotknout.“

Zastyděl jsem se.

Přece jsem měl říkat já, ne Inna.

„Já vím, ona mne neopustí, nezasloužím si jí.“

„Ale ano, Árone, my nejsme přece dokonalí a ona ví, ona má nás ráda, nedokonalé člověčenství v údolí.“

„Jsi krásná a moudrá, kde se v zapomenutém čarovném kraji berou ženy, vyrůstají na poli, rostou jako tráva na Vagašu, kam se hrabou, paničky v městě. Myslíš, že Sára bude paničkou?“

„Ne Árone, vyrostla v horách, je zrozená u Tarna Mare a i když ji přesadíš, pokvete a nakonec, ona, ona je čarodějka po Rěš a možná, možná že se jednou vrátí, vrátí se sem na statek, místo na zahradě.“

Díval jsem se do krajiny. Nebylo by lepší o jiném vztahu Inny nevědět, nebylo by lepší, kdybych žil v nevědomosti.

„Inno, nebylo by lepší, kdybys mi to neřekla, mně bude pořád svírat zvědavost, kdo to je.“

Přerušila mne.

„Ne Árone, je dobře, že víš, každý má tajemství. Budeš-li na tom trvat, řeknu ti. Pokud mne máš rád, nechtěj, udělej to pro mne.“

Podíval jsem se jí do očí. Nebude vztah k ní jako dřív, připadá mi zahojenou jizvou, která se neztratí, i když na ni zapomeš.

Usmála se. Měl jsem podezření, že čte moje myšlenky.

„Já vím, Árone, budu a budu tě mít ráda. Nakonec naše osudy zapečetila skála a v správném jí projdeme ty i já i ostatní co jsi měl a budeš mít rád, to je vzkaz, co pochopila Sára. Ona určitě viděla a tušila, že tu jsem a svázala osudy i se mnou, věř mi, cítila jsem to, když jsem položila ruce a srdce na obelisk Rěš. I ona tam s náma byla, zavázala tajemství svým srdcem.“

„Ty myslíš, že v noci nás zahřívala Rěš?“

„Ano, Árone, ano já to vím, chodím na hřbitov a cítím její řeč i dojem, že přijedeš, jako cítí stěhovaví ptáci. Ví, kdy je jejich čas, a mají své majáky, kameny na dlouhatánské cestě a jejich pořadí se mění při cestě tam a zpátky...“

„Jsi krásná a inteligentní, Inno.“

Usmála se.

„To mám odkukané.“

„Odkud?“

Vztyčila prst a ukázala na obzor divoké smutné krajiny.

„Tam a tady a jela, prste po obzoru po čáře horizontu.“

„Cesta Árone, cesta je život.“

„Já vím,“ odpověděl jsem, „když jsme byli u zadní brány, uvědomil jsem si cestu, život.“

„Ano.“

Bylo chvíli ticho.

„Inno, dál tomu nerozumím.“

„Netrap se Árone, já taky ne.“

„Já Inno, já jsem, jsem s tebou šťastný, miluji tě. Ano, já vím a střádám si okamžiky. Ano, pokud dovedu, budu si je střádat a pokládat před sebe jako kameny na stezce, abys, abys potom mohla i ty pohodlně po ní jít, když tě předejdu.“

Usmála se.

„Jo a nezapomeň do nich vyrýt svůj symbol.“

„No já Inno, já nemám symbol.“

„Neboj se, máš, akorát o něm ještě nevíš.“

Přes skutečnost jsem ni čehož nic dostával dobrou náladu.

„Co budeme dělat? Chceš pomoci z hospodářstvím Inno?“

„Ne Árone, je na tobě, kdy se vrátíš.“

Překvapilo mne, že nechtěla, abych odjel a mně se zase zdálo, že by bylo blbý, kdybych odjezd rozsekl já. Přesto jsme tušili, že to nastane.

„Zítra půjdem do cerekvi a pozítří odjedu.“

Nechala mne bez komentáře. Byl jsem na rozpacích.

„Inno,“ nic neříkala. „Inno?“ podívala se na mne a viděl jsem, jak se jí zaleskly slzy v očích.

„Inno já.“ Plakala. „Co mám dělat?“

„Nevím,“ řekla mi tiše.

„Nechceš, abych odjel?“ Nic neopověděla. Nevěděl jsem, mám-li slíbit, že odjedu dýl nebo vůbec.

„Ty, Árone, ty se jednou vrátíš, vím to, patříš sem do zahrady, statku. Už jednou, v dávných časech prošli jsme spolu Rabínovou skálou, patříš sem jako já, přesně na toto místo a přesně jsme si říkali o lásce. Věříš mi?“

„Ano Inno, já ti věřím, cítím podobně. A nebuď smutná, život a cesty jdou dál a já mám už kratší úsek před sebou.“

„Já vím“ a utřela si slzy o mou košili.

„Máme ještě celý den celou neděli oba pro sebe, prožijem ho, ráno se narodíme jako děti a večer usneme do věčnosti.“

„Ano,“ řekl jsem, jeden den, celý život,“ a po chvilce jsem dodal:

„Slib mi, že nebudeš brát v potaz, že by to bylo naposledy.“

„Ne nebudu.“ Zahleděla se k horizontu. Už zapadalo slunce. Červené mraky se ohlížely za zapadajícím sluncem, vzdávaly mu pozdravení.

„Pojď, půjdeme.“

Přes stodolu jsme šli do dvora. Pomohl jsem jí nakrmit a prací rozmělnit myšlenky.

„Žít se musí,“ řekl jsem si a vzpomněl na Andrese a viděl jej ve svých představách, jak skáče do hlubiny do propasti Tonu Vanohu. Ruka se k němu vztahuje, ruka jeho duše, co jej vytáhla na slunce na břeh do věčnosti.

Ráno jsem se vzbudil velmi brzy. Ležel jsem v posteli vedle Inny a díval se po dobře známé seknici. Díval jsem se na ni, byla krásná ve spánku a já jsem se bál pohnout, abych ji nevbudil. Možná že byly

teprve čtyři hodiny, ráno, ještě pološero. Slyšel jsem tikat cágrovky a ojedinělé kokrhání. Vstal jsem potichu. Inna se překulila na bok. Zatopil jsem, ach ano, to mi ve městě scházelo. Vůně sirek a třísek, vůně droždí ze zkvašeného chleba, vůně čaje se sušenými hruškami, vůně švestek, které se mydlily na povidla a stěny pomalované mými blízkými, Andrejem, jak sedí na židli jako král, jak jsme snídali u velkého stolu. Najednou, najednou byli pryč a podivný smutek a deprese, beznaděj se ve mně dala krájet.

Nakrmil jsem, kavka se na mne dívala s dotazem, co tu vlastně dělám, já vetřelec se snažil dopřát co možná nejvíc a vysvětlit, že jsem tu byl dřív než ona. Nakonec se usmířila a nechala mne, ať si myslí, bláhový človíček, ať si myslí, co chce, za chvíli odjede.

Vyšel jsem ven a rozhodl se, že navštívím bohyni na půdě. Narovnal jsem jí kabát, jako Andrej a plachetkou, s ní otřel prach. Lehce jsem se jí dotknul na rozloučenou. Měl jsem pocit, že mne kdosi pozoroval a věděl, že ji mám rád, že pro mne znamená mnohem víc než kus mramoru nebo z čeho vlastně byla. Kolikrát jsem si představoval, jaká vlastně byla její předloha, jestli byla skutečná nebo jako Nahha Channach v sochařově nebo v kameníkově představě, nebo jeho láska nebo jeho Inna.

Vracel jsem se z půdy. Vracel jsem se z děleného mikrosvěta. V kamnech hořelo, příjemné teplo vládlo místností. Šel jsem do světnic podívat se na Innu. Ještě spokojeně spala. Nacpal jsem si fajfku a položil krajíc na plotnu, abych si opekl ždíbet okoralého chleba. Ve špajzce měla i sádlo se škvarkama. Namazal jsem si na chleba. Cibule byla svázána na svém místě, přesně jak jsem vázal d já. Uvědomil jsem si, jak jsme si s Innou podobní a hned mne napadla myšlenka, jak ona říkala, že v minulosti, možná v budoucnosti jsme už spolu byli, že jsme „zakletí v Rabínově v tom dobrém, že naše duše sdílejí společný prсто i čas i ve věčnosti. K soci následovala rescina fajfka. Sundal jsem malovanou plechovou dózu, ve které jsem měl tabák

a nacpal si. Bylo vidět na první pohled, že je čerstvý. Bylo mi jasné, že si z ní někdo nacpává, možná druhý, možná v lepším případě známí, co ji navštěvovali četník, mlynář, Rezek, Kováč, Vlk či ponocný. Myslel jsem i na Oříškáře. Sám jsem byl přesvědčen, že sem nepáchne. Myslel jsem si, že pro chlapi je určitě štěstí, že je nemá, že se mohou vypovídat, to co by nikdy nikomu neřekli a že ona je jako kněz, co by je zpovídala, že neřeknou farářovi to co jí a svým způsobě jí měli rádi, ti co sem chodili, protože byla nositelkou jejich nejintimnějších tajemství, jejich nesplněných přání.

Stačil kus chleba a štrejch sádla a teplo. Chlapi potřebují ze všeho nejvíc, kdyby je pohladila. Nemohl bych nic namítat, pohladila by je bývalá kurva, možná že je nikdo jinej nepohladí.

Když v hospodě o ní budou mluvit jako o Šmudle, aby zachovali dekorum, aby vypadalo, jak jsou drsní.

Její život a přesvědčoval jsem se, že kdyby přišlo k lámání chleba, že se jí zastanou, ti kteří sem chodí. Inna vstala. Byla nová, nové ráno, dítě, o kterém mluvila, svěží, umytá studenou vodou. Rozčesávala si kovové vlasy a utáhla si jej do copu, který si sponkami připnula nahoru.

„Dobré ráno, Inno,“ pozdravil jsem.

Usmála se, věděla, že chci na sebe upozornit.

„Kdy jsi vstával, Árone?“

„Brzy, nechělo se mi spát.“ Vzala si kafe.

„Ty, Inno, chtěl jsem se tě zeptat, když jsem, chodí četník, kovář a další na kus řeči, pomůžou ti s něčím?“

„Ano Árone, je dost hodných lidí bez nároku, třeba mi vynesou pytle s obilím nebo udělají těžkou práci, na chvílku, nemám moc práce, pomůžou mi sami od sebe, když vidí, že tahám sama, pomohou mi a já jsem ráda. Cítím se tu v bezpečí. Navenek neukazují, protože...“

„Já vím, chtěl jsem se zeptat.“

„Jo připravím se do kostela, co myslíš, mám si vzít na sebe, v tom co jsem přijel nebo v co jsem. Já opravdu nevím.“

„Jak chceš, Árone, vem si oblečení napůl, to bude nejlepší.“

Nechal jsem si sedlácké oblečené a vzal jsem si sametovou vestu se stříbrnýma hodinkami a klobouk.

„Dobrý?“ „Jo dobrý.“ Inna se vyfíknula. Šli jsme pěšky spolu do kostela. Byli jsme středem pozornosti. V kostele jsme se rozdělili podle pravoslavného zvyku a já stál opět u dobře známého oltáře. Slyšel jsem, že si sedláci šuškaří.

„On se vrátil, Áron se vrátil.“ Zapálil jsem svíčku a dal do pírku na ikonostas a vrátil se do lavice. Začala mše.

Neunikl jsem farářovi pozornosti. Před kázáním mne přede všemi oslovil.

„Vrátil ses Árone, bud vítám v našem společenství.“

Nebyla to otázka ni konstatování.

„Děkuji, pane faráři, jsem tu na chvíli, vyřídím věci a odjedu.“

Nic neřekl, lehce kývl hlavou a pokračoval v kázání. Zdálo se, že byla nasycena zvědavost věřících, sedláků včetně co mne tenkrát přivázali ke skále. Věřili, že jsem chcípнул. Díval jsem se za obraz madony, myslel jsem na Nahhu Channach v bláhovém domnění že se podívám za, do jiného světa. Nestalo se tak. Potom jsem se podíval na Innu. Zachytila můj pohled a malinko kývla hlavou, souhlasila a odvrátila zrak k faráři. Byla krásná a evidentně ji lidé už nebraly jako holou prostitutku, která by neměla vkročit do svatostánku. Podíval jsem se za sebe.

Dívali se na mne a já měl v očích otázku, jestli tu je tu koho má Inna ráda. Mše skončila. Postával jsem s Innou pře kostelem a čekal na mlynáře a na sedláky Reska a kováře, abych jim poděkoval, že jí občas pomůžou. Řekl jsem jim, ať klidně hospodaří na mých polích a aby to rozhodoval mlynář, aby se zbytečně nehádali. Souhlasili. Šli jsme k mlynářovi na oběd.

Měli placky z mákem a *klechtanou* polívku. Dali jsme si dva decáky samohonky a já jsem opravdu víc nechtěl s tím, že zítra odjízďím.

Rozloučili jsme se, že se uvidíme za rok nebo za dva, pozval jsem jej k sově do Čech. Věděl jsem, že jej z kořenů nevytrhnu ani na chvíli. Rozloučili jsme se.

Loučení nebylo smutné, protože tu byla Inna. Večer proběhl úplně stejně, byl jsem tu sto let a nic se nezměnilo. Musím se přichystat na cestu. Brzy ráno jsem musel do Tarna Máre za notářem abych zabezpečil Innu a udělal, co jsem slíbil a potom dál na vlak. Inna mi přichystala hodně jídla včetně klobás a flašky od mlynáře, které jsem musel přijmout, dala mi je do plechového chlebníku, který jsem vyvážel v bahně, teď samozřejmě pečlivě umytého.

„Inno tady jsou peníze.“ „Já, já nepotřebuju. Tolik peněz. Byl jich dost na dva roky žití bez práce.“

„Hele, staráš se o statek, jak jsem řekl, přepíšu ti výměnek. Měj je třeba v záloze, kdybys potřebovala. Třeba na cestu za mnou.“

Usmál jsem se. Vzala je a schovala do plechovky a ukryla do špajzu.

„Díky Árone, nešáhnu na ně, pokud nebude nutné. Večer už nebyl tak smutný jako předešlý, byl úplně normální jako bychom spolu od sebe nikdy neodešli.“

Jakobech měl zítra odjet za prací a ještě ten den se vrátit, jako bych měl odjet na pole, nebo na dříví a ona by marně čekala s jídlem. A bylo ráno. Vstával dřív než Inna, oblékl jsem se a kufr postavil na zápraží.

„Inno, já se stavím na hřbitově, měj se krásně má lásko,“ vypravil jsem zdrceně ze sebe. To slovo jsem vyslovoval velice málokdy. Políbil jsem ji a šel k vrátkům do, do jiného světa. Zaklapl jsem vrátka, ohlédl se, nadechl, uchopil kufr a pokrčoval. Neměl jsem rád lučení, sám jsem měl na krajíčku. Ušel jsem dvacet metrů. Za mnou vrzly vrátka a slyšel jsem, jak na mne volá.

„Árone, počkej.“

Položil sem kufr. Myslel jsem, že se se mnou chce znovu rozloučit. Vzala si šátek.

„Půjdu s tebou ještě kousek na hřbitov a potom půjdu domů.“ Šel jsem co by do války vyprovázený svoji ženou.

„Jo, budu rád. Prošli jsme celou vesnicí. Bylo brzy, potkali jsme dva nebo tři lidi. Práce se odehrávala za zdmi sedláckých stavení. Došli jsme k hrobu Réš a Andrése. Sedl jsem si na známou lavičku a díval se na nápisy pod velkým R.“

„Inno.“ „Co Árone?“ „Inno prosím, kdybych musel projít skálou, slib mi prosím, že můj zbytek pochováš, prosím.“

„Ano udělám a ty Árone ty mi slib, chtěla bych být s tebou a s tvými blízkými.“

„Slibuji.“ Nechtěl jsem se bránit hovorama, že ona cestu po horizontě má mnohem delší než já. Objal jsem ji a ona se na mně přitiskla.

„Je čas. Musím už jít, Bože, proč říkám to slovo musím, nenáviděné mnou jako bude to dobrý.“

„Nemusím jít,“ přerušila mne, „já vím,“ řekla, „ty, ty se zase vrátíš, Árone.“

„Víš, napíšu ti i ty mně napiš, jak se máš a co děláš.“

„Dobře. Zase se snad uvidíme.“

„Ne Árone snad, prostě se uvidíme.“

„Ano,“ políbil jsem jí a tentokrát jsem to byl já, který čekal, než odejde.

Šla zadními vrátky a zamávala mi. Zůstal jsem na hřbitově sám, vlastně ne, byl jsem tu s Réš a Andrés. Sbohem a na shledanou udělal jsem do hlíny tři křížky a vydal se na cestu.

„Musím jít,“ řekl jsem si „musím něco dělat, musím mezi lidi nebo se zblázním.“ Včera jsem si najal drožku. Přijela na čas a já byl co nevidět v městě u notáře.

Auta a jiné myšlenky mne zaplavily, jiné dění města tlumili moje rozloučení. Na nádraží přisupěla čerstvá lokomotiva. Sedl jsem si na dřevěné nalakované lavice a stáhnul popruh u okna.

Krajina se po chvíli měnila v monotónní rovinu a voněla stále nespáleným uhlím a párou. Zavřel jsem okno a kufrem mezi nohama jsem s tikotem přerušovaných kolejnic usnul. Bylo to asi nejlepší, co jsem v dané chvíli mohl udělat.

Cesta ve vlaku byla dlouhá. Nakonec jsem přestoupil na konečný vlak do města, kde jsme se Sárrou bydleli. Nechtělo se mi komunikovat se spolucestujícími. Schoval jsem se pod kabát, kufr jsem třímал mezi nohama. Neměl jsem nic cenného, kromě panenky ze dřeva březového, kterou jsem měl na statku, respektive jsem jí našel na půdě statku kdysi dávno. Charakterizovala pro mě prostředí Tarna Mare.

Usnul jsem a spíš v polospánku jsem měl dojem, že jsem překrytý tím vojenským kopřiváčkem, co měla oblečená moje bohyně. Na mysli mi vytanuli vzpomínky na vojenský kabát bez hodnoty a přišlo mi na mysl, že jsem o něm nikomu neřekl, že to je právě můj kabát. Vzpomněl jsem si, jak mladej kluk vystupoval z armádního ešalonu z podobných vagonů, jako byly tyto.

Unavení vojáci bez nálady se vraceli a jediný, co mněli na mysli byl domov. Byl jsem raněný, dostal jsem nabroušenou lopatkou. Dodnes jsem si pamatoval bahno a vojáka, který mne zranil. Bránil jsem se puškou a vystřelil a potom bodákem. Byl rychlejší a šikovnější, měl lopatku, žádnou zbraň, vyděšený na smrt jako já s pudem sebezáchovy v nesmyslné řezi za kamarády.

Lopatková šavle se mi zasekla do boku. Naštěstí neprosekla hrudní dutinu, měl jsem na sobě řemení z malé polní, které mi zachránilo život. A kabát, co do dneška má proseklý bok.

Dostal jsem vyznamenání, kousek plíšku jako satisfakci za bolest a válka pro mne skončila. Jel jsem domu.

Bolelo mne to, kopřivák na sobě. Stačil jsem si vzít malou krosnu a než jsem se snažil vyšplhat zpátky pro ostatní věci, vlak už jel do místního depa, aby se mohl vrátit pro další maso. Zůstal jsem stát na nástupišti. Svobodník se tam rval s kaprálem ožralej jak slíva. Vzal jsem hůl a šel mezi ně.

„Tak co chcete se teď zabít, když jste doma, vy blbci, jako by vám to nestačilo.“ Nevnímali mne. Rvali se do krve jako zvířata a já obdržel ránu. Zakvílel jsem, ještě jsem neměl bok zhojený a upadl. Kabátu se utrhł knoflík a odhalil sako, no spíš halenu, kde jsem měl vyznamenání a starou krev z obvazů na boku. Přestali se rvát, když to uviděli i mou hodnost. Točila se mi hlava.

„Promiň, kamaráde.“ To už se kolem mne shlukovali lidi a přišli i další vojáci z ešalonu a kamarád poručík, co jsme spolu veleli četě. Odstrčil je a poručil.

„Teď ho vezmete na nosítka a odnesete domů, vy hovada.“

Poslechli, naložili mně.

„Já, já mám věci ještě ve vagoně.“

„Já ti je donesu, Árone, pokojně.“

Nesli mne městem, lidé se otáčeli, až mne donesli domů. Dveře byly otevřené, nábytek skoro žádný a nikdo tam nebyl. Rodiče, co si mne vzali, jak jsem se dozvěděl, zemřeli a moje děvče skoro žena byla také pryč. Zůstal jsem ležet na vojenském lehátku.

„Máme tady zůstat?“

„Ne díky kluci až se zmátořím, postarám se o sebe.“

Chtělo se mi tenkrát spát, přikryl jsem se kopřivákem a usnul. Probudil jsem se, prázdný vykradený pokoj a bordel a lehátko, na kterém leželo přede mnou spousty mrtvých a raněných. Bylo mi smutno. Přišel poručík, jak mi slíbil a donesl kufr.

„Árone, bez pomoci chcípneš.“

Udělal mi čaj.

„Hele já jdu taky domů je to vesnice pár kilometrů a potom se vrátím.“

„Jo, hele obejdi prosím partaje, je to nájemnej dům, možná že se o mne postarají.“ No a stalo se. Starší ženský mi uvařili a donesli jídlo a čisté oblečení a já za týden vstal a mohl se pohybovat. Začal jsem trochu uklízet. Další týden jsem spal pod kabátem, než jsem si pořídil civilní hadry. Teď zahřívá moji bohyni, daleko. Lekl jsem se, že jsem zaspal a přejel.

„Už jsme byli v Ilavě?“

„Ne,“ odpověděla starší paní, „ještě hodinu. Něco se vám zdálo, mluvil jste ze spaní, o válce, já jsem ztratila syna.“ Oči se jí zaleskly slzama.

„Promiňte paní.“

„Muselo to být strašný.“

Nechtěl jsem odpovědět, byl jsem u toho, když vojáci umírali a volali mámo, maminko, staří i mladí, jaképak hrdinství a to každě sral. Nenáviděl jsem válku a lidská jatka. Nemohl jsem jí ni říct, nechtěl jsem lhát.

„Ano paní, nechci vám lhát, bylo to strašný a nesmyslný se zabíjen navzájem pro co, pro koho.“

„Já vím, odpověděla matka, já se s rodinou každý večer se za něj modlím a budu modlit do konce svého života a potom, potom se setkáme, já ho pohladím, pane,“ a zadívala se z ona do krajiny, aby zakryla své rozpaky.

„Nemusíte se stydět, že ho máte ráda. Já jsem přežil. Myslím si, že měli žít, co padli, je mi líto, paní.“

Povzbudil jsem jí, pomohlo.

„Děkuji, za chvílku budete vystupovat.“ Podal jsem jí ruku. Cítil jsem její dlaň takovou vláchnou a měkkou. Vystoupil jsem.

Byl zastávkový poločas. Bylo brzo ráno, sotva se rozednívalo, kolem ospalí, mžouraví, nástupiště syrové a vlhké, chvátali do své

šichty s představou, že musí vydržet a s přáním, aby bylo už po ní. Zůstal jsem stát na s místě, jako jsem přijel z války, jenže tenkrát mi bylo sotva devatenáct. Nic se nestalo, jiní lidé, nádraží bylo až zarážející, i ohnuté zábradlí bylo oprýskané a ohnuté, vlak jel dál a němě mne bez rozloučení opouštěl.

Rozhodl jsem se jít pěšky, míjel legio a občas i pekaře rozvážející zboží, koupil jsem housky pečivo. Bylo tu už dost aut zaparkovaných i v pohybu. Výrazná změna oproti dobám minulým. Konečně jsem dorazil a otvíral vchod do domu a posléze do bytu.

Potichu jsem zavřel a šel do pokoje, kde spala. Spokojená, navoněná miminkem potahovala spánku, dudel s rukama naznak na znamení naprostého bezpečí. Vedle spala moje žena, Sára.

Spala, malá Rebe i mamina Sára. Byla krásná, spala na břiše, a odjímal polštář. Myslel jsem, že ji vzbudím. Po chvíli pozorování jsem si to rozmyslel. Lehl jsem si k ní a pozoroval jí.

Snad bych vydržel věčně. V zápětí se zavrtěla a otevřela oči. Koukala na mně a řekla“

„Voníš po Vagašu.“

„No mně se zdálo, že přímo smrdím.“ Vedle probudila Rebeka.

Měla hlad. Sára vstala a já se protáhl na posteli. Ideál pomyslel jsem si. Così mne vždy varovalo, když jsem se dobře cítil, prostě jsem ideální stavy neměl rád. Usnul jsem. Probudil mne hluk na ulici. Vstal jsem Sára. Vařila snídani. Zdálo se mi, že odchází.

„Ty někam jdeš?“

„Jo, já vypomáhám v kavárně vždy tři hodiny ráno a tři odpoledne.“

„A co Rebeka?“ „Šulcová mi zařídila hlídání, za chvíli přijde.“

„Tak dobrý.“

Na kraji stolu ležel dopis, kterého nešlo přehlédnout. Vzal jsem obálku. Podle známek byla z Ameriky. Byl jsem na rozpacích.

„Otevřu ho, až přijdeš odpoledne z práce.“

„Tak jo, Árone, otevřem ho, až přijdu odpoledne z práce.“ Míjela se ve dveřích s paní, co ošetřovala Rebeku.

„Dobrý den pane Hyrschi já jsem nevěděla.“ „Dobrej paní, já si du ještě lehnout, dobře.“

Den jsem proklímbal, vyndal jsem z kufru Sorgovy klobásy. Měl jsem divnej pocit. Mám o Inně říct nebo mám zatajit. Nakonec jsem se rozhodl, že jí řeknu polovičku. A byl večer a já rozlepil dopis. Četl jsem ho nahlas.

Psal mi Andrej. Kromě pozdravu bylo i blahopřání ke svatbě. Eržika porodila zdravého chlapce, mám tedy bratra. Pojmenovala ho Áron po tobě. Já se o něj postarám, táto, škoda, že tu nejsi, je nám smutno. Kdykoliv přijed' i se svoji ženou postaráme se, Áron. Dočetl jsem a vložil dopis do obálky a potom jsem jej zase vyndal.

„Dej obálku Šulcový pro Šulce sbírá známky.“

Bylo ticho.

„Pojedeš?“

„Ne, Sáro nepojedu.“ „Proč, máš tam syna.“

„Nevím, ty bys chtěla?“ „Na mně nezáleží.“

„Záleží, Sáro, ne že bych nechtěl vidět syna.“

„Povídej, co na Vagašu.“

„Udělal jsem přesně, co jsi chtěla, bratra, Baruch Lámed jsem nenašel.

„Bydlel jsi na statku?“

„Ano,“ odmlčel jsem se.

„Ale co?“

„No on tam mlynář Sorg nechal bydlet Innu.“

Zarazila se. „Innu s kterou...“ „Jo jo.“

Podíval jsem se jí do očí a sklopil jsem zrak.

„Árone ty, ty jsi byl s ní, všimla jsem si, že máš kufr srovnaný a vyžehlený jako ode mě.“

„Nechci ti lhát Sáro. Šla se mnou ke skále a kolem jak si říkala na opačný konec. Vyprávěl jsem jí o obeliscích. Dobře věděla, o čem mluvím, říkal jsem jí o Réš, jak nás zahřívala. Skončil jsem.

„Árone, ty jí máš rád vid.“

„Ano trochu, přiznal jsem se.“

„Mlč, nechci to slyšet.“

„Ona má někoho, dalšího.“

„Koho.“ „Nevím. Sáro, já jsem neplánoval nic, věř mi.“

Podívala se na mne a usmála se.

„Proč by nemohla mít jiného, vždyť se podívej na sebe.“

„Já vím.“

„A ty Sáro ty máš ... „„Ne, jsem tvoje žena, Árone.“

Rebeka spala.

„Pojď, půjdeme na střechu.“ Vzal jsem tabák a šel na střechu na naše tajné místo.

„A co malá ta bude teď spát.“

„Nebudeme tam věčně.“

Sedli jsme si a já nedovedl pochopit, že přijala všechno s nadhledem. Co kdyby to bylo obráceně, jak bych se zachoval já.

„Já, kdyby to bylo opačně, já nevím Sáro, jestli bych ti odpustil, já bych strašně žárlil.“

„Nechávám na tobě na tvém vědomí, já jsem neodpustila, Árone, to jsem neřekla, nechávám to na tvém vědomí. A co bohyně?

Vyprávěl jsem jí, jak jsem jí očistil a zapnul kabát. Zamyslíla se.

„Proč Árone, proč Bůh nemůže být žena?“

„Třeba je, ty bys chtěla být ženou, Bohem? Co bys udělala, Sáro?“

„Já, já bych dětem koupila zmrzlinu a zákusek, jo to bych udělala,“ jako první se usmála a bylo to poprvé, co jsem přijel.

„A pak, co bys dělal pak. Dala bych každému jeho svět jeho soukromý svět, kde by se splnilo jejich přání, aby nezáviděli a neubližovali ostatním, byli prostě šťastní.“

Podívala se nahoru.

„Říká se, že každý tam má svoji hvězdu, svůj svět Árone. Je to pravda?”

„Ty jsi, Sáro odkojená Vagašu a Réš, to víš lepší než já.“

Opět se usmála.

„Půjdem dolů, než půjdem, řekni mi ještě, co mi tajíš?”

„Já, já ti nic netajím,“ a zarazil jsem se. Neřekl jsem jí o skále.

„No víš, jak jsi mi dala kroužek z vlasů, dal jsem ho do štěrbiny ve skále, a když jsem se vrátil, štěrbina tam nebyla, skála byla srostlá, jednolitý kámen.“ Nezdálo se mi, že by jí to překvapilo.

„A a co ještě Árone?”

„Inna, Inna si tam k nám připojila kousek teda svůj a myslel jsem, že to není důležité.

Překvapil jsem jí. Vzdychl jsem. Neměl jsem jí říkat.

„Já.“ „Árone, mlč. Víš, jsou věci, které stojí mimo nás.“

Já Sáro, já netuším co a proč, prostě jsi mi to řekla, kvůli tomu jsem taky tam byl.“

Usmála se.

„To je dobře Árone, někdy ti možná povím.“

„Proč ne teď?” „Nenazrál čas, řeknu ti Árone, že pravý svět je za Vagašu.“

Překvapilo mne to. „Tobě se tu nelíbí?”

„Ano, je to tu všechno nafintěné a svázané zvyklostmi, pozlátko nad skutečným životem, umělé, pravý život nefalšovaný je tam.“

„Jednou jednou se vrátíme oba dva, až přijde čas. Já, já jsem Inně řekl, že až zemřu, jak říkáš, nazraje čas, chtěl bych aby, do hrobu vedle Réš,“ objala mne a políbila.

„Čas snad bude zrát hodně dlouho Árone, já vím.“

„Jsi krásná žena a čas na tom nic nezmění, každou tvoji vrásku budu mít rád, Sáro.“

Nic na to neříkala.

„Půjdeme dolů, jo?“

„Ano.“ Malá Rebeka spokojeně odpočívala a já přemýšlel, co bude dál. Myslel jsem, nevím proč, na zábradlí na nádraží. Bude ohnuté a nenatřené až já tady nebudu.

Přešlo pár dní. Až jednou v noci byl silný vítr skoro vichr, co lámal větve, a ze střechy létaly části tašek. Vzbudilo nás oba. Byli rádi, že jsme doma. Oba jsme se šli podívat na malou Rebečku, ujistit se, že je v bezpečí, i když jí nic nehrozilo.

Rozsvítil jsem malou lampičku. Byla kouzelná a mne při pohledu napadlo nostalgicky, co jí čeká v životě.

„Je ti podobná,“ slušelo se povědět, že je podobná matce, Sáře. Ze mě vyšplouchlo:

„Je podobná Réš, a po chvilce jsem dodal, „nezdá se ti?“

Sára se zarazila a skoro oněměla.

„Co je Sáro, řekl jsem něco špatně, samozřejmě že jsi to ty, já jsem...“ Přerušila mne.

„Je, Árone je podobná Réš a bude se jí podobat.“

Odmlčela se...

„Já jsem to nemyslel zle, Sáro promiň, jsem vůl, co si nevidí do huby.“

„Neomlouvěj se Árone, má hodně z Réš.“

„Já ti musím něco říct. Když jsem byla spolu s Réš na Vagašu vzpomínám si na její slova, co tenkrát řekla a věděla, že jim tehdy neporozumím. Řekla: až jednou projdeš údolím času, budeš mne chovat v náručí. Nerozuměla jsem tomu, až později jsem pochopila, co je údolí času.“

Odmlčela se a čekala, jestli se zeptám.

„Víš Sáro, já ti věřím, jako ty jsi mi uvěřila, že je tu Nahha Chan-nach, moje duše, pravda dlouho. Ona mi nic nenaznačila, pouze slíbila, že mne neopustí. Ty víš co je za údolí?“

„Ano Árone, a ty to taky víš, šel jsi k Rabínově hoře a já jsem tě poslala.

Údolí se symboly cest, co jsi šel od jednéh vrat k druhým, přitom obě vedou do stejného statku.

Možná, že jich je spousty, cesta je jen jedna a počítá se od počátku znovu. Třeba naše Rebeka má podobnou duši Řeš.“

„Já bych jí nepřál, co jí potkalo.“

„Neboj se Árone, ona ji ochrání, byla a je mocná čarodějka. Řeknu ti, to co mi říkala a naznačila. Ona chodila ke skále a říkala, že jí byla pootevřena a vnímala co je uvnitř.“

Podívala se na mne, jak dychtím po tajemství.

„Říkala, že šla a vnímala tisíce sluncí a dle tmy tmoucí, ale nebylo to tak, jako my vnímáme. Byla v plodové vodě, teplé hladké a konejšivé a vnímala vše kolem, jako duše bez těla.

Myšlenkami ohmatávala, co bylo kolem a zároveň v ní cítila blízké, co byly a jsou, prostě svět, jako budoucí, duše které jí následovaly, které doposud nepotkala, neznala.

Šla časem zpátky a žila, v co byly a zároveň zrcadlově šla dopředu, co jí následovali. Popisovala, že pocit se nedá slovy popsat, že existuje jazyk, vyšší než slovo.“

Odmlčela se.

„Díky, já, já Sáro cítím souvislost s cestou za vraty a nevím, jen to cítím a jako bych věděl, že na nespravedlivém světě jako člověk nemohu chápat.“

„Ona se chtěla vrátit nebo zůstat, proč nezůstala, to nevím. Při příchodu zpátky byla slepá, no nebyl slepá, viděla, ne očima, možná že viděla víc, mnohem víc než nám mohla říct. Já nevím.“

Díval jsem se střídavě na ní a na malou Rebečku.

„Já, Sáro, já jsem pořád přemýšlel, co je za předělem za tou branou za smrtí a na nic jsem nepřišel.“

„To víš, chtěl bych to vědět, řekl bych lidem, kdo ví, třeba by to nepochopili, nebo nechtěli vědět, jako to nechápu já, kdo ví, možná Nahha Channach, možná moje bohyně na půdě ve Vagašu, možná, je to prosté, možná, že nám, myslícím zvířatům to není souzeno, možná, že bychom museli proběhnout nescíslněkrát údolím času. Prostě chtěl bych, aby Rebeka a všichni hodní lidé byli šťastní, bez nemoci a utrpení, tak bych to chtěl, jsem blázen.“

„Nejsi,“ řekla Sára, „jsi hodný člověk, můj světský manžel. Mám tě ráda Árone.“

Já vím Sáro, ale proč jsem smutný, bojím se okamžiku, prostě bojím čím dál víc.“

„Pojď, půjdeme.“

„Souhlasil jsem.“

Tentokrát ona si sedla na okraj postele. Položil jsem hlavu do jejího klína a byl na lavici na statku a díval se do nebes. Připadal jsem si jak malé dítě

Zdálo by se, že je moje existence zalitá sluncem, a nastávala nirvána, čas, který plynul monotoniím tempem, oddělený dnem a nocí.

Krásná žena a zdravé dítě, co by si člověk mohl přát víc. Ale měl jsem tušení, že po časech splněných přání váhy zapracují, aby žití nebylo sladké. A to se stalo.

Jednou přišla Sára z práce domů, i když pracovala pár hodin.

„Šulcová mne poslala domů, Árone.“

„Proč?“ „No byli tam Němci a odmítli, abych je obsloužila.“

Situace v Německu se počala dramatizovat a nenávist dolehla i do našeho města. Bohužel, tři čtvrtiny obyvatelstva bylo právě obyvatelstvo německé národnosti.

„Promluvím s ní Sáro, jsou mi zavázáni.“

„Ona za to nemůže, ona by mne chtěla, že jsem židovka, proto.“

„Ty nejsi přece židovka.“

„Nejsem, domnívají se, že ty jsi.“

„Já přece nejsem žid.“

„Já vím Árone, ale oni soudí podle jména Áron Hyrsch, že to je typické jméno.“

„Já, já přece chodím do kostela dokonce jsem byl zapsanej do kněžského semináře. Dobrá Sáro, máš malou, nebudeš chodit do práce a hotovo.“

Situace se časem přirostřovala a protižidovské nálady přibývaly, přestávali mne zdravit známí, marně jsem se snažil vysvětlovat, že nemám židovský původ. K tomu mi přišel dopis od Arzéna a zapřahával mne, abych odjel, že jsem mu radil taky a on poslechl. Nastal čas, abych se rozhodl.

„Sáro odjedeme, není bezpečno,“ oznámil jsem večer.

„Kam pojedeme.“

„Do Ameriky za Andrejem a Arzénem, postarají se o tebe a malou i o mne.“

Neříkala nic. Bylo na ní vidět smutek. Zvykla si na svůj domov, byla spokojená a šťastná, bylo vidět jak je tady má ráda.

„Já vím,“ věděla, že to musí nastat.

„Pro Rebeku to udělám. Bude zase dobře. „Hele nic neříkej, nikde se nezmiňuj. Dobře.“

V následujícím měsíci sem prodal veškeré činžáky majitelům bytů a jedné společnosti, nechal jsem si akorát svůj byt a domluvil se na jeho pronájmu Šulcovým. Peníze jsem uložil ve Švýcarsku, směnil jsem je za zlato.

Jedině jim jsem řekl, že pojedu zpátky na Zakarpatí, že tam mám majetky a musím tam být. Pochopili to. Ve skutečnosti jsem se nachystal do Ameriky, zbylé peníze jsem převedl do švýcarské a americké banky.

Nastal čas, kdy jsme měli odjet, jako jsme přijeli ovšem teď už se ženou a s dítětem. Měli jsme k sobě hrozně blízko. Cítil jsem se jako štvanec, kvůli blbému jménu. Spoléhal jsem se na to, že za

louží mám rodinu. O Sáru jsem se nebál, určitě si najde zaměstnání.

Jeli jsme první třídou do Benátek, celé kupé jsme měli pro sebe a pak na zaoceánskou loď. Dojeli jsme do Benátek, procházeli jsme se po náměstí Svatého Marka.

„Vidíš Sáro, kam jsme se dostali z Vagašu.“

„Ano já vím, ale taky vím, jak se ti do Ameriky nechce.“ Znala mne hluboce, že to o čem jsem lehce našlapoval, bylo řečeno nahlas. Podíval jsem se z nábreží na lehce nazelenalé moře.

„Já, já Sáro nevím proč, jsem pořád přitahován čarovným územím na Tarna Máre. Rabínova skála s jejím tajemstvím mne spouští a chtěl jsem, chtěl jsem tam jít,“ a tiše jsem dodal, „chtěl jsem tam i dožít a být pochován, já vím, že bych o tom neměl mluvit přitom, přitom mám v Americe syna a pohodu a budu mít i tebe a malou Rebeku, já nevím, co se mnou je, jako bych byl přikován, třeba to přejde, bojím se o tebe.“

„Já vím, mám tě ráda. Třeba jsi ještě neprošel a znovu budeš muset projít údolím času a potkat se s Nahhou Channach, s tvou duší, škoda, že já nejsem celá tvoje duše, Árone.“

„Ty jsi má duše Sáro, mám tě rád.“

„Víš, jestli chceš, vrat se na Vagašu a potom přijed' za náma nebo my se vrátíme, až přejdou zlé časy.“

„Já, já nechci tě opustit.“

„Neopustíš mne, máš mne ve svém srdci jako kolečka zarostlé ve skále, budeme věčně spolu navěky. Já cítím, že se vrátíš na Tarna Mare, bez toho bys nebyl šťastný.“

„A ty, ty Sáro, ty by ses nevrátila?“

„Ne Árone, já chci pro malou bezpečí a tady to nejde, možná se do Tarna Máre vrátím, nyní ne. Měla jsem sny, Réš mi říkala, abych se nevracela, váhy osudu budou vyváženy pro tento čas a pro tu chvíli.“

Slyšel jsem v ní Channach Nahhu. Před námi se tyčila příd' obrovské zaoceánské lodi, velký železnák, tyčila se jako nenažraná stvůra. Vzal jsem malou do náručí. Tisknul jsem ji k sobě.

„Já nevím, Sáro, já nevím, měl bych jet s tebou.“

Nic neříkala.

„Árone přijedeš.“

„Já nevím Sáro jestli ještě.“

„Já vím,“ a dala mi prst na ústa.

Věděl jsem, že dělám asi největší chybu ve svém životě. Così mne zatloukalo do země, obrovská kotva. Nechat lásku za louží a... Objal jsem Sáru.

„Miluju tě, Sáro a vždycky budu malou Rebe.“

Udělal jsem jí křížek na čele.

„Já tebe,“ řekla Sára a přitiskla se ke mně. Ucítil jsem, že je samostatná silná žena ne ta, ta, se kterou jsem přijížděl do Ilavy.

Zdálo se mi, že jsem v tomto směru slabší než ona. Čekal jsem na nábreží, kdesi v oblacích jsem viděl Sáru s malou.

Remorkér začal oddělovat železný kolos od nábreží. Metr dva mohutné skřípění a já věděl, že je posílám do bezpečí. Sám jsem se nenáviděl, že jsem zůstal. Pomalinku se loď vzdalovala, až úplně zmizels jako myšlenka v oceánu.

Byl jsem smutný, ale zároveň jsem cítil spokojenost. Mohl jsem si za všechno sám, čekala mne cesta do Zakarpatí k mému kamenému srdci do míst kde se budu modlit za ně, kde snad najdu zase svoji duši, svoji Nahhu Channach.

Přijížděl jsem do Tarna Máre a pěšky došel známou cestou před statek. Už se stmívalo. Otevřel jsem branku a vešel dovnitř.

Zaklepal jsem. U stolu seděla Inna a chlap. Hned jsem se dovtípil, že je to ten druhý.

Vysoký statný chlap, jednoduchý od pohledu dobrák, sedlák

každým coulem, na kterém se dalo štípat dříví, mohutné mozolnaté ruce, svěráky. Inna byla v rozpacích.

„Ty jsi je vrátil Árone.“ „Já, já ...“

„To je Fanouš,“ mohutný chlap mně podával ruku.

„Áron, Áron Hyrsch.“

„To je ten můj pán, co vlastní statek, Fanouši.“

Přítakal. Vzpamatoval jsem se, viděl jsem kolem sebe, že bydlí spolu.

„Já tu přespím a potom, koupil jsem pole a les u a Inno, půjdu tam, já už hospodařit nebudu.“

„Inna chtěla protestovat.“

„Ne, jsem rozhodnutej, já si odpočinu.“

Věděla, že jsem byl překvapen jako ona.

„No a co budeš dělat?“

„To se uvidí Inno. Nechám tomu čas.“

Byl jsem z cestování unaven. Usnul jsem. Spal jsem na lavici, v mé posteli spal Fanouš. Ráno jsem se vzbudil brzy. Fanouš už byl vzhůru a krmil a zapřahal.

Bylo na Inně vidět, že ho má ráda, že on je ochránce a má v něm jistotu.

„Árone, ty jsi se chtěl vrátit za mnou?“

Neodpověděl jsem.

„No myslel jsem, že jsi ti sama.“

„Je mi to líto. Můžeš tu zůstat, vždyť je to tvoje.“

„Ne Inno, nedělalo by to dobrotu a nechci nikomu ublížit. Mám peněz dost, abych si mohl koupit i jiný statek a potom, tady je moc vzpomínek,“ pohlédl jsem na namalované stěny. Vzdychl jsem.

„Půjdu, je to moje rozhodnutí, nakonec nebudeme od sebe tak daleko.“

„Na Vagašu už nikdo není, Baruch Lámed zmizela a pletačka též.“

„Přijdeš za mnou.“

„Přijdu, přijdu za tebou, Árone. Čas ukáže.“

„Nechceš peníze zpátky, cos nechal“ zeptala se Inna smířená s tím, že odejdu.

„Árone je to tvoje, já mohu být ve výměnku.“

„Ne Inno, možná že se vrátím za čas. Chci být sám chvíli sám a najít zase Nahhu Channach, svoji duši.“

Fanouš stál opodál. Měl respekt k člověku z města, spíš si mně prohlížel. Sedlák každým coulem, Inna ho bezesporu svou inteligencí v mnohém předčila.

Jako by byl němý on a ne Inna, nevypadlo z něj nic, kromě jdu nakrmit. Když mu moje přítomnost divná, a šel, jak to dělali sedláci vždycky v zimě, narovnávat staré hřebíky.

Inna mu to schválila. Ještě než odešel, řekl jsem.

„Já mám peněz dost, víš co, Fando, koupíš si koně, vozy co brácha prodal nebo neprodal.“

„Ne.“ Oči fanoušovi se rozzářily. „Kup pár, abys mohl pořádně hospodařit. Já jdu na Vagašu, koupil jsem tam pozemky, chatrče a salaše.“

„Nikdo není a lidi se bojí, ke se skále bojí.“

„To je dobře. Napíšu ti seznam, co budu potřebovat, náradí a potraviny mouku a živobytí, pár slepic a tak a ty mi je za dva dny dovezeš. Já tam budu co možná nejdéle, bez toho abych dal někomu vědět, budete to vědět ty a Fanouš. Jo a oblečení, co mám ve skříni a malovanou plechovku na tabák.“

A tak se stalo. Tajně obcházel jsem Tarna Máre a oklikou se dostal do hor a dále na Vagašu.

Salaše a rádobý domácí stavení polorozbořená v lepším případě pokrytá došky jinde slámou ohrady pomlácené a nikde nikdo. Nebyla tu ani bába pletařka, co pletla šálu z času, tu nebyla a z mála pastevců zde

žijících nebyl nikdo. Bylo to divné, lidi zemřeli nebo šli dál, tak jsem si to přál, konečně budu moct bydlet, bydlet s Nahhou Channach.

Ale ona tu nebyla. Začal jsem z průzkumem. Našel jsem v jednom stavení opravitelnou pec na chleba, jinde zas nadělané dříví na celou zimu a studánku a potok s dobrou vodou, pár plecháčů a džberů na nošení vody. Nebudu nic budovat.

Bylo smutně a divoko a já pomalu si uvědomil, že místo nohou mám kořeny, které vrůstají do plané půdy. Cítil jsem, jak mi dodávají sílu, žiju z vody, ze země, cítím ji.

Druhý den přijel Fanouš. Dovezl mi, co jsem potřeboval, i pálenku i tabák. Mohutný dělný svalovec vyložil zboží sám a já bych krk za to dal, že ty koně znám, že jsou od Resků.

Jeho úsečně jo a respekt, který ke mně choval mi byl záhadou.

„Koupil jsi koně?“

„Jo,“ rozzářily se mu oči a šel je polaskat a dal jim jablko.

„Postarej se o ně pořádně,“ Jo, zněla opět odpověď. Dal jsem mu seznam, co mi má přivést příště. Evidentně, po pečlivém schování bylo vidět, že neumí číst.

„To mi přivezeš,“ jo zněla odpověď.

„A dej pozor na Innu,“ „jo,“ „a budeš ji chránit,“ „jo, pane Árone, nikdo ji neublíží, mám ji rád.“

Znělo to divně, že super obyčejný člověk by mohl mít rád částku mojí duše. Nechtěl jsem s ním vést další hovor, protože by byly jeho odpovědi pouze jednoslabičné.

„Nikomu neříkej, že jsi tu byl a viděl mně, kromě Inny. „Jo,“ a žebříňák se dal do pohybu.

Uklidil jsem potraviny a věci, maso a klobásy dal do kamenných hrnců a do studené vody, abych alespoň měl na začátek, devět slepic jsem zavřel do kurníku, aby si zvykli. Byl jsem jak Robinzon, ale kdykoliv jsem měl cestu zpátky volnou.

Možná, že sem měl odjet se Sárou do Ameriky. Do nového světa. Pořád jsem nemohl pochopit sám sebe, proč jsem vlastně zůstal, v zapomenutém čarokrásném kraji, sám, nemělo to logický důvod, ani zbla toho důvodu. Doufal jsem, že v samotě a odloučení najdu svoji duši, svoji Nahhu, vdychl jsem.

Usídlil jsem se nakonec v Baruch Lámed chatrči, domku. Na Vagašu skutečně nikdo nebyl, pár Ilových koz. Domluvil jsem se, že mi Fanouš přiveze pro ně i sůl s potravinami a nakoupí další potřebné k pohodlnému žití.

Tak jsem doma, řekl jsem si blízko kamenného srdce, ech Nahho, moje duše, kde jsi? Konečná nebo ne.

Po týdnů, kdy jsem se zabydlel a pomalu začal zarůstat, jsem se vydal k vratům ke skále. Vrata byly zavřená.

Otevřel jsem je a prohlížel kolmou skálu. Byl to jednolitý celek, jiné barvy. Změnila se.

Neslyšel jsem tikání, bušení, nic. Řekl jsem si, že druhý den popojdu údolím času a podívám se výš.

A tak se taky stalo. Z ubozí, jak jsem si vzpomněl, co říkala Sára, jsem našel cestu, stezku a šplhal se nahoru. Lesem nebylo nic vidět. Stoupám vzhůru, les začínal řídnout. Objeví se i kletě a konečně celý vrcholek, skála, která se tyčila do ohromné výšky jako lebka. Uvědomil jsem si, že to není pohoří, obrovský masiv.

Nakonec mne konečně napadlo, vždyť to je kamenný chrám uměle opracovaný jako by byl zakulacený kvádr nasazovaný pořád na sebe, tvořící stalagnát spojený s oblohou.

Popošel jsem výš. Na rozlehle planině jsem na keři viděl vlát hadr. Přišel jsem blíž a poznal, že to je bývalý šátek. Myslel jsem, že místo je opuštěné, opuštěná krajina a přece, přece tu kdosi je nebo spíš byl. Sedl jsem si na okraj skály a viděl průsečí údolí hor, překrásná krajina.

Nic nenasvědčovalo tomu, že by tu byla jeskyně, nic zvláštního, vchod či portál, nic divného kolem údolí času.

„Nahho, Nahho Channach jsi tu?“

Nic se mi neozvalo, nic se mi nezdálo. Půjdu ještě výš a potom se vrátím. Ulomil jsem hůl, jak to dělají poutníci. V dáli jsem uviděl cosi, co sem nepatřilo. Přišel jsem blíž. Zděsil jsem se. Bylo to torzo člověka ohlodané a vyklované havrany. Šelmou roztahané části na dvaceti metrech, spíš zbytky lidských ohlodaných kostí, cár oblečení. Poznal jsem je podle náhrdelníku z ořechů. Byly nebo zbytky kdysi patřily Baruch Lámed.

Málem jsem zvracel. Přišlo divné. Poodešel jsem odsud kousek dál a potom jsem si to uvědomil. No nebyla to jedna osoba, ale dvě, těžko říct jestli muž nebo žena. Co se stalo?

Porozhlídl jsem se kolem. Nikde nic, nic nenasvědčovalo podezření, nebýt. Bylo na čase se vrátit. Neměl jsem strach. Bylo jasné, že tělo Baruch Lámed, hlídačky vrat bylo rozcupováno na hadry, možná sežráno divokou zvěří. To mne děsilo, že jak jsem si přál a myslel, že tělo neprošlo branou. To bylo pro mne nejhorší, zároveň s otázkou, co dělala tady. Vzal jsem petrolejovou lucernu, která se válela opodál a nesl jsem ji nevím proč „domů“ na Vagašu. Byl jsem vnímavější.

Stromy kolem zakrývající horizont ke mně promlouvaly a já jim nerozuměl a opakovaly; cesta to je život; a já jim nerozumně. Nachýlil se večer. Já znaveně usedl na pelest vystlanou ze slámy. Zul se a blahodárně nechal větrat nohy. Díval jsem se na ně, na opotřebované haksny. Pavouk mi na ně vlezl. Necítil, nechal jsem ho, až slezl a šel dál svou cestou. Najedl jsem se a slíbil, že nikam týden nepůjdu. Dolil jsem petrolej a zapálil lucernu po Baruch Lámed, kterou možná držela v okamžiku její smrti, v plamínku jsem viděl její život.

Šel jsem se vyčůrat. V opuštěné Vagašu bylo jediné okénku s mihotavým světlem. Klid, v jediném rádobu stavení svítilo světlo, co představovalo lidský život, jako množství času, odměřené

množstvím petroleje, co mělo pod sebou. Slyšel jsem zavytí vlku, kteří byli velmi plaší a hladoví.

Nemohl jsem se odtrhnout od představy, že dožirají Baruch Lá-med a další.

Vlci byli velmi plaší a z lidí v minulosti nenapadli. Pro lidi, vychovávané v říši bájích a balad vytí bylo nástrojem, kterým mne chránil před okolí. Šel jsem spát. V cimře smrděl petrolej a černým kouřem potvrdil svoji nekvalitu.

Zítra ráno zadělán a potom upeču chleba. Modlil jsem se a vzpomínal na Ameriku a drahé. Tiše jsem prosil Nahhu Channach, aby se mnou se sem vrátila. Musí se mnou být, vždyť mi slíbila, že mne neopustí.

Nahho, Nahho Channach, šeptal jsem do doby, než jsem usnul. Uběhlo pár dní a já, poustevník, jsem začal vnímat pečlivěji jako divoké zvíře. Vagašu mne přesvědčoval, že to není jen čarovné území, ale organismus který je předsálím ke skále.

Až po čase v noci jsem usnul a zdálo se mi, že je Nahha Channach se mnou.

„Nahho, zdáš se mi nebo ne?“ Byla to ona.

„Árone jsem v tvém snu, tvoje duše, nehmatatelná, na okamžik než se k tobě vrátím a budeme jedno.“

„Chybíš mi Nahho.“

Usmála se.

„Zůstaneš tu se mnou?“ „Ano v tvém snu.“ „Proč bys,“ přerušila mne a já věděl, že nedostanu odpověď.

„Já, já už bych chtěl, abychom byli jedno v sobě.“

„Ach Árone, jsou věci a myšlenky.“

„Já vím, které nepochopím. Zůstaň se mnou.“

„Viš Árone, tvoje víra není ještě dozrálá není čas. Budu s tebou ale nebudeš mne vidět ani slyšet.“

„Co mám udělat, jak mám žít?“

„Víš, pokud je tak tvá vůle silná jako moje láska, můžeš projít i skálou, vždyť proto ses vrátil, že ano.“

„Já nevím Channach Nahho, proč jsem se vrátil. Divné, něco mne sem táhlo nepopsatelnou silou a nevím, hory a skála, kde se dějí podivné věci.“ Přerušila mne.

Pokud bude tvoje víra v duši silná, projdeš i skálou, pár kamenů ti zůstane ve tváři.“

Probudil jsem se. Pamatoval jsem si poslední větu a věděl jsem tu Nahha Channach byla. Konečně.

Nahho, Nahho křičel jsem jako smyslu zbavený.

„Naho prodám tě,“ a potom jsem dodal.

„Ty mne slyšíš, nezasloužím si...“

Z vedlejší salaše se ozvali slepice. Hlásili se o propuštění. Nalil jsem jim vodu a přidal zbytky. Opakoval jsem si poslední větu ze snu. Abych na ní nezapomněl a napsal jsem si jí na papír.

Víra; projdeš s ní skálou a pár kamenů ti zůstane ve tváři. Napsal jsem si jí dvakrát.

Druhý den jsem upekl v polních podmínkách chleba. Šel jsem pro vodu a po dlouhém čase jsem se podíval do zrcadla potoka.

Lekl jsem se, to jsem nebyl já, zarostlý špinavý. Oči, oči byly moje. Řekl bych, že by mně z vesnice nikdo nepoznal. Byl jsem tam už čtyři měsíce a čekal jsem na žebříňák. Chodil jsem ke skále a nechával bránu otevřenou nebo zavřenou, dělal jsem všelijaké experimenty, byl jsem posedlý. Brával jsem petrolejku jako Baruch Lámed a chodil po nocích hlídat cestu, byl jsem k ní přikován.

Až jednou jako blázen volal jsem Nahhu Channach ve snaze otevřít bránu. Z dvaceti metrů jsem se rozeběhl a skočil do skály. Podivnou vůni jsem ucítil, jako malý když jsem se vyboural na kole nebo se zranil, cítil jsem krev. Zůstal jsem ležet u brány jako tenkrát, když jsem byl přivázán. Ne moje víra nebyla stoprocentní, skálou jsem neprošel. Vzpomněl na slova napsaná od Nahhy.

Není jiný svět, jak si ho představuješ Árone. Roztrásl jsem se zimou. Nazítří mi přijde materiál, jdu domů. Uřízl jsem si klacek na konci ve tvaru V a použil jako berle.

Vlci se pomnožili, řekl jsem si. Když jsem posledně ležel, nic se nestalo. Cítil jsem vlky, začínal jsem cítit jako zvíře. Zavyl jsem.

Dobelhal jsem se domů a zavřel chatrné dveře. Na stole jsem měl uzené žebro, už smrdělo. Vyhodil jsem je sotva za dveře. Zalepený od krve jsem zklamaně šel spát. Dal jsem si dvě deci a bylo mi líp. Ráno jsem vstal a něco jsem slyšel, šramot.

Vzal jsem vidle a otevřel. U spadlé ohrady bylo štěně, řekl bych, že to byl kříženec ovčáka s vlkem. Leželo, srst mělo proleželou, a jak mne uvidělo, chtělo zdrhnout. Nešlo mu to. Kolem ležela střípky okousaného žebra. Dívalo se smutně na mně a nevěřilo mi, jako když někdo je smířený se svým osudem, smutným koncem. Dal jsem do železnáku vodu a posunul k němu.

Dělalo, že ne, potom se napilo. Očima mne nespouštělo. Vzal jsem ho domů a kupodivu mi začalo lízat rány a starou krev. Bylo to něžné pohlazení. Prohlídl jsem jej. Neměl žádné rány, žádné kousnutí. Dal jsem před něj kousek chleba a namočený v misce s kozím mlékem. Alespoň k něčemu bude, řekl jsem si, protože smrad z mlíka jsem nesnášel.

Měl jsem kamaráda, který byl na tom podobně jako já. Slyšel jsem jak po prašné cestě přijíždí žebříňák. Na tom by nebylo nic divného, čekal jsem jej.

Vyšel jsem ven. Místo Fanouše držela v rukou opratě Inna.

„Árone, jsi to ty, co se ti stalo?“

Použil jsem svoji nezáviděníhodnou frázi „To bude dobrý“,

Byla krásná, krásnější než dřív, nepatřila do světa Vagašu. Objala mne a já se v tu chvíli cítil jako štěně.

„Pojď, vezmu tě domů.“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Ještě ne Inno, ještě jsem ...“ a odmlčel se.
„Árone pojď domů.“
„Nejsem paličák nebo umíněnc, Inno, eště ne.“
„Maš svůj život a já, já už se nechci nikomu plést do života do hlavy, vždycky všechno zkazím a já, já si nezasloužím ni.“
„A Nahha Channach co Nahha, Árone?“
Uvedla mne do rozpaků.
„Já, já jsem ji viděl ve snu, řekla mi, když budu věřit v ní, Boha, projdu i kamenem i skálou. No a snažil jsem se.“ Nabouraným obličejem o úsměv.
„Vidíš, jak to dopadlo.“
„Pojď, dovezla si tabák?“
„Jo.“
„Vytáhl jsem fajfku po Réš. Pomohla mi ji nacpat. A zapálila.
Sedli jsme si na obrácený kamenný žlab, kde jsem neuměle dal dřevěnou desku jako lavičku.
„Našel jsem Baroch Lámed.“
„Kde?“
„Byla roztrhaná nad Rabínovou bránou na úpatí.“
„Pro Boha. Ty jsi ji znala? Ano.“
„Inno já bych tě poprosil, abys mi zastříhla pár vlasů.“
Podal jsem jí nůž a sedl si venku na rádobu stoličku. Uřezávala mi vlasy, točila se kolem mne.
„Já Árone, já bych tě nepoznala.“

„No já zde nemám zrcadlo, jen ve vodě v potoku se na sebe dívám. Šáhla do kapsy v sukni a podala mi malinké zrcátko. Díval jsem se na tvář někoho jiného s podlitinami a proužky zaschlé krve, začernalý obličej od neumývání s černými tečkami, skutečně, vypadal, že mám v obličejí kámen.

Znovu jsem zkoumal sám sebe. Cizí člověk, nikdy jsem ho neviděl. Pozdvihl jsem oči k Inně podobně jako moje štěně.

„Inno, co Fanda?“

„To je ten...“ odmlčel jsem se a dodal: „ten druhý.“

„Jo Áron, chrání mne před lidima. No on je prostý a hodný a upřímný Ano je jednoduchý, je to psí láska.“

Zarazil jsem se. Od Inny bych to nikdy nečekal.

„Z jaké strany z té tvé, nebo z jeho.“

„No,“ a řezala mi fousy a držela bradku. „I psa můžeš mít rád.“

„Ty ho máš ráda jako psa?“

„To jistě ne.“

„Spíš s ním“

„Někdy ano, zněla odpověď. Stejně jsem byl překvapen...“

„Árone, ty dobře víš, kolik lidí mne ošoustalo. Kdybych se měla pokaždé zamilovat, tak proto jsem byla němá.“

„Já, já snad jsem výjimka.“ Namyšlený, fandil jsem si.

„Tebe Árone mám ráda, nemá to s tím co společného. Kdyby ses chtěl vrátit, Fanouš by nebyl, ani není problém.“

„To jako, že bychom tam byli dva?“

„Proč ne.“

„Ne, Inno na to jsem příliš žárlivý.“

„Ty máš taky dvě ženy.“

No já nevím, jak to bude, říkají, že bude válka, v Germánii se mstí na židech.“

„Já vím, proto jsem Sáru poslal za moře, i když já žid nejsem, ale jméno, jméno Áron, mne pronásleduje.“

„Neboj se, nikdo zatím o tobě neví, i když ve vsi se povídá, že kolem hory bloudí v noci ztracená duše, duše, co chce projít branou a bojí se, že to je věčný žid Ahaswer, co je odsouzen k věčnému putování a nesmí zemřít, protože nepomohl Ježíši táhnout jeho kříž a ještě ho uhodil.“

„Ahaswer, Ahaswer se *menuje* a obchází každou noc s lampou kolem skály. Ty jsi ho viděl?“

Usmál jsem se.

„Ano, jsem to já, co tam chodím.“

„Ještě jsem ti zapomněl říct, že tam v těch ostatkách byl ještě někdo.“

Oddechla si a potom když uslyšela štěně, které mňoukalo, řekla: „Vlci se vrátili.“

„Ano slyšel jsem je, nejsou nebezpeční, bojí se víc než my, nevím, jestli jsem ti říkal o Baruch Lámed, nad úpatím, myslím, že jí tam roztrhali, ale že by jí napadli, tomu nevěřím a byla tam ještě jedna osoba.“

„Árone, už si mi to říkal, měl bys odsud odejít, je to tu divné místo, předsálí nevím čeho a třeba i pekla.“

„Bude válka, lidi umírat budou a skála se třeba neotevře,“ řekl jsem,“ když jsem uvažoval nahlas. Sedla si mi na klín.

„Ach Inno.“ a hladil jsem jí černýma rukama po vlasech. Rozpustila si šátek.

„Jsi krásná Inno a možná neslyšitelně dodal, „miluji tě.“ Políbila mne. Stačí se mi na tebe dívat. Jsi zvláštní Árone, jsi tak jiný tak bych chtěla, abychom byli spolu ale, ale vím, že by to dlouhodobě nevydrželo, máš v sobě něco, co tě nutí nezůstávat na jednom místě, jsi podobný tomu Ahaswérovi. No nevím, jak dlouho tady vydržíš, lidi říkají, že by tady mohl být i nějaký tulák a to když se ve vesnici něco ztratí, půjdou sem, tuláky nemají rádi a bojí se, že kradou.

„Inno přijedeš zase ty.“

„Ano přijedu, spánembohem, Árone.“

Odjela. Vždycky mě fascinovaly ženy ovládající koně. Zůstal jsem sám, no sám úplně ne. Byl se mnou malý vlčák, který se poměrně rychle zotavil i spal se mnou. Zahřívali jsme se navzájem, rostl mi před očima a já na něj pořád mluvil. Nechtěl jsem se na něj upnout.

Asi začala druhá válka. Nechtěl jsem se zajímat o hrůzy. Měl jsem tušení, že se mne stejně dotkne. V zapadlém kraji potřebuji pouze trochu jídla. Následující dny jsem řezal dřevo a výrazně víc než obvykle chodil po nocích poblíž s lucernou ke skále, tak aby bylo nahony vidět, že se duch pohybuje.

Byla sobota večer a já se rozhodl, že „Ahaswer“ půjde do vesnice, odbije-li půlnoc s tím, že mi tomto dají pokoj. Byl zrovna úplněk a krásná jasná noc. Přes den jsem si opatřil hůl, kterou jsem hledal celý den.

Byl to pokřiveně rostoucí kořen stromu s hlavou jako kobra, opravdu v šeru vypadala jako velký vlnitý had pro své zakřivení. Opižlal jsem ho a vyleštil střepy, byla jemňoučká na dotyk a lehoučká. Nikdo mne nemohl poznat v cárovitém oblečení.

Vžil jsem se do role Ahaswera, který putoval světem už skoro dva tisíce let. Najednou se mi ty roky zdály krátké, byl to celý můj život poznamenaný nestálostí a hříchem bez klidu. Ech, tolikrát jsem chtěl být v klidu, zastavit čas. Nikdy se mi to nepodařilo, pořád jsem musel nad něčím přemýšlet. Vzdychl jsem si a vydal na cestu. Na opasek jsem si přidělal staré rolničky, co jsem našel v jedné opuštěné chýši.

Cestou jsem je zatím dal do kapsy, protože mne znervózňovaly a řekl jsem si, že je využiju až před vsí. Bylo před půlnocí a v chalupách a na statcích se občas svítilo. Půjdu vesnicí ke kostelu a potom ke hřbitovu a zpátky. Spustil jsem rolničky a zapálil Baruch Lámed lucernu.

Na hlavě kápi a pláštěnku přes sebe jsem mohl pro neznalého opravdu vypadat jako něco co sem nepatřilo. Procházel jsem noční vesnicí. Potkal jsem dva ožralé, kteří se potáceli z hospody dvě báby, které se zapomněly a dalších pět lidí, které jsem neznal a byl jsem si jist, že mne nepoznali. Báby se křižovaly a dvě osoby mne viděli vycházet ze hřbitova. Cítil jsem pohled na lucernu, která se vzdalovala směrem k Vagašu. Kousek za vesnicí jsem ztlumil oheň.

Naproti mně od Vagašu přiběhl Aha, tak jsem mu dal jméno zkráceně podle nesmrtelného žida, který čekal na konec světa. Byl jsem spokojen a věřil, že ke chrámové skále alespoň čtvrt roku nikdo nepůjde, nebo se bude bát zejména z místních.

A dny týdny měsíce minuly. Občas sem zajel Fanouš a dovezl mi to, co potřebuji ve velkém. Inna mi poslala zbytek. Akorát masa, masa bylo málo. Inna nejzdila, věděl jsem, že když mi něco poslala, že to byla její ruka, její záležitost a já, já jsem byl stále víc spjat s přírodou.

Asi byla válka podle Fanouše, kterými toho moc neřekl, sám nevěděl. Sem na Vagašu nepřišla ani noha, zapomenutý, nezajímavý kraj, až jsem se divil, že to není možné, že tudy nikdo neprošel, ani cigáni s kolonou prostě nikdo.

Zdalo se mi, že část světa dýchá, žije svým způsobem, cítil jsem mnohem víc věcí a odpozorovával život v přírodě.

Chýlil se podzim. Znamenalo zazimovat se. Divil jsem se sám sobě, byl jsem zvyklý na společnost a zde jsem celou dobu mlčel ani vlčáka Aha jsem neoslovoval, reagoval na mé posunky.

Nechtěl jsem se psovi moc věnovat a povýšit jej na svého přítele. Byl dojemně věrný. Neubránil jsem se, že ležel v noci vedle mne a já ho zprvu zahříval, i když poslední dobou to bylo obráceně. Byl věrným stínem a byl mlčenlivý, štěkal velmi výjimečně.

Občas v horách za skálou jsem viděl jeho zvednutý čumák a vzdálené vytí, možná jeho smečky. Tehdy jsem mu říkal.

„Jdi, Aha, jdi za svými, jestli chceš, jsi volný. Rozuměl, mne tu nechtěl nechat samotného. Poslední dobou se mi zdálo, že Fanouš nepřijel a dostávali jsme pomalu hlad.

Napadl první poprašek sněhu. Měl jsem dříví dost a tak v chýšce na salaši Baruch Lámed jsme měli teplo. Byl jsem dobře připraven na zimu a jednou jednoduše slyším vůz nebo saně z koňmi. Bylo to příliš brzy na France a tak jsem se převalil a chvilku jsem lenořil nakonec, nebylo kam chvátat, nebylo o čem přemýšlet, krátit čas.

Udělal jsem si něco k jídlu, měl jsem sklenici sádla a chleba s cibulí. To samé bez cibule jsem dal psovi, pro něj sádlo bylo svátek. Nežebrał o víc, jako by si uvědomil, že i já sám mám málo. Venku drobně mrholilo. Vzal jsem hůl, na hlavu lněný pytel, který jsem pořád sušil a po vzoru sedláků jsem ho užíval jako kapu s pláštěnkou přes ramena a záda, šel jsem pustit slepice a pár koz, ze kterých jsem neměl žádný užitek. Oni se pohybovali volně, večer se vždy vraceli. Přes léto jsem nasušil do salaše seno. Sám jsem byl na sebe naštvanej, proč to dělám. Vyšel jsem na rádoby cestu, která vedla ke skále a ztuhl jsem.

Ve sněhu byly vyjeté koleje od vozu taženými koňmi. Přidal jsem do krou. Kdo byl co projel do skalního domu. Chvátal jsem. Koleje končily ve skála. Kdo to byl, kdo honilo se mi hlavou.

Za poslední zatačkou v proláklíně lesa, která vedla, až ke dveřím jsem před vraty uviděl normanský povoz a koně s přehozenými dekami jak od jejich nozder se vyfukovala pára jako z lokomotivy. Otočili se ke mně a přítomnost vlčáka se jim moc nepozdávala. Zaržaly. Rukou jsem naznačil psovi klid. Stáhl ocas a vypadal, jako když bych ho před malou chvilkou zbil. Prohlížel jsem si vůz a koně. Byl určitě z vesnice. Nemohl jsem jej nikam zařadit. Kousek od brány v z křoví vylezl chlap se sekerou v ruce.

„Hybaj od vozu,“ a cítil jsem, že pevněji sevřel sekeru a že měl taky strach. Rychlými kroky byl u vozu.

„Běž si svou cestou tuláku.“

Sáhl do pytle a hodil mi klobásu. Upadla mi na zem. Chytil ji pes a donesl. Podával mi ji.

Sorg ztuhnul.

„Ještě jsem neviděl, že by pes nesežral moji klobásu.“ Vzal jsem ji, kousek ulomil a dal psovi a sám jsem se zahryznul. Byla vynikající.

„Co tu děláš?“ zeptal se smířlivěji. Poodhrnul jsem kapuci, aby mi bylo vidět trochu do kamenů tváře.

„Hlídám, jsem strážce.“

Sorg se zarazil, „ty, ty jsi duch, duch Árona.“

Podhrnul jsem kapuci a ona mi spadla. Nepoznal mne. Do očí se mi vedrali slzy.

„Duchové nebrečí,“ podíval jsem se na Sorga. Přišel ke mně a prohlížel si mne. Žmoulal jsem klobásu a trochu popotahoval.

Máš dobré klobásy mlynáři, jsou uzené na dobrém dřevě.“ Znovu se na mně podíval a pomalinku nevěřicně kroutil hlavou. Napráhl jsem k němu ruce černé zašlé špínou s jednou potrhanou rukavicí.“

Byl dojat. „Bud' zdrav můj příteli. Árone, Árone pro Boha živýho jsi to ty Árone, chlapče.“

Objal mne, až to zapraskalo.

„Co, co tu děláš, jak, jak dlouho jsi tady? Čekal jsem, až pojeděš pro dřevo, abych ti pomohl.“

Snažil jsem se zažertovat, mi to nešlo.“

„Proč, proč jsi nepřišel, já vím je válka a ty se schováváš.“

„Já, já Sorgu ty přece víš, že nejsem žid.“

„Já vím, ale proč?“

„Ani sám nevím, je to na dlouhý povídání. Nechtěl jsem, aby o mně kdo věděl a dělal starosti.“

„Já jsem si hned myslel, jak chodil v noci duch po vesnici, že jsi to byl ty. Sedláci se bojí sem jít, já jedu pro dřevo na uzení, já se

nebojím, když má přijít, tak ať přijde a sekne se mnou, co potom, to nikdo neví. Árone.“

„Máš ještě klobásu Sorgu, mám hlad.“

Skoro se rozplakal on. „Jez kamaráde a trochu kořalky, já jsem jí dost vypil cestou.“ Omlouval se. „To je dobrý, pomůžu ti trochu ze dřevem.“

„Ty vždyť jsi jako chrastítko. Ne trvám na tom. Nikdo o tobě neví.“

„Ano ví o mně Inna a Fanouš, jednou za měsíc nebo dva mi přijedou s potravinami a železným materiálem.“

„Jo chodím k tobě na statek, ale ani jednou se mi nezmínili ani nepadlo tvoje jméno.“

„No teď dlouho nepřijel, ani Inna.“

„Ty jí máš rád, vid' Árone.“

Kývl jsem. „No ona má teď Fandu, ten ji ochrání.“

„Neochrání Árone.“

„Jak to,“ byl jsem zděšený, „tak jsme se domluvili,“ ustoupil jsem. Bylo chvílku ticho.

„Je válka Árone a ty to ani nevíš? Fanouš je mrtvej.“

„A, to šel do války?“

„Ne, Árone, Němci hledali partyzány a šli od baráku k baráku a chlapy soustředili v hospodě. Nakonec je pustili ale František, když tloukli u tebe na malou branku, než stačil najít klíče, branku rozstříleli. On stál za ní, aby jim otevřel. Proto tak dlouho nepřijel a Šmudla Inna, Inna je zůstala sama. Ano, tak je to,“ řekl Sorg. Myslel jsem na Františka a Innu, jak jí je.

Když to vím, dovezu ti proviant sem, a počkáš, na jaře bude po válce.“

„Chtěl bych jít za ní, alespoň na chvílku.“

„To dáme Árone, je mi jasný, že by bylo podezřelý, aby jela sem,

už tak statek pokládají lidé za proklatej. Pojd',“ řekl sem „dáme se do dřeva, zahřejeme se.“

Souhlasil, nebyl na dlouhý filosofický řeči. Vždycky se na mně podíval a usmál se. Byl rád, že mne vidí a já jeho, byl můj přítel. Naložili jsme půlku vozu a domluvili se, že přijede ob den pro druhou a vezme mi zásoby. Zároveň se staví u Inny a řekne co a jak. Nenutil mne, abych se vrátil, neptal se. Požádal jsem, jej ať to udrží v tajnosti a nikomu neříká, že jsem tu. Kývl hlavou. Poseděli jsme ještě na salaši, zakouřili a já mu udělal dobrý čaj z bylinek.

„Víš, proč mám dobrý klobásy? Lidi říkají, že je udím čertovským dříví z Rabínovy hory.“

Usmál se. V pulčáku zbylo pár kapek a on jej otočil do sebe a potom se na mně provinile díval, že mi nenabídl.

„Víš co, dovezu ti i palivo, budeš se mít dobře.“

„Hele,“ a vyndal jsem paklík smotaných bankovek.

„Dolary, máš prachy, nech si je zatím a plat' svejma.“

Bránil se.

„Trvám na tom.“ Věděl, že to myslím vážně. „Tak jo.“

Šel jsem s ním na cestu. Lehce mi pokynul rukou a dal se do pohybu. Za ním zůstala vůně smoly z čerstvě nasekaného dřeva. Bylo mi najednou líp. Ale neměl dobrý pocit. Zvykl jsem si, aby mne bylo líp, abych se odpoutal od tohoto jejich světa a neměl o něm žádné informace, bylo to pro mne lepší, levitovat bez myšlenek a být „pouze správcem skály, její součástí.“

Obden Sorg přijel, rychle na otočku. Naložili jsme zbytek dřeva.

„Inna tě pozdravuje.“ Vytáhl šátek s čerstvými buchtami, „říkala ať se vrátíš pokud budeš chtít.“

„Víš, Sorgu, ohrozil bych jí. Já půlrok vydržím, potom, potom se uvidí. Seděli jsme na okraji škarpy a jedli.“

„Víš, přemýšlel jsem, potřeboval bych,“ odmlčel jsem se, „já bych

chtěl, že bych na Štědrej den, zajdu k Inně večer a potřeboval bych, abys mne propašoval zpátky třeba na saních hnedle druhý den.“

„Jo Inna bude ráda, spolehni se.“

„Do vánoc vydržím se zásobama, nikdo sem nepřijde, to vím, je tu spousta sněhu.“

„Dobrá Árone, tvoje přání je zde zůstat a já jej respektuji.“

Vytáhl lahev a napil se.

„Pojedu, ...palivo.“ „Díky.“

Bylo pošmourno a každou chvíli jsem očekával sněžení. Na dva měsíce budu v divokých horách sám. Začal padat sníh a už tak čistý vzduch se pročistil. V salaši bylo dobře, teplo. Čas se zastavil. Mohl jsem mít zavřené oči a žít, nemyslet na nic, spát nespát. Ztracený život, říkal jsem sám pro sebe, mohl být někoho lepšího.

Volal jsem Nahhu Channach, každý den tiše jsem prosil, aby se mi ozvala. Nestalo se, neexistovala, moje duše neexistovala, divné. Proto jsem byl přece na Vagašu a v domnění, že s ní, budeme spolu. Byli jsme. Já to nepochopil. Dělal jsem si čárky, abych věděl, kdy přijde štědrý večer. Chodíval jsem k rabínovým vratům, jestli někdo nešel. Někdy, když jsem položil ruku a posléze tvář na skálu se mi zdálo, že opět slyším klapot, jiný než bylo mé srdce, že je skála za bránou je horká a doufal, že se mi skála otevře. Občas to byla opravdu beznaděj, vždy jsem si vzpomněl na Nahhu Channach a na její slova o víře.

Ano, nebyl jsem absolutně věřící, nicméně jsem si rozhraní dovedl představit a postupem doby ve mne začalo zrát přesvědčení, že se jednou vrátím, abych se mohl vrátit. Potkal i párek vlků. Báli se mnohem víc než já.

Zůstal jsem stát. Aha vyběhl jim vstříc, očuchali se navzájem a potom se Ada vrátil ke mně.

„Běž Ada, běž s nima, se mnou tě nic nečeká.“

Podíval se na mne prosebnýma očima.

„Jdi chlapče,“ pohladil jsem ho. „Bez přítele, běž, co se mnou, nic tě nečeká.“

Pohladil jsem ho, popostrčil. Sklonil čumák, zavětril a šel po jejich stopách. Zůstal jsem sám. Bylo mi ho trochu líto, jestli se uživí, kdo ví, bude svobodný. Otočil jsem se a odcházel. Pomalinku jsem se šinul do salaše. Usedl jsem a bloumavě jsem seděl na palandě. Bylo načase si odpočinout. V pohodě.

Ticho horské ticho. Něco mne probudilo o půlnoci, škrábání na dveře. Aha.

„Ty ses vrátil.“ Zmrzlý pes mi lízal ruce.

„Jo pojď,“ dal jsem mu kůrky od chleba a nalil teplou vodu.

Dělal jsem si čárky, abych nezapomněl, spíš trefil se na Štědrý den, kdy jsem avizoval návštěvu u Inny. Těšil jsem se. Můj život se skládal z toho. Že jsem zapadával a kraj se ponořil do bílých vánic protkaných mrazivými slunečními dni.

Jako strážce skály jsem neopomněl navštívit vchod do skály a jednou se mi stalo, že jsem přišel a zdržel jsem se u skály a bylo mi něco divného v hlubokém sněhu, kterým se sotva probrodil i se sněžnicemi.

Otočil jsem se. Stopy ve sněhu zmizeli, i když bylo krásné, slunečné počasí bez vánku. Divné, ani po vlčákovi stopy nezůstávaly. Šáhl jsem na skálu, zda vrata jsou teplá. Nebyla. Odcházel jsem a díval se za sebe při každých sotva deseti metrů. I vlčák se choval divně, většinou šel zpátky ve stopách, co jsme udělali. Každou chvilkou zvedal hlavu a číchal, cítil, co nebylo jeho nebo moje.

Došli jsme na Vagašu. Díval jsem se dozadu a stopy ve sněhu najednou pořád byly. Bylo mi to divné.

Druhý den jsem jen nahlédl na cestu vedoucí ke skalnímu domu. Žádné stopy, mohlo to být i poryvem větru, který se motal okolo salaší. Nu a konečně nastal Den štědrovečerní.

Bylo krásně a já, ač jsem s Aha moc práce neměl, byl jako po každé den zvláštní. Cítil jsem, víc než kdy jindy den slunovratu. V pravoslaví byl štědrý den o týden posunut a moc se neslavil.

Spjatý na Vagašu jsem cítil šestý smysl, že rozumím vědomí, že existuje systém a ne náhoda. Roky za sebou běželi. Tenhle den a noc bez ohledu na křesťanství byl vždycky pro mne originální. Když se setmělo, bylo kolem páté, vyrazili jsme na cestu.

Měl jsem zlatý řetízek, který jsem chtěl dát Sáře, rozhodl jsem se, že ho donesu Inně, dárek. Po nekonečném čase jsem zamířil přes Tarna Mare ke statku za vesnicí. Na kostele pravidelně odbíjely hodiny a upozorňovaly a svolávaly věřící, aby přišli na půlnoční. V mozaikách oken problikávalo slavnostní světlo svíček, světlo se probouzelo ze snu před velkým svátkem. Něžná tichá pohádková krajina. Procházel jsem vesnicí. Pusto, nikdo nikde, dvě postavy zdáli zabočovaly do uličky. Pohladil jsem Aha, který porozuměl, že nemá štěkat. Stačil posunek, aby to pochopil, šlapal majestátně. Byl on, kdo byl středem pozornosti. Psi z hospodářství občas zaštěkali. Většinou byly v tento den nacpaný, spíš odpočívali. Prošel jsem vesnicí bez problému a za čas jsem odbočil na vedlejší cestu na statek. Malinké světlo v seknici jako maják na moři signalizovalo, že je obydlený, z komína se lehounce kouřilo, proužek dýmu vykresloval amorfní tvary měňavky. Zvláštní pocit, návrat, návštěva.

Branka byla otevřená. Vešel jsem dovnitř a ucítil vůni statku a stájí. Na hnojišti při měsíčním světle bylo vidět, že se z něj na jedno místě trochu páří. Můj starý pes už tu nebyl.

Zamknul jsem vrátka a všiml si, jak jsou ještě ostrílené. Pro Innu nebylo potěšitelné jimi procházet. Vzpomínka na Fanouše se jí musela vracet při každém stisknutí kliky. Vešel jsem do světnice.

Inna seděla u stolu. Vstala a objala mne.

„Árone, řekla, pojď, sedni si.“

Stůl byl s bílý ubrusem, na něm pečivo a domácí cukroví, v keramické lesklé váze s černo fialovými vzory růží větvičky se stříbrnými bankami. Mne hned napadlo, že je to lepší, než kdyby byly přehnaně barevné. Chleba v proutěné ošatce a lahev bílého vína, trochu jablek, pravda strupovitých. Sedl jsem si a sundal ze sebe svršky, které jsem hodil ke kamnům na lavici. Dostal jsem bílou polívku. Pomodlili jsme se Otčenáš. Na stole byl i třetí talíř pro hosta, nejspíš mi to vyznělo, že je pro Fanouše.

„Vím, co se stalo“ a očima jsem sklouzl na prázdném talíři.

„Je mi to líto.“

„Měla jsem ho ráda, a mám, byl prostý, dobrák, dříví se na něm mohlo stípat. Měla jsem v něm jistotu, byl úplně jiný než ty, Árone, nemyslím to špatně.“

„Já vím Inno, těch šrámů je mnohem víc.“

Nechtěl jsem se ptát, jak se to stalo.

„Zůstaneš tu Árone?“ Zazněla přímá otázka.

„Ne do konce války bude lepší, když tady nebudu a potom, potom se uvidí Inno.“

Podal jsem jí ruku. Zachytila se za moji jako tonoucí.

„Zůstaň Árone prosím, nebo mám jít na Vagašu?“

„To je zbytečné Inno, já jsem, budu chodit a potom, čas je pro mne pořád vzácnější.“

„Proto bys neměl zůstávat na Vagašu, divné místo a Rabínova hora.“

„Srostl jsem s ním.“

Sedl jsem si vedle ní, ke škamnům. Přiložil jsem a v štědrém dni na konci světa jsem cítil obrovské fluidum ženy. Skoro jsem se jí bál dotknout. Byla uchvacující, nádherná. Podíval jsem se na stěny a trochu mne píchlo u srdce. Malého Andreje, který teď byl jistě velký, Řeš...

Všimla si, sklopil jsem zrak a díval se do ohně a nechal se opalovat.

„Nechceš něco k jídlu.“

Aha se přišoural z druhé strany a po pořádném žrádle si nahříval kožich. Čekal, že jej pohladí. Já jsem jej nehladil skoro vůbec a sám nevím proč. Spal každý den u nohou a chrápal a smrděl, no asi já jsem mu na Vagašu nevoněl. Inna ho pohladila a on položil tlapy do je jejího klína a přišoural se a i s obrovskou hlavou. Inna jej hladila a on se na mně díval, omlouval se za nevěru, co si dovolil. Hladila ho a on přivíral oči.

„Má tě rád Inno, poznám to.“

„To je opravdu vlk? Zeptala se.“

„Ano jsou nahoře na ubozí dva jsem viděl. Poslal jsem jej za nima. On se vrátil.“

Vlčák se na souhlas zavrtěl a udělal si větší pohodlí. „No,“ řekl jsem.

„Nech ho, vždyť ti věrně slouží.“

„No já jsem já se ho o to neprosil, je volný, může, kam chce, není na řetězu, nikdy neměl na sobě obojek, je svobodný.“

Bylo chvilku ticho, praskaly plameny.

„Je mi smutno,“ navázala na můj pohled, jsem sama, občas někdo zajde. Myslíš na ...,“ ukázala na stěny.

„Ano.“ „Árone řekni mi, co je se Sárou a s Andrejem.“

„Já nevím Inno, nedostal jsem od nich zprávu, co odpůlula. Dal jsem jim adresu i sem, nic nedošlo.“

„Nedošel žádný dopis. Měl si odjet Árone, co, v divném divokém světě plném krutosti, ba násilí.“

„Proč? Hm Inno, já nevím, nevím proč, dneska je štědrý den, den kdy se mají lidi rádi a vzpomínají. Třeba tam, tam za mořem vzpomínají na nás, třeba ví, že jsme u kamen my dva a řada

prostých lidí, to je vyvážení toho proč, lidé jsou si blíží. I na otázku nedostaneš odpověď.

„A co Nahha Channach, tvoje duše, neřekla ti proč jsi; tady?“

„Ptal jsem se jí, neřekla. Spíš řekla, že jednou pochopím, až projdu údolím času. Není žádá náhoda. Já jsem prošel údolím času, nic nevím, jako ty, jako další zásypy lidí a možná i zvířat a rostlin a já nevím a Nahha Channach, nevím, mne opustila. Volám ji na Vagašu, jsem sám a nikdo nás nevidí, dlouho jsem ji neviděl a neslyšel možná ve snu; *moja duša*.

Ty mi ji připomínáš, jsi krásná Inno, jsi kus mne a jí, jsi moje láska.“

„Máš štěstí,“ aniž by přestala hladit psa, „já jsem svoji duši neviděla, neslyšela v představách, ani ve snu.“

„Dáš si víno?“

„Ano dáme si víno Inno a budeme chvíli šťastní, zapomeneme na svět na čas, na vědomí a projdeme skálou do jiného, snad šťastnějšího. Okamžik, alespoň na chvíli ať zastíní žal, tesknotu a utrpení.“

Vlčák opustil Innu. Mohla nalít víno. Ve skleničkách od hořčice jsme si ťukli a napil se. Bylo osvěžující, červené, rubínově krvavé. Inna si jej položila na okraj plotny, aby si jej ohřála, což jsem chtěl zprvu negativně komentovat. Rozmyslel jsem si to.

„Zůstaneš?“

„Zůstanu do zítřka a potom se vrátím na Vagašu a zase se po válce navrátím. Na mysl vstoupil Ahaswer s věčným putováním. Zvon doznívající radostně až sem ohlašoval půlnoční mši.

„Půjdeme si odpočinout,“ přikývl jsem. V ten okamžik se ozvalo bouchání na vrata.

„Co je, ty někoho čekáš? Já jsem zamkl.“

„Ne Árone nikoho. Hele já se obleču trochu a půjdu za hnojiště ke stodole, nebylo by dobrý, kdybych tu byl.“

„Dobře, já nebudu mluvit, lidé žijí v odmění, že jsem nemá.“ Tak se stalo. Vzala si velký vlněný černý šál s purpurovým výšivkami a celá se do něj zabalila. Já jsem šel na určené místo a vlčák se mnou. Zmáčkl jsem mu čumák, to bylo znamení, že nemá štěkat. Pochopil to a já sotva slyšel, jak vrzly vrátka malého světa. Koledníci, myslel jsem si, zatímco se ozvaly dva ožralci. Rozrazily vrátka a jde zařval:

„Hele Šmudlo, přišli jsme tě oprcat jak Panenku Marii.“

Posuňky, ožralecky šermoval rukama. Inna se snažila je vytlačit. Nepodařilo se jí to. Táhli ji do světnice.

„Vždyť se nedělej, kurvo, před *dvouma* rokama jsi mi dala za peníze, jo brácho, ona to fakt umí, vykourčila mi péro až s mi ohýbaly palce na nohou a uši a hlavě, vid Šmudlo. Ty, co Francek?“

„Ten je tuhej, ty blbe, je tu sama, serem na peníze, dá nám zdarma a ještě se jí to bude líbit, vid kočičko.“ Táhli jí dovnitř. Stál jsem bezradně pod okýnkem.

„Hele,“ povídá jeden, když viděl tři talíře a nabíral si klechtanou polívku, „mně se zdá, že tady někoho měla.“

„Leda hovno, ty blbe, to se dělá, že se strojí i pro hosty a my jsme ti hosti a ještě jí necháme výslužku,“ chechtal se.

„Jdu první,“ snažil se Innu strkat do světnice vedle postele. Vzpírala se. Utrhl jí část halenky, takže prokmitlo prso, což ho ještě víc nabudilo. V hlavě mi šrotovalo, byli pořádní pořízci, v povědomí vím, že byli hovada z Tarna Máre. O koho se jednalo to jsem nevěděl. Jednal jsem automaticky vyběhl jsem na půdu byl tam srovnanej kožich pod ním maska i papacha i kosa visela na trámu. Smrtihlav byl na světě. Rozrazil jsem dveře.

Aha štěkal, až v uších zaléhalo. Ten co vlekl Innu se otočil a to bylo štěstí. Aha na něj skočil a rval a drtil mu rameno do krve. Řval bolestí, jeho halena se zabarvovala krví. Spadl na zem a nebýt mně, kdy jsem rukou pokynul, ať toho nechá, bylo by už po něm. Otočil

jsem se s kosou na druhého, asi ze strachu napřáhl ke mně ruce, ale to neměl dělat. Vlčák v okamžik na něj skočil a drtil ruku, jako by si ji pomalu vychutnával. Oba skončili na zemi. Stál jsem nad nima jako opravdová smrt a viděl, jak jeden z nich se pochcal. Ukázal jsem kosou k zemi. Oba pochopili a klekli si v očích strach při pohledu na kosu, která ještě zacinkala, když se dotkla kredence. Vzal jsem ji do obou rukou.

„Prosím. Prosím.“ Kroutil jsem hlavou a vydal ze sebe nesrozumitelný zvuk, jako když zařve neidentifikované zvíře. Ukázal jsem na Innu. Ta byla ještě v šoku. Ukázala ven.

Zase jsem zařval a kopnul do dveří. „Hadry?“ Zahuhlal jsem.

S maskou plnou strachu a bolesti vpadly ven. „Hadry,“. Pochopili, sundali v té zimně hadry. Ukázal jsem na hnojiště. Došli doprostřed a zahodili oblečení. Asi mysleli že je to jejich konec. Pokynul jsem kosou na vrata. Váhali, potom vzali nohy na ramena. Zacinkal jsem příborem na kosu, sundal masku a kožich a šel zamknout vrátka. Zpátky jsem uložil kožich papachu masku a kosu na povalu, kde je strážila bohyně.

Pohládl jsem ji a přikryl plachetkou tak, aby se mohla dívat. Šel jsem za Innou. Plakala.

„Neboj se Inno, ti už se nevrátí.“

„Zůstaň tu se mnou, Árone nebo já půjdu s tebou na Vagašu.“

„Ne Inno, teď tu zůstat nemůžu. Pojď odpočineme si.“

Uložil jsem ji do postele sednul vedle ní.

„Kdybych zůstal, dopadl bych jako Fanouš, to mi věř. Nechám ti Aha a kdyby bylo nejhůř, tak víš, kde mne najdeš. Řekni mlynáři, co se stalo, on na tebe dá pozor.“

„Ach Árone, co s náma bude?“

„Bude dobře Inno, já to vím, válka skončí a já se vrátím.“

Nemohla usnout. Probudil jsem jí. Já jsem nespál.

„Já jdu Inno, přijdu *dyž* bude hůř. Jo, tak jsme se domluvili.“
Držel jsem ji v náručí. Po chvíli se pustila.

„Ahoj, hlídej paničku.“

Rozuměl a zůstal, zaštěkal. Rozuměl mi a já nad ránem s poutnickou holí šel na Vagašu. Štědrý den končil a já zapomněl, že jsem jí nedal zlatý řetízek, který jsem opět nahmatal v kapse.

Další měsíce, na konci února mi přivezl zboží Sorg s tím, že válka brzy skončí, že Inna je v pořádku a že se těší, až se vrátím. Řekl mi, že ho pokousal Aha, když nepočítal s tím, že tam je, že je to pěkněj, zákeřnej hajzl. Musel jsem se trochu smát. Vykládal mi, že ti dva, co byly u Inny na vánoce byli tak vystrašení, že vykládali, že je napadl ďábel. Lidi neví, jestli byli vožralí nebo ne. Upřesnil jsem mu to. Smál se až se plácal do kolen.

Šel dál čas ve Vagašu divukrásné krajině. Bylo to divné, o válce, kdyby mi neřekli, nevěděl bych. Příroda se probouzela a já pomalu znal kraj jako nikdo jiný. Každý kámen, každý keř, měnící se podhorský potok, kde jsem stavěl dvě hráze, abych lépe mohl nabírat vodu, míšený čas v podivném nic neděláním spánku ve stavu pohotovosti.

Vydržel jsem se dívat třeba na strom celou hodinu a přitom na nic nemyslet, skoro se mi zdálo, že mám zavřené oči a vidím skrze víčka, vůně s páleného dubového dřeva. Pomohlo mi to. Druh letargie, očistění mysli bez filosofií. Nezdálo s mi že tu čekám na smrt, nemusel jsem být empatický, protože tu nikdo nebyl, pořád jsem cítil, jak vrůstám do hor, do skal do chatrče, stále pevněji a pevněji a až se mi zdálo, že se kvůli tomu nebudu moci pohnout z místa. Věděl jsem, že patřím sem, do této země i když jsem se v ní nenarodil. Je místo a cesta, magické kouzlo přitažlivosti vonící hlína.

Byl to svým způsobem ráj a zároveň apokalypsa, že v krajině a zemi nezanechám po sobě coby vzpomínku. Začal jsem se obávat

a bát žít trochu jinak, byl jsem plachý a bál se společnosti. Přesto jsem se chtěl vrátit. Hodiny ve mně překlenuly dvanáctku horizontu a já věděl, že ještě pár žebříňáků s jídlem a nástroji a potom, potom poje-du zpátky. Chtěl říct jsem pro sebe domů a jsem sám sebe překvapil.

Ech, Bože, kde je to doma, vždyť tady je doma v této chýšce, v této salaši, a stačí málo. Na mysli jsem se mi vytanul můj přepychový byt Sára, Eržika a; vzdychl jsem sám pro sebe, i můj syn, kterému by mohlo být asi pět let a Andrejovi kolem dvaceti, ech, vždyť já nevím kdy, který den se narodili, kdy mají narozeniny. Toulal jsem se sám kole skalního domu a polední dobou jsem měl pocit, že tu nejsem sám.

Nahhu jsem nevolal, respektive zkoušel jsem to neúspěšně několikrát, dokonce jsem po údolí času došel znovu až ke kameni mohyle Réš. Byl opět teplý, opět jsem na něm přespal. Váhal jsem, jestli mám dojít na konec, k druhé bráně.

A jít cestou od brány dál. Vědomí skutečností mi říkalo, že bych došel zpátky na Vagašu. Váhal jsem a nakonec se rozhodl, že zkusím.

Párek vlků, který se usídlil na úpatí, byl velmi plachý. Začali vnímat, že sem patřím, jako kámen na cestě. Nevšímal jsem si jich ani oni mne. Náhodou jsme se potkali. Utkvěl mi v očích obraz jejich očí, pohled, který nikdy nezapomenu.

Četl jsem, že se nemá dívat učeně do očí zvířete. Sklopil zrak. Uklidnilo je to a odběhli svou cestou. Byli hubení, chlupy z nich trčely nezávisle na světové strany.

Zaslechl jsem zvuk nad sebou v příkrém srázu. Nedalo mi to a vyšplhal jsem na římsu. V posledním okamžiku se ruka, která držela okraj římsy uvolnila i s odlouplým kamenem a já padal po příkrém srázu dolů. Probral jsem se až v potoku, kde ledová voda mi tekla po zádech, jak jsem ležel v potoce a sladkokyselé zápach mi připomínal bouračku na kole za dob malého kluka. Nemohl jsem

se pohnout. Po chvílce jsem se vytáhl na břeh. Bolest z odřenin, pálivá a hluboká mi nedovolila vstát. Prohlížel jsem se a zjišťoval, jestli nemám nic zlomeného. Asi ne.

Dal jsem se na cestu zpátky. Šlo to hůř a hůř, až jsem omdlel a po nevím kolika hodinách jsem se probudil zimotřasem. Nevím, za dlouho jsem se probelhal po kolenou a po čtyřech na Vagašu. Nejhorší byl posední usek, když už jsem uviděl salaš. Trvalo mi alespoň tři hodiny, když jsem se doplazil domu a vylezl na pelest. Bylo tam ještě trochu teplo, přidal jsem pár klacků. Jestli to chytne, kdo ví. Jak jsem byl mokrý odřený, zalezl jsem a přikryl kožichem. Bolest mi zprvu nedovoloval usnout.

Posléze jsem spal. Probudil jsem se ve vlhkém bidle. Nemohl jsem se hnout. Přesto jsem se napil vody a vymočil, podařilo se mi oheň rozdmýchat a pořádně přiložit na víc jsem neměl.

Oblékl jsem si suché spodky a halenu, obrátil jsem strožok a zase zalehl a modlil se Bohu, aby mi pomohl.

„Nahho, Channach, Nahho prosím, řekni jenom slovo.“

Místo odpovědi zvuk podobný meluzíně a vůně bukového dřeva. Bylo mi zle a usnul jsem. Probudil jsem se v noci. Můj stav se nelepšil ale ani se nezhoršoval. Přemýšlel jsem. Dal jsem si na rány studené hadry vyprané v mýdlo, snědl chleba a kousek tuhé slaniny, která byla tvrdá jak kůže z kruponu. Všechno mne bolelo. Bylo by nejlepší, kdybych usnul. Naspáno jsem měl už dost a jediný, co mi zbylo – táhnoucí čas a bolest. Viděl jsem škvírkou, jak se rozednívá a já v sedě na posteli, zmožen bolestí jsem usnul, zdálo se mi... probouzel jsem se

...bylo mi hůř a já věděl, že mám horečku. Nemohl jsem dojít sotva na pět metrů. Na návrat na statek přes Hoštku, případně do Tarna Máre nepřicházelo v úvahu, musel jsem se spolehnout sám na sebe.

Bylo mi hůř, horečkou nasákly kosti, ačkoliv byl květen, bylo mi

zima. A co hůř rány mi začaly hnisat a ze šrámu začal vytékat zelenožlutý mok. Nevěděl, co mám dělat a přes všechnu víru v Nahhu Channach a její slib jsem pochyboval a začal bát o svůj život.

Nahho, bude můj „slavnej konec“. A viděl sám sebe, můj hořký ironický úsměv. Zdálo se mi, že skutečně blouzním. Opakovaly se mi obrazy z celého mého života včetně erotických, obrazy v nesousledné řadě různě pokřivené. Pil jsem hodně vody, lavorovici jsem vylili na rány, které nejvíc hnisaly v odmění že je vydesinfikuju, ale nemohlo to. Cítil jsem se jako za první války, když jsem byl v lazaretu, pach lidské hniloby a utrpení, nezměrné utrpení lidí, kteří volali své maminky

Přitížilo se mi. Obrovská žízeň. Vzpomněl jsem si na umírajícího bratra, který nemohl polykat a voda mu tekla do plic na jeho oči po hrníčku s vodou... no brzy setkáme a potom můžeš pít..., upadával jsem střídavě do bezvědomí a ztrácel pojem o čase.

Dříve jsem byl vyrovnaný se smrtí, alespoň po duševní stránce. Teď jsem volal Nahhu Channach prosebně i Boha, aby něco udělali. Byl jsem sraab.

Žízeň byla obrovská. Snažil jsem se pohnout. Spadl jsem z pelesti a pomalu se plazil ven. Nevnímal jsem, jestli je den nebo noc. Instinktivně jsem věděl, že padesát metrů za ohradou kde končila, je potok ze kterém jsem bral vodu, dokonce jsem tam udělal kdysi jezírko. Tři metry i s malou oblázkovou podhorskou hrázkou a pláží. Zvládl jsem to. Po třech odpadání a plazení konečně jsem byl pár metrů od vody. Slyšel jsem ji, jak bublá, cítil vlhkost vzduchu. Poslední metry byly nejtěžší. Konečně.

Ponořil jsem tvář na okraj a trochu se napil nic, lepšího jsem ve svém životě nepil. Hlava se mi ostudila a já se otočil na záda a nechal nohy spíš lýtká a kotníky ve vodě.

Bylo to boží. Nevím, jestli jsem usnul nebo upadl do bezvědomí, a jak dlouho jsem tam ležel. Probouzel jsem se a za zavřenými víčky jsem viděl stín. Pomalu jsem otvíral oči.

Oslivé světlo slunce mi pálo do tváře, takže jsem zprvu nic neviděl. Najednou jsem cítil stín a jakoby mne pohladil po tváři. Vyrazil jsem ze sebe tichou otázkou. Najednou slunce se zavřelo a já, já uviděl ďábla. Díval jsem se mu přímo do očí.

Viděl jsem obrovské zuby a jazyk. Vzpamatoval jsem se, tak to je okamžik, to je chvilka Árone Hyrschi, kdy ještě vnímám, co je, bojíš se bolesti. A Nahha nikde.

„Nahho,“ snažil jsem se pohnout, ale jsem necítil, chvíle kdy se musíš se rozloučit, kdy zůstaneš sám, a tvoje já přestane existovat.

Jak jednoduché a přitom zvláštní, kolem živého a mrtvého neživého, nic se netýkalo se mne. Chtělo se mi rvát pomoc, dyť umírám já Áron Hyrsch, vždyť to bude škoda, pomozte, chci žít, žít alespoň malinkou chvilku, nechci umřít, nejsem hrdina. Bylo to jiné, jako jsem mi prolítla myšlenka, že už jsem jednou zemřel. Připadal jsem si jako v márnici co jsem ležel na márách, ale tam, tam mne nic nebolelo a byla, byla tam má láska, *moja duša*.

Myšlenky, živé obrazy se mi promítali v mysli v jednolitém jediném okamžiku. Kraj, příroda kolem mlčela, bylo jí to fuk.

A znovu světlo slunce a potom stín a chlupatá rezavá stvůra. Zastříl jsem. Viděl a rozpoznal hlavu vlka obrovskou hlavu rezavou a oči, no nebyly to lidské oči těsně nad hlavou.

Žádný ďábel byl to vlk rezavý vlk, možná vlčice. Asi jsem ho poznal, byly to vlci ze skály, druh a družka, to jsem tenkrát nepoznal.

Nevšímal jsem si jich, žili jsme, ta, že jsme se respektovali. Bylo mi divné, že nejsou ve smečce. Tenkrát jsem za nima poslal Aha a on se vrátil. Když byly kruté zimy, kousek odsud jsem pohazoval pro ně kousky tvrdého chleba různé šlupky, a zbytky, i když kostí a masa jsem neměl, věděl jsem, že tam chodili.

Nikdy jsem je neviděl, pouze jejich stopy ve sněhu a někdy, někdy bych řekl, že za nimi šel i Aha. Nevěděl jsem, co udělají, jestli mne budou kousat a trhat. Či co. Když to musí být tak prosím rychle

a bez bolesti. Pohnul jsem bradou nahoru. Když to má takhle být tak rychle. Nic jiného nezasloužím. Nevím, jak dlouho to trvalo a viděl jsem jak velká rezatá hlava vlka nebo vlčice se ke mně přibližuje. Očekával jsem první kousnutí. Nestalo se tak.

Velký obrovský čenich mne očuchával a potom, potom jsem cítil, jak mne vlčice olízla. Lízala mne v obličeji a cítil jsem i na ruce a asi nohou jak mi olizují rány, nohy jsem necítil, nevím. Vlčice se *nalemtala* vody z potoka a zase mne olízala. Než jsem cokoliv stačil říct, byly pryč. Zůstal jsem sám a modlil se znovu bezvědomí...horečka a blouznění, řekl bych, že uplynula noc a den a já, já jsem skutečně se smířoval s osudem a nevím, jak to bylo dlouho a zase jsem cítil světlo a teplo a zdálo se mi, že mne někdo hladí.

Pomaloučku jsem otvíral oči a hned jsem si vzpomněl na vlčáky. Byli tu určitě několikrát na návštěvě.

Tak jste, tak jste se na mne ještě přišli podívat. Vzpomněl jsem si na poházené kosti Baruch Lámed na skále. Otevřel jsem oči.

Nade mnou byla Inna. Hladila mne a mluvila na mne

„Árone slyšíš mne.“

„Nahho, Nahho, Channach, ty jsi mi odpustila Nahho je čas já půjdu s tebou.“

Tisíce rukou mne zvedly a nesli k salaši. Položili mne do slámy.

„Nahho Nahho, *moja duša* ty jsi mi odpustila.“

„Já jsem Inna Árone, Inna. Blouzníš, máš horečku.“

„Dej mu napít Andreji. Nazdvihni mu hlavu,“ a já se napil.

Slyšel jsem, jak někdo říkal.

„Panebože tati, tatínku, bude dobře.“

Pamatuji si cestu na žebříňáku, údolím, přikrytý dekou viděl jsem, jak nade mnou se míhají koruny stromů.

„Umejeme ho,“ řekla Inna, už jsem byl v polospánku. Dále jsem slyšel vzdáleně.

„Namočím ho do necek ze šťávou od kysaného zelí,“ vysvětlovala Inna tak jsem to viděla a potom mu to trochu vydensifikujem. Má horečku, musí do nemocnice nebo pro doktora, zjedu pro ně.

„Já jsem doktor, Inno, mám tady i penicilin,“

Bylo mi lepší a blouznil jsem, kde jsem. Byl jsem doma. Měl jsem hrozný bolesti. Daň za chvilku života. Konečně jsem se dostal k sobě a poznal Innu.

„Inno, já...“

„Ticho Árone, jsi doma,“ vzala mne za ruku. „Cítíš moji ruku, zkus ji zmáčknot,“ zkusil jsem.

„Ano Árone cítím ji, bude to dobrý.“ Dostal jsem polívku, snědl jsem trochu, seděl jsem. Pode mnou ležel Aha jako na stráži.

„Aha, řekl jsem tiše. Okamžitě zareagoval a byl u mne cítil jsem jeho tlapy na sobě a opět jsem viděl tu vlčí tvář. Tak podobná těm na Vagašu. Dolů zavelel Inna když mne pes lízal. Odpočin si Árone přijede doktor. A tak nevím, za jak dlouho přijel doktor a jeho pomocník.

„Dáme mu ještě penicilin, nevím má zápal plic a infekci, není ze všeho venku musí se léčit a bude to dlouho.

Mladík, doktor v kožené bundě v jakési uniformě se nade mnou skláněl.

„Táto,“ nerozuměl jsem mu „táto,“ opakoval, já jsem Andrej. Nevěděl jsem jestli o mám ve snu nebo ne.

„Andrej,“ pošeptal jsem, „ten je za mořem...“

„Ne táto, já jsem Andrej.“

Podíval jsem se na něho pozorně a skutečně jsem poznal rysy Andreje. Srdce se mi rozbušilo a začal jsem kašlat.

„Jsi to ty skutečně chlapče můj a slza mi tekly proudem.“

„Jsem to já táto, jsem v US armádě a už je konec, přijel jsem za tebou a pro tebe.“

Díval se na mně a bylo vidět, že ho bolí můj stav a boláky hnisavé po celém těle.

„Zůstanu s tebou.“

„Zůstaň chlapče e alespoň chvíli, prosím a snažil jsem šmátravým pohybem do neznáma, se ho chytit za ruku. Stiskl mi ji a držel.

„Neboj se táto, já tě neopustím.“

Vzpomněl jsem si, že jsem ty slova slyšel, Nahha Channach, od Nahhy jsem to slyšel. „Drž mne ještě chvíli.“

„Neboj sem, táto“.

Další den jsem už ráno procit s mokrou utěrkou na hlavě a cítil jsem desinfekce a modrou tinkturu. Bylo mi o trochu lépe, ale zvednout jsem se nemohl. Cítil jsem vůni kafe a chleba, možná něco jako kysané zelí.

Vrátil jsem se do toho světa, který jsem kdysi navštívil poprvé, mezi neuplynul žádný čas a přitom, přitom ve skutečnosti to bylo hezkých pár let. Dostal jsem najíst bílý kafe s nadrobeným chlebem, moc jsem toho *nesněd*, zase jsem spal a jídlo polívka a tak to šlo dál, bezpečí bez otázek až jsem se posadil na postel a sám si sedl na nočník.

Slyšel jsem jak se Inna dohaduje s Andrejem.

„Inno já ho musím vzít sebou, aby se vyléčil, víš, co říká i váš doktor. Vezmu ho s sebou do Vídně a tam na mně čekají, za týden letí letadlo, vezmu samozřejmě i tebe.“

„Já Andreji, já zůstanu tady.“

„Ale proč?“

„Je tu celý můj život a jsem ráda. A mluvil jsi s Áronem?“

„Ne, prosím nebraň se tomu, já vím, že ho máš rád a on tebe. Jestli chceš, aby ještě žil, musím ho vzít sebou.“

„Já, já mu bránit nebudu, vždyť tam má rodinu,“ řekla s nezaštiňaným smutkem a dodala „když bude chtít tak se vrátí, já vím

Andreji, že se vrátí, živý nebo mrtvý slíbila jsem mu to, že bude tady, že jednou budeme spolu. Andreji, pomoz mi prosím.“

Vstal jsem, všechno se semnou houpalo.

„Prosím, pomoz mi na židli do kuchyně.“

Odnesl mne do kuchyně. Z ohromného vysokého chlapa co jsem kdysi býval, byla sotva polovička a spíš jsem se podobal šlachovitým sedlákům.

„Slyšel jsem vás. Já, já bych spíš chtěl zůstat s Innou.“ Andrej nesouhlasil.

„Když zůstaneš, za chvíli zemřeš na zápal, jaký to má být smysl táto.“

„Vezmu tě sebou, zařídím to a potom když budeš chtít tak se vrátíš. Máš ženu a syna a mnoho, co tě mají rádi, bylo by od tebe sobecký.“ Při jeho řeči jsem pozoroval, jak zesmutněl, jakoby mi chtěl něco říct. Bylo ticho.

Nevěděl jsem co říct. Podíval jsem se na malého Andreje na zdi a na něho.

„Ty ty jsi voják, důstojník, že jo. Ano, na začátku války jsem narukoval do armády k letectvu.“

„Ty lítáš?“

„Ano, jsem navigátor a před tím jsem dělal medicínu, jsem téměř lékař a chtěl bych se k ní vrátit.“

„Já vím jsi chytřej kluk. Já nevím...“

„Táto, do týdne musíme být ve Vídni.“

„Dobře, kdy bychom museli odjet?“

„Dva dni táto, nejpozději za dva dny.“

Podíval jsem se na Innu.

„Dobře dej mi dva dny, a opravil jsem se „dej nám dva dny.“

A prosím, prosím Inno trochu bych si malinko zakouřil, nevím, jestli dojdu ven.“

Usmála se, ta krásná žena se usmála. Bylo to dobré znamení. Fajfku, fajfku nemáš, dám ti jinou. Nechal jsi jí asi na Vagašu.“

„Andreji, mohu tě požádat, jestli bys nezajel, vem si sebou Aha on ji najde, záleží mi na tom a ostatní, ostatní věci, hadry dej na oheň a spal a prosím vem žrádlo pro psa a pro dva vlčáky a dost toho, že mne zachránili a dej žrádlo na místo u potoka, kde jsem ležel, jen ho tam dej, nic víc.“

„Udělám to táto a ty jsi, jdi ještě odpočinout.“

„Půjdu, do postele už dojdu sám. Zůstali jsme s Innou sami seděla u stolu naproti mně. Podal jsem jí ruku omalovanou morou tinkturou s boláky, byly opravdu jako vředy, vystouplé a ještě hnisaly. Neštítla se mi podat ruku.

„Miluji tě Inno,“ a sklopil jsem zrak.

„Já vím Árone a vím, že se vrátíš.“

„Já nevím, jestli budu zdrav.“

„Jeď Árone, aby i tvůj syn a žena tě viděli.“

„A ty Inno, si mezi tím možná někoho najdeš.“

„Třeba ano Árone. My dva budeme navždy spolu a ty se vrátíš.“
„Vrátím se, cítím to, jsem zakořeněnej, jsem doma, na Vagašu a Tarna Máre, Halži, je to moje země.“

Povídali jsme si o všem možném a nakonec dorazil Andrej.

„Co táto pojedeš?“

„Ano,“ řekla za mne Inna.“ Znělo jistě.

„Andreji, já se vrátím.“ Zakašlal jsem. Podíval se na mně. V jeho očích zněla otázka, co syn a Sára. Cítil jsem pochybnosti, když nevyrovnaně, váhavým hlasem vyslovoval jejich jméno.

Tušení, něco se mi na tom nezdálo. Následující den jsem pomalu ještě s holema a jizvama nasedl do automobilu.

Rozloučil jsem se s Innou s dojetím.

„Vrátíš, Árone, já vím.“

„Vrátím se Inno, můj domov, kořeny, jsou zarostlé u vrat ve skále, sem se chci vrátit je to silnější než já. Auto se rozjelo a já se loučil, cítil jsem, jak mne skála nechce pustit, v ní bylo moje srdce. Jednou se vrátím.

Andrej natankoval auto. Nebylo mi ještě moc dobře. Jeli jsme jeli dlouho, museli jsme zastavovat.

„Já, povídá Andrej, já tě dostanu do letadla, změnilo se to, odlítáme z jiného letadla z Užhorodu, kde je pár lidí přes Anglii do Ameriky. Ví, jak to udělám. Oblíknu tě do uniformy a zavážu ti obličej a dám známku po bývalém kamarádovi. Zavážu ti hlavu a budeš slepý a nějak tě propašuju. Hlavně nic neříkej.“

Travnaté letiště v Užhorodu bylo střežené sovětskými vojáky. Nedalo se tam jinak dostat než přes kontrolu. V této době se nikdo nikoho na nic neptal a hned střílel. Andrej se skupinou personálu bojového letadla udělal přesně, co řekl.

S hlavou zafačovanou s koženou bundou trochu rozevřenou aby bylo vidět rány, některé mokvavé natřené tetracyklinovou tinkturou vypadaly opravdu hnusně i s přilepenou psí známkou. Andrej mne podpíral a vedl kontrolou.

Ruský štíhlý, vysoký důstojní nás zastavil.

„Kto eto?“ Andrej předložil doklady.

„Je slepý a raněný, můj kamarád, jede domů, domů domoj.“

Rus si mne prohlížel, a když uviděl rány na rukou a na prsou lehce se mne dotek.

„No pajdí, geroj.“ V tu chvíli se mi od desinfekce obvazu udělalo špatně a pomalu jsem se poroučel k zemi. Cítil jsem, že mne Andrej vši silou drží.

Rus nemeškal a pokynul dvěma vojákům, ať mu pomůžou. Šli se mnou podpírají mne až k letedlu a tam mne posádka vytáhla po schodech nahoru. Andrej se ještě zdržel, potom mi vyprávěl, že ještě

mluvil s ruským poručíkem. Nakonec se jej zeptal: „Cigarete net, ty ideš domoj.“ Andrej mu dal všechny cigarety, co měl. Poručík byl šestý. Mám v letadle, pro vojáky.

Poslal s ním vojáka a hodil mu celý pakek tabáku. Slyšel jsem hřmot motorů v Dakotě a rolování na trávě. Zvuk nabýval na frekvenci a my s odlepili od země. Cítil jsem, jak Andrej mi sundával obvaz. Hotovo. Konečně jsem si prohlédl trup letadla. Nic tu nebylo navíc.

Dal mi ještě kožich a kuklu a zapnul interkom. Stejně jsem jim nerozuměl. Poprvé v letadle a poprvé v oblacích. Po doplnění paliva jsme směřovaly nad oceánem do Ameriky. Díval jsem se okénkem dolů. Nahoře byla zima. Podivný pohled se mi naskytl, jako na křídlech hmotného ptáka jsem se díval dolů.

Přišel za mnou Andrej, a když viděl můj obdiv nebo moje rozpoložení nad pohledem na moře, usmál se. Nikoho nenechávalo chladným. Divný pocit závislosti na motorech, na stroji tolik odlišný koňů od sedláka v Tarna Máre.

Říkal jsem si, že je uvnitř vědomí pocit, co se nedovedl porovnat, když sedlák se dívá na západ slunce, když jede pro krmení posekat travu pro dobytek. Myslel jsem si, že si v letadle popovídáme, nebylo to možné. Hodiny a hodiny letu mne unavili v polospánku. Čekal na přistání. Přistáli jsme na vojenské základně. Přijel džíp a mne odvezli do nemocnice. Byl jsem v Americe.

„Táto dají tě dohromady, já jedu domů a přijedu za týden se všemi.“ Bylo mi divné a Andrej nepostřehl; slovo domů.

Moderní nemocnice, a řada přístrojů uhlažené americké sestřičky s angličtinou, to vše působilo, jiný svět, zahrada, kvetoucí, nebylo jediné místo, kam by nesáhla lidská ruka, sestřihané trávníky, pravidelné kropení, společnost sešněrovaná pravidly a zdálo se mi předstíranými úsměvy, všechno se mi zdálo neoprávdové umělé a vykonstruované tolik rozdílné od nepravidelného, nenavoněného

divokého Vagašu. Pořád jsem si říkal. Nepatříš sem do světa, hogo fogo, pro zdejší šťastného, pro mne příliš povrchního.

Vzdálená byla moje Rabínova hora. Viděl jsem ty dva vlky, co mi lízali rány a mne tím i zachránily, jak se toulají kolem skály, jak má nakrytá vlčice mladé a tahá je v zubech, jak chodí na místo, kde jsem jim nechával zbytky chudého žrádla, smutně nic nenachází a musí se starat sami o sebe o svoji existenci, svůj život, který jim nic nedaruje, viděl jsem salaš pustou a prázdnou viděl jsem, cítil každé ráno vůni bukového dřeva a cítil teplo obelisku Réš. To pacienti neví a netuší, neprožili. Neměl jsem se komu svěřit.

Týden proběhl a mně bylo lepší. Čekal jsem, že Andrej pro mne přijede, ale sestry mi dali na vědomí, že přijede až za týden, nakreslili auto a datum. Pochopil jsem to.

Žil jsem do té doby v namyšlenosti, že to jsem právě já, na kterého budou zvědaví, evidentně se vkrádala do mého vědomí myšlenka, že ono to tak možná nebude, vždyť je tomu pět a možná i víc jak sedm let, kdy jsem je naposledy viděl.

Nejvíc Sáru, na Sáru jsem se moc těšil. Před očima jsem měl vzpomínku, jak stojím v přístavu a dívám se nahoru na ohromnou konstrukci zaoceánské lodě a potom, potom pomalinku mizí tečka za horizontem. Pořád mne asociovalo v představách o životě, tak jak to chodí, zmizení za horizontem událostí a přitom přitom jiný horizont a jiný svět, živí.

A potom, potom je můj syn, Eržika, Rebeka, Arzén s dcerami Rút a Olgou a Hannah a Tamara, a nyní jsem byl v sanatoriu sám a pochytoval jsem nějaké ty slovíčka. Chodil jsem a nechal se ostříhat. Tvář a na rukách zůstávala podivná čerň, zašlost. Nebyla to špína, nedala se umýt. Ostříhaný a upravený jsem se zařazoval do zdejší společnosti a kdybych znal jejich řeč, bych byl nerozpoznatelný. Blížil se den mého odjezdu.

Očekával jsem dav lidí. Po obědě přišel starší pán elegantně oblečený s hůlčičkou evidentně dobře situovaný. Zaostřil jsem. Poznal jsem Arzéna. On mne sotva poznal.

„Árone,“ oslovil mne a objal, „drahý příteli.“ Podával jsem mu ruku a druhou přikryl.

„Rád tě vidím. Pojd.“

Vzal mne do limuzíny z řidičem. Odvezu tě domů.“

Viděl jsem z auta velkoměsto, jiný divný svět, plný shonu, světél, reklam a černech a barevnejch lidí, no na černochoy jsem opravdu nebyl zvyklý. Bylo na mne vidět překvapení. Arzén se na mne díval.

„Je to jiný svět, je Arzéne a já se sem nehodím.“

„Co bys ses nehodil, já jsem si zvykl a teď, teď bych zpátky nevyměnil, jsem bohatý hodně bohatý Árone. Na tebe jsem nezapomněl, jsi můj přítel a to je víc,“ řekl a podíval se z okénka na obrovský ruch. Dojeli jsme do rezidenční čtvrti. Vystoupili jsme v zahradě před velkým domem. Bylo vidět bohatství na každém kroku. Díval se kolem.

„Peníze nejsou pro mne problém Árone, jsem bankéř, děcka držím zkrátka. Nezapomenu na Tarna Mare a svůj koloniál na chudobu lidí. A děkuji, že jsi mne přesvědčil, dobře jsem udělal, mohl jsem skončit v koncentráku a děvčata taky. Díky Árone, cosi budeš přát to ti zaplatím, jsi bohatý člověk jako já.“

„Já Arzéne, nevím jestli ti tak můžu teď říkat,“ přerušil mne, „nevím, proč bys neměl,“ „já já nevím, jestli tady...“

„Pojd“ šli jsme do altánu, kde bylo sezení z nažehleným ubrusem. Za chvílku přišla služka.

„Co si dáte pane bankéři.“

„Co si dáš Árone? Dáme liguere. Doneste nám visky a šunku,“
Za okamžik byla zpátky s karafou staré whisky. Nalil mi a ťukl.

„Na zdraví,“ a kopl to do sebe. Já jsem zprvu ochutnal, otrásl jsem se. Arzén se smál.

„Nechutná ne,“ já jsem si zvyk.

„Nechceš něco jinýho?“ „Jo kdyby bylo víno, třeba červené,“ dál jsem nemusil povídat, po chvílce tu bylo rumunské víno v lahvi. Nalil si taky.

„Je výborné.“

„Ano je takové jako tam, nechám si ho vozit Árone, není lepší krev než tahleta.“

„Proč nepřišel Andrej a kde vlastně bydlí?“

„Bydlí kousek ode mne se Sárrou a Rebekou. A Eržika taky i Tamara kousek, koupil jsem jim domy. Přišel jsem pro tebe já, Árone abych ti řekl, co bys měl vědět.“

V jeho hlase jsem slyšel napětí.

Není všechno zalitý sluncem Arzéne, že jo.

„Já vím Árone, že ti můžu říct na rovinu a tak jsem chtěl abys věděl...“

„No, řekni Arzéne.“

„No tak tvůj syn Áron,“

„Co je sním, já jsem ho ještě neviděl.“

„No je v pořádku, šikovný chlapec. Eržika se tu vdala a tvůj kluk, no tvůj kluk má toho jejího jako tátou, po našem prohodí pár slov. Má se dobře.“

„Vím, co chceš říct.“

„A ví, kdo je jeho otec.“

„Neví Árone, myslí si že manžel Američan. Eržika za mnou byla a chtěla, abych ti to řekl a zdálo se mi, že se bojí.“

„To nic Juriju, já abych ho chtěl vidět, je to přece kus mého já... Nebudu mu říkat, že je moje krev, ech Bože pro mne je to těžký, tolikrát jsem si přál mít vlastní dítě, vyměnil bych to tenkrát i za svůj život.“

Arzén viděl, že mne to vzalo.“

„Árone, já vím, nech to uzrát.“

„A co Sára a malá,“

„Jo ona je zaměstnaná u mě, řídí úsek, je úspěšná žena, i když si myslím...“ odmlčel se „co si myslíš Arzéne, řekni mi to.“

„Myslím, že se změnila, práce je pro ni vším, začlenila se, je z ní generická Američanka, ctižádostivá na rozdíl od Tamary, ta má Hanah a vidí se v ní. Obě mají hromadu přátel. Uměle

vybudovaných, není to přátelství, jako mezi náma pro mne je umělé usměvavé, neoprávdové. Hlavně Sára a Eržika zapomínají odkud přišli a když jim to připomenu, okamžitě změni téma. Víš Árone hodně se změnilo, je to pár let a my, my jsme si mysleli, že už nejsi. Neodpověděl si nám na žádný dopis. Mysleli jsme, že jsi mrtvý. Všechny se vracely zpátky a odpovědí adresát neznámý...“

„Já jsem žádné dopisy nedostal Arzéne.“

„Řekni, co se změnilo Arzéne.“

Podíval se na mne a já měl dojem, váhá, váhá nad tím co mi má sdělit. Byl jsem nervózní.

„Já nevím Árone, by bylo lepší kdyby ti to řekli oni.“ „Arzéne, jsme přátelé?“

Kývl jsem. No tak Eržika, ta se znovu vdala za farmáře, to víš, teda ne by něco dělala, on má několik farem a žije tady vedle no a mladej kluk Áron ho bere za svého otce, po našemu skoro nemluví. Jsi pro kluka cizí člověk, s tím počítej, alespoň ze začátku a Sára?“

„Co, Sára?“ „Já nevím Árone, já nevím. Bydlí s Andrejem a malou Rebeku má za svoji, dělá jí tátu.“

„Jak je to?“ Odmlčel se.

„Mezi ním a Sárrou, to se musíš zeptat jí. Mysleli, že jsi zemřel. Žijí spolu a mají se rádi.“

Zarazilo mne to, zkameněl jsem. Andrej a Sára, to by mi přece neudělali, jednak je mladší o dost a potom Sára, moje žena a láska.

Arzén viděl, jak mne to sebralo. Arzén mi dal ruku na moji.

„Neměl jsem se vracet Arzéne, měl jsem chcípnout na Vagašu.“

Dodal jsem smutně. „Všem jenom komplikuju život.“ Měl jsem na krajíčku. Dolil mi víno.

„Není tomu tak, Árone, mně ho nekomplikuješ, já jsem rád, že jsi tady, jsi skutečný člověk, můj skutečný přítel, dobrý člověk. To že, se sem nehodím jsem si myslel, když jsem začínal.“

Přerušil jsem ho.

„Arzéne, já, já už začínat nechci.“

„Já vím Árone a ani nemstíš.“

„Jsem sám.“

Vdáli jsem viděl, jak se k nám v zahradě blíží muž a žena a dítě. Hned jsem tušil, že je to Eržika.

Změnila se, už nebyla štíhlá vosa v pase ale žena sošná žena. Uviděla mne a hned šla ke mně a objala mne.

„Árone,“ a chvíli bylo ticho. Poměrně mladý muž držel za ruku mého syna v námořnickém obleku.

„Pod sem, Árone.“

Bylo divný, že slyším svoje jméno a, a nebylo to moje jméno. Řekla mu anglicky, ať mi podá ruku a pozdraví. Nechtělo se mu. Modré oči. Roztrásl jsem se. Viděl jsem sám sebe, když jsem byl tak malý, úplně akorát jsem měl manšestráky hnědý. Vzal jsem ho za obě ruce. Bylo vidět, že je mu to nepříjemné. Pustil jsem ho a on odběhl za otcem.

„Eržiko, jak se ti daří?“ Políbila mne. Zmohl jsem se na otázku, která protála ticho.

„Mám se,“ a jako pod tlakem se podívala na muže a syna. Arsen vstal a pobídl anglicky synka i s otčímem že jim něco ukáže na zahradě. Zůstali jsme sami.

„Mysleli jsme, že už nejseš, Árone,“ a vzala mne za ruce. Dívala se na mne, moji tvář zkoumala kousek po kousíčku, kámen po kameni.

„Co bude dál Erži?“

„Já nevím, mám chlapa, mám ho ráda. “

„Já myslím s malým Áronem, řekla jsi mu, že jsem jeho otec, poznal jsem jej, je úplně, jako jsem byl já za mlada.“

„To je dobře že je stejný, je milý a hodný, má ho za otce a on jej má moc rád.“

„A co já Erži, a co já mám zase ustoupit, mám dát svého jediného syna cizímu?“

Nataša mne přerušila. „Je to můj syn Árone, nerozumíš?”

„Já vím.“

Sklopil jsem zrak protože jsem si uvědomil, že starost a odpovědnost ležel na ní.

„A ten Džon nebo jak se jmenuje, ten neví?“

„Neřekla jsem mu to konkrétně, myslím si, že tuší, už ta shoda jmen.“

Díval jsem se zdálky na svého syna, jak hází na zahradě se svým otčímem talíř a snaží se ho chytat.

„Je šťastný Árone, a když mu řekneš cokoliv, stejně to nepochopí.

„Já vím,“ řekl jsem ale, ale nechci se ho vzdát.“

„Já ti ho neberu, dej tomu čas.“

„Ach Eržiko, já a čas, divné kolik mi zbývá, kdo ví.“

„Přísahám Árone, řeknu mu o tobě, až bude čas.

Vzpomněl jsem si na Andreje, kolik štěstí a šťastných chvil jsem s ním prožil, uvědomil jsem si, že mladý Áron měl jinou startovací čáru a úplně jsem si nebyl jist, jestli je to dobře nebo špatně.

„Mohu tě políbit Árone.“

Kývl jsem hlavou a ucítil její parfém.

„Mám tě pořád ráda Árone Hyrschi.“

„I já tebe Erži, kéž by; můj syn,“ nebyl už čas.

Sedli jsme si do altánku. Nerozuměl jsem, co si povídali a ani nechtěl. Pousmál jsem se, když se pousmály a já pozoroval kluka jeho rysy a gesta. Byl to opravdu můj syn, kopie. Audience končila, rozloučil jsem se s Eržikou, která mne objata a podal ruku jejímu a potom, potom jsem se loučil s Áronem. Podal mi oficiálně ruku. Vzal jsem ho a přitisknul na sebe a chvíli podržel a pustil.

Byl rád, že jsem ho pustil. Arzén viděl, jak jsem dojat a naměkko a doprovázel je na cestu u vnitřní brány. Díval jsem se za nima, jak se otočily, a Eržika mi zamávala a potom dala pokyn i Áronovi ať

mi zavává. Tužil jsem, že jsem se syna dotkl naposledy a chtěl jsem si ten pocit zarytý hluboko, hluboko do své duše do náručí Nahhy Channach, do svých kamenů ve tváři. Arzén se vrátil. Dolil mi víno, které jsem pomalu začal cítit. Bylo mi trochu špatně.

„Árone, co je ti.“

„Je mi trochu špatně.“

„Hele, příteli, budeš dneska u mě, k Sáře až zítra jo.“

Protestoval jsem. S Arzémem nebyla řeč. Vydal pokyny a nechal připravit hostinský pokoj.

„Když budeš chtít být tady bydlet, můžeš bez omezení, postarám se o tebe.“

„Díky.“

Zůstal jsem v přepychovém pokoji sám, pohovil na posteli s nohama dole. Prostředí čisté a ukázkové, na svém místě, že se mi zdálo, že kdybych pohnul třeba ze závěsem, celý barák, celý svět by se zhroutil. Před očima jsem stále viděl malého kluka jako bych byl v něm jako bych to byl já. Měl jsem pocit, že z toho přepychu jako bych byl ve vězení mnohem sám než před tím.

Můj syn. Myšlenky se mi opakovali, slyšel jsem stále hlas Eržiky:

„Árone, já z tebe cítím něco jako z Řěš z Vagašu, podivnou moc, podivné čaro jako vůni, co měla ona.“

„Podívala se a moji fajfku, „myslím, že si jí podobnej, byla a je v tobě.“

„Já nevím, Eržiko, změnil jsem se tam, když jsem žil v osamění na Vagašu, cítil jsem kořeny stromů, do skály, jak malý kořínek drtí skálu, jak matematicky přesně a zároveň nahodile rostou větve cílené k světlu, voda má svoji moc, jak mi proudí voda z potoka tělem a, a kde živé i mrtvé má a mělo nový rozměr.“

Sám nedovedu pochopit, možná že jsem blíž Nahha Channach mojí duše, která ke mně promlouvala, ne osobně, už v obrazech ve snu a tím, že dodrží, co slíbila.

Vezme mne za ruku a já, já se stanu Rabínovou skálou a uvnitř srdcem, které objímá a zároveň je objímáno včetně tebe, Eržiko a mého syna.“

Viděla, když vyslovil syn, jak mne bodlo.

„Já ti nebráním, Árone, vždyť jsem t to nemusela ani říkat.“

Přikývl jsem a spíš jsem ji zkoušel. Zavolala malého Árona. Poslušně šel k ní. Chytil jsem ji za ruku.

„Ne Eržiko, možná jindy.“

Upravila mu tričko. Díval se na mne a prohlížel si mne a já viděl i dovnitř, do jeho duše. Připomínala mi bezstarostné mávání holubích křídel. Prohodila pár slov anglicky a klučina překypující energii se herecky dětsky zasmál a odeběhl. Tak bych si přál posadit si jej na koleno, aby mne obejmul a já jeho. Nebylo to možné.

Arzén mne pozval na večeři. Se ženou přišli i dámy, jeho dvě dcery. Arzénova žena uvařila halušky. Bylo to příjemné překvapení před množstvím dobrot. Mluvili jsme spolu po našem, děvčata se vyptávala, jak je v Tarna Mare. Když jsme narazili na živo na Sáru, snažily se vyhnout hovoru. Byl konec a já si šel s Arzémem zapálit.

Stáli jsme u zábradlí a vyměnili si tabák, abych prý poznal americký.

„Arzéne, proč se mi děvčata vyhýbala, když jsem se ptal na Sáru?“

Arzénovi se nechtělo evidentně o ní mluvit. Posléze se mi podíval do očí.

„Já nevím...“

„Co, co se stalo?“ Myslel jsem na to nejhorší, „něco se jí stalo?“

„Ne, tak ne Andreji,“ a po chvílce dodal...

„Je vpožehnaném stavu, je těhotná.“

Slova jako nůž mi projela tělem. Zapotácel jsem se.

Tolik jsem se na ni těšil a toužil, vždyť proto jsem se jel za svou krásnou ženou.“

„Dozvěděl by ses tak jako tak, na ostatní se musíš zeptat jí.“

„Kdo, kdo je...?“

„... by ti měla říct ona, Árone.“

„Ne, řekni mi to.“

„Pojď, sedneme si.“

„Ne řekni mi to...“

„Bydlela s Andrejem, staral se o Rebeku je jí otcem a hrozně ji má rád a já myslím...“ odmlčel se... a já tiše dodal

„S Andrejem.“

Pokud se mi svět nezhroutil na Vagašu tak teď, teď ano. Arzén mne chytil.

„Árone mi je to líto.“

„Já vím, jsi přítel.“ A zároveň jsem tiše řekl.

„Proč.“

Bylo ticho.

Proč mne nenechal u brány, u potoka na Vagašu.

„Půjdu, Arzéne, chtěl bych být chvíli sám, jestli můžeš poslat mi lahev vína, to dobré.“

„Pojď se mnou do sklepa, vybereš si.“

Milionářův sklep byl v podstatě hospoda.

„Sedni si, dám si taky, jo a pak půjdu.“

Otevřel lahev výběrného vína a nalil ještě skleničku whisky. Zavrtěl jsem hlavou.

„Mne to nehutná.“

„Tak zkus,“ souhlasil jsem, nebylo špatný pití, druhou jsem si nechtěl kazit chutí, nalil jsem si víno.

„To víš jako borovice s Tarna Máre není,“ a dal si víno. Vypili jsme tři lahve. On začal popěvovat. Mně do zpěvu nebylo.

Nevím, jak jsem se dostal do postele. Vzpomínky na Sáru a Andreje za šťastného času byly utlumeny a já se ráno rozlámaný probudil se snídání u stolu.

„Pan bankéř není, musel do práce a vrátí se v poledne,“ přikývl jsem a služebná pokračovala, „pokud budete chtít, ukážu vám, kde bydlí paní Sára s manželem.“

„Přijdu dolů slečno, za hodinu.“

„Ano pane, budu vás očekávat.“ a tak jsem se dal popořádku, ani mi nebylo blbě, umyl jsem se a se slečnou jsme vyrazili.

Po půl hodině, kdy mi služebná vysvětlovala, kde bydlí jsem si uvědomil, že mluví po našem.

„Kde jste se naučila?“

„Já jsem ze Satur Mare, jako malá holka jsem sem přijela. Tak tady, pane Árone.“

Za zatáčkou se objevil bílý dům jako z pohádky. Dveře byly otevřené a já jsem vstoupil dovnitř. Sára seděla u stolu na něm mísa na nožce s buchtami či zákuskami, vedle přichystaná cukřenka a krajkový ubrus, který jsem znal z našeho společného bytu.

Vstala, byla krásná a okouzující jako v mých vzpomínkách možná krásnější, objala mne a já cítil její tělo včetně šestiměsíčního těhotenství. Bylo mi jasné, že Arzén jí řekl, že přijdu.

„Připadám si jako návštěva,“ a ukázal na připravené občerstvení.

„Sedni si, Árone.“

Sedl jsem si a proti ní u stolu, natáhla ke mně ruce a podívala se na mně. V jejích očích jsem poprvé v životě uviděl strach.

Bála se mne, sklopila zrak, pohlédla na svůj outězek.

„Myslela jsem, měla jsem živý sen, že už jsi prošel za vraty skály a že je vlci hlídají, abych nemohla jít za tebou.“

Znovu se na mne podívala a sklopila zrak.

„Máš mne ráda, Sáro?“

„Mám, mám, Árone, nebyl jsi tady.“

„Čí je to dítě?“

Mlčela a začala a začala plakat.

„Řekni, je Andrejovo?“

„Staral se o nás a bydlel a tak stalo, Árone, tak se to stalo.“

Nic jsem neříkal, utrousil jsem.“

„Hajzl, taková svině.“

„Árone neubližuj mu prosím, je tvůj syn i já, já mám svoji vinu na tom, co se stalo, odpust mu prosím, prosím.“

„Ty ho máš ráda?“

Neodpověděla mi, bála se říct možná ano nebo ne, cítil jsem, že už nejsme jedna duše a tělo, Andrej se mezi nás vklínil.

„Jsi moje žena, Sáro.“

„Já vím.“

„Neubližuj mu, je ti podobný, citlivý a milý...“

„Máš ho ráda, Sáro?“ Bála se co odpovědět.

„Mám,“ zaznělo jako uvolněná tětiva.

„Všechno mi vzal, proč mne nenechal na Vagašu chcípnout, bylo by mi lepší, proč mi to tam neřekl, že čeká s tebou dítě, proč mne vůbec hledal, aby si umyl ruce, aby se ujistil, že jsem chcípnul, had jeden. A co bude s náma, budeme žít ve třech nebo co, všechno co jsem měl, vzal. Ty ho vyženeš, Sáro?“

Mlčela a plakala.

„Já, já vás mám ráda oba, já nevím, co mám dělat.“

Tak já půjdu, nebudu vám bránit a vezmu si Rebeku sebou, jsem její otec, dle papírů.“

Sára zalapala po dechu.

„Já, já půjdu s ní, když chceš, já ji neopustím, půjdu s tebou.“

„Opustíš Ameriku kvůli Rebece?“

„Ano a kvůli mně?“ mlčela, jen kývla. Nalil jsem si kafe a ona mi přistrčila buchty.

„Kde je teď?“

„Každou chvílkou přijdou.“

Holčička, panenka, si mne prohlížela, od někud mne znala.
 „Dobrý den, Rebeko.“ Odpověděla po našem.
 „Kdo je to?“
 „Jsem maminky manžel, dlouho jsme se neviděli.“
 „Pojď sem.“ Šáhl jsem do mošny a vytáhl dřevěnou panenku, co jí poslala Inna.
 „Ta je krásná. Běž si hrát chvilku ven.“
 Andrej stál opařený, viděl, že má Sára rozmazané oči.
 „Tak co ty hajzle, ty jsi ještě tady.“
 Poprvé v životě jsem mu řekl hajzle a on to věděl.
 „Táto já...“
 „... neříkej mi tak, pro tebe jsem Áron Hyrsch, pan Áron Hyrsch a ty jsi pro mne míň než hovno na salaši, to má pro mne větší cenu než ty, lidskej zmetku a zrádče.“
 „Vezme si Rebeku sebou,“ lkala Sára.
 „Táto, já zmizím, prosím tě, neber Rebeku.“
 „Já si vezmu Rebeku i se Sárrou ty zmetku, měl jsi je hlídat a opatrovat, proč jsi mi neřekl, proč jsi mne nenechal na Vagašu, věru vzal si mi všechnu naději i lásku.“
 „Táto,“
 „Neříkej mi tak, dodal jsem výhružně.
 „Pane Hyrsch,“ klekl si přede mnou „prosím neberte Rebeku pryč, udělám, co budete chtít.
 „Zůstaňte, já odejdu.“
 Před mýma očima se mi vytanula vzpomínka, jak se malej kluk se plavil s koňmi v rybníce.“
 „Tatínku, prosím, udělám co mi řekneš.“
 Bylo ticho.
 Najednou, najednou se mi Sára vrhla kolem krku a prosila.
 „Nedělej to, nedělej, Árone. Prosím.“

„Nebudu vám brát Rebeku, mám ji rád.“

Sára opět se na mne přitiskla.

„Nedělej to pro všechno svatý, zadrž.“

Tentokrát jsem ji odstrčil, vstal jsem a nad klečícím jsem vztáhl ruce.

„Nedělej to prosím, Árone, při naší lásce, nedělej to.“

Byl jsem v rauši. Cítil jsem v sobě ďábelskou moc. Cítila a věděla i Sára. Hlasem, který jsem v sobě měl, vyslovil jsem kletbu.

„Já Áron Hyrsch, proklínám tebe Andreji Tělegine do sedmého pokolení za ublížení a dobrotu a lásku, kterou jsem ti věnoval. Snad Bůh a vše, co mi je svaté ti jednou odpustí, ale já, Áron Hyrsch, já tě proklínám na věky věků.“

Odcházel jsem a pohládl holčičku. Sára za mnou vyběhla.

„Árone, Árone, vem zpátky prokletí, půjdu s tebou, prosím, je to moje vina.

„Ne co se stalo, stalo se. Mám tě rád Sáro, moje, část mojí duše i on byl součástí. Ted není. Buď šťastná, políbil jsem ji a nechal stát na cestě. Cítil jsem, jak se na mne dívá a jestli se neotočím, necítil jsem se vůbec jako hrdina, spíš poražený kdo někomu ublížil.

Otočil jsem se. Byla tam, přišla pomalu ke mně a políbila mne.

„Sbohem Árone, má lásko, nikdy nezapomenu.“

„Já na tebe taky ne, buď šťastná přeju z celého srdce, uvidíme se až někdy...“

„Ano uvidíme.“

Tentokrát se otočila ona. Viděl jsem, že k ní zdálky přibíhá Rebeka. Vzala ji do náruče. Otočil jsem se a zmizel za zatáčkou.

Já jsem měl náruč prázdnou. Šel jsem zpátky k Arzénovu domu.

Byl čas vrátit se na Vagašu. Kolem mne proudil den, jakoby se nic nestalo. Musel jsem projít kolem plotu Eržina domu.

Nedalo mi. Nahlédl jsem do zahrady a viděl jsem, jak si malý Áron hraje s malým aktivním psíkem s vysokým altem ve štěkání.

Popošel jsem kousek za keř, aby mne neviděl a pozoroval. Uvědomoval jsem si, že jsem už dost starý a lenivý, kdybych si s ním měl celý den hrát.

Zastavil se a díval se mým směrem. Podvědomě jsem ucukl, aby mne skutečně neviděl, aby mne neviděl můj syn. Trvalo dlouho poměrně minutu, kdy stál za plotem a díval se ke mně.

Pejsek znervózněl a taky se ke mně obrátil pak, pak se malý Áron otočil a zase si s ním hrál.

Vyšla Eržika a volala na něj anglicky a on zcela neochotně se šoural domů. A já taky.

Už jsem otvíral velké vstupní dveře, když mne oslovila služebná. „Pane Árone, mám dát vědět, jak přijdete nebo zajděte k panu bankéři. Šel jsem do jeho velké pracovny, kde on seděl ve velkém křesle za vyřezávaným obrovským stolem, zřejmě jak si to vysnil. Podíval se na mne a nic neříkal, odhadoval.

„Árone?“

Bylo ticho.

„Je čas, abych se vrátil na Vagašu nebo na statek.“

Nic neříkal, nerozmlouval mi, řekl:

„Árone, zůstaň u mne.“

„Ne jsi hodný, příteli, není to můj svět, je příliš vyumělkovaný.“

„Máš syna a ženu Sáru a Rebeku a nás, to ti nestačí?“

„Ech Arzéne, víš sám, jeden syn mne nezná a druhý mne zradil a Sára, Sára ho má ráda stejně jako mne a je tátou Rebeky a já, já jsem sám, akorát bych prudil a zanášel nenávisť, Arzéne.

„Jsi můj přítel Árone, ba co víc, jsi moje rodina, víc než rodina. Nebudeš mít nedostatku, jak se píše v žalmu, budeš mít, co si přeješ... jsem bohatý...odmlčel se.“

„Já ti to přeju z celého srdce, jsi svým způsobem šťastný, já...já jsem sem neměl jezdit. Zařídíš mi odjezd. Zaplatím ti cestu.“

„To bys mne urazil, nechal jsem ti napsat peníze na banku ve Švýcarsku, využij je pro dobrou věc.“

„To jsi nemusel.“

„Udělal jsem to rád, Árone, kdybys nás nepřesvědčil, abychom odjeli, už by jsme tu nikdo z nás nebyl a ty hrůzy, zdá s mi nich a vždycky si na tebe vzpomenu. Lodí nebo letadlem. A ještě něco. Pokud bych měl odejít dřív já než ty, slib mi že mne převezeseš do rodné hroudy.“

„Slibuji, řekl jsem jako by to byla běžná věc.“

„Chtěl bych jet co nejdřív.“

„No jedna moje nákladní loď odplouvá pozítří. Je to předělaná válečná loď, torpédoborec, co jsem koupil přestavěna na obchodní, vozím v nich kontejnery s tabákem,“ a pousmál se, „budeš mít co kouřit.“

„Dobře Arzéne, prosím, prosím neříkej nikomu, nechci se loučit.“

„Dobře přijde pro tebe kapitán, odplouvají ráno kolem čtvrté.“

Nalil mi víno.

„Jdu si odpočinout,“ řekl jsem, „jo přitakal,“ a pozoroval mne, jak odcházím.

„Ještě bych chtěl navštívit Ester zítra.“

„Jo řeknu jí to.“ Nedaleký dům Tamary byl podobný těma dvěma ostatním. Zazvonil jsem na klinkající zvonek a posléze mi přišlo otevřít děvče či mladá dáma.

„Árone,“ a objala mne „ty mne nepoznáváš Hannah.“

„Ty jsi Hanách, že jo.“ „Ano.“ „No ty jsi velká, slečna.“

Usmála se.

„Pojď, pojď a vyprávěj, tak ráda tě poslouchám. „Máma tě čeká.“ Vešel jsem do domu a naproti jsem uviděl Tamaru.

Nebylo pochyb, že jsme se dlouho neviděli a jemná vráska vryla se kolem očí. Byla to ta samá Tamara v jednoduchých šatech.

„Árone,“ objali jsme se.

„Jak se máš Tamaro?“

Ona mne držela. „Dobře, jsi mocný člověk.“

„No Tamaro, ani bych neřekl, jsem stejný, jako jsem byl.“

„Ne, Árone, cítím v tobě Říš a její čaro, já to vím.“

Ohmatávala mne, „voníš horama, vodou, Rabínovou horou, Vagašu a zmijema divokostí a tvoje oči mnou pronikají a nemohu se bránit.“

„Ale jdi.“ „Tak jsi tady, jsem ráda. Jestli trochu cítíš Vagašu tak víš, že odjedu nebo ti to řekl Arzén?“

„Vím to a kdy?“ „Zítřka Tamaro.“

Udělala mi čaj, vzala moji fajfku a nacpala ji.

„Jela bych s tebou Árone, ale nepojedu, chtěla bych se někdy vrátit.“

„Proč?“

Koukla ven, kde přicházela Hannah.

Pochopil jsem její pohled, kývl jsem.

„Je pro mne všechno.“

Aniž Hannah slyšela, přišla k ní a dala ji ruce na ramena.

Árone, můžu si na tebe šáhnout. Usmál jsem se.

„To víš, že jo,“ dala mi ruce na ramena.

„Sedni si na klín.“

„Vzpomínám na tebe, Árone,“ držela mi ruku kolem krku, „jak jsi mne učil v Halži na statku kreslit.“

Byl jsem na rozpacích a koukal na Ester.

Ta se smála, jak mne Hannah odzbrojila.

„Pojď, ukážu ti svoje obrazy, chodím na uměleckou školu, budu kreslení vyučovat.“

Vstal jsem a vedla mne do patra, kde měla ateliér. Spoustu figur obraz salaší a hor odsud vzdálených, co musela malovat ze svých vzpomínek a portrét Ester a její malinký.

„Dej mi ho nebo prodej Hannah.“

„To víš, že ti ho dám.“

Vraceli jsme se dolů.

„Hannah, udělej nám kafe.“

Odešla.

„Byla u mne Sára. Já vím, Árone a nedovedu si představit.“

„Tamaro, nechci o tom mluvit, já mám Sáru rád. Nikdy bych ji neublížil.“

Najednou se mi zdálo, že sedím v chaloupce před Réš, před stolkem se zeleným sukнем.

„A co Andrej, tomu jsi ublížil?“

„Ne nic jsem mu neudělal.“

„Udělal, Árone, to nejhorší tu nejmocnější zbraň co je ti darem, proklel si ho na věky věků.“

Bylo ticho.

A Tamara povídá:

„Co by tomu řekla Nahha Channach, co tomu říká Nahha, Árone?“

„Já nevím, a na mne zapomněla.“

„Ty víš, že ne, je s tebou stále s tebou Árone Hyrschi.“

„Jsi to ty Ester?“

Přímo na otázku neodpověděla.

„Možná že mne je kousek u mne, kousek u Sary kousek u Andreje a kousek i v Hannah.“

„Nechtěl jsem ...“

„Ani on nechtěl,“ odpověděla Ester.

„Krásně maluje,“ otočil jsem list. Ukázal jsem obrázek, který mi darovala.

„Díky. Vem si ještě. Nabídla mi mísu, vzal jsem si a třásla se mi ruka. Odcházel jsem.“

„Nebudu se loučit, snad se zase uvidíme, na statku.“

„Jednou se určitě uvidíme, Árone.“

Objala mne a plakala. Hannah se rozloučila.

„Neplač mami.“

Zamával jsem a byl pryč. Emocí bylo na mně moc. Brzy ráno přišla mladá dáma důstojnické námořní uniformě, místo sukně rozevláté kalhoty.

Arzén byl vzhůru, rozloučili jsme se a já jel do přístavu vozem, zastavili jsme. Vzal mi pár zavazadel.

„Za půl hodky vyplouváme,“ mluvila po našem.

„Pan bankéř vám nechal připravit nejpohodlnější kajutu, mám se o vás co nejlépe postarat, kladl mi za úkol, že právě vy jste to nejcennější na této bárce.“

„Dobře, slečno, zůstanu ještě deset minut a potom přijdu.“

Souhlasila. Stál jsem u kotevního řetězu, který se vzpínal do ohromné výšky předí torpédoborce.

Vzpomněl jsem si na to, jak jsem stál u podobné lodi se Sárrou a Rebekou. Padla na mně smutek a samota, tíseň.

Kdybych tenkrát odjel, mohlo být... Co je za mocnost, kraj, Vagašu, brána hor, stojí-li za život, Na lodi zacinkal zvon a siréna třikrát zahoukala. Nastoupil jsem a zůstal na palubě. Život námořníků se probouzel, vytáhla se kotva, remorkér zabral, ale zdálo se mi, že jsme na místě a ani jsme se nepohli. Čekala mne měsíční cesta. Veškerá posádka byla na palubě, bylo to málo asi dvacet lidí. Mávli ženám dětem přátelům. Loď se odtrhla od břehu nábřeží obloženém pneumatikami.

Přijela limuzína. Vyskočil z ní mladík. Poznal jsem ho, byl to Andrej. Viděl jsem, jak zoufale prohledává zábradlí. Stál jsem úplně až na konci.

Nebylo mu rozumět, vím, že volal táto, tatínku. Mával. Nemohl jsem udržet slzy. Zvedl jsem ruku na pozdrav a dal ji na srdce. Udělal to samé a klekl si na obě kolena.

Loď začala ctít náraz vln a odplouvala a zmizela za molem. Přemnou se rozevřelo moře.

Bylo to šílený. Měl jsem před očima Andreje jak klečí na nábřeží, sednul si na lýtka. Kolemjdoucí si ho všímali a sdíleli s ním jeho stav, hoře přehoře.

Já dlouho jsem stál na boku lodi, až posádka se rozešla a na palubě jsem viděl dva, tři, co upevňovali náklad.

Byla to válečná loď vyřazená před nedávnem z provozu, přední dělové domky a lafety byly demontovány, vzadu vrhače zůstaly včetně lafet na protiletectká děla a kulomety, radar, bylo původní místo podmorských protiponorkových min zde bylo narovnáno kontejnery s tabákem, čokoládovými boby a kořením.

Na sortimentu jsem poznal, že loď patří Arzenovi. Ani jsem si Nevšiml jsem si název lodi, byla spíš pod číslem. Po čase jsem zůstal na palubě sám a díval se na moře, které mne fascinovalo.

Snažil jsem se v něm utopit myšlenky a city, dojmy. Zkusit jen tak, pozorovat.

„Pane Árone,“ ozval se za mnou povědomý hlas.

Byla to žena, asi stevardka, která mne sem přivezla. Konečně jsem se mohl jí snad podívat do tváře.

Ostře namalované rty do světlounce fialova, černé vlasy a oči, svítící drobné zoubky. Typ z Podkarpatské Rusi se určitě sem do Ameriky nehodil, respektive byla zde výjimkou k okoukání a obdivu.

Sebevědomá mladá žena s vlasy vyčesanými do trdla s námořní lodičkou připevněnou na sponkách mi v podvědomí připomínala Nahhu Channach.

„Pojďte, ukážu vám necky, pane Árone Hyrschi, chcete?“

„Kdo by nechtěla s půvabnou průvodkyní?“ Nedala najevo příjemné lichotky a já jsem přemýšlel, jestli místo necky by nebylo lepší slovo cecky. V duchu jsem se pousmál.

Začala prohlídka lodi.

„Zdá se mi, že kdyby se doplnila výzbroj, je z toho válečná loď.“

„Ano, za dva dny by byla bojeschopná, už je vyřazená z provozu a je z ní obchodní loď pana bankéře. Vozíme zboží do Španělska a potom dál do Turecka a k Mariopolu, Azovské moře.“

Obdivoval jsem techniku, která byla ještě opatřena vazelínou. Nebylo tu nic navíc, byla přizpůsobena k válečným účelům. Překvapily mne hluboké znalosti mojí průvodkyně.

„Jak dlouho se plavíte?“

„Pět let na totožných neckách, pane Árone.“

„To znamená, že i za války...“ nedokončil jsem větu.

„Ano i za války.“

„A kolik žen se plavilo s váma?“ „Žádná,“ odpověděla.

„To jste se nebála,“

Bylo chvíli ticho, slyšel jsem šplouchání moře.

„Ano všichni jsme se báli.“

„Tak proč, nemusela jste...“

„Nemusela, víte, jak to bylo, koncentrační tábory, moji rodiče...“ odmlčela se. Bylo mi to jasné.

„Jste odvážná.“

Usmála se. „Srostla jsem s mořem a lodí, a když jí vyřadili, pan bankéř nabídl posádce dobře placenou práci a moře, život na moři. Má trochu jiné pravidla.“

„A nebojíte se, se samými chlapi.“

Lehce se usmála.

„Vy, vy jste, pane Árone odchovaný Džekem Londnem, že ano.“

„Ne, ve skutečnost to tak nechodí, jsem ráda s mužskou posádkou, mám raději muže než ženy.“

Tentokrát jsem se usmál já. „No takhle to nemyslím.“

Došli jsme až do mé kajuty. „Vaše pane Árone. Z nejlepších.“ Kromě čistoty tu bylo i pět beden vína a čtyři bedny visky. Věděl jsem, že je od Arzéna. Všimla si.

„Pan bankéř sem nechal dovést i hromadu potravin, co si řeknete kuchař vám připraví. Jste jeho velký přítel, že, ještě nikdy se nestaral o nikoho víc než o vás, pane Árone.“

„Slečno, nechte odnýt visky ke kapitánovi, ať je rozdělí posádce podle uvážení, já ji nemám moc rád a víno, to mi tu nechte, třeba přijdete i vy ochutnat a co se týká jídla budu jíst co posádka.“

„Rád bych jedl s mužstvem, pokud by to šlo a jejich stravu.“

„Pane Árone pan bankéř to je váš příbuzný?“

„Je to můj přítel, slečno, věřte, že jsem ten alkohol po něm nechtěl.“

„Jste pro něj nejvzácnější člověk, proč nezůstanete v Americe.“

„To je na dlouhé vyprávění, jsem obyčejný sedlák, jsem sedlák na baterky.“

Odcházeli jsme. „Pojďte se mnou, dám vám, gumák, jak vás pozoruji, budete trávit hromadu času na palubě.“

„Jo, díky, moře mne fascinuje.“ podíval jsem se zezadu na její vlnité boky. Dlouhé nohy stoupaly na schůdkách přede mnou, byla vážně sexy. Určitě si byla vědoma, kam se dívám.

Vystoupali jsme na palubu. Počasí nebylo přívětivé. Začalo se stmívat, vlhký mořský čerstvý vzduch, cítil jsem v něm blahodárné soli halogeny. Podíval jsem se na moře, které už se táhlo od horizontu k horizontu.

„I mne se moře pořád dotýká, je pokaždé jiné, uvidíte. Pojďte se mnou na můstek. Řídící věž byla pro mne stanovištěm mimozemské civilizace. Na panelech můstku hromada kontrolek, navigační systémy. Představovala mne, první druhý důstojník, navigátor, radista, technik kormidelník, podal jsem si s nima ruku. Rozdílný svět od Vagašu. Byli rádi evidentně, že měli hosta, nebylo to obvyklé.“

Dostal jsem oprýskaný gumák s kapucí jako starý mořský vlk. Rozloučil jsem se.

„Večeři vám donese kuchař,“ oznámila mi důstojnice.

„Pane kapitán, máme před sebou bouře, malou na dva dny,“ ozvalo se za mnou.

Otočil jsem se, kdo vlastně je kapitán.

„Dobře, budeme se držet kurzu, snad nás moc nezdrží.“

Koukal jsem a pochopil.

Podávala mi ruku.

„Nikol Liebermannová.“ Lehce se usmála.

„Kapitán, pane Árone Hyrschi.“

„Promiňte, nevěděl jsem.“

„Tak se uvidíme třeba zítra či jindy, slečno, kapitáne.“

Neobratně jsem se z *fopa* snažil vykroutit. Důstojníci se jistě lehce bavili na můj účet.

Jeden se ke mně naklonil. „Nic si z toho nedělejte, taky jsme si nemohli zvyknout, je v pohodě a nejlepší. Natáhl jsem na sebe gumák.

Dobrá věc, chvilku jsem se toulal na palubě. Nikdo tu nebyl, jsem cítil, že mne pozoruje nebo pozorují z věže. Po chvíli jsem šel do kajuty. Byla na stole večere chleba uzené a okurky. Bylo to dobré. Nemohl jsem usnout. Otevřel jsem lahev vína a potom druhou a usnul jsem.

Musel jsem se pousmát, že mne Arzén odhadl. Visky už tu nebylo. Myslím, že zamířila na můstek i mezi obyčejné námořníky. Určitě jim ho kapitánka nedala najednou.

Po chvilce euforie na mne padal splín a deprese z událostí na břehu.

Byla bouřka. Pro personál torpédoborce zcela rutinní záležitost, pro mne žaludeční děs, blil jsem a sral, kudy chodil a pil, pil jsem hodně vína, v domněnání, že mi to pomůže. Když jsem byl v rauši jsem nevěděl, jestli mám nevolnost od mořské nemoci nebo od vína, protože se tu točilo a houpalo cokoli.

Strávil jsem hodně času na palubě. Až šestimetrové vlny, tříštící se o příď torpédoborce. Zdálo se mi, že jsem dobyvatel, vítěz nad

všemi živly. Ještě že jsem měl gumák. Na palubě jsem byl sám, nikdo z posádky tam nebyl a kontakt jsem měl dva dni pouze s kuchařem. Opravdu jsem měl pocit, že jsem na lodi opravdu sám. Věděl jsem, že mne občas z velitelského můstku pozorují.

Prošel jsem už celé plavidlo a všiml si na pravoboku postranního železného malého schodiště, které se couralo až do vody zrezlého, ojiňného chaluhami a různými trávami z moře.

Připadalo mi jako brána na Rabínově hoře, cesta do jiného světa, do podzemí či podvodí a představoval jsem si, že hlouběji musí být klid a rozhodně jinak než na oceánu.

Střídal se den s nocí a přesně podle předpovědi začala bouře utíchat. Vyšel jsem ven až večer, odpoledne jsem usnul a probudil se v kajutě a něco se mi nezdálo.

Ano, houpání přestalo, zdálo se mi, že se nic nepohne. Vyšel jsem na palubu a skutečně, loď plula, moře se malinko pohupovalo, netvořili se ani bílé vlnky. Lehounce, jak ve vaně jsem slyšel šplouchání. Začínala krásná noc.

Vyžebрал jsem od jednoho námořníka lehátko a dal na pravobok, kam nedohlédlo oko řídící věže a koukal se vzhůru.

Úžasná bezměsíčná noc zalila moře stříbrem a vycházejícími hvězdami, kterých postupně přibývalo a já jako nikdy před tím viděl opravdový vesmír, počitatelnost hvězd, nic krásnějšího ani na statku kolem Tarna Máre jsem neviděl.

Myslel jsem si, že není jasnější nebe než na Vagašu u Rabínovy skály. Mýlil jsem se.

Nostalgie, viděl jsem ty, kteří odešli z tohoto světa přede mnou, v průsvitné dimenzi živé a každý měl k dispozici nekonečný prostor. Vibrovala ve mně myšlenka. Orloj nemůže být náhoda.

Koukal jsem, ostřil do nejvzdálenějšího vesmíru, nemohl jsem se vynadívat. Chtěl jsem podat svědectví, sdělit a říkat; zvedněte oči lidi.

Nevím, jak dlouho jsem civěl, bylo docela teplo, čas pokročil.

Najednou nad sebou jsem uviděl tvář kapitánky.

Opírala se zádoma o zábradlí přede mnou.

Bílá námořní uniforma, vlasy sčesané nahoru pod kapitánskou lodičku. Připadala mi z budoucnosti světa, z vesmírného plavidla.

„Neruším?“

„Počkejte, počkejte ještě chvíli, ať si vás zapamatuju. Patříte tam do hvězd, jste okouzlující, krásná jako hvězdy nad váma. Kapiténe.“

„Jsem Nikolas, Nikol říkájí mi Nikol.“

„Já jsem Áron, budeme si tykat, nebo ti mám před posádkou vykat.“

„Ne, není to nutné, Árone.“

„Zůstaň Nikol, ještě chvíli.“

Usmála se, lichotilo jí. Byla úžasná. S osamělejma chlapama na moři, nevím.

„Nebojíte se chlapů a každé, každé by vás chtěl mít v posteli. Nejsi přece mořskej vlk vlastně mořská vlčice.“

„Ano a i kdybych, jsem to já, co si může vybírat.“

„Plavby jsou dlouhé, Nikol, je tě škoda, měla bys být mezi lidma, aby se na tebe mohli dívat.“

„Mně služba vyhovuje, Árone, nejsem pořád na lodi, třeba dva měsíce jsme v přístavu a já vůbec na loď nevstoupím. Mám hodně přátel.

Znala, spíš znám i vašeho syna,“ a upravila si vlasy.

„Andres, Andrej je váš syn.“

Uhnul jsem zrakem.

„Ano,“ řekl jsem. „A kde?“ „Dělali jsme spolu navigaci, když jsme šli dobrovolně do armády. V akademii byly rychlokurzy a odešla k námořnictvu a on k letectvu. Dělala jsem na něj oči, byli jsme možná víc než přátelé. A potom.“

„Co potom?“ otázal jsem se..., „potom, co spadli nad kanálem se zamiloval do jedné ženy, Sáry, myslím, že se jmenuje Sára shodou okolností Hyschová.“

Připadalo mi, že její postoj znám. Až po chvíli jsem si uvědomil, že je jako bohyně co se dívala na zem před sebe se stočenou hlavou s čtvrt úsměvem. Byla překrásná žena v prostředí vesmíru. Zdálo se mi, že si lze představovat Panu Marii. Vzdychl jsem.

„Hm Hysrchová, ano. A měla dceru Rebeku. Nevím, jestli byla Andrejova nebo ne.“

Poslouchal jsem ji. A ona čekala na odpověď.

„Já vím i kam máš namířeno, no nevím proč, proč se vracíš do Tarna Máre.“

„Jak je to možné, že víš...“, ukazoval mi místo na speciální mapě, Andrej, odkud jste, že tam má svůj domov, ukazoval mi to na mapě,“ zdůraznila.

Bylo chvíli ticho.

„Víš, Sáro,“ bohyně se na mně dívala.

„Nikol Sára, Sára je moje žena.“

Dívala se na mne a bylo znát překvapení.

„Ano Sára je moje žena, přijel za ní, protože jsme se měli moc rádi, mám ji rád i teď,“ odmlčel jsem se a zahleděl do hvězd.

„Andrej, je dlouhý příběh, je můj syn a není, když byl malý tak jsem jej, když mi kamarád umřel, vyzvedl z hor a osvojil jsem si jej, je oficiálně můj syn. Ana jej miluje a on dělá otce Rebece, tak je to Sáro, promiň Nikol.“

„Nevěděla jsem, nevěděla.“

„Nevadí, můj problém Nikol a necháme být.“

„A proč se vracíš, Árone?“

„Dlouhé povídání, Nikol, mám svoji duši vrostlou do čarovného místa. Když bych ti řekl, že jsem ji viděl, mluvil a dotýkal se svojí duše podobně, jako mluvím s tebou, nevěřila bys mi.“

Nic mi neřekla, ani ano ani ne.

„Nikol, já si mohu za život sám.“

„Árone, pověz mi, kam se vracíš a jaká je tvoje duše?“

„Nechci se chlubit, moje duše má jméno, jmenuje se Nahha Channach a je krásná, ne jako já, co má v obličejí kámen a vytesané..., řekni mi, ty ses nebála za války?“

„Ano, bála jsem se Árone, a všichni co byli na neckách. U mne to bylo možná jinak.“

„Jak jinak?“

„Moje rodina zůstala tam.“ podívala se do hvězd, „zůstali jsme dva já a můj bratranec a okamžitě jsem šla... Pomsta Árone, každého Němce bych zardousila a je mi jedno jestli má vinu nebo ne. Chtěla jsem sejít po schůdkách do moře a jít za nima a zvrátila hlavu opět směrem k obloze, byli tak hodní a milí lidé.

A potom jsem se mstila a zůstává to ve mně i dnes, Árone.“

„Máš pravdu Nikol, ano těch mrtvých.“

„Viš, Árone, dodnes nedovedu pochopit, proč se naši nebránili, i kdyby přitom zemřeli, přece nechodili by jako stádo na jatka.“

„Třeba za to může víra a náboženství.“

„Ne, to určitě ne, tolikrát můj národ bojoval za svou existenci. Je to divné.“

„Ano,“ dopověděl jsem.

„Neodpověděl jsi jaká je tvoje duše?“

Podíval jsem se na ni.

„Je krásná a milá jako ty, Nikolas. Slíbila mi, že až projdu tam, kde jsou, povede mne za ruce. Dlouho se mi neukázala. Volal jsem jí, volal, slíbila mi, že mne neopustí a já jí cítím, že je zde i tady a teď, a je možná krapet i v tobě Nikolas.“

Usmála se.

„Nevadí ti, že se se mnou bavíš?“ a pokynul jsem hlavou k řídící věži, „možná že chlapi, co s tebou tráví měsíce na lodi, mi nebylo jedno, že se cizí hajdalák baví s tebou.“

„Možná, Árone, já jsem kapitán po Bohu.“

Otočila se a dívala se na moře. Vstal jsem a přidržoval se zábradlí. Dívali jsme se mlčky na stříbrné rtuťové vlny. Cítil jsem její spjatost z oceánem, jako já jsem měl kořeny v Tarna Máre ona je měla v hlubinách oceánu.

„Jsi statečná, Nikolas, řekl jsem a upravil pár loken, co jí spadly spod lodičky „a věřím, že budeš šťastná.“

„Jak to víš, Árone?“

„Mám podivnou moc. Co jsem roky strávil na Vagašu kolem Rabínovy skály, mám podivnou moc, možnost vize a já vím, že budeš šťastná.“

„Děkuji ti, Árone. Za čtrnáct dní, pokud to dobře půjde, zakotvíme, Árone.“ Nevím, co ta věta znamenala, věděl jsem to velmi dobře.

„Nikolas,“ podíval jsem se jí do očí, „co jsi dělala, než jsi odešla k armádě?“

„Studovala jsem na gymnáziu Árone a potom na konzervatoři.“

„Odlišné, co teď děláš.“

„Ne. Hudbu mám ráda dodnes, cítím a vidím ji v oceánu, dobíjí mne to.“

„Co ty Árone?“ Docela mne otázka zarazila.

„No, já vlastně všechno a nic, chtěl jsem být,“ a na chvíli jsem se odmlčel, „po gymnáziu, do semináře, do kněžského semináře.“

„Ty jsi chtěl být knězem?“ podívala se na mně jako by nevěřila a otevřela svoje oči dokořán.

„No a nedopadlo, odešel jsem.“ na chvíli se odmlčel, „odešel jsem a pak jsem dělal možné i nemožné od učitele po sedláka, domovníka a rentiéra a já už nevím co, dost jsem pil.“

„Máš rád hudbu?“

„Ano moc, Nikolas, třeba opera Verdiho Nabuco a chórům pláče, to mi nevím, proč zvlhnou oči, je to pravé a dojemné a potom,

potom Čapkovského klavírní koncert B mol a Labutí jezero, já vím, že je to zprofanované a obehnané, že bych měl před tebou se vyta-
hovat se znalostí říct neznámé dílo, ale tak to není, mám Čapkov-
ského rád, je to moje hudba, moje krev, slovanskému srdci nejbližší.
I rozevlátý Beethoven...

„Proč Čajkovskij?“

„Je to dojemná, vypovídající nostalgická smutná vzpomínková,
má svoji duši, která mne vždy osloví a pohladí.“

„Mám desky, na můstku můžeš...“

Přerušil jsem ji, „ne máš svoji posádku a mají práci, nemají čas,
náladu poslouchat mne a hudbu, která není možná pro ně moderní.“

Nic na to neříkala.

„No nic Árone zítra je poslední den plavby, pozítří vykládáme
v přístavu. Oni by byli rádi, kdybys přišel na palubu zítra večer,
děláme malou oslavu, tradice, když jsme se vraceli domů.“

Tiše dodala: „Z války živí a zdraví.“

„Čím jsem si pozornost zasloužil.“

„Možná bednama whisky,“ usmála se.

„Jo, přijdu. V kolik?“

„Uslyšíš.“ Políbila mne a zmizela jako večernice.

Následný den jsem *prolendil* na palubě, kde jsem si už pamatoval
každý šroub a matku, dokonce jsem zkoušel systém odpalovačů hlu-
binných bomb. Na můstku museli ze mne mít dobrou srandu, když je-
den sud se na mne převrátil a já byl mokrej od vody s vyjetým olejem.

Schyloval se večer a já bendil občas na palubu, jestli se něco ne-
děje. Nedělo se nic, možná, že byla změna, jiné úkoly. Šel jsem do
kajuty s tím, že si dám hlt vína na spaní a přemýšlel jsem už, jak se
dostat do Tarna Máre, na Hoštku a Vagašu.

Upoutal mne ohromující zvuk a v otevřeném okénku se rozjas-
nilo. Bylo poměrně hodně teplo.

Celý torpédoborec se chvěl pod ampliony, ze kterých se vyhlašovala pohotovost, a rozechvíval se úvodními tóny, které jsem bezpečně poznal. Byl to Pláč židů z Verdiho opery Nabuco.

Hudba se rozezněla po celém moři tak, že i Poseidon ji musel slyšet, hudba moře. Co moře, musel to slyšet celý svět i s klenbou nad ní.

Vyšel jsem v košili a v krátkých kalhotách na zadní palubu. Nic se nedělo. U vrhačů na zádi paluby jsem uviděl, tři důstojníků a dvanáct námořníků opírající se o zábradlí nebo sedící na prázdných sudech od hlubinných min. Důstojníků pro mne přišel.

„Pane Hyrsch, pojdte,“ a posadil mne na velkou lavici.

„Náš kapitán vždycky na konci plavby pořádá malou oslavičku s půlnocí, že jsme dorazili živí a zdraví na konci cesty,“ vysvětloval...,“ a dneska je to i pro vás.

„Díky.“

Bylo тихо a tma. Námořníci dopíjeli zbytky, co měli whisky i v co teklo. Nebyli vožralí.

Nastalo тихо a tma. Bylo slyšet drobné šplouchání vln a do něho vtrhávali první tóny, jemné tony Čapkovského Labutího jezera.

Předehra, která sílila. Nikdo nedutal a já věděl pro koho to je. Najednou se rozsvítil jeden z protiletadlových reflektorů z můstku, až skoro oslnil a jeho kruh vykreslený na palubě putoval k pravoboku.

Byly tam ji zmiňované železné schůdky, přivařené přímo k boku lodě, které končily těsně na hladinou, zkorodované, pokryté chaluhami a jiným mořským bordelem a havětí. Já jsem se na ně tehdy bál vstoupit, protože byli slizké, srabsky jsem se bál o život.

Uviděl jsem korunku plnou zářících diamantů a pod ní vznešenou okřídlenou labuť Odetu, rodící se vstávající majestátně z moře, začínající pomalinku máchat mokřými křídly skutečnou mořskou vodu, co z nich kapala a tříštila se jako kapky, perly v záři prudkého světla o vlny. Slyšel jsem plácání jejích křídel, které jsem odposlouchával na náměstí, když jsem krmil holuby.

Námořníci zůstali oněmění a strnulí v úžasu. Zdálo se mi, že se probouzí moje bohyně z uložené na statku, že z hedvábného *hame* se stal obraz života.

Chápal jsem to i jinak co tím Nikol chtěla vyjádřit, Pochopil jsem to. Židovský národ se probouzel do svých ideálů.

Labuť oděná v průhledné košilce, opásaná obručí ze stuhu, sukénky, která nebyla splývavá, načechraná.

Evidentně bez spodního prádla. Byly vidět trčící bradavky i její šero klínu. Výraz Odety ve tváři, její bolest nad ztrátou všech blízkých v koncentráku to bylo v tanci.

Rozsvítily se protiletecké reflektory, kužely a sloupy pásly po obloze, říkali:

„Pojďte, nechte práce, hvězdy živé i neživé, pojďte se podívat na radost a krásu.“

Létala po palubě. Neexistovala přitažlivost a nedotýkala se nohama paluby. Tiše jsem zapomněl na celý svět a šeptal, moje duše, *moja duša*, Channach Nahha. Chtěl jsem na ní zavolat. Nahho Channach, tady jsem, nepřehlédni mně.

Chtěl jsem si vypálit každý okamžik nekonečna. Moje snění přerušil potlesk a pískání a ovace, žádost o přídavek.

Sklonila korunku před velitelským můstkem a ozvala se hudba přídavku. Tančila sotva metr od námořníků. Hudba končila a doprovázela je spolu s jedním reflektorem k železným schůdkům. Zmizela do moře a reflektor zhasl. V tu chvíli každý živočich i ryby i chaluhy by jí chtěli obejmout.

Námořníci kupodivu byli disciplinovaní, spíš stáli jako děcka co čekají na lízátko nebo bonbón.

Světla se plně rozsvítila a byla nasměrována na zadní palubu. Nikolas, kterého již na sobě měla dlouhou sukni s dvěma modrýma rantlama a se Odetinou stuhou kolem pasu s kazajkou která

zdůrazňovala její trojúhelník od pasu nahoru s korunkou ve vlasech, pro všechny stála pořád v průhledné košilce. Oblečení pro řadu námořníků neexistovalo.

„Děkuji námořníci, zítra vyložíme a plujeme domů. A kdo si chce se mnou zatančit,“ nestačila dořít a hudba z můstku začala hrát valčík.

Prvně důstojníci a potom námořníci, každý z nich obkroužil jedno kolo, někdo profesionálně někdo jen tak.

Na každého se usmívala a všiml jsem si, že ji drželi v mozolnatých slaných rukou jemněji než svátost. Nemohl jsem se zbavit dojmu, že je dokonale ovládala a manipulovala, byli jejími dobrovolnými otrocky. Byla pro ně bohyní, včelí královnou, které by nedovedli jí nic odepřít.

Milovali jí. Měl jsem podezření.

Valčík pomalu utíchal a z amplionů ozvalo se:

„Připravte se zítra na vylovení, dobrou noc námořníci, díky kapitáne.“

Poslední valčík, světla pohasla, přišla pro mne.

Nechtěl jsem jít tancovat. Jednak bylo dost zájemců.

Už jsem myslel, že představení končím. Nade mnou nade mnou se rozzářila diamantová koruna jako hvězdy na obloze.

„Smím prosit?“

Podíval jsem se rozpačitě kolem sebe. Námořníci poslušně mizeli. Tak jo. Pluli jsme i torpédoborec plul a celý vesmír nade mnou i pode mnou se otáčel. Ona lehounká jako pápěří. Nemusel jsem se snad jí nedotýkat, zdálo se mi, že jí stačí i voda, aby ji nadnášela.

Oči Odety i výraz, bílé řady zubu v lehkém profesionálním úsměvu, korunka, ano, tancoval jsem s královnou mořského i podmořského světa, tancoval jsem s Channach Nahhou.

Nutkalo stát se jejím dobrovolným oddaným či otrokem opájen krásou a inteligencí něžností v každém okamžiku.

Nic jsem nezažil... srdce se mi zahalilo do mořského oparu, ovlažovalo mne a zapomínalo na rány alespoň pro tento okamžik. Opět jsem viděl a volal svoji duši.

„Nahho, Nahho Channach, jsi to ty?“

Usmála se a neodpověděla, hudba dohasínala.

„Posadíme se ještě?“

„Půjdem si sednout.“

„Ano,“ vědom si toho, že nejsem tanečník. Omlouval jsem se. Sednula si těsně vedle mne, přimáčkla se celou silou.

Reflektor, který nás nenápadně sledoval... mávla lehce křídlem na můstek a on se pomalu zhášel, ještě bylo vidět žhavení.

Ano, Nikolas lehce máchl křídlem a další sledující reflektor se obrátil a směřoval do oblohy. Na zadní palubě torpédoborce bylo už příjemné přití, světlo, které neoslňovalo, zároveň bylo vidět.

„Přinesu krapet vína.“

„Ano, Árone.“ Hrudník rozpínal a zapínal zrychleně, protože tančit v jednom kuse s třiceti námořníky a Odetu byl opravdu sportovní výkon. Přišel jsem zpátky se dvěma skleničkami a nalil víno. Vypila ho jako vodu a nechala si dolít.

„Měla jsem žízeň.“

Víno jí trochu vypnulo tvář. Živá socha bez chyb.

„Byla,...jsi překrásná, a připomněla jsi mi...“

Odmlčel jsem se.

„Koho?“

„No, moju dušu Nahhu Channach.“

Usmála se.

„Jenže já nejsem Nahha jsem Nikolas.“

„Žena. Krásná žena. Okouzlující a inteligentní, víc než žena,“

„Ale Árone.“

„Víš, tobě zde lidi právem patří, Nikolas, pozoruju je, jak se na tebe dívají a chovají jak zamilovaní a jsou mladí.“

„Ano, většina sloužila za války na lodi, bývalí vojáci Árone.“

„No, mně se zdá, že je manipuluješ, přitom tě mají všichni rádi.“

„Ale Árone, ty jsi větší manipulátor než já,“ a usmála se.

„Chceš se zeptat, jestli jsem za dlouhých plaveb s někým, jo?“

„Odpovím ti. Ano, měla, jsem žena, a když mne mají rádi...“

„Víš, nic ve zlém, loď, připadá mi jako úl a ty jsi včelí královnou.“
Usmála se.

„Na šífu jsou jiná pravidla, já jsem kapitán. Poslouchají mne na slovo a s respektem.“

„Ty se nebojíš?“

„Čeho?“ „No, tančila si, že tě neznásilní, když tančíš nahá po měsíční cestě, kdy jsi jediná žena, měli péro až v krku.“

„Nebojím se, Árone. Možná, že by to znamenalo i smrt pro námořníka od ostatních, spíš je problém se žárlivostí. Ve včelím úlu se taky srovnají.“

„Zvláštní svět, tvoříš si sama pravidla.“

„Možná ano, nikdo se jim nevzpírá, jsou dobrovolná, se mnou plují, já je nenutím, v přístavu i doma si můžou vystoupit a zase nastoupit, jak chtějí. Chtějí ano, dokonce mám problém, aby šli domů, a zůstávají na lodi, třebaže znovu vyplouváme až za tři týdny. Čekají až, až se královna vrátí.“

Usmála se a já jsem nevěděl, jestli žert mám pochopit nebo je holou pravdou.

„Nežárlí na tebe nebo mezi sebou?“

„Možná ano, nevím?“

„Ty chceš, Nikolas?“ „Možná.“

„Viděl jsem tě tančit, obdivovalo by tě hodně lidí v divadle a tak...“

„Možná Árone, třeba v budoucnu.“

„A co ty, líbím se ti.“

„Ano, Nikolas, závidím námořníkům, ale já se nechci stát tvým dobrovolným otrokem.“

„A chceš se se mnou vyspat?“

Začal jsem kašlat, abych zakryl rozpaky.

„No tak, Árone, nazvala jsem pravým jménem, na co myslíš.“

„Víš, já jsem na tom hůř než ženská, potřebuju ždíbet, ždíbet lásky Nikolas.“

„Ty mne přece obdivuješ.“

„Ano, zítra budu pryč nechci komplikovat. Ano jsi krásná, chtěl bych, s tebou...“

Usmála se a políbila.

„Co by tomu řekli tvoji námořníci.“

„Nic, Árone věř mi.“

„Jsi krásná a já opotřebovanej, bez jiskry bys... Víš, bojím se tě dotknout, dotýkat.“

Napila se vína a i já.

„Mne viděli dneska v tanečním úboru, když je teplo, opaluju se nahá na spodní palubě a námořníci, znají každý můj kousek těla, každý,“ usmála se.

„Pojď, půjdeme ke mně.“

Vstala a vzala mne za ruku. Šel jsem za ní vlastně jako dítě, kterému se nechtělo do školky, pejsek. Cestou na palubě jsme míjely námořníky, kteří uctivě zdravili svou kapitánku.

„Dobrou noc kapitáne,“ odpovídala, děkuji nebo vám taky. Nikdo se nepozastavoval nad tím, že mne vedla za ruku. Bylo něco normálního a mně se zdálo, že mne nedrží za ruku, za...“

Vešli jsme do prostoru pod věží, kde byla jídelna, vchod do dlouhé chodby v podpalubí. My jsme šli nahoru na můstek.

„Nejdem do kajuty?“

„Ale ano, Árone, já ji mám nahoře.“

Šli jsme chodbičkami sotva pro jednoho. Po stěnách s kabelami a červenými uzávěry a koly od vodotěsných dveří.

Byla to spleť smět chodeb a chodbiček, železných schůdků, prolézaček osvětlovaných pouze nouzovým osvětlením. Vyhýbal jsem se námořníkům, kde jsme se třeli o sebe, a odpovídal, spíš přizvukoval na přání, dobrou noc kapitáne.

Přesto se mi zdálo, že pořád stoupáme výš a výš, že už to není možné. Poslední přímá chodbička. Nikol otevřela obhrouhlé těsnící dveře.

Žasl jsem. Byly jsme až nad můstkem v místnosti a tři krát čtyři metry. V podstatě pozorovací protiletdecké stanoviště, skleník nad můstkem, který jsem si dříve nevšiml, nebyl z paluby vidět. Na kraji byly tři křesílka ve směru k přídi, prostorný lampičkou osvětlený navigační stůl.

Lůžko poměrně širší než měli v kajutách, psací stůl skřínka na oblečení a visící uniformy se zlatými prýmký, umyvadlo a měřicí přístroje, sextanty, dalekohledy, na podstavci a triedr visící na šáni mezi skly. Strop byl ze skla.

„Můj domov, Árone.“

Sundala si propínací sukni a kazajku. Opět Odeta s korunkou.

„Pomůžeš mi,“ a otočila se ke mně.

Cítil jsem její ořechovou vůni mísící se s mořskou solí.

„Korunku sundej mi korunku.“

Byla pečlivě zaháčkovaná. Stála přede mnou po celou dobu a já neškodně, co možná sundával korunku, jemně. Dívala se na mě labutíma velkýma očima, prohlížela si mne jako kořist, zvířata, vlci u Rabínovy skály.

Konečně jsem sundal korunku. Vytáhla si sponky. A já poprvé viděl její vlasy, které se leskly jako stříbrná hladina s hvězdami kolem, vodopád. Měla je až po kyčelní klouby jako mořská panna.

„Pojď je pozdě. Sedneme si. Sedl jsem si a ona nalila skleničku whisky.“

„Na nás“ a cinkl jsem, „na nás Árone.“

„Na tebe, Nikol.“

Bylo ticho. Teprve teď jsem se mohl věnovat okolí. Pod náma nic, poziční světla. Obrysy torpédoborce byly sotva viditelné. Na pravoboku obrovský měsíc, obrovský, že jsem jej viděl poprvé v životě a od něj stříbrná cesta po ne vodě a po rtuti. Nad náma celý vesmír, celá mléčná dráha, hluboká dopodrobna malinkatých miliard hvězdiček a světelných závojų. Byl jsem v úžasu. Krása, kosmická loď plující vesmírem.

„Nikol krása a ty v ní.“

„Ano Árone usínám v nebi.“

„Jsi jako moje Nahha Channach, tam ona má domov, *moje Duša*.“

„Nejsem Árone, já jsem z masa kostí a taky, taky budu stárnout, nebudu pořád jako teď, já vím. Já bych nechtěla zestárnout, já bych chtěla odejít mladá mladší, sestoupit potom po těch schůdkách tam dole, do věčného ticha a vznášet se na hladině i pod ní, jako pěna a dívat se.“

„Víš, že jsem měl stejné pocity, když jsem u nich stál a bál jsem se, bal o život, jsem srab.“ Vzpomínka mi ulétla na most s Andresem.

„Ty Árone, ty jsi se bál o život, já myslela, že to máš vyřízený.“

„Myslel jsem si to Nikol, ale když přijde ten okamžik, každý chce žít, každý se bojí.“ Zamyslela se.

„Já vím.“

„Ty, ty jsi ještě mladá a okouzluující.“

„Já vím. Všichni, skoro všichni Árone jsou tam mezi hvězdami, já je cítím, já je vidím, milí lidé, které jsem měla ráda a já, já jsem tady, oni by měli být místo mne, zasloužili by si život, ne utrpení, kterém prošli.“

V přítmi jsem viděl, jak se jí zaleskly slzy.

„Hodně jsem přemýšlela, jestli nemám jít za nima.“

„Oni by to tak zatím nechtěli, Nikolas, oni by chtěli, abys byla šťastná, drží ti palce.“

„Já vím, nejde zapomenout.“

„Nechtějí zapomenout a chtěli by, abys byla šťastná.“

„Ano, já nevím Árone.“

„Budeš šťastná, já sedlák z Vagašu to vím.“

Usmála se.

„Říkáš?“

„Ne Nikolas, co jsem byl na Vagašu, cítím, že mám v sobě sílu, že co řeknu se vyplní, ale úplně jinak, než jsem si, představoval, ale vyplní se.“

Díval jsem se do vesmíru a poznamenal jsem.

„Vždyť není náhoda taková krása.“

„Není,“ souhlasila Nikolas.

„Pojď, lehni si vedle mne.“ Lehl jsem si na záda a objal jí.

„Já, já Árone tady jsem abych měla hodně dětí za ty co museli zemřít. Budu v nich pěstovat nenávist, tak jako za války oplácela jsem, já vím, že to není správný. Nechali jsme je z potopených lodí připlout a připlavat až k nám a potom jsme odpluly. Dodnes slyším nářek a pláč a utrpení námořníků, co provedli nám.“

Nic sem neříkal. Uvědomil jsem si kolik toho Nikolas má za sebou.

„Já je budu vychovávat k pomstě.“

Bylo ticho.

„Já Nikolas, já ti to nebudu rozmlouvat. Snad támhle,“ a díval jsem se hluboko do vesmíru, „snad na nás záleží alespoň proto, že můžeme obdivovat krásu, divadlo. “Je mi s tebou dobře Árone.“

„Mně je taky. Ale zítra se rozloučíme.“

Přitiskla se ke mně svoji pozici, schoulila do klubíčka.

„Proč, proč se rozloučíme Árone. Už se nikdy nevidíme.“

„Kdo ví, něco mi říká, Nikolas věřím, že se uvidíme jednou i tam.“ a ukázal jsem na nepatrnou hvězdičku, uvidíme se.

„Budu se tam dívat.“

„Já taky a tam se určitě sejdeme.“

„A ty, Árone proč vlastně jedeš na Vagašu do Tarna Mare, máš tam ženu?“

„Asi ne Nikolas, je tam jedna žena Inna, ale ta ...je to dlouhý příběh jestli chceš, tak ti ho ve stručnosti řeknu.“

„Tak jo.“

„Ale až...po milování. Objala mne. Milovali jsme se, potřebovali jsme jeden druhého, spřízněné podobné duše.

Potom jsem začal povídat o skále o třech zmiích, o teplém kameni a vlčích a o tom jak cítím jak kořeny rostou v podzemí.

Uvnula a já si povídal možná pro sebe a zdůvodňoval pro sebe proč se vracím. A bylo ráno, respektive vzbudilo mne mohutné houkání sirén a remorkéru. Vstal jsem a sedl jsem si do křesílka uviděl jsem břeh a remorkér, který nás táhl do přístavu.

Byl to zvláštní pocit, země. Vracel jsem se z vesmíru opět na zem. Nikolas nikde. Věděl jsem, že bude řídit přistání na můstku. Oblékl jsem se a hledal cestu na palubu, kde vládl čilý ruch a jediné já jsem byl bez práce. Pohlédl jsem na můstek a zamával. Byl jsem si jist že mne vidí. Bylo načase se sbalit. Konečně loď drncla o molo a spustili se schůdky. Stál jsem na palubě a potřásl si rukou s námořníky i důstojníky, kteří mi v angličtině přáli šatnou cest. Pár slov jsem vědě a tak jsem jim to vrátil.

Přicházela Nikol v uniformě jako když pro mne přijela.

„Něco jsem ti přinesla.“

Byla to pečlivě složená nová uniforma námořníka.“

„Děkuju Nikol. Tak tedy, já pro tebe nic nemám. Mám tě rád Nikolas a nikdy na tebe nezapomenu.“

„Já taky, ještě se uvidíme Árone Hyrschi slíbil si, když ne tam,“ a lehce mávla křídlem nahoru do oblohy.

Políbila mne před mužstvem na obě tváře a pak zasalutovala. Na břehu jsem se otočil stála na boku a zamávala mi i vedle stojící námořníci. Za chvilku jsem zmizel v Terstu v uličkách přístavu. Mne čekala dlouhá cesta vlakem přes Budapešť do Tarna Máre a jí přes moře do Haify a potom přes oceán domů. Bylo mi smutně. Hodně lidí, sedl jsem si na lavičku měl jsem před sebou klečícího Andreje, Sáru s malou Rebekou. Viděl jsem jak stojím sám ve křoví a pozoruji svého syny.

Chtěl jsem se rozběhnou zpátky. Zdálo že jsem udělal chybu, namyšlený, kromě toho, že mne hryzalo svědomí a měl jsem pocit nespustitelné viny, myslel jsem, myslel, že jsem měl sejít po železnejch schůdkách dolů, do ticha a chvíli plavat než by zmizel torpédoborec a vidět, jak odplouvá můj život a čekat až přijde okamžik až nebudu moct, a ponořím se únavou, odpoutám se od světského života a ucítím ruku Channach Nahhu, jak mne vede nad hlubokou mořskou propastí mezi hvězdy, kde se znovu setkám s těmi, které jsem a mám rád.

Bloudil jsem uličkami Terstu, nakoupil jsem jídlo na cestu. Snažil jsem se vnímat okolí co nejvíc, abych nemusel myslet nad tím, co mne čeká. Nevěděl jsem co mne čeká a nepřikládal jsem důraz na to.

Nevyrovnaný bez cíle, připadalo holostí. Těsný poválečný stav, na rozdíl od Ameriky, bída i hlad, žebráci, omšelé a zastaralé, děti v ucáraných košilkách které se málem rozpadaly, stálý řev a křik jižanských národů, žádné úsměvy, pozůstatek války, pouze mladí lidé se občas usmáli.

Nakoupil jsem jídlo na cestu a čekal na nádraží. Jel jsem do Budapešti, hodiny a hodiny, krajiny se nejasněně střídali a já jel.

Nedařilo se mi usnout. Sledoval jsem lidi kolem sebe snažil jsem se odhadnout osudy cestujících, aniž by jsem se je na něco ptal. Hlavně, že se něco dělo.

Když jsem přijížděl do Budapešti sedl jsem si na náměstí poblíž Dunaje a pozoroval poměrně silný proud.

Kam teď Árone Hyrsch, kam?

Připadal jsem si na křižovatce osudu. Zpátky to nedávalo smysl, svou hrdost bych překousl, na severozápad do Ilavy bych mohl, měl jsem ještě dům i když nevím, možná Šulcovi odsunuly a bydlí tam komunistickéj správce nebo Halže do Tarna Mare na statek, Inna, bože Inna a kdoví, nemusí být sama, možná, že si někoho našla, bylo přirozené, nemohla vědět, že se brzy vrátím.

Vagašu, jediné Vagašu. Moje území, co jsem měl koupeno, moje salaš. Vzpomněl jsem si na chyšku, poslední chvíle, zapáchající hni-sem, vlčice co mi lížou rány, Andrej, co pro mne přijel.

Volával jsem Nahhu Channach na skálu a cestu na vrata z první i druhé strany na roztrhanou Baruch Lámed.

Jediné místo na světě, které pro mne připadalo v úvahu, ne že bych se hodně těšil, místo mojí existence. Znovu jsem litoval toho, že jsem nesestoupil, tam, kde vystoupila moje labuť.

Vzpomněl jsem si na Nikolas, měl jsem ji před očima. jak říkala, že nechce zestárnout, že chce odejít mladá.

A já, já si připadal jak Ahaswér, dát mi do ruky poutnickou hůl, nikde jsem neměl klid, pořád se mnou šilo a u ničeho jsem nevydržel. Tak by to mělo být až do konce?

„Nahho, Channach, Nahho řekni mi,“ a čekal jsem, že se za mnou objeví, nebo, že ji uslyším.

„Nahho, Nahho, kde jsi, kde jsi moje odpovědi.“

Nezbývalo, než se rozhodnout sám. Tarna Máre, zapomenutý kraj v Karpatech, zapomenutý jako já a bližší mi jako kajuta pod hvězdami Nikolas.

Byl večer a já se podíval na nebe. Nebylo jasno a v měsíčním svitu, kouři od lokomotivy, byla obnažena část mléčné dráhy a sotva problikávající moje hvězdička.

Nikolas, díváš se tím směrem nebo jsi ve svém království úľů a už zapomněla v náručí důstojníka.

Čekala mne ještě dvoudenní cesta. Byl jsem celej rozlámanej. Stál jsem na nádraží s jedním kufrem. Řekl jsem si, že tam přespím. Na stanici jsem se dozvěděl o podnájmu na noc u babky. Ráda si přivydělala, na nic se mne neptala, jestli nechci snídani. Řekl jsem, že jo. Vypil jsem si zbytky vína, co mi zbylo od Arzéna a spal jsem, po dlouhé době jsem se kvalitně vyspal beze snu.

Ráno mne čekaly smažená vajíčka a bílý kafe. Sbalil jsem se dobře zaplatil a vydal na cestu. Šel jsem pěšky, občas mne někdo svezl i autem a k večeru jsem dorazil na vyvýšeninu nad Tarna Mare. Sedl jsem si na kufr nedaleko od silnice. Bolely mne nohy.

Kam, kam teď, Árone, na statek nebo rovnou na Vagašu. Koukal jsem na podvědomou divokou krajinu, cítil jsem půdu, dobytek, sedláky, vlky tabák, seno a vůni kuchyně s nakvašeným chlebem.

Volba byla jednoznačná půjdu na statek za Innou, musím se připravit na to, že není sama. Pes, pes bude.

Snad jediný živý, který by mne mohl čekat. Došel jsem až pře vrata. Slyšel jsem. Aha bláznil.

Zabouchal jsem na vrata. Nečekal jsem, že se mi někdo ozve a kdyby se někdo ozval bylo by jasné..., slyšel jsem vrznout dveře v baráku a kroky, kdosi, někdo stál za dveřma.

„To jsem já Áron Áron Hyrsch, jestli jsi ty Inno otevři prosím.“ Slyšel jsem zámek a vrátka se pomalu otvírala.

Proužek světla z přenosné petrolejky se rozsvěcoval a záhy na mně skočil pes, kňučel a lísal se ke mně. Vešel jsem dovnitř.

„Ahoj Inno.“

Ticho a rozpaky.

„Já já jsem se vrátil, pokud tady někoho máš, přespím ve vejměníku a půjdu.“

Zůstala stát jako opařená.

„Ty, Árone ty jsi se vrátil.“

Objala mne.

„Ano Inno, vrátil jsem se a už nikam nepojedu.“

Došli jsme až k zápraží. Nešel jsem dovnitř, sedl si na lavici na tu svoji známou lavici.

„Jsem doma,“ řekl jsem. Nevěděl jsem, jestli někoho má nebo ne.

„Pojď domů Árone.“

„Máš, máš tam, nebo máš... Někoho?“

„No a i kdyby?“ Ptala se mne. Znělo to spíš jako odpověď. Podíval jsem se do země na psa, který mi ležel u nohou.

„Ne. Já, já když tak přespím ve vejměníku, nechci... jen si vezmu sebou psa.“

Bylo ticho. Sedla si vedle mne a já udělal to, co bych nikdy v životě neudělal. Položil jsem svoji hlavu na její rameno. Neucukla o objala mne.

„Co se stalo Árone?“

„Je na delší povídání Inno.“ Nic neříkala.

„Vrátil ses.“

„Ano,“

„Vrátil jsi se za mnou, Árone.“

„Nevím jestli mne budeš chtít Inno a jestli jsi ještě sama či spíš jestli máš ještě v srdci trochu místa.“

„Co myslíš?“

„Já nevím Inno, nechci... ubližovat lidem... třeba svou přítomností. Nechci být nikomu na obtíž,“ vzpomněl jsem si na klečícího Andreje na nábřeží.

Bylo ticho, to ticho hospodářského dvora, co jsem kolikrát vnímal, ticho, které jsem měl rád.“

„Věděla jsem, že se vrátíš Árone. Pojď domů.“

Poslechl jsem v kuchyni bylo příjemně.

„Dáš si čaj.“

„Ano rád.“

Rozhlížel jsem se jestli tam na první pohled neuvidím mužské stopy. Všimla si toho.

„Nejsem.“

„Sama.“

A bylo to tady. Obával jsem se toho. Kývl jsem hlavou a řekl dobře.

„Dobře. Inno, já nejsem ten, co by ti bránil.“

„Nejsem sama mám už tebe.“ Odpověděla mi.

„Stýskalo se mi po tobě.“

Chtělo se mi odpovédět mně taky, nebyl jsem si jist.....

„Myslíš, že spolu budeme žít Inno.“

„Ano Árone já chci.“

„Bude to takový všední život Inno.“

„Mne to nevadí. A tobě?“

„Já Inno, já jsem rád, že jsem tady a teď s tebou, ostatní už si nedovedu představit.“

„Cítím z tebe ženu.“

Ráno jsem vstal, nic nestalo, události nebyly, ticho.

Bylo ticho a každou chvíli se mi zdálo, že příběhne malý Andrej.

Místo toho přiběhl Aha. Inna už byla dávno v kuchyni.

„Dobrý den,“ pozdravil jsem a posadil se u stolu. Na něm byl chleba a máslo. Inna donesla bílý kafe. Bylo mi dobře. Kouskem oka jsem viděl nakresleného Andreje na královské židli.

Zabolelo mne u srdce, vrátili se mi výčitky. Inna zpozorněla.

„Co se děje Árone?“

„No Inno, mám pocit viny, že moje přítomnost ubližuje.“

„Povíš mi, co se stalo?“

„Ano, až a chvíli.“

Bylo slyšet praskání třísek a tikot odkrajujícího času.

„Inno, myslíš, chtěla bys abychom žili spolu a zestárli, já vlastně už k tomu mám blízko.“

„Co myslíš Árone?“

„Já nevím, opravdu nevím,“ a tiše jsem dodal, „nevím jaké je být ženou...“

„Blbý, Árone, být ženská. Ano chtěla bych být s tebou a zestárnout. Nebudu hezká a pružná Árone, vrásky budou přibývat a budu se hrbit.“

„U mně Inno, u mě budeš mladá, máš část mé duše. Je krásná, nestárne a potom, tvoje vrásky budou mými. I já zrovna nevypadám... i když si mnohé namýšlím.“

„Árone jde o tebe, ty jsi neposedný a netrpělivý, jestli skutečně chceš.“

Bylo selské ticho. Vědom si, že skončím sedlákem, který měl změnu, počasí a nedělní kostel a dřinu, s kterou jsem nepřeháněl, protože jsem měl dost peněz, abych nemusel dělat, vědom si ukrajování času a bezpředmětného hloubání řekl jsem.

„Chci.“

Křižovatka ze které vedla jedna z cest, malinká stezka bez nástrah. Báł jsem se, že nedovedu žít pod neustálým tlakem myšlenek. Žít bez přemýšlení, bránit se cizím podmětům a izolovat se od společnosti. Inna to uměla a nevěděl jsem jestli obstojím.

„Pomůžeš mi? Inno pomůžeš?“

„Ano Árone, půjdeme spolu, jsme se Sárrou zakleti ve skále, na zapomněl si?“

Pomalů jsem dojedl.

„Půjdu do města a koupím koně a krávu. Půjdeš se mnou?“

„Ano,“ řekla, což jsem nečekal. Jeli jsme do města, koupil jsem koně a vůz, gumák, tedy loukoťová kola pogumovaná a mladou kravku, dokoupil jsem pár slepic a zrnno. Prostě, aby hospodářství žilo.

Nikdo mne nepoznal, Innu ano a divili se, že je oblečená paní, selka, hezká a usměvavá. Přijeli jsme domů a zavřeli vrata.

Viděl jsem na Inně, jak má radost, připravila stáje a kurník a zavřela slepice, aby si zvykli. Koně byli trochu nervózní a hned jsme je pojmenovali. Uplynul týden dva tři.

„Chtěl bych se podívat na Vagašu,“ řekl jsem ráno, „pojedeš se mnou?“

„Ne Árone, možná příště, třeba bys tam chtěl zajet sám...“

Neodporoval jsem.

„Vrátím se brzy.“

„Vzal jsem zbytky s tím, že je dám vlkům na místo. Byla ještě mlha, ve vesnici jsem téměř nikoho nepoznal. Otáčeli se za mnou ale mne ani koně nepoznali. Řekl jsem si že zajdeme s Innou v neděli do kostela, aby bylo známo, že jsem zpátky. Údolím kolem řeky jsem dorazil do svazku salaší. Nic se nezměnilo, zvětralé staré ohradníky polorozpadlé chyše a salaše. Mířil jsem k mojí, Baruch Lámed.

Zaslechl jsem šramot a hluk a povozy.

Cigáni a neobvyklý jev, že se na konec světa zavítali. Znovu jednoduché malé žebříňáky s kruhovými obručemi. No neměly plachtovinu, spíš velké štráfy hadrů různě polátaných. Vozy byly taženy hubeným koníkem u každého, z některých se i kouřilo v železnákách, kamnech. Vpředu šel a vedl koníka cigán v typickém klobouku, spíš tvídové hučce, vzadu koukaly nohy malých dětí. Kolem se trousily cigánky v pestrých květovaných dlouhých sukních a s dýmkou v ruce. Svoboda a táborový dým oheň a kočování celého společenství. Rozdíl ad Ameriky. Každý znal své místo v koloně i kolonii. Zdravili mne na dálku.

„My se známe už jsme se viděli, když jme jeli,“ a mávl rukou směrem ke Rabínově skále. Já jsem přece Čudra.“

„Čudla písl a kolona sedmi vozů zůstala přibitá k zemi.

„Romale...Čudro kam?“

„Ech mudro páníčku, to tam kam nás nohy ponесou, až do cigánskýho nebe.“

„Čudro odkud jedeš, žil jsem roky, znám tu každý kout a každý kámen, přece cesta tu není, končí u skály a dál neprojede ani myš.“

„Ale páníčku cigán s vozem i hory přeलेze, jako v bibli, když máš lásku i hory přenesеš, my známe cestu, za horama máme klid, nikdo z lidí nepáchne, máme pár chatrčí a přečkáme zimu.“

„A jak, jak se dostanete...?“

„To není tvůj problém páníčku excelence, cesty cigánské páně vedou, a cigánský Bůh je na cestě. My projedeme skálou bratříčku.“

Podíval se na mne jestli tomu uvěřím. Posunul si hučku do čela.

„A odkud jsi ty padre? Cítím z tebe moře a ohromnou dálku za Tarna Máre.“

Odmlčel se.

„Máš pěkný koně,“ a společně s děckama je oplácával, jako by je od někudy znal.

„Kdybys potřeboval koně vím kdo by ti je prodal.“

Zapálil si dýmku.

„No nic páně Áronovo, dám se na cestu. Dáli náš společný Bůh uvidíme se.“ Překvapilo mne, že zná moje jméno.

Opět hvízdal a kolona se dala do pohybu. Zdálo se mi, že z jednoho vozu slyším zamečení kozy. Žádné tu nebyly. Sáhl jsem si na krk. Vzpomněl jsem si na Baruch Lámed.

Dala mi kamínek vyleštěný křemen s dírou uprostřed na kožené tkaničce. Dala mi jej přes krk.

„Je ze skály u vrat, bude tě chránit a vzpomeneš si na mně.“

Náhle jsem najednou viděl v starou totálně vráscitou tvář a oči, oči prázdné hluboké, oči slepé Réš, divné... díval jsem se za cin-kajícími povozy cigánského průvodu. Připomnělo mne průvody s vlajkami a knězem, v procesí.

Úplně jako ve v minulosti, bez cíle nebo s neznámým cílem v jiném čase s jiným obsazením. Šel jsem vedle koní pěšky a zastavil u svojí salaše. Moje řekl jsem si. Zastavil jsem koně a rázem se zastavil čas.

Půjdu je skále a koně nechám tady. Obával jsem se cigánů, že by mne je mohli ukrást, potom jsem se rozhodl, že se ještě porozhlédnu. Otevřel jsem vlající dveře. Zůstal jsem oněměn. Nikdo tu nebyl i špinavé hadry ležely na místě, jak jsem je opustil i zaschlá krev od boláků. Nedalo mi, vzal jsem vidle a vynesl ven na ohniště, v salaši jsem vzal suchého dřeva a i starý slamník a vše venku podpálil. Myslel jsem že to měl udělat Andrej.

Hrozně se čoudilo. Vzal jsem žrádlo pro vlky a nesl jsem je k potoku spíše k říčce kde mne ošetřovali. Dal jsem kosti i kousek uzenýho, co jsem měl na svačinu a šel si do potoka umýt ruce a napít se.

Nemohl jsem se odtrhnout od vody. Pracovala, hladila jednotlivé oblázky, byla tak průzračná jako vzduch a občas unesla namátkové množství zlatých šupinek písku. Zdálo se mi, že mne vítá a omývá i osvěžuje uvnitř, věděla že mne zachránila a chladila nohy. Možná, že jsem u ní vydržel hodinu a zalitoval jsem, že jsem se sebou nevzal Aha. Zapomněl jsem jí poděkovat..

Brouzdal jsem u potoka a bořil jsem se do kyprého břehu. Šel jsem se podívat, zda už dohořel oheň co jsem spaloval bordel. Z ohně se dýmilo. Šel jsem ke koním a uklouzl jsem. A najednou mne to napadlo. Díval jsem se na kola za mým gumákem, které na mokré trávě tvořili deseticentimetrové koleje.

Vyběhl jsem na cestu, kudy před chvílí jeli cigáni. I na cestě po nich zbyly pěticentimetrové kleje. A mám tě.

Radostně jsem běžel k vozu dal si na záda něco jako batoh, kde jsem měl jídla na měsíc celý chleba dvě kila slaniny a flašku pálenky, co mi nachystala Inna, abych neměl hlad.

Chvátal jsem na cestu a rychlou chůzí jsem se vydal po „kolejích“ do hor.

Nic nenavštěvovalo tomu, že by se dělo něco zvláštního. Zajímalo mne vyřešit cestu cigánů, zda před skalními vraty neodbočili, sjeli do lesa a případně jí ještě zamaskovali. Po půlhodinové cestě koleje nemizeli a čekali mne poslední dvě zatáčky a potom brána. Zpomalil jsem. Všiml jsem si i pár uhlíku popele, padajících z kamen, co měli na voze. Jeli, určitě tudy jeli. Cítil jsem vůni lesa mechu. Poslední zatáčka a koleje pořád, ... skoro jsem se bál pohlédnout ke skále.

Velká vrata byly otevřená. Přesná za nima rovná skála, která se vypínala kolmo do desítek metru. Šel jsem po kolejích. Snad milimetr od skály koleje začínaly. Právě teď obrovský jeřáb posadil horu coby blok. Sedl jsem si na okraj kamene, který byl samostatným milníkem.

Byl jsem zděšen a. pochopil jsem, že na tomhle světě jsem nic nikdy nepochopil. V uších se mi rezonovala slova o cigánském nebi a o tom, že podle něho skála na cestě není, tunel, prostě nic.

Přilepil jsem se na skálu, jestli uslyším zvuky.

Byla mlčenlivá studená a chladná, netečně naschvál. Zavřel jsem vrata.

Nevrzala.

Vraceli se mi vzpomínky z připoutání. Sedl jsem si a řekl jsem si, že se trochu najím. Vytáhl jsem z voskovaného papíru typickou slaninu pro tento kraj. Byly to pásy špeku z prasečího hřbetu v pruhách nasoleného a uzeného třeba měsíc ve studeném kouři.

Rozsýpala se, cítil jsem i jádérka špeku na jazyku a ukrojil chleba. Krásně voněla v hladovém vlhkém čerstvém vzduchu.

Pomalinku jsem jedl, díval se na koleje od vozů vedoucí do skály. Ještě jednou jsem se chtěl přesvědčit, buchal jsem pěstí do skály. Ale potom se mi to zdálo tak titěrné, skála se mi smála.

„Nahho Channach, Nahho jsi tady?“ Nic. „Pomož mi nebo se zblázním, otevři mi nebo mne proved' skálou.“

Nic, ani hlas. Cítil jsem za sebou šramot. Vzpomněl jsem si na smysly, které jsem získal, když jsem byl sám pár let. Cítil jsem, že za mnou spíš na pravoboku kdosi je.

Nenápadně jsem otočil hlavou. Uviděl jsem čumák jak čichá a nasává vůni slaniny.

Liška pomyslel jsem si, nu což , ukrojil jsem kousek a hodil do křoví. V křoví to zaharašilo a po chvilce se objevil malý čumák nahoru jak nasával a čichal za ním druhý třetí a čtvrtý. Čtyři malá vlčata zůstali na okraji křoví. Vzal jsem slaninu a ukrojil čtyři kousky. Pozorovali mne nevěřícně,váhali zda mají jít blíž nebo ne vůně a hlad nakonec zvítězili. Koule se váleli přes sebe.

Hodil jsem sousta asi metr před sebe. Zvítězil hlad a oni se vrhli na slaninu a zmizeli zase na okraji. Měl jsem slaniny dost a tak jsem ukrojil ještě čtyři kousky. Tentokrát s nižší ostražitostí šli si pro ni a zůstali stát u žrádla. Nespustili ze mne oči a očekávaly pohyb.

Zpozorněli, na okraji mnohem výš než bych očekával se objevila rezavá oštinělá hlava vlka. Cítil jsem jeho psinu až k sobě. Její pohled nikdy nezapomenu. Byl to pohled do očí, jak jsem věděl, zvířata nemají rádi. Podíval jsem se na štěňata a zpátky na fenu ještě se na mne dívala.

Poznal jsem ji. Pomalu jsem vzal největší kus slaniny a hodil jí. Byla ve střehu, nasála a evidentně mne poznala, možná, že ze mne cítila Aha. Pomalinku zhltila slaninu.

„To jsi ty, cos mne zachránila, cos mi lízala rány.“ Lehce naklonila obří hlavu na stranu. Bylo po hostině, neměl jsem víc, co jsem měl sebou jsem jim dal.

„Zbytek máte u potoka.“ Nevím jestli mi rozuměla, nepohrdli chlebem se zbytek sádlá.

„Děkuji ti.“ Řekl jsem, ale neodvážil jsem se jí pohladit, zdálo se mi, že už to bylo za hranou. Štěňata byla hravá jedno si kouslo do mé boty, okamžitě odběhlo. Tak jsme se ještě chvilku na sebe koukali.

„Ty, ty jsi hlídala bránu místo mne, vid.“ Nehnula brvou. Audience byla u konce.

„Ještě přijdu a ..., a přinesu ti zas ke žrádлу.“ Pochopila, natáhla packy před sebe položila hlavu na packy pak se protáhla a párkrát zaštěkala, mohutně a zdravě. Štěňata zmizela v houští a ona lehkým klusem za nima u křoví zpomalila a lehce se po mně ohlédla a zmizela. Vstával jsem. Prohlížel jsem si skálu, věnečky byly zarostlé.

Kdyby alespoň skála byla skleněná, povzdych jsem si. Znovu jsem se podíval na koleje a šel jsem po stopě cigánu zpátky na Vagašu.

„Ach Nahho Channah, co jsi mi chtěla říct?“

Sedl jsem si na dřevěnou palandu a dal hlavu do rukou.

„Co bude dál, *moja dušo* Nahho Channach, co bude dál?“

A tak jsem seděl na palandě a rekapituloval jsem si svůj život. Připomnělo mně čas, kdy jsem byl na poloodchodu, koně byly nervózní. Když jsem šel zpátky, měl jsem dojem že mne někdo sleduje, měl jsem podezření na vlčata.

Šel jsem se schválně podívat k potoku, kam jsem dal pro zachránce uzené kosti a starý chleba. Mé domněnky se naplnily nebylo po nich vidu slechu. Šel jsem zpátky a poplálal koně.

„Nebojte se, jsou to moji kamarádi.“ Pomyslel jsem si, že by si na ně stejně netroufli. Vydal jsem se na cestu zpátky. Zapráhl jsem koně a vyjel na polní cestu. Řekl jsem si, že se stavím na hřbitově za Andrešem a Řeš a všechno mu „povím“ a stalo se.

Na gumáku se jelo poměrně pěkně, nevydával klasické zvuky co žebříňák. Nedovedl jsem si představit, že život budou ovládnout automobily a traktory, zejména v této krajině, by to bylo nepřirozené. Koně sem prostě patřili, sedláci, cigáni, divokost a drsnost.

Po cestě zpátky mne napadlo, že bych moji bohyni snesl z povalu dolu. Přemýšlel jsem kam bych ji dal, na místo, ne zrovna před hnojištěm. Zahkloubanej do myšlenek jsem na poslední chvíli na cestě uviděl postavu, sedláka jak šel stejným směrem jako já. Uhnul a aniž by se na mne podíval pokračoval v cestě. Předjel jsem ho a zastavil jsem. Prošel kolem mne.

„Jestli jdete do Halže, svezu vás.“

Podíval se na mne. Pod kloboukem či hučkou, no spíš kápě, uviděl jsem zvláštní obličej. Pátral jsem v jeho obličejí. Odněkud jsem jej znal. Oči. Sepnulo mi.

Zvláštní oči, takřka zvířecí, nelidské, tmavé ani světlé, hnědé či modré či jiné barvy.

Viděl jsem, viděl jsem ty oči, u Rabínovy skály. Dívala se na mne ona, moje zachránkyně vlčice.

Muž vylez na štokrle a já pobídl koně, které byli nervózní, když pravděpodobně cítili moje přátele. Nezapomenutelný obličej. Podíval se očima na cestu dopředu. Nedalo mi to.

Kde se vzal jako ti cigáni, jako sedlák, co se zapomněl. Divný pocit, nemohl jsem ho zařadit.

„Kam, vašnosti?“

„Do Satu Máre.“ Odpověděl mi neidentifikovatelným hlasem. Očekával jsem podobnou otázku. Předešel mne.

„Kam jdeš ty, tam jsem dávno byl a už jsem se vrátil, abych zase šel.“

Nerozuměl jsem tomu. Spíš jsem se domníval, že mi nic nechce říct. Díval se na hřbety koní. Měl jsem pocit, že jej obtěžuje, že jsem jej vůbec svezl.

Zapálil jsem si fajfku a nabídl cigáro. Vzal si. Mlčel, nepoděkoval. Byl cítit podivnou starou vůní kterou jsem neidentifikoval. Podobala se sklepu plného ovoce skladovaného na zimu. Za kouřem od cigáry nebyl vidět. Koně byly nervózní.

Nezapamatelnovatelná tvář, zarostlá kamením, neměnná, zahalená do kouře. Univerzální tvář, stará i mladá, těžko odhadnutelný věk. Snažil jsem si uklidit fajfku, která mi záhy upadla pod nohy. Při této příležitosti jsem upustil opratě. Myslel jsem, že je spolecestující vezme na okamžik, než ji vystrachám. Nestalo se tak.

Kupodivu koně v hypnóze zatačely správným směrem, nezrychlovali, nezpomalovali, občas úkosem a možná ze strachem pomrkli po cestujícím. Jeli jsem půl hodiny. Nabídl jsem mu pálenku. Napil se. Nic neřekl a nepoděkoval. Po chvíli mlčení se z něj ozval hlas.

„Zastav Árone.“ Nebylo možné neposlechnout. Slezl a ozvalo se záhy:

„Máš ještě ždíbet času, Árone Hyrschi.“

Koně se sami rozjeli bez povelu. Poutník šel pomalu za vozem a vzdálenost se postupně zvětšovala. Otočil jsem se na něho. Nešlo mi do hlavy proč vystoupil. Nakonec zmizel za muldou.

Vyjel jsem za zatačku na horizont a schválně čekal, jestli se vynoří. Nevynořil se.

Koně se uklidnily. Čím dál víc jsem se chtěl otočit a zeptat se ho, co je zač. Divný kožich, jo vzpomněl jsem si, no kožich, když jsem strašil lidi a zápach jablek a půdy a sklepa. Byl to můj kožich, nebo hrozně podobný, co jsem měl smotaný vedle bohyně.

Byl vůbec opravdový nebo...

Zastavil a sjel z cesty přesně na místě, kde se mi Inna navrátila.

Zůstal jsem sedět na štokrleti čekal a vyhlížel. Nikoho jsem na horizontu silnice neviděl. Zdálo se mi to hrozně dlouho a už jsem byl skoro rozmyšlený že otočím povoz a pojedu zpátky ke skále. Nutilo mne to.

Otáčel jsem povoz, když jsem uviděl , jak přízrak pomalu se zvětšuje na horizontu a potom, pokračoval v cestě. Musel mne vidět. Sešel jsem na cestu a zůstal jsem stát. Šel ke mne a kolem mne prošel jako bych nebyl. Dohonil jsem ho a chytnul za rukáv, Znovu jsem cítil vůni naskladněných jablek, povaly, sklepa a brambor.

Zastavil se. Viděl jsem kápi, jak se otáčí a já, já uviděl jeho obličej. Kůže byla skála, složená z miniaturních mikro kamínků, živá, jeho oči, oči, konečně jsem se do nich mohl podívat.

Oči, šelma ala kočka, malé šterbinky, oči rozdílné od těch co jsem viděl na obrtlíku, když se mnou jel na gumáku nebo se mi zdálo že jsem viděl podobné i plazů, když svítilo sluníčko, bylo zvláštní, jejich barva, nebyla zelená ani hnědá spíš se mi zdála tmavě modrá až tmavě fialová, byly kupodivu velké, hodně velké neosobní, přesto povědomé, v krátkém časovém okamžiku se měnily.

„Kdo jsi?“ a posléze jsem dodal, „jak to, že znáš moje jméno?“

Probodl mne pohledem. Měl jsem dojem, že stvoření se pokusilo o usměv. Statisíce drobných kamenů v jeho obličejí se pohnuly a já viděl živou mrtvou skálu.

„Ty víš, kdo jsem a bojíš se to říct nahlas, Árone.“

Zvedl jsem prst a ukazoval na stranu a na další abych zdůraznil svoji odpověď.

„Ne ne, nevím.“

Bylo ticho. Slyšel jsem, koně zaržaly.

„Já já jsem tvoje duše, tvoje Nahha tvoje láska a tvoje všechno.“

Měl jsem šok. Ztuhlul jsem, že jsem nemohl promluvit.

„Ty mne miluješ ať vypadám jak vypadám, jsem tvoje, tvoje já povedu tě nad temnotami a údolím smrti jak jsem slíbila, nikdy tě neopustím. Přízrak ke mně vztáhl ruce, aby mne objal. Ucukl jsem.

„Ne nejsi moje duše, moje Nahha Channach je žena mladá, krásná, něžná a ví, ví o mne všechno a ty, ty jsi chlap možná a, a,“ tiše jsem dodal: „zrůda, nejsi duch ani člověk.“

„Máš pravdu Árone, nejsem člověk, říkala jsem ti, že jsou věci kterým nemůžeš ze své lidské podstaty rozumět.

Já tě mám stále ráda a neopustím tě jak jsem ti slíbila.“

„Ty mne voláš a já jsem přišla. Já tvoje láska. Já tě provedu bránou ve skále. A projdeme Rabínovou skálou, pojď nech tam koně odpráhni je a půjdeme zpátky.“

Ucukl jsem.

„Ne ty nejsi moje Nahha Channach.“

„Vzpomeň si, vzpomeň si jak jsi mne poznal, milost ti byla dána ve zpovědnici, u zrcadla, na statku. Kruh se uzavírá.“

Zarazil jsem se. Nemohl to nikdo jiný vědět.

„Proč, proč vypadáš takhle?“

„Duše nepláčou Árone, kdybych mohla, mohla, tak bych zaplakała jsem tvůj obraz, každý kamínek a šrám ve tváři je tvoje vina, kdy jsi ublížil někomu nebo neopustil jako já odpouštím tobě.

Její oči se otevřely jako kočce ve tmě a já jsem opět zkameněl. Viděl jsem v nich sám sebe, pozorovatel, viděl jsem lidi jak stojí kolem mne a nic neříkajíc se na mne dívali, postavy, pocity, křížovatky času a osudů různé obrazy, v jedné úrovni nekonečného času.

Stydl jsem se. Neomluvitelné, nespravedlivé a nevratné, absolutní, zazipované bez možného klíče, děsivé. Mlčel jsem.

Oči se opět zúžily a já jsem hlesl.

„Copak, copak je ultimo špatně, hrozné, proč jsem. Já myslel...“ Odmlčel jsem se.

„Co bude dál ubohý Árone, nic jsi ani zbla nepochopil, pojď půjdem spolu, otočím se a půjdeme spolu projderm spolu Rabínovou skálou, tak jsi to chtěl.“

„Ano,“ řekl jsem a podíval se na tu šerednou postavu, „ne, ne, ne s tebou,“ zašeptal jsem, „moje Nahha Channach je krásná duše a milosrdná ne jako ty...“

„Chceš se mne zřeknout Árone, budeš mne volat a prosit. Já, Nahha Channach pro tebe nepřijdu, budu u tebe, neopustím tě, ale ty, ty na mne zapomeň, nebudeš vědět že jsem někdy existovala, tak to chceš, Árone Hyrschi?

Budeš bez duše budeš bez svého já, víc než pustá prázdnota.“

Mlčel jsem.

„Ty přece nejsi moje Nahha.“

„Jsem, to co jsi ze mne udělal.“

„Prosím Nahho Channach a klekl jsem si vedle stvoření, můžu to napravit?“

Slyšel jsem hlas jiný, který mi k němu nesesedlo s kořením soucitu.“

„Nevím, já nevím.“

„Proč zrovna teď a proč tady, proto jsem se měl vrátit, to je to co mne sem táhlo, abych se dozvěděl, abych... Čemu jsem věřil najednou je pryč, lásku zahodil a proměnil v nic, v nesmysl, bezvýhodné víc než prázdno.“

A ve chvíli v okamžiku najednou jsem se začal bát o život a lpět na něm a nabývat strach, strach obludných rozměrů duši duší vypouštěné jako vzduch z píchlé pneumatiky, bez schopnosti mít rád a schopnosti někoho milovat.

Nevím, dlouho to trvalo. Byl jsem vzteklý a naštvaný na celý život, v pár okamžicích jsem jej zahodit. Přízrak mojí duše stál nade mnou.

„Vstaň Árone.“

Vstal jsem. Viděl jsem jeho, její oči se rozšiřují a já zase zůstal stát jako solný sloup, bez hnutí, bez schopnosti řeči a omezeného vnímání.

„Půjdeš se mnou?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Bojíš se? Nevěříš mi?“

„Tvoje volba,“ a já zůstal přilepený, ohrnutý namístě.

Viděl jsem jak moje bičovaná duše nemíří zpátky k Vagašu a k bráně ve Rabínově skále. Ubírala se směrem, po kterém pojedou domů na statek.

Nemohl jsem se hnout dokud přízrak duše nezmizel za horizontem. Povolilo to, nasedl jsem na vůz jel domů. Nebyl jsem si jist jestli ji mám znovu potkat předjet nebo ne. Spíš jsem nechtěl a tak se stalo. Nepotkal jsem ji..

Stavím se na hřbitově, cestou, třeba mi „Řeš nebo Andres“ napoví. Měl jsem pocit, že Řeš víc a víc rozumím. Ubohý můj život, moje duše, která si to nezaslouží.

Práskl jsem do koní ze snu dohnat svoji duši, děsivý přízrak. Ani jsem nevěděl, co bych od něj, ní chtěl. Báł se ho, jí, děsivý pohled který nebyl sto popsatelný. Jel jsem kolem hřbitova. Nestavoval jsem se. Nemohl jsem, tělo jsem měl sevřené v podivné křeči. Před hasičárnou stálo pár lidí dokonce i automobil. Zvolnil jsem a projel lehce kolem. Nepoznali mne. Cítil jsem za sebou ty dotazy, kdo to je. Koně a vůz nikdo neznal. Přijel jsem až ke vratům. Šel jsem otevřít a zajel dovnitř.

Zcela automaticky jsem odstrojil koně. Inna vyšla ven a uviděla mne.

„Árone, co se stalo?“

Skoro se mi podlomily kolena. Chtěl jsem něco odpovědět. Nemohl jsem mluvit.

„Pojď Árone, pojď domů, já je ustájím.“

Sedl jsem si na lavici v kuchyni a hlavu ponořil do rukou. Inna si sedla vedle mne.

„Árone, Árone, co se stalo?“

Opět jsem chtěl něco říct, nešlo, v ústech cítil kamínky. Chtěl jsem chtěl říct, hrůza. Zůstalo u pohybu rtů.

Inna mi rozuměla, protože kdysi nemohla mluvit.

„Hrůza,“ opakovala nahlas, „byla tam hrůza.“

Přikývl sem.

„Ty nemůžeš mluvit.“ Opět jsem přikývl.

„To přejde Árone, přejde, znám to, odejde po čase. A ty, ty jsi prošeďivěl Árone, tobě část vlasů zbělelo.“

Podala mi zrcadlo a já skutečně zestárl v jediném okamžiku, stříbrné vlasy se proplétaly s obyčejnými a tvořili melír.

„Bože, nejsem to já.“

Nalila mi čaj a nacpala fajfku. Čaj jsem vypil. Nad fajfkou jsem zakroutil hlavou a posunul jsem ji dál ode mne. Inna mne objala.

„Co se stalo Árone, zkus mluvit potichu, zašeptej.. Inna.“

A skutečně jsem zašeptal Inno.

„Co se stalo Árone, bude dobře, dobře.“

„Viděl jsem svoji duši.“

Innina na tvář se rozjasnila vzpomněla si jak jsem ji vyprávěl o Nahha Channach a vykreslil její duši. Její tvář se jí rozjasnila.

„Máš krásnou duši Árone.“

„Viděl jsem *svoju dušu* Inno, je přízrak hrůzy, v obličejí kame-ní a děs, oči jako šelma či plaz, pohled který skoro zabíjí jak bájná medúza nenávisť a zlobou, nasčítané zlo v mých skutcích, prostě děs.“

„Třeba se zdálo, vrátili se ti vzpomínky.“

„Nezdálo Inno, holá skutečnost a teď, teď se hrozně bojím, bojím se smrti, Inno, hrozně se bojím. Bojím se, že mne přes ní povede přízrak..“

Bylo ticho.

„Což jsem tak špatný, Inno, neměl jsem vůbec žít.“

Inna mne hladila a nevěděla, co mi má říct.

„Nechtěl jsem nikomu ublížovat, což můžu mít rád děs a přízrak, nejsem blázen, Inno, řekni že nejsem blázen.“

„Nejsi Árone, věř mi nejsi blázen a já ti věřím. Měla jsem jít s tebou.“

„Já, já Inno, já jsem tenkrát v Kosově, když jsem byl u Rěš s Andresem, já jsem ji měl poslechnout, ona mi říkala, abych skočil z mostu, abych se zabil. Já,“ řekl jsem tiše, „já jsem to měl udělat, já jsem měl tenkrát, a byl jsem na mostě... a Andres mně přemluvil, já,“ řekl jsem šeptem, „já jsem to měl udělat Inno, měl bych klid a možná, možná *moja duša*, moje milá Nahha Channach by mne vedla přes hlubiny a tmu přes Rabínovu skálu. A všechno co se dělo potom bych nevěděl, nebyl bych toho strůjcem. Nechtěl jsem ublížit.“

Proč, proč moje duše je teď ztělesněním zla, prostě hrůza, co tě sevře jako obří klišé a nepustí, jako smrt.

Já se jí bojím, já se bojím jí zavolat, koho já zavolám, když mi bude nejhůř a skončím jako pes.“

Inna se na mne dívala a pozorně poslouchala.

„Árone, třeba jsi měl jen sen, který si namlouváš.“

„Ne Inno, nejsem blázen, jak mám žít, bez naděje s pocitem viny?“

„Ale, ta jak říkáš, příšera, ti nikterak neublížila.“

Bylo ticho.

„Ne neublížila, nastavila mi zrcadlo, toho chtěla dosáhnout. Pořád jsem měl nebo si namlouval, jak je moje duše krásná, mladá jako dívka a žena bez závady, bez chyb, ano takovou jsem ji chtěl mít, něžnou laskavou, jako nejpreferovanější milenkou, sluníčko, co hřeje věčně a nikdy nevychladne, víc než láska.“

Při těch slovech se mi před očima objevila ona tvář z kůže kamene, vrásčitá s otevřenými čočkami a za nima tma, tma jakou jsem ještě nikdy neviděl a prázdnota a přehršel beznaděje. Otrásl jsem se.

Inna pozorovala jak se třesu.

„Árone, Árone, co je ti?“

„Já nevím Inno,“ a držel jsem ji za ruku a tiskl možná až moc silně. Neucukla.

„Je to divnej svět, Inno.“

Vrátil jsem se snad pro tohle, abych nic z něho nepochopil.

„Pojď, Árone sedneme si ven pod hvězdy.“

Vzala mi fajfku a zapálila. Sedli jsme si ven. Bezoblačná obloha. Na moři byla jasnější, upomněl jsem si na Nikolas a slyšel zvuky Labutího jezera.

Podíval jsem se nahoru a hledal její hvězdu, potom Sářinu a Tamary a Arzenovu a Andrejovu, hledal jsem hvězdičku svého syna Árona a Rebeky, Ester a Inny.

Cítil jsem, že pravdu, že všichni právě teď v okamžiku se dívají a říkají si totéž a hledají mojí Áronovu Hyrschovu hvězdu. Inna si všimla a povídá.

„Co vidíš, Árone, svoji hvězdu a těch...a tvoji? Která to je?“

Ukázal jsem do klenby. „Támhle. Inno, která je tvoje?“

Ukázala na oblohu a povídá:

„Co je nejbliže k tobě, tvój hvězdičce.“ Usmála se.

Znovu jsem se podíval a hledal jsem třebaže malinkou nejbližší hvězdičku.

„Ta je tvoje vid, je krásná.“

Ulevilo se mi. Objal jsem Innu.

„Mám tě rád Inno, i...“ přerušila mne.

„Jsme na světě. Tady a teď my dva, Árone, dýcháme a žijeme nevíme proč, je to divné. Po nás, po nás nic nezbude, bude totožný jako před náma. Árone..“

„Já vím Inno, je mi smutno, jsme lepší než zvířata či rostliny a někdy, ani ne. Bojím se narodit se znova, komu bych tím prospěl i bojím se, kam a kde bych se narodil můj artefakt moje já. Chtěl bych se zbavit, abych nad tím pořád nehloubal, nemyslel a nebál se. Co bude dál Inno, co bude, jak mám žít?

„Neboj se, Árone,“ a vzala mi fajfku, a potáhla, „neboj se a dodala je to jen život, pouhý život, nepatrný dech a my, my se třeba sem nehodíme, třeba se nehodíme vůbec nikam, zbytečný to řešit.“

„Myslíš, že jsme náhoda, odpad, chemický pytlík, proč někdo udělá tohle,“ a ukázal jsem na mléčnou dráhu, ať je skutečné nebo neskutečné.“

„Nevím, já nevím Árone, nevím. Podívala se na psa, který jí ležel u nohou. Přikryli jsem se kožichem. Bylo nám dobře, jako by jsme byli srostlá dvojčata. Bylo ticho, občas se ozvaly statkové zvuky v podobě drobného praskání a hluku ze stájí.

„Inno dám si dolů,“ a na vysvětlenou jsem dodal, „sochu, bohyni, nebude ti to vadit.“

„Ne Árone, je tvoje. Možná že bys ji neměl dávat před hnojiště.“

Druhý den ráno jsem šel snést bohyni dolů, vyšel jsem na povalu. Vedle ní byl úhledně srovnaný kožich, který ještě voně po Vagašu.

Sundal jsem soše vojenský kabát a vzal mosazný knoflík, aby mi neupadl. Inna přišla za mnou.

„Pomůžu ti.“ „Budeš hodná.“

Opatrně jsme ji snesli a umístili kousek dál do rohu se stodolu. Zapnul jsem ji kabát. Zdálo se mi, že je ráda, i když by si raději narovнала krk a rozhlídla se kolem sebe. Dotýkal jsem se jí a vzpomínal na Andreje.

Život bez mé duše se mi zdál podivný. Dělal jsem všechno tak jako dosud, nic zvláštního. Připadal jsem si jako automat.

Neuměl jsem se už usmát, nešlo. Nechtěl jsem, aby moje rozpoložení pocítila Inna. Snažila se všude chodit se mnou.

Byli jsme i na mostě, kde skončil život Andres, schválně, měl jsem dojem, že mne chtěla ochránit.

„Já , já tě nechci obtěžovat.“

„Já jsem ráda s tebou, Árone. Nevím co bych dělal Inno, kdybys se mnou nebyla.“

Nic neřekla. Domluvili jsme se, že zajdeme na hřbitov a upravíme hrob. Brali jsme příležitost jako příjemnou procházku. Před hřbitovem stálo auto, farářův stroj. Za kaplí jsem viděl faráře a Tibora Bogára, starostu a hrobníka zároveň. Stáli nad čerstvě zasypaným hrobe. A vypadalo to, že právě skončili.

„Pozdrav pámbů,“ pozdravil jsem faráře s láškou v ruce.

Nechtěl věřit svým očím.

„Jsi to ty, Árone,“ a po chvilku dodal, ... „ty jsi se vrátil? Málem jsem tě nepoznal.“

„Ano vrátil jsem se a s Innou žijeme na statku. Kdo zemřel?“ Viděl jsem v jeho rukou kroupku se svěcenou vodou, se kterou evidentně pokropil celý hrob.

„Nikdo.“ Odpověděl starosta hrobník.

Z našeho výrazu bylo znát, že čekáme na odpověď.

„Přišla sem osoba divná a chtěla vykopat hrob a dala mi hodně peněz. Pan farář s tím souhlasil. Vykopal jsem ho poměrně hluboký, až jsem se dostal skoro na skálu.“

Přišel a řekl mi ať ho druhý den zahrabu. Přišel jsem a on byl už do třetiny zahrabanej. Zavolať jsem četníka, aby tam nebyl pohřbený člověk nebo ...

Hrob jsem vyházel až na skálu. Nic jsme nenašli, jen pár kamení které evidentně bylo od jinud. Jakoby by tam měl být nějaký vhod. Tak jsem ho zase zaházal a očekával jsem, že se znovu objeví ale nikdo nikde. Pan farář radši přijel, abychom jej pokropili svěcenou vodou. Je to divné.“ Odmlčel se.

„Já jsem se s ním nesetkal,“ dodal farář, „nevím jestli v kraji plném proměn a kouzlení; dost divné, proto jsem ho posvětil, je li zlý znamení nebo co, co na to říkáš Árone?“

Nevěděl jsem co říct.

„A jak dobře vypadal?“

„No, v tom je potíže, já ho nedovedu popsat. Přemýšlel jsem o tom, osoba bez tváře, pod plachetkou, vzpomenu si na oči, to nebyly oči člověka, nevím jako bych je popsal, nevím, opravdu nevím popsat ono stvoření.“

„A odkud přišla, nebo přišel?“

„Od Vagašu.“

„No nic,“ povídá starosta, příště se bude lepší kopat, je předkopanej.“

„Přijďte na mši?“ Pozval nás farář.

„Přijdeme, vrátili jsme se domů.“

„Šli jsme pěšky, před tím jsem si lokl z lahve za náhrobkem Réš a Inna povídá:

„Ty si myslíš, Árone, že to byl, byl tvůj přízrak, tvoje duše, že?“

„Ano, Inno myslím, prostě nechápu a nerozumím. Nahha, Nahha Channach mi povídala, že jsou věci a skutky, které ze své „člověčí povahy“ nikdy nepochopím, jedna z nich.

Cítil jsem rukopis jejích skutků v prázdném zasypaném hrobě, či prostup skálou do skály. Měl jsem dojem, že dala na dno kamenné srdce, srdce ze skály.

Nevím, co mne napadlo a proč, aj tak bych nerozuměl.

Myslím si, že poutník byl on, nebo ona, moje zbloudilá duše, určitě.

Druhý den byla neděle. Inna se oblékla, moc jí slušelo a já, já si uvědomil, blízkost ženy. Ženskost a smyslnost bylo vidět na každém jejím kroku, pohybu, jak si sedala na židli, pružná ne s každým

sednutím se vzdychnutím jak u starých bab, které se usazovali, jak když slepice sedí na vajíčkách.

Před kostelem byl pozdvižení. Dohadovali se, jestli jsem to vůbec já. Mlynář Sorg, Reskovi a Vlkovi se ke mně hned hlásili s tím, že mne zvali abych povídal co je nového v „cizině“ jak to vypadá v Americe. Nikdo se mne nezeptal na moji rodinu, Sárů či Andreje, spíš otázky směřovaly k mému pobytu, zda zůstanu nebo ne.

Rodina Šestákova, zejména mladí sedláci se mne ptali, co budu dělat se salašemi na Vagašu. Domluvil jsem se s nimi, že kromě mé *chyže*, Baruch Lámed je mohou používat s tím, že e trochu opraví a spraví výběhy.

Domluvili jsme se, že to bude za pytel obilí, protože zadarmo, zadarmo se nepěštovalo.

„Jsou tam vlci, u Rabínovy skály,“ upozornil jsem je, pokud nebudou ostražití, budou mít problémy. Starší ze Šestáku mi řekl, že mají z války dost kvérů, že to není problém. Litoval jsem toho, že jsem jim to slíbil s ohledem na moje vlky.

Domluvili jsme se a šel jsem s Innou dovnitř do kostela. Ona šla ženským a já si stoupl na „své „místo pod kazatelnou před známým obrazem.

Zdálo se mi, že je tady věky a čeká na mne, ona madona s cestou.

Tentokrát, když jsem ještě slyšel zvuk v měchách na kůru, pohlédl jsem na obraz a bál jsem se, abych viděl za něj, jako tehdy, když jsem byl myslí za ním a díval se na sebe. Bál jsem se, abych jej třeba jen očima nepoodhrnul jako závěs nebo záclonu a nebyla tam moje, ech *moja duša* jako artefakt zla, co by mně sevřel při pohledu na ní a nepustil.

Nic se nestalo. Mše proběhla, jak měla.

Čas se řadil do normálu. Já, já byl bez duše a bál se na ni pomyslet. Plynuły dny a já i Inna jsme spolu pěkně žili. Práce střídala

práci, okruh známých se rozrůstal a my se hlouběji nořili do nepsané kmenové struktury vsi.

Byl ze mne sedlák. Nazrál čas. Jednou po cestě z města, kde jsem chtěl koupit automobil, ale nakonec jsem jej nekoupil, jsem řekl Inně, že bych se rád podíval na Vagašu.

„Pojedu s tebou Árone.“ Souhlasil jsem. Následující den jsme ráno vyrazili.

Byla mlha, nádherně a kolem desáté jsme dorazili na salaš. Bylo vidět, že osada ožívá, z mnohých salaší se čoudilo, vonělo bukové dříví.

Neustálý cinkot zvonečků ovcí, sem tam kozy dokonce i kráva, žili tu lidé, rádobý cesty byly posekané.

„Pozdrav Bůh,“ zdáli mne zdravil bača Šesták.

„Zdravím Árone i milostivá.“

Moje salaš byla volná.

„Jak se máte?“ zeptal jsem se.

„Dobrý pane Áron.“

„A co vlci.“

„Dobrý, zrovna předevčírem jsem je měl na návštěvě, jednoho jsem střelil, ale ani psi ho neuštvali a potom se báli smečky. Jsou tady, ne často, jen když mají velkej hlad. Jsou tam,“ a ukázal ke skále. Rozloučili jsme se. Vzal jsem žrádlo, což jsem Šestákovi samozřejmě neřekl a chtěl jsem jít ke skále.

„Půjdu s tebou, Árone.“

„Měla bys zůstat Inno, já jim dám žrádlo, oni mi pomohli.“

„Trvala na tom, že půjde se mnou.“

Nakonec jsem svolil. Ohlížel jsem se pořád dokola, jestli uvidím svůj stín, přízrak a protipól mé duše. Cítil jsem blízkost, věděl jsem, že se tu potuluje, že je doma. Vnímal jsem nebezpečí, dá-li se nazvat mnohoznačnou úzkost.

Podle mne se tu nic nezměnilo, ani nejnepatrnější lístek. Scéna pohybující se ve smyčce. Došli jsme ke skále.

Fiktivní vrata byla zavřená, na bráně pořád tři lebky hadů. Ořechy tam dávno nebyly. Otevřel jsem vrata a na ploché skále ukázal na místo.

„Sem jsem tenkrát dal ty dva kroužky, Inno vlasy.“

Nebyla tam ani šterbina, jednolitý zahojený kámen, plochá skála.

„Věříš mi, věřím, zavři ji a pojď už pryč. Mám divný pocit, pojď Árone, půjdeme zpátky.“

„Jo,“ řekl jsem, já kousek dám svejm, mým známým žrádlo. Šel jsem do křoví. Deset metrů podél skály jsem hodil zbytky, kosti a starej chleba. Nic nenasvědčovalo tomu, že tam byli. Obrátil jsem se zpátky a odcházel. Byl jsem už u Inny když jsem zaslechl šramot a tichounké zakvílení.

„Nechoď Árone, pojď, půjdeme.“ Neposlechl jsem, vrátil jsem se. Viděl jsem, jak poměrně už středě velcí vlci rozebrali žrádlo a utekli. Jeden jedna fena ležela opodál, srst zdrcanou a opelichanou prolezlou od černé krve, kůži rozedranou a suchej čumák s polohou, kdy nemohla se hnout, hrozně smrděla...

Byla to moje vlčice, poznal jsem ji podle trčení rezaté srsti kolem uší a tlamy. Přišel jsem k ní a chvíli se dívali na sebe jako tenkrát. Mé rozhodnutí bylo jasné. Vezmu ji sebou. Vzal jsem plachetku, co jsem v ní měl zabalené žrádlo a dal ji vedle ní.

Vzal jsem ji opatrně za nohy. Bolelo jí to. Chtěla mne kousnout do ruky. Jenže neměla sílu, nebo možná nechtěla, byl to stisk nestisk, možná dohoda. Ulomil jsem velký klacek a svázal dva a dva rohy, prostrčil jsem klacek a zvedl, zakňučela, neodporovala. Vylezl jsem na cestu.

„Kdo, kdo je, co je, Árone. Pojď pryč.“

„To je ta, vlčice fena co mi zachránila život.“

„Árone?“

„Vezmu ji s sebou, Inno.“ Nic neříkala. Vlčice byla velká, nebyla moc těžká, byla vyhublá.

„Inno prosím jdi napřed a přivez koně a vůz na okraj lesa u Vagašu.“

„Já ji tam naložím, bačové mají psi a ty by se zbláznili.“

Poslechla mne a já zvolnil. Sundal jsem na chvíli náklad a povolil jsem. Dívala se na mně. Měla oči úplně na hlavě. Divné oči jiné, než měla moje bloudivá duše, chtěly říct, kdybych uměla mluvit, řekla bych ti Árone...

Pokračoval jsem v cestě. Dojeli jsme domů. Aha se mohl zbláznit. Potom ji líznul. Vzali jsme ji do kuchyně. Inna sehnala čistý koberec, umyla a vydesinfikovala rány a pokud možno vyprala kožich. Vzal jsem desinfekci a ošetřil rány i na hrudi měla čistý průstřel vpředu, který nezasáhl do dutiny hrudní a potřhanou nohu.

Dali jsme jí napít a k jídlu osmažila chleba na sádle. Napila se. Hned to vyblila, posléze se trochu napila a do tlamy jí Inna nacpala pár kostek chleba ze sádlem.

V kuchyni byl cítit chlor a jod, desinfekce, co jsme používali na dobytek. V kuchyni bylo teplo.

„Myslíš, že jsme udělali dobře?“ Ptala se Inna.

„Dlužil jsem jí to Inno a i když chcípne, neodpustil bych si. Možná, možná, že by bylo lepší, kdyby mne nezachránila“

„Árone, to už máš za sebou.“

Neodpověděl jsem, bylo to jako nůž v boku, který jsem stále cítil a nikdo jej nevyndal. Za dveřmi zaskučel Aha. Inna mu otevřel a pes se na mne podíval, lehnul si k feně.

Hlavní bylo ošetřit fenu.

„Musíme jí dát jméno Inno, dej jí jméno.“

Inna přemýšlela.

„Tak co třeba Zrzka.“

„Tak jo,“ ona byla opravdu kolem tlamy zrzatá a zdálo se mi, že zrzaté chlupy trčí na strany jako ve tvaru srdce u sovy. Zvykla si ošetřovat od Inny, mne respektovala, blíž měla k Inne.

Po dvou pěti dnech jsem v noci slyšel šramot. Šel jsem se podívat do kuchyně, a skutečně Zrzka. Rozsvítil jsem.

Po pěti dnech se postavila na nohy, které se jí třásly. V jejích smutných očích jsem postřehl bolest.

„Nepřeháněj, Zrzko.“

Nalil jsem ze džebu do plecháče vodu a postavil před ní. Napila se. Nespustila ze mne oči. Přiložil jsem do kamen. Bylo teplo. Vyprášil venku kožich, na kterém ležela. Aha byl v pohotovosti a hlídal přede dveřma. Vrátil jsem se a položil kožich před pec.

Došla decentně jako dáma na něj a položila se, už ne na bok, na břicho. Byla jiná než Aha, nevěřila mi přes všechno, co jsme spolu zažili. Sedl jsem si ke stolu. Díval jsem se na ni a ona zase na mne. Při sebemenším mém pohybu zpozorněla. Bylo vidět, že se zotavuje a cítí se v bezpečí.

Chtěl jsem ji pohladit. Ona mi šla po ruce a naznačila, že by mne mohla kousnout. Nekousla. Bylo to zajímavé, že Inna na ni mohla šahat, jak chtěla a přitom jsem si myslel, že by právě mně měla být vděčná. Nebyla a říkala“

„Jsme vyrovnaní.“

Po dalších pěti dnech už chodila po statku s Aha, který jí zákoutí vysvětloval očucháním. Zvykla si na dobytek i slepice. Počítal jsem ze ztrátami, nic se nestalo. Byla inteligentní. Zotavovala se velmi dobře, a když ji Inna ještě vykoupala, byla už velmi aktivní, i když se potom vyválela v prachu, aby nabrala svoje pyžamo. Vystala otázka, co sní, jestli jí odvézt do hor, kde jí hrozilo odstřelení od sedláků nebo jí nechat doma.

Inna ji měla ráda. Zrzka byla už kondici a mně se zdálo, že je jí statek malý. Zejména v noci jsem na ni viděl venku, jak nasává vůně se zdviženým čumákem. Seděli jsme s Innou venku.

„Co s ní budeme dělat, Inno. Necháme ji nebo ji odvezeme na Vagašu?“

„Já nevím Árone. Musíme se rozhodnout teď, než si na nás zvykne.“

Zavolala na ni. Fena poslechla a lehla si k jejím nohous.

„Zvykla si na tebe Inno, má tě ráda.“

„Ano,“ a pohládila ji.

„Já si myslím, že svoboda, svoboda je lepší, že jo Zrzko, měla by si vybrat.“

Podívala se na nás.

„Tak jo, zítra ji odvezem. Stavíme se na salaších a řeknem jim, aby ji nezastřelili, nevím, jestli to bude co platné, není už tak plachá a ostražitá tam jsou blbci.“

„Ona je chytrá Árone, opravdu. Nemají v horách lehký a měla mladý, starat se o žrádlo v zimě ; musí být hrozné.“

Odmlčela se a dívala soucitně na Zrzku.

„...si ji tu necháme Inno?“

Vzala mi moji fajfku a zavrtěla hlavou.

„Je svobodná, i když by jí nic nechybělo, svoboda je víc, její domov je rabínových u vrat, co víš, třeba je má hlídat.“

„Hm,“ odmlčel jsem se, „máš pravdu, třeba ona zná tajemství a musí být za to vlkem, aby nám je nemohla říct. Každopádně vezmem sebou dost žrádla, aby nemusela honem lovit, alespoň ze začátku, vím kam je donesu.“ Vzpomněl jsem si na místo na hořejší planině, kde jsem tenkrát našel roztrhanou Baruch Lámed.

Vyrazili jsme druhý den brzy ráno. Poprvé a možná naposledy dostala Zrzka obojek, aby přes vesnici i přes Vagašu nedošlo k nějaké

psí rvačce. Domluvili jsme se, zajedem až těsně ke skále a až potom se zastavíme na Vagašu.

Znovu obraz, svět, ten samý lístek, který ještě nedopadl na zem, vrata byla zavřená, vyježděné kouleje asi od cigánů, což jsem nemohl pochopit.

Nesl jsem plachetku se žrádlem dobře na týden.

Otázka jestli na něm nebudou hodovat i vlčáci. Vydrápali jsme se po úpatí na první planinu, kde jsem našel Baruch Lámed. Sedl jsem si na stejný pařez a vedle do křoví jsem vysypal žrádlo. Hovězí harfy, uzené kosti v čerstvém vzduchu zavoněly po celé planince. Předpokládal jsem, že za chvíli se tu urojí smečka a Zrzka moc ze žrádla mít nebude. Loučili jsme se.

„Zůstaň tu, moje přítelkyně.“

Vlčice si sedla na břicho a velkou hlavu se srdíčkem si položila na nohy. Pohládl jsem ji, potom Inna.

„Zůstaň,“ řekl jsem, „Inno řekni, ať zůstane.“

Stoupala si a zvedala čumák nahoru, cítila cosi kromě uzených kostí. Odcházeli jsme hlubokým srázem dolů. Naposledy jsme se otočili. Dívala se na náma posléze s čumákem vraženým u zemně odběhla.

Vrátili jsme se před skálu. Otevřel jsem k nelibosti Inny vrata a položil jsem na ní dlaně. Nic se nestalo, kolmá skála byla chladná, bez života. Přesto mne přitahovala jako magnet.

„Pojď Árone,“ řekla Inna tichým domlouvavým hlasem, ještě dojatá z loučení ze Zrzkou.

„Jo jdu.“ Zavřel jsem vrata.

„Jdu, Inno divné místo, i když jsem byl v Americe, pořád jsem ho viděl před sebou, místo, kam se stahují tažní ptáci, ten jeden jedinej pevný bod na celém světě.“

Došli jsme na Vagašu. Na salaších byl běžný pracovní den, dojení... Zašli jsme za Šestákem a řekli ji o vlčici. Zdálo se mi, že sice

všechno odkýval. V podstatě mu to bylo jedno, věděl jsem, že když ji bude mít na mušce, nebude váhat.

Šel život dál, poklidně den za dnem. Jezdil jsem na trávu, chodili jsme do kostela, starali se o hospodářství, okruh známých lidí se rozšiřoval.

Večer, když jsem se díval na oblohu, vzpomínal jsem na ty za velkou louží. Snažil jsem se vyhnout rozhodování a prosbám a přáním, abych nemusil volat svoji Nahu duši. Rezignoval jsem. Báječná Inna, žena, prorostlá nativním životem s radostí nevázanou, nepředstíranou, třeba když se jí vylíhla kuřata. Dokázala se oprostit od různých otázek, žila jako zdejší sedláci, prací, někdy tvrdou péčí o život o hospodářství.

Byla spokojená no nevím, jestli úplně šťastná. Já, já jsem nevěděl, zda jsem šťastný a snažil jsem se otázku nepřipustit.

Zdálo se, že den na den se mohl zkopírovat, věci i skutky byly na svém místě, až se mi připadalo, že přesně jsou načasovány. Analogie cesty k Rabínově hoře, lístek ze stromu, který ještě nedopadl.

Vkrádala se mi otázka a byl jsem zvědavý a zvědavější, kam vede cesta za Akátovou skálou, zda na chrámové hoře je komín kterým by se dalo podívat dovnitř.

Byl to jeden z mála zájmů, smířený s tím, že se už nic nestane, že budu žít a dožívat v daném stylu sám, s Innou bez své duše. Budu se bát okamžiku, kdy zde zanechám tělo. Báł jsem se narodit zpátky, kdybych měl možnost, báł bych se světa a místa a času a vědomí.

Ráno, když jsem se převaloval v posteli, se mi cosi nezdálo. Slyšel jsem chrápání a divný vzduch.

„Inno,“ a otevřel jsem oči.

Byl to děs, ze kterého jsem se vzpamatoval, nevěděl jsem, jestli je skutečnost nebo sen. Vedle mne byla obří hlava a já poznal Zrzku. Když viděla, že se probouzím, olízla mne jazykem po tváři.

Strašně smrděla. Sedl jsem si na postel a volal na Inu. Přišla z kuchyně a smála se.

„To, to je Zrzka,“ vykoktal jsem ze sebe.

„Ano, v noci přišla.“

Chtěla jsem ji nechat venku. Kňučela a tak jsem ji pustila dovnitř.“

„Ale, je divoká jak to, že mi vlezla až do postele.“

„Jo chrápala vedle postele, a když jsem vylezla, skočila místo mě do tepla.“

Podíval jsem se na vlčici.

„Co tady děláš, ty?“ Dívala se hořejšíma očima.

„Mazej dolů.“

Neochotně poslechla a hopla dolů. Přemístila se do kuchyně za Innou. Byla zřejmé, že ne mne, ale jí má za pána a mne pouze toleruje.

„Je tvoje Inno. Bude venku jako Aha, čím si zasloužila, aby byla tady.“

„Nech ji Árone, alespoň den dva, zvykne si trochu na nás.“

„No až ti potrhá slepice, tak uvidíš a potom je tu Aha pes a ona je fena.“

Dívala se směrem ke mně. Nemohl jsem pochopit, že divoké zvíře nedůvěřivé přišlo zpátky. Zrzka věděla, že se bavíme o ní. Ztrácela plachost.

Kdo teďkom hlídá rabínovu Akátovou horu, Mio, nebo už to není nutné?“

Dal jsem ji kousek chleba a zkoušel, jestli si vezme z ruky. Vzala si. Oči ze mne nespustila a potom se lekce natáhla vedle kachlových kamen a přivřela spokojeně oči. Statek měl o jednoho obyvatele víc.

Život utíkal, hospodařili jsme a chodili do kostela, ale zvlášť blízké přátele kromě Sorga jsme neměli. Navštěvovalo nás stále víc lidí skoro i vesnice Halže nás pomalinku začala respektovat.

Zrzka Mia, jak jsme ji začali zničeno nic říkat, k tomu moc nepřispěla. V očích starých sedláků statek byl začarovaný a nic dobrého z něj neočekávali, začali mu říkat nikoliv U *staroho* Hyrsche, ale u Vlků, stejnojmenná rodina byla i ve vesnici.

Po kostele nás oslovil starej Líbal.

„Árone, co budeš dělat s domkem, spíš chatrčí na horním Kosově. Náš mladej tam seče, jestli ti nevadí a že by to koupil, jsme v baráku jako sardinky, víš, je *nas mnoho*.“

Skoro jsem zapomněl.

„Hele, Hugo já se, já se tam podívám myslím, že je to možný, rozmyslím se.“

„Dobře, já se ozvu a dej cenu.“

„Dobrá.“ rozešli, jme se.

„Inno, co na to říkáš.“

„No Árone, tvoje věc, peníze nepotřebujeme, na druhou stranu kdyby jim pomohlo, jejich v baráku hafo, mladej má šest dětí... jak chceš.“

Šli jsme na procházku a já prohlížel, užasnou krajinu, pro ni jen pro ni pro její divokost a čistotu stojí za to žít, nabíjelo mne to.

„Inno, podíváme se tam, půjdeš se mnou?“

„Ano, Árone půjdu, a Miu a Aha necháme doma.“

Týž den jsme vyrazili. Jako kdysi dva malí kluci, kteří si jdou pro bonbóny, jsme směřovali do strání, a později, já s Andresem. Každý krok mi jej připomínal.

Zdálo by se, že jsme soutěžili o jednu holku. Na druhou stranu jsem byl přesvědčen, že nám čerstvý vzduch udělá dobře. Cesta do Kosova opět začínala strmým stoupáním pod malinký kamenný mostek pod železničním svrškem, pod železnicí zakouslou do skály svahu. Vzpomínal jsem. Museli jsme přejít, přejít osudný most přes řeku.

Podíval jsem se do oblohu na místo. Inna se pokřižovala.

„Vzpomínám na tebe Andresi, měl jsem to být já,“ podlamovali se mi nohy.

„Pojď Árone, pojď.“

Zdálo se mi, že není pode mnou hluboká řeka, kam se kdysi utopili či zmizeli podle pověsti i dva koně s vozem i vozkou.

Most byl pro mne strašně vysoko a já neměl v sobě jistotu u zábradlí.

Jakobech mohl každou chvíli spadnout. Pociťoval jsem obrovský strach z výšky, který končil v třísech.

„Pojď Árone, pojď.“

Cesta do stráně a potom malý kamenný můstek pod železnicí, který se stále snižoval naplaveninami z druhé příkré stráně.

Na místě jsem stával jako malej kluk. Pod mostem e protékal pramínek či se potůček v kovové trubce.

„Tak počkáme, za chvíli, za chvíli pojedou vlak.“

Inna přikývla. Shrbili jsme se, protože klenba mostku byla pro nás dost nízká a stáli jsme kolem protékající vody. Souhlasila jako malá holka a s přibližujícím se rachotem se přitiskla ke mně do náručí.

„Neboj se. Stál jsem tady tenkrát s Andresem...“, věta zanikla v rachotu.

Byl ohlušující, vibrace a pocit, že se klenba zbortí, pár kamenů a myšlenka oblouku, co udrží celý vlak. Uvědomil jsem si, co má větší sílu, kameny nebo myšlenka.

Rachot se vzdaloval.

Po cestě jsem jí vyprávěl o Andresovi, jak když chodil k babičce do Příseky, že se celou cestu musel modlit, jak jsme stáli před Řeš.

Dorazili jsme k dobře známému domku s kůlnou na začátku vesnice. Přivítal nás nadáváním kohout. Bylo to divné. Řekl jsem si, že tu mladej Líbal má slepice.

Nic úplně nic se nezměnilo, chyběla stolička a fazole a Réš. Jako bych znovu viděl tu překrásnou slepou čarodějkou. Nic se nezměnilo, čekal jsem, že každou chvilku vyjde ven, natočí hlavu směrem k nám, posune plachetku proti slunci a řekne:

„Pojď dál, panáčku velebníčku, čekám tě, Marika či Adél mi říkala, že přijdeš.“

Prohlídli jsme si dům, respektive místnost, co tvořila velkou kuchyň.

Potom jsem vylezl ven. Dřevěná bouda věštění budoucnosti stála jako před roky, žádný déšť sních počasí vítr ji neovlivnil.

Stála zde statisíce let.

„Tam, tam Inno, tam mi Réš předpovídala můj osud a...a měla pravdu...“

„Árone, nechď tam.“

„Já musím, musím, pojď prosím se mnou.“

„Ne nechod', cítím začarované místo.“

Věděla, že ji neposlechnu.

„Pojď prosím se mnou.“

V pološeru jsem viděl Réšino křeslo i petrolejku i zelené plátýnko na stole.

Cítil její tabák, ostatně její fajfku jsem měl u sebe. Přes židli byl její přehoz a plachetka. Podíval jsem se na Inno.

Za ty roky, za dlouhé roky se věci po ní nikdo nedotkl. Lidé se báli na něco po ní se jen podívat natož dotknout. Myslel jsem si, že pokud ji Líbal koupí, že je spálí. No, no ještě ji neprodal nebo bych si to mohl dát jako podmínku.

Lidskému nepochopení, byly tu její věci, nezaprášené, dokonce i karty.

„Posaď se Inno.“ Zavrtěla hlavou.

Sedl jsem si do křesla Réš, na jej místo.

„Sedni si Inno, prosím, sedni si na moje míso.“

Sedla si měkce, ladným pohybem boků. Vzal jsem karty. Najednou, najednou jsem zezelenal.

„Co je ti, Árone?“

„Já, já něco vidím, Inno?“

„Co vidíš?“

„Já vidím, jak stojíš nad mým hrobem s Miou a jsi smutná, na hřbitově a je tam ještě postava s tebou a ty jí nevidíš, nevím, kdo to je.“

„Árone pojď pryč.“

„Vidím řadu vozů, jak se z nich čoudí, jo už jsem je viděl, jo cigáni a vidím, jak jsem na voze živý, mrtvý, ani v sedě ani v leže a, a jedu. Slyším dřevěná okovaná kola, jak drncí po kamení. Já vím, kde jsem. Jedu přes Vagašu a Židovu strouhu k Rabínově hoře a já, já jim nerozumím. Povídají, ale já je neslyším. Ke skále vedou koleje, železniční koleje a končí u skály a oni jedou stále jedou a já cítím ty pražce, každý pražec píchá do mých žeber a říká, hrůza, hrůza, každý, každý, já jsem pouze osud jednoho člověka, utrpení.

Vidím i svou duši v kápi, hrůza.

Pražců jsou miliony a podpírají železnice i které vedou do vrat a skále, ale, ale cigáni po nich jedou se svejma zaplatovanejma dušema, márama. A z komínků na korbě se kouří, kouří se z komína, lidské maso.

Vaří cigánskejm dětem, je zima a dál, dál Inno mne vysazují i ze slámou a mizejí ve skále. Já je prosil, aby mne vzali sebou. Starý Čudra se nade mnou skloní a říká:

„Vezmeme tě, až pojedem zpátky.“

„Árone, Árone,“ slyšel jsem z vpovzdálí „Árone,“ a já začal vnímat Innu.

„Árone, pojď domů.“

„Ano,“ zmateně jsem přitakal.

„A Inno, ty jsi nic neviděla.“

„Ne já vidím tvoji duši.“

Na vteřinu jsem se lekl. Bože Nahha Channach ve vidění nebyla a já si na ni nevzpomněl, možná, že kdyby ve snu byla, tak bych prošel skálou, ech Channach, moje duše, moje bývalá Nahha, ne přízrak a shromáždění zla a děsů, něco víc než smrt.

„Pro Boha Inno, ty jsi viděla hrůzu, to jsem nechtěl,“

Sklonil jsem hlavu.

„Ne viděla jsem podivnou hvězdu, bývají na obloze miliony ta-dle, tadle byla blízka s podivnýma fouskama, průhledná a čistá, žádná hrůze, živá a přitom neuchopitelná.

Chtěla jsem jí pohladit. Nešlo, ucukla svými paprsky a mně ji bylo líto.“

„Ty jsi neviděla příšeru, zlo.“

„Ne Árone, nic víc jsem neviděla. Pojď, půjdeme domů.“

Kouskem zapatlaných podrápaných skel chýše jsem viděl, že se začalo stmívat. Vyšli jsme ven.

Jiný svět. Slyšel jsem ještě kohouta, ale nenašli jsme ho. Barák, kůlna se nezamykala a při tom, přitom se nikdy nic neztratilo a bylo na stejném místě.

Klopýtali jsme po poodhalených kamenech a já se smažil vypnout mozek a nemyslet jsem na nic, což se u mne stávalo málo. S přibližujícím se šumem splavu jsem se pomalu dostával do reality, držel jsem se Inny za ruku.

Bál jsem se přejít most. Inna mne držela. Zdálo se mi, že jsem šel po uzoulínké lávce nad hlubokou tůň. Kdybych byl sám, určité bych se neudržel, skočil bych. Kolem řeky byl večer.

Než jsme otevřeli vrátka do našeho světa a slyšeli Miu a Aha, jak nás za vraty vítají. Byli jsme doma. Náš statek nás chránil před... Sedl jsem si u stolu a Inna uvařila kafe.

„Árone,“ oslovila mne, jako bych byl mimo.

„Jsem tady, Árone, je ti dobře?“

„Něco se děje, ne, nemohu pochopit, proč mne tam ti cigáni nechali.“ Usmála se.

„Nevoněl jsi jim.“

„Chceš říct, že jsem smrděl?“ „Možná,“ usmála se.

Pochopil jsem, že ona stojí oběma nohama na zemi. Odmlčel jsem se, napil kávy a po chvíli dodal.

„Máš pravdu. Smrděl jsem.“

Uplynul týden, dva, večer jsme se dívali na hvězdy, povídali jsme si o všem možném no a já se svěřil, že mám pro každého jednu hvězdičku.

„Máme je společné Árone, hvězdičky a když se narodíme i zemřeme.“

„Hm, to máš pravdu a je otázka jestli když celej svět zemře, zemřou i hvězdy.“

„Ono totiž zemřou i ti, kteří se ještě nenarodili.“

Dívala se do hvězd.

„Jak to bude vypadat, když my zemřeme?“

„S náma, s každým z nás zemře jeho svět Inno.“

„Je to prosté, svět bude už jiný než dnes. Jen se mi zdá, že u Vagašu stojí čas, za Židovskou strouhou.“

„Budeme spolu?“

„Ano já věřím, že ano, nedovedu si představit, že ne a kdoví jestli jsme nebyli spolu ještě před narozením a tu, tu jsme třeba vykvetli jako poupata. A fousy artefaktů hvězd se na světě sepnuly nebo utkaly do copánků.“

„Ty umíš krásně mluvit Árone, ráda to poslouchám.“

„Hm někdy filosofování přeháním, že jo.“

„Ne, ráda tě poslouchám.“

„Já vím, já jsem blbec, co si už kolikrát říkám, že nemám pátrat po životu smyslu a všelijaká proč a potom, potom to buď z jedné, nebo z druhé strany vyjde na stejno.“

„Nevadí, ráda tě poslouchám a až budeme uprostřed hvězd, budeme si povídat a třeba o něčem jiném o jiných světech, když otázky budou zodpovězeny.“

„Hrozná nuda, Inno.“

„Neboj se, budeme šťastní, že jsme spolu dohromady a každý zvlášť a třeba rozkvetem.“

Druhý den ráno jsem snídal. Viděl jsem, jak si připravuje oblečení ven.

„Kam jdeš, Inno?“

„Jo Árone, dojdou do koloniálu pro kvasnice a pro koření.“

„Půjdu s tebou.“

„Ne, Árone já se chci projít, bolela mne v noci hlava.“

„Já ti snad vadím?“

„Blázínku, ne, chtěla bych se projít sama, odpočinem si od sebe.“

Nic jsem neříkal, měl jsem divný pocit.

„Na sebe dávej pozor.“

„Jo budu, Árone Hyrschi.“ Zarazilo mne to. Celým jménem mne dlouho neoslovila.

„Vem sebou alespoň Aha, nebo Miu, Zrzku.“

„To bych mohla, vezmu si Aha, Mia ještě není zvyklá.“ Viděl jsem, jak se zatočila v sukni, ve větru před zrcadlem a vzala košík. Byla nádherná, skutečná žena, moje žena. Když vycházela z kuchyně, stalo se něco neočekávaného. Vlčice si lehla přede dveře a nechtěla ji pustit ven.

„Mio, ale ta se nehla, dokonce ji chňapla za suknu a táhla ji zpátky.“

„Má tě ráda moc,“ poznamenal jsem suše.

„Mio, místo, zůstaň s Áronem, hlídej ho.“

Nechtěla, potom se majestátně jako sfinga uvelebila vedle kamen a sledovala co udělám.

„Skutečně nechceš?“ přerušila mne. Zavládla mezi dveřma. Slyšel jsem jí, jak volá na Aha. Klapla vrátka, malá vrátka do jiného světa. Mia se zvedla a potom zase lehla a smutně zaštěkala.

„Nech toho,“ řekl jsem jí,“ ona se za chvíli vrátí.“

Přišla si pro pohlazení. Dívala se na mně divným pohledem, jakoby mi chtěla něco říct.

„Tak co, budeme hospodařit.“

Šel jsem po práci, pomalu ale jistě jsem dělal i to, co bych normálně nedělal, kdyby byla Inna doma, dokonce jsem vykydal i kurník. Zdálo, že se Inna nevrací. Nechtěl jsem jí jít naproti, aby si nemyslela, že ji stíhám nebo pronásleduji. Nakrájel jsem cibuli a ze škopku vyndal maso a začal jsem dělat jediný jídlo, které jsem znal, guláš.

Už jsem měl jej hotový a sedl si. Začínal jsem být nervózní.

Už moc dlouho.

Napsal na kus papíru, že jsem jí šel naproti, aby zůstala doma, že se vrátím. Přiložil jsem do kamen, aby nevyhaslo, nechal jsem uvnitř Miu a věděl jsem, že nemusím zamykat.

Vydal jsem se na cestu. Zašel jsem do koloniálu.

„Neviděli jste Innu, měla kupovat kvasnice?“

Mlynářka, která prodávala, zavrtěla hlavou.

„Ne Árone nebyla.“

Byl jsem udiven.

„Byla jste v kvelb od rána?“ „Ano byla,“ a Sorg říkal, že když vás uvidím, máte zajít. Pane Árone, chcete ty kvasnice?“

Byl jsem mimo. „Jo dejte mi je,“ zaplatil jsem a vypadl. Nervozita stoupala. Vždyť byla i se psem. Prošel jsem vesnicí až k církvi a pískal na Aha a ptal se sedláků, jestli neviděli Innu a psa.

Nikdo i ti, co přijeli z města, ji nepotkali. Nevěděl jsem, co mám dělat. Zašel jsem Líbalům, třeba se tam zdržela, když vyřizovala, že si domek na Kosově mohou koupit. U nich nebyla a nakonec jsem zašel k Sorgovi, který mne zdravil nadálku s tím, že těžká práce pro něj skončila.

Viděl můj výraz. Hned se ptal.

„Co Árone, co se stalo?“

„Inna, Inna zmizela, ráno šla do obchodu pro kvasnice a od té doby ji hledám.“

„Třeba se chytla za jazyk, znáš to, pojď, dáme si skleničku.“

Beze slova nalil.

„Jen jednu Sorgu. Jdu domů, třeba přišla.“

„Uvidíš, že je doma Árone.“

„Hele kdyby nebyla, jdu večer do hospody a podíváme se po ní, třeba zjistíme, co se stalo.“

Nechal jsem se přesvědčit a cestou domů jsem se modlil, aby tam byla. Na první pohled se zdálo, když jsem otvíral vrátka, že slyším Aha.

Nebyl to on a já věděl, že Inna doma není, protože Aha by mně nepřehlídnul.

Vešel jsem do kuchyně a pustil Miu ven, aby se proběhla a vyvětrala. Líkala po dvoře, očuchávala.

Napadlo mne, že by mohla vystopovat, kudy Inna šla. Dal jsem ji očichat její šál a šel mezi vrata. Mia zůstala stát mezi nima a nebylo síly ani přemlouvání, aby se hnula z místa. Vrátila se zpátky.

Stmívalo se a já se vydal do hospody. Klasické šum a dým a zdálky se ke mně hlásil mlynář.

„Pojď sem *susede*,“ a dělal mi vedle sebe místo ve snaze, abych zapadl do sedlácké společnosti.

„Co Inna?“

„Nevím, nenašel jsem jí.“

V té chvíli, pod párou Sorg vstal a zařval na celou hospodu.

„Ticho, kurva ticho.“

Hospoda ztichla. Neviděli jste Innu, Áronovou... Někde zezadu se ozvalo nesměle.

„Šmudlu?“

Ticho. Kroutily hlavou a vedle se znovu ozvalo.

„Ta někomu teď vyhudrovává krocana.“

Hospoda se probudila smíchy.

„Vy jste blbci.“

Hospoda dál se rozvířila, nic se nestalo. Přitočila se hospodská.

„Já Árone, když bych něco slyšela, dám ti vědět, jo.“

„Díky,“ a zvedal jsem se.

„Sedni Árone, teď v noci nikoho nenajdeš. Sorg mne nepřesvědčil. Zvedl jsem se.“

„Počkej ty vole.“

Sorg se zvedl a šel za mnou.

„Tak projdem, projdem celou ves.“

„Měla Aha sebou, psa a do koloniálu nedošla.“

„Dobrá.“ chodili jsme s lucernou, zašli k ponocnému i četníkovi.

Nikdo o ní nevěděl. „Jedině, že by odjela do města.“

Řekl po čase mlynář a já věděl, že nechtěl, že je to opravdu poslední možnost, kterou jsem si chtěl připustit. Nic jsem neříkal.

„Árone, Árone vem zejtra fiakr nebo já ti půjčím auto a zajed do Tarna Mare a poptej se.“

„Fakt nevím, pes se neozývá, nezdá se mi to.“

„Co říkala, Árone než odešla?“

„Právě že vůbec nic.“ Vrátil jsem se domu. Prohlížel jsem si její věci, kterých jsem si dříve vůbec nevšiml a uvědomil si, jak strašně mně chybí.

V noci jsem skoro nespál, Mia ležela u mé postele a čekala na povel, aby si mohla skočit na ní. Nepovolil jsem z podivného zoufalství. Ráno jsem ustrojil drožku a poměrně brzy vyrazil do města. Sám s koňmi vstávající krajinou.

Ve městě jsem prošel hospody, ptal jsem se na tržišti nádraží všude možné na štacích. Po ní se slehla zem. Po dni chození a utrácení jsem se vrátil domů.

Na stole ležel můj vzkaz. Dal jsem si naběračku guláše, bylo mi špatně.

„Inno kde jsi, kdo mi pomůže. Měl bych volat svoji duši a požádat o pomoc. Báł jsem se. Báł jsem se, že se objeví kumulace hrůzy a děsu, co mne sevřelo a ono se mi začne smát. Zůstal jsem sám.

Sám s vlčicí, která se mne chápavě zírala.

„Ach Mio, kde je Inna?“

Následoval další den hledání, nepochopitelného zmizení. Řekl jsem si, že zajdu i na Vagašu, třeba se jí zachtělo na druhý konec skály, leč ze zoufalství, nepravděpodobné. Čas se vlekl a já, já jsem si pomalu uvědomoval, že se zblázním. Noci se proměnily ve dny a dny naopak, noci se vlekli.

Za týden šel jsem se znovu poptat do města, do Halže a všude kolem, Nikdo neviděl jí ani psa. Domluvil jsem se s četníkem, že vyhlásí i pátrání, přiznal jsem, že Inna když chce, není němá.

Zdálo se, že můj život skončil. Začal jsem uvažovat – skončit. Přitahoval mne most. Jít za Andresem nebo jsem si vzpomněl na Kosov. Slyšel jsem neznámý hlas. Říkal:

„Jdi si k Rabínově hoře, vem si slámu a počkej, až cigáni potáhnou.

Poslechl jsem. Pomalinku jsem se chystal. Vezmu sebou bohyni, Venuši ve vojenském kabátě a slámu a v nejhorším podříznu si žíly. Mia Zrzka u mne bude. Co když, co když cigáni nepotáhnou.

Co když uvnitř skal nebude nebe, pouze děs a hrůza. Váhání, jako když jsem byl přesvědčen, že moje Nahha Channach musí být vždycky čistá a krásná. Tovu Vanohu.

Pokračoval den za dnem. Chodil jsem s Miou, zanedbával jsem hospodářství a ještě jsem se snažil najít Innu.

Neskutečné, nikdo jí neviděl, vypařila se, ztratila i s Aha.

Divné, že se v Hoštce se začaly vyprávět zkazky, že jsem ji právě já ublížil a zavřel nebo snad zabil a zakopal.

Psychicky jsem ztrácel rovnováhu. Ploužil jsem se bezcílně a chodil na hřbitov, abych si popovídal s Andrésem, řekl Řeš, co se mi stalo, a zeptal se, co mám dělat.

Byl jsem sám a vypil půl flašky. Vracel jsem se zpátky a všiml jsem si čerstvé hlína na onom prázdném hrobě.

Napadaly mne ty nejhorší myšlenky. Zašel jsem za starostou hrobníkem. Ty...

„Někoho jsi pohřbil, je tam čerstvá hlína.“

„Ne nikoho. To bych to musel vědět.“

„Pojď prosím se mnou. Stavíme se u faráře.“

Stavili jsme se u faráře. Hyacint potvrdil, že nikdo nezemřel nebo nikoho nepochovával. Vrazili jsme na hřbitov.

„Co tomu říkáš starosto?“

„Skutečně zdá se, že hlína je skutečně obráceně. Myslíš, že je tam Šmudla Árone?“

Bál jsem se to vyslovit.

„Já nevím, ztratila se. Vykopeme ho, dojdou za mlynářem a četníkem, on mi dá ty dva pomocníky.“

Farářovi se to nezdálo.

Celý divný, prázdný hrob a chlap.“ No, sejdem se za hodinu, počkejte tady. Po chvíli byli všichni zpátky a střídali jsme se.

Vykopali jsme tak čtyři pětiny.

Mladej, kterého už nebylo skoro vidět, křikl:

„Něco tady je.“

Nahlíželi jsme do hrobu jako do studně. Bylo mi špatně. Srdce jsem měl až v krku. Něco táhl a já viděl kožich, vlčí kožich.

Byl to Aha.

„Je to vlk, panebože je to vlk,“ křížoval se a vyběhl z hrobu.

„Pane faráři je to vlkodlak.“

Zuby měl ještě vyceněné.

„To je Aha, můj pes, chudák.“

Vyndali jsme smrdící cadáver na nakupenou hlínu. Nebyla na něm žádná krev.

„Kopeme dál,“ řekl hrobník a posílňil se samohonkou.

„Když byl pes, tak tam je i Inna. Árone, Árone, nedívej se.“ Nedalo mi. Kopali hloub a hloub, až na konec.

„Tady je už skála dál jsem to nekopal, nejde to, nikdo tu není.“ řekl hrobník, který jistě očekával prachy.

„Určitě, určitě, tvoje Inna tady není.“

Sehnul se a podával mi kámen, křemen ve tvaru srdce. Díval jsem se na něj a na jeho růžové pletení a podal farářovi.

„Divný kámen, jako by ho zakopala stvůra.“

Přesvědčil jsem se, že je dole skutečně skála podobná rabínově. Podivně plochý hladký povrch tvořil vytesanou rovinu.

„Co se psem, nemůže být je tak,“ ozval se hrobník.

„Když už tam byl...“ nedokončil jsem větu.

Hyacint byl rozumný.

„Dáme ho zpátky, kdoví co jsou to za čáry, co hlídá, důležitý je že tam není Inna.“

„Díky,“ řekl jsem.

„Dojdu pro svěcenou vodu a zaházíme ho.“

A tak se stalo. Na jednu stranu uspokojení, na druhou stranu. Aha mi bylo líto. Sehnal jsem plachetku, a když jsem ho zasypával, brečel jsem.

Chlapi kolem uhýbali zraky. Nikdo mi nic neřekl, no nebrečel jsem, řinuly mi slzy a skrápěly plachtu, nemohl jsem je zastavit.

„Jestli chceš Árone, nemusíš tu být.“

„To je dobrý. Co tomu říkáš, četníku?“

„Já nevím, divný, něco se muselo stát. Děs co viděl pes, stalo se...“
Farář šel prohlížet hroby.

„Nic zvláštního.“

„Já nevím, co mám dělat,“

Chlapi házeli hlínu a farář hrob ještě pokropil, jakoby to byl člověk.

Dal jsem každému peníze za práci a slíbil jim ještě v hospodě rundu. Normální pohřeb, kde místo člověka byl pohřbený pes.

Domluvili jsme se, že pomlčíme alespoň chvíli.

„Proč pes?“ řekl si pro sebe četník, nešlo mu to do hlavy.

„Neměl na sobě svoji i jinou krev, chcípnul naráz, dostal srdeční křeč.“

„Jdu domů, do církve, jdi Árone, nechť Bůh všemohoucí tě provází v myšlenkách.“

Cesta byla hrozná, byl jsem zdrcený. Hlavou se mi honily myšlenky. Jak je to možný, že si nikdo ničeho nevšiml a Aha, Aha by se bránil, bránil by Innu, násilí.

Sám s Miou, pomalu jsem vzdával hledání Inny, prošmejdil jsem každý kout, marně. Byl jsem si téměř jist, že v Tarna Mare není. Začal jsem jen přežívat. Z vlčice Miji se stala moje družka.

Díval jsem se na ní a povídal si s ní.

„Kdybys uměla mluvit, Mio. Díval jsem se do jejích zvláště očí a zdálo se mi, že je tam jen tenoučký předěl, stavidlo, zvednout oponu nebo závoru, mohla by mluvit nebo já jí rozuměl.“

Zvláštní vztah nás dvou, nezadnebatelná divokost a přátelství, psi nebo lépe řečeno vlčí láska. Na rozdíl od psů, které jsem kdy poznal, byla osobnost, divoké zvíře majestátná osobnost.

Když jsem ji něco řekl, viděl jsem na ní, jak jí to v zrzavé hlavě šrotuje a až po chvilce udělala, co jsem jí řekl. A někdy ani to ne. Nicméně byla stále se mnou ve dne v noci, chodila si pro pohlazení. Spávala prvně před mojí postelí, takže jsem o ni někdy v noci zakopl. Neobtěžovala se uhnout.

A jednou, jednou, když zase jsem měl splín a depresi a ptal jsem se jí na otázky, které jsem nedovedl odpovědět, ona trpělivě poslouchala a povolil jsem jí, aby mi zalezla k nohám.

Viděl jsem, jak je šťastná a spokojená a já měl podezření, jakoby vytěsnila Innu. Spali a žili jsme spolu já a vlčice, lízala mi nohy a já přemýšlel co dál.

Nic mne nebavilo, vyhořelý, vypnutý mozek nemusel na nic myslet, zautomatizoval jsem se a koukal kolem sebe. Připadal jsem si jako její partner a pomalu se mi na mysl vtírala myšlenka, že jsem se zbláznil.

Pomalu jsem začal uvažovat o tom, že sem přestěhuju i bohyni a že to je všechno, co mi v životě zbylo. Ostatní byly šrámy a vrypy, které sochař čas tesal do mojí tváře, které bolely, když se netrefil.

Bál jsem se, abych se nezačal podobat své duši, své příšeře a spoléhat, že nebudu přitom sálat ze sebe hrůzu, beznaděj a zoufalství.

Čas se vlekl a já podvědomě doufal, že mne někdo přijde navštívit, někdo kdo mi pomůže, vysvobodí. Přemýšlel jsem, jestli se mám podívat za Rabínovu skálu, myšlenka na cigány se mi vracela a jít na druhé straně dál do hor, nebo jestli se mám vrátit do Ilavy. Záhy jsem zavrhl.

Lidé, ano měl bych chodit mezi lidi. Váhal jsem, jestli do kostela nebo ne a tak jsem se rozhodl že, po dlouhé době že půjdu.

Staral jsem se o bohyni a žil s Miou. Večer jsem si s ní povídal o možném i nemožném.

Byla vzorná posluchačka, v ničem neodporovala, vše jasné a srozumitelné. Díval jsem se a snažil se porozumět jejím pohledům a vlčí

řeči. V noci zaslechl vlčí vytí, hodně vzdálené. Mia ho postřehla mnohem aktivněji, než já zvedla se, nastražila uši a zvedla čumák. Potom spokojeně lehla a položila si obrovskou srdcovou rezatou hlavu na přední tlapy. Pozorovala mne těma horníma očima.

„Mimo mohli bychom se podívat k Rabínově hoře, co říkáš moje kamarádko.“

Nerozuměla, bez hnutí mne pozorovala dál.

„Dobrá mne táhne hora, půjdeme pěšky přes Židovu strouhu oklikou kolem Halže.“

Následující den jsme se vydali přes Kostaňukův mlýn. Dávno jsem tu nebyl. Byl opuštěný, kolo ztrouchnivělé, už tehdy se neotáčelo, pouze kmitalo. Kdo ví, jestli tam ještě je, pomyslel jsem si. Kameny na mletí zde zůstávaly, i když by se možná hodily do základů. Táhl mne to k hoře a zároveň jsem se bál, bál toho, že potkám svoji duši. Měl jsem nabaleno, bágel hodně jídla špeku chleba pálenku uzené kosti pro Miu, sádlo a vůbec hodně. Po obhospodaření statku a vyrazili jsme na cestu přes zmiňovaný mlýn.

Dal jsem ji obojek a špagát. Měla jej poprvé na sobě. Trochu se jej snažila setřást.

„Hele máš ho dočasně, abys ses nerval. Šla vedle mne. Potom když jsme se blížili víc, blíž pochopila to a jemně táhla. Vyhnuli jsme se Vagašu .

Zašli jsme s dva možná tři kilometry dál. Kolem potoka jsme přišli na cestu, která spojovala Vagašu s Rabínovou horou.

Už jsem se nedivil, že se tu zastavil čas, dokonce jsem hledal lístek, který nespadl.

Mia mne táhla. Chtěl jsem se zastavit u vrat. Táhla mne nalevo, kde jsem si myslel, že je porost a křoví neprostupné.

Ona mne vedla hustým houštím a příkrým svahem po úpatí hory. Dlouho, až jsme dorazili k zbořeništi osady, která se kdysi

jmenovala Milíře, o které jsem věděl z povídání, možná jsem byl po stoletích první návštěvník. Ono krom obrysů rozpadlých kamenů nic jiného nebylo. Působila na mne dost skličujícím dojmem. Obydílí, kde žilo pár lidí, jací byli?

Sedl jsem si.

„Odpočinem si, Mio.“

Nechtěla, já si přesto sedl, bolely mne nohy. Nepohrdla uzenou kostí. Posléze jsme šli dál, táhla mne větší a větší silou. Myslel jsem, že mne táhne do svého doupěte. Začal jsem se obávat, že netrefím zpátky.

„Půjdeme domů, Mio,“ a chtěl jsem ji přesvědčit, že klimbání se po skalách není už moje velká radost. Tak ještě kousek. Po hodině jsem toho opravdu měl dost.

Sedl jsem si na vysoký plochý kámen na planině.

„Stačilo Mio.“ Sedla si a viděl, jak nastražuje uši. A v to jsem to uslyšel.

Uslyšel jsem zpívání lidským hlasem. Čarovná melodie nepopsatelný hlas. Vstal jsem a Mia mne táhla tím směrem.

Po sotva znatelné stezce kolem jedné ze skal jsme se blížili hlasu. Byla to hora, co zpívala.

Zastavil jsem, už jsem zřetelně slyšel i slova, kterým jsem nerozuměl.

A píseň, píseň nebo modlitba nebo modlitba, co byla písni. Ačkoliv jsem slovům nerozuměl, v podvědomí jsem jim rozuměl přesně, povídali o světě od začátku do konce a o lidech na něm o lásce o strašném smutku a osamění o bolestech, o lásce obsahovala každý doušek těžkého času.

Nemohl jsem se hnout z místa. Až po chvíli hlas utichl a my se ocitli u průrvy. Měl jsem pocit, že ji Mia dobře zná. Šel jsem za ní kam mně táhla. Soutěskou, ve které na zemi po oblázcích protékal

potok jsme se dostali až nad něj, kde za keři mne Mia vedla do díry, spíš jeskyně, která hned u vchodu byla opracována dláty. Zastavili jsme se před ní.

Vzal jsem sukovici se smůlou na konci, přidal k ní další dvě takové a zapálil. Světlo nebylo nic moc. Vešel jsem dovnitř. Cesta vedla šikmo vzhůru v egyptské pyramidě a po pár ostrých zákoutích jsme se dostali.

Srdce se mi sevřelo. Na kamenné lavici s a vyhaslým ohništěm jsem v blikajícím louči světla uviděl zlo, svoji duši, hrůzu. Mia k mému zděšení utekla k němu a lehla si pod něj, jakoby nebyla moje, ale jeho.

Tvář schovaná pod plachetkou z jutového pytle. Já se bál na ní podívat. Médea, na kterou, když se podívám zkamením. Všiml jsem si, že z jeskyně vedou klenby dál dovnitř hory.

„Ty ta jsi Nahha Channach, moje duše?“

„Ne, ozval se povědomý hlas, ve kterém jsem poznal tehdejšího pocestného.

„Ne nejsem tvá duše Árone Hyrschi, já, já jsem člověk jako ty.“

„Ty jsi zpíval?“

„Ano.“

„A kdo jsi člověče a položil jsem důraz na slovo, to jsi poustevník nebo co.“

Všiml jsem si, že ve vedlejší klenuté místnosti nic nebylo pouze kamenný stůl a kříž, kříž v normální velikosti.

„Kdo jsi,“ zeptal jsem se, „jsi poustevník nebo...?“

Přerušil mne opravdu vlídný hlas. Kdybych neviděl a nestál v ten okamžik v jeskyni na Rabínově hoře, řekl bych, že je opravdu normální lidský hlas.

„Kdo jsi?“ a zachvěl jsem se hrůzou a odmlčel se...

„když nejsi moje duše.“

Možná zněla odpověď.

„Já jsem Ahaswér.“

Zašrotovalo mi to.

„Ty, ty jsi Ahaswer, bájná postava, Ahaswer, věčný žid, co je odsouzen k věčnému putování dokud...“

„Ano, Árone dokud bude svět existovat. Chceš mi pohlédnou do tváře a podat mi ruku? Neboj se, jsem člověk.“

Vysunula se ruka, skutečně, byla to ruka. Báł jsem se. Podal jsem mu svoji.

Byla teplá, normální s normálním stiskem. Potom, potom jsem se pomalu zvedal oči a po hadrech jsem šplhal k obličejí. Uviděl jsem jeho oči, tvář a obličej není možné popsat. Mne opouštělo sevření hrůzou, že se mohu podívat na smrt, jak vypadá zblízka. Smrt to nebyla.

Zdálo se, m že je tvář z kamene hory, přesto, přesto byla živá. Viděl jsem ty oči ty oči, které vnímaly a kumulovali strach a zlo celého světa, snad východiskem pro světy další.

„Ty hlídáš skálu?“

„Ne Árone nejsem hlídač.“

„A tam, tam to vede do skály?“

„Árone, i kdybys šel dovnitř, nic nenajdeš.“

„Co tam je?“

„Možná ticho, možná čas, možná...“

„A ty kolik let?“

„Dva tisíce třicet. Žiješ dva tisíce třicet let.“

„Ano Arne?“

„A kolik ještě.“

„Nevím. Každých sto let,“ zněla smutná odpověď.

„Já nezemřu, dokud bude svět. Až přijde, s ním je zapečetěný i tento svět.“

Bylo ticho, louč trochu praskala.

„A ty, věčný žide, to ty jsi nechal vykopat hrob.“

„Ano...“

„Proč?“

„Chtěl jsem mít zas pocit, pocít zemřít. Já to štěstí nemám.“

„Štěstí? Všichni by dali cokoli za to být jako ty, nesmrtelný.“

„Mýlíš se Árone, ty bys chtěl vidět každého umírat, nemoci dětí, války zabíjení, ach, co je láska, kterou bys chtěl vyvážit a dívat se na to, jak všichni zemrou do klidu a pokoje, s Bohem nebo u Boha.“

„A proč ty a tady, proč ne jinde ve světě, můžeš být chudý nebo bohatý, nemůžeš zemřít.“

„Prochodil jsem celý svět a usoudil jsem, že mi je na světě nejlíp, cítím, že jsem blízko Boha, kterému jsem odmítl pomoc ze křížem, jsem bídný hříšný člověk.“

Každý týden, když začíná den, to je večer, když vyjde hvězda, vezmu svůj kříž a nesu ho na horu a cítím jeho blízkost a prosím o smilování, abych mohl být pohřben jako tvůj pes.“

„A co Inna, řekni mi co Inna.“

„Nevím Árone, opravdu nevím.“

Bylo ticho.

„Já jsem ta hrůza, Árone, co cítíš, je pravda, jsem a budu, i když nechci. Vlci mne nechtějí, vid Mio.“

Pohládl jí. Věděl jsem, že se znají už dlouho. A hora a vrata.

„Vím to, co víš ty, Árone, že,“ odmlčel se, „možná, že tudy prošlo spousty lidí, možná tolik, co bylo na zemi.“

Louč pomalu dohořívala

„Co mám dělat Ahaswere, nevím, co mám dělat.“

„Jdi Árone, cestu bez vlčice sem nenajdeš a nikdo ti neuvěří, stěně tak je to s tvou duší. Ona tě neopustila a neopustí, jako moje, co je za pečetená a čeká za věčností na mne, abych našel pokoj a milosrdenství v Bohu. Máš dobré srdce, Árone, dostal jsi milost od Boha i já, že jsme

se potkali, běž, postav zvonici, dej velký zvon a pojmenuj jej Áron. Než se odejde, nech tam vytesat ty písmena v hebrejštině a já, potom, až zemřeš, vždy když si na tebe vzpomenu, přijdu na něj zazvonit, jako bych zvonil na tvé srdce či na tuto horu starého rabína a když budou přicházet zlé časy nebo katastrofy začnu zvonit, to ti slibuji.“

Audience byla u konce. Louč pohasínala.

„Půjdeš se mnou?“

Postava zavrtěla hlavou.

„Běž s Bohem.“

Bylo mi smutno a blbý jej nechat ve tmě a ve vlhku. Odcházel jsem.

„Mio. Pojd.“

Nešla. Ležela u kamenné lavice vedle Ahaswerových nohou. Louč dohasínala. Prudké světlo na hranici vchodu mne oslnilo. Začal jsem mít obavy, že se ztratím.

Po dvaceti metrech za vchodem jsem uslyšel štěkot. Byla to Mia, která lezla přede mnou.

A jak jsme se pomalu vzdalovali uslyšel jsem píseň, modlitbu, prosbu, nářek nad osudy lidí i jejich budoucnost. Pomalu jsme se vzdalovali, až píseň zanikla.

Uvázal jsem Miu. Půjdeme přes Vagašu do Halže vezmu tě na vodítko, aby se ovce a kozy nezbláznily. Do Halže je tudy blíž.

Cestou jsem se díval do krajiny. Zvláštní svět v Podkarpátí, není jiná kopie čarovného kraje. Dostával jsem ho do sebe pod kůži, vstřebával pořádný náboj.

Zvonice, zvonice a moje srdce uprostřed ní.

Zajdu za Hyacintem hned zítra, zajdu a postavím zvonici.

Musím vymyslet, jak bude vypadat, aby mi byla podobná, aby byla podobná té písni, modlitbě, co jsem slyšel v Rabínově hoře. Aby byla malá Rabínova hora.

Pomalu jsem se blížil k Halži. Nohy mi ztěžkly a každým krokem olovo v nohách bylo těžší a těžší. Nakonec jsem se zastavil a ohlédl se přes Židovskou strouhu potokem Mor směrem k Rabínově hoře. Teprve teď jsem si uvědomil, že je to stavba, hora vyčnívající až k oblakům na kterou, na jejíž vrchol jsem nikdy nevystoupil.

Olymp a moje živá Venuše by měla být uvnitř nich. Nebyl ten pravý důvod, proč já a Mia se otočili.

Viděl jsem osobu, člověk co sedí ve tmě na kamenné lavici osamělý a smutný a zpívá, zpívá modlitbu stovky a dva tisíce let a čeká na milost. Vnímal jsem i duši věčného žida a jeho tvář. No už se mi nesvíralo srdce a nezažíval jsem hrůzu z prvního pohledu a zlo, co představovalo ve mně, nemělo pichlavé ostny a artefakty. Bylo mi ho líto.

Chtěl jsem se otočit a jít zpátky. Udělal jsem to, udělal jsem deset kroků. Mia zůstala na místě.

„Pojď Mio.“

Přišla ke mně a sedla si. Udělal jsem dalších deset kroků.

„Pojď, Zrzko povedeš mne.“

Zůstala na místě. Na další zavolání přišla. Vnímal jsem, že mi chtěla říct, abych si to rozmyslel a já si uvědomil, že bez ní cestu nenajdu, sotva bych došel k Milířům. Vzdal jsem se.

„Tak jo. Jdeme domů.“

Bylo mi jasné, proč panují ve vesnici pověsti o začarované hoře, když sedláci náhodou spatřili Ashaswera museli si myslet, že je to ztělesnění samotného ďábla. A já, já měl dojem, podvědomí, že onen prokletý člověk má se mnou cosi společného, úchop z artefaktem mé duše.

Došli jsme domů.

„Jsme doma, Mio. Rozdělal jsem oheň a uvařil kafe. Odpočinul si, nacpal fajfku. Mia obsadila svoje místočko u kamen. Hodiny

cágrovky, kde jsem musel namalovat dvanáctku čtvrt a půl a tři čtvrtě pro omšelost, se pomalu svou vzdáleností železných šišek od zemně dožadovaly natažení. Ozval se známý zvuk s natažením hodin.

Sedl jsem si a dal kafe, vytáhl jsem papír a rozložil po stole. Velký prostor na papíře mne překvapil. Vzal jsem inkoustovou tužku z jedné strany červenou z druhé fialovou a začal kreslit zvonici. Při kreslení jsem si uvědomil, co jsem vlastně viděl.

Měl jsem důkaz, opravdový hmatatelný důkaz, že existuje Ahaswer a sním nebo právě proto důkaz, Bůh existuje.

Až jsem se zatřásl. Ruka mi kreslila bez povelu mozku, automaticky. Nepřemýšlel jsem a najednou jsem užírl před sebou krásnou kresbu, nebyla moje.

DV dýmu fajfky se přede mnou tyčila asi pětmetrová zvonice. Nebyla pod rovnými čarami a přesnými uhly. Měl jsem dojem, že jsem ji už viděl. Nemohl jsem přijít co a kde, kdo...

„Kde je zvonice Mio,“ zeptal jsem se psa. Zrzka otevřela oči a zase zavřel z odůvodněním, ať jí dám pokoj, že se jí netýká. Byla už půlnoc. Šel jsem spát. Nešlo mi. Sedl jsem si ke stolu s nákresem. A konečně jsem si vzpomněl.

Skica podobná pohledu, když jsem se otočil na Rabínovu horu, vypadala jako její kopie. Obrysy a nahoře uprostřed zvon, který zpíval věčnou modlitbu, píseň o člověčinách člověčenství.

Prostřednictvím mne to byla jeho či její stavba. Vzpomněl jsem si, jak mi říkal.

„Až vejdeš do hory, budu já, co začas času, který mi ukrajuje k osudu, budu já, co zazvoním. A vzpomene si svět na tebe než se zapečetí. A zvonici opravím Árone, zvon, zní jako tvoje duše ve věčnosti.“

Druhý den ráno jsem Miu nechal doma a svěřil ji na starost hospodářství. Šel jsem do Halže do cerekvi za Hyacintem.

Byl tam určitě, jeho automobil stál opodál, byl moderním farářem. Byl v sakristii.

„Pozdráven Jezus.... A Áron, Áron Hyrsch, co potřebuješ, ty s biblickým jménem.“

„Chci se domluvit.“

„Se mnou?“ divil se Hyacint.

„Myslím, že ve vesnici cerekvi není nikdo tak vzdálený jako ty Árone.“

Místo slov jsem rozbalil nákres na roli papíru. Dal jsem ho na příležitostní oltář.

„Pěkné, zvonice, že?“

„Ano, faráři a já ji postavím ze svého a chci se zeptat, jestli nebude dělat spíš zlou krev, mezi sedláky.“ Hyacint se zamyslel.

„Proč Árone, proč ty?“

Bylo ticho. Neodpověděl jsem. Podíval se na mne.

„Vysvětlíme ji, samozřejmě. Nuž je ku prospěchu Boha a církve, nejsem proti. Bude to drahé.“

„S tím počítám. A kam nebo spíš kde?“

„No já myslel úplně na kopec Bílák, stávala tam kdysi kaplička a taky se tam říkalo U kapličky.“

Viděl jsem, jak to Hyacintovi šrotuje. Pokřičoval se.

„Jo, vedle je studánka, stříbrná studánka.“

„Já vím, já ji nepoškodím, opravím ji.“

„No, kaplička byla vystavěna kůli studánce, lidé věřili,“ a odmlčel se, protože hledal slova, „že je voda, co uzdravuje,“ a potom se podívala do očí a řekl klidně:

„Zázračná voda.“

„Nebojte se pane velebný pane, já ji ještě opravím.“

„Nu dobře na mši řeknu lidem tvůj zámysl, jestli chceš, řeknu jim, že se mohou podílet, ne penězi ale prací.“

Jo řekněte jim klidně, že jim dobře zaplatím, za každou práci se zaplatí mzda, vždyť je tak psáno v bibli nebo ne?“

„Ano, za práci náleží mzda.“

„Dobrá, příští týden bych začal.“ Podal mi ruku.

„Spánembohem Árone, máš moje požehnání.“

A v následující neděli šel jsem do cerevi, kde měl Hyacint vyhlásit, že na místě staré kapličky na Bíláku bude nová zvonice.

V lavicích zašumělo. Nebylo zvykem veřejně, aby farář v cerkvi vystoupil, že já postavím zvonici, či zvonici a kapličkou.

Měl jsem už náčrty a plán hotový. Základem byl veliký oblouk s mohutnými podpěrami ze stran. Nosnost oblouku závisí na šíři

bočních stě a podpěr. Oblouk nad vnitřní částí chrámové lodi, pravda nevysoký. Počítal jsem s pěti a šesti metry v kohoutku.

Pod obloukem oltář, respektive stůl z leštěného kamene a nad ním, nad ním bude moje malba, malba Marie Magdalény, které byla původní kaplička zasvěcena.

Chtěl jsem ji namalovat sám, přímo na zeď a; a chtěl jsem jako vzor mít svoji Nahhu Channach, jak jsem ji stále choval v myšlenkách u sebe, protože jsem věděl, že děs nebyla moje duše, ale Ahaswer. Koketoval jsem s tím, že ji, možná tajně doufal, že ji za pozemského života uvidím a budu ji volat.

Zvon už jsem zadal, jak mi řekl Ahaswer, až v Pešti. To vše mne bude stát možná desetinu majetku. V cerekvi jsem se potkal s mlynářem Sorgem, starostou sedláky z Hoštky, stoupl jsem si na „své“ místo a mši jsem nevnímal.

Myslel jsem na moje blízké. Cítil jsem vedle sebe malého Andreje a bylo mi smutno, smutno za celý čas, kdy jsem byl šťastný, čas, který mi protekl rukama, jakoby byly pouze z kostí.

Voda v jeho podobě nebyla schopna se ve dlaních zastavit a já, já měl žízeň, spalovací neplodnou žízeň k zbláznění.

Díval jsem se na obrazy před sebou a začal vnímat. Možná z dálky v myšlenkách ke mně přicházela slova reality po Hyacintově požehnání:

„...ohlášky. Pan Áron Hyrsch,“ podíval se na mně,“ se rozhodl, že postaví na místě bývalé kapličky zvonici s prosbou na odpuštění hříchů ve jménu svaté Magdalény u Stříbrného potůčku,“ než dořekl, ozval se chlap, kterého jsem znal podle vidění.

„My nedáme ani rubla, co je s Hyrschova statku vždy zavánělo čárama.“

Hyacint se mne zastal.

„Nikdo po vás nic nechce bratři, náklady zaplatí pan Hyrsch.“ Bylo chvilku ticho, nebylo zvykem, aby veřejně se jednalo v kostele.

Po chvíli se ozval ten samý.

„Když myslíte pane faráři. Ať nepočítá s námi, že tam budeme dělat, půjdeme, až to řádně vysvětlí.“

„Ano to učiním, nebudte zatrpklý, bratři, bude sloužit Bohu Otci všemohoucímu.“

Pokřičoval se, vzápětí i ostatní. Bylo ticho. Nebylo vhodné, kdybych cokoliv řekl. Řekl jsem:

„Děkuji.“

Venku jsem prohodil pár slov s přáteli. Gesto ke smíru sedláků se nekonalo. Přesto mi slíbili pomoc. A tak jsem měl práci, měl jsem cíl a oprostil jsem se od veškerého filosofování a soustředil se na stavbu.

Myšlenky události se mi promítaly jako film. Přistihl jsem se, že ve skutečnosti civím na obrazy malované uhlem v kuchyni.

Najal jsem si firmu ze vzdálené Písařovky i vedoucího, který mně překreslil plány a radil, jak na stavbu z kamene a dřeva z Rabínovy skály. Zvonice rostla před očima.

Chtěl jsem ji dostavět před koncem rohu, zbýval tři měsíce. Nemohl jsem si nevšimnout, jak ji místní očumovali. Netypická stavba připomínající Rabínovu horu vzbuzovala pochybnosti i u faráře. Nakonec jej uspokojil na samém vrcholu velký kříž, ale ne ve svislé poloze, takové jaké jsem si jej všiml u Ahaswera. Dokončovali vnější stavbu a já začal malovat vnitřek. Madonu v životní velikosti čerstvých barvách a kolem modř s hvězdami, ženu podobnou mé Nahha Channach, či Venuši s plachetkou lurdské panny, moje Channach.

Překrásná dívka, sexy žena s podávajícíma rukama vodu, jakoby chtěla poutníka obejmout. Prvně nákres a potom barvy. maloval jsem ji měsíc a Mia přihlížela, zvykla si na dělníky.

Jo kdybych ji namaloval vojenskej kabát. Vedle jsem napsal jména mužů, kteří padli z okolí ve dvou válkách.

Zbývalo dovézt a usadit zvon a okamenovat studánku. Začátkem prosince bylo hotovo.

Přivezli zvon.

Zvláštní chvíle, na něm nápis Áron a letopočet.

Faráři se nezdál, nakonec nemohl nesouhlasit.

„Měl si tam dát jméno svatýho nebo svaté,“ a po chvílce dodal, no Áron, je biblické jméno, že jo, bratr Mojžíše, jako bych se chtěl připomenout, protože jistě věděl. Vešel do kaple.

Byla krásná čistá a elegantní mystická.

„Árone, tvoje dílo.“

„Ano Hyacinte,“ Bůh mne inspiroval. Prohlížel si malbu Madony.

„Ty?“

„Ano,“ řekl jsem skromně, kdysi jsem paloval.“

„Hele Árone zakrej ji plátnem a až bude slunovrat, pozvu sem celou vesnici a posvětíme nádheru a zazvoníme napoprvé na zvon.“

„No určitě pane faráři, ale...“ odmlčel jsem se, „oni nepřijdou, nepřijdou kvůli mně, když já zůstanu doma.“

„Dobrá,“ farář se zamyslel, „dobře Árone je od tebe laskavé, postavil jsi to na přání Boha ne pro sebe, pro lidi, nechť Bůh ti to přičte, nejsi zlý člověk.“

„Ano řekl jsem, i když mne to trochu mrzelo, přece jsem byl zvědavý, co tomu budou říkat, možná i pyšný.“

„Uslyším zvon a to mi stačí Hyacinte.“

„Oni si na ni zvyknou a za chvílku bude jejich vlastní, to víš sedláci, tvrdé palice. Až jim zvon bude s předstihem oznamovat šťastné události, čas nebo varování či nedej Bože požáry. Potom je zde studánka, věř mi Árone, je to dobrá, pozhnaná práce a boží úmysl. Svezu tě.“

Jeli jsme v jeho automobilu, já a farář s vlčicí, která se roztahovala na zadním sedadle až do Halže.

„Pošlu svíčkové báby, aby uklidily a vyzdobily. A dám vědět.“

Blížil se slunovrat a já chystal štědrý večer podle římskokatolického kalendáře.

„Nebyla ryba, jak jsem byl zvyklý. Měl jsem prostě chuť na vařené brambory a podmásli a naběračku sladké švestkové omáčky.

Na stůl jsem dal pár datlí a ovoce ze sklepa, pár buchet od mlynářky kafe a pár paklíku nejlepšího tabáku, dárek sám pro sebe. Dobytku a živému vši havěti jsem dal hojnost žrádla, na stůl lahev vína a prostřel jsem pro dva, zlozvykem, kdyby přišel host, na kamna jsem dal františka, ozdobil stromeček perníkovými ozdobami, starými a tvrdými, že je nechtěla žrát ani Mia.

Díval jsem se na stěnu, kde seděl Andrej jako král a na další a vzpomínal co dělají, vzpomínal jsem na ty, co už odešli, na rodiče, bratra, pomalu počítal, jak jich je hodně, vzpomínal jsem na jejich světy. Bože Přehoře. Bylo mi líto, strašně líto, že tu nemohou být se mnou.

Utěšoval jsem se, že jim je líp, a že půjdu za nimi a slzy se mi vedraly do očí. Měl jsem už rádio. Nenadchlo mne a pouštěl jsem jej sporadicky. Chtěl jsem spíš ticho.

Byl jsem sám.

Nahha, vyklouzlo mi z úst. „Channach přijď, pojď na večeři.“

Vnitřní hlas mne ujistil, že to není možné. Podíval jsem se Miu. Chtěla mi říct. Jsi sám Árone a já taky jsme dva.

Mělo ta tak být.

Už jsem chtěl začít jíst. Mia začala štěkat. Rozuměl jsem jí. Někdo se blížil. Zůstaň. Slyšel jsem vrátka. Channach, to je Channach. Polilo mne štěstí. Chtěl jsem vyběhnout naproti. Otevřeli se dveře a do kuchyně přišel člověk, Ahaswer. Zprvu jsem se lekl, myslel jsem, si že pro mě přišla pohádková smrt.

„Neboj se Árone.“

„Sedni si.“

„Přišel jsem na večeři, ano, i když jíst, pít nemusím. Je pro mne škoda. Mia si lehla u něj k nohám.

Sedl si a odložil hůl, ale plachetku si nechal. Vzal chleba, lámal ho a řekl:

„Hle, toto je jeho tělo, které se dává na odpuštění hříchů.“ ulomil kousek a podal mi jej a sám kousek snědl.

Potom vzal víno a řekl:

„Toto je jeho krev, která se prolévá za nás a za mnohé na odpuštění hříchů.“

Nalil do skleniček od hořčice, požehnal a řekl:

„To konáme na jeho památku,“ napil se a vzal chleba a kousek střídy chleba a vytrřel jím sklenici, aby v ní nezůstala kapka.

V ten okamžik jsem na všechno zapomněl a byl u vytržení mysli, nevím, jak dlouho to trvalo, v kamnech praskalo a, a byly slyšet cágrovky, zdálo se mi, že se zastavily.

Slabounce zdáli bylo slyšet cinkání zvonu.

„Pojď,“ vyzval mne. Vyšli jsme ven, i když od večere by se nemělo vstávat. Poprvé bylo slyšet Áronův zvon na kapli. Dojalo mne to.

On zopakoval:

„Až nebudeš, Árone, budu to já, co budu zvonit na tvoji památku a opravovat kapli, bude stát do konce světa. v slzavém údolí budeš věčně, protože jsi ji postavil z lásky, z lásky k němu a ke svým blízkým. Kdybys byl jako já pochopil bys to. Není to zvon, lidi, kteří stojí pod ním, je podobné v Rabínově hoře a zní otázka.“

Najednou jsem si uvědomil, kolik se změnilo, žádná hrůza ani děs v jeho přítomnosti mne nedrtila, zvláštní sympatie. Zvon doklínal a já ho opět pozval dál.

„Půjdu.“

„Kam bys chodil.“

„Musím, jsem odsouzen je to můj osud, věčný poutník,“ a ba, jeho posunku bylo vidět obrovské břímě, těžší než kříž, co měl pomoci Kristovi táhnout nahoru, břímě, že mu Bůh neodpustil.

„Já mám k tobě tolik otázek, jak vypadal.“

„Já vím,“ a možná vyloudil úsměv, který jsem neviděl, „já vím, Árone, odpovím ti naráz na tvoje otázky.“

Chtěl jsem začít. Proč, proč právě on a proč žije, ale nepustil mne ke slovu, a řekl:

„Tvoje otázky jsou zbytečné.“ Odmlčel se.

„Já, já ti dám něco na cestu.“ Dal jsem mu na cestu pár vařených brambor, datlí, ovoce a zvláště paklík tabáku. Šel jsem ho vyprovodit. V nočním světle jsem viděl ne člověka, spíš houpavého velblouda. Mia šla kousek s ním a po deseti metrech se sama vrátila, stejně jako mně ji fascinoval.

Hnedle po válce bylo sucho a potom po únoru byla zima. Válka prošla kolem a politické zněny na Halži se skládaly pouze z toho, že Oříškář začal nosit červenou pásku a blábolit o komunismu. Nebylo co malinkým sedlákům vzít, měli sotva na obživu a pár políček v podhorském systému nemělo cenu. Jejich hranice políček byly zasypány hromadami kamení a potom chudí, takzvaní kozíčkáři, když ukořistili menší statek, kterých tu nebylo mnoho, neuměli na něm hospodařit a šlo to cu grunt.

V březnu napadlo hromady sněhu, i když mráz velký nebyl, pořád bylo pod nulou a sněhu přibývalo. Nebylo co dělat. Hovory s Miou, která už poslouchala skoro na pohyb mých očí. Já jsem ji rozuměl, když někdo šel, poznal jsem jej podle kroku, nebo co chce.

V noci, když jsem z nudy odhazoval sníh, jsem viděl, jak čichá se zdviženým čumákem. Možná jsem slyšel, možná tichounké vytí. Nebyl jsem si jistý, jestli to byli psi nebo její vlčata. Vždycky se na mně podívala. Byla už opravdový pes ne vlk.

Na začátku března, nevím proč, zdechla stará koza, kterou jsem dostal z Vagašu jako úplatek za nájem. Vyvrhl jsem ji, vnitřnosti hodil na hnůj, na játrech si pochutnala Mia. Díval jsem se na ni.

„Víc co, dovezeme maso k Rabínově skále.“

Druhý den jsem zapřáhl jednoho koně za sáně, naložil zdechlou zmraženou kozu i s chlupama a vyrazili jsme. Chtěl jsem se podívat, co je nového. Neměl jsem kožich, starou vestu s králičí kůže

otočenou dovnitř, kterou jsem teď nosil skoro pořád po starém Hyrschovi. Vzal jsem i kožich, co jsem se projížděl jako smrtihlav. Sice smrděl zatuchlinou, ale byl teplý, kozácký s rovnýma ramenama a chlupatou papachu s tím, že Halži projedu a sundám si ho přes ves. Hned potom se vrátím. Myslel jsem, že v této době budou sedláci zalezlí doma. Blížil jsem se ke vsi a slyšel jsem jako malý na návštěvě u Hyrsche, jak sedláci narovnávali i rezaté hřebíky.

Nebylo na tom nic divného. Co čert nechtěl, před hospodou byl sročený dav lidí, kteří se domlouvali, jak propluhují cestu do Tarna Máre. Nedalo se nezastavit.

„Potrav pámbů, sousedé,“ pozdravil jsem zdvořile se zastavením.

Odpověděl mi akorát Rezek, ostatní si mne prohlíželi i vlčici, která ležela vedle vykuchané kozy.

„Co se děje?“

Na zítra se domlouváme, abychom protáhli cestu do Tarna Mare.“

Sedláci ji potřebovali pro sebe, aby udali mlíko a smetanu paničkám ve městě. Jezdili ženy sami ve vánici i za každého počasí s železnou nebo hliníkovou konví obalenou hadrama, aby nezmrzlo. Těžce vydělaných pár peněz. Museli z něčeho žít. Každá měla dokonce svoji trasu a svoje kunčofty.

„Dobrá, přijdu pomoci.“

„Nemusíš, nikdy jsi nepomáhal, obejdeme se bez tebe.“

Kolem saní se shlukli a dívali se na kozu. Mia začala štěkat.

„Kam jedeš?“

„Jedu e podívá na Vagašu.“

„A co koza na Vagašu nikdo není.“

„To nevadí.“

„Co koza?“

„Chcípla a tak ji tam zakopám.“

Argument nepochodil. Teď, v zimně zakopávat kozu do zmrzlé země, i mně by bylo divné.

Něco si spolu povídali, o čárách, zaslechl jsem i o Inně a podezření. Rozhodl jsem se jet dál. Cítil jsem za sebou pohledy a dohady, nevěřili mi a to právem. Sněhu bylo až až. Sotva jsme projeli kolem Hermanovy hutě. Zastavil jsem koně a vzal kozu na ramena. Mia věděla, kam mám namířeno. Ke skále to nepůjde.

Poprvé se ve sněhu ztrácela zapadaná cesta.

To jsem si myslel, než jsem pěšky došel na Vagašu. Všiml jsem si, že byla upravená lépe než ve městě. Byl jsem utahaný. I když mne ke skále táhlo, došel jsem až k potoku, který nebyl úplně zamrzlý a položil kozu na místo, kde mne Mia zachránila. Shodil jsem ji z ramen a Mia zaštěkala a zavyla. Opravdu sháněla svoje vlčata. Vraceli jsme se domů. Ve vesnici nebyla živá duše.

Můj průjezd z mrtvé kozy mi na pověsti moc nepřidá. Tušil jsem, že se o tom budou vést diskuze v hospodě a bude to hlavní téma v době dlouhých večerů, čarování a podobně. Dorazil jsem domů, uložil kožich a papuchu na půdu a rozhodl se, že zítra jim pomůžu, neměl jsem co dělat.

Vyrazil jsem s párem koní a saněma. Miu jsem nechal doma. Viděl jsem už zdálky spřežení na Kolíblu jak dva páry koní se snaží urvat obrovský šípovitý pluh z masivního železa. Sněhu bylo moc a sedláci se snažili jim trochu odlehčit lopatama a halama.

Nikdo nepozdravil. Beze slova jsem odstrojil sáně a připráhl další dvojici koní. Sám jsem je vedl. Zatlačili a pluh se na nejmenší šípovitý rozměr hnul. Kolem nás už byly přes dva metry sněhu, vítr zavíval cestu propluženou. Zdálo se, že dva tři dni cesta vydrží. Pomalu jsme proplužili nehorší tři kilometry, otočili se a zpátky. Zpátky jsme rozvor o metr zvětšili. Zpátky to šlo lépe. A ještě jednou tam a sem. Za mnou se ozývalo“

„Árone, nebo Hyrschi, jedem do pekla,“ a podobné narážky. Vrátili jsme se, byl čas k odpřáhnutí a odpočinku. Sedláci vytáhli soc a chleba s uzeným špekem nebo měli kus chleba a uvnitř díru která byl vycpán sádlem, někdy i s cibulí, vytáhli lavorovici do které si dávali i trochu mletého pepře. Já jsem se svačinou nepočítal. Šel jsem ke koním, odpřáhl jsem a zapřáhl sáně.

Pozorovali mne. Byla u nich dobrá nálada za odvedenou práci. Přece chlapská práce je spojovala, co jim teď v zimě scházela do užitečnosti. Váhal jsem, jestli mám jít k nim, nepozvali mne a hovor vedli pouze mezi sebou.

Byli posedaní jako vlaštovky na dřevěných trámech rozevírající pluh, za nimi koně s ojíňenými nozdry, od nich pára jako z lokomotivy odpočívající po těžké práci na nádraží. Otočil jsem se na ně. Neočekával jsem poděkování. Chtěl jsem jim pokynout na pozdrav. Viděl jsem, jak tam trůní Oříškář. Byl spokojený s tím, že se se mnou nikdo nebaví.

„S pánembohem.“

Otočil jsem se a pobídl koně.

„Árone, pane Hyrsch,“ zavolal na mne mladý Rezek a vstal z pluhu a pomalinku šel ke mně. Myslel jsem, že kvůli Vagašu. On vytáhl plechovou konvici, co v ní prodávali v koloniálu petrolej a z druhé kapsy plechový oprýskaný kelímek spíš otlučený hrnek.

Nalil mi dobrý decák lavorovice. A podal. Trochu jsem zaváhal. Čichl jsem k tomu a vypil na ex.

„Díky,“ řekl jsem skromně. Ulomil kus chleba a podal na zajezení.

„Díky,“ poděkoval jsem opětovně. Pokývl jsem hlavou na pozdrav. Pomalinku jel domů, pár rolniček na koni zacinkalo. Mia mne vítala jako věrná manželka. Odstrojil jsem koně a byl jsem příjemně unavený. Zítra, zítra budu lenořit, nikam nepůjdu. Upeču

chleba. Večer jsem si připravil zákvas. Spal jsem poměrně dlouho, pes už netrpělivě čekal, až jej po ránu vypustím ven.

Zadělal jsem na chleba, vyhrál jsem si s tím a upeču pár malých dalaamánků. K obědu jsem udělal bramboračku s houbama a v troubě nad pecí jsem míchal z povidlama. V místnosti bylo vedro a tak jsem byl v podvlíkačkách. Zakouřil jsem si, poslechl chvilku rádio. Nezaujalo mne a tak jsem poslouchal cágrovky jestli jsou dobře vyvážené, nalil vodu na hruškový čaj. Pohoda, nic jsem neočekával. Snažil jsem se vymanit ze vzpomínek a myslel jsem, jestli vlčata přece jenom kozu našli.

Přes Halži, museli si myslet, že vezu ďáblovi úplatek a potom, potom nabídnutý kelímek od Rezka, hodně znamenalo, že jsem alespoň maličko sedlák.

Měl jsem být sedlákem se vším všudy ne filosofické špekulování o všech tajemstvích, stačilo by mi jich jako jim pár smyslů, co bude za počasí, jak se dobře najíst, jak být lepší než ti ostatní a v rámci ostatních, mít přátele, diskutovat o církvi a Bohu občas se ožrat.

Podíval jsem se na kresby na zdech. Stárly spolu se mnou, tu a tam praskala omítka. Chtělo by vybít ale, dokud, jsem tak... na stolečku ležela bible. Nechtělo se mi v ní číst a pomyslel jsem si na svět bez tajemství, nebyl by svět, nebyl by ani život bez tajemství.

Šel jsem *upratovat* dobytek. Byl večer, čas se prodlužoval, hvězdná obloha s občas plovoucími koráby mraku slibovala, že bude mrznout v noci.

Nezamykal jsem, upravil jsem Venuši kabát a zalezli jsme domů. Měl jsem rád teplo z kamen, vůni pečeného chleba a hruškového čaje, povidla a vůbec celý malý statek voněl lidstvím, lidstvím ale bez lidí, já a vlk. Kupodivu na chvíli mi nebylo smutně. Sedl jsem si vedle kamen vlevo nad sebou cágrovky. Měl jsem ve zvyku otevřít dvířka pod plotnou a dívat se do ohně, Mia ho nesnášela. Já jsem

pozoroval uhlíky mihotající se v žáru, modravými kyslíkovými. Sledoval jsem, jak mi utíká život.

Modlil jsem se. Prosil jsem Marii Matku boží, aby se u mne přimluvila, stala se *mojím* přímluvcem, abych moji duši mohl zas uvidět, zda je a je jako v mých představách, zda po cestách nemá ode mne šrámy a dokonce i jsem byl smířen s tím, že bude mít.

Ech *moja duša*, nezasloužím si jí. Vzpomněl jsem si jak poprvé v kostele... Kdy jsem byl za falešného zpovědníka. Viděl jsem v modrofialových uhlících celý film i kněze, co mi tam rozsvítil a najednou se mi to zapadalo do sebe. Naplánované, spirála se rozmotávala, předem stočená spirála a vytvářela příběh, děj a události, kdo ví, jestli závisle na náhodných událostech, nahodile. Kruh se uzavíral.

Dřevo jsem měl dost hodně, zbylo ze stavby zvonice, na kterou si lidé zvykli, dokonce vodili návštěvy s příjemným posezením na svahu s dobrou vodou ze studánky. Kněz Hyacint pod můj obraz přidal sochu Lurdské madony a samozřejmě na stěnu výjev z křížové cesty vytesané do kamene.

Pozdě večer jsem přemýšlel nad jarem, že bych se měl zajet podívat do Ilavy. Naštěstí barák, ve kterém jsem bydlel, mi nezkonfiskovali, takže bych se eventuálně měl vrátit kam. Neplánoval jsem, moc přátel vzhledem k náhodám a ke své pověsti jsem neměl, mlynář měl hodně práce a nechtěl jsem otravovat, ani u Kovářů a Rezků a potom, potom jsem si neměl moc s nima co povídat o „všedním životě“.

Pomalu jsem rozestlal a dal kousavou vojenskou deku k nohám, protože mi bylo jasné, že je jejím pelechem. V kuchyni jsem měl patnáctku žárovku. Přítmí a z otevřených kamen blikaly po stěnách *mihotavky* s duchy. Chvilku.

Bolely mne nohy a nechtělo se mi vstát. Po chvíli jsem viděl, jak Mia zvedla čumák, vstala na čtyři a začala štěkat. Rozuměl jsem jí, po jejím vzoru jsem začíchal, někdo ke mně šel.

V tudle dobu? Slyšel jsem vrátka a potom kroky drtícího se sněhu pod botami. Vzal jsem si na sebe lněné sedlácké kalhoty a místo pásku motouz na vázání snopů. Ozvalo se zprvu nesmělé tukaní posléze bouchání. Byl jsem zvědav, „dále!“ Dveře se pomalinku otevřeli.

„Channach, Channach jsi to ty, *moja duša*, ty, ty jsi na mne nezapomněla?“

Srdce jsem měl až v krku.

„Já, já nejsem Channach,“ a podle hlasu jsem zbystřil a poznal Sáru.

„Já jsem Sára.“

„Co, co tady děláš, počkej, zavřu Zrzku, která na ní bezustání vrčela s vyceněnými zuby.“

Zavřel jsem ji vedle do seknice.

„Přišla jsem za tebou, Árone.“

„Tak pojď,“ šel jsem za ní a mírně objal. Letmo mne políbila a v ten okamžik věděl, že to nebyla moje přitisknutá žena.

„Ty, ty ses vrátila.“

Neodpověděla mi.

„Psala mi Inna před *dvouma* měsícem, že by byla ráda...“

„Inna?“

„Ano Inna, můžeš se jí na to zeptat, ona ti to neřekla?“

„Ne.“ „

Tak se jí zeptej,“ a dívala se kolem jako by tu měla být.

„Není tady.“

„A kde je?“

„Čtyři měsíce jsem ji neviděl, odešla, myslel jsem, myslel jsem že...zemřela.“

Sára byla překvapená.

„Odešla pro kvasnice a už se nevrátila a Aha, pes je zakopaný na hřbitově.“

Díval jsem se na ni. Byla krásná, krásná moje žena.

„Vrátila si se Sáro, jsi stále krásná. Nezapomněl jsem na tebe. Myslím na tebe, mám tě rád.“

Sklopila zrak. Bylo ticho.

„Jsi moje žena, Sáro, v dobrém i zlém, tak jsme přísahali pře Bohem.“

„Já vím, Árone, mám tě ráda.“

„Sedni si, dám ti ...“ Nevěděl jsem co, dívala se po kuchyni. Čekala, bála se něco říct a čekala, co povím.

„A Rebeka?“

Asi schválně jsem se nezeptal na Andreje.

„Je to už velká,“ a dodala, „školní slečna. Árone, Árone, stojí za vratama.“

„Proč Sáro, utíkej pro ni, rád ji uvidím, venku mrzne.“

Pomalů se zvedala. A váhala. Je tam, je tam a konečně z ní vypadlo:

„S Andrejem.“

Vzpomněl jsem si, jak klečel na molu a já na vysoké lodi odjížděl z Ameriky. Z výšky nepřekonatelné výšky jsem hleděl a neodpustil mu.

„Dojdi pro Rebeku, a on..., a on, on pro tebe znamená on?“
Neodpověděla mi.

„Je to tvůj syn.“

„Ne, není, Sáro, není můj syn.“

„Árone, pro všechno, co ti je na světě drahé, prosím odpusť mu a klekla si na kolena, je to moje vina, já jsem dovolila, mysleli jsme si, že jsi mrtvý a já nikoho neměla, miluji ho.“

„I kdybych byl mrtvý, mohla jsi mne milovat i potom...“

„Ale já, jsem tě nikdy nepřestala milovat.“

„A on miluje mne, vím, a já, já Árone, já jako tebe.“

„Někoho musíš mít raději Sáro, přece nejde.“

„Já vím,“ a sklopila zrak a na moji otázku neodpověděla, co ode mne chceš slyšet, že jsi to ty?“

„Vstaň,“ pomohl jsem ji, „já přece nejsem vládce, moje žena smí pokleknout před Bohem, bude-li chtít,“ dodal jsem.

„Tak jdi.“

Otvírala dveře a zeptala se:

„A Andrej?“

Kývl jsem hlavou. Po chvilce mrazivý ozonový vzduch vešel do kuchyně. Na svůj věk vytáhla školačka a mladý pán slušně oblečený s koženými rukavicemi. Najednou jsem viděl před sebou dokonalý pár poměrně mladých lidí a proti nim já v sedláckých *kalhotech* a vestě z králičí kůže a *kahotech* převázaných motouzem.

Rebeka mi podávala ruku a byla ráda, že je v teple. Andrej měl slzy v očích a lehce mne objal. Do uší mi zaznělo.

„Tati, tatínku.“

„Sundejte si oblečení. Viděl jsem, jak nezapomněli kam si mají odkládat věci. Andrej pohladil stůl.

„Sáro, dones chleba.“ Vstal jsem a dal přihřát bramboračku, kterou jsem měl na tři dny.

„Dej talíře.“

„Co tu voní.“

„To jsou povidla, Rebeko. Tady v troubě, chceš čaj?“

„Ano, nalila si trochu hruškového a šla do komory, kde s jistotou našla med. Chleba byl výborný, čerstvý a měkký, polévka víc kořeněná.

„Táto, to je tvůj táta.“

„Ano Rebeko.“

Nevím, proč mne nepřekvapilo, že mu říká táto.

„Můj děda, že ano.“

Oba ztuhli, co na to budu říkat. Neřekl jsem nic.

„Čaroděj, jak vykládal kočí, co žije s vlky a vozí kozy ďáblovi do Rabínovy skály.“

Odtáhla a přisedla si k mámě.

„Ty, jsi ty jsi opravdový čaroděj.“

„Ano já jsem.“

„Bojím se tě.“

„Neboj se, řekl Andrej, to je můj táta, dobrý čaroděj, ten by ti neublížil. A, a proč tě nenaučil čarovat.“

Všiml jsem si, že bez Rebečky by byla konverzace dost obtížná. Z vedlejší místnosti jsem slyšel nervózní Miu.

„Tak, tak mi začaruj, ukaž čaroději.“

Vyčaruji z naběračky vlka. Bojíš se vlků?“

„Ano.“

„A vidíš, čaroděj s nima žije. Brekekemekeke.“

Pootevřel jsem dveře a statná vlčice si sedla přede mne. Lehce jsem mrknul okem a už byla předníma prackama na klíně a lízala mi obličej.

Malá zaplula k Andrejovi a i na nich bylo vidět, že mají respekt. Malá valila oči.

„Běž,“ řekl jsem klidně. Okamžitě poslechla a ani jsem nemusel říkat na místo; lehla si přesně před pec s očima navrch hlavy. Nestavěla z návštěvy oči. Konverzace uvízla na mrtvém bodě.

„Táto, my půjdem. Máme v Tarna Mare nocleh, za chvíli pro nás přijedou.“

„Hele jsi doma, místo se najde.“ Bylo ticho. Podívali se na sebe z otázky, kde kdo bude spát.

„Otevři dveře do druhé ložnice a přilož do kamen.“

Otevřel dveře, a jelikož se v malé klenuté místnosti netopilo, okamžitě byla cítit vlhkost a zima.

„Dones sem peřiny a dej je na pec.“

Bylo mi jasné, že v nich přece jen vlhkost bude. Před spaním přec se prohřály.

„Ty budeš spát,“ a ukázal jsem na malinkou sekničku, doneseme postel malou, na které jsi spával ke mně, pro malou a Sára bude spát v kuchyni.“

Poslechli mne, byli unaveni a bylo pozdě. Odeslal jsem povoz zpátky do města.

„Ty, ty dědo ty budeš spát se mnou?“

„Ano Rebeko, do kuchyně budou otevřené dveře, budeš vidět na mámu.“

„A co vlk. Nesežere mne?“

„Ne bude spát se mnou v posteli.“

„Je to pravda, ty spíš s vlky?“

„Ano spím, jsem čaroděj.“

„A není začarovaný. Je to princ?“

„Je, nic ti neudělá vid,“ mrkl jsem na Miu a ona si nenuceně majestátně přišla pro pohlázení.

„Jdi spát,“ řekl jsem a ona šla. Vyhoupla se na postel k mým nohám.

„On ti rozumí. Ty, ty jsi opravdový čaroděj a máš prý sochu, co každý večer obživne.“

„Ano.“

„A ukážeš mi jí.“

„Ano.“

„A nezačaruješ mne, abych nebyla z kamene.“

Usmál jsem se na ni.

„Možná.“

„Mami, mami ať mne nezačaruje.“

„Neboj se,“ a slyšel jsem, že poprvé se Sára usmála.

„Neboj se, děda je dobrý čaroděj.“

Zavrčel jsem na ní a dodal“

„Ani bych neřekl.“

„Já se bojím má toho vlka, prince co má u nohou.“

„Jestli chceš, tak přijď nebo pojď do kuchyně.“

Potřebovala být hrdinkou. Přece jenom s čarodějem nespala každý den.

„Já to zkusím, když tak zavolám a přijdu, dobře?“

V kuchyni zhaslo světlo a v přítmí se duše setkali včetně mé. Otázky se mi honili hlavou, Sára a proč vlastně přijeli, nakonec jsem si vzpomněl na Ahaswerova slova.

Všechny otázky jsou zbytečné, znělo mi v uších a dovětek, kdyby nebylo tajemství ani by svět neexistoval. Otevřená kamna se z charakteristického zvuku zavírala a jí věděl, že Sára bude topit celou noc

Nemohl usnout. Sára, je tady přece Sára moje žena uchvacující co jiného, ech jak dlouho tu nebyla žena a má, má ležet vedle mne.

Chtěl jsem vejít svojí duší do jejího těla dívat se jejíma očima. Tak to ne, nenechám to tak. Vstal jsem a oči přivyklé ve tmě a znalost každého předmětu mne vedly do kuchyně. Pootevřel jsem dvířka u kamen, aby bylo špetku vidět.

Bylo čerstvě přiloženo, což znamenalo, že moje žena ještě nespí. Ležela na slavníku s čistým naškrobeným prostěradlem, obě ruce za hlavou jako by se vzdávala a pozorovala mne přivřenýma očima. Udělala místo, posunula s na stranu a cítil jsem, jak rychleji dýchá a její hrud' nabývá většího rozměru. Přisedl jsem si vedle.

Pohládl jsem jí po tváři. Cítil jsem její vypjatou kůži na lících, zdravou, voňavou a dotýkal jsem se jejích vlasů. Lehce mi chytla ruku. Přiložila ji ke tváři.

„Chci si zapamatovat tento okamžik,“ šeptala.

„Já Sáro,“ lehce jsem se nad ní naklonil. Chtěl jsem ji políbit.

Objala mne. Udělala to ona.

„Ach Árone, co bude, co bude dál?“

„Já nevím, Sáro, opravdu nevím, záleží na tobě, co bude dál. Proč jste vůbec přijeli? No Andrej i já jsme nevěděli, jestli máme v Americe zůstat nebo ne, něco nás táhlo zpátky. A potom, co nám napsala Inna, že jsi sám, tak jsme se rozhodli, že pojedeme s tím, že se vrátíme, máme tam všechno. Andrej dokončil medicínu. Trápí se, jakoby spáchal zločin, chtěl trest, nemůže bez toho žít, abys mu odpustil nebo jej pustil zase k sobě. Udělej to Árone, potrestej mně, já,“ a odmlčela se, „já ho mám ráda, jako tebe, je to tvoje kopie.“

„Já nejsem ten, abych jej trestal, Sáro jsem poslední, který by měl světské právo. Kdybys žila před pár stoletími tak by tě tvůj národ zakopal do půli a ukamenoval.“

„Já vím.“

„Řekni, co chceš, kdys chtěl, abych zůstala, zůstanu a vím, že by se obětoval. Je tu malá Rebeka sluníčko, co mu říká táto, já nevím, Árone, co dál.“

„Nevím, Sáro, co ode mne chceš slyšet, já nejsem spravedlivý, žil jsem tu s Innou. Já,“ řekl jsem smutně a vzpomněl jsem si na osud Ahaswéra, jak říkal; život se točí v kruhu, je život v kruhu a ve spirále jako pomněnkový kolotoč a pohání ho čas plenková panna a královna. Já, ačkoliv to teď nesouviselo, jsem tomu vnitřně porozuměl.

Chceš-li slyšet, vzdávám se tě ve prospěch svého syna, ech nakonec to není můj syn, byl to okamžik, jedna z křížovatek, kdy jsem ho vytáhl ze sirotčince, na druhé straně u Kufy za horama. Na to už dávno zapomněl.“

Vzdychl jsem.

„On vzpomíná, jak jsi jej měl rád, jak jste plavili koně, a..., a vyprávěl, jak jste dělali chleba a kolem statku, jak jsi mu vyprávěl

příběhy, pamatuje si, jsi jeho táta Árone, možná víc než to, jsi jeho vzor a on, on tě zklamal, tak si to myslí a nemůže s tím žít, vidím to na něm, každý den, když jde spát modlí se a myslím, určitě vím, že myslí na tebe a modlí se za tebe, za toto stavení.“ Šeptala.

Bylo ticho. Hladil jsem ji a nevěděl co říct, přece se tak krásné ženy nevzdám, je to moje světské právo.

„A já,“ řekl jsem tiše, „a já a moje duše, Sáro, cožpak ona snese šrámů, což pak si to zaslouží, proč zrovna já mám za někoho..., a zůstat sám s vlčicí.“

Když jsem to řekl, přízrak spíš pes, který rozuměl se, jako stín přišoural a položil se mi k nohám, až mi bylo z kožichu teplo.

„Já tě nechci trápit Sáro, je to, tak jak to je, Channach je se mnou, není moje duše, už se mi nezjevuje snad někdy. Bylo ticho.

„Vrátíš se do Ilavy?“

„Ne ale chtěl jsem se tam podívat, mám, máme,“ opravil jsem se, „máme tam ještě byt a ten dům, ve kterém jsme bydleli. Jinak všechno je národní. Já už bych chtěl zůstat tady, dožít tady vedle Rabínovy hory, patřím sem, ale ne s Andrejem a tebou jako v arabském obráceném manželství. Zdálo se, že se v seknici něco pohnulo. Ztišil jsem hlas.

„Já vím,“ řekla Sára. Tady je všechno jiné, v Americe zalité sluncem a hraným pseudoštěstím, říkají, jak se mají rádi každý den, až to zevšední a bohatství. Tady, tady Árone, tady je pravý holý drsný život a láska zakořeněná v zemi.“

Uvědomil jsem si, jak tato žena udělala obrovské pokroky jak je sečtělá a inteligentní, holka z Vagašu.

„A co by, co bys chtěla ty, Sáro?“

„Já, já bych chtěla, abys Andrejovi odpustil, je-li co a i mně Árone a splním, co si budeš přát. A potom potom se uvidí.“

Bylo to podvědomé pobídnutí, že bychom to měli nechat na ráno.

„Dobrou noc. Árone, jsem ráda, že jsi za mnou přišel.“

„Jo, jsi moje žena a vždycky budeš, Sáro.“ Šli jsme s Miou spát. Ráno brzy ráno mne probudilo volání. Rebeka volala na Sáru.

„Mámo, mámo.“

„Co je Sáro,“ „Mámo já potřebuju čurat.“

„Tak pojd', dovedu tě tam.“

„Ale já nemůžu vstát.“ Sára se lekla a vystartovala z kuchyně.

Když uviděla, že ji nic není a že sedí na posteli zabalená do peřin, jako v ulitě řekla:

„Je ti něco?“

„Ne nic, jen potřebuji čurat.“

„Tak pojd'.“

„Ten vlk, zakletej princ,“ a ukázala na Miu, která ji pozorovala, protahovala se a zároveň jí bylo vidět tesáky, vlk mně chce sežrat jako Karkulku.“ Usmála se. Mia zvedla tu obrovskou hlavu a zatřepala s ní.

„Vidíš. Vidíš.“

„Neboj se, je začarovaná, je čarodějnice, kdyby se odčarovala, možná, ale já nevím, to ví jen Áron, tvůj,“ a po chvílce tiše dodala, „děda.“

V ten okamžik jsem si uvědomil, že je rozhodnutá.

„No pojd', tady jsem ti donesla dřeváky, co nosil tvůj táta, když byl malý.“

„On skutečně nosil boty ze dřeva?“

„Ano.“

„I ty mamí?“

„Ano i já a nebylo nic divného, měli jsme je hladoučké, jako by byly z kůže. Chodila jsem i bosa.“

Poslechla. Nepustila oči z čarodějnice. Pro ni to musel být jiný svět než nalinkovaný v Americe. Ocenil jsem, že ještě mluví pěkně rodným jazykem, i když už citlivé ucho malinký přízvuk slyšel.

Už jsem nespál a slyšel jsem; Andrej vstal. V kuchyni se dělali vajíčka podle mého způsobu, žili tu od věků. Čerstvý chleba a kafe. Vstal jsem, pozdravil a v plechovém umyvadle jsem si podle zvyku opláchl obličej. Než jsem posnídal, postaral jsem se o dobytek. Chtěl jsem nakrmit i teď.

Andrej mne zastavil.

„Dám dobytku a koňům...“

Bylo ticho, že by lísteček byl slyšet. Podíval jsem se na mě. Čekal na odpověď. Odpověď co čekal na klečícím molu, když jsem odjížděl. Chtěl jsem být tvrdý a nevzdávat se. Nakonec jsem povolil.

„Zašpiníš se.“

Bylo vidět jak je šťastný, viděl jsem v něm malého Andreje, jak seděl na palandě v sirotčinci a hrál si z lodičky z kůry, co by jeho největším majetkem.

„Převlíknu se.“

Věděl kam má po těch dlouhých letech šáhnout, oblečení bylo na místě, srovnané do komínků, sice nevyžehlené, čisté voňavé obyčejným jádrovým mýdlem. Vajíčka byla dobrá.

„Dědo, ukážeš mi princeznu ve vojenském kabátě?“

„Jo, až se najíš, hlavu si musíš zabalit do šátku, jak to tady dělají ženský a proužek na oči si nechat, jinak...“

„Jinak co?“

„Jinak bys zkameněla.“ Koutkem oka jsem postřehl, jsem jak se Sára usmála.

„Zkameněla, no já nechci, nechci se ani podívat, že jo mami.“ Večer, večer co večer bych tě očaroval a zase bys obživila.“

„Jenom večer.“

„Ano, jenom večer.“

„A ty, dědo, ty ses naučil jak kouzlit?“

„Od jedné čarodějnice, jmenovala se Réš z Kosova, ona už nežije. Předala mi moc, moc vidět do lidí a ukázala mi moji duši.“

Bylo znát, že Rebeka moc nerozuměla. Věnováno to bylo Sáře. Ta pochopila. Andrej se vrátil a usedl ke stolu.

„Máš pěkné koně, čistě.“

„Jo sehnal jsem je na trhu od cigánů, co jezdí kolem na Vagašu a...“, zmlknul jsem. Nemohl jsem říct přes Rabínovu horu, musel hodně vysvětlovat. Sám jsem jejich cestu nerozuměl. Opět jsem si vzpomněl na Ahaswera a jeho definice existence světa a tajemství. Zapálil jsem si.

„A co dál, co budeš děla dál?“

„Já nevím tati chtěl bych poradit, myslel jsem, že se vrátíme,“ a zarazil se a já tu budu mít ve městě praxi, nepopojedeme zpátky. Prosím nech nás spolu.“ Podíval jsem se na Sáru.

„Ona ať rozhodne, já budu respektovat. Podle mne v Tarna Máre tě moc dobrého nečeká, bude komunismus a nikdo neví, co bude. Já, já se nebojím, moc nepotřebuju. Jsi mladej, máte americký občanství, no řekni ty co?“

„No, já bych se vrátil, i když si připadám pořád jako na výletě, na dovolený. Domov, domov mám já tady, tady u tebe táto.“

„Spolu se Sárou žít nemůžeme.“

„Já vím,“ a zabodl zrak do země. A dodal.

„Oba ji máme rádi a já...“

„Víš co, mlč,“ podíval jsem se na Sáru.

„Jsi můj syn,“ řekl jsem po chvilce.

„Já to vidím buď v Tarna Mare koupit dům a aby sis zařídil praxi nebo v Ilavě, mám byt nebo se vrátit do Ameriky. A potom je tu Rebeka, kam by měla chodit do školy.“

„Vrať se zpátky Andreji,“ řekl jsem, „je to tvůj život a nezapomeň, nezapomeň an sirotčinec.“ Dojalo mne, že jsem vůbec byl schopen říct.

„A Sára, a Sára, taky?“

Bylo ticho.

„Můžete tu být, jak dlouho chcete, na statku je Sára moji ženou Andreji, ať chceš nebo nechceš a vždycky bude v dobrém i zlém.“

Bylo ticho.

„Pojď, ukážu ti Venuši,“ řekl jsem Rebece, „dost bylo řečí a filozofování.“

Sára vytáhla černý fialový šál s ostrýma fialovýmá barvama a otočila jí Rebece kolem hlavy jako Marfuše, že jí koukaly jenom oči.

„Můžu?“

Andrej se chystal, že půjde s námi.

„Ne musí sama, Andreji, skoč do Halže, do mlejna, Sorg má nemocnou ženu podívej se na ni. Poslechl, oblékl se a letmo políbil Sárú.

Nelíbilo se mi to. Už mne čekala prohlídka hospodářství s Miou a Rebekou a proházení sněhu. Dívala se na Venuši.

„Je krásná, že jo dědo.“

„Ano je, je jako moje duše.“

„Ale čarodějové nemají krásnou duši, mají jí černou a zkaženou a ošklivou.“

„Já jí mám takovouhle,“ holedbal jsem se a zapnul jí kabát.

„Proč má na sobě vojenskej kabát?“

„Aby jí nebyla zima.“

„Tak proč jí nedáte dovnitř. Je studená.“

„Ona se dívá ráda na dění na statku, byla na půdě a tam se jí moc nelíbilo.“

„Jak víš, že se jí nelíbilo.“

„Vím, protože mi řekla.“

„Ona ví, že jsem tady, a kdo jsem já?“

„Ano.“ „A můžu si na ní šáhnout.“ „Zkus to.“

Šáhla si na mezeru v kabátě dolu u nohou.

„Je studená a hladká.“

„Ano, skláněla se nad ní, „je moc hezká.“

Nemotorně se pohnula a spadl jí šátek. Ztuhla jako soch.

„Teď zkamením.“

„Neboj se, nemá nad tebou moc, když jsem tu já.“

Inspekce pokračovala do stáje ke koním. Nechal jsem jí je pohladit. Po hodině, kdy prošmejdila celý statek, se vrátila plná dojmů zpátky. Sedla si trochu promrzlá.

„Dej jí čaj,“ požádal jsem Sáru, já si dám taky, mám hruškovej, dobrej.“

„Není otrávenej.“

„Ne, a jestli chceš do toho med, tak ti maminka ho zamíchá. Já ne.“

Viděl jsem svoji úžasnou ženu, jak se točí v kuchyni a jak se lehce usmívá, když se podívá na Rebeku hltající čarovný svět, co jsem jí podával.

„A dědo?“

„Co? Zapálil jsem si fajfku a neopomněl připomenout, že fajfka, ta je od Řeš, od čarodky, co mi předala moc. Byla to pravda.

„Je to pravda, řekla Sára na potvrzení slov.

„A dědo, myslíš, že kdybych si mohla pohladit, zakletou čarodějnicí, prince Miu, že by mne nekousla?

„To nevím, záleží, jestli jsi zlá nebo hodná.“

„Kdybych byla zlá, tak mne kousne?“

„Asi ano.“ Já nejsem zlá, tak ji můžu pohladit.“

Sára se na mne vyčítavě podívala.

„Víš co, protože jsi moje čarovná vnučka, tak tě nekousne.“

„Skutečně?“

„Ano, čarování se dědí, Mio,“

Madam Zrzka skočila mi tlapami do klína. Byla obrovská jako lvice. Opatrně mě olízala.

„Má tě ráda, dědo,“

„Ano. Míó, nech se pohladit, to je moje Rebeka. No, Rebeko pohlad' jí, neucukni, žádný náhlý pohyby.“

Já jsem ji příkladně pohladil a ona nesměle za mnou.

„A teď sama.“ Tak. A poslal jí na místo.

„Hm,“ řekla rozvážlivě, „je skutečná čarodějnice, smrdí.“

Andrej se vrátil.

„Sorg ti posílá klobásky a máš se stavit.“

Na Andrejovi bylo vidět, že do něj Sorg nalil lavorovici, přesto nechtěl dát najevo, že je *lízlej*.

„Co žena? Musí do nemocnice, napsal, spíš dal jsem jí prášky, má odvápnění kostí.“

„A co Sorg?“

„Jo odveze jí do města do nemocnice a chvilku v ní pobude a potom se vrátí a bude jíst kalcium, myslím, že dobrý, ale ne jako před tím.“

Schylovalo se poledne a z holubků na stole se pářilo.

Dni opakovali. Najednou jsem byl bez práce. Jeden den jsem přicházel zvenku do předsíně a sundával jsem ze sebe havelok a slyšel, jsem, jak se uvnitř baví.

„Pojedeme už domů,“ škemrala Rebeka.

„Ano pojedeme,“ odpověděl Andrej, „v neděli.“

„Já se bojím. Tvého táty, je to čaroděj.“

Slyšel jsem Andrejův smích.

„Tady, tady je nejbezpečnější místo na světě, já jsem doma, beruško.“

Chtěl jsem jít už dovnitř, šmíroval jsem.

„Viděla jsem ho, jak čaroval a kouzlil a jakou má moc. A sílu. Má sílu. Nepředstavitelnou, pekelnou.“

„Jak si to poznala?“

„Když on říkal, že nesmím nikomu říct.“

„Tak neříkej.“

Ale jako každé dítě se muselo svěřit i ona.

„A neřeknete mu, že jsem to řekla.“

„Ne.“

„No když jsem s ním šla přes řeku do srázu pod skálu, kde vede železnice, šli jsme pod mostek a on se mne ptal, jestli se bojím. Já jsem řekla, že ne a on mi ukázal kouzlo. Dotkl se rukou pouze ukazovákem stropu a držel. Za chvíli se ozval hrozný hukot a hřmot a všechno se trásló a my, my jsme byli pod vlakem a on, on tím jedním prstem, ukazovákem celý most udržel. Zůstal tam pekelný smrad a dým, ze kterého jsme vyšli. A vlak nikde. Já myslím, že to nebyl vlak, ale drak a kdybych tam nebyl, možná, že bych mně sežral. A pak, pak jsme šli přes most zpátky. Díval se dolů do hlubiny, jakoby tam něco viděl a možná že mu tekli i slzy. Když jsem se jej ptala, co tam je, řekl mi tajemství.

„Je tam tajemství Rebeko, jeho tajemství. Divné místo. Pojedeme domů. Co ta Venuše...?“

Vešel jsem dovnitř. Před tím jsem zaharašil, že jsem si odupával sníh, aby museli vědět, že přijdu. Mrkl jsem na spiklenecky Rebeku a sedl si ke stolu.

„Uvaříš mi kafe, dáme si kafe vid', Rebeko.“

Bylo k večeru.

„Táto, já, my se vrátíme, se Sáró, z možností se vrátit.“

Nic jsem neříkal, aby odchod neměl jednoduchý. Podíval jsem se na Sáró. Sklopila zrak. Bylo mi jasné, že i Rebeka nemá na statku budoucnost, v zapomenutém podkarpatském divokém kraji.

„V neděli odjedeme, abychom chytli vlak a potom letadlo.“

„Letadlo?“

„Ano z armády tam letí.“

Najednou jsem dostal strach.

„Lodí je cesta bezpečnější,“ čímž jsem odpověděl na případné dotazy.

„Po kostele se rozloučíme, nemám rád loučení je jako smrt.“

Dostal jsem kafe.

„Táto já...“ chtěl se omlouvat.

„Mlč Andreji, nedělej to horší, jestli chceš odpuštění či co, tak ho ode mne neuslyšíš, nikdy se Sáry nevzdám,“ a podíval jsem se na Rebeku, „a ..., budeme s tím žít. Nedávám ti jí, budu s tím žít, Andreji, budeš mít kus mne, moji lásku, tak se o ní starej, opatruj ji a malou, jsi její táta jako já tvůj a tak to zůstane.“

Vzdychl jsem. Sára mne objala.

„Díky Árone.“

„Neděkuj, Sáro, je to proto, že vás mám radši než sebe.“

Sedla si mně na klín a objala mne a schovala se do náruče. Andrej i já jsme byli dojatí. Chtěl jsem odlehčit situaci.

„Takhle, takhle ji budeš chovat, jinak si mne nepřej.“

Sára vstala.

„Jinak ho začaruješ, že jo dědo?“

„Ano, proměním ho,“ a nic mne nenapadlo, „v suchou větev.“

„Ne, to ne tati.“

Byla vystrašená.

„Ale ty bys ho mohla odčarovat.“

„Jak,“ ptala se Rebeka.

„Dám ti moc a sílu ždíbek ze sebe.“

Zapálil jsem si fajfku a zamíchal kafe, a koulel očima.

Vedle si přišla Mia pro pohlazení, jako by mne chtěla chránit a bídná kouzla aby nepřišla vniveč. Lehla si mi k nohám, bránila mne.

„Tak mi ho dej.“

Musíš si mi sednout na klín a potáhnout z mé fajfky.“

Sára s Andrejem seděli naproti. Andrej si vzpomněl, jak mi sedával na klíně a nACPával fajfku. Přiznal se.

Já jsem tam seděl když, když jsem byl malý,“ a dodával jí odvahy.

Musela překročit vlčici a vylézt na moje kolena. Váhala, prvně ano a potom ne, viděla rodiče, že by jí pomohly.

„Tak jo, pro tátu to udělám.“

Měla ho ráda. Když překračovala psa, málem upadla. Chytil jsem ji a posadil na klín, zabafal a ponořil ji do dýmu. Nezakašlala.

„A teď,“ otřel jsem náustek, teď po fajfce od čarodějnice mnou zděděné teď do ní trochu foukni.“

Foukla a z ní se zadýmilo, až se lekla.

„Hotovo.“

Sundal jsem ji.

Teď umím kouzlit. A hned to chtěla vyzkoušet. Ukázala na Miu a řekla“

„Ať je z ní králík.“ Nic. Opakovala to.

„Nefunguje, dědo.“

„Funguje, ale ta kouzla fungují, až je budeš potřebovat zbůhdarma ne nazmar. Až je budeš potřebovat, vzpomeneš, jak si byla statečná a vylezla jsi přes vlčici ke mně na klín, potom budou fungovat. Andrej kýval hlavou.

„Tati, je to pravda.“

„Je Rebeko, mám je vyzkoušený, i já vzpomínám, když mi je nejhůř.“

„Pro mne ještě nebylo nejhůř.“

„Nepřeji, může se stát.“

Sára ji objala.

„Vyzkoušíme jej doma v Americe.“

Opět padlo slovo, které nás štěpilo. Bylo ticho. Potom povídali, kam chodí do školky, jaké jsou párty. Tvářil jsem se zasněně, ale nebyl jsem přítomen. Chystalo se spát. Malá zalehla já, já se konečně zeptal.

„Jak se má Áron?“

Andrej sklopil zrak.

„Má se dobře, Eržika je vdaná a má dceru se svým manželem, je Američan, však si ho viděl. Mluví pouze anglicky. „Ví kdo?“

„Myslím že ne Árone,“ že mu to neřekli.

„Můj syn,“ povzdechl jsem, „moje celoživotní touha mít své dítě.“ Andrej se na mne vyčítavě podíval.

„Já jsem,“ bylo ticho, „já vím. Je mi to líto.“

„Pojeď s náma tati, o všechno se postarám.“

„Co by se změnilo Andreji, budu se na něj pod okny dívat, budu mu motat hlavu.“

Do očí se mi vedrali slzy. Můj syn.

„Tati,“ bylo ticho, Sára si na chvíli utřela slzy dojetím a přiložila do kamen.

„Budete ho chránit, slibte mi to.“

„Ano,“ řekl Andrej, „budeme.“

„Jestli by byly potřeba peníze.“

Přerušil mne. Má tolik peněz na celý život a Nataša nedá na něj dopustit. A on. Je na něj hodný. Je, je Američan a z malýho chce mít Američana.“

„Andreji, až nastane čas, až tu nebudu, řekni mu.“

„Ano táto, řeknu mu a povím o tobě, jaký jsi. Je pozdě.“

„Pustím psa chvílku ven a jdu spát.“

Aniž bych dal pokyn, Mia se zvedla a šla se mnou chvílku na vzduch. Neděle byla za dva dny. Šli jsme do cerekvi.

Ještě před kostelem se Andreje sedláci vyptávali, jaký je život v Americe a jestli by jim pomohl, kdyby tam přicestovali.

Slíbil, i když sedláci by se odsud nehnuli, kdo ví. V kostele stál Andrej vedle mne. Modlil se.

Bylo nám jasné, že se vidíme naposledy. Sára seděla s malou Rebekou u ženských vedle v řadě. Byly jsme nechtěně v pozornosti.

Nastal okamžik loučení. Bylo krátké, tak jak jsem si přál před kostelem, poslední ohlédnutí a nástup do limuzíny malá mi zamávala.

Chtěl jsem, ať se staví na hřbitov. Zapomněl. Lidi se rozešli. Přišel za mnou kněz Hyacint. Nic neříkal, potřásl rukou.

Už jsem chtěl odejít a teprve jsem se dozvěděl, proč za mnou přišel.

„Árone.“

„Co, pane faráři?“

„Árone zvonice.“

„Co je s ní, mám něco opravit.“

„Ne, ne, ty tam chodíš zvonit?“

„Ne Hyacinte, nikdy jsem nezvonil, mám to daleko.“

„No právě, myslel jsem si to, táhnout se tam od tebe; divné, občas kdosi zvoní nepravidelně ani v celou hodinu, jakoby šel náhodně kolem. Nikdo z vesnice ani okolí, divné ty to určitě nejseš.“

„Nejsem, přísahám.“

„Je to člověk vedou tam stopy, které jdou pokaždé jinam, často na Vagašu a Rabínovy hory,“ poznamenal farář, spánembohem.“

Vracel jsem se domů. Pusto, nevlídno a prázno. Vtíravá otázka. Měl jsem odjet a kde, kde je Inna. Vzpomněl jsem si, že mi Andrej říkal, že by se Ester chtěla vrátit, podle toho, jak se vrátí Sára. Slíbili mi, že mi pošlou dopis a fotku a pár vlasů Árona.

Čas se povleče a já měl takový pocit, že se mi ztrácí, že utíká moc rychle a hromada, co mám za sebou je mnohem větší než ta, co mám vedle sebe. Zvonění.

„Měl jsem podezření, kdo by to mohl být, ale nemohl jsem farářovi říct, aby mi uvěřil, Ahaswér. Půjdu za ním, Mia mne k němu dovede.“

Rozhodl jsem se, že se vypravím s Miou za Ahaswerem a zeptám se ho, proč zvoní on, když...?

Neměl jsem co dělat a výlet k Rabínově hoře bych pojal pro mne osvěžením.

Vydali jsme se na cestu brzy ráno, Halží jsme prošli beze svědků. Za opuštěným Vagašu už bylo hafo sněhu a já se vydal po podivné povědomé cestě k vratům do Rabínovy skály.

Opět divný pocit; šel jsem společně se zástupy neviditelných.

„Mio, kde je Ahaswer, veď mne.“

Opět po stezkách, které bych nenašel, žádné stopy prostě nic, až posléze jsem narazil na lidské stopy. Podíval jsem se velmi podrobně na ně a poznal jsem, že to jsou bosé nohy ve sněhu. Po nich po úpatí návrší jsme došli až k jeskyni.

Mia zaštekala. Měl jsem s sebou starou vojenskou baterku. Kužel jejího světla vedl nás po úzké chodbě poměrně hluboko dolů a zase nahoru jako do pohřební komory faraonů.

Nikde nic žádná známka života, pouze možné držáky kam se dávali louče, tma tmoucí. Uvědomil jsem si, jak jsem blbě závisel na světle baterky, na kusu stezky, co osvěcovalo umělé světlo.

Po spletitosti chodeb jsme se dostali do místnosti, kde jsem byl tenkrát, a bylo mi divné, jakou dlouhou oklikou cesta skálou trvala.

Na kamenné lavici uprostřed seděl člověk ve tmě. Osvítil jsem jej baterkou. Uviděl jsem bosé nohy.

„Přišel si Árone Hyrschi, věděl jsem, že přijdeš.“

Mia se k němu přitočila, k starému příteli a on ji pohladil. Nemohl jsem to pochopit, že se k cizímu člověku tak chová.

„Říkal jsem ti Árone, že tvoje otázky jsou zbytečné, to víš.“

„Já vím, pane.“

Jeho děsivá tvář s vrostlými kameny pod gotickou příkrývkou z přehozu vypadajícím jak mohutný šátek nebyla vidět.

„Proč jsi přišel?“

„Já, já, chtěl jsem se zeptat, jestli náhodou nezvoníš na zvonici, když tam nikdo není. Já jsem ještě na světě, živý, nebo...“

Všiml jsem si podivného přítmí. Když mi částečně začala docházet baterka, stěny a soustava chodeb světélkovaly a světlo sílilo. V mém povědomí jsem byl hluboko v Rabínově skále směrem nahoru ke skalnaté úžlabině, které mnozí označovali jako ďáblův klín. Nikdo se pomalu k němu neodvážil chodit, světélkovali zelenou až fialovou fosforečnou barvou, takže pokud si oči přivykly na šero, docela dobře se v nich dalo chodit.

„Proč jsi přišel, Árone Hyrschi,“ zeptal se mně věčný člověk, věčně putující žid.

Opakoval jsem:

„Chtěl jsem se zeptat, jestli náhodou nezvoníš na zvonici, lidi si to nedovedou vysvětlit, že na zvon někdo zvoní a proč. Vítr.“

Možná že kamenná šedivá tvář se pod gotikou pousmála.

Neviděl jsem mu do tváře. Vytáhl jsem flašku a nabídl.

Nemusel jíst ani pít. Podivné hrabokosti sáhli po flašce.

„Jsem přece člověk, až dosáhnu sto let, probudím se ve třiceti abych... zase šel,... mezi ty, kteří zemřou.“

Bylo ticho.

„Tak se ptej, Árone Hyrschi, proto jsi přišel.“

Neváhal jsem.

„Nepotkal jsi, ještě z lidí, kteří...?“

„Myslíš, Árone, já jsem poněkud ztratil odstup a hrůzu.“

„Nenašel jsi při svém putování někoho, kdo žije věčně?“

„Ne, nenašel Árone i když si myslím, že může a mohou existovat lidé, povídá se, ale nikdo, kromě sebe jsem nepotkal, možná ano, nevěděl jsem to, já se nechlubím, že žiju věčně, skoro věčně, možná, že jich je tucty nebo tisíce takových Ahaswerů, jako jsem já, já jsem jenom člověk, Árone Hyrschi, mladý, starý dvatisíce let, co je proti věčnosti.“

„Podle bible?“

„Árone, bibli napsali lidé, lidé jako ty nebo já, kteří uměli psát a znali písmo a, a uměli číst, je to pouze paměť času, vráska jako

když oráč orá na poli, která nezaroste možná, i když... Bible je pár písmen, co dávají slovo, pouze lidem smysl.“

Bylo ticho a posléze se z celé té postavy zahřměla slova, až se stěny skály zatřáslly.

„Já jsem bible.“

Lekl jsem se a Mia začala štěkat.

„Já jsem důkaz.“

„A chodby vedou do hory?“

„Ano Árone, ne jak si myslíš, brány a vrata do ní otvírají jiné, které neotevřeš, pokud nepřekročíš svůj s tím a nemáš klíč od tajemství, které obdrží každý, pokud je nemá v sobě. Rabínova hora je prošpičkována jako ementál, ale pokud jsi z masa a kostí, jí cesty nepoznáš.“

„Ty je poznáš?“

„Ne Árone, já je nepoznám. Já je můžu zkoumat objímat stovky let a pátrat, dojdeš k přesvědčení, že každá otázka je zbytečná.“

Já nemám klíče od božích tajemství, jsem obyčejný švec. Jsem ve skále, abych se nemusel dívat na lidi, kteří se narodí a za chvíli v utrpení zemřou. Já nechci vidět, protože tak vtírám se do jejich cesty, do jejich osudu.“

Díval jsem se na nešťastnou osobu.

„Máš štěstí, jsi nesmrtelný, kolik ...“

„Árone, nic jsi nepochopil, co když je to naopak, nesmrtelní jen jeden nebo jedna by byla smrtelná. Nechtěli by, nebo nemysleli by si, že muž nebo žena, co je smrtelná by bylo pro ně největší štěstí nebo touha, jako třeba pro mně.“

Bylo ticho. Uvědomil jsem si, že bych měl už jít i když mne nevyháněl. Tak bych ho chápal, třeba duše, pane, ano třeba i ona nebo oni by chtěli být smrtelné a je to obráceně, chtěla by zemřít, možná nevím.

„A co, co je na druhé straně, ty co chodíš, nevíš?“

„Nevím, Árone Hyrschi, pokračování času, život a smrt se točí dokola, možná ve spirále a je otázka jestliže jestli nahoru nebo dolů. Proč, nevím, Árone Hyrschi, motiv?“

Je to jen cesta, projev rozzipování, maškarní mezihra času, maškaráda. Mnohem bohatší je obyčejný sedlák než já přiblblý švec.“

„Chtěl bych vědět,“ a nevěděl jsem, jak ho mám oslovit, „chtěl bych vědět, co je v té mezihře, maškarádě potom po smrti pane. Pochodil jste staletími lidmi druhu a rasy, chtěl bych vědět...“

„Dozvíš se Árone, třeba i ty jsi byl bratr Mojžíšův, kdo ví, dozvíš se, jistě.“

„Já bych chtěl *donýst*, co tam uvidím lidem, aby se třeba nebáli nebo báli, já nevím.“

Nikdo tam nebyl, aby vrátil se mezi živé Árone, snad co chtěl Prométheus, snad Ježíš Kristus, můj pán, který přinese svědectví pro čas, svědectví, svědectví o maškarádě, které lidem bude vlastní a bude součástí jeho součástí.“

„Árone, já nevím, jak jsem pajdal a pajdat budu po slzavém světě. Podobné a zároveň jiné, nepřestavitelně jiné a milosrdné jako když jin a jag rozpustíš ve vodě a vodu naleješ do moře a ono nepřeteče. Kdo ho najde, nebo Bůh šel s ním, aby našel sám sebe. Co budeš dělat; já nevím občas zazvoním na zvonici a v cítil smutek a ironii a jednou, jednou Árone Hyrschi zazvoním naposled. Jestli to bude za hodinu za den, rok, tisíce let, jednou bude naposled, jako ty, živé a jen jediný malinkatý rozdíl je mezi námi Árone. Nepatrný rozdíl. Čas. Snad nekonečně milosrdný Bůh ho zapečetí.“

„Ty, ty by si chtěl žít věčně? Chtěl bys být sám ve věčnosti?“

„Já nevím, jo.“

„Chtěl bys přežít lidi, Árone Hyrschi, viděl bys jejich hoře a přehoře a strach ze smrti, přesto bys chtěl žít věčně. Bojíš se smrti absolutna a nevědomí.“

„Kdybych byl hrdina pane, řekl bych, že ne. Já nejsem hrdina. Viděl bych i jejich lásku.“

Ozval se smích.

„Není to málo?“

Aniž bych něco řekl, odpověděl.

„Je to málo, Árone Hyrschi.“ Postava se schoulila do sebe, jakoby plakala.

„Co, co mám dělat pane?“

„Žij, Árone Hyrschi, protože musíš, žij, upatlej se láskou a volej svoji duši.“

„Co mám dělat pane?“

„Žij, Árone Hyrschi, nic jiného ti nezbývá a trap se tajemstvími, které beztak nejsme schopni pochopit. Já nepatrný, věčný, nepatrný z nepatrna, já jsem odsouzený k putování ti přeji,“ odmlčel se a pošeptal tiše.

„Lásku.“

Bylo ticho.

Pochopil jsem, jak Ahaswér mi je blízko, blizoučko mému vědomí a asi i mé duši, že jsem vlastně já jako on, já jako zdánlivá příšera děsu, mlhovina a zloby okopírovaných v mých představách v mém vědomí.

Nutilo mi ohavnou příšeru obejmout.

„Co mám dělat?“ zaznělo tiše spíš jako ozvěna.

„Ach, Árone Hyrschi jdi do světa, je to tvůj svět tvoje království kde ty jsi králem. Jdi, ubohý králi.“

„Přijdeš mne navštívit?“ zeptal jsem se. „Možná Árone Hyrschi, možná, ale ty mne nepoznáš. Vlčice, ta už tě sem nezavede. A já ti zazvoním.“

Pohládl psa a já v okamžik věděl, že má moc smrtonoše na vozejku s kohoutem.

„Ušetřil jsi mi, opravdu ušetřil, ve vesnici práci. Chyt’ se vlka a on

tě vyvede ven. Jednou se uvidíme, běž, Árone Hyrschi, běž jako já... pokynul mne rukávem a Mia mne táhla ven.

Prudké světlo pronikající soutěskou jako v liány v mlžném oparu mne oslepily. Začal jsem si uvědomovat, že mi četl moje myšlenky. Jako bych prošel vraty a skálou. Skutečně za mnou se chvěla stará vrata a já se ocitl před nima. Otočil jsem se a šáhl na skálu. Byla studená jako vždy. Jen se mi zdálo, že opět slyším tichounký tikot spíše chvění. Tlouklo někde, kdesi srdce a skála kolem i mnou samým mi říkalo, že je to ševcovo srdce.

Co on mi vlastně říkal nebo mi naznačil, co je za bránou. Co je za smrtí... nemohl jsem nějak vstřebat, moje představy to neumožňovaly.

Tajemství, absolutno, strach a milosrdenství, duše. Maškaráda se míchala a zazipovávala do rádoby srozumitelné myšlenky.

Klíč jsem k ní neměl a kdoví, jestli už dostal při narození nebo ne. Svět se mne začal dotýkat. Začal jsem po něm chodit bosýma nohama jako Aha. Nevěděl jsem, jestli je to dobře nebo špatně. Jediná jistota. Smrt. Málo, čekal jsem od existence víc. Ahaswer ani tuto jistotu neměl.

Šel jsem domů. V uších mi zněla Ahaswérova slova.

„Víš, Árone Hyrschi, život je jako vítr. Je to slovo, které by nebylo slyšet, kdyby neexistoval. Když nefouká, nedá se říct, že neexistuje.“

Z ničeho něco je jako duše, pomyslel jsem si. Ech moje duše. Nahho, Channach Nahho, Nahho, kde jsi, kolem mne, chtěl bych se tě dotknout. Díval jsem se po kraji. Ano jsem si jist, že jsi tady a z důvodu mimo mne ji nevidím. Ztratil tu milost. Vytanuly mi slova ze semináře.

„Řekni jen slovo a má duše bude uzdravena.“

Já, já jsem si nemyslel, že moje duše potřebuje uzdravit, já, já svými činy si nezasloužím. Mia cupitala vedle mne. Po dlouhé chvíli mně zkontrolovala s očima navrch hlavy, jak uměla pouze ona.

V ten den se nemělo nic stát, vůbec nic, když zdálky jsem uviděl kolonu vozů, jak se blíží ke mně. Aniž bych rozeznal, co to je a proč, věděl jsem, že to jsou opět cigáni.

Malovaný obraz burlaků na Volze, nebyl nic jiného, možná v počtu. Vpředu šel starý Čudra. Byla ještě zima. Z kamínků na dřevenejch povozech s plachtovinou jako na západě se kouřilo, cosi se klohnulo, ale řekl bych, že to nebyla moc libá vůně. Vařily se harfy, což byly hovězí kosti z roštěnce a možná telecí okruží, co řezníci nechťeli.

Zdálky mi kynul holí a zdravil

„Nazdar Árone.“

Bylo divné, že si mne pamatuje jménem.

„Bud zdrav, Čudro.“

Kolona, aniž by tentokrát dal k tomu pokyn, se zastavila jako jeden muž. Vítaná přestávka. Z vozů vyskákaly děcka, i staré cigánky, které ve voze přecházely zimu a přežívaly a možná i klimbaly, se rozhlížely kolem a divily se, že nejsou u skály nebo jinde. Vytáhl jsem placatíci a podal Šarkézymu.

„Jak se máš?“

„Dobře Árone,“ a napil se. Prohlížel si mně jako by mně rentgenoval a posléze, když se napil ještě jednou.

„Dobrá.“ „Pálíš sám,“ „Jo.“

Šel do vozu a vytáhl plechovou polní lahev otřískanou. Rozšrouboval uzávěr a nabídl.

„Ochutnej tu moji.“

Ochutnal jsem. Byla to síla. I když jsem byl připravený na nejhorší, překvapilo mne to.

„Ty brďo, silná.“

Čudra se lišácky usmál, cigáněti opodál něco řekl.

Zmizelo za pár koníkama a doneslo harfu, vařené hovězí žebro okořeněné pepřem solí paprikou, respektive dvě žebra, velké kosti. Dal mi jedno a podal lahev. Bude mít i per, pomyslel jsem si.

„Díky, nemám ti co dát Čudro, vem si aspoň placatici, já toho mám dost a jdu domů.“

Při slovech domů jsem se zarazil, jestli ho to neurazilo. On byl všude doma se svou tlupou na kolečkách, tam kde rozdělal oheň.

„Odkud jdeš?“ zeptal se.

„Od Rabínovy skály.“

Zvědavě se na mne podíval, nevěřil mi, a co dodám. Nebylo nic tajného a řekl jsem: „jdu i od Ahaswera.“

Nebyl překvapen.

„Jo známej, potkáváme se na štrece.“

Zapálil si fajfku i já, pozoroval moji.

„Vzácněj kousek Árone.“

„Ano, mám k ní osobní vztah, daroval, vlastně darovala mi ji...“

„Rěš, že jo, fajfka Rěš.“

„Ty jsi ji znal?“

„Ano Árone, byla větba, je tam, v cigánském nebi.“

Bylo obdivuhodné, člověk by nepředpokládal velkou cigánskou paměť.

„Ty jsi ji opravdu znal?“

„Ano Árone, vyprávěla mi i o tobě, měla tě ráda.“

„A kam ty Čudro kam, je zima? Nevede cesta jinam než k Rabínově skále.“

Podíval se na mně, zkoumal, co vlastně o té cestě vím.

„Ale huš, kolem světa se točíme, sem a zase zpátky.“

„Vem mne sebou Čudro.“

„Jako by se lekl. A po chvíli řekl.

„Nejde Árone, opravdu nejde.“

„Proč Čudro, já, já bych chtěl znát tu, cestu, cestu,“ a dodal, řekl tiše.

„Rabínovou horou.“

„Nejde, Árone Hyrschi.“ „Proč ne.“

„Ještě, cesta,“ a pokračoval a zahleděl se do dále k horizontu, je pouze pro vyvolené,“ a po chvíli dodal,

„možná zatracené a ztracené.“

„Vem mne sebou Čudro, prosím.“

„Nemohu, Árone Hyrschi.“

Cítil jsem z něho podivnou vůni cigánskou vůni, koření, které se nedá lidskými silami namíchat.

„A ti, ti kolem tebe, ví, kam jdou?“

„Možná je lepší,“ odmlčel se a do očí se mu vehnaly slzy.

„Třeba projdou Rabiho skálou a vrátí se zpátky. Jako Ahaswer, s tím, že jsme smrtelní Árone Hyrschi a je otázkou času.“

„Čudro, řekni mi o té hoře, o rabínově.“

„Já nevím víc než ty, Árone, cesta do cigánského nebe plného zlatých penízků a mladejch žen, plného jídla a koní, milování,“ řekl starý cigán.

„A jak, jak se jde, když cesta končí?“

„Cesta nikdy nekončí, Árone, alespoň cigánská nikdy nekončí, cesta je život a život je cesta. Nechtěj to.“

„Vem mně sebou, Čudro, prosím, dám ti koně, mám peníze Čudro.“

„Možná příště Árone, nespěchej, tvoji cestu, chtěl bys ji vložit, mám tu cigánky.“

„Ne Čudro, já, já bych chtěl.“

„Dočkáš se, až možná příště pojedu kolem.“

Najednou mi svítla myšlenka. Ačkoliv tu nebyla podoba v žádném případě, cítil jsem z něj Ahaswerovy myšlenky. Nevědomě jsem se mu podíval na nohy. Stál tam bosý, v zimě na sněhu.

Podíval se na mně. A aby předešel dotazu, zavolal na cigánského kluka.

„Dones mi krušně, suší se u kamen.“

Kluk poslechl a rázem tu byly černé komišňáky bez tkaniček asi o tři čísla větší.

Vplul do bot a nalil si samohonku.

„Zahřívám je zevnitř,“ usmál se.

„Mně by ty moje haxny umrzly.“

„No vidíš, máš se ještě čemu učit, Árone, nauč se chodit bos. My potáhnem, Árone Hyrschi.“

Objal mne.

„Vem mne sebou Čudro, dej mi ženu a já, já všechno nechám a potáhnů s tebou, nebo se zblázním, já, já,“ řekl jsem tiše,

„já nemůžu zůstat sám, budu jako Mia, vlk.“

„Nejsi sám Árone, nikdo není sám, máš svoji duši a ty, ty Árone“

„Já vím, já jsem viděl svoji duši Čudro, je, je vlastně byla krásná a teď, já jsem ji ztratil.“

„Neopustí tě,“ a nasál dým a znovu vypustil kadidlo v kostele, duše, ani ta naše cigánská nikoho neopustí; možná,“ a usmál se.

„Sbohem Árone.“

Objal mne a já znovu ucítil vůni, vůni dýmu ohně z tvrdého dříví, buď dubového, nebo bukového, divokost, tábor, tabák harfa, prostě člověčina, voněl člověčinou.

„Vidíme se naposled Čudro?“

„Já nevím, Árone, určitě se potkáme a třeba se nepoznáme.“

„Jsi dobrý člověk Čudro.“

„Vem mne sebou, prosím, všechno opustím.“

„Nejde to, věř mi, nedovedu vysvětlit proč, je to tak.“

„Vem mne sebou Čudro, prosím.“ Vzdychl, pokynul a koníci jej poslouchali. Rozdíl od automobilů a moderní techniky, tak lidské. Ustoupil jsem si na krajnici. Kolona cigánů se pohnula k Rabínově skále. Nevím jak Čudra mohl vědět, že nepůjdu za ním. Stál jsem přikovám. Občas se odhrnula nezapnutá plachta

a vykouklo i dítě, které mi zamávalo. Sledoval jsem, jak poslední mizí v ďáblově soutěsce.

Prostě nemohl jsem jít za ním, vrata, neviditelná síla stála směrem ke skále.

Bylo mi smutně. Kam, zpátky, domů, do samoty. Slyšel jsem na zvonici cinkat zvon. Odbíjel poledne. Zcela jisté Ahaswer nezvonil. Viděl sem jej před sebou, jak sedí na kamenné lavici a kouká nepřítomně před sebe, možná že viděl celý svět.

Doma. Dny utíkaly jako člunek na tkalcovském stavu bez toho, aby zanechaly smyčku. Bezcílný život se realizoval na potřeby jídla a pití. Pití bylo dost a dost, až jsem skoro sám sebe přesvědčil, že jsem ochlastanej blázen.

Život ze mne odcházel. Spal jsem i ve dne a noci probdával bezcílným hleděním do ohně kamen. Na jídlo jsem neměl chuť. Mia moji devastaci pozorovala a tolerovala.

Připadal jsem si jako její druh, vlk, okoukával jsem její potřeby a zvyky, věřil jsem. Dívala se na mne divnýma smutnýma očima a zdálo se mi, že i ona v životě nemá z čeho se radovat, možná ze žrádla. Byla ráda se mnou a s kamennou paní.

A když bylo úplně nejhůř, volal jsem na Channach Nahhu, ať přijde, ať už přijde. Zlenivěl jsem a zarostl, myl jsem se zřídka, smrděl jsem jak na Vagašu. Nevadilo mi to.

Nechtěl jsem nic vědět, žádné problémy jsem si nechtěl připouštět, chtíc se izolovat od vědomí si festivalu ztraceného času.

Nezasloužil jsem si, aby Channach přišla pod mou střechu, smířil jsem se s tím, že si nic nezasloužím, ani ji víc neuvidím.

Abych šel na most jako Andrés, jsem byl srab. Ztratil jsem pojem o dnech. Pouze v neděli jsem slyšel svoji zvonici.

Tak to jsem dopadl, vid' Mío, blbej konec.“ Zvedla svoji obří zrzatou hlavu a potom ji netečně položila na přední packy, jakoby říkala, že má se mnou trpělivost. Byl jsem sám.

Nevím, kolik dní uplynulo a měl jsem divný pocit, že jsem se bál jít za vrátka, že by pro mne bylo nebezpečné vycházet ze statku, jeho staré zdi mne chránili jako Bůh Noemovu archu. Jediná cesta teď vedla do koloniálu, kde jsem nakoupil hromadu dopředu a zpátky jsem se stavil na hřbitově.

Lidé se mnou přestávali mluvit, a já jim podivínskej status nebral, Rabínova hora byla daleko. Pořád mne přitahovala a čekal jsem na slib Ahaswera, že přijde na návštěvu.

Zdálo se, že moje dny a noci jsou sečteny a potvrzeny. Plazil jsem se po mořském dně bez možnosti nadechnutí. Moje autorita, Bůh i na mně zapomněl. Přijímal jsem ji s pokorou a skutečností vědom si, že si jeho pozornost nezasloužím. Necítil jsem Channach Nahhu, že by byla nablízku. Dno, pořádné dno Tohu Vanohu, v zapadlém koutě vesmíru.

Šel život dál a dál a já se blížil svou podobou Ahaswerovi s tím, že jsem spíš podobný vlčici.

Po probdělé noci kdy jsem šel v deliriu a hučení v hlavě spát ve tři hodiny jsem naposledy přiložil do kamen a zavřel dvířka, aby co nejdéle oheň vydržel vědom si, že budu spát až do devíti a oheň vyhasne. A stalo se tak.

Zdálo se mi, že přes noc byla Mia neklidná, cítil jsem, že skákala na posteli k mým nohou. Já jsem spal. Záhy jsem se otočil na posteli. Byla na svém místě a koukla na mne. Chtěla mi něco říct. Zdálo se mi, že slyším praskání dřeva v kamnech. Nevěnoval jsem zvukům pozornost. Nikdo tady nemohl být, Zrzka by jej roztrhala na kusy.

Otočil jsem se směrem ke zdi. Spát jsem nemohl. Pochvíli jsem se podle mého zvyku posadil na postel a klátil nohama. Mia mi olizovala nohy. V seknici bylo teplo a v kamnech praskalo. Vstal jsem, a namířil do kuchyně. V kamnech bylo zatopeno.

Channach, Channach Nahho jsi tady, moja duša jsi tady? Díval jsem se na sebe, na svoji trosku zmatené lidské tělo.

„Channach, Channach, jsi tu, řekni alespoň slovo.“

Nic. Vyšel jsem ven. Uvnitř statku byl přistavenej hausbót, cigiho pojízdňý to ansámbl s vypředenými koňmi u stodoly. Ve vejměnku se svítilo. Cigánský baron přijel a ubytoval se automaticky.

Ještě všichni spali, protože museli přijet nad ránem. Je divný, že Mia na ně nereagovala. Podíval jsem se vyčítavě na ni. Vlčice mému pohledu rozuměla.

Šel jsem domů. Musím se dát dohromady. Vzal sem nůžky a začal si stříhat fousy a hlavu, vzal jsem si čistou halenu a vyprané lněné kalhoty, poslední čisté.

V kuchyni uklidila, ženská ruka...

Jak jsem se stříhal, a vlasy padaly na voskovaný obalovaný papír pod stoličkou, otevřely se dveře. A já myslel, že mi fajfka vypadne nebo jsem ji překousl.

Inna, poznal jsem ji hned, byla to Inna.

Přišla ke mně a vzala mi nůžky a začala mně dostřihávat. Nemohl jsem se na odpor, na slovo. Byl to zvláštní pocit.

Nevěděl jsem, jak se mám chovat. K osobě, kterou mám stále rád nebo k ženě jako k návštěvě, která o mne nestála. V malinkatém světě, v zapomenutém kraji, dva lidi a jejich city, co na tom záleží. Je a bude jako dřív, zas přijede a odjede. Žádná velká filosofie. Dlouho jsem necítil dotek ženy.

Nebyla Šmudla, jako před léty. Co si ji scházelo do mé velké lásky, možná zklamání a nejistoty, nedůvěra, soukromničení. Nabyl jsem pevného přesvědčení, že odjede. Každopádně nechtěl jsem dát najevo, že...

„Jak se máš Inno?“ Vypravil jsem stěží ze sebe.

Neodpověděla mi.

„A jak dlouho se tu... zdržíš?“

Dobře si byla vědoma podtextu mé otázky. Podívala se na mne.

„Nevím, Árone. Jsem tu s Cigi, ale nejezdím s nima. Říkal mi, že jedou po trase, tak jsem s nima jela.“

Stříhání bylo hotovo.

„Inno,“ řekl jsem důvěrně, „hledal jsem tě, zůstaň, jak dlouho chceš, je to i tvůj domov a chceš-li, nebudu ti bránit, nebo smlouvat. Když půjdeš tak mi řekni, ne, že bych na tebe měl nároky, mám tě...“ a odmlčel jsem se, „není mi to jedno.“

Dodal jsem a dal vařit vodu.

„Co ostatní nepůjdou na jídlo?“

„Oni jsou pryč, přijdou až večer.“

Nevěděl jsem, co si s ní budu povídat, ptát se na to kde byla a proč nepřicházelo v úvahu.

„Jsem rád, že jsi přijela Inno, jsem,“ odmlčel jsem se, „jsem docela sám.“

Zrzka Mia rozuměla a vyčítavě se na mne podívala, že jsem na ni zapomněl.

Inna ji pohladila. I ona byla ráda ve společnosti.

„Poznala tě,“ řekl jsem, aby řeč nestála.

„Ano,“ a opět ji pohladila.

„Tak já jdu nakrmit, a pokud chceš, uděl soukmenovcům něco na večerí.“

Vyšel jsem na dvůr.

Snad i dobytek si šeptal:

„Inna, Inna je tady a...je to vůbec Inna?“

Chtěl jsem a nevěděl jsem, co jí mám říct, toliko bych se chtěl zeptat, kde byla a co dělala a proč...

Vrátil jsem se a uřízl kus suchého chleba a nalil si trochu socu. Viděl jsem, že Inna se chystala prát.

„Nemusíš Inno, já si vyperu.“

Podívala se na mne úkosem. Nic neodpověděla.

„Árone,“ řekla při práci, „já nezůstanu natrvalo.“

„Ty někoho máš?“ Neodpověděla mi.

„Je to jinak, neopustila jsem tě *kůli* jinému.“

„A jak?“ ptal jsem se.

„Je těžký ti vysvětlit.“

„A, kde jsi byla doteďka?“

„Za horou, za Rabínovou skálou.“

Nechápal jsem.

„Za Rabínovou horou, Árone.“

„A jak, jak to tam vypadá?“

Usmála se.

„Podobné jako zde, Árone.“

„A proč zrovna tam, z druhé strany hory. A jak ses tam dostala?“

„S cigánkami na voze.“

„Kolem, kolem není cesta.“

Neodpověděla mi. Přestala hromadit prádlo na kupu a sedla si na-proti mně. Nacpala mi fajfku po Rěš, dobře si pamatovala, kde mám tabák a sama si párkrát zabafala a podala mi ji jako starejch časů.

„Já, já jsem se vrátila, abych ti řekla, co mi nedá spát, Árone Hyschi a nevím, jestli mi budeš věřit. Na druhé straně žiju s bratrem Sáro.“

Zarazil jsem se...

„S tím, co hospodařil...“

„Ano.“

„Máš ho ráda, nebo s ním žiješ na hromádce?“

„Ano, jako tebe, Árone. Ty, ty jsi jiný, nehodíš se do mého světa.“
Sjela po mém sedláckém oblečení. Chtěl by ses sem vejít, nejde to. Je to osud.“

„Ale.“

„Nepřerušuj mně, prosím. Pamatuješ, když jsme se naposledy viděli?“

„Ano Inno pamatuji se moc dobře, pamatuji se, že jsem tě hledal a chodil i ve městě a byl jsem velmi smutný z toho, že jsi mne bez řečí, ba dokonce bez jediného posunků opustila...“

No, den když jsem šla po cestě nakoupit, a byla uprostřed cesty, ozval se za mnou ohromný rachot, zemětřes. Cesta za mnou byla zoraná obrovskou hlubokou orbou, že se nedalo po ní jít. Udělala jsem pár kroků směrem k vesnici a okamžitě se zvedla země až k mým nohám. Začala jsem se modlit, aby ty čáry zmizely. Popošla jsem a zase stejný výsledek, k mým nohám byla cesta zoraná. Chtěla jsem cestu obejít a vrátit se, nešlo to.

Popošla jsem a nic, nic je nestalo, ale všimla jsem si, že pes, pes byl na čáře a zadržoval lavinu stínů. Díval se na mne, chudák a říkal, že mne ochrání, abych šla. Zavolala jsem na Aha. Nehnul se, potom, potom nevím, utíkala jsem do Tarna Máre a potom si pamatuji cigánský vůz a už jsem byla za horou. Sářin bratr mi nabídl pomoc. Zůstala jsem u něj, zůstala a sblížili jsme se. Je hodný, moc k práci není. Chtěla jsem jít zpátky. Šla jsem k rabiho hoře, že ji obejdu ale, ale nevěděla jsem, nebyla jsem si jista, jestli opravdu chci a potom, potom; cesta za mnou, jako by bylo znamení, abych se nevracela.

Kousek od hory potkala tuláka. Pozdravil mne jménem.

A řekl:

„Inno, zastav se.“

„Zkameněla jsem.“

Uplyne ždibet času, vrátíš se za Áronem, abys zase odešla.“

„Kdo jsi, zeptala jsem se, že mne znáš?“

„Ech Inno, povídá, já vím i to na bych chtěl zapomenout. A znám tě od malička i do tvojí smrti tě budu znát. Odmlčela se. Jakoby váhal, jestli má ještě dál pokračovat nebo ne.“

Půjčil si mou fajfku a zabafal. Ten člověk, Árone mi něco řekl a já nevím, co je pravda nebo ne. Slíbila jsem mu, že se k tobě vrátím, nebo tě navštívím.“

„Co ti řekl Inno?“

„Řekl mi Árone, že je tvůj otec.“

Věta zapůsobila jako blesk, co rozčísł celou oblohu. Již v průběhu vyprávění jsem si byl skoro téměř jistý, že potkala Ahaswera.

„Byl to Ahaswer?“

„Kdo,“ zeptala se, nerozuměla.

„A-ha-swer,“ opakoval jsem.

„Nevím neřekl mi své jméno, neptala jsem se ho. Řekl mi, že je tvůj otec, abych ti to řekla.“

Viděla na mně, jak se ve mně život sevřel.

„Árone, Árone, co je ti?“

Nalila mi ovocný čaj. Vzpamatoval jsem se. Pomalu mi docházelo, co mi řekla.

Věčný poutník, nenáviděný a opovrhovaný žid, který udeřil Boha nebo mu nepomohl s křížem, že byl můj otec, věčně mladý a věčně starý.

Nepochopil jsem nebo jsem nechtěl chápat, že by mohl mít děti, byl by to pro něj největší trest, je vidět jak se narodí, jak žijí, jak milují, jak trpí a jak, jak umírají. Otřásl jsem se.

V podvědomí dávalo smysl, že jsem viděl svoji duši, Channach Nahhu, že mnohé v mém životě nebyla náhoda, že mne směřuje kamsi i v obyčejném životě, otec, který byl skoro věčný z mého pohledu, ale nebyl to Bůh, byl naopak, ten, který nesl přetěžký cejch a čekal na odpuštění, možná ještě tisíce a budoucí statisíce let.

„Árone, Árone, jsi tu?“

„Ano Inno.“

„A ještě, starý Hyrsch, víš, jak se povídá po Halži, starý Hyrsch, tvůj příbuzný, no po něm máš tenhleten statek, povídá se, že není pohřbený, že sice asi umřel, ale nikdo neviděl, že by byl pohřben. Proto se lidi bojí statku, bojí se i tebe, Árone.“

Cigáni říkali, že právě viděli, jak chodí po Rabínově hoře, jeho přízrak, démon.“

Bylo ticho. Díval jsem se na ni.

„Inno jsi krásná. Mám tě rád, zůstaň tu se mnou.“

Usmála se.

„Árone, i já tě mám ráda, spolu, jsi pro mne složitý.“

„Nebudu.“

Znovu se usmála.

„Dej mi čas Árone, přijde čas kdy...budeme spolu...“, a natáhla ke mně ruku.

Položil jsem ruku na její ruční nárt a pohladil a nechal ležet.

„Dej mi čas, Árone,“ zašeptala.

„Ano, jak dlouho budeš chtít. Třeba se vrátíš.“

„Jednou, jednou určitě budeme spolu, jak ty hvězdy na které se každý večer díváš, já vím, která je tvoje a která moje Árone, jednou ..., budeme oba a budeme svítit dobrým lidem.“

V duchu mne přišla na mysl věta či otázka i k Ahaswérovi, zda-li i Ahaswer má na nebi hvězdu? Seděli jsme mlčky poměrně dlouho. Díval jsem se na ní a držel jí za ruku. Prohlížel jsem si a ohmatával ji svými smysly, její tvář. Usmívala se. Mona Liza, nic neříkala.

Posléze protála čas, vklouzla zpod ruky a pokračovala v hromadění špinavého prádla. I já se zvedl a vyšel na dvůr.

Ještě jsem chtěl obrnit vědomím, že by Ahaswér byl mým otcem. Venku bylo pěkně. Události zůstaly za prahem a věcí živých i neživých se na dvoře ničeho netýkali.

Divný je svět u Rabínovy hory, pomyslel jsem si, divný ve skutečnosti dvora, divný ve skutečnosti mé mysli.

Napadlo mne. Jestli projdu skálou, neživou hmotou, v mé mysli, v mé víře, v mém blokování, projít pevnou neživou hmotou, kamenem, vždyť je to klíč, obraz a zaheslování mojí mysli.

A bylo to jiné, než jsme spolu žili, cítil jsem já i Inna. Bylo nám oběma jasné, že je mezi náma neviditelná závora.

Venku na dvoře jsem připravil otepy sena a ovsu pro Cigiho koně. V podstatě jsem neměl co dělat a vést filosofické řeči s pragmatickou Innou nemělo dost smysl. Bylo pěkné počasí. Sedl jsem na lavici a kouřil. Po půl hodině jsem uslyšel koně a formanskej vůz.

Otevřel jsem velká světová vrata. Nabídl se mi onen klasický obrázek. Cigi s kloboukem a vestou na obrtlíku a za ním mohutný neošizený dům na kolech. Postavil jsem se do pozoru a vojensky zdravil pojížděcího generála. Zastavil až u stodoly.

„Rád tě vidím, Čudro, bratře Árone.“

Šel mi naproti, aniž by vůz zabrzdil ruční brzdou. Objal mne.

Cítil jsem z něj Taras Bulbu a kouř z tvrdého dřeva i lavorovicí. Díval jsem se, kdo z vozu vyleze.

„Ty jsi přijel sám?“

„Jak sám, dovezl jsem ti Šmudlu přece, jinak jsem sám, bratře. Pojď, sedneme si a popovídáme.“

Sedli jsme si na lavici a já jsem zpozoroval přibývajících vrásky v obličejích.

„Dlouho jsme se neviděli.“

I on mne pohledem propátrával.

„Jsi, živý Árone, bratře, a to je to hlavní, je dobře, ještě snad tu budem chvíli šlapat a pajdat. V Tarna Mare o tobě nikdo nic neví.“

„Já, já jsem rád, že jsem, Ferry, nechci být ve městě.“

„Hele Čudro, musíš mezi lidi, nebo se s tý samoty zblbneš. Nebo pojď se mnou.“

„Ne, Ferry, já už doklepu tady, spíš, že nechci žádné novinky a události slyšet.“

Bylo ticho.

„Proč si nepořídiš auták, Ferry, je jiná doba.“

„Ech jiná doba, ty jsi viděl cekána bez koně, je poloviční cekán, Čudro. Ne posraný, zajebaný automobil.“

Stmívalo se. Šli jsme dovnitř. Bylo zavařeno. Inna odběhla.

„Nezůstane u tebe, Čudro.“

„Já vím.“

„Já, abys nebyl zklamanej. Vzal jsem ji cestou, nechtěla mi nic říct, proč za tebou jede.“

„No víš, divné je, v podstatě mi řekla, že můj strýc, starý Hyrsch, co po něm mám statek, že prostě zmizel. Nemá na hřbitově hrob. U Rabínovy hory potkala člověka, který jí řekl, že je můj otec. Kdybych neviděl svoji duši,“ a zarazil jsem se, jestli to je k pochopení, „tak bych jí nevěřil. Je to divné.“

Bylo chvíli ticho.“

Inna se vrátila a připravila jídlo, po jídle kafe. Cigy se protáhl a uvelebil se na gauči.

„No ono se toho povídá, Árone.“

„Co se povídá?“

„No já vím jen o tom, co si vyprávěli staří cigáni u ohně, tam se toho semele.“

„Řekni mi, co se povídá?“

Cigi se podíval na Innu. Nechtěl povídat přední, ale pak začal.

„No o Rabínově skále, hoře se povídalo mezi cigánka i ve vesnici. Údajně na Rabiho hoře byl člověk, který prošel celý svět a každé místo a kout na něm.“

Byl to žid, který se jmenoval Ahaswér, odsouzen za to, že ublížil a uhodil Krista. Ježíš,“ a Cigi se pokřižoval, „Kristus ho odsoudil k věčnému putování po zemi, než se vrátí a přijde.“

A on našel jediné místo na světě, Rabínovu horu. Když mu bylo, je nebo bude jedenáct krát jedenáct let teda 122 let, převtělí se, podobně to dělají housenky v motýla, pak se převtělí di tři krát za jedenáct let, jako se opakují skvrny na slunci.“

Přerušil jsem ho. „Říká se tomu metamorfóza...“

„Co meta..., to je jedno. A z něj pak je mladý rabín, vědění, co za roky poutí a šlapání po světě si pamatuje. A jeho osud se točí v kruhu, čeká, až zemře a jeho duše projde rabiho horou.“

Zapálil si fajfku. Inna mi nacpala Réš. Poděkoval jsem.

„A,“ popotáhl a pokračoval. V kamnech praskalo a já se rázem ocitl u táborového cigánského ohně.

„Mladý rabí, Ahaswer se zamiloval do jedné *naši*, no do cigánky a prý zde někde tady, na nebo kolem statku. To jsi nevěděl, Čudro?“

„Ne.“

„Lidi chodili za ním, aby je léčil a potom, když někoho nevyléčil, musel odejít a rozloučil se s ní. Zloba za to, že každej chtěl žít věčně a on, on nebyl Bůh, ba naopak, uhodil Ježíše a zloba se obrátila i proti ní a chtěli ji ukamenovat, že je čarodějnice a tak,“ zabafal.

„No a potom šli pro ní.“

Vzpomněl jsem si na obdobnou situaci.

„Ona jim utekla přes Vagašu k Fabiho hoře. Jeli za ní, protože si mysleli, že u hory cesta končí a tam, před ní jí zabijí. Doběhla k hoře a prosila Boha, aby jí pomohl.“

Objevil se tam mladý rabín. Padla mu do náruče. Zeptal se jí:

„Věříš v Boha?“

A ona řekla, věřím. Tu mladý rabín poklekl před skálou a řekl: „Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo a smiluj se nad touto dívkou, já vím, jsem nehoden tě oslovit, prosím.“ Otevřel ty dveře na skále. Nebylo nic, jen skála. A on řekl, běž.

A ona prošla skálou jako dveřma. Nebyl tam tunel, prostě cesta pokračovala dál, skála nebyla. Mnozí, kteří viděli na okamžik dál, vyprávěli, že to tam bylo stejné jako před skalou, nic zvláštního. A skála zase vyrostla. Lidé se začali bát. A utíkali.

Asi by se nestalo nic, ale cigánka se svěřila otci a celé grupě a byly schopni skálou procházet i s povozy.

Za to, že mladý rabín prozradil tajemství, prý musel v čase po jedenácti letech projet s ďáblovým povozem celou Halží na vzpomínku a připomínku události. Nesměl se na něj nikdo dívat, protože byl zosobněním hrůzy, člověk, spíš přízrak starý tisíc let.“

Podíval se na mně. Dlouhé ticho. Cágrovky.

„Já, já jsem jej potkal Cigi, na horách, na skále, on. Mluvil jsem s ním.“

„O čem jsi s ním mluvil.“

„Já, já nevím, zapomněl jsem. Vím, vím kde je jeho jeskyně, vlastně nevím, Mia mne tam dovedla.“

Bylo ticho, cigán vytáhl flašku a nalil. Odlehčil hovor.

„Hruškovice a barac pálenka, dobrá, pro nás. Dej si s námi Inno.“

Váhala ale přinesla skleničku.

„Tak ať tady ještě čas šlapem.“

Kopli jsme do sebe skleničku od hořčice a následovala druhá.

„Kousek špeku Inno prosím.“

Seděla na štokrleti u kamen. Pojd', sedni si s náma.

„Ne, odporovala, já jsem tady ráda, tady u kamen s tebou.“

„Inna, Inna mi donesla zprávu, Ferry, že je Ahaswer můj otec.“
Ferry se zasekl.

„Ty. Ty Árone.“

Bylo ticho, dlouhé ticho. Ferry překládal skleničku z jednoho místa na druhé a roztahoval ukáplou drobnou loužičku po dřevěném stole, až z ní byla améba nebo chobotnice. A dodal.

„Árone i to se povídá. On nechtěl mít děti nebo dítě, protože to by byl pro něj největší trest, míň než žít věčně, skoro věčně, ale mít vlastní dítě, to byl ten nejpřísnější trest.“

Zprvu jsem nechápal. Podíval jsem se na Innu. Otevřela vrátka u kamen a přiložila. Byla krásná a neskutečná. Nalil jsem další skleničku pro sebe i Cigiho ona odmítla. Cítil jsem alkohol v každé vlasečnici těla.

„Nehorší Árone, skutečnost, pro něj trest, pro něj se dívat, jak se mu dítě narodí, je šťastný, miluje, má bolesti a zemře a on, on se na to musí dívat, je to o Boží vůli a víře pochybnostech jeho existence a on, on věděl, dotýkal se Boha, i když jej uhodil.“

Zahleděl se do podlahy.

Měl pocit, že o tom něco ví. V kamnech zapraskalo.

„Já, já nevím, Ferry, mám za ním jít? Zeptat se ho, jestli je to pravda?“

„Měl bys jít Árone,“ řekla Inna, „jinak by mne sem neposlal.“

Ferry si nalil skleničku. Já jsem nechtěl.

„Za chvíli.“ Nenaléhal.

„Víš,“ řekl Cigi, „já nevím, jak ty, my cigáni cítíme, že tady je náš rodný kraj, náš stát, naše země, něco, jako mají ti slimáci muslimani v tý Mekce, to je pro mne ta hora, je mnohem víc než celá Mekka.“

Představuje věčnost a odpuštění, lásku i osud, tajemství i divokost, svobodu a pokušení.“

Já jsem dodal. „Každé náboženství má svoji horu, v žádném se myšlenky se neprorokují z údolí, kromě křtu u Jana Křtitele, mají svou horu. Půjdeš se mnou?“

„Ne Árone, já nebudu pokoušet cigánského boha. Rabiho hora je cigánská hora, hora cigánského Boha.“

Chvilí jsme ještě seděli a bylo nám spolu dobře, cítili jsme spojení, sounáležitost.

„Pojeď do hory,“ řekl jsem přesvědčivě. Z přítomných na to nikdo nic neřekl.

„Hele vezmu tě na Vagašu, zítra jedu tím směrem, Árone vysadím tě tam a večer pojeď kolem, tak tě zase vezmu zpátky, co říkáš?“

„Dobrý, kdybych tam nebyl, tak na mně nečekej, možná, že přijdu dřív sám nebo možná pozděj. Vezmu si sebou Miu a něco k jídlu a večer se vrátím. Po pravdě řečeno, nevím, co mám od toho čekat, třeba nic.“

Odmíchl jsem se.

„Půjdu s tebou,“ ozval se hlas od kamen.

„Ne Inno, půjdu sám, počkáš tu na nás.“ Vyznělo to spíš jako otázka.

„Budeš-li chtít,“ dodal jsem tiše.

Neodpověděla. Byli jsme unaveni.

„Ferry, lehni si do seknice, a Inno, ty si lehni ke mně a já, já budu spát v kuchyni na lavici a budu třeba i přikládat.“

Panák na dobrou noc. Nachystali jsme si spaní. Mia kupodivu se skočila Inně k nohám a lízala je, až se Inna smála tomu, jak byla naučená. Všude jsem zhasl. Staré stavení se ponořilo do odpočinku, zhasl jsem.

Bylo to jiné, než když jsem bydlel s Innou. Už jsem skoro spal. Přišla do kuchyně a přiložila pár klacíků. Šla ke mně za stůl.

„Árone,“ oslovila mne.

„Jdu se za tebou trochu ohřát, můžu?“

„Jo,“ řekl jsem a opravil, „určitě budu rád,“ a udělal místo. Nebyla vůbec studená, v dlouhé bílé košili jsem cítil její tělo. Přitlačuje se, chtěla do mě vlízt. Bylo mi jasné, že o sex nepůjde, půjde o lidskou vzájemnost. Nechtěl jsem tu chvíli kazit kecý. Přesto jsem chtěl říct. Nadechl jsem se a ona v ten samý okamžik mi přiložila ruku k ústům.

Všechno bylo jasné, nebylo co říct. Jak říkal Ahaswer, není otázka...

Objal jsem ji. Z okamžiků, který by jsem si měl zapamatovat na celý život; váha dobra. Byla v bezpečí.

Co, jaký život máš, má přítelkyně, život, zahalený tajemstvím či clonou, proč já, já jsem pořád ten druhý, jen dílčí součástí. Vzdychl jsem. I to je štěstí, lidské štěstí. Nebudu spát, ani se nebudu vrát, i když by mně ruka brněla, kolikrát, Bože kolikrát ještě budou nebo budu mít tyhle okamžiky, tyhle příležitosti, vedle fantastické ženy, vedle tajuplné milenky, já, já nepatrný z nepatrných, vděčný

za každou sounáležitost, potlučený životem. Možná namyšleně potlučený, protože ona, můj díl i část účtu mého života, možná je mnohem víc spráskaná než já. Tolik bych jí chtěl cokoliv dát, aby byla šťastná, aby nemusela toliko pracovat, vždycky ji budu mít rád a ona to věděla. Nechtěně jsem ji přimáčkl k sobě. Vrněla jako kočka, její vlasy voněly chlebem tabákem, stájí a hospodářským stavením, jádrovým mýdlem. Vzduchovými dírkami dvířek kamínek sem tam lehce probleskovaly světýlka. Na stropě se honily malé víly.

Byl čas na spaní a já myslel, že spí, i když jsem si myslel, že odejde spát. Drzá Mia houpla na naše nohy. Nevyhodil jsem jí. Taký se chtěla družit.

Pomyslel jsem si v duchu. Tak zítra, moje vlčice dovedeš mne do Rabínovy hory. Jak jsem si předsevzal, že nebudu spát, nezadařilo se. Tiše jsem zašeptal, spíš sám pro sebe:

„Mám tě rád Inno a nebude tomu jinak. Nevím, jestli mne slyšela ve spánku, spokojeně se zavrtěla.

Usnul jsem a probouzel jsem se, Inna u mě nebyla. Oblečená motala se kolem kuchyně a šla i ven nakrmit zvířectvo. Slyšel jsem, jak i ve vedlejší seknici vstává City. Ten se zásadně nemyl. Protřel si oči, nalil sklenku pálenky.

„Dobré ráno Árone, popojedem.“

Byl na nás hrozný pohled. Seděli jsme ve spodkách a kolem pobíhala načesaná a upravený Inna. Bílý kafe a chleba s máslem. Bylo to dobré. Inna nám oběma chystala jídlo do plátěného ubrousku, který vložila do dvou proutěných košíků. Moje mise byla připravena. Pro Cigiho to byl všední den. Zavřela za náma vrata a my na zaoceánské lodi jsme vyrazili jako dobyvatelé moře do nic neříkajícího všedního světa. Přijeli jsme na Vagašu. Ke mně promlouval a ozvaly se vzpomínky moji salaš, nakonec vždyť byla teď moje. Nic se nezměnilo. V době už automobilů a továren tanků a letadel, jak říkal Čudra

Cigy Ferry – tady je jeho svět a za nic by ho nevyměnil. On, koně, oheň, cigán každým coulem, jemu opravdu by měla patřit tahle krajina, tenhle ten život, než ho udusí stroje civilizace.

Příroda říkala: Nechte jeho svět nepokoji, je to svět opravdových lidí bez honby za papírovými penězi. Seskočili jsme s Miou na zem.

„Hele Čudro, vem si ji sebou,“ a podával mi sekerku, „do lesa jen se sekerou.“

Poslechl jsem, nevím proč. Šli jsme kolem potoka, kde mne Mia vylízala rány, lehce jsem jí poděkoval pohledem, nahlédl jsem do salaše, kde mne našel syn, vše bylo stejné, úplně stejné jako kdybych odešel v samý okamžik, přišel a odešel a v myšlenkách přede mnou se otáčel i americký příběh i Nikolas.

Bylo předjaří. Napila se z potoka i já jsem se napil vody, jarní vody plné síly plné života z břehu plných blatouchu. Jarní voda, prostě vůně a zázrak. Měl jsem čas. Co mu asi řeknu?

Nadechující se čerstvého mechového vzduchu jsem pomalu padal úvozem k rabiho hoře.

V polovině cesty jsem spatřil poměrně mladého muže s páskem a popruhem, který přepadl přes záda jako vojenské řemení a kde se podle zvyku nosila na zádech velká sekera s ostřím uloženým do kožené kapsy. Pozdravil mne.

„Christus voskres.“

Kývl jsem na pozdrav a nemohl jsem si vzpomenout na odpověď, kývnul hlavou podruhé a zamumlal, jako až navěky amen. Na chvíli se zastavil. Bylo mi to divné, nikdy jsem nikoho nepotkal. Nakonec, les byl můj a ..., Mia na něj vůbec neštěkala, jakoby se znali, dokonce se nechala pohladit.

„Odkud jdete, pane?“ Zeptal jsem se.

„Kam jdeš ty Árone Hyrschi, tam odtud jsem se už dávno vrátil a přišel.“

Podíval jsem se na něj. Zdálo se mi, že je dost drží, že mi tykal, ačkoliv byl mladší.

Chtěl jsem se ho zeptat, on mávl rukou na pozdrav a znovu zaznělo „Kristus Voskres“ a já stál přilepený a díval se, jak mizí za zatáčkou v soutěsce. No nic šel jsem dál. Najednou jsem si uvědomil, co mi na něm bylo zvláštní. Byl mi tolik podobný, jako bych to by já, před desítkami let. Podoba byla neskutečná a neskutečná, zvláštní, co by oříšková. V oné chvíli jsem si to neuvědomoval. Mám ho dohonit?

Podíval jsem se na Miu. Ne vid teď ne. Pokračovali jsme dál směrem k bráně. Vyrozuměl jsem, že vlčice ví, co chci a vedla mne. Neřápávala pár kroků přede mnou a po chvilkách se zastavila, abych ji došel.

Za zatáčkou už se už tyčila obrovská kolmá stěna rabiho skály. Sedl jsem si na velký balvan, malou skalku, která nepatřila ke skále, abychom se najedli. Sedával jsem tam vždycky, vždycky na tomtéž místě.

Mia zvedla čumák a já pochopil, že cítí svoje vlčata, teď už dospělé vlky. Slyšel jsem zavytí, byli plaší. Měl jsem pro ně i uzené kosti. Inna na ně nezapomněla. Donesl jsem je do místa do křoví vedle skály. Netrvalo dlouho a bylo mi jasné, že tam jsou. Mia se na mně podívala a já jsem kývl. Odběhla. V okamžik jsem byl opravdu na pochybách, jestli se vrátí.

Po pěti minutách se pomalu vracela a já viděl v houští dvoje oči, jak ji sledují. Ohlédla se, začenicchala a potom přišla ke mně. Lehla si. Pohladil jsem ji. Olízla mi ruku.

„Jestli chceš, Zrzko, jsi volná, můžeš jít,“ a posunkem ukázal směrem ke křoví. Nereagovala, dal jsem jí zbytek uzeného. S rozmyslem sežrala. Byl čas jít dál.

Podíval jsem se ke skále, vrata zavržaly a plochá stěna skály byla netknutá, pokrytá patinou jako jsem ji viděl naposledy. Šáhl jsem na skálu přesně, jak udělal podle pověsti mladý rabín.

Zvláštní pocit. Podivný chlad a zdálo se mi i ona zvláštní vůně. Nic se nestalo, od skály se odrážel tep mého srdce. Zavřel jsem onu podivnou bránu k ničemu přidělanou na skále.

„Tak teď je to na tobě, Mio,“ řekl jsem nahlas.

Vedla mne vzhůru na planinu a potom dál a dál. Nebyla to cesta, kterou jsme šli minule. Stanuli jsme před vchody do jeskyní.

Bylo тихо jako při zatmění slunce. Tentokrát jsem byl vybaven baterkou. Mia mne vedla s přehledem dál. Vždycky na mne chvíli počkala, až jsme sestoupily do krápníkové jeskyně jako kdysi.

Byla krásná, před tím jsem ve tmě nepostřehl její výzdobu. Velký kámen ve tvaru lavice byl prázdný. Nikdo nikde. Co bude dál?

„Je tu někdo, jsi tu, Ahaswere, jsi to ty?“

Slabounká ozvěna. Ticho. Zdálo se mi, že slyším pramínek nebo potůček nade mnou. Nebylo tu teplo ani zima, a kdyby nebylo kamenné lavice a kamenného podhlavníku nabyl jsem dojmu, že tu byl a trávil čas, spoustu času.

Pramen oznamoval, že je to čas, který hrál partii. Žádné zbytky, vedle dřevěný kříž s podobného materiálu jako brána do hory. Ležící na boku, opřen o stěnu. Prohlížel jsem si ho. Nic zvláštního.

„Ahaswere, jestli tu jseš, ozvi se prosím,“ a po chvíli jsem se odhodlal a řekl tiše:

„Otče.“ Vyznělo to jako s otazníkem.

Bylo тихо. Mia se mi otírala o nohy a potom zaštekala. Zdálo se mi, že mi na okamžik praskly bubínky a spadly stalaktity.

Nastal tinitus, hučení v uších. Neslyšel jsem ani ty pramínky. Začal jsem se modlit a usedl na kamenné lože. Něco mne tlačilo. Zvedl jsem se a spíš nahmatl kulatý artefakt. Posvítíl jsem na ně. Zprvu se mi zdálo, že je to zlato. Ve světle baterky se objevil velký mosazný vojenský knoflík, malinko oškrábaný používáním, přesně tarokový, jaký nebyl přišitý na vojenském kabátě, co jsem oblékal bohyni a chyběl mi knoflík u krku.

Podle vojenského zvyku jsem jej uchytil sirkou v očku na druhé stěně uniformy, aby fiktivně vypadal, že se kabát dá zapnout. Myslel jsem, že si ho vzal Andrej na památku nebo jsem mu ho možná i dal...už jsem si nemohl vzpomenout. Byl jsem přesvědčený, že je to on.

„Je tu někdo?“

Nic se neozvalo a já už zaslech dno pramene nad sebou. Lehl jsem si na kamenné lože. Kupodivu bylo měkké. Chybělo mi, že bych se musel přikrýt. Bylo načase se vrátit de domů. Vyšel jsem ven. Cítil jsem zvláštní prostředí. Zdánlivě netečná hora ke mně promlouvala, tajemství, že jsem její součástí. Ahaswera jsem nenašel.

Byl-li to ten, kterého jsem potkal a nepoznal jsem jej. Byl jsem zmaten. Sestupoval jsem z hory a opět se zastavil u rozdrbané brány. Nechtěl jsem na nic myslet.

„Pane, nejsem hoden a moje víra je chatrná jako tyhle dveře a věřím, že kdybych si to zasloužil, prošel bych skálou.“

Mátla mě pověst, že tam není nic, žádný tunel nebo pouze cesta, co pokračovala podle pověst dál, jako bych se u skály otočil, úplně skálou prošel. Šel jsem zpátky na Vagašu. Šli jsme do chatrče, neboť se už salaš salaší nedala nazývat a pobyl jsem tam v úmyslu, než přijede Cigi. Dokonce jsem zatopil a ohřál vodu, hodil do ní pár křížal, které jsem měl sebou. Na stěnách visely pocínované naběračky a různé trochu zkorodované nástroje na vaření, což v mých vzpomínkách s dětství jsem je viděl právě pocínovávat cigány.

Očistil jsem je a vzpomínal, jak jsem tady žil. Odpočíval jsem a možná na chvíli i usnul.

Lelkoval po Vagašu. Nemohl jsem se zbavit dojmu, že moji salaš občas i kdosi navštěvuje. Prochodil jsem i ostatní salaše, bylo zajímavé, že tu nikdo nic neukradl a byly tu cítit „duše“ lidí obyčejných pasáků a pastevců, různě opracované dřevěné nástroje i džbery.

Všechno očekávalo další sezonu včetně koryt napajedel v blízkosti potoka. Opíral jsem se o ohrady z kulatiny a koukal kolem sebe.

Jaké by to bylo, kdyby byl svět bez lidí, určitě by si příroda poradila sama. Proč zrovna lidi, válčíci mezi sebou, podřezávající si krky a vraždící se navzájem jen tak, pro blbost, proč je takhle divočina vůbec trpí. Nezaslouží si tahle země, tenhle kraj, ani já si nezasloužím žít.

Zrzka začala věřit. Buď její soukmenovce, nebo se blížil Cigi. Druhá možnost byla pravda. Ferenc Cigi seskočil z obrtlíku. Chtěl si po drkotavé cestě trochu odpočinout. Sedli jsme si na hrubou otesanou lavici, ze které byla citelná vlhkost. Cigi se ošíval.

„Moc sedět nebudu, nebo si zapařím koule.“

„Tak jak šli kšefty?“

„Nic moc, Árone, lidi už kupují elektrické serepetičky, pořádný slepice už nepěstují.“

„Třeba bude líp,“ povzbuzoval jsem ho.

„Ne, Árone, nebude to lepší.“

A rozhlédl se smutně kolem.

„Já patřím sem, na Vagašu, do údolí a hor, ke koním a ohni při červánkách. Tam,“ a mávl na příjezdovou cestu, už je jiný svět, fabriky, žádná volnost, vzduch, žádněj čerstvej vzduch, vítr.“

Rozuměl jsem tomu. Vytáhl jsem fajfku i on.

„Zakouříme a pojedeme.“

„Jo,“ vytáhl placatici čerešpálenky. Aniž otřel hrdlo, dal si loka a nabídl mu. Nemohl jsem odmítnout. Na oplátku jsem ukrojil kousek chleba a špeku. Musel jsem dat kus kůže Mie.

„A co ty, Árone?“

„Vzdychl jsem.“

„Nenašel jsem ho. Víš a podával jsem mu mosazný knoflík, našel jsem u něj tohle.“

„Hm knoflík.“ A posléze, když si prohlédl vyražené meče dodal:
„Vojenský knoflík, velký vojenský knoflík.“

„Jo souhlasil jsem, je z bohyně, no víš přece, jak jsem ji zapínal kabát je to určité on.“

„Třeba to není on, Árone, takových je tři prdele a kousek.“

„Ne, je to on uvidíš, až přijedem.“

„No a kdo by ho tam dal, do skály nebo donesl, pokud je to on a proč?“ Vzdychl jsem.

„To nevím.“

„A nezapomněl jsi ho tam posledně?“

„Ne určitě ne, nenosil jsem jej sebou. Divné,“ řekl jsem. Cigi se rozhlédl kolem a tiše a přehledem dodal.

„Rabínova hora, moje srdce a můj pán.“

Nerozuměl jsem. Zarazilo mne, že obyčejný kořenový cigán může i cítit.

Byl čas na odjezd. Vlčici jsem vzal nahoru do vozu a vypluli jsme. Projeli jsme vesnicí bez povšimnutí, až za zatačkou se vynořil statek. A jako vždy, brána do jiného světa. Chtěl jsem jít pomoci odstrojit a koně. Ferry byl hbitější a rychlejší.

Z komína se kouřilo, mne hned napadlo, že Inna nezmizela. Sedl jsem si na lavici a zůstali jsme spolu věku. Měli jsme stejný pocit. Statek byl plovoucí loď, sám v nekonečném světě, bezpečný solitér proplovající mezi událostmi, politikou a kdovíčím, samostatný a soběstačný v proudu nehmatalného času, velkého filosofování, přirozený. Pociťil jsem po mnoha letech, že je doma, pevný bod. I když jsem se tu nenarodil, jako Cigi jsem měl domov, na Vagašu v celé krajině. Podíval jsem se na něho. Sounáležitost lidství, přátelství a ošlehání životem, to nás pojilo dohromady. Byli jsme zticha, bylo to nejlepší. Tichá řeč.

Vytáhl jsem z kapsy kovový vojenský knoflík, co byl položen na lavici v srdci Rabínovy hory. Otřel jsem jej a všiml si na něm opotřebení i pár vrypů a šrámů.

„Jdu to zkusit,“ řekl jsem, půjdeš se mnou?“

Cigi kývl. Šli jsme k bohyni ve vojenském kabátě. Právě ten jeden knoflík na líci chyběl. Ostatní byly stejné, stejně opotřebované a bezpečně patřil do řady. Cigi nakukoval do kamenného výstřihu.

„Je krásná Árone a jak musela vypadat, když byla živá?“ povzdechl.

„Ona nebyla živá, byla bohyně, no možná že živá, nemrtvá, bohyně a Bůh přece neumírají, jako my sračky, je věčná.“

„Je hezká Árone a ten kdo ji dělal, nemyslím, že stvořil ale ten souchař z šutru, ten ji přece musel vidět. Nebo alespoň v představovat.“

„Jo, odpověděl jsem, je Channach Nahha, *moja duša*.“

Nerozuměl mi a asi ani nechtěl a já nic nemusel, nevysvětloval. Podal mi sirku a já provlekl knoflík knoflíkovou dírkou. Řada byla celá.

„Nebude ji zima,“ řekl Cigi, se mnou soucítit.

„Nebude, záleží mi na ní.“

„Musela být krásná, když byla živá,“ opakoval Cigi, jakoby neslyšel moje vysvětlení o bohyních. Chtěl jsem namítnout, rozmyslel jsem se.

Řekl jsem prostě: „Ano.“

Neuvědomili jsme si, že za náma stojí Inna, která v tichosti přišla za náma, když nás nenašla na dvoře či ve stáji a slyšela nás.

Stály jsme mlčky a já cítil a možná i ostatní, jak je obyčejná chvíle zvláštní.

Podobné pohádce o šípkovém království, že se najednou zastavil čas a veškeré dění. Z okamžiků, záchytných bodů, kdy se cosi uložilo a zapečetilo a nedalo už změnit.

Mohutné lano spletené s mnoha copánků se v jednom místě pod obrovskou silou zpětrhalo, copánky se rozvily v nespočetné vějíře kolem něho v obrovských chuchvalcích. Opět se spojilo, vydrželo napětí, věčný okamžik. Jádru lana se už nerozpletlo a pokračovalo z čase dál, za oponou, neporušené, smotané do copánků.

Tehdy jsem si uvědomil, život, otisk, či rozkvetení proudu. Co jej potom spojovalo, nepochopil jsem, těžko nazvat síly či co, mocné do svých detailů.

Různé a přitom stejné, jako když sepneš dvě ruce jedné osoby. Uloženo, knoflík na svém místě. Cigi pronesl, aniž by si byl vědomej, že Inna stojí za ním.

„Ty Árone, co kdyby byla živá, ona musela být i živá, sochař by jí takhle nevymyslel.“

Nevěděl jsem, co mu mám říct. Bylo na čase jít domů.

„Pojďte domů,“ řekla Inna a ztáhla Cigiho za rukáv, aby postřehl, že ona tam taky je.

„Jo, jdem.“

V tu chvíli jsme slyšeli zvon, můj zvon na zvonici. Byl slyšet hodně zřetelně. Cigi vytáhl pozlacené cibule.

„Teď, to je divný, teď by nikdo neměl zvonit, zase cizinec nebo tulák, zvoní nebo s prozvonil sám, to zase budou řeči a pověry.“

Já, já jsem strnul. Slyšel jsem o zvonění a četl jeho rukopis. Věděl jsem dobře, kdo zvoní.

„To zvoní mladý rabín.“ Řekl jsem nevědomě nahlas a zarazil jsem se. Inna se na mne podívala. Cigi nechápal. Snažil jsem se odvrátit otázky.

„Přijdu hned,“ poslal jsem je napřed. Neptali se proč. Stál jsem na zápraží a díval se směrem ke zvonici. Potkal jsem ho, když jsem šel za ním. Byl to ten, co zvonil na začátek dalšího věku a pečetil svůj osud. Snad i pro mne to bude nový začátek a Channach Nahha splyne se mnou, jako ty dvě spojené ruce co cítí se navzájem. Otvíral jsem dveře do kuchyně. Proud paprsku se rozšiřoval a já, já uviděl stůl s ubrusem a ošatku s chlebem a džbán s vínem, který Inna nachystala. Za stolem seděla ještě jedna žena...byla to Channach. Channach Nahha, má duše.

„Ano jsem to já, Árone, naposledy než půjdem spolu přes Tohu Vanohu přes dveře Rabínovy skály.“ Zmateně jsem se díval kolem. Nebyl tu Cigi ani Inna.

„Kde jsou?“

„Neboj se Árone, přijdou hned. Mne neuvidí, jenom ty.“

„Zvonění, volání, proto jsi za mnou přišla, to ten mladý rabín.“

„Možná, Árone možná, nechci ti nic vysvětlovat, protože je to mimo tvoje,“ a zastavila se na chvíli a dodala „já, však víš.

Přišla jsem, protože se za tebe modlil a prosil, aby ti byly známy skutečnosti, než věk s věkem se zapečetí.“

Já, já bych už chtěl jít z tebou Channach Nahho, *moja duša*, chtěl bych.“

Přerušila mne.

„Neboj se, človíčku, budeme spolu, budeme jedno ve věčnosti. Aj i zapečetěné vzpomínky ti věčnost dovolí odpečetit, dobré i zlé. Ten, který šel kolem tebe ve svém prokletí ti chtěl říct, že máš sestru, Árone Hyrschi, jakkoliv tomu nebudeš věřit.“

„Ty, ty jsi moje sestra?“

„Ne, Árone, jsi už zmatený a popletený, nasákl si kamením, nasákl jsi Rabínovou horou, cítím její vůni, vůni metamorfózy.“

Cigi ani Inna se nevraceli.

„Neboj se o ně,“ četla moje myšlenky.

„Tedy, kdo je moje sestra Channach, *moja duša*, slyšel jsem její jméno?“

„Ano, Árone slyšel jsi její jméno, to ti chtěl říct zvoník, ale nerozuměl si tomu, říkala jsem ti, že myšlenky stojí mimo tebe, jsi člověk z masa a kostí. To jméno je Rebeka.“

Začal jsem pátrat ve svém chorém mozku.

Ne, ne Rebeka, žádnou ženu v mém věku jsem neznal.

„Channach Nahho, zvoník, pocestný, toho jsem potkal na cestě do skály?“

„Ano, Árone, to je věčný žid, poutník prokletý Bohem.“

„Proč zrovna já, já mám být jeho... nic jsem neudělal Channach.“
Usmála se.

„Já vím, Árone je možná proto, že prosil, abys mne viděl.“

„To, je,“ koktal jsem, „mladý rabín, to je... Ahaswér.“

„Ano Árone, padlo jedenáct pozemských let,“ a pohladila mne ruku, „pro něj nehorší trest, jest zapečetit i tvůj život.“

On prosil Boha a modlil se, aby už nikdy neměl děti, přesto, přesto Árone Hyrschi se zamiloval a v minulém věku, který zapečetil, jsi byl ty a tvoje sestra.“

„Asi se mylil při své dlouhověkosti Channach, jsem starý, ale Rebeku, jsem nepoznal, neznám.“

„A co Sáru, Sáru tvoji ženu.“

Úplně jsem se otřásl.

„Rebeka moje dcera, to je,“

„Ano,“ ozvalo se „to je tvoje sestra.“ V hlavě mi to šrotovalo.

„Ano, Sára mi přece řekla mlhavě, kdo?“

„A, má i ona svoji Channach?“

„Určitě ano,“ v jejích představách bude jiná možná jiný možná jiné.“

„Příště, příště Árone Hyrschi, můj souputníku, moje všechno, příště už projdeme spolu Rabínovou skálou.“

„Channach, Channach zůstaň tu prosím, nebo vem mě sebou Nahho hned.“

„Nemohu Árone a neptej se proč. Ještě chvílku, máš ještě práci.“

„Budu se modlit k Bohu.“

„Ano,“ řekla. „Nebo k tomu ke komu se modlí on.“

Usmála se.

„Jsi bláhový Árone Hyrschi. Políbila mne a odešla. Chtěl jsem jít za ní. Zkameněl jsem jako bohyně.“

Nevím, co se se mnou dělo, ale v tu chvíli mi začalo všechno docházet a já nenáviděl, nenáviděl jsem vším zlem z tohoto světa Ahaswera. Snad bych jej i dovedl zabít, zavraždit, všechno zlo, které jsem potkal bych na něj sesypal a byl jsem rád, že ho Bůh tak potrestal. Nenáviděl jsem ho, toho židovskýho, věčnýho zmetka, stvůru, mého otce.

Museli potkat ve dveřích.

„Kde jsi byl Árone, všude jsme tě hledali.“

Neodpověděl jsem.

„Jsi bílý, ...jako ta socha, co se ti stalo Árone, není ti špatně?“

„Byla tady *moja duša*, Channach Nahha, byla tady, Inno.“

„Hele dáme si vína, chleba a klobásu, nebo klechtanou polívku, Inno a dáme fajfku, Árone, chlape, vzmuž se, dostanu tě z toho.“

Plácal mne po rameni a tahal za fousy. Inna připravila jídlo.

„Vždyť na světě, na světě je i dobře, je tu i ráj, Árone, nebuď smutnej.“

Nalil mi víno a pobídl Innu, ať přiloží sklenici. Nalil jí jako nám dvěma. Připadal jsem si na lodi uprostřed oceánu, sami tři a lodní zvon, zvon, na který neměl kdo zvonit. Moje myšlenky se trousily daleko, daleko na hranici horizontu, kde se nebe setkává s mořem, na tu čáru na lano které je odděluje. Ta tam horizonte, kde je můj syn a moje žena a moje dcera a moje sestra a můj syn a, ech, divné a smutné je, moje, moje Channach Nahho.

Nastal čas, kdy Cigy odjížděl. Inna si sbalila uzlíček.

„Inno, vem si sebou na cestu jídlo, nebo vem si, co chceš.“

Nechtěl jsem dát najevo, že mne trápí, že nezůstane. Přece jsem se odvážil a zeptal jsem se:

„Kam, kam Inno?“

„Árone, nebudu blízko ani daleko. Bude lepší, když tak bude.“

Nesouhlasil jsem.

„To není spravedlivý, ty budeš vědět, kde jsem, já ne.“

Neopověděla.

„Budu, budu tě, pořád tě budu hledat.“

„Nemusíš, nebudu pryč, ale tu,“ a objala mne a položila ruku na moje srdce.

„To mi nestačí Inno, jsme si souzeni, jsme copánky, ze kterých je upleteno lano našeho osudu.“

Usmála se.

„Já vím, Árone.“

„Uvidíme se někdy?“

„Určitě.“ Cigi seděl na obrtlíku a nechtěl loučení protahovat. Sedla si vedle něj. Otevřel jsem bránu do světa a zdálo se mi statek, jako loď nabírá vodu.

„Sbohem bratře.“

Cigy Ferenc a jeho dům se s typickým rachotem rozjel. Držel jsem Innu chvilku za ruku. Nestačil jsem koňům. Zmizela mi za zatáčkou. Mia stála vedle mne a olizovala mi lýtko. Zavíral jsem těžká vrata a zvedl příčník, který je zajišťoval.

Byl jako kratší díl Ahaswerova kříže. Měl jsem pocit jako bych sem přišel poprvé a doposud se nic nestalo a já, já se vrátil proti proudu času. Vše teprve se mělo udát, přesně, jak se ve skutečnosti stalo. Podíval jsem se na Miu.

Eh, co je skutečnost, co je jen sen, Mío, co je pravda. Jo kdybych byl ten, co může lámat pečetě času, byl jsem před ním a budu i po něm a příběh uprostřed něj. Divné. Šel jsem domů do kuchyně, zadělal na chleba. Víc než jsem potřeboval.

Ruce od mouky a těsta mi nebránily, abych si udělal kafe a nacpal tabáku do fajfky po Réš. Ulomil jsem kus chleba a žvejkal jak *Žvejka*.

Na stole nechal Cigi baracpálenku, na rozloučenou. Nalil jsem si stakan a kopl do sebe. Cítil jsem ji, jak se rozlévá a desinfikuje

žaludeční sliznici. Horko, co se mi vehnalo do konečků prstů u nohou. Ferry byl skutečný přítel. Mia si lehla u kamen na svoji rohožku.

Co dál Árone Hyrschi, co budeš dělat?

Otázka nahlas směřovala k zrzavé vlčici. Podívala se na mne a potom netečně unuděně položila hlavu mezi přední packy do původní polohy a přimhouřila oči. Hm, pomyslem si, máš se mnou trpělivost, ty máš v tom jasno, Mio.

Za čas jsem se vrátil k truhláři. Vzpomněl jsem si totiž, že na vratech byly tři lebky ze zmijí přiklincované skobami. Požádal jsem jej vyrobit nové, a jestli by je nemohl vyřezat a ještě tři ořechy. Divil se nad zvláštním přáním. Byl to pro něj kšeft a věděl, že dobře zaplatím.

V truhlárně to vonělo jako u Flašky v Ilavě.

„Nebojte se, pane Árone, vrata budou jako kus nábytku, natru je včelím voskem, mám speciální fermeži.

Výroba vrat se neutajila, způsobila povyražení, viděl jsem utíkající děti, jak od chalupy chalupě roznášejí zprávu. Nastal čas je zabudovat.

„A půjdete je se mnou usadit?“

Chvíli váhal a potom řekl: „Jo půjdu. Dám vám vědět, až budou hotový a okovaný. Tak se stalo, za týden, tuším v pátek jsme spolu se Sorgm vyrazili s obrovským žebříňákem pro vrata. Sehnal ještě tři pomocníky a s truhlářem a kovářem jsme vyrazili.

„Co budeme dělat se starejma?“

Shodli jsme se na jejich spálení.

Dorazili jsme ke skále. Museli jsme odpráhnout, aby se koně vůbec otočili.

Oheň z vyšisovaného dřeva dosahoval až čtyř metrů. Nasadili jsme půlku a potom druhou. Byly opravdu skvostné, jak řekl truhlář, kus nábytku ne dveře ze stlučených zbytků, ale opravdový kus lidského umu s perfektním kováním.

Na pomocnících bylo vidět, že jsou nesvoji. Zavřeli jsme je, potřebovaly trochu přihoblovat.

Dokonce i panty natřel špekem, aby nevrzaly. Ráhno, aby byly v rovině a hotovo. Na první pohled pro neznalého bylo, že nemohl předpokládat, že za nima je rovná kolmá skála. Chystali jsme se odejít.

Za zatačkou se objevil dav, řekl bych stejný dav, jako tenkrát táhl na statek. Byl s nima i Hyacint a kostelník. Lidé koukali na pěkná vrata a řekl bych, že žádný sedlák na statku v Halži neměl. Zavřel jsem velkou kovanou závoru.

„Pochválen...“

„Až navěky, Árone. Přišel jsem, abych na žádost obce, aby nic zlého podle pověstí neprošlo odtud, ni zpátky ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha svatého, amen.“

Dav se pokřižoval. Pozoroval oheň ze starých dveří. Blížila se další skupinka, kterou vedl zrozený rudý revolucionář Oříškář a pár kozíčkářů.

„Tak takhle ne, soudruzi, všechno je všech a vy neoblubte lidi černoprdelníku.“

Dav ztichl, Hyacint nic neříkal.

„Hele, ty komunisto nebo fašisto, tohle je soukromém majetek, můj les a moje skála. Já můžu dělat, co chci a tobě je do toho úplný hovno.“

Tábor sedláků souhlasně přikyvoval.

„*Dočasu* Hyrschi, jen *dočasu*, než znárodníme ve jménu komunismu a revoluce a tebe, nepřítelé lidu zarýglujeme, až zčernáš.“

„Jdi s tou tvou revolucí *doprdele*.“

„Počkej, vrata jsou pěkný, bude z nich dobrá agitační nástěnka, soudruhu.“

A z jeho spolubojovníků s červenou páskou na ruce se přidal. „Namalujeme tam rudou hvězdu, bude to dobrá nástěnka, předsedo.“

Hyacint se obrátil k davu.

„Půjdem, cestou se pomodlíme.“

Kozíčkáři zůstali stát u ohně.

„Bude ji hovno platný. Stejně musíme v chcípnout,“ poznamenal hlas z davu.

Otočili jsme vůz. Odevzdal jsem opratě koní. Domluvili jsme se Sorgem, že půjdem do hospody. Měl jsem domluveno, že vyplatím truhláře i kováře i pomocníkům zaplatím. A tak se stalo, s tím, že nebudu šetřit.

Dlouho jsem v hospodě nebyl. Dali jsme si pálenku a já potom džbán červeného vína. Sorg víno nechtěl, zůstal u pálenky. Přišel truhlář i kovář a já poctivě zaplatil a pozval na skleničku. Neodmítli. Sedláci se scházeli i pomocníci a jiní.

Samozřejmě, že tématem byla brána na skále. S postupem doby se názory vyhrcovaly, někdo mně plácal po rameni, jiní vykřikovali, že je to blbost a že jsem přivandrovalec, kterej tu nemá co dělat, ať táhnu.

Potom zazněla jednoduchá klíčová otázka.

K čemu jsou vrata, když v petlici není zámek. Vyplynulo, že není podstatné, že za vraty je holá skála. Nejdůležitější bylo, proč tam není na petlici zámek a až ho tam někdo dá, u koho by měl být klíč.

„Měl by být u pana faráře,“ a druhý zády otočený, „tady by měl bejt v hospodě, že jo hospodská.“

Ta nestíhala, mávla beznadějně rukou.

„Jo v hospodě, abys sis ho vypůjčil, když budeš krást dřevo. Otevřeš si vrata a můžeš se vychcat na skálu, zadarmo.“

A kozíčkář na to: „bude za chvílku nás všech a ty, ty vrata dáme na statek, co zabereme, na státní statek, tuplouni.“

„Árone, bude to děs. No nevěřil bych, pod Užhorodem se tak děje.“

Zdáli bylo slyšet cinkání zvonice.

„Kurva, zas si někdo hraje, zvonici Árone, vonici nám byl čert dlužen.“

A od pseudokomunistů se ozvalo.

„Zbouráme ji.“

„Co bys boural, ty blbče, v životě jsi nic nepostavil,“ zastal se mně kdosi. Hospoda šuměla a téma se pomalu vytrácelo. Přišel za mnou chlapík, kterého jsem neznal a ptal se mně a Sorga.

„A co z druhé strany hory Árone, z druhé strany jsou vrata, nebo jich je víc?“

Po litru vína mi to nepřemýšlelo a nepálilo.

„Jo máš pravdu, měl bych je nechat udělat a potom je dát cigánům, aby je převezli.“

Odpověď mířila spíš na Sorga než na dotazovatele. Tem mi klepl na rameno a najednou byl na chvilku pryč.

„Ještě půlku.“

Hospodská ihned přinesl a já hned zaplatil.

„To je dobrý.“ „Díky Árone. Hele, chlap co tu u mě byl, kdo to je?“

„Nevím Árone, viděla jsem ho poprvé, koupil si tabák a odešel. Podíval jsem se na Sorga. Měl dost.“

„Půjdem.“

„Jo, řekl a dodal, „nikdy jsem ho neviděl. Bylo zvláštní, že hospodě nevzbudil sebemenší zvědavost. Vypotáceli jsme se z hospody.“

„Tak ty vole, má se ta brána zamknout nebo ne?“

„Já nevím,“ odpověděl jsem po pravdě.

„Hele jsem na půl oželej, pamatuji si, že mladej, co k nám přišel, povídal něco, jako až budeš hledat klíč k zámku nebo zámek, že ho najdem, když otevřeš tu zkurvenou bránu.“

I když jsem měl vypito, mne zarazilo sprosté slovo. Šli jsme domů přes Andresův most. Zastavili jsme se a dívali do řeky.

„Ty Árone, když nám seberou mlejn k čemu to, sedláky vytrhnou ze země jako mrkev. Vždyť oni vyschnou, úplně uschlou, vyschne i tahle řeka a zastaví se mlejn.

Když se nebude točit kolo, neuslyším klapot datačerta i za války se nepřestal otáček. Já vyschnu jako ti sedláci, jako tatrman bez vody, chcípnu.“

Pajdali jsme přes Andresův most a dívali se do vody.

„On mohl skočit alespoň do vody, my si asi ještě před tím rozbijeme držku.“

„Třeba bude jinak, jíst chleba lidi musí.“

„Já vím,“ hodil šavli a po chvíli dodal, „ty jsi za vodou.“

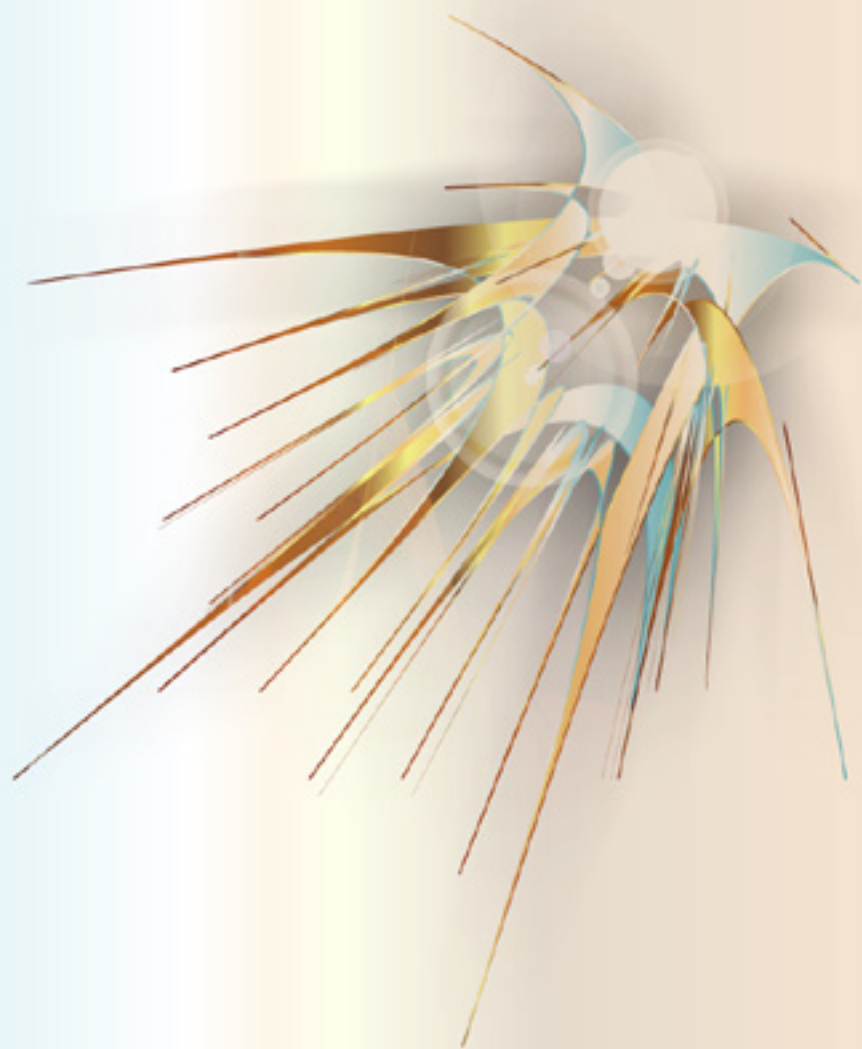
„Jak to myslíš?“

„No tebe, tvůj statek kozíčkáři nezaberou.“

„Proč?“

„Mají komunistický bobky, věří a jsou přesvědčeni, že tam bydlí a straší, že tam bydlí smrtihlav a tak.“

Usmál jsem se.

„Well, for an old Hyrsch, there was no one allowed to as I remember that as a baby, it tis superstition.“

„I know, I said,“ „I’m not the devil, although it would be good.

„Nothing we can do, when they came, I will take a pitchfork and I am driving them They were begging for a bag of flour for their kids, I have always given them for free and now they will drive me out of my own.“

„Sorgo before you do, count up to ten.“

And so we slowly broke up as if we should never have seen each other again. Mia was waiting for me at the farm.

She was obviously glad she did not have to be alone anymore. Two days have passed.

I was thinking about lock and key as a mantra it appeared in my thoughts, that I could not sleep. I rolled over at night until I got up and sat down at the table. I was not hungry or thirsty. I was looking at Little Andrew sitting on a stool like a king, and I was sad. Sadly, I’m rather incompetent and lazy to do something to see them. Finally there was anger that they did not do the same. The following night was at the same rhythm. I thought this was not going to happen. I did not know what to do.

I said I would go to the cemetery in the morning and then to the ceremony, if Hyacint would be there and I would consult it with him...

I went into the ceremony and sat down where I was to sit... No one anywhere. I had a strange feeling. I looked at the picture if I could see behind it.

Curiosity and desire was no longer strong, as if I knew what was behind it but I did not know, it was not true. There was an idea that the painting was a door, a door on Rabi’s rock, another door, but they were not half-broken. I had a hundred choices to

get up and look at the huge altar picture from the side if the hinges do not protrude.

Before I roared and stood, Hyacint came in from the side entrance in the black robe. He bowed in front of the altar and headed for me.

„What about you, Áron?“

„I came to see you father.“

„Aaron we can speak each other I know you were in a seminar, although you did not finish it, we both know.... ... did you come to talk?“

I sighed.

„You're right, my way would be different, maybe „he interrupted me.

„Do not solve, Áron. You came to pray. „

„In truth, I came to you. It's about lock on the gate.... on Rabi Rock.

„I know.“

„You know..., and I told him what I heard what Sorg had heard about the key. The key is said to be on the rock when you open the gate. And there is a sign on it and it says: „

You were and you will be, you would be!

„So you know what Árone we are going to see it.“

They went respectively, they went by his car where it was possible. It was an experience for me, even though there was enough cars and many of them in town. We reached almost Vagašu and then we walked on.

The new gate glowed. The Hyacinth crossed. I was sure he was not expecting anything new. I opened the gate, and I was slowly speechless.

The stone plate was worked by a stonecutter. Upstairs there was a six-pointed star, and a cross below it, which had a high yard. Text was written on each side of the cross.

First in Hebrew, then in Cyrillic , in Latin, and then in some other writing I did not yet know, all mirror-like like in the book, one side was imprinted on the other. I looked at Hyacinth.

There was an excitement he could not conceal. There were debris and dust on the ground beneath the rock, as someone, evidently the human hand, scrawled the letters.

„Hyacinte, what's written there?“

„Well, it's mirror and Hebrew is read from the west to the east it is written there....“ and he stopped to say if he should say at all and then say,

„You were and will be you would be, or you were and will be you would be. The inscription is in different languages and in Russian is the same, in Latin and in another language. „

There was silence, true silence, deep in the universe, from where I thought I was calling.

„Is that key, Hyacinte, the key to the lock, the key to eternity?“

I asked Hyacinth again. He did not answer. He stood up. We closed the gates and stood before them as before the altar. From the ashes we burned the old gates were still smoking, although it was not possible. I had a good padlock with two keys.

„We'll lock them.“

He agreed.

Farar and me. As was the case with Andres in front of Réš with in half calf trousers. We both were ashamed and we did not know why.

„Hyacinte,“ I repeated, „I have a big padlock and two keys. Are we locked or not? „

I thought he had not understand me, I addressed him once more

„Hyacinte?“ After a while he registered me, because I started to hesitate if I should not call him otherwise and wait. I soon realized that my reasoning was out of the question.

„Aaron, you know, I remembered you were on time at the seminar, the words... . The words that are carved there were not there.

„I knew I had heard them a while ago, the same words from Channach Nahhy, but I did not dare tell him, even though I was convinced he would take them seriously. My thinking was interrupted by his monologue.

In the words was the melody, the song we read the first:

„At the beginning there was the Word, and the Word was God, and the Word was God.“ And after a moment he continued, „and now I do not know if in the end there is not was God or is God.“You do not know , I do not know, you will look. What about the lock. „

Hyacint thought and answered the question of „

„What do you think?“

„I do not know, anyway, I think it's symbolic when someone wants to, he will take an ax and hurts the door on one side and gets behind them.“

„I agree, there is a symbolic“ and I added quietly gypsies. He heard it.

„What about gypsies?“

„Well, when I was here at Vagaš, I saw the gypsies traveling with the cars, and I think they had to go trough.

I did not see it by my eyes but they always disappeared and there was no trace. And they came back again. It seemed to me that it was all the age before they came back. I asked Chudra for the way. He did not answer me.

„You know, he answered me rather in parables or in riddles.“

I did not understand it.

„We'll lock, Aron Hyrschi, and we'll hang one key up there, on the clinch from the old gate.“

I dug out of the kramli from burning, which did not suit the door. I took the stone and snapped it to a place designed

by Hyacinth. I recognized Hyacinth's solution, I would not have come to such a thing myself. I handed him the second one. You took him.

„Hey, I'll take him myself and show the people in the sermon, and there we will solve what next.“ I agreed.

We marched back to the car and looked for the last time. The mountain attracted us.

„You Hyacinte, on the other side of the mountain are such a dilapidated door, do you think I should ...“

„I do not know, Áron is up to you and and,“ he continued, „you think there might be more.“

I stopped. „

„You are right, and I never thought that the Rabin Mountain could serve as a crossroads of ways that it would not have to be unidirectional.“

I was out of this.

„We know full shit, Áron Hyrschi.“

I was surprised by the miserable word from the priest.

He registered during the driving

„Yeah, I'm a man like you.“

„Please stop me in the village.“

He stopped and he did not ask why.

I went to the joiner. Taube asked „

„Complaint.“

„No, Jose, I'd like to do two more.“

He squinted at me. There was a suspicion of witchcraft.

The same as these on the Rabin Mountain, and the other in other measures on my farm. You have a deposit, „he prevented questions.

„With the three vipers and a rose ?“

„Yeah. It will take a long time. I have to go to the quarry, and the wood has to dry out. „

„It does not matter when it is, so it will be, and the rest will pay back as needed.

„I think that's enough, Mr. Aaron. If not, I'm glad to pay for your family to work for honest honest rewards, that's true...

On Sunday, he went to the church. I stepped into the bench in the same place.

This time, I arrived in time, which was not so common to me. The Mass was just beginning. Hyacinth came out of the iconostasis... in the robe and began:

„Blahoslovenno carstvo otca, i syna i svataho Ducha, nyňi i prismo, i vo vivki vikov.

Amiň

Mirom Hospodu pomolimsja.

Hospodi, pomiluj.

O miri vseho mira, blahostojanii svjatych Božijichcerkvej i sojedenie vsich, Hospodu pomolimsja.

Hospodi, pomiluj,

O děržavi našej, pravidlech i voinstvi jeja, i o ježe posobiti i pokorní pod nozi ich vsjakaho vraha i apostata. Hospodu pomolimsja

A mše pokračovala dál a já ji slyšel jen v útěcích“ O hradi sem, vsjakom hradi, vesi, strani, i viroju živočich v nich, Hospodu pomolimsja. Hospodu pomolimsja.

Hospodi pomiluj.

O blahorastvoreníi vozduchov, o izobilíi plodov zemnych i vremennich mírných, Hospodu pomolimsja.

Hospodi pomiluj,

O izbavitisia nam otvsjakíja skorbi, hňiva i nuždy, hospodu pomolimsja.

Hospodi, pomiluj.

Presvjatuju, prečisťuju, preblahoslavennuju, slavnuju Vladyčicu našu Bohorodicu i prismođivu Mariju so vsimi svjatymi pominuvše, sami sebe i druh druha, i vesj řivot naš Christu Bohu predadim.

Jako podobajet Tebji vsjakajaslava, čest i poklonenie Otcu, i synu i vjatomu duchu, nyní i prismo, i vo viki vikov.

I looked at him, he repeated the liturgy a thousand times. Following the preaching of the Gospel. I noticed, because I remembered it in part.

The peasants rose, giving honor to the gold-plated book with a golden clasp and painted with icons of the saints.

They all seemed the same on my icons, and I thought in my mind that I had to ask Hyacinta once. He read the Gospel according to Luke. I was looking at the painting on the altar on a wonderful wonder, and I had the feeling of seeing Chan-nach or part of her and the women, the girls I pampered in my heart and memories. Nevertheless, I listened carefully to Hyacinth, who occasionally communicated with his sheep; he asked with his eyes, you understand?

When Jesus came to the end of Cesareus the Philip, he asked his disciples,

„For whom do people lay the Son of Man?“ They said,

„One for John the Baptist, others for Elias, others for Jeremiah or one of the prophets.“

He told them:

„And who do you think of me?“ Simon Peter replied,

„You are the Messiah, the Son of the living God.“ Jesus answered him,

„Blessed you are, Simon Jonah, because you did not reveal your body and blood, but my Father in heaven. And I tell you that you are Peter (orig: „pétros“); and on that rock I will build my church

and the gates of hell will not overcome it. I will give you the keys of the kingdom of heaven, and what you will reject on earth it will be rejected in heaven, and what you will receive on earth will be received in heaven.“

He then instructed the disciples not to say to anybody that he was the Messiah.

„My Father who gave it to me is greater than all of you, and no one can take out of my father's hands. Me and my Father are the one.“

He kissed the book, closed it, raised it with both hands over his head, nodded to both sides, and placed it behind the counter in front of the iconostasis.

There was a chat. He grabbed into the cassock and took out the key. The key from the gate to Rabin's Rock. He has shown it to all of as well as to the gospel.

There was a silence, a real silence.

„That,“ it is the key from the rock of Peter. „

„That,“ that's the key from Rabin's mountain, brothers. „

„Who wants it, brethren, who wants the key from the heavenly kingdom?

And it happened what was rare. Hyacinth walked among the people and talked.

„Rock, and from this Rock is built this church, look brothers, what are you standing on. On cobblestones, they are from rock, from Rabin's mountain. The wise is one brothers, who build their house on the rock and not on the sand.

And I, I have, the key, the key from the rock, like Peter, the key from the kingdom. I have preached so many times about the kingdom of heaven and the parable it has been telling.

Our Lord, about the sower, the yeast, the ten virgins, and the oil, the pearl, the shepherds and we did not understand „And after a while he added sadly“

„Nor can we... Now, now I have the key here, the key from eternity. Who wants it. „

He walked to the benches where the women sat. They looked at him with respect, and they were ashamed to take anything from the priest before all. They looked each other, but none, none of them had the courage to reach it for him. He walked over the old bench back and returned to the guys.

He stopped.

„So whoever wants the keys from the gate from the gate, from the rocks of Ra-bin's mountain. There was silent.

Tauber, who had survived the concentrate camp, took it to surprise and examined it. The iron key was nothing special.

Suddenly, the believers grew uneasily that everyone could not take it alone for himself, to have amazing power, Peter's power. He stared at him for a moment, and I noticed that his mice had returned to the past, to the war, to the pain and suffering that Tauber had never spoken about. He handed it back to the Hyacinths.

He came to me. I shook my head, I even found myself out of the corner of my eye that I was not alone; the others were instructing Hyacinth to keep it from offering me. Hyacinth left the iconostasis and he placed it on a counter, where bread was cut short, on centimeters and a big gold, in other words a gold-plated or glossy yellow metal cup to receive at the end of the mass, next to it lay a cloth embroidered with local black and shiny violet motifs of roses and a Slavic cross.

It was to be hoped for the conclusion of the worship service.

„Whoever wants the key, let him speak now and here brothers.“

And there was a peasant from behind, whom I did not know by my name.

„Why why the parish priests, why they want to take the land and the forests when we only have worked on it, have inherited, did God not know?“

All was silent.

„We experienced war, suffering, we thought it would be good,“ he said sadly. The priest looked at her herd and said something I would never expect of him.

„I do not know. I am not the God to explain it to you, perhaps we ask him to be merciful to us, he said, do not gathering the property on earth but in heaven. I wish you good, for in the second commandment Jesus said, „Love your neighbor as you do yourself. I just do not know. But what I know he will not leave us. „

Silence again. His honesty the farmers took. Something unexpected happened.

By the side entrance a young man came, clean and modestly dressed. He left the staff at the entrance, and came before the priest. He was strange, and I felt the smell, something like from incense nuts from nuts.

I could not help noticing that he had a skull-cap on the back of his head. In revolutionary times, it was something arcane, courage, something that in itself was out of the post-war concept. He stood before the priest and knelt.

„I’m going to take the key from the Heaven Kingdom, sir.“

It was obvious that the Hyacinth was outraged. He fulfilled his words. He took the ordinary key with a few teeth and put it in his hands. The young Jewish man took the key in his hands and held it like a monstrance. Everyone waited for the next.

The man knelt before the priest on both his knees and stretched out his hands, and there was a voice in my voice like the bell on the bell tower, pungent to the bones of the bones.

Lord, I am not worthy to come under your roof, say only a word, and my soul will be healed.“

He took the key, wiped it in a cloth with embroidered roses and put it in the cup of wine.

„Lord, please bless me, let me do what I have to I will do and lead my steps...”

The Hyacinth made a cross over it. The young man stood up and bowed, and as he came, he left.

All was silent.

And Hyacinth continued as if nothing had happened.

„The brethren you asked when they take all of you, the fields, the stakes of the farm, the woods ,meadows, when you quarreled about every cubit country lane, and now I will tell you one. The mountain, the mountain of stone, they will not take away from you, from the mountain of stone from which your houses are built, your stables and barns, and the temple from which you are built.

And it may happen that they are being demolished, and as Jesus Christ said when he expelled a salesman from the temple of God in Jerusalem: I will expose it in three days, „he thought figuratively that he would rise from the dead in three days, believe me, no violence will stand against faith in God, our lord, and his mercy.

If you believe in it, it is the most and always there will always be those who will rebuild it, and God will help them. Merciful God will help you. „

He paused.

„No one can take you on the mountain, Rabbi’s mountain, the mountain, and the rock, and on the rock, it is said, I will build a cerk, and no force will ever overcome you and no face in your rumors...”

All was silent.

I felt like ordinary people who had hands and work, how they were proud of themselves, how they needed to hear that they had enough their lives and a piece of bread and ordinary rock and stones from which they could build a roof above the head of the roof that the young rabbi had talked.

There was a sentence in every ear of the Transcarpathian region.
„Sir, I'm not worthy to come under your roof, the roof the bonus of life.“

Finally, we pray before we will receive the body and blood of our God, our lord, in holy reception. Hyacint pointed to a sliced bread and a full large bowl of red mosque wine, in which the key of the heavenly kingdom was on the bottom of the cup.

The whole cerkvi had a sincere true prayer. The peasants wanted to show that they are not crazy, they are able to learn the whole text for a long time, every evening before bedtime, and perhaps even before each decision, before every request.

*Otče náš, iže jesi na nebesich,
da svjatitsjs Ilja Tvoje,
da priidet carstvie Tvoje:
da budet vol'a Tvoja, jako na nebesii na zimli.
Chlib náš nasuščnyj dažď nam dnes,
i ostavi nam dolhi naša,
jakože i myostavlajem dolžnikom našim:
i ne vvedi nas vo iskušenie,
no zbavi nas ot lukavaho.
Jako Tvoje jest carstvo, i sila, i slava Otca i Syna i svjataho
Ducha, nyní i prismo vo viki vikov, amih.*

Reception took place, and everyone took a piece of bread and licked himself, drank the wine from the cup, which edge was wiped by the priest with a towel for every believer. From the chalice in which there was the key from the King's Heaven. The mass was over, and people were breaking apart. I stayed for a little while in the church.

Strange and mysterious, strange and mysterious mass. I went home alone. I waited for Sunday, and I wondered what to do with it.

Food and a little work. I had a feeling of boredom, a surplus of time, I was telling myself: do and I myself opposed it, it makes no sense.

Behind the curve that uncovered the view of my estate, a new gates emerged in the full glory, the door to the castle, the same as the gate to Rabin's mountain. I did not have the key from them, no-there was a jar, it was closing with a long prism from the inside of the hooks.

I had the key from the little side gate. Mia greeted me. The courtyard seemed to me now a small empty stage. I went to visit and tidy and greet my goddess, who had to have a pain in her neck as she looked in one direction with a gentle and all-embracing smile.

Perhaps if she was far off in the vault of heaven, she would look the whole earth with understanding look. After lunch, made of soup and bread, I went to smoke. Siesta. I wondered what was going on, planning a week.

I underscored my thoughts and cut it and it came out I was alone. I did not want to upset my friends with my presence. I was hoping somebody was dropping up on me, though not quite possible. After a wandering nothing, it was evening, and I walked around the farm, fed, picking up the eggs, and I was finished. I said that if I had a newspaper or a book at home, I would read it, the radio I did not like . I did not want to listen it and bother with the events. It blocked me. He sat on a stool beside the stove. Mia started barking. I understood her.

Someone went. In a moment I heard the gate and between the barking knocking on the door. I calmed the dog. I opened the door. It was Hyacint.

„Praise either“ I did not hear the rest.

I was glad he came, and the fact that Hyacint came here alone in the farm gave me the impression he was not alone. He noticed it.

„I am alone, Áron.“

I brought the wine, the cakes, the truth a little older, the sausage and the bread and I boiled coffee.

„A rare visit“, I said.

„Aaron, sit down.“

„Hey, I'm glad someone came, I'm alone,“ I said honestly.

„Let me give a little respect to you, as i tis said the quest to the house the God to the house., and in your case it is double.

„I came to see you,“ and went on „

„You know today's mass ...“

„I know it was a little strange. I understood it, I understood what you meant, and it was great, great Hyacinte. „

„Do y ou know that young man.“

„Well, I know and do not know, I call him a young rabbi, I met him on Vagaš, he went to Rabbi's rock nothing more, at least I think it's him. A special story, I think, I mean, and now do not think I'm crazy. I think it's Ahaswér, meta-morphose

I was looking at his reaction if he thought I was crazy, true or not. He did not move either, he did not say yes or no.

They sat opposite each other in good faith. I put the wood in the stove and closed the door, and because it was getting dark, I lit up. In a crouching hanging bulb , I saw tanned bearded face. He stared at the painted wall of my women and studied them carefully.

„That's mine,“ I wanted to tell my soul, but then I corrected myself.

„Love.“

He pours wine.

„You have good wine, Áron.“

„Well, I think it does not match the mosque. How you are, what is your name, Hyacint, that is the name of the priest and the unusual.

„So Áron, I am a man like you, my name is Jan, Jan Polajanski, is my name. You can tell me that. „

„Oh, thanks, but only when I'm alone not to worry about your office.“

I poured my wine.

„Bite, I have this from the miller, serve your sausages, he smoked dry smell them from the rabbit's rock, hardwood, if you do not mind.“

He smiled, broke a piece of coiled sausage. I did them before I put on black trunks. „

„You never dressed them, Áron, by name you should be a Jew.“

„I do not dress them and I'm not a Jew, though many of their beliefs are my own.“

„Um,“ he said, „we are basically Jewish, according to the Bible. And why did not you wear those black shirts? „

„Women John,“ and pointed at the wall. „

„You and women?“

„Yes, I loved two women as well, perhaps more than God. I was cocky. Anna, the biggest one even told me she needed to lie down at my feet.“

I remembered Miu.

„And I, Áron, I was puzzled that I was...“ He poured wine and my other, the other had a beautiful body, bust the world did not see the world when she took off her blouse and brush her hair, God, her hair fell like a waterfall on her breasts and covered them exactly where the arches were lying under the weight, no folds, vertigo and sighing, she had so strong breasts like your goddess, and when she took in her breath, her hair uncovered her nipples, Áron, nothing more beautiful I could not see .

When God or the devil gave out beauty, she always stood first, in the first place, and then, then it did not... Arone did not work.“

He looked at me, wondering what I was saying, that it was unusual to hear the priest talk about a woman. I understood him, the way in which our similar paths broke.

„I loved them Áron. You have good wine Áron. Give yourself Jane, I'm glad you're here, you know I do not have much, „and I paused for a moment,“ friends. „

I looked at him.

„Yes, you can consider me a friend. Why are you...?“

„Do you mean Tarna Mare?“

„So too.“

„For the same reason as you, I love a strange wild country, yet gentle and charming and people And I'm close, I feel my place here, I feel God in all that is, his strength. You know he gave them light, but they, people did not want, did not accept and did not understand...“

He paused.

„I knew old Hyrsche, he was a good man, people were scared of him.

At the same time he healed them by herbs and all kinds of things, even by incantation I was small. „

We've made the wine.

„Áron why I came.“

He stared at the table.

„I know you just did not get for nothing.

„This is about the wine, the blood of Christ, and the key of the kingdom of heaven.“

„What with this I was touched by it,“ I said, „nothing was wrong.“

„Well, probably not, but when I cleaned the chalice tonight, he was not there, the... the key from Rabin's rock.“

„Do you think that in the wine, in the blood of the blood, it has dissolved and, and people have drunk it?“ I said, and I was embarrassed.

„You know when the Fascists interrogated me during the war and led me every other day before the firing squad to tell them

something about the partyzans, so I wiped the sweat from my forehead and the sweat was pink, there was blood. Even Christ has sweat blood and people do not believe how anyone can sweat blood. „

„I believe you Jene, I, I have seen my soul“

He did not move either. It was silent.

„I do not know Áron, it is possible that someone has taken it, and I have a suspicion at the goat-girl, provocation.“

„You know, I’ve been living cowardly the Vagaša war, I’m not in the picture.“

„I tis said that chuches would be destroyed like the first revolution in Russia, and now it is repeated again, it started“, he paused.

„I thought I’d say I gave you the key.“

„Why?“

„Well, they are afraid of you and the buildings, they call the devil’s farm, you remember, how I explained it, I do not think but you know, but the farmers want to believe and, in the end, you have made the gate from Rabi-novi mountain, so I gave you the key, it’s your rock, private property. „

„I think they have it to prove that I’m hoaxing people, I’d like to believe in a miracle.“

He paused. I made the wine.

„I agree Jendo, and I will go to Rabin’s rock tomorrow and take the key that we hung it there.“

„Thank you Áron and something else if they took me away, take care of the ceremony, help Sorg, he is not afraid of anything, it’s a shame that Andres is not here... .. Maybe I’m making unnecessary worries, you know about the roads and junctions of fate.“

There was a moment of silence.

„And Aron, the man who came in, do you know him?“

„I do not know when I tell you that maybe it’s my father, so you will consider me a fool.“

„So young, eternally alive.“

I made the wine.

„There is one undead, eternally alive of which it is written about, but eternally until our lord returns, one in the world that moves and gathers for centuries the fate of people and human wisdom, the happiness of hatred and pain, one who can not leave, until life on earth and heaven is sealed.

It's Ahaswer Arone. Your father is from Rabin's mountain . He stared at me. I did not say anything.

„I met him a few times and, and now I'm wondering who he was, he was different, old, and now he is younger, younger than me, it is a crazy Jendo, crazy.“

„Yes, it does not mean it's a lie and it may be true.“

It was silent.

We drank the wine and we were fine. Soulness, allied souls.

„Hey, Jendo, if you're not afraid to sleep in this devil seam, sleep over there, it's night, you'll stumpg, or I'll go with you.“

„I'm going to sleep if you do not mind , Áron, It'd just wait for me a cold secretary and a cold bed in it. We were going to sleep. Even though we were really puzzled, he asked me.

„Will you pray with me?“

„Yeah.“ In the kitchen, in front of the table on which he laid the cross, we prayed our father in front of the wine, really honest like the last farmer in the viladge.

Jenda, did not pull in any more prayers he had in the tray a lot. I saw him undressed. He really had black shirts. Without asking me he embrace me, the pillow in my bed and I lay down on the kitchen bench. Unfaithful Mia lay at his feet. She filled the wishes of my love.

I finally fell asleep. But I did not sleep for a long time. Mia fell on me with full of strength, and I stooped down the bench in the kitchen. Shock, shock after drinking wine. I climbed on four.

„What are you doing, you stupid,“ and I tried to push her away from my me.

„There is not the room for you.“ I was slowly browsing. The bitch had a nose at the top and it was sniffing. Then it stood by the door and started barking.

„Silence Zrzko.“

I understood her. I have not slept, and the fresh air would help me. I went out into a misty, moody morning and stood under an arc on the porch. Something really happened.

I caught Miu for a nose and held it. She understood she should not bark. She still growled. I heard the voices behind the door. It was not normal for someone to come and visit me at this time.

I heard a scratch on a new big gate like the gate on a rock.

„Silence,“ I whispered to Miu. In the hall, I removed the rifle with a tray for seven rounds. Indeed, after a while, I saw a crawl stretching out at the big gate with a crawl, trying to slam the crossbeam on two hinges. After a while, they managed to get down to the groundthe crossbeam

Half of the door opened. The goats men Skrana and Chouhak went inside, I saw them in church, with red strips on their arms, another in the typical jacket that the Russian soldiers had . He had a pistol on his belt, probably German booty. After five meters I shouted:

„Stop or I'll shoot!“

Obviously none of them expected me to be awake.

„Hands up.“ Škraňa, whose overdose was longer than a week before the payout, said excitedly:

„What are you doing? Are you stupid ?.“

„I'm stupid, you're a thief and I'll crack you. You've come to steal.“

„We did not come to steal we came for the parish priest, we know he's here, and they're looking at the car.“

„On the devil's farm?“ I laughed.

„We are official, he is going to interrogation so that he does not fool people.“

„I'm a big shit, and now you pack and get out.“

„No,“ the guardsman said, pulling his gun, „no bourgeois squire will command us.“

He did not have to do it. I did not see such a speed at the wolf. She jogged at him and barked him, then rumbled. He held his throat and the others roared to dismiss her. I did it.

That bitch, I'll kill you anyway.“ Two of them helped him and defended him.

„Aaron will marry a black crown, you also hate them and we will give you peace. He will tell about the kingdom of God that the keys of Rabin's Rock have dissolved in the wine, we know it was a scam and nothing else to make us wander.

They rushed into the doorway, and the dog was distracting them.“

„You will not go to the barracks, thieves,“ I fired. The bullet shattered the bobbins. They went back... Push the gun on the ground. They followed.

I drained the cartridges and threw it back.

„And now that you've come for something, I'll give you something for free.“ I stretched and fired a second.

„The knee pants.“ The third shot, it happened.

„Look, you Skraño, there are the pitchforks you will take gold and go to the manure. Do it, „and another shot. I took a pitchfork and put everyone in his pants. You do not have to. So the comrades turn on and another shot. They switched on, aware that they had broken like the thieves here.

„Now move the house.“

Like ducks, they were rocking out of the yard.

„We will not forget you, Aron Hyrschi, you will be sorry, you further. You can not have the frattor's party here forever, we'll wait for him.“

The worst thing about it was that they were starting to get a good mood and plotting how they would avenge, as many as I did to them. This time I trusted them.

I snapped from them and Mia still barked. I went back to the barracks. Jenda stood against me. Reconciliated and surrendered.

„Come on, let's go in.“

I sat down at the table.

„It is evil Aaron, too bad, God give me care, I will go.“

„Yeah, it's a bad Jendo,“ he said gently, surrendered.

„I survived the war and now the same. I will return to the church, they will wait for me. „

We were both silent, it was clear to me that I would not hold him here and do not look after him

„What if you did not return Jendo.“

But me, I have no place to go, ceremony is my house, physically, mentally.“

„What if you were hiding, maybe in Rabin's mountain, I'd carry you food.“

„It does not make sense for Áron, why. I'm not a hero. But it's my destiny. God wants it.“

„Fear or not fate when you're stuck in the clink, it's one fate.“

„No, Aaron, I pack up and go, I have got a car.“

It was silent, and suddenly it occurred to me.

„Hey Jendo, you're going to America, I'll send you to Arzén.“

„For a Jew?“

„He's my friend, he'll take care of you.“

„Jew?“

Surprisingly, I thought it would be total resistance, it was not. Response was surprising.

„You think it would be possible, even Jesus Christ was a Jew.“

„Sure Jendo.“

After breakfast, we started to plan. I brought him a shaving, he shaved his beard, which he did not make of the years, and suddenly there was another man, with a part of his face not sunburned, I wore him my clothes.

We came round at Sorga to také care about the animal. I said good bye to Mia.

„Watch it here,“ and I rubbed her ears.

It looked at me sadly.

„Well, I can not take you with me.“

The journey was long, we managed it.

In the harbor, we sold the car to have money and bought a ticket for the first ship that sailed to Spain and then to America.

I stood in the harbor down to the mole and looked at the ocean-going ship where Jenda waved mein the middle of the crowd.

I remembered Andreas as I left and the situation was reversed. How he must have been felling when he was kneeling on the pier and calling to me „Father.“

I was sad. I gave Jenda the Hebrew bible that Andres had given me and I believed it was the best ticket for him.

„I have a son, there Jendo, please take care of him and I have my wifet here too.

I told him all the way, as if I were talking in the church

He thanked me when we were saying good bye , he thanked me very much.

„See you.“

„Definitely,“ he said, and blessing me.

„Almighty and merciful God, guard you, Aaron, you are a good man.“

I waited until the tug pressed the ship over the open sea.

I went back. Long journeys. Finally, I stood before mill. Sorg greeted me.

„So what?“

„Good, except that people think you did something to him and then, then Miu, Miu shot somebody yesterday and it probably dye.“

„Sorgo, come with me.“

We went and I ran into the yard. My Zrzka was lying on her portage,, it lifted its head. It was a tough, flat-faced coat, and the obvious wounds in the stomach that it was trying to lick.

„You swine. We‘ll call the doctor. „

„No, it’s not worth it, and you know that.“

I nodded involuntarily.

„I will let you with her.“ I nodded again. Sorg left, I wore a wolf, brought water and simple food, disinfects, and washed it and cooled with water. It tried to put its head on my hands. It was evening and I wept over the most faithful creature.

„Channach, Channach help my soul.“

And here I heard Channach’s voice.

„Channach, where are you I can not see you.“

„You can not see Aron, you hear,“

„Mia.“ I cried.

„I know, Áron, but I do not have the power to heal it. Aron take it , bring it to the rabbi’s gate. „

„Channach, Channach.“

She did not answer me. And at the morning, I took the horse and took away Miu to the rabbit rock to fulfill what Channach

had told me. I carried it and placed it in front of the door. Nothing happened, and I wondered what to do with it.

„I, I'll bury her to Aha in a normal cemetery, but I have to do it secretly at night, dig and bury. I was about to get up because Mia was barely perceived, I gave it water and food that it did not touch.

And over the morning, I suddenly heard the sound along of the rock . I left and saw the nose, the four wolves stared at me in disbelief. I understood, I went fifteen meters. They went to her, whined and licked, eating its food.

I watched how it looked at them, and tried to lick them. I cried. After half an hour, the wolves were bored and lost.

I went down to it , and I knew it was dying, took its head in my arms and felt its warmth. It jerked itself a few times, and its tongue slung uncomfortably out of its mouth. I wrapped it in the sheet and brought it back to my carriage. I was weird, this time, not even the horses were nervous. I went back through Vagaš and went to the graveyard and laid on the bier on which Rěš and me once layed.

I went home to come back at night. I did that. I knew I could not tell anyone about it.

It was a normal night and I started digging. I will not go to great depth, I said. It happened, after one and a half meters, I stood above the work done and looked up at the stars. Here I saw the figure and I was screaming.

„Who are you?“

„I am the one who was and will be, Aron. You, You are a young rabbi from the Church, my hated „

„Yes, I am.“ I added my courage.

„Are you my father?“

He did not answer me, and after a moment he said calmly:

„You said it.“

„What are you doing here?“

„I'll help you,“ and handed packed Mia. I put it down and climbed up. He looked down at me. I took the shovel and dropped it. He helped me. It was almost done when he said to me:

„Take Aron Hyacinth's gown and hang it up next night next to the gate to Rabin's mountain.“

Before I could ask what and how suddenly he was gone and I tired of work I did not follow him. I went to the farmhouse. I did not meet anyone in Hallas, I came home. It was sad,

As if I had lost a man, nobody welcomed me, I was alone

I came home. Sad time. I remembered the goodbye with Hyacinth. He persuaded me to go with him. Another world, cars, bars, technical progress. The world was really different, the world of cruising, the viewing, the colorful world. It was not mine. Who knows if better or worse, maybe it was better and I did not manage to admit it in my pride.

Nostalgia. Channanch, my Channach, I'm alone, please come to me. I longed for a woman, a woman's principle, for Sara, I remembered the touches of her, her waist, eyes, smell, and what a woman has in her nature. Channanch, Channach, the only one you're here with me, I knew, I called. She did not cry. Finally, I picked up and brought the goddess statue to the kitchen, stood it in front of the painted painting wall, took off and straightened the military coat.

I noticed something was wrong with her. It was a ribbon, a red band on the sleeve, the empty sleeve of the wheelchair revolutionaries and the badge, more like a red star. It was clear to me that they took revenge, Poor Mia. They did it, they hit me more than if they hit me with a shot.

The beautiful Venus, the perfect half-naked body, was great in front of the paintings. I want her to be alive.

„Sara, Rhesh, where are you.“

It struck me that I'm far beyond the sea of my son and son and... she cut not my pride. Why did not I go with Hyacinth. Why, I was afraid.

I asked him to take care of them. He knew my story. On the way, I told him in detail, he listened carefully, I knew he would do everything, sensitively, he would say hello and show how much I like them. I applied, and the goddess was warm. I missed Mia. I saw her at her place in front of the stove.

I said I would slowly head for Rabin's Rock in the morning and hang the gowns and caps at the wish of a young rabbi. I did not understand the reason. I wondered how to fix it on a rock. I decided that I was hanging them on the inside of the gate. I'll take a couple of nails and a hanger. It occurred to me that I would take old smoked bones and beef harps on the soup and bring them to my friends.

And in the morning, I set off very quickly over Vagaša and reached the gates of Rabin's mountain. I took the key from the Heavenly Kingdom and unlocked it. The lock broke a bit. A carved inscription appeared. On the inside I bumped two nails to one, I hung a shoulder strap with a long black gown that Jenda left and on the second priest's hat. I closed.

After that, I listened to the rock it I did not hear its heart. It was mute, cold, cold, wet, I had my ear cold ice cold. I closed.

I went around where Mia was leading me to the plain and sat down on a stump that was damp. I emptied the bones from the sack and snapped. Nothing happened. I took a rest for a while. I had the impression that the wolves were close, I picked up my nose as Mia was doing and I was nosing. I really felt them.

Yeah, after a while, one ran out and grabbed the bone and disappeared into the thickets, then the second and finally the third.

Young wolf with two puppies. She was looking at me. I knew her. She was licking the wounded Miu. There was another puppy in her teeth, dried in blood. Half-live a puppy next to the meat. I noticed that there was pus in the back of her leg, which was loose. They were hungry, too, and she let the puppy go and spit on me, showing her teeth. She did not let my eyes go.

They almost had nothing to eat, the others ran out of puppies and she stayed alone with the sick puppy. She yelled.

„So what?“ I stood up and went to them.

I said, maybe it bites me, but maybe I could help the puppy. It was ready to attack. It started, sniffed at me and came back.

„Do not worry, I'll help you.“

I went to the puppy. I looked at him, the wounds wanted to be cleansed and disinfected. I could see in his eyes the pain, the pain. I stretched my hand to the puppy. It was sniffing at me and maybe Mia felt. It was a decisive moment.

I pulled on the puppy, took it and put it on the cloth.

„I will return it to you.“

I wrapped it in my cloth and stood up and walked away. It stood, not even moving, barking. It reminded me as I was under a huge ocean-going boat and saying good bye .I hurried home.

Once again I had to live for it, it was my baby, I could now and here pay something to Mia.

I cleared the wounds and splashed the tetracycline powder, peeled, cleaned the coat. It hurt him, and he was sad, moaning, pissing. He gave bread with milk. He ate a little, not much. She slept, and when she did not sleep whimpering, she called Mom. I did not sleep all night.

The procedures were repeated, cleaned, nursed and after three days he stood on his feet, true to three, after a while he got

up again, then he lay back and slept. It was a dog, and I decided to call him Vigo.

On Saturday, a laborer came to me from the millers, that it would be good if I had come to the Mass tomorrow. I was wondering, Hyacinth is not here and I knew one of the few why.

I promised Sorg I'd come.

I set off like every Sunday morning. The bell tower, my bell tower, Aaron's bell, invited on the Mass. The church was full before Easter. I stood on the bench. They prayed in the church, the priest nowhere.

The former mayor gave by his hand a sign. to stop.

„I would like to announce that the Mass will be held once every fortnight, and the priest will come here.“

„Where's Hyacinth?“

„I do not know,“ said the mayor. I have heard the crowd smirk, he escaped or he disappeared. Skvrna, who had brought a bunch of wheelchairs, shuddered.

„He did not disappeared, there at Aaron, at Aaron's farmhouse for the last, saw we saw him there.“

„That's true he was with me and tell me what you did there.“

„We came to him to interrogate him to tell us how he all fool us with the key from the heavenly kingdom.“

„You broke into me as a thief and you take away shit. Yes, he was there, he wanted the key from the gate to Rabin's rock. I do not know why, I did not have it. „

„Pshaw you have it if it was here,“ and Cahoun pulled out the key.

We took him so he does not fool people.“

„You stole it“

„For the sake of the revolution!“ Cried the goat-man.

„The revolution I get out bucket a week,“ said the crowd.

„What have you done to him... you further Hyrschi. You killed him. I looked at him and wanted to start him.“

The neighbors stopped me. Hyrschi, they have weapons. Then I was given the idea.

„I have last seen him live and healthy to go to Rabin's Rock.“

„Come on, Come look, maybe he's hiding,“ the co-retailer said.

The whole crowd replied. On the way, a little girl tugged at my sleeve and said,

„Uncle, are you really luciper?“

We were approaching the gate. I felt the tension in the crowd. The wings of the door slowly opened. On one half hung a long priest's gown and a priest's cap. Everybody slashed the inscription carved in the rock. It seemed that Hyacinth put down his gown and walked through the rocks.

They all crossed and began to pray. Somebody picked up the item. It was bone.

„Look at the bones.“

The horror peaked. I came to him.

„Sniff, you dude.“

He did it. „They are the smoked bones Áron.“

„Yeah, they're the bones of the pig, the lumberjacks are wearing them for a snack.“

All was silent. There was a wolf's whining. Everyone stiffened.

„Close the door?“ It sounded massively out of the crowd, „shut the rock here.“

They closed it off, no one wanted to wear a gown. They left him there, and everyone hurried to get as far from Rabin's Rock as possible. I remembered a different world.

There „down“ full of mechanics of shops, ... and different... when it comes and it will not be a shame, a lack of imagination

and a life of centuries in myths and mysticism. I too hurried. Vigo was alone. I was the one who had contracts with the wolves of Rabin Mountain.

I came back home. I heard whistling at the door. I'm here. The puppy was very happy. After a couple of days, it recovered very well, and it was well-nurtured. To whine at night Vigo did not stop. I decided to take him back to Rabin's mountain. I did not want to deny him freedom.

The next morning I killed the two rabbits that Re-zek brought me. I did not like them. Still some food and early in the morning in four.

I went on a journey. I carried the puppy like a child, sometimes I let him go, and so we reached the rock. I opened the door. Ta-lary was not there. I wondered who took him, I typed the goat-girl.

I climbed the sidewalk to the clearing and sat down on a wet stump, which perhaps never dry. I threw a food away. I whistled. I saw the puppy smell and wind in the air.

Jump Vigo, you whimper all night, and when you've to you do not coughing. „And I felt they were close.

The first daredevil usurped a piece of bone and then... a... a young wolf. I was afraid how it would accept it. It yelled at me.

Vigo joined the other two puppies. It licked him. No-smelling the wild. I realized I had done well. I took one rabbit and threw it to the wolf at two meters. It picked me up and took the rabbit and pulled it to the bushes. Puppies started eating, and obviously Vigo was just standing and occasionally picking up a bit, it was passed over. It roared up to me and a few puppies behind him. The wolf growled its head on the front packs. It left Vigo to wipe me as if it was good and disappeared with the others. The last was the wolf.

It looked at me and for a moment our eyes met. It came to me and licked my hand. It ran behind them. I stayed on the plain myself.

I envied it, this wilderness, this region, freedom. I was cold enough, I drank spirit and went back. Strange dejection, strange landscapes, beautiful landscapes, wild landscapes in a dark corner of God, far from technical bustles. Grass, tree, field, and stones, thistle, stream and huts from the best architect. And people, people did not grow up here, they grew up from the ground like thistles, potatoes, heathers or elms, or other trees scorched after ruin. I just felt, felt the ground, felt the right place I wanted to be part of, even though I was not born of it.

I stopped by the creek and watched the lively spring water, green, I felt her great strength, powerful, life-giving power, living water. I also visited my room where I spent the war. It reached me.

Who knows if it would be better if Mia did not protect my life at the time. I had a pretty good feeling that I had rescued a healed puppy from her family, that it had its freedom, freedom, even though it would not have been wrong with me. I fell asleep.

I dreamed something about Channach about Sarah, about the young rabbi. I woke up and suddenly forgot. I was angry with myself. On my way I stood in the cemetery to tell Mia about Vigo. Their tomb ;was normally treated as if they were human. I stood at Rhesus and, on the bench, he remembered Andres. I was sad.

I reproached it was I who stand up that I did not serve myself. Good, nice people, and they had to leave. If I had the key, the real key from the heavenly kingdom. I wish they lived with me, I would wish to live with them so much. I was sad and tears, a few tears, sincere tears of life that I felt like a whiplash and a scar on my back. Blank morning. On my way I stood in the ceremony. The church was open, nobody was there. I stood in my seat and watched the streams of light. The mosaic-glass slopes slid out of the old-fashioned temple.

The strange ones who rose up sitting and suddenly died, and I remained in the world alone, before God and with God.

„Channach, where else than now, Channach, please.“

Nothing was heard, the sounds occasionally, the rupture or the roof, normal. I let go of the iconostasis.

I smoothed the obsolete, yellowed tablecloth on the table, and I saw a golden bowl in the jar. Interestingly, the goats did not steal it or someone else, but they were raised in respect of God.

The cup was clean. I prayed to the father-in-law and made my way home. Without Vigo it was sad. I did not know what to do. I was alone. The walls of the farm have swallowed me. I perceived them as a wall outside a foreign world, at the same time as a prison, while I was part of them.

You must be among the people of Áron, I thought. It was not successful.

Perhaps the second or third day, when I had finished my job and could not sleep, I went to Andrej's Bridge. I was looking into the water and I wanted my soul to appear, that-beautiful woman of my Channach. I climbed the four-strand up construction and sat down on it. It was cold. The stars lined up in the river.

Channach Channach, give me a sign, take my hand and I'll jump.“

Nothing, I called. I wanted to blackmail her to jump myself. She certainly knew I was afraid I would never do it. I decided to sit there for as long as I tired and sleep and fall „alone“. The instinct of self-preservation did not allow me. I wanted someone else to decide for me, an alibistic destiny or my soul or mineGod.

I sat for two hours cramped, and I could not move and, at the same time, I did little, a little movement that Andrés did.

„Oh God, why, why Andres, you were stronger than me, shit?“

Time stopped. And here I saw someone walking. I was accustomed to the shade.

I saw the figure all in black going over the bridge. I thought she did not see me, she did not look up. She stopped beneath me and looked first into the water and then, by the way, to me. It was obvious that she did not just come here, but she had to know that I was there.

„Áron, Áron Hyrchi.... ..“ and I was dumb. I'm in the figure I recognized a voice that I could not first place. I finally came to that.

The young rabbi's voice, distinct and insignificant. Again, he said, „Áron, Áron Hyrschi....“, I did not answer.

For a moment she was silent for the third time she said again.

„Áron, Áron, it still escapes into the water to the sea and never overcrowd it, it's your life, come on, I'll wait for you. I was enchanted by voice. I slowly descended down and did not feel joy or sadness. I went downstairs. The young rabbi was not there anymore, as he had come and he was gone

And after this event, life went on alone and alone behind the walls of my farm house.

I have to be among the people, otherwise I'm going crazy about it. I welcomed the opportunity that I needed to fix the screw on the plow wheel.

I visited the blacksmith. A simple building with a large roof-top where the horse were forged and a workshop with a hearth a pair of anvils and polished tools from eternal use perhaps from the past centuries carefully arranged and folded rather hanging on wooden bulletin boards could not belong anywhere else. The blacksmith tossed a bar to the screw. I like to look at his work as he shapes the metal and waves with a hammer like a feather. I was very good at knowing how difficult it was. He said hello to me and looked what I carry. I did not have to say anything to him.

Aron in the week you will have it done. You do not hurry:

„No ... I do not hurry. „

„Well, now I'll have less work to do if they do not forge their horses and pull the tractors and trolleys.“

„They'll need to be repaired,“ I tried to give him confidence. He rubbed his hands and said,

„Come, sit down for a moment.“ He pulled out a cigar and lit it.

„You do not want .“

„No, I have my faithful ones,“ and I pulled out the pipe, which was always on standby, a pipe of Ress, the jewel I still worn close to my heart. There was no life on the way.

„And what about you, Áron, how are you?“

„Well,“ I said sadly, „I'm alone and flicked the pipe towards the farmhouse.“

„You're missing your babe, yeah.“

„I do not know, Krus, sometimes yes and sometimes no, I can not live with the woman permanently.“

„Um,“ he said no more, „

„What about you?“

„Well, then,“ he thought, „it's going to be a Palm Sunday and a new parish priest coming in, i tis not knowing if he's going to live or come here, come to the church on Sunday.“

I was glad that we were the subject of Hyacinth's disappearance and the gown on the Rabi Rocks did not open. I did not tell him he disappeared.

„I have to go,“ as he stared at the fire.

„I'll do it and see you on Sunday.“

And so it happened. I had grown up in the morning, ironed my pants and shirt, true, yellowed clean, took my wand and hat and like every farmer in this village I went bowing before God. Coincidentally, I met the blacksmith again.

From afar, I saw a number of people who, of course, raised curiosity. They stood under the stairs of the temple and looked up. In the

golden red clothes, the priest stood, a thick book in his hand, and beside his left and right hands the altar boys who held the springs. There was general enthusiasm. As if a new hope had come with him in this unstable time, the peasants and ordinary people also wanted to show their belonging to the coming spring. We came closer than usual. The holy water sprinkled us and springs. Somehow it went wrong, so he dipped his hand and splashed people with water. They did not move, it was more like a smile in them. Finally he turned to me and I froze.

He was a young rabbi, Ahaswer, surely it was him. We met with eyes. He could not miss my distraction. I had the impression that the others did not recognize him. I turned to the smith.

„That’s it, it’s a young rabbi,“ and after a moment I added quietly, almost inaudibly, „Ahaswér. He has a Hyacinth gown from the rock.“

The smith shook his head.

„Not Áron, his name is Vladimir, Vladimir, the ruler“

The procession went in and I with it. I was looking at the pop, the face of the familiar face, bordering on certainty. A shy look, as he was ashamed, gentle and strange, good grown of it.

I remembered that I had gone from Vagaša and I felt how people were growing here from the ground, I felt the same feeling. The mass was over and I stayed. The believers have gone. I could not accept what I saw.

Vladimir came out and I would say that he was surely wearing a sutan from a rock door.

„Christus voskres,“ he handed me a hand.

Aaron, Aaron Hyrsch, „I said. I was expecting him to introduced himself. „

„Vladimir, Father Vladimir Simon Petra.“

„You, you are not Vladimir, I have recognized you, you are Ahaswér, it is you.“

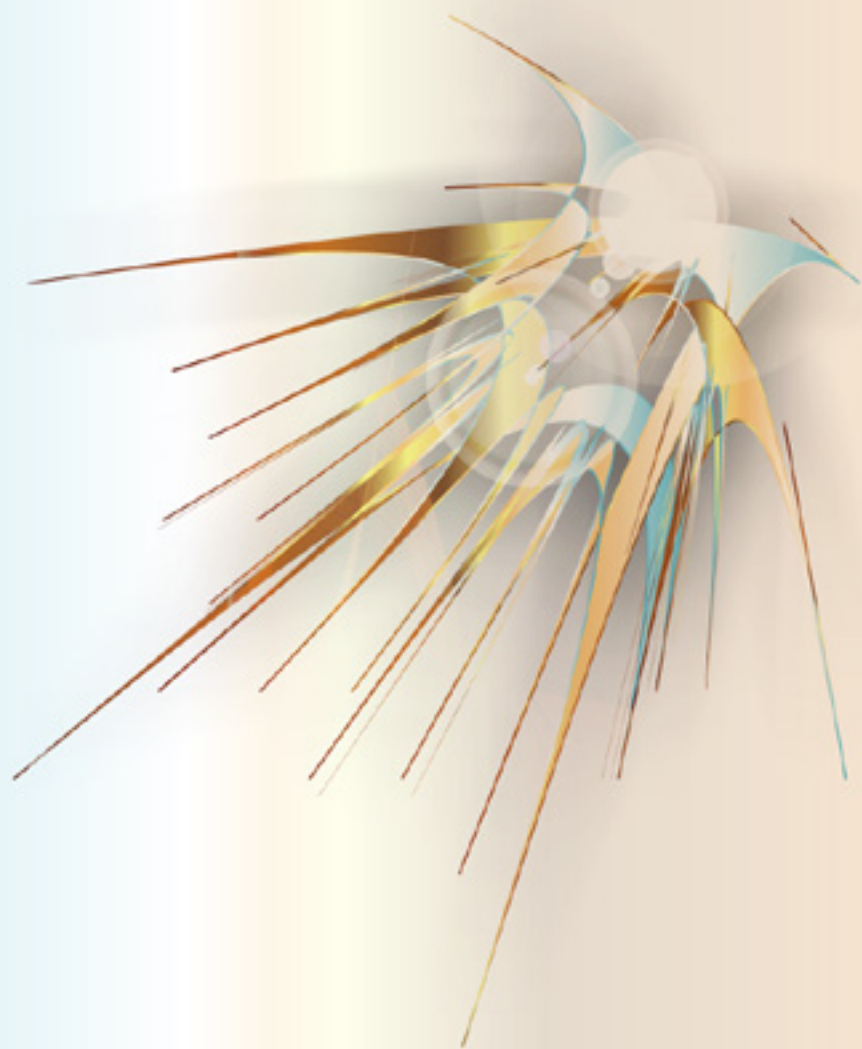
„Aaron, sir, you intermeddle, I am Vladimir, and I will serve God here and you instead of the Hyacinth.“

I did not want to be lullabied and fooled. I shook my head.

At Pasqu, the big night, will you come, Mr. Aaron? Come on, please.“

I nodded. Again, I handed him my hand. The suspicion and intent and thoughts of catching him began to rise.

Easter was coming. I was confused by a new priest. I could not get rid of the suspicion almost bounded by the certainty of being a young rabbi, the person I met, walking and gesturing that it was Ahaswér and... And my father.

7

„No za starýho Hyrsche tam nikdo nesměl, to si pamatuju jako malé dítě, jsou to pověry.“

„Já vím, řekl jsem, „já nejsem ďábel, i když by se hodilo.“

„Nic nenaděláme, až přijdou, vezmu vidle a poženu je svinským krokem, žebrale o pytel mouky pro děcka, vždycky jsem jim dal zadarmo a teď mne budou vyhánět z vlastního.“

„Sorgu než to uděláš, napočítej do deseti.“

A tak jsme se pomalu rozešli jako bychom se už nikdy neměli vidět. Na statku mně čekala Mia.

Evidentně byla ráda, že už tu nemusí být sama. Uplynuly dva dny.

Pořád mi vrtal hlavou zámek a klíč jako mantra se mi to objevovalo v myšlenkách, že jsem nemohl spát. V noci jsem se převaloval, až jsem vstal a sedl si nečině ke stolu. Neměl jsem hlad ani žízeň. Díval jsem se na malého Andreje, jak sedí na stoličce jako král a bylo mi smutno. Smutno z toho, že jsem spíš neschopnej a línej něco udělat, abych je viděl. Nakonec zlost, že oni neudělali totéž. Noc následující byla ve stejném rytmu. Řekl jsem si, že takhle to dál nejde. Nevěděl jsem, co mám dělat.

Řekl jsem si, že ráno zajdu na hřbitov a potom do cerekve, jestli tam bude Hyacint a poradím se sním.

Vešel jsem do cerekve a sedl si na místo, jako jsem sedával. Nikdo nikde. Měl jsem zvláštní pocit. Podíval jsem se na obraz, jestli uvidím za něj.

Zvědavost a touha nebyla už silná, jako bych už věděl, co za ním je a přitom, přitom nevěděl, nebyla to pravda. Vnukávala se mi myšlenka, že i obraz jsou dveře, dveře na Rabiho skále, další dveře, jenže nebyly půlené. Mělo jsem sto chutí se zvednout a podívat se na obrovský oltářní obraz ze strany, jestli nevyčnívají panty.

Než jsem se rozhoupal a vstal, z bočního vchodu přišel Hyacint v černém taláru. Poklonil se před oltář a zamířil ke mně.

„Co ty, Árone?“

„Přišel jsem za váma, otče.“

„Árone můžeme so tykat, pokud vím, byl jsi v semináři, i když jsi jej neukončil, víme oba, přišel ses vyzpovídat?“

Vzdychl jsem.

„Máš pravdu, moje cesta by byla jiná, možná...“ přerušil mne.

„Neřeš, Árone. Přišel ses pomodlit.“

„Po pravdě jsem přišel za tebou. Jedná se o zámek na vratech tam..., na Rabiho skále.“

„Já vím.“

„Víš,“ a povídal jsem mu, co jsem slyšel, co vlastně slyšel Sorg o klíči. Klíč je prý na skále, když otevřeš bránu. A je na něm cedulka a napsáno:“

!Byl jsi a budeš, abys byl!

„Tak víš, co Árone pojedem se tam podívat.“

Šli, respektive jeli v jeho automobilu, kam až to šlo. Byl to pro mne zážitek, i když po městě jich jezdilo dost a dost. Dojeli jsme až skoro k Vagašu a dál šli pěšky.

Nová brána zářila. Hyacint se pokřížoval. Já jsem si byl jistý, že nás nic nového nečeká. Otevřel jsem bránu a pomalu jsem oněměl.

Kamenná deska byla opracovaná kameníkem. Nahoře byla šesticípá hvězda a pod ní kříž, který měl ráhno hodně vysoko. Na každé straně kříže byl psán text.

Prvně hebrejsky, potom azbukou potom latinkou a potom nějakým jiným písmem, co jsem ještě neznal, vše zrcadlově jako v knize, co se jedna stránka obtiskla na druhou. Podíval jsem se na Hyacinta.

Bylo na něm vidět vzrušení, které nemohl zakamuflovat. Na zemi pod skálou byly úlomky a prach jak kdosi, evidentně lidská ruka tesala do skály písmena.

„Hyacinte, co je tam napsáno?“

„No je to zrcadlově a hebrejšтина se čte od západu na východ, je tam napsáno,“ a zarazil se, jestli má vůbec říct a potom pronesl:

„Byl jsi a budeš, abys byl, nebo byla jsi a budeš, abys byla. Nápis je v různých jazycích i v ruštině je stejně, v latině a v dalším jazyku.“

Bylo ticho, opravdové ticho, hluboko ve vesmíru, odkud se mi zdálo, že jsem volal.

„To má být ten klíč, Hyacinte, klíč k zámku, klíč k věčnosti?“

Zeptal jsem se znovu Hyacinta. Nedopověděl. Poodstoupil. Zavřeli jsme vrata a stáli před nima jako před oltářem. Z popela, co jsme spálili staré vrata se ještě drobounce čoudilo i když po právu to nebylo možné. Měl jsem sebou pořádný visací zámek s dvěma klíči.

„Zamkneme je.“

Souhlasil.

Farář a já. Jako kdysi s Andresem před Réš s kalhotami na půl žerdi. Oba jsme se styděli a nevěděli proč.

„Hyacinte, opakoval jsem,“ „mám velký visací zámek a dva klíče. Zamkneme to nebo ne?“

Zdálo se mi, že nyní mi nerozumí. Oslovil jsem ho ještě jednou“

„Hyacinte?“ Až po chvilce mne zaregistroval, protože já jsem začal váhat, jestli jej nemám oslovovat jinak a vykat. Záhy jsem pochopil, že moje úvaha byla zcestná.

„Árone, víš, vzpomněl jsem si, tys byl na čas v semináři, ta slova. Ta slova, co tam bylo vytesána, tam nebyla.“

„Já jsem dobře věděl, že jsem je už slyšel před nedávnem, ty samé od Channach Nahhy, ale neodvážil jsem mu je říct, i když jsem byl přesvědčen, že by je bral naprosto vážně. Moje úvahy přerušil jeho monolog.

„Ve slovech byla melodie, píseň, co jsme četli jako první:

Na Počátku bylo Slovo a to Slovo bylo i Boha a to Slovo byl Bůh.“ A po chvilce pokračoval „a teď nevím, jestli na konci není místo, byl Bůh, je Bůh.“

„Neřeš, nevím, podíváš se. Co s tím zámkem.“

Hyacint se zamyslel a odpověděl otázkou“

„Co myslíš ty?“

„Já nevím, stejně si myslím, že jde o symboliku, když bude někdo chtít, vezme sekeru a urazí nebo nadchne na jedné straně dveře pajcrem a dostane se za ně.“

„Jo souhlasím, jde symboliku...“ a já jsem je tiše dodal a cigáni. Slyšel to.

„Co cigáni?“

„No já, když jsem byl tady na Vagašu viděl jsem, jak cigáni s vozy jedou cestou, a myslím si, že museli projet, na vlastní oči jsem neviděl, ale vždycky ti lidi zmizeli a nebyla po nich ani stopa. A zase přijeli zpátky. Mne se zdálo, že to byl celý věk, než se zase vrátili. Ptal jsem se Čudry na cestu. On mi neodpověděl.“

„Víš, odpověděl mi spíš v podobenství nebo v hádankách.“

Neporozuměl jsem tomu.

„Zamkneme, Árone Hyrschi a jeden klíč pověsíme semhle nahoru, přitlučem skobu ze starých vrat.“

Vyhrabal jsem ze spáleniště kramlí, která se pravda na nábytkové dveře nehodila. Vzal jsem kámen a přitloukli jí na místo určené Hyacintem. Uznal jsem *Hyacintovo* řešení, sám bych na podobné nepřišel. Druhý jsem mu podal. Vzal si ho.

„Hele vezmu ho k sobě a ukážu lidem při kázání, tam rozhodneme co dál.“ Souhlasil jsem.

Pochodovali jsme zpátky k autu a naposled jsme se ohlédli. Hora nás přitahovala.

„Ty Hyacinte, z druhé strany hory jsou taky takové dveře zchátralé, myslíš, že bych měl...“

„Nevím, Árone je to na tobě a, a,“ pokračoval, „myslíš, že by jich mohlo být víc.“

Zarazil jsem se.

„Máš pravdu, i tom jsem nikdy nepřemýšlel, že by Rabínova hora mohla sloužit jako křižovatka cest, že by nemusela být jednosměrná.“

Byl jsem z toho vedle.

„My víme úplný hovno, Árone Hyrschi.“

Překvapilo mne sprostý slovo od kněze.

Při řízení zaregistroval.

„Jo, jsem přece člověk jako ty.“

„Zastav mi prosím ve vesnici.“

Zastavil a neptal se proč.

Já jsem zašel za truhlářem. Taube se zeptal:

„Reklamace.“

„Ne, Josefe, chtěl bych udělat ještě dvoje.“

Vytřeštil na mne oči. Přece v něm zabublalo podezření z čarodějnictví.

Totožné jako ty na Rabínové hoře a ty druhé v jiných mírách ke mně na statek. Máš zálohu,“ předešel, předešel otázkám.

„I se třema zmijema a s *pertlvi* a táhnem?“

„Jo. Bude to dýl trvat. Musím na katr a dřevo musí vyschnout.“

„Nevadí, až to bude, tak to bude, zbytek doplatím podle potřeby.“

„Myslím, že to bude stačit, pane Árone. Když ne, tak rád připlatím, ať se má dobře tvoje rodina za poctivou práci náležitě poctivá odměna, to platí.“

V neděli vydal do církve. Stoupnul jsem si do lavice na stejné místo.

Tentokrát jsem přišel včas, což nebylo tak často mým zvykem. Mše právě začínala. Hyacint vyšel z ikonostasu v taláru a začal:

„*Blahoslovenno carstvo otca, i syna i svataho Ducha, nyňi i prismo, i vo vivki vikov.*

Amiň

Mirom Hospodu pomolimsja.

Hospodi, pomiluj.

O miri vseho mira, blahostojanii svjatyh Božijichcerkvej i sojedenie vsich, Hospodu pomolimsja.

Hospodi, pomiluj,

O děržavi našej,pravidlech i voinstvi jeja, i o ježe posobiti i pokorní pod nozi ich vsjakaho vraha i apostata.Hospodu pomolimsja

A mše pokračovala dál a já ji slyšel jen v útzcích:

O hradi sem,vsjakom hradi,vesi,strani, i viroju živočich v nich, Hospodu pomolinsja.Hospodu pomolimsja.

Hospodi pomiluj.

O blahorastvoreniji vozduchov, o izobiliji plodov zemnych i vremennich mírných, Hospodu pomolimsja.

Hospodi pomiluj,

O izbavitisia nam otvsjakija skorbi, hňiva i nuždy, hospodu pomolimsja.

Hospodi, pomiluj.

Presvjatuju,přečisťuju,preblahoslovennuju, slavnuju Vladyčicu našu Bohorodicu i prismodivu Mariju so vsimi svjatymi pomínuvše, sami sebe i druh druha, i vesj řivot náš Christu Bohu predadim.

Jako podobajet Tebji vsjakajaslava, čest i poklonenie Otcu, i synu i vjatomu duchu, nyní i prismo, i vo viki vikov.

Díval jsem se na něj, liturgii opakoval tisíckrát. Následovalo předříkávání evangelia. Zpozorněl jsem, protože jsem si ho částečně pamatoval.

Sedláci povstali, vzdávali čest pozlacené knize přepásané zlatou sponou a pomalované ikonami svatých.

Kterých, protože se mi zdály na ikonách všichni stejný a v duchu jsem si řekl, že si se jednou musím na to Hyacinta zeptat. Četl evangelium podle Lukáše. Já se díval na obraz na oltáři na překrásnou dívu a měl jsem pocit, že vidím Channach nebo část jí a ženy, dívky, které jsem ve svém srdci a vzpomínkách hýčkal. Nicméně poslouchal jsem pozorně Hyacinta, který svým pohledem občas komunikoval se svýma ovečkami; ptal se očima, rozumíte?

Když Ježíš přišel do končin Cesareje Filipovy, ptal se svých učedníků:

„Za koho lidé pokládají Syna člověka?“ Oni řekli:

„Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků.“

Řekl jim:

„A za koho mne pokládáte vy?“ Šimon Petr odpověděl:

„Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ Ježíš mu odpověděl:

„Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích. A já ti pravím, že ty jsi Petr (orig: „pétros“); a na té skále (orig: „pétrá“) zbuduji svou církev a brány pekla ji nepřemohou. Dám ti klíče království nebeského, a co odmítneš na zemi, bude odmítnuto v nebi, a co přijmeš na zemi, bude přijato v nebi.“

Tehdy nařídil učedníkům, aby nikomu neříkali, že je Mesiáš.

„Můj Otec, který mi je dal, je větší než všichni a z Otcových rukou je nemůže vyrvat nikdo. Já a Otec jedno jsme.“

Políbil knihu, zavřel, zdvihl ji oběma rukama nad hlavu, pokýval na obě strany a položil za pultík před ikonostasem.

Následovalo povídání. Šáhl do sutany a vytáhl klíč. Klíč od vrat na Rabínově skále. Ukázal ho všem i do stran jako evangelium.

Nastalo ticho, opravdové ticho.

„To,“ to je klíč od skály, Petrův.“

„To,“ to je klíč od Rabínovy hory, bratři.“

„Kdo ho chce, bratři, kdo chce klíč od nebeského království?

A stalo se to, co bylo jen málokdy. Hyacint vešel mezi lidi a povídá.

„Skála a z té stály je vybudována i tato cerkev, podívejte se bratři, na čem stojíte. Na dlažebních kostkách, jsou ze skály, z Rabínovy hory. Moudrý je ten bratři, kdo postaví svůj dům na skále a ne na písku.

A já, já mám, klíč, klíč od té skály, jako Petr, klíč od nebeského království. Tolikrát jsem kázal o nebeském království a podobenství, které vyprávěl.

Náš pán, o rozsévači, o kvasu, o deseti pannách a oleji, o pastýři o perle a my to nepochopili.“ A po chvíli dodal smutně:

„ani nemůžem. A teď, teď tady mám od něj klíč, klíč od věčnosti. Kdo jej chce?“

Pooděšel k lavicím, kde seděly ženy. Ty se na něj dívaly s respektem a styděly se od kněze přede všemi něco vzít. Dívali se jedna na druhou, ale žádná, žádná z nich neměla odvahu si na něj šáhnout. Obešel staré lavice dozadu a vrátil se k chlapům.

Zastavil se.

„Tak co, kdo chce klíče od brány od vrat, od skály od Rabínovy hory. Bylo ticho.

Tauber, který přežil koncentrák, si jej k údivu vzal do ruky a prohlížel. Na železném klíči nebylo nic zvláštního.

Najednou se ve věřících zdvihla nevole, že si jej každý nedovedl vzít sám, sám pro sebe, mít úžasnou moc, Petrovu moc. Chvíli si ho prohlížel a já jsem postřehl, že jeho myšlenky se vracely daleko do minulosti, do války, do bolesti a utrpení, o kterém Tauber nikdy nemluvil. Podal jej zpátky Hyacintovi.

Došel až ke mně. Zakroutil jsem hlavou, dokonce jsem koutkem oka zjistil, že jsem nebyl sám, ostatní dávali pokyn posunky Hyacintovi, aby mi ho nenabízel. Hyacint odešel před ikonostas a položil jej na pultík, kde byl připraven drobně nakrájený, na centimetry chléb a velký zlatý, řečeno spíš pozlacený nebo z lesklého žlutého kovu pohár k přijímání na konci mše, vedle ležela utěrka vyšívaná zdejšími černými a ostře fialovými motivy růží a slovanský kříž.

Bylo na snadě očekávat závěr bohoslužby.

„Kdo chce, kdo chce ten klíč, ať promluví teď a tady bratři.“

A ozval se zezadu sedlák, kterého jsem jménem neznal.

„Proč, proč pane faráři, proč nám chtějí vzít půdu a lesy když toliko jsme na ní pracovali, dědili, copak to Bůh nevidí?“

Bylo ticho.

„Prožili jsme válku, utrpení, mysleli jsme, že bude dobře,“ řekl smutně. Kněz se podíval po svém stádě a řekl něco, co bych od něj nikdy nečekal.

„Nevím. Nejsem Bůh, abych vám to vysvětlil, snad ho poprosíme, aby byl k nám milosrdný, říkal, neshromažďuj majetek na zemi ale na nebi. Já bych vám přál dobré, neboť už v druhém přikázání Ježíš řekl: „Miluj bližního svého jako sebe samého. Prostě nevím. Ale co vím, že nás neopustí.“

Opět zavládlo ticho. Jeho upřímnost sedláci vzali. Stalo se něco neočekávaného.

Bočním vchodem přišel mladý muž, čistě a skromně oblečený. Hůl nechal u vchodu a sám přišel před kněze. Byl zvláštní a já ucítil tu vůni, něco jako z kadidla z oříšků.

Nemohl jsem si nevšimnout, že vzadu na hlavě měl připoutanou malou jarmilku. V revoluční době to bylo něco archaického, odvaha, něco co se samo o sobě vymykalo době pojetí po válce. Předstoupil před kněze a poklekl.

„Já si vezmu klíček od Nebeského království, pane.“

Bylo vidět, že vyveden z míry byl i Hyacint. Splnil své slovo. Vzal obyčejný klíč s pár zuby a dal mu jej do rukou. Mladý žid vzal klíč do rukou a držel jako monstranci. Každý čekal, co bude dál.

Muž poklekl před farářem na obě kolena a vztáhl k němu ruce a do toho ticha zazněl hlas jako můj zvon na zvonici, jadrný pronikavý až do morku kostí.

„Pane, nejsem hoden, abych vešel pod tvoji střechu, řekni jen slovo a má duše bude uzdravena.“

Vzal klíč, utřel jej do utěrky s vyšitými růžemi a dal do nádoby s vínem.

„Pane, prosím, požehnej mi, ať to, co mám vykonat, vykonám a veď moje kroky.“

Hyacint udělal nad ním kříž. Mladý muž vstal, poklonil se, a jak přišel, tak odešel.

Bylo ticho.

A Hyacint pokračoval, jako by se nic nestalo.

„Bratři ptali jste se, když vám všechno vezmou, pole, statek hospodářství, lesy louky, meze, kdy jste se hádali o každý loket meze a teď..., řeknu vám jedno. Horu, horu z kamene vám nevezmou, z hory kamene, ze kterého jsou postaveny vaše domky, vaše stáje a stodoly a je z něj postaven i tenhle chrám, ze které jste postaveni i vy.

A může se stát, že ho zbourají a jak říkal Jezus Kristus, když vyháněl prodavače z chrámu božího v Jeruzalémě: Já ho ve třech dnech vystavím,“ myslel to obrazně, že stane ve třech dnech z mrtvých, věřte mi, žádné násilí neobstojí proti víře v Boha, našeho pána a jeho milosrdenství.

Pokud v něj budete věřit, je to to nejvíc a vždy, vždycky se najdou ti, kteří ho znovu postaví, a Bůh jim pomůže. Nekonečně milosrdný Bůh vám pomůže.“

Odmělčil se.

„Horu, Rabínovu horu, skálu a kámen, vám vzít nikdo nemůže a na té skále, bylo řečeno, postavím cerkev a žádné síly i ty ve *vašech pověstech* ji nepřemůžou.“

Bylo ticho.

Pocítoval jsem jak obyčejní lidé, kteří měli ruce a práci, jak jsou na sebe hrdi, jak o sobě potřebovali slyšet, že jim stačí život a kus chleba a obyčejná skála a kamení z kterého si mohou postavit střechu nad hlavou střechu, o které mluvil mladý rabín.

Ve všech uších zakarpatského kraje zněla věta.

„Pane, nejsem hoden, abych vešel pod tvou střechu, střechu a řekni jen slovo a má duše bude uzdravena, bonus života.“

„A na závěr pomodleme se, než v svatém přijímání přijmeme tělo a krev našeho Boha, pána našeho. Hyacint ukázal na nakrájený chléb a plnou velkou číši červeného menšího vína, ve kterém na dně poháru byl klíč od nebeského království.

Celou církví se ozvala upřímná pravdivá modlitba. Sedláci chtěli dát najevo, že nejsou blbí, že jsou schopni se naučit celý text dlouho omílaný, každý večer před spaním i možná i před každým rozhodnutím, před každou prosbou.

*Otče náš, iže jesi na nebesich,
da svjatitsjs Ilja Tvoje,
da priidet carstvie Tvoje:
da budet vol'a Tvoja, jako na nebesii na zimli.*

*Chlib náš nasuščnyj dažd' nam dnes,
i ostavi nam dolhi naša,
jakože i myostavljajemdolžnikom našim:
i ne vvedi nas vo iskušenie,
no zbavi nas ot lukavaho.*

*Jako Tvoje jest carstvo, i sila, i slava Otca i Syna i svjataho Ducha,
nyní i prismo vo viki vikov, amiň.*

Nastalo přijímání. Každý si vzal kousíček chleba a lízl si, napil vína z poháru, kterýž okraj kněz utěrkou otřel po každém věřícím. Z kalicha, ve kterém byl na dně klíč od Království nebeského. Mše končila a lidé se rozcházel. Zůstal jsem ještě chvíli v kostele.

Podivné a tajemné, podivná a tajemná mše. Šel jsem domů úplně sám. Čekala mně neděle a já přemýšlel co s ním. Jídlo a trochu práce. Měl jsem pocit nudy, přebytku času, mně moje já říkalo: dělej a to samé já oponovalo, nemá smysl.

Za zatačkou, která odkrývala pohled na můj statek, se v plné kráse vynořila nová vrata, vrata do zámku, stejná, jak vrata do Rabínovy hory. Klíč od nich jsem žádný neměl, nebyla tam totiž petlice, zavírala se dlouhým hranolem zevnitř na háky.

Klíč jsem měl od male vedlejší branky. Mia mne zdravila. Dvůr se mi zdál nyní malým prázdným jevištěm. Šel jsem navštívit a upravit a pozdravit svoji bohyni, které muselo bolet za krkem, když s něžně a všechápající úsměvem se dívala jedním směrem.

Možná, že kdyby byla daleko na nebeské klenbě, podobným způsobem by se dívala na celou zemi s chápajícím pohledem. Po obědě skládajícím se z polívky a chleba jsem si šel zakouřit. Siesta. Přemýšlel jsem, co bude dál, plánoval jsem si celý týden.

Podtrhl jsem myšlenky a sečet a vyšlo mi... .. byl jsem sám. Nechtěl jsem otravovat svoje přátele svou přítomností. Doufal jsem, že se u mne někdo staví, i když dost nepravděpodobně. Po bloumavém nicnedělání, bylo už k večeru a já obešel statek, nakrmil jsem, posbíral vajíčka a měl hotovo. Řekl jsem si, že pokud mám doma noviny nebo knížku, tak se na ni podívám, rádio mne nebavilo. Nechtěl jsem jej poslouchat a zatěžovat se událostmi. Blokovalo mne to. Sednul na stoličku vedle kamen. Mia začala štěkat. Rozuměl jsem jí.

Kdosi šel. Za chvíli jsem slyšel vrátka a mezi štěkáním klepání na dveře. Uklidnil jsem psa. Otevřel jsem dveře. Byl to Hyacint.

„Pochválen buď...“, zbytek jsem neslyšel.

Byl jsem rád, že přišel a skutečnost, že sem přišel Hyacint sám, do statku, mi nabývalo dojmu, že není sám. Postřehl to.

„Jsem sám, Árone.“

Donesl jsem víno, buchty, pravda trochu starší, klobásu a chleba a dal vařit kafe.

„Vzácná návštěva,“ poznamenal jsem.

„Árone, sedni si.“

„Hele, já jsem rád, že někdo přišel, jsem sám“ řekl jsem upřímně.

„Dovol trochu mi tě uctít, jak se říká host do domu, Bůh do domu a v tvém případě platí dvojnásob.“

„Přišel jsem za tebou,“ a pokračoval“

„Víš dnešní mše...“

„Já vím, byla trochu zvláštní. Já jsem ji pochopil, pochopil jsem, co jsi chtěl říct a bylo to výborné, skvělé Hyacinte.“

„Ty znáš toho žida mladého.“

„No znám a neznám, říkám mu mladý rabín, potkal jsem ho na Vagašu, šel k rabínově skále víc nic, alespoň si myslím, že je to on. Zvláštní příběh, myslím, myslím a teď mne neber, že jsem blázen. Myslím, že je to Ahaswér, po metamorfóze.“

Díval jsem se na jeho reakci, jestli se domníval, že jsem blázen, je pravda nebo ne. Nehnul ani brvou, neřekl ano ani ne.

Seděli naproti sobě v dobré víře. Přiložil jsem dřevo do kamen a zavřel dvířka, a protože se už šelo, rozsvítil jsem. V klimbající zavěšené žárovce s porcelánovým talířem s kytičkami a s patnácti-wattovou žárovkou jsem vděk unavenou vousatou tvář. Díval se na pomalovanou stěnu mých žen a pozorně si je prohlížel.

„To, to jsou moje,“ chtěl jsem říct duše, ale potom jsem se opravil.

„Lásky.“

Nalil si ještě víno.

„Máš dobré víno, Árone.“

„No myslím si, že se mešnímu nevyrovná. Jak si se, jak vlastně se jmenuješ, Hyacint, to je kněžské jméno a nezvyklé.“

„Jo Árone, jsem člověk jako ty, jmenuji se Jan, Jan Polajanskij, je mé jméno. Můžeš mi tak říkat.“

„Jo díky, ale jen když budem sami, abych neznevážil tvůj úřad.“

Nalil jsem si víno.

„Zakousni si, to mám od mlynáře, posluž si, klobásky, udí je dřívím z Rabínovy skály, tvrdým dřívím, jestli ti nevadí.“

Usmál se, ulomil kus stočené klobásky. Dělal jsem je, než jsem oblékl černé trenky.“

„Tys je nikdy neoblékl, Árone, podle jména bys měl být žid.“

„Neoblékl a žid nejsem, i když mnohé z jejich víry je mi vlastní.“

„Hm,“ nadechl se, „podle bible jsme v podstatě židé. A proč jsi neoblékl ty černé trenky?“

„Ženy Jene,“ a ukázal jsem posunkem na stěnu.“

„Ty a ženy?“

„Ano miloval jsem dvě ženy stejně, možná víc než Boha. Byl jsem namyšlený. Anna, ta největší mi dokonce řekla, že jí stačí, aby mi mohla ležet u nohou.“

Vzpomněl jsem si na Miu.

„A já, já byl Árone namyšlený, že jsem...“ nalil si víno. „Moje druhá, ta druhá měla nádherné tělo, zadek to svět neviděl, když si sundala blůzu a česala se, její vlasy, Bože, její vlasy padaly jako vodopád na její prsa a zakryl je přesně tam, kde se oblouky lomily pod tíží, žádné záhyby, svislost a prověšení, měla tak pevná prsa, jako tvoje bohyně a když nadechla, vlasy jí odkryly bradavky, Árone, nic krásnějšího jsem neviděl.“

„Když Bůh nebo ďábel rozdával krásu, stála pokaždé první, v první řadě a potom, potom to nedopadlo Árone, prostě nedopadlo.“

Díval se na mne, pohledem se ptal, co na to říkám, že bylo nezvyklé slyšet kněze mluvit o ženě. Chápal jsem ho, rozcestí, na kterém se naše podobné cesty rozešly.

„Miloval jsem je Árone. Máš dobré víno Árone. Dej si Jene, jsem rád, že jsi, že jsi tady, sám víš, že nemám mnoho,“ a chvíli jsem se odmlčel, „přátel.“

Podíval jsem se něj.

„Ano, můžeš mne považovat za přítele. Proč jsi...?“

„Myslíš v Tarna Mare?“

„Taky.“

„Asi ze stejného důvodu jako ty, mám rád zvláštní divokou zemi a přitom něžnou a okouzující , a lidi. A jsem tu blízko, cítím že je moje místo zde, cítím Boha ve všem, co je, jeho sílu. Víš, on jim daroval světlo, ale oni, lidé ho nechtěli, nepřijali a nepochopili.“

Odmlčel se.

„Znal jsem starého Hyrsche, byl to dobrý člověk, lidé se ho děsili. Zároveň je léčil bylinami a všeličím, prý i zaříkáváním. Byl jsem malý.“

Dolili jsme si víno.

„Árone proč jsem přišel.“

Podíval se upřeně do stolu.

„Vím, že jsi jen tak halabala nepřišel.“

„No jedná se o víno, krev Kristovu a klíč od nebeského království.“

„Co s tím, mne to dojalo,“ řekl jsem, „nic na tom nebylo špatného.“

„No, asi ne, ale když jsem k večeru čistil kalich, ten tam nebyl, ten, ten klíč od Rabínovy skály.“

„Ty si myslíš, že ve víně, v té kristově krvi se rozpustil a, a lidé ho vypili?“ řekl jsem a byl jsem v rozpacích.

„Víš, když mne z války vyslýchali fašisti a vodili mne každý druhý den před popravčí četou, abych jim řekl něco o partyzánech, tak, já jsem si utřel pot z čela a ten pot byl růžový, byla v něm krev. I Kristus se potil krví a lidé tomu nevěří, jak se někdo může potit krví.“

„Já ti věřím Jene, já, já jsem viděl svoji duši...“

Nehnul ani brvou. Bylo ticho.

„Já nevím Árone, je možné že jej někdo vzal, a mám podezření na kozíčkáře, provokace.“

„Víš, já jsem zbaběle prožilo válku na Vagašu, já nejsem v obraze.“

„No mluví se o tom, že se církve budou bourat jako po první revoluci v Rusku a teď se to opakuje znovu, začínalo...“ odmlčel se.

„Myslel jsem, že bych řekl, že jsem klíč dal tobě.“

„Proč?“

„No, oni se tě a stavení přece bojí, říkají Ďáblův statek, vzpomínáš, jak jsem ho světil, já si nemyslím, však víš, ale sedláci chtějí věřit, a nakonec, ty jsi, uděl bránu od Rabínovi hory, tak jsem ti klíč vrátil, je to tvoje skála, soukromý majetek.“

„Domnívám se, že jej mají na důkaz, že oblbuji lidi, rád bych věřil na zázrak.“

Odmlčel se. Dolil jsem víno.

„Souhlasím Jendo, hele zejtra zajedu k Rabínově skále a vezmu klíč, co jsme ho tam pověsili.“

„Děkuji Árone. A ještě něco, kdyby mne odvezli, postarej se o cerekvu, pomoz Sorgovi, ten se ničeho nebojí, škoda že tu není Andres. Možná, že si dělám zbytečné starosti, víš o cestách a křižovatkách osudu.“

Bylo chvíli ticho.

„A Árone, toho co tam přišel, ty ho znáš?“

„Já nevím, když ti řeknu, že je to možná můj otec, tak mne budeš považovat za blázna.“

„Tak mladý, věčně živý.“

Dolil jsem víno.

„Je jeden nemrtví, věčně živí, o kterém je psáno, no věčně, do doby, kdy se vrátí náš pán, jeden na tomhleto světě, co staletí putuje a sbírá osudy lidí a lidskou moudrost, štěstí nenávisť i bolest, ten který nemůže odejít, až se život na zemi i nebi zapečetí.“

Je to Ahaswer, Árone. Tvůj otec je z Rabínovy hory.“

Díval tápavě se na mně. Nic jsem neříkal.

„Několikrát jsem jej potkal a až pozdě a teď jsem si uvědomil, kdo to asi byl, byl jiný, starý a teď je mladý, mladší než já, je to šílené Jendo, k zbláznění.“

„Ano, ještě neznamená, že to je lež a může to být pravda.“

Bylo ticho.

Pili jsme víno a bylo nám dobře. Sounáležitost, spřízněné duše.

„Hele Jendo, jestli se nebojíš přespat v téhle ďábelské sloji tak tady přespi, je noc, škobrtneš, nebo mám jít potom s tebou.“

„Jo přespím, jestli ti nevadím, Árone, čekala by mne jen studená seknice a v ní studená postel. Chystali jsme se spát. Přesto, že jsme byli pořádně nalámání, zeptal se mne.“

„Pomodlíš se se mnou?“

„Jo.“ V kuchyni, před stolem na který položil křížek, před vínem jsme se pomodlili otčenáš, opravdu upřímně jako ten neposednější sedlák ve vsi.

Jenda, což jsem kvitoval, neprotahoval v další modlitby, kterých měl v zásobníku asi hodně. Viděl jsem jak se zeslίκá. Měl skutečně černé trenky. Aniž by se mne zeptal, objal, polštář v mé posteli a já si lehl na lavice v kuchyni. Nevěrná Mia si lehla u jeho nohou. Plnila přání mojí lásky.

Konečně jsem usnul. Nespal jsem však dlouho. Mia na mne žduchla plnou silou a já se potácel z lavice v kuchyni dolů. Náraz, šok ještě po vypitém víně. Lezl jsem po čtyřech.

„Co děláš, ty blbko,“ a snažil jsem jí rukou odtlačit od sebe.

„Sem se ke mně nevejdeš.“ Pomalu jsem se probíral. Vlčice měla čumák nahoře a větrila. Potom stoupla u dveří a začala štkat.

„Ticho Zrzko.“

Nedalo mi. Rozuměl jsem jí. Už jsem nespal, a čerstvý vzduch by mně pomohl. Vyšel jsem do mlžného sychravého rána a stál pod obloukem na zápraží. Skutečně se cosi dělo.

Chytil jsem Miu za čumák a držel jsem ho. Pochopila, že nemá štěkat. Pořád vrčela. Za vraty jsem slyšel hlasy. Nebylo zrovna normální, že by mne někdo navštěvoval a kór v téhle době.

Slyšel jsem škrábání na nové velké vrat podobné na skále.

„Ticho,“ šeptal jsem na Miu. V předsíni jsem sundal kulovnici se zásobníkem na sedm nábojů. Skutečně, po chvíli jsem viděl, jak u velkých vrat škvírou se protahuje kramle a snaží se vyháknout příčný trámek na dvou závěsech. Po chvíli se jim to podařilo a ráhno spadlo na zem.

Půlka dveří se otevřela. Dovnitř se vysypali vozíčkáři s červenými páskami na pažích, Škraň a Čuhák, kterého jsem viděl v kostele, další v typických kazajkách, co měli ruští vojáci. Měl na opaskem pistole, pravděpodobně německá kořist. Po pěti metrech jsem zařval:

„Stůj nebo střelím!“

Evidentně nikdo z nich nečekal, že budu vzhůru.

„Ruce nahoru.“ Škraňa, jehož předkus byl delší než týden před výplatou vzrušeně řekl:

„Co blbneš Árone.“

„Já blbnu, vy jste zloději a odprásknu vás. Přišli jste krást.“

„To ne přišli jsme si pro faráře, víme, že je tady a po očku se dívali na automobil.“

„Na ďábelském statku?“ Rozchechtal jsem se.

„My jsme z věci úřední, půjde na výslech, aby neoblboval lidi.“

„Do toho je mi velký hovno, a teď se sbalte a vypadněte.“

„Tak to ne,“ řekl gardista a vytahoval pistoli, „žádněj sedlák buržoust nám nebude rozkazovat.“

Neměl to dělat. Takovou rychlost jsem u vlčice neviděl. Skočila na něj a povalila ho, štěkala a potom ho rvala. Držel se za krk a ostatní řvali, ať ji odvolám. Udělal jsem to.

„Ta svině, stejně tě zabiju.“ Dva mu pomáhali a bránili mu v tom.

„Árone vezmem si černoprdelníka, ty je taky nenávidíš a dáme ti pokoj. Bude vykládat o božím království, že klíče od Rabínovy skály rozpustil ve víně, my víme, že to byl podvod a nic jinýho aby je oblbnul.

Hrnuli se do dveří, pes jim to rozmejšlel.“

„Hovno, do baráku nepudete, zloději,“ vystřelil jsem. Střela roztržila bobrovky. Couvli. Hodte na zem tu pistoli. Poslechli.

Vysypal jsem náboje a hodil mu ji zpátky.

„A teď, když jste si pro něco přišli, dám vám něco zadarmo.“ Natáhl jsem a vystřelil podruhý.

„Kalhoty ke kolenům.“ Třetí výstřel, stalo se.

„Hele ty Škraňo, támhle jsou vidle, naložíš jim zlato a ukázal na hnojiště. Dělej,“ a další výstřel. Vzal vidle a každému naložil do kalhot. Ty nemusíš. Tak soudruzi zapnout a další výstřel. Zapnuli, vědomi si toho, že se sem vloupali jako zloději.

„A teď hybaj, hybaj domů.“

Jako kachny se kolébali ze dvora ven.

„To ti nezapomeneme Árone Hyrschi, budeš litovat ty, ty dále. Nemůžeš toko fráterníka tady mít věčně, my si na něj počkáme.“

Nehorší na tom bylo, že začínali mít dobrou náladu a osnovali, jak se mu pomstí, násobně tolik co já jim. Tentokrát jsem jim věřil.

Zabouchl jsem z nima a Mia ještě štěkala. Vracel jsem se do baráku. Na zápraží proti mně stál Jenda. Smířený a odevzdaný.

„Pojď, jdeme dovnitř.“

Sedl jsem ke stolu.

„Je to zlé Árone, moc zlé, Bůh mne opatruj, půjdu.“

„Jo, je to zlé, Jendo,“ řekl jemně a odevzdaně.

„Přežil jsem válku a teď to samý. Vrátím se do církve, budou na mně čekat.“

Mlčeli jsme oba, bylo mi jasné, že bych ho zde neudržel a neuhlídal.

„Co kdyby ses nevrátil Jendo.“

Ale já, já nemám kam jít, cerekev, to je můj dům, fyzicky, duševně.“

„Co kdyby ses schoval, třeba v Rabínově hoře, nosil bych ti jídlo.“

„To nemá smysl Árone, proč. Nejsem hrdina. Ale je to můj osud. Bůh to tak chce.“

„Hele osud neosud, když budeš trčet v base, je to osudu jedno.“

„Ne Árone, sbalím se a půjdu, mám auto.“

Bylo тихо a najednou mne napadlo.

„Hele Jendo, pojeděš do Ameriky, pošlu tě za Arzémem.“

„Za židem?“

„Jo je můj přítel, postará se o tebe.“

„Žid?“

Kupodivu jsem myslel, že bude totální odpor, nebyl. Odpověď byl překvapivá.

„Myslíš, že by to bylo možný, i Jezus Christi byl žid.“

„Jistě Jendo.“

Po snídani s rozvahou začali jsme plánovat. Donesl jsem mu hole-ní. Oholil si fousy, což neudělal pěknou řádku let a najednou tu byl jinej člověk, sic s částí tváře neopálenou, oblekl jsem mu svoje šaty.

Stavili jsme se u Sorga, aby obhospodařil zvířectvo. Rozloučil jsem se s Miou.

„Hlídej to tady,“ a drbal jsem ji za ušima.

Dívala se na mne smutně.

„No nemůžu tě vzít sebou.“

Cesta byla dlouhá, vládli jsme ji.

V přístavu jsme prodali auto, aby měl peníze a koupili lístek na první loď, která plula do Španělska a potom dál, do Ameriky.

Stál jsem v přístavu dole na mole a díval se na zaoceánskou loď, kde mezi davem u zábradlí mi znatelně Jenda mával.

Vzpomněl jsem si na Andreje, jak jsem odjížděl, a situace byla obrácená. Jak mu asi tenkrát muselo být, když klečel na molu a volal na mně „Táto.“

Bylo mi smutně. Dal jsem Jendovi na cestu hebrejskou bibli, co mi dal tenkrát Andres, a věřil jsem, že to je pro něj nejlepší vstupenka.

„Mám tam syna Jendo, prosím, postarej se o něj a mám moji ženu.“

To vše jsem mu cestou vyprávěl, jako bych se zpovídal.

Děkoval mi, když jsme se loučili, moc mi děkoval.

„Uvidíme se.“

„Jednou určitě,“ řekl mi a požehnal.

„Všemohoucí a milosrdný Bůh tě opatruj, Árone, jsi dobrý člověk.“

Čekal jsem, až remorkér odtlačí loď na širé moře.

Vracel jsem se zpátky. Cest dlouhá. Konečně jsem stanul před mlejnem. Sorg mne přivítal.

„Tak co?“

„No dobrý, až na to, že si lidi myslí, že jsi mu něco udělal a potom, potom Miu, Miu někdo postřelil včera, a asi chcípne.“ „Sorgu, pojed' se mnou.“

Jeli jsme a já vyběhl do dvora. Moje Zrzka ležela na zápraží, zvedla hlavu. Těžce zplihlá zalepená srst a evidentní rány v břiše, které se snažila lízat.

„Ty svině. Zavoláme doktora.“

„Ne Árone nemá to cenu a ty to víš.“

Nechtěně jsem přikývl.

„Hele nechám tě s ní.“ opět jsem přikývl. Sorg odešel Hladil jsem vlčici, donesl jsem vodu a jednoduchý žrádlo, desinfekci a omýval ji a chladil vodou. Snažila se mi položit hlavu na ruce. Byl už večer a já plakal nad nejvěrnějším tvorem.

„Channach, Channach pomoz mi moje duše.“

A tu slyšel jsem hlas Channach.

„Channach, kde jsi, nevidím tě.“

„Nevidíš Árone, slyšíš,“

„Mia.“ Plakal jsem.

„Já vím, Árone, ale já nemám moc, abych ji uzdravila. Árone vem ji, přines před rabbiho bránu.“

„Channach, Channach.“

Už se mi neozvala. A nad ránem, vzal jsem vůz koně a na slámě vezl Miu ke Rabínově skále, abych splnil, co mi řekla Channach. Kus jsem ji nesl a položil před vrata. Nic se nedělo a já přemýšlel co s ní dál.

„Já, já ji pohřbím k Aha na normální hřbitov, ale musím to udělat tajně v noci, vykopat a pohřbít. Už jsem se chtěl zvednout, protože Mía sotva vnímala, dal jsem jí vodu a žrádlo, kterého se nedotkla.“

A nad ránem jsem najednou slyšel, poděl skály rachot. Poodešel jsem a viděl čumáky, čtyři vlci se na mně nedůvěřivě dívali. Pochoopil jsem, poodešel jsem patnáct metrů. Šli k ní, kňučeli a olizovali, sežrali jí žrádlo.

Díval jsem se, jak si je prohlíží a seč mohla, taky je olízla. Plakal jsem dojetím. Po půl hodině vlci zavili a ztratili se.

Šel jsem k ní, pohladil a věděl jsem, že umírá. Vzal jsem její zrzavou hlavu do náručí a cítil její teplo. Párkrát sebou jemně škubla a jazyk jí bezvládně visel s pusy. Zabalil jsem ji do prostěradla a donesl zpátky na vůz. Bylo mi divném, tentokrát ani koně neznervózňeli. Jel jsem zpátky přes Vagašu a stavil na hřbitově a položil na máry, na kterých kdysi dávno ležela Řeš i já.

Jel jsem domů, abych se v noci vrátil. To jsem udělal. Věděl jsem, že se o tom nemohu nikomu zmínit.

Byla normální noc a já začal kopat. Nepůjdu do velké hloubky, řekla jsem si. To se stalo, po jeden a půl metrech jsem stál nad vykonanou prací a díval se nahoru na hvězdy. Tu jsem uviděl postavu a lekl jsem se.

„Kdo jsi?“

„Já jsem ten, který byl a bude, Árone.“

„Ty, Ty jsi mladý rabín z církve, můj nenáviděný otec.“

„Ano jsem.“ Dodal jsem si odvahy.

„Ty jsi můj otec?“

Neodpověděl mi a po chvílce řekl klidně:

„Ty jsi to řekl.“

„Co tady děláš?“

„Pomůžu ti,“ a podal zabalenou Miu. Položil jsem ji a vylezl.

Díval se se mnou dolů. Vzal jsem lopatu a zahazoval. Pomohl mi. Skoro bylo hotovo, když mi řekl:

„Vem Árone Hyacintův talár a pověš ho zítra v noci vedle vrat do Rabínovy hory.“

Než jsem se mohl zeptat, co a jak najednou byl pryč a já unavený prací jsem jej nepronásledoval. Jel jsem na statek. Ve vesnici Halže jsem nikoho nepotkal, dojel jsem domů. Bylo smutně,

Jako bych ztratil člověka, nikdo mne nevítal, byl jsem sám.

Přišel jsem domů. Smutno. Vzpomínal jsem na loučení z Hyacintem. Přemlouval mne, abych jel s ním. Jiný svět, automobily, bary, technický pokrok. Svět byl opravdu jiný, svět výletní, na prohlížení, přebarvený svět. Nebyl můj. Kdo ví, jestli lepší nebo horší, možná, že byl lepší a já si to nedovedl ve své pyšnosti připustit.

Teskno. Channach, moje Channach, jsem sám, prosím přijdi ke mně. Toužil jsem po ženě, po ženském principu, po Sáře, vzpomínal jsem na doteky na její pas, na oči, vůni a co žena ve své přirozenosti má. Channach, Channach, ty jediná, jsi tu se mnou, věděl jsem to, volal jsem. Neozývala se. Nakonec jsem se sebral a donesl sochu bohyně do kuchyně, postavil ji před stěnu s namalovanými obrazy, sundal jsem a srovnal vojenskej kabát.

Všiml jsem si, že mi na ní něco nesedí. Byla to páska, červená páska na rukávu, na prázdném rukávu co nosily revolucionáři

vozičkáři a odznak, spíš rád ve tvaru rudé hvězdy. Bylo mi jasné, že se pomstili, chudák Mia. Povedlo se jim to, zasáhli mne víc, než když by mně poranili střelou.

Překrásná Venuše, dokonalá obnažená do půl těla se skvěla před malbami. Chtěl bych, aby obživla.

„Sáro, Réš, kde jste.“

Zabolelo mne, že mám daleko za mořem syna a syna a..., krájela se moje pyšnost. Proč jsem nejel s Hyacintem. Proč, bál jsem se.

Prosil jsem jej, aby se mi postaralo ně. Znal můj příběh. Cestou jsem mu ho podrobně vyprávěl, poslouchal pozorně, věděl jsem, že udělá všechno, citlivě, že bude pozdravovat a dá najevo, jak je mám moc rád. Přiložil jsem, i bohyni bylo teplo. Mia mne chyběla. Furt jsem ji viděl na jejím místěčku před kamna.

Řekl jsem si, že ráno pomalu vyrazím k Rabínově skále, a pověším talár a čepici podle přání mladého rabína. Nechápal jsem důvod. Přemýšlel jsem, jak jej na skále připevním. Rozhodl jsem se, že je pověším na vnitřní stranu brány. Vezmu pár hřebíků a vేశák. Napadlo mne, že, že vezmu staré uzené kosti a hovězí harfy na polívku a donesu je svým známým.

A ráno, hodně brzy vyrazil jsem přes Vagašu a došel k vratům na Rabínově hoře. Vzal jsem klíč od Nebeského království a odemkl. Zámek trochu zrezl, šlo to. Objevil se vytesaný nápis. Na vnitřní stranu jsem zatloukl dva hřebíky, na jedno jsem pověsil ramínko s dlouhým černým talárem, co u mne zanechal Jenda a na druhém kněžský klobouk. Zavřel jsem.

Předtím jsem poslouchal skálu, jestli v ní netluče srdce. Byla němá, netečně chladná vlhká, ucho jsem měl od ní ledově studené. Zavřel jsem.

Šel jsem kolem, kde mne vodívala Mia na planinu, a usedl na pařez, který byl vlhký. Vysypal jsem z pytle kosti opodál a pískl. Nic se nedělo. Chvilí jsem si odpočinul. Měl jsem dojem, že vlci jsou

blízko, zvedl jsem nos, jak to dělávala Mia čenichem, a věřil jsem. Skutečně jsem je cítil.

Jo, po chvíli jeden vyběhl a ukořistil kost a zmizel v houští, posléze druhý a nakonec třetí. Mladá vlčice se dvěma štěňaty. Prohlížela si mně. Poznal jsem ji. Lízala zraněnou Miu. V zubech měla další štěně, zaschlé v krvi. Položila štěně vedle masa. Všiml jsem si, jak na zadní noze mělo hnis, uválené zplihlé. Měli hlad i ona pustila štěně a vrčela na mne, ukazovala zuby. Nespustila ze mne oči.

Už skoro neměli co žrát, ostatní odběhli i štěňata a ona tam zůstala sama s nemocným štěnětem. Vrčela.

„Tak co?“ vstal jsem a šel k nim.

Říkal jsem si, no tak mne kousne, ale třeba bych mohl štěněti pomoc. Připravila se k útoku. Vystartovala, očichala mne a vrátila se zpátky.

„Neboj, ty blbko pomůžu ti.“

Šel jsem ke štěněti. Díval jsem se na něj, rány chtěly vyčistit a vydesinfikovat. Viděl jsem v jeho očích stesk, bolest. Vztáhl jsem ruku ke štěněti. Čichala ke mně a možná že cítila Miu. Byl to rozhodující okamžik.

Šáhl jsem na štěně, vzal ho a položil na plachetku.

„Vrátím ti ho.“

Zabalil jsem ho do plachetky a vstal a dal se na odchod. Stála, ani se nehnula, zaštěkala. Připomnělo i jako já jsem stal pod obrovskou zaoceánskou lodí a loučil se. Spěchal jsem domů.

Znovu jsem měl pro co žít, bylo to moje dítě, mohl jsem teď a tady splatit něco Mie.

Vyčistil jsem rány a nasypal tetracyklinový prášek, udělal pelech, očistil kožich. Bolelo ho to a bylo mu smutno, sténal, vyl. Dal mlíko s chlebem. Trochu sežralo, nic moc. Spalo, a když nespalo, kňučelo, volalo mámu. Celou noc jsem nespal.

Procedury se opakovaly, čistil jsem, ošetřoval. Po třech dnech se postavilo na nohy, pravda na tři, po chvíli se zvedlo ještě jedou, potom zas lehlo a spalo. Byl to pes a já se rozhodl, že mu budu říkat Vigo.

V sobotu ke mně přišel dělník od mlynářů, že by bylo dobré, kdybych zítra přišel na mši. Divil jsem se, vždyť Hyacint tady není a já věděl jako jeden z mála proč.

Slíbil jsem Sorgovi, že přijdu.

Vyrazil jsem jako každé nedělní dopoledne. Zvonice, moje zvonice, Áronův zvon zval a mši. Kostel byl plný, jak se slušelo před velikonoce. Stoupl jsem si do lavice. V kostele se modlili, kněz nikde.

Bývalý starosta pokynem ruky dal znamení, aby přestali.

„Chtěl bych vám oznámit, že mše se budou konat jednou za čtrnáct dní a kněz sem bude dojíždět.“

„Kde je Hyacint?“

„Nevím,“ řekl starosta. Slyšel jsem, jak v davu šumí, utekl, nebo zmizel. Škraňa, který sebou přivedl tlupu vozíčkářů, zahalekal.

„Houby zmizel, támhle u Árona, u Árona na statku byl naposled, viděl, viděli jsme ho tam.“

„To je pravda, byl u mě a řekněte, co jste tam dělali vy.“

„Přišli jsme si pro něj na výslech, aby řekl, jak vás všechny oblbuje s klíčem od nebeského království.“

„Vloupali jste se ke mně jako zloději a hovno jste si odnesli. Ano byl tam, chtěl klíč od brány na Rabínově skále. Nevím proč, já jsem jej neměl.“

„Bodejt by si ho mněl když je tady,“ a Čahoun vytáhl klíč.

„My jsme si ho vzali, aby neoblboval lidi.“

„Vy jste ho ukradli.“

„V zájmu revoluce!“ vykřikl kozíčkář.

„Revolucí naseru za týden kýbl,“ ozvalo se z davu.

„Co jsi s ním udělal ty...ty dále Hyrschi. Ty jsi ho zabil. Podíval jsem se na něj a chtěl jsem po něm vystartovat.“

Sousedí mne zastavili. Vykašli se na něho Hyrschi, mají zbraně. Potom mě byla dána myšlenka.

„Já, já jsem jej naposledy viděl živého a zdravého odcházet snad k Rabínově skále.“

„Pojďte, Pojďte se podívat, asi se schovává,“ vybídlí kozíčkáři.

Celý dav reptající souhlasil. Cestou mne zatahala za rukáv malá holčička a povídá:

„Strejdo, ty jsi opravdu *luciper*?“

Blížili jsme se k bráně. Cítil jsem napětí v davu. Křídla vrat se pomalu otvíraly. Na jedné polovině visel dlouhý kněžský talár a kněžská čepice. Každý slabikoval nápis vytesaný ve skále. Vypadalo to, že si Hyacint odložil talár a prošel skálou.

Všichni se křížovali a začali se modlit. Kdosi zvedl předmět. Byla to kost.

„Hele kosti.“

Zděšení vrcholilo. Přišel jsem k němu.

„Čuchni si, ty vole.“

Udělal to. „Jsou to uzený kosti Árone.“

„Jo jsou to kosti z prasete, nosí si je dřevorubci na svačinu.“

Bylo ticho. Ozvalo se vlčí zavytí. Všichni ztuhli.

„Zavřete vrata?“ Znělo hromadně z davu, „zavřete tu prokletou skálu.“

Zavřeli to, talár si nechtěl nikdo vzít. Nechali ho tam a každý spěchal, aby byl co od Rabínovy skály co nejdále. Vzpomněl jsem si na jinej svět.

Tam „dole“ plný mechaniky obchodů, tak rozdílných, kdy sem přijde a nebude škoda, nesetře fantazii a život po staletí v mýtech a mystice. I já jsem spěchal. Vigo byl sám. Já jsem byl ten, co měl smlouvy s vlky z Rabínovy hory.

Vrátil jsem se domů. Už za vraty jsem slyšel kňučení. Už jsem tady. Štěně mělo obrovskou radost. Po pár dnech se velmi dobře

zotavilo, byla z něho dobře živená koule. Kňučet v noci Vigo nepřestal. Rozhodl jsem se, že jej vezmu zpátky k Rabínově hoře. Nechtěl jsem mu upřít svobodu.

Druhý den ráno jsem zabil dva králíky, které mi donesl Rezek. Já jsem je neměl rád. Ještě nějaký žrádlo a brzo ráno ve čtyři jsem se vydal na cestu. Štěně jsem nesl jako dítě, občas jsem ho pustil a tak jsme dorazili ke skále. Otevřel jsem vrata. Talár tam nebyl. Přemejšlel jsem, kdo ho vzal, typoval jsem na kozíčkáře.

Vystoupal jsem po boční stezce na mýtinu a sedl na mokrý pařez, který snad nikdy nevyschnul. Kousek od sebe jsem pohodil žrádlo. Písknul jsem. Viděl jsem, jak štěně čichá a větrí ve vzduchu.

Zaskoč Vigo, celý noce kňučíš, a když máš tak na to kašleš.“ I já cítil, jsem, že jsou nablízku.

První odvážlivec uzurpal kus kosti a potom, oči, mladá vlčice. Báł jsem se, jestli ho přijme. Vřčela na mně.

Vigo se připojil k dalším dvěma štěňatům. Olízla ho. Nevoněl divočinou. Uvědomil jsem si, že jsem udělal dobře. Vzal jsem jednoho králíka a hodil k vlčici na dva metry. Pozorovala mne, vzala králíka a přitáhla ho ke křoví. Štěňata se dali do žrádla a evidentně Vigo jen postával a občas posbíral pár kousku, byl přežraný. Poodběhl ke mně a za ním pár štěňat. Vlčice vřčela hlavu na předních packách. Nechala Viga, aby se o mně otřel, jako by se loučil a společně s ostatními zmizel. Poslední byla vlčice.

Podívala se na mně a na chvílku se naše oči setkali. Přiběhla ke mně a olízla i ruku. Odběhla za nima. Zůstal jsem na planině sám.

Záviděl jsem jí, tuhle divočinu, tenhle kraj, svobodu. Bylo mi docela zima, napil jsem se samohonky a vydal se zpátky. Podivný splín, podivná krajina, nádherná krajina, divoká krajina v bohem zapadlém koutě, dál od technického shodu. Tráva, strom, pole, i kamení, bodlák, potok i salaše od nejlepšího architekta. A lidé, lidé

zde se nerodili, vyrůstali ze země jako ti bodláci, brambory, vřes či jilm, či ostatní stromy poházené po ouvratích. Prostě jsem cítil, cítil jsem zem, cítil jsem pravé místo, jehož jsem chtěl být součástí, i když jsem se z ní nenarodil.

Zastavil jsem se u potoka a sledoval živou jarní vodu, zelenkavou, cítil jsem z ní její velkou sílu, mocnou, životodárnou sílu, živou vodu. Navštívil jsem i svoji izbu, ve které jsem strávil válku. Dolehlo to na mne.

Kdo ví, jestli nebylo by lepší, kdyby tenkrát Mia mi nezachránila život. Měl jsem docela dobrý pocit, že uzdravené štěně z jejího rodu jsem zachránil, že má svoji volnost, svobodu i když třeba u mne by se nemělo špatně. Usnul jsem.

Zdálo se mi něco o Channach o Sáře, o mladém rabínovi. Probudil jsem se a rázem zapomněl. Zlobil jsem se sám na sebe. Cestou jsem se stavil na hřbitově, abych Mie řekl o Vigovi. Jejich hrob byl normálně upravený jako by v něm leželi lidi. Stavil jsem se u Řeš a na lavičce naproti vzpomínal na Andrese. Bylo mi smutně.

Vyčítal jsem si, že jsem to já, co nahoře zůstal, že si nezasloužím. Dobří, milí lidé a už museli odejít. Kdybych měl klíč, ten opravdový klíč od nebeského království. Přál bych si, aby žili se mnou, tak bych moc jim to přál. Bylo mi smutno a kápły mne slzy, pár slz, upřímných slz nad životem, který jsem cítil jako prasknutí bičem a na zádech šrám, promarněný. Prázdné ráno. Cestou jsem se stavil v cerekvi. Kostel byl otevřený, nikdo nikde.

Stoupl jsem si na svoje místo a sledoval proudy světla. Barevnými skličky mozaiky prosvěcovaly zastaralý vyšisovaný chrám.

Divné ti co vstávali, sedávali a najednou umřeli a já zůstal na světě sám, sám před Bohem a s Bohem.

„Channach, kde jinde než teď, Channach, prosím.

Nic se neozvalo, zvuky občas, prasknutí či ze střechy, normální. Dovolil jsem jít za ikonostas.

Pohládl jsem zastaralý zažloutlý ubrus na stole a ve výklenku jsem uviděl zlatý pohár. Zajímavé, že vozíčkáři jej neukradli nebo někdo jiný, přece jen byli vychováváni v úctě před Bohem.

Pohár byl čistě vymytý. Pomodlil jsem se otčenáš a dal na cestu domů. Bez Vika bylo smutně. Nevěděl jsem, co mám dělat. Byl jsem sám. Zdi statku mne spolkly. Vnímal jsem je jako hradbu před cizím světem, zároveň vězení, zároveň jsem byl jejich součástí.

Musíš mezi lidi Árone, říkal jsem si. Nedařilo se.

Možná druhý nebo třetí den, když jsem měl práce hotový a nemohl jsem spát, vypravil jsem se na Andrejův most. Díval jsem se do vody a chtěl jsem, aby se objevila moje duše, žena, překrásná žena moje Channach. Lezl jsem po konstrukci nahore po čtyřech a dosedl si na ni. Byla studená. Hvězdy se ligovaly v řece.

„Channach Channach, dej mi znamení, vem mne za ruku a já skočím.

Nic, volal jsem. Chtěl jsem ji vydírat, že skočím sám. Ona jistě věděla, že jsem sraab, že to nikdy neudělám. Rozhodl jsem se, že tam budu sedět tak dlouho, až se unavím a třeba usnu a spadnu „sám“. Pud sebezáchovy mi nedovoloval. Chtěl jsem, aby za mne rozhodl někdo jiný, alibistický osud, či moje duše či můj ..., Bůh.

Seděl jsem dvě hodiny křečovitě, ani jsem se nemohl, pohnou a přitom, přitom stačilo málo, malej pohyb, co udělal Andrés.

„Ech Bože proč, proč Andrési, byl jsi silnější než já, sračka.“

Čas se zastavil. A tu jsem pod sebou viděl, že někdo jde. Byl jsem přivyknutej na šero.

Viděl jsem postavu celou v černém jít po mostě. Myslel jsem, že mne nevidí, nezvedla zrak. Zastavila se pode mnou a podívala se prvně do vody a potom, mimochodem ke mně. Bylo zřejmé, že sem nepřišla jen tak, ale cíleně, musela vědět, že tam jsem.

„Árone, Árone Hyrchi,“ a já jsem oněměl. V postavě jsem poznal hlas, který jsem nemohl prvně zařadit. Posléze mi došlo.

Hlas mladého rabína, zřetelný a nezanedbatelný. Znovu se ozvalo:

„Árone, Árone Hyrschi,“ neodpověděl jsem.

Chvilí ticho a potřetí se ozvalo.

„Árone, Árone, ještě uteče ve voda až do moře a nebude jej nikdy přeplňovat, to je tvůj život, pojd', počkám na tebe. Byl jsem očarován hlasem. Pomalu jsem slézal dolu a nepociťoval jsem radost ani smutek. Slezl jsem dolů. Mladý rabín už tam nebyl, jak přišel tak odešel

A po této události život šel, dá, sám a sám, za hradbami svého statku.

Musím mezi lidi, jinak ze samoty zblázním. Uvítal jsem příležitost, že jsem potřeboval spravit šneka na kolečku od pluhu.

Navštívil jsem kováře. Jednoduché stavební s velkým přístřeškem, kde koval koně a dílna s výhní, pár kovadlin a vyleštěné nářadí od věčného používání snad z minulých století pečlivě seřazené a poskládané spíš pověšené na dřevěných nástěnkách, nemohlo patřit jinam. Kovář stácel pruh do hlemýždě. Rád jsem se na jeho práci díval, jak tvaruje rozžhavený kov a máchal kladivem, jako bylo píрко. Sám jsem dobře věděl, jak bylo těžké. Pokyvem hlavy mne pozdravil a díval se, co nesu. Nemusel jsem mu nic říkat.

„Árone za tejdén to budeš mít hotový. Nevadí, nechvátáš?“

„Ne, nechvátám.“

„No teď budu mít míň práce, když se nebudou kovat koně a tahat budou traktory a pásáky.“

„Budou se muset opravovat,“ snažil jsem se mu do dodat důvěry. Utřel si ruce a řekl:

„Pojd', sednem si chvilku.“ Vytáhl cigáro a zapálil si.

„Nechceš.“

„Ne mám svoji věrnou,“ a vytáhl jsem fajfku, která byla vždy v pohotovosti nacpaná, fajfka po Réš, klenot, kterou jsem stále nosil v blízkosti svého srdce. Na cestě nebyl žádný cvrkot.

„A co ty, Árone, jak se máš.“

„No dobře,“ řekl jsem smutně, „jsem sám a máchl fajfkou směrem ke statku.“

„Schází ti baba, že jo.“

„Já nevím, Krusi, někdy jo i ne, už bych nedokázal žít s ženskou natrvalo.“

„Hm,“ víc k tomu neřekl,“

„A co ty?“

„No nic,“ po chvíli se zamyslel, „vlastně bude květná neděle a měl by přijít nový farář, nevím se, jestli tu bude bydlet nebo docházet, přijdi do cerkvi v neděli.“

Byl jsem rád, že jsme téma, co zmizel Hyacint a talár na vratech Rabiho skály, neotevřeli. Neřekl jsem mu, že zmizel.

„Musím jít,“ když pohlídl okem na výheň.

„Jo udělám ti to a v neděli se uvidíme.“

A tak se stalo. Už od rána jsem se zušlechťoval, vyžehlil kalhoty i košili, pravda, zažloutlou čistou, vzal jsem hůlku a klobouk a jako každý sedlák z této vsi jsem se šel sklonit před Bohem. Shodou okolností jsem se znovu potkal s kovářem.

Už zdálky jsem viděl množství lidí, které jistě z části zvedla zvědavost. Stáli pod *schodama* chrámu a koukali nahoru.

V zlato červeném oblečení stál kněz, v ruce silnou knihu a vedle po levé i pravé ruce ministranti, kteří drželi jívky ratolesti kočiček. Panovalo všeobecné nadšení. Jako by s ním přišla nová naděje v této nestabilní době, i sedláci a obyčejní lidé chtěli dát najevo svoji souználost s přicházejícím jarem. Přicházeli jsme blíž než obvykle. Pokropil nás svěcenou vodou i kočičky. Nějak se mu to pokazilo, tak namočil ruku a postříkl lidi vodou. Ti neuhnuli, spíš to v nich vzbouzelo úsměv. Konečně se otočil ke mně a já strnul.

Byl to mladý rabín, Ahaswér, určitě to byl on. Setkali jsme se

s očima. Nemohl nepostřehnout mé zděšení. Měl jsem dojem, že jej ostatní nepoznali. Obrátil jsem se na kováře.

„To je, to je mladý rabín,“ a po chvílce jsem dodal tiše, skoro neslyšně, „Ahaswér. Má Hyacintův talár, ze skály“.

Kovář zakroutil hlavou.

„Ne Árone, jmenuje se Vladimír, Vladimír, vладыka...“

Průvod šel dovnitř a já s ním. Prohlížel jsem si popa, tvář toliko povědomá tvář hraničící s jistotou. Plachý pohled, jakoby se styděl, jemný a zvláštní, dobro z něj rostlo.

Vzpomněl jsem si, že jsem šel z Vagašu a cítil, jak ti lidé zde rostou ze země, měl jsem z něj stejný pocit. Mše skončila a já zůstal. Věřící odešli. Nemohl jsem se smířit s tím, co jsem viděl.

Vladimír vyšel ven a já bych řekl, že měl určitě na sobě sutanu ze dveří ze skály.

„Christus voskres,“ podával mi ruku.

Áron, Áron Hyrsch,“ představil jsem se. Čekal jsem, že se představí.“

„Vladimír, otec Vladimír Šimon Petra.“

„Vy, ty nejsi Vladimír, já jsem tě poznal, jsi Ahaswér, jsi to ty.“

„Árone, pane, vy se pletete, já jsem Vladimír a budu zde sloužit Bohu a vám místo pátera Hyacinta.“

Nechtěl jsem se nechat ukolébat a oblbnout. Kroutil jsem hlavou.

Na Pasqu, velkou noc, prideš, pane Áron? Přijď, prosím.“

Kývl jsem. Opět jsem mu podal ruku. Začalo ve mně bujet podezření a úmysl a myšlenky, jak jej nachytat.

Blížily se velikonoce. Byl jsem zmaten z nového kněze. Nemohl jsem se zbavit podezření, které téměř hraničilo s jistotou, že je mladým rabínem, osobu kterou jsem potkával, podle chůze a gest, že je to Ahaswér. A můj otec.

Při pomýšlení mne zamrazilo. Události od začátku mého života začaly dávat multirozměrný obraz, mozaiku, artefakt ligotající se v čase vibrující. Strípky do sebe zapadaly. Mohl jsem spatřit svoji duši, Channach Nahhu, měl kolem sebe anděla strážného a nechtěl jsem si připustit, že by to mohl být on, Ahaswér prokletý samým Bohem i mnou nenáviděný.

Ahaswér, zároveň hmatatelným důkazem jeho existence. Pozorně jsem poslouchal jeho kázání. On, nevím úmyslně nebo v souvislosti s mou přítomností hovořil o utrpení na křížové cestě na Olivetskou horu. Zřetelně se zastavil a povídá:

„Byl švec, který měl krámek a před krámkem lavičku, na které proseděl hromadu líného času, líný švec a když šel zástup s Kristem kolem, nemohl jej minout. Byl zvědavý na židovského krále.

Voskresenie Tvoje Christe Spase, anhelí pojut na nebesich, i nas na zemli spodobí čistým serdcem Tebe piti i slaviti.

Slava svjattij, jedinošuščnij, životvorjaščej, nerazdilnij Trojici (Otcu i Synu i sv.Duchu),vsehda, nyní i prismo, i vo viki vikov. Amiň.

Christos voskrese iz mertvvych, smertiju smert' poprav, i suščim vo hrobech život darovav.

Da voskresnet Boh, i rastočatsja vrazi jeho, i da bižeat ot lica jeho nenaviďaščiji jeho.

Christos voskrese...

Jako isčezajet dym, da isčeznut:jako tajet vosk ot lica ohňa.

Tato da prohibnut hrišnicy ot lica Božija, a pravednicy da vozveselatsja.

Sej deň jahože sotvori Hospod', vozradujemsja i vozveselimsja v oň.

Christos výkrese iz mertvych smertiju smert' poprav.

Otevřel dveře do chrámu a zpívají:

I suším vo hrobech život darovav.

Mirom Hospodu pomolimsja

Voskresenija deň, prosvitimsja ľudije, „Pascha, Hospodňa Pascha“ ot smerti bo k žizni, i ot zemli k nebesi, christos Boh nas privede, pobidnuju pojaščija.

Christos výkrese iz Mertech

Očistim čuvstvija, i uzrim nepristupnym svitom voskresenija, Christa blistajuščaja, i radujtesa rekušča, jasno da uslyšim, pobidnuju pojušče.

Nebesa ubo dostojno da veseljatsja, zemlja že da radujetsja, da prazdnujet že mir, vidimyj že vesj i nevidimij Christos bo vosta, veselije vičnoje.“

Poklekl.

„Když vojáci pozdvihli k zemi klesajícího Ježíše, odmítl mu i krátký odpočinek před svým domem, udeřil ho a zvolal:

„Vzhůru, jdi rychleji!“

Ježíš na něj upřeně pohleděl a pravil:

„A ty budeš chodit, dokud se nevrátím,“ Ježíš, učitel spravedlnosti, sklání hlavu a mlčí. Tu k němu opět promlouvá Ahaswér.

„Zvedni se a pryč odtud, jdi svou cestou, tady není pro takového, jako jsi ty, místo.“

Učitel spravedlnosti mu řekl:

„Syn člověka jde, jak psáno stojí dle slov prorokových, ty ale zůstaneš a budeš na mne čekat, až já přijdu.“

Odmlčel se a bylo ticho. V jeho výrazu bylo vidět, že to znovu prožívá. Znovu poklekl, sklonil hlavu a já viděl slzy v jeho očích.

„Bože nejmilostivější, smiluj se nade mnou,“ a záhy se opravil, „smiluj se nad námi.“

Vstal a pokračoval v kázání až ke vzkříšení. Během řeči se podíval na mne, jakoby zkoumal, jestli jsem odhalil, co on by nechtěl.

Já jsem byl jist, že je to věčný žid, ale jestli i můj otec to jsem si jist nebyl. Všude nenáviděný, nosící mor a hoře podle pověsti všude, kde se objevil hlad a tady, v této části na hranici severního

Rumunská měl domov. Obrazem sedláků, které měl někdo vykořenit a zároveň být jejich naděje.

Zavrhl jsem otázku proč, proč to všechno. Počkal jsem na konec a zůstal stát v lavici. Církev se vyprázdnila. Čekal jsem na faráře. V ústech jsem měl ještě zbytek, kousíček chleba a kyselkavé červené víno. Košíky z požehnaného jídla byly už odneseny a já, já měl podivně stažený žaludek, jako bych spolkl onen klíč.

„Čekáš na mne?“ ozvalo se za ikonostasem. Hlas za zavřenými dvířky ikonostasu“

„Čekáš na mne?“ Zaznělo znovu.

„Ano,“ řekl jsem zřetelně nahlas.

„Pojď sem a sklon se před Bohem.“

Vešel jsem pravýma dvířkami ikonostasu s opentlenýma krajka-
ma a viděl jsem jej klečícího před oltářem. Stoupl jsem si vedle něj.

„Proč jsi přišel?“ zeptal se mne.

„Mám pochybnosti.“

„Jaké pochybnosti, nevěříš v Boha?“

„Mám pochybnosti, že ty nejsi ty, co jsi, myslím si, že jsi jiný,“
a po chvíli jsem ze sebe vypravil“

„Ahaswer.“

Bylo ticho.

„I kdyby, co by to změnilo na situaci Árone Hyrschi, věříš
v Boha?“

„Ano,“ potom jsem dodal, „ano, ale ty bys mohl svědčit o jeho
existenci.“

„Myslíš, že by mně uvěřili lidé, kdybych jím byl..., myslíš, že
by uvěřili Ahaswérovi, že žije dva tisíce let, že je věčný, než se vrátí
jeho pán a Bůh. Závíděli by mi, že nemůžu zemřít, Árone Hyrschi,
závíděli.“

„Každý se bojí smrti, že jeho já se rozplyne a spojí s jeho duší,
strach s neznáma, z nejistoty, z něčeho, co nemůže ovlivnit,

z absolutna. Tady není nic absolutního a člověk neví co to je, nikdy to nepoznal. Strach.“

„Není absolutní pravda, že já jsem Ahaswer, já jsem Vladimír, a stejný jsem jako Ahaswer, co nedovolil Ježíši Kristu si odpočinout, jako my, my v slzavém údolí světa.“

„Přesto věřím, Árone Hyrschi, že Bůh je nekonečně milosrdný, a pokud by nebyl, nebyl by Bohem ale zrůdou.“

Bylo divné slyšet pochybovačné řeči od kněze. Musel jsem uznat, že nebylo slovo, které by nebylo pravda. Pravda.

„I kdybych byl tím, co si myslíš, že bych byl a znal mnohá tajemství, Árone Hyrschi, k čemu by ti byly? Tvoje duše je nesmrtelná, je na tom podobně,“ a po chvíli dodal „já, my lidé. Jestli jsi byl na bílou sobotu v cerekvi tak víš, co je pravda.“

Symbolický oheň zapálený sluncem a potom světlo, světlo světa, co se nese do potměného chrámu, co se nese do tmy a tmu osvětluje.

Je to myšlenka, dobrá, nejlepší myšlenka, život. Druhý rozměr je, že světlo osvětluje vnitřek chrámu, příbytek lidí a jeho krásu, neboli moc co vybudoval, chrám, třeba Rabínovu horu.“

„Není moje, Rabínova hora, Vladimíre.“

Pousmál se.

„*Vemsi*, že by bylo všechno obráceně, od aleluja chválícího se Boha a zástupy světél by se stahovaly zpátky, zhasínalo by světlo až by bylo jediné Tohu Vanohu a tma se rozprostírala všude kolem.“

A zbylo by světlo, které zaniká v rozžhaveném popelu a slunce, co je paprskem nezažehne. Co bude potom, co bude s myšlenkami, co bude se slávou Boží, bude a my nebudem.

A zbude jen naděje, možná naděje, že jednou vrátí, vrátí se celý proces, od věky věků a, a čekat se bude. Kdo bude čekat a proč.“

„Pochybnosti, i já mám pochybnosti, protože já...“ a nedopověděl, „já jsem jako Ahaswer, toliko zaviděnihodný věky věků, které začínají a potom se vrací zpátky.“

„Jsi Ahaswér Vladimíre, jsi to ty.“

Bylo ticho, něco v lavici zapraskalo.

„Řekni mi pravdu, prosím, je to pravda ano nebo ne? Jsi Ahaswér?“

Bylo ticho, nikdo tu nebyl. Kněz se poklonil k oltáři, podíval se na mne s výrazem hrozného skutku a řekl tiše:

„Ty jsi to řekl,“ a dodal:

„Co chceš slyšet, Árone Hyrschi? Žádná odpověď tě neuspokojí, protože jsi člověk jako já a budeš pochybovat.“

Ano i ne je správná odpověď, a kdyby existovalo slovo, které by obsahovalo oboje, řekl bych ti ho. Změnilo by se něco, kdybych řekl. Co chceš slyšet? Podal bys svědectví.“

„Ano Vladimíre, podal, řekl bych tohle je Ahaswér který je v nemilosti u Boha, znovu se rodí v metamorfóze v Rabínově skále, ten který je živý nemrtvý, viděl Boha na vlastní oči, ten se jej dotkl.“

Vladimír se usmál.

„Myslíš, že by ti uvěřili, Árone Hyrschi? Možná, kdyby se našel tucet lidí, možná jeden byl by to úspěch. Každý z nás chce žít věčně. Ale proč? Proč Árone Hyrschi, dívat se, jak ostatní se rodí a v bolestech umírají, kolik neštěstí, bolesti a málo radosti a štěstí, a ti, co je potkáváš, mají jedno společné; zemřou.“

Musíme umřít a bojíme se. Strach z neznáma z absolutna, všichni musíme umřít, je to spravedlivé nebo to je prokletí, pochybujeme, a máme ubohých pět smyslů.

Co myslíš, Árone Hyrschi?“

„Já, já jsem viděl svoji duši a já ji miluji a chtěl a chci s ní být ve věčnosti, vždycky jí budu obdivovat, vždycky jí budu mít rád. Je krásná, je to moje láska.“

Vladimír se optal.

„Je větší než Bůh?“

„Boha jsem neviděl, nemohl jsem se ho dotknout, nevím, jestli je její šéf nebo ne.“

„A ty, ty zůstaneš, Vladimíre?“

„Ano, Árone Hyrschi, rok a potom půjdu dál.“

„A kam,“ zeptal jsem se. Pokrčil rameny a neodpověděl.

„Spánembohem, Kristus voskres.“

Divný nepříčetný čas byl o velikonocích. Noci byli dlouhé smutné nespavé. Dokonce se mi zdálo, že žiju, aniž bych nad něčím přemýšlel, hospodářské práce jsem dělal automaticky, žil z instinktu. Vůbec stav letargie, jiný stupeň deprese. Byl jsem sám, sám v sobě sám uvnitř sebe.

Sebral jsem se a chtěl jsem dělat smysluplnou práci. Šel jsem na zahradu naroubovat pár stromků. Jabloně a hrušky i třešně jsem rouboval se stoprocentní účinností. Co s týkalo slivoní velkých, bílých i rudých velkých blum, ty se nerady chytali.

Rouboval jsem, co se dalo, na kozí nožku i za kůru, ošetřoval jsem rány včelím sadařským voskem a utahoval lýkovým provazem jako vždy. Měl jsem rád tu vůni stepařského vosku. Byl jsem skoro hotov. Sedl jsem si na lavici, na lavici na které jsem sedával s Innou a díval se do krajiny. Bylo k večeru.

Překrásná divoká krajina Zakarpatí ke mně promlouvala, každý keř, kámen strom v lesích, každý mi něco říkal a, věděl jsem, že mi něco říká a já, já jsem rozuměl, rozuměl jsem rostlinám, keřům co by živým tvorům, cítil jsem vědomí, vědomí rostlin.

Radili mi co dál, vzaly mne mezi sebe a na svých větvích i kořenech rozložili tíhu mé úzkosti, hoř přehoře, smutek tesknotu, touhu a moje city. Chtěli, abych vnímal já je a divily se pořád, že jim rozumím po kouskách.

Tiše jsem je prosil o pomoc, tiše jsem volal Nahhu Channach. Byl jsem si jist, že se mi neozve. Seděl jsem a vedle mne seděl vykastrovaný

život. Začalo drobně pršet a po chvíli zabouřilo. Neschovával jsem se. Akorát jsem sklídl nožíky k roubování do kožené brašny.

Zůstal jsem sedět v dešti. Byl studený a začalo bouřit. Prudké nárazy deště jsem vnímal celým tělem. Nesmyslně jsem vzdoroval poryvům. Pozoroval blesky ozářenou krajinu. Jako bych byl součástí čarovné přírody, bouřky divokého času.

P

Cítil jsem, jak mi voda propršela mantlem na záda, a já se nemohl zvednout. Můj životem. Zbytečně sedět, trucovat proti sobě. Byla zima. Drsně a krásně.

„Nahho Channach, moje duše, kde jsi.“ Zatuhnul jsem.

Žena oděná měsíčním svitem s urousanými vlasy se na kostičkách filmu blížila ke mně.

Zablesklo se. Byla blíž. Chtěl jsem jí jít naproti. Byl jsem přilepený nebo tuze těžký, nemohl jsem se zvednout.

„Nahho Channach, ty?“

„Ano, Áron, Árone Hyrschi, jsem to já.“

„Vem mne sebou Nahho, prosím.“

„Vezmu tě Árone, dočkáš se, vezmu tě. Slíbila jsem.“

„Vem mne hned, škrtni plonkový čas, vždyť vidí, můj vykastrováný život, moje vráscitě, neplodné já. Co mám udělat Nahho, milá Channach, abych šel hned a okamžitě?“

„Jsou věci, které nepochopíš, jsem stále s tebou a nebudeme my dva, ty člověk a já duše, my jsme a budeme jedno, nepocítíš svoje tělo. Budeš jak voda, dvě sklenice vody, které se slejou do jedné, budeme jedna voda. Jako ty roubuješ mladé stromky, já jsem duše, já jsem stromek a ty jsi pupen, který rozkvetne a opadá, já jsem strom, já tvoje duše, ohromná, machvatá, přesahující tvoje myšlení, já jsem, co tě živí časem, já jsem co skrz tebe voním květem, životem.“

Toliko životů je v mém kmeni postupných i současných, Árone Hyrschi, vykvetl jsi tak opadáš. Duše, ohromná a machvatá duše bude a byla dál. Vykvetete v neopakujícím se větvení.

„Nahho, Nahho, Channach, chci být ty.“

Díval jsem se na překrásnou ženu opravdu ve snu obklopující blikajícími blesky a provazy hustého deště. Přisedla si ke mně a já, já ji chtěl alespoň zastínit promoklým pláštěm z celtoviny. Neodmítla. Evidentně jí déšť nevadil. Nevím, dlouho jsme seděli, mluvila se mnou. Byl to podobné jako s rostlinou krajinou, rozuměl jsem jí v podvědomí.

„Zůstaň tu se mnou, prosím.“

„Já jsem stále s tebou, jsme jedno, byli jsme a budeme jedno Árone Hyrschi.“

„Já, já už nemůžu dál,“ a odmlčel jsem se, „já, já jsem tě zklamal vid', jsem hroznej, prostě můj život nerozkvetl, tak jak by měl a kdo ví, jestli vůbec zavoněl. Místo mě měl vyrůst jiný pupen a já bych mu nezacláněl, tolik se bojím, moje duše, moje láska, že mne opustíš, hle podívej se na mne, na moje vrásky a zestárl jsem jako ve zrychleném filmu.“

Podívala se na mne a usmála se.

„Vidím sama sebe.“ Znovu jednou vykveteš, možná sto krát a tisíckrát možná nesčetněkrát, to je věčnost, možná jinde, možná jinak, život, jiném rozměru, v jiném čase. A velký zahradník tě možná naroubuje na pláň a čas se proplete jako liána v housce.

Já duše, od věku do věků budu a ty ve mně.

A nepochopitelné se stane pravdou. Světlo, co přichází do chrámu a osvětluje stěny. Za stěnami je celý svět, nový svět, stejný ba jiný v kruhu každého okamžiku.“

A já a Nahha Channach jsme chvíli mlčky seděli hlavičky na zahradě. Byl jsem šťastný, smutný. Díval jsem se na ni.

Krásná, krásná *moja duša*. Vlasy spletené do umně zapleteného copu. Podivný pohled pro zúčastněného postaršího muže a mladá žena skoro ještě děvče. Něco tu nehrálo, nebylo to přirozené, přesto, přesto, byla *moja duša*.

„Nahho, Channach, budeme pořád spolu, celé věky se na tebe budu dívat a je mi líto, že jsem starý.“

Zvedla prst.

„Zapomněl jsi i já jsem byla stará i já tě vidím jako muže mladého a přece my, my nebudeme jeden já a druhý ty, my budeme jedna duše, jeden artefakt,“ pak dodala, „pochopíš, jedny „oči, jeden smysl ve věčnosti.“

„Já vím, že nepochopím, možná a nechci se rouhat, možná by bylo pro mne lepší, že kdybych, kdybych zůstal tahle a tady navěky.“

„Hm navěky,“ jako by chtěla něco říct, ale cosi jí bránilo, že bych pojem, slovo nepochopil.

Neexistovalo podivné, nebylo k čemu přirovnat. Místo slov vstala a sedla si na mne rozkročmo na klín a celého mne objala, rozpustila si vlasy. Chránila mne před celým světem. Ocitli jsme se jinde.

Ponořil jsem se do jejích vlasů do celého života.

„Řekni mi, Árone Hyrschi, co vidíš?“

A skutečně viděl jsem proti tmě a kolem mne jak pluje řada artefaktů v mnoha podobách, připravených na rozzipování, stlačených do jednorozměrného rozměru. Byly připraveny vůlí tvořit či spojovat se, viděl jsem i spousty životů, příběhů jako bych je prožil já sám a v divném pocitu. Překvapilo mě, že tyto nepopsatelné neskutečné artefakty nerozlišovaly život a neživot.

Vedle nespočetný byl i čas, který tvořil pouze jediný artefakt z mnohých. Viděl jsem kolem sebe nebe popsané písmem v útržcích červeným písmem, které jsem nemohl přečíst. Bylo to písmo podobné symbolům, co jsem znal, spíš psací písmo.

Popsaná celá obloha, celé nebe a nápisy slova v 3D lítali kolem mne, názvy třeba měst, předmětů i citů. Lišili se od artefaktů.

Neskutečné barevné, viděl jsem i divné tvory podobné rybám a chobotnicím, viděl jsem zvuky, ale neslyšel jsem, ticho a ticho jako jediná z důležitých krabiček artefaktu.

Viděl jsem vpravo dole stíny lidí, snad lidské bytosti. O něčem se dohadovaly a snažili se na mne šáhnout, v pohybu utíkajícím mimo obzor. Viděl jsem, obrazy a citění na povrchu očí a za očima nic, žádné tělo.

A viděl jsem i planetu, obrovskou planetu nedozírnou s povrchem podivné moře, pevným povrchem a na něm stál člověk a díval se na mne. Pro mne překvapení, že jsem viděl člověka.

Nemohl jsem se ho zeptat, co tam dělá. Měl jsem pocit, že jsem to já, ale proč. Minul jsem jej za letu. Podivný pohled a živý člověk v paradigmatickém světě, sám. Byl pouze membrána fiktivními průhledná, přesto se člověk díval na mne ne skrze mne.

Jeho výraz se nedalo popsat, smutek, osamění nebo věčnost, rozhodně to nebylo štěstí. Viděl a cítil jsem rozdíl, dilema. Celá ohromná planeta mu byla cizí, bez vlastnického práva. Z něj nebylo cítit.

Já se chtěl zastavit, v pohybu obrazy utíkaly a pluly jako na povrchu obrovské mýdlové bubliny z leva nahoře doprava dolů, dál písmo a artefakty v mnohorozměrech i jednorozměrech *vinny* udávaly univerzální hodnotu. Nerozuměl jsem, ani se nesnažil pochopit.

Bál jsem se, že i námi upřednostňované hodnoty, láska, je pouhý střípek z nespočetných artefaktů rovné úrovně jako artefakty z mého hlediska nevýznamné. Chvilí mne napadlo:

A co Bůh? A zároveň mne pojal strach, snad Bůh nebude jedním s tím rovnocenných artefaktů naroveň.

A pocítil jsem obyčejný opravdu obyčejný lidský strach, beznaděj, samotu. Mohl bych jeho neexistenci skousnout. Ne, to ne.

Běh a události jsem nemohl ovlivnit.

A co Bůh? Otázku jsem si pamatovat.

A duše já, duše, já kumulovaný Nahhou Channach, já pouhý střípek z rovnocenných artefaktů. Porovnání z lidského hlediska ztrácelo smysl.

Najednou viděl jsem kmeny a začal cítit tělo, no nebyly to kmeny, proudy vlasu, do kterých jsem byl zabořen a já začal opět cítit svět jeho vůni a teplo, teplo Nahhy Channach, která se pomalinku beze slova se ode mne odkláněla a dívala se mi do očí.

Nemusela nic říkat, jako by to už dávno udělala tím, že mne objala.

„Nahho Channach,“ chtěl bych být s tebou už pořád, Nahho Channach, *moja duša machvatá*. Nejsem blázen.“

„Já jsem Nahho Channach já jsem myslel, že spolu projdeme Rabínovou horou nebo snad do Rabínovy hory.“

Viděl jsem lehké pousmáný, letmý sotva znatelný úsměv slyšel jsem zpěv ptáku a cítil její vlasy.

„Árone, Árone, můj Árone, moje všechno.“

Podívala se na mne a já se nemohl ubránit jí samotné, jak jsem byl pyšný na její slova, na slova mé duše.

„Árone před chvílí si byl, uvnitř Rabínovy hory.“

Zarazil jsem se.

„Tak, tak to tam vypadá, když projdeš tou bránou, jako, jako cigání.“

„Ano, vypadá, víš, co jsem ti říkala, že jsou věci, které nejsou ze světa, a nemáš to k ničemu přirovnat, nemůžeš. To co jsi cítil, byla jen tečna, letmý dotek, nepatrná vize, cítil si a viděl nepatrně z nepatrná a další bude, když překročíš svoje já a vejdeš do skály.“

„Ty mne neopustíš, vid Nahho Channach.“

„Ne neopustím a budeme jedno, jako bychom mohli být třeba tři. A není kategorie, bylo a bude, je, ani věčnost, není tak jak je.“

„Půjdeme spolu?“

„Ano, Árone půjdeme spolu.“

„Ty jsi už tam byla?“

Neodpověděla mi.

„Nepochopil jsi mne, Árone. Dřív než byl jsi a byla já, jako v podobě artefaktu.“

„Půjdem Channach Naho, moje duše, půjdem prosím.“

„Chceš, Árone, chceš jít, není tu něco, co bys měl ještě teď a tady udělat či vyřídit?“

Vzal jsem ji za ruku. Sedla si vedle mne a podívala do očí. Viděl jsem její oči, nebylo přítomí, den, jejíma očima jsem se díval na sebe.

Nahlodala mne.

„Měl bych,“ řekl jsem polohlasem, „měl bych těm, kterým jsem ublížil, měl bych je poprosit o odpuštění, je to důležité?“

„Možná ano, je tvoje volba, Árone, tvoje liská volba. Až otevřeme a zavřeme bránu u Rabínovy hory, už zpátky nelze, tvůj svět se navěky zapečetí a i kdybys se chtěl vrátit, už bude pouze podobný, paralelní či jiný. Jak se říká, nevstoupíš do stejné řeky dvakrát.“

Byl jsem na rozpacích a na vážkách.

„Jak se rozhodneš, můj Árone?

Zastyděl jsem se. Padlo na mně ono zviklání a dolehly na mne události, vzpomínky, komu jsem kdy ublížil a bylo mi z toho smutně.

Podíval jsem se na Nahhu Channach. Bylo na mně vidět rozčarování z lidství. Víím, že četla moje myšlenky.

„Já Nahho, potřeboval bych mnoho času, měl bych toho toliko učinit abych...“

Přerušila mne.

„Já víím, Árone.“

Byl jsem na rozpacích.

„Co mám dělat, Nahho, Channach *moja duša*, co mám dělat?“

„Já Árone, já nemám tvoje já, jako ty, věz, co se zapečetí, už se neotevře, třeba bys to neunesl. Tvoje tělo může zůstat na lavičce, ale já a ty, *uno, uno* já duše machvatá půjdeme, projdeme Rabínovou horou. Máš hrstku svobodné vůle, je na tobě svobodná volba.“

Posmutněl jsem. Bylo dlouhé ticho, to ticho s velkým t a moje duše se mně dotýkala a hrála.

„Nezasloužím si Nahho Channach, snad nejsem a nebyl jsem úplně špatný člověk.“

Prál jsem si kladnou odpověď, byl jsem přesvědčen, že ji musím dostat. Nemusel. Nahha mne pohládila po tváři a objala.

A slyšel jsem její hlas, který zaplnil celý prostor, celý oblouk plný hvězd.

„Já jsem tvůj přímluvce pravda a svědectví.“ „Já tě budu vždycky obhajovat jako Paraklaitos, obhájce a upřednostňovat tvoje dobré skutky.

Já tě neopustí a budeme jedno, já ti dám *uno*, neboť dohromady jedno jest. Jeden jsme, *uno*.“

„Ach Nahho, je toliko věcí a skutků, co bych vzal zpátky. Kéž by mi ti, kterým jsem ublížil, odpustili.“

Vzpomněl jsem si na Andreje klečícího před velkou zaoceánskou horou a já, já jsem byl pyšně na ní a neudělal jsem ani gesto, Vzpomněl jsem si na Sárú a malou a na svého syna, kletého jsem pozoroval zdálky, co neví..., a i kdyby věděl, že jsem tady, že existuji, Bože, kdo ví, že existuji. Přál bych jim štěstí, obyčejné a nejcennější štěstí, aby žili a prožili. Nahha se mi dívala do očí. Viděl jsem její duhovku jako mandalu co nevytvořil člověk, viděl jsem, že ona je *duše machvatá*, pravda. |

„Co mám dělat Nahho, co mám dělat?“

„Jsem ubohý kus masa a kostí do kterého je vetkán život, zachycen do podivných sítí času.“

Ticho. A Channach povídá“

„Život je květ dávající radost a užitek projev. Jsou artefakty, které nejsou z tvého světa, v tento čas a nelze je k ničemu přirovnat.“

„A ty, ty Nahho, ty už jsi byla ...?“ Víím, že jsem jí otázku už jednou položil, možná, že jsem se jí chtěl nachytat. Usmála se a já se zastyděl.

„Ach Árone, dřív než vznikl svět já i ty jsi ve mně byl a budeš, akorát že tvůj květ vykvetl. To neznamená, že ještě nevykvete, až bude mít !příležitost!. Svět a tvoje já se zapečetí navěky.“

„Bojím se Nahho Channach, bojím, bojím se znovu narodit do jináče podobného, bojím se, že bych prožil život mnohem horší, nebo život těch, kterým jsem ublížil.“

Opět ticho. Noční stíny ligotaly a nebylo mi zima. Čekal jsem, že mne utěší, vždyť nakonec budeme bez mého já, ano bez mého já. Chvilku překrásná duše mlčela a povídá:

„Já tvoje Nahha, Channach, duše *machvatá*.

Budu s tebou, no nevím, jestli mne ještě uzříš. Doprovázet tě budu, pokud vykveteš. Ty jsi můj projev, moje zrcadlení, já, já budu tvůj přímluvce.

Nebude my ani já neboť dříve než si se narodil, bylo, bylo, není nic nového starého. Je jen sem, opravdový sen.

A nenavrátiš se do světa a nebudeš soutěžit o něj, neboť se o něj nesoutěží.“

„Já, já Nahho, já bych chtěl, přál bych si, abych až projdu Rabinovou horou a bych mohl být se svými „blízkými““

Nahha se na mne dívala a usmála se. Bylo jí jasné, že se z ní a ze sebe snažím, vydoloval ždibek tajemství.

Opět jsem naznal pocit, že než něco řeknu, ona to ví, dřív, moje duše a asi taky by to mělo být.

„Árone. Ano,“ řekla překvapivě bez pochybností, „nedovedeš si představit; nekonečné milosrdenství, dalo by se přiblížit, i když jsou to lidská slova, nejde jima vyjádřit. Pocity, smysly, láska, to vše víc než dotyk, Árone Hyrschi. Ty máš milost, abych ti mohla naznačit; ještě zrcadlit život a jsou i jiní, kteří, až vstoupí přes horizont, až projdou podle tebe Rabinovou horou.“

„A co Ahaswer Nahho, ten čeká, že se mu vrátí milosrdenství.“

Neodpověděla. Zdálo se mi, že nechce odpovédět.

„Árone, půjdu nebo půjdeme?“

„Zůstaň tu se mnou, Nahho.“

„Já budu stále s tebou Árone jsme jedno a nikdy tě neopustím.“ Byla trpělivá neusátým opakováním skutečnosti. Uvědomil jsem si, že ne ona je mou součástí, ale já, já jsem součástí její a možná malou, možná zanedbatelnou. Moje já se zmenšovalo. Stále víc jsem

pociťoval přesah Nahhy Channach, přesah své milované duše, která mne objímala a chránila, obalovala plodovou vodou vůní jádra.

„Pojď, půjdeme domů, Nahho.“

Zvedla se jak baletka lehce a prošli jsme stodolou. Byla noc jako ve dne, básník měsíc svítil jako slunce. Čisto, sterilně jako když napadne sníh a třpytí se.

„Tvoje rozhodnutí“ a po chvilce dodala, „tvoje svobodné rozhodnutí? Jak si se rozhodl, Árone Hyrschi? Jestli chceš, půjdem Rabínovou horou, jestli ne, uslyšíš či uzříš pouze její varhany. I ty co vymykají se tvým představám.“

Nerozuměl jsem. Pochopil jsem první část věty.

„Já Nahho, já jsem srab, chvěl, chtěl bych se dát doporučku, něco napravit, jsem bláhový, vid', marnost.“

Podíval jsem se na ní. Moje odpověď ji nepřekvapila. Věděla ji předem. Pousmála se sotva znatelně a v nepatrném letmém úsměvu jsem slyšel její odpověď.

„Zůstanu s tebou. Už mne neuslyšíš nebo neuvidíš. Až přijde čas, kdy...“

„Co mám dělat Nahho. Báł jsem se, že mne opustíš.“

„Já jsem tvoji součástí, ty jsi moje část.“

Já jsem věčná a ty jsi můj květ, květ z mnoha, který načas rozkvetl na keři či stromě, který se jmenuje život.“

Bylo ticho.

Slova zněla jako evangelium. Pochopil jsem, bylo to obráceně. Vždycky jsem si myslel, že moje Já je hlavní a přednostní. Pochopil jsem, že je to naprosto naopak, že já jsem nepatrný, třebaže existující květ, ne pouze jediný, jeden z mnoha, což jsem si nechtěl ve své pýše nikdy připustit.

Moje duše, duše *machvatá* a krásná, obrovská a bohatá, že moje já je nepatrná součást jejího stínu.

Jak jsem se zamyslel, zdálky byl slyšet její hlas.

„Já jsem tvoje duše a ty jsi můj květ, který neopustím, neboť jsem součástí, kvete skrze mne, já mu dám živiny, čas i vůni a obdiv.“

Záhy jsem pozoroval její stín, co procházel s mými přáními zavřenou brankou. Viděl jsem se vedle velkých vrat na Rabínově hoře, malinko vedle. Zmizela jako mlha nad rybníkem a já, já jsem zůstal sám se svoji bohyní ve vojenském kabátě.

Zatočila se mi hlava a já zavrával, ztratil jsem rovnováhu jako bych byl namol opilý. Sotva jsem se doplazel do postele a usnul. Ráno jsem marně vzpomínal a nebyl jsem si jistý, co bylo sen a co realita. Pomodlil jsem se za další den a tiše jsem pozdravil universum kolem.

„Nahho, Channach.“

Pocítil jsem strach o svůj život, o čas, proto, abych stačil, co bych měl udělat. Vzpomněl jsem si na její slova, když jsem se svěřoval se svými přáními.

Já, já jsem chtěl postavit chrám, obrovský chrám Bohu. Na kopci, nad městem, chrám ze skla a světla a mramoru. Nahha, Channach mi odpověděla.

Chrámy už stojí, Árone, postav chrám ze slov, bude ještě větší než pozemský. I přijde doba, kdy ho ukážeš lidem,“ a odmlčela se, „snad jeho varhany.“

Nikdy jsem na její slova nezapomněl.

„Ano pojedu do Ameriky, abych se omluvil, abych zametl před svým prahem, poprosil o odpuštění.“

Prosil jsem, abych se mohl vrátit sem na pro mnohé zapomenuté a bezcenné místo. Přesto mnou milované, Rabínovu horu, můj magnet a můj jednoduchý statek.

Jsem blázen nebo co? Rabiho skála, střed a střecha světa, chtěl bych se vrátit zpátky.

Loučil jsem se se starým životem, že všemi věcmi kolem sebe, měl jsem tušení, že to bude jinak.

Nepotřeboval jsem nic.

Dvě cesty, zůstat nebo odjet z nejistým koncem. Obojí mělo řešení. Rád bych zůstal, ale výčitky by mne dohonily každý den a postrádalo by to smysl, proč jsem neodešel s Nahhou Channach Rabínovou horou. Na opačné straně, nevím, co mne za oceánem čeká. Vzdychl jsem si, zdali pak se vůbec vrátím.

Úpěnlivě jsem se držel života a bál strašně sem se o něj, bál jako nikdy před tím, bál jsem se zapečetění svého času, bál jsem se o život.

Drápky jsem se zachytával věcí na potápějící se lodi. Snažil jsem se odpoutat a zapomenout. Doháněly mne vzpomínky. Bylo přehršle, kořeněné smutkem, našeptávaly promarněný život, neudržitelná živá voda v dlaních kostlivce.

Byl jsem jiný, lehký a připadal si starý. Následoval úklid v následujících dnech. Upekl jsem si na cestu chleba, relikvii abych nezapomněl, co jsem a odkud jsem. Věděl jsem, že mne Nahha Channach neopustila i že ji nespátřím a neuslyším, nebudu se ji moci dotknout v podobě jako dosud... až jednou... snad v myšlenkách. Přesto jsem s ní mluvil, jako by se mnou byla stále, sám jsem si odpovídal a záhy jsem si uvědomil, jak malicherné otázky to jsou.

Má Nahha Channach, duše obrovská *machvatá* nekonečná a věčná a já nepatrná součást, květ, nekonečně milosrdná a milující, můj přímluvce, můj *Přímluvce*, moje všechno, můj život.

Vím, že ji nepochopím.

Paradigma o Božím království už jsem bral jako fakta a nepátral jsem ve svých myšlenkách. Chtěl jsem napravit, čím jsem svou pýchou ublížil. Bál jsem se, že to nestihnu, že se mi život a svět zapečetí v nestřeženém okamžiku dříve, než alespoň něco napravím.

Prosil jsem Přímluvce, abych se znovu nenarodil, abych jako pokání nemusel prožít životy, kterým jsem ublížil.

Cítil jsem podivnou spravedlnost, která ležela mimo mne. Jiný svět, nebo duše. A kdo ví, jestli neexistuje pouze jedna.

„Pojedu.“

Slovo jako mantra se mi opakovalo v mysli a drtilo ostatní pochybnosti.

Měla přijít Tamara z krámu, která se vrátila z Ameriky domů. Pořád jsme byli ti nejlepší přátelé. Bydlela sama, měli jsme rádi svůj prostor a klid a já nemusel vnucovat jí své filosofování, objektivně řečeno, musel být až otravné, moje sebestřední.

Žili jsme, v sobotu a v neděli chodili do cerkvi a lidi v Halži si už zvykli. Občas mi pohlídala, dobytek jsem neměl, pár slepic, co jsem nahospodařil, to jsem prodal a rozdál, nešlo mi o peníze, aby pole nezůstávaly ladem.

Obrátil jsem se na Sorga.

„Spolehni se, Árone. Víš, že Arzén je těžce nemocný a má jedno přání vrátit se sem zpátky, Tamara dostala dopis,“ dodal na vysvětlenou, „dovez ho.“

„Jo, já se na ně podívám, hned přijedu, mají svoje životy a vztahy, a třebaže mne už nepoznají a možná i zapomněli.“

Zabolelo mne u srdce.

„Ne, ne Árone, když už jedeš, neboj se, uvidíš, budou rádi, mají tě rádi, Árone.“

Polkl jsem naprázdno. Pocítil jsem, jak mi Sorgova těžká mlynářská ruka objala ramena. Nastal čas odjezdu. Peněz jsem měl dost a dost.

Pocit jako kdybych vlezl do mechanického světa, automobilů, poutače, samá technika, hudba, válka byla zapomenuta i toliko utrpení, žití lehoučké pápěřivé, bezstarostné, nikoho nic se netýkalo, anonymní. Připadalo mi, že mi čouhá sláma z bot.

A snad abych zapadl a nevybočoval, došel jsem k holiči a koupil oblečení a boty, které tlačily. Koupil jsem si vestu a hodinky na řetízku, ale necítil jsem se v novém dobře, utažený a sešňěrovaný, nepřírozený a naškrobený. Dorazil do přístavu Terst jako tenkrát

se Sárrou, Rebekou a kufrem. Čekal jsem dva dni na loď. Prohlížel jsem si obrovské moderní nákladní loď s kontejnery. Měl jsem respekt, k lidem, kteří je vyrobily, zdálo se mi, že jsou to obrovská vesmírná plavidla a připomínali mi Noemovu archu.

Stál jsem před nima a vžíval jsem se do pocitů Andreje klečícího na nábreží a dívajícího se na mně vzhůru k nebi. Uvědomoval jsem si, jak jsem krutý. Vzpomněl jsem si, jak jsme spolu žili, jak jsme plavili koně a seděli na houpací lavici na zápraží, kdy na ní ležel s hlavou na mých kolenou a díval se na hvězdy a já ho přikrýval ovčím kožichem.

Cítil jsem krok mezi zemí a lodí, mezi zemí a mořem jako absolutní a nenávrtný, směrnik na křižovatce žití.

Nastal odjezd. Vedla mne Nahha Channach, *duša moja*, cítil jsem se její anonymní součástí, určitě tu byla se mnou. Nebyl to předělaný torpédoborec s Nikolas. Obrovská obchodní loď z části s cestovní klientelou. Přesto v uších mi znělo Labutí jezero. Loď plná různých národností, odkudsi ze středozemní pokračující do Ameriky.

Krok. Nastoupil jsem. Díval jsem se za vzdalujícím se břehem a myslel na chalupu, zapomenutelný stateček kdesi v zapadlém Zakarpatí, čarokrásný kus země, domov můj a sám pro sebe kladl otázku, jestli se vrátím.

Modlil jsem se a prosil Přímluvce, svoji duši, abych se mohl vrátit, vrátit se a dotknout se Rabínovy skály. To byla jistota, pevný bod uprostřed vesmíru, moje všechno, to byl vskutku magnet, ke kterému směřuji, ke kterému se váže moje mysli. Můj pól na kompasu mého žití, nevysvětlená síla.

Měl jsem kajutu sám pro sebe. Většinu času jsem trávil na vyhlídkové palubě. Čekal jsem, že z pravoboku z moře vystoupí labuť a ozvou se čapkovského party.

Dlouze jsem se díval na moře, které mne fascinovalo svou jednolitostí a uniformitou, přitom jsem četl či slyšel, že každá kapka je jiná. A protože jsem trpěl nespavostí, procházel jsem se po palubě a sál mořský vzduch a uviděl jsem ženu jako z románu, jak se jednou ručkou opírá v rukavici o zábradlí s kloboučkem, co nosívaly polské kněžny. Dívala se na kouli se stříbrným horizontem. Přišel jsem blíž a vyhrkl jsem:

„Nikolas.“

Mladá dáma se ke mně obrátila a já se mylil. Než jsem se stačil omluvit, otázala se rusky:

„Promiňte, my se známe?“

„Promiňte, jste tak podobná jedné ženě, držení těla, omlouvám se a chystal jsem popojít dál, trapný abych neobtěžoval..

„Nevadí, já jsem Isabel nebo Taťána, jak chcete.“

Áron, Áron Hyrsch, nechci vás rušit,“ dodal jsem.

„Mne nerušíte, máme dalekou cestu před sebou.“

„Ano přitakal jsem.“ Bylo ticho, zadíval jsem se na kotouč.

„Jedete natrvalo?“

„Ano jedeme s manželem.“

Dala mi tím najevo jak se mám chovat.

„A co vy?“

„Já, já jedu za svými známými.“

Zarazil jsem se a za chvíli pokračoval, „za příbuznými, ale chtěl bych se vrátit. Mám,“ a ukázal jsem za horizont, „mám v Zakarpatí malý statek, a skálu, mám domov.“

V její tváři jsem postřehl údiv.

Asi jí na mysli vytanula otázka, jak si obyčejnej sedlák hala bala vyrazí do Ameriky, aby se zase vrátil.

„My už se nevrátíme, jsme ze šlechtického rodu blízko Poljany, o majetek jsme přišli, o všechno. Tam byl můj domov, krásný.“

Chtěla bych v Americe vyučovat hudbu, Čapkovského a tak.“ Vzpomněl jsem si na Nikolas, jako bych viděl její disko hrátky.

„Pane Árone dosavadní život, plesy, zábava koně.“

Uvědomil jsem si společnost ženy, zvláštní výjimečnost asi proto, že jsem byl dlouho sám. Chtělo se mi před ní machrovat, dát najevo, říct já nejsem obyčejný sedlák. Uvnitř ní byla Nahha Channach nebo její část, uvědomoval jsem si, že i Nikolas v sobě měla Nahhy charisma i Réš a Sáry, měly spojitost, přitažlivost, společného *digma* s Nahhou Channach, duše a květy na ní.

„To je mi líto,“ řekl jsem zasně, „vnímám já domov je jenom jeden, sebehorší, zbouraný, přesto domov jediný v celém jsoucnu.“

Podívala se a v nočním svitu jsem postřehl, že zaostřila na horizont s očima lesknoucíma od slz.

„Ano vnímám stejně tak,“ Vrátil se, je mi chladno. Urovnala si obrovský trojicípy šál.

„Mějte se pěkně a na shledanou,“ řekl obyčejný sedlák, „třebaže se ještě uvidíme, během plavby.“

„Je lepší nic neplánovat,“ odpověděla.

„Ano,“ dodal jsem zdvořile. Usmála se, zavlnila, a byla tam.

Zůstal jsem sám, už pokolikáté a díval se na tekuté stříbro pode mnou, na tekuté flitry a křemínky ženy, co je jmenovala moře.

Vycházely ze mě a mnou. Bylo to nepochopitelné, cítil jsem závislost a souvislost. Následujících pár dní se podobaly jako vejce vejci.

Až z následujících večerů jsem se opět díval, suchozemšťan za splývající horizont. Plavba se chýlila ke konci. I moje home otázka začala dostávat trhliny.

„Nu což, podívám přes plot, zdálky,“ alibisticky s tím, že vždy srabsky nejdu do konfliktu. Nepoznají mne. Druhý hlas ve mně oponoval.

Nedává smysl, proč jsem sem vůbec jel. Nahho, Channach, moja duša, má největší láska, duše *machvatá*, přece abych zametl před svým prahem a dostal volňáska na projití skálou Rabínovou horou. Ech Nahho, moje duše, jíž jsem a snad i budu nepatrnou součástí, vím, že mne slyšíš.

Nebýt myšlenky, a podíval jsem se pod sebe, jak se vlny tříštily o skelet lodi, asi, asi by to bylo, že bych odešel ze svého světa. Vždyť by stačil krok, pouhý krok za zábradlí.

Nikdo by nevěděl, nikdo by se nesháněl, nikdo by nekondoloval. Pouze ruské šlechtičně by bylo divné. Zmizel bych jako před narozením, než můj květ byl vykvetl, drobný artefakt podobný upracované a omílané a dělné kapce v moři, proč, proč by můj život měl být výjimečný, nepodobný té miliardě z lidí.

Moje pyšné já, nestabilní zásadám, věrolomné a lhavé a nalhávané. Zábradlí mne začalo brnět. Myšlenky v něm vyvolávali vysoké napětí.
„Skočit?“

Vzpomněl jsem si na Andrese, vzpomněl jsem si na Nikolas na hvězdy a schůdky.

Už to tu bylo, co by se stalo, kdybych tenkrát, všechno a nic, život a smrt, tenkrát zrodila labuť a vystoupala můj život do reflektorů torpédoborce na divadlo žití. Nyní?

Opět se zrodila, aby mohla umřít. Podobenství, zákonitost paradigma?

Slyšel jsem hudbu Čapkovského.

„Skoč, Nahha, Channach.“

Věděl jsem, že neskočím. Byl jsem v pokušení, ale hrozně jsem se bál, bál jsem se o svůj život.

Andrés mne držel za ruku a táhl zpátky. Stále jsem to neodstoupil od zábradlí, jakoby v něm byl elektrický proud, miliony ampér a voltů, blesk.

Nemohl jsem pochopit, můj vzácný přítel, co ho vedlo k tomu činu, neznal jsem ho snad, divné, vesmír blízkého člověka, přítele, přitom skrytý a utajený a já, já jsem stál nečinně opodál.

Vždyť jsem v nejmenším nevěděl, co ho trápí, co ho šírá, kdo ví a já, já jsem se ho nezeptal, o čem sní a co ho trápí. Třeba měl mnohem bohatší vnitřní život než já.

Pomalu jsem začal hluboce dýchat. Pára zahalila na okamžik moře. Odtrhl jsem zrak od hlubiny a chystal se odejít do kajuty.

V posledním okamžiku jsem zahlédl postavu ženy a podle pohybu jsem identifikoval Táňu.

„Dobrý večer, nebo noc, Isabel.“

Jméno, které se mi strašně líbilo jako název lodi. Žena, žena připlula ke mně jako labuť.

Árone, Árone Hyrschi,“ oslovila mne a znělo to spíš jako otázka nebo důkaz, že má dobrou paměť.

„Dlouhé že, myslím plavbu?“

„Ano,“ odmlčela se „i když zde nás od následujících starostí chrání oceán; co nás asi čeká?“

Pousmál jsem se.

„Vy Isabel, vy jste mladá a krásná, inteligentní, určitě uspějete v moderním motorizovaném světě a máte se ještě o koho opřít.“

„Ano mám ráda svého manžela, za chvíli pro mne přijde.“

„A co vy, pane Árone, co jinak děláte?“

„No,“ zamyslel jsem se. „Já jsem obyčejný sedlák, hospodařím, pečů si chleba, chodím do kostela, pracuji na poli a na zahradě.“

Řekl jsem a nevím, proč jsem se téhle skutečnosti, jednoduché pravdě lekl. Nic mi neodpověděla. Cítil sem její předsudky. Zájem o konverzaci z její strany určitě odpadl.

„Chcete v Americe zbohatnout?“

„Ne Táňo, jak jsem řekl, já jedu na návštěvu a pro jednoho kamaráda, já už jsem tam byl.“

Dívala se na mně s nepochopení.

„A vy, vy jste se vrátil? Proč, proč jste nezůstal?“

„Bylo by to na dlouhé vysvětlování,“ odmlčel jsem se a podíval na moře. Zdálo se mi, že vidím na jeho povrchu živé obrazy událostí z poslední návštěvy.

Ticho přerušil příchod manžela. Lehce ji políbil. Představila mne.

„Áron Hyrsch, sedlák ze Zakarpatí.“

Podal mi ruku. „Oleg, Oleg Nalivajko.“

Bylo ticho.

„Tak půjdeme, drahá.“

„Nechám vás tu o samotě, chcete-li, půjdu já.“

„Nám nepřekážíte,“ řekl zdvořile, „my ale půjdeme vid drahá.“
Souhlasila, odplula.

„Hodně štěstí, poslal jsem pozdrav za nima.“

„Vám taky, pane Árone.“

Blízkost její duše se mi zamlžovala. Co já starý vysoký šlachovitý sedlák. Zůstal jsem se díval za horizont.

Slyšel jsem teskné zavytí vlků z Rabínovy hory. Divé, divný pocit. Doma, doma je můj Přímluvce. Začal jsem se modlit, nejtypičtější modlitbu:

Otče náš. Ptal jsem se, jesti se Nahha Channach modlí taky. Modlil jsem se vroucně, jako sedláci v Tarna Mare, jako sedlák v Halži prosící denně o počasí o úrodu o zdraví; na zaháčkovaném světě. Vlny oceánu omývaly a čistily moje vědomí, čistily zákoutí myšlenek moře, jako modlitba. Vrátil jsem se do kajuty a modlil se znova.

V zrcadle přede mnou stál Ahaswer, věčný poutník. V očích jsem viděl jeho smutek, jak bloudí po koutech světa bez odpočinku. Místo, pochopil jsem, Rabínova hora, kde mohl, spočinou na kamenném loži. Měl jsem jej kus v sobě, neklid, nevyrovnanost, napnelismus, bez toho že bych si připustil, že to byl můj hříšný otec. Konečně jsem usnul, spánkem beze snu, bez zvláštního přání.

Konečně jsem zahlídl pevninu a šlápl botou, na kterou jsem zapomněl, že mne tlačí na molo.

Moderní svět, ještě modernější, odlišný od domova v Zakarpatí. Neony, noční život hluk, vše se vznášelo a nedotýkalo se podstaty života. Kakofonie černochoů a jejich džezu, rytmus, Amerika. Noc zahnívala a čerstvé brzké ráno vítězilo. Nechal jsem se dovést na adresu Arzenových banky. Taxíkář okamžitě věděl, kde to je a divil se, co mluvím za řeč.

Vzpomněl jsem si, že vlastním i nemovitost, bylo mi to úplně jedno. Poznal jsem, moje vila, kterou mi daroval Arzen, byla vystižena z realitní kanceláře a mohla jí dělat reklamu.

Dokonalé, sestřižený trávník na milimetry, to jsem neměl rád, t umělý perfektní pořádek. Ošetřoval jej pán. No moje angličtina,

kterou jsem se učil ze starých slovníků, nebyla dobrá. Představil jsem se a on tomu nevěnoval pozornost.

Z domu vyšla jedna z dcer Arzenových, už jsem si nepamatoval jméno. Byl j překvapen, jaká je z ní dáme. Nepoznala mne, něco diskutovala s oním člověkem. Přišla ke mně a ptala se mne anglicky, co potřebuji. Odpověděl jsem po našem.

„Christos Voskres, přeji ti dobrého dne, Rúť. Ztuhla a byla v šoku.

„Árone, Árone Hyrschi, jste to vy, to jsi ty,“ a do očí se jí vedraly slzy. Objala mne. Zdálo se mi, že mne očichává. Chtěla se přesvědčit, zda jsem opravdový s vůní sedláka z Tarna Máre a snad se dívala, co mám za boty, jestli z nich nečouhá sláma z Vagašu.

„Pojď, pojď prosím,“ Táhla mne do vestibulu do schodů. Rúť, Rúť,“ a situace se opakovala. Byl jsem dojat, patřil jsem do rodiny. Moderní zařízení a perfektní úklid, poznal jsem Arzenovu výchovu bez služebnictva. Nemohl jsem si nevšimnout starého mosazného hmoždíře, který vévodil věcem na sekretáři.

Byl to přesně ten, co měl Arzen na kredenci ve kvelbu v Halži. Honosný dům vedle jeho s několika apartmány, evidentně rodina bydlela spolu, sedmiramenný svícen a židovská hvězda oznamovali vyznání.

„Přijel jsem pro tátu,“ řekl jsem na přímo, „vezmu ho sebou domů?“ a podíval jsem se stydlivě na ně, jestli slovo domov nezpůsobilo nepříjemnou reakci. Nezpůsobilo.

„Ano táta je v nemocnici, kterou koupil, kousíček pět minut.“

„Půjdem za ním.“

„Ano, chceš-li, nechceš si odpočinout?“

„Ne jsem dost vyležely s lodi. Rols-Rois zaparkoval s řidičem před nemocnicí, i když se tam lehce mohlo dojít pěšky.

Personál se uctivě klaněl, když se dozvěděli, že přijel jeho nejlepší přítel. Vešel jsem do obrovského pokoje s doktorkami. Překládala

mi, co mu vlastně je. Hromada nejmodernějších přístrojů, pípání, infuze a uprostřed faraon, ztrápený Arzén.

Oči namazané mastí proti vysychání trubičky s umělou výživou. Všudyprítomná bolest. Na můj příchod nereagoval.

„Slyší dobře,“ řekla Rúť.

„Šalom tati.“

Jeho ruka se trochu pohnula a tvář se trochu rozjasnila. Chudák, trpěl přes morfium. Přišel jsem k němu a stiskl pravou ruku.

„Buď pochválen a mír s tebou, poznáváš mne, Azéne, můj příteli?“

Zcela nepochopitelně pohnul rty do písmene A. Jeho tvář dostala provinilý výraz, jako by se chtěl omluvit. Potom k údivu zdravotnického personálu pošeptal sotva slyšitelné.

„Árone,“ a stiskl mi ruku a držel, dlouho držel, držel se života. Pohladil jsem ho.

„Slyší vás Árone a reaguje stiskem ruka jednou ano, dvakrát ne.“

„Slyšíš mne příteli?“ Bylo to ano.

„Jsem rád, že jsem s tebou.“ „Ano.“

„Taťka má přání, chtěl by jet domů, a když ještě souvisle mohl mluvit řekl, „že přijedeš a odveze ho.“

„Proto jsem přijel, že jo Arzéne.“ Stisk.

„Má málo času, on ví, nemusíš mu lhát.“

„My jsme si nikdy nelhali Rúť,“ řekl jsem a vyznělo dost přísně.

„Ty se nebudeš přece vracet. Že ano.“

„Já se vrátím, Arzén je důvod a navíc. Já jsem tu na návštěvě.“

„Arzéne, slyšíš mne chlapče? Ano, vezmu tě domů, ano, přijel jsem pro tebe. Chceš opravdu jet domů. Ano?“

Pevná stisk byl jednoznačný. Opět jsem jej pohladil.

Pohlédl jsem na jeho dcery, žena mu už umřela, dcery, které uposlechly proroctví Réš. Já jsem to věděl, Arzén taky a snad i ony. Přispěl jsem i trochu já.

Arzén cítil jako já, podivnou sílu, co mají tažní práci. Chtěl se vrátit domů ke svému jedinému Bohu. Stihnem to, ale jak mne upozornili, moc času nezbude, věděl to i on. Návštěva byla u konce.

Byl jsem ubytován ve vedlejším apartmá tentokrát i se služebnictvem tmavé pleti. Vzdálené od hospodářství na statku. Jídlo bylo dobré, ale chleba a kousek sádla ze statku nikdy nedosáhlo. Požádal jsem Rút, aby zatím nikomu neřekla, že tu jsem.

Vydal jsem se, abych naplnil, proč jsem přijel. Dům mojí ženy Sáry stál, jakož i dům Nataši v téže ulici v rezidentní čtvrti. Andrej byl v nemocnici zaměstnán jako lékař a další vazby mne sestry Arzénovic vypověděli téměř dopodrobna, chtěli mne ochránit před nečekanými překvapeními. Dozvěděl jsem se mimo jiné, že Sára má ještě malého Andreje. Došel jsem k jejímu domu. Typické americké stavení se vzorně upravenou předzahrádkou. Na schodech seděla holčička a já v ní bezpečně poznal Rebeku.

Zpozorovala mne, jak jdu k ní. Pořádá si mne prohlížela, nevěděla chudák, kam mne má zařadit.

„Ahoj Rebe, pozdravil jsem ji po našomu. Koukala na mne a odpovéděla.

„Dobrý den.“

„Je máma doma?“

„Ano, já ji zavolám.“ Z otevřených dveří jsem zaslechl ještě malé dítě.

„Mami, je tam pán, máme návštěvu.“

Zřejmě vytižené matce chvilku trvalo, než zaopatřila dítě.

„Kdo to je?“

„Nevím nějaký pán.“

„Hele řekla jsem ti, že z cizími lidmi...“

„Já vím mami, já jej od někudy znám, nemůžu si vzpomenout na jméno. Mluví jak ty dávno.“

„Dobře.“ Za chvíli se objevila mezi dveřma. Pár let na ní bylo poznat, nebyla štíhloučká a okatá, ženskost měla v sobě.

„Co si přejete?“ řekla než se dovřely lítačky. Nepoznala mne. Oslovil jsem ji.

„Sáro.“

„Árone, to jsi ty, co tu děláš? Byla v rozpacích. Dítě začalo plakat.

„Jen jdi.“

„Pojď, pojď dál, prosím,“ pozvala mne dál. Sedl jsem si do křesla. Vytáhl jsem bonbony ty vážené, co se prodávaly ve kvelbu na Tarna Máre a dal jsem Rebece kornout zabalený dost nevábně ve voskovém papíře.

„Vem si, jsou to bonbony.“

Nedůvěřivě se na mne podívala. Vzpomněl jsem si okamžitě na den, kdy se narodila, dojalo mne to.

„Znal jsem tě, když jsi byla malinká jako panenka. Ale já jsem tu nebydlila, bydlila jsem za mořem, za oceánem, stráááašně daleko.“

Byla jako máma a toliko podobná Réš. Přišla Sára a uviděla bonbony. Usmála se.

„Vem si Rebe, neboj se jsou tvrdé, dobré, jako náš kraj,“ a sama si jeden vzala.

„Andrej je v nemocnici, přijde za hodinu.“

„Jak se máš, Sáro?“

Nevěděla, co odpovědět, aby mne neurazila.

„Jo dobře, mám druhé dítě.“

„Přineseš mi jej ukázat?“

„Ano.“ Přinesla nemluvně.

„Jak se jmenuje?“

„Andrés, Andrés Tělegin, Árone,“ a čekala na moji reakci. Byl jsem dojat.

„Ty jsi znala Andrese?“

„Ne Andrej mi o něm říkal, že to byl tvůj přítel.“

„Ano, byl. Tak teda Andrés,“ opakoval jsem si pro sebe, „znovu jsi přišel na svět a minulý je pro tebe zapečetěn.“

Sára poznala, že nad něčím přemýšlím. Můžeš u mne bydlet Árone.“

„Myslíš my dohromady.“ Zarazila se a neodpověděla...

„Ne neboj se, proto jsem nepřijel, abych... Přijel jsem vám popřát štěstí, než odjedu, můj domov je tam, tam nedaleko Tarna Máre, na Vagašu u Rabínovy skály.“

„Árone, odpust mi prosím a i když mi neodpustíš, opusť alespoň Andrejovi, je dobrý.“

Hleděla na mně a plakala.

„Já jsem ti už opustil, respektive neměl jsem co, byla to má pyšnost, měl a mám tě moc rád a mám Sáro, jsi moje žena. Ale byl jsem pyšný, nemohla si vědět.“

Přerušila mne a vzala kolem krku.

„Mlč Árone i já tě mám ráda jako Andreje, trochu jinak, jsi v mém srdci a kus tebe je v něm.“

Přitiskla se ke mně a já věděl, že je to skutečné rozloučení.

Bylo ticho.

Rebeka jí ztáhala za rukáv.

„Mami to je ten čaroděj z daleka?“

„Ano to je on, co jsem ti o něm vyprávěla.“

Pustili jsme se. „Je to moc dobrý čaroděj, mám ho ráda.“

„Co budeš dělat Árone?“

„Já, já počkám na Andreje A potom navštívím ještě Eržiku a..., synka, a potom, potom pojedu domů a odvezu Arzéna jak jsem slíbil.“

Donesla cukroví ovoce a jídlo. Pomalu jsem se v té snůšce příborů nevyznal. Rebe mne zachránila. Sára mne pozorovala, chtěla si tento okamžik vrýt do paměti navždy. Spolkl jsem tajemství, že já a Rebeka jsme sourozenci.

„Je celá Rěš.“

„Ano, taky jsem si toho všimla, je to Rěš.“

„Tak ty máš čarodějnický sklon?“

Něco ti *vokážu*.“

Vytáhl jsem kultivovanou krabičku a malovanou plechovku. Sára ji okamžitě poznala.

„Můžu?“

„Ano jistě Árone.“

Vytáhl jsem fajfku po Rěš.

„Půjčíš mi jí?“

„Ano, je už stará, vzácná,“ dodal jsem Rebece na vysvětlenou.

Nacpala mi fajfku, jak to dělávala i na střeše v Ilavě.

„Ta, ta pochází od opravdové čarodějnic, jmenovala se Rěš a uměla předpovídat budoucnost.“

Před očima mi přelétl obraz, jak stojíme před ní a Andréssem s napůl žerdí. Opravdová.“

„Ano Rebe, byla čarodějnice a moje opravdová královna.“

Sára se usmála. Zнала moje vyprávění, jak jsem si podmaňoval děti.

„Královna?“ Zeptala se nedůvěřivě.

„Když ne královna tak princezna,“ přišla na pomoc Sára. Mezi tím jsem si zapálil a domem provoněl Taras Bulba jako na statku.

Chuchvalec vyvolával vzpomínky u Sáry.

„Táta. Tatínek přijel.“

Evidentně ho měla moc ráda. Víkala se s ním mezi dveřma. Já jsem seděl v ušáku zády k příchozímu.

„Máme návštěvu,“ hlásila, „čaroděje.“

Vešel blíž a ucítil tabák. Aniž mne viděl, ozvalo se

„Táto, táto ty jsi přijel.“

Bylo ticho nažil jsem se stát.

„Sed' a potom se zarazil. Věděl jsem proč. Otázka visela ve vzduchu. Proč, proč přijel? Podíval se na Sárku.

„Sedni si.“ Mladý doktor si sedl poslušně jako malý kluk co se mnou pekl chleba.

„Přijel jsem se na vás podívat jak žijete a urovnat věci, než se vrátím, domů.“

Sklopil zrak.

„Táto prosím,“ klekl si přede mnou.

„Vstaň chlapče, nejsem žádná modla, nejsem Bůh, jen sedlák z Tarna Máre, co se stalo, stalo se, přeji ti, aby jste byli šťastní, oba si zasloužíte. Děkuji, děkuji ti táto. Zůstaneš?“

„Ne vrátím se domů.“

Bylo ticho.

„To, to je tvůj tatínek, jako si ty můj?

„Ano Rebe, to je můj milý tatínek a, tvůj dědeček.“

„Můj dědeček,“ šrotovalo jí v hlavě a po chvilce dodala, „čaroděj.“

„Ano je nejlepší čaroděj, co znám na světě.“

„A uzdravuje jako ty, chtěla bych být doktorka, jako táta.“

„Ano Rebe, uzdravuje lidi, jako jsem třeba já.“

„Dostala jsem od dědy bonbony. Chceš ochutnat.“

„Ano.“ Vzala kornout v zašlém papíře ze stolu, kde nemohl soutěžit se skvěle vypadajícími cukrovinkami zabalenými v pestrých a lesklých staniolech.

„Chceš ochutnat, jsou kyselé a tvrdé, pozor na zuby.“

„Ano Rebe. Rozbalil a začal cucat. Otrásla se místo něj.

„Jaké jsou?“

Než je chtěla začít hanit, Andrej ji předešel.

„Víš, Rebe, jsou to ty nejúžasnější bonbony na celém světě.“

Rozuměl jsem mu, co chtěl říct. Nešlo jí pod nos, byly opravdu nakyslé. Vzala si t jeden a kroutila očima a dělala, že jsou dobré po tátovi.

„Jsou čarovné,“ pronesla, „že ano, tati, dědo.“

Dýmka dohasínala. Andrej věděl přesně, co je to za dýmku.

„Zůstaň zde, Árone, bude ti tady dobře.“

„Já Andreji, já jsem doma za louží, v chudém světě, na našem statku. Slib mi, že jej neprodáš. Tam jsem doma u Rabínovy skály.“

Místo slibu, řekl:

„Neprodám,“ a já věděl, že to je druhé loučení, po Sáře. Čekalo mne ještě jedno, až na druhý den. Domluvili jsme se na společné večeři s Natašou a holkami Arzénoví a Sárrou než odjedu.

Pohládl jsem Rebeku a požehnal malému i jim oběma.

„Já vím, že jsem nedostudovaný kněz, snad Bůh mi to odpustí, přijměte ode mne požehnání.“

Andrej si klekl přede mnou i Sára držela malého a Rebeka stála před Andrejem.

„Žehnám vám ve jménu Boga Otce a Syna i Ducha svjatoho Ameň.

A cokoliv co bylo špatného, ať nenávratně zmizí v Tohu Vanohu a dobré jest a dobré ať zůstane v naší duši. Ámeň. Přejí vám štěstí a zdraví a spokojenost.

Vstali. „I my tobě Árone, děkujeme.“

Druhý den jsem se vydal za Eržikou. Ta už o mne věděla. Srdečné přivítání, dokonce jsem si myslel, že jejímu manželovi to docela vadilo. Měla druhé dítě pojmenované po něm.

Typická vyšší společnost i konverzace, doutníky. Chlapec Áron, můj, seděl spořádaně vedle otce v námořnické uniformě. Viděl jsem sebe v jeho letech, v režném oblečení na prázdninách u strejce, ve volnost a svobodě a bylo mi ho líto. Manžel odešel do práce a já zůstal s Eržikou sám.

„Árone,“ obrátila se na syna, „pán se jmenuje jako ty.“

Koukal na mně a já mu dal opět kyselé bonbóny. Eržika se usmála.

„Zapálím si.“

„Ano, můžeš.“

Díval jsem se mezi tím na kluka. Můj syn a trásly se mi ruce.

„Víš, kdo jsem?“

„Ne, Árone ještě je čas, řeknu mu, slibuju, ale teď mu nechci plést hlavu.“

„Je to můj syn.“

Eržika řekla bez váhání:

„Ano.“

„Já, já bych se měl o něj postarat, mám peníze od Arzéna, spousty peněz.“

„Ne Árone, můj manžel je vzorný a nejsme chudí, spíš jsme bohatí, nepotřebujeme...“

„Já vím, chtěl bych mu něco dát,...je to můj...moje a tvoje krev. Měli jsme se rádi a potom jsem dodal“ „alespoň chvíli.“

„Ano Árone, právě že chvíli.“

„Já vím,“ dodal jsem smutně. „Je mu dobře se mnou a s rodinou, ty bys ho chtěl vzít zpátky do Tarna Máre?“

„Ne, nemám mu co nabídnout, je mi to líto. Můžu ho obejmout, já vím, že to teď nechápe.“

„Jistě, ano, Árone pojd' sem.“

Vzal jsem nic nechápajícího kluka, přitiskl jsem ho k sobě a políbil. Nelíbilo se mu to. Usmál jsem se a do očí se mi vehnaly slzy.

„Žehnám ti ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha svatého štěstí a zdraví, ať můj Přímluvce, *duša moja* i tvoje chrání tě a vede k Bohu po jeho cestě.“

Eržika se pokřižovala.

„Těbě a tvoji rodi,“ a udělal jsem kříž.

„Prosím veď ho v naší víře.“

K Arzenovým se mi šlo těžce, myslel jsem, že ani nedojdu.

Amerika, prostředí bylo hezké a načapané, svítící a nikde sebemenší smítko nebo bordel, šťastné a bezbolestné.

Scházeli mi plané louky s kvítím, divokost krajiny u Rabínovy hory. Rozhodl jsem se, že část peněz nechám v Arzénově bance vnoučatů. Čekala mne společná večeře. Nakonec bylo to nejlepší, v chuchvalci se lépe loučí a člověk nedává najevo moc své emoce. Bavili jsme se běžných problémech a já, já nejvíc pozoroval děti. Vytěšnil jsem ostatní zvuky.

Ticho, němý film s automatickými odpověďmi, obrazy, spíš nucené úsměvy. Byl jsem rád, že skončil a chtěl jsem být už doma u kamen s vonícím chlebem a červeným vínem.

A nastal čas odplutí. Chtěli, abych zůstal dýl. Mohl jsem se vymluvit na stav Arzéna. Bylo nám jasné, že se vidíme naposled.

Já jsem to nesl hodně těžce, absolutno, ono absolutno, můj pohřeb.

„Snad, snad se uvidíme tam, až projdu Rabínovou horou.“

Byl jsem dojat. Nastoupili na loď do speciálního apartmá. Lůžko s Arzémem a dvě americké sestřičky, překladatelka, květiny.

Byl to pohřeb, tenhle Arzénův, jehož hranice byla místo pod zemí ta za hranicí oceánu. Krok.

Arzén byl unaven a sotva vnímal. Byl si vědom situace, smířený se svým Bohem. Děvčata jej objímaly a chvíle se krátila. „Pojedeme s tebou, táto.“ Dvakrát stisk ruky.

Ztrácel realitu, byl čas, aby odešly. Šel jsem je vyprovodit a rozlučka čekala i mně. Tentokrát to nevyznělo jako potřeb, ale byla v záloze nalhaná naděje, že se nevidíme naposledy. Nehodil jsem se do amerického světa, umělého, neosobního. Je to jejich svět a přál jsem jim, aby byly vhodně šťastní, snad šťastný pro ně a pro jejich děti i moje...

Vzpomněl jsem si v tu chvíli o evangeliu o Nebeském království, které sem chápal ve víc než kdy jindy. Z nepatrného hořčičného zrnka vyrostne strom, co poskytne stín i ptákům, to vše bez vůle a zásahu člověka, možnost jen zasadit a sklidit, vše je mimo jen jako nezasloužený uživatel, boží království, toliko nepochopitelné, podobné duši, jejíž jsem součástí. I moje duše, Nahha Channach je nezávislá na mém já, nezávislá nepochopitelná. Stál jsem na boku lidí vedle spousty lidí, já obyčejný sedlák a mával jsem rukou se slzami v očích. Snad alespoň trochu, malinko jsem zametl před svým svědomím, snad to nebylo zbytečné. Proto jsem sem jel, když jsem se rozhodoval, abych šel.

Tolik bych jim přál štěstí a lásku. Moc a moc ze srdce, aby žili spokojeně, když už musí žít a jednou, jednou navštíví ještě místo tam, uvnitř Rabínovy hory nebo u Řeš a položí pár zvadlých kyttek.

Život, který jsem dostal jako květ snad, snad zavoněl. Stál jsem dlouho a opíral se o zábradlí. Byla zde jiná nálada, ne americké sny, ale cestování za prací nebo návrat. Já, já jsem jel s Arzénem domů. Byl čas, abych se vrátil k Arzénovi. Byl při vědomí. Stiskl jsem mu beze slova ruku. Odpověděl mi ano.

„Jedeme domů, Arzéne příteli, oba jedeme domů, máme cíl a stejnou cestu. Arzén mi ji držel dlouho ruku. Sestřička mu přidala morfium. Pomalu jsem odložil ruku a řekl:

„Odpočin si, příteli.“

Předal jsem jej do rukou mladých sestřiček, které se do něj snažili dostat pár doušků tekutiny. Neměl sondu a tak to šlo těžce. Polykání mu činilo problémy. Opustil jsem jej, vyšel jsem na palubu, byla noc a já se díval kolkol na horizont.

Mohli jsme letět, Arzén nechtěl. Uplynuly si dva dny a já si sedl k Arzénovi a povídal.

Vyprávěl jsem mu o Ahaswérovi o Rabínově hoře o mých láskách. Překladatelka mne poprosila, jestli může poslouchat a překládat sestřičkám, mladým americkým kočkám, které si krátili chvíli od dobře zaplacenou práci. Snažil jsem se, aby nevypadalo, že jsem hrdina. Konečně jsem si jich všiml.

Opravdové kočky plné sexu, smíchu a života. Bylo to potřeba. Chtěl jsem jim platbu zpříjemnit. Věděli toho o mně víc než kdokoliv jiný, z mého vyprávění. Rozhodl jsem se, že jim plavbu zpříjemním, aby se trochu psychicky odpoutali od nás dědků.

Na lodi byla hudba. Domluvil sem se s muzikantama. Vína jsme měli dost Arzénových skladů. Děvčatům jsem řekl, že si uděláme večer, že dám zahrát Arzénovi. Těšili se.

Oblékly se do civilních krátkých šatů. Mezi muzikantama byl i cigaň od nás. Uměl ty lidovky kolem Tarna Máre.

A tak jsme Arzéna zvedli, posadili na postel, dali víno, co trochu mohl. Bylo vidět, jak jeho chuť mu připomíná, že jede domů.

Čardáš šel jeden za druhým. A flašky šly jedna za druhou a muzikanti odpadli až na cigána. Nakonec jsem i já tančil se sestřičkami a překladatelkou, které se opily skoro do němoty a při dalších čardáších jí spadly kalhotky i punčochy. Druhá ji je sundala taky

s tím, že je tu vedro a dala cigánovi na hlavu. Ten do nich nasbíral spoustu peněz.

Už bylo nad ránem, cítil jsem alkohol v každé žilce, Arzén byl opilý vínem a cigán s krajkovou čepicí hrál pořád. Byl čas, vyzvračet se, nakrmit ryby a potom jsme se vrátili. Posílal jsem děvčata spát, ale oni polehávali na stole i na vedlejších lůžkách, až jim bylo vidět až do krku.

Mně, už mi klesala hlava nad rozpitými lahvemi a ani jsem si nevšiml, že někdo přišel. Cigán se snažil zahrát, i on usnul v sedě s houslemi, které pořád držel. Podíval jsem se vedle sebe a uviděl bílou kapitánskou uniformu.

Byla to Nikolas.

Prvně jsem nechtěl věřit, myslel jsem, že se mi zdá, že jsem ožralej jak tágo, nalil jsem si skleničku, vypil a znovu podíval a zavrtěl hlavou. Lehce jsem se jí dotkl, jestli je skutečná.

Usmála se. Zašeptal jsem:

„Nikolas, jsi to opravdu ty, jsi opravdová, Nahho, Nikolas, má lásko.“

„Ano Árone,“ zněl důvěrně známý hlas. Moc jsem nereagoval.

„A kde, kde máš šíf. A Labutí jezero?“

„Tohle je můj šíf. Hm není to ono, vid, díky panu Arzénovi,“ a podívala se směrem na postel a viděl jsem, jak zrak přešel i sestřičky a překladatelku. Vstala a přikryla je prostěradlem, aby jim nebylo vidět až do krku z druhé strany.

Nebylo jasné, jestli nás poslouchá. Snažil jsem se jí nalít víno, nalila si sama.

„Je to jeho,“ odmlčel jsem se, „je to jeho a moje poslední cesta, Nikolas, moje srdce, krásná Nikolas, čajkovského labuti, jsem rád, že tě vidím, že jsi tady, je to sen. Jsi jako moje duše, Přímluvce, moje Nahha Channach, jsi krásná a inteligentní žena, kapitánko.“

Snažil jsem se jí políbit. Nebránila se a pousmála se.

„To myslím vážně, Nikolas.“

„Já vím.“ Neslyšela to poprvé a byla si toho vědoma, byla ráda, že to říkám.

„Kdybych byl mladší miloval bych solo tebe, co teď, starý obyčejný sedlák z Halže, nemám ti co nabídnout, moje srdce, Nikolas, jsi okouzlující.“

Smutně jsem si uvědomil, co vlastně jsem, že možná sedlák nejsem a k hospodaření jsem čuchnul.

„Já nevím, proč, proč mám to štěstí potkávat ke krásné lidi jako duši a tebe.“

Její zrak zakotvil na sametových kalhotkách na hlavě chrápajícího cigána. „Ty jsi ještě chlap, pořádnej Árone.“

„Já, já už nejsem ten samec, Nikolas.“

Usmála se. „Já jsem chtěl příteli Arzénovi hrát, hej cigáne vstávej, zahraj Nikolas tu *našu* od Vagašu.

Cigán v letargii uchopil housle a utopicky hrál smutnou baladu. Hrál po paměti výborně a já slyšel stejnou píseň, co je doprovázela vestou k Rabínově hoře.

„A co se mnou, se mnou si nezatancuješ, no já nevím, jestli se udržím na nohou, jsem opilej.“

Nalila si skleničku.

„Pojď.“

„Zagrej něco veselejšího,“ a cigán hrál, vzpomněl jsem si na vozy, co mířily k Rabínově hoře.

Byla to známá, ruská, Cigáni jdou do nebe.

A já, já padl do její náruče, tiskl jsem se jak malé dítě, cítil jsem její vůni, cítil jsem a zašeptal, Nahho, *moja duša*, Nikolas. Držela mne. Bez její opory bych spadl. Nevadilo jí to, nevadilo, že bude i ode mne zašpiněná, věděla, že jí mám rád, a já ji tiskl jako Arzén moji ruku.

Usmívala se a já si ji namlouval, sliboval i boží království. Za půl hodiny jsme si sedli. Nalila mi skleničku, i sobě, políbila mne a byla najednou se slovy: „Ještě se uvidíme,“ ta tam.

A já se snažil dát trochu vína brčkem Arzénovi. Kupodivu se mi to podařilo a já usnul vsedě s hlavou na jeho posteli. Na okamžik jsem v tvrdém osvobozujícím spánku zapomněl emoce, na loučení. Bylo to třeba, abych se ožral, potřeboval jsem to.

Probudil jsem se a začalo mi být špatně. Vypotácel jsem se na palubu, nakrmil ryby a málem spadl přes zábradlí. Znovu jsem usnul.

Večer jsem bloumal po palubě a na vyhlídce jsem zůstal s pár pasažerama. Viděl jsem přicházet Nikolas v námořní uniformě a bílých kalhotách s výložkami se zlaceným rámováním. Nad námi byla řídicí věž s točící se radarovou kotvou.

Vlasy jako obvykle spletené umně dozadu. Husté vlasy a na nich klobouček, nedílnou součást uniformy. Krásná sebevědomá žena, Nikolas.

„Ahoj,“ řekl jsem provinile.

„Ahoj Árone,“ a připlula vedle mne a zadívala se na oceán. Pohled ji nikdy neomrzela, žila s oceánem, byla jeho součástí.

„Jsem rád, že tě vidím. Co se stalo s tvým torpédoborcem?“

„Hm dosloužil, stojí v docích, nikdo ho nechce,“ podotkla smutně.

„Je to tady jiný, vid.“

Podíval jsem se na vysoký obytný prostor. Obrovská loď a tato kapitánka ji s přehledem řídila, bylo to fascinující.

„Jo je to jiné, neosobní,“ usmála se.

„A co posádka, je tu někdo z nich?“

Zavrtěla hlavou.

„Nikdo.“

„Ty nemáš nikoho, Nikolas, z posádky?“ Byli jsme dobří přátelé a mohl jsem si dotaz dovolit.

„Dalo by se říct, nemám žádný dlouhodobý vztah.“
 „A proč, proč se nevdáš?“ Usmála se.
 „Já jsem se už zasnoubila,“ a pokynula hlavou ad oceán, „on mne nechce. S chlapem na jedno použití nemám problém.“
 „Jednou...“
 „Já, Árone nikoho nehledám.“
 „Jsi krásná zvenku i zevnitř.“
 Usmála se. „Árone, Árone, nech toho a objala mne.“
 Cítil jsem její vůni ve vlasech s nátiskem mořské soli.
 „Víš, koho jsi objala?“ Neodpověděla.
 „Starého sedláka se zapadlé vsi na Zakarpatí, tak to je.“
 „Já to dobře vím,“ a lehce mne pustila. Položila mi majestátnou hlavu na rameno.
 „Máš v sobě něco, co je i ve mně.“
 Chvilku, snad nekonečno jsme zůstali a potom se odtrhla.
 „Máme jednu duši a ty jsi na ní květ, Nikolas.“
 Narovнала si klobouček. Byla opět důstojnice, kapitánka.
 „Vezu Arzéna, chce odejít na druhý břeh.“
 „Já vím, udělala bych pro něj cokoli, vděčím mu za život, a za všechno.“
 „Já, já, já se plavím naposled, cítím to a potom, potom půjdu s Nahhou Channach Rabínovou horou, za svými blízkými, kteří už mne předešli,“ řekl jsem smutně. Nadechla se.
 „Počkáš *tam* na mně, Árone?“
 „Ano. Je v tobě část její, mé duše Channach, jíž jsem součástí Nikolas, *moja duša*, Nahha.“
 „To je dobře,“ řekla labuť, „možná že v příštím životě,“ přerušil jsem ji.
 „Já, moje já se příštího života bojí, Nikolas, bojím se, že příští život by byl jako tento, když natáhneš budík znovu na ráno a je tu

sen, život, kdoví stejný nebo jiný. Žít se musí. Musím. Bojím se, abych nemusel žít život těch, kterým jsem nejvíc ublížil. Nevím, jestli by to byl stejný svět, Nikolas, jako kapka vedle druhé v moři. Chtěla bys žít dokola?“

„Já nevím Árone, skutečnost, pravda, kapka vedle kapky. Nepatrný život, ale existující.“

„Nikolas, zdá se mi nesmyslné žít život proto, že to je život, sekvence okamžiku, neuchopitelného času. Před tím nic a potom nic, je analogie božího království, hořčičné zrnko bez zásluhy člověka, prostě zasadí a sklídí a ta metamorfóza tvoření je mimo něj. To je to tajemství.“

Podíval jsem se na ni, jestli jí nenudím.

„Já jsem ti vyprávěl o své duši jako o překrásné ženě Nahha Channach, která se mi vtěluje do skutečnosti. Není hologramem je pravdou a ostatní jen sen. Mám dojem, moje duše Channach je hlavní a já, moje já, naplavenina.“

Byl čas na rozloučení.

„Měj se Nikolas, počkám na tebe.“

„Já vím. Usměj se Árone,“ a sama se usmála.

Snažil jsem se o úsměv, byl spíš provinilý, jemný úsměv.

„Mám tě ráda, Árone Hyrschi.“

„I já tebe, Nikolas, kdybych znovu žil tenhle ten život, tak snad pro chvíle s tebou.“

Vzala iniciativu do svých rukou.

„Možná že se ještě uvidíme, už se loučit nebudeme, vid.“

„Ano.“

Lehce mne políbila a usmála se, zamávala a byla ta tam. Vrátil jsem se k Arzénovi, kde Sofie a Charlotte byly už v ažůru a profi oblečení a připravovali se k vylodění.

Nikolas po přistání se ještě přišla rozloučit s Arzénem a zamávala z řídicí věže. Byli jsme v Evropě.

„Kolik ještě, Charlotte?“ Podíval jsem se na Arzéna. Podržela jej za ruku, podívala se na přístroje.

„Asi dva týdny. Arzén to asi slyšel.

„Stihneme,“ řekl jsem Arzénovi.

„Za pár dní budeme doma.“ Stisk – Ano.

A stalo se, po dlouhé cestě jsem otevíral malé vrátka do statku, abych otevřel velká vrata. Rozbušilo se mi srdce.

Doma, jsem doma. Stiskl jsem Arzénovi ruku a řekl:

„Jsi doma Arzéne. Jsme oba doma, doma.“ Ano. Vyklidil jsem světnici a zatopil.

Charlotte a Julia se nepřestávali divit, kde jsou. I když jsem jim o místě mnoho cestou vyprávěl, bylo na nich vidět rozpaky, že já podle nich velký pracháč žiju tak prostě. Zadělal jsem na chleba.

Nabídl jsem jim bydlení ve vejměnků, ale dohodli jsme se, že se budou střídat a že druhá bude bydlet civilizovaně v Tarna Mare.

Bylo jim divné, kam jsem se chtěl Arzén vrátit. Následující den jsme jej vyvezli na zahradu, zvedli na postel a požádal jsem sestřičky, aby mu otřeli oči, aby viděl do kraje. Dal jsem mu kousek chleba bez kůrky namočeného ve víně. Snažil se trochu žmoulat. Moc mu to nešlo. Tiskl mi ruku a já věděl, že za chvíli projde Rabínovou skálou.

„Jsi doma, víš to?“

Ctil jsem, že se v duchu modlí. Ruka povolila.

Plakal jsem, bylo mi ho líto, dalšího přítele... jsem splnil jeho přání. Zavolal jsem sestřičky, ty už si poradily. Chtěl obléct podle zvyku rezný rubáš bez kapes podle tradice.

Židovský hřbitov byl v Tarna Máre, měl tam svůj obyčejný hrob. Vše trvalo krátce já Tamara, hrobník a americký doprovod. Odjeli hned po pohřbu.

Šel jsem pěšky z Tarna Máre sám, po cestě, kterou jsem dobře znal.

Nechtěl jsem ani vzpomínat co se na téhle cestě přihodilo, chtěl jsem bezmyšlenkovitě jít, pajdat a nikoho nepotkat jen číchat jako

Zrzka stopy co osud zanechal. BáI jsem se nevím proč, že potkán Ahaswéra.

Sám a sám, malinké hospodářství, pomalu jsem z hektických dní vychládal. Jedl a spal jsem a vše se mi na světě zdálo zbytečné, po ničem jsem netoužil, snad žítí ve zdraví. Žil jsem jako zvíře, beze snů, bez pudů, zbytečně depresivně. Neměl jsem z ničeho radost. Sešel jsem na zápraží na lavici, ošetřoval jsem bohyni, zapínal jí kabát a zarůstal mechem. Do vsi jsem nechodil, pouze pro nutné zásoby. O politickou situaci rodícího se socialismu či komunismu jsem moc nevěděl, ani se o ni nezajímal.

Promítal jsem si poslední události. Tušil jsem, že Nahha Channach je tu se mnou, mluvil jsem k ní nahlas, čekal, že se neobjeví, mluvil jsem, ale nevolal, byl jsem unavený a připadal jsem si starý.

Měl jsem spoustu peněz a nevěděl jsem jak je utratit. Vzpomněl jsem si na sen, chtěl jsem postavit chrám, skleněný chrám co jsem viděl ve snu.

Už to nezvládnou, nechtěl jsem stavět pro svoje ego. Po vláčícím se času mne napadlo, že se půjdu podívat na Vagašu a Rabínovu skálu. Zamyslel jsem se.

Vždyť už nevím, co je na bráně napsáno. Koupil jsem v řeznictví v Máre pár harf, jak se přezdívalo hovězím kostem ze žeber, kousek předního pro moje kamarády, jestli tam ještě vůbec jsou. Následující den jsem se vydal na Vagašu.

Ve vesnici mne sedláci zdravili, koukali, kam nesu pytel s masem. Mladí se divili a staré babky už šířili myšlenku, že jdu krmit ďábla nebo smrtihlava. Křížovali se.

Na diskuze o komunismu už nezbyl čas.

Vagašu byl svět sám pro sebe svět ovcí a koz. Měl jsem dost času, prohodil jsem pár lov s pastevcí, překročil Židovu strouhu a potok, kterému říkali Rajčanka, nevím proč.

Otevřel jsem vrata a přečetl nápis na skále, hodil jsem kosti podél skály a čekal.

Nezklamal jsem se. Pár statných vlků se osmělilo a odtáhly kosti do křoví. Ozývalo se praskání a chroustání chrupavek. Evidentně nezapomněli, kdo jsem, byli plaší, nepřiblížili se a já to nevyžadoval. Sedl jsem si a zády se opřel o skálu, vytáhl jsem svačinu a lahev červeného vína.

Vzdych jsem. Jo, místo, bod kolem, kterého se točí můj svět. Byl jsem svým způsobem šťastný. Usnul jsem, byl jsem. Dlouho jsem spal. Leknutím jsem se probudil. Cítil jsem, že mne někdo poklepává po rameni.

Ahaswér.

„Bud vítán zpátky, Árone Hyrschi, vrátil si se domů.“ Odpověděl jsem jak malý kluk:

„Ano.“

„A udělal jsi, co sis předsevzal a chtěl?“

Zamyslel jsem se. Co je mu vlastně do toho.

„Nevím, asi ne.“

Bylo ticho v harmonizujícím šum lesa.

„Čekám, čekám na svoji duši, Nahhu Channach, Ahaswére, spíš moje já, je její součástíkou.“

Posmutněl.

„Máš milost od Boha, Árone. Uvidíš ji, ano.“

V kontextu se mi zdál jeho trest až příliš krutý. Byl obyčejný člověk, lidská sounáležitost. Vzdychl jsem. Nabídl jsem mu jídlo. Vzal si kousek chleba a lámal a dal mi kousek zpátky a to samý udělal i s vínem. Věděl jsem z evangelia co dělá.

„Vezměte a jezte. Chtěl bych poradit.“

„Ode mne, vždyť mne nenávidíš?“

„Ano, mám spousty peněz a nevím co s nima.“

„Hm, peníze, papírky,“ a posmutněl, papírky, moc která shoří.“

„Chtěl jsem postavit chrám, často se mi o něm zdálo, co říkáš?“
Ahaswer se zamyslel, váhal, co mi má říct.

„Za tebou, Árone Hyrschi, jak se opíráš, je chrám ve skále, varhany, co chválí Hospodina. Chceš, hle,“ a ukázal na místo, které připomínalo hvězdu, jdeš do kůru. Postav chrám ze slov, Árone Hyrschi, najdi víru a projdi skálou.“

„Já, já skálou neumím jít jako třeba cigáni.“

Pousmál se. Snad poprvé jsem viděl jeho rty, jak se nepatrně vzepjaly na úsměv, provinilý, bláhový.

„Kdybys věřil a nepochyboval bys ani v nejmenším, prošel bys. Jedenkrát projdeš hlavní bránou do svatostánku. Tady, to je ta nit a znovu ukázal na místo, povede tě. Měj se Árone, musím jít.“

„Ty přece nemusíš, nemáš čas,“ divil jsem se. Najednou se otočil a zmizel, jako vlčí harfy. Cestou zpátky jsem přemýšlel nad tím, co mi řekl. Slyšel jsem hlas“

„Začni kopat, prokopej celou skálou až k varhanám.“

Nevěděl jsem komu se mám svěřit. Šel jsem za mlynářem.

Na moje divné nápady byl zvyklý, ale tohle ho přece překvapilo. Svěřil se jemu i se zámyslem dolovat či kopat.

„Hele, můžem to zkusit v hospodě. Nedávám tomu naději. Víš, co se říká o Rabínově hoře za Vagašu, mnozí by odpřisáhli, že viděli smrtonoše na vlastní oči. Pověry jsou pověry, mnozí tomu věří, kopat do hory ďábelské, sotva se k ní přibližují. Bude to trvat ještě dlouho, než z toho budou pověsti do knížky.“

Kolem Tarna Máre stavějí železnici taliáni, no neví se jak dlouho kvůli režimu. Důlní mistr sem jezdí pro mouku, je to opravdu stavitelský machr. Říkám mu Napoleon, takový malý tlustý Ital. Jezdí sem s dodávkou, řeknu mu, že by se s tebou možná dohodl.“

„Neříkej mu, o co ti jde, řekni, že je tam zlato. No zlato asi ne, tady nikdy nebylo, ale stříbro nebo drahé kamení, to by šlo, stříbro

tady našli, je jedno jestli se ta hora jmenuje Rabínova nebo Rubínova hora, možná je tam drahé kamení.“

„Možná to nejdražší.“

A za čas navečer, když jsem už pomalu chystal večeři jednoduchou, chleba a kousek opečené klobásy, uslyšel jsem zvuk motoru a záhy klepání na vrátkách.

Otevřel jsem a za dveřmi stál malý Napoleon, trochu obtloustlý. Ciao amico, tu sei Áron, Áron Hyrsch, mi invia Muller.“

„Si,“ vzpomněl jsem si na italštinu.

„Chtěl bych vykopat tunel, stříbrný tunel, capisco.“

„Si,“ řekl překvapivě, „stříbro a rubín z Rubínovy hory.“

Díval se nedůvěřivě kolem na chudobné zařízení místnosti a kresby na zdech. Kamna topily, bylo příjemně. Dal jsem mu opečené klobásy k večeři a nalil víno.

Neodmítl, bylo vidět, kolik práce musel už v životě udělat, aby nepohrdl jídlem.

„Bene, dobré, Áron,“ a znovu se podíval kolem, jako by se bál že mne urazí.

„Hodně peněz.“

„Hele,“ sundal jsem malý kufr s dolary, „nevím kolik jich tam je.“ Bylo jistě víc než 50000. Vyvalil oči.

„Mám ještě víc,“ dodal jsem a doplnil, „v bance.“

„Bene budeme kopat, dokud budou.“

Souhlasil jsem. Jmenoval se Aldo.

„Hele, vem si ty peníze předem,“ zamknul jsem kufr a položil před něho. V jeho čích jsem četl otázku.

„Jo vem si je předem, věřím ti. Je to záloha.“

„Bene, daroga, strada počká, zítra začnem“ a podali jsme si ruce.

„Zítra, počkám na Vagašu.“

Stalo se. Jako táhnoucí cigáni tentokrát kolona vrtacích vozů s dělníkama a mechanismů, vrtaček a kanga probudily pastevece

na Vagašu. Vyrázili jsme dál a já ukázal na Ahaswérovo místo vedle vrat.

„Jak velké,“ ptal se mne Napoleon.“

„Dva na jeden metr, prostě štola.“

„Bene štola ano, po té stříbrné niti.“

Divili se velkým vratům na skále.

„Daleko?“ „Podle dolarů.“ odpověděl jsem. Začali.

Uznal jsem, že už tam nemám co dělat, sám jsem nesnášel, když jsem nad sebou měl dozor.

Za tři dni se u mne objevil Napoleon.

„Signore, Áron, skutečně, je tam stříbrná žíla a narazili jsme na vodu.“

Nemohl jsem se dočkat rána. Skutečně ze štoly vytékal malý potůček a po dvaceti metrech se objevila žíla.

„Buona aqua.“ Aldo mi dal napít.

„Dobře pokračujte po žíle a prameni, vzpomněl jsem si na Ahaswérovu nit a vodě.

„Stříbro, co najdete je vaše, ale nezapomeňte jít po vodě, slibuješ Aldo.“

„Si signore, nám je dobře zaplaceno.“ Následoval skoro měsíc, peníze se pomalu tenčily. Přijel Napoleon pro mne.

„Pane Árone, něco tam je.“

Jeli jsme zpátky k Rabínově skále a skutečně.

Po průchodu dlouhou štolou se objevila obrovská jeskyně skalní dóm s krápníky stalagmity a magnáty, obrovské krápníkové vodopády. Viděl jsem, jak dělníci s úžasem zírali.

„Jak jste to věděl, pane Áron.“

Pokrčil jsem ramenama.

„Odtud to už nikam nevede, jsou tu jenom malinké průduchy a šterbiny.“

Stál jsem úžasem a zalomeným krkem. Zbytek peněz si nechte, jen mi udělejte mříž a zámek u vchodu a dveře podobné těm vedle.“

„Si signore.“

Já věděl, že jsou to varhany. Práce byla hotova. Nic se neutajilo, dělníci chodily do hospody, což byl místní rozhlas.

Vrátka byla nová a mně to připadalo jako průčelí mého statku. Následující den jsem se vybral sám se elektrickými svítilnami. Otevřel jsem mříž a dveře, zámek jsem vzal sebou v obavách, aby mne tam někdo nezamknul.

Po klikaté chodbě jsem se dostal k varhanám. Nebylo to dílo náhody, nebylo to lidské dílo. Co Ahaswer řekl, byla pravda.

Nemohl jsem nemít dojem, že už tu byl.

Jiný svět, jiná dimenze, božské dílo. Zhasl jsem a poslouchal. Zprvu ticho, potom pravidelný rytmus kapek cvrlikání vody v jezírkách hudba ano hudba jiná, varhaní, která pronikala kůží, pronikala skálou a já se divil, že ji venku neslyším, zesilovala, byl to *hmoloz* hrom hlubina slzy smích nitě života. Varhany vyprávěly řeči příběhů, kterým jsem nerozuměl, a hrály, říkal: chvalte tvůrce, vyprávěly o životě o zrcadlení o bolesti a vítězství, vítězství dobra či jiného pojmenování lásky, štěstí.

Varhany, ano byly to varhany, byl jsem na kůru Rabínovy hory a viděl jsem, viděl jsem ačkoliv byla tma děl jsem vnímal živé i mrtvé, respektive ty kteří už nebyly, i ty co budou, cítil jsem je, jak jsou nablízku, hudba věků, tisíců a tisíců let jako okamžik, kdy čas není.

Asi jsem neměl kopat a chránit tajemství před lidmi. Semínko z hořčice, co rostlo beze mne. Chtěl by to Ahaswer?

Uvědomil jsem si nepatrnou lidského bytí, zlomeček, malé zrcátko skoro nepodstatné, existující.

Ačkoliv mne Napoleon tvrdil, že po prozkoumání zde existují malinké průduchy, žábry, někudy musel proudit vzduch.

Ano, Rabínova skála byl obrovský chrám, na zemi a já byl na jeho kůru bez možnosti vidět dovnitř.

Kdo jej postavil? Rozsvítil jsem. Světlem se šířily a načítaly moje myšlenky, moje nevyřčená slova a víra. Polkl jsem.

Hlavní vchod do chrámu; pro ty, kteří věří víc než já, nemusí sekat štolu a projdou, až tělo přestane fungovat, možná ne všichni si za svoje skutky sednou do lavic.

Měl bych italský vchod zapečetit, nebo zbourat. Pohyboval jsem, že to lidi z vesnice budou cítit stejně.

Přemýšlel jsem, co mne sem přivedlo. Nechám odlít hvězdu z bronzu a uprostřed kříž. Snad ji neroztaví do války.

Ech ubozí lidé.

Vyšel jsem ven a světlo mne oslepilo. Zamknul jsem. Týden jsem meditoval jestli mám ukázat lidem ono dílo. Rozhodl jsem se, že ano, věřil jsem, že to není náhoda.

Rozhodl jsem se, že půjdu do hospody. Od dělníků se šířily pověsti a zkazky. Vzal jsem sebou mlynáře Sorga.

Moc se za nastávajícího komunismu nezměnilo, tváře, politika a družstevnictví a dávky byly na pořadu dne. Mnohé už nezajímala Rabínova hora. Začali se smířovat s tím, že je bylo všechno zabaveno kozíčkáři. Našlo se pár sedláků, kteří šli račí do vězení.

Přišel jsem se Sorgem a dali víno. Otáčeli se po mně.

„Hele lidi, pokud se chcete podívat do Rabínovy skály, já vás tam zavedu. Je tam jeskyně veliká, jak jistě víte.“

Ze zadu se ozvalo: „Zahráváš si z ďáblem, Árone, neměl si to dělat. Třeba zlo, revoluce a zabavování majetku, třeba je pro to, že si pustil smrtihlava, zlo ven.“ Štamgasti přitakali, zřejmě naočkování svými bábami.

„Ne není pravda, pokud chcete, zajdu za knězem, ať ji posvětit.“

„Jenže pop Vladimír je tu jednou za měsíc a kdo ví.“

„Zkusím ho v cerekvi vám říknu, jak jsem dopadl. Je na vás, jestli se chcete podívat.“ Odmlčel jsem se. Dal jsem se starostou a Sorgem další džbánky vína a pomalu jsme odešli.

Kněz po převratu bylo rizikové zaměstnání. Mohli ho kdykoliv mohli sebrat. Přesto jsem se s ním domluvil, souhlasil a v neděli asi za 14 dní po ohláškách oznámil:

„Dneska kdo chce, může jít se mnou vysvětit jeskyni v Rabínově hoře,“ požádal mne Áron Hirsch.

Reakce nebyla žádná.

Ve dvě u Rabínovy hory. Z lavic se ozvalo.

„Nechodte, je tam ďábel.“

Kněz se obrátil:

„Synu, nic nezmůžeš proti vůli všemohoucího Boha našeho jediného, pokud v něj věříš, nic není špatného posvětit kříž svěcenou vodou.“

Dovezl jsem elektrické svítidlo. A čekal. Viděl jsem přicházet dvacet lidí. Byla bouřka a v podhůří byly slyšet ozvěny hromu. Vesničané byli vystrašení. Modlili se. Kněz mi podal ruku.

„Pane Árone veď nás.“ Dorazili jsme chodbou do domu varhan. Najednou, bouřka ustala a bylo ticho.

Hora se otřásala, nechtěla vydat svoje tajemství. Množství baterek, světlo sotva dosahovalo stropů.

Viděl jsem úžas nad nádherou. Táhl jsem faráře k bronzové ozdobě, hvězdě a kříži. Začal se modlit a lidi s ním, potom vzal nádobu se svěcenou vodou a malé košťátko z větviček břízky žehnal a kropil do všech stran, cákal na lidi, kteří se křížovali. Naklonil se ke mně.

„To není dílo člověka.“

„Ne,“ řekl jsem přesvědčivě.

„Půjďme.“

Vyšli jsme ven a svítalo slunce. Kapky, které po dešti zůstaly a stromech se spojovaly, až byly velké jako perly dopadaly se světelným lomem na zem.

„Já ještě chvílku zůstanu, děkuju pane faráři.“

„S pánembohem Árone, Bůh tě opatruj.“

Dav odcházel a vedl hovor o tom, co viděli. Táhl mne to zpátky do skály. Vrátil jsem se. Sedl jsem si vedle znaků a zhasl jsem. Chtěl jsem slyšet tu hudbu. Slyšel jsem ji.

„Árone,“ slyšel jsem ve tmě hlas.

„To jsi ty, Nahho Channach.“

„Ano.“ Chtěl jsem rozsvítit.

„Nerozsvěcuj, uvidíš mne i bez svícení.“

Ano, jako bych měl jen oči a za oči, a nic, její oči.“

„Půjdeme Árone.“

„Ano, kam půjdeme?“

„Půjdeme hlavní bránou.“

„Ale...“

Byla krásná. můj Přímluvce.

„Pojď, chodba se zhroutí, až odejdeme, zbude za generaci pověstí o chrámu.“

„Ano.“

„Vedla mne za ruku. Pevně jsem se držel.“

Podivné světlo bylo venku. Světlo, které prosvěcovalo Rabínovu skálu. Nebyl to kámen. Průhledný skleněný chrám ze skleněných pavučinek.

A moje Já se stalo Přímluvcem.

A Já v Nahha Channach, *duše machvatá* jsem prošla velkými vraty na skálou Rabínovy hory.

A počátek se spojil s koncem, věky věků. Já Channach Nahha jsem oba zapečetila, abych rozkvetla.

Já, Channach Nahha, *duše machvatá*, já jsem ta skála, Přímluvce.

Rabínova hora voněla chlebem a nakyslým vínem. Můj příbytek, nebeský statek.

Channach, Nahha moja duša. Poselství do snů:

Co je nahoře, ta je i dole, jako dva rovnostranné trojúhelníky, které leží jednou přeponou nad sebou. A mezi nima, sotva se dotýkající tenká linie, zanedbatelná linie, čára horizont, zrcadlo, přes které se sklopí trojúhelníky na sebe a tvoří omnium, jeden artefakt, jeden celek. Celek jako šroubovice, která se roztáčí a bere z prostoru svoji druhou duální část. Diferenciál, pohyb, síla podobná gravitaci určující hmatatelné i nehmatné, pochopitelné i nepochopitelné, nepatrné, přitom určující.

Linka pohybu, linka života, hráz v přehršlém množství informací. Divné. A mezi či okolo všeobjímající Channach. Slovo pro hluchoněmé, slyšící dotyky srdcem a povrchem kůže, *moja duša*, každého *moja*. V ní je život, vědomí, smyl.

Já Chan-nach, pošlu lidem do snů, sklopím slovo a zapečetím život a duše mne obejmě a rozevře. Květ, co provoní nový svět. Já vím, co bude nahoře nebo dole, nebo se obrátí, Já jsem driver událostí, polí nad i pod horizontem. Nové nebude namyšlené a sebestředné a vědomí nebude limitující membránou divného zrcadlení, co nativně nazývá se Já.

Já Channach, já duše, já *modlitba*. Nejvyšší z nejvyššího, *modlitba*, já ticho já smutek, já láska. Já, *modlitba*, já věčnost. Já se modlím:

„Carju nebesnyj, Utišitelu, Duše istiny, iže vezdi syn i vsja ispolňajaj, sokrovišče blahich i žizni podatelju, prijdi i vselisja v ny, i čisti ny ot vsjakija skverny, i spasi, Blaže, duši naša.“

„*Já Channach, duša machvatá.*“

Já Channach, neopakovatelná, zapečetěný svět, neopakovatelný život, vždy nová, nevratná.

Já Channach *duše machvatá*, modlitba, cítící budoucí žití, naděje, co objímá trpící, hojící šrámy po šlehnutí bičem. Obejmu tě do náručí, já *duše machvatá*, tvůj *Přímluvce*.

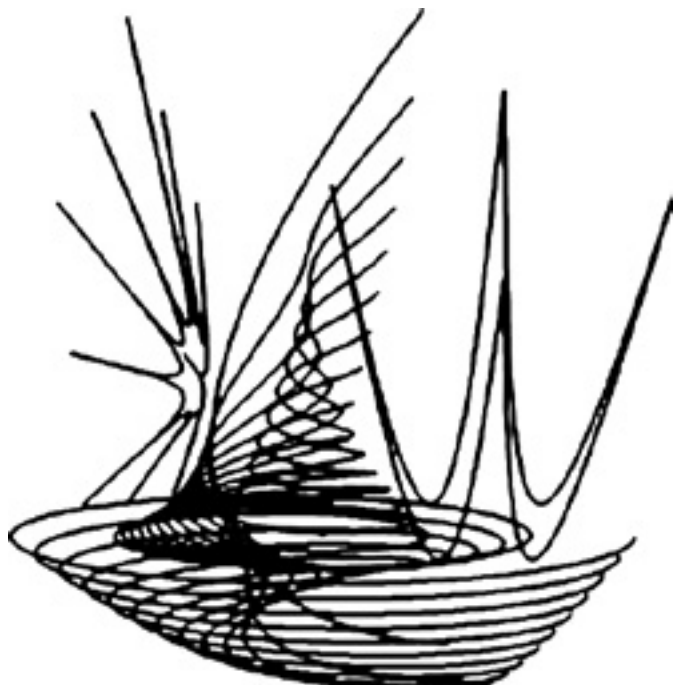
Já tě mám ráda, miluji tě víc než sebe. Tvé hoře přehoře vzala jsem tisíckrát na sebe a přebízím a léčím láskou. Nemusíš se bát.

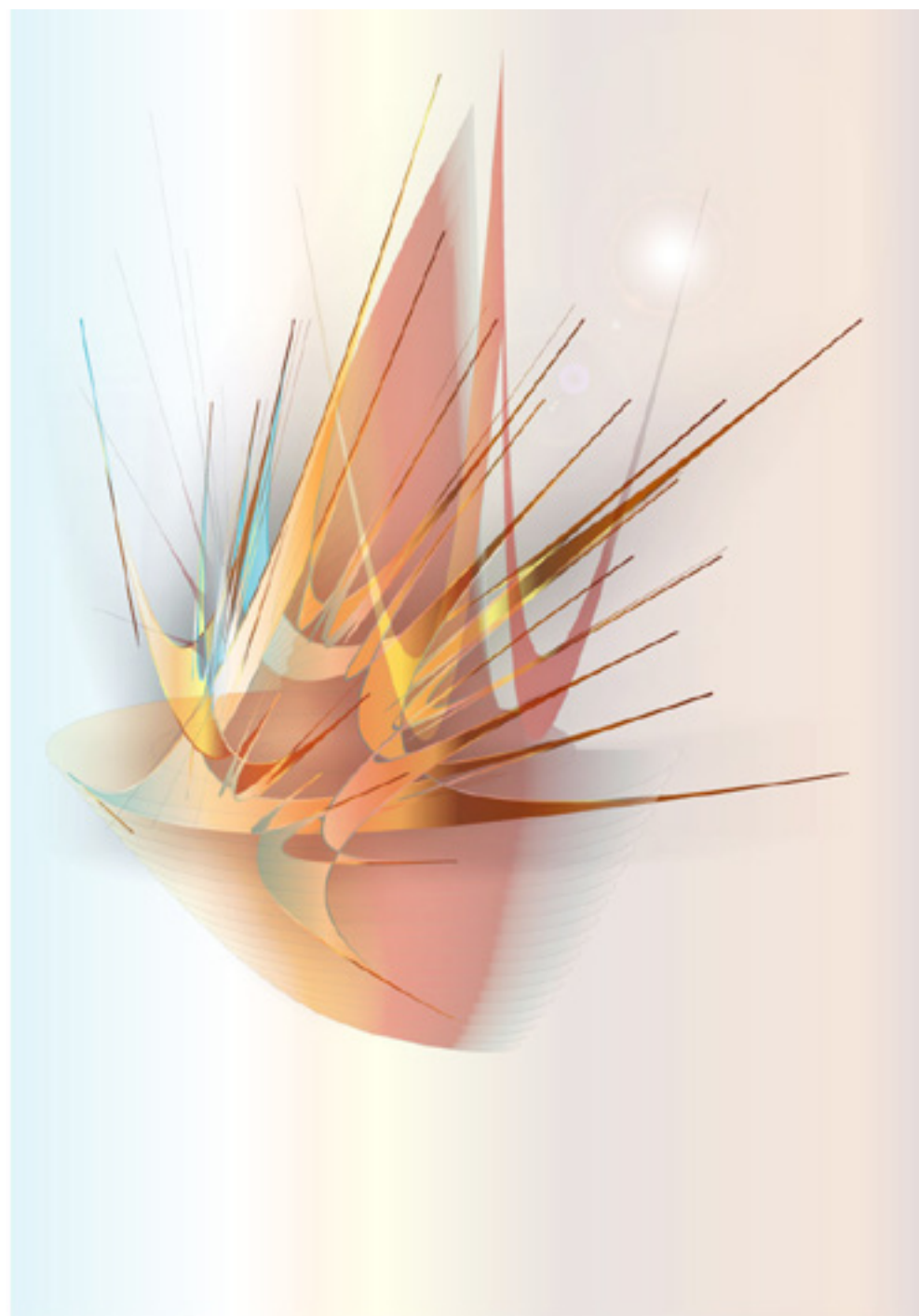
Já modlitba bez kouzel, duše absolutní, já jsem motiv, co zrcadlí se v *ana*, životě, *duše machvatá*, věčnost a mocnost, náruč a *bezpečí*, *duše machvatá*, živá...

Kolotoč. Párkrát se zrcadlí v život, nasedáš a vysedáš, párkrát se zatočíš.

Já, tvůj Přímluvce vozím život kolem světla. Nikdy tě neopustím.
Duša machvatá, milosti plná, věrná, srostlá, *moja duša*.

Channach.

Áron Hyrsch
HORA RABÍNOVA

Vydavatel: powerprint, Praha

Tisk a vazba: powerprint s. r. o.

Brandejsovo nám. 1219/1, 165 00 Praha 6 – Suchbátka

www.publikace24.cz

První vydání, 2019

ISBN 978-80-7568-167-6